

YALE UNIVERSITY LIBRARY

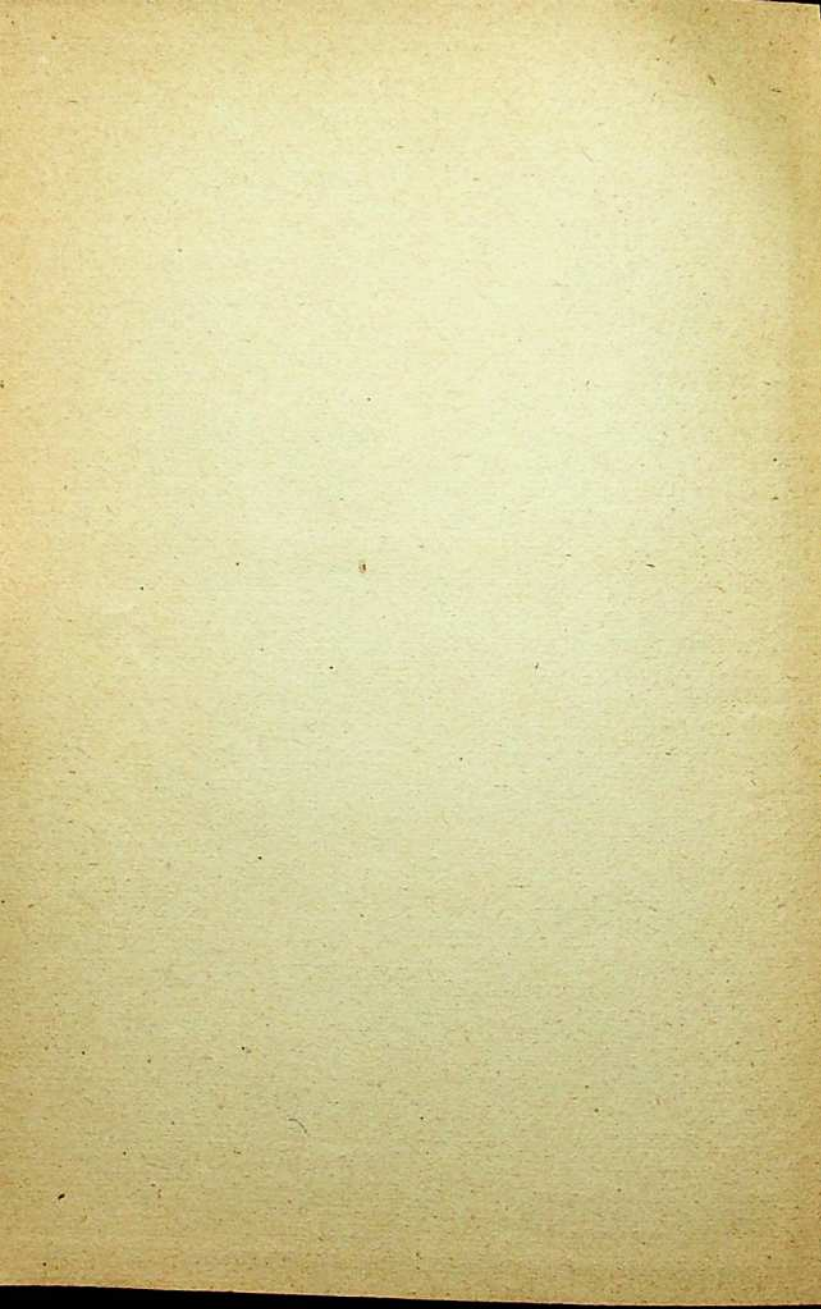
3 9002 04494 7522

YALE UNIVERSITY
LIBRARY

The CELLAR BOOK SHOP
18090 Wyoming
Detroit, Mich. 48221, U. S. A.

1867

TESITAMENTI UMUPWA

WA

MWENE WITU YESU CILISITI

UMUPOSHI WA NSI

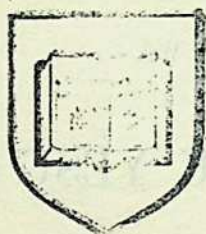
AMIKIMU NI YEMKARIBU NI YEM

LONDON

BRITISH AND FOREIGN BIBLE SOCIETY

1913

YALE

NEUES TESTAMENT IN SHIŃIHA

BS325
N:55
1913
(LC)

AVAKALATA VE VALI MUMWO

	INTULO	PAGINA
1. Ivangeli inza sh'asim'vil'u Matayi	28	5
2. Ivangeli inza sh'asim'vil'u Malika	16	93
3. Ivangeli inza sh'asim'vil'u Luka	24	149
4. Ivangeli inza sh'asim'vil'u Yohani	21	242
5. Imbombo zya Vapositili	28	311
6. Ilyepisitili ly'u Pavuli avasimbiy'ava-Loma ..	16	400
7. Ilyepisitili ly'u Pavuli avasimbiy'ava-Kolinti itanzi	16	439
8. Ilyepisitili ly'u Pavuli avasimbiy'ava-Kolinti lya vuvili	13	476
9. Ilyepisitili ly'u Pavuli avasimbiy'ava-Galati ..	6	501
10. Ilyepisitili ly'u Pavuli avasimbiy'av-Efesi	6	514
11. Ilyepisitili ly'u Pavuli avasimbiy'ava-Filipi ..	4	527
12. Ilyepisitili ly'u Pavuli avasimbiy'ava-Kolosi ..	4	536
13. Ilyepisitili ly'u Pavuli avasimbiy'ava-Tesaloniki itanzi	5	545
14. Ilyepisitili ly'u Pavuli avasimbiy'ava-Tesaloniki lya vuvili	3	553
15. Ilyepisitili ly'u Pavuli amusimbiy'u Timoti itanzi	6	557
16. Ilyepisitili ly'u Pavuli amusimbiy'u Timoti lya vuvili	4	567
17. Ilyepisitili ly'u Pavuli amusimbiy'u Titi	3	574
18. Ilyepisitili ly'u Pavuli amusimbiy'u Filemoni ..	1	578
19. Ilyepisitili lya ku va-Hebuli	13	580
20. Ilyepisitili ly'asim'vil'u Peteli itanzi	5	608
21. Ilyepisitili ly'asim'vil'u Peteli lya vuvili	3	618
22. Ilyepisitili ly'asim'vil'u Yohani itanzi	5	624
23. Ilyepisitili ly'asim'vil'u Yohani lya vuvili	1	634
24. Ilyepisitili ly'asim'vil'u Yohani lya vutatu	1	636
25. Ilyepisitili ly'asim'vil'u Yakobu	5	637
26. Ilyepisitili ly'asim'vil'u Yuda	1	647
27. Ishyitushizya shya Yohani	22	650

MARRIAGE RECORDS

No.	Name of Bride	Name of Groom	Date
1	Elizabeth Ann	John	1850
2	Elizabeth Ann	John	1850
3	Elizabeth Ann	John	1850
4	Elizabeth Ann	John	1850
5	Elizabeth Ann	John	1850
6	Elizabeth Ann	John	1850
7	Elizabeth Ann	John	1850
8	Elizabeth Ann	John	1850
9	Elizabeth Ann	John	1850
10	Elizabeth Ann	John	1850
11	Elizabeth Ann	John	1850
12	Elizabeth Ann	John	1850
13	Elizabeth Ann	John	1850
14	Elizabeth Ann	John	1850
15	Elizabeth Ann	John	1850
16	Elizabeth Ann	John	1850
17	Elizabeth Ann	John	1850
18	Elizabeth Ann	John	1850
19	Elizabeth Ann	John	1850
20	Elizabeth Ann	John	1850
21	Elizabeth Ann	John	1850
22	Elizabeth Ann	John	1850
23	Elizabeth Ann	John	1850
24	Elizabeth Ann	John	1850
25	Elizabeth Ann	John	1850
26	Elizabeth Ann	John	1850
27	Elizabeth Ann	John	1850
28	Elizabeth Ann	John	1850
29	Elizabeth Ann	John	1850
30	Elizabeth Ann	John	1850

IVANGELI INZA SH'ASIMYIL'U MATAYI.

1.

1—17; Luk. 3, 23—38.

1. Uno we w'ukalata wa luho lwa Yesu Cilisiti, umwana-Davidi, umwana-Abulahamu.

2. Uwen' Abulahamu amapafil'u Yisikaka, uwen'u Yisikaka alemukupap'u Yakobu, uwen'u Yakobu alemukupapa nu-Yuda navamwavo,

3. uwen'u Yuda alemukupapa alemukuti nu-Pelezi alemukuti nu-Selaka, v'alemukupapa mumushi wakwe mwa Tamali, uwen'u Pelezi alemukupap'u Hezeloni, uwen'u Hezeloni alemukupap'u Yalamu,

4. uwen'u Yalamu alemukupap'u Yaminadabu, uwen'u Yaminadabu alemukupap'u Nahasoni, uwen'u Nahasoni alemukupap'u Salimoni,

5. uwen'u Salimoni alemukupap'u Bohasi, w'alemukupapa mumushi wakwe

mwa Lahabu, uwen'u Bohasi alemukupapa Obedi, w'alemukupapa mumushi wakwe mwa Luti, uwen' Obedi alemukupap'u Yisayi,

6. uwen'u Yisayi alemukupap'u Davidi umwene, uwen'u Davidi alemukupap'u Selomoni, w'alemukupapa mumuha Yuliya,

7. uwen'u Selomoni alemukupap'u Lehabhamu, uwen'u Lehabhamu alemukupap'u Yabiya, uwen'u Yabiya alemukupap'u Yasa,

8. uwen'u Yasa alemukupap'u Yosafwati, uwen'u Yosafwati alemukupap'u Yalamu uwen'u Yalamu alemukupap'u Yusiya,

9. uwen'u Yusiya alemukupap'u Yotamu, uwen'u Yotamu alemukupap'u Yahasi, uwen'u Yahasi alemukupap'u Hisikiya,

10. uwen'u Hisikiya alemukupap'u Manase, uwen'u Manase alemukupap'u Ya-

moni, uwen'u Yameni alemukupap'u Yosiya,

11. uwen'u Yosiya alemukupapa nu-Yekoña nava-mwavo pamwah'ula we vago-milwe we vavasamizizye mu-Babeli.

12. Ulwa pisinda lwe vavasamizizye mu-Babeli, p'u Yekoña alemukupap'u Salatiyeli, uwen'u Salatiyeli alemukupap'u Zelubabeli,

13. uwen'u Zelubabeli alemukupap'u Yabihudi, uwen'u Yabihudi alemukupap'u Yelyakimu, uwen'u Yelyakimu alemukupap'u Hasoli,

14. uwen'u Hasoli alemukupap'u Zadoki, uwen'u Zadoki alemukupap'u Yakini, uwen'u Yakini alemukupap'u Yelihudi,

15. uwen'u Yelihudi alemukupap'u Yelyasali, uwen'u Yelyasali alemukupap'u Matani, uwen'u Matani alemukupap'u Yakobu,

16. uwen'u Yakobu alemukupap'u Yosefu, umulume wa Maliya w'amupafil'u Yesu, we vakumutashil'ilya Cilisiti izina lyakwe.

17. Vonti lelo mwe vapanilinkine muluho ukufuma pa-Abulahamu ukual'ukufiha pa-Davidi val'ishumi navane, ukufunk'ukufu-

ma pa-Davidi ukual'ukufiha pala pe vago-milwe, pe vavasamizizye mu-Babeli val'ishumi navane, ukufunk'ukufuma pala pe vavasamizizye mu-Babeli ukual'ukufiha pa-Cilisiti val'ishumi navane.

Luk. 1, 35.

18. Ukwenukupapw'u Yesu Cilisiti, sh'ahonzizye vovulo. Uwen'u Maliya unina lw'amuzinjiy'u Yosefu, lw'ashil'ukumusemwa, pe valemukwaga ayijenzizye wa Mpepo mufinjile.

19. Uwene nen'u Yosefu umulume wakwe she nuvugolosu ali mugolosu, she nukumupasy'iyazi atili ntamupasy'iyazi apazelu, p'alemukusiva muhati alemukuti nkumutavula kukwilu.

20. Ilelo lw'akusiva zinizi vovulo p'alemukwitushil'u-havizya wa Mulungu akumwitushizya munjozi akuti: Yosefu we mwana-Davidi, zy'utasivaj'iwe ukusend'u Maliya umushi waho, she huho h'ali naho muhati he ha Mpepo mufinjile.

21. Alipap'umwan'umwanayuli, w'ulilemukumup'izina Iya Yesu, sh'alilemukupoh'avantu vakwe kumalandu gavo.

22. Zyonti zinizi lelo lwe

9. Avene lelo lwe viyuye zizyo zy'avavuzizy'umwene, pe valemukuvala. Pe valemukuganduh'uluzota lwe valuweni nakuvutukulo vw'izuva lvalongoleye kwilongolela valemukwaga lukwimihila pamwana pe pal'umwana.

10. Ilelo lwe vawen'uluzota, pe valemukuseshela nkani.

11. Pe valemukwinjila munumba, mwe valemukwaga numwana nu-Maliya unina valemukusugamila pansi valemukumutundumiha valemukufungulul'iywuma ywavo valemukumup'iywa kumwimala valemukuti nushabu valemukuti niywa kusushizya valemukuti numulemb'umuhali we vakuti w'umila.

12. Uwen'u Mulungu alemukuvavuzya munjozi alemukuti: mutavuyilaje kwa Helodi. Pe valemukujend'idala lyamwavo ukusogola kuhaya.

13. Lwe vasogoye lel'avene, p'u Yosefu alemukuganduh'uhavizya wa Mulungu akumwitushizya munjozi akumuvuzi'akuti: vuhaga usende uti numwana uti nunina ushimbilile navo mw-Egipiti, mw'uhavanje mu-

mwo, uhafishe pisiku lilyo lye ndilemukukuvuzya nenene. Sh'u Helodi akwinz'ukwanz'umwana, sh'uwen'akuti'imugoje.

14. P'uwen'alemukuvuha, alemukuti numwana alemukuti nunina alemukivasenda shya vusiku, alemukushimbila navo valemukuvala navo mw-Egipiti.

15. Alemukuva mumwo ahafishe pala p'afuy'u Helodi. Mwe mumwo zyzinzile zizyo zy'umwen'ayanzile mumukuvwi w'atili: "Imwisite mw-Egipiti umwana wane."

16. Ilel'u Helodi lw'ayazile vamuhofil'avasimisi, p'alemukuyitwa nkani. Alemukutuma avakuvagoga vont'avacece navamuhaya mu-Betelehemu nava munsi yonti ya mu-Betelehemu mwi-zyunguluye, valemukufuma navo pamaha gavili valemukwinz'ukupela patuzelu. Valemukulinga pamaha gugo ge vamusimishizizy'u Helodi avasimisi.

17. Pala zyzinzile lelo zizyo zy'ayanzil'u Yelemya umukuvwi lw'atili:

18. "Inkut'ikusitwemu-Lama, kwe kukuta kutupu kwe kulosya kutupu, u Laheli akukutil'avana vakwe, aku-

sita nashe nga vakuti tumupumilizyaje, she vatezile nzi-la.”

19. Ilelo lw'afuy'u Helodi, p'uhavizya wa mwene alemukumwitushizya munjoz'u Yosefu mw-Egipiti alemukumu-vuzya alemukuti :

20. vuhaga utinji numwana utinji nu'ina uvasende, uvalle navo muni ya vana-Yisilayili. She vafuye vuvo ve vatili tugoju'umwana.

21. Uwene p'alemukuvuha alemukuti numwana alemukuti nu'ina alemukuvasenda, alemukuvala navo muni ya vana - Yisilayili.

22. Ilelo lw'ayiyuy'ukuti Alkilavusi apwaniye pal'uyise Helodi ukuva w'umwene mu-Yudayi, p'alemuku'nil'ukuvala mumwo. Ilelo lw'ayanzile naw'u Mulungu munjozi, p'alemukupitilizanya alemukuval'ukufiha muni ya mu-Galilayi.

23. Ilelo lw'avazil'ukufiha mumwo, p'alemukuzenga munkaya yimo ye vakuti mwe mu-Nazaleti. Ilelo mwe mumwo zyzile mumwo zizyo zye vyanzil'avakuvwi ve vatili : akutashilw'ukuva we wa mu-Nazaleti.

3.

1—12 : Mat. 1, 1—8. Luk. 3, 1—18.

1. Ilelo pe pamanda gala p'alemukuloleh'u Yohani mwozyi alemukupang'ingwa mulwugwa lwa mu-Yudayi

2. alemukuti : simupindu-she munsivo, she vwinzil'uvumwene vwa kumwana vuli papipi.

3. Uno lelo we wuyo w'a-muyanjiy'u Yesaya umukuvwi lw'atili : “ Izwi lya muvilishizi likuvilishila mulwugwa likuti : simuyananye nidala lya mwene, mugolosye nutuswatuho twakwe.”

4. Uwen'u Yohani ahakwagtag'isopeho lya vusepe vwa ngamila, ahayifungag'ilamba lya luhova mumusana. Iyintu ahalyanga numakanta nuvushi vwa nzushi.

5. Pe valemukululushila ukuvala p'ali vonti nava mu-Yelusalemu, vonti nava mu-Yudayi insi yonti, nava muni yonti y'ipalamiye kwije-nje lya Yolidani.

6. Valemukupempul'amalandu gavo. P'uwen'alemukuvozya mwijenje mwa Yolidani.

7. Ayazile lel'uwene navafwalisayi ve vinji navasadyi vakuvula kukwakw'u-

kwozelwa, p'alemukuvavya alemukuti: mwe luho lwa njoh'imwe, unan'avavuzizy'imwe ukuti mulilemukupon'uvuhalazu vwe vukwinza?

8. Muhom'insang'ininza zye zihondeline nulupinduhu lwa munsivo.

9. Mwandaj'ukuyiyanjila mwemwe mweka ukuti: iswe tuli nutata Abulahamu. Lesh'imvavuzi'ine, sh'u Mulungu amanil'ukumuvusizya gam'amav'iga Abulahamu ukuti ge gayipelaj'ukuv'avana vakwe gugo.

10. Yope nintemo ili pamazi pamakwi lwe lutanzi. Gont'amakwi ge gatakuhom'insang'ininza galilemukutemangwa galilemukutajilwa mumwoto.

11. Ine ne washi, ne nkuvozezya ge minzi aga kuti mupindushe munsivo. Uwe ne nene w'akwinza mwisinda mumwane, w'andusizye namaha, we na kwe ku'natu-l'indyato zyakwe ntahondy'ine, wuyo nene w'alilemukuvozezya mu-Mpepo mufinjile numwoto.

12. W'ulupe luli mu'ove zyakwe, alilemukwus'ishyaniho shyakwe, uvulezi vwakwealilemukuviha mumulaza wakwe, nkand'ilyen'ilyelelo

ly'alilemukupemba numwoto w'atakuzima nalumo.

13—17: Mal. 1, 9—11. Luk. 3, 21, 22.
Yoh. 1, 31—34.

13. P'u Yesu alemukufuma mu-Galilayi alemukuvala kwa Yohani ku-Yolidani alemukuti w'anozyaje.

14. Uwen'u Yohani alemukuti imulesye alemukuti: we watinji uyinzaje kukwan'iwe? Nkand'ine ne pakuti unozoyaje wewe!

15. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti: yitiha ga muntu we nawe. She pe pakuti tumalilizyaje vovulo zyont'izya muvugolosu. P'alemukwitiha alemukumwozya.

16. Ilelo lw'ayozilw'u Yesu, p'alemukujenda nukufuma mumunzi luvilo luvilo. P'alemukwitushila kumwana kwigusile, alemukwag'u Mpepo wa Mulungu akumwishila ngati nkunda.

17. Alemukwaga lyope nizwi likufuma kumwana likuti: wuyo we w'umwana wane unkundwa kukwane, we nku-mushyel'ine.

4.

1—11: Mal. 1, 12—13. Luk. 4, 1—13.

1. Il'el'u Mpepo alemukusogola nawo mulwugw'u Yesu,

umukwalanzi ukuti mw'ahamulingaje.

2. Ilelo lw'adiliy'amand'amashumi gane vusitakulya navimo nashyamusaña nashyavusiku, p'ilemukumulum'inzala.

3. P'uwa kumulinga alemukupalamila kukwakwe alemukuyanga nawo alemukuti: inga nalyoli we mwana wa Mulungu iwe, p'uyanje kumavw'iga gayipelaj'ukuv'uvugali.

4. Uwen'alemukwamula alemukuti: lisimiyilwe ilya kuti: "Umuntu vutakumup'uvulanzzi vve vugali vweka, ndali, nkandi amazwi ge gakufuma mwilomu lya Mulungu, gugo mene gakumup'uvulanz'umuntu."

5. P'umukwalanzi alemukusogola nawo munkay'imfinjile, mw'alemukumuviha pamwana pa-tempeli

6. alemukuyanga nawo alemukuti: inga nalyoli we mwana wa Mulungu, p'udomoshe pansi pala, she lisimiyilwe ilya kuti: "Alilemukukuhomelezezyag'avahavizya vakwe, ve valilemukukunátula mumahono gavo, ukut'utapunule pivw'ishinama shyaho."

7. Uwen'u Yesu alemukumuvuzya alemukuti: havili

lyope lisimiyilwe nilya kuti: "Utalingaj'u Mulungu umwene waho."

8. Havil'umukwalanzi alemukusogola nawo p'igamb'itali nkani, p'alemukumulanganizy'insi zya vamwene vonti muns'umu nuvwinza vwakwe

9. alemukuti: ywe nkukupaywonti yiniyi ing'ukusugamila pansi, ing'ukuputa kukwane.

10. P'alemukuyanga pup'u Yesu alemukuti: yepaga panapa we Setano iwe, she lisimiyilwe ilya kuti: "Putaga kwe kwa Mulungu umwene waho, w'umuvombe wuyo weka."

11. P'alemukujenda nukumuleh'umukwalanzi. Alemukwitushil'avahavizya vakumuletel'iywa kuly'u Yesu.

12—17: Mal. 1, 14—15.

Luk. 4, 14—15.

12. Iel'u Yesu lw'ayiyuy'ukut'u Yohani vamulemile, p'alemukushibilila mu-Galilayi.

13. Alemukwepa mu-Nazareti alemukuval'ukudila mu-Kapelenahumu kushipumashya sumbi, pe zipahine niya mu-Sabuloni niya mu-Nafutali;

14. mwe mumwo zyzinzile

zizyo zy'ayanzil'u Yesaya umukuvwi

15. w'atili: "Ninsi ya mu-Sabuloni ninsi ya mu-Nafutali, zye zipalamine nu-sumbi, niya mwisyila lila lya Yolidani niya mu-Galilayi iya vakunzi,

16. avantu ve vatendime mushisi vawen'uluhozy'ulupiti, vope nava ve vatendime namunsi ya vufwe namwizyungulu lya vufwe luvatukuliy'uluhozyo."

17. P'alemukwanda pup'u Yesu alemukupang'inongwa alemukuti: simupindushe munsivo, sh'uvumwene vwa kumwana vwizile vuli papi-pi.

18—22: Mal. 16—20. Luk. 5, 1—11.

18. Aweni lel'u Yesu lw'akujenda mushipuma shya kwa sumbi wa mu-Galilayi, p'alemukwag'avana muntu vavili, nu-Simoni we vakumutaha vakuti w'u Peteli numuzuna wakwe Andeleya. Alemukwaga vakutajil'ulwelo lwavo ulwa kuyuvil'inswi mwa sumbi, she vali vayuyi.

19. Alemukuyanga navo alemukuti: simundandate mwisinda, shinishi pe nkuvapela ukuva mwe vayuyi va vantu.

20. Avene pe valemukuleha

pup'inele zyavo luvilo luvilo valemukumulandata wuyo.

21. Ilelo lw'afumile pupo lw'akujenda, p'alemukwag'avamwavo avana muntu vavili, nu-Yakobu umwana-Zebedayi nu-Yohani umuzuna wakwe. Alemukwaga vakusop'inele zyavo mwivoti nuyise Zebedayi. Vope alemukuvita.

22. Avene luvilo luvilo valemukuleha pup'ivoti lyavo, valemukuleha pupo na we yise, valemukumulandata wuyo.

23. Uwen'u Yesu alemukujenda alemukumalilizya yont'iya mu-Galilayi alemukuvavuzi'inongwa mu'umba zyavo izya kuputula mumwo alemukuvavuzi'intum'ini-nza ya vumwene, navant'impungo zyavo zyonti alemukuzikantula ywonti niyilema.

24. Alemukukumuha mwonti namu-Sili. Valemukutwala kukwakwe vonti ve vavinil'impungo nave vapositw'uvupotwe nave gavavag'amavili nave zivapenuy'amoy'impep'inkandamanu nav'umwez'avahomile nava shyulu, vont'alemukuvazuzuvushizya.

25. Valemukumulandata-

vant'impug'impiti, ve vafumile namu-Galilayi namu-Ndekapoli namu-Yelusalemu namu-Yudayi namwisyila lila lya Yolidani.

5.

Mat. 5—7. Luk. 6, 20—49.

1. Uwene lelo lw'avawen'avantu mwe vavaliy'impuga, p'alemukuzuva pigamba. I-lelo lw'atendime pupo, pe valemukupalamil'avasundikwa vakwe.

2. P'alemukuvusy'ilomu alemukuyanga alemukuvapanjil'inongwa alemukuti:

3. Vasangalusu vuvo ve vayiweni she vapina mumpepo wavo wa muhati, she v'ishinamwene shya kumwana shyavo.

4. Vasangalusu vuvo ve vakusungama, she ve valipumilizilwa.

5. Vasangalus'avatelefu, she v'insi yonti vupwano vwavo.

6. Vasangalusu vuvo ve vatili ninzala ya vugulosu ikupaluma vatili nishiŋoto shya vugulosu shikuvaluma, she ve valiyikuta.

7. Vasangalusu vuvo v'ulu-

pepelezyo lukuvalema muhati, she ve valiyag'ulupepelezyo vope.

8. Vasangalus'avamoy'amazelu, she ve valiyeŋ'u Mulungu.

9. Vasangalus'avapela vwi-halo, she ve valitashilw'ukuvavana va Mulungu.

10. Vasangalusu vuvo ve vakuywimilwa she vagolosu, she v'ishinamwene shya kumwana shyavo.

11. Mwe vasangalus'imwe ing'avantu vakuvaliga, inga vakuvaywima, inga vakuvayanjila havivi izy'ilenga, she vazile mwe vantu van'ine.

12. Simuseshele mudovele sh'iya kuvazwiha ywinji kumwana. Nkwe she vahonzize vovulo ukuvaywima navakuvwi vonti, lwe mushili namwenemwe.

13. Mwe liveya lya ns'imwe. Apene lel'ing'iveya lisufile, amwe pe yilipo lelo iya kulihozya? Ha, pe lite nimbombo nimo, pe pakuti litagwaje kunzi, valisyusyutanye niyinam'avantu.

14. Mwe luhozyo lwa ns'imwe. Inkaya y'ili pamwana pigamba itakuvwama.

15. Yope niñale ing'umuntu ayiholelezizye, pe vatakuyi-kupishila nishyivo ndali, vakuyiviha pamwaña pashilemo shya ñale, ilelo p'ikuva-hozezya vonti ve vali muñumba.

16. She lwahaje vovulo lelo uluhozyo lwiñu lwe vakweñ'avantu, pe valilemukumutim'uso kumwaña, lwe vawen'imombo zyiñ'ininza zye mukuvomba.

17. Mutasivaj'ukuti: ingavang'ayinzil'ukuvindula ninkomelezyo navakuvwi ine. Ntinzil'ukuvindul'ine ndali, ninzil'ukuvomb'uvwila.

18. Nalyoli lyoli nkuvavuzye'ine nkuti: hakuval'ukufiha pupo pe zikwinz'ukwomoha niya kumwaña niya pans'insi, hatakwomoha nahamo naha-i nahamo nahagwanul'ahansi aha munkomelezyo. Zikwinza suti zyo-nti.

19. Uno we ng'akuti nukuvindula hoka vwelele ahahomelezy'ahando akuti nukuvuzye'avantu zy'avinduye, w'alilemukutashilw'ukuva we mumsi kuli vonti mushinamwene shya kumwaña. Nkand'uno we ng'akuti nukuzilandat'inkomelezyo akuti nukuvavuzye'ukuzilandat'ava-

ntu, w'alilemukutashilw'ukuva we mpiti mushinamwene shya kumwaña.

20. She nkuvavuzye'ine nkuti: uvugolosu vwiñu inga vutakupitilizye'ukuvulusy'uvupiti nuvwa vamañakalata nuvwa vafwalisayi, pe mutaliyinjila nalumo mushinamwene shya kumwaña.

21. Mwiwuy'ukuti vavuzilw'avalulwo ukuti: "Uta-hagoje:" Uno we ng'akugog'umuntu, we wa kuloningwa.

22. Nkand'ine nkuvavuzya nkuti: uno we ng'akumuyitilw'uamwavo, we wakuloningwa, uno we ng'akumusufw'uamwavo akuti we njunj'iwe, w'atazil'umulandu wa pilonjelwi lya vahombe, uno weng'akulig'uamwavo ukuti te we muntu mudamusu, we wakutajilwa mwipalazya mw'akwah'umwoto.

23. Iwe lelo ing'uvusil'ukufinjila yimo pashifinjilo shya kufinjila pupo, ilelo p'ujende nukukumbuh'ukuti tul'amalandu nuwamwitu,

24. p'uyileshe suti pupo viywo yw'ulesit'iywa kufinjila, uyileshe kumsi kushifinjilo shya kufinjila pupo, uvale sut'iwe ukukundana nuwamwiñu, inga p'uyinz'ukufi-

njila yiywo yw'ulesit' ukufi-njila.

25. Utozohaje luvilo luvilo kul'uno we mul'amalandu nawo, lwe muli mweni mwidala, uwa mulandu waho ukuti aval'ukukulonjelela kumulongamalandu, ilelo p'uyaje uwen'umulongamalandu akukwambilila kuwalukuta, ilelo p'ugandushe vakukwigalila muñumba ya va muñololo.

26. Nalyoli lyoli nkukuvuziy'ine nkuti: utalilemukufuma mumwo lw'utalifile nahahela aha kumpelela he haku malilizya ywonti.

27. Mwiyyuy'ukuti liyanzilwe ilya kuti: "Utahavembuhaje."

28. Nkand'ine nkuvavuzya nkuti: uno we ng'umwantanda akumweñelezya ukumukumbwa, p'avembusile nawo mumwoyo wakwe.

29. Ilel'ing'uyazil'ilyinso lyaho lya kumulilo likuti likupuyw'iwe, p'ulyipe ulitaje. She p'ukuva we mwinda, inga hakufw'ahantu hoka aha mumuvili waho, ing'uwen'umuvili waho wonti mw'akupulumushila mumwo ukutajilwa mwipalazya mwe akwah'umwoto.

30. Havil'ing'uyazil'umu-

hono waho wa kumulilo akuti akupuyw'iwe, p'uwudumulaje uwutagaje. She p'ukuva we mwinda, inga hakufw'ahantu hoka aha mumuvili waho, ing'uwen'umuvili waho wonti mw'akupulumushila mumwo ukutajilwa mwipalazya mwe akwah'umwoto.

31. Lyope liyanzilwe ilya kuti: "Uno we ng'akutavul'umushi wakwe, we pakuti amupanj'ukalata wa kuti imutavuye."

32. Nkand'ine nkuvavuzya nkuti: uno we ng'akumutavul'umushi, sh'atatazil'umulandu wa kuvembuha, p'amupeley'ukuva wa kuvembuha navanji. Havili we ng'akumusenda we vamutavuy'avamwavo, p'avembusile navamuha vamwavo vovulo.

33. Havili mwiyyuye ukuti vavuzilw'avalulwo ukuti: "Utalapaj'izy'ilenga, nkand'umutwalil'umwene ywe ng'umulapiye, yw'utili nku-mutwalila."

34. Nkand'ine nkuvavuzya nkuti: zye ndali ukulapila muhama. Zye ndali nukuti: "inza she nakumwana," she kwe shitengo shya Mulungu kukwo.

35. Zye ndali nukuti :
 "inza she napansi ya pa-
 ns'ipa," she kwe hatengo ha
 yinama ywa Wuyo ; zye ndali
 nukuti : "inza she namu-
 Yelusalemu," she ye nkaya
 ya mwene umupiti yiyo ;

36. zye ndali nukulapil'ilya
 kuti : "inza she ndi nitwe,"
 she nulusisi nalumo utamañi-
 le nukuluzelufwa nukulwilu-
 fwa iwe.

37. Muyanje lye likuti :
 "Ena" inga mukwitiha,
 nilya kuti : "Ndali" inga
 mukuhana. Aga kwonjezya
 pamwaña pali gugo gafumile
 muvuvivi.

38. Mwiuy'ukuti liyanzi-
 lwe ilya kuti : "Ukulandu-
 zanya nilinso palyinso nilyino
 palyino."

39. Nkand'ine nkuvavuzya
 nkuti : zye ndali ukulwa
 naw'umunt'umuvivi. Uno
 we ng'akukuhom'ipwa kuvu-
 dili vwa kumulilo, w'umuni-
 ncilizyaje nuvwamwavo vwo-
 pe avuhomaje.

40. Uno we ng'akuti imu-
 lonj'ishalat'iwe akuti lye
 ndisende, w'umupanje nalye
 lisopeho.

41. Uno we ng'akukuyijili-
 zy'idala ulutala lwoka, w'u-
 jende nawo zivili.

42. Uno we ng'akulav'iywa

kulava kukwaho, w'umupa-
 nje. Uno we ng'akwanz'uku-
 pava yimo kukwaho, w'uta-
 mugunjile.

43. Mwiuy'ukuti liyanzi-
 lwe ilya kuti : "Mukundane
 nuwamwiñu, mupatane nu-
 mulugu."

44. Nkand'ine nkuvavuzya
 nkuti : muvakundaj'avalugu
 viñu, muvalote ve vakuvati-
 pa, muvavombel'uvwinza ve
 vakuvapata, muvaputilaje
 nave vakuvaholela nave va-
 kuvaywima.

45. Pe mukuva mwe vana
 va so wa kumwaña. Sh'uwe-
 n'izuva lyakwe akuvatuku-
 zizya navavivi navinza,
 imyula yakwe akuvatoñele-
 zezya navagolosu navago-
 mbanu.

46. Apene nga muvaku-
 nzite vuvo ve vavakunzite
 namwe, pe mulonsil'amalipi-
 lo vuli? Aven'avasonka-
 musonko amwe vatakuku-
 ndana vuvo vatupu vovulo
 vope?

47. Havili nga mukulamu-
 nkana mwe vuvo vatupu
 mwe vana muntu, amwe lelo
 pe muvomyle shyonu lelo
 ishya kuti tuvomyle ha-
 m'ahalusyi? Aven'avaku-
 nzi vatakulamunkana vuvo
 vatupu vovulo vope?

48. Mwe munwo lelo muvanje mwe vila, inza she wope nuso wa kumwana mwila.

6.

1. Mwandaje lelo izya vugulosu vwiwu mutazivombelaje mwe vakwe'avantu, lwe mukuti vasukumilaje vuvu, she nga lwe mukuhonzya vovulo, pe muywazizye iywa kuvazwiha uso kumwana.

2. Ilelo ng'uvusil'ukuva-p'iywa shikuku avantu, zye ndali ukuyihomel'ilonji lya kuyikumusya, inza she shima vakuhonzya avilenga namunumba zya kuputula mumwo mwonti namumasolo, ve vakuti vatwehelezyaj'avantu vatutimaje. Nalyoli lyoli nkuvavuzya nkuti: kwe kuva vayisendeye nzila iywa kuvazwiha.

3. Nkand'iwe ng'uvusil'ukuvapa yimo iywa shikuk'avantu pe pakuti numuhono waho wa kumumongo atalolaje huho, h'akuvomb'uamwavo wa kumulilo,

4. iywa shikuku ywaho ukuti yivanje ywa kukwilu. P'uwen'uso w'akweña nakukwilu, alilemukukuzwiha wuyo.

5. Pope nashe nga mukuputa, zye ndali ukuputa inza she vakuput'avilenga. Avene she namunumba zya kuputula mumwo namunkomano zya maguluno mwe vakuyisevel'ukwimilila, she vakuti vatulolaj'avantu. Nalyoli lyoli nkuvavuzy'ine nkuti: kwe kuva vayisendeye nzila iywa kuvazwiha.

6. Nkand'iwe ng'uvusil'ukuputa, p'uyinjile muhayumba haho aha kuziho, uyigalile nakushilyango, kw'uputaje kwa so w'ali kukwilu, p'uliyag'uso w'akweña nakwe kukwilu akukuzwiha.

7. Inga mukuputa, pe ndali ukuzum'ahalanga inza sh'avakunzi vakuzum'ahalanga, sh'avene vakuti p'akutejelezya inga tukwat'aminj'ama zwi.

8. Zye ndali ukuholana navo. Sh'uso ayimañile nzila yiywo ywe mukwanza, lwe mushil'ukulava.

9. Ilel'imwe inga mukuputa pe mutinji: Tata witu wa kumwana, izina lyaho lifinjilwaje,

10. uvumwene vwaho vwinzaje, zy'ukasim'iwe zye zivombelwaje napans'ipa fwe kwe kumwana,

11. niywa musañ'un'iyintu utupanje tuyanane naywo,

12. uswile namalandu gitu, inza she naswe tukuswil'amalandu ga vamwitu,

13. utatuvihaje mulutazyo, nkand'utuposhe nakumbivi. She vwah'uvumwene, nama-ha gaho, nuvupiti vwaho we-ne-we shima shima. Amen.

14. She ng'avantu muku-swil'amalandu gavo ge va-pulumushiye, pe namw'uso wa kumwana wope akuswi-laginu.

15. Nkandi nga mutaku-swil'imw'avant'agavo, ge va-pulumushiye, pe wope nuso atakuswila ginu namwe.

16. She nga mukufung'i-ywa kulya, pe ndali ukuyiholanya navalumilenga, ve vakusyonoloha kuminso, sh'avenene vakuyigalula kuminso she vakuti, mwe vatumañaj'avantu ukuti vafunzil'i-ywa kulya shinishi. Nalyoli lyoli nkuvavuz'yine nkuti: kwe kuva vayisendeye nzila iywa kuvazwiha.

17. Nkand'iwe ng'utili mfun-gaj'i-ywa kulya, p'upahaje kwitwe, ugezaje nakuminso,

18. avantu ukuti vataku-mañaje ukufung'i-yint'iwe, akumañaje weka we so w'ali kukwilu, p'uso w'akweña na-kukwilu alilemukukuzwiha wuyo.

19. Zye ndali ukuyilonce-l'i-ywuma i-ywa kulundila muns'umu, mwe niñenze zikudovola nuvusimu vukulya, mwe navivayintu vakubana vakwiva.

20. Simuyiloncel'i-ywuma i-ywa kulundila kumwana, mwe niñenze zitakudovola nuvusimu vutakulya, kwe naviva yintu vatakubana vatakwiva.

21. She kwe shil'ishyuma shyaho, kw'ali wope numwoyo waho.

22. Inale ya muvili waho lye lyinso. Ileo she ng'ilyinso lyaho lizelu, pe wope numuvili waho akuva muzelu.

23. Nkandi she ng'ilyinso lyaho livivi, pe wope numuvili waho akuva nishisi. Apene lelo nga ye nale y'ili mumwaho, ing'iyipezil'ukuva shisi yope, p'unan'asin-kamizy'ishyen'ishis'uvwiji?

24. Num'atamañil'ukuvo-mbel'avamwene vavili. She ng'atili mbavombe vavili, p'angamupata wok'uno, angamukund'uamwaw'ula, p'angumishizya kuli wok'uno, angamusyohanil'uamwaw'ula. Ndali mwe mutatinji tukuvavombela ve vavili nu-Mulungu nu-Mamoni.

25. Mwe mumwo nkuva-vuzya nkuti : zye ndali ukukutan'uvulanzi vwiñu iywa kulya niywa kuñwela, nukukutan'amavili giñu aga kukwata. Nuvulanzi niywa kulya, amwe vute vupiti vwe vulanzi ? Numuvili naga kukwata, amwe ate mupiti we muvili ?

26. Simwen'inuñi zya kumwaña. Sh'izyene pope nashe nga zitili nukuvwal'uvulezi zitakuvwala, zitili nukuyuna zitakuyuna, zitili nukusezezya munkoma zitakusezezya, pop'uwen'uso kumwaña akuzizuvil'iyintu. Imwe lelo mutakuzilusy'izye-n'uvugomu ?

27. Imwe mwe muvaliye unan'amañil'ukuyonjezya inga hahono hoka vwelele uvutali kuvulanzi vwakwe, nashe ng'akukutana ?

28. Namend'aga kukwata mukukutana shyonu ? Simu-send'injele muvwezya vwa mwilala she vukumela. Sh'uwene vutakuyimb'amalimo vutakuhova.

29. Nkand'ine nkuvavuzya nkuti : wope na we Selomoni muvupiti vwakwe vwonti mwe vuvaliye atakwasite nalumo fwe vwok'uvwezy'uvu.

30. Apene lel'u Mulungu

ing'akwatisizye vovulo isole lya mwilala, ly'umusañ'uno lilipo lye ndavi likupw'ulupwa, p'atinji asit-ukupitilizy'ukuvakwatisy'imwe lelo, mwe va lwitih'ulupupus'imwe ?

31. Mwe mumwo nkuti zye ndali ukukutan'ukuti : tuywaje kwi niywa kulya niywa kuñwela, tugaje kwi naga kukwata ?

32. She ywonti yiniyi ywe vakuyikungula ve vakunzi ukukutana. Sh'imw'uso kumwaña ayimañile nzila ywonti iywa kuti muve naywo ukuti yiyino yiyino.

33. Simuyikungule nzila kushinamwene shya Mulungu na kuvugolosu vwakwe, vwe vutalile vuvwo, pe muliyaga ywonti nayiniyi akuvonjezya pamwaña.

34. Mwe mumwo nkuti zye ndali ukukutana nzila iywa ndavi, sh'ilya ndavi likuyanzil'iywakwe. Gont'amanda mwe gakushyela gali nuvupotwe, il'uvwakwe il'uvwakwe.

7.

1. Ukulonga mutamulongaje num'umuntu, pe namwe numo atalilemukuvalonga.

2. She mumwo mwe mukuvalonjelel'avanj'imwe,

mwe namwe mulilemukulo-njelelwa mumwo. Ishilinjilo shishyo shye mukuvalinjil'imw'avanji, shye mulilemukulinjilwa shishyo namwenemwe.

3. Ukweña hash'ahambaza he hali mwilyinso lya wamwiñu, she lupanda lwe luli mwilyinso lyah'iwe utakuweña?

4. Havili pe watinji uyanje vuli kuwamwiñu ukuti: twiywe nkwefw'ahambaza he hali mwilyinso lyaho, she naw'ulupanda luli mwilyinso lyaho wenewe?

5. We mulumileng'iwe nkwyefwe sut'ulupanda lwe luli mwilyinso lyaho wenewe, inga p'ulingaje lelo ukwefw'wope nuwamwiñu ahambaza he hali mwilyinso lyakwe.

6. Imfinjile zye ndali ukuzinencilizy'imbwa. Uvwa-mbo vwiñu vwe ndali ukuvutajila kuvahapoli. Sh'avenene vakuvuhañanjila nininama ywavo, havili vakuvasyetushil'ukuvañonkolanya mwenemwe.

7. Simulavaje, pe mulilemukupelwa; simuyikungule ukulondola, pe mulilemukwaga; simuhoñonsye ku-

lwiji, pe mulilemukwigulilwa.

8. She vonti vuvu ve nga vakulava, ve vakuposhela; vonti vuvu ve nga vakuyikungul'ukulondola, ve vakuywaga; vonti vuvu venga vakuhoñonsya kulwiji, ve vakwigulilwa.

9. Imwe mwe muvaliye amw'alip'umuntu w'akump'ivw'umwana wakwe, lw'alayil'uvugali?

10. W'akumup'injoha, lw'alayil'inswi?

11. Apene lelo ng'imwe, mwe vañala vwelele, ing'avana viñu mukuvap'iywa kuvap'iywinza namwe, p'uso wa kumwaña asit'ukupitilizya ukuvap'iywinza vuvu ve vakulava kukwakwe?

12. Ilelo zyonti zye nga mukwanza ukuti avantu vavavombel'imwe, zye vope muvavombele zizyo namwe. She pe mwe mumwo pe mulandite namunkomelezyo namuvakuvwi.

13. Simutushe mushikwi-l'ishifiñanu ukwinjila, she shibabaye nishikwilo libabaye nidala lye likuvala kwe kutupulwa, vinji ve vakujenda pupo.

14. Shifiñanu nishikwilo ifi-

ñanu nidala lye likuvala kuvulanzi, vando vene ve vakulyaga.

15. Mwandaj'avakuvwi avilenga ve vali fwe ngati nonzi munzi lwe vakwinza kumwĩnu, muhati ñene yikoko iyipumavantu.

16. Mukuvamañila pansanga zyavo zye vakuhoma. Amw'umuntu akuyavil'ampensya pamacese? Amw'umuntu akutonol'amakuñu pamansoña?

17. She gahonzizye vovulo gont'amakw'aminza, gakuhom'insang'iinza. Agen'amakw'amavivi ñene ge gakuhom'insang'imbivi.

18. Ikw'ilyinza litakuhom'insang'imbivi, lyope nikw'ivivi litakuhom'insang'iinza.

19. Gont'amakwi ge gatakuhom'insang'iinza gaku-temangwa, gaku tajilwa mumwoto,

20. mwe mumwo nkuti mukuvamañila munsanga zyavo.

21. Mutatinji vonti vuvo ve vakuti mwene mwene kukwane, ve vakwinjila mushinamwene shya kumwaña, ha, nkandi vonti ve vakuvomba zizyo zy'akasim'utata kumwaña pa lukasamo

lwakwe, avene ñene ve vakwinjila.

22. Musaña wuyo pe valiyang'avinji kukwane valiti: mwene mwene amwe tutahakuvwaga mwizina lyaho? Impep'inkandamanu amwe tutahazifumwaga mwizina lyaho? Amamfindango ge minji amwe tutahapelaga mwizina lyaho?

23. Pe ntalilemukuzyih'ine ndilemukuvavuzya ndilemukuti: ntavamañile nalum'imwe, simwepe papane mwe mukuvomb'izya kuzyilany'inkomelezyo.

24. Illel'uno we ng'akwi-yw'amazwi gane ganaga, uno we ng'akugalandata, we nkumuholanya nkuti ali fwe muntu wa njele we nũmba yakwe azenzile piyalavwe.

25. P'ilemukwomoha ni-myula, galemukwizula namahava, ilemukuvugula ninkungu, ywe yilemukubuncil'irũmba yiyo, iyene ñene ilemukusita nukumongonkana, sh'iyalizilwe piyalavwe.

26. Nkand'uno we ng'akwi-yw'amazwi gane ganaga, havili asite nukugalandata, we nkumuholanya nkuti ali fwe munt'umuwelewele w'irũmba yakwe azenzile paluse-nga.

27. P'ilemukwomoha ni-myula, galemukwizula namahava, ilemukuyugula ninkungu, vwe v'ilemukuyibuncil'inumba yinino ilelo p'iyene ilemukukumpuha ilemukumongonkana nkani.

28. Vazile lelo lw'amazil'u Yesu ukuyang'amazwi ganaga, p'avantu vonti mwe vavaliye mumpuga valemukujenda nukusukumila valemukuti: kwe kuyanga vul'ingwa!

29. Sh'uwene lw'akuyanga, alolesile ukuva we muhatashyo wuyo, atahayanga inza sh'avamañakalata vavo.

8.

1—4: Mal. 1, 40—44. Luk. 5, 12—14.

1. Uwene lelo lw'akwiha pigamba, pe valemukumulandat'avant'impug'impiti.

2. Pe valemukwaga uwa mambombo akupalamila kukwakwe akumusugamilila akuti: ing'ukasime, p'umani'iwe ukumpozya.

3. P'u Yesu alemukugolosy'umuhono alemukumupalamansy'umuvili alemukuti: nkasime, polaga. P'alemukupola pup'amambombo.

4. P'u Yesu alemukumuvuzya alemukuti: yeña lelo, utamuvuzya je num'umuntu

ndali, nkand'ual'uyilolesye kuvashiputo ufinjile huhoh'ahomelezizy'u Mose, hehavanj'aha kukumañila mumw'avene.

5—13: Luk. 7, 1—10.

5. Ilelo lw'avazil'ukufiha mu-Kapelenahumu u Yesu, p'ushevusi woka alemukupalamila kukwakwe alemukulambilizya

6. alemukuti: mwene, umuntu wane ali muvulili kuhaya avinil'ishyulu, shikunuyimywa nkani.

7. Uwen'u Yesu alemukuti: nkwinza nkumuzuzuvushizya.

8. Uwen'ushevusi alemukwamula alemukuti: mwene, ntahonday'ine ukut'iwe uynjilaje muñumba yane. Yangag'izwi lyoka vwelele, p'akuzuzuvuh'umuntu wane.

9. She ne muntu nane, mbi-silwe muyinama muvapiti, nane ndi navasikali muyinama mumwane. Ilelo ngankuyanga kuli woka nkuti: valaga kushiliv'iwe, p'akuvala, kuwamwavo inga nkuti: nzagaga panap'iwe, p'akwinza, uwen'umuñamata wane nga nkumuvuzya nkuti: vombag'ahaliv'iha, p'akuvomba.

10. Uwen'u Yesu lw'ayiyuye zinizi, p'alemukusuku-

mila, alemukuvavuzya ve vahamulandata alemukuti: nalyoli ulwitiho inz'ulu, lwe ntalwazile mwa Yisilayili umu.

11. Nkuvavuzy'ine lelo nkuti: valilemukufuma nakuvutukulo vw'izuva nakuvuswelo ve vinji ve vakwinz'ukute ndama nava-Abulahamu nu-Yisikaka nu-Yakobu ukuly'i-yintu mushinamwene shya kumwana.

12. Nkand'aven'avana-shinamwene ve valilemukubuncilwa mushisi shya kuluvazu, mwe ziliva mumwo nkuta ntupu, mwe luliva mumwo nululumanyo lutupu lwa mino.

13. U Yesu alemukuyanga kushevusi alemukuti: iwe valaga ukwaga azuzuvusile inza she zizyo uyitisile wewene. P'umuntu wakwe alemukuzuzuvuha pahavalizyo huhu.

14—17: Mal. 29—34. Luk. 4, 38—41.

14. P'u Yesu alemukuval'ukwinjila muñumba ya Peteli, mw'alemukwag'uninaywala wa Peteli ishisukusa shyamuhominye.

15. Alemukumulem'umuho-no, pe shilemukujend'ukumuleh'ishisukusa. Alemukuvuha alemukuvatelamishil'i-yintu.

16. Ilelo lwe vwiliye shya mazuva, pe valemukulet'avinji ve zivapenuy'amoyo impep'inkandamanu. Uwen'impepo zinizi alemukuzishimbizya na lye lizwi lyeka. Vonti nava ve vavinile alemukuvazuzuvushizya.

17. Mwe mumwo mwe zyzinzile zizyo zy'ayanzil'u Yesaya umukuvwi w'atili: "Uwene nuvuyeyevazu vwitu ayivegazizye, nuvupotwe vwitu aňatuye.

18. Ayazile lel'u Yesu avant'impuga vamwimiliye vamuvisile pahati, p'alemukuti: simusunc'ivoti tulamb'isyila lila.

19—22: Luk. 9, 57—60.

19. Pe wok'umumaňakalata alemukupalamila kukwakwe alemukuti: we musambilizi, nkukulandata mwonti mw'ukujenda.

20. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti: ukunaga kwi? Sh'izyen'inimba zili namashembo, zyope niñuñi zili niyisanzo. Uwen'umwana-muntu nene w'ate napamo pavusagamih'itwe.

21. Uwamwaw'umusundikwa alemukuyanga nawo alemukuti: mwene, nat'imba-le imusyile sut'utata.

22. Uwen'u Yesu alemukuti : ndandatag'iwe, uvalesh'avafwe vasyilane vuvo vaptupu.

23-27 : Mal. 4, 36-41. Luk. 8, 23-25.

23. P'alemukuyipaha mwivoti, avasundikwa vakwe valemukumulandata.

24. Pe valemukuganduha usumbi akuhalambana nkani, namavilingwa gakupolela nivoti. Uwene sh'akasi'tulo.

25. Pe valemukumuyinzya valemukuti : mwene utupohaje twakudwiva.

26. Uwen'alemukuti : mukwogopa shyonu mwe valwilih'ulupupus'imwe? P'alemukuvuha alemukupilil'inkungu, alemukupilila nusumbi, ilelo pe kulemukute-gama vwelele.

27. Aven'avantu valemukusukumila valemukuti : we muntu vul'uno? She ninkungu ikumusajila nusumbi akumusajila.

28-34 : Mal. 5, 1-17. Luk. 8, 26-37.

28. Ilelo lw'avazil'ukufiha isyila lila, mumsi ya v Gadaleni, p'alemukuhomana navantu vavili, ve vali nimp'ep'inkandamanu. Ve valemukufuma mumbipa, she mwe vahavanga shima. Aven'avantu valesile nukulileh'idala lilyo ukujenda. She

val'avahali nkani avampep'inkandamanu vanava.

29. Ve valemukuvilishila valemukuti : tuli vuli naswe nawe we Yesu we mwana wa Mulungu? Uyinzil'ukutwizizya lwe pashili?

30. Lyalipo lelo apatali pupo pilisyo idimil'ipiti lya vahapoli.

31. P'impep'inkandaman'izi zilemukulambilizya kukwakwe zilemukuti : fwane ng'ukutufumwa, p'utupan'jidi-milo lya vahapoli lila lelo, mwe twinjile.

32. Uwen'alemukwitiha alemukuti : e mwinjilaje. Izyene zilemukufuma zilemukuval'ukwinjila muvahapoli. P'avahapoli idimilo lyonti lilemukugalagatila kuluva mbala valemukuyitaga mwasumbi, valemukumila muninzi.

33. Aven'avalumendo ve vadimag'avahapoli valemukushimbila valemukuvala muhaya valemukukumusya zyonti na zye zya vantu vimp'ep'inkandaman'iva.

34. P'avantu nkaya yonti valemukufuma muhaya valemukuval'ukumwen'u Yesu. Ilelo lwe vanuweni pe valemukulambilizya kukwakwe valemukuti : uyepaje mumsi yit'umu.

9.

1—8: Mal. 2, 1—12. Luk. 5, 17—26.

1. P'uwen'alemukuyipashi-la mwivoti alemukulamb'ukuvala munkaya yakwe.

2. Pe valemukumuleta wok'umuntu w'ali nimpungo ya shyulu valemukumuñatula pamazagala. Uwen'u Yesu lw'awen'ulwitiho lwa-vo, p'alemukuyanga naw'u-wa mpungo ya shyulu alemukuti: jimbaga we mwana wan'iwe, she nswiliy'amalandu gaho.

3. Pe vam'avamañakalata valemukusiva muhati yavo valemukuti: un'akusamul'u Mulungu jezile!

4. Uwen'u Yesu lw'aziweni zye vali nazyo muhati, p'alemukuti: zye mukusiva zya-shi imbiv'izi mumoyo giñu?

5. Lye lipupusu lili kwi nilya kuti: nswiliy'amalandu gaho, nilya kuti: vuhaga uje-ndaje?

6. Nkand'ine she nkuti mumañaj'u Mwana-muntu ukuti akuswil'amalandu mun'sumu, pe nkukuvuzy'iwe nkuti: vuhaga sendag'amazagala gaho, uvale kuhaya. Ly'alemukuyanga kuwa mpungo ya shyulu linili.

7. P'uwen'alemukuvuha alemukuvula kuhaya.

8. Lwe vaziweni ziniz'avan'timpuga yonti, pe valemukutetema valemukutani-h'u Mulungu, she vazil'ava-piy'amaha ganag'avantu.

9—13: Mal. 2, 13—17. Luk. 5, 27—32.

9. Ilelo p'u Yesu lw'apitiliye pupo, lw'akujenda, p'alemukwen'umuntu we vatili u Matayi izina. Ayazil'ate-dime pavusonkolelomusonko, alemukumwita alemukuti: nzagaga undandat'iwe. P'uwen'alemukuvuha alemukumulandata.

10. Ayazile lelo lw'atendime ukuly'i'yintu muñumba, pe valemukuvula mw'ali navasonkolamusonko navatala-malandu ve vinji, valemukutendama nu-Yesu navasundikwa vakwe ukuly'i'yintu.

11. Aven'avafwalisayi lwe vamuweni, pe valemukuvuzilizy'avasundikwa vakwe valemukuti: umusambilizi wiñu akulya vul'i'yintu navasonkolamusonko navatala-malandu?

12. Uwen'u Yesu alemukwiya zye vakuyanga, p'alemukuvavuzya alemukuti: avapuma ve vatakwanz'umuganga ndali, nkand'ava-vinu ve vakwanz'umuganga.

13. Muhavale muhamañe lye likuti: "Lwe lupepelezyo lwe nkwanz'ine, nta-kwa-

nz'imputile." She ntinzi-
l'ukuvit'avagolos'ine ndali
ninzil'ukuvita ve vatalama-
landu.

4—17 : Mal. 2, 18—22. Luk. 5, 33—38.

14. Pe valemukumuvuzili-
zy'avasundikwa va Yohani
valemukuti : naswe navafwa-
lisayi tukufunga shyonu shi-
m'i yintu, lw'avasundikwa
vaho vatakufunga ?

15. Uwen'u Yesu alemuku-
vavuzya alemukuti : pe va-
me vasungamaje vul'avalya-
yintu ywa pavusendamwan-
ntanda, lwe vali naw'umu-
sendamwantanda ? Nkandi
likwinz'isiku lye valiyag'u-
musendamwantanda ayefile.
Pala nene pe valilemukufu-
ng'iyintu musana wuyo.

16. Num'atakupatih'ahapa-
tikw'aha mwenda mupwa
pamwend'umukali. Sh'aha-
patikw'ahapwa hatakuyana-
na pamwenda mukali ndali,
hakupulanya vwelele, ilelo
p'uwen'umwenda pe akwo-
njezya ukuzepuha.

17. Shyope nishiña shya
mampensya num'atakusota
mumafuko makali ga ma-
mpensya. She nga vakusota
mumwo pe gakuzepul'ama-
fuko, ilelo p'agen'amampe-
nsya gajende nukwitiha, go-
pe namafuko gajende nuku-
nanjiha. Ishyen'ishiña

shya mampensya vakusota
mumafuk'amapwa ga ma-
mpensya, pe ywonti yiku-
pona.

18—26 : Mal. 5, 22—43. Luk. 8, 41—56.

18. Ilelo lw'amakuvavuzya
zinizi, pe valemukwaga aku-
palamila wok'umusambili-
zivo umupiti akumusuga-
milila akuti : umwana wa-
n'umulindu afuye shinishi.
Nzagaga tuvale lelo kukwa-
ne, uhamuvish'umuhon'iwe,
p'akuzyuha.

19. P'u Yesu alemukuvuha
alemukuti mbale nawo. Vo-
pe navasundikwa vakwe va-
lemukujenda nawo.

20. Ilelo p'umwantanda
woka w'ali nishiduda shya
mavanda amah'ishumi na-
gavili, alemukupalamila mwi-
sinda alemukupalamansy'iso-
peho lyakwe kuvuhomanjilo.

21. Sh'uwene muhati atili :
inga nkupalamansya lye li-
sopeho lyakwe ne, pe nku-
pona.

22. Uwen'u Yesu alemuku-
syetuha alemukumweña ale-
mukuti : jimbaga we mwana
wan'iwe, lukuzuzuvushizi-
zy'ulwitiho lwaho. P'umwa-
ntanda alemukuzuzuvuha
pahavalilizyo hanaha.

23. Iel'u Yesu lw'avazil'u-
kufiha muñumba ya musa-
mbilizi wavo umupiti, p'ale-

mukuvaga mumwo navahomamalonji navant'impuga avalosy'ilosyo.

24. V'alemukuvavuzya alemukuti: mufupuhaje, sh'ahalindu hatafuye ndali, hakasit'utulo. Avene pe valemukumuseha.

25. Ielo lwe vavafumizye kunz'avantu mwe vavaliy'impuga yonti, p'alemukwijnjila muñumba, alemukulem'umuhono wakwe ahalindu pe halemukuvuha.

26. P'inongwa zinizi zilemukukumuha muns'ila yonti.

27. Iel'u Yesu lw'afumile pupo, lw'akujenda, pe valemukumulandat'avantonko vavili, ve valemukuvilishila valemukuti: utupepelezyaje we mwana-Davidi!

28. Ielo lw'ayinjije muñumba, pe valemukupalamila kukwakwe avantonko vana. P'u Yesu alemukuva-vuzilizya alemukuti: amwe zye zivahozil'imwe ukuti amañil'ukuvomba huhu he musiyile ine? Avene valemukwitiha valemukuti: ena mwene.

29. P'uwen'alemukupalamansy'aminso gavo alemukuti: mweñe inza she zizyo mwitisile.

30. P'aminso gavo galemukujenda nukwiguha. Uwen'u Yesu alemukuvapilila nkani alemukuti: mwandaje lelo, zye num'ataziywaje zinizi.

31. Avene ñene valemukufuma kunzi, valemukumukumusya mwonti muns'ila.

32. Lwe vafumile vanava, pe valemukuleta kukwakwe uwamwav'umuntu w'ali wushinunu, sh'ali nimpep'inkandamanu.

33. Ielo p'uwen'alemukufumw'impep'inkandamanu, p'alemukujenda nukuyangumuntu w'ali wushinunu. Pe valemukusukumil'avantu mwe vavaliy'impuga yonti valemukuti: tutaziweni nalumo zye zili fwe zinizi mwa Yisilayili umu.

34. Aven'avafwalisayi ñene valemukuti: impep'inkandamanu akuzivinjila nusongo wa mpep'inkandamanu.

35. P'u Yesu alemukuzyungula muns'ile alemukumal'inkaya zyonti nutusasa twonzi, alemukuvavuzi'inongwa muñumba zyavo zya kuputitila mumwo, alemukuvavuzi'intum'iniinza zya vumwene; alemukukantul'uvupotwe nuvuvinu vwonti vwa vantu.

36. Lw'awen'avant'impuga, p'alemukuvafwil'uvwila, she vasamusile vañampine fwe ñonzi zye zite numudimi.

37. P'alemukuvavuzi'ava-sundikwa vakwe alemukuti : imyuno yo ñinji, nkand'avyuni vando.

38. Mulambilizyaje lelo kumuhatamyuno, atumaj'avyuni mumyuno yakwe.

10.

1—15 : Mal. 6, 7—13. Luk. 9, 1—5.

1. P'alemukuvunganih'ava-sundikwa vakwe ishumi navavili, alemukuvap'amaha naga kuvinjil'impep'inkandamanu naga kukantulil'impungo zyonti nuvupotwe vwo-nti.

2. Agen'amazina ga vapositili ve val'ishumi navavili ge ganaga : umutanzi ali w'u Simoni we vatili w'u Peteli, n'-Andeleya umuzuna wakwe, nu-Yakobu umwana-Zebedayi nu-Yohani umuzuna wakwe,

3. nu-Filipu nu-Balitolomayi nu-Toma nu-Matayi umusonkolamusonko nu-Yakobu umwana-Alifwayi nu-Lebayi we vatili w'uTatayi.

4. nu-Simoni wa mu-Kana nu-Yuda wa mu-Kalyoti, we nukumulila ahamulila ulwa pisind'uwene.

5. Avishumi navavil'ava v'alemukuvatum'idal'u Yesu alemukuvahomelezya alemukuti : mutajendaje mwidala lye likuvala kuvakunzi, kwe ndali ukwinjila munkaya ya va-Samaliya.

6. Nkandi kuñonzi zya ñumba ya Yisilayili zye zitezile, kwe muhavale ñene.

7. Lwe mukujenda muhapanje lye likuti : uvumwene vwa kumwana vwinzile vupalamiye,

8. muhakantule nimpungo zya vavinu, muhazyusyevavafwe, muhavazuzuvushizyaje navamambombo, muhavinje nimpep'inkandamanu. Yeñi mbapiye vwelel'ine, namwe muhavapanje vwelele vuvo ve nga mukuvapa.

9. Kwe ndali ukulonk'indalama nizya sahabu nizya feza nizya shipondo zya kuviha mutuvugulu utwa mumalamba.

10. Kwe ndali ukuva nishiyunda mwidala, namasopeho giñu kwe ndali ukuva nago gavili, zye ndali ndyato ukuva nazy'imwe, nindisa kwe ndali ukuva nayo. Sh'uno we ng'akuvomb'imbombo, w'ahondey'ukuti vamupanje niyintu ywakwe ywa kulya.

11. Inga muvazil'ukufiha

munkaya yoka—inga mpiti inga ninsi—, mwe muhavanje mumwo we ng'ahondeye, ilelo muhadile mumwakwe muhafishe pala pe mukusogola.

12. Inga lwe mukwinjila muńumba, pe muhavalamu-she avamuńumba.

13. Inga vahondeye, p'uvwihalo vwińu vwe mukuvalamushila vukuyinzil'ĩnũmba yavo. Nkand'inga vatahondeye, p'uvwihalo vwińu vukuvagalushila mwenemwe mwe vahatashyo.

14. Inga vatili nukuvaposhela vasisite vatili nukutejelezya zye mukuyanga vasisite, pe muhatinji namuńumba yavo muhafume muhatinji namunkaya yavo muhafume muhavakuńuntile nulusuto lwa muvinama vwińu.

15. Nalyoli nkuvavuz'yine nkuti: musań'ula wa kulong'amalandu, p'izya va mu-Sodomu nizya va mu-Gomola zililemukuv'impupusu ku zya nkaya yiyo.

16. Yeńi she nkuvatuma, pe nkuvatuma fwe nonzi zye zikuval'ukusanjila niyikoko. Muve mwe vasheyu lelo fwe njoha, havili muve mwe vazelu fwe nkunda.

17. Mwandaje lelo navantu-

She valilemukuvaviha kuvalongamalandu, valilemukuvasyempa muńumba zyavo izya kuputila mumwo.

18. Valilemukuvakwesela nakuvapiti nakuvamwene, she mwe vantu van'ine. Zye zikuva zya kumańila mumwo navuvo navakunzi.

19. Apene nene inga vakuvakunga vovulo, pe mutakutanaje nzila ukuti, tuyangaje tutinji vuli, tulandaje zive vuli? Sh'umwene alilemukuvapa pe pahavalilizyo huho izya kuyang'imwe.

20. She mutaliyanga mwenemwe ndali, we Mpepo wa so nene w'alilemukuyanjala mumwiń'imwe.

21. Vope navanamuntu valilemukukwesana vuvo vatu-pu ukutwalana kukwo kwe vakugojelwa, wope numunt'uyise alilemukutwala kukw'umwana wakwe, vope navayuli valilemukuvagalulil'avapafi vavo valilemukuvagoga.

22. Vont'avantu valilemukuvapat'imwe, she muli nizina lyan'ine. Nkand'uno we ng'akuzyih'umulaha shima akufih'ukuzyih'umulaha nakuvusilo vwa nsi, w'akupona.

23. Apene nene inga mwazile vakuvaywima munkaya

yok'ino, pe muhashimbilile muyamwavo. She nkuvavuzya nalyol'ine nkuti: u Mwanamuntu aliynza lwe mushili nukumalilizy'inkaya zyonti mwa Yisilayili uma.

24. Num'umusundikwa atakulusy'uvupiti umusambilizi wakwe num'umuñamata atakulusy'uvupiti umwene wakwe.

25. Inga numusundikwa ali fwe musambilizi wakwe, pe vovulo, inga numuñamata ali fwe mwene wakwe, wope pe vovulo. Ing'umuhatañumba vamupiy'ilya Belizibuli, pe vatinji vavaleshe lelo avañumba yakwe?

26. Mutavogopaje lel'imwe. She twont'utu twe nga twigincililwe twe tulilemukugwinkulilwa, twonti nutwa kukwilu tulilemukumañih'apazelu.

27. Zye nga nkuvivila kukwilu, zye muhaziyanj'apazelu. Zye nga mukunoñonelwa mumakutwi, zye muhazivilishile lwe mwimiliye pamwana pañumba.

28. Avene vuvo ve vakugoga we muvili weka, vuvo v'avaposit'ukugog'umwoyo, ve mutavañile. Nkandi mumuñile wuyo w'amañil'ukuzimanzya mwipalazya mw'a-

kwah'umwoto gonti na we mwoyo na we muvili.

29. Umuntu amw'atakukal'indundulu zivili nihela lyoka? Havili pope nashe ngazili vovul'uvupupusu, pope nim'itakulagala pansilw'atakasime wuyo we so.

30. Imwe nazye nsisi zya kwitwe avazizye uwene.

31. Kwe ndali ukutetema lel'imwe. She muzilusizy'uvugomu na zye ndundul'ini-nji.

32. Uno we ng'akuyiyanga kukwane, lwe vakwiyw'avantu, akuti imumañile ine, we nane ndilemukuyiyanga kukwakwe lw'akwiyw'utata kumwana, ndilemukutinji imumañile nane.

33. Nkand'uno we ng'akuyihana kukwane lwe vakwiyw'avantu akuti ntamumañile ine, we nane ndilemukuyihana kukwakwe lw'akwiyw'utata kumwana ndilemukutinji ntamumañile nane.

34—36: Luk. 12, 51—53.

34. Mutasivaje ukuti ngavang'ayinzil'ukuvih'uvwihalo muns'um'ine. Ntinzil'ukuvih'uvwihalo ine ndali, ndesite ye mpalala ne.

35. She ninzil'ukuvalwisany'avantu. Numwan'umwanayuli akumusambushil'uyise, numwan'umulindu aku-

musambushil'ufina, numuhamwana akumusambushil'ufinaywala.

36. Wope navamuumba ya muntu vakuyipel'ukuva valugu vakwe.

37. Uno we ng'avakunzite nkani nuyise nuufina, ing'alusizye namw'ankunzit'ine ukuvakund'avene, w'atahondeye kukwane. Wope nuno we ng'avakunzite nkani navayuli vakwe numulumendo numulindu, ing'alusizye namw'ankunzit'ine ukuvakund'avene, w'atahondeye kufine.

38. Wope nuno we ng'atakuyivegazy'ishihovenkanyo shyakwe ing'atakundandata nashyo mwisind'ine, w'atahondeye kukwane.

39. Uno we ng'akuti mpulumusyaj'uvulanzil'vwane, w'avutezizye nzila, nkand'uno we ng'uvulanzil'vwakwe avutezizye mwe mumwane ine, w'avupulumusizye.

40. Uno we ng'akuvaposhel'imwe, w'amposheley'ine, uno we ng'akumposhel'ine, w'amuposheleye wuyo w'antumul'ine.

41. Uno we ng'amukuvwi akumuposhela she mukuvwi, w'alizwishilwa inzwalu ya mukuvwi. Wope nuno we ng'umugolosu akumuposhela

she mugolosu, w'alizwishilwa inzwalu ya mugolosu.

42. Wope nuno we nga woka wa vans'iva amuwesizye lwe lupindi lwoka lwa minz'amahata, ing'amuwesizye she musundikwa, nalyoli nkuvavuzi'ine nkuti : iywa kumuzwiha atalipotw'uwene.

11.

1. Ayazile lel'u Yesu lw'amazil'ukualajizy'avasundikwa vakwe ishumi navavili, p'alemukuvuha alemukwepa pupo alemukuvala mwonti munkaya zyavo, mw'alemukuti nukusambilizya alemukuti nukupang'intumi.

2—19 : Luk. 2, 18—35.

2. Uwen'u Yohani lelo munumba ya vamuololo, lw'ayiyuye zizyo zy'ahavombag'u Cilisiti, p'alemukutum'avasundikwa vakwe vavili kukwakwe.

3. alemukuti : simuvale muhamuvuzilizyaje muhatinji : amwe wewe we vatinji akwinza, ingavanga tumugulilil'uamwavo alipo ?

4. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : simuvale muhamuvuzi'u Yohani nazye mukwiya nazye mukweña.

5. Sh'avantonko vakweña,

ve vakudyogolela ukujenda vakujenda vakugolosya, avamambombo vakupola, avakutwi vakwiya, avafwe vakuzyuha, avasamusu vakumaninsany'inongwa zya ntum'ininza.

6. Musangalusu we ng'atakuzyaga nazimo izya kumwazy mumwan'ine.

7. Ayazile lelo lwe vakovala vanava, p'alemukwanda pup'u Yesu alemukumuyang'u Yohani kuvantu ve vahomine pup'impuga alemukuti: mwaval'ukweña shyonu mulwugwa? Mwaval'ukweñ'itete lye likuyugumbana kunkungu?

8. A lye ndali? Mwaval'ukweña shyonu lelo? Mwaval'ukweñ'umuntu w'akukwat'amend'amatikimizu? Nkwe she vuvo ve vakukwat'amend'amatikimizu ve vakuva muñumba zya vamwene.

9. A ge ndali? Mwaval'ukweña shyonu lelo? Mwaval'ukweñ'umukuvwi? Ena nalyoli nkuvavuzi'ine nkuti: uwene we mwamulola umupiti nakuvakuvwi.

10. She we wuyo w'ayanzi lwe namwa kalata lw'akuti: "Yeña nkukutumil'uhavya wane uwa kulongola kwi-

longolela mumwaho, w'alilemukuyananzizi'idala lya kujenda pup'iwe."

11. Nalyoli lyoli nkuvavuzi'ine nkuti: muli vonti ve vapafilwe kuvantanda atalolesile num'ukuv'umupiti kwa Yohani mwozyi. Nkand'umunsi kuli vonti ava mushinamwene shya kumwana w'amulusizi'uvupiti.

12. Shyanzite mumwaha wa we Yohani umwozyi mula shyinzil'ukufiha nakushinish'uku ishinamwene shya kumwana vakushitujishila namaha, ilelo pe vakushisompola vuvo, ve nga vakushitujishila.

13. She nazye vahayanga vont' avakuvwi nazye zihayanga ninkomelezayo zyzinzi'l'ukupela pa-Yohani.

14. Zyope inga mukwitiha ukuposhela, pe nkuvavuzi'ine nkuti: uwene we w'u Eliya, we vatili alilemukwiza.

15. Uno we ng'amakutwi ali nago, w'atejelezayaje.

16. Mbaholanye nishyonu avantu va shinish'iva? Vali fwe twana twe tutendime pamusolo, twe tukuvilishilana twe tukuti:

17. tutili ilonji tuvahomeye, nkand'imwe mutahashi-

ma, tutili ulwimbo lw'ilosyo tuvateleye, nkand'imwé mutahitishil'ukulosya.

18. Sh'ayinzil'u Yohani alemukusita nukulya alemukusita nukuñwel'ipele lya mampensya, pe valemukuti: ali nimpep'inkandamanu.

19. Havili ayinzil'u Mwanamuntu akulya ywonti, akuñwel'ipele lya mampensya, pe vakuti: Ye, musukumil'umunt'umuluy'uno, w'u-shiñwezi w'ipele lya mampensya, uwamwavo navasonkolamusonko navatalamalandu! Nkand'izyen'injele zya Mulungu zikuvoneha mwe mumbombo zyakwe ukuva ngolosu zizyo.

20—24: Luk. 10, 12—15.

20. P'alemukwanda pup'u Yesu alemukupilila zyant'inkaya mw'atusile ukupela ge minj'amamfindango gakwe, alemukuzipilila she vata-pindusile munsivo avahatashyo,

21. alemukuti: ye mayi we we Kolazini, ye mayi we we Betisayida! She ng'amamfindango ge gapezilwe mumiñ'umu, inga gapezilwe namu-Tili namu-Sidoni, pe nkandi vapindusile munsivo he hali, pe nkandi vapiñil'inkus'inezya pahati, pe nkandi vatendime namwilota.

22. Ilelo nkuvavuzy'ine nkuti: musañ'ula wa kulonga, pe nizya mu-Tili nizya mu-Sidoni zililemukuv'impupusu kuzyiñu.

23. Nawe we Kapelinahumu! ukuti uhafishe nakumwana ukwimishilwa? ndali, yeña ulival'ukufiha nakuvuzimu ukwishilwa. Sh'amamfindango ge gapezilwe mumwah'umu, inga gapezilwe mu-Sodomu, pe nkand'ilipo nashinish'ins'ila.

24. Ilelo nkuvavuzy'ine nkuti: musañ'ula wa kulonga—izya muniya mu-Sodomu zililemukuv'impupusu kuzyah'iwe.

25—27: Luk. 10, 21, 22.

25. Musaña wuyo p'u Yesu alemukuyanga lyope nilya kuti: nkukutaniha we tata we mwene nakumwana napansi, sh'uzyisile zinizi nakuvahjele nakuvayevesi, nkand'uzigwinkuye kuva-cece.

26. Ena we tata, zy'ulemukuti zye ninza ziniz'iwe kuminso kukwaho.

27. Ywont'ampiy'in'utata. Numwana num'atamumañile, weka we yise w'amumañile, nuyise num'atamumañile, weka we mwana w'amumañile, nuno we ng'umwana atili imuvuzye.

28. Nzagaji kukwane mweni mwe muyunzisile mwe vanatul'amaligo, nzagaji mbaposhel'ine.

29. Musende lwan'ulutuñulilo lwa kutuñulil'umuligo, mumañe mumwan'umu, she ne mutelef'ine, njisizye mumwoyo wane, pe namoyo giñu muligaloncel'ulutuzyo.

30. Sh'ulwan'ulutuñulilo lutonsu, wope numuligo wane mupupusu.

12.

1—8 : Mal. 2, 23—28. Luk. 6, 1—5.

1. Pamwaha wuyo umusana woka u Yesu alemukujenda alemukutuha mumañgunda pisabati. Aven'avasundikwa vakwe ñene valemukwag'inzala ikuvaluma, pe valemukuywanul'amatwe ga ngana valemukulya.

2. Avene ñen'avafwalisayi lwe vavaweni, pe valemukuti : yena avasundikwa vaho vakuvomba hamo he hali mwihho ukuvomba pisabati.

3. Uwene ñene alemukuvavuzya alemukuti : mutazyazil'imwe mwa kalata zila zy'ahavomb'u Davidi pala p'imulumil'inzala nawuyo nava ve vali nawo ?

4. Pala p'ahinjila muñumba ya Mulungu alemukuly'uvugal'uvufinjile, vwe shima vu-

tali vwa kulya nawuyo nava ve vali nawo, vwe shima vwalili vwa kulya ve vashiputo veka ?

5. Izyene mutazyazile mwa kalata wa nkomelezyo, zye shima pisabati avashiputo mwatempeli vatakuva namalandu nashe nga vakuvindul'isabati ?

6. Nkuvavuzi'ine lelo nkuti : alipo panapa umupiti nakwa tempeli.

7. Nkand'inga mupele mumañile mwe livaliye lye likuti : "Ine nkwanza vwe vwila, ntakwanz'imputile," pe nkandi mutavalonzil'avasitamalandu vanava.

8. Lyope nisabati u Mwanamuntu mwene wakwe.

9—14 : Mal. 3, 1—6. Luk. 6, 6—11.

9. U Yesu lw'alemukwepa pupo. p'alemukwinjila muñumba yavo ya kuputila mumwo.

10. Alemukwaga mumw'umuntu w'umuhono ayumiye. P'avene valemukumuvuzilizya valemukuti : amwe kwinz'ukukantul'impungo pisabati ? She vatili mwe tukuzyag'izya kumulonjelela.

11. Uwene ñene alemukwamula alemukuti : imwe mwe muvaliye unanu ave niñonzi yakwe yoka vwelele, ilelo p'ijende nukugwila mwitego

pisabati, amw'ayileshe mwi-tego mula? Nkuti akuval'u-kuyifunwa musaña wuyo.

12. Umuntu lelo amw'atalusizye nkan'uvugomu inonzi? Mwe mumwo nkuti kuhondey'ukuvomba zye ininza pisabati.

13. P'alemukumuvuzy'uwa muhono alemukuti: golo-syag'umuhono waho. Uwen'alemukuwugolosya. P'alemukujenda nukwanduh'umuhono wakwe alemukuv'umwinza fwe wamwavo.

14. Aven'avafwalisayi inene valemukufuma kunzi, pe valemukuyangana valemukwintinkana izya kuti tumugoje.

15. Uwen'u Yesu lelo lw'aweñi zinizi, p'alemukwepa p'ali. Valemukumulandatt'avant'impug'ihinji. Uwen'alemukuvazuzuvushizya vonti.

16. Alemukuvahandanizya nkani alemukuti: mutankumusyaj'ine.

17. Mwe mumwo mwe zyzinzi lelo zizyo zy'ayanzil'u Yesaya umukuvwi lw'atili:

18. "Yeña we w'umuñamata wan'uno, w'imusavuye, unkundwa kul'ine, we numwoyo wane ahamushyela wuyo. U Mpepo wane nkumuvaha papakwe, alivavu-

zy'ukulongw'avakunzi ukuti kukwinza.

19. Uwen'ataliyumana navamwavo, atalizum'ahalanga nizwi lyakwe num'ataliyiywa pamusolo.

20. Nitete lye lihoyme ataliliyunza nzila uwene, nahoto he halosite atalihazimanya nzila. Sut'uwen'akufiha pupo p'ukulongwa akukufisya ukuti kumenelezyaje kumalilizyaje.

21. Avakunzi valisuvila lye lizina lyakwe."

22—45: Mat. 3, 22—30. Luk. 11, 14—20.

22. Pe valemukuleta kukwakw'umuntu wa mpepi-nkandamanu, w'atili nukuva wantonko atili nukuva wushinunu. Uwen'alemukumu-zuzuvushizya, p'umunt'uno w'ali wantonko w'ali wushinunu alemukuti nukuyanga alemukuti nukweña.

23. Pe vont'avantu mwe vavalij'impuga yonti valemukutentwa muhati valemukuti: mwana wa Davidi uno ingavanga?

24. Avene nen'avafwalisayi ve valemukuti: umunt'uno mutatinji akuzivinga vwelele impepi-nkandamanu, ndali, akuzivinjala mwa Belizibuli, usongo wa mpepi-nkandamanu.

25. Uwen'u Yesu lelo lw'a-

ziweni zye vakusiva muhati, p'alemukuvavuzya alemukuti: yont'insi ye ng'ikulukana yiyo ntupu, p'itakuva. Vwonti vwelele nashe ng'inkaya nashe ng'inumba, ywe nga yikululinkana yiywo yitupu, ywe yitakuvanga ndali.

26. Wope nu-Setano ing'akumuving'u Setano wanwavo, p'alulinkine wuyo mutupu. P'ishinamwene shyakwe shishindame lelo?

27. Apene lelo ing'impep'inkandamanu ine nkuzivinjala mwa Belizibuli, p'aven'avana vinu vakuzivinjala mwa nanu lelo lwe vakuzivinga? Zye zizyo valilemukuvalonga ve vana vinu.

28. Apene nene ing'impep'inkandamanu nkuzivinjala mwa-Mpepo wa Mulungu ine, pe fwane lel'uvumwene vwa Mulungu vuvafishiy'imwe.

29. Unan'atinji ayinjile vuli mu'numba ya wa ngu'yu ukusamp'iyijela ywakwe, lw'atamukunzile sut'uwa ngu'yu? Nkand'ing'amukunzile suti, p'apene p'akusamp'iywa mu'numba yakwe.

30. Uno we ng'ate nane, w'andulisile. Uno we ng'atakuntul'ukuvunganiha, w'aku'ampanya.

31. Mwe mumwo mwe nku-

vavuzya nkuti! gont'amalandu ge vakutal'avantu, gonti naga kusamula, ge gakuwilwa, nkand'aga kumusamul'u Mpepo mufinjile ge gatakuswilwa ndali.

32. Nazye ng'umo akumuliga zim'u Mwanamuntu, zye zikuswilwa, nkandi zizyo zye ng'umo akumulig'u Mpepo mufinjile zye zitakuswilwa nakumo nakuya kunuku nakuya kula.

33. Ikwi inga mukuti linya, pe zyope ninsanga zyakwe ninza vwelele. Inga mukuti ikwi livivi, pe zyope ninsanga zyakwe mbivi vwelele. Sh'amakwi gonti umuntu akugamañila pansanga zyavo.

34. Mwe luho lwa njoh'imwe, mwe mwatinji muyanje vul'ininza, she mwe vanañala mwenemwe. She mwe mwilom'umuntu akuyanga zizyo zye zikulafuha mumwoyo.

35. Umunt'umwinza akuyumbula zye ninza mw'alunzite vwe vwinza; uwen'umunt'umuñala w'akuyumbula zye ñala mw'alunzite vwe vuñala.

36. Nkuvavuzi'ine lelo nkuti gont'amazw'aga mupumu ge vakuyang'avantu valilemukulanduzilwa lyoka

lyoka pisiku lila lya kulonjwa.

37. She zililemukuva mwe mumazwi gugo ge wayanzile wenewe we muntu izya kukutah'uvugolosu iwe, zyope nizya kukutah'uvuvivi iwe zililemukuva mwe mumazwi gugo ge wayanzile wenewe.

38. Pe van'avamañakalata navafwalisayi valemukwamula valemukuti: we musambilizi, twati ukutupelela wok'umumfindango uwa kukumañila mumwo iwe.

39. Uwen'alemukwamula alemukuti: avantu va shinishi ava ñal'iva avavembu vakulav'umumfindango. Vataliyaga num'umumfindango, we mumfindang'ula ñene w'ahavanga nu-Yona umukuvwi, we valiwaga weka.

40. Sh'inza shë pala p'u Yona umukuvwi ahavanga mulwanda lwa nsw'impit'ila amanda gatatu nashyamusaña nashyavusiku, she wope nu-Mwanamuntu alihozuya vovulo, alilemukuva muhati muni amanda gatatu nashyamusaña nashyavusiku.

41. Avantu va mu-Niniye valilemukuvuha poka navantu va shinish'iva pisiku lya

kulonjel'amalandu valilemukuvatashil'uvuvivi, sh'avene vapindusile munsivo pala p'u Yona ahavavuziyag'inongwa zila zy'ahavavuziyaga. Nkw'alipo panapa umupiti nakwa-Yona.

42. Umwen'umwantand'ula w'afumile muni ya kumulilo mula alilemukuvuha poka navantu va shinish'iva pisiku lya kulonjel'amalandu, alilemukuvatashil'uvuvivi, sh'uwen'afumile kula kw'ipeleley'insi alemukwinz'ukwiw'injele zya Selomoni. Nkw'alipo panapa umupiti nakwa-Selomoni.

43. She nga lw'impep'inkandamanu ifumile mumuntu, p'ikuyeluha ikumala mwonti muni nsitaminzi, ikwanza pavutuzyo nkand'itakupaga napamo.

44. P'ikuti: nkuvuyila munumba yane mwe mfumile. Ilelo lw'ivuyiliye mumwo havili, p'ikwaga inumba ili yeka, ikwaga vusile mumwo vanonelezizye.

45. Ilelo p'ijende nukuvuh'ukusend'izyamwav'impepo zisanu nazivili indusy'imbi vi nakukwakwe. Ilelo lwe zyinjiye, pe zikuvanga mumwo, ilelo p'umunt'uno ulwa pisinda shinishi, p'ahalambane apitilizyaje nakuzya zila.

She valihonzya vovulo avantu avañala va shinish'iva.

46—50 : Mal. 3, 31—35. Luk. 8, 19—21.

46. Ilelo lw'amakuyanga navantu ve vavungine pup'impuga, pe valemukwaga nuñina navamwavo vimiliye mwisinda muvantu, valemukuti tuyanje nawo.

47. Wok'umuntu alemukumuzya alemukuti : nuvini navamwiñu vimiliye mwisinda muvantu mula vakuti tuyanje nawo iwe.

48. Uwen'alemukwamula alemukuti : unan'umayi, avamwitu ve vonu ?

49. P'alemukusonta kuvasundikwa vakwe alemukuti : muvaweni vanava ? we w'umayi ve vamwit'ine vanava.

50. Sh'uno we ng'akuvomba zizyo zy'akasim'utata kumwana ukuti zivomylwaje, wewamwit'ine, we mwana wit'umulind'ine, we w'umayi ine wuyo.

13.

1—23 : Mal. 4, 1—20. Luk. 8, 4—15.

1. Musaña wuy'u Yesu alemukufuma muñumba, alemukuval'ukutendama pashipuma shya kwasumbi.

2. Pe valemukuvungana pupo p'ali avantu ve yinj'impuga. P'uvene alemukuyipaha mwivoti, mw'alemukutendama. Aven'avant'i-

mpuga valemukuvamba pashipuma.

3. P'uwen'alemukuvavuzya zye ninj'inongwa alemukuyanjila muyiholanyo ukuvavuzya alemukuti : Yefi, lum'umupesambeyu alemukuvaf'ukupes'imbeyu yakwe.

4. Ilelo lw'amakupes'imbeyu yakwe, pe yoka ihalemukugwa pidala, p'inuñi zilemukwinza zilemukuseva zilemukumala.

5. Yoka yamwavo nene ihalemukugwa pansu ya mavwe, p'intop'ital'ininji. Yilemukumela luvilo luvilo, sh'intop'ital'ininji.

6. Ilelo lwe litukuy'izuva, p'ilemukupwa ilemukwuma, sh'itali namazi.

7. Yoka yamwavo nene ihalemukusangana nulwangwa lwe yagwa, ilelo lwe lwezil'ulwangwa, pe lulemukujenda nukuyibuda.

8. Yoka yamwavo nene ihalemukugwa pans'ininza, ilemukuhom'insanga. Yok'ilemukuhom'amashum'ishumi, yok'ilemukuhom'amashum'umutanda, yok'ilemukuhom'amashumi gatatu.

9. Uno we ng'amakutwi alinago w'atejelezyaje.

10. Pe valemukupalamila kukwakwe avasundikwa va-

kwe valemukumuvuzilizya valemukuti: ukuyanjila shyonu mumivi lw'ukuvavuzya?

11. Uwen'alemukuvavuzya alemukuti: sh'imwe mupelilwe ukuzimañinsanya izya vuzigizigi zya vumwene vwa kumwana, avene vala ñene ve vatapelilwe.

12. Sh'uno we ng'ali naywo yimo, w'akwonjelezilwa ukupelwa niywanwavo, we yikwinza yikulafuha. Uwene ñene w'ate naywo nayimo, we hakusompolwa nahuho he ng'ali naho.

13. Mwe mumwo mwe nkuyanjila navo muyiholanyo lwe nkuvavuzya'aveni, she nashe nga vakweña vatakuzilola nazimo, nashe nga vakwiya vatakuzyaganya nazimo vatakuzimañinsanya.

14. Zikuvinzila zila zy'ahakuvwag'u Yesaya lw'atili: "Ukwiya namakutwi kwe muliyiwa, nkandi mutalizi-mañinsanya, ukweña naminsokwe muliyena, nkandi mutalizisimishizya.

15. Sh'amoyo ga vantu vanava gayipezil'ukuv'amamwamu uvwinu, amakutwi gavo gali namapula ukwiya, vasinziliye naminso, she vakuti tuteñaje naminso, tutiywaje namakutwi, inongwa tutazimañinsanye namoyo,

tutapindushe munsivo, atinz'ukutuzuzuvushizya—ine."

16. Nkand'imwe mwe vasingalusu naminso she gakweña, namakutwi she gakwiya.

17. She nkuvavuzya'ine nalyoli lyoli nkuti: navakuvwi navagolosu ve vinji vahasingwaga ukweña zizyo zye mukwen'imwe, valemukupotw'ukuzyena nakumo, valemukuti twiywaje zizyo zye mukwiya'imwe valemukupotw'ukuzyiwa nakumo.

18. Leshi mbavuzye lel'imwe ishiholanyo shy'ula w'ahapesag'imbeyu.

19. Uno we ng'akutejelez'izwi lya vumwene, ing'atakulimañinsanya, w'akwag'akwinz' Umuñala akusompola huho he hapesilwe mumwoyo wakwe. Uno lelo we wuyo we natinji: yoka ilemukupesilwa mwidala.

20. Iyene ñene ye natinji ipesilwe pansu ya mavwe, we wuyo w'akuling'ayiyuy'izwi, ilelo p'akujenda nukuseshela ukuliposhela luvilo luvilo,

21. nkand'amazi g'ate nago ha, wa kusimp'isiku lyoka vwelele. Lw'ayazil'izwi likumup'uvuhamanta nelwa nukumuywima sh'ali nalyo, p'atakuhav'u kugalamuha zyenezyo.

22. Iyene nene ye natinji ipesilwe mulwangwa, we wuyo w'ayazil'ayiyuy'izwi, ilelo pe havili nuvukutano vw'ikumupelel'ukukutan'ins'ino, nishifumbo shye vukumusheyw'uvulonsi, zyenezyo zikubud'izwi, ilelo pe ninsanga zisite nukwela.

23. Iyene nene ye natinji ipesilwe pans'ininza, we wuyo w'ayazil'ayiyuy'izwi p'akujenda nukulimañinsanya, akujenda nukuhom'insanga. Wok'akuhom'amashum'ishumi, wok'amashum'umutanda, wok'amashumi gatatu.

24. Alemukuvavuzya nishyamwaw'ishiholanyo alemukuti : uvumwene vwa kumwana vuli fwe muntu w'ahapesag'imbey'ininza mumugunda wakwe.

25. Ilelo lwe vakasit'utul'avantu, p'umulugu alemukoval'ukupes'indezye muvulezi mumwo alemukwepa.

26. Ilelo she lw'amezil'umulemywe, lwe gakufuma namatwe, pe zilemukuloleha zyope nindezye.

27. P'avañamata valemukoval'ukuyanga numuhata-nkaya valemukti : mwene, amw'utapesil'imbey'ininza pamugunda waho ? Zifumile kwi lelo indezy'izi ?

28. Uwene nene alemuku-

vavuzya alemukuti : zy'ape-sil'umulugu. P'avañamata valemukuti : vul'iwe, ingavanga tuvale twipile ?

29. Uwene nene alemukuhana alemukuti : ndali, ingavanga mungipila poka nuvulezi, lwe mukwipil'indezye.

30. Simuzileshe zikulile poka zye zivili, zihafishe pamnyuno. Apene pamnyuno lelo pe ndivavuzy'avayuni ine natinji : simwipile suti zye ndezye, mupin'utusunzo, muzipembe numwoto. Uvwen'uvulezi nene vwe mu-sezezyaje mumulaza wane.

31, 32 : Mal. 4, 30—32. Luk. 18, 18—19.

31. Alemukuvavuzya nishyamwaw'ishiholanyo alemukuti : uvumwene vwa kumwana vuli fwe hasanga ha muzimwa, h'umuntu alemukuhasenda alemukuhapesa mumugunda wakwe.

32. Sh'ahene he hansi huho kunsanga zyonti, apene nene she nga hakuzile, pe hakulusya zyont'insang'uvupiti, hakuyipel'ukuv'ikwi, ilelo pe niñuñi zya kumwana zijende nukutenga ninsanzo munsamba zyakwe.

33. Alemukuvavuzya nishyamwaw'ishiholanyo alemukuti : uvumwene vwa kumwana vuli fwe ñambo, y'a-

lemukusend'umwantanda a-
lemukusanganya nuvusu i-
ywivo yitatu, pe vulemu-
jenda nukulula vwonti.

34. Zyonti zinizi u Yesu a-
lemukuyanjala muyiholanyo
lw'akuvavuzi'avantu ve va-
vungin'impuga, ukwen'uku-
yanga vwelele kw'atahaya-
nga nazimo. Zyonti zy'aha-
vavuziyaga zy'alemukuziya-
njila muyiholanyo.

35. Mwe mumwo lelo mwe
zyinzile zizyo zy'ahayang'u
Yesaya umukuvwi lw'atili:
"Lwe mbusizy'ilomu uku-
yanga, pe ndilemukuyanjala
muyiholanyo, ndilemukuku-
musya zizyo zye zyali ku-
kwilu shima pe yalizilw'in-
si."

36. Ilelo p'u Yesu alemu-
kuvavwezy'avantu mwe va-
valiy'impuga yonti, valemu-
kuvala, uwen'alemukwinjala
muñumba. P'avasundikwa
vakwe valemukupalamila
kukwakwe valemukuti: u-
twilulil'iswe umwiv'ula wa
ndezye mumugunda.

37. Uwen'alemukuvamula
alemukuti: uno w'akupes'i-
mbey'ininza we Mwanamu-
ntu.

38. Uwen'umugunda we
nsi. Iyen'imbey'ininza ve

vanashinamwene, izyen'i-
ndezye ve vana vavunala.

39. Uwen'umulugu w'aku-
pesa we w'u Setano. Iyen'i-
nyuno vwe vusilo vwa ns'i-
no. Aven'avayuni ve vaha-
vizya va Mulungu.

40. Ilelo inza she vakuvu-
nganin'indezye vakuzipe-
mba numwoto, she vali-
honzya vovulo pavusilo vwa
nsi.

41. P'u Mwanamuntu ali-
vatum'avahavizya vakwe u-
kuvunganiha zyonti niña-
zyo zye zikuvazy'avantu, vo-
nti navilankomelezyo ve va-
kuzyilany'inkomelezyo mu-
nsi yakwe.

42. Ve valivataga mwipa-
lazya mw'akwah'umwoto.
Mwe zililemukuva zye nkuta
ntupu, mwe lulilemukuva
lwe lulumanyo lutupu lwa
mino.

43. P'avagolosu valilemu-
kulangalila fwe lizuva mu-
shinamwene shya yise. Uno
we ng'ali namakutwi w'ate-
jelezyaje.

44. Havili uvunwene vwa
kumwana vuli fwe shyuma
shye vazyisile mumugunda,
shye wok'umuntu alemuku-
shyaga, havili alemukushi-
zyiha. P'alemukuseshela
alemukuval'ukukala ywonti

ywali nayw'iyijela, alemukukal'umugunda wununo.

45. Havili uvumwene vwa kumwana vuli fwe mukazi, w'ahanzag'uvwamb'uvwinza vwa kukala.

46. Ilelo lw'avwazile vwo-k'uvwamb'uvugomu nkani, p'alemukuval'ukukala ywonti yw'ali naywo iyijela, alemukukala vuvwo.

47. Havili uvumwene vwa kumwana vuli fwe lwelo, lwe vakutajila mwa sumbi, vakuyuva zyont'inswi mwe zivaliye muluho muluho.

48. Ilelo lwe vakwaga ziyizye mumwo, pe vakulukwesela pashipuma, vakutenda m'ukusev'ininza, zye vakuviha muyiseje, izyen'imbivi zye vakutaga.

49. She zili vovulo nizya vusilo vwa nsi. P'avahavizya valilemukuvuh'ukuvasavul'avavivi mumpuga ya vagolosu.

50. Valilemukuvataga mwipalazya mw'akwaha mumw'umwoto. Mweziliva zye nkuta ntupu, mwe luliva lwe lulumanyo lutupu lwa mino.

51. P'u Yesu alemukuvavuzilizya alemukuti: muzimanañile zyonti zinizi? Avene valemukuti: ena mwene.

52. Uwen'alemukuti: vont'avamañakalata ve nga vayipezil'ukuv'avasundikwa vavumwene vwa kumwana, vali fwe muhata-nkaya w'akuyumbula nimpwa ninkali mw'avisil'ishyuma shyakwe.

53—58: Mat. 6, 1—6. Luk. 4, 15—30.

53. Ilel'u Yesu lw'amazil'ukuyang'amazwi ganaga, p'alemuvuh'ukuvala.

54. Alemukuv'al'ukufiha munkaya mw'akuliye, alemukuvavuziy'inongwa munumba yavo yakuputula mumwo. P'avene zilemukujenda nukuvahola muhati valemukutentwa valemukuti: umunt'uno azyazile kwi injel'izi, namaha aga kuvombela zyonti agazile kwi?

55. Amwe ate mwana wa mupampamakw'ula? Amwe ate w'unina u Maliya izina? Avamwavo amwe vate vavavakobu nu-Yosefu nu-Simoni nu-Yuda?

56. Aven'avana vavo avalindu amwe tute navo panapa vonti? Azyazile kwi lelo zyonti zinizi?

57. Pe zilemukujenda nukuyipela zya kuvazya havili zinizi. Uwen'u Yesu nene alemukuvavuzya alemukuti: mwonti munji umukuvwi vakumushindih'avantu, mwe m'umwavo nene mw'akuliye,

namuńumba yakwe, mwe vakumusyoshela.

58. Alemukusita nukupe-
l'aminj'amamfindang'aga
maha mumwo, sh'aven'u-
lwitiho vatali nalwo nalumo.

14.

1—12 : Mal. 6, 14—30. Luk. 9, 7—9.

1. Mumwah'ula u'Helodi u-
mwene alemukwiw'izya ku-
kumuh'uwene.

2. P'alemukuyanga nav'a-
vantu vakwe alemukuti : we
w'u Yohani umwozyi. Azyu-
sile kuvafwe, mwe mumwo
mw'akupel'amamfindango
ganaga.

3. Sh'u Helodi amulemil'u
Yohani atili nukumukunga
atili nukunwinjizya muńu-
mba ya va muńololo pama-
landu ga Helodiya umuha-
wamwavo, uwa Filipu!

4. Sh'u Yohani amuvuzi-
zye atili : mwiho ukuva na-
wo iwe.

5. Uwene shima atili imu-
goje, havili alemukutetema
kuvapina, sh'avene valemu-
kuti : umukuvwi.

6. Ielo pisiku lyoka pa-
cyaka wa kukumbushil'uku-
pafilw'u Helodi, p'umwan'u-
mulindu wa Helodiya ale-
mukupunz'inoma mumwo
mwe vahizyaga, alemuku-
hondela nakwa Helodi.

7. P'uwen'alemukuti : lava-
ga kukwane nashe nga shyo-
nu, ywonti nkukupa. Ale-
mukumulapilanihilapopupo.

8. Uwen'alemukuti : mpa-
nga panapa pambale itwe
lya Yohani lya mwozyi.
Sh'u nina amupiye nkama
nzila.

9. P'umwene alemukuswi-
mililwa, apene sh'alafile nzi-
la, she viyuye navuvo v'a-
halya nav'iyintu, p'alemu-
kuti : simumupanje.

10. Alemukutum'umuntu
wa kual'ukumuvolitw'u
Yohani muńumba ya va
muńololo.

11. Valemukulet'itwe pa-
mbale valemukumunincili-
zy'umulindu, w'alemukuva-
l'ukumup'unina.

12. P'avasundikwa vakwe
valemukuval'ukusend'iyimba
lyakwe valemukuval'ukumu-
syila. Inga valemukuval'u-
kumuvuzy'u Yesu.

13—21 : Mal. 6, 31—44. Luk. 9, 10—17
Yoh. 6, 1—13.

13. Uwen'u Yesu lw'ayiyu-
ye zinizi, p'alemukuyipaha
mwivoti alemukuvala mu-
lwugwa mw'alemukuyelele-
ha weka. Aven'avantu lwe
viyuye, pe valemukufuma
mwonti munkaya valemu-
kujenda pashipuma ukuvala
kukwo kw'ali.

14. Ilelo lw'aloleh'u Yesu, p'alemukwag'avant'impug'i-mpiti. P'alemukuvapepelezya ulupepelezyo alemukuvazuzuvushizy'avayeyevazu vavo.

15. Valemukwaga vwiliye shyamazuva avasundikwa vakwe, pe valemukuval'ukuyanga nawo valemukuti: mwe mulwugw'umu, vwope nuvusiku vwiliye, uvavwezye lel'avantu vavale mwonti munkaya vayikalil'iywa kulya.

16. Uwen'u Yesu alemukuti: vavale vashi? Simuvapanje mwenemwe iywa kulya.

17. Avene nene valemukwamula valemukuti: she naswete natwo natimo panapa. Zye nzujila zisanu, zye tuli nazyo na zye nswi zivili mpela.

18. Uwen'alemukuti: simuyilet'ipa.

19. Alemukuti: avantu vatendame ponti pisolé. P'alemukusenda na zye nzujila zisanu zizyo na zye nswi zivili, alemukweña kumwaña alemukusalifwa.

P'alemukumeñany'inzujila alemukuvanincilizy'avasundikwa vakwe, aven'avasundikwa ve valemukuvap'avantu.

20. Pe vonti valemukulya

valemukwikuta. Pe valemukuvunganih'iywalila ywe valesil'avantu, valemukwizul'iyisej'ishumi nativili.

21. Avene nene ve vahalya mwe vavaliye vali 5000 uvwinji, ukuvazya ve vanyuli veka kusitakuvazya navantanda navana.

22—36: Mat. 6, 45—50. Yoh. 6, 15—21.

22. P'u Yesu alemukuva-pilinkany'avasundikwa vakwe alemukuti: simuyipashile nzila mwivoti mutalish'imwe ukulamb'isyila lila, nkuvavwezya sut'in'avant'iva.

23. Ilelo lw'avavwezizy'avantu mwe vavaliye mumpuga, p'alemukuzuva pigamb'uwene, p'alemukuyeleleha weka, alemukuputa. P'uvusiku vulemukumwila lw'ali pupo weka.

24. Ilyen'ivoti lwe lyali pahati pasumbi, pe lihalwa namavilingwa, sh'ahamyulungwa hafumile kwe venizye.

25. Pavusiku nene pahavalilizyo ha vune, mwe vakuvazya ve vakusung'inkaya shyavusiku, p'alemukuvalandat'uwene alemukuhaña pamwaña pasumbi ukujenda.

26. Aven'avasundikwa nene lwe vamuweñi ukujenda pamwaña pasumbi, pe valemukutentwa muhati vale-

mukuti : ingavanga shitu-
mbu shikujenda. Pe valemukukut'ulutetemo.

27. P'u Yesu alemukuyanga navo alemukuti : simujimbaje she nene, kwe ndali ukutetema.

28. P'alemukwamul'u Peteli alemukuti : mwene inga wewe, p'umbuzy'iné njenda je pamwana paminzi nane, ninze kukwaho kunukwo.

29. Uwen'alemukuti : nzagaga. P'u Peteli alemukufuma mw'ivoti alemukujenda paminzi alemukuvala kwa Yesu.

30. Lw'aweñi lel'inkungu, p'alemukutetema. Ilelo p'alemukujenda nukudwiva. P'alemukukuta alemukuti : mwene mpoha !

31. P'u Yesu alemukugolosi'umuhono luvilo luvilo alemukumulema alemukuti : we wa lwitih'ulupupus'iwe, waganagana shyonu ?

32. Ilelo pe valemukuyipaha ve vavili mwivoti, p'inkungu ilemukujenda nukutehama.

33. Avene nene ve vali mwivoti, valemukumusugamilila valemukuti : nalyoli we mwana wa Mulungu iwe.

34. Pe valemukulamba valemukuval' ukufiha pansu ya mu-Genesaleti.

35. Avantu va mumwo lelo lwe yamumañile ukuti we wuyo, pe valemukutum'intumi mwonti mumsi mumwo. Pe valemukuvatwala vonti ve vavinag'uvuvinu vwonti.

36. Valemukulambilizya kukwakwe valemukuti : tupalamansyaj'ikope lya mwenda waho. Ilelo vonti ve valipalamansizye, ve valemukuzuzuvuha nalyoli.

15.

1—20 : Mal. 7, 1—23.

1. Pe valemukupalamila kwa Yesu navafwalisayi navamañakalata ve vafumile mu-Yelusalemu, valemukumuvuzilizya valemukuti :

2. avasundikwa vaho vakushilanya twash'utulajizyo twe vatulajizizy'avasongo vitu ? She vatakusugusula muñove lwe vavusil'ukuly'uvugali.

3. Uwen'alemukwamula alemukuti : imw'ulwa Mulungu ululajizyo mukulushilanya lwashi, she mukuti tulandate twe twiñ'utulajizyo ?

4. Sh'u Mulungu ahomelezizye nilya kuti : " Mushindishe nuso nuviñu," nilya kuti : " Uno we ng'akuliga

nuyise nuina we pakuti agojelwaje kwe kugojelwa.”

5. Nkand'imwe mukuti : she p'ajelezizy'umuntu ing'akuyanga nakwa yise nakwa nina akuti : nakupang'ahantu ahakukutul'aha, nkandi she aha kufinjila lelo. P'ashindisile lelo nuyise nuina vovulo?—ha napamo.

6. She muhonzizy'imwe, ilya Mulungu izwi lye mukulilotelezya she mukuti tulandate twe twi'utulajizyo twe vavalajizy'avasongo vinu.

7. Mwe valumilenga mwe, amw'atalovosizy'u Yesaya lw'ahavayanjila nzila lw'ahati :

8. “ Avant'iva vakunitiha ge malomu geka, amoyo gavo she gal'ukutali,

9. ulushindiho lwavo lwe vakuncindishil'ine, lutakuvavosya nahamo, sh'amalango gavo ge vakuvalanganizya twe tulajizyo vwelele twavantu.”

10. Lw'avavunganisil'avan'timpuga, p'alemukuvavuzya alemukuti : simutejelezya je kukwane muzima'insanye zye nkuvavuzya.

11. Mutatinji twe tukuhandamany'umuntu twe nga tukwinjila mwilomu ha, nka-

ndi tutwo twe tu kufuma mwilomu, twe tukuhandamany'umuntu.

12. Pe valemukupalamila kukwakwe avasundikwa vawe valemukuti : uvaweni avafwalisayi ukuyitwa lwe viyuy'izwi lila ?

13. Uwen'alemukwamula alemukuti : gont'amakwi g'atavway'utata wa kumwana, ge galilemukwilulilwa.

14. Simuvaleshe ! Vantonko vuvo, havili vakuti tvalongolele mwidala avantonk'avamwavo. Apen'inga wok'uwa ntonko akumulongolela wantonko wamwavo, pe vakugwila mushiliva ve vavili.

15. Alemukwamul'u Peteli alemukuti : utuvuzyaj'ishiholany'ishi.

16. Uwen'alemukuti : fwane mushili suti namwe, musyay'injele namwe.

17. Mushil'ukuzima'insanya zye nkuti : ywonti ywe yikwinjila mwilomu yikuvala muvula, havili yikuval'ukutagwa kwilala ?

18. Izyene zye zikufuma mwilomu, zye zifumile mumwoyo zizyo nene zye zikumuhandamany'umuntu.

19. She zikufuma mumwoyo zyont'insiv'imbivi, nizya vugozi nizy'isipo nizya lu-

vembu nizya vwiva nizy'ile-nga nizya matona.

20. Zye zikumuhandamany'umuntu zizyo. Nkand'izya kuly'uvugali lw'utasugusuye muove we muntu, zye zitakukuhandamanya ndali.

21—28 : Mat. 7, 24—30.

21. P'u Yesu alemukufuma pupo, alemukushibilila mumsi ya mu-Tili namu-Sidoni.

22. Pe valemukwitushil'umwantanda woka, umuhava-Kanani, akufuma mwmwo mwe zipahin'insi zinizi, alemukuvilishila alemukuti : umfwil'uvwila we mwene we mwana-Davidi. Sh'umwanawan'umulindu impep'inkandamanu imupenuye nkani.

23. Uwene nene alemukusita nukumwamula nalyok'izwi. P'avasundikwa vakwe valemukumulambilizya valemukuti : umuvwezyaje, sh'ayanzite he hali ukuvilishila mwisinda.

24. Uwen'alemukwamula alemukuti : ntumilwe kwe kunonzi zye zitezile zya numba ya Yisilayili ine, ntatumilwe nakuzinji zya vwelele.

25. P'uwen'umwantanda alemukupalamila alemukumusugamilila alemukuti : mwene ntula !

26. Uwen'alemukwamula a-

lemukuti : kumwamil'ukuse-nd'uvugali vwa vana ukutajil'utuvwa.

27. Uwen'umwantanda alemukuti : kwe nalyoli Sumbi, havil'ine ntili she nutuvwa tukusev'utwalila twe tukulagala pe vakuly'uvugal'ava-hatatuva.

28. P'u Yesu alemukwamula alemukuti : we mwantanda, lwinj'ulwitiho lwaho ! Nkupiye zizyo zy'ulayile. P'umwana wakwe alemukuzuzuvuha pahavalizyo huho.

29. Il'el'u Yesu lw'ayefile pupo, p'alemukuvala kwasumbi wa mu-Galilayi, alemukuzuva pigamba, p'alemukutendama.

30. Valemukupalamila kwakwe avant'impug'impiti, valemukuvaleta nave vadyogolel'ukujenda navantonko navashinunu navalema-zu navampungo zyamwavo zye ninji, valemukuvaviha kuvinama ywakwe. Uwen'alemukuvazuzu vushizya vonti.

31. P'avant'impuga yonti valemukusukumila lwe vaweni nukuyang'avashinunu, nukuyanana ve valemay'umuvili, nukujenda ve vadyogoleye, nukwen'avantonko.

Valemukutim'u Mulungu wa vana-Yisilayili.

32-39 : Mal. 8, 1-10.

32. P'u Yesu alemukuvit'avasundikwa vakwe, alemukuvavuzya alemukuti : nkuvapepelezy'ulupepelezyo avant'impug'iva. She valinzit'amanda gatatu kukwan'uku vasitakulya nayimo. Ntakwanz'ukuvavwezya she vataliye nayimo, she nkusaganya nkuti ingavanga vagwanj'ulusyo mwidala lwe vakuvala.

33. Aven'avasundikwa vakwe valemukwamula valemukuti : tuvraje kwi mulwugw'um'uvugali vwa kuvalel'avant'impuga vovulo ?

34. Uwen'u Yesu alemukuti : muli nazyo ziling'inzu-jila ? Avene valemukuti : tuli nazyo zisanu nazivili nutu-swi pupo.

35. P'u Yesu alemukuvavuzya'avant'impuga yonti alemukuti : simutendame pansi.

36. P'alemukusenda ninzu-jila zisanu nazivil'izi nutu-sw'utu alemukusalifwa. P'alemukuvumeñanya alemukuvanincilizy'avasundikwa vakwe, aven'avasundikwa valemukugavany'avant'impuga yonti.

37. Ve valemukulya vale-

mukwikuta vonti. Pe valemukuvunganih'utwalil'utu tve valesile, tulemukwizula muviseje yisanu nayivili.

38. Avene ve vahalya vali 4000 ukuvazya ve vanayuli veka kusitakuvazya navantanda navana.

39. Ilelo lw'avavwezizy'avant'impuga yonti, p'alemukuyipaha mwivoti alemukuvavala muni ya mu-Magadala.

16.

1-12 : Mal. 8, 11-21.

1. Pe valemukupalamila kukwakwe navafwalisayi navasadusayi valemukuti tumulinje. Pe valemukuti : utulanganizyaje wok'umumfindango wa kumwana uwa kukumañinsanya mumwiwe.

2. Uwen'alemukwamula alemukuti : shyamazuva pe mukuti yasha, she kushemi-me kumwana.

3. Havili shyanzance pe mukuti njala ntupu musañ'uno, she kumwana kutili nukushemama kutili nukuvinduha. Mwe valumilenga mwe, mumañinkinye she kuli kumwana, iywen'iyimañilo iywa kumañila mumw'umwah'umupiti, amwe ywe mutakuyimañinkanya ?

4. Avantu va shinish'iva vañala, vavembu, vakwanza

hamo aha kusukumila. Vataliyaga naham'ahakusukumila, he hala hene he havanga nu-Yona umukuvwi, he vakwaga huho hene. P'alemukuvaleha pupo alemukuvaleha.

5. Ilole avasundikwa lwe vafisile kushipuma kwisyila lila, pe valuyilw'ukusend'impayo.

6. Uwen'u Yesu alemukuyanga navo alemukuti: mwené nkani, mwandaj'inambo ya vafwalisayi niya vasadusayi.

7. P'avene valemukusiva muhati yavo valemukuti: she tutapayil'impayo ingavanga.

8. Uwen'u Yesu lelo lw'aziweni, p'alemukuti: zye mukusiva zyashi havil'izi zye mutapayil'impayo? Lwe lupupusu vul'ulwitiho lwi-nu!

9. Mushili nashinishi, injele musyaye? Muluyilwe ninzujila zisanu zila zye vali y'avantu vali 5000, niyiseje ywe muvunganisil'utwalila ukuti ywali vulive?

10. Muluyilwe ninzujila zisanu nazivili zila zye vali y'avantu vali 4000, niyiseje ywe muvunganisil'utwalila ukuti ywali vulive?

11. Mutakuzimañinsanya

vuli ukuti ntakutah'impayo ya vwelele lwe nkuti: mwandaj'inambo ya vafwalisayi niya vasadusayi?

12. Pe valemukumañinsanya ukuti atakutah'inambo ya vugali, akutaha lwe lusambilizyo lwe vakusambilizya navafwalisayi navasadusayi.

13—20: Mat. 8, 27—30. Luk. 9, 18—21.

13. Uwen'u Yesu nene lw'avazil'ukufiha muni ya mu-Kesaleya Filipi, p'alemukuvavuzilizyo avasundikwa vakwe alemukuti: avantu lwe vakumuyang'u Mwanamuntu, pe vakuti w'unanu?

14. Avene valemukuti: vamo vakuti w'u Yohani mwozyi, vamo vakuti w'u Yelemiya, vamo vakuti mañi ingavanga w'unukuvwi uwamwavo.

15. Uwen'alemukuti: imwe lelo, imwe mukuti ne nanu?

16. P'alemukwamul'u Simoni Peteli alemukuti: we Cilisiti iwe, we mwana wa Mulungu w'alipo.

17. P'u Yesu alemukwamula alemukuti: we musangalusu we Simoni we mwana-Yona, she zinizi zy'atakuvuzizyo umuvili, gatakuvuzizye namavanda ndali, zy'akuvuzizye we tata kumwana.

18. Nane nkukuvuzya lelo nkuti : nawe we Peteli, we iyalavwe, ilel'ine piyalavwe linili pe ndilemukuzeng'ishivanza shyane, ywope na ywe yikwilo ywa kuvuzimu yitalishipota.

19. Nkukupa niywigulilo ywa kwigulila kushinamwene shya kumwana. Vonti ve ng'ukuvakung'awe pans'ipa, ve vakuv'avakunzilwa nakumwana. Vope nava ve ng'ukuvasatul'awe pans'ipa, ve vakuv'avasatulwa nakumwana.

20. P'alemukuvahandani zya nkan'avasundikwa vakwe alemuti : mutamuvuzya je num'umuntu ukuti we w'u Cilisiti ine.

21—28 : Mal. 8, 31—9, 1. Luk. 9, 22—27.

21. P'alemukwanda pup'u Yesu alemukuvalanganizya avasundikwa vakwe alemukuti : pakuti mbale mu-Yelusalemu, mwe valilemukunizizya nkani navahombe avahatashivanza navashiput'avapiti navamañakalata, mwe ndilemukugojelwa, pisiku lya vutatu nene, pe ndilemukuzyuha havili.

22. P'u Peteli alemukusavuha nawo, alemukujenda nukumupetusya alemukuti : u Mulungu akwimile we mwe ne, zye zitahakwagaje ndali !

23. Uwen'alemukumusyetu-shil'u Peteli alemukuti : galushilaga mwisinda we Setano iwe, ukwanz'ukuntezyiwe. Sh'utakusiv'izya kwa Mulungu, ukusiva zye zya vantu vwelel'awe.

24. P'u Yesu alemukuva-vuzya avasundikwa vakwe alemukuti : inga wok'akuti imulandate mwisind'ine, we pakuti ayihanile, atinji nishihovenkanyo shyakwe ayivegazyeye, inga p'ajeñde nukundandat'ine.

25. Sh'uno we ng'akuti mpulumushizya j'uvulanzi vwane, w'avutezizye vovulo. Uno nene we ng'uvulanzi vwakwe atezizye mwe mumwan'ine, w'avupulumushizizye vovulo.

26. Nashe ng'umunt'ayilonsile yont'insi, p'ikumuvosya shyonu, inga p'atezizye mumw'uvulanzi vwakwe? Niywa kuvuhombola, aywaje kwi iywa kuhombol'uvulanzi vwakwe.

27. Sh'u Mwanamuntu akw'ayinzaje navahavizya vakwe muvupiti vwa yise, p'alilemukuvazwiha mumwo mwe zivaliy'imbombo zyavo avantu, un'iyakwe un'iyakwe.

28. Nalyoli lyoli nkuvavuzi'ine nkuti : imwe mwe

mwimiliye panapa, vamo mutalimañ'ukufwa lwe mutamuweni sut'u Mwanamuntu ukwinza muvumwene vwakwe.

17.

1—13 : Mal. 9, 2—13. Luk. 9, 28—36.

1. Ilelo lwe gashilinkin'ama mand'umutanda, p'u Yesu alemukusenda va-Peteli nu-Yakobu nu-Yohani umuzuna wa Yakobu, alemukuzuva navo pigamb'itali, p'alemukuyeleleha navo.

2. P'alemukwanduha lwe vakweña, nakuminso alemukulangalila ngat'izuva, namenda gakwe galemukuñeñeñela fwe luhozyo.

3. Pe valemukwitushila vakuloleha nava-Mose nu-Eliya vakuyanga nawo.

4. P'u Peteli alemukupinga mumwo alemukuti : mwene, pinz'ukuva panap'iswe. Ing'ukasim'iwe, pe tuzengaj'inkambi zitatu panapa, yok'ive yaho wenewe, yok'ive ya Mose, yok'ive ya Eliya.

5. Lw'alemukuyanga zinizi, pe valemukwitushil'iving'izelu nkani livagwinciye, valemukwaga nizwi likufuma mwivingo mumwo likuti : uno we w'umwana wan'unkundwa kukwane, we nku-mushyel'ine, we mumutejelezyaje wuyo.

6. Ilelo pe lwe viyuye linili avasundikwa, pe valemukukupama pansa, valemukute-tema nkani.

7. P'u Yesu alemukuvala pe vali, alemukuvapalama-nsya alemukuti : simuvushe mutatetemaje.

8. Ilelo lwe vakuvusy'iyweni, lwe vakutalangnyaya, pe valemukwaga atalipo numo wamwavo, alipo we Yesu weka.

9. Ilelo pe lwe vakwiha pigamba, p'alemukuvind'u Yesu alemukuti : mutamuvu-zyaje num'umuntu sut'ishyitushizya shye muweni, muhafishe pala pe nkuzyuha kuvafwe, pala ñene pe muyangaje.

10. Pe valemukumuvuzilizy'avasundikwa valemukuti : zili vuli zye vakuyang'avamana kalata vakuti : akutalih'u Eliya ukwinza ?

11. Uwen'alemukwamula alemukuti : kwe nalyoli, Eliya we wakutalih'ukwinza, we wakuyananya zyonti.

12. Nkand'ine nkuvavuzya nkuti : ukwinza kw'ayinzile, avene ñene vatahamumaña ha, avene valemukumwizizya, inza she vakasime vuvo. Zye zizyo na we Mwanamuntu valilemukumupelela ukuyimylwa zizyo wope.

13. P'avasundikwa valemukumanińsanya valemukuti akumutah'u Yohani mwozyi.

14—21: Mal. 9, 14—29. Luk. 9, 37—42.

14. Ilelo lwe vavazil'ukuhomana nimpuga ya vantu, p'alemukumushimbilil'umuntu alemukusugamila pansi.

15. alemukuti: umufwil'uvwil'umwana wane, sh'umwezi amuhomile, akuyimba nahavwila. Akuyitaga namumwoto namuminzi havili havili.

16. Ilelo ntili imutwale kvasundikwa vaho, havili nazile akuvapot'ukumuzuzuvushizya.

17. P'u Yesu alemukuti: ye mwe, kwe kusitakwitiha vup'avantu vashinish'iva, kwe kweńelezya kunji vuli? Mpele poshi ukuva namwe, mpele poshi ukuti "sangapa sangapa" shima? Simumulet'ipa.

18. P'u Yesu alemukupili-l'impep'inkandaman'ino, p'ilemukujenda nukufuma. P'umulumendo alemukuzuzuyuha pahavalilizyo huhu.

19. Pe valemukupalamila kwa Yesu avasundikwa vakwe lwe vayelesile nawo, valemukumuvuzilizya valemukuti: iswe ituposite vuli ukuyifumwa?

20. Uwen'alemukuti: sh'u-

lwitiho lwińu lupupusu. She nkuvavuzy'ine nkuti: nalyc-li lyoli inga muli nalw'ulwitiho, nashe nga luli fwe hasanga ha muzimwa uvunsi, pe likuvuh'igamba linili inga mukulivuzya mukuti: yepaga uku, uvale kula. Pe navimo vitakuvapot'imwe.

21. Izyene zinizi ńene, zye zitakufuma vwelele, peka pe ng'utili nukuputa utili nukufung'iyintu, pe zikufuma.

22—23: Mal. 9, 30—32. Luk. 9, 43—45.

22. Ilelo lwe vakutandala mu-Galilayi, p'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti: u Mwanamuntu akuval'ukutwalwa muńove zya vantu.

23. Ve vakumugoga, nkandi pisiku lya vutatu p'alilemukuzyuha nohavili. P'avene valemukuswimililwa nkani.

24. Ilelo lwe vavazil'ukufiha mu-Kapelinahumu, pe valemukuyanga nu-Peteli ve vakusangulizany'iywa mwatempeli, valemukumuvuzilizya valemukuti: vuli umusambilizi wińu amw'ataku-fumw'iywa kusangulizanya iywa mwa tempeli?

25. Uwen'alemukuti: akufumwa. Ilelo lw'akwinjila muńumba, lw'ashili nukuyanga nalimo, p'u Yesu alemukutaliha nzila alemukuti: vuli

we Simoni, avana va muns'umu vakusenda kwa nanu umusonko nuwa pampaho nuwa pañumba? Amwe vakusonkola ve vana vavo, ingavanga vakusonkol'avant'avanji?

26. Uwen'alemukuti: vakusonkola ve vant'avanji. P'u Yesu alemukwamula alemukuti: pe fwane lel'aven'avana vatakusonkol'umusonko.

27. Iswe nene, she nkuti tutavapelelaje naham'ahakuvazya pe valaga lel'iwe kwa sumbi, uhatajil'uvusikulo vwaho. Ilel'insw'intanzi ye ng'uyazil'usikuye, y'ubagatule kw'ilomu, mw'ulilemukwag'indalama ya mpiya zivili, y'uhavapanje ivanje ya kusangula swe vavili nane nawe.

18.

1—9: Mal. 9, 33—44. Luk. 9, 46—48.

1. Panapo pahavalilizyo huho, pe valemukupalamila kwa Yesu avasundikwa vakwe valemukumuvuzilizya valemukuti: umupiti mushinamwene shya kumwana amw'unanu?

2. P'uwen'alemukwit'umwana alemukumuviha pahati alemukuvavuzya alemukuti:

3. nalyoli lyoli nkuvavu-

zy'ine nkuti: inga mutakuyandula, inga mutakuyipe-l'ukuva mwe vana, pe mute mwinjilaje mushinamwene shya kumwana.

4. Nkand'uno we ng'akuyisya weka, akuyipel'ukuva fwe w'umwana wununo, w'akuva mupiti mushinamwene shya kumwana.

5. Uno we ng'akuposhela wok'umwana, w'ali fwe wununo, ing'akumuposhela mwe mwizina lyan'ine, w'amposheleye nenene.

6. Nkand'uno we ng'akwazya wok'uwa vans'iva ve vakunitih'ine, w'ahondey'ukukunjilw'ulwala kusingo ulwa kuval'ukumudwiya mwasumbi mwe mwivye.

7. Ye mwe we nsi inazyo zya kuvazy'avantu! Sh'inazyo zye zitakudumuha ndali, zikuva. Nkandi ye mwe we muntu w'ukulet'inazyo! zy'ukuti nazy'avantu!

8. Mwe mumwo lelo ing'uyazile ing'umuhono waho woka ing'ishinama shyaho shyoka shikuti shikwazye iwe, pe volaga ushitaje! She nukuval'ukwinjila muvulanzi sh'uyivoye nukuva nago gonti namahono ywonti niyinama lw'uvusil'ukutajilwa mumwoto wa shima, kwinda kwe kuyilemazy.

9. Pop'ing'uyazile lyok'ilyinso lyaho likwazy'iwe, pe yipaga ulitaje. She nukuva w'ilyinso lyoka vwelele lw'uvazile ukwinjila muvulanzi, nukuva nago ge gavi'aminso lw'uvusil'ukutajilwa mwipalazya mw'akwah'umwoto,—kwinza ukuva w'ilyinso lyoka.

12—14 : Luk. 15, 4—7.

10. Mwandaje mutamupupusyaje numo wa vans'iva, she nkuvavuzi'ine nkuti: avahavizya vavo kumwana vakulolana nawo shima kumins'utata wa kumwana.

11. Sh'u Mwanamuntu ayzinzil'ukupoha ve vatezile.

12. Vul'inwe? Ing'umunt'alonsil'inonzi amashumi shumi ilelo pe yok'ijende nukutega, izyamwv'amashumi gasanu nagane nazisanu nazine, amw'atangazileha mwilala, atangaval'ukwanza yiyo y'itezile?

13. Ilel'ing'avazil'ukuyaga, nalyoli nkuvavuzi'ine nkuti: p'alisheshela nkani panonzi yiyo, alilemukupitiliza nakuzyamwavo zyonti zye zitatezile mwe zivaliye zyont'amashumi gasanu nagane nazisanu nazine.

14. Sh'abonzizye vovulo wope nuso kumwana, ataka-

sim'ukuti ategaje wok'uwa vans'iva.

15. Ilel'ing'uyazil'uwanwi-nu akulizile zimo, pe valaga uhamumenelezayaje lwe muyelelesile mwe vavili nawe nawuyo. Ing'akwitisile p'umulonsil'uwanwi-nu.

16. Ing'uyazile atakukwitiha, p'ugasend'avamwavo, inga woka inga vavili, gont'amalandu ukuti gavanje mumalomu ga vahome—inga vavili inga vatatu.

17. Ing'uyazile vope navana atakuvitiha, p'uhaziyanje lwe shihomin'ishivanza shyonti. Ing'uyazile shyope na shyie shivanza atakushyitiha, p'uhatinji: kwekuva we wakunzi lelo, kwekuva we musonkolamusonko vwelele.

18. Nalyoli lyoli nkuvavuzi'ine lelo nkuti: vonti ve nga mukuvakunga imwe pans'ipa, ve vakuva ve vakunzilwa nakumwana. Vonti ve nga mukuvasatula imwe pans'ipa, ve vakuva ve vasatulwa nakumwana.

19. Havili nkuvavuzi'ine nkuti: inga muli vavili mwitinkine pans'ipa mutili nzagaga tulave ham'ahantu ahalive, nashe nga honu, utata wa kumwana alivapa.

20. She mwe nga vahomine

mwizina lyane, inga vavili inga vatatu-, mwe nane ndi navo mumwo.

21. P'alemukupalamila kukwakw'u Peteli, alemukumuvuzilizya alemukuti: mwene, uwamwitu ing'akutal'amalandu shima kukwane, pe pakuti ngaswile halinga? Ingavanga ngaswile mbuyizye hasanu nahavili?

22. Uwen'u Yesu alemukuti: ine ntakuti: ugaswile uvuyizye hasanu nahavili ndali, ine nkuti: uhalinje pamashumi gasanu nagavili ukugaswila, havili uvuyizyaje hasanu nahavili.

23. Mwe mumw'uvumwene vwa kumwana lwe nkuvuholany'ine pe nkuti vuli fwe muntu umwene w'atili avanamata vane vambazizy'i ywane ywe mbalesheye.

24. Ilelo lw'akwand'ukuva zya navo, pe valemukuleta kukwakwe woka w'aliy'impia zyali 10,000.

25. Ayazile lel'umwene yisoyil'i ywa kumulipa, p'umwene alemukuhomeziza alemukuti: simukale vonti nawuyo numushi wakwe navana vakwe, mukalaje ywonti ywe ng'ali naywo, mwe mywaje iywa kundip'ine.

26. P'umuñamat'uno ale-

mukumusugamilila alemukulambilizya alemukuti: undem'ulukus'ulutali suti, nkwe nkakulipe ywonti.

27. P'umwene alemukumupepelezy'umuñamata wuyo alemukumusatula, gope namalandu gakwe alemukuti ngalesile.

28. Ilelo lw'afumile pup'umuñamata wuyo, p'alemukuhomana numuñamata wamwavo, w'aliy'insumuni zyakwe amashum'ishumi. W'alemukumufina kunsingo alemukuti: lipaga huho h'uliye.

29. P'umuñamata wamwavo wuyo alemukusugamila pansi alemukulambilizya alemukuti: undem'ulukus'ulutali, nkwe nkakulipe ywonti.

30. Uwene nene alemukusita alemukuvala nawo alemukumwigalila muñumba ya vamuñololo alemukuti akufuma lw'alifile yiywo yw'aliye.

31. Avene nen'avanamat'avamwavo lwe vaziweni zinizi, pe valemukuswimililwa nkani valemukuval'ukumuvuziy'umwene wavo zyonti zye vaziweni.

32. P'umwene wakwe alemukumwita alemukuti: we muñamata we muñala iwe, ywonti ywe waliye iwe ndesile sh'undambilizizye.

33. Amwe patahondeye le-
l'ukuti naw'umupepelezya-
j'umuñamata wamwiñu, inza
she nkupepelezizye nane?

34. P'umwene wakwe ale-
mukumutwala kuvahatikoli,
sh'ayisitwe nkani, alemukuti
akufuma mumwo lw'alifile
ywonti yiywo yw'aliye.

35. Namwe, utata kumwa-
ña sh'alihonzya vovulo; inga
mutakuswila mumoyo giñu
amalandu ga vamwiñu.

19.

1—9: Mal. 10, 1—12.

1. Illel'u Yesu lw'amazil'a-
mazwi ganaga, p'alemuku-
fuma mu-Galilayi alemuku-
vala mumsi ya mu-Yudayi
y'ili isyila lila lya Yolidani.

2. Pe valemukulandat'ava-
nt'impug'impiti nkani. U-
wen'alemukuvazuzuvushizya
ve vali pupo.

3. Pe valemukupalamila ku-
kwakwe avafwalisayi vale-
mukumulinga valemukuti:
amwe hinz'umuntu ukuta-
vula patuntu twont'umushi
wakwe?

4. Uwen'alemukwamula a-
lemukuti: imwe mutazy-
zile mwa kalata izya kuti
wuyo w'ahavapelaga pavwa-
ndo w'atili numwanayuli a-
tili numwantanda?

5. Alemukwonjezya alemu-
kuti: "Mwe mumwo umu-
ntu akumuleha nuyise nu-
ñina akwumishizya kumushi
wakwe, ilelo pe ve vavili
vanava vakuva muvili woka
mwene."

6. Pe valesile lelo ukuva
vavili, vayipezil'ukuva mu-
vili woka mwene. Ilelo he
ng'apatinkiny'u Mulungu, he
mwiho ukupagulanya we
muntu.

7. Avene valemukuti: ile-
l'uwen'u Mose alajizizye vu-
l'ukuti umupanj'ukalata wa
kuti imutavuye, inga p'u-
muleshe.

8. Uwen'alemukwamula a-
lemukuti: sh'u Mose ava-
wen'uvugomu amoyo giñu
imwe, zye zizyo alemukwiti-
h'ukutavul'avashi viñu i-
mwe. Pavwando nene pe
zitali vovulo.

9. Lesh'imvavuzuy'ine: uno
we ng'akutavul'umushi wa-
kwe w'atatazil'umulandu wa
luvembu, havil'ajende nu-
kusend'uwamwavo, we mwe-
mumwo mw'avembusile nu-
muhavantu.

10. P'avasundikwa vakwe
valemukuti: inga she zili vo-
vulo umuntu numushi wa-
kwe, pe fwane kute kwi-
nz'ukusenda.

11. Uwen'alemukuvavuzya

alemukuti : izwi linili lite lya vonti ukulimañinsanya ndali, lya vuvo ve nga vapezilwe vovulo ve vakulimañinsanya.

12. She valipo vam'avapase vovulo muvañina. Havili valipo vam'avapase ve vavapasile ve vantu. Havili valipo vam'avapase ve vayipasile vuvo, ve vayipasile she vakuti tuvanje swe va shinamwene shya kumwaña. Uno we ng'amañil'ukuzimañinsanya zinizi, w'azimañinsanye.

13—15 : Mal. 10, 13—16. Luk. 18, 15—17.

13. Pe valemukuleta navana kukwakwe valemukuti akuvavih'amahono gakwe akuvaputil'uluputo. Aven'avasundikwa vakwe ñene valemukuvumana.

14. Uwen'u Yesu alemukuti : simuvalesh'avana vinze kukwane, mukuvahasamiha shyonu ? Sh'ishinamwene shya kumwaña shya vuvo ve nga vali vovulo.

15. P'alemukuvavih'amahono, alemukuvuh'ukuvala.

16—30 : Mal. 10, 27—31. Luk. 18, 15—17.

16. Pe wok'umuntu alemukupalamila kukwakwe alemukuti : we musambilizi we mwinza, umbuzyaj'imbo-

mb'ñinza yimo iya kuvomb'ine, mwe nkuyiloncel'uvulanzi vwa shima.

17. Uwene ñene alemukwamula alemukuti : ukumbuzilizya shyon'ñinza iya kuvomba ? Anw'alipo nuwanwaw'umwinza ? Nkut'umwinza ali woka mwene ? Nkandi ng'ukasim'ukuval'ukwinjila muvulanzi, p'ulandate zye nkomelezyo.

18. Uwen'alemukuti : zili kwi ? U Yesu alemukuti : nulwa kuti : “ utahagoje,” nulwa kuti : “ utahavembuhaje,” nulwa kuti : “ utahivaje,” nulwa kuti : “ utamuhomeshezyaje mwalwe wamwiñu,”

19. nulwa kuti : “ umushindishe nuso nuviñu,” nulwa kuti : “ umukunde wamwiñu inza sh'uyikunzite weka.”

20. P'umulumendo alemukumuvuzya alemukuti : zye nzilandite zyonti zinizi, mfulmile nazyo nakuvunsi. Umbuzyaje mwe nsyaye lelo.

21. Uwen'u Yesu alemukumuvuzya alemukuti : ing'ukasime ukuva we mwila, pe valaga ukaliywuma ywaho ywonti uvagavany'avapina, mwe mumwo mw'ulonsil'ishyuma shya kumwaña, inga p'uyinze undandat'ine.

22. Lw'ayiyye linili umu-

lumend'uno, p'alemukuje-nda nukuswimililwa, alemukuvala nzila. Sh'al'umuhata ywum'iywinji.

23. Uwen'u Yesu nene w'alemukuyanga navasundikwa vakwe alemukuti: nalyoli lyoli nkuvavuzi'ine nkuti: avahataywum'iywinji valilemukwaga kugomil'ukwinjila mushinamwene shya kumwana.

24. Nkuvuyizy'u kuvavuzi'ine nkuti: ningamila ukupulunkana mwilyinso lya nsindani nudumbwe ukwinjila mushinamwene shya kumwana—kupupusu ukupulunkana'ingamila mwilyinso lya nsindani.

25. Aven'avasundikwa lwe viyuye linili, pe valemukutentwa nkani muhati yavo valemukuti: p'unanu akupona lelo?

26. Uwen'u Yesu alemukuveña alemukuti: avantu ve vashi, ve zivaposite zinizi, nkand'u Mulungu zyonti zitakumupota.

27. P'u Peteli alemukwamula alemukuti: yeña iswe tulesile ywont iywuma ywitu tukulandite wenewe. Ulitupanga shyonu lelo?

28. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti: nalyo-

li lyoli nkuvavuzi'ine nkuti: inga lumo inga yikwandulwa ywonti, lw'u Mwamuntu atendime pashitengo shyakwe shya vupiti uvumwamu, p'inwe mwe mundandite shinishi, pe namwe mulilemukutendama payiteng'ishumi nayivili mulilemukumulong'u Yisilayili wonti mw'avalie munkolozyakwe ishumi nazivili.

29. Vonti ve nga vakuti nimumba vakuti navamwavo vakuti navamwav'avalindu vakuti navayise vakuti navanina vakuti navashi vavo vakuti navayuli vakuti namagunda—ywonti vwelele inga vakuyileshela pe pizina lyan'ine, ve valilemukutinji naywe yipinzinye valiyiposhela valilemukutinji nuvalanzi vwa shima valilemukwinjila mumwo.

30. Nkandi vinji navatanzi valiva vamwisinda, vinji navamwisinda valiva vatanzi.

20.

1. Sh'ishinamwene shya kumwana shili fwe muhata nkaya w'ahalavila shyanzance ukuvalambil'avakumbombo avakumvombela mumugunda wakwe wa mapensya.

2. Ilelo lw'ayitinkine navo, lw'atili mukulya nsumuni yoka pisiku lyoka, p'alemukuti muvale lelo mumugunda wane wa mampensya.

3. Alemukuvala nohavili napisangalalo, alemukuva-g'avamwavo vimiliye pamusolo.

4. Vope alemukuvavuzya alemukuti: namwe muvale mumugunda wane wa mampensya, e nkuvazwiha ywe muyanine naywo.

5. Avene valemukuvala. Nohavili alemukuvuyizya alemukuvala nashyamusaña na lwe lyateguha, pope alemukuhonzya vovulo.

6. Ilelo lw'avusile nohavili lwe lyapepeta, p'alemukuvaga havil'avamwavo vimiliye vwelele. V'alemukuyanga navo alemukuti: mwimiliye shyonu shim'imwe ukusit'ukuvomba?

7. Avene valemukwamula valemukuti: she num'atatumbiye. Uwen'alemukuvavuzya alemukuti: namwe muvale mumugunda wane wa mampensya.

8. Alinzile lelo lwe vwiliye shyamazuva, p'umuhatamugunda wa mampensya alemukuyanga numusunzi wakwe alemukuti: uvit'ava pamombo uvazwishe iywa ku-

vazwiha, utalishe pavamwisinda uyinz'upele pavatanzi.

9. Pe valemukuval'ukusenda ve vinjiye lwe lyapepeta valemukuposhela uno nsumuni yakwe uno nsumuni yakwe.

10. Ilelo lwe vakuvuh'ukusenda vope navatanzi, pe valemukusiva valemukuti: ingavang'iswe tukulusy'ukuzwala. Havili valemukwaga vope vakuposhela uno nsumuni yakwe uno nsumuni yakwe.

11. Ilelo lwe vaposheleye pe valemukumuman'umuhatankaya,

12. valemukuti: yeña avamwisind'ava vavomyile he havalilizyo hoka vwelele, havil'iwe utuyaninye nav'iswe, swe twayimbag'imbomb'ingomu ya musan'uno, iswe hatutukutizizye nahasaña'ahahali.

13. Uwen'alemukumuvuzya woka alemukuti: we wamwit'iwe she ntakukusheywa. Amwe tutamitinkine pansumuni yoka?

14. Sendag'ahantu hah'iha uvale. Nkasime nene neka ine ukumup'uwamwisind'uno, inza she nkupiye nawe.

15. Apene she ng'iywane ntili nkutinji nkutinji naywo, p'unan'atuvuli lelo? Pe lya-

ti linzyamil'ilyinso lyaho she lyazile ndi nuvwil'ine ?

16. She valihonzya vovulo avamwisinda valiva ve vatanzi, aven'avatanzi valiva ve vamwisinda. Sh'avitwa ve vinji, nkand'avasavulwa ve vando.

17—19 : Mal. 10, 32—34. Luk. 18, 31—33.

17. Ilelo lwe vakuzuva lwe vakuvala mu-Yelusalemu, p'u Yesu alemukusavuha nav'avishumi navavili. Ilelo lw'ayelesile navo mwidala, p'alemukuyanga navo alemukuti :

18. yeñi tukuzuva tukuvula mu-Yelusalemu, mw'u Mwanamuntu alilemukulo-njelelwa nakuvashiput'avapiti nakuvamañakalata, ve valilemukumulong'ilya kuti pakuti afwanje.

19. Havili valilemukuval'ukumwambilila kuvakunzi, ve valilemukumuliga valilemukumusyempa valilemukuval'ukumuhomela napashihovenkanyo, pisiku lya vutatu ñene p'alilemukuzyuha nohavil'uwene.

20, 28 : Mal. 10, 35—45.

20. P'alemukupalamil'uñina wa vana-Zebedayi, alemukupalamila navana vakwe, alemukumusugamilila alemukuti : nkutunjiye.

21. Uwen'alemukuti : utunjiye shyonu ? Alemukuti : avana vane ve vavil'iva vattendame nawe mushinamwene shyaho, woka kumulilo woka kumumongo.

22. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : mutamañile zye mukulava. Amwe mumañile lelo ukuñwe-l'imfinga ye nkuval'ukuñwe-l'ine ? Avene valemukuti : ena tumañile.

23. Uwen'alemukuti : imfinga ye yashi, ye muliñwelaga, ukwene ñen'ukutendama nakumulilo nakumumongo kukwane, kw'ite mbo mbo yan'ine ukumup'umuntu ndali, pe valilemukute ndama vuvu ve ng'avayanizizye nzil'utata.

24. Ilelo lwe viyuye zinizi avamwav'ishumi, pe valemukuvav'itililw'avanamuntu vavili vanava.

25. Uwen'u Yesu ñene alemukuvita alemukuyanga navo alemukuti : muvamañile navamwene va vakunzi ukuti vakuvakonzy'avantu vavo, navahombe vavo muvamañile ukuti vakuvatiling'avantu.

26. Imwe ñene mwe mutahonzyaje vovulo ndali, imwe we ng'akuti mbe ne mupiti nenene kuvamwitu, we pa-

kuti ayipelaj'ukuwa wa kuvavombela mwe vamwavo ;

27. nuno we ng'akuti mbe ne mutanzi nenene kuvamwitu, we pakuti ayipelaj'ukuv'umuñamata wiñu mwe vamwavo ;

28. inza she wope nu-Mwanamuntu atinzil'ukwanz'akovakumuvombela wuyo ndali, ayinzil'ukuvavombela ve vantu wuyo, ayinzil'ukulip'uvulanzi vwakwe ukuti vuvanje vwa kuvahombola ve vinji.

29—34 : Mal. 10, 46—52. Luk. 18, 35—43.

29. Vazile lelo lwe vakufuma mu-Yeliho, pe valemukumulandat'avant'impug'impiti.

30. Pe valemukwaga avantonko vavili vatendime kwidala kuluvazu. Illel'avene lwe viyuye ukuti we w'u Yesu w'akupitilila, pe valemukuvilishila valemukuti : utupepelezyaje we mwene we mwana-Davidi.

31. Aven'avantu ñene ve vali nawo valemukuvapilila valemukuti : ice pumaji ! Aven'avantonko ñene, ala, valemukujenda nukwonjezya nkan'ukuvilishila valemukuti : utupepelezyaje we mwene we mwana-Davidi.

32. P'u Yesu alemukwimi-

lila alemukuvita alemukuvavuzilizya alemukuti : mwatunjiye ntuvuli namwe ?

33. Avene valemukwamula valemukuti : inga tweñag'aminso mwene witu.

34. P'alemukuvafwil'uvwila u Yesu, alemukuvapalamanansya muninsu, pe valemukujenda nukweña luvilo luvilo, pe valemukumulandata.

21.

1—11 : Mal. 11, 1—10. Luk. 19, 29—38. Yoh. 12, 12—19.

1. Vazile lelo lwe vasenjeleye mu-Yelusalemu, lwe vinnzil'ukufiha mu-Betifage, kwigamba lya mavula, p'u Yesu alemukutum' avasundikwa vakwe vavili

2. alemukuti : muvale munkay'ila ye mulungamine nayo. Mwe mutakuhav'ukuyag'indogovi ye vakunzile, y'ili niñana. Ye muhasatule mundetel'ipa.

3. Inga mwazil'umuntu akuyanga limo pe muhatinji : nk'umwene akuyanza. P'atalihav'ukuvapa.

4. Zinzi ñene lwe zyapelwaga, pe zyapelwaga ukuti mwe zyzinzaje zizyo zy'ahayang'umukuvwi, w'atili :

5. " Simumuvuzy'u Zyoni umwan'umulindu, mutinji : yeña ing'uno umwene waho

akwinza kukwaho, unutelefu, alimbiye pandogovi, alimbiye pañana ya natul'amaligo."

6. P'avasundikwa valemukual'ukuvomba yiyo y'avavuzizy'u Yesu.

7. Valemukulet'indogovi niñana, valemukwal'amenda gavo pamwana pandogovi, p'uvene alemukulimbila yiyo.

8. Vam'avant'avinji valemukwal'amend'amatote gavo mwidala, avamwavo valemukupañul'insamba zya makwi, zyope valemukwala mwidala.

9. P'impuga yonti nave valongoleye kwilongolela nave valandite mwisinda valemukwitishilana ukuvilishila valemukuti: "Hosyana we mwana - Davidi. Mulotwa w'akwinza mwizina lya mwene. Hosyana kumwana."

10. Ilelo lw'avazil'ukwinjila mu-Yelusalemu, p'ilemukuzumbunkan'inkaya yonti. Valemukuvuzilizanya valemukuti: unanu wunu-no?

11. Avene ve vajendaga nawo impuga yonti valemukuvavuziza valemukuti: we w'u Yesu umukuvwi wa mu-Nazaleti mu-Galilayi.

12—22 : Mat. 11; 11—24. Luk. 19, 45—48.

12. P'u Yesu alemukual'ukwinjila mwa tempeli wa Mulungu, mw'alemukuvavinga vonti nave vatwalaga mumwo iywa kukala nave vakalaga mwa tempeli, alemukuti niyitala ywa vuvo ve vakalanya indalama alemukuti niyitengo ywa vakalankunda alemukuyibenu.

13. Alemukuvavuziza alemukuti: she lisimiyilwe mwa kalata lye likuti: "Inumba yan'ikutashilw'ukuv'inumba ya kuputula mumwo," imwe nene muyipezil'ukuv'ininga ya vapumayintu.

14. Ilelo lw'ali mwa tempeli, pe valemukupalamila kukwakwe navantonko, nave vakudyogolel'ukujenda. Uwen' alemukuvazuzuvushizya vonti.

15. Avene nene navashiput'avapiti navamañakalata ve vawen'amamfindango g'apelaga, lwe vavaweni ve vakuvilishilaga mwa tempeli ve vatili: Hosyana we mwana-Davidi, pe valemukujenda nukuyitwa.

16. Valemukumuvuziliziza valemukuti: amw'ukwiyya zye vakuyanga vanava? Uwen'u Yesu alemukuti: ena.

nkwiya. Inwe mutazyazile mwa kalata lye likuti: "Uyiyananizizy'ulutimo mwilomu namutucece namutu-zelu?"

17. P'alemukuvaleha pupo alemukufuma munkaya mwmwo alemukuvala mu-Betaniya, mw'alemukuval'ukukata.

18. Ulwa ndavi lw'agalushiye nohavili ukuvala mu-Yelusalemu, p'uwen'alemukwag'ikumulum'inzala.

19. Ilelo p'alemukwag'ituvu limo lili kwidala kuluva-zu. P'alemukuval'ukweña, alemukwaga nagam'amakuñu, galipo ge matundu geka. P'alemukulitipa alemukuti: shinishi lelo utalihom'amakuñu nagamo shima. P'ituvu lilemukujenda nukwuma panapo.

20. Ilelo lwe valiweñi avasündikwa pe valemukuti: kwe kwuma vuli luvilo luvilo ituv'ili?

21. Uwen'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti: nalyoli lyoli nkuvavuzy'ine nkuti: inga nalyoli muli nulwitiho, inga mutakuganagana muhati yiñu, pe mutalipela hek'aha kwituvu hanaha ndali, pe lyope na lye ligamba linili inga mukuyanga nalyo mu-

kuti: vuhaga uyitaje mwa sumbi mula, pe muliyaga likuvuha likuyitaga mwa sumbi.

22. Ywonti naywe nga mukulava lwe mukuputa, inga mwitisile lwe lwitiho lwe mukulava, ywe mukuposhela ywonti.

23—27: Mal. 11, 27—33. Luk. 20, 1—8.

23. Ilelo lw'avazil'ukufiha mwa tempeli, lw'amakuvasambilizy'inongw'avantu, pe valemukupalamila kukwakwe navashiput'avapiti navahombe vahataluholo lwa vana Yisilayili valemukumuvuzilizya valemukuti: zy'ukuvomba ukuvombela maha vuli? Unanu akupiy'amahaganaga?

24. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti: yiywi nane mbavuzilizyaje lyok'izwi, inga nazile lye mumbuzizye, pe nane nkuvavuzy'amaha ge nkuvombela zinizi kwe gafumile.

25. Ulwozyo lwa Yohani lwafumile kwi? Amwe lwafumile kumwaña, amwe valwasite ve vantu vuli? P'avene valemukunononelana valemukuti:

26. yeñi inga tukuti lwafumule kumwaña, p'uvene akutinji, pe mwali nashyonu lelo ukumwitiha? Havili nga

tukuti valwasite ve vantu, she pe tukuñil'avantu impug'ino. She vonti vamulemi-l'uvukuvwi u Yohani.

27. Ilelo pe valemukumu-vuzy'u Yesu valemukuti: tutalumañil'iswe. Pe wope alemukuti: pe fwane lelo nane ntakuvavuzya kwe gafumil'amaha ge nkuvombela zinizi.

28. Vul'imwe lelo? Wok'umuntu ali navayuli vavil'avanayuli. P'alemukuyanga naw'umupiti alemukuti: we mwana wane valagashinishi iwe uhavombe mumugunda wane wa mampensya.

29. Uwen'alemukwamula alemukuti: wandeva, ntakasime. Pisinda havili umwoyo alemukuvava, p'alemukual'ukuvomba.

30. P'uyise alemukual'ukuyanga nakumunsi alemukumuvuzya lilyo. W'alemukuti: ena mwene, nkuval'ukuvomba. Havili alemukugalushila.

31. Ve vavili vanava lelo, unan'azilandite zy'avatumil'uyise? Valemukuti: umutanzi. P'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti: nalyoli lyoli nkuvavuzy'ine nkuti: navasonkolamusonko

navantand'avavembu vakuvashil'imwe ukwinjila mushinamwene shya Mulungu.

32. She lw'ayinzile kumwínu u Yohani, lw'avavuzizy'idala lya vugolosu, pe mutamwitisil'imwe. Avene néne navasonkolamusonko navantand'avavembu vamwitisile. Imwe néne nashe muvaweñi vakwitiha, pe gatavayil'amoyo giñu ukumwitiha namwe.

33—36: Mal. 12, 1—12. Luk. 20, 9—19.

33. Muleshe mbavuzye nishyamwav'ishiholanyo ishya kuyanga mumwo. Alipo wok'umunt'umuhata nkaya, w'alemukuvwal'umugunda wa mampensya, alemukuti nuluvaga alemukuzenga, alemukuti nincelenje iya kufiñila mumw'amampensya alemukubana, alemukuti ninganzia alemukuzenga, alemukuti nava pambombo ya mampensya alemukuvalemabila, inga p'alemukuvalemunsi yinji.

34. Ilelo lw'afisil'umwaha wa mampensya, p'alemukutum'avañamata ava kuvail'ukumusendel'insanga zya kwe zya mampensya kuli vuvo ve vahavombaga.

35. Avene néne ava pambombo ve valemukuvalem'avañamata vakwe, woka va-

lemukumuhoma, woka valemukumugoga, woka valemukumutinza namavwe.

36. Uwen'alemukuvuyizya nohavili alemukutum'avamwav'avanamat'avinji nakuli vala ve valongoleye kwilongolela. Avene nene vope valemukuhonzya navo vovulo.

37. Nkand'ulwa pisinda p'alemukutum'umwana wakwe alemukuti: we vakumuñil'umwana wane.

38. Avene nene avapambo-mbo ya mampensya lwe vamuwen'umwana, pe valemukunononelana valemukuti: we muhatavupwan' uno, ukwo tumugoje, tuvanje swe vakupwan'uvupwano vwa-kwe sweneswe.

39. Pe valemukumulema, valemukumufumwa mumugunda wa mampensya, valemukuval'ukumugoga.

40. Inga lumo lelo, ing'ayinzile wuyo muhata mugunda wa mampensya, p'alituvuli navo lelo avapambo-mbo ya mampensya vana-na?

41. Avene valemukuti: avantu vaviv'iva alivagoga shivivi. Uwen'umugunda wa mampensya alivapwanizya pup'avamwavo avapambo-mbo ya mampensya, ve va-

kumutwalil'insanga zyakwe pamwaha wakwe.

42. Uwen'u Yesu alemukuti: imwe mutazyazile nalumo mwa kalata zye zikuti: "Ivwe lye valisufizy'avazengañumba lye havili liyipezil'ukuva lya pashipembe lya kusimfwa pup'inumba yonti. Sh'ahonzizy'uwene ukulipe-la vovulo, atili live lya kusukumil'iswe lwe tukweña."

43. Mwe mumwo nkuti uvumwene vwa Mulungu vulilemukusompolwa kumwiñu, vulilemukupelw'avantu ve vakuhom'insanga zya vumwene.

44. Uno we ng'akugwa pivwe linili, w'akuyiñunkana. Havili we nga likumugwila lilyo, we likumuyiñulanya.

45. Ilelo navashiput'avapiti navafwalisayi, lwe viyuyiyiholanyo ywakwe yiniyi, pe valemukuzyaga valemukuti: akututaha sweneswe.

46. Valemukuti tumuleme, havili valemukwogopa kuvantu ve vavungin'impuga yonti, she ve vahatinji mukuvwi uwene.

22.

2—14: Luk. 14, 16—24.

1. Alemukuvuyizy'u Yesu alemukuyanga navo nohavili muyiholanyo alemukuti:

2. uvumwene vwa kumwana vuli fwe ngat'umwene w'atelehag'iyintu, lw'akumusendel'umwantand'unwana wakwe.

3. W'alemukutum'avanaamata vakwe alemukuti: simuvale muvavuzye vala ve twamavisite vinze ukulya iywa pavusendelo. Avene valemukusi t'ukwinz'ukulya.

4. Alemukuvuyizya alemukutum'avamwaw'avanaamata alemuti: muhayanje nayo ve twamavisite muhatinji: yeŋi niyintu ywakwe atele-sile ninkambaku ningita zya-kwe adiyile, ywont'ayaninye. Shushi tuvale kuyintu ywa pavusendelo.

5. Avene ŋene vatahasajila yweneŋwo ndali, valemukusavalila, woka alemukuvala kumugunda wakwe, uawmwavo alemukuvala kumbo-mbo yakwe.

6. Avamwavo valemukulem'avanaamata vakwe, valemukuvizizya valemukuvago-ga.

7. Uwen'umwene lw'ayiyu-ye zinizi, p'alemukuyitwa, alemukutum'impuga zyakwe zya vulugu, alemukuvago-g'avagoz'iva, iyen'inkaya yavo alemukupemba numwoto.

8. P'alemukuyanga nava-ŋamata vakwe alemukuti: iywen'iyintu ywa pavusendelo ywe njaninye, nkand'avan-tu ve namavisite ve vata-hondeye.

9. Muvale lelo mwonti munkomano zya madala, muhavalete kuyintu ywa pavusendelo vonti ve nga mukuvaga.

10. Pe valemukuval'avanaamata mumadala gonti, valemukuvavunganiha vonti ve vavazile, navavivi navinza. Valemukwizula muŋumba ya kulila mumwo iywa pavusendelo ve vatendim'ukulya.

11. Ilel'umwene lw'ayinjiye ukuveŋa ve vatendim'ukulya p'alemukwaga mumwo wok'umuntu w'atakwasit'umwenda wa pavusendelo.

12. Alemukumuvuzilizya alemukuti: weya we, uyinjiye vul'umu sh'utakwasit'umwenda wa pavusendelo? Uwen'alemukupuma mwa.

13. P'umwene alemukuva-vuzy'avavihayintu alemukuti: mumukunje niyinama ni-ŋove mumutaje kushisi shya kuluvazu. Mwe zikuva mumwo ninkuta ntupu, mwe lukuva lwe lulumanyo lutupu lwa mino.

14. Sh'avitwa ve vinji, nkand'avasavulwa ve vando.

15—22 : Mal. 12, 13—17. Luk. 20,
20—26.

15. Pe valemukuval' avafwalisayi valemukuvungana, valemukuyangana valemukuti : twanze zimo izya kumwambamba munjango mw'akuyanga.

16. Valemukutuma kukwakwe navasundikwa vavo navana-Helodi. Ve valemukuyanga nawo valemukuti : we musambilizi twazile ukuyanga zye zya nalyoli lw'ukuyang'we, nidala lya Mulungu avantu ukuvalanganizya lye lya nalyoli, ninsoni nazimo kuvant'we, she num'umuntu utakumweña muvwinza kumins'we.

17. Pe tukukuvuzilizya tukuti : vul'we, amwe hinza ukusonka musonko kwa Kesali, amwe ndali ?

18. Uwen'u Yesu alemukuvamaña ulombwa, p'alemukuvavuzya alemukuti : mukundinga shyonu mwe valumilenga mwe ?

19. Simundanj'indalama ya musonko. Pe valemukumulang'ulupiya.

20. Uwen'alemukuvavuzilizya alemukuti : amw'ishiho lany'ishi shya nanu ? Nuvusimbe vwe vasimyle pupo vwa nanu ?

21. Valemukumuvuzya va-

lemukuti : vwa Kesali. P'uwene alemukuti : Pe fwane lelo simumupanj'u Kesali iywa pavu-Kesali vwakwe, wope nu-Mulungu mumupanje iywa pavu-Lungu vwa-kwe.

22. Ilelo lwe viyuye linili, pe valemukusukumila, valemukumuleha valemukuvava.

23—33 : Mal. 12, 18—27. Luk. 20,
27—40.

23. Musaña wuyo pe valemukupalamila kukwakwe navasadusayi ve vakuhana vakuti ukuzyuha num'atakuzyuha nalumo. Vope valemukumuvuzilizya limo

24. valemukuti : we musambilizi, yeña u Mose alajizizye atili : " Ing'umunt'umusendamwantanda akufwa musitakupap'umwana, pe pakuti uwamwavo amupwanil'umushi, amupapil'avan'uamwavo."

25. Ilel'iswe twali navanamuntu vasanu navavili panapa. P'umukulu wavo alemukusend'umwantanda, alemukufwa, alemukumuleshel'uamwaw'umushi umusitamwana numo.

26. Vovulo lelo nuwavuvili, wope nuwavutatu vovulo. Vonti ve vasanu navavili vovulo.

27. Mwisinda muli vonti lelo, pe wope numwantanda alemukulandat'ukufwa.

28. Inga lumo lelo lwe vazyusile vont'avantu, amwe p'aliva mushi wa nanu? She vonti vamusenzite ve vasa-nu navavili.

29. P'uwen'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti: zye mupuyile, she mutili nukalata mutamumañile, mutili namaha ga Mulungu mutagamañile.

30. Sh'ukuzyuha lwe vazyusil'avantu, pe nukusenda vatalisendaga nukusendwa kuvanayuli vatalisendwaga ndali, she valilemukuva fwe vahavizya va Mulungu kumwana.

31. Ukwene nene ukuzyuh'avafwe mwe vayaya, mutalyazile mwa kalata izwily'avavuzizye we Mulungu lw'atili:

32. "Ine ne Mulungu wa Abulahamu, ne Mulungu wa Yisikaka, ne Mulungu wa Yakobu." Amwe lye mutalyazile? Uwen'u Mulungu we Mulungu wa vafwe lelo? Ha, wa valanzi.

33. Aven'avant'impuga yonti lwe viyuye linili, pe valemukujenda nukusukumila valemukuti: kwe kumañinsanya vul'inongwa.

34—40: Mal. 14, 28—31. Luk. 10, 25—28.

34. Avene nene avafwalisayi, lwe vazile zivamenil'avasadusayi, pe valemukuvungana vope.

35. Pe wok'uwamwavo umumañankomelezyo alemukuti imulinje, alemukumuvuzilizya alemukuti:

36. we musambilizi, ululajizy'ululusyi uvupiti kuzyamwavo munkomelezyo zya Mose lwe luli kwi?

37. Uwene alemukuti: ulu lwe lukuti: "Mulungu umwene waho umukundaje na we mwoyo waho wonti ninsingo yaho yonti nukusiva kwaho kwonti."

38. Lwe lulajizy'ululusy'uvupiti kuzyamwavo lunulu, lwe lutanzi.

39. Ulwamwavo nene lwe luholine nalwo, lwe lukuti: "wope nuwamwiñu umukundaje inza sh'uyikunzite weka."

40. Mwe zikunjilinkine ninkomelezyo zya Mose zyonti, mwe vakunjilinkine vope navakuvwi vonti munkomelezyo zye zivili zinizi.

41—46: Mal. 12, 35—37. Luk. 20, 41—44.

41. Ayazile lel'u Yesu vavungin'avafwalisayi, p'alemukuvavuzilizya alemukuti:

42. imwe vuli lwe mukusi-va, u Cilisiti umwana nanu? Avene valemukuti: umwana-Davidi.

43. Uwen'alemukwa mula alemukuti: uwen'u Davidi lelo p'akumutaha vuli ukuva w'umwene wakwe, lw'akuyanjala mwa Mpepo lw'akuti:

44. "Umwene ayanzile kwa mwene wane atili: utendama je kumuhono wan'umulilo uhafishe pupo p'avalugu vaho nkuvapelag'ukuva hatengo aha kuviha pup'iyinama ywah'iwe."

45. Apene lelo ing'umwen'u Davidi akumutah'ukuva w'umwene wakwe, p'at'avanj'umwana wakwe vuli?

46. P'alemukusita nukuva pupo num'uwa kwamula nalim'izwi. Kwope na kwe kumuvuzilizya vwelele-valemukwanda musaŋa wuyo valemukuŋila ukumuvuzilizya zimo.

23.

1—39: Mal. 12, 38—40. Luk. 20, 45—47. Luk. 11, 39—52.

1. **Bu** Yesu alemukuvavya navant'impuga yonti navasundikwa vakwe,

2. alemukuti: pashitengo shya Mose pe vatendime navamaŋakalata navafwalisayi.

3. Zyonti lelo zye nga vakuvavya vakuti mulandate zizino, zye zyashi, zye mulandate, zye muvombaje. Izyene nene imbombo zyavo zye vakuvomb'avene, zye mutashelaje. Sh'avene nazye vakuyanga zili sya, havili zyope nazye vakuvomba zili sya.

4. Ukupiŋa kwe vakupiŋ'amalig'amapiti amamwamu amayunz'avantu, ge vakuvavegazya pavipung'avantu, ukupalamansya nene kw'avene vatakugapalamansya nulwove lwavo lwoka vwelele.

5. Zyont'imbombo zyavo lwe vakuvomba, pe vakuti mwe vatweŋezyaj'avantu. Utwa kalata twavo twa kuyikumbushila mumwo tubaba, gope namakope ga mumenda gavo kuvinama matali.

6. Lwe vakuval'ukutendam'ukuly'iyintu, pe vakuyisevela pavwimishilo avene, namuŋumba zya kuputula mumwo mwope vakuti tute ndame pavitengo ywa vupiti.

7. Vakasime ukuti vavalamush'avantu pamasolo, vavatahil'ilya musambilizi izina.

8. Imwe nene kwe ndali ukuti vavatahil'ilya musa-

mbilizi izin'imw'avantu. She muli numusambilizi wiñu woka mwene, nkand'imwe mwe vanamuntu mwenti mwe muvaliye.

9. Mutamut Ashe num'umunt'ukuv'uso wiñu muns'umu, she muli nuso wiñu woka mwene, we wa kumwaña.

10. Nilya "Mulovosyi" vatavatash'imw'avantu, she muli numulovosyi wiñu woka mwene, u Cilisiti.

11. Uno we ng'avalusizy'u-vupiti mwe vamwavo mwe muvaliye, w'avanje wa kuvavombel'imbombo mwe vamwavo.

12. Nkand'uno we ng'akuyimiha weka we wa kumuyizya, havil'uno we ng'akuyiyizya weka, we wa kumwimishila.

13. Ye mayi we na mwe vamañakalata na mwe vafwalisayi mwe valumilenga mwe, mukwigalila kushinamwene shya kumwaña lwe vakuti twinjil'avantu. She mutili namwe mutakwinjila, mutili na ve vakuti twinjile mukuvadinda.

14. Ye mayi we na mwe vamañakalata na mwe vafwalisayi mwe valumilenga mwe, mwe mukulinga muliy'inumba zya vazishe, pe havili mukupitilizy'ukuputa

imput'intali izya mafuji. Zye zizyo mulilemukupitilizelwa ukusundwa lwe mukulongwa.

15. Ye mayi we na mwe vamañakalata na mwe vafwalisayi mwe valumilenga mwe, mwe mukupulunkanya mukumala ninsi zyonti namajenje gonti lwe mutili tumwanz'umo uwa kumupelel'ukuva mwitisi. Havil'inga munwazil'umo, pe mukumupelel'ukuva wa mwipalazya mw'akwah'unwoto, wavalusizye nukuvalusya na mwenemwe.

16. Ye mayi we na mwe valongozi mwe vantonki-mwe, mwe mukuti: uno we ng'akulap'akuti inza she nakuñumb'imfinjile ya tempeli, p'alafile shyaha, nkand'uno we ng'akulapa akuti inza she nakwa sahabu wa pañumb'imfinjile ya tempeli, walafile ayikunjiliye pupo.

17. Vwe vuwelelewele vuli, vwe vwantonko vuli imwe! Shyonu shipiti, nusahabu niñumb'imfinjile ya tempeli y'ikumup'uvufinjile ushabu?

18. Havili mukuti: uno we ng'akulap'akuti inza she nakushifinjilo shya kufinjila pupo, p'alafile shyaha, nkand'uno we ng'akulap'akuti inza she napamputile y'ili

pamwana pashifinjilo, w'alafile ayikunjiliye pupo.

19. Vwe vwantonko vul'imwe! Shyonu shipiti nimputile nishifinjilo ishya kufinjila pupo shye shikuyip'uvufinjil'imputile?

20. Mutakweña, sh'uno we ng'akulapa kushifinjilo shya kufinjila pupo, p'alafile nakuli shishyo nakuli ywonti ywe yili pamwana pashifinjilo.

21. Nuno we ng'akulapa kuñumb'imfinjile ya tempele, p'alafile nakuli yiyo nakuli wuyo w'ali mumwo muhati.

22. Nuno we ng'akulapa kwe kumwana, p'alafile nakushitengo shya Mulungu nakul'uno w'atendime pashitengo.

23. Ye mayi we na mwe vamañakalata na mwe vafwalisayi, mwe valumilenga mwe, mwe napamuzimwa napañunzu pe mukusavula iywa pishumi, izyen'impiti ñene munkomelezyo—nizya kulovosy'ukulong'amalandu nizya lupepelezyo nizya lutungamu—zye muzilesile. Nkand'inga mwatinji zim'izi zye tuzivombaje, zyope nizyamwavo zila zye tuzilehaje,—pe fwane.

24. Mwe valongozi mwe va-

ntonko mwe! Insyuvuvu zye mukususa, izyen'ingamila ñene zye mukuñwelela kwoka.

25. Ye mayi we na mwe vamañakalata na mwe vafwalisayi, mwe valumilenga mwe, mwe kunzi nimpindi zyiñu nimbale zyiñu mukwozya, muhati ñene mwe vupuma yintu vutupu mwe vupafu vutupu vwizuye mumwo.

26. We mufwalisayi we wantonk'iwe, nkand'ukwozya suti vwe vwa muhati namumpindi namumbale, pe pakuti vwope nuvwa kunzi vuzelupaje.

27. Ye mayi we na mwe vamañakalata na mwe vafwalisayi, mwe valumilenga mwe, muli fwe mbipa zye vasansile nibaña, zye kunzi zili fwe ngati ñinza, nkandi muhati mwe gizuye mumwo ge mafupa, vwizuye mumwo vwe vuvozu vutupu.

28. She muhonzizye vovulo namwe, kunzi muli fwe ngati mwe vagolosu pe vakweñ'avantu, nkandi muhati mwe gizuye mumwo na ge malenga, vwizuye mumwo nuvwilanyankomelezyo vutupu.

29. Ye mayi we na mwe vamañakalata na mwe vafwa-

lisayi, mwe valumilenga mwe, mukuzenjela nimbipa zya vakuvwi, mwe mukunonelezya namavw'aga pambipa zya vagolosu.

30. Havili mukuti: inga twalipo pamwah'ula we valip'avatata, pe nkandi tutitinkine navo ukwit'amavanda ga vakuvwi vala.

31. Mwe mumwo mwe muyilatiye mweka ukuva mwe vana va vala ve vagozil'avakuvwi.

32. Uko lelo mumalilizyaji'ishilinjilo shya malandu ga vaso vala.

33. Mwe njoh'imwe, mwe luho lwisikisik'imwe, pe mwatinji mupone vuli ipalazy a mw'akwah'unwoto, mwe gakulongw'amalandu giñu?

34. Mwe mumwo nkuti: yeñi nkuvatumulaga navakuvwi navanjele navamañakalata. Vamo mulivagoga mulivahomela pashihovenkanyo. Vamo mulivasyempa muñumba zyiñu zya kuputila mumwo, mulivayunya munkaya munkaya.

35. Amavanda ga vagolосу ge gitisile muns'umu pe pakuti gavinzilaje mwenemwe, gonti vwelele, ukufuma pamavanda ga Hebeli umugolосу ukufiha pamavanda

ga Zahaliya umwana-Belekiya, we vamugozile pahati niñumb'imfinjile ya tempeli nishifinjilo ishya kufinjila pupo.

36. Nalyoli lyoli nkuvavyzy'ine nkuti: zyonti zinizi zikuvinzil'avantu vashinish'iva ve valipo.

37—39: Luk. 18, 34—35.

37. We Yelusalemu, we Yelusalemu, we ukugoga navakuvwi, we ukutinja namavwe na ve vatumulwe kukwahoh, amwe patal'apinji lelo pe ntili mbavunganish'avana vaho, inza sh'ininankuku ikuvunganih'inana zyakwe muywapa ywakwe? Imwe nene mulemukusita.

38. Yeñi inumba yiñu mukuleshelwa ikuyipel'ikuva litongo.

39. Nkand'ine nkuvavuzya nkuti: mutalineña nalumo, mulival'ukufiha pala pe mulilemukuyanga mulilemukutinji: "Uyandaje we ukwinzila mwizina lya mwene;" pala nene pe mulilemukuneña ine.

24.

1—51: Mal. 13. Luk. 21, 5—36.

1. P'u Yesu alemukufuma mwa tempeli alemukovala. P'avasundikwa vakwe valemukupalamila kukwakwe va-

lemukumulanganizy'inumba zya tempeli.

2. Uwen'alemukuva vuzya alemukuti : muziweni zyonti zinizi mwe zivaliye? Nalyo-li lyoli nkuvavuzy'ine nkuti, nalm'ivwe litalileshelwa pivwe lyamwavo lisita kumogolelwa.

3. Ilelo lw'avazil'ukutendama pigamba lya mavula, p'avasundikwa yakwe valemukupalamila kukwakwe lwe vayelesile nawo valemukuti : utuvuzyaj'isiku ilya kwinzila zinizi likwinza shya li? Nishimañilo ishya kumañila mumwo ukwinz'ive, nishya kumañila mumwo ukusililishil'insi, shye, shili kwi?

4. P'u Yesu alemukwamula alemukuti : mwandaje, mweñaje num'atavatezyaje.

5. She valilemukwinza mwizina lyane ve vinj'avantu, ve valilemukutinji : nene ne Cilisiti. Valivapuywa ve vinj'avantu.

6. Mulilemukwiyya nuvulugu ninkolo zya vulugu. Mwandaje she zye pakuti zitalihaje zinizi, izyene nene izya kuvusililishilo pe zishili suti.

7. She nuluho lwoka lwa vantulilemukuhambih'u-luho lwamwavo, numwene

wa nsi yoka alilemukuhala-mbih'umwene wamwavo wa nsi yinji. Ililemukugwa ninzala muni-muni nukuying'insi ililemukuyinga muni-muni.

8. Zyonti zinizi nene vwe vwando vwa kwand'ukuyiñuha muvuhamantanilw'insi.

9. Pe valilemukuvambilila kuva kuvizizya valilemukuvagog'imwe. Mulilemukuva mwe vapatwe kuvantu vonti she muli nizina lyan'ine.

10. Pe zililemukuvazya ve vinji zinizi. Valilemukutinji nukulonjelelana vuvu vatupu, valilemukutinji nukupatana vuvu vatupu.

11. Vope navakuywi avilenga ve vinji valilemukuloleha, avene valivapuywa ve vinj'avantu.

12. Ilelo pe nuvwilanya-nkomelezyo vulilemukukwila mwonti, sh'ishyen'ishikunzi shya vinji shililotela pupo.

13. Nkand'uno we ng'akuziyih'umulaha shima akufih'ukuziyih'umulaha naku-mpelela, w'alipona.

14. Inongw'üninza zya vumwene zinizi zililemukukumuha mwonti muns'umu mwe vasamiy'avantu, vont'avakunzi vazimañe, ilelo

pe zijende nukwinz'izya kuvusililishilo.

15. Inga lumo lelo inga mwazile pavufinjile vapalankinye vimisile pupo zye zil'umwiho, inza she zizyo zy'ayanzil'u Danyeli umukuvwi, uno we ng'akuzyaga mwakalata zinizi, w'azimañinsany'ahinza,

16. pe vahashimilile mumagamba vonti ve vali muYudayi.

17. Uno we ng'ali pamwana pañumba, w'atishе pansi ukusenda yimo muñumba yakwe.

18. Nuno we ng'alemilukulima mumugunda wakwe, w'atagalushile mwisinda ukusend'umwend'umutote wakwe.

19. Ye mayi we mwe vantanda musaña wuyo, na mwe mukuyijenzya, na mwe mukwonsy'avana!

20. Simuputaje nene izya kushimil'imwe ukuti zita-vinzilaje namulupepo nabisabati.

21. Uvupotwe vwa musaña wuyo vuliv'uvwinji vusitakuva nuvwamwavo mw'iyanzit'insi ukuval'ukufiha nakushinish'uku, uvusitakwinza nuvwamwavo nabisinda.

22. Ing'isiku lilyo lyasitag'ukudumulwa, pe nkandinum'umuntu atakupona. Nkandi lililemukudumulwa isiku lilyo avasavulwa ukuti pe valipona.

23. Musaña wuyo inga mwazile um'akuvavuzya akuti: yeñi u Cilisiti jun'uku, ing'ula kula, pe mutitihaje.

24. She pe valilolehaga nava-Cilisiti vashifumbo navakuvwi vashifumbo, valilemukupelaga namamfindango namayele aga kuling'ukuvapuywa na ve vasavulwa.

25. Yeñi ntalisile nzila ukuvavuzya zylenezyo.

26. Ilelo inga mwazile vakuvavuzya vakuti: yeñi uno mulwugw'umu, pe ndali ukvala kukw'imwe. Inga vakuti: uno muhayumba kuzih'umu, pe ndali ukwiti-h'imwe.

27. Sh'inza sh'ulumesyo lwa myula lukumesya lukwanda kuvutukulo, lukvala lukufiha kuvuswelo, sh'alihonzya vovulo wopenu-Mwanamuntu ukwinza.

28. Pe nga shil'ishiyimba, pe gakugwa namavimba.

29. Luvilo luvilo lw'avantu vafumile ukupotw'uvupotwe vwa mwaha wuyo, pe nizuva liliyilupaga, numwezi alile-

hag'ukulama, ninzota zililagalaga kumwana, gope namaha ga kumwana galiyinganaga.

30. Pe shililemukuloleha pupo ishimañilo shya Mwanamuntu kumwana. Pe valilemukukutaga ava muns'inkolo zyonti, valilemukumwen'u Mwanamuntu ukwinza sh'atendime pamavingo ga kumwana, sh'akwinza namaha nuvumwamu vwe vwinji.

31. P'alitum'avahavizya vakwe avamasaj'amapiti, ve valilemukuvunganih'avasavulwa vakwe, valilemukufuma navo kunkungu zye zine, vonti vwelele, ukufuma kulivazu lwoka lwa munkwembe ukuval'ukufiha nakuluvazu lwamwavo.

32. Simusende mwituvu ishivolanyo. Lwe nsamba zyakwe mukwaga zikufufula, zilemyle nukulemb'amatund'amolo, pe mukumañila mumw'ishisuku ukuti shifisile shili papipi.

33. Vovulo lelo namwe lwe muziweni zyonti zinizi ukwinza, pe mumañe mumwo ukut'ayinzile ali pashilyango.

34. Nalyoli lyoli nkuvavuzi'ine nkuti: avantu va shi-

nish'iva vataliyepa vonti lwe zitapezilwe suti zyonti zinizi.

35. Niya kumwana niya pans'insi zye zikwepaga, nkan'd'amazwi gane nene ge gataliyepaga nalumo.

36. Ilyen'isiku lila nene nahavalilizyo hala, he num'umuntu atahamañile, vope navahavizya va kumwana vatahamañile, wope na we mwana atahamañile, ahamañile we tata weka.

37. Izya pavwinzilo u Mwanamuntu zyope ziliva she shila zya pamwaha wa Nwaka.

38. Pala, mumanda gala, lw'amahava gamakwinza, p'aven'avantu shima valemukuti nukuly'ivintu, valemukuti nukuwel'ipele, valemukuti nukusend'avantanda, valemukuti nukusendwa kuvanayuli, valemukoval'ukufiha pisiku lilyo ly'u-Nwaka ayinjiye mumbogoso.

39. Valemukusit'ukukumbuha nazimo, valemukoval'ukufiha pupo pe vagandusil'amahava ginzil'ukivasompola vonti. She valihonzyaga vovulo pope na lw'akwinz'u Mwanamuntu.

40. Musaña wuyo pe valilima vavili pamugunda woka,

woka aliposhelwa, uwamwavo néne alileshelwa pupo.

41. P'avantanda vavili valisyela palwala lwoka, woka aliposhelwa, uwamwavo néne w'alileshelwa pupo.

42. Mwe mumwo nkuti: mudamule, she mutamañil'ahavalilizyo aha kwinzil'umwene wiñu.

43. Zye muhakumbushe zinizi: inga muhatañumba amañil'umwiva ukut'akwinza pahavalilizyo ahalive pavusiku, pe nkand'akudamula, pe nkand'akumvinga lw'akuti mban'iñumba yakwe.

44. Mwe mumwo nkuti she muyisenganyaje vovulo namwe, sh'u Mwanamuntu muliyaga akwinza pahavalilizyo huho h'imwe mulilemukutinji ingavang'ashili.

45. Amw'alipo lelo umuñamata umutungamu uwa njele, w'umwene wakwe akumwimiha ukuti asyal'ava-panj'iywa kulya, ava ñumba yakwe, lwe hinzil'ahavalilizyo ahakulila?

46. Umusangalus'umuñamat'uno ing'umwene wakwe akwinz'akumwaga akuvomba huho h'amulajizizye lw'ayinzile.

47. Nalyoli nkuvayuzy'ine

nkuti: alilemukumwimiha ukut'ave wa kweñelezy'ishyuma shyakwe shyonti.

48. Nkand'ing'umuñamat'uno muvivi, munwoyo wakwe akuti: umwene wan'ashili, akuhavil'ukwinza,

49. ilelo p'avush'ukuvahom'avañamat'avamwavo, atinji nukuluv'iyintu, atinji nukunwel'ipele navashinwezi,

50. p'umuñamat'uno alilemukuganduha musañ'umo umwene wakwe ayinzile lw'umwene akut'ashili, alilemukuganduh'ayinzile pahavalilizyo h'uwen'atalinganizizye.

51. Ilelo p'uwene p'alijenda nukumudumulanya, ajende nukumugavila poka navalumilenga ishigavo shyakwe. Mwe zikuva zye nkuta ntupu, mwe lukuva lwe lulumanyo lutupu lwa mino.

25.

1. Mwe mumw'uvumwene vwa kumwaña vuli fwe ngat'avalindu ishumi, ve vase-nzit'inale zyavo zya mbono, valemukuvuh'ukumutangang'umusendamwantanda.

2. Nkandi vasanu vali vawe-lewele, vasanu vali vawe-lewele.

3. Avawe-lewel'iva inale

zye valemukusenda, nkand'imbono zye vatasenzite.

4. Aven'avanjele ve valemukusenda valemukuti niñale zyavo valemukuti ni mbono pupo munsazi zyavo.

5. Lwe vazile lelo ahayile umusendamwantanda, pe valemukujenda nukusupila valemukukata nutulo vonti.

6. Ilelo pavusiku pahati pe lilemukuvilishilwa ilya kuti: yeñi ing'uno ayinzil'umusendamwantanda, simuvush'ukumutangana.

7. Pe valemukuvuha vont'avalindu vanava valemukuyanany'ñale zyavo.

8. P'avawelevela valemukuyanga kuvamwavo avanjele valemukuti: mutupanje zim'imbono zyiñu, sh'ñale zytu zyamakuzima.

9. Avanjele ñene valemukwamula valemukuti: ndali mwe vantu mwe. She ngavanga pe zikusova swenti naswe namwe. Simuvale kuvakazi mukale.

10. Ilelo lwe vavazil'ukukala, p'umusendamwantanda alemukufiha, avene ve vaysenginye valemukwinjila nawo ukuly'iýwa pavusendelo. Kushilyango kulemukwigalilwa.

11. Pisinda pe valemukwi-

nza vope navalind'avamwavo vala valemukuti: mwe ne, mwene utwigulile.

12. Uwen'alemukwamula alemukuti: nalyoli lyoli nkuvavyzy'ine nkuti: ntavamañil'imwe.

13. Mwe mumwo nkuti: mudamule lelo, sh'ilyen'isiku mutalimañile, nahen'ahavalilizyo mutahamañil'ahakwinzil'u Mwanamuntu.

14—30: Luk. 19, 12—27.

14. She zihonzizye fwe ngati zya muntu w'avusil'ukulem'idala ilya kuvala kumpinga, p'alemukuvit'avana mata vakwe alemukuvaleshel'iýwuma ýwakwe.

15. Woka alemukumuleshel'indalama zisanu, woka alemukumuleshela zivili, woka alemukumuleshela yoka vwelele. Alemukuvakunjila mwe vavalij'injele. P'alemukuvuha nzila ukujend'idala lyakwe.

16. Uwene ñene w'aposheley'indalama zisanu, alemukual'ukuyitantanya, p'alemukulonk'izinj'indalama zisanu.

17. Vovulo nuno w'aposheleye zivili, wop'alemukulonk'izinjizivili.

18. Uwene ñene w'aposheleye yoka vwelele, w'alemukuvavalya nayo, alemukuban'i-

shiliva pansi, alemukuzyih'indalama ya mwene wakwe.

19. Lwe padila nkani lelo, P'alemukwinz'umwene wa vanamata vanava alemukuti : simumbazizyaje.

20. P'alemukupalamil'uno w'aposheley'indalama zisanu alemukuziviha poka nindalama zyamwavo zisanu, alemukuti mwene, wamampiy'indalama zisanu, yeña mbazil'ukuyitantanya ndonsil'izyamwavo indalama zisanu.

21. P'umwene wakwe alemukuti : wavala nazyo we muñamata we mwinza we mutungamu. Wali we mutungamu pañinsi, mwe mumwo nkukuviha pampiti. Yinjilaga ukwizya numwene waho muvwinza.

22. Wope nuno w'aposheley'indalama zivili, alemukupalamila alemukuti : mwene wamampiy'indalama zivili mbazil'ukuyitantanya ndonsil'izyamwavo indalama zivili.

23. P'umwene wakwe alemukuti : wavala nazyo, we muñamata we mwinza we mutungamu. Wali we mutungamu pañinsi mwe mumwo nkukuviha pampiti. Yinjilaga ukwizya numwene waho muvwinza.

24. Wope nuno w'aposhe-

ley'indalama yoka vwelele, alemukupalamila alemukuyanga alemukuti : mwene she nkumañile, ukuva we muntu we muhali, ukutondola namw'utatoteye, ukuyuna namw'utapesile,

25. pe ndemukutetem'ine, ndemukuval'ukuzyih'indalama yaho. Al'ishi ishijela shyaho.

26. Uwen'umwene wakwe alemukwamula alemukuti : we muñamata we muviv'iwe we muhata ! A wamamañil'ukuti akutondola namw'atatoteye ine, akuyuna namw'atapesile ?

27. Pe wali nashyonu lelo ukuvanincilizy'indalama yane ve vakuyitantanya ? Shinishi lelo she ninzile, pe nkwe nsendaje shyane nishilonkwa shyakwe.

28. P'alemukuti : simusenda j'indalama yakw'ino, mumupanj'uno w'ali nindalam'ishumi.

29. She vonti ve nga vali naywo yimo, vakwonjezelelw'umwonji yivatangalile. Avene ñene ve vate nahanamo, ve vakusompolwa nahuho he nga vali naho.

30. Uwen'umuñamat'umuvivi ñene, mumutaje mushishi shya kuluvazu. Mwe zikuva mumwo zye nkuta ntupu,

mwe lukuva mumwo lwe lulumanyo lutupu lwa mino.

31. Apene nene inga lumu ing'u Mwanamuntu avusilukwinza muvupiti vwakwe navahavizya vakwe vonti, p'alilemukutendama pashitengo shyakwe shya vupiti.

32. P'avantu inkolo zyonti valivungana kushyeni kukwakwe. P'uwen'alivatapulanya inza sh'umuḍimi akuzitapulanya niḥonzi nantanda ninduvi.

33. P'iḥonzi nantanda aliziviha kumuhono wakwe umulilo, izyen'induvi nene aliziviha kumumongo.

34. P'aliyang'umwene kuva kumuhono wakwe umulilo alitinji: simwinz'ipa mwe valotwa va tata imwe, mpwanil'uvumwene ukuti vupwano, vwe Mulungu avayananzizye mwenemwe atalisile pala p'iyalizilw'insi.

35. She lw'inzala ihandumag'ine, pe mulemukundeliywa kuly'imwe, lwe nkumilwag'aminz'ine, pe muhalemukunwesya aminz'imwe, lwe nali ne w'idal'ine, pe muhalemukumposhela muḥumba zyiḥ'imwe,

36. lwe nkazwaluhag'ine, pe

muhalemukunzwih'amend'imwe, lwe nkavinag'ine, pe muhalemukwinz'ukumyul'imwe, lwe nali muḥumba ya va muḥololo, pe muhalemukunsyungul'imwe.

37. Pe valiyamul'avagolosu valitinji: mwene twakuweni shya li sh'uli ninzala, tukulezile shya li iyintu? Twakuweni shya li sh'uyumilw'aminzi, tukuḥwesizy'aminzi shya li?

38. Twakuweni shya li, she we w'idala, tukuposheleye shya li muḥumba zyitu? Twakuweni shya li sh'uzwalusile, tukuzwisile amenda shya li?

39. Twakuweni shya li sh'uvinile, twakuweni shya li sh'uli muḥumba ya va muḥololo, twinzile shya li ukukuyula?

40. P'uwen'umwene aliya-mula alitinji: nalyoli lyoli nkuvavuzi'ine nkuti: yonti ye nga mumuvombeye wok'uwamwitu, nashe ng'u-munsi, ye mumbombeye nene.

41. Pe vope nava kumuhon'umumongo aliyaḥa nava alitinji: simwepe papan'ipa mwe vantip'imwe, simuvale kumwoto wa shima we vapemvelilwe nu-Setano nava-havizya vakwe.

42. She lw'ihandumag'inza-l'ine, pe muhalemukunim'i-
ywa kuly'imwe, lwe nkumi-
lwag'aminz'ine, pe muhale-
mukunim'aminz'imwe,

43. lwe nali ne w'idal'ine, pe
muhalemukusit'ukumpo she-
la muñumba zyiñ'imwe, lwe
nkazwaluhag'ine, pe muhale-
mukusit'ukunz'wih'amend'i-
mwe, lwe nkavinaga lwe
nkavanga muñumba ya va
muñololo, pe muhalemukusi-
t'ukumyul'imwe.

44. Pe vope valilemukwa-
mula valilemukutinji: mwe-
ne, tutahinza shya li ukuku-
vombela lwe tukuweni sh'uli
ninzala, sh'uli nishiñoto, she
we w'idala, sh'uzwalusile,
sh'uginile, sh'uli muñumba
ya va muñololo—tutinzi-
le shya li ukukuvombela?

45. P'uwene alilemukwa-
mula alilemukutinji: nalyoli
lyoli nkuvavuzy'ine nkuti:
shima lwe mulemukusit'u-
kumuvombela wok'uwa va-
mwit'umunsi nkan'iva, pe
mulemukusit'ukumbombela
nenene.

46. P'avene vanava valile-
mukuvala kwe kusundw'isu-
nde lya mukunjikunji, nka-
nd'aven'avagolosu ve vali-
lemukuvala kuvulanzi vwa
mukunjikunji.

26.

2—5: Mal. 14, 1, 2. Luk. 22, 1, 2.

1. Ilelo p'u Yesu lw'amazi-
l'ukuyanga gont'amazwi ga-
naga, p'alemukuvavuzy'ava-
sundikwa vakwe

2. alemukuti: namwe mu-
mañil'ukuti amanda gasya-
ye gavili vwelele ukwinz'u
Pasa, p'u Mwanamuntu aku-
lonjelelwa kuva kumhome-
la pashihovenkanyo.

3. Musañ'uno pe navashipu-
t'avapiti navahombe ava-
hataluholo valemukuvunga-
na muñumba ya washipu-
t'umupiti we vakut'u Kayi-
fwa izina.

4. Valemukuyangana vale-
mukuti: tumuleme tumugo-
j'u Yesu, ukwen'ukusheva
tushevaje lwe tukuval'uku-
mulema.

5. Valemukuti: tutamule-
maje pacyaka, she pe vanga-
tuzinganil'avantu.

6—13: Mal. 14, 3—9. Yoh. 12, 1—8.

6. Ilel'u Yesu lw'avazil'u-
kufiha mu-Betanya, lw'ali
muñumba ya Simoni uwa
mambombo,

7. p'alemukupalamila ku-
kwakwe umwantanda woka
w'asenzit'ulusazi lwa mbono
ingomu nkani. Zy'alemu-
kumwitilila pitwe lw'atendi-
m'ukulya.

8. Aven'avasundikwa vawe ni lwe vamuwehi, pe valemukujenda nukuyitwa valemukuti: akutaga ywash'iywuma?

9. Vali nishyonu ukukal'imbon'izi nindalam'ininji, izya kuvap'avasamusu?

10. Uwen'u Yesu alemukuvamaña alemukuti: mukumuhasamiha shyon'umwantand'uno? Sh'imbombo y'ambombey'ine ihondeye, te kuhondela.

11. Sh'avasamusu ve muli navo shima, nkand'ine nakuva mumwiñ'umu shima.

12. She zy'ahampahag'imbon'izi mumuvili, zy'ampasile nzila izya kunsyilila.

13. Nalyoli lyoli nkuvavy'ine nkuti: mwonti mwe nongwa izya kupulumushila mumwo zinizi zilikumuhaga munsu yonti, mwe zililemukuyanjiwa poka zyope nazy'avomvil'umwantanda wununo, zikuva zya kumukumbushila wuyo.

14—16: Mal. 14, 10, 11. Luk. 22, 3—6.

14. Pe woka wa vishumi navavili, w'al' u Yuda wa mu-Kalyoti izina lyakwe, alemukuvala kuvashiput'avapiti

15. alemukuti: mukumpa shyon'imwe, ing'ine mbavu-

zizye apa kumulema? Avene valemukumulinji'indalama zya feza amashumi gata-tu.

16. P'alemukwanda pupo alemukwanz'apinza apa kuvasonitela wuyo.

17—19: Mal. 14, 12—16. Luk. 22, 7—13.

17. Apene lelo pisik'itanzi lya vugali vusitañambo, p'avasundikwa valemukupalama kwa Yesu valemukumuvuzilizya valemukuti: watinji tuhayananye poshi apa kuly'iwe ahagonzi ha Pasa?

18. Uwen'alemukuti: muvale munkaya mula, mwe muhayanje nushit'ulive muhatinji: umusambilizi atili muhatinji: ahavalilizyo hane hinzile. U Pasa ntili tukulya kukwaho nane navasundikwa vane.

19. P'avasundikwa valemukuvala valemukuvomba yiyo y'avahomelezizy'u Yesu, valemukuyanany'u Pasa.

20—30: Mal. 14, 17—26. Luk. 22, 14—23. Yoh. 13, 21—36.

20. Ilelo pe lwe vwiliye shyamazuva, p'alemukute ndama ukulya navasundikwa vakwe ishumi navavili.

21. Ilelo lwe vamakulya, p'alemukuvavuzya alemukuti: nalyoli lyoli nkuvavy'ine nkuti: mwe muvaliy'imwe woka akundila.

22. Pe valemukuswimililwa nkani valemukwanda pupo valemukumuvuzilizya woka woka valemukuti: amwe mbanje nenene mwene?

23. Uwen'alemukwamula alemukuti: wuyo we twakusanzila poka nawo nane ukulya muluviga, w'akundila.

24. Uwen'u Mwanamuntu we washi, w'avusile inza she lilyo likumuyanga mwa kalata. Nkandi ye mayi we we muntu w'ukumulil'u Mwanamuntu. Hali hinz'ukusit'ukupapwa nalum'iwe.

25. U Yuda nene w'akw'amulile alemukuti: amwe mbanje nenene, musambilizizi? Uwene alemukuti: uyanzile wenewe.

26. Ilelo lwe vamakulya, p'u Yesu alemukusend'uvugali alemukusalifwa, alemukuvumeñanya, alemukuva-p'avasundikwa vakwe alemukuti: ale, mulyanje we muvili wan'uno.

27. Alemukuti nimfinga alemukusenda alemukusalifwa, yope alemukuvapa alemukuti: ye muñwelaje mwenti.

28. She ge mavanda gane ga lumfingw'ulupwa ge gakuvitishila ve vinji kuvu-swila vwa malandu.

29. Muleshe mbavuzuy'ine nkuti: nkwanda we musaña wuy'ine ntakuvuyizya nohavili ukuñwel'ilya nsanga zya mampensy'ili, nkuval'ukufihaga pisiku lila lye tuliñwelanil'ipwa swenti namwe mushinamwene shya tata.

30. Ilelo lwe vimyil'ulwa kumutim'u Mulungu, pe valemukufuma kunzi, valemukuvala kwigamba lya mavula.

31—35: Mat. 14, 27—31. Luk. 22, 31—34.

31. P'u Yesu alemukuva-vuzya alemukuti: uvusik'uvu mwenti mulilemukutinji: ayipezile wa kutwazya ine. She lisimylwe mwa kalata lye likuti: "Ndilemukuhomang'umudimi ilelo p'ino-nzi zy'idimilo pe zijende nukuñampana."

32. Nkandi lwe nzyusile, pe ndivalongolela kwilongolela ukuvala mu-Galilayi.

33. Uwen'u Peteli nene alemukwamula alemukuti: pope nashe nga nazile vonti vakuti ayipezile wa kutwazya iwe, pope ine ntalilemukutinji, ayipezile wa kuzay'ine iwe.

34. Alemukwamul'u Yesu alemukuti: nalyoli lyoli nkukvuzuy'ine nkuti: vwe vu-

siku vunuvu lw'inkand'ishili nukuvilishila, she p'ukuyihana hatatu kukwan'iwe p'ukuti ntamumañile ine.

35. Uwen'u Peteli alemukwamula alemukuti: pope nashe nga twaval'ukufwa swenti, pope ntaliyihana kukwaho ukuti ntamumañile iwe. She valemukuyanga vovulo navasundikwa avamwavo.

36—46: Mal. 14, 32—42. Luk. 22,
40—46.

36. P'u Yesu alemukuval'ukufiha navo paluvungano lumo, lwe vatili mwe mu-Getisemani izina. P'alemukuyanga navasundikwa vakwe alemukuti: simutendame panap'imwe, ine suti nkuval'ukuputa pala.

37. Alemukusenda va-Peteli navana-Zebedayi ve vavili, v'alemukuvala navo. P'alemukuswimililwa nukwel'umwoyo.

38. P'alemukuvavuzya alemukuti: umwoyo wane akuswimililwa uvuswimililwa vwa mwonti mwonti ndi fwe ngati nkufwa vufwa. Muvanje panap'imwe, muntul'ukudamula swenti nane.

39. Uwen'alemukupitilila alemukusugamila pansu, alemukuputa alemukuti: we tata, inga yapagag'apa ku-

pitilila papane imfing'ino! Nkandi ne wash'ine zye nkasim'ine, mañi wenewe zye ng'ukasim'iwe.

40. Alemukwinza havili pe val'avasundikwa vakwe alemukuvaga vakasit'utulo. P'alemukuyanga nu-Peteli alemukuti: she muhonzizye, hope nahavalilizyo hoka vwelele havaposit'ukudamula swenti nane?

41. Simudamule muputaje, ulutazyo ukuti lutavagaje, umpepo wa muhati we washi w'ayitisile, nkand'umuvili we mutonsu.

42. Alemukuvuyizya, alemukuvala nohavili ukuputa alemukuti: we tata, ing'imfing'ino itakupag'apanji pavujendo, ikuti inwel'ine, pe mañi wenewe zye ng'ukasim'iwe.

43. Lw'ayinzile, p'alemukwaga nohavili vakasit'utulo, sh'utulo twavaposite.

44. Alemukuvaleha, alemukuvala nohavili alemukuputa ulwa vutatu alemukuyanga gugo g'ayanzil'itanz'amazwi.

45. P'alemukwinza nohavili pe vali avasundikwa vakwe alemukuti: pashi, simukataje pasyaye, simutuzyaje. Yeni ahavalilizyo hinzile. U Mwanamuntu aku-

twalwa muñove zya vatala-malandu.

46. Simuvuhaje tujendaje, ayinzil'uwa kuntwal'ine.

47—56 : Mal. 14, 43—50. Luk. 22,
47—53. Yoh. 18, 3—12.

47. Ilelo pe lw'amakuyang'amazwi ganag'uwene, pe valemukwitushila, wuyo ayinzil'u Yuda uwa vishumi navavili, asenzite navant'impuga, valemile niyipanga namakunku, vafumile nakuvashiput'avapiti nakuvahombe avahataluholo.

48. Inkomi nene avavuziye nishimañilo ishya kumumañila mumwo ukuti we wuyo, atili : uno we nga mwazile nkumufipa kwilomu, we wuyo, we muhamuleme.

49. P'alemukumushimbili'u Yesu alemukuti : nkukulamuha we musambilizi. P'alemukumufipa kwilomu.

50. Uwen'u Yesu alemukuti : weya we vombaga huhu h'uyinzil'ukuvomba ! Pe valemukupalamila valemukumulem'u Yesu.

51. Avene nene ve vali nu Yesu woka alemukuvusy'umuhono wakwe alemukukul'ishipanga shyakwe alemukumudib'umuñamata uwa washiput'umupiti alemukumuses'ikutwi.

52. P'u Yesu alemukuti : galusy'ishipanga shyaho ushivishe pe shyali. She vonti ve nga vakukul'ishipanga, ve vakufwa shyeye shipanga.

53. Iwe ngavanga ukuti kumposit'ukulava avakuntula kwa tata, ukuti uwene p'asitaj'ukuntumil'avahavi zya impuga zye ziluszize nakwishumi nazivil'uvwinji ?

54. Nkandi she nkuti zinzaje zye zya kalata w'ayanzile nzila atili pakuti zinzaje vovulo zyonti.

55. P'alemukuyanga navo pup'avant'impuga alemukuti : lwe mwinzil'ukundem'ine, pe muli fwe ngati mutili tukuval'ukulem'umupumayintu, musenzite niyipanga namakunku. Shima lwe twizyaga swenti mwa tempele lwe navavuziyag'inongwa shima, pe mutandemaga shyonu ?

56. Zyonti zinizi nene she zikuyipela vovulo, pe zikuyipela ukuti mwe zisilaje mumwo zye vayanzi'avakalata va vakuvwi. Pe valemukumuleha vont'avasundi-kwa valemukushimbila.

57—75 : Mal. 14, 53—72. Luk. 22,
54—71.

57. Avene nene ve vamu-lemil'u Yesu valemukumumu-

kweza valemukuvala nawo kwa Kayifwa kuwashiput'umupiti. She kwe vavungine navamañakalata navahombe avahataluholo.

58. Uwen'u Peteli ñene w'alemukumulandat'ukutali alemukuval'ukufiha navo kumumba ya washiput'umupiti. Alemukwinjila alemukute ndama navañamata. Alemukuti neñe kwe zikusilishi.

59. Avene ñene navashiput'avapiti navahombe avahataluholo nuluhomano lwontilwa vayangamalandu, ve valemukwanza zim'izya kumumenelezy'u Yesu izy'ilenga, izya kumugojela mumwo.

60. Havili valemukupotwa. Pope nashe nga valoleha ve vinji ava kumuyanjil'izy'ilenga, pope valemukwaga vapositwe. Pisinda ñene pe valemukuloleha vavili,

61. ve valemukuti: umuntu wununo tulemukwaga akuti: imañil'ine ukumongol'ínumb'imfinjile ya Mulungu ino, havili njende nukuzeng'amanda gatatu vwelele ukuyimala.

62. P'alemukuvuh'uwa shiput'umupiti alemukwimilila pupo alemukumuvuzilizya alemukuti: zyonti zye vaku-

kuyanjila vanava sutakwamula nalim'iwe?

63. Uwen'u Yesu alemukupuna mwa. P'uwa shiput'umupiti alemukuvuyizya alemukuti: shinishi lapaga kwa Yehova w'alipo, utuvuzye inga we Cilisiti inga we mwana wa Mulungu wenewe.

64. U Yesu alemukuti: mwe mumwo mw'uyanzile. Muleshe mbavuzy'ine: mukwanda shinishi pe mukwaga u Mwanamuntu atendime kumuhono mulilo wa Muhatamaha, havili mulilemukwaga akujendela mumavingo ga kumwaña ukwinza.

65. Pe washiput'umupiti alemukuzepulany'amenda gakwe alemukuti: amusamuy'umusam'u Mulungu. Pe twatinji tivanze vash'avamwav'avahome? Yeñi mweni mwiyye sh'akumusamul'umusam'u Mulungu shinishi vovulo.

66. Vul'imwe? P'avene valemukwamula valemukuti: ndali we wa kumugoga.

67. Pe valemukumuswila namati kuminso, valemukumupanta nimbuli, vamo valemukumukanza namapwa,

68. valemukuti: uko lelo kuvwaga, she we Cilisiti, amw'unanu w'akuhomile?

69. Uwen'u Peteli nene w'atendime kunzi kuluvungano. P'alemukwaga wok'umuntu wavo umwantanda akupalamila kukwakwe akuti : nawe wavanga nu-Yesu wa mu-Galilayi ula.

70. Uwen'u Peteli alemukuhana lwe vakwiywa vonti alemukuti : she ntamañile zy'ukuyanga.

71. Lw'akuti mfume pashilyango, p'alemukumwen'u wamwavo umwantanda, wope alemukuvavuzya ve vali pupo alemukuti : wope wuyo ahavanga nu-Yesu wa mu-Nazaleti ula.

72. Uwen'alemukuhana nohavili alemukwonjezya lye lya kulapa alemukuti : ntamumañile nakumo umuntu w'ukumutaha.

73. Lwe vizizye hansi, pe valemukupalamila kwa Peteli ve vimiliye pupo valemukuti : weya nalyoli nawe we wamwavo na vala, sh'ikumañisizy'injango yaho.

74. P'uwen'alemukujenda nukuyitipa alemukuti nukulapa alemukulapa alemukuti : ine ntamumañile nakum'umuntu we mukumutaha. P'ilemukujenda nukuvilishil'inkanda.

75. P'u Peteli alemukukumbuha izwi ly'u Yesu amu-

vuzizye ly'atili : lw'inkand'ishili nukuvilishila, p'uyihanile hatatu kukwane p'utili ntamumañile ine. P'alemukufuma kunzi, alemukuvall'ukukut'amansozi alemukukuta nahavwila.

27.

1. Vazile lelo lwe kushiye shyanzance, pe vonti navashiput'avapiti navahombe avahataluholo valemukuhomana valemukuyangan'izya kumugog'u Yesu.

2. Valemukumukunga valemukumukwesela pa-Pilati umusungansi. We valemukumupa.

3. Il'el'u Yuda w'amwambiliye, lw'aweni ukuti valonzile vatili tukumugoga p'umwoyo alemukuvava, p'alemukugalusy'indalama zila zye vamupiye izya feza amashumi gatatu alemukuval'ukuvapa navashiput'avapiti navahombe avahataluholo.

4. Alemukuti : ntazil'ama landu, she nambiliy'ama vanda masitamalandu. Avene nene valemukuti : zye tutuvuli nazyo zyenezzy'iswe ? Zye zyaho wenewe kunukwo.

5. P'uwen'alemukuzitagapansi muñumb'imfinjile mu-

mwo indalama zye vamupiye alemukuvāla alemukupitilila alemukuyikunga.

6. P'avashiput'avapiti valemukusev'indalam'izi zy'atazole pansi valemukuti: mwiho ukuziviha mumbogoso ya ndalama zya mwa tempeli, she zya yipalazi zinizi.

7. Ilelo lwe vayangine, lwe vitinkine, pe valemukuvāl'ukukala nawo umumatansonta insi yakwe, valemukuti y'ikuva iya kusyila mumw'avajeni.

8. P'insi yiyo "insi-ya-yipalazi" izina lyakwe nakushinish'uku.

9. Mwe zyzinze mumwo zizyo zy'ahayang'u Yelemiya, lw'ahakuvw'ahati: Vasenzite zye ndalama zya feza zizyo amashumi gatatu, izya vukazi vwa kumukal'umukalwa, we vahamukala kuvana-Yisilayili,

10. zye valifile pansiya mumatansonta, inza she lilyo andajizizy'umwene."

11—14: Mal. 15, 2—5. Luk. 23, 2, 3.
Yoh. 18, 29—38.

11. Uwen'u Yesu nene we vavazile nawo ukumuviha pamusungansi. P'umusungansi alemukumu vuzilizya

alemukuti: we mwene wa va-Yuda iwe? U Yesu ale-

mukwamula alemukuti: mwe mumwo mw'uyanzile.

12. Ilelo lwe vakumulonjelele navashiput'avapiti navahombe avahataluholo, p'uwen'alemukusita nukwamula nalimo.

13. P'u Pilati alemukumu vuzilizya alemukuti: suta kwiyw'iwe zye vakukulonjelele?

14. Uwen'alemukusita nukwamula nalim'izwi. P'alemukusukumila nkani umusungansi.

15—26: Mal. 15, 6—15. Luk. 23, 13—25. Yoh. 18, 39—19, 1.

15. Shima pacyaka p'umusungansi ali numwiho uwa kuvatavulila woka uwa muñololo we nga vamusevaga vuvo.

16. Ilelo pamwaha wuyo p'alipo woka muñololo, umukumus'ulombwa, izina lyakwe ali w'u Balaba.

17. Ayazile lelo vavungin'avantu, p'alemukuvavuzilizya alemukuti: mwatinji mbatavulilaje alikwi? Ingavanga u Balaba, ingavang'u Yesu we vakumutaha nilya Cilisiti?

18. Sh'avamañile ukuti vwe vugulumwo vwelele vwe vakumulonjelele.

19. Ayazile lelo lw'atendime pashitengo shya kulonjela,

p'umushi wakwe alemukutum'intumi ya kuti: uya-ndaj'iwe utamulevenzyaj'umunt'umugolos'uno, sh'andisizye munjozi kushiye.

20. Avene nene navashiput'avapiti navahombe avahataluholo valemukusonjelezya nzil'avantu impuga yonti valemukuti muhatinji: utupanj'u Balaba, uwen'u Yesu w'umuhomele pashihovenkanyo.

21. Umusungansi alemukuvavuzilizya alemukuti: ve vavili vanava mwatinji mbatavulile alikwi? Avene valemukuti ututavulil'u Balaba.

22. U Pilati alemukuvuzilizya alemukuti: ntuvuli naw'u Yesu we vakuti w'u Ciliti? Vonti valemukumu-
vuzya valemukuti: umuhomele pashihovenkanyo.

23. Uwen'umusungansi alemukuvuzilizya alemukuti: atazil'umulandu vuli? Avene pe valemukwonjezy'ukuyangana valemukuti: umuhomele pashihovenkanyo!

24. Iel'u Pilati lw'ayazile vatakumwitiha, lw'ayazile vakwonjezy'ukuhalambana, p'alemukusend'aminzi alemukusugusula mu'ove she vakwen'avant'impuga yonti alemukuti: ine ne muzelu

amavanda ga munt'umugolosu wununo. Zyi'nu mwenemwe kunukwo.

25. Pe valemukwamul'avant'impuga yonti valemukuti: lehaga amavanda gakwe gatwinzilaj'iswe, na swene-swe navana vitu.

26. P'alemukumutavul'u Balaba. Uwen'u Yesu alemukuvap'ava kumusyempa ava kumuhomela pashihovenkanyo.

27—30: Mat. 15, 16—19. Yoh. 19, 2, 3.

27. P'avasikali va musungansi valemukumusend'u Yesu valemukuvala nawo mu'umba ya kupunzizya mumwo valemukumuzinjilil'impuga zyonti zya vamwavo.

28. Valemukumuzul'ameda gakwe valemukumuzwih'isopeho lya vasikali ishemamu.

29. Valemukutava nishipambwi shya lwangwa, shye valemukumuviha pitwe valemukumupa nitete mu'ove ya kumulilo valemukumu-sugamilila valemukumuseha valemukuti: tukukulamuha we mwene wa va-Yuda.

30. Valemukumuswila namati, havili valemukusenda nitete valemukumuhoma pitwe.

31. Ilelo lwe vamazil'uku-

muholela vovulo, pe valemukumuzwih'agakw'amenda nohavili, pe valemukuvana nawo ukumuhomela pashihovenkanyo.

32. Ilelo lwe vakufuma nawo pe valemukuhomana naw'umuntu wa mu-Cileni, w'izina lyakwe ali u Simoni. We valemukumuyijilizya valemukuti: umuñatulil'ishihovenkanyo shyakwe.

33. Ilelo lwe vavazil'ukufiha nawo pe vakuti pe pagoligata, lye likuti pe palupanga,

34. pe valemukuti tumuñwesyi'ipele lya mampensya lye vasanginye niñongo. Uwene ñene lw'alimañile mwilomu, p'alemukusit'ukuñwela.

35. Ilelo lwe vamuhomeleye pashihovenkanyo, pe valemukwilih'ishili ukugavan'amenda gakwe.

36. Pe valemukutendama pupo valemukumusunga.

37. Kumwana kwitwe kwe valemukuhomel'uvusimbe vwe vasimvil'amalandu gakwe ge vamugojeye uwa kuti: "wuyo w'u Yesu, w'umwene wa va-Yuda."

38. Valemukuvahomela poka nawo payihovenkanyo ywavo navagogavantu va-

vili, woka valemukumuviha kumuhono wakwe wa kumulilo, woka kumuhono wakwe wa kumumongo, uwené alemukuva pahati.

39. Avene ñene vonti ve vapitilila pupo, valemukumusamula valemukuyinzy'amatwe gavo

40. valemukuti: we umañil'ukumongol'inumba ya tempeli, havili ujende nukuzeng'amanda gatatu ukuyandula, p'uli nishyonu lelo shinishi ukuyipoha weka? Nkandi ng'ukwiha pashihovenkanyo, pe fwane nalyoli we mwana wa Mulungu!

41. Vo pe navashiput'avapiti navamañakalata navahombe avahataluholo vo pe valemukumuholela valemukuti:

42. avamwavo avaposile shima, ali nishyonu lelo ukuyipoha weka? Ayishe panshi pashihovenkanyo ing'umwene wa Yisilayili, pe naswe tumwitihaje!

43. Asuvilaga kwa Mulungu shima, w'ali nishyonu lelo ukumupoha shinishi, inga nalyoli amukunzite. She shim'atili ne mwana wa Mulungu.

44. Vo pe navagogavantu, ve vahomelilwe poka nawo

pavihovenkanyo, vope va-
lemukumuliga zizyo.

45. Pe nishisi shilemukugwa
insi yonti, shilemukwanda
pa havalilizyo ha mutanda,
lwe lyali pitwe, shilemukuva-
l'u kufiha pahavalilizyo ha
vusanu navune.

46. Alemukulinga pahava-
lizyo ha vusanu navun'u
Yesu, p'alemukovilishil'i-
zw'ipiti alemukuti: Eli, Eli,
lama sebakatani! Lye liku-
ti: we Mulungu wane, we
Mulungu wane undesile shyo-
nu?

47. Vamo nene ve vali pu-
po lwe vakwiw'izw'ili, pe
valemukuti: akumovilishi-
l'Eliya!

48. Pe woka alemukushi-
mbila luvilo luvilo alemuku-
send'ahenda, h'alemukuto-
nteha mwasiki, alemukuha-
fwiha kwitete alemukumu-
nwesya.

49. Aven'avamwavo nene
valemukuti: Leshi twe ne i-
ng'akwinz'ukumupoha Eli-
ya!

50. Uwen'u Yesu alemuku-
vuyizya nohavili, alemuku-
kut'izw'ipiti, p'alemukuje-
nda nukusililishila.

51. Pe numwenda we va-
pituye muumba ya tempeli,

p'alemukuzepunkana alemu-
kotaliha kumwana alemuku-
pela pansu, alemukuyipel'u-
kuva gavili.

52. Ninsi ilemukuyinga na-
mayalavwe galemukulepu-
nkana nimbipa zilemukwi-
guha namavili ga vafinji-
le ve vakasit'utulo twa vu-
fwe galemukuzyuha ge
minji.

53. Valemukulinga lw'azyu-
sil'uwene, pe vope valemu-
kufuma mumbipa valemu-
kuval'ukwinjila munkay'i-
mfinjile valemukuvitushi-
zy'avinji.

54. Avene nene nushevusi
navasikali avamwavo ve va-
hamusung'u Yesu, lwe va-
we ni nukuying'insi, lwe va-
we ni zyonti zye zipezilwe, pe
shilemukuvagwil'ishitetemwi
shipiti nkani, valemukwitiha
valemukuti: nalyoli ali w'u-
mwana wa Mulungu umuntu
wununo!

55. Valipo pupo navanta-
nda ahapuga, ve valemukwe-
n'apatali. Ve valandit'u Ye-
su ukufuma nawo mu-Gali-
layi, ve valemukuti tumu-
vombel'imbombo.

56. Vali nu-Maliya wa nu-
Magadala nu-Maliya unina
wa va-Yakobu nu-Yosefu
nunina wa vana va-Zebe-
dayi.

57—61 : Mal. 15, 42—47. Luk. 23,
50—55. Yoh. 19, 38—42.

57. Vulinzile lelo lwe vwiliye shyamazuva, p'alemukuloleh'umunt'umulonsi wa mu-Alimatiya, w'ali w'u Yosefu izina lyakwe, w'ayipezil'ukuva musundikwa wa Yesu wope.

58. W'alemukuvala kwa Pilati, alemukulav'umuvili wa Yesu. P'u Pilati alemukwitiha alemukuti : simumupanje.

59. P'u Yosefu alemukusend'iyimba alemukulipiña namend'amazel'amapwa.

60. Alemukuval'ukuliviha mumbipa yakwe wuyo, lye vadiyile mwiyalavwe. Alemukugalagasy'ivw'ipiti alemukuliviha kushilyango shya mbipa. P'alemukuvala.

61. Avene nene ava-Maliya wa mu-Magadala, nu-Maliya wamwav'ula valemukute ndama pupo valemukulungamana nimbipa.

62. Ilya ndavi lelo pisiku lye likulandata pa lya kuyanizya, pe valemukuvungana vonti pa-Pilati navashiput'avapiti navafwalisayi,

63. valemukuyanga nawo valemukuti : mwene, tukumbusil'izwi limo lya washifumb'ula ly'ayanzile lwe sut'a-

lipo. Sh'atili ndizyuha lwe gashilinkin'amanda gatatu.

64. Uhomelezyaje lelo vamo ava kusunjilila kumbipa amanda gatatu. Yeña ingavang'avasundikwa vakwe vinze vamwive havili kuvantu vayanje ilya kuti : azyusile kuvafwe. Ilelo p'izya shifumbo izya mwisinda zinizi pe zivanje ziluszize uvupiti nintanzi zila.

65. Uwen'u Pilati alemukwitiha alemukuti : al'iva l'avasikali. Muvale lelo musungaj'imbipa inza she mukumbusile mwenemwe.

66. Pe valemukuval'ukuvih'avasikali ava kusunjilil'imbipa, valemukusimba nuluvindo lwa mwene pivwe pupo.

28.

1—10 : Mal. 16, 1—10. Luk. 24, 1—10
Yoh. 20, 1—18.

1. Ilelo pe lwe lyasil'isabati, lwe likwand'ukushy'isik'itanzi lya pambombo, pe va-Maliya wa mu-Magadala nu-Maliya wamwavo valemukuval'ukwen'imbipa.

2. Pe valemukuganduh'ins'ikuyinga nkani, sh'uhavizya wa mwene afumile kumwana, alemukusegusy'ivwe lya pashilyango, alemukutendama pali lilyo.

3. Ukuloleh'uwene alole-

h'ukuti lumesyo lwa myula, namenda gakwe g'akwasite gali mpe fwe nganda ya majela.

4. Ilelo lwe vamuweni ve vahasang'imbipa, pe valemukuganduha, ishitetemwi shilemukuvagwila, valemukugw'ishitanda.

5. Uwen'uhavizya nene alemukuvavuzi'avantanda alemukuti: imwe mutatetemaje. She manil'ine, mukwanz'u Yesu we vamuhomeleye pashihovenkanyo.

6. Atalip'umu. Sh'azyusile inza she lilyo ayanzile atili: e ndizyuha. Palamila mweñe p'alambalay'umwene.

7. Simuvale luvilo luvilo lelo muhavavuzi'avasundikwa vakwe muhatinji: azyusile kuvafwe, akuvalongolela ukuvala mu-Galilayi. Mwe mulimweña. Yeñi mbavuzizye lelo.

8. Pe valemukwepa kumbipa luvilo luvilo valemukusanzya valemukuti nukutetema valemukuti nukuseshela, valemukupimpila valemukuvavuzi'avasundikwa vakwe,

9. pe valemukuganduha valemukuhomana naw'u Yesu. W'alemukuyanga navo alemukuti: nkuvalamuha. A-

vene valemukumushimbilila valemukumulem'i yinama, valemukumusugamilila.

10. P'u Yesu alemukuti: kwe ndali ukutetema. Muvale muhavavuzi'avamwitu vavale mu-Galilayi, mwe valine'ine.

11. Avene lelo lwe vavazile pe vam'avasikali vala ve vahasang'imbipa valemukuvava muhaya mu-Yelusalemu. Valemukuval'ukuvavuzi'avashiput'avapiti zyonzi zye zipezilwe.

12. Ve valemukuvavunganih'avahombe avahatahulo valemukuyangana. Ilelo pe valemukuvalipila nkan'indalam'avasikali,

13. valemukuti: mutinji avasundikwa vakwe vinzile pavusiku vamwiyile, lw'utulo tutuposit'iswe.

14. Inga twazil'ayiyuy'umusungansi, pe tumuhopelezy'iswe imwe mupone.

15. P'avene valemukuposhel'indalama valemukuyanga zizyo zye vavavuzizye. Lye lili paluvilo ava-Yuda izwi linili, nakushinish'uku, lye vakuyanga shima.

16. Avene nene avishumi nawoka valemukuvava mu-Galilayi pigamba lilyo ly'a-

valajizizy'u Yesu, ly'atili pe tukuhomana.

17. Ilelo lwe vamuweni, pe valemukuputa kukwakwe. Vamo nene valemukuganagana muhati.

18. Uwen'u Yesu alemukupalamila alemukuyanga navo alemukuti: amaha gonti naga kumwana naga pansimpelilwe nenene.

19. Mwe mumwo nkuti:

muvale lelo muhavapele ukuva ve vasundikwa vane avantu iyivanza ywonti, inga muvozezyaje mwizina lya yise nilya mwana nilya Mpepo mufinjile,

20. muvasambilizyaje ukulandata zyonti zye mbalajizizy'ine. Yeñi ndinamwe shima nkuva nkufiha namwe nakuvusililishilo vwanisi.

IVANGELI INZA SH'ASIMVIL'U

MALIKA.

1.

1. She lyahonzya vovulo ukwand'ivangeli lye likumuyang'u Yesu Cilisiti umwana wa Mulungu.

2. Lilandite mumwo mw'ahasimb'u Yesaya umukuvwi lw'ahati: "Yeña nkukutumil'uhavizya wane uwa kulongolela kwilongolela kukwaho, w'alikuyananzidala ilya kujenda pup'iwe.

3. Izwi lya muvilishizi likuvilishila mulwugwa likuti: simuyanany'idala lya mwene mugolosye nutuswatuho twakwe."

4. Alemukuhonzya vovul'u Yohani mwozyi ukuloleha mulwugwa alemukuvavuzy'avantu alemukuti: simupindushe pe muliyozelwa, ilelo pe muliposhel'uvuswila vwa malandu giñu.

5. Ilelo pe valemukuswevuh'ukuvala kukwakwe avantu insi yonti ya mu-Yudayi vonti nava mu-Yelusalemu, vonti alemukuvozya mwijenje mwa Yolidani. Avene valemukupempul'amalandu gavo.

6. Uwen'u Yohani nene ahazwalag'isopeho lya vuse-

pe vwa ngamila, ahafungag'ila lamba lya luhova mumusana, ahalyanga numakanta nuvwushi vwa nzushi.

7. Alemukupang'inongwa alemukuti: mwisinda mu mwane mw'akwinz'uno w'andusizye namah'ine, we ntahondeye nukwinama ukusatul'utuhova twa mundyato zyakwe ine.

8. Ine mbozizye na ge minzi, uwene nene alilemukovozezya na we Mpepo mufinjile.

9-11: Mat. 3, 13-17. Luk. 3, 21, 22. Yoh. 1, 31-34.

9. Ilelo pe mumanda gugo, p'u Yesu alemukufuma mu-Nazaleti muni ya mu-Galilayi alemukuvala kwa Yohani. W'alemukumwozya mu-Yolidani.

10. Ayazile lelo lw'akufuma muminzi, p'alemukwaga kumwana kukwiguha, alemukwag'u Mpepo akwiha ngati nkunda.

11. Alemukwaga nizwi likufuma kumwana likuti: we mwana wane, we wankundwa kukwane, we nkumushyel'ine.

12. P'u Mpepo atahahava ukumusogozya ukumutwala mulwugwa.

13. Mwe mulwugwa mw'alemukulind'amand'amashu-

mi gane. U Setano alemukumulinga. Alemukwizya niyikoko ywa mwilala. Avahavizya valemukumuletel'iyintu.

14-20: Mat. 4, 12-22. Luk. 4, 14, 15; 5, 1-11.

14. Ayazile lelo vamulemili'u Yohani, p'u Yesu alemukuvala mu-Galilayi alemukukumusy'inongwa izya kupulumushila mumwo izya Mulungu

15. alemukuti: umwaha ayinzile, uvumwene vwa Mulungu vupalamiye, simupindushe mwitish'inongwa izya kupulumushila mumwo.

16. Ilelo musana woka lw'akujenda kushipuma shya kwa sumbi wa mu-Galilayi, p'alemukuvaga nu-Simoni nu-Andeleya umuzuna wa Simoni, alemukwaga vakutajil'ulwelo lwavo mwa sumbi. She vali vayuyi.

17. P'u Yesu alemukuyanga navo alemukuti: nzagaji mundandate, nkuvapel'ukuva mwe vayuyi va vantu.

18. Pe valemukujenda nukuzileha pupo luvilo luvilo inelo zyavo, valemukumulandata wuyo.

19. Ilelo lw'apitiliye hansi, p'alemukuvaga nu-Yakobu umwana-Zebedayi numuzuna wakw'u Yohani, alemu-

kwaga vakusop'inelo zyavo mwivoti.

20. Vope alemukujenda nukuvita. Pe valemukumuleha mwivoti nuyise Zebedayi navapambombo. Avene valemukumulandata wuyo.

21—28 : Luk. 4, 31—37.

21. Pe valemukujenda valemukuval'ukufiha mu-Kapelinahumu. Ilelo pe pisabati p'alemukwinjila muñumba yavo ya kuputula mumwo alemukuvavuzi'inongwa.

22. Pe zilemukuvahola muhati zy'avavuziyaga, she lw'akuvavuzi'inongwa p'alolehag'uvene ukuva we muhatashyo wuyo, atahayanga fwe vamañakalata.

23. Pe valemukwitushil'ali muñumba ya kuputula mumw'umuntu wa mpep'inkandamanu akupongomoha

24. akuti: tuli vuli naswe nawe we Yesu wa mu-Nazareti? Uyinzil'ukututupula, tukumañil'iswe, she we mu-finjile wa Mulung'iwe.

25. Uwen'u Yesu alemukuyipilila alemukuti: pumaga ufume mumunt'uno!

26. P'impep'inkandamanu ilemukumusunkulanya mwonti mwonti umunt'uno ile-

mukufuma lw'ipongomosil'izw'ipiti.

27. Pe valemukutentwa vonti valemukuvuzilizanya valemukuti: Zili vuli zinizi? Zye nongw'impwa vuli zinizi? Sh'impep'inkandamanu akuzipilila ilya vumwene, izyene pe zikujenda nukumwitiha.

28. P'uvene alemukukumuha luvilo luvilo munsizyonti zye zipalamiye kuyamu-Galilayi.

29—34 : Mat. 8, 14—17. Luk. 4, 38—41.

29. P'alemukujenda nukufuma muñumba ya kuputula mumwo, alemukuvala muñumba ya va-Simoni nu-Andeleya. Mw'alemukwinjila nava-Yakobu nu-Yohani.

30. Uvene nen'uñinaywala wa Peteli valemukwaga ali muvulili, sh'ishisukusa shimuhominye. Zye valemukumuvuzi'u Yesu.

31. P'uvene alemukupalamilalemmukumulem'umuho-no alemukumuvusya. P'ishisukusa shilemukujenda nukumuleha luvilo luvilo. P'uwen'alemukujend'ukuvalletel'iywa kulya pupo.

32. Shyamazuva lelo, lw'izuva lyaswa, pe valemukuvaleta kukwakwe vonti na-

vapotwe nav'impep'inkandamanu zivinjiye.

33. Avankaya munwo vonti valemukuvungana kushi-lyango.

34. Uwen'alemukuvazuzu-vushizy'avapotwe vonti, alemukuzivinga nimpep'inkandamanu zye ninji. Alemukuzilesya lwe mpep'inkandamanu zitili tuyanje. She zyamumañile.

35—39 : Luk. 4, 42—44.

35. Shyanzance alemukulavil'u Yesu lwe kushil'ukushya kunzi, alemukuvuala mulwugwa mw'alemukuputa.

36. Avene nene va-Simoni navamwavo valemukuval'ukumwanza.

37. Ilelo lwe vamwazile, pe valemukuti : she vonti valemile vakukwanza.

38. Uwen'alemukuti : tvalle mwonti namunkaya zya-mwavo muvupip'umu, mwope mbavuzy'inongw'avantu, she zye zizyo ninzile.

39. P'alemukumala yont'insi ya mu-Galilayi, alemukuti nukuvavuzy'inongwa muñumba zyavo zya kuputila mumwo alemukuti nukufumw'impep'inkandamanu.

40—45 : Mat. 8, 2—4. Luk. 5, 12—16.

40. P'alemukupalamila kwakw'umuntu wa mambo-

mbo. W'alemukusugamila pansi alemukulambilizya kwakwe alemukuti : ing'ukasime p'umañil'iwe ukunzuzuvushizya.

41. Uwen'u Yesu alemukumupepelezya muhati yakwe, alemukugolosy'umuhono alemukumupalamansya mumuvili alemukuti : nkasime, zuzuvuhaga.

42. Lw'ayanzile linil'uwene, p'amambombo galemukujenda nukwepa, alemukuzuzuvuha.

43. P'u Yesu alemukumushimbizya luvilo luvilo alemukumupilila nkani

44. alemukuti : yeña lelo utamuvuzya je num'umuntu. Nkandi valaga uyivonesye kuwashiputo umutwalile niywa kufinjila iywa kuzuzuvushil'iwe, yw'alajizizy'u Mose. Ywe yivanje iywa kumañila mumw'avene.

45. Uwen'umuntu wununo nene w'alemukuvuala ukuziyanga nkani, alemukuval'ukuzikumusya mwonti mwonti inongwa zinizi. P'uwen'u Yesu alemukupotw'ukwinjil'apazelu munkay'ino, —zye nongwa zinizi, —ilelo p'alemukuva mwe mulwugwa. P'avantu valemukufuma mwonti mwonti valemukuvuala p'uwen'ali.

2.

1—12 : Mat. 9, 1—8. Luk. 5, 17—26.

1. Ileo lwe gashilinkin' amanda gamo, p'alemukuvu- yizy'ukuvala mu-Kapelina- humu. Alemukukumuha u- kuti ali muńumba.

2. Pe valemukuvungan' a- vant'avinji. Pope napashi- lyango palemukusova pa- vwimo avantu, she vali vi- nji. Uwen'alemukuvavu- zy'inongwa.

3. Pe valemukwag'avantu vane vamuńatuye wok'uwa- mwavo w'ishyulu shimute- ndamisil'uluhata, valemukuti tumutwale kukwa- kwe.

4. Vazile lelo vatapazil'apa- kumwinjizya lwe vakuti tu- palamile kukwakwe, she vali vinji nkan'avantu, pe vale- mukupangul'inumba pamwa- na, valemukulinga pupo p'a- l'uvene muńumba. Ileo lwe vapanguye, pe valemuku- mwisya poka namazagala ga- kwe, g'alambalay'uwa shyu- lu.

5. Uwen'u Yesu lw'awen'u- lwitiho lwavo, p'alemuku- muvuzy'uwa shyulu alemu- kuti : we mwana wane we, nswiliy'amalandu gaho.

6. Mwe vali vam'avamańa- kalata ve vatendime mumwo.

Ve valemukukumuha mu- hati yavo valemukuti :

7. zy'akuyanga vuli vovu- lo? Musamu, akumusamu- l'u Mulungu. Swe vantu a- mw'alipo wok'uwa kuswil'a- malandu umuntu wamwavo? We Mulungu weka w'amańi- l'ukuswil'amalandu.

8. Uwen'u Yesu alemuku- zimańa nzila mumwoyo wa- kwe ukuti zye vakusiva zini- zi muhati zyavo, p'alemuku- vavuzilizya alemukuti : zye mukusiva zyashi zinizi mu- moyo gińu?

9. Lye lipupusu lili kwi ilya kumuvuzy'uwa shyul'uno ni- lya kuti : nswiliy'amalandu gaho, nilya kuti : vuhaga na- tulag'amazagala gaho uva- laje?

10. She nkuti mumumań'u Mwanamuntu ukuti akuswi- l'amalandu muns'umu,

11. pe nkukuvuzy'iwe nku- ti : vuhaga natulag'amazaga- la gaho uvale kuhaya. Ly'a- lemukuyanga kuwa shyulu izwi linili.

12. P'uwen'alemukujenda nukuvuh'apashezi, alemuku- natul'amazagala gakwe ale- mukufuma kunzi lwe vonti vakweńa. Pe vonti valemukutentwa valemukumutim'u Mulungu valemukuti : zye tutaziweńi nalumo zinizi.

13—17 : Mat. 9, 9—13. Luk. 5, 27—32.

13. Alemukuvala kwa sumbi nohavili. P'avant'impuga yonti valemukumulandata ukuvala p'ali. Uwen'alemuku vavuzi'ingwa.

14. Ilelo lw'akujenda, p'alemukumweni'u Levi umwana Alifwayi, alemukwaga atendime pavusonkolamusonko. W'alemukumwita alemukuti : nzagaga undandat'iwe. P'uwen'alemukuvuha alemukumulandata.

15. Ayazile lelo lw'atendim'ukuly'uvugali muumba ya Levi pe navasonkolamusonko navatalamalandu ve vinji valemukuval'ukutendama nu-Yesu navasundikwa vakwe ukuly'uvugali. She vali vinji ve vajendaga nawo shima.

16. Avene navamañakalata navafwalisayi lwe vamuweni akutendama navsonkolamusonko navatalamalandu ukuly'uvugali, pe valemukuyanga kuvasundikwa vakwe valemukuti : O, sh'ahonziye, akuly'uvugali navasonkolamusonko navatalamalandu ? Akuñwela navo ni-pele ?

17. Uwen'u Yesu alemukwiya. P'alemukuvavuzya alemukuti : avapuma va-

takwanz'umuganga, nka-nd'avapotwe ve vakumwanza. Ntinzil'ukuvit'avagolos'ine ndali, ninzil'ukuvita ve vatalamalandu.

18—22 : Mat. 9, 14—17. Luk. 5, 33—38.

18. Ilelo navasundikwa va Yohani navafwalisayi valemukufunga. Pe vamo valemukuval'ukumuvuzya valemukuti : yeña avasundikwa va Yohani navasundikwa va vafwalisayi vakufunga. Avaho vatakufunga shyonu ?

19. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : pe vatinji vafungaje vuli avalyayintu ywa pavusendelo lwe suti vali nawo numusendamwantanda ? Suti lwe vali nawo umusendamwantanda, pe vatahondey'ukufunga.

20. Nkandi likwinz'isiku lye valiyag'umusendamwantanda ayefile, pala ñene pe valifunga musaña wuyo.

21. Num'ataku patih'ahapatikwa ha mwend'umupwa pisopeh'ikali. She ng'um'apatisile p'ahapatikw'ahapw'iha hatakuyanana pisopeh'ikali ndali, hakulizepula vwelele, ilelo p'ilyen'isopeho lijende nukwonjezy'ukuze-puha.

22. Num'atakusot'ishiñeña shya mampensya mumafuk'amakali ga mampensya.

She ng'umuntu asosite mu-
mwo, p'ishiñeña shikulepu-
lany'amafukoga mampensya,
ilelo p'amampensya gajende
nukwitiha gope namafuko
gajende nukunanjiha. Nda-
li ishiñeña shye pakuti umun-
tu asotaje mumafuk'ama-
pwa.

23—28 : Mat. 12, 1—8. Luk. 6, 1—5.

23. Lumo lelo pisabati lw'a-
kujenda pidala lya muma-
gunda, p'avasundikwa va-
kwe valemukuywanul'ama-
twe lwe vakujenda.

24. P'avafwalisayi valemu-
kuyanga nawo valemukuti :
yeña we avasundikwa vaho
vakuvomba hashi he mwi-
h'ukuvomba pisabati ?

25. Uwen'alemukwamula a-
lemukuti : mutazyazil'imwe
mwa kalata zila zy'ahavo-
mb'u Davidi pala pe yiha-
sov'iyya kulya, pala p'iha-
mulum'inzala nuno nava ve
vali nawo ?

26. Pala p'ayinjiye muñu-
mba ya Mulungu pamwaha
wa kuv'uwashiput'umupiti
Abiyatali, pala p'ahalyang'u-
vugal'uvufinjile, vwe shima
num'atahalyanga nalumo,
vwe vahalyanga veka ve va-
shiputo, pal'uwen'ahavapa
navuvo v'ali nawo.

27. Havili alemukwonje-
zy'u Yesu alemukuti : u Mu-

lungu lw'ahapel'isabati, p'a-
lemukuti likuva lya muntu,
mutatinji atili umuntu akuva
wa w'isabati.

28. Pe lyope nisabati u
Mwanamuntu w'umwene wa-
kwe.

3.

1—6 : Mat. 12, 9—14. Luk. 6, 6—11.

1. P'alemukuvuyizya ale-
mukwinjila nohavili muñu-
mba ya kuputula mumwo.
Mw'alemukumwag'umuntu
w'umuhono wakwe ayumiye.

2. Avene valemukumutega
valemukuti tweñe ing'aku-
muzuzuvushizya pisabati.
Sh'avene valemukuti pe tu-
kuzyaga pupo izya kumulo-
njelela.

3. Uwen'alemukuyanga
kumuntu w'umuhono ayu-
muye alemukuti : vuhaga
uyimilil'apazel'ipa.

4. Alemukuvavuzilizya ale-
mukuti : zyonu zihondeye
pisabati ? nukuvomb'ininza
nukuvomb'imbivi, nukuzu-
zuvushizy'umuntu nukugo-
ga ? Avene valemukupuma
mwa.

5. Uwen'alemukutalanga-
nya ukuveña alemukuyitwa.
Havili uvugomu vwa moyo
gavo vulemukumupelela na-
havwila. P'alemukumu-
vuzy'uwa muhono alemu-
kuti : golosy'umuhono wahó.

Uwen'alemu ku wugolosa.
P'alemukwanduh'umuhono
wakwe alemukuva fwe wa-
mwavo.

6. P'avafwalisayi valemukufuma kunzi valemukuval'ukuyangana navañamata va Helodi valemukwitinkana izya kuti tumugoje.

7—12 : Mat. 12, 15, 16. Luk. 6, 12—19.

7. Pe nu-Yesu navasundi kwa vakwe valemukuvuh'ukuvala kwa sumbi. Avantu va mu-Galilayi valemukumulandat'avinji nkani.

8. Vope nave viyuye zy'apezile vonti valemukuvala pupo p'ali, valemukufuma namu-Yudayi namu-Yelusalemu namu-Itumayi namwisyila lila lya Yolidani namunsi ya mu-Tili namu-Sidoni, valemukujend'indong'impiti.

9. Uwen'alemukuyanga navasundikwa vakwe alemukuti : munanzil'ahavoti ahakutendama mumwo. Sh'avantu vatitilinkine nawo nkani.

10. Sh'avazuzu vushizyag'avinji. Pe valemukumushimbilila vonti ve zivavayizy'impotwe zyavo valemukuti tumupalamansye.

11. Zyope nimpep'inkandamanu zilemukulinga lwe zimuweni pe zilemukumu-

shimbilila zilemukupongomoha zilemukuti : we mwana wa Mulungu iwe !

12. Uwen'alemukuzipilila nkani alemukuti : mutankumusyaje.

13—19 : Mat. 10, 1—4. Luk. 6, 12—16.

13. P'alemukuzuva pigamba alemukuvita ve ng'akasime wuyo. Avene valemukuvala kukwakwe.

14. Alemukuvimih'ishumi navavili ava kuva nawo shima, alemukuti ve nkuvatum'ukuyang'inongwa,

15. alemukuti ve vakuva namaha aga kuvinjila nimpep'inkandamanu.

16. Alemukuvimiha alemukuti nu-Simoni, w'alemukumup'ilya Peteli izina,

17. nu-Yakobu umwana-Zebedayi nu-Yohani umuzuna wa Yakobu, v'alemukuvap'ilya Bwanelegesizi-ina, ilya kuvayang'ukuva ve vanalumesyo,

18. nu-Andeleya nu-Filipu nu-Balitolomayi nu-Matayi nu-Toma nu-Yakobu umwana-Alifwayi nu-Tatayi nu-Simoni wa mu-Kana.

19. nu-Yuda wa mu-Kalyoti, we nukumulila ahamulila ulwa pisinda.

20. P'alemukwinjila mumbamba. Mwe valemukuvu-

ngana nohavili avant'impuga, ve valemukutitilinkana nawo, vapotw'ukuly'uvugali.

21. Lwe viyuye zinizi avajenzi vakwe, pe valemukuvavala valemukuti tumuleme, she valemukuti umwoyo akumupota.

22—30 : Mat. 12, 24—32. Luk. 11, 15—22.

22. Aven'avamañakalata ve vafumile mu-Yelusalemu valemukuti: ali nu-Belizibuli. Zyope nimpep'inkandamanu lw'akuzivinga p'akuzivinjala musongo wa mpep'inkandamanu.

23. Uwen'u Yesu alemukuvavunganiha alemukuvavuzy'ishiholanyo ishya kuyanga mumwo alemukuti: u Setano woka w'atinji amuvingaje vul'u Setano wamwavo?

24. Insi ng'ilulinkine yiyo ntupu p'itakusimpa.

25. Yope niñumba ing'ilulinkine yiyo ntupu pitakusimpa.

26. Wope nu-Setano ing'ahalambine wuyo, ing'alulinkine weka, pe wope atakusimpa ndali, p'akuyimalilizya weka.

27. Numo atakwinjala muñumba ya wa nguŷu uku-samp'iyijela ywakwe ing'a-

tamukunzile sut'umuhata-shyo. Nkandi ng'amukunzile nzila pe fwane p'asampaje iywa muñumba mu-mwakwe.

28. Nalyoli lyoli nkuvavuzy'ine nkuti: gont'amalandu ge vakutal'avantu gakuwilwa, gonti naga musamu inga vamusamuy'u Mulungu gope gakuwilwa.

29. Nkand'uno we ng'amusamuy'umusam'u Mpepo mu-finjile, w'atakwaga nalumolumo uvuswila ndali, uwen'umulandu wakwe uno akuva wa mukunjikunji.

30. Zy'alemukuvavuzya she vatili ali nimpep'inkandamanu.

31—35 : Mat. 12, 46—50. Luk. 8, 19—21.

31. Pe nuñina navamwavo valemukupalamila valemukwimilila mwisinda muvantu, valemukutum'uwa kumwit'uwene.

32. Il'el'avantu vamuvisile pahati lwe vatendime nawo. Ve valemukumuvuzya valemukuti: nuviñu navamwiñu navana viñu vali panapa vakuti tumweñe iwe.

33. Uwen'alemukwamula alemukuti: umay'in'unanu, avamwitu ve vali kwi?

34. P'alemukutalanganya akuveñ'avantu ve vamuzi-

nganiye p'atendime alemukuti : muvaweni vanava ? W'umayi ve vamwitu ine vanava.

35. Sh'uno we ng'akuvomba zizyo zy'akasim'u Mulungu, we vamwitu wuyo, we mwana wit'ine, we w'umayi ine wuyo.

4.

1-20 : Mat. 13, 1-23. Luk. 8, 4-15.

1. P'alemukuvuyizya nohavili alemukuvavuzyi'ingw'avantu lw'ayimiliye kushipuma shya sumbi. Pe valemukuvungana p'ali avant'avinj'impuga. P'uwen'alemukuyipashila mwivoti lye lyali muminzi, mw'alemukutendama. Aven'avant'impuga yonti valemukuzinga kushipuma shya sumbi.

2. P'uwen'alemukuvavuzyi'ininj'inongwa, alemukuyanjala muviholanyo ukuvavuzya. Iel'apene lw'akuvavuzya p'alemukuti :

3. simutejelezaj'uku. Yeni lum'umupesambeyu alemukuval'ukupes'imbeyu yakwe.

4. Ayazile lelo lw'akupesa pe yok'imbeyu ilemukuval'ukugwa mwidala. P'inuuni zya kumwana zilemukuseva zilemukumala.

5. Yok'iyamwavo ilemukugwa pansu ya mavwe mw'i-

ntope ital'ininji. Y'ilemukumela luvilo luvilo, sh'into p'ital'ininji.

6. Ileo lwe litukuy'izuva, p'ilemukufwoha ilemukwana sh'itali namazi.

7. Yok'iyamwavo ilemukuval'ukugwa mulwangwa, lwe lulemukumel'ulwangwa lulemukujenda nukuyibuda, p'ilemukusita nukuhom'insanga.

8. Yok'iyamwavo nene ilemukuval'ukugwa pansu niza ilemukumela ilemukuyula. Yoka ilemukuhom'insanga amashumi gatatu, yoka ilemukuhom'amashum'umutanda, yoka ilemukuhom'amashum'ishumi.

9. P'uwen'alemukuti : uno we ng'amakutwi ali nago, w'atejelezajaje.

10. Vazile lelo ayelelesile, p'avene ve vali nawo valemukuhomana navishumi navavili valemukumuvuzilizy'iviholanyo yiniyi valemukuti : amwe ywe yili vuli ?

11. Uwen'alemukuvavuzya alemukuti : imwe mwe vashi, imwe mbapiye ukuti muzimana niza vuzigizigi izya vumwene vwa Mulu-ngu, aven'avakunzi vala nene, ve yakwiwaga ywe yiviholanyo,

12. nashe nga vali nag'a-

minso aga kweñelezya, pope pakuti vatangalola nazimo, nashe nga vali nag'amakutwi aga kutejelezya, pope vatangazimañinsanya nazimo, nukupinduha vatangapinduha nalumo, nimbivi zyavo ukuti zitaswilwaje nalumo.

13. Havili alemukuvavuzya alemukuti: inga shivaposit'ukushimañ'ishiholanyo shinishi, pe ywamwavo muliyimañinsanya vuli?

14. Yw'akupes'umupesi lye lizwi.

15. Ava mwidala, ve vuvo ve vakwaga izwi lipesilwe, vakwaga viyuye, p'atakuhav'u Setano ukwinza ukupalasany'izwi lye lipesilwe mumoyo gavo.

16. Yope naye natinji ipesilwe pansi ya mavwe, yope vovulo. Ve nga viyuy'izwi, pe vakujenda nukuseshela ukuliposhela luvilo luvilo.

17. Nkand'amazi vate nago ndali, vakwimilil'umusaña woka vwelele. Pisinda vakwaga izwi livapeley'uvupatwe nuvuywimilwa she vali nalyo, pe vutakuhav'ukuvazya vunuvu.

18. Iyene ye natinje ipesilwe mulwangwa, yope ili payo. Ve vuvo ve vakulinga viyuy'izwi,

19. pe havili nulukutano lw'ikuvapelel'ins'ino ukukutana, nuvusheyu vwe vukuvashew'uvudumbwe, nuvupapila ywonti vwe vukwinjila muhati yavo, vwe vukubud'izwi, ilelo pe ninsanga zikusit'ukwela.

20. Iyene ñene ye natinji ipesilwe pansi ñinza, ve vuvo ve vakuti nukutejelezy'izwi, vakuti nukuliposhela, ilelo pe vakujenda nukuhom'insanga. Vamo vakuhom'amashumi gatatu, vamo vakuhom'amashum'umutanda, vamo vakuhom'amashum'ishumi.

21—25 : Luk. 8, 16—18.

21. Havili alemukuyanga navo alemukuti: ñale inga vayiholelezizye amwe vakuyikupishila nishitundu, amwe vakuyiviha mwizyungululu lya shitala? Nkuti vakuyiviha pamwaña pashilemo shya ñale.

22. She zyonti zye nga zivwamile zikuyumbuha ingalumo, zyope nazye zili kukwilu zyonti zililemukuleh'apazelu.

23. Uno we ng'ali nag'amakutwi aga kutejelezya, w'atejelezyaje.

24. Havili alemukuvavuzya alemukuti: mwandaje lelo

mutejelezyaj'ahinza zye nga mukwiya. Ishilinjilo shishyo shye mukulinjil'imw'avanji, shye mulilemukulinjilwa shishyo namwene-mwe. Imwe nene valivonjezya numwonji she mwiya zye nkuyanga.

25. Sh'uno we ng'ali naywo yimo, w'akwonjezelwa ukupelwa ywamwavo. Nkand'uno we ng'ate naywo nayimo, we shikusompolwa nashy'ali nashyo.

26. Havili alemukuvavuzya alemukuti: she vuhonzizye vovulo uvumwene vwa Mulungu, vuli fwe muntu w'akupes'imbeyu yakwe mumugunda wakwe.

27. P'uwen'akuti nukukat'utulo shya vusiku akuti nukuvuha shyamusaña. Iyen'imbeyu ikuti nukumela ikuti nukukula uwene lw'atayiweni.

28. Sh'ins'ikuvomba yeka lw'ikupel'insanga. Isut'ikupel'umulemywe, p'ikupwanizy'amatwe, ilelo p'ikupela ninsanga zyizuye mumatwe.

29. Apene nene pe ng'ayazil'insanga zyeleye, p'atakuhav'ukutum'umufwu uwa kuyunila, sh'imyuno ifisile.

30-34: Mat. 13, 31-34. Luk. 13, 18, 19.

30. Havili alemukuti: uvumwene vwa Mulungu tutinji vuli fwe shyonu? Tushyaje kwi isiholanyo ishya kuyanga mumwo?

31. Tutinji hali fwe hasanga ha muzimwa. Sh'ahene lw'umuntu akuvwala mumugunda, pe hakuva hansikunsanga zyonti muns'umu.

32. Nkandi lw'umuntu ahavwaye, pe hakukula, hakulusya ywont'iyiyavo ywamwavo, hakutenga ninsamb'impiti, ilelo pe niñuñi zya kumwaña zikujenda nukutenjel'iyisanzo munzunda yakwe.

33. Lw'alemukuvavuzya vovul'inongwa, p'alemukuyanjala muviholanyo ywe ywinji, alemukuvavuzya vovulo, alemukulinga panjele zyavo izya kuzimañinsanya.

34. Ukwen'ukuyanga vwelele, kw'atahayanga nazimo. Zyonti zy'avavuzyaga zy'alemukuziyanjala muviholanyo. Aven'avasundi kwa vakwe nene v'alemukuvilulila zyonti lw'ayelesile navo.

35-41: Mat. 8, 18-27. Luk. 8, 22-25.

35. Musaña wuyo shyamazuva, p'alemukuvavuzya-

vasundikwa vakwe alemukuti: tulamb'isyila lila.

36. Pe valemukuleha pup'impuga ya vantu. Valemukuvula naw'uvene sh'ali mwivoti, valemukuvuh'ukulamba. Gope naganj'ama-voti galemukujenda nawo.

37. P'ilemukuvuh'inkungu mpiti nkani. Amavilingwa galemukudomoshela mwivoti, lilemukwizula nami-nzi.

38. Uvene sh'akasite utulo kushipulo asagamiy'umusa-go. P'avene valemukumu-yinzya valemukuti: we musambilizi, umvoy'iwe utwaye kwi iwe utakusajila she tukudwiv'iswe?

39. P'uwen'alemukuvuha alemukupilila alemukuti ninkungu alemukuti nusumbi alemukuti: pumaga, uve mwa. P'inkungu ilemukutegama nusumbi alemukutehama.

40. Alemukuyanga navo alemukuti: lye lyoga vul'imwe! Lwe lupupusu: vul'ulwitiho lwiñu!

41. Pe valemukutetema ulutetemo lwiñji nkani, valemukuvuzilizanya: valemukuti: mwatinji wunanu wununo? She naye nkungu ikumusajila nusumbi vwelele.

5.

1-21: Mat. 8, 28-34. Luk. 8, 26-40.

1. Pe vamakulamb'usumbi vamakufih'isyila lila, muni ya va-Gelaseni.

2. Aweñi lelo lw'akufuma mw'ivoti, p'alemukuhomana numuntu wa mpep'inkanda-manu, afumile mumbipa.

3. W'ahavanga mwe mumbipa shima. Avaposite vont'avantu ve vatili tumukunje, na ge mañololo agaposite.

4. She shima vatili twinji-zy'iwinama ywakwe mwikoli tumukunje namañololo, uvene p'alemukudumulanya namañololo gavo agen'amakoli alemukusya pivwe. P'alemukusita nukuva numo uwa kumukunga.

5. Shima nashyamusaña nashyavusiku alemukuva namumbipa namumagamba alemukupongomoha alemukuyihoma namavwe.

6. Ayazile lelo lw'amuweñ'u Yesu ukutali, p'alemukumushibilila alemukumusugamilila alemukupongomoha nkani alemukuti:

7. tuli vuli nane nawe we Yesu we mwana wa Mulungu mulusyi? Weya, nakwa Mulungu nkulambilizya kwahwo nkuti utanizizyaje.

8. Sh'ayazil'u Yesu akuti : we mpepo we nkandamanu fumaga mumunt'uno.

9. P'u Yesu alemukumu-vuzilizya alemukuti : we nan'izina ? Uwen'alemukwamula alemukuti : ne Mpuga izina lyane ine, she tul'avinji.

10. Alemukulambilizya nkani kwa Yesu alemukuti : utatuingaje muni yini-no.

11. Ilelo lyali pupo nidi-milo lya vahapoli, valemukuly'uvusole pigamba.

12. P'impep'inkandamanu zilemukulambilizya kukwakwe zilemukuti : utupanj'avahapoli vala, mwe twinji-l'iswe.

13. Uwen'u Yesu alemukwitiha. P'impep'inkandamanu zilemukufuma zilemukuval'ukwinjila muvahapoli. P'avahapoli idimilo lyonti valemukugalagatila paluvalambala valemukuyitaga mwasumbi vonti mwe vavaliye 2000, valemukumila mwasumbi.

14. Aven'avalumendo ve vadimag'avahapoli valemukushimbila valemukuval'ukuzikumusya namunkaya mwonti namuywegwi. P'avahatankaya valemukuval'ukweña zy'apezile.

15. Valemukufiha p'al'u Yesu, valemukwag'ununtu we zyamwinjiy'impep'inkandamanu atendim'ahinza akwasite namenda asansamusile—nkutaha wuyo w'ali nimpuga. P'avene valemukutetema.

16. Avene lel'ava ve vamuweñi, ve valemukuvavuzya nizya wa mpep'inkandamanu ukumuzuzuvu shizy'u wene nizya vahapoli valemukuti : sh'ahonzizye vovulo atili atili.

17. P'avene valemukulamibilizya kukwakwe valemukuti : uyepaje muni yit'umu.

18. Ayazile lelo lw'akuyipashila mwivoti, p'uwa mpep'inkandamanu ula alemukulambilizya kukwakwe alemukuti : tuvale swenti, mwe-ne.

19. Uwen'u Yesu alemukuhana alemukuti : ndali uvale kuhaya iwe nakuvajenzi vahohavavuzye uhatinji : sh'ahonzizye vovul'umwene, ampepelezizye nukumpepelezya.

20. P'uwen'alemukuvala muni ya mu-Ndekapoli alemukuzikumusya zyonti zy'amupeley'u Yesu alemukuti atili atili. Pe vonti valemukusukumila.

22—43 : Mat. 9, 18—26. Luk. 8,
41—56.

21. Ilelu Yesu lw'alamyile mwivoti, lw'afisil'isyil'ili, pe valemukuvungana pupo p'ali, avant'avinji, lw'ali pasumbi uwene.

22. Pe wok'usongo wavo uwa mu'umba ya kuputila mumwo, w'ali w'u Yayili izina alemukupalamila kukwakwe. Lw'amuweni p'alemukusugamila kuyinama ywakwe.

23. alemukulambilizya nkani alemukuti : ahana han'ahalindu hamakusilishila shinishi. Nzagaga tuvale kukwane, uhamuvish'umuho-no, ing'azyush'alandle.

24. Uwen'alemukuvuhukuvala nawo. Valemukulandat'avant'impuga ye ninji. Valemukutitilinkana nawo.

25. Ilelo p'ali pupo wope numwantanda woka, w'alinishiduda shya mavanda amah'ishumi nagavili.

26. Umwantand'uno ayimylwe kuvaganga ve vinji alisite. Mwe yisiliye niywu-ma ywakwe ywonti mwe muvaganga, nakupola ha, iyen'impungo yakwe ilemukuyula nkani havili.

27. Ilelo lw'ayiyuy'izya Yesu, p'alemukujendela mu-

mpuga ya vantu alemukupalamila mwisinda alemukupalamansy'amenda gakwe.

28. Sh'uvene muhati yakw'atili : inga nkumupalamansya ge menda gakwe penkupola.

29. Ilelo pe shilemukujenda nukwumila panap'ishiduda shya mavanda. Alemukuyimana mumuvili ukuti mpozil'impungo yan'ino, ye yanjimywaga shima.

30. P'uwen'u Yesu alemukuyimana pupo amaha gakwe ukuti gefile gamo mumuvili wakwe gavazile kumuntu. P'alemukuvashel'avantu alemukuti : unanu ampalamansizy'amenda panapa ?

31. P'avasundikwa vakwe valemukwamula valemukuti : sutakwen'avantu v'ukutitilinkana navo, havil'ukuti unan'ampalamansizye ?

32. Uwen'alemukutalanganya ukumwanza w'amupalamansizye.

33. Uwen'umwantanda ishitetemwi shilemukumugwila alemukutetema, sh'ayimana'il'ukut'azuzuvusile. P'alemukuval'ukumusugamilila alemukumuvuzya zyonti, atalesile nazimo.

34. Uwen'u Yesu alemukumuvuzya alemukuti : we

mwana wan'uwe lukuzuzuvu-shizizye lwe lwitiho lwaho. Valaga nuvwihalo, yope nimpungo yah'ino ye yakuyimwaga italivuyila nalumo.

35. Ilelo lw'amakuyanga linili, pe valemukufiha vamo ve vafumile pasongo wavo wa n'umba ya kuputula mumwo, valemukumuvuzya valemukuti : umwana waho afuye. Utamulisyaj'unwene lelo.

36. Uwen'u Yesu alemukwiywa lwe vakumuvuzya, p'alemukuyanga naw'usongo wavo wa n'umba ya kuputula mumwo alemukuti : utatetemaj'iwe, uyitihaje vwelele.

37. P'alemukuvagalusya vonti ve vatili tumulandate twinjile nawo mu'umba. Alemukusenda veka va-Peteli nu-Yakobu nu-Yohani umuzuna wa Yakobu. V'alemukwinjila navo.

38. Pe valemukwinjila mu'umba ya songo wavo wa mu'umba ya kuputula mumwo. U Yesu alemukwaga mumwo ahalanga hatupu h'ava ve vakutag'impungo ve valosyag'ilosyo.

39. Alemukwinjila alemukuti : ahalang'iha hashi ?

Sh'umwana atafuye ndali, akasite twe tulo. Avene pe valemukumuseha.

40. Uwen'alemukuvavinga mu'umba vonti. P'alemukuti nuyise wa mwana nu'nina alemukuti nava v'ayinzile navo, v'alemukwinjila navo mwe hal'ahalindu.

41. P'alemukuhalem'umu-hon'ahalindu alemukuti : Talita kumi, lye likuti : we halindu iwe nkukuvuzya nkuti vuhaga.

42. P'ahalindu halemukujenda nukuvuha luvilo luvilo halemukujenda. Sh'amahagakwe hamazil'ishumi nagavili. Pe vonti valemukutentwa nukutentwa nkani.

43. Uwen'alemukuvahandanziza nkani alemukuti : mutamuvuzya je num'umuntu. Uwen'umwana alemukuti : mumupanj'iywa kulya alyanje.

6.

1-6 : Mat. 13, 53-58. Luk. 4, 15-30.

1. P'alemukwepa pupo alemukuvala munkaya mw'akuliye. Avasundikwa vakwe valemukumulandata.

2. Ilelo lwe lifisil'isabati, p'uwen'alemukuvavuzyi'ingwa mu'umba ya kuputula mumwo. Avene vam'avinji ve vatejelezyaga zilemukuva-

hola muhati valemukuti :
zy'azyazile kwi zinizi ? Zye
njele vuli zy'ali nazyo ? Ge
mamfindango vuli g'akupela
muñove zyakwe ?

3. Amw'ate wuyo we mu-
puluh'amakw'ula, we w'u-
mwana wa Maliya we wa-
mwavo wa va-Yakobu nu-
Yose nu-Yuda nu-Simoni ?
Avana vavo avalindu tute
navo vonti panapa ? Pe zi-
lemukuyipel'ukuvapunu zya
havili zinizi.

4. Uwen'u Yesu alemuku-
vavuzya alemukuti : mwo-
nt'umunj'umukuvwi vaku-
mushindih'avantu, nkandi na
mwe mumwavo mw'akuliye,
namuvajenzi namuñumba
yakwe, mwe vakumusyoshe-
la.

5. Alemukusita nukupela
num'umumfindango wa ma-
ha mumwo, heka he hakuvi-
h'ino ve vam'avapotwe aha-
kuvazuzuvushizya, h'alemu-
kupela huho heka.

6. Alemukusukumila ama-
sufanyo gavo. P'alemuku-
vala munkaya zyonti mwe
zizyunguluye alemukuvavu-
zy'inongwa.

7—13 : Mat. 10, 9—15.

Luk. 9, 1—6.

7. Alemukuvit'avishumi na-
vavili : alemukivasogozya
ukuvatuma ukwo vavili

ukwo vavili. Alemukuvava
namaha aga kuvinjal'impe-
p'inkandamanu.

8. Alemukuvavuzya alemu-
kuti : mutasende nayimo
iywa kujenda naywo mwida-
la, ye ndisa yeka ye musenda-
je. Kwe ndali ukupay'i-
mpayo, ye ndali imbugulu,
twe ndali utwahela mumala-
mba.

9. Nkand'indyato zye mu-
kwataje kuyinama. Ama-
shalati ge ndali ukuva ga-
vili.

10. Alemukuvavuzya ale-
mukuti : niñumba ye nga
mukwinjila mumwo, mwe
muhakate mumwo muha-
fishe pupo lwe mukuvuh'u-
kusogola nzila.

11. Ve nga vatili nukuva-
poshel'imwe vasisite, vatili
nukutejelezya zye muku-
yanga vasisite, pe muhafume
mumwavo, muhavakuñuntile
nulusuto lwa kuyinama ywi-
ñu, zye zivanje zya kumañila
mumw'avene.

12. Pe valemukuvava vale-
mukupang'ilya kuti simupi-
nduhaje.

13. Valemukufumwa ni-
mpep'inkandamanu zye ni-
nji nkani, navapotwe vale-
mukuvapaha nimbono, ilelo
pe valemukujenda nukuzu-
zuvuha.

14—20 : Mat. 14, 1—12.

Luk. 9, 2—9.

14. Zye zilemukuval'ukukumuha napashinamwene shya Helodi zinizi, sh'izina lya Yesu lyakumusile. Uwen'u Helodi alemukuti w'u Yohani umwozyi, azyusile kuvafwe, mwe mumwo mw'akupel'amamfindango ganaga.

15. Vamo valemukuti we w'u Eliya, vamo valemukuti mukuvwi ali fw'avakuvwi va lulwo.

16. Uwen'u Helodi lw'ayiyuye p'alemukuti : we w'u Yohani we namudumuy'itwe, azyusile kuvafwe.

17. Sh'u Helodi atumil'avantu ukulem'u Yohani, ahamwigalila muñumba ya vamuñololo pamulandu wa Helodiya umuha wa wamwavo uwa Filipu. Sh'asemile nawo.

18. Sh'u Yohani amuvuzi-zye atili : zye mwiho ukuva naw'umuha wa wamiñu iwe.

19. Zye zizyo u Helodiya ahamufinjilaga atili e nku-mugoga, alemukupotw'ukuzyaga izya kumugojela mumwo.

20. Uwen'u Helodi ñene w'ahamuñil'u Yohani, sh'amuweñi ukuv'umugolosu, amuweñi ukuv'umunt'umufinjile. Shim'alemukumu-

sunga. Lw'afumil'ukwiyya zy'amuvuzizy'u Yohani, p'alemukuzilandata zye ninji. Alemukuti minz'amazwi gawe.

21. Lumo pe lilemukwinz'isik'ilyinza. Sh'u Helodi avisit'avahombe vakwe navatwale va vulugu navanamfumu va mu-Galilayi ukuly'i-yintu pacyaka wa kukumbu-shil'ukupafilw'uwene.

22. Ilelo p'alemukulinga lwe vamakuly'i-yintu, p'umwana-Helodiya umulindu alemukwinjila mwe vali alemukupunz'ĩnoma. P'alemuhondela nakwa Helodi nakuli vonti ve vatendime naw'ukuly'i-yintu. P'umwene alemukumuvuzy'umulindu alemukuti : lavaga hamo kukwane. Nashe nga ywonu ywe ng'ukasim'ukulava, nkukupa.

23. Alemukulapa nululapo alemukuti : nashe nga ywonu ywe ng'ukulava, nkukupa ywonti. Nashe ng'ukuti insi yaho unolelaje pe pahati umpanj'uluvazu lwoka, nkukupa.

24. Uwen'umulindu alemukufuma kunzi alemukuval'ukumuvuzilizy'uñina alemukuti : ndave shyonu ? Uwen'uñina alemukuti : lavag'i-twe lya Yohani lya mwozyi.

25. Alemukushim bil'uku-
vala mw'al'umwene alemu-
kuti: nkulava nkuti mpanga
shinishi yovulo itwe lya Yo-
hani lya mwozyi pandele-
ma.

26. P'umwene alemukuswi-
mililwa nkani. Ukwene ne-
ne sh'afisil'alafile, she nukwi-
ywa viyuye vuvu v'ahalya
nav'iyintu, p'alemukuñil'u-
kuhana.

27. P'umwene alemukutu-
m'umo walukuta alemukuti:
yalaga usend'itwe lya Yo-
hani.

28. W'alemukuvala alemu-
kudumul'itwe muñumba ya
vamuñololo. Alemukule-
t'itwe lyakwe pandelema ale-
mukumunincilizy'umuli ndu.
Uwen'alemukuval'ukumu-
p'uñina.

29. Ilelo lwe viyuy'avasu-
ndikwa vakwe, pe valemu-
kuval'ukusend'umuvili wa-
kwe, valemukumuviha mu-
mbipa.

30. P'avapositili valemuku-
vwela kw'avatumile, valem-
mukuvungana pupo p'al'u
Yesu valemukumuvuzya
zyonti nazye vavomyile na-
zye vayanzile.

31. Uwen'alemukuvavuzya
alemukuti: shushi tuvale tu-
yeleleshe mulwugwa mula,

mwe muhatuzye hamo. She
nukulya vatahalyanga hapi-
ye, ve vantu, she val'avinji
ve vahasusunta shima uku-
mutunjil'uwene.

32—44: Mat. 14, 13—21. Luk. 9,
11—17. Yoh. 6, 1—13.

32. Pe valemukulamba
mwivoti valemukuvala mu-
lwugwa mwe valemukuyele-
leha.

33. Aven'avantu ve vinji
valemukuvalola lwe vakuyi-
pashila mwivoti, valemuku-
vamaña nakwe vakuvala, pe
valemukufuma munkaya
zyonti, valemukujenda ilya
pashipuma ukuvala kw'a-
haval'uwene. Valemukuta-
liha vuvu lw'ashili nukufi-
h'uwene.

34. Il'el'u Yesu lw'akuzuva
p'alemukwen'avant'impug'i-
mpiti. P'alemukuvapepele-
zya nukuvapepelezya, she
vali fwe nonzi zye zite numu-
dimi. P'alemukuvavuzy'i-
nongw'ininji.

35. Valemukulinga lwe vwi-
liye shyamazuva avasundi-
kwa vakwe pe valemukupa-
lamila kwa Yesu valemuku-
ti: mwe mulwugwa munu-
mu, vwope nuvusiku vwili-
ye,

36. uvavwezyaj'avantu va-
vale muvwegwi mwonti na-
munkaya zyonti kwe vayika-

lile iywa kulya, she vatase-nzit'iyintu.

37. Uwen'alemukwamula alemukuti : simuvapanje mwenemwe iywa kulya. Avene valemukuti : ingavanga tuval'ukuvakalil'iyintu ywa kulya pansumuni 200, inga pe tuvapanj'iywa kulya?

38. Uwen'alemukuvavuzilizya alemukuti : muli ninzujila zilinga? Valaji mweñe. Pe valemukuval'ukweña valemukuti : tuli ninzujila zisanu ninswi zivili.

39. Alemukuti : simuvavuzye vonti vatendame pansimuvulilo muvulilo mwisol'iyolo.

40. Pe valemukutendama valemukuva mundongo mundongo, uk'amashum'ishumi uk'amashumi gasanu.

41. P'u Yesu alemukusenda zye nzujila zisanu zizyo nazye nswi zivili alemukweña kumwaña alemukusalifwa. P'alemukumeñany'u-vugali alemukuvanincilizy'avasundikwa vakwe, ve valemukuvap'avantu. Zyo-pe ninswi alemukuvagavanya vonti.

42. Valemukulya valemukwikuta vonti.

43. Valemukuvunganih'iywalila yilemukwizul'iywivo

ishumi nayivili, twope nutu-swi twe twasyaye pupo.

44. Avene ve valiy'uvugali vali 5000, ukuvazya ve vanayuli veka.

45-56 : Mat. 14, 22-36. Yoh. 6, 15-21.

45. P'u Yesu alemukuvalongolezy'avasundikwa vakwe alemukuti : simuyipashile nzila mwivoti, mutalish'imwe ukulamba ukuvala mu-Betisayida isyila lila. Nkuvavwezya sut'avant'iva.

46. Ilelo lw'alagine navo, p'alemukuzuva pigamba ukuputa.

47. Ilelo lwe vwiliye shyamazuva, p'ivoti lyavo lyali pahati pasumbi. Uwen'alemukuva weka isyil'ili.

48. Alemukuveña alemukwaga vakulwa namavilingwa ukujenzy'ivoti, sh'inkungu ifumile kwe veñizye. Uwen'alemukulinga pahavalilizyo ha vune, mwe vakuvazizya ve vakusunga pavusiku, alemukuvalandata, alemukuhaña pamwaña pasumbi ukujenda. Alemukuti mbashile.

49. Avene lwe vamuwen'ukujenda pamwaña pasumbi, pe valemukuti ingavang'ishitumbi shikujenda, pe valemukukuta.

50. She vamuweñi vonti,

valemukutentwa vonti muhati. P'uwen'alemukuyanga navo alemukuti: simujimbaje she nene, kwe ndali ukutetema.

51. Alemukuyipashila mwivoti. P'inkungu ilemukujenda nukutegama. Pe valemukutentwa valemukusukumila nkani.

52. She vatazyazil'injele munzujila zila, sh'amoyo gavo gagomile.

53. Ilelo lwe valamyile pe valemukuval'ukufiha muniya mu-Genesaleti, mw'ivoti lilemukusulila kushipuma.

54. Ilelo lwe vafumile mwivoti, p'avantu valemukujend'ukumumaña nzil'uwene ukuti we wuyo.

55. Valemukusavalila mwonti mwizyunguluye iya mwmwo, valemukuvañatula pamazagala vont'avapotwe, valemukuvaleta kwe viyuye kw'ali.

56. Mwonti mw'ahajenda namunkaya, namumalinga, namuywegwi, mwonti valemukuvaviha pamasolo avayeyevazu, valemukulambilizya kukwakwe valemukuti: tulemaj'isopeho lyakwe kuyinama. Ilelo vonti vuvo ve valilemile, ve valemukuzuzuvuha.

7.

1—23: Mat. 15, 1—20.

1. Pe valemukuvala p'ali navafwalisayi navamañakalata vamo ve vafumile muYelusalemu.

2. Ve valemukwaga vam'avasundikwa vakwe iyintu vakulya niñove zya muñali. She "muñali" avene ing'utasugusuye muñove.

3. Sh'avafwalisayi navaYuda vonti ve vatakulya nayim'iyintu lwe vatasugusuye muñove havili havili suti. She vakuhonzya vovulo ukulandat'amiho ge vavaleshey'avalulwo vavo.

4. Na lwe vakufumil'ukukala pavukalil'iyintu, pope vatakulya ndali, suti vakugeza. Gope naganj'amiho gavo minji nkani ge vakuti umunt'ukuti alandate vovulo, aga kwozya niyijombe nimbiga nindelema izya yipondo.

5. Pe valemukumuvuzilizya navafwalisayi navamañakalata valemukuti: avasundikwa vah'iwe vatakulandata shyon'amiho ge vatuleshey'avasongo vitu? Iyintu vakulya vuli nakusugusula muñove?

6. Uwen'alemukwamula alemukuti: alovosizye nalyo-

l'u Yesaya pala p'ahavaya-njila nzila mwe valumilenga mwe, pala p'ahayanga zye zili mukalata zye zikuti: "Avant'uva vakuncindiha lye lilomu lyeka, sh'amoyo gavo gal'ukutali.

7. Imbombo yavo ye vakumbombel'ine itakuvavosya nahamo, sh'ukusambilizya kwe vakugasambilizya twe tulumbe twa vantu."

8. Sh'izyen'inkomelezyo zya Mulungu zye muzilesile, nkand'agen'amiho ga vantu ge mukugalandata.

9. Alemukuvavuzya alemukuti: a, munonelezizye ingavanga lwe muvinduy'inkomelezyo zya Mulungu lwe mukuti tulandate ge git'amiho?

10. Sh'uwen'u Mose alajizizye nzila nilya kuti: "Mushindishe nuso nuvinui;" nilya kuti: "Uno we ng'akumuliga nuyise nu'ina, we pakuti vamugogaje nukumugoga."

11. Imwe nene mukuti: umuntu ing'ayanzile nakwayise nakwa nina ing'atili: "Kolibani," lye likuti: nakupang'iha he wasungwaga, nkandi shinishi nkuhatajila mwa tempeli,—p'imwe mukuti: e vovulo.

12. She kwe kuva muvi-

nzite mutili atavapanje nanyimo nuyise nu'ina.

13. P'amiho gi'nu gugo ge mulesheline ge gakuvindul'izwi lya Mulungu. Naganji ge muli nago ge minji nkani.

14. P'alemukuvavunganih'avant'impuga yonti alemukuvavuzya alemukuti: simutejelezyaje kukwane imwe mwenti muzimafinsanye zye nkuvavuzya.

15. Nayim'iywa kunzi yitakumuhandamany'umuntu lwe yikwinjila muhati mumwakwe ndali, nkandi zizyo zye zikufuma mumwakwe zye zikumuhandamisy'umuntu.

16. Uno we ng'ali nag'amakutwi, w'atejelezyaje.

17. Ilelo vazile ayefile kw'ali navantu lw'ayinjiye munumba, pe valemukumuvuzilizy'avasundikwa vakwe ishisholanyo shinishi.

18. Uwen'alemukuti: namwe fwane she muhonzizye namwe mushil'injele? Zye mushili namwe ukuzimafinsanya ukuti ywont iywa kunzi inga yikwinjila mumuntu, ywe yitakumuhandamisyana napamo?

19. She yitakwinjila mwmwoyo ndali, yikuvala mwe muvula, havili yikutagwa kwe kushikwilo. Mwe yiku-

zelupila vovulo ywont'iyintu.

20. Alemukuti : nkandi zizyo zye zikufuma muhati mumuntu, zye zikumuhandamisa zizyo.

21. She munwoyo wa muntu muhati, mwe zikufum'insiv'imbivi zyonti, nizya kusema numuhamuntu nizya vwiva nizya vuguzi

22. nizya luvembu nizya kupapila ywonti nizya vuhalazu nizya shifumbo nizya vuvu nizya lufwishi nizya musamu nizya mabado nizya vuwelewele.

23. Zyont'imbivi zinizi zye zikufuma muhati mumuntu, zye zikumuhandamisy'umuntu.

24—30 : Mat. 15, 21—28.

24. P'alemukuvuh'ukuvala muni ya mu-Tili namu-Sidoni. Mw'alemukuval'ukwinjila mu'umba, alemukuti ingavanga vataline'avantu, havili mwope alemukukumuha.

25. She wok'umwantanda umuhatahalindu he hali nimp'ep'inkandamanu, ayiyuy'ukuti mw'ali. Ilelo p'alemukuvala p'ali, alemukusugamila kuyinama ywakwe.

26. Uwen'umwantanda al'umuha va-Giliki afumile mu-Silofwenike muluho.

W'alemukulambilizya kukwakwe alemukuti : ufumwaj'im'ep'inkandamanu mumwana wane.

27. Uwen'u Yesu alemukuti : yiywa, suti vikutaj'avana, she mwiho ukusend'uyugali vwa vana ukututajil'utuvwa.

28. Uwen'umwantanda alemukwamula alemukuti : zye nalyoli, Sumbi, nkand'ine ntili she nutuvwa tuku-seva utulagala twe tukulagala lwe vakuly'avana.

29. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : sh'uyanzil'izwi linili, pe valaga, ukuv'ukwag'im'ep'inkandamanu ifumile mumwana waho.

30. P'alemukuvala kuhaya, alemukwag'im'ep'inkandamanu ifumile nalyoli, alemukwag'umwana alambalaye pashitala.

31. Havili alemukwepa muni ya mu-Tili alemukujend'iya mu-Sidoni alemukuval'ukufiha pasumbi wa mu-Galilayi, alemukutuha muni ya mu-Ndekapoli.

32. Pe valemukumuleta kukwakwe ukutwi, w'ali w'ushinunu, valemukulambilizya kukwakwe valemukuti : umuvish'umuhono.

33. Uwen'alemukuseguha kuvantu alemukuyeleleha nawo, alemukumuvih'inove mumakutwi alemukuswil'amati alemukumupalamansy'ulumili lwakwe

34. alemukweña kunwaña alemukululwinta alemukuti: Hefwata, lye likuti yiguha.

35. P'amakutwi gakwe galemukujenda nukwiguha, ulumuli lwakwe mwe lwapinilwe lulemukujenda nukusatuha, alemukuyanga alemukugolosya.

36. Uwen'alemukuvinda alemukuti: mutamuvuzya je num'umuntu. Avene valemukulinga lw'akuvinda, pe valemukwonjezy'ukuzikumusya.

37. Pe valemukusukumila valemukupitilizya valemukuti: anonelezizye zyonti, avakutwi akuvapelel'ukwiyya, navashinunu akuvapelel'ukuyanga.

8.

1-10: Mat. 15, 32-39.

1. Mumanda gugo lwe havili vavungin'avant'avinj'impuga, lwe navim'iywa kulya, p'u Yesu alemukuvit'avasundikwa vakwe, alemukuvavuzya alemukuti:

2. mbapepelezizy'in'avantu ulupepelezyo lwe nkwen'impug'ino, she valinzit'amanda gatatu papan'ipa nakulya navimo.

3. Inga nkuti vavale kumwavo kusit'ukuvalela navimo pe vangagw'ulusyo mwidala. She vamo vafumil'ukutali.

4. Aven'avasundikwa vakwe valemukwamula valemukuti: mwe tuywaje kwi mulwugw'um'uvugali uvwa kuvalela vonti vanava?

5. Uwen'alemukuvavuzilizya alemukuti: muli nazyo ziling'inzujila? Valemukuti: tuli nazyo zisanu nazivili.

6. Alemukuvavuzya'avantu impuga yonti alemukuti: simutendame pansi. P'alemukusend'inzujila zye zisanu nazivili zizyo alemukusalifwa alemukuvumeñanya alemukuvanincilizy'avasundikwa vakwe alemukuti: muvatelamishil'avantu valyanje. Pe valemukuvateamishil'impuga yonti.

7. Twope nutuswi vali natwo tumo. Twope alemukusalifwa kwa Mulungu alemukuti: twope muvatelamishile valyanje.

8. Pe valemukulya valemukwikuta. Pe valemuku-

vunganih'utwalila twe tutsyaye iywivo yisanu nayivili.

9. Avene ve valiye vali 4000. P'alemukuvavwezya alemukuti vwelaji lelo.

10. P'uwen'alemukuyipashila mwivoti navasundikwa vakwe alemukulamb'ukuvala mumsi ya mu-Dalimanutu.

11—21 : Mat. 16, 1—12.

11. P'avafwalisayi valemukuvala pupo p'ali, valemukudalinkana nawo amadali, valemukumulinga valemukuti : utupelel'un'umumfindango wa kumaña uwa kukumañila mumwo.

12. Uwen'alemukululwinta muhati yakwe alemukuti : avantu va shinish'iva vakwanza wash'umumfindango wa kumañila mumw'ine? Nalyoli lyoli nkuvavuzuy'ine nkuti : avantu va shinish'iva vataliyaga num'umumfindango.

13. P'alemukuvaleha pupo alemukuyipashila mwivoti alemukulamb'ukuval'isyila lila.

14. Aven'avasundikwa vakwe valuyw'ukupay'impayo, vali ninzujila yoka vwelele mwivoti.

15. Uwen'alemukuvavu-

zya alemukuti : simweñe nkani mwandaj'inambo ya vafwalisayi niñambo ya Helodi.

16. Avene valemukusiva valemukuvuzilizanya nuku-vuzilizanya valemukuti : she tutapayil'impayo ingavanga?

17. Uwen'u Yesu lw'ava-weeni p'alemukuti : zye mukusiva zyashi havili zye mutapayil'impayo? Mushil'ukuzimañinsany'inongwa, mushili nashinish'injele? Amoyo giñu gashili nashinishi gagomile?

18. She muli nag'aminso mutakweña? She muli nag'amakutwi mutakwiywa? Nukukumbuha mutakukumbuha?

19. Pala pe nkavagavany'inzujila zisanu avantu vali 5000, pe mulemukwizuzuy'iywivo yilinga utwalila twe muvunganisile? Avene valemukuti : ishumi nayivili.

20. Havili pala pe nkavagavany'inzujila zisanu nazivili avantu vali 4000, pe mulemukwizuzuy'iywivo yilinga utwalila twe muvunganisile? Avene valemukuti : yisanu nayivili.

21. Uwene alemukuti : ile-

lo pe mutakuzimañinsanya shyon'inongwa ?

22. Ilelo pe valemukufiha mu-Betisayida. Pe valemukuleta kukwakwe uwantonko valemukulambilizya valemukuti : umupalamansye.

23. P'uwen'alemukumu-lem'umuhono uwantonko alemukumutetesya alemukufuma nawo muhaya, alemukumuswil'amati muminsu alemukumuviha niñoye, alemukumuvuzilizya alemukuti : vuli, shinishi ukweña shyonu ?

24. Uwen'alemukwinuh'alemukuti : nkweñ'avantu, lwe vakujenda pe vali fwe ngati makwi.

25. P'alemukwonjezy'ukumuvih'inove paminso. Ilelo p'alemukutontomel'ukweña, aminso gakwe galemukuzuzuvuha, twonti tulemukuloleh'abinza nakukutali vwelele.

26. P'u Yesu alemukuti : valaga kumwiñu, kwe ndali ukugalushila munkay'umu.

27—9, 1 : Mat. 16, 13—28. Luk. 9, 18—27.

27. P'u Yesu alemukuvala navasundikwa vakwe munkaya zyonti zya mumsi yamu-Kesaleya Filipi. Ilelo

mwidala p'alemukuvavuzilizya avasundikwa vakwe alemukuti : avantu lwe vakunjang'ine pe vakuti ne nanu ?

28. Avene valemukumu-vuzya valemukuti : vamo vakuti we Yohani mwozyi, vamo vakuti we Eliya, vamo vakuti we mukuvwi wa vwelele.

29. P'uwen'alemukuvavuzilizya alemukuti : imwe lelo, imwe mukuti ne nanu ? P'alemukwamul u Peteli alemukuti : we Cilisiti wenewe.

30. P'uwen'alemukujenda nukuvapilila alemukuti : zye mutamuvuzyajje num'umuntu.

31. P'alemukwanda pupo alemukuvalanganizya alemukuti : u Mwanamuntu akuval'akuyimvilwa nkani. Navahombe avahataluholo navashiput'avapiti navamañakalata valilemukumusamula valilemukumugoga, nkand'alilemukuzyuha pisi-ku lya vutatu.

32. Alemukuyang'apazel'izwi linili. P'u Peteli alemukuseguha nawo alemukuti imugalusye.

33. Uwen'alemukushevel'avasundikwa vakwe, alemukuveña alemukumupili-l'u Peteli alemukuti : vuyi-

laga mwisinda we Setano iwe, sh'utaskusiva zye zya kwa Mulungu iwe ndali, ukusiva zye zya vantu.

34. P'alemukuvavunganih'avant'impuga yonti nava-sundikwa vakwe, alemukuvavuzya alemukuti : uno we ng'akuti imulandate mwisinda ine, we pakuti ayihanaje weka, atinji nishiho-venkanyo shyakwe ayivegazyey, p'ajende nukundandati'ine.

35. Sh'uno we ng'akuti mpulumusyaj'uvulanzi vwane w'avutezizye vovulo. Nkand'uno we ng'uvulanzi vwakwe avutezizye namumwane namunongwa zyane sh'ali nazyo, w'avupulumusizye vovulo.

36. Nashe ng'umuntu alonsile yont'insi, pe yamuvo-sya shyonu, ing'atezizye mumw'uvulanzi vwakwe ?

37. Niywa kuvuhombola angaywaga kwi iywa kuhombol'uvulanzi vwakwe ?

38. Uno we ng'akuva ninsoni nakukwane nakumazwi gane muvantu va shinish'iva, we wope nu-Mwanamuntu alilemukuva ninsoni lw'ajenzite muvupiti uvumwamu vwa yise ukwinza navahavizy'avafinjile.

9.

1. Alemukuvavuzya alemukuti : nalyoli lyoli nkuvavuzy'ine nkuti : imwe mwe mwimiliye panapa vamo mutalimañ'ukufwa lwe mutaweñi suti uvumwene vwa Mulungu ukwinza mumaha.

2—13 : Mat. 17, 1—13.

Luk. 9, 28—36.

2. Ilelo lwe gashilinkin'amand'umutanda, p'u Yesu alemukusenda va-Peteli nu-Yakobu nu-Yohani, alemukuzuva navo pigamb'itali, alemukuyeleleha navo vanava veka. P'alemukujenda ukwanduha lwe vakweña.

3. P'amenda gakwe galemukujenda nukuñeñeñela galemukuva mpe fwe nganda y'iguy'amajela. Navalutogo avazelufwamenda avamunsi yonti mw'ivaliye—agavo vatakugafisya pup'uvuzelu.

4. Pe valemukwitushila vakuloleha nu-Eliya nu-Mose vakuyanga naw'u Yesu.

5. P'u Peteli alemukupinga mumwo alemukuti : we musambilizi pinza ukuva panap'iswe. Tuzengaj'inkambi zitatu panapa, yok'ive yaho wenewe, yok'ive ya Mose, yok'ive ya Eliya.

6. Sh'alemukulavalava

shyaha, she shivagwiliy'ishi-tetemwi.

7. Pe valemukwitushil'ivingo livakupishiye, valemukwag'izwi likufuma mwivingo mumwo likuti: uno we w'umwana wane unkundwa kukwane, we mumutejelezayaje wuyo.

8. Ilelo pe pashezi lwe vakuti tutalanganye pe valemukwaga atalipo num'uwnji ndali, w'u Yesu weka valemukwaga vali nawo.

9. Ilelo lwe vakwiha pigamba, p'alemukuvind'u Yesu alemukuti: mutamuvuziyaje num'umuntu suti zye muweni. Inga lumu, inga mwazil'u Mwanamuntu azyusile kuvafwe, pala nene pe muziyangaje.

10. Pe valemukusyelemetela mwizwi linili, valemukuvuzilizanya valemukuti: ukuzyuha kuvafwe amwe shyeshyonu?

11. Valemukumuvuzilizya valemukuti: a amwe zye zili vuli zye vakuyang'avamana kalata lwe vakuti akutalih'u Eliya ukwinza?

12. Uwen'alemukwamula alemukuti: kwe nalyoli, u Eliya we wa kutalih'ukwinza, w'alilemukuyananya zyonti: Ilyene lye likumuyang'u

Mwanamuntu mwa kalata lye mutalyazil'imwe lye likuti w'akuyimylwa akusufilwa nkani?

13. Ine nene nkuvavuzya nkuti: ukwinza Eliya kw'ayinzile wope, avene nene valemukumwizizya inza she vakasime, inza sh'amuyanjijye nzil'ukalata.

14-20: Mat. 17, 14-21. Luk. 9, 37-42.

14. Pe valemukufiha pupo pe val'avasundikwa vakwe, valemukwaga vavazinganiye navant'impuga navamana kalata vakudalinkana navo amadali.

15. Ilelo lwe vamuwen'avant'impuga yonti, pe valemukutentwa valemukumushimbilila valemukumulamuha.

16. Uwen'alemukuvavuzilizya alemukuti: amadali gemo wadalinkana navo agashyonu?

17. Pe woka wa mumpuga mumwo alemukumuvuzya alemukuti: we musambilizizi namulesite kukwah'umwanawan'umwanayuli uno, uwa mpepo nsitakuyanga.

18. Ikulinga imusunkulinye p'akujenda nukuzilib'ishizilisi, p'uvene akujenda nukufulizy'itatafula, akuti

nukusyekulany' amino, p'akwuma vovul'umuvili. Ilelo p'ine njanzile navasundikwa vaho ntili simuyifumwaje, ilelo nazile ivaposite.

19. P'uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : ye mwe kwe kusita kwitiha vuli avantu va shinish'iva? Mpele poshi ukuva namwe, mpele poshi ukuti "sangapa sangapa" shima? Simumulet'ipa.

20. Valemukumuleta. Ilel'umulumendo lw'amuwen'u Yesu, p'impep'inkandamanu ilemukumusunkulanya ilemukumuhanizya pansi, alemukugalagata pansi alemukufulizya nitatafula.

21. Uwen'u Yesu alemukumuvuzilizy'uyise wa mwana alemukuti : imwanzite shya-li? Uwen'alemukuti : imwanzite muvugolo.

22. Shim'ikumutaga namuwoto namuminzi lw'ikuti imugoje. Nkand'ing'umañil'iwe, p'utupepelezyaje utupohaje.

23. Uwen'u Yesu alemukuti : ukumaña kwe kwashi, lwe lwitiho ing'umañil'ukwitiha, p'uzimañile zyonti, pe nazimo zitakukupota.

24. P'alemukuyilata ukuyang'uyise wa mwana, amansozi lwe gakulengalenga ale-

mukuti : nitisil'umwene. Umpohaje ukusufanya ing'uyazile ncili nkusufanya.

25. Ayazile lel'u Yesu vakumushimbilil'avantu p'alemukuyipilil'impep'inkandamanu alemukuti : we mpepo we nsitakuyanga we kutw'iwe, nene ne nkukuvuzya nkuti fumaga mumunt'uno, utavuyizyaje ukwinjila mu-mwakwe nohavili.

26. P'ilemukukuta ilemukumusunkulanya nkani ilemukufuma. Uwen'umulumendo ali fwe ngat'afuye. Vamo valemukuti : afuye nzila.

27. Uwen'u Yesu alemukumulem'umuhono alemukumuvusya. P'alemukwimilila nzila.

28. Ilelo lwe vavazil'ukufiha kuhaya, pe valemukumuvuzilizya avasundikwa vakwe lwe vayelesile nawo valemukuti : iswe ituposite shyonu ukuyifumwa?

29. Uwen'alemukuvavuzya alemukuti : izyen'izi zye zitakufuma shyaha ndali, nkand'ing'utili nukuputa pupo, ing'utili nukufunga pupo, pe zikufuma.

30—32 : Mat. 17, 22, 23. Luk. 9,

43—45.

30. Pe valemukwepa pupo valemukutuba mumsi ya mu-

Galilayi. Alemukuti num'ataneñaje.

31. Sh'alemukuvavuzya avasundikwa vakwe alemukuti: u Mwanamuntu valimuviha muñove zya vantu ve valimugoga. Ilelo lwe vamugozile, p'alizyuha ilya vutatu.

32. Nkand'avene lilemukuvapot'ukulyagany'izwi linili. Valemukuñil' ukumuvuzilizya.

33—50: Mat. 18, 1—9. Luk. 9,
46—50.

33. Alemukuval'uku fihamu-Kapelinahumu. Ilelo lwe vatendime muñumba, p'alemukuvavuzilizya alemukuti: mwadalinkanaga shyonu mwidala?

34. Avene valemukupuma mwa. She vadalinkanag'ilya vupiti mwidala, vatili umupiti amw'unanu iswe?

35. P'uwen'alemukuten dama alemukuvit'avishumi navavili, alemukuvavuzya alemukuti: inga wok'akuti mbe ne mutanzi nene kuvamwitu, we pakuti ayipelaj'ukuva wamwisinda kuli vonti, we pakuti ayipelaje wa kuvavombela vont'avamwavo.

36. P'alemukusend'umwana alemukumuviha pahati alemukumupahatila alemukuvavuzya alemukuti:

37. uno we ng'akumupo-

shela wok'umwana w'ali fwe wununo, ing'akumuposhela mwizina lyan'ine, w'amposheleye nene. Ilelo w'akumposhel'ine, w'atamosheleye nene ndali, w'amuposheley'uno w'antumil'ine.

38. P'u Yohani alemukumuvuzya alemukuti: we musambilizi twamwazile woka w'impep'inkandamanu akufumwa mwizina lyaho. P'iswe tulemukumuhana she twazile atakutulandata.

39. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti: mwamulesyaga shyonu lelo? She vonti ve nga vakupel'amamfindango mwizina lyane, ve vatalinjanga mbivi naluvilo.

40. Sh'uno we nga tutagunjiline nawo, we tukujendelana nawo.

41. Sh'uno we ng'akuvanwesya lwe lupindi lwokavwelele lwa minzi, ing'akuvanwesezya she mwe vantu wa Cilisiti izina, nalyoli lyolinkuvavuyz'ine nkuti: atalipotw'iywa kumulipila.

42. Nkand'uno we ng'akumupuywa woka wa vans'iva, ve vakunitih'ine, w'ine nkutizil'impupusu izya kumukung'ulwala kunsingo ukumu-

dwiywa mwasumbi uwene kuli zizyo zye zikumwinzila.

43. Inga lelo uyazile wok'umuhono waho akuti akupuyw'iwe, p'uwudumule. She nukuval'ukwinjila muvulanzi lw'uyilemazizye nzila, nukuva nago gont'amahono lw'uvusil ukuvala namwipalazya namumwoto w'atakuzima nalumo,—kwinza kwe kuyilemazya.

44. She mwe nintofi zyavo zitakufwa nalumo numwoto wavo atakuzima nalumo.

45. Pope ng'uyazile shyok'ishinama shyaho shikuti shikupuyw'iwe, p'ushidumule. She nukuval'ukwinjila muvulanzi lw'uyilemazizye nzila, nukuva naywo ywont'iyinama lw'uvusil'ukutajilwa mwipalazya lya mwoto,—kwinza kwe kuyilemazya.

46. She mwe nintofi zyavo zitakufwa nalumo numwoto wavo atakuzima nalumo.

47. Pope ng'uyazile lyok'ilyinso lyaho likuti likupuyw'iwe, p'ulitonkole ulitaje. She nukuva wa lyinso lyoka vwelele lw'uvusil'ukwinjila kushinamwene shya Mulu ngu, nukuva nago gavi'laminso lw'uvusil'ukutajilwa mwipalazya lya mwoto,—kwinza kwe kuva w'ilyinso lyoka.

48. She mwe nintofi zyavo zitakufwa nalumo numwoto wavo atakuzima nalumo.

49. Avantu vonti, woka woka pakuti valunjilwaje numwoto.

50. Iveya lye lyinza. Apene nene ing'iveya lisufile, pe muywaje kwi iywa kulihali-fwa? Muve niveya muhati giñu, nukutenjelana mutenjelane muvwi halo.

10.

1—12 : Mat. 19, 1—9.

1. P'alemukusogola. Alemukwepa pupo p'ali, alemukual'ukufiha mumsi ya muYudayi, isyila lila lya Yolidani. P'avantu valemukual'ukuvungana pupo p'ali. Uwen'alemuku vavuzi inongwa inza sh'avavuziyaga shima.

2. P'avafwalisayi valemukupalamila kukwakwe valemukuti tumulinje. Valemukumuvuzilizya valemukuti : vul'iwe, amwe hinz'umuntu ukutavul'umushi wakwe?

3. Uwene wope alemuku vavuzilizya alemukuti : u Mose munkomelezyo zy'ala-jizizye atili vuli?

4. Avene valemukuti : u-

wen'u Mose w'ayitisile atili mumusimbil'ukalata wa kuti imulesile inga pe mumutavule.

5. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : sh'awen'u vugomu vwa moyo gin'imwe, mwe mumwo mw'avasimbity'ululajizyo lunulu.

6. Apene pavwando pala p'ahapelaga ywont'u Mulungu, p'atili numwanayuli woka numwantanda woka mpelela, ukuvapela.

7. Mwe mumw'umuntu akumuleha nuyise nu'ina,

8. ilelo pe ve vavili vanava pe vakuyipel'ukuv'umuvili woka mwene. Pe valesil'ukuva vavili, vayipezil'ukuva muvili woka mwene.

9. Ilelo he ng'ahapatinkiny'u Mulungu, he mwiho ukuhapagulanya we muntu.

10. Kuhaya havili valemukumuvuzilizy'avasu ndikwa vakwe inongwa zinizi.

11. Uwen'alemukuvavuzya alemukuti : uno we ng'akumoving'umushi wakwe, havili ajende nukusend'uwunji, p'avembusile numuhamuntu.

12. Wope numwantanda ing'akuleh'umulume wakwe, ing'akusema nuwunji, wope p'avembusile vovulo.

13—16 : Mat. 19, 13—15. Luk. 18, 15—17.

13. Pe valemukulet'avana kukwakwe valemukuti avapalamansye mumuvili. Aven'avasundikwa vakwe valemukuvapilila ve vavalesite.

14. Uwen'u Yesu nene lw'avaweni p'alemukuyitwa alemukuti : simulesh'avana vimize kukwane mukuvahanziza shyonu ? Sh'ishinamwene shya Mulungu shya vuvu ve nga vali vovulo.

15. Nalyoli lyoli nkuvavuzy'ine nkuti : uno we ng'ishinamwene shya Mulungu atakushiposhela ukuva fwe mwana, w'atalival'ukwinjila nalumo.

16. P'alemukuvakukula alemukuvavih'inove alemukovalota.

12—31 : Mat. 19, 16—30. Luk. 18, 18—30.

17. Ayazile lelo lw'akufuma mu'umba lw'akuti njende mwidala, pe wok'umuntu alemukumushibilila alemukumusugamilila alemukumuvuzilizya alemukuti : we musambilizi we mwinda, imbombe zyon'ine izya koval'ukupwan'uvupwano vwa vulanzi vwa mukunjikunji ?

18. Uwen'u Yesu alemukuti : ukunjanga shyon'uvwinz'ine ? Amw'alipo nuwa-

mwav'umwinza ? Nkut'u-mwinza ali woka mwene, we w'u Mulungu weka.

19. Inkomelezyo uzimañile. Nulwa kuti "utahagoje" nulwa kuti "utahavembuhaje" nulwa kuti "utahivaje" nulwa kuti "utamuhomeshezyaje mwalwe uwa-mwiñu" nulwa kuti "utasampaje iywa wamwiñu" nulwa kuti "umushindishe nuso nuviñu."

20. P'uwen'alemukumuvuzya alemukuti : we musambilizi, zye nzilandite zyonti zinizi, mfumile nazyo kwe kuvunsi.

21. P'u Yesu alemukumwena alemukujenda nukumukunda alemukuti : halipo hoka h'usyay'iwe. Valaga ukal'ishyuma shyaho shyonti uvagavany'avapina, she p'u-lonsil'ishyuma kumwana. Inga p'uyinze kukwane undandati.

22. P'uwen'alemukuvinduha kushyeni lw'ayiyuy'izwi linili, alemukuswimililwa alemukuvala. Sh'ali muhat'iywum'iywinji.

23. P'u Yesu alemukuveñelezy'avasundikwa vakwe alemukuvavuzya alemukuti : uvugomu te vugom'avahataywuma ukwinjila mushinamwene shya Mulungu !

24. P'aven'avasundikwa valemukuganduh' izwi lya-kwe linili. P'u Yesu alemukuvuyizy'ukuyanga alemukuti : mwe vana mwe, uvugomu te vugom'ukwinjila mushinamwene shya Mulungu ve vakusvila ywe ywuma ywavo.

25. Ningamila ukutuha mwilyinso lya nsindani numuhatashyuma ukwinjila mushinamwene shya Mulungu—kupupusu ukutuh'ingamila mwilyinso lya nsindani.

26. P'aven'avasundikwa valemukwonjezya ukutentwa valemukuti : p'unanu akupona lelo ?

27. P'u Yesu alemukuveñelezya alemukuti : avantu ve vashi ve zivaposite zinizi, uwen'u Mulungu nene we zitakumupota.

28. P'u Peteli alemukuyanga alemukuti : yeñ'iswe tuyilesile ywont'iywitu, tukulandite wenewe.

29. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : vonti ve nga vakuti niñumba zyavo vakuti navanin'avanyuli vakuti navanin'avantanda vakuti navana vavo vakuti navayise vakuti navañina vakuti namagunda, ywonti vakuvileha pe pazyane napano-

ngwa zya kupulumushila mu-
mwo—,

30. ve valilemukuvazilwa a-
mashum'ishumi pali hoka he
vahalesile vakuposhelaga na-
mumsi pans'umu : vakutinji
ni'numba vakutinji navani-
n'avanayuli vakutinji nava-
nin'avantanda vakutinji na-
vanina vakutinji navana va-
kutinji namagunda vakuti-
nji nukuywimilwa pupo,
mwope namuns'ila y'ikwinza
valilemukuposhela nuvulanzi
uvusita kusila nalumo lu-
mo.

31. Avinj'avatanzi valile-
mukuv'avamwisinda, avi-
nj'avamwisinda vakuva va-
tanzi.

32—34 : Mat. 20, 17—19. Lük. 18,
31—34. Yoh. 11, 15.

32. Avene vali mwidala u-
kuzuv'ukvala mu-Yelusale-
mu. Uwen'u Yesu alemu-
kulongolela kwilongolela, p'a-
vene valemukutentwa. Ave-
ne ve vahalandata mwisinda
valemukutetema. P'u Yesu
ahasenda nohavil'avishumi
navavili alemukuvavuzya zi-
zyo zikwe zimwinzilaje ale-
mukuti zizino zizino.

33. Alemukuvavuzya ale-
mukuti : yeñi tukuzuva tuku-
vala mu-Yelusalemu, mw'u
Mwanamuntu alitwalwa na-
kuvashiput'avapiti nakuva-

mañakalata. Ve valimulo-
nga ilya kuti pakuti afwanje,
havil'avene valimutwala ku-
vakunzi.

34. Ve valilemukumusamu-
la valilemukumuswila nama-
ti valilemukumusyempa va-
lilemukumugoga. Nkandi
pisiku Iya vutatu p'alilemu-
kuzyuh'uwene.

35—45 : Mat. 20, 20—28.

35. Pe valemukupalamila
kukwakwe avana-Zebedayi
nu-Yakobu nu-Yohani vale-
mukuti : we musambilizi
twati tulave hamo kukwaho
aha kutup'iwe.

36. Uwen'alemukuti : ha-
ntu vuli he mukulava ku-
kwane ?

37. Avene valemukuti :
twatinji ingavanga tuve tu-
tendamaje nawe lw'uliyinza
muvumwamu vwaho, woka
kumuhon'umulilo woka ku-
muhon'umumongo.

38. Uwen'u Yesu alemu-
kwamula alemukuti : muta-
zimañile zye mukulava.
Amwe mumañil'ukunwel'i-
mfinga ye nkwe ñwelaje ine ?
Amwe mumañil'ukwozelw'a-
minzi ge nkwe nozelwaje
ine ?

39. Valemukuti : ena tuma-
ñile. Uwen'alemukuvavu-
zya alemukuti : nimfinga ya-
ne ye yashi, ye mukuñwela,

naminzi gane ge gashi, ge mukwozelwa.

40. Nkand'ukwen'ukute ndama nakumulilo nakumungo kukwane, y'ite mbo mbo yane ine ukumup'umuntu ndali, pe valilemukute ndama vuvu ve ng'avayana nizize Wuyo.

41. Avene lel'avishumi lwe viyuye zinizi, pe valemukuvayitililwa va-Yakobu nu-Yohani.

42. P'u Yesu alemukuvita alemukuyanga navo alemukuti: muvamañile na ve vakuyanjiwa ukuva vamwene va vantu nkuti vakutiling'ulwa vumwene avantu vavo, navapiti vavo muvamañile ukuti vakuvakonzya ge maha avantu.

43. Imwe ñene mutahonzyaje vovulo ndali, imwe uno we ng'akuti mbe ne mpiti nenene kuvamwitu, we pakuti ayipelaje ukuva wa kuvavombela mwe vamwavo.

44. Nuno we ng'akuti mbe ne mutanzi nene kuvamwitu, we pakuti ayipelaj'ukuva muñamata wiñu mwe vamwavo.

45. She wope nu-Mwanamuntu atinzil'ukuvanz'avakumuvombela wuyo ndali, ayinzil'ukuvavombela ve vantu, ayinzil'ukulip'uvulanzi

vwakwe ukuti yuve vwa kuvahombol'avinji.

46—52: Mat. 20, 29—34. Luk. 18, 35—43.

46. Pe valemukuval'ukufiha mu-Yeliho. Vazile lelo lwe vakufuma muhaya mu-Yeliho nawuyo navasundikwa vakwe navant'impug'impiti, pe valemukwag'uwanntonko u Balitimayi umwanTimayi w'atendime kw'idala kuluvazu alemukulava iywa kulava.

47. Ilelo lw'ayiyuye ukuti we w'u Yesu wa mu-Nazaleti w'akupitilila, p'alemukujenda nukuvilishila alemukuti: Yesu, we mwana-Davidi umpepelezyaje.

48. Valemukumupilila vam'avantu valemukuti: we pumaga! Uwene ñene p'alemukwonjezya nkani ukuvilishila alemukuti: we mwana-Davidi, umpepelezyaje.

49. P'u Yesu alemukwimilila alemukuti: mumulet'uku. Pe valemukuval'ukumusenda uwantonko valemukuti: jimbag'iwe vuhaga, sh'un'atili mumulete.

50. P'uwen'alemu kutag'umwenda wakwe umutote pansu, alemukuvuha alemukuvula kwa Yesu.

51. P'u Yesu alemukumuvuzilizya alemukuti: wati-

nji nti vuli nawe? Uwen'u-wantonko alemukuti: inga neñag'aminso, we musambilizi wane we mupiti!

52. Uwen'u Yesu alemukuti: vuhaga lukuzuzuvushizizye lwe lwitiho lwaho. P'alemukweña pashezi. P'alemukumulandata mwidala mw'ajendaga.

11.

1—10: Mat. 21, 1—9. Luk. 19, 29—38.
Yoh. 12, 12—16.

1. Vazile lelo vassenjeleye ku-Yelusalemu, lwe vamakufiha na mu-Betifwage namu-Betaniya nakwigamba lya mavula, p'u Yesu alemukuvatum'avasundikwa vakwe vavili

2. alemukuti: muvale munkey'ila ye mulungamine nayo. Lwe mukuval'ukufiha, pe mutalihav'ukwag'ina ya ndogovi — vayikunzile — ye num'umuntu atalimbiye nalumo. Ye musatule muhallet'uku.

3. Ing'um'umuntu akuva-vuzilizya akuti mukuyisatula yashi? pe muhatinji, sh'umwene akuyanza. Pe vatalihava ukuvanincilizya.

4. Pe valemukuvala, valemukwag'ina ya ndogovi

vayikunzile kushikwilo kunzi pidala. Pe valemukuyisatula.

5. Pe vamo ve vimiliye pupo valemukuvavuzilizya valemukuti: mwe, shyonu? Mukusatula yash'ina ya ndogov'ino?

6. Avene valemukuyanga lilyo ly'avavuzizy'u Yesu, pe valemukuvaleha.

7. P'ina ya ndogovi valemukuyitwala kwa Yesu. Pe valemukwal'amenda gavo pamwana pandogovi, p'uwen'alemukulimbila.

8. Vamo nen'avant'avinji valemukwal'amenda gavo mwidala. Avamwavo valemukupañul'insamba zya makwi, zyope valemukwala mwidala.

9. Pe vonti ve valongoleye kwilongolela na ve valandite mwisinda valemukuvilishila valemukuti: "Hosyana, mulotwa, w'akwinzila mwizina lya mwene.

10. Vulotwa uvumwene vwa tata, vwa Davidi, vwe vwalemukwinza. Hosyana kumwana."

11. P'u Yesu alemukuvall'ukufiha mu-Yelusalemu alemukwinjila mwa tempeli. Ilelo lw'aweni mwonti, p'alemukwaga vwiliye. P'alemukufuma alemukuvala mu-

Betaniya navasundikwa vawe ishumi navavili.

12. Isiku lya ndavi lelo lwe vakufuma mu-Betaniya, lwe vakuvala mu-Yelusalemu, p'uwen'alemukwaga ikumulum'inzala.

13. Ilelo lw'awen'ituvu lya matund'aminji ukutali, p'alemukuvala alemukuti neñe inga lihomil'amakuñu. Ilelo lw'afisile p'alemukwaga gamezile ge matundu geka. Sh'amand'aga kuhom'amakuñu gashili.

14. P'u Yesu alemukuyanga kwikwi alemukuti: ilelo pe shima numo atalyanje nalumo insanga papaho. Avasundikwa valemukwiya lw'akuyanga linili.

15. Pe valemukuval'ukufiha mu-Yelusalemu. Uwen'u Yesu alemukwinjila mwa tempeli, p'alemukuvavinga mumwo na ve valesitiya kukala na ve vakalaga mwa tempeli, alemukuti niyitala ywa vuvo ve vatananyag'indalama, alemukuti niyitengo ywa vakalankunda alemukuyibenula.

16. Alemukuvalessya na ve vatili tutushe ilya mwa tempeli lwe vanatuye yimo.

17. Alemukuvalanganizya alemukuti: nkuti lisimylwe

mwa kalata lye likuti: "Inumba yane ikutashilwa ukuya ye numba ya kuputula mumwo vont'avakunzi," nkand'imwe muyipezil'ukuya nginga ya vapumayintu.

18. Zye valemukwiya navashiput'avapiti navamañakalata zinizi, pe valemukwanz'izya kumugojela, valemukuti tutuvuli nawo. Havili valemukuñila she vazil'avantu impuga yonti zikuvalohola muhati zy'akuyang'u-wene.

19. Shima alemukulinga lwe vwiliye shyamazuva, p'alemukufuma muhaya mumwo.

20. Shyanzance lwe vakutuha pe valemukwag'ituvu lila lyumile na ge mazi.

21. P'alemukukumbuha u Peteli alemukuti: we musambilizi, yeña ituvu lila ly'utifile lyumile.

22. P'u Yesu alemukwamula alemukuti: muve nulwitiho lwa kumwiti'u Mulungu.

23. She nkuvavuzi'ine nkuti: nalyoli lyoli uno we ng'akuyanga kwigamba linili akuti: vuhag'uyitaje mwa sumbi, ilelo asite nukuganagana napansi lw'akuyanga, amañaje ukuti zikwinza zizyo

zye njanzile zikuyipela,—
w'aliyaga zyzinzile nalyoli.

24. Mwe mumwo nkuvavuzya nkuti : ywonti ywe nga mukulava lwe mukuputa, mumañaje ukuti tukuposhela, pe muliposhela nalyoli.

25. Inga mwimiliye mukuputa, pe muswil'amalandu ga muntu ing'ali nago kul'imwe, pe wope nuso kumwaña ukuti agaswile namw'amalandu ginu.

26. Ing'imwe mutakuswil'amalandu ga vamwiñu, pe wope nuso kumwaña atakuswil'agiñu ge nga mukupulumushila.

27—33 : Mat. 21, 23—27.

Luk. 20, 1—8.

27. Pe valemukufiha mu-Yelusalemu nohavili. Ilelo lw'akujendanga mwa tempele, pe valemukupalamila kukwakwe navashiput'avapiti navamañakalata navahombe ayahataluholo.

28. Valemukumuvuzilizya valemukuti : zy'ukuvomba ukuvombel'amaha vuli ? Unan'akupiy'amaha ganaga atili uvombe zinizi ?

29. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : yiywi nane mbavuzilizyajelim'izwi, Inga mumbuzizye lilyo, pe nane nkuvavuziy'amaha ge

nkuvombela zinizi kwe gafumile.

30. Ulwa kwozelwa lwa Yohani lwafumile kwi ? Amwe lwafumile kumwaña, amwe valwasite ve vantu vuli ? Simumbuzye.

31. P'avene valemukunoñonelana lwe vayelesile valemukuti yeñi inga tukuti lwafumile kumwaña, p'uwene alitinji : pe mwali nishyona lelo ukumwitiha ?

32. Amwe tutinji valwasite ve vantu ? Ndali !—She vahañilag'avantu, she vonti valemulemil'uvukuvwi nalyol'u Yohani.

33. Pe valemukuval'ukumvamul'u Yesu valemukuti : tutalumañile. Pe wope u Yesu alemukwamula alemukuti : pe fwane lelo nane ntakuvavuzya kwe gafumil'amaha ge nkuvombela zinizi.

12.

1—12 : Mat. 21, 33—46.

Luk. 20, 9—19.

1. P'alemukuvavuziy'iyo hlanyo iywa kuyanga mumwo alemukuti : p'ali wok'umuntu, w'alemukuvwal'umugunda wakwe wa mampensya alemukuti nuluvaga alemukuzenga, alemukuti nincelelje iya kufinatila mumw'amampensye. alemukubana.

alemukuti ninganzia alemukuzenga, alemukuvaviha muniwo navantu avakuvombela amampensya, p'alemukuvavala kungsi yinji.

2. Ilelo lwe ginzil'amandaga mampensya, p'alemukutum'umuamata uwa kuvalikumusendela zim'insangazyamampensya kul'ava vevahavombelaga.

3. Avene valemukumulema valemukumuhoma valemukumuinga lwe vatamupiye nazimo.

4. P'uwen'alemukuvuyizya nohavili alemukutum'umuamata uwamwavo. We valemukumuhom'itwe namavwe, valemukumuinga lwe vamulizile.

5. Alemukuvuyizya nohavil'uvene alemukutum'uwamwavo. We valemukumugoga. She valemukuhonzya navo vovulo navamwavinji. Vamo valemukuvahoma, vamo valemukuvagoga.

6. Ilelo p'ali numwana wakwe umulumendo wok'imozi, unkundwa kukwakwe, w'alemukumutuma pisinda alemukuti: uwen'umwanawane we valilemukumunila.

7. Avene nene avambombo ya mampensya valemukuti:

we wa palupwan'uno, shushi tumugoje, pe tukuva swe va palupwano sweneswe.

8. Pe valemukumulema valemukumugoga, valemukumufumwa mumugunda wa mampensya, valemukumutaga.

9. Alituvuli navo lelo umuhatamugunda wa mampensya? Aliyinz'ukuvagog'ava pambombo ya mampensya vanava. Uwen'umugunda wa mampensya alipwanizy'avanji pupo.

10. Apene pakalata imwe mutapazile nalumo p'akuti: "Ivwe lilyo lye valisufizy'avazenganumba, lye havili liyipezil'ukuva lya kusimpa pup'inumba yonti.

11. Sh'ahonzizye we mwene ukulipela vovulo, atili livanje lya kusukumil'iswe lwe tukwea."

12. Avene valemukuti tumuleme, havili valemukujenda nukutetema kuvantu ve vavungin'impuga yonti. She vashyazil'ishiholanyo shinishi valemukuti akututaha sweneswe. Pe valemukumuleha pupo valemukuvava.

13—17: Mat. 22, 15—22. Luk. 20, 20—26.

13. Pe valemukuvatuma kukwakwe vamo navafwa-

lisayi navana-Helodi valemukuti ve vamwambambe mwilomu lyakwe.

14. Ve valemukuval'ukuyanga nawo valemukuti: we musambilizi twazile ukuyanga zye zya nalyoli lw'ukuyang'iwe, ninsoni nazimo kuvant'iwe. She num'umuntu utakumuseva muvwinza kumins'iwe ndali, avantu ukvalanga lye lya nalyoli idala lya Mulungu. Pe tukukuvuzilizya lelo tukuti: amwe hinz'ukusonk'umusonko kwa Kesali? Amwe mwiho? Tutuvuli, amwe tusonkaje, amwe tusitaj'ukusonka,—vuli?

15. Uwene nene alemukuman'ishifumbo shyavo alemukuti: mukudinga shyonu? Simundanj'indalama ya musonko, neñe!

16. Pe valemukumulanga yoka. Uwen'alemukuti: amw'ishiholany'ishi shya nanu? Nuvusimbe vwe vasi-myile pupo vwa nanu? Valemukuti: vwa Kesali.

17. P'u Yesu alemukwamula alemukuti: E, fwane lelo, simumupanj'u Kesali iywa pavu-Kesali vwakwe, wope nu-Mulungu mumupanje iywa pavu-Lungu vwakwe. Pe valemukusukumila.

18—27: Mat. 22, 23—33. Luk. 20, 27—38.

18. Pe valemukupalamila navasadusayi ve vakuhana vakuti ukuzyuha num'umuntu atakuzyuha nalumo. Vope valemukumuvuzilizya limo valemukuti:

19. we musambilizi, yeñ'u Mose alajizizye mwa kalata wakwe atili: "Inga munine wa muntu afuye, alesil'umushi wakwe lw'atapafile num'umwana, pe pakuti umunine amupwanaj'umushi, amupapil'avana umunine."

20. Ilelo pe vali panapa avana-muntu vasanu navavili. P'umukulu wavo alemukusend'umwantanda, alemukupitilil'ukufwa sh'atapafile numo.

21. P'alemukumupwan'uwa vuvili. Wope alemukupitilil'ukufwa sh'atapafile numo. Wope nuwa vutatu vovulo.

22. Pe valemukulandatana ukumupwana vovulo ve vasanu navavili, vonti valemukufwa she vatapafile navamo. Pisinda kuli vonti pe wope numwantanda alemukulandat'ukufwa.

23. Inga lumo lelo lwe vazyusile vont'avantu, p'akuv'umushi wa nanu? She vonti vamusenzite ve vasanu navavili.

24. P'uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : ine nkuti zye zizyo mukupuva, she nukalata mutamumañile namaha ga Mulungu mutagamañile.

25. Sh'ukuzyuha lwe vazyusile kuvafwe, pe nukusenda vatalisendaga, nukusendwa vatalisendwaga ndali, valiva fwe vahavizya va kumwana.

26. Ukwene ñen'ukuzyuh'avafwe vayaya,—mutalyazile mwa kalata wa Mose, mw'akutuvuzy'izya palwangwa pala, ly'u Mulungu ayanzile nawo ly'atili : " Nene ne Mulungu wa Abulahanu ne Mulungu wa Yisikaka ne Mulungu wa Yakubu,"—lye mutalyazile ?

27. Uwen'u Mulungu we Mulungu wa vafwe lelo ? Ndali wa valanzi. Zye zizyo mukupuva.

28—34 : Mat. 22, 34—40. Luk. 20, 39, 40. Luk. 10, 25—28.

28. P'alemukupalamila wok'umumañakalata, w'atejelezyaga lwe vakudalinkanaga naw'amadali, w'aweni sh'akuvamenelezy'uvene, alemukumuvuzilizya alemukuti : ulhomelezyo lulusyi kunkomelezyo zyonti lwe luli kwi ?

29. Uwen'u Yesu alemu-

kwamula alemukuti : ulhomelezyo lulusyi kunkomelezyo zyonti lwe lunulu lwe lukuti : " Tejelezyaga we Yisilayili, sh'u Mulungu umwene witu w'umwene wuyo weka,

30. w'umukundaje na we mwoyo waho wonti ninsingo yaho yonti nukusiva kwaho kwonti namaha gaho gonti."

31. Ulwamwavo lunine lwe lukuti : " Wope nuwamwiñu umukunde inza sh'uyikunzite weneve." Ulhomelezyo lwamwaw'ulupiti kul'izi lutalipo nalumo.

32. P'umumañakalata alemukwitiha alemukuti : nalyoli we musambilizi, uyanzile ulovosizye lw'utili, alipo Wuyo weka, atalipo num'uwunji kuluvazu kukwakwe.

33. Nashe ng'utili nishikunzi shya kumukunda wuyo na wemwoyo waho wonti na kwe kusiva kwaho kwonti na ge maha gaho gonti, nishikunzi shya kumukunda nuwamwiñu inza sh'uyikunzite weneve,—shye shilusizy'uwwinza nimputil'indungulizu nimputile zinji zyonti.

34. Uwen'u Yesu lw'ayazil'ayamuy'ahinza izya njele, p'alemukumuvuziya alemukuti : iwe ut'apatali pavumwene vwa Mulungu. Pe valemu-

kumuñila lelo ukumuvuziliza zimo vonti mwe vavaliye.

35—37 : Mat. 22, 41—46. Luk. 20,

41—44.

35. Uwen'u Yesu lw'avavuzizy'inongwa mwa tempeli, p'alemukuvavuzilizya alemukuti : lye vatili vayangaje vuli avamañakalata lye vakuti : "U Cilisiti mwana-Davidi?"

36. Sh'uwen'u Davidi lw'akuyanga mwa Mpepo mufinjile p'akuti : "Umwene ayanzile kwa mwene wane atili tendamaga kumuhoño wam'umulilo, uhafishe pupo p'avaluho vaho nkuvapelag'ukuva hatengo ahakuviha pup'iwinama ywah'iwe."

37. Yeñi lelo, uwen'u Davidi akumuyang'ukuva w'umwene wakwe. Pe havili avanj'umwana wakwe vuli? Aven'avant'impuga yonti mwe vavaliye, valemukuti : nonu zy'akuyanga.

38—40 : Mat. 23. Luk. 20,

45—47.

38. Ilelo lw'alemile akuvangalangizya, p'alemukuyanga lyope nilya kuti : mwandaj'avamañakalata, ve vakukwat'amasopeh'amatali lwe vakujendanga muhaya, ve vakuti vatulamush'avantu mumasolo,

39. namuñumba ya kupuñila mumwo mwope vakuti tutendame payitengo ywa vupiti, nashe nga vakuval'ukutendam'ukuly'i yintu pope vakuyisevela pavwimishi lw'avene.

40. Vakulinga valiy'inumba zya vantand'avafwile, pe havili vakupitilil'ukuput'intaliziya shifumbo. Avene valemukusundw'isunde lilusyi lwe vakulongwa.

41—44 : Luk. 21, 1—4.

41. P'u Yesu alemukute ndama alemukulungamana nimbogoso iya kutajila mumwo iywa kusangulizanya. Alemukwen'avantu lwe vakutajila mumwo indalama zyavo mumbogoso. Alemukwen'avadumbwe ve vinji valemukutajila mumw'indalam'ininji.

42. Pe wope numwanta nd'umuzishe umupina alemukutajila mumwo twahela-nusu tuvili, twe tukupe l'ihela lyoka.

43. P'u Yesu alemukuvit'avasundikwa vakwe alemukuvavuzya alemukuti : nalyoli nkuvavuzi'ine nkuti umuzish'umupin'uno avalusizy'ukutajila vonti ve vatajila mumbogoso ya kutajila mumwo iywa kusangulizanya.

44. She vonti vanava lwe vakutajila mumwo, pe vakusenda mwe vivatangaliye, uwene wununo néne muvupina vwakwe atajiye yiywo yw'ali naywo iywa nzala.

13.

Mat. 24. Luk. 21, 5—36.

1. Ayazile lw'akufuma mwa tempeli, pe wok'umusundikwa wakwe alemukuti: we musambilizi, usukumile namavw'iga niñumb'iz'uvw'nza!

2. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti: uziwen'inumb'impiti zinizi? Nalim'ivwe litalileshelwa pivwe lya mwavo lisitakumongolanya.

3. Ilelo lw'avazil'ukutendama pigamba lya mavula lw'akulungamana nutempeli, pe valemukumu vuzilizya va Peteli nu-Yakobu nu-Yohani nu-Andeleya ve vayelesile nawo valemukuti:

4. utuvuzay'isiku lya kwinzila zinizi lili kwi? Nishimanañilo shya kumañila mumwo ukuti zyzinzile: zyonti zisizile, shye shili vuli?

5. P'u Yesu alemukwamula alemukuti: mwandaje mwené numo atavapuvwaje.

6. She valilemukwinz'avinji valilemukujendela mwe mwi-

zina lyane valilemukutinji nene ne Cilisiti. Valilemukuvapuvany'avinj'avantu.

7. Inga lumu inga mwinzil'ukwiywa nuvulugu ninkolo ya vulugu ukuholwa, pe mutagandushe, she zye pakuti zitalile ukuloleha zinizi, izyene néne izya kuvumalishilo lwe zishili suti.

8. She nshivanza shyoka shya vantu shililemukululih'ishivanza shyamwavo, numwene wa nsi yoka alilemukululih'umwene wamwavo wa nsi ya mwavo, nukuying'insi kulilemukuyinga munsu munsu, ninzala ililemukugwanga.

9—13: Mat. 10, 17—22. Luk. 21, 12—17.

9. Zyonti zinizi néne kwe kwanda ukuyipinta muvupotw'insi. Pe muve mwandaje lel'imwe, she pe valilemukuvalonjelela pamalonjelwi gavo namuñumba zyavo izya kuputila mumwo, mulilemukuhomwa, valilemukuvaviha nakuvapiti nakuvamwene pe pizina lyane. Zye zya kumañila mumw'avene.

10. Inongw'izya kupulumushila mumwo néne zye pakuti suti vatejelezaje vont'ava-kunzi.

11. Apene néne pe nga vakuvakunga vakuvalonjelela

kuvalonzi pe mutakutanaje nzila ukuti amwe tuyenje tutinji vuli, ndali, zizyo zye nga mwazile avapiye wuyo pahavalilizyo huhu, zye zizyo muve muyanje zizyo. She mutaliyanga mwenemwe ndali, aliyanga wuyo we Mpepo mufinjile.

12. Vope navanamuntu valilemukulonjelelana vuvo vatupe ukwambililana kukwo kwe vakugojelwa, wope numunt'uyise alilemukumwambilila kukw'umuyuli wakwe, vope navayuli valilulih'avapafi vavo valivagoga.

13. Vont'avantu valivapat'imwe pe pizina lyane. Nkand'uno we ng'akuzyih'umulaha shima akufih'ukuzyih'umulaha nakumpelela, w'alipona.

14. Inga lumo inga muvazil'ukwaga pavufinjile vapagulinye, vimisile zye zil'umwiho mwe zitahondeye,—uno we ng'akuzyaga pakalata zinizi wayen'ahinza,—pe vahashimbilaje mumagamba vonti ve vali mu-Yudayi.

15. Uno we ng'ali pañumba pamwana, w'atahinjile mumo ukusenda yimo munumba yakwe.

16. Nuno we ng'alemile ukulima pamugunda wakwe,

w'atagalushile mwisinda ukusend'isopeho lyakwe.

17. Ye mwe vantanda pamanda gala na mwe muyijenzizye na mwe mukwonsy'avana!

18. Muputaje nene izya kushimbil'imwe ukuti zitavinzilaje lwe lupepo.

19. Uvupotwe vwa musana wuyo vuliva vupiti, vusitakuva nuvwamwavo mw'atalisil'u Mulungu ukupel'insi ukufiha nakushinish'uku, uvusitakwinza nuvwamwavo napisinda.

20. U Mulungu ing'asitag'ukudumul'amanda gugo, pe nkandi num'umuntu atakupona. Nkand'alilemukugadumul'amanda gugo uwe ne, avasavulwa vakwe v'avasavuye nzila ukuti vapone.

21. Musana wuyo inga mwazile wok'akuvavuzya akuti: yeñi u Cilisiti wuy'ukwo, ula kula, pe mutahitihaje.

22. She pe valilolehaga nava-Cilisiti vashifumbo navakuvwi vashifumbo, valipe l'amamfindango namayelega kuling'ukuvatezya na ve vasavulwa.

23. Nkand'imwe mwandaje. Yeñi ntalesile nzila ukuvavuzya.

24. Lwe vafumul'ukuyi-

mb'uvupotwe vwa manda ganaga avantu pe nizuva lililemukwilupa numwezi alilemukuleh'ukulama.

25. Zyo pe ninzota zililemukulagala kumwana, gope namaha ge gali kumana galilemukuyugumbana.

26. Pe valilemukwen'u Mwanamuntu akwinza mumavingo, lw'akwinza namaha nuvupiti vwe vwinji.

27. P'alilemukutu'avahavizya vakwe ve valilemukuvunganih'avasavulwa vakwe valifuma navo kunkungu zye zine, vonti ukufuma kuluvazu lwoka lwa nsi ukual'ukupela kuluvazu lwa kwivingo.

28. Simusende mwituvu isiholanyo. Lw'insamba zyakwe mukwaga zifufuye, zilemyle nukulemb'amatund'amolo, pe mukumani lamumw'ishisuku ukuti shipalamiye.

29. Vovulo lelo namwene-mwe inga muziweni zyonti zinizi ukwinza, pe muve mumani lamumwo ukuti zyzinzi zili kushilyango.

30. Nalyoli lyoli nkuvavyzy'ine nkuti avantu vashini-sh'iva vataliyepa vonti lwe zitapezilwe suti zyonti zinizi.

31. Niya kumwana niya pa-

ns'insi zye zikwepa, nkand'amazwi gane ge gataliyepa nalumo.

32. Ilyen'isiku lila nene nahavalilizyo hala, he numo atahamañile, vope navahavizya, va kumwana vatahamañile, wo pe na we mwana atahamañile, ahamañile w'utata weka.

33. Mwandaje lelo mudamule, she mutamañil'umwaha.

34. She zihonzizye fwe ngati zya muntu w'avusil'ukushula, w'akufuma muñumba yakwe, w'akuvih'avañamata vakwe akuvapa nimbombo un'iyakwe un'iyakwe, wo pe numusungashilyango akumulajizya nkani akuti udamule.

35. She muhonzizye vovulo lelo namwe, she mutamañile mw'akulinjil'umuhatañumb'ukwinza, ukuti ngavang'akulinjila shya mazuva, ingavang'akulinjila pavusiku pahati, ingavang'akulinjila pankanda lwe zikutema, ingavang'akulinjila shyanzance.

36. Ilelo mudamule namwe, she ngavang'atakuhav'ukwinza, avitushizyaje she muli mutulo.

37. Izyene zye nkuvavyza

mwenemwe, zye nkuvavuzya vonti nzila nkuti: muda-mule!

14.

1—2: Mat. 26, 1—5. Luk. 22, 1, 2.

1. Ilelo gasyay'amanda gatatu ukwinza nu-Pasa nacyaka wa vugali vusitamba. Pe navashiput'avapiti navamañakalata valemukwanz'izya kumwambamba ishifumbo ukumulema ukumugoga valemukuti tushevaje.

2. Valemukuti: pacyaka pe ndali, she pe vakutusambushil'avantu.

3—9: Mat. 26, 6—13. Yoh. 12, 1—8.

3. Ayazile lelo lw'ali mu-Betaniya muñumba ya Simoni wa mambombo, lw'alemukuly'iyintu, p'alemukupalamila kukwakwe umwamtanda woka w'asenzit'ulusazi lwa mbono ingomu nkani insitakusanganya nahant'ahanji, alemukubazul'ulusazi alemukumwitilila pitwe.

4. Pe vamo ve vali pupo valemukuyitwa, valemukuvuzanya valemukuti: akuta-ga zyash'imbono vovulo?

5. She nga vakalag'imbono zinizi, pe nkandi valonsil'indalama zye ziluszizy'amashum'amashumi gatatu uvwinji, zye vavagavany'ava-

samusu. Pe valemukumupilila nkan'umwantanda.

6. Uwen'u Yesu alemukuti: simumulesh'umwantand'uno, mukumuhasamiha shyonu? Sh'imbombo y'ambombey'ine inonile te kunona.

7. Sh'avapina ve muli navo shima, Inga mwatinji tuvapanj'iywinza avene vataso-yle. Nkand'ine ntakuva mumwiñ'umu shima.

8. Avomyile anonelezizy'u-wene. Atalisile nzila, ampasile nzil'imbono zya kunsyilil'ine.

9. Nalyoli lyoli nkuvavuzy'ine nkuti: mwonti mwe nongwa zya kupulumushila mumwo zinizi zikuval'ukukunuha munsu yonti, mwe zililemukuyanji lwa poka zyope nazy'avomyil'umwamtanda wununo, zikuva zya kumukumbushila wuyo.

10—11: Mat. 26, 14—16.

Luk. 22, 3—6.

10. P'u Yuda wa mu-Kalyoti, woka uw'ishumi navavili, alemukuvala kuvashiput'avapiti alemukuyanga navo izya kuvanincilizy'u Yesu.

11. Avene lwe viyuye zinizi, pe valemukuseshela valemukuti: e tukukulipil'indalama. P'uwen'alemukwanz'apinza apaku vanincilizya.

12—16 : Mat. 26, 12—10. Luk. 22,
2—13.

12. Apene lelo pisik'itanzi lya vugali vusitañambo, lye vakuvola nahagonzi ha Pasa, pe valemukumuvuzilizy'avasundikwa vakwe valemukuti: watinji tuhayananye poshi apakuly'iwe ahagonzi ha Pasa?

13. P'uwen'alemukuvatum'avasundikwa vakwe vavili alemukuti: muvale munkanya mula, mwe mulilemukuhomana numuntu w'asenzit'ulufulu lw'aminzi, we muhamulandate.

14. Muhinjile nawo mwe nga mwazil'akwinjil'uwene. Mwe muhayanje nawo umuhatañumba muhatinji: umusambilizi atili muhatinji: inumba ya kulila mumw'ahagonzi ha Pasa nane navasundikwa vane y'ili kwi?

15. Pe mulilemukwag'uwen'akuvalanganizy'inumb'impiti ya pigulu, mwe vaye niyilili vayiyaninye. Mwe muhayananye mumwo lelo iyintu ywa kuly'iswe.

16. P'avasundikwa vakwe valemkuvala valemukufiha muhaya, valemukuziyaga inza she lilyo ly'avavuzizye. Pe valemukuyanany'iyintu ywa Pasa.

17—25 : Mat. 26, 20—29. Luk. 22,
14—23. Yoh. 13, 21—26.

17. Ilelo pe lwe vwiliye shyamazuva p'alemukuval'ukwinjila mumwo navasundikwa vakw'ishumi navavili.

18. Ilelo lwe vatendim'ukulya, p'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti: nalyoli lyoli nkuvavuzy'ine nkuti mwe muvaliy'imwe mwe tukulya swenti panapa, woka alindil'ine.

19. Pe valemukujenda nukuswimililwa nkani valemukumuvuzilizya woka woka valemukuti: amwe nene? Havili wamwavo alemukuti: amwe nene?

20. Uwen'alemukuvavuzya alemukuti: mwe muvaliy'ishumi navavili, we wuyo we tukusanzila poka muluvig'ukulya.

21. Uwen'u Mwanamuntu we washi w'avusile inza she lilyo likumuyanga mwa kalata. Ye mwe we muntu w'ukumulil'u Mwanamuntu. Pavang'apinza ukusit'ukupafilwa nalumo we munt'iwe!

1 Kol. 11, 23—25.

22. Ilelo lwe valemil'ukulya, p'u Yesu alemukuse-nd'uvugali alemukusalifwa alemukuvaneñanya alemu-

kuvapa alemukuti : ale, we muvili wan'uno.

23. Alemukuti nimfinga alemukusenda alemukusali-fwa, yope alemukuvapa, vonti valemukuñwela.

24. Alemukuvavuzya alemukuti : ge mavanda gane ga lumfingwi ganaga, ge gakuvitishila ve vinji.

25. Nalyoli lyoli nkuvavuzy'ine nkuti : nkwanda we musañ'uno ntakuvuyizya nohavili ukuñwel'ilya nsanga zya mampensy'ili, nkuval'ukufiha pisiku lila lye ndiñwe-l'ipwa mushinamwene shya Mulungu.

26—31 : Mat. 26, 30—35. Luk. 22, 31—39.

26. Ilelo lwe vimyil'ulwa kumutim'u Mulungu, pe valemukufuma kunzi, pe valemukuvala kwigamba lya mavula.

27. P'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti : uvusik'uvu mweni mulilemukutinji ayipezile wa kutwazya ine. She lisimylwe mwa kalata lye likuti : "Ndilemukumuhomang'umudimi, ilelo pe nonzi zy'idimilo zijende nukuñampana."

28. Nkandi lwe nzyusile, pe ndilongolela kwilongolela ukuvala mu-Galilayi.

29. Uwen'u Peteli nene ale-

mukwamula alemukuti : pope nashe nga naga vonti vakuti ayipezile wa kutwazya iwe,—ine ndali ntalitinji ayipezile wakunazy'ine iwe.

30. Alemukwamul'u Yesu alemukuti : nalyoli lyoli nkuvavuzy'ine nkuti vwe vusiku vunuvu, lwe nkand'ishili nukuvilishila havili, she p'uyihanile hatatu kukwane iwe utili ntamumañil'ine.

31. Uwen'alemukupitilil'ukuyanga nkani alemukuti : pope nashe nga twaval'ukufwa swenti nawe, pope ntaliyihana kukwaho ine ukuti ntamumañil'iwe. Vonti navamwavo valemukuyanga linili.

32—42 : Mat. 26, 36—46. Luk. 22, 40—46.

32. Pe valemukuval'ukufiha kuluvungano lumo lwe vatili mwe mu-Getisemani izina. Uwen'alemukuyanga navasundikwa vakwe alemukuti : mutendame panapi-mwe, nkuval'ukuputa kul'ine suti.

33. Alemukusenda va-Peteli nu-Yakobu nu-Yohani, v'alemukuvala navo. P'alemukutetema umwoyo alemukwelela.

34. P'alemukuvavuzya alemukuti : umwoyo wane akuswimililwa nukuswimililwa

mwonti mwonti, pe ndi fwe ngati nakufwa kwe kufwa. Muvanje panap'imwe, tudamule swenti.

35. Uwen'alemukupitilila hansi alemukukupama pansi alemukuputa alemukuti : inga hapagaga pavupitililo papan'ahavalilizyo hanaha!

36. Alemukuti : Aba, lye likuti we tata, nayimo yitakukupota iwe, uyipitilizyaji'imfing'ino papane ipa. Havili ne washi ine zye nkasim'ine, mañi wenewe, zye ng'ukasim'iwe.

37. Alemukwinza alemukuvaga vakasit'utulo. P'alemukuyanga nu-Peteli alemukuti : Simoni, a, ukasit'utulo? Pope nahavalilizyo hoka vwelele hakuposit'ukudamul'iwe?

38. Simudamule muputaje ukuti lutazyo lutavagaje. Uwen'umpepo wa muhati w'ayitisile, uwen'umuvili ne ne we mutonsu.

39. Alemukuvuyizya nohavili alemukuval'ukuputa, alemukuyanga gugo g'ayanzil'itanz'amazwi.

40. Lw'ayinzile nohavili, p'alemukwaga havili vakasit'utulo, sh'utulo twavaposite, zyope nazye vamwamula valemukusavata vwelele.

41. P'alemukwinza nohavili

luhava ulwa vutatu alemukuyanga navo alemukuti : pashi, simukataje pasyaye, simutuzyaje. Ahakudamula hajiye lelo. Ahavalilizyo hafisile. Yeni u Mwanamuntu akutwalwa muñove zya vatalamalandu.

42. Simuvushe tujende ayinzil'uwa kuntwal'ine.

43—54 : Mat. 26, 47—58. Luk. 22, 47—58. Yoh. 18, 2—18.

43. Ilelo naluvilo lw'amakuyanga amazwi ganag'u-wene, pe valemukugandula wuyo ayinzil'u Yuda wa mu-Kalyoti uw'ishumi navavili, asenzite navant'impuga, ve valemile niyipanga namakunuku, vafumile nakuvashiput'avapiti nakuvamañakalata nakuvahombe avahataluholo.

44. Uwene wuyo w'avapanga avavuzizye nishimañilo ishya kumumañila mumwo ukuti we wuyo atili : uno we nga mwazile nkumufipa kwilomu, we wuyo we muhamuleme mumutwale, atashimBILE.

45. Ilelo lw'afisil'u Yuda, p'alemukumushimbilil'u Yesu alemukuti : we musambilizi wane. P'alemukumufipa kwilomu.

46. P'avene valemukujenda nukumulem'u Yesu.

47. Avene néne ve vimiliye pupo, woka alemukukul'ishipanga shyakwe alemukumu-dib'umuñamata wa washiput'umupiti alemukumuseng'ikutwi lyoka.

48. P'u Yesu alemukuva-vuzya alemukuti : lwe mwinzil'ukudem'ine, pe muli fwe ngati mutili tukuval'ukumulem'umupumayintu musenzite niyipanga nama-kunku.

49. Shima lwe tuhizyaga swenti mwa tempeli, lwe nka-vavuziyag'inongwa shima, pe mutandemaga shyonu ? Nkandi she zihonzizye vovulo ukwinza zizyo zye zili mwakalata.

50. Pe valemukujenda nukumuleshela vont'avasundikwa vakwe valemukushimbila.

51. Ilelo p'ali wok'umulumendo w'amulandite, w'akwasite we mutote weka wa mwend'umuzelu mumuvili. P'avajaha valemukuti tumuleme.

52. P'uwen'alemuku vale-shiel'umutote alemukushimbila vwelele.

53. Uwen'u Yesu valemukuvala nawo valemukumutwala kuwashiput'umupiti, she kwe vavungine navashi-

put'avapiti navahombe avahataluholo navamañakalata.

54. Uwen'u Peteli w'alemukumulandat'ukutali alemukufiha nawo muñumba ya washiput'umupiti, p'alemukutendama poka navañamata ukwot'umwoto.

55—65 : Mat. 26, 59—68. Luk. 22, 63—71. Yoh. 18, 19—24.

55. Avene néne navashiput'avapiti nuluhomano lwonti lwa vayangamalandu valemukwanza zimo izya kumumenelezy'u Yesu izya kumugojela mumwo, havili valemukupotwa.

56. Pe vali navo avakumuyang'izy'ilenga, havili valemukwaga zye vakumuyanga zitayanin'ahinza.

57. Pe valemukuvuha vamo valemukumuyang'izy'ilenga valemukuti :

58. umunt'uno tulemukwaga akuti : imañil'ine ukumongol'inumb'imfinjile ya Mulungu ino, ye vazenzile niñove, havili njende nukuvomb'amanda gatatu ukuze-ng'iya mwavo insitakuze-ngwa niñove.

59. Havili zyope nazinizi lwe vakumuyanga valemukwaga zitayanine.

60. P'alemukuvuh'uwashiput'umupiti alemukwinjil'a-

pazelu alemukumu vuzilizy'u Yesu alemukuti : zyoniti zye vakuyanga vanava sutakwa-mula nalim'iwe ?

61. Uwen'alemukupuma mwa alemukusita nukwamula nalimo. P'uwashiput'umupiti alemukuvuyizy'ukumuvuzilizya alemukuti : we iwe we Cilisiti lelo, we mwana wa Muhatalutimo ?

62. Uwen'u Yesu alemukuti : e, nene. Havili nukumweña mulimweñ'u Mwana-muntu lw'atendime kumuhon'umulilo wa Muhatama-ha, lw'akwinza mumavingo ga kumwaña.

63. P'uwashiput'umupiti alemukujenda nukuzepulany'amenda gakwe alemukuti : pe tutinji tuzanze vash'avanji avakumuyanga ?

64. Mwiyye namwe lw'akumusamula nukumusamul'u Mulungu. Vul'imwe ? Pe vonti valemukulonga valemuti : we wa kumugoga.

65. Pe vamo valemukumu-swila namati kuminso valemukuti nukumuziga kuminso, valemukumukanza namapwa havili valemukuti : uke, kuvwaga lelo. Vope navañamata valemukumu-homa nindisa.

66—72 : Mat. 26, 69—75. Luk. 22, 56—62. Yoh. 18, 17—27.

66. Uwen'u Peteli lw'atendime paluvungano, pe wok'umuntu wa washiput'umupiti, umwantanda alemukuvavala p'ali.

67. Alemukwag'u Peteli akwot'umwoto, p'alemukumweña alemukuti : nawe wavanga nu-Yesu wa mu-Nazaleti ula.

68. Uwen'u Peteli alemukuhana alemukuti : ha mu ntazimañile zy'ukuyanga nukuziyaganya ntazyaginy'ine. Ilelo lw'akuti mfume kunzi lw'ali pashilyango, p'ilemukuvilishila ninkanda.

69. Uwen'umwantanda lw'amuweñi, p'alemukuvuyizya havili alemukuvavuzya vuvo ve vali pupo alemukuti : umuntu wununo wamwavo wa vala.

70. Uwen'u Peteli alemukuhana nohavili. Ilelo lwe vizizye hansi pe valemukuvuyizya vuvo ve vali pupo valemukuyanga nu Peteli valemukuti : weya nalyoli we wamwavo wa vala. She we mu-Galilayi.

71. P'uweñ'alemukujenda nukuyitipa alemukuti nukulapa alemukuti : ine ntamañile nakum'umunt'uno we mukumutaha.

72. P'ilemukujenda nuku-
vilishil'ulwa vuvil'inkanda.
P'u Peteli alemukukumbu-
h'izwi ly'u Yesu amuvuzizye
ly'atili : lw'ishili nukuvili-
shila havil'inkanda, p'uyiha-
nile hatatu kukwane iwe p'u-
tili : ntamumañil'ine. P'a-
lemukusiva alemukujenda
nukukut'amansozi.

15.

2—10 : Mat. 29, 11—30. Luk. 23, 2—25.
Yoh. 18, 29—19, 16.

1. Pe valemukulavila shya-
nzance valemukuhomana
navashiput'avapiti navaho-
mbe avahataluholo nuluhoma-
mano lwonti lwa vayanga-
malandu valemukuyangana
lelo. Pe valemukumuku-
ng'u Yesu valemukuvala na-
wo valemukumutwala kwa
Pilati.

2. P'u Pilati alemukumu-
vuzilizya alemukuti : we
mwene wa va-Yuda we ?
Uwen'alemukwamula alemu-
kuti : uyanzile wenewe.

3. P'avashiput'avapiti va-
lemukumulonjelel'utunt'u-
twinji.

4. P'u Pilati alemukumu-
vuzilizya alemukuti : suta-
kwamula nalimo ? Sutakwi-
yw'utunt'utu twe vakukulo-
njelela ?

5. Uwen'u Yesu alemuku-

sita nukwamula nalimo. Pe
wope nu-Pilati alemukuje-
nda nukusukumila.

6. Shima pacyaka p'alemu-
kuva numwiho wa kuvatavu-
lila woka wa muñololo, we
nga vamusevaga vuvo.

7. Ilelo p'ali woka muñololo
we vatili u Balaba izina.
Wuyo vamulemile poka nava
ve vahahalambih'inkaya ve
vagozile numuntu lwe vaha-
lambisil'inkaya.

8. Ilelo p'avant'impuga yo-
nti valemukuzuv'ukuvala
kwa Pilati valemukuti : utu-
tavulile wok'umuntu nashi-
nishi, inza sh'ukututavulila
shima.

9. Uwen'u Pilati alemu-
kwamula alemukuti : ingava-
nga mutili akututavulil'u-
mwene wa va-Yuda ?

10. Sh'avamañil'avashipu-
t'avapiti ukuti havatumile
he hafwishi lwe vamulonje-
leye kukwakwe.

11. Aven'avashiput'avapiti
vavapiy'inkama nzil'avantu
vatili muhatinji : ututavuli-
l'u Balaba.

12. Uwen'u Pilati alemuku-
vuyizy'ukuvavuzilizya ale-
mukuti : ntuvuli lelo nu-
mwene wa va-Yuda, simu-
mbuzye ?

13. P'avene valemukwanda

pupo valemukupongomoha valemukuti : umuhomele pashihovenkanyo.

14. Uwen'u Pilati alemukuti : atazil'amalandu vuli ? Avene pe valemukwonjezya nkani ukupongomoha valemukuti : umuhomele pashihovenkanyo.

15. Uwen'u Pilatu lelo alemukuti mbombe zye vaka-sim'avantu, p'alemukuvata-vulil'u Balaba. Uwen'u Yesu alemukuvanincilizya avakumuhoma avakumuhomela pashihovenkanyo.

16. P'avasikali valemukuvala nawo muumba ya kupunzizya mumwo, valemukumwitilil'impuga yonti yamwavo.

17. Valemukumuzwih'isopeh'ishemamu, valemukutava nishipambwi shya lwan-gwa, shye valemukumuviha pitwe.

18. Valemukujenda nukumulamuha valemukuti : tukukulamuha we mwene wa va-Yuda.

19. Valemukumuhoma nitete pitwe, valemukumuswila namati, valemukumusugamilila, valemukumushindiha.

20. Ilelo lwe vamusufizye vovulo, pe valemukumuzu-

l'isopeh'ishemamu lila, valemukumuzwih'agakw'amenda havili.

20—41 : Mat. 27, 31—50. Luk. 23,
26—49. Yoh. 19, 16—30.

Pe valemukuvala nawo ukumuhomela pashihovenkanyo.

21. Valemukumulema wok'umuntu, izina lyakwe ali w'u Simoni wa mu-Cilene, uyise wa va-Alekandeli nu-Lufu, w'afumile kumugunda wakwe atili mpitilile. We valemukumusinjilizya valemukuti : umuñatulil'ishiho-venkanyo shyakwe.

22. Valemukufiha nawo pe vakuti pe pa-Goligata, lye likuti pe palupanga.

23. Valemukuti tumuñwe-sy'ipele lya mampensya lye vasanginye numulembo wa mila. Uwen'alemukusita.

24. Ilelo lwe vamuhomile pashihovenkanyo, pe valemukwilih'ishyili ukugavany'amenda gakwe, shilemukuyanga shye shyili ukut'u-shit'ulive akusend'ahant'a-haliv'iha.

25. Ukwen'ukumuhomela pashihovenkanyo kwe vamuhomeleye pahavalilizyo havutatu.

26. Gope namalandu ge vumugojeje valemukugasimba valemukugaviha pamwana

valemukuti : wuyo we w'u-mwene wa va-Yuda.

27. Valemukuvahomela poka nawo payihovenkanyo ywavo navagogavantu vavili. Woka valemukumuviha kumuhono wakwe mulilo, woka kumuhono mumongo, uwene alemukuva pe pahati.

28. Mwe mumwo mwe zyzinzil'izya mwa kalata w'atili : Vamusanginye navatalamalandu.

29. Ilelo vonti ve vatuhaga pupo valemukumusamula valemukuyinzya namatwe gavo valemukuti : hoho ! we umañil'ukumongol'inumb'imfinjile havil'ukuzeng'impw'amanda gatatu,

30. uli nashyonu lelo ukuyipoha weka, uli nashyonu ukwiha pashihovenkanyo ?

31. Vope navashiput'avapiti navamañakalata vovulo, vope valemukwitinkana ukumuholela valemukuti : avanji avapohaga shima, ali nashyonu ukuyipoha weka lelo ?

32. Ali nashyonu ukwiha pashihovenkanyo lelo, naswe tusukumile lelo, twitische tutinji fwane w'u Cilisiti, fwane w'umwene wa vana-Yisilayili nalyoli. Vope nava ve vahomelilwe poka nawo pa-

yihovenkanyo ywavo, vope valemukumupupusya zizyo.

33. Pe shilemukulinga pahavalilizyo ha mutanda, pishisi shilemukugwa insi yonti, shilemukuval'ukufiha pahavalilizyo havusanu navune.

34. Alemukulinga pahavalilizyo havusanu navune u Yesu alemukuvilishil'izw'ipiti alemukuti : Eloyi, Eloyi lama sebakatani, lye likuti : we Mulungu wane, we Mulungu wane, undesile shyonu ?

35. Vamo nene ve vali pupo lwe viyuy'izwi linili, pe valemukuti akumwit'u Eliya.

36. Pe wok'alemukushimbila luvilo luvilo, alemukuse nd'ahenda alemukuhatumpiha mwipele lya mampensya, alemukuhafwiha mwitete alemukumunwesya. Alemukuti : yiywi tweñe ing'akwiz'ukumupoh'u Eliya.

37. Uwen'u Yesu alemukuyizy'ukuvilishila izw'ipiti, p'alemukujenda nukusilishila.

38. Pe numwenda we vapi-tuye muñumb'imfinjile, p'alemukuzepunkana alemukutaliha kumwaña alemukuval'ukufiha pansii, alemukuyipel'ukuva gavili.

39. Uwen'umutwale wa vasikali, w'ayimiliye pupo w'alungamine nawo, lw'aweni akuvilishila vovulo lw'akufwa, p'alemukuti : nalyoli we mwana wa Mulungu umuntu wununo.

40. Vali pupo navantand'hapuga, ve valemukweña she vatantamine. Vali nu-Maliya wa mu-Magadala nu-Maliya uñina wa va-Yakobu umunsi nu-Yose, nu-Salome.

41. Ve vuvo vamulandite lw'ali mu-Galilayi, ve vamu-vombelaga nimbombo, navamwavo ve vinji ve vazuyile nawo lw'akovala mu-Yelusalemu.

42—47 : Mat. 27, 57—61. Luk. 23, 50—55. Yoh. 19, 38—42.

42. Ilelo lwe vwiliye shya-mazuva pisiku lya kuyananya, pisiku lya ciyeluka ly'isabati,

43. p'uYosefu wa mu-Alimatiya umuhombe unwimishilwa, we wope alemukugulilil'uvumwene vwa Mulungu, w'alemukuyitumpiha alemukwinjila kwa Pilati alemukulav'iyimba lya Yesu.

44. Uwen'u Pilati alemukusukumila lw'ayiyuy'ukut'afuye hali. P'alemukumwit'umutwale wa vasikali alemukumuvuzilizya alemukuti : afuye hali, vati ?

45. Ilelo umutwale wa vasikali lw'amuvuzizye, p'alemukumup'iyimb'u Yosefu.

46. Uwen'alemukuval'ukukal'umwend'umuzelu alemukumusatula pashihovenkanyo alemukumupiña mu-mwend'uno alemukuval'ukumuviha mumbipa lye vadiyile mwiyalavwe, alemukugalagasy'ivwe alemukuliviha kushilyango shya mbipa.

47. Avene va-Maliya wa mu-Magadala nu-Maliya uñina wa Yose valemukweña mwe vakumuviha.

16. 1—8 : Mat. 28, 1—8. Luk. 24, 1—12. Yoh. 20, 1—10.

1. Ilelo pe lwe lyasil'isabati, pe va-Maliya wa mu-Magadala nu-Maliya uñina wa Yakobu nu-Salome valemukuval'ukukal'umulembo valemukuti tuval'ukumupaha.

2. Valemulinga psik'itanzi lya pacimande valemukulavila lwe likwanda likutuku-l'izuva.

3. Valemuku vuzilizanya mwidala valemukuti : unanu akutufupusizy'ivwe pashilyango shya mbipa ?

4. Ilelo pe lwe vakuti tweñe, pe valemukwag'ivwe li-fupusile, she lyali lipiti nkani.

5. Pe valemukwinjila mu-
mbipa, valemukwag'umulu-
mendo atendime kumuhon'u-
mulilo, akwasit'isopeh'ital'i-
zelu. Pe valemukugandu-
ha.

6. Uwen'alemukuti : kwe
ndali ukutetema. Muku-
mwanz'u Yesu wa mu-Naza-
leti w'ahomilwe pashihove-
nkanyo. Sh'azyusile atali-
p'umu. Yeñi pe vamula-
mbalisil'ipa.

7. Simuvale lelo, muvavu-
zye navasundikwa vakwe,
mumuvuzye nu-Peteli muti-
nji : akulongolela ukuvala
mu-Galilayi. Kwe muli-
mweña inza sh'avavuzizye
nzila.

8. Pe valemukufuma mu-
mbipa, valemukushimbila,
she vatetemaga nishitetemwi
shivagwiliy'ishyinjini nkani.
Valemukusita nukumuvuzya
num'umuntu she vatetema-
ga.

Yoh. 20, 11-18. 1 Kol. 15, 1-8.

9. Uwen'u Yesu lw'azyusile
pisik'itanzi lya pacimande
shyanzance, p'alemukutali-
h'ukumwitushizy'u Maliya
wa mu-Magadala, uno we
munwakwe afumizy'impepo
zisanu nazivili.

10. P'uwen'u Maliya ale-
mukuvala alemukuvavuzya
ve vali nawo shima, she ve

valemukuswimililwa valemu-
kukut'amansozi.

11. Ilelo lw'akuvavuzya a-
kuti : mulanzi, imuweñi, pe
zilemukusita nukuvahol'ave-
ne.

Luk. 24, 13-35.

12. Pisinda alemukwaga
vakujend'idala vavili vaku-
vala pisasa, pe vope alemu-
kuvitushizya. Alemukuva
fwe wunji lw'akuvitushi-
zya.

13. Pe valemukuvala vope
ukuvavuzya'avanwavo. Zyo-
pe nizya vanava zilemuku-
sita nukuvahol'aveno.

14-18 : Luk. 24, 36-49. Yoh. 20,
19-23.

14. Pisinda havili, vazile va-
tendim'ukuly'avishumi na-
woka, p'alemukuvitushizya
alemukuvapilila namagani-
gani gavo nuvugomu vwa
moyo gavo, she zitavahozil-
l'aveno zye vavavuzizye vu-
vo ve vamuweñi azyusile.

Mat. 28, 18-20.

15. Alemukuvavuzya ale-
mukuti : muvale munsi yo-
nti, muhavavuzye vont'ava-
pelelwa inongw'izya kupulu-
mushila mumwo.

16. Uno we ng'akuti nu-
kwitiha akuti nukwozelwa,
w'alipona, nkand'uno we
ng'atakwitiha w'alilongwa i-
lya kumutupula.

17. Agene n'en'amamfinda-ngo ge gakuvalandata vuvu ve nga vitisile ge gugo: impép'inkandamanu valilemukuzifumwa mwizina lya-n'ine, valilemukuyanga nimi-l'impwa.

18. Ninjoha valilemukuzilema. Nashe nga vanweleye yim'iywa kuvatega vitalivapota. Avayeyevazu valilemukuvavih'inove, ilelo pe vajende nukuzuzuvuha.

Luk. 24, 50—53. Avapositili 1, 4—11.

19. Illel'umwene lw'ayanzi-le navo, p'alemukuzuva kumwana. Kw'atendime kumuhono mulilo wa Mulungu.

20. P'avene valemutaliha pupo valemukuval'ukukumusya mwonti mwont'ino-ngwa. Umwene alemukuva pambombo yavo, izwi alemukulip'amaha, g'alemukulipelela mumamfindango ge gavalandite.

IVANGELI INZA SH'ASIMVIL'U

LUKA.

1.

1. Nazile valinzile ve vinji ukutuvuzya mwa kalata zyon't'inongwa mwe zyalandata-na zye zivonesil'ukupelwa mumwit'umu,

2. zye vatuleshey'avana-mata v'izwi, ve vatalisil'ukuzilola na ge minso gavo, lwe zikwanda vwelele.

3. Pe nane ndemukuzisimishizya zyonti, ndemukufuma nazyo pe pavwando. Pe ndemukuti nkukusimbila nawe we Teyofili we mupiti nalyoli, ndemukuti nkusimbile mwe

zikulandatana muvulandatano,

4. she nkuti nawe umañinsany'ahinz'amazwi g'uyiyuye, ukuti gali ga nalyoli.

5. She pala p'u Helodi ahava w'umwene mumsi ya va-Yuda, p'alipo woka washiputo wa muvutapunkano vwa vana-Abiya pambombo, izina lyakwe al'u Zahaliya. Umushi wakwe al'umwana wa Aloni paluho, izina lyakwe al'u Elisabeti.

6. Vali vagolosu ve vavili

kwa Mulungu valemukulandata namunkomelezyo zya mwene namuvugulosu vw'ahomelezizye wuyo, vatali nazyo nazim'izya kuvalonga.

7. Nkand'unwana we vatali nawo, sh'u Elisabeti ali mugumba. Pope napavugosi vafisile ve vavili.

8. Lumo lelo lw'alemukumuvombel'u Mulungu iya shiputo, pamulungu wakwe wa vutapunkano vwakwe,

9. pe lulemukumwaga ululajizyo mw'avashiputo shima mw'al'umwiho wavo ukwilih'uwa kusushizya. P'alemukuval'ukwinjila ukusushizya mu'umb'imfinjile ya mwene.

10. Aven'avantu nene impuga yonti valemukusyala kunzi ukuputa pahavalilizyo aha kusushizya.

11. P'alemukwitushil'uhavizya wa mwene, alemukwaga ayimiliye kushifinjilo shya kusushizya pupo kumuhono mulilo.

12. P'alemukuganduha nkan'u Zahaliya lw'amuweni, shilemukumugwil'ishitemwi.

13. Uwen'uhavizya alemukuti : utatetemaje we Zahaliya, sh'u Mulungu ayiyuye zye walavaga. Elisabeti umushi waho alipap'umwan'umwa-

nayuli. Izina uhamupanji-lya Yohani.

14. Alilemukukupelela nukushela nukuzevela. Navanji valilemukuseshel'avinji lw'apafilwe.

15. Sh'aliva mupiti kumiso kwa mwene, nipele lya mampensya niywamwavo ywonti ywe yikuhol'umuntu ing'anweleye yw'atalinwela-ga nayim'uwene. Uwen'alizizula we Mpepo mufinjile mwe muhati mwa nina.

16. Alilemuku vavwezya kwa Mulungu kwa mwene wavo vam'avinji muvana-Yisilayili.

17. Uwen'alilemukujendela namumpepo wa Eliya namumaha gakwe lw'alongoleye kwilongolela kuli Wuyo. Amoyo ga vayise alilemukugasyetula kuvana vavo, nave vakumwila vope alilemukuvasyetula vinze vasivaj'izya vugulosu, alilemukumuyananizy'avantu umwene, ve vakasim'ukumuposhela.

18. P'u Zahaliya alemukumuvuzilizy'uhavizya alemukuti : zye nkuzimana nishyonu zinizi? She ne mugosi-ne, wope numushi wane afisile kuvugosi.

19. P'alemukwamul'uhavizya alemukuti : ine ne Gabilyeli ine shima nimiliye kumi-

nso kwa Mulungu. Shinishi ntumilwe kukwaho ukuyanga nawe ukukuvuzy'ingw'ininza zinizi.

20. Yeña lelo ukuva we shinunu shinishi, ulipotw'ukuyanga ukuval'ukufiha kwisiku lye zikuloleha zinizi, she gasisit'ukukuhol'iwe amazwi gan'iga ge nkuvuzizy'ine, ge gakwinza nalyoli pisiku lyakwe.

21. Aven'avantu valemukumulilil'u Zahaliya. Valemukusukumila lw'ahavile muñumb'imfinjile.

22. Uwene lw'akufuma pe valemukwaga atamañil'ukuyanga navo nalim'izwi. Pe valemukumumañila pup'ave ne ukut'awen'ishyitushizya shimwitushizizye muñumb'imfinjile. Uwen'alemukuva hanka nawe muhono shima, alemukuva w'ushinunu.

23. Ilelo p'alemukulinga lwe gasil'amanda ga mbombo yakwe, p'alemukuvala kuhaya.

24. Ilelo pe lwe padila, p'u Elisabeti alemukuyijenzya. P'alemukuvwam'amezi gatu alemukuti :

25. sh'ahonzizye vovul'umwene pisiku lya kuneña, lw'akumbusil'ukumpoha ukuholelwa kuvantu.

26. Ilelo lwe gashilinkin'amezi gasanu, mumwezi wa mutanda, p'u Mulungu alemukumutum'uhavizya Gabiliyeli muni ya mu-Galilayi munkaya mwe vakuti mwe mu-Nazaleti izina.

27. Alemukumutumia kumulindu woka w'amuzinjiy'umuntu w'ali w'u Yosefu izina, umwana-Davidi paluho. Uwen'umulindu ali w'u Maliya izina lyakwe.

28. P'uhavizya alemukwinjila mw'ali alemukuti : nkukulamuha we nkundwa iwe, umwene ali nawe.

29. Uwene nene lw'amuweni, p'alemukutentw'izwi linili, alemukusiva alemukuti : we mulamu vuli wununo ?

30. Uwen'uhavizya alemukumuvuzya alemukuti : utatetemaje we Maliya, sh'uyazil'uvwila kwa Mulungu iwe.

31. Yeña ulilemukuyijenzya muhati yaho, ulilemukupap'umwan'umwanayuli, w'ulilemukumup'izina lya Yesu.

32. W'alilemukuva mupiti, alilemukutashilw'ukuva we mwana wa Mulusy. Shyope nishitengo shya vumwene shya yise, nkutah'ishya Davidi, alilemukumup'u Mulungu mwene.

33. Alilemukuv'umwene wa paluhu lwa Yakobu shima shima. Nuvumwene vwa-kwe vutaliva napavusililishi-lo napamo.

34. P'u Maliya alemuku-muvuzilizy'uhavizya alemu-kuti : zye zyzinzaje vuli zini-zi, she nte numwanayuli nu-mo ?

35. Uwen'uhavizya alemu-kwamula alemukuti : u Mpe-po mufinjile alilemukukwinzila, namaha ga Mulusyi galilemukukugwincila. Pe numufinjile w'ulilemukumupapa alilemukutashilwa ukuva we mwana wa Mulu-ngu.

36. Yeña na we Elisabeti umujenzi wiñu wope ayijenzizye muvugosi shinishi. Umwez'uno we wa mutanda lw'ayijenzizye, we vakumutah'uvugumba.

37. She nayimo yitakumopot'u Mulungu.

38. P'u Maliya alemukuti : yeña ne muntu wa mwen'ine, yipelwaje lelo kukwane yiywo yw'ayanzile. P'uhavizya alemukujenda nuku sogola.

39. Ielo p'u Maliya alemukuvuh'ukuvala lwe patadi-liye nkani, alemukuvala mumagamba luvilo luvilo, ale-

mukufiha munkaya yoka ya mumsi ya vana-Yuda.

40. Alemukuval'ukwinjila muñumba ya Zahaliya, alemukumulamuh'u Elisabeti.

41. Alemukulinga lel'Elisabeti lw'akwiyw'umulamu wa Maliya p'alemukwag'umwana akudova muhati mumwawake. P'u Elisabeti alemukwizul'u Mpepo mufinjile,

42. alemukudandushil'izwi-piti alemukuti : ulositwiwe uvalusizye vont'avantand'avamwiñu. Mulotwa wope numwana w'uli nawo muhati mumwaho.

43. Ndi nashyonu ine, unina wa mwene wane, sh'ayinzile kukwane ?

44. Yeña lwe niyuy'izwi lya kundamuh'iwe mumakutwi gane, pe ndemukwag'umwana muhati yan'umu alemukujenda nukudova.

45. We musangalusu wuyo w'ayitisile ukuti zikwinza zizyo zy'amuvuzizy'umwene.

46. P'u Maliya alemuku-mwitishila alemukuti : umwoyo wane akumutundumih'u-mwene,

47. numpepo wane akumulutil'u Mulungu umuposhi wane,

48. sh'aneñizy'uvufupi vwane muntu wake. Yeña vawakwandaga shinishi, vakunja-

ng'uvusangalusu vont'avañe-
ña mwe vakulandatana,

49. sh'Uwamaha ampeley'i-
yipiti. Lyope nizina lyakwe
lifinjile lite kuwene.

50. Lwope nulupepelezyo
lwakwe luvazil'ukufiha naku-
vañeña va vañeña mul'ava
ve vakumuñila.

51. Umuhono wakwe apezi-
l'iyya maha. Avamabado
pansivo zya mumoyo gavo
avalulumyizeye.

52. Avamaha avagwisizye
payitengo ywavo ywa vu-
mwene. Avamwamisil'ava-
fupi.

53. Avanzala avatangazi-
zy'imboto. Avadumbwe a-
vavinzile shisitukuvapa na-
yimo.

54. Akumutul'u Yisilayili
umuntu wakwe, sh'akuti nku-
mbush'ulupepelezyo,

55. inza she lilyo afinzile
navatata nu-Abulahamu nu-
luho lwakwe shima shima.

56. Uwen'u Maliya alemu-
kudil'amezi gatatu kwa-Eli-
sabeti kukwo. Ilelo p'ale-
mukuvwel'ukuvala kuhaya.

57. Ilelo Elisabeti isiku lya-
kwe lya kupap'umwana lile-
mukwinza. P'alemukupa-
p'umwan'umwanayuli.

58. Pe navapalamani va-
kwe navajenzi valemukwi-

yw'ukut'umwene amupepe-
lezizy'ulupepelezy'ulupiti, pe
valemukuseshela nawo.

59. Ilelo lw'adiliy'amanda
munana, pe valemukuval'u-
kumuvol'umwana. Valemu-
kumup'izina lya yise lya
Zahaliya.

60. Uwen'unina alemuku-
hana alemukuti: lye ndali,
simumupanj'ilya Yohani.

61. Avene valemukuti:
Sh'atalipo num'umuntu mu-
vujenzi vwínu uw'izina linili.

62. Valemukumupalizy'uyi-
se valemukuti pe fwane kw'a-
tuvuzye wuyo izina lye ng'a-
kasime ukumup'umwana wa-
kwe.

63. Uwen'alemukulav'itafe-
li. P'alemukusimba pupo
alemukuti: u Yohani izina
lyakwe. Pe vonti valemu-
kujenda nukusukumila.

64. P'ilomu lyakwe lilemu-
kwiguh'apashezi. Nulumuli
lwakwe lulemukujenda nu-
kugoloha, alemukuyanga ale-
mukumutim'u Mulungu.

65. P'ishtetemwi shilemu-
kuvagwila vonti ve vapala-
miye nawo ukuzenga. Ino-
ngw'izi zilemukukumuha
mwonti mumagamba mwa
Yuda.

66. Vonti ve vivuye zinizi
valemukuziviha mumoyo va-
lemukuti: amwe alilemuku-

yipel'ukuya vul'umwana wu-
nuno? She vamuweni uku-
va nawo umuhono wa Mu-
lungu.

67. P'u Zahaliya uyise ale-
mukwizul'u Mpepo mufinjile
alemukujenda nukukuvwa
alemukuti :

68. mumutim'umwene, u
Mulungu wa Yisilayili, sh'a-
yenizy'avantu vakwe ava-
peleye nukupokwa.

69. Atwimishiy'ulupembe
lwa kutupoha mu'umba ya
Davidi ya muntu wakwe.

70. Lwe lulwo ahaluyanga
nzila mwilomu lya vakuvwi
avafinjile avalulwo,

71. ulwa kutupoha kuvalu-
gu vitu nakumuhono wa vu-
vo vonti ve vatupasite.

72. Sh'uwen'atili mbaleme-
l'alupepelezyo avatata vitu
iswe, sh'atili nkumbuhaj'u-
lwitinkan'ulufinjile lw'ayiti-
nkine navo,

73. sh'atili : nkumbuhaj'i-
shilapo shy'alemukumulapi-
l'u Abulahamu utata swe-
nti,

74. shy'atili : valilemuku-
pokwa ku'ovenzya valugu
vayo iswe,

75. pe vajende nukumbo-
mbel'ine nakutetema, ava-
finjile avagolosu kuminso ku-
kwane shima gont'amaha aga
kulandil'iswe.

76. Nawe we mwan'iwe, uli-
lemukutashilw'ukuya we mu-
kuvwi wa Mulusyi, sh'ulile-
mukuyananzizy'idala lyakwe,
ukulongolela kwilongolela
kukwakwe.

77. Avantu vakwe ulilemu-
kuvap'injele ukuti vayima-
ñaje ukuti vuvaposile uvu-
swila vwa malandu gavo,

78. sh'atupepelezyo u lupe-
pelezyo u Mulungu witu, lu-
lwo lw'ajenzite mumwo ukwi-
nza kumwitu u Mufumaku-
mwaña,

79. uwa kuvitushizya ava
mushisi nava mwizyungulu
lya vufwe, uwa kugoloshezya
mwidala lya vwihalo iyinama
yvitu.

80. Uwen'umwana alemu-
kukula alemukugoma na we
mpepo wa muhati. Alemu-
kuva mulwugwa shima ale-
mukufiha pupo p'ayilolesizye
kwa Yisilayili uku.

2.

1. Ilelo pe pamwaha wuyo
p'u Kesali w'ali w'u Avu-
gusiti izina alemukuhome-
lezya uluhomelezyo ulwa kuti
vavazilwaj'avantu muni ya-
kwe yonti vasimbwaje paka-
lata.

2. Ukuvazilwa ukutanz'uku,
valemukuvazilwa pala p'u

Cileni ahava musungansi wa mu-Sili.

3. Pe valemukuvuala vonti ukusimbwa uno kunkaya yakwe uno kunkaya yakwe.

4. Pe wope nu-Yosefu alemukufuma muni ya mu-Galilayi munkaya mu-Nazareti alemukuvuala mu-Betelehemu, inkaya ya Davidi, muni ya mu-Yudayi, sh'ali mwana-Davidi paluho, ali muña wakwe.

5. Alemukuvuala nu-Maliya umuzinjelwa wakwe, w'ayi-jenzizy'uwene. Valemukuv'al'ukusimbwa ve vavili.

6. Ilelo lwe vali pupo, pe lilemukwinz'isiku lya kupa-p'umwana.

7. P'alemukupap'umwana uhatote umwanayuli. Alemukumugwincila namenda alemukumuviha mwisuva mwe nombe zikulila, she patali napam'apakumuviha mwivanza.

8. Ilelo valipo vope navadimañombe muni munwo. Ve vadiliye mwilisyo valemukusung'amadimo gavo pavusiku.

9. Ve valemukwitushil'uhavizya wa mwene avimiliye, valemukwaga nuvumwamu vwa mwene vukuvahozeyya mwonti namwonti. Pe vale-

mukutetem'ishitetemwi shipiti nkani.

10. Uwen'uhavizya alemukuyanga navo alemukuti: mutatetemaje, she mbalety'inongw'iya kupulumushila mumwo iya kuseshela nkan'avantu vonti.

11. Sh'avapafililwe musan'uno munkaya ya Davidi mula umuposhi wiñu, u Cilisiti umwene.

12. Ishyen'ishimañilo ishya kumumañila munwo shye shinishi: muliyag'umwana agwincililwe namenda alambalaye mwisuva mwe nombe zikulila.

13. Pe valemukwitushila pashezi: zili naw'uhavizya impuga zya kumwana ininji, zye zikumutim'u Mulungu zikuti:

14. Ulushindiho luvanje kwa Mulungu kumwana, nuvihalalo vuvanje muni, sh'uwen'akuvashyel'avantu.

15. Pe lel'avahavizya lwe vazuva kumwana, p'avadi-mañombe valemukuvuzanya valemukuti: shushi tuvale lelo mu-Betelehemu twen'inongwa zye zilolesile, zy'atuvuzizy'umwene.

16. Pe valemukujendelezya huvilo huvilo ukuvuala, valemukwaga nu-Maliya nu-Yo-

sefu numwana sh'alambalaye mwisuva mwe nombe zikulila.

17. Ilelo lwe vamuweni, pe valemukujenda nukulikumu-sya mwont'izwi lye viyuye ilya pamwan'uno.

18. Pe vonti ve viyuye valemukusukul'amazwi ge vavuzizy'avadi mañombe.

19. Uwen'u Maliya nene w'alemukuviha gont'amazw'iga, alemukugasiva mu-mwoyo wakwe.

20. Pe valemukuval'avadi mañombe valemukumutinih'u Mulungu valemukumutima pali zyonti nazye vaweni nazye viyuye zizyo zye vavuzilwe.

21. Ilelo lwe gashilinkin'amanda munana, lwe lyinzi-l'ilya kumuvola, pe valemukumup'izina lya Yesu, ly'alitasil'uhavizya lw'ashil'ukuva muhati mwa fina.

22. Ilelo lwe gasil'amanda gavo ge gal'umwiho, g'ahomelezizy'u Mose, pe valemukuvala nawo mu-Yelusalemu umwana valemukumulolesya kwa Mulungu.

23. Inza she lilyo lisimylwe munkomelezyo zya mwene lye likuti: twont'utwan'utwanayuli tutwo twe vaku-

toteh'avañina vavo twe tufinjile kwa Mulungu.

24. Valemukuleta niywa kufinjila inza she lilyo lyope lisimylwe munkomelezyo zya mwene lye likuti: mwe zivanje zye ngugu zivili, mwe zivanje ninkund'inana zivili.

25. Ilelo mu-Yelusalemu mumwo mw'ali wok'umuntu w'ali w'u Simeyoni izina. Iel'umunt'uno al'umugolosu amunilag'u Mulungu. Shima alemukugulilila ulusuvizyo lw'u Mulungu atili nkumusvizy'u Yisilayili. Wope nu-Mpepo mufinjile alemukuva papakwe.

26. U Mpepo mufinjile amuvuzizye atili: utalilol'ukufw'iwe lwe suti utamuwen'u Cilisiti wa mwene.

27. W'alemukuvala mwa tempeli lw'amusogozizy'u Mpepo mufinjile. Iel'ava-pafi va Yesu lwe vakwinjila naw'umwana lwe vakuti tulandate naw'umwiho wa munkomelezyo,

28. p'uwen'alemukumuse-nda muñove, alemukumutinih'u Mulungu alemukuti:

29. shinishi we Muhata ywonti ne muntu waho ukumbwezya nulusankano, inza she lilyo wayanzile.

30. Sh'aminso gane gamu-
wen'uwa kuvapoh'avantu.

31. W'umuyaninye lwe vawe' avant' inkolo zyoniti.

32. Uluhozyo lwa kuvahozey' avakunzi. Ulutiniho lwa kulutinih' uluho lwaho lwa Yisilayili.

33. Nuyise nu'fina valemukusukul' amazw'iga g'ahayanga kumwana.

34. P'u Simeyoni alemukumuvuzi' u'fina alemukuti : ye'na wununo we wakuva-gwisya ve vinji mwa Yisilayili umu, we wakuvimihaga nohavili ve vinji, we wa kuv'umumfindango wa kudalinkanilaga.

35. Pe na zye nsivo zya vinji zililemukulolehag' apazelu. Iwe nene ishipanga shilikulasa mwe muvulanzi shilifumizanya.

36. Ali mumwo numukuvwi umwantanda, izina lyakwe ali u Hana, umwana wa Pwanweli, uwa luho lwa Aseli. W'agosifile nkan'uvugosi. Pamulume wakwe p'adiliy'amaha gasanu nagavili, lw'afumule kuvulindu, p'alemukufw'umulume wakwe.

37. Il'umuzishe wununo w'amazil'amah'amashumi munana nagane muvuzishe vwakwe. Shima alemukuva mwa tempeli alemukusita nukufuma mumwo, alemu-

kuti nukufunga alemukuti nukuputa, — kwe kumuvombel'u Mulungu nashyamu-sa'na nashyavusiku.

38. Wope wununo alemukupalamila musa'na wununo, alemukumwitishil'u Simeyoni ukumusalifw'u Mulungu alemukuvavuzi' izya mwana vonti ava mu-Yelusalemu ve vahagulililag' ukupokwa.

39. Ilelo lwe vamazile zyoniti zy'umwene alajizizye munkomelezyo zyakwe, pe valemukuvala kuhaya mu-Nazaleti, muni ya mu-Galilayi.

40. Uwen'umwana alemukukula alemukugoma alemukwizul'injele, vwope nuvwila vwa Mulungu valemukuva nawo.

41. Avene nen'avapafi vawe vahajendaga shim'amaha gonti ukuvala mu-Yelusalemu kucyaka ukuly'u Pasa.

42. Ilelo p'uwene lw'amazil'amah'ishumi nagavili, pe havili valemukuzuv'ukuvala mu-Yelusalemu pacyaka wa Pasa, inza she vahavalaga shima.

43. Ilelo lwe gasil'amandaga cyaka, lwe vavusil'ukuvala kuhaya havili, p'uwe-

n'umwan'u Yesu alemukugalushila mwe mu-Yelusalemu. Aven'avapafi vakwe vatamañil'ukut'agalushiye.

44. Avene valemukuti ingavang'ahi navamwitu ve vavajenzite navo. Ilelo lwe vavajenzit'idala ly'isiku lyoka, pe valemukumwanza namuvajenzi namuvamwavo.

45. Pe valemukwaga numo, pe valemukugaluh'ukuvala mu-Yelusalemu, mwe valemukumulondola!

46. Ilelo lwe vamulondoy'amanda gatatu, pe valemukumwaga mwa tempeli, valemukwag'atendime navasambilizi vamuvibile pahati, valemukwaga atili nukutejelezya zye vayangaga vuvo, atili nukuvavuzilizy'izya kuvavuzilizya wuyo.

47. Nkandi vonti ve vamuweni nukumañinsany'ingwa nukuzyamula, valemukusukumila.

48. Avene lwe vamuweni pe valumukujenda nukuyengwa. Uñina alemukuti: shye shyonu vovulo we mwana wane we? Yeña nuso nane tukulondoye nahawila.

49. Uwen'alemukwamula alemukuti mwananzaga shyonu? Mutamañil'ukuti

mwe nkondeye mwa tata umu?

50. Avene ñene valemukupotw'ukulyagany'izwi ly'ahayanga.

51. P'alemukusogola navo valemukwih'ukuvala mu Nazaleti. Uwen'alemukusajil'avapafi vakwe. Uwen'uni na w'alemukugaviha gont'amazwi ganaga mumwoyo wakwe.

52. Uwen'u Yesu alemukuyula na zye njele na vwe vukuzi na vwe vwankundwa na kwa Mulungu na kuvantu.

3.

1. Ilelo lw'u Tibeli ayinjiye mumwaha wa kuva w'ishumi naganu amaha gakwe ga vukesali, lw'u Ponti Pilati ali musungansi ya mu-Yudayi, lw'u Helodi vamupiy'uvuhombe mu-Galilayi, lw'Filipu umunine vamupiy'uvuhombe namw-Itulayi namu-Talakoniti, wope mulusani lwe vamupiy'uvuhombe mamw-Abilene,

2. pala p'ava-Hanasi mu-Kayifwa vahav'avashiput'avapiti, — pe lilemukumwaga'u Yohani umwana wa Zahaliya izwi ly'ahayanga lilemukumwaga mw'ali mulwugwa.

3—18 : Mat. 3, 1—12. Mal. 1, 1—8.

3. P'uwen'alemukuvuh'u-kuvala munsu yonti y'ipalamiye kwijenje lya Yolidani. Alemukuvavuzi'avantu alemukuti : simupindushe, pe muliyozelwa, ilelo pe mulilemukuposhel'uvuswila vwa malandu giu.

4. Inza she zizyo zisimiyilwe mwa kalata wa mazwi ga Yesaya umukuvwi w'atili : "Izwi lya muvilishizi likuvilishila mulwugwa likuti : simu yanany'amadala gamwene, mugolosy'utuswatho twakwe.

5. Inema zyonti zifushilwaje namagamba gonti gatelemulwaje nututununtu vwelele, uvugombanu vugolohaje, amalandamazu gonti gayipelaj'ukuv'amadal'amatabalusu.

6. Vont'avantu valisukumil'uvuposhi uvwa kuvapoh'uwen'u Mulungu.

7. P'alemukuvavuziavonti ve vaval'ukwozelwa kukwakwe impuga yonti alemukuti : mwe luho lwa njoh'imwe, unan'avavuzizi'imwe ukuti mulipon'uvuhalazu vwe vukwinza?

8. Muhom'insanga zye zihondeline nulupinduho. Mutand'ilya kuyijanjala mweka

ilya kuti : iswe tuli nutafa witu Abulahamu. Muleshe mbavuzi'ine : sh'u Mulungu amani'ukumuvusizya gam'amav'iga Abulahamu ukuti gayipelaj'ukuva vana vakwe.

9. Yope nintemo ili kumazi kumakwi lwe lutanzi. Gont'amakwi ge gatakuhom'insang'ininza galilemukutemangwa, galilemukutajilwa mumwoto.

10. Pe valemukumuvuzilizy'avant'impuga yonti valemukuti : ilelo tutuvuli?

11. Uwen'alemukuvavuziavalemukuti ! uno we ng'ali namashalati gavili, w'amupanje lyoka w'ate nalyo nalimo. Wope nuno we ng'ali niyintu, wope ahonzyaje vovulo.

12. Valemukuvala vope navasonkolamusonko ukwozelwa, vope valemukumuvuzilizya valemukuti : we musambilizi, ilel'iswe tutuvuli?

13. Uwen'alemukuvavuziavalemukuti : ukusanguzy'umusonko kwe ndali ukupitilizy'ukusenda nayw'umuntu atavalajizizye.

14. Valemukumuvuzilizyavope navasikali valemukuti : Ilel'iswe tutuvuli? Uwen'alemukuvavuziavalemukuti : iywa vantu kwe ndali

ukusampa vusampa, kwe ndali ukusenda yimo ukuvavijilizya. Simuyanane nago ge malipilo giñu.

15. P'u Yohani alemukwag'avantu vakulwa nazyo, vonti vakusiva mumoyo gavo vakuti: amwe we w'u Cilisiti?

16. P'alemukuvavuzya vonti alemukuti: ine ne washi, ne nkuvozezya ge minzi. Nkand'akwinz'uwene w'andusizy'amah'ine, uwene natwe tuhova twa mundyato zyakwe ntahondey'ukusatul'ine. Wuyo nene w'alilemukuvozezya nu-Mpepo mufinjile nu-mwoto.

17. W'ulupe luli muñove zyakw'uwene, alilemukwus'ishyaniho shyakwe, ingana y'aliviha mumulaza wakwe, ilyen'ilyelelo nene ly'alipeмба numwoto w'atakuzima nalumo.

18. Lw'alemukuvavuzya vovul'avant'inongwa zya kupulumushila mumwo, p'alemukuvatontela nizinj'ini-nji.

19. Wope na we Helodi umuhombe u Yohani alemukumulong'uwa pa-Helodiya umushi wa munine wa Filipu, alemukumumena. Alemuku-

longa gonti nag'atazile shim'u Helodi aganji gonti galemukumumena.

20. P'uwene pali gonti ganna p'alemukujenda nukwonjezya nuwa kumwinjizya muñumba ya va muñololu Yohani.

22—22: Mat. 3, 13—17. Mal. 1, 9—11.
Yoh. 1, 32.

21. Ilelo pe lwe vozilwe vont'avantu, lw'ayozilwe na we Yesu, pe kumwana kulemukwiguha, lw'uwen'alemukuputa.

22. P'u Mpepo mufinjile alemukumwishila ngati nkunda mumuvili. Lyope nizwi lilemukufuma kumwana lilemukuti: we mwana wan'iwe, we nkundwa kukwane wenewe, we nkukushyel'ine.

23—38: Mat. 1, 1—17.

23. Uwen'u Yesu lw'akutalih'imbombo yakwe p'amazil'amah'amashumi gatatu ukudila, valemukumuyang'ukuv'umwana wa Yosefu, umwana Heli,

24. umwana Matati, umwana Levi, umwana Meliki, umwana Yana, umwana Yosefu,

25. umwana Matatiya, umwana Amosi, umwana Nahumu, umwana Yeseli, umwana Nagayi,

26. umwana Mahati, umwana Matatiya, umwana Simeyi, umwana Yoseku, umwana Yoda,

27. umwana Yohanani, umwana Lesa, umwana Zelubabeli, umwana Salatiyeli, umwana Neli,

28. umwana Meliki, umwana Adi, umwana Kosamu, umwana Elimatamu, umwana Heli,

29. umwana Yoswa, umwana Eliyezeli, umwana Yolamu, umwana Matati, umwana Levi,

30. umwana Simeyoni, umwana Yuda, umwana Yosefu, umwana Yonamu, umwana Elyakimu,

31. umwana Mela, umwana Mena, umwana Matata, umwana Natani, umwana Davidi,

32. umwana Yisayi, umwana Obedi, umwana Bohasi, umwana Salima, umwana Nabasoni,

33. umwana Aminadabu, umwana Adimini, umwana Alini, umwana Hezeloni, umwana Pelezi, umwana Yuda,

34. umwana Yakobu, umwana Yisikaka, umwana Abulahamu, umwana Tala, umwana Naholi,

35. umwana Seluhi, umwana

na Lagahu, umwana Pelegi, umwana Ebeli, umwana Sala,

36. umwana Kenani, umwana Alipakisati, umwana Semu, umwana Nwaka, umwana Lameki,

37. umwana Metusala, umwana Henoki, umwana Yaleti, umwana Mahalayeli, umwana Kenani,

38. umwana Henosi, umwana Seti, umwana Adamu, umwana Mulungu.

4.

1-13 : Mat. 4, 1-11. Mal. 1, 12. 13.

1. Uwen'u Yesu lw'ayizuy'u Mpepo mufinjile, p'alemukufuna mu-Yolidani, u Mpepo alemukuval'ukumuviha mulwugwa.

2. Mw'alemukulind'amand'amashumi gane. P'umukwalanzi alemukumulinga. Sh'ataliye nayimo amanda gonti ganaga. Ilelo lwe gashilinkine p'ilemukujenda nukumulum'inzala.

3. P'alemukulinga pup'umukwalanzi alemukuyanga nawo alemukuti : inga nalyoli we mwana wa Mulungu, p'uyanje kwivw'ili liyipelaj'ukuv'uvugali.

4. P'u Yesu alemukwamula alemukuti : lisimvilwe lye likuti : " Umuntu vutakumu-

p'uvulanzi vwe vugali vwe-ka."

5. P'umukwalanzi alemukuzuva nawo pigamb'itali alemukumusontela pashezi insi zyonti zya vamwene vonti muns'umu.

6. Alemukumuvuzy'umukwalanzi alemukuti : nkukupa ukuva we muhatashyo insi zyonti zinizi, nkukupa navwe vumwamu vwakwe vwonti, she vwané nenene, nkumupa wuyo we nga nkasime nene neka.

7. Ing'ukuputa kukwane le-l'ive, pe zikuva zyaho wene-we zyonti.

8. P'alemukwamul'u Yesu alemukuti : lisimylwe lye likuti : " Uputaje kwe kwa Mulungu umwene waho, umuvombele wuyo weka."

9. P'alemukuvala nawo mu-Yelusalemu. Mw'alemukuval'ukumuviha patempeli pamwana, alemukuyanga nawo alemukuti : inga nalyoli we mwana wa Mulungu, p'ufume panapa udomoshe pansipala.

10. She lisimylwe lye likuti : " Alilemukukuhomelezezyag'avahavizya vakwe, ava kuti vakusunje,

11. vakuñatule muñove ukut'utapunule pivw'ishinama shyaho."

12. P'alemukwamul'u Yesu alemukuti : havili lyope liyanzilwe nilya kuti : " Utamulingaj'u Mulungu umwene waho."

13. Uwen'umukwalanzi lw'amazile lwont' ululingo lwa kumulinga lunulu, p'alemukumuleha alemukuti : " inga lumo."

14. 15 : Mat. 4, 12-17.
Mal. 1, 14. 15.

14. P'amaha ga Mpepo galemukumusogozu'u Yesu ukut'avale mu-Galilayi nohavili. P'alemukujenda nukukumuha munsu yonti mw'izyunguluye.

15. P'uwen'alemukuvavuzy'inongwa muñumba zya-vo izya kuputula mumwo, vonti valemukumutiniha.

16-30 : Mat. 13, 53-58.
Mal. 6, 1-6.

16. Alemukuval'ukufiha namu-Nazaleti, mw'akulaga. Alemukwinjila muñumba ya kuputula mumwo, inza sh'ahonzyaga shima pisabati, alemukuvuh'ukuyanga pakalata.

17. Valemukumup'ukalata wa Yesaya umukuvwi. Ilelo lw'azunguluy'ukalata, p'alemukwaga pe lisimylwe lye likuti :

18. " U Mpepo wa mwene ali papane, sh'ampasile pa-

kuti mbavuzuy'inongwa zya kupulumushila mumw'ava-pina. Antumile nakuvakungwa ukuti mbavuzuy'ukuti vasatulilwe, nakuvantonko ukuti mbavuzye ukuti vakweña, nave valemencililwe ukuti mbasatule,

19. antumil'atili uhapanje numwah'umwinza wa mwene ukut'ayinzile."

20. Ilelo p'alemukuzing'ukalata alemukumunincilizy'umwimilizi alemukutendama. P'aminso ga vonti muñumba ya kuputula mumwo galemukumutontomela wuyo.

21. Ilelo p'uwen'alemukwanda alemukuti: zye zisimylwe panapa zyzinzile lwe mukwiyya shinishi.

22. Pe vonti valemukwitiha valemukuti, ndali akuyanga, valemukusukumil'amazw'amatehamu ge gakufuma mwilomu lyakwe valemukuti: te mwana wa Yosefu uno?

23. Alemukuvavuzya alemukuti: imwe mulilemukumbuzy'umwiv'uno w'akuti: "we muganga uyikantule we we weka." Ingavanga mukutinji angatupelela gamo naswe va munumu mw'ayumbushiye, inza she gugo twiyuy'ukuti apezile namu-Kapelinahumu.

24. Uwen'alemukuvavuzya alemukuti: nalyoli lyoli nkuvavuzy'ine nkuti: num'umukuvwi atakuvahondel'avantu mw'akuzile.

25. Nkuvavuzy'izya nalyoli nkuti: val'avinji avantand'avafwile mwa Yisilayili umu mumwah'ula wa Eliya, pala kumwaña kwali kwigale amaha gatatu namez'umutanda, pal'inzala yaguy'ini-nji nkani mumsi yonti.

26. Nkand'uwen'u Mulungu atamutumile kuli woka wa munumu Eliya ndali, alemukumutuma mu-Salepita alemukuti mw'uvale kumwantand'umufwile wa mumwo.

27. Vope navamambombo val'avinji mumwah'ula w'alip'u Elisa umukuvwi. Nkand'alemukusita nukumuzuzuvushizya numo wa mumwo. Weka w'u Namani wa mu-Sili w'ahalemukumuzuzuvushizya.

28. Pe valemukujenda nukuvindiha pupo ukuyitwa vonti ve vali muñumba ya kuputula mumwo lwe viyuye zinizi.

29. Pe valemukuvuha valemukumushimbizya muhaya valemukuval'ukumuviha palugalagato lw'igamba lye vazenil'inkaya yavo valemuti tumubuncilizyaje pansi.

30. Uwene nene alemukutuba vwelele pahati pali vuvo alemukuvula.

31-37 : Mat. 1, 21-28.

31. P'alemukwih'ukuvala mu-Kapelinahumu, inkaya yimo ya mu-Galilayi, mw'alemukuvavuzi'ingwa shima pisabati.

32. Pe zilemukuvahola muhathi zy'avavuzizye, sh'ahaloleha lw'akuyanga ukuba we w'umuhatashyo wuyo.

33. Ilelo mwe muumba ya kuputula mumwo mw'al'umuntu wa mpep'inkandamanu ya Setano. W'alemukupongomoh'izw'ipiti alemukuti :

34. Ye ! tuli vuli naswe nawe we Yesu wa mu-Nazareti ? Uyinzi'ukututupula ? Nkumani'ine, she we mufinjile wa Mulungu iwe.

35. Uwen'u Yesu alemukuyipilila alemukuti : pumaga, ufume mumunt'uno. P'impep'inkandamanu ilemukupamizya pahati pampug'umunt'uno, ilemukufuma nakumuyulazya napamo.

36. P'ishitetemwi shilemukuvagwila vonti mwe vavaliye, valemukuvuzilizanya valemukuti : lye lizwi vulinili ? Sh'impep'inkandamanu akuzipilila ilya vu-

mwene ilya maha, izyene pe zikujenda nukufuma vwelele.

37. P'uwen'alemukukumaha muni yonti ya mupip'umu.

38-44 : Mat. 8, 14-17. Mat. 29-39.

38. P'alemukufuma muumba ya kuputula mumwo, alemukuv'ukwinjila muumba ya Simoni. Alemukwag'uninaywala wa Simoni avinile nkan'ishisukusa. Pe valemukumuvuzilizya valemukuti : tutuvuli nawo ?

39. P'uwen'alemukumwinamila alemukupilil'ishisukusa, p'ilemukujenda nukumuleba. P'uwen'umwantanda alemukuvuha nzila alemukuvateteli'yintu.

40. Ilelo lwe likusw'izuba, pe vonti ve vali navayeyevazu impungo zyonti, pe valemukuvaleta kukwakwe. P'uwen'alemukuvavi h'umuhono uno weka uno weka, alemukuvazuzuvushizya.

41. Zyoze nimpep'inkandamanu zilemukufuma muvanti'avinji, zye zilemukuvilishila lwe zikufuma zilemukuti : iwe we mwana wa Mulungu. Uwen'alemukuzipilila alemukuti : mutayangaj'ukuti mumañil'ukuba ne Cilisiti nene.

42. Lwe kushiye kunzi shyanzance, p'u Yesu alemukuvuh'ukuvula mulwugwa. P'avant'impuga yonti valemukumwanza, valemukuvul'ukufiha pupo p'ali, valemukuti tumugalusye atepaje mumwav'umu.

43. Uwene nen'alemukuvavuzya alemukuti : sh'inongwa zya kupulumushila mumwo zya vumwene vwa Mulungu zinizi zye pakuti nziyangaje munkaya mwonti nakunji. She zye zizyo ntumilwe.

44. P'alemukuval'ukuziyang'inongwa mwonti muumba zya kuputila mumwo mumsi ya mu-Galilayi.

5.

1—11 ; Mat. 4, 18—22. Mal. 1, 16—20.

1. Pelumo lw'avant'impugavatilinkine nawo vatili twiyw'izwi lya Mulungu, uwene lw'ayimiliye kushipuma shya sumbi wa mu-Genesaleti,

2. p'alemukwag'amavoti gavili vagakweseye kushipuma. Aven'avayuyi avahatashyo, alemukwaga vafumile, vakuhand'inele zyavo.

3. P'alemukuyipashila mwivoti lya Simoni alemukuti : ulisunkaje lifupushe hansi kushipuma. P'alemukute-

ndama mwivoti alemukuvavuzya'avant'inongwa.

4. Ilelo lw'amazil'ukuyang'inongwa, p'alemukumuvuzyu Simoni alemukuti : shinishi valaga pasumbi pahati, pe muhatajil'inele zyiinu ukuyuv'inswi.

5. Alemukwamul'u Simoni alemukuti : mwene, tuyikunguye mansi, tutayuyile nimo, nkandi sh'uyanzile wewene lelo, pe nkutajil'ulwelo.

6. Ilelo lwe vatajiye inza she lilyo avavuzyaga, pe valemukwaga vavunginy'inswi ninji nkani, nulwelo lwavo lulemukujenda nukuzepuha.

7. Pe valemukuvit'avamwavo ava mwivoti lyamwavo valemukuti : simwinze mututule. Avene valemukwinz'ukuvatula. Pe galemukwizula ge gavil'amavoti, galemukupona nukudwiva.

8. Ilelo lw'aweni zinizi u Simoni Peteli, p'alemukumugwila muvinam'u Yesu alemukuti : yepaga mumwan'umu mwene, she ne muntu ne mutalamalandu nene.

9. She shivagwiliy'ishitete-mwi na wuyo nava ve vali nawo vonti, she zyal'ininjinswi zye vayuyile.

10. Vovulo nava-Yakobunu-Yohani avana Zebedayi

avamwavo va Simoni, vop'shitetemwi shilemukuva-gwila. U Yesu alemukuvu-zy'u Simoni alemukuti: kwe ndal'ukutetem'iwe, sh'ukwanda shinishi ukuyuv'avantu.

11. Pe valemukugakwesela kushipum'amavoti gavo, valemukuyileha pupo ywonti valemukumulandata wuyo.

12—16: Mat. 8, 1—4. Mal. 1, 40—45.

12. Lumo lw'ali munkaya yimo, p'alemukunwaga wok'ununtu wa mambombo umuvili wonti. Uwene lw'amuwen'u Yesu, p'alemukukupama pansi alemukulamibilizya kukwakwe alemukuti: mwene ing'ukasin'iwe, p'umañil'ukunzuzuvushizya.

13. P'uwen'alemukutambalih'unuhono alemukumupalamansya mumuvili alemukuti: nkasime zuzuvuhaga. Ilelo p'amambombo galemukwepa luvilo luvilo.

14. Uwen'u Yesu alemukuvinda: alemukuti: utamuvu-zyaje num'ununtu, nkandi valaga kuvashiputo, uhatwale niywa kufinjila iywa kuzuzuvushil'iwe, yw'alajizizy'u Mose, ywe yivanje iywa kumañila mumw'avene.

15. P'inongwa zyakwe zinizi zilemukusata mwonti mwonti. Pe valemukuvungan'avant'impuga, nava kutejele-

zy'inongwa nava kukantu-l'impungo zyavo.

16. Uwene nene alemukuyeleleha mulwugwa alemukuputa.

17—26: Mat. 9, 1—8. Mal. 2, 1—12.

17. Musaña woka lelo, uwene lw'akuvavuziy'inongwa, lwe vatendime pupo vope navafwalisayi navasambilizyankomelezyo, ve vafumile munkaya zyonti zya mu-Galilayi nizya mu-Yudayi namu-Yelusalemu, p'amahaga mwene galemukuva nawo, aga kuzuzuvushizy'avantu.

18. Pe valemukwitushil'avantu vamuñatuye pamazagala uwamwavo w'alemayi-ywambi, valemukuti tumwinjizye tuhamuvishe kuyinama ywakwe.

19. Vazile lelo vatapazil'apakumwinjizya, she val'avinji mwat'avantu, pe valemukuzuva pamwana pañumba valemukupangula pamwana valemukumwisya poka namazagala gakwe, valemukumuviha pahati kuyinama kwa Yesu.

20. Uwene lw'awen'ulwitiho lwavo, p'alemukumuvuzy'umuvinu alemukuti: we munt'iwe nswiliy'amalandu gaho.

21. Pe navamañakalata navafwalisayi valemukusiva

muhati zyavo valemukuti : unan'uno w'akumusamul'u Mulungu ? Swe vantu amw'alipo wok'ununtu uwa kuswil'amalandu ga muntu wamwavo ? Weka we Mulungu w'akuswil'amalandu.

22. Uwen'u Yesu lw'awen'insivo zyavo, p'alemukuvamula alemukuti : mukusiva shyonu mumoyo giñu ?

23. Lye lipupusu lili kwi ukuyanga nilya kuti : nswiliy'amalandu gaho nilya kuti : vuhag'ujendaje ?

24. Nkandi she nkuti mumañ'u Mwanamuntu ukuti akuswila namalandu muns'umu, pe nkukuvuzy'iwe nkuti : vuhaga natulaga namazagala gaho uvale kuhaya. Ly'alemukuyanga kul'uno w'alemay'iYWambi linili.

25. P'uwen'alemukuvuha pashezi lwe vonti vakweña, alemukusenda gugo g'akatiye, alemukuvula kuhaya, alemukumutim'u Mulungu.

26. Pe valemukutentwa nkani vonti, valemukumutinih'u Mulungu. Sh'ilemukuvagwila nishitetemwi valemukuti : zye tuziweni musañ'uno zili payo.

22—32 : Mat. 9, 9—13. Mal. 2, 13—17.

27. Pisinda lw'akujenda, p'alemukwaga woka musokolamusonko we vatili u

Levi izina. Alemukwaga atendime pavusonkolamusonko. W'alemukumwita alemukuti : nzagaga undandate iwe.

28. P'uwen'alemukuyileha pupo, ywonti alemukuvuh'ukumulandata.

29. P'u Levi alemukumu-teleshel'iyint'iywinji muñumba yakwe alemukuvit'avinji nkani. Valemukuval'ukulya navo navasonkolamusonko navanji impug'impiti nkani.

30. Aven'avafwalisayi, navamañakalata va muluho lwavo valemukwumana navasundikwa yakwe valemukuti : mukulya shyon'iyintu navasonkolamusonko navatalamalandu, mukuñwela shyonu nav'ipele ?

31. P'alemukwamul'u Yesu alemukuti : avagomu ve vatakumwanz'umuganga, nkand'avavinu ve vakumwanza.

32. Ntinzil'ukuvit'avagolosu ine ukuti mupindushe, ndali, ve vatalamalandu nene ve nkuvita nene nkuti mupinduhaje.

33—39 : Mat. 9, 14—17. Mal. 2, 18—22.

33. Avene valemukumuvuzilizya valemukuti : yeña avasundikwa va Yohani vakuti nukufunga havili havili, vakuti nukuput'imputo, vope navasundikwa va vafwalisa-

yi vovulo, nkand'aven'avaho ve vakuti nukuly'uvugali vakuti nukuñwel'ipele. Shye shyonu ?

34. Uwen'alemukwamula a'lemukuti : avalyavintu ywa pavusendelo p'unan'atinji avavijilizyaje ukuti mufungaje, lwe suti vali naw'umusendamwantanda ?

35. Likwinz'ilyen'isiku lya-vo lye valiyag'umusendamwantanda ayefile, pala ñene pe valifunga musañ wuyo.

36. Alemukuvavuzuy'ishiholanyo ishya kuyanga mumwo alemukuti : numo atakudadul'umwend'umupwa ing'akuti mpatish'ahapatikwa pamwend'umukali. She ng'ahonzizye vovulo, p'akwaga umupwa awuzepulinye, akwaga wope numukali atayanine nahapatikwa ha mwend'umupwa.

37. Havili numo atakusot'ishineña shya mampensya mwifuko likali lya mampensya. She ng'umuntu akushisota mumwo, pe shineña shikulepulany'amafuko ga mampensya, ilelo pe namampensya gajende nukwitiha, gope namafuko gajende nukunanjiha.

38. Ishyen'ishineña shya mampensya pakuti umuntu

asote mumafuk'amapwa. Pe ywonti yikupona.

39. Numo atakasim'ukunwel'ishineña ing'avelezinye na ge makal'amapensya. Shi'akuti : ndali, galusizy'uvwinza ge makali.

6.

1-5 : Mat. 12, 1-8. Mal. 2, 23-28.

1. Lumo lelo pisabati lw'akujenda pidala mumagunda, p'avasundikwa vakwe valemukudumul'amatwe ga ngana valemukupukusa muñove valemukulya.

2. Pe vam'avafwalisayi valemukuti : he mukuvomba hashi he hali mwiho ukuvomba pisabati ?

3. P'alemukwamul'u Yesu alemukuti : mutazyazil'imwe mwa kalata zila zy'ahavomb'u Davidi pala p'ihamulum'inzala na wuyo nava ve vali nawo ?

4. Pala p'ahinjila muñumba ya Mulungu alemukusend'uvugal'uvufinjile alemukulya alemukuvapa nava ve vali nawo, vwe shima numo atahalya nalumo, vwe vahalyanga ve vashiputo veka ?

5. Havili alemukuvavuzya alemukuti : she lyope nisabati u Mwanamuntu mwene wakwe.

6—11 : Mat. 12, 9—14. Mal. 3, 1—6.

6. Ileo pisabati lyamwavo p'alemukuval'ukwinjila munumba ya kuputula mumwo alemukuvavuz'y'inongwa. Mw'alemukumwaga mumwo wok'umuntu w'umuhono wakwe umulilo ayumiye.

7. Avene navamañakalata navafwalisayi valemukuimutega valemukuti tweñe ing'a-kumuzuzuvushizya pisabati, valemukuti mwe tukuzyaga mumwo izya kuzuvila mumwo.

8. Uwene ñene alemukuman'insivo zyavo, p'alemukuyanga kumuntu w'umuhono ayumiye alemukuti : vuhaga uyimilil'apazel'ipa. Uwen'alemukuvuha alemukwimilil'apazelu.

9. P'u Yesu alemukuvavuzilizya alemukuti : simumbuz'y'imwe, shyonu shihondeye pisabati, nukuvomb'ininza nukuvomb'imbivi, nukupoh'uvulanzi nukutupula ?

10. Alemukuveña vonti mwe vazyunguluye. P'alemukumuvuzya w'umuhono ayumiye ula alemukuti : iwe golosy'umuhono waho. Uwen'alemukuwugolosya. P'alemukujenda nukwanduh'umuhono wakwe alemukuva fwe wamwavo.

11. Pevalemukuva fwe nga-

ti vapenil'ishipena ukuyitwa, pe valemukuval'ukuyanga-ñ'izya kumugog'u Yesu valemukuti tutinji tutinji.

12—16 : Mat. 10, 2—4. Mal. 3, 13—19.

12. Mumanda gugo musaña woka alemukuvala pigamba ukuputa. Alemukuputa vusiku vwonti.

13. Alemukwaga kushiye kunzi, p'alemukuvit'avasundikwa vakwe, alemukusavul'ishumi navavili. V'alemukuvapa nilya vapositili izina.

14. Ve va-Simoni, w'amupiye nilya Peteli, nu-Andeleya umuzuna wakwe nu-Yakobu nu-Yohani nu-Filipu nu-Balitolomayi

15. nu-Matayi nu-Toma nu-Yakobu umwana-Alifwayi nu-Simoni we vatili we Wahayikungule

16. nu-Yuda umwana-Yakobu nu-Yuda wa mu-Kalyoti we pisinda havili ahava nkomi.

17—19 : Mat. 4, 23—5, 1. Mal. 3, 7—12.

17. P'alemukwiha nav'avantu alemukuval'ukwimilila navo pe patelime. Valemukuva pupo vope navasundikw'impuga, navant'avinji nkani. Ve vafumile mwonti mu-Yudayi namu-Yelusalemu nakushipuma shya mwa sumbi ishya mu-

Tili namu-Sidoni. Vonti vinzil'ukwiw'inongwa zy'ayangaga nukuzuzuvuh'uvuvinu vwavo.

18. Vope nava ve zyavata-mwag'impep'inkandamanu, vont'alemukuvazuzuvushi-zya.

19. Ilelo vont'impuga yonti valemukuti tumupalamansye mumvil'uwene. She vasil'amaha gakufuna mumwakwe aga kuvazuzuvushizya vonti.

20—23 : Mat. 5, 3—12.

20. P'alemukuvusy'aminso gakwe kuvasundikwa vakwe alemukuveña alemukuti : mwe vasangalus'imwe mwe vasamusu, sh'ishinamwene shya Mulungu shyinu mwenemwe.

21. Mwe vasangalus'imwe mw'inzal'ikuvaluma shinishi, she mulilemu kwikutaga. Mwe vasangalus'imwe mwe mukukut'amansozi-shinishi, she mulilemukusehaga.

22. Mwe vasangalus'imwe, ing'amazina ginu vakugapalasanya kunzi vakuti mavivi she mwe vantu va Mwamuntu.

23. Pe muhaseshelaje musana wuyo, muhadovelaje, she piywa kuvalipila viliv'iywiji kumwana. Sh'avayise vayo she vahonzizyo vovulo ukuvizizy'avakuvwi.

24. Nkand'imwe ye mwe mwe vadumbwe, she muyisendeye nzila iywa kuvasuvizy'imwe.

25. Ye mwe imwe mwe muyimbilwe shinishi, she pililemu kuvalum'inzal'imwe. Ye mwe imwe mwe mukuseha shinishi, she pe mulilemukuswimililwa mulilemukukut'amansozi.

26. Ye mwe imwe inga vont'avantu vakuvayang'ininza, sh'avayise vavo she vahonzizye vovulo ukuvayang'ininza avakuvwi avilenga.

27—36 : Mat. 5, 39—48.

27. Imwe nene mwe mukutejelezya zye nkuyang'ine nkuvavuzy'imwe nkuti : simukund'avalugu vinu, muvavombel'uvwinza vovo ve vavapasite,

28. muvalote ve vakuvati-pa, muvalavile ve vakuvalinga.

29. Uno we ng'akukukanza nipwa pavudili vwoka, w'umupanje nuvwamwavo vwope avukanze. Uno we ng'akufwul'isopeho lyaho w'utasilaje na lye lishalati lyaho.

30. Vonti ve nga vakulavhiywa kulava kukwaho, v'uvapanje. Uno we ng'akufwul'iywaho, w'utamulanduzye.

31. Zyonti zye mga mukwa-

nz'ukuti avantu yavavombel'imwe, zye vope muvavombelaje zizyo namwenemwe.

32. Apene nga muvakunzite vuvu ve vavakunzite namwenemwe, p'unan'atinji mwasalipa mwavomba? She vope navatalamalandu vakukundana ve vuvu vatu-pu.

33. Havili nga mukuvavombel'ininza vuvu ve vakuvavombel'ininza namwenemwe, p'unan'atinji mwasalipa mwavomba? She vope navatalamalandu vakuhonzya vovulo.

34. Havili ng'avantu mukuvapavila lwe mukusuvil'ukuyisenda nohavili, p'unan'atinji mwasalipa mwavomba? She vope navatalamalandu vakuvapavil'avatalamalandu avamwavo, vakusuvila ukuti tukuval'ukusenda mwe ywal'iywitu.

35. P'ine nkuti: simukund'avalugu viñu, muvavombele nininza, muvavavile niywa kuvapavila shisitakusuvila ukuti valigalushizya vimo, pe niywa kuvapavil'imwe yiliv'iywinji, mukuva mwe vana va Mulusyi, sh'u-wene mutonsu nakul'ava ve vatakugw'ulupi kukwakwe nakuvamala.

36. Mwe mumwo muve nu-

lupepelezyo, inza she wope nuso ali nulupepelezyo.

37—40: Mat. 7.

37. Ukulonga kwe mutamulonje num'umuntu, pe namwe numo atalivalonga. Ukuyanji'ahavivi kwe mutamuyanji'ahavivi num'umuntu, pe namwe num'atalivayanji'ahavivi. Muvaresh'avamalandu kumwiñu, pe namwe valivaleha ve muli namalandu kumwavo.

38. Simuvapanji'iywa kuvap'avantu, pe valivapanga vimo namwenemwe. Mulilemukupelwa pavwambililo vwa menda giñu iywa mushilinjilo ishyinza ishihanile ishisindile shye shikulafuha. Shye shilinjilo shishyo shye mukulinji'imw'avanji shye mulilinji'wa shishyo namwenemwe.

39. Alemukuvavuzya nishiholanyo alemukuyanga mumwo alemukuti: amwe wok'uwantonko amulemel'indisa uwantonko wamwavo? Vatalival'ukugwa mwitego ve vavili?

40. Num'umusundikwa atalusizy'uvupiti umusambilizi wakwe. Uno we ng'amazil'ukuyeveta, p'ali fwe musambilizi wakwe.

41. Ukweña hash'ahambaza

he hali mwilyinso lya wamwi-
nú, sh'ulupanda lwe luli mwi-
lyinso lyah'iwe utakweña?

42. Havili wat'uyanje vuli
kuwamwinú ukuti: weya,
leha nkwefw'ahambaza he
hali mwilyinso lyaho, sh'i-
w'ulupanda lwe luli mwi-
lyinso lyaho utakweña? We
mulumileng'iwe, ulwefwe su-
t'ulupanda lwe luli mwilyinso
lyaho wenewe, inga p'ulinje
lelo ukumwefwa wope nu-
wamwinú ahambaza he hali
mwilyinso lyakwe.

43. Nalim'ikw'ilyinza liku-
hom'insang'imbibi. Nalim'i-
kwi livivi likuhom'insang'i-
nínza.

44. Gont'amakwi gakuma-
níha ili pansanga zyakwe ili
pansanga zyakwe. Sh'ama-
kunú umuntu atakutonola
palwangwa, gope namampe-
nsya umuntu atakuyavila
pantolomvu.

45. Umunt'umwinza aku-
yumbula zye nínza mw'alu-
nzite vwe vwinza mumwoyo
wakwe. Uwen'umuntu mu-
vivi akuyumbula zye mbivi
mw'alanzite vwe vuvivi mu-
mwoyo wakwe. She mwil-
lom'umu mw'umuntu aku-
yanga zye zikulafuha mu-
mwoyo wakwe.

46. Pe mukuntaha sh'yon'i-

ne mukuti: mwene, mwene,
havili mutakulandata zizyo
zye nkuvavuzya?

47. Iel'uno we ng'akwinza
kukwane akuti nukwiw'a-
mazwi ge nkuyang'ine akuti
nukugalandata — muleshe
mbalanganizye we nkuti aho-
line nawo:

48. ali fwe muntu w'azenzi-
l'inumba, p'alemukuban'u-
lufula ulwivizu nkani, ulwalo
alemukuviha piyalavwe. Ie-
lo lwe gizuy'amajenje p'a-
mahava galemukubunka pa-
numba yinino, nkandi gale-
mukupotwa ukuyiyinzya
inga hansi, she yazenzilwe
piyalavwe.

49. Nkand'uno we ng'aku-
sit'ukulandata lw'ayiyuye,
w'ali fwe muntu w'azenzi-
l'inumba pantope vwelele
nsita kwala pans'ulwalo. Ie-
lo lwe liyibunciy'ihava, p'i-
lemukugwa luvilo luvilo. Ie-
mukumongonkana uvumo-
ngonkan'uvupiti nkani.

7. 1-10; Mat. 8, 5-13.

1. Iel'u Yesu lw'amazil'u-
kuvavuzya'avantu zyonti
zy'avavuzyaga, p'alemuku-
jenda nukuvala mu-Kapeli-
nahumu.

2. Ilelo mw'ali munkaya mumw'umuamata wa mutwale wa vulugu, unkundwa nkani kwa yise wakwe, w'avinile nkani ayanda nuku-fwa.

3. Uwen'umutwale lw'ayi-yuy'izya Yesu, p'alemukutuma kukwakwe avahombe ava muva-Yuda alemukuti muhamulambilizye muhamuvuzye ayinz'uku amuzuzuvushizy'umuamata wane.

4. Iel'avene lwe vavazil'ukufiha pupo p'al'u Yesu, pe valemukupitilizya ukumulambilizya valemukuti: we ahondey'ukumutula vovul'iwe.

5. Sh'amañile nuluho lwitu, yope niñumba ya kuputila mumwo atuzenjeje.

6. P'u Yesu alemukuvala navo. Ilelo lwe pasyaye pansu ukufiha kuñumba ya mutwale, p'uwen'alemukutum'avajenzi vakwe alemukuti simuvale muhatinji: utayiliseye we mwene, she nta-hondey'ine ukuti uyinjile muñumba yan'iwe.

7. Zye zizyo ntili kutankondey'ukwinza kukwaho kunukwo nene ndali, yangaga lye lizwi lyeka, p'akuzuzuvuh'umuamata wan'uno.

8. She ne muntu vwelele nane, mbisilwe muyinama

muvapiti, nane ndi navasikali muyinama mumwane, ilelo nga nkuyanga kuli woka nkuti: valaga kuvulive, p'akuvala, kuwamwavo nga nkuti: nzagag'uku p'akwinza, kumuamata wane nga nkuti: vombag'ahalive, p'akuvomba.

9. Uwen'u Yesu lw'ayiyuye zinizi, p'alemukusukumila alemukuvashvela ve vamu-landite impuga yonti, alemukuvavuzya alemukuti: mwe, nalyoli ulwitiho nz'ulu ntafwazile mwa Yisilayili umu.

10. Ilelo lwe vavazil'ukufiha kuhaya v'avatumil'umutwale, pe valemukwaga umuamata azuzuvusile.

11. Ulwa ndavi p'alemukti-vala munkaya yoka ye vakuti mwe mu-Nayini. Valemukujenda nawo navasundikwa vakw'avinji, navant'impuga.

12. Ilelo lwe vand'ukufiha papipi pashikwilo shya nkaya, pe valemukuhomana navantu ve vakuval'ukumusyi-lumulumendo w'afuye, umwan'imozi mwa nina. Uwen'unin'uno ali muzishe. Valemukwaga navantu va muhaya impug'impiti vakujenda nawo umwantanda.

13. Uwen'umwene lw'amuwen'umwantand'uno, p'alemukumufwil'uvwila alemukuti : kwe ndali ukukuta.

14. P'alemukupalamila alemukulem'ipagali, pe valemukwimilila ve vamuñatuye. P'uwen'alemukuti : we mumumend'iwe, nkukuvuzya nkuti vuhaga.

15. P'alemukutendam'umufwile, alemukujenda nukuyanga. P'uwen'alemukumup'unina.

16. P'ishitetemwi shilemukuvagwila vonti, valemukutinih'u Mulungu valemukuti : alolesile umukuvwi umupiti mumwit'umu. U Mulungu atweñizy swe vantuvakwe.

17. Pe nonga zyakwe zinizi zilemukusata mwonti namu-Yudayi namunsi ya mupip'umu mwonti.

18—35 : Mat. 11, 2—19.

18. P'u Yohani avasundikwa vakwe valemukuval'ukumuvuzya zyonti zinizi.

19. P'u Yohani alemukuvit'avasundikwa vakwe vavili alemukuvatuma kwa mwene alemukuti muvale muhamuvuzilizyaje muhatinji : amwe wewe we vatinji akwinza, ingavanga tumugulilile uwunji—alipo?

20. Pe valemukuval'ukufi-

ha pupo p'ali avantu vanava, valemukumuvuzya valemukuti : atutumil'u Yohani mwozyi atili muhamuvuzilizyaje iwe muhatinji : amwe wewe we vatinji akwinza, ingavanga tumugulilil'uwunji—alipo?

21. Ilelo pe valemukumwaga lw'akuvazuzuvushizy'avinji nimpungo zyonti nuvinu vwonti vwe zihavayimywag'impep'inkandamanu, lwe navantonk'avinji alemukuvap'ukweña.

22. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : muvale muhamuvuzy'u Yohani nazye mukweña nazye mukwiywa muhatinji : avantonko vakweña, ve vakudyogolela vakujenda, ava mambombo vasofil'umuvili, avakutwi vakwiywa, avafwe vakuzyuha, avasamusu vakuzimañinsany'inongwa izya kupulumushila mumwo.

23. Musangalus'uno we ng'atakuzyaga nazimo izya kumwazya mumwan'ine.

24. Alinzile lelo lwe vavazile v'avatumil'u Yohani, p'alemukwanda pup'u Yesu alemukumuyanji'l'u Yohani kul'ava ve vavungine pup'im-puga alemukuti : mwavav'ukweña shyonu mulwugwa?

Mwaval'ukweñ'itete lye liku-yugumbana kunkungu?

25. A, lye ndali? Mwaval'ukweña shyonu lelo? Mwaval'ukweñ'umuntu w'akwasit'amenda amatikimizu? Sh'ava ve vakukwat'amend'amatikimizu nava ve vakuly'iywa vuluyu vwonti, ve vakuva muyinamwene.

26. A, zye ndali? Mwaval'ukweña shyonu lelo? Mwaval'ukweñ'umukuvwi? Ena nalyoli, nkuvavuzi'ine nkuti: uwene wuyo we mwamwé-ñaga, umupiti nakuvakuvwi.

27. She we wuyo w'ayanzilwe namwakalata w'akuti: "Yeña nkukutumil'uhavizya wane uwa kulongolela kwilongolela kukwaho, w'alilemukukuyananzizi'idala lya kujenda mumw'iwe."

28. Nkuvavuzi'ine nkuti: muli vonti ve vapafilwe kuvantanda atavonesile num'umupiti kwa Yohani mwozyi. Nkand'umunsi kuli vonti mushinamwene shya kumwána, w'amulusizy'uvupiti.

29. Pe vont'avantu ve viyuyé zinizi, na ve vasonkolamusonko, valemukumwiti-h'uvulogos'u Mulungu, valemukujenda nukwozelwa kwa Yohani:

30. Avene ñen'avafwalisayi

navamañankomelezyo valemukuywalanganya ulululumilo lw'avalulumiy'u Mulungu, valemukuti iswe ndali ukutwozy'iswe uwene.

31. Uwen'u Yesu alemukuyanga alemukuti: Mbaholanye nishyonu avantu vashinish'iva, vali fwe shyonu?

32. Vali fwe twana twe tudentime pamusolo, twe tukuvilishilana tukuti: tutili nilonji tuvahomeye, imwe ñene mutahashima, tutili nilosyo tulosizye, imwe ñene mutitishiy'ukukut'amansozi.

33. Lw'ayinzil'u Yohani alemukusita nukulya vwonti, alemukusita nukuwel'ipele lya mampensya, pe mukuti: ali nimpep'inkandamanu.

34. Hayili ayinzil'u Mwanamuntu akulya vwonti, akuwel'ipele lya mampensya, p'avene vakuti: e, musukumile lelo, umunt'umuluy'uno, w'ushinwezi shya mampensy'uno, uwamwavo navasonkolamusonko navatalamalandu.

35. Izyen'injele zya Mulungu zye zikuvoneha mwe muvana vakwe vonti ukuvangoloso.

36. Pe wok'umufwalisayi alemukumwita alemukuti:

tuvale tulye swent'uvugali mumwane. P'alemukwinjila muńumba ya mufwalisayi alemukutendam'ukulya.

37. Ilelo mwe munkaya mw'al'umwantanda unutamalandu. W'alemukwivw'ukut'akuly'uvugali muńumba ya mufwalisayi. P'alemukutwal'ulusazi lwa mbon'ingomu.

38. Alemukuval'ukwimilila kuvinama mwisinda alemukukut'amansozi. Amansozi alemukuzwilizya muvinama ywakwe. Havili alemukusyumula muvinama ninsisi zyakwe, alemukuyifipa alemukuyipaha nimbono.

39. Uwen'umufwalisayi w'amwisite lw'amuweni, p'alemukusiva muhati yakwe alemukuti : umunt'uno nga mukuvwi nalyoli, pe nkwa'mumani'umwantand'uno w'amupalamansizy'umuvili ukuti we w'ushit'ulive mutalamalandu.

40. P'u Yesu alemukwamula alemukuti : Simoni ndi ninongwa iya kukuvuzya. Uwen'alemukuti : uko yangaga we musambilizi.

41. Uwen'alemukuti : alipo wok'umupavilandalama w'alina'avapayi vavili. Wok'apayil'indalama amashum'amashumi gasanu, uwamwavo

apayil'amashumi gasanu vwelele.

42. Ilelo lw'ayazile yisoyi-l'avene iywa kumuvuyizizya p'alemukuvavuzya ve vavili alemukuti : ngalesile mbapiye. Uko lelo, ve vavili vana ali kwi w'alimukunda nkani ?

43. Alemukwamul'u Simoni alemukuti : nkut'uno w'ampiy'ininj'indalama, w'akumukunda nkani. P'uwen'alemukuti : ulonzile ulovosizye.

44. P'alemukushevela alemukumwen'umwantanda alemukumuvuzy'u Simoni alemukuti : umuwen'umwantand'uno ? She ninzile muńumba yah'umu iwe utampiy'aminzi aga kusugusula muvinama ywane, uwene nene azwilizizy'amansozi muvinama ywane, ayisyumuye ninsisi zyakwe.

45. Iwe utamfile kw'ilm'ine. Uwen'atalisile p'ayinjiiye muńumb'umu, atakuleh'ukufip'iyinama ywane.

46. Iwe utampasil'itwe nimbono. Uwene nene apasil'iyinama ywane nimbon'ingomu.

47. Mwe mumwo nkuti amalandu gakwe gaswililwe ge minji, sh'ankunzit'ishikunzi shye shyinji. Nkand'uno

we gaswililwe mansi vwelele, w'akukund'ishikunzi shinsi.

48. P'alemukujenda nukumuvuzy'umwantanda alemukuti : naswil'amalandu gaho.

49. P'avene ve vatendime naw'ukulya valemukusiva muhati yavo valemukuti : we muntu vul'uno w'akuti na ge malandu akugaswila ?

50. P'uwen'alemukumuvuzy'umwantanda alemukuti : lukuposile lwe lwitihho lwaho. Valaga nuvwihalo.

8.

1. Pisinda pa zinizi p'uwen'alemukujenda alemukumal'amalinga gonti nutusasa twonti, alemukukumusy'ino ngwa izya kupulumushila mumwo izya vumwene vwa Mulungu. Avishumi navavili valemukuva nawo.

2. Navantanda vamo valemukujenda nawo v'avazuzuvushizize nimpep'inkandamanu nimpungo. Va-Maliya we vatili wa mu-Magadala, w'afumizye mumwakw'impep'inkandamanu zisanu nazivili

3. nu-Yohana umuha-Shyusa umuhombe wa Helodi, nu-Susana navamwaw'avinji. Ve valemukuvatul'ukuvalala na-

wuyo navasundikwa vakwe nishyuma shyavo.

4—15 : Mat. 13, 1—23.

Mal. 4, 1—20.

4. Ilelo lwe vavungin'avant'impug'impiti ve vafumile munkaya munkaya, ve valemukululushilaga wuyo, p'uwen'alemukuvavuzy'ishiholanyo alemukuyanga mumwo alemukuti :

5. lum'umupesambeyu alemukuval'ukupes'imbeyu yakwe. Ilelo lw'amakupesa, pe yok'imbeyu ilemukugwa pidala. Avantu valemukuyihana niyinama, pe niñuñi zya kumwana zilemukuseva zilemukumala.

6. Yoka yamwavo ilemukugwa piyalavwe. Iyen'ilemukwuma lw'imezile hanshi, sh'itali nishiñwelelezi.

7. Yoka yamwavo ilemukusangana nulwangwa lw'iyagwa. Iel'ulwen'ulwangwa lwe lwezile poka nayo pe lulemukuyibuda.

8. Nkandi yoka yamwavo ilemukugwa pans'ininza ilemukumela ilemukwel'insang'amashum'ishumi. Lw'ayanzile zinizi p'alemukuti : uno we ng'amakutwi ali nago, w'atejelezyaje.

9. Pe valemukumuvuzili-zy'avasundikwa vakwe vale-

mukuti : ishiholanyo shinishi he hantu vuli ?

10. Uwen'alemukuvavuzya alemukuti : imwe mupeli-lw'ukuzimaña izya vuzigizigi zya vumwene vwa Mulungu. Avangi vala ve vakuvuzilwa mwe muv'holanyo, nashe nga vakweña pope ukuti vatazilolaje, nashe nga vakwiywa pope ukuti vatazimañinsanye.

11. Ishyen'ishiholanyo nene shyé shinishi : imbeyu lye lizwi lya Mulungu.

12. Ye natinji yoka ilemukugwa pidala, ve vuvo ve vakwiywa, ilelo havili umukwalanzi akwinza akusompol'izwi mumoyo gavo, sh'akuti valipona lwe livahozile.

13. Iyene nene ye natinji yoka ilemukugwa piyalavwe, ve vuvo ve vakulinga viyuy'izwi, pe vakujenda nukuseshela ukuliposhela. Aven'amazi vate nago, ulwitiho lwavo lwe lwakuvahol'isiku lyoka vwelele. Vakulinga inga lumu inga zyzinzi'izya kuvalinga, pe vakugalamuha.

14. Iyene ye natinji yoka ilemukusangana nulwangwa lwe yagwa ve vuvo ve vakulinga viyuye, pe havili vakwaga nuvukutano vwe vakukutana vakuyilisya nuvulonsi vwe vakulonka nuvu-

nonu vwe vakulya lwe vakulandila, zye vakwaga zikuva-buda, ilelo pe ninsanga zitakwela.

15. Iyene nene ye natinji yoka ilemukugwa pansini nza, ve vuvo ve vakulinga viyuye, p'izwi vakuva nalyo mumoy'aminza amagolosu, vakujenda nukuhom'insanga mwe muvusitamulaha.

16—18 : Mat. 4, 21—25.

16. Inale ing'umuntu ayiholelezizye pe numo atakuyikupishila nishyivo, numo atakuyiviha mwizyungulu lya shitala ndali, nkandi pashilemañale pe vakuyiviha, vonti ve vakwinjila muñumba ukuti vayilole ukuhozya.

17. She twonti twe tuvwa-mile tulilemukuyumbuh'apazelu inga lulumo, twonti natwe tuzyihime tulilemukukupulwa tulilemukuloleh'apazelu.

18. Mwandaje mutejelezya-j'ahinza zye nga mukwiywa. Sh'uno we ng'ali naywo yimo, w'akwonjelezelw'umwonji. Uwene nene'uno we ng'ate naho nahamo, w'akusompolwa nahuho h'ali naho.

19—21 : Mat. 12, 46—50. Mat. 3, 31—35.

19. Pe nuñina navamwavo valemukuvala p'ali, valemukupotwa lwe vakuti tuho-

mane nawo, sh'ali pahati pampuga.

20. P'avantu valemukumu-vuzya valemukuti: nuviñu navamwiñu iva vimiliye mwisinda, muvantu vakuti vakwen'iwe.

21. Uwen'alemukwamula alemukuti: ine numayi navamwitu, ve vuvo ve vakuti nukutejelezy'izwi lya Mulungu vakuti nukulilanda-ta.

22—25: Mat. 8, 18—27. Mal. 4, 35—41.

22. Musaña woka valemukuyipashila mwivoti nawuyo navasundikwa vakwe. Uwen'alemukuvavuzya alemukuti: tulambaj'usumbi tual'isyila lila. P'avene valemuku-sunk'ivoti.

23. Ilelo lwe likujend'ivoti, p'uwen'alemukual'ukukakututulo. P'ilemukuvuh'inkungu pasumbi, amavilingwa galemukudomoshela mwivoti. Valemukujenda nukupotwa nkani.

24. P'avene valemukumudamusya valemukuti: mwe-ne, mwene, she tutili nukudwiva. P'uwen'alemukuvuha alemukupilila ninkungu alemukupilila namavilingwaga minzi, pe galemukupuma, kulemukutehama kunzi.

25. Uwen'alemukuvavuzilizya alemukuti: ulwitiho

lwiñu luli kwi? Avene valemukuti nukutetema valemukuti nukusukumila, valemukuvuzilizanya valemukuti: mwati unanu wununo? She na ye nkungu na ge minzi gakumusajila zye ng'akuho-melezya.

26—39: Mat. 8, 28—31. Mal. 5, 1—20.

26. Pe valemukulamba valemukufiha mungsi ya va-Gelaseni, y'ilungamine niya mu-Galilayi pasumbi.

27. Aweni lelo lw'akufuma akuzuva pashipuma, p'alemukuhomana numuntu wa nkaya mumwo, w'ali nimpep'inkandamanu. Ayanzite he hali ukujenda shisitakukwat'amenda nagamo, atahadila namuñumba ndali, alemukuva mwe mumbipa.

28. W'alemukuvilishila lw'amuwen'u Yesu, alemukumugwila muvinama alemukupongomoh'izw'ipiti alemukuti: tuli vuli nane nawewe Yesu we mwana wa Mulungu mulusyi? Nkulambilizya kukwaho nkuti: utanizizyaje.

29. Sh'uwen'ayipilyi'impep'inkandamanu atili: fumaga mumunt'uno. Sh'ihamutamwaga shima ukumudendemula mwonti mwonti. Avamwavo shima valemukuti tu-

mukunje namañololo nama-koli valemukuti tumusungaje. Ala, uwene shima alemukudadulany'iya kumukunjila, p'impep'inkandamanu havili ilemukumushimbizya mulwugwa.

30. P'u Yesu alemukumu-vuzilizya alemukuti: we nan'izina? Uwen'alemukuti: ne Mpuga. She zyinjiye mumwakw'ininj'impep'inkandamanu.

31. Pe zilemukulambilizya kukwakwe zilemukuti utatuvuzyaj'ukuti simuyitaje mwipalazya lya ngolongo.

32. Ilelo lyali pup'idimilo lipiti lya vahapoli, valemukulya mwilisyo pigamba. P'impep'inkandaman'izi zilemukulambilizya kukwakwe zilemukuti: utupanj'avahapoli vala, mwe twinjil'iswe. Uwen'alemikwitiha.

33. P'impep'inkandamanu zilemukufuma mumunt'uno zilemukuval'ukwinjila muvahapoli. P'avahapoli idimilo lyonti valemukugalagatila paluvambala valemukuyitaga mwa sumbi valemukumila.

34. Aven'avalumendo ve vahadimag'avahapoli lwe vaziweni zinizi, pe valemukushimbila valemukuval'uku-

zikumusya namunkaya zyon-ti namumasasa gonti.

35. P'avahatankaya valemukuvuh'ukuvala ukweña zizyo zy'apezile. Valemukufiha pupo p'al'u Yesu, valemukwag'umuntu, we zifumile mumwakw'impep'inkandamanu atendim'ahinza kuvinama kwa Yesu, akwasite namenda asansamusile. Pe valemukutetema.

36. Avene lelo ve vaziweni valemukuvavuzya izya kumuzuzuvushizya uwa mpep'inkandamanu valemukuti: atili atili.

37. P'avantu va muni ya mu-Gelaseni impuga yonti valemukuti: yepaga muni yit'umu. Sh'ishitetemwi shilemukuvagwil'ishipiti. P'u Yesu alemukuyipashila mwivoti alemukugalushila kukwo kw'afumile.

38. Uwen'umunt'uno we zifumile mumwakw'impep'inkandamanu wope alemukulambilizya kukwakwe alemukuti: mbanje nawe. Uwen'alemukumugalusya alemukuti:

39. valaga kuhaya kukwaho, uvavuzy'avantu zizyo zy'akupeley'u Mulungu. P'alemukuvala alemukuzikumusya munkaya zizyo zy'amupeley'u Yesu.

40—56 : Mat. 9, 18—26. Mal. 5, 21—43.

40. Iel'u Yesu lw'agalusile kuya kukwo, pe valemukumu-poshel'avant'impuga. She vonti vamuguliliye.

41. Pe valemukwaga akupalamila pupo p'al'u Yesu umuntu, w'izina lyakwe ali w'u Yayili, umusambilizi umupiti mu'numba yavo ya kuputula mumwo. W'alemukusugamila kuvinama ywa Yesu, alemukulambilizya kukwakwe alemukuti : tuvale mu'numba yane.

42. Sh'ali numwan'umulindu woka mwen'imozi, w'amazil'amah'ishumi nagavili, w'asyaye hans'ukufwa. Iel'uwene lw'akut'imbale p'avantu valemukutitilinkana nawo, she val'impuga.

43. P'ali pupo wope numwantanda woka, w'ali nishiduda shya mavanda amah'ishumi nagavili. Ishyuma shyakwe shyonti shyasiliye mwe muvanga, nakumuzuzuvushizya numo.

44. W'alemukupalamila mwisinda alemukumupalamansy'inkanzu yakwe kuvuhomanjilo. Ilelo pe shilemukwuma pupo ishiduda shya mavanda gakwe.

45. P'u Yesu alemukuti : unanu ampalamansizye pa-

napa ? Pe valemukuhana nukuhana vonti. Pe va-Peteli na ve vali nawo valemukuti : mwene sutakweña ukusisinkana navo avant'impuga ukutitilinkana navo ?

46. Uwen'u Yesu alemukuti : wok'ampalamansizye. She nazil'amaha gakufuma mumuvili mumwan'umu.

47. Iel'umwantanda lw'ayazile ukuti vakumwaga, p'alemukupalamila sh'akutetema, alemukusugamila pansi alemukumuvuzya zizyo zye zitili umupalamansye alemukuti zizino, alemukuyanga lwe vakwiwya vont'avantu. Alemukumu-vuzya nizya kuzuzuvuha luvilo luvilo alemukuti ntili ntili.

48. Uwen'alemukumuvuzya alemukuti : we mwana wane we, lukuzuzuvushizizye lwe lwitiho lwaho. Valaga nu-vwihalo.

49. Ilelo lw'akuyanga linili, p'alemukuloleha woka w'afumile pasongo wavo wa mu'numba ya kuputula mumwo, alemukumuvuzya alemukuti : umwana waho afuye. Utamulisyaj'umusambilizi.

50. Uwen'u Yesu lw'ayi-

vuye p'alemukuti : utatete-
maj'iwe, uyitihaje' p'aku-
pona.

51. Ilelo lw'avazil'ukufiha
muñumba, p'alemukugalu-
sya vonti ve vatili twinjile
nawo. Alemukusenda veka
va-Peteli nu-Yakobu nu-Yo-
hani nuyise wa mwana nu-
nina, v'alemukwinjila na-
vo.

52. Alemukwaga vonti va-
kulosy'ilosyo lya pamwana.
P'uwen'alemukuti : mwe,
kwe ndali ukulosya, sh'ata-
fuye ndali, akukata twe
tulo.

53. P'avene valemukumu-
seha, she vamuwen'afuy'u-
mwana.

54. P'uwen'alemuku vavi-
nga vonti muñumba, ale-
mukumulem'umuhon'umu-
lindu alemukovilishila ale-
mukuti : we mwana we vu-
haga.

55. P'umpepo wakwe wa
vulanzi alemukuvwela ale-
mukwinza munwakwe, ale-
mukuvuha pashezi. Uwen'a-
lemukuvavuzya alemukuti :
mumupanj'iya kulya alya-
nje.

56. P'avapafi vakwe vale-
mukutentwa muhati. Uwe-
n'alemukuvahana nkani ale-
mukuti : mutamuvuzya je
num'amuntu zye mpezile.

9.

1-6 : Mat. 10, 1-14. Mal. 6, 2-13.

1. P'alemukuvavunganih'a-
vishumi navavili alemuku-
vapa namaha nuvumwene
nuvwa kuvinjil'impep'inka-
ndamanu nuvwa kukantul'i-
mpungo zyonti.

2. Alemukuvasogozu'uku-
vatuma muntala alemukuti :
muvale muhakumusy'uvu-
mwene vwa Mulungu, mu-
havazuzuvushizyaje ve nga
muvazile vavinile.

3. Alemukuvavuzya alemu-
kuti : mutasende nayimo
mwidala. Ye ndali nindisa
ye ndali nimbugulu vwe nda-
li niyintu zye ndali ninda-
lama na ge masopeho ge
ndali ukuva gavili.

4. Niñumba ye nga mu-
kwinjila mumwo, mwe mu-
havanje mumwo, mwe mu-
hafume lwe mukusogola uku-
vala kunji.

5. Vonti ve nga mwazile
vatakuvaposhela, ve muve
muhafume munkaya yavo,
ve muhavakanuntile nulu-
suto lwa kuyinama vwiñu,
zye zivanje zya kumañila
mumw'avene.

6. Pe valemukusogola uku-
vala, valemukumall'inkaya
zyonti, valemukuziyang'ino-
ngwa izya kupulumushila

mumwo mwonti mwonti valemukuzuzuvushizy'ava vi-nu.

7-9: Mat. 14, 1. 2. Mal. 14-16.

7. Pe wo pe nu-Helodi umuhombe alemukwiya zyonti zy'apelaga. P'alemukusiva nkani, sh'ayazile vamo vakuti: we w'u Yohani azyusile kuvafwe.

8. Avamwavo alemukwaga vakuti: we w'u Eliya alosesile. Avamwavo alemukwaga vakuti: we w'umukuvwi woka wa lulwo azyusile.

9. Uwen'u Helodi alemukuti: uwen'u Yohani we namuvoy'itw'ine. Uwene wununo unanu, we nkwiya ukuti akupela zinizi? Alemukuti imumañe.

10-12: Mat. 14, 13-21. Mal. 6, 30-44. Yoh. 6, 1-13.

10. P'avapositili valemukuvwela kw'avatumile valemukumuvuzya zyonti zye vavomyile. P'uwene alemukwepa navo alemukuyeleleha navo munkaya yoka ye vakuti mwe mu-Betisayida.

11. Avene nen'avantu lwe vamuweni, pe valemukujenda nukumulandat'impuga. Uwen'alemukuvaposhela alemukuvavuzy'izya vumwene vwa Mulungu. Vo pe nava

kuzuzuvushizya alemukuvavuzuvushizya.

12. Valemukulinga lwe vwakwila shyamazuva, pe valemukupalamila kukwakwe avishumi navavili valemukuti: uvavwezy'avantu vavale mwonti namunkaya namutusasa mwonti, mwe vahakate mwe vahalyanje niywa kulya. She tuli mulwugwa munumu.

13. Uwen'alemukwamula alemukuti: simuvapanji'iywa kulya mwenemwe. Avene valemukuti: tute nayw'iywinji naswe. Zye nzujila zisanu na zye nswi zivili, zye tuli nazyo mpela. Mani inga twaval'ukuvakalil'iywa kulya vont'avantu vanava pe fwane.

14. She vali 5000 avanyuli. Uwen'alemukuvavuzy'avasundikwa vakwe alemukuti: simuvavuzye vattendame muvulilo muvulilo, uvulilo vwoka amashumi gasanu, vwok'amashumi gasanu.

15. Pe vonti valemukute ndama pansu, inza sh'avavu zizye.

16. Ilelo p'uwene alemukusenda na zye nzujila zisanu zizyo na zye nswi zivili, alemukweni kumwana alemukusalifwa, p'alemukuvu-

meñanya alemukuvanincilizy'avasundikwa vakwe, ve valemukuvap'avanu.

17. Pe valemukulya valemukwikuta vonti. Valemukuvanganiha nutwalila twe tusyaye iyiseje ishumi navyivi.

18—27: Mat. 16, 13—28. Mal. 8, 27—9, 1.

18. Alinzile lelo lw'ayelesile navasundikwa vakwe lw'apusite, p'alemukuvavuzilizya alemukuti: avantu lwe vakunjang'ine pe vakuti ne nanu?

19. Avene valemukumuvuzya valemukuti: vamo vakuti we Yohani mwozyi, vamo vakuti we Eliya, vamo vakuti we mukuvwi wa lwo uzyusile.

20. Uwen'alemukuti: imwe lelo, imwe mukuti ne nanu? P'alemukwamul'u Peteli alemukuti: we Cilisiti wa Mulungu iwe.

21. P'uwen'alemukuvapilila alemukuvinda alemukuti: mutamuvuziyaje num'umuntu.

22. Alemukwonjezya alemukuti: u Mwanamuntu pakuti aliyimba nkani. Navahombe avahataluholo navashiput'avapiti navamañakalata valimusamula valimu-

goga, nkand'alizyuha pisikulya vutatu.

23. P'alemukuvavuzya vonti alemukuti: uno we ng'akuti imulandate mwisind'ine, we pakuti ayihanaje weka, atinji nishihovenkanyo shyakwe ashivegazye shima, inga p'ajende nukundandata.

24. Sh'uno we ng'akuti mpulumusyaj'uvulanzi vwane, w'avutezizye nzila. Nkand'uno we ng'uvulanzi vwakwe avutezizye mwe mumwan'ine, w'avupulumusizye nzila.

25. Nashe ng'umuntu ayilonsile yont'insi, ing'ayitazile weka mumwo, ing'ayitezizye weka mumwo, pe ingamuvosya shyonu lelo?

26. Uno we ng'ali ninsoni kukwane nakumazwi gane, we wope nu Mwanamuntu aliva ninsoni kukwakwe, lw'avusil'ukwinza muvumwamu vwakwe nuvwa yise nuvwa vahavizy'avafinjile.

27. Nalyoli nkuvavuzy'ine nkuti: imwe mwe mwimiliye panapa vamo mutaliman'ukufwa lwe mutaweni suti uvumwene vwa Mulungu ukwinza.

28—36: Mat. 12, 1—9. Mal. 9, 2—9.

28. Ilelo lw'ayanzil'amazwi ganaga, lwe gashilinkin'amanda muñana, p'alemukuse-

nd'ava-Peteli nu-Yohani nu-Yakobu alemukuzuva navo pigamba limo ukuputa.

29. Ilelo lw'amakuputa, pe valemukuganduha nakuminso akwanduha akuva payo, namenda gakwe gakuva mpe gakulama.

30. Valemukwag'avantu vavili vakuyanga nawo. Valemukwaga ve va-Mose nu-Eliya.

31. Valemukuloleha muvumwamu, valemukuyang'izya kwepa muns'um'uwene, mw'amakwinz'ukwepela mu-Yelusalemu.

32. Avene nene va-Peteli navamwavo utulo twavaposite. Ilelo lwe vakudamuha, pe valemukunweña muvipiti vwakw'uvumwamu, valemukwaga navantu ve vavili vimiliye nawo.

33. Ilelo va-Mose nu-Eliya lwe vakwand'ukusogola, p'u Peteli alemukuyanga nu-Yesu alemukuti : mwene pinza ukuva panap'iswe. Tuzengaj'inkambi zitatu panapa. Yoka ive yaho wenewe, yoka ive ya Mose, yoka ive ya Eliya. Sh'ahasavata vwelele.

34. Ilelo lw'amakuyanga zinizi, pe valemukwag'ivingo likuvakupishila. Pe valemukutetema lw'ivingo lyinzil'ukuvaga.

35. Pe valemukwaga izwi likufuma mwivingo munwo likuti : we w'umwana wane unkundwa kukwane, we mumutejelezayaje wuyo.

36. Ilelo lwe lyamakuyang'izwi linili, pe valemukwaga u Yesu ali weka. Avene suti vali mwa, valemukusita nukumuvuzya num'umuntu zizyo zye vaweni.

37—45: Mat. 17, 14—23. Mal. 9, 14—32.

37. Ilelo pisiku lye likupwanila lwe vakwiha pigamba, p'uwen'alemukuhomana navant'impug'impiti.

38. Pe valemukuganduh'umuntu wa mumpuga munwo akukuta akuti : we musambilizi nkulambilizya kukwaho nkuti umweñelezayaj'unuyuli wan'umulumendo uno, she ndinawo woka vwelele imoz'ili.

39. Yeña impepo ikumusukulanya, ilelo p'uwen'akujenda nukukuta, p'akuzilib'ishizilisi, akuti nukufulizy'itatafula. Ikufuma hansi hansi, lw'ili fwe ngati imuhominye.

40. Ndambilizizye nakuvasundikwa vaho ndemukuti : simuyivingaj'impep'ino, ilelo pe nazile ivaposite.

41. P'uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : ye

mwe, kwe kusita kwitiha vuli avantu vashinish'iva, kwe kweñelezya kunji vuli? Mpele poshi ukuva namwe, mpele poshi ukuti: "sangapa sangapa" shima! Mulet'ipa umuyuli waho.

42. Ilelo lw'amakupalamila nawo, p'impep'inkandamanu ilemukumuhanizya pansu, alemukujenda nukuzilih'ishizilisi. P'u Yesu alemukuyumana impep'inkandaman'ino, alemukumuzuzuvushizy'umwana, alemukumup'uyise.

43. Pe vonti valemukutenywa muhati uvupiti vwa Mulungu.

Ilelo lwe vonti valemukusukumila zyonti zy'apelaga, p'uwen'alemukuyanga kuvasundikwa vakwe alemukuti:

44. simutegaj'ahinz'amatwi giñu mutejelezyaj'amazwi ge nkuvavuziy'ine. Sh'u Mwanamuntu alilemukwambibilwa muñove zya vantu.

45. Avene valemukupotwa ukuzimañinsanya zy'ahayanga. Zilemukuva fwe ngati zikupishilwe ukuti vatazsimishizyaje. Nukuñila valemukuñila ukumuvuzilizya zy'ahayanga.

46—50: Mat. 18, 1—5. Mal. 9, 33—40.

46. Valemukudalinkan'amadal'avene valemukuti: amw'unan'umupiti swenti mwe tuvaliye?

47. Ilel'u Yesu lw'aziweni zye vasivaga mumoyo gavo, p'alemukusend'umwana alemukumuviha kundwimo kukwakwe

48. alemukuvavuzya alemukuti: uno we ng'umwan'uno akumuposhela mwizina lyane, w'amposheleye nene. Ilel'uno we ng'akumposhel'ine, w'amuposheleye wuyo w'antumil'ine. Sh'uno we ng'avalusizye mwent'uvunsi, w'avalusizye nuvupiti.

49. P'u Yohani alemukumuvuzya alemukuti: we musambilizi, tumwazile woka w'impep'inkandamanu akuzifumwa mwizina lyaho, pe iswe tulemukumuhandanzya, she twazile tute nawo ukukulandata.

50. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti: mwamulesyaga shyonu? Sh'uno we nga tukujendelana nawo ukuvomba we tuyanine nawo.

51. Ilelo lw'isiku lyakwe lya kumusenda kumwana no-

haviu'uwene, lwe lyamaku-palamila, pe wope alemu-kweñezy'ishyeni mu-Yelusalemu, alemukuti mwe mbale.

52. P'alemukulongolezy'avakuvula kwilongolela kukwakwe. Ve valemukuval'ukufiha munkaya yoka ya va-Samaliya, mwe valemukuti tumuyanizeye apakukata.

53. Aven'avahatankaya nene valemukusita nukumuposhela, she vazile ishyeni aye-nizeye mu-Yelusalemu ukuti mwe mbale.

54. Lwe vaziweni zinizi avasundikwa vakwe va-Yakobu nu-Yohani, pe valemukuti: mwene inga witi-haga iwe, pe tungayang'ukuti umwoto afume kumwana, inza sh'avomyile Eliya, vapwanje vasilaje.

55. P'uwen'alemukuvashela valemukuvapilila valemukuti: a, mutamañile? Mwe vana va Mpepo vuli?

56. Sh'u Mwanamuntu atinzil'ukutupul'uvulanzi vwa vantu ndali, uwen'ayinzile ukuvapoha kwe kuvapoha nene. Pe valemukuvala munkaya yamwavo.

57—60: Mat. 8, 19—22.

57. Ilelo lwe vakujenda mwidala, pe wok'umuntu

alemukuyanga nawo alemukuti: mwene nkukulandata mwonti mwe ng'ukujenda.

58. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti: ukunaga kwi? Sh'izyen'inimba zili namashembo, zyope ninuni zili niyisanzo, nkand'uwen'u Mwanamuntu w'ate napamo apakusagamih'itwe.

59. Uwen'alemukumuvuzya wamwavo alemukuti: nkand'iwe undandate. P'u-wene alemukuti: mwene, nati mbale imusyile sut'utata.

60. Uwen'u Yesu alemukuti: uvaleshe avafwe vasyilane vuvo vatupu. Iwe nene uvale uhakumusy'uvumwene vwa Mulungu.

61. Wope nuwamwavo alemukuti: mwene nane nku-kulandata, leha suti mbal'ukuvalag'avamwitu.

62. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti: uno we ng'akuvih'umuhono pijembe, ilelo pe havili ajende nukwena mwisinda w'atahondeye kuvumwene vwa Mulungu.

10.

1—12: Mat. 10, 2—16.

1. Pisinda pa zinizi p'uwen'alemukusev'avamwavo amashumi gasanu, nagavili,

vope alemukuvatuma vavili vavili, ve valemukulongola munkaya mwonti mw'atili mwe nkuvala.

2. Alemukuvavuzya alemukuti : iyen'imyuno ye mpiti, nkand'avayuni ve vando. Mulambilizyaje lelo kumuhatamyuno, atumaj'avayuni mumyuno yakwe.

3. Muvale lelo. Yeni lwe nkuvatuma, pe nkuvatuma fwe nonzi zikuval'ukusanjila niyikoko.

4. Mutasende nimbugulu, ye ndali impayo, zye ndali ndyato, nukumulamuha mutamulamushe num'umuntu mwidala.

5. Muñumba nene mwe nga mukwinjila, mwe muhatalishe lye likuti : uvwihalo vwe vuvanje mwe muñumb'umu.

6. Ing'ali mumwo umwana wa vwihalo, p'uvwihalo vwiñu vulilemukutendama papakwe. Ing'atali mumwo numo, pe vulilemukuvagalushila mwe vahatashyo.

7. Muñumba mumwo mwe muhasyalaje mumwo. Muhalyanje muhanwelaje ywe nga vali naywo. Sh'uno we ng'akuvomb'imbombo w'ahondey'ukuti vamulipaje iywa kumulipa. Mutapulunkan'inumba zyonti.

8. Mwope namunkaya mwe

nga mukuvala, inga vakuva-poshela, pe muhalyanje ywe nga vakuvatelamishila.

9. Muhavazuzuvushizya-j'avayeyevazu ve nga vali mumwo.

10. Munkaya mwe nga mutili tuvale, havili avahatan-kaya mukwaga vakusit'ukuvaposhela—mwe muhafume mwimilile mwidala mutinji :

11. na lwe lusuto lwa munkaya yin'umu, lwe lutuvushiye muvinama, lwope tuku-vakuñuntila tuku valeshela. Nkandi lye mulimañe linili lye likuti : uvwen'uvumwene vwa Mulungu vwinzile vupalamiye.

Mat. 11; 21—23.

12. Nkand'ine nkuvavuzya nkuti : musañ'ula pe zya vamu-Sodomu zililemukuv'impupusu kuzya nkaya yiyo.

13. Ye mayi we we Kolazini, ye mayi we we Betisayida. Sh'amamfindango ge gape-lwaga mumwin'umu, inga gapezilwe na mu-Tili namu-Sidoni, pe nkandi vapindusile he hali, pe nkandi vapiñilulukus'ulwezya pahati, pe nkandi vatendime namwiloti.

14. Musañ'ula wa kulonga nene, pe nizya vamu-Tili nizya vamu-Sidoni zililemukuv'impupusu kuzyiñu.

15. Nawe we Kapelenahu-mu, ukuti ulival'ukufiha nakumwana ukwimishilwa? Yeña lelo ulival'ukufiha namuvuzimu ukwishilwa.

16. Uno we ng'akwiya zye mukuyang'imwe, w'ayiyuye kukwane. Uno we ng'akuvasyoshel'imwe, w'ansyoshey'ine. Uno we ng'ansyoshey'ine, w'amusyosheye wuyo w'antumil'ine.

17. Iel'ava amashumi gasanu nagavili valemukuvwela kw'avatumile valemukushela valemukumuvuzya valemukuti: mwene zyope nazyep'inkandamanu zilemukukonza kul'iswe mwizinalyaho.

18. Uwen'alemukuti: nane imuwen'u Setano akuhampila ngati lumesyo lwa myula lw'akutuñuha kumwana.

19. Yeñi mbapiy'amaha agakuhaña napanjoha napankonña napamaha gontj ga mulugu, nahamo hatalivapelela nazim'imwe.

20. Izyene zye mutaseshelaje zizyo she mwazil'impep'inkandamanu zikonzile kul'imwe ndali, nkandi zye museshelaje zye nga mwazil'amazina giñu gasimylwe kwe kumwana.

21. 22: Mat. 11, 25—27.

21. Pahavalilizyo hanaha p'u Mpepo mufinjile alemukupelel'ukuseshela nkan'u Yesu, p'alemukuti: nkukutiniha we tata, we mwene wa kumwana napansi, sh'uzyisile zinizi nakuvanjele nakuvamañinsanyi, nkand'uzikupuliye kuvacece. Ena we tata, zy'ulemukuti zye ñinza ziniz'iwe kuminso kukwaho.

22. Ywont'ampiy'in'utata. Numwana num'umuntu atakumumaña, weka we yise w'amumañile, nuyise num'umuntu atamumañile, weka we mwana w'amumañile, nuno we ng'umwana atili imukupulile.

23. Havili alemukuvasyetushil'aven'ayasundikwa yakwe alemukuti: masangalus'aminso ge gakweña zye mukwen'imwe.

24. She nkuvavuziy'ine nkuti: navakuvwi navamwene ve vinji yahasangwag'ukweña zye mukwen'imwe, valemukupotw'ukweña nakumo, valemukuti twiywe zye mukwiyw'imwe, valemukupotw'ukwiywa nakumo.

25—28: Mat. 22, 35—40. Mal. 12, 23—34.

25. Pe wok'umumañankomelezyo alemukuvuha alemukuti imulinje, alemuku-

muwuzilizya alemukuti : we musambilizi, ine mbombe shyonu ukuti mpwanil'uvu-pwano vwa vulanzi vwa mukunjikunji ?

26. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : munkomelezyo vuli, zyonu zisimylwe ? lw'ukwen'a pakalata p'ukuzyaga zili vuli ?

27. P'uwen'alemukwamula alemukuti : lisimylwe lye likuti : u Mulungu mwene waho umukundaje na we mwoyo waho wonti, na ye nsingo yaho yonti, na ge maha gahogonti, na zye nsivo zyahozyonti, Wope nuwamwiñu umukundaje inza sh'uyikunzite wenewe.

28. P'u Yesu alemukuti : ulovosizye. Sh'uhonzyaje lelo vovulo, p'ulilemukwag'uvulanzi.

29. Uwene nen'alemukuti njinonelezyaje, p'alemukumuzyu'u Yesu alemukuti : ilelo uwamwitu we w'unanu ?

30. P'alemukwamul'u Yesu alemukuti : p'al'umuntu woka w'alemukufuma mu-Yelusalemu, alemukwih'ukuvala mu-Yeliho. Mwidala alemukuhomana navapumayintu, ve valemukumufwul'amenda, valemukumuhoma namakunku, valemukumuleha sh'a-

syaye hans'ukufwa, valemukuvuala.

31. Ilelo pe wope nuwashiputo alemukujend'idala lilyo. Alemukuling'amuweni, p'alemukupambata alemukupitilila.

32. Wope numwana Levi vovulo alemukujenda pupo wope. Alemukuling'afisile pupo p'ali alemukulinga amuweni, p'alemukupambata wope.

33. Wok'umu - Samaliya, wope alemukujend'idala lyakwe, alemukufiha pupo p'ali. P'uwene alemukumupepelezya lw'amuweni.

34. Alemukupalamila alemukumuvanda namenda nipele lya mampensya, alemukumupiñ'amavamba alemukumulimbizya pandogovi yakwe alemukuval'ukumuviha mwivanza, mw'alemukumuvinizya.

35. Ilelo lw'avusil'indavi, p'alemukufumw'insumuni zivili, alemukumup'umuhativanza alemukuti umbinizy'umuntu wan'uno lelo, ywonti ywe ng'akulya ywe ndikuli-pila nene lwe navwela nohavili.

36. Vuli lel'iwe lw'ukwen'avantu vatatu vanava, ahava wamwav'unanu w'ula w'ahomine navapumayintu ?

37. Uwen'alemukuti : aha-
vang'uamwavo ula w'amu-
pepelezizy'ulupepelezyo. P'u
Yesu alemukumuvuzya alem-
mukuti : valaga lelo, uho-
nzyaje vovulo nawe.

38. Ileo lwe vakujenda, pe
valemukuval'ukufiha mu-
nkaya yimo. Pe wok'umwa-
ntanda w'al'u Malita izina
alemukumuposhela muñu-
mba yakwé.

39. W'ali numuzuna wakwe
u Maliya izina. W'alemuku-
val'ukutendama kuyinama
ywa mwene, alemukutejele-
zya zizyo zy'akuyang'uwe-
ne.

40. Uwen'u Malita alemu-
kufulinkana sh'atili njananye
ywont'iyintu. P'alemuku-
vala kwa Yesu alemukuti :
mwene zy'utakuzisajila zy'u-
muzuna wane andesheye ne-
ka imbombo yonti? Umu-
vuzye tutulane.

41. Uwen'umwene alemu-
kwamula alemukuti : Malita
we Malita ninjiwe zy'uku-
kutana, zye zikukupuli-
nsya.

42. Hali hoka vwelele ahene
h'amuntu pakuti ave naho.
Uwen'u Maliya w'ayisevey'a-
hagavo he hinza huho, he
numo atalisompola kukwa-
kwe.

11.

1. Lumo lel'uwene alemu-
kuputa kumo, ilelo lw'ama-
zile pe wok'umusundikwa
wakwe alemukuyanga nawo
alemukuti : naswe utusambi-
lizyaj'ukuputa, inza sh'u Yo-
hani avasambilizizy'ava-
kw'avasundikwa.

2-4 : Mat. 6, 9-13.

2. Uwen'alemukuvavuzya
alemukuti : inga mukuputa
pe mutinji : Tata, izina lyaho
lifinjilwaje, uvumwene vwa-
ho vwinze,

3. shim'utupanj'iyintu ywi-
tu tuyanane naywo,

4. uswil'amalandu gitu, i-
nza she naswe tukuswil'ama-
landu ga vamwitu, utatuv-
she mulutazyo.

5. P'u Yesu alemukuti : wo-
k'unan'imwe avanje nuwa-
mwavo avale kukwakwe pa-
vusiku pahati atinji : weya
umpavil'inzujila zitatu,

6. yeña um'uwamwitu w'i-
dala ayinzile ali kukwane,
ilel'ine yisoyil'iywa kumute-
tela.

7. Uwen'uwa muñumba a-
yamule atinji : weya utandi-
syaj'iwe, she kushilyango ni-
galiye hali, nane navana vane
swenti tukasite. Pe nati
mbushe nohavili nkupanje?

8. Leshi mbavuzye lel'ine : nashe ng'atakuvuh'ukumupa she mujenzi wakwe, pope akuvuha sh'amusinjilizizye, akumupa yiywo yw'akwanza.

9—13 : Mat. 7, 7—11.

9. Zye nane nkuvavuzya lelo nkuti : simulave, pe mulilemukupelwa ; simuyikungul'ukwanza, pe mulilemukuywaga ; simuhononsye kulwiji, pe mulilemukwigulilwa.

10. She vonti nava ve nga vakulava, ve vakuposhela ; vonti nava ve nga vakuyikungul'ukwanza, ve vakuywaga ; vonti nava ve nga vakuhononsya kulwiji, ve vakwigulilwa.

11. Imwe mwe muvaliye amw'alip'unanu umuntu mupapamwana, w'akumup'ivw'umwana wakwe, lw'uwen'alayil'uvugali ? W'akumup'injoha lw'uwen'alayil'inswi ?

12. W'akumup'inkoña, lw'uwen'alayil'iji ?

13. Apene lelo inga namwemwe, mwe vana vwelele, ing'avana viñu mukuvap'iywa kuvap'iywinza, p'uso wa kumwana asite ukupitilizy'ukuvap'u Mpepo mufinjile vuvo, ve nga vakulava kukwawe ?

14—26 : Mat. 12, 22—45. Mal. 3, 22—27.

14. Lum'u Yesu alemukufumw'impep'inkandamanu ye yali shinunu. Ilelo lw'ifumil'impep'inkandamanu, p'umuntu alemukujenda nukuyanga. Pe valemukusukumil'avantu impuga yonti.

15. Nkandi vamo valemukuti : impep'inkandamanu akuzifumwa mwa Belizibuli mwa songo wa mpep'inkandamanu.

16. Vam'avamwavo valemukuti tumulinje, pe valemukulava wok'umumfindango wa kumwana kukwakwe.

17. Uwene nene lw'aziwe n'insivo zyavo ; p'alemukuvavuzya alemukuti : yont'insi ing'ilulinkine yiyo ntupu, p'ikusamuha, ilelo pe niñumba zijende nukugwilana.

18. Apene lelo inga na we Setano alulinkine wuyo mutupu, pe shyati shishindame vuli ishinamwene shyakwe ? She mukuti : impep'inkandamanu akuzifumwa mwa Belizibuli ine.

19. Apene lelo inga mpep'inkandamanu ine nkuzifumwa mwa Belizibuli, p'aven'avana viñu imwe vakuzifumwa mwa nanu lwe vakuzifumwa ? Zizino valilemu kovalonga ve vana viñu.

20. Apene néne ing'impep'inkandamanu nkuzifumizya lwe lwove lwa Mulungu ine, pe fwane lelo uvumwene vwa Mulungu vuvafishiye.

21. Uwa nguŷu ing'ayipatinkiny'impalala zyakwe, ing'akusung'inumba yakwe, pe ŷwont'iyijela ŷwakwe ŷikuva mwa.

22. Apene néne inga akutwal'uvulugu kukwakwe uwamwavo w'amulusizy'inguyu, akujenda nukumupota, p'akusompola nimpala zyakwe zyonti zy'ahasimpilag'u-wene, akusampa ŷwonti akugavanya.

23. Uno we tute swenti nane, we tugunjiline. Uno we ng'atakuntul'ukuvunganiha, w'akuñampanya.

24. Lwe ng'impep'inkandamanu ifumile mumuntu, p'ikuyeluha ikumala mwonti muvusi'taminzi, ikwanz'apakutuzya. Ilelo ikulinga itapazile napamo, p'ikuti: nkuvwela kuñumba yane mwe nafumile.

25. Ilelo lw'iyinzile, p'ikwaga wusile vanonelezizye.

26. Ilelo p'ikuval'ukuse-nd'izinj'impepo zisanu nazi-vili izyamwavo indusyi uvu-nála nakukwakwe. Ilelo lwe zyzinzile, pe zikuvanga mu-mwo, ilelo p'umunt'uno ulwa

pisinda shinishi p'akuhala-mbana akulusya kuzya lulwo.

27. Ilelo lw'akuyanga zinizi, pe wok'unwantanda w'ali mumpuga umu alemukuvilishil'izw'ipiti alemukuti: ulusangalus'ulwanda lwe luku-nátuy'iwe, masangalusu namavele g'uyonsil'iwe.

28. Uwen'alemukwamula alemukuti: ine nkuti vasangalusu vuvo ve nga vakuti nukwiŷw'izwi lya Mulungu vakuti nukulisengula mumoyo.

20—32: Mat. 12, 38—42.

29. Ayazile lelo vakumukulushil'avantu, p'alemukwand'ukuti avantu va shinishi vuñala te vuñala! Shinishi vakulav'umumfindango. Vatakuwaga num'umumfindango. We mumfindang'ula w'ahavanga nu-Yona, we vakuwaga weka.

30. She nza sh'u Yona al'umumfindango kuvantu va mu-Ninive, sh'alihonzyaga vovulo nu-Mwanamuntu, alilemukuv'umumfindango kuvantu va shinish'iva.

31. Umwen'umwantand'ula w'afumile kungsi ya kumulilo kula alilemukuvuha poka navantu va shinish'iva pisiku lya kulong'amalandu alilemukuvalonga ilya kuvatu-

pula, sh'uwen'afumile kw'ipeleley'insi alemukwinz'ukutejelezy'injele zya Selomoni. Nkw'ali panapa mupiti na kwa Selomoni.

32. Avantu va mu-Ninive valilemukuvuha poka navantu va shinish'iva pisiku lya kulong'amalandu, valilemukuvalong'ilya kuvatupula, sh'avena vapindusile pala p'u Yona, ahavavuzi'inongwa. Nkw'alipo panapa umupiti na kwa Yona.

34—36 : Mat. 6, 22, 23.

33. Yope niñale ing'umuntu ayiholelezizye, p'atakuyiziyiha mwizyungululu, atakuyikupishila nishivo ndali, akuyiyiha pamwana pashilemo shya ñale, vonti ve vakwinjila muñumba ukuti vayilol'ukwaha.

34. Inñale ya mumuvili waho lye lyinso lyaho. Ilelo lwe ng'ilyinso lyaho lizelu, pe wope numuvili waho, akuva muzelu. Nkandi ng'ilyinso lyaho liñala, pe wope numuvili waho akuva nishisi.

35. Uyandaje lelo uluhozyo lw'uli nalwo ukuti lutayipelaj'ukuv'ishisi.

36. Ilelo ing'umuvili waho vonti akuhozya ate nshipembe nashimo ishya shisi, p'uwene vonti lukuv'uluhozyo lutupu, inza she nga yope

niñale ikuhozezya mululungalilo lwakwe.

37—52 : Mat. 23, 1—36.

37. Ilelo lw'alemil'ukuyanga zinizi, pe wok'umufwalisayi alemukumwita alemukuti : tuvale tuhalye swent'iyintu ywa kulavyuha muwane mula. P'uwen'alemukuval'ukwinjila muñumba yakwe alemukutendama.

38. Uwen'umufwalisayi lw'amuweni, p'alemukusukumila sh'ayazile atakutalih'ukusugusula muñove lw'akuti alye.

39. P'uwen'alemukumuvuzya alemukuti : imwe mwe vafwalisayi ukwozya kwe mukwozya nimpindi zyiñu nimbiga zyiñu kunzi, nkandi muhati munwiñu vwe vupumayintu vutupu, vwe vuñala vutupu vwizuye mumwo.

40. Mwe vawelewele imwe, umupezi w'apezile kwe kunzi atapezile mwope na mwe muhati lelo ?

41. Vwe nga yili muhati, ywe fwane muvapanj'avantu vivanje iywa shikuku, pe ywonti yikuva yizelu imwe.

42. Ye mwe mwe vafwalisayi mwe napampilipili napanunzu napayiyava ywonti mukusavula iywa pishumi, nkand'iziyene nizya kugolo.

sy'ukulong'amalandu nizya kumukund'u Mulungu—zye mukuzishilanya. Inga mwatinji zim'izi tuzivombaje, zyope nizyamwavo zila zye tutazishilaje pe fwane.

43. Ye mwe mwe vafwalisayi mwe namuumba zyiñu zya kuputula mumwo mwe mukuti tutendame payitengo ywa vupiti, napamasolo mukasime ukut'avantu vavalamushe.

44. Ye mwe mwe muli fwe mbipa zye zitakuloleha ukuva zye mbip'izyene, zy'avantu vakuhaña pamwaña shisita kumaña ukuti vakuhaña pambipa.

45. P'alemukwamula wok'umumañankomelezyo alemukuti : we musambilizi, amazw'iga g'ukutuliga naswe iwe.

46. Uwen'alemukuti : ye mwe namwe mwe vamañankomelezyo, mwe mukuvavegazy'amalig'amayunzavantu, imwe nene ukugapalamansya mutakugapalamansya nuluwove lwiñu lwoka vwelele.

47. Ye mwe mwe mukuzenjel'imbipa zya vakuvwi. Vate vaso lelo ve vavagozile?

48. Kwe kuva mutili nukuziyumbul'apazelu zye vavomyil'avaso, havili mutili nu-

kuzyitishila namwenemwe. Sh'avene vavagozile, imwe mukuvazenjel'imbipa zyavo.

49. Zye zizyo ziyanzile nzila injele zya Mulungu zilemukuti : nkuvatumila navakuvwi navapositili. Vamo valilemukuvagoga vamo valilemukuvayumyanya.

50. Amavanda ga vakuvwi vonti ukuti ninze mbalanduzy'avantu va shinishi iva, gonti ge gitisile shima ukufuma pe yalizilw'insi,

51. ukufuma pamavanda ga Hebeli ukwinz'ukufiha kuvavanda ga Zahaliya uku, we vamugozile pahati nishifinjilo shya kufinjila pupo niñumb'infinjile. Ena nalyoli nkuvavuzi'ine nkuti : valilemukulandulwaga avantu va shinishi vanava.

52. Ye mwe mwe vamañankomelezyo imwe, mwe muzyisil'ishigulilo shya kwigulila kuvusinkamizyo zyonti zya Mulungu. Mutili namwe mutinjiye mumwo, havili mutili vope nava ve vakuti twinjile muvahandanizizye.

53. Ayazile lel'u Yesu lw'akuyanga zinizi, pe valemukujenda nukuyitwa nkani muhati navamañakalata navafwalisayi valemukumuvuzilizy'ininji.

54. Valemukumwambamba valemukuti tuzyaje zimo zy'akuyanga mwilomu izya kumulonjelela.

12.

2—9 : Mat. 10, 26—33.

1. Ilelo pe valemukuvungangan'avantu ava 10,000 uvwinji, valemukuhanana nukuhanan'iyinama, p'uwen'alemukutalih'ukuyanga kuvasundikwa vakwe alemukuti : mwandaj'inambo ya vafwalisayi. Nkutah'ishifumbo.

2. Twonti twe nga tuyikupishiye tulilemukukupulilwa, twonti nutwa kukwilu tulilemukumanih'apazelu.

3. She zyonti nazye nga mukuyanga kukwilu, zy'avantu valitejelezya apazelu, zyonti nazye ng'avantu muvanononeneye mumakutwi gavo munumba ya kuziho, zy'avantu valilemukuzikumusya lwe vimiliye pamwana panumba.

4. Imwe mwe vamwitu, nkuvavuzya nkuti : mutavanile ve vakugoga we muvili weka, ilelo pe ulwa pisinda vakupotwa ukuvomba zim'izinj'impiti.

5. Muleshe mbavuzy'ine uwa kumuñila : simumuñi-

l'uno w'akulinga agozil'umuvili, pe namaha aga kuvatajila mwipalazya mw'akwah'umwoto gope ali nago, gakwe wuyo. Ena nalyoli nkuvavuzya nkuti we muñile wuyo.

6. Amw'umuntu atakukal'indundulu zisanu namahela gavili? Havili pope nashe nga zili vovul'uvupupusu, pope Mulungu atakuluywa nayoka, akuzyena zyonti.

7. Zyope na zye nsisi zyiñu kwitwe zyonti avazizy'uwene. Kwe ndali ukutetema lelo. She mulusizye nazye ndundulu zye ñinji uvugomu.

8. Nkuvavuzy'ine ñene nkuti : uno we ng'akuyiyanga kukwane lwe vakwiw'avantu, akuti imumañil'ine, we wope nu-Mwanamuntu alilemukuyiyanga kukwakwe lwe vakwiw'avahavizya va Mulungu alilemukuti nane imumañil'uwene.

9. Nkand'uno we ng'akuyihana kukwane lwe vakwiw'avantu, akuti ntamumañil'ine, we nane ndilemukuyihana kukwakwe lwe vakwiw'avahavizya va Mulungu, ndilemukuti nane ntamumañile.

10. Uno we ng'akumuyanjila lim'izw'ivivi u Mwa-

namuntu, w'aliswilwa zizyo, nkand'uno we ng'akumusamul'u Mpepo mufinjile, w'aliswilwa zizyo.

11. Apene nene inga vakuvadendemula imwe namunumba zyavo zya kuputula mumwo nakuvasongovavo nakuvamaha, pe mutasivaje nzila ukuti amwe tukulongwa tutuvuli lelo, amwe tuyanje lili kwi? Ndali.

12. Sh'u Mpepo mufinjile alivavuzya pahavalilizyo huho izya kuyang'imwe ukuti mutinji mutinji.

13. Ilelo pe wok'umuntu wa mumpuga mumwo alemukuyanga nawo alemukuti: we musambilizi, umuvuzye uwamwitu tugavan'ahinza iywa pavupwano.

14. Uwen'u Yesu alemukuti: we muntu we, unan'animisil'ine unan'atili uvalonzanye uvagavanye iywa pavupwano?

15. P'alemukuvavuzya alemukuti: aheli, mwandaje vwont'uvupapilaywonti vutavahopaje, she pope nashe nga vimutangaliye, umunt'uvulanzi vwakwe vutakufuma muywuma ywakwe ywe ng'alonsile.

16. P'alemukuvavuzy'ishi-

holanyo ishya kuyanga mumwo alemukuti: wok'umunt'udumbwe umugunda wakwe ayeleye nkan'imboto.

17. P'alemukusiva muhati yakwe alemukuti: nkonzye vuli lelo? She pasoyil'apakuvih'uvulezi vwan'uvu.

18. Havili alemukuti: nzyazile lelo. Nkumongol'inkoma zyane inkal'izi, nkuze ng'impwa impiti, mwe nkulunda ywonti ywe mpezil'iyi, niywuma ywane ywonti,

19. pe ndiyanga kumwoyo wane nditi: we mwoyo wane, yeña uli naywo lelo iywa kulimuh'amah'aminji. Vanga tendamaga lelo, uyanje unwelaje uzevelaje.

20. Uwen'u Mulungu nene alemukuti: we muwelewele iwe, she vulanzi vwaho vakusenda vwe vusiku vunuvu. Ilelo pe yivanje ywananu yiywo yw'ayiyananizizye?

21. Sh'ahonzizye lel'uno we ng'akuyilundil'iywuma, lwe kwa Mulungu atavisile nayimo.

22—31 : Mat. 6, 25—33.

22. P'alemukuvavuzy'avasundikwa vakwe alemukuti: Mwe mumwo nkuvavuzy'imwe nkuti kwe ndali ukukutana nuvulanzi vwiñu

iywa kulya, numuvili wiñu aga kukwata.

23. She nuvulanzi niyintu, vupiti vwe vulanzi, numuvili naga kukwata, umupiti we muvili.

24. Simwen'amakungulu. Sh'agené pope nashe nga gatili nukuvwal'uvulezi gatakuvwala, gatili nukuyuna gatakuyuna, gatili ninkomagate nazyo, gatili niñumba gate nazyo, pop'u Mulungu akugalel'iyintu. Imwe mutalusizye nkan'uvugomu inuñi lelo?

25. Imwe mwe muvaliye unanu amañile ukwonjezya nashe ng'umuhono woka vwelele uvutali uvulanzi vwakwe, nashe ng'akukutana akuyilisyá?

26. Apene lelo inga zivaposite nazye ninsi zinizi pe mukukutana shyonu nukukutan'izinji?

27. Simwen'uvwezya lwe vukumela. Sh'uwene vutakupot'upamba vutakuhova. Nkand'ine nkuvavuzya nkuti: wope na we Selomoni, muvumwamu vwakwe vwonti atakwasite nalumo fwe vwok'uvwezy'uvu.

28. Apene lel'u Mulungu ing'alikwatizizye vovul'isole lya mwilala, lye musañ'uno lilipo, lye ndavi likutajilwa

mwilungu lya mwoto,—p'at'asit'u kulusy'ukuvakwatzya imwe lelo, mwe va lwitih'ulupupus'imwe?

29. Pe nkuti: namwe kwe ndali ukukutana ukuti tukuywaga kwi niywa kulya niywa kuñwela? Gatayelush'amoyo giñu.

30. She kuywonti yiniyi kwe vakuyikungula ve vakunzi ava muns'umu. She mwenemwe uso ayimañile nzila ywonti yiywo ywe vikuti muve naywo ukuti yiyino yiyino.

31. Ndali mwe, muyikungule nzila kwe kuvumwene vwa Mulungu, pe mulilemukwaga ywonti nayiniyi akuvonjelezya pamwaña.

32. Kwe ndali ukutetema lelo we hadimilo hans'iwe, sh'uso akumbusil'ukuvap'uvumwene imwe.

33. 34. Mat. 6, 20. 21.

33. Simukale ywe nga muli naywo, muvapanjiywa shikuku ava kuvapa. Simumam'amafuko ge gatakukulupa. Simusend'ishyuma kumwaña shye shitakusila nalumolumo, shye numwivayintu atakufiha pupo, shye niñenze zitakulya.

34. She kwe shil'ishyuma shyiñu, kwe gali namoyc giñu.

35—46 : Mat. 24, 42—57.

35. Mufungaj'amalamba mumasana giñu, zyope niñale zyiñu zyahaje.

36. Muvanje fwe vantu ve vakugulilil'umwene wav'u-kwinza lw'afumil'ukusend'umwantanda, ve vatakuhav'ukumwigulila lw'ayinzile lw'akuhoñonsya kulwiji.

37. Ve vasangalus'avañamata v'umwene wavo akwinz'akuvaga vadamuye lw'ayinzile. Nalyoli lyoli nkuvavuzuyine nkuti; p'uwen'alifung'umwend'umutote, alivanzil'iywa kutendamila ajende nukuvatelamishil'iyintu.

38. Ve vasangalus'avañamata v'umwene akuvaga vadamuye vovulo. Nashe ng'ayinzile pahavalilizyo ha vuvili, mwe vakuvazya ve vakusunga pavusiku, nashe ng'ayinzile pahavalilizyo ha vutatu.

39. Zye mumañinsanye zinizi ñene: ing'umuhatañumba amañaga umwivayintu ukuti akwinza pahavalilizyo ahalive pavusiku, pe nkandi akudamula pe nkandi akumushimbizya lw'akuti mban'ñumba yakwe.

40. Namwe lelo simuyisenganyaje vovulo, sh'u Mwanamuntu muliyag'ayinzile

pahavalilizyo huho h'imwe multinji ingavang'ashili.

41. P'u Peteli alemukumu-vuzilizya alemukuti: mwene, isiholany'ishi ukutuvuzya sweneswe, ingavanga ukuvavuzya vope navantu vonti?

42. Uwen'umwene alemukuti: amw'alip'umusungañumba umutungamu uwa njele, w'umwene wakwe akumwimiha ukuti ave avalinjil'iyintu ywavo ava munumba yakwe lwe hinzil'ahavalilizyo ha kulila?

43. We musangalus'umunamat'uno ing'umwene wakwe akwag'akuvomba yiyo yamulajizizye lw'ayinzile.

44. Nalyoli nkuvavuzuyine nkuti: alilemukumwimiha ukuti avanje wa kusunjilila ywonti yw'ali naywo.

45. Nkand'ing'umuñamata'uno munwoyo wakw'akuti: sh'umwene wan'ashili akuhav'ukwinza, ilelo p'avush'ukuvahoma navañamata'avamwavo navantanda va pambombo, atinji nukuluv'iyintu atinji nukuholw'ipele,

46. p'aliganduh'umuñamata'uno musaña woka umwene wakwe ayinzile lw'uwen'akut'ashili, aliganduh'alinzile pahavalilizyo huho h'uwen'atamañinsinye. P'uweñe aliti

nukumuputuzya aliti nukumugavila poka navasitavutungamo navumo uvugavo vwakwe.

47. Umuñamat'uno we ng'azimañile zizyo zy'ala-jizizy'umwene wakwe, ilelo p'asite nukuyisenganya nzila, asite nukuvomba huho h'alajizizy'uwene, w'alisyempw'insanz'ininji.

48. Nkand'uno we ng'atazimañile zizyo zy'alajizizy'umwene wakwe, ilelo pe wop'ajende nukuvomba zye zya nsanzu, w'alisyempwa hansi. Uno we ng'aposheley'iywinji we valimulanduzya ywe ywinji. Wope nuno we nga vamukunjiy'iywinji ukuyisunjilila, we valipilizya ukwanza ywe ywinji kukwakwe.

51—53 : Mat. 10, 34—36.

49. Ninzil'ukupemb'umwot'ine muns'umu. Ilelo ndinaho hoka vwelele, he hakuti ing'amasile he hali.

50. Ndi nukwozelw'ine, kwe pakuti nozelwaje. Kwe kumpatishizizye muhati, nkuti inga namafisile kuvusilo.

51. Imwe mukuti ingavang'ayinzil'ukwihazy'ins'ino ine? Ndali ndesite ywe vulugu ñene ine.

52. She nga vali muñumba yoka vwelele avanta vasanu

ve vakwanda shinishi vakululinkana. Vavili vakululih'avamwavo vatatu havili ve vatatu'va vakululih'avamwavo vavili vala.

53. Nuyise akumululih'umwan'umwanayuli, havili wope numwan'umwanayuli akumululih'uyise. Nuñina akumululih'umwan umulindu, havili wope numwan'umulindu akululih'uñina. Wope nuñinaywala akumululih'umhamwana, havili numhamwana akumululih'uñinaywala.

54. P'alemukuvavuzya vope avant'impuga yonti alemukuti : lwe nga mukwagivingo likuzuva kuvuswelo, pe mutakuhav'ukuyang'ukuti imyula ikwinz'ukutoña musañ'uno. Fwane nalyoli.

55. Havili inga mwazilinkungu ifumile kuluvazu lwa kumulilo, pe mukuti abasaña hakuva hakulama nkani musañ'uno. Fwane nalyoli.

56. Mwe vashifumbo mwe, insi niya pans'ipa niya kumwana kula zye muzimañile. Muli nashyonu lelo ukuwumaña wope numwaha wa shinish'uno?

57. Muli nashyonu ukuzimaña mwenemwe mweka izya vugolosu?

58. Yeña inga mwasogola ukulonga mwe vavili nawe nuwa mulandu waho, ulingaje nkani mwidala iwe ukumulipa. Yeña ingavang'uyagaje akukudendemula kumulongamalandu wuyo, ilelo mulongamalandu ingavang'uyagaje akukuviha kuwalukuta, uwen'uwalukuta uyagaje akukwigalila muñumba ya vamuñololo.

59. Leha nkuvuzy'ine: utalival'ukufuma mumwo lw'utalifile nahahela aha kumpelela aha kumalilizya wvonti.

13.

1. Ilelo pe pala pe vamo valemukwinz'ukumuvuzy'izya va mu-Galilayi, vuvo v'u Pilati asanginy'amavanda gavo nimputile zyavo.

2. P'u Yesu alemukuvamula alemukuti: ilel'imwe ingavanga mukuvasiva ava mu-Galilayi'va mukuti ingavanga vavalusizye vont'ava mu-Galilayi avamwavo uvutalamalandu, she vagozilwe vovulo?

3. Inenkuhana nkuti: ndali. Imwe ñene inga mutakupinduha, pe namwe mulifwanga vovulo mwenti.

4. Avishumi namunana va-

la v'inganzya ya mu-Siloya ivamongosheye v'ivagozile, imwe ingavanga mukuti ve valusizy'ukutalamalandu kuli vont'avamwavo ve vasingamiye mu-Yelusalemu?

5. Ine nkuhana nkuti: ndali. Imwe ñene inga mutakupinduha, pe mulifwanga vovulo mwenti.

6. P'alemukuvavuziy'ishiholanyo alemukuyanga mumwo alemukuti: wok'umuntu ali nituvu lyakwe ly'avwaye mumugunda wakwe wa mampensya. P'alemukuti neñe inga lihomil'insanga, p'alemukwaga litahomile nazimo.

7. P'alemukuyanga numusungamugunda wa mampensya alemukuti: yeña shinishi nasusunta shim'amahagatatu, nati neñe inga lihomil'insanga ituv'ili, havili shima nazile ha litahomile nazimo. Tulilaga lelo. Likunanga wash'umugunda?

8. P'uwen'alemukwamul'alemukuti: mwene, ulileshe umwaha wununo weka, indilivizyaj'ishiliva suti, indivishile nintanga,

9. ingavanga pe lingahom'insanga. Apene ñene pe ng'uyazile lisisite, pe mañi p'uyinze ulitulile lelo.

10. Ilelo lumo lw'akuvavu-zy'inongwa mu'umba yimo ya kuputula mumwo pisabati,

11. p'alemukuva mumwo umwantanda, w'impepo yamupeley'uvuyeyevazu, sh'imwuvatiy'amah'ishumi namunana. Uwen'agogovaye nukugogovala apotw'ukugoloha nalumo.

12. Uwen'u Yesu lw'amutweni p'alemukumwita alemukuti: we mwantand'iwe, nkusatuy'uvuyeyevaz'u-
vu.

13. Alemukumuviha ni'noye. P'umwantanda alemukugoloha apashezi, Havili alemukumutim'u Mulungu.

14. Uwen'umusungamumba ya kuputula mumwo alemukuyitwa lw'ayazil'u Yesu akuzuzuvushizya pisabati umwantanda. P'alemukuvavuzi'avantu alemukuti: amanda ga mbombo gal'umwantanda, pe mwinze inga mukwanz'ukuzuzuvuha, pisabati nene pe mutinze ndali.

15. Uwen'umwene alemukwamula alemukuti: mwe vashifumb'imwe, mweni mutakuzisatula ninombe zyi'nu nindogovi mumupimpi pisabati, mutakavala nazyo kuminzi?

16. Uwene nene umwana wa Abulahamu uno, w'u Setano amukunzil'amah'ishumi namunana, we mwaine mutinji atahondeye ukumusatul'ulukus'ulu pisabati?

17. Ilelo lw'ayanzile linili, pe zilemukujenda nukuvalem'insoni vonti ve vali vamulesyaje. Avene lel'avantu impuga yonti valemukushela, lwe vaweni zyont'impiti zy'apezile.

18—21 : Mat. 13, 31—33.
Mal. 4, 30—32.

18. P'uwen'alemukuvavuzilizya alemukuti: uvumwene vwa Mulungu tutinji vuli fwe shyonu? Tushyaje kwi ish-yati ishya kuvuholanya nashyo?

19. Tutinji vuli fwe hasanga ha muzimwa h'umuntu alemukusenda alemukupesamu-mugunda wakwe, halemukumela halemukuyipel'ikw'ipiti, zyope ni'uni zya kumwana zilemukuteng'i yisanzo munsamba zyakwe.

20. Havili alemukuti: tutinji uvumwene vwa Mulungu vuli fwe shyonu?

21. Tutinji vuli fwe nambo y'alemukusend'umwantanda alemukusanganya muvusu iywivo yitatu, pe vulemukujenda nukulula vwonti.

22—24: Mat. 7, 13, 14.

22. P'uwen'alemu kujenda mumalinga gonti namumasa sasa gonti, alemukulem'idala lya kuvala mu-Yelusalemu, alemukuvavuzi'avant'ino ngwa lw'akujenda.

23. Pe wok'ununtu alemu-kumuvuzilizya alemukuti : mwene, ingavanga vando ve vakupokwa? Uwen'alemu-kuvavuzya alemukuti :

24. simuyikungule kwe kwinjila pashilyang'ishifinanu. She nkuvavuzi'ine nkuti, vini valipotwa ve vahasungwa vahati twinjile.

25. Inga lumu ing'umuhatanumba avusil'ukwigalila kushilyango lwe ng'imwe mwimiliye kunzi mukuhononsya kulwiji mukuti : mwene, utwigulile kushilyango, p'u wene alivavuzya aliti : nta vamañile kwe mufumile.

26. Pe mulitalih'ukuti : nashetuhalyanga swenti nawe iywa kulya nashe tuhanwelaga swenti nawe iywa kunwela, p'utatuweni? Nashe watuvuziyag'inongwa pamasolo mumwitu, p'utatuweni?

27. P'uwene aliti : nkuvavuzi'ine nkuti ntavamañile kwe mufumile, simwepe papan'ipa mweni mwe mukuvomba zye mbivi shima.

28, 29 : Mat. 8, 11, 12.

28. Ilelo pe ziliva zye nkuta ntupu, luliva lwe lulumanyo lutupu lwa mino, lwe muvazil'ukwag'avene va-Abulahanu nu-Yisikaka nu-Yakobu navakuvwi vonti vali mushinamwene shya Mulungu lw'imwe mutazilwe kunzi.

29. Valilemukufuma nakuvutukulo nakuvuswelo nakuluvazu lwa kumumongo nakuluvazu lwa kumulilo valilemukuval'ukutendama ukuly'iyintu mushinamwene shya Mulungu.

30. Yeñi valipo navamwisinda ve valiva vatanzi, valipo navatanzi ve valiva vawwisinda.

31. Pamusaña wununo pe valemukuval'ukumuvuzilizya vam'avafwalisayi valemukuti : yepag'ipa uvale kunji, sh'u Helodi akuti imugoje iwe.

32. P'uwene alemukuti : muvale muhamuvuzi'uhalu l'uno muhatinji : atili yeña nukufumw'im pep'inkandamanu nukuzuzuvushizy'avavinu nkumalilizya na we musañ'uno na ye ndavi, nkandi vwashape mufisile pampelela.

33. Nkandi na we musañ'uno na ye ndavi, na lye lya

vwasha pe pakuti njend'idalala lyane. She panji napamo pavufwilo vakuvwi, mwe mu-Yelusalemu mweka, mwe vakufwila.

34. 35 : Mat. 23, 37-39.

34. We Yelusalemu, we Yelusalemu, w'ukugoga navakuvwi, w'ukuvatinza namavwe ve nga vatumulwe kukwaho, unanu apavazyaje apakuvunganih'avana vaho ine inza she ninankuku ikuvunganih'inana zyakwe muywapa ywakwe, — nkand'imwe mulemukusita!

35. Yeni mukuleshelelwa mwemwe kunukw'inumba yinu. Ine nene nkuvavuzya nkuti : mutaline'ine, mukovala mukufiha pisiku lila lye mulitinji : mulotwa wuyo w'akwinza mwizina lya mwenne,—pala nene.

14.

1. Ilelo musana woka pisabati p'u Yesu alemukuval'ukuly'iyintu mu'umba ya mpiti muvafwalisayi. P'avene valemukumwambamba.

2. P'alemukwaga umuntu wa mpungo ya minzi vamuvisile apazelu vakuti amulole.

3. P'u Yesu alemukuvavuzilizya navamañankomelezyo

navafwalisayi alemukuti : vul'imwe vayaya, amwe hianza ukuzuzuvushizy'umuntu pisabati?

4. Avene valemukupuma mwa. P'uvene alemukumulema alemukumuzuzuvushizya alemukuti valaga lelo.

5. P'alemukuyanga nav'avenene alemukuti : imwe mwe muvaliye unanu avanje nindogovi yakwe, avanje ninkambaku yakwe, ilelo p'ijende nukugwila mushifula—amw'asitaje ukuzizuvula luvilo luvilo pisabati?

6. Pe zilemukusov'avene izya kumwamula pa zinizi.

7. Ayazile lelo avantu ve visitw'ukuly'iyintu vakuyisevela ukutendama pavwimishilwa, p'alemuku vavuzy'ishiholanyo alemukuti :

8. ing'umuntu akwisite atilinzagaga uly'iywa pavusendel'umwantanda, kwe ndali ukuval'ukutendama pavwimishilwa, she ngavang'uyaje amwisite nuwamwavo umupiti nakukwaho,

9. ilelo p'uyaje akwinz'akuyanga kukwaho wuyo w'avisite mwe vavili, uyaje akuti : we umuvuzilile uwamwin'uno, ilelo p'uyaj'itwe likumwama iwe lw'uvusil'ukwishila kuyinama.

10. Ndali, lwe ing'umuntu akwisite atili nzagaga tulye swent'iyintu, p'ual'utendame kuyinama, wuyo w'akwisite p'ayinze ayanje wuyo lw'ayinzile atinji: we wamwitu zuvaga utendame pavwimishilwa pala. Pe vonti v'utendime nav'ukulya valitinji: we w'umupiti—iwe.

11. Sh'uno we ng'akuyimihawe, w'akwishilwa, havi'l'uno we ng'akuyisya weka, w'akwimishilwa.

12. Wope nuno w'amwisit'ukuly'iyintu alemukumu-vuzya alemukuti avantu ing'uvatelesheye ing'iywa kulavuha ing'iywa kulya shyamazuva, p'utavite navamwiñu navana viñu navajenzi viñu navadumbwe v'upalamiye navo ukuzenga ndali. Yeña ingavang'uyaje vope vakukuteleshel'iyintu vakukwita, ilelo pe vali fwe ngati vakulifile payintu ywah'iwe ywe valiye.

13. Nkandi ng'utelesil'iywa kulya, p'uvite navapina nave valemay'umuvili nave vakudyogolel'ukujenda navantonko.

14. P'uliva we musangalusu nalyol'iwe. Sh'avene vate naywo nayimo iywa kukuga-

lushizya, yw'ukuval'ukuywaga lwe vakuzyuh'avagolosu.

15. Ilelo lw'ayiyuye linili woka we vatendime nav'ukulya, p'alemukuti: ena w'umusangalusu we ng'akuly'uvugali mushinamwene shya Mulungu.

10—24: Mat. 22. 2—10.

16. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti: wok'umuntu alemukuteleh'iyintu ywa kulya shyamazuva ywe ywinji, p'alemukuvit'avinj'avantu.

17. Ilelo pahavalilizyo aha kulila shyamazuva p'alemukutum'umuñamata wakwe alemukuti: valaga uhavavuzye vuvo ve twamavisite uhatinji: mwinze lelo sh'iyintu yipiye.

18. Ilelo pe vonti valemukuhana havili. Umutanzi alemukuti: she nkazil'umugunda, kwe kuva lelo mpilinkin'ukuval'ukuweña, weya uhankanile.

19. Uwamwavo alemukuti: she nkazil'inkambak'ishumi, ilelo mbusil'ukuzimañinsanya, weya uhankanile.

20. Uwamwavo alemukuti: she nsenzit'umwantanda shinishi, zye zizyo nte ninze.

21. Ilelo lw'avweley'umuñamat'uno, p'alemukumuva-

zya zinizi umwene wakwe. P'alemukujenda nukuyitwa nkani umuhatankaya, alemukumuvuzy'umuñamata wakwe alemukuti : vuhaga luvilo luvilo valaga namumagulumo namutudala twonti twa nkay'umu uhavavunganishe munumu vonti navasamusu navalemazu navantoko nave vakudyogolel'ukujenda.

22. P'uwen'umuñamata alemukuti : mbomyle inza sh'undajizizye. Nkandi vusyay'uvuzilo muñumba.

23. P'umwene alemukumu-vuzy'umuñamata wakwe alemukuti : vuhaga valaga mwonti namumadala namumpitu, uvayijilizyaje vinze munumu, vizulaje muñumbayan'umu.

24. She nkuvavuzy'ine nkuti avantu vala ve visitwe—numo atalimaña mwilomu iyintu ywane ywa shyamazuva.

25. Ilelo valemukujenzanya naw'avant'impug'impiti, p'uwen'alemukuvashavela alemukuvavuzya alemukuti :

26—27 : Mat. 10, 37—38.

26. Ing'umuntu akwinza kwane musitakumupata nyise nuñina numushi navana navanin'avanayuli navanin'a-

vantanda, musitakuvupata navwe vulanzi vwakwe wuyo, w'atakuv'umusundikwa wane.

27. Wope nuno ye ng'atakuyivegazy'ishihovenkanyo shyakwe, ing'atakundandata mwisind'ine, w'atakuv'umusundikwa wane.

28. Sh'imwe mwe muvaliye, inga wok'akuti nzenjinginganzia ya njelwa, p'amwe atakutalih'ukutendama suti ukuvazy'iywa kuzenjela, akuti neñe suti inga ndinaywo iywa kuzenjela iywa kumalilizya ?

29. Sh'amañil'uwen'akuti vonti ve vakumweña lw'akuzenga valilemukumuholela inga vazile kumuposit'ukumalilizya, lw'ayaye lwe lwalo lweka,

30. vakuti : umuntu wununo atalisil'ukuzeng'inganzia, havili ilemukumupot'ukumalilizya.

31. Vovulo wope numwene, w'avusil'ukulw'uvulugu, numwene wamwavo. Nkuti wope akutalih'ukutendama ukusiva suti akuti : avan'avanu vali 10,000, av'ula w'alesit'uvulugu vali 20,000, amwe pe nsimpe lelo kul'ula ?

32. Ing'ayazil'akuti ndali vumposit'ine uvulug'uvu, p'akujenda nukuvatam'ava

kuvatuma, lwe sut'ashili al'ukutali uwamwavo, akuti muhamuvuzilizyaje iywa kumanihana muhatinji yili vuli?

33. Vovulo lelo mwenti namwenemwe mwe muvaliye. Uno we ng'atakuyileha ywonti yw'ali naywo, w'atakuv'umusundikwa wane.

34. Iveya lye lyinza vwelele. Apene nene lwe ng'iveya lisufle, pe yilipo lelo iywa kulilunga havili?

35. Litili namumagunda litahondeye ukuti kwe valitaje, litili pope napantanga litahondeye ndali, vakulitaga kunzi kushikwilo. Uno we ng'amakutwi aga kutejelezya ali nago, w'atejelezya.

15.

1. Pe valemukupalamila kukwakwe vonti navasonkolamusonko navatalamalandu valemukuti twiywaje zy'akuyang'uwene.

2. Avene nen'avafwalisayi navamañakalata valemukusyonoloha valemukuti: umunt'uno mumuweni? Akuposhel'avatalamalandu akulya navo nuvugali.

3. P'uwen'alemukuvavuzy'ishiholanyo shinishi ale-

mukuyanga mumwo alemukuti:

4—7: Mat. 18, 12, 14.

4. imwe mwe muvaliye, ing'umuntu ali niñonzi amashum'ishumi, ilelo pe yok'ijende nukutega, amwe p'atanga zileha pilisyo zyont'izyavwavo amashumi gasanu nagane nazisanu nazine, akuval'ukulondola yiyo y'itezile, akulondola, akulondola akuleha lwe ng'ayazile?

5. Apene lelo ng'ayazile, p'akuyivegala pashipungo akuseshela nkani.

6. Ilelo lw'avazil'ukufiha kuhaya, p'akuvavunganiha vonti navamwavo navapalamani v'apalamine navo ukuzenga akuti: nzagaji tuseshele swenti, she njazil'inonzi yane ye yamatezile.

7. Muleshe mbavuzy'ine: she valilemukuhonzya vovulo nava kumwana, vataliven'avagolosu amashumi gasanu nagane navasanu navane ve vatapositwe nazimo izya kuti mupindushe, valilemukuseshela pamutalamalandu woka vwelele w'akupinduha.

8. Wope numwantanda ing'ali ninsumuni ishumi, ilelo pe yok'insumuni ijende nukutajiha, amw'atangaholelezy'inale akwusa muñumba

akubenunkana ukulondola, akulondola, akulondola akuleha lwe ng'ayazile ?

9. Ilelo lwe ng'ayazile p'akuvunganiha navamwavo na ve vapalamiye nawo ukuze nga, v'akuvavuzya akuti : nzagaji tuseshele swenti she njazil'insumuni yane ye yamatezile.

10. Muleshe mbavuzi'ine nkuti : she valishesela vovulo avahavizya va Mulungu pamutalamalandu woka vwelele w'akupinduha.

11. Alemukuvavuzya alemukuti : wok'umuntu ali navayuli vavili avanayuli.

12. Ilel'umunsi alemukuyanga kwa yise alemukuti : we tata, utugavany'iyywuma, umpanj'ishyan'ishigavo, shye njanine nashy'ine. P'uwen'alemukuvagavany'iyywuma.

13. Ilelo lwe padiliye pansip'umwan'umunsi alemukuvunganiha ywont'iyywakwe alemukwepa alemukuvala kungsi ya kukutali. Kw'ishyuma shyakwe shilemukujenda nukupoponkana, sh'ashipoposizye wuyo.

14. Ilelo lw'amazile : ywont'iyywakwe, p'inzal'ininji ilemukugwa munsi yiyo, uwen'alemukwand'ukusamuha.

15. P'al emukuval'ukuvo-

mb'imbombo kumuntu woka w'azenzile muns'ila. W'alemukumutuma kwiliso lyakwe alemukuti : kw'uhadimaj'avahapoli vane.

16. Uwen'alemukusungw'amahambili ga nsyavava ge vahalyang'avahapoli, alemukuti nga ge vampanga ukuti njizuzye mulwanda lwane. Gope valemukumwima.

17. P'alemukusiva alemukuyimañinsanya alemukuti : pe nati mfwanj'inzala ine, lwe kwa tata avañamat'avinji vakwikut'uvugali vuvatangaliye ?

18. Pe mbuhaje lelo ukuvala kwa tata nkuval'ukuyanga nawo nkuti : we tata ntazil'amalandu nakumwana nakukwaho.

19. Shinishi lelo pe ntahondeye ukuva ne mwana waho ndali. Umposhelaje vwelele, pe mbanje ne muntu waho wa pambombo.

20. P'alemukuvuh'ukuvala kwa yise. Ilelo lw'ashili al'ukutali p'uyise alemukumulola, p'ishikuku shilemukumulema muhati p'alemukushimbila alemukumutanga na, alemukumukukula alemukumufipa kwilomu.

21. Uwen'umwana nene w'alemukuti : we tata ntazil'amalandu nakumwana na-

kukwaho, shinishi pe ntahondeye ukuva ne mwana waho.

22. Nkand'uyise w'alemu-kuvavuzi'avañamata vakwe alemukuti : shimbilaji, sendaj'isopeho ilyinza nakugamwavo, lye mumuzwishe. Mumupanje nulusalamu lwa munove nindyato zya muyinama.

23. Mulete ningid'ila muyidibe, tulyanje twizy'ahinza.

24. Sh'umwana wan'uno amafuye, shinishi p'azyusile havili, amatezile, shinishi p'alolesile havili. Pe valemukujenda nukwizya nkani.

25. Uwen'umwana wakw'usongo nene w'ali kumugunda. Ilelolw'ayinzile lw'apalamiye kuñumba p'alemukwiw'iantaya ninimbo zya noma.

26. P'alemukwita wok'umuñamata alemukumuvuzilizya alemukuti : shye shyon'ishyo kunukwo ?

27. Uwen'alemukumuvuzizya alemukuti : umuzunawaho ayinzile, p'uso agozilingid'ila, sh'ayazile amwazile havili umupuma.

28. P'uwen'alemukujenda nukuyitwa alemukusita nukwinjila namuñumba. P'uyise alemukufuma kunzi alemukumulambilizya.

29. Uwen'alemukumwamu-

l'uyise alemukuti : yeña amaha gonti ganaga nkuvombe-y'imbombo yaho, zyope ninkomelezyo zyaho ntashizile nalumo; iwe nene utampiye nalum'ahasawe inga hansi aha kuti nizye navamwitu.

30. Nkandi lw'ayinzil'umwana wah'uno w'ishyuma shyaho apoposizye nuluveumbu p'iwe umudibiye ningida.

31. Uwen'uyise alemukwamula alemukuti : we mwana wan'iwe, she tuli swenti shima nane nawe, ywonti naywe ndinayw'ine ywaho wenewe.

32. Nkandi kuhondeye nukuti tudovelaje nukuti tuse-shelaje, sh'umuzuna wah'uno amafuye, shinishi azyusile havili, amatezile, nkandi shinishi p'ayumbusile havili.

16.

1. P'alemukuvavuziya vope navasundikwa vakwe alemukuti : alipo wok'umunt'udumbwe, w'ali numusungañumba yakwe, we valemukumulonjelela kukwakwe valemukuti : akutagany'iywuma ywaho.

2. P'alemukumwita alemukumuvuzilizya alemukuti : zye nongwa vuli zye nkwi-
ywa ? Uko, mbaziz

iýwa pavirusunzi ywaho, she p'utakuva we wa kusunjili-l'inumba yane shinishi.

3. P'uwen'umusungañumba alemukusiva muhati yakwe alemukuti: ye mwe ntuvuli lelo? Sh'umwene wane akupoh'uvusunzi kukwane. Ukulima kwe ne mutonsu, ukwen'ukulava iywa kulava pe ndinisoni.

4. E ya, nzyazile ine zye nkuvomba izya kumpelela ukuti vinze vaposhele mwe muñumba zyavo lw'anefizye pavirusunzi vwane.

5. P'alemukuvita woka woka ve vapayile yimo kwa mwene wakwe. Alemukumuvuzilizya alemukuti: iwe wapayile shyonu kwa mwene wane?

6. Uwen'alemukuti: napayil'imbono insazi amashum'ishumi. Uwen'alemukuti: al'ukalata wah'uno, tendamaga pans'ipa usimb'amashumi gasanu luvilo luvilo.

7. Havili alemukumuvuzilizy'uamwavo alemukuti: iwe wapayile shyonu? Uwen'alemukuti: ine napayil'impinda zya ngana amashum'ishumi. Uwen'alemukuti: al'ukalata wah'uno, usimb'amashum'umunana.

8. P'umwene alemukumu-

tim'umusunzi umugulugul'uno, alemukuti avomyile iya njele. Sh'avana va nsi yinino lwe vakwizya navamwavo, pe vavalusizy'injele avana va luhozyo.

9. Nane muleshe mbavuzye: simuyiloncele avav'avanwini numamoni wavugulugulu, pe pakuti ingalumo ing'akusil'amamoni pe pakuti vinze vavaposhelaje muntuma zye zikuva shima.

10. Uno we ng'umutungamu napayindo, w'akuva mutungamu pope napayipiti. Uno we ng'umugulugulu napayindo, w'akuva mugulugulu pope napayipiti.

11. Apene lelo inga mute mwe vatungamu napamamoni wavugulugulu, p'unan'atinji avanincilizye iywa nalyoli?

12. Apene lelo inga mute mwe vatungamu pashyuma shya vanji, p'unan'atinji avapanj'ishyinu?

13. Num'umuzya atamanile ukuvavombel'avamwene vavili. She ng'atili mbavombe ve vavili, p'angamupata wok'uno, angamukund'uamwaw'ula, mumwo angamwumishizya wok'uno, angamusyoshela wamwaw'ula. Mutatinji ingavanga tu-

kuvavombela ve vavili nu-Mulungu numamoni.

14. Zye valemukwiya zyon-ti zinizi navafwalisayi avasungwandalama, pe valemukumugota.

15. Uwen'alemukuvavuzya alemukuti : imwe mwe mukuyigolosy'uvugolosu, lwe vakwiya'avantu. Uwen'u Mulungu néne w'agamañil'amo-yo giú. She zye nga vazyimisil'avantu, zye zil'umwihokwa Mulungu.

16. Ninkomelezyo navakuvwi vinzil'ukupela pe pa-Yohani. Ukufuma pupo pe zikuyangwa zye nongwa zya kupulumushila mumwo izya vumwene vwa Mulungu, ilelo vonti vakufwililishil'ukwinjila.

17. Nukwep'insi niya kumwana niya pansi nukwomoh'ahagwanule hoka vwelele ha munkomelezyo — kupupusu ukwep'insi.

18. Uno we ng'akumutavul'umushi wakwe akusend'uwamwavo, w'avembusile. Nuno w'akusend'umwanta-nda we nga vamutavuye wope avembusile.

19. P'ali wok'umunt'udumbwe w'akwatag'amend'amashemamu namazelu ama-

ñeñeñezu, alemukwizya muwvinza shima.

20. Ilelo p'ali wope numusamusu w'ali w'u Lazali izina we vamuvibile kushilyango shya numba ya dumbwe, w'anonkonkin'umuvili wonti.

21. Alemukusung'ukwikuta utwalila twe tuhasyala lw'ahaly'udumbwe. Zyo-pe nimbwa zilemukumwant'amalonda gakwe.

22. Pe lelo umusamusu alemukujenda nukufwa. Avahavizya valemukumunatula valemukuval'ukumuviha mumago ga Abulahamu. Wope nudumbwe alemukufwa alemukusyilwa.

23. Ilelo lw'ali muvuzimu, lw'akuyimba, p'alemukwinul'ishyeni alemukumulol' Abulahamu kukutali, alemukumwaga amupahatiye nu-Lazali.

24. P'alemukuvilishila alemukuti : we tata Abulahamu, umpepelezyaje untumilaj'u Lazali, atumpish'ulwo-ve lwakwe kunsongo kutupu muminzi, ayinze ankatilizyaje palumili, she mukumbava mumwil'umu.

25. Uwen'Abulahamu alemukwamula alemukuti : kumbuhaga we mwana wane, sh'iwe wayisendeye nzila iywinza ywaho lwe wali pa-

mins'apazelu, uwen'u Lazali alemukuva naywo ywe yivivi. Shinishi nene p'uwen'akupumilizilwa panapa, nkand'iwe ukuyimylwa.

26. Havili lwope nulwema ulutali luvishilwe pahati ulwa kutusavulanya naswe namwe, ulwa kuvagalusya nava panapa ve nga vakuti tuvale twinze kumwiñu kunukwo, navakunukwo ve nga vakuti tuvale kumwit'ipa.

27. P'uwene alemukuti : pe fwane lelo nkulambilizya kuli we tata nkuti umutumaje muñumba ya tata lelo.

28. She ndi navamwitu vasanu, ve nkuti avasoshe, ukuti vatinze vope umu, mwe nkuyimylw'ine.

29. P'uwene Abulahamu alemukwamula alemukuti : she vali navo nava-Mose navakuvwi vavatejelezyaje vuvo.

30. Uwen'alemukuhana alemukuti : ndali we tata Abulahamu, nkandi nga vazile wok'afumile kuvuzimu akuvitushizya, pe yangapinduha.

31. Uwene Abulahamu alemukuti : inga vatakutejelezya nakwa Mose nakuvakuvwi, pezitalivahol'avene pope nashe nga wok'azyusile kuvafwe.

17.

1. P'alemukuvavuzya'avasundikwa vakwe alemukuti : inazyo izya kuvazy'avantu zye zyashi zye zikuva zitakusila. Nkandi ye mwe we muntu w'ukuzileta ukuti nazya'avantu.

2. Nukumwazya woka wa vans'iva, nukukunjilw'ulwala kunsingo ulwa kukudwiya mwa sumbi — pe kul'ukwinza kwe kukunjilw'ulwala kunsingo ulwa kukudwiya mwa sumbi we muntu.

3. Mwandaje ! Ing'uyazil'uwamwiñu atazil'amalandu kukwaho, p'umusunde, ilelo ing'uyazile akuti : mpezile lelo, p'uziswil'izyakwe.

4. Pope nashe ng'akutal'malandu kukwaho hasanu nahavili musaña woka vwelele, ilelo havili ajende nukwinza hasanu nahavili kukwaho musaña wuyo atinji : mpezile lelo, p'iwe uziswil'izyakwe.

5. P'avapositili valemukuyanga naw'umwene valemukuti : utwonjezy'ulwitiho luyule.

6. Uwen'umwene alemukuvavuzya alemukuti : inga muli nalw'ulwitiho, nashe

nga luli fwe hasanga ha muzimwa uvunsi, pe nkandi mungayanga kwituv'ili mungati: kumpuhaga uyivwale pasumbi pahati, ilelo pe mungaga lyitisile nzila.

7. Imwe mwe muvaliye inga wok'ali numuñamata wakwe uwa kumulimil'umuganda, ing'uwa kumudimil'inombe, amwe ng'ayinusile shyamazuva, amwe p'amuvuzuy'atinji: nzagag'ipa luvilo luvilo ulye suti? Ndali.

8. Nkuti akutinji: uko, telehaga iywa kuly'ine shyamazuva shinishi, ukwat'ahinz'amenda untelamishile ywonti nuvugali nipele ywe nkuly'ine, inga p'uyinz'utinji nukulya utinji nukuñwelipele nawenewe.

9. Iel'uwene amwe amusalifwaj'umuñamata wakwe atinji wasalipa wavomba, lw'avomyile y'amulajizizye? Ine nkuhana nkuti atakumusalifwa ndali.

10. She muhonzayaje vovulo namwenemwe. Pope nashe nga muvomyile yonti yiyo ye mwalajizilwe, pope pe mwinze muyangaje mutinji: swe vanamata te swe vadamusu, she tuvomyile heka huho he twalajizilwe ukuti ye muve muvombaje.

11. Ilelo lw'akujenda lw'akuvala mu-Yelusalemu p'alemukudumunsanya niya mu-Samaliya niya mu-Galilayi.

12. Aweñi lelo lw'akuti ninjile munkaya yoka, p'alemukuhomana navant'avanyuli ishumi ava mambo-mbo. Ve valemukwimilil'ukutali

13. valemukuvusy'izwi valemukuvilishila valemukuti: Yesu, we mwene, utupepelezyaje.

14. Uwene lw'avaweñi, p'alemukuvavuzya alemukuti: muvale muhayilolesye kuvashiputo. Vazile lelo lwe vakuvala, pe valemukuzuzuvuha amambombo gavo.

15. Woka nene lw'ayazile azuzuvusile, p'alemukugaluba pupo p'u Yesu ali, alemukutinih'u Mulungu izw'ipiti.

16. Alemukusugamila: pansi kuvinama ywa Yesu, alemukuti: wasalipa wavomba. W'ali w'umu-Samaliya uwene.

17. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti: vatal'ishumi pala pe mbazuzuvushizizye? Vali kwoshi avamwavo v'uno vasanu navavili lelo?

18. Vatalolesile navamo avakwinz'ukumutinih'u Mu-

lungu, alolesile we mujeni wa luho lunji wununo weka?

19. P'alemukumu vuzi u-wene alemukuti: vuhaga valaga, lukuzuzuvushizize lwe lwitihho lwaho.

20. Ileo pe valemukumu vuzilizi avafwalisayi valemukuti: uvumwene vwa Mulungu vukwinza shya li? P'uwen'alemukuvavuziya alemukuti: uvumwene vwa Mulungu lwe vukwinza vutakuloleha muminsu ndali.

21. Havili vataliyanga vataliti: yeñi vul'ukwo! vula kula! Ndali. Yeñi mwe, uvumwene vwa Mulungu muli navwo muhati mumwini.

22. Alemukuvavuzi avasundikwa vakwe alemukuti: gakwinz'amanda, pe mulilemukusungwaga mulilemukutinji: inga twalolag'isiku lya Mwanamuntu, nashe nga lili lyoka vwelele! Pe mutalililola ndali.

23. Pe valivavuziyaga valitinji: yeñi un'ukwo! Ula kula! Pe mutahavale kula, pe mutahavalandate.

24. She nza she lumesyo lwa myula lukuhampa lukufuma kuluvazu lwoka lwa kumwana lukuvala lukufiha kuluvazu lwamwa-

vo nkuhozya, sh'alihonzyaga vovulo wope nu Mwanamuntu pisiku lyakwe.

25. Nkandi suti pakuti vawwizizyaje nkani, vamusyoshelaj'avantu vashinish'iva.

26. Izya pamanda ga kwinzil'u Mwanamuntu zyope ziliva fwe zila zya pamanda ga Nwaka.

27. She p'avené shima valemukuti nukuly'iyintu valemukuti nukunwel'ipele valemukuti nukusend'avantanda valemukuti nukusendwa kuvalume vavo, valemukupele pe pisiku lilyo ly'u Nwaka ahinjila mumbogoso, lye ginzil'amahava galemukuvatupula vonti.

28. Vope nava pamanda gala ga Loti, vope she vahonzizye vovulo. Vope valemukuti nukuly'iyintu valemukuti nukunwel'ipele valemukuti nukukal'iywa kukala valemukuti nukutantanya iywa kukala valemukuti nukulim'amagunda valemukuti nukuzeng'inumba.

29. Apené nene pisiku lila ly'u Loti ahafima mu-Sodomu, pe numwoto alemukufuma kunwana ngati myula ikutoña, alemukusangana niyipiliti, p'alemukuvatupula vonti.

30. She zililemukuya vovu-

lo zyope nizya pisiku lya kuloleh'u Mwanamuntu.

31. Musaña wuyo we ng'ali pamwaña pañumba, w'atihaj'ukusend'iyintu vwakwe ywe yili muñumba. Wope nuno we ng'ali pamugunda, wope atagalushile mwisinda.

32. Simukumbuhaje pamuha Loti.

33. Uno we ng'akuyikungula akuti mpulumusyaj'uvulanzi vwane w'avutezye nzila, nkand'uno we ng'avutezizye, w'avupulumusizye nzila.

34. Muleshe mbavuz'yine: uvusiku vuvwo p'avanayulinga vali vavili pashitala shyoka vwelele, pe woka alilemukuposhelwa, uwamwavo alilemukuleshelwa pupo.

35. Avantanda inga vakusya vavili mwitwelo lyoka vwelele, pe wok' alilemukuposhelwa, uwamwavo alilemukuleshelwa pupo.

36. Avantu inga vakulima vavili pamugunda woka vwelele, pe wok' alilemukuposhelwa, uwamwavo alilemukuleshelwa pupo.

37. P'avene valemukwamula valemukuti: amwe shya kwi mwene? Uwen'alemukuti: pe nga lilip'iyimba, pe gakugwa namavimba.

18.

1. P'alemukuvavuzya nishiholanyo shya kuyanga mwmwo ukuti umuntu pakuti aputaje shima shisitakuhatampa.

2. Alemukuti: alipo wok'umulongamalandu munkaya yoka, w'atahamuñilaga nū-Mulungu, w'atali ninsoni nakuvantu.

3. Ilelo munkaya mwmwo mw'ali wope numwantand'umuzishe, w'alemukususunta shima kukwakwe alemukuti: undonjel'umulandu wane kul'ula w'akundanduzya shima.

4. Sut'uwene alemukusi'ukumulonjela. Ulwa pisinda nene p'alemukuyivuzya woka alemukuti: pope nashe ng'u Mulungu ntakumuñil'ine nakuvantu nte ninsoni,

5. pop'umwantand'umūzish'uno nkumulonjel'umulandu wakwe sh'akundisya, ulwa pisinda ayinze nukunzūmīla lw'akumpepeshela.

6. P'uwen'alemukuti: simusukumile zy'akuyang'umulongamalandu umwala-ngan'uno.

7. Uwen'u Mulungu lelo p'atinj'asitaje ukugoloshez'y'ainalandu ga vasavulwa vakwe ve vakuvilishila ku-

kwakwe nashyamusaña nashyavusiku, amw'uweneazyelaje ukuvatula?

8. Muleshe mbavuz'yine : atalihav'uwene ukugoloshez'y'amalandu gavo. Apene nene pe ng'ayinzil'u Mwana-muntu, amwe p'aliyag'ulwitiho muns'umu?

9. Vamo nene ve vahayiyannga veka vahati swe vagolosu sweneswe, ve valemukusufw'avamwavo, v'alemukuvavuz'y'ishiholany'ishi alemukuti :

10. lum'avantu vavili valemukuzuva ukvala mwa tempeli ukuputa. Woka ali mufwalisayi, woka ali musonkolamusonko.

11. P'umufwalisayi alemukwimilila pupo alemukuyiyanzya weka lw'akuputa alemukuti : we Mulungu, nku-gw'ulupi kukwaho she nte fwe vanj'avantu vonti, navapumayintu navasheyw'avamwavo navavembu. Wope numusonkolamusonkowanuno ntaholine nawo.

12. Niyintu nkufunga havi-li umulungu woka. Vvontinaywe nga nkulonk'ine, ywe nkufumwa iywa pishumi.

13. Uwen'umusonkolamusonko w'alemukwimilil'ukutali alemukuñil'ukwinul'i-

shyeni kumwaña, alemukuyihoma pashifuva alemukuti : we Mulungu umfwil'uvwila ne mutalamalandu.

14. Leshi mbavuz'yine : uno w'avweleye kuhaya umugoloshelwa amalandu gakwe. Uwen'uwamwaw'ula neñe—we ndali. She vonti ve nga vakuyimwamiha veka, ve kwishilwa, havili vonti ve nga vakuyisya veka, ve kwimishilwa.

15—17 : Mat. 19, 13—15. Mal. 10, 13—16.

15. Pe valemukuleta navana kukwakwe valemukuti avapalamansye mumuvili. Aven'avasundikwa vakwe nene lwe vavaweni, pe valemukuvapilila.

16. Uwen'u Yesu alemukuvita alemukuti : simulesh'avana vinze kukwane, mukuvahana shyonu? Sh'ishinamwene shya Mulungu shyavuvo ve nga vali fwe vuvo.

17. Nalyoli nkuvavuz'yine nkuti ! uno we ng'ishinamwene shya Mulungu atakushiposhela fwe mwana, w'atalival'ukwinjila nalumo.

18—30 : Mat. 19, 16—29. Mal. 10, 17—30.

18. Pe wok'umuhombé alemukumuvuzilizya alemukuti : we musambitizi we mwianza, mbombe shyon'ine ishya

kuval'ukupwan'uvulanzi vwa mukunjikunji?

19. Uwen'u Yesu alemukuti: ukunjanga shyon'uvwwinza? Amw'alipo nuwanj'u-mwinza? Nkut'unwinza ali woka mwene we Mulungu weka.

20. Nkuti nkomelezyo uzimañile? Nulwa kuti "utahavembuhaje," nulwa kuti "utagogaje," nulwa kuti "utahivaje," nulwa kuti "utamuhomeshezyaje mwalwe wamwinu," nulwa kuti "umushindishe nuso nuvinu."

21. Uwen'alemukuti: zye nzilandite zyonti zinizi mfulmile nazyo mwe muvunsi.

22. Ilelo lw'ayiyuye linil'u Yesu, p'alemukumuvuzya alemukuti: halipo hoka he hasyay'iwe. Kalaga nishyuma shyaho shyonti uvagavany'avasamu, p'ulonsil'ishyuma kumwana. Inga p'u-yinz'ukundandat'ine.

23. Uwene lw'ayiyuye lini-li, p'alemukujenda nukuswimililwa nkani, sh'ali muhataywum'i ywinji.

24. Uwen'u Yesu lw'amuweni akuswimililwa, p'alemukuti: uvugomu te vugomu avahataywuma ukwinjila mushinamwene shya Mulungu!

25. She ningamila ukutuha

mwilyinso lya nsindani nudumbwe ukwinjila mushinamwene shya Mulungu — kupupusu ukutuh'ingamila mwilyinso lya nsindani.

26. Avene ve viyuye lw'akuyanga, pe valemukuti: p'unanu akupona lelo?

27. Uwen'alemukuvavuzya alemukuti: nazye zivaposit'avantu uwen'u Mulungu zitamuposite.

28. P'u Peteli alemukuti: yeña iswé tuvilesile ywont'i-ywitu, tukulandite wenewe!

29. Uwen'alemukwamula alemukuti: nalyoli lyoli nkuvavuzi'ine nkuti: vonti ve nga vakuti niñumba, vakuti navashi, vakuti navamwavo, vakuti navapafi, vakuti navana, ywonti inga vakuyileha pashinamwene shya Mulungu,

30. ve valilemukutinji niyipinzanye valilemukuposhela namunumu muusi ya pans'umu, valilemukutinji mwope namula mun'ila y'ikwinza valilemukuposhela nuvulanzizi vwa mukunjikunji.

31—34: Mat. 20, 17—19. Mal. 10, 32—34.

31. P'alemukusavuha navo avishumi navavili alemukuvavuzya alemukuti: yeñi tukuzuva tukuvala mu-Yelusalemu, mwe zililemukusili-

lishila zyonzi zizyo zye vamu-
muyanjiye pakalata u Mwanamuntu avakuvwi.

32. Sh'u Mwanamuntu alilemukwambililwa kuvakunzi, ve valilemukumusamula valilemukumwizizya valilemukumuswila namati,

33. valilemukumusyempa nimfwimbo, ilelo pe vajende nukumugoga. P'isiku lya vutatu néne p'alilemukuzyuh'uwene.

34. Avene valemukupotw'ukuzimañinsanya nazimo, nizw'ili lilemukuva fwe ngati liziyhime, valemukupotwa nukuzisinkamizya zy'akuyanga.

35—43 : Mat. 20, 29—34.
Mal. 10, 46—52.

35. Avene lelo lwe vassenjeleye mu-Yeliho, pe valemukwag'umuntu wantonko atendime kwidala kuluvazu akulava iywa kulava.

36. W'alemukwiyw'umuligimbo wa vantu ve vatuhaga, p'alemukuva vuzilizya alemukuti : shintu vuli ?

37. Valemukumuvuzya valemukuti : we w'u Yesu wa mu-Nazaleti akutuha.

38. P'uwen'alemukuvilishila alemukuti : Yesu we mwana-Davidi, umpepelezyaje.

39. P'avantu ve valongoleye kwilongolela valemukumupi-

lila valemukuti : we pumaga ! Uwene néne ala ! alemukwo-njezya nkani ukuvilishila alemukuti : we mwana-Davidi, umpepelezyaje.

40. P'u Yesu alemukwimilila alemukuti : simumulet'ipa. Ilelo lwe vinzile nawo, p'alemukumuvuzilizya alemukuti :

41. watinji ntuvuli nawe ? Uwen'alemukuti : inga ne-
n'ag'aminso, we mwene wane !

42. P'u Yesu alemukuti : yeñaga lelo. Lukuzuzuvushizizye lwe lwitiho lwaho.

43. P'alemukweña pashezi. P'alemukumutinih'u Mulungu alemukumulandat'u Yesu. Vonti navantu ve veñaga valemukujenda nukumushindih'u Mulungu.

19.

1. P'alemuku val'ukufihe mu-Yeliho, mw'alemukuti mwe ntushe.

2. Ilelo mwe muhaya mw'al'umuntu, ali w'u Zahayi izina, usongo wa vasonkolamusonko, uwa ywum'iywinji.

3. W'alemukuti imumañ'u Yesu sh'ali. Alemukupotwa ukumulola sh'avantu val'avinji impuga, uwene sh'al'umufupi.

4. P'alemukushim bilila kwilongolela alemukuzuva mwituvu alemukuti mwe imweñe lw'akutuha, sh'amuweñi ukuti mw'akuje-nda.

5. Uwen'u Yesu lelo lw'afisile pupo p'ali, p'alemukweña mumwaña alemukumulola alemukuyanga nawo alemukuti: Zahayi, yihaga luvilo luvilo, she natinji nte-ndame muñumba yaho mu-ña'uno.

6. P'uwen'alemukwiha luvilo luvilo alemukuseshela nkani lw'akuti: "nzagaga mwene."

7. Ilelo lwe vamuweñi, pe vonti valemukukwinkwina valemukuti: muweñi lelo, akwinjila namuñumba ya mutalamalandu, mw'akutu-za.

8. P'uwen'u Zahayi alemukwimilila papelu alemukumu-nyuzy'umwene alemukuti: yena mwene, shinishi p'ishyuma shyane shyonti nku-
tapulanya pahati, shyoka nkuvap'avapina. Nuno we ng'iywakwe ndiye nuvushe-
vu, we nkumulipa yine pali shyoka shyane ndiye.

9. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti: musaña wununo p'uvuposhi ywinzile muñumba yinino, she wope

numuntu wununo umwana-
Abulahamu.

10. Sh'u Mwanamuntu ayin-
nzil'ukulondola ve vatezile a-
yinzil'ukuvapoha.

11—27 : Mat. 25, 14—30.

11. Ilelo lwe valemukwiya
zinizi, p'alemukwonjezya
ukuvavuzya'ishiholanyo.
Shy'alemukuvavuzya sh'a-
yazile apalamiye mu-Yelu-
salemu, sh'ayazil'avene va-
kusiva vakuti uvumwene vwa
Mulungu vukwinz'ukuloleha
luvilo luvilo shinishi.

12. P'alemukuyanga mu-
mwo alemukuti: wok'umu-
ntu wa muñimwila alemu-
kuvula kungsi ya kukutali u-
kuval'ukuposhel'uvumwene,
alemukuti nkuvwela noha-
vili.

13. Ilelo lw'akwand'ukuva-
la, p'alemukuvit'avanaamata
vakwe ishumi alemukuvap'i-
ndalam'ishumi alemukuti :
zye mutantanye lelo lwe
mbazile.

14. Avene nen'avantu va-
kwe pamusolo vamupasite,
pe valemukutuma mwisinda
mumwakwe valemukuti mu-
hatinji: tutakasim'iswe uku-
ti avanje umwene witu.

15. Alinzile lelo lw'avwe-
leye kw'avazil'ukuposhel'u-
vumwene vwakwe, p'alemu-
kuti simuvit'avanaamat'ava

ve navapiy'indalama zyane, alemukuti mbamañe mwe vatantinye woka woka.

16. P'alemukupalamil'umutanzi alemukuti: mwene indalama yaho ilonsil'izyamwavo indalam'ishumi.

17. P'uwene alemukuti: wavala nazyo we muñamata we mwiza! Wali we mutungamu pavunsi, pe lelo uve we muhatankaya ishumi.

18. P'alemukupalamila nuwa vuvili alemukuti: mwene indalama yaho ilonsil'izyamwavo indalama zisanu.

19. Wope nuno alemukuvuzya alemukuti: nawe uve we muhatankaya zisanu.

20. Wope nuwanwavo alemukupalamila alemukuti: mwene, yeña al'ino ndalama yaho, napiñile mumwenda wa matwinsi.

21. She natetemaga kukwaho she we muhali iwe, ukusenda nayw'utavisile, ukuyuna namw'utapesile.

22. Uwen'alemukwamula alemukuti: zikumenile zye zya mwilomu lyaho we muñamata we muviv'iwe. Ihi, wamamañile nkuva ne muntu né muhal'ine, wamamañile nkusenda naywe ntavisile, nkuyuna namwe ntapesile?

23. Pe wame nishyönu lelo ukuvanincilizy'indalama yane ve vakutantanya? Shinishi lelo lwe ninzile, pe nkwe njisendaje poka niyilonkwa ywakwe.

24. P'alemukuvavuzya vovo ve vimiliye pupo alemukuti: simusend'indalama yakwe, ye mumupanj'uno w'ali nindalam'ishumi.

25. Avene valemukumupinga valemukuti: mwene sh'ali nazyo'indalam'ishumi.

26. Uwen'alemukuti: mulleshe mbavuzya'ine: uno we ng'ali naywo yimo, w'akwonjelezewa numwonji, uwene ñene we ng'ate naho nahamo, we hakusompolwa nahuhu he nga ali naho.

27. Aven'avalugu vane vala ñene, ve vasitaga ukuvane mwene wavo ine, ve muvallet'ipa, muvavole she nkweña.

29—38 : Mat. 21, 1—9. Mal. 11, 1—10^a
Yoh. 12, 12—16.

28. Ilelo lw'ayanzile zinizi, p'alemukulongolela ukuzuv'ukuvala mu-Yelusalemu.

29. Vazile lelo lwe vassenjeleye namu-Betifwage namu-Betaniya, lwe venizye kwigamba lye vakuti lya mavula izina, p'alemukutum'avasundikwa vakwe vavili

30. alemukuti : simuvale munkay'ila ye tulungamine nayo Lwe muvazil'ukufiha, pe mulilemukwag'inana ya ndogovi vayikunzile, ye num'umuntu atalimbiye nalu-mo. Ye muhasatule mundetel'ipa.

31. Inga mwazile wok'umuntu akuvavuzilizya akuti: mukuyisatula yashi? pe muhatinji: nk'umwene akuyanza.

32. Pe valemukuvala vuvu v'avatumile valemukuzyaga inza she zizyo ayanzil'uwe-ne.

33. Ilelo lwe vakusatul'inana ya ndogovi yinino, p'avenne valemukuvavuzilizya valemukuti: mukusatula yash'inana ya ndogov'inono?

34. Avene valemukuti: nk'umwene akuyanza.

35. Pe valemukuyitwala kwa Yesu. Lwe vay'amenda gavo pamwana pa'ana ya ndogovi, pe valemukumulimbizya pup'u Yesu.

36. Vazile lelo lw'akujenda, pe valemukwal'amenda gavo mwidala.

37. Valemukulinga lw'avazil'ukufiha kuntene y'igamba lya mavula, p'avasundikwa vakwe impuga yonti mwe vavaliye, valemukwand'u-

kuseshela valemukumutim'u Mulungu, valemukuyanga gont'amamfindango ga maha ge vaweni valemukuvilishi-l'izw'ipiti

38. valemukuti: Mulotwa umwene w'akwinzila mwizina lya mwene, vwe vwihalo vutupu kumwana. lwe lushindiho lutupu kwa Mulungu.

39. Pe vam'avafwalisayi ve vali mumpuga mumwo valemukuyanga nawo valemukuti: we musambilizi uvapilile avasundikwa vaho vatazum'ahalanga.

40. Alemukwamul'uwene alemukuti: muleshe mbavuzy'ine, inga vakupuma vana-va, pe gangapongomoha ge mavw'iga.

41. Ilelo lw'avazil'ukufiha lw'akwen'inkaya, p'alemukuyikutil'amansozi,

42. alemukuti: nawe inga wazimana'aga we musa'uno lwe sut'ulipo izya kukupele-l'uvwihalo! Nkandi shinishi she ziziyhime kuminso kukwaho!

43. She likukwinzil'isiku, ly'avalugu vaho valiban'umwimbwa uwa kukuzenjelela, valilemukukudindila valilemukukuywimbila mwonti namwonti,

44. valilemukukumongolanya navana vaho mwe mumwaho, vatalileh'ivwe nali-mo palyamwavo. Sh'usisi-t'ukumañ'isiku lyaho lya kweñelezya mumwo iwe.

45-48 : Mat. 21, 12-16. Mal. 11, 11-18.

45. P'alemukuval'ukwinjila mwa tempeli, p'alemukuvavinga vonti nave valesi-t'iyya kukala.

46. Alemukuvavuzya alemukuti : she lisimyiwe mwa-kalata lye likuti : "Inumba yane ye numba ya kuputila mumwo." Nkand'imwe mu-pipezil'ukuti ininga ya va-pumayintu.

47. Shima alemukuvavuzy'inongwa mwe mwa tempeli. Avene nene avashiput'avapiti navamañakalata navahombe avahataluholo valemukuti tumugoje.

48. Zilemukusova izya kumwandila mumwo, she vont'avantu valemukumwumishizya valemukwiyya zizyo zy'ayangaga.

20.

1-8 : Mat. 21, 23-27. Mal. 11, 27-33.

1. Ilelo pe musaña woka lw'uwene alemukuvavuzy'inongw'avantu mwa tempeli, lw'akuvalanganizy'i nongwa

zya kupulumushila mumwo, pe valemukupalamila kukwakwe navashiput'avapiti navamañakalata navahombe avahataluholo.

2. valemukumuvuzilizya valemukuti : utuvuzye, zy'ukuvomba ukuvombel'amahavuli ? Unan'akupiy'amahaganaga ?

3. Uwen'alemukwamula alemukuti : yiywi nane mbavuzilizye lim'izwi, nane lye mumbuzya.

4. Ulwa kwozelwa lwa Yohani lwafumile kwi ? Amwe lwafumile kumwaña, amwe valwasite ve vantu, vuli ?

5. P'avene valemukuval'ukuvuzanya lwe vayezelesile valemukuti : yeñi, inga tukuti lwafumile kumwaña, p'uwene aliti : pe mwali nashyonu lelo ukumwitiha ?

6. Havili inga tukuti valwasite ve vantu, pe vont'avantu valitutinza namavwe. She vonti zivahozile aven'avantu ukuti u Yohani ali mukuvwi.

7. Pe valemukwinz'ukwamula valemukuti : ha, tuta-lumañile kwe lufumile.

8. Pe wop'u Yesu alemukuti : pe fwane lelo nane ntakuvavuzya kwe gafumil'amaha ge nkuvombela zinizi.

9—19 : Mat. 21, 33—49.
Mal. 12, 1—12.

9. P'alemukuvavuzuy'ishiholanyo avantu alemukuyanga mumwo alemukuti : alipo wok'umuntu, w'alemukuvwal'umugunda wakwe wa mampensya alemukuvaviha mumwo navantu ava kuvombela mumwo, p'alemukuvala kungsi yinji, kw'alemukudila.

10. Ilelo lw'ayinzil'umwaha wa mampensya, p'alemukutum'uwa kumusendela zim'insanga zya mampensya kuli vuvo ve vavombelaga. Avene ve vavombela mumpensya valemukumuhoma valemukumuvinga lwe vatamupiye nazimo.

11. P'alemukuvuyizya nohavil'uwene alemukutum'uwa mwavo umuamata. Wope nawununo avene valemukumuhoma valemukumuliga valemukumuvinga lwe vatamupiye nazimo.

12. Alemukuvuyizya nohavil'uwene alemukutum'uwa vatatu. Wope nawununo avene valemukumuhoma valemukumup'amayune valemukumuvinga.

13. P'umuhatamugunda wa mampensya alemukuti : ntuvuli lelo ? Ena nkumutum'umwana wane nkundwa

kukwane. Wuyo ngavanga vangamuñila lwe vamuweni.

14. Avene ñene ye yavombela mumampensya lwe vamuweni uwene pe valemukuyangana valemukuti : we muhata vupwan'uno, situmuguje, pe tukuva swe vahata vupwano sweneswe.

15. Pe valemukufuma nawo mumugunda wa mampensya valemukuval'ukumugoga. Alituvuli navo lelo umuhatamugunda wa mampensya avantu vanava ?

16. Alilemukuval'ukuvagoga ve vavombela mumampensya vanava. Uwen'umugunda wa mampensya alilemukupwanizya pup'avanji. Lwe viyuye linili, pe valemukuti : zye ndali weya !

17. Uwen'alemukuveña alemukuti : nkuti zye zizyo zisimiyilwe namwizwi lye likuti : "Iwe lye valisufizye avazenganumba, lye havili liyipezil'ukuva lya kuyisimfwa pup'inumba yonti."

18. Vonti ve nga vakugwa pivwe linili, vakuyinunkana, havil'uno we nga likumugwila linili likumusyusytanya.

19. Avene navashiput'avapiti navamañakalata valemukuti tumuleme panapa, havili valemukujenda nuku-

tetema kuvantu, she vamañ'ishiholanyo shinishi valemukuti akutuvuzya swene-swe.

20—26 : Mat. 22, 15—22. Mal. 12, 13—17.

20. Pe valemukumutega valemukumutumila avayulizi valemukuti : muvanje fwe ngati mwe vagolosu, ilelo pe mumwambambe izwi mwilomu lyakwe, ilelo pe tukuval'ukumutwala kumusungansi, we pakuti amukungaje amulongaje.

21. Ve valemukuval'ukumuvuzilizya valemukuti : we musambilizi, twazile we mugolos'iwe nashe ng'ukuyanga nashe ng'ukuvavuzy'ingw'avantu, pe num'umuntu utakumusevela muvwinza kumins'iwe ndali, ukuvavuzya vont'avantu ilya nalyoli idala lya Mulungu.

22. Pe tukukuvuzilizya tukuti : amwe hinz'kusonkol'usonko kwa Kesali, amwe mwiho ?

23. Uwene ñen'alemukuva-mañ'ishifumbo shyavo

24. alemukuti : simundañ'indalama ya musonko. Amwe isiholany'ishi shya nanu ? Nuvusimbe vwe vasimyile pupo vwa nanu ? Valemukuti vwa Kesali.

25. P'uwene alemukuvavu-

zya alemukuti : e fwane lelo simunupanj'u Kesali iywa pavu-Kesali vwakwe, wope nu-Mulungu mumupanje iywa pavu-lungu vwakwe.

26. Pe valemukupotwa ukumwambamba izya mwilomu she vakwiyw'avantu. Valemukusukumila ukwamul'uwene, valemukupama mwa.

27—40 : Mat. 22, 23—46. Mal. 12, 18—38.

27. Pe valemukupalamila kukwakwe vamo navasadsayi ve vakuhana vakuti ukuzyuha kwe numo atakuzyuha nalumo. Wope valemukumuvuzilizya valemukuti :

28. we musambilizi, yeña u Mose alajizizye mwakalata wakwe atili : "ing'umunine wa muntu w'asenzit'umwantanda, ing'akufwa nakupap'umwana, pe pakuti umunine amusend'umushi, amupapil'avana umunine."

29. Yeña lelo, vali panapa avanamuntu vasanu navavili. P'umukulu wavo alemukusend'umwantanda alemukupitilil'ukufwa nakupap'avana.

30. P'alemukumusend'uwa vuvili umwantanda. Wope alemukupitilil'ukufwa nakupap'avana.

31. P'alemukumusenda nu-

wa vutatu. Vovulo lelo vonti ve vasanu navavili. Vonti valemukufwa nakupap'avana.

32. Pisinda pali vonti pe wope numwantanda alemukulandat'ukufwa.

33. Inga lumo lelo lwe yazusile vont'avantu p'aliv'umushi wa nanu? She vonti vamusenzite ve vasanu navavili.

34. P'uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti: aven'avanayuli navantanda va munsi yinino, ve vakuti nukusenda vakuti nukusendwa.

35. Avene nene ve vahondeye nukuval'ukufiha kuns'ila nukuzuha kuvafwe, ve nukusenda vatalisendaga nukusendwa vatalisendwaga.

36. She vatalivuyizy'ukufwa. She vali fwe vahavizya va Mulungu vana va Mulungu, she vayipezil'ukuva vahatakuzuha.

37. Izyene nene izya kuzuha'avafwe, zy'u Mose aziyanzil'apazelu mw'akutu vuzy'izya pisitu pala. Mw'akumyanjil'umwene akuti we w'u Mulungu wa Abulahamu akuti we w'u Mulungu wa Yisikaka akuti we w'u Mulungu wa Yakobu.

38. Uwen'u Mulungu we Mulungu wa vafwe lelo?

Ndali we wa valanzi. Sh'u-wene vonti vakulandila, vatafuye navamo.

39. Pe vam'avamañakalata valemukumwitishila valemukuti: we musambilizi ing'ishi wayanzil'ahinza.

40. Pe valemukwanda nukunila ukumuvuzilizya zim'izinji.

41—44: Mat. 22, 41—45. Mal. 12, 35—37.

41. P'alemuku vavuzilizya alemukuti: lye vatinji vayanje vuli lye vakuti: "u Cilisiti umwana-Davidi?"

42. Sh'uwen'u Davidi mwa-kalata wa nimbo akuti: "Umwene ayanzile kwa mwene wane atili, tendamaga kumuhono wan'umulilo

43. uhafishe pupo p'avalugu vaho nkuvapelaga ukuva hatengo ha kuviha pup'iyinama ywah'iwe."

44. Yeni lelo uwen'u Davidi akumuyang'ukuva w'umwene wakwe p'atinji ave w'umwana wakwe vuli?

45—47: Mat. 23, 1—14. Mal. 12, 38—40.

45. P'alemuku vavuziy'avasundikwa vakwe lwe vakwiywa vont'avantu alemukuti:

46. mwandaj'avamañakalata ve vakukwat'amasopeh'amatali lwe vakujendanga

munkaya, ve vakuti vatulamush'avantu pamasolo, namunumba zya kuputila mumwo mwope vakuti tutendame payitengo ywa vupiti, nashe vakuval'ukutendam'ukuly'uvugali pope vakuyisevela pavwimishil'avene.

47. Vakulinga valiy'inumba zya vazishe, pe havili vakupitilizy'ukuput'imput'intaliziya kuhopahopa. Ve valilemukulusy'ukusundwa lwe vakulongwa.

21.

1-4 : Mal. 12, 41-44.

1. P'u Yesu alemukwinul'ishyeni alemukwen'avadumbwe lwe vakutaga yiywo ywe valesite mumbogoso yakutajila mumwo iywa kusangulizanya.

2. Alemukweña wope numwantanda woka umufwile umupina, she wope alemukutajila mumwo amahelañusu gavili.

3. P'alemukuvavuzy'avasundikwa vakwe alemukuti : nalyoli nukuvavuzy'ine nkuti : umuzish'uno umupina avalusizye vonti ukutajila mumwo.

4. She vonti vanava lwe vakutajila mumwo iywa kusangulizanya kwa Mulungu,

pe vakusenda lwe vazile yivatangaliye, uwene wununo nene muvupina vwakwe atajije yiywo yw'ali naywo iywa munzala.

5-24 : Mat. 24, 1-21. Mal. 13, 1-19.

5. Pe vamo valemukusukumila valemukuti : usukumil'inumba zya tempeli vayemvizeye namavw'aminza nutuntu twa kufinjila ! P'uwen'alemukuvavuzya alemukuti :

6. zyonti zye mukweña shinishi, — likwinz'isiku pe nalim'ivwe litalileshelwa pivwe lyamwavo lisitakumongolwa.

7. Pe valemukumuvuzilizy'avene valemukuti : we musambilizi, zye zikwinza shyali zinizi ? Nishimañilo shyeshili kwi ishya kumaniñila mumwo ukuti pe zikwanda zikwinza lelo zinizi ?

8. Uwen'alemukuti : mwandaje, mweñe num'atavahopaje. She valiyinz'avinji, valilemukujendela mwizina lyane valilemukutinji : nkwe nene. Havili valilemukutinji : umwaha ayinzile. Ve mutavalandate.

9. Inga lumolelo inga mwinzil'ukwiyya nuvulugu nukusambushilan'avantu, pe mutahaganduhaje. She zye pakuti zitalihaje ukuloleha

zinizi, izyene ñene izya kuvusilo pe zishili suti.

10. P'alemukuvavuzya alemukuti: ulubo lwoka lwa vantu lulemukusambushil'ulubo lwamwavo, numwene wa nsi yoka alilemukumu-sambushil'umwene wamwavo wa nsi yinji.

11. Nukuying'insi kw'ililemukuyinga nkani. Ililemukugwa ninzala muni muni, ililemukugwa nindobi. Kumwana galilemukuloleha namamfindango mapelashitete-mwi namayel'amapiti.

12. Lwe zishili suti zyonti zinizi, pe valivalem'imwe, valilemukuvaywima, valilemukuvatwala namuumba zyavo zya kuputula mumwo, namuumba zya va muñololo, valilemukuvadendemula nakuvamwene nakuvasungansi, she muli nizina lyane imwe.

13. Zye zikuvinzila zinizi ukuti zive zya kumani la mu-mw'imwe.

14. Mukumbuhaje lelo mu-moyo giñu mutinji pe tuta-sivaje nzi la izya kuyilonjela.

15. She pe ndilemukuvapane nene namazwi mwilomu ninjele zye vonti ve vakubumanjizya zilivapota nukuvamula nukuvamen'imwe.

16. Valilemukuvambilila ñene nave vapafi viñu nave vana viñu nave vajenzi viñu nave vamwiñu. Vam'imwe valilemukuvagoga nukuvagoga.

17. Vonti valilemukuvapata she muli nizina lyane.

18. Nalyoli na lwe lusisi nalwoka lwa pitwe lyiñu lula-lilemukunanjiha.

19. Uvwen'uvulanzi vwiñu imwe mulilemukulonka mwe muvuyindil'amalema, vwe nga mukuyikungula.

20. Inga lumo lelo inga mwinzil'ukwag'impuga zya vultigu zizenjeley'inkaya ya mu-Yelusalemu, pe muve mumañe ukuti ikuv'ukumongolwa lelo.

21. Pe vahashibilile mu-magamba vonti ve nga vali mu-Yudayi, nave vali mu-nkaya mu-Yelusalemu vepaje vavale kunji, nave vali mutusasa vatinz'ukwinjila mu-Yelusalemu.

22. She lye lisiku lya kulanduzya linili, pe zililemukulunjiha zyonti zye zisi-mvilwe mwakalata.

23. Ye mwe mwe vantanda musa'ula mwe muyijenzize na mwe mukwonsy'avana! She valilemukubamantani-lwa nkani ava muni yonti,

akuva we mulaha mutupu
uwa kuyitililw'uluho lwa
yantu'va.

24. Valilemukugwa vwe
vwembe vwa shipanga. Va-
lilemukuvakunga ukuvade-
ndemula mumsi zyonti zya
vakunzi. Inkaya ya mu-
Yelusalemu valilemukuhaña-
njila niyinama ayakunzi, va-
kuvala vakufiha nayo pupo
pe gakusililishil'amaha ga
vakunzi.

25—28 : Mat. 24, 29, 30. Mal. 13,
24—26.

25. Pe galilemukulolehag'a-
mamfindango namwizuya
namumwezi namunzota. Na-
muns'umu avantu inkolo
zyonti zya vakunzi shilile-
mukuvafwam'ishitetemwi,
valiyaga kusoyle kulesile,
lwe na we sumbi akuvusy'a-
mavilingwa.

26. Avantu valilemukusi-
lilishil'ishitetemwi, lw'ami-
nso genizye kuli zizyo zye
zikuyinzil'insi. She gope na-
maha ga kumwaña galilemu-
kuyugumbana.

27. Pe valilemukumwen'u
Mwanamuntu akwinza mwi-
vingo lw'akwinza namaha
nvwamu vwe vwinji.

28. Apene lelo inga lumo
inga mwazile zikwand'ukwi-
nza zinizi, pe muve muhata-
langanye naminso giñu, she

p'ukupokwa kwiñu kwinzile
kupalamiye.

29—33 : Mat. 24, 32—35. Mal. 13,
28—31.

29. P'alemukuvavuzya ni-
shiholanyo alemukuyanga
mumwo alemukuti : simweñe
nituvu namakwi gonti.

30. Lwe nga mukwaga ga-
kufufula, pe mukweña mu-
mwo nashe nga numo atava-
vuzizye, mukumañila mu-
mwo umulundo ukuti apala-
miye.

31. Vovulo lelo namwene-
mwe inga muziweñi zyonti
zinizi ukwinza, pe muve mu-
mañile mumwo ukuti shyi-
nzil'ishinamwene shya Mu-
lungu.

32. Nalyoli lyoli nkuvavu-
zy'ine nkuti : avantu va shi-
nish'iva vataliyepa vonti lwe
zitinzile suti zyonti zinizi.

33. Niya kumwaña niya
pans'insi zye zikwepa, nka-
nd'amazwi gane ge gataliye-
pa nalumo.

34. Mwandaje nene musu-
nj'amoyo giñu gatayipelaj'u-
kuv'amamwamu nuvwa shi-
ñwezi nizya kupeshel'ipele,
nakwe kukutan'iyintu vwa
pamwan'ipa, ilelo pe mwa-
j'isiku lilyo livitushizizye u-
kuvinzila lwe mutayisengi-
nye.

35. She lililemukuvitushizya

fwe ngati shipingo shyaŵwimpuha ukuvinzila vont'avanu ve vasamiye pamukwembe pamwana.

36. Mudamule lelo shima muputaje, namwe ukuti muhondele ukupona zyonti zinizi zye zikwinza nukwimilila kuminso kwa Mwanamuntu.

37. Shima shya musaŵa p'alemukuvavuzi inongwa mwa tempeli avantu, shya vusiku nene p'alemukufuma muhaya alemukual'ukudila pigamba lye vakuti lya mavula.

38. Vont'avantu valemukutemelela ukuvala mwa tempeli valemuti tutejelezyaje zy'akuyang'uwene.

22.

1-2: Mat. 1-5. Mal. 14, 1. 2.

1. Uwene nen'ucyaka wa vugali vusitaŵambo we vakuti u Pasa izina apalamiye.

2. Avene navashiput'avapiti navamaŵakalata valemukuyangan'izya kumugoga valemukuti: amwe tuhonzye vuli nawo? She vaŵaŵila-g'avantu.

3-6: Mat. 26, 14-16. Mal. 14, 10, 11.

3. Nkand'u Setano w'ayinjiye mwa Yuda we vamu-

piy'ilya wa mu-Kalyoti, w'ali wa vishumi navavili.

4. W'alemukuvava kuvashiput'avapiti nakuvasongo va mwa tempeli alemukuyanga navo izya kumwambili u Yesu.

5. P'avene valemukuseshelela valemukuti tukukulipil'indalama.

6. P'uwen'alemukwitiha. P'alemukwanz'apinza apakumwambilila pavusit'avant'avinji.

7-23: Mat. 26, 17-29. Mal. 14, 12-25.

7. P'isiku lya vugali vusitaŵambo lilemukwinza, ilya kuvolel'ahagonzi ha Pasa.

8. P'u Yesu alemukuvatuma va-Peteli nu-Yohani alemukuti: muvale muhayany'ahagonzi ha Pasa tuhalyanje.

9. Avene valemukuti: wati tuhayananye poshi?

10. Uwen'alemukuvavuzya alemukuti: yeŵi, inga muvazil'ukufiha mun'kaya mula, pe mulihomana numuntu, w'avegay'insonta ya minzi. We muhamulandate muhinjile nawo mun'umba mwe ng'akwinjila.

11. Mwe muhayanje nawo numuhataŵamba muhatinji: umusambilizi atili muhamuvuzilizye muhatinji: inumba

ya kulila mumwo ahagonzi ha Pasa nane navasundikwa vane ili kwi?

12. Pe muliyag'uwen'akuvasonstel inumb'impiti ya kwigulu, mwe vaye mumwo niywa kutendamila. Mwe muhayananye mumwo lelo ahagonzi.

13. Pe valemukuvala valemukwaga inza she lilyo ly'avavuzizye. Pe valemukuyanizy'ahagonzi ha Pasa.

14. Ileo pe lwe vafisile pahavalilizyo ha kulila, p'alemukutendama nayapositili.

15. P'alemukuvavuzya alemukuti: nasungwa kwe kusungwa kwa nalyoli ukuti tulye swenti u Pasa uno nane namwe, lwe suti ncil'ukuyimba.

16. She nkuvavuzy'ine nkuti: nkwanda we musan'uno ntalivuyizya nohavili ukuly'u Pasa uno, nkuval'ukufiha lula lwe ndilya lwe zilunjizile mushinamwene shya Mulungu.

17. P'alemukusend'imfinga alemukusalifwa alemukuti: al'imfing'ino mugavane.

18. She nkuvavuzy'ine nkuti: nkwanda we musan'uno ntalivuyizya nohavili ukunwel'ilya nsanga zya mampensya ili nkuvala nkufiha

pupo pe shyinzil'ishinamwene shya Mulungu.

19. P'alemukusend'uvugali alemukusalifwa alemukuvumeñanya alemukuvapa alemukuti: uno we muvili wane w'akuval'akuvafwila mwene-mwe. She muhonzya je vovulo, shima havanje aha kunkumbushila nene.

20. Yope nimfinga vovulo lwe valiye iywa shyamazuva, yope alemukusenda alemukuti: imfing'ino lwe lumfingwi ulwa mumavanda gane ge gakuvitishilwa mwene-mwe.

21. Mweñe lelo! Umuhono w'uno w'akundila w'ali nane panapa pashitala shya kulila pupo.

22. Uwen'u Mwanamuntu we washu w'akuvala inza she zizyo zihomelezilwe nzila. Nkandi ye mwe we muntu w'ukumulila!

23. P'avene valemukuvuzilizanya valemukuti: wuanu panapa w'akuvomba zinizi?

25. 26. Mat. 20, 25—27. Mal. 10, 42—44.

24. Pe galemukwanda gope namadali mwe vavaliye agakuti: amw'unanu w'akuv'umupiti swenti mwe tuvaliye?

25. Uwen'alemukuvavuzya

alemukuti : navamwene va vakunzi vakuvatilinga ulwa vumwene avantu vavo, nava ve vavalemey'amah'avantu vavo vakuvataha vakuti vasungansi havili.

26. Imwe nene mutahonzyaje povulo ndali. Imwe uno we ng'akuti mbe ne mupiti nene kuvamwitu, we pakuti ayipelaj'ukuv'umunsi kuli vonti; uwen'uno we ng'akuti mbe ne wa kulongola kwilongolela muvawamwit'ine, we pakuti ayipelaj'ukuva wa kuvavombe la mwe vamwavo.

27. Nuno w'atendim'ukulya nuno w'akutelamishil'iywa kulya—umupiti ali kwi? Nkut'umupiti wuyo w'atendim'ukulya. Ine nene lwe nkwezya namwenemwe njipezil'ukuva ne wa kuvavombe la mwe.

28. Nkand'imwe mwe imwe mwe twali swenti nane shima lwe nkulingwa.

29. Pe nane nkuvaleshel'uvumwene namwenemwe; inza she nan'utata andeshel'uvumwene,

30. namwe ukuti twinze tulye swenti nane iyintu tunwele swenti ipele lwe ninzil'ukuyipel'ukuva ne mwene lelo, namwe ukuti muve mutendamaje payitengo ywa

vumwene, muve mulongaj'inkolo zyonti ishumi nazivili zya vana-Yisilayili.

31—34 : Mat. 26, 31—35. Mal. 14, 27—31. Joh. 13, 36—38.

31. P'umwene alemukuti : we Simoni we Simoni, ye'u Sétano avalayil'imwe atili mbapementaje inza sh'umuntu akupement'uvulezi.

32. Nkand'ine nkulaviy'iwe ulwitiho lwaho ukuti lutadumushe. Nawe lelo inga lumo ing'uyinzil'ukupinduha nohavili, p'uve uvajimywa-j'amaha avamwiu.

33. Uwen'u Peteli alemukuti : njisenginye nzil'ine, ntili nashe nga vakukwigalila namunumba ya va munololo iwe; nashe nga vakukugoga, pe tukuvala swenti nane.

34. Uwen'alemukwa mula alemukuti : leshe nkuvuzye nene we Peteli, we musan'uno lwe nkand'ishili nukuvilishila, she p'uyihanile hata tu kukwane iwe utili ntamu mañil'ine.

35. P'alemukuvavuzilizya alemukuti : pala pe nkavatum'idala lila, pala pe ntili kwe ndali ukusenda nimbugulu ye ndali nimpayo zye ndali nindyato ukuva nazyo, pe mwapotwaga yimo lelo?

Avene valemukuti : ha nanyimo.

36. P'alemukuvavuzya alemukuti : shinishi nene uno we ng'ali nimbugulu p'ayisende, yope nimpayo vovulo. Nkandi wuyo w'ate nanywo nanyimo, w'akal'isopeho lyakwe ayanz'ishipanga.

37. She nkuvavuzi'ine nkuti : lisyaye suti ukwiz'izwi lye likunjang'ine mwakalata lye likuti : "Vamusanginye navilanyankomelezyo." She gont'amazwi ge gakunjang'ine, gakwinza gakulunjiha.

38. Avene valemukuti : mwene, yena yivino iyipanga tuli nanywo yivili. P'uwen'alemukuti : yijiye.

30—46 : Mat. 26, 30—46. Mal. 14, 26—42.

39. P'alemukufuma kunzi alemukuvala kwigamba lya mavula inza sh'ahonzyaga shima. Vope navasundikwa vakwe valemukumulandata.

40. Ilelo lw'avazil'ukufiha, p'alemukuvavuzya alemukuti : simuputaje ulutazyo ukuti lutavagwilaje.

41. Uwen'alemukuseguha kumwavo alemukuvala alemukulinga pe hapeleley'ahatambwi ahakusumbil'ivwe. P'alemukukupama pansiale-mukuputa

42. alemukuti : we tata, inga witi hag'iwe ukut'imfin'ino ipitilile papane! Nkandi ne wash'ine zye nkasim'ine, mani wenewe zye ng'ukasim'iwe, zye zyinzaje.

43. P'alemukumwitushizyuhavizya wa kumwana alemukumujimyw'amaha.

44. Ilel'umwoyo lw'akwellela nishitetemwi, p'alemukupitilizya nkan'ukuputa. P'amatwinsi gakwe galemukuva fwe malagayula ga mavanda lwe gakugwa pansi.

45. P'alemukuvuha mw'aputaga alemukuvala pe val'avasundikwa vakwe, alemukwaga vakasit'utulo twa kuswimililwa.

46. Alemukuyanga navo alemukuti : pe mukukata shyon'utulo shinishi? Simuvashe muputaje ulutazyo ukuti lutavagwilaje.

47—53 : Mat. 26, 47—56. Mal. 14, 43—49. Yoh. 18, 2—11.

47. Ilelo lw'amakuyang'amazwi ganag'uwene, pe valemukuganduha, val'avant'impuga, p'ali nu-Yuda uwi shumi navavili alongoleye kwilongolela, akupalamila kwa Yesu akuti imufipe kwilomu.

48. Uwen'u Yesu p'alemukuti : we Yuda, lwe lufipolwa vumanaan'ulu utili lwe

vakumumañil'u Mwanamun-
ntu iva v'uvapiye ?

49. Avene lelo ve vali naw'u
Yesu lwe vaziweñi kwe ziku-
valila, pe valemukumuvuzi-
lizya valemukuti : mwene,
ingavanga tuvadibe nishi-
panga ?

50. Pe woka wamwavo ale-
mukumudib'umuñamata wa
washiput'umupiti alemuku-
museng'ikutwi lya kumulilo.

51. P'u Yesu alemukuva-
mula alemukuti : mwe leshi !
vavombe vovulo. P'alemu-
kumupalamansy'ikutwi, pe
lilemukujenda nukumela no-
havili.

52. P'u Yesu alemukuya-
nga navo navashiput'avapiti
navasungatempeli navaho-
mbe avahataluholo, vonti ve
vamwinziye alemukuti : lwe
mwinzil'ukudem'ine pe mu-
li fwe ngati mutili tukuval'u-
kumulem'umupumayintu,
musenzite niyipanga nama-
kunku.

53. Shima lwe twizizye swe-
nti mwa tempeli, pe muta-
ndema shyonu ? Nkandi pa-
napa he havalilizyo hiñu ha-
naha, ge maha ga mushisi
ganaga.

54—62 : Mat. 26, 57—75. Mal. 14,
53—72. Yoh. 18, 12—27.

54. Pe valemukumulema
valemukumudendemula va-

emukuval'ukwinjila nawo
muñumba ya washiput'umu-
piti. Uwen'u Peteli alemuku-
landata kukutali.

55. Pe valemukupemb'u-
mwoto paluvungano pahati,
valemukutendama ukwot'u-
mwoto. Wope na we Pe-
teli alemukutendama navo
ukwot'umwoto.

56. Pe wok'umuntu wavo
umwantanda alemukumweña
lw'atendime mulushenjelezi
lwa mwoto, alemukumuto-
ntomela ukumweñelezya ale-
mukuti : wope nawununo a-
vanga numunt'ula.

57. Uwen'u Peteli alemuku-
yihana kukwakwe alemuku-
ti : we mwantanda we, she
ntamumañile nakumo.

58. Lwe vizizye pansi, p'ale-
mukuyanga uwamwav'umu-
ntu alemukuti : we nawene-
we we wamwavo wa vala.
Uwen'u Peteli alemukuhana
alemukuti : ha muntu we.

59. Ilelo lwe hashilinkine
havili ahavalilizyo hoka, p'a-
lemukuvuh'ukusimishizya u-
wamwavo alemukuti : nalyoli
wope nawununo avanga na-
wo nula. She wa mu-Gali-
layi.

60. Uwen'u Peteli alemu-
kuhana alemukuti : we mu-
ntu we ntazimañile zy'uku-
yanga. Ilelo pe pashezi pana-

po lw'amakuyanga vovulo, p'inkanda ilemukujenda nukuvilishila.

61. P'umwene alemukumu-shevel'u Peteli. P'u Peteli alemukukumbuh'izwi ly'umwene amamuvuzizye ly'atili : lw'inkanda ishili nukuvilishila, p'uyihanile hatatu kukwane utili ntamumañile ine.

62. P'alemukufuma kunzi alemukukut'amansozi alemukukuta nahavwila.

63—65 : Mat. 26, 67, 68.
Mal. 14, 65.

63. Avene lelo avantu ve vamulemil'u Yesu, valemukumwizizya valemukumuhoma.

64. Valemukumugwincila kuminso, ilelo lwe vamugwinciyeye pe valemukumuvuzilizya valemukuti : uko, kuvwaga lelo, unanu w'akuhome ?

65. Havili valemukumuliga nizinji izya musam'ininji.

66—71 : Mat. 26, 59—66. Mal. 14,
55—64.

66. Vazile lelo lwe kushiye shyanzance, pe valemukuvungana navahombe avahataluholo navashiput'avapiti navamañakalata, valemukumudemula kuluhomano lwavo lwa valongamalandu.

67. Pe valemukuti : inga we

Cilisiti wenewe, p'utuyuzya-je. Uwen'alemukwamula alemukuti : apene pe nga natinji mbavuzye, pe zingavahola lel'inwe ?

68. Inga natinji mbavuzilizye zimo, pe munganamula lelo ?

69. Akwanda shinishi u Mwanamuntu, akutendama kumuhono mulilo wa Mulungu, Muhatamaha.

70. Pe vonti valemukumuvuzilizya valemukuti : ingavanga lelo we mwana wa Mulungu wenewe ? P'uwen'alemukuti : inza she lilyo mukuyanga, nkwe nene.

71. P'avene valemukuvuzanya valemukuti : pe twatinji tuzyanze zyash'izinji izya kumulonjelela, lwe swenti twiyuye zy'akuyanga mwilomu.

23.

1—25 : Mat. 27, 2—31. Mal. 15, 1—20.
Yoh. 18, 28—19, 16.

1. Pe valemukuvuha vonti mwe vavaliye valemukumudendemulila kwa Pilati.

2. Kwe valemukumulonjelela valemukuti : umunt'uno twazile akusyetul'avantu uluh'ulu lwonti, akuvahanizya akuti mutasonkole musonko kwa Kesali. Akuti nene ne Cilisiti ne mwene nene.

3. Uwen'u Pilati alemukuvavuzilizya alemukuti: we mwene wa va-Yuda 'we? Uwen'alemukwamula alemukuti: inza she mw'ukuyanga wenewe.

4. P'u Pilati alemukuvavuziya navashiput'avapiti navantu vonti alemukuti: ine umunt'uno ntakwaga num'umulandu.

5. Avene pe valemukupitilizya nkani valemukuti: akusongany'avantu lw'akuyang'inongwa zyakwe mwonti mu-Yudayi. Sh'ayan zite mu-Galilayi ayinzil'ukupela munumu.

6. Uwen'u Pilati lw'ayiyuye lwe vakuti "Galilayi," p'alemukuvavuzilizya alemukuti: ihi, fwane wa mu-Galilayi umunt'uno?

7. Ilelo lwe vamuvuzizye ukuti afumile muni ya Helodi, p'alemukuti simuvale nawo kwa Helodi. She wope adilaga mu-Yelusalemu mumanda gugo.

8. Uwen'u Helodi lw'amuweni u Yesu, p'alemukuseshela nkani. Sh'asungw'ukumumaña hali, sh'ayiyuy'ininji zye vahamuyang'avantu, havili nukusvila asuvilaga ukuti ingavanga akumpelel'umumfinda ngo.

9. Alemu ku muvuzilizy'a-

mazw'aminji nkani, uwene nene alemukusita nukwamula nalimo.

10. Vope navashiput'avapiti navamañakalata valemukuva pupo valemukumulonjelela nkani.

11. U Helodi nene navasikali vakwe valemukumusyoshela valemukumuseha. Pe valemukumuzwi h'isopéh'izelu lye lyalangalilag'uvuzelvu, valemukumugalusya kwa Pilati.

12. Pe nu-Pilati nu-Helodi valemukujenda nukumaña musaña wuyo. She val'uvulugu shima ukwinz'ukufiha pisiku lilyo.

13. P'u Pilati alemukuvavunganiha navashiput'avapiti navasongo navantu.

14. Alemukuvavuziya alemukuti: yeñi, mundetey'umunt'uno, mulemukuti akusyetul'avantu. Yeñi lelo imulonzile panapa lwe mulipo namwenemwe, havili nazile ntazyazile nagam'amalandu ine ge mumulonjeleye umunt'uno imwe.

15. Wope na we Helodi akuhana, sh'amugalusizye. Pe nkuti atatazile nagamo aga kumugojela mumwo.

16. Pe nkuti nkumuhoma inga pe imutavule.

17. Ilelo alip'umwiho uwa kuvatavulila woka pacyaka.

18. Avene pe valemukuvilishila poka mwe vavaliye valemukuti: umwefwaje wununo ututavulilaj'u Balaba.

19. Uwene nene muñumba ya va muñololo mwe vamwijnizizye sh'asambuliny'inkaya agozile numuntu.

20. Uwen'u Pilati alemukuvuyizya nohavili ukuyanga nayo, sh'atili imutavul'u Yesu.

21. Avene pe valemukuvilishila valemukuti: w'umuhomele pashihovenkanyo, w'umuhomele pashihovenkanyo.

22. Uwen'alemukuvuyizya ulwa vutatu alemukuti: amw'avom'yl'imbivi vuli wununo? She ntawazile num'umulandu wa kumugojel'ine. Nkumuhoma lelo, inga pe imutavule.

23. P'avene valemukupatishizya ukuvilishila nkani valemukuwumishizya valemukuti: umuhomele pashihovenkanyo. Ilelo p'ahalanga havo halemukumupota.

24. P'u Pilati alemukulonga ilya kuti: uko lelo, tuviti-haje zye vatuzinjilizizye.

25. P'alemukuvatavulil'u no we valavaga, w'amigali-lwe muñumba ya va muñ-

lolo, sh'asambuliny'inkaya, sh'agozile numuntu. Uwen'u Yesu nene alemukuvanincilizya ukuti vamugoje, inza she lilyo vayangag'avene.

26. Ilelo lwe vakumudendemul'u Yesu, lwe vakuvala nawo, pe valemukumulema wok'umuntu, u Simoni wa mu-Cileni, w'afumile kumugunda wakwe, atili pe ntushe. We valemukumuvegazy'ishihovenkanyo valemukuti: umuñatulile umulandate nashy'u Yesu.

27. Valemukumulandat'avant'impug'impiti nkani navantanda, ve valemukumukutula valemukumulilil'amansozi.

28. Uwen'u Yesu alemukivashevela alemukuti: mwe valindu va mu-Yelusalemu, kwe ndali ukunkutil'amansozi ine, simuyikutilaje mweka muvakutilaje navana vi'i-mwe.

29. Yeñi she likwinz'ilyen'isiku, pe valitinji: vasingalus'avagumba nav'amavili ge gatapafile, nav'amavele ge gatonsizy'avana.

30. Musaña wuyo pe valiyand'ukuyanga kumagamba valitinji simutugwile, nakututununtu valitinji mutukupishile.

31. She nga vakuhonzya nalyo vovulo ikw'ilyolo, pe valituvuli naly'ilyumu?

32. Valemukuyatendemula poka nawo navanj'avantu vavili, avatalamalandu, avakuyagojela poka nawo.

33—49: Mat. 27, 33—56. Mal. 15, 22—41. Yoh. 19, 17—30.

33. Hele lwe vavazil'uku-fiha pupo pe vakuti pe palupanga pe valemukuyahomela payihovenkanyo vwayo na wuyo navatalamalandu, woka valemukumuviha kumuhono wakwe wa kumulilo, woka kumuhono wakwe wa kumumongo, uwen'alemukuyapa hati.

34. P'uwen'u Yesu alemukuti: uswil'izyavo we tata, she vatamañile zye vakuvomba. Pe valemukujenda nukwilih'ishili ukugavany'ame nda gakwe.

35. Aven'avantu valemukupa pupo vope valemukweña. Vope navasongo valemukumuseha valemukuti: avanji avapohaga shima, ali nashyonu ukuyipoha weka lelo, inga w'u Cilisiti nalyoli, inga w'umwana wa Mulungu!

36. Vope navasikali, valemukumuholela valemukuleta nipele lya asiki valemukuti tumunwesye.

37. Havili valemukuti: i-

nga we mwene wa va-Yuda nalyoli, nkwyiposhe wewewe!

38. Hele vwalipo vwope nuvusimbe pamwana, uvwa kuti: "wuyo we w'umwene wa va-Yuda."

39. Hele avatalamalandu vahoveshilwe, woka alemukumuton'amatona vope alemukuti: inga we Cilisiti nalyoli, p'uyipohaje wewewe, inga p'utupohaje naswe.

40. P'alemukwamula wamwavo alemukumusunda alemukuti; nawe utakumuñil'u Mulungu, nashe nga muyanin'ukusundwa?

41. Iswe nene swe vashi iswe zili mumwo, she tukuposhela zizyo zye ziyanine nimbombo zytu zye twavombaga, nkand'uno w'atayomayile nazim'imbivi.

42. P'alemukuyanga kwa Yesu alemukuti: we Yesu uval'unkumbuhaje lw'ukwijnjila kushinamwene shyaho.

43. Uwen'u Yesu, alemukwamula alemukuti: nalyoli lyoli nkukuvuzy'ine: tukuva swenti mu-Paladisi we musaña wununo.

44. Pe shilemukulinga pahavalilizyo ha mutanda, pishishi shilemukugwa munsi yonti, shilemukuval'ukufiha

pahavalilizyo ha vusanu navune.

45. Lyope nizuva lilemu-kwilupa, wope numwenda we vapituy'uvwizigo muñumb'imfinjile, alemukujenda nukuzepunkana pahati.

46. P'u Yesu alemukuvili-shil'izw'ipiti alemukuti : we tata, umpepo wane nkuwuvaha muñove zyaho. Ileo lw'ayanzile linili p'alemukusililishila.

47. Uwen'umutwale lw'aziweñi zyonti zinizi, p'alemukumutinih'u Mulungu alemukuti : we mugolosu umuntu wunuño.

48. Vonti navantu ve vavungine pupo ukweña, lwe vaziweñi zinizi, pe valemukuyihoma payifuva valemukuvwela ukuvala kuhaya.

49. Vope navamañani vakwe vonti vimiliy'ukutali, na ve vantanda ve vamulandite ukufuma mu-Galilayi vonti valemukweña.

50-56 : Mat. 27, 57-61. Mal. 15, 42-47. Yoh. 19, 38-42.

50. Pe valemukwaga ayinzile wok'umunt'umwanayuli, izina lyakwe ali u Yosefu, umhombe umunt'umwinza umugolosu.

51. Uwen'atitile nazye vemitinkine nazye vavomyile. Afumile mu-Alimatiya inka-

ya yimo ya va-Yuda. Wope shima asuvilag'uvumwene vwa Mulungu.

52. W'alemukuvala kwa Pilati, alemukulav'umuvili wa Yesu.

53. P'alemukuwusatula pashihovenkanyo, alemukuwugwincila numwend'umuzelu, alemukuwuvaha mumbipa ye vadiyile mwiyalavwe, mwe num'umuntu vatamulambalisile mumwo nalumo.

54. Zye valemukuyomba pisiku lya kuyananya, lwe likwand'isabati.

55. Aven'avantanda ve vamulandite ukufuma mu-Galilayi, valemukumulandat'u Yosefu valemukwinz'ukweña nimbipa numuvili wakwe she vakuwuvaha.

56. Pe valemukuvala kuhaya, valemukuyananya numulembo nimbon'ingomu. P'isabati nene pe valemukutuzya, inza she zilajizizyinkomelezyo.

24.

1-12 : Mat. 28, 1-8. Mal. 16, 1-8. Yoh. 20, 1-13.

1. Apene nene pisik'itanzi lya pambombo pe valemukutemelela nahavuvila ukuvala kumbipa, valemukusenda numulembo we vayaninye.

2. Valemukwag'ivwe lise-gusile kumbipa.

3. Pe valemukwinjila mumbipa valemukwag'umuvili wa Yesu wa mwené numo.

4. Iel'avene, lwe vakwalangana pa zinizi, lwe zisovil'izya kusiva, pe valemukwitushil'avantu vavili vimiliye pupo, vakwasit'amenda ge gakuñeñeñel'uvuzelu.

5. Pe valemukutetema nkan' valemukwinamila pansi. P'avant'iva valemukuyangá navo valemukuti : umulanzi mwatinji mumwanze muvafw'umu ?

6. Atalipo numo ndali, azyusile. Muluvilw'imwe zila zy'ahavavuzuyaga lwe suti ali mu-Galilayi,

7. zila zy'atili : u Mwanamuntū pakuti atajilwaje munove zya vatalamalandu, pakuti ahomelwaje pashihovenkanyo, havili pisiku lya vutatu p'alizyuha—zye muluvilwe ?

8. P'avantanda valemukukumbuh'amazwi g'ayanzil'u Yesu.

9. Ilelo lwe vavazil'ukufiha kuhaya lwe vafumile mumbipa pe valemukuvavuzya zyon'ti zinizi avishumi na woka navanji vonti.

10. Avene lelo avantanda ve vavavuzizye avapositili

zinizi ve va-Maliya wa mu-Magadala nu-Yohana nu-Maliya unina wa Yakobu navanj'avantanda avamwavo.

11. Avene nen'avapositili amazwi ga vantanda galemukuva fwe tulumbe, galemukusita nukuvahola.

12. P'uwen'Peteli alemukuvaha alemukushimbila ukuvala kumbipa. Alemukwinjila alemukwaga ge menda ge vamusyililaga. P'alemukuvala kuhaya alemukusukumil'inongwa zye zilolesile.

13—35 : Mat. 16, 12—13.

13. Ilelo pamusaña wuye p'avamwavo vavili valemukufuma mu-Yelusalemu valemukuvala munkaya yoka ye vakuti mwe mu-Emavusi izina. Valemukujend'idala lya ntambwi amashum'umutanda.

14. Lwe vakujenda, pe valemukuziyanga zyon'tino-gwa zye zyamalolesile.

15. Vazile lelo lwe vakuziyanga lwe vakuzyanilanya vovulo, pe valemukwitushil'u Yesu wope apalamiye akujenda navo.

16. Agene nen'aminso gavo galemukuva fwe ngati shimo shigapinile, pe valemukupotwa ukumuman'uwene.

17. Uwene alemukuvavuzi-

lizya alemukuti: ge mazwi vuli ge mukulanzanya lwe mukujenda? Pe valemukwimilila valemukusyonoloha kuminso.

18. Ielo p'alemukumuvuzya woka wuyo ali w'u Ciliyopa izina alemukuti: we mujeni wenewe weka mu-Yelusalemu we musita kuzimaña zye zipezilwe mumwo, izya mumanda ganaga?

19. Uwen'alemukuti: zili vuli? Avene valemukumuuzya valemukuti: izya Yesu wa mu-Nazaleti, w'ahavang'umuntu umukuvwi, we nu Mulungu navantu vamuweni amaha naga kuvombela naga kuyanji'inongwa.

20. Zye zizyo navashiput'avapiti navasongo vitu valemukumulonjelela kuva kulonga valemukuti we wa kugojelwa, ve valemukumuhomela napashihovenkanyo.

21. Iswe nene twasuvilag'ukuti w'akuv'ukutavuzyu Yisilayili. Havili lelo umusan'uno w'akulind'amanda gatatu, inga tukuvazya tukwanda pala pe zyanzite.

22. Havili vatugandusizye navantanda vam'avamwitu. Ve vavazile kumbipa shyanzance,

23. valemukupotwa ukumwaga, valemukwinza vale-

mukuti: tuweni nishyitushizya shya vahavizya ve vakuti mulanz'uwene.

24. Pe valemukujenda nukuvala vamo navamwitu kumbipa, valemukwaga zyonti zili she shila she vayanzil'avantanda, uwene nene valemukupotwa nukumwaga.

25. P'uwene alemukuyanga navo alemukuti: alala vwe vusitanjele vuli imwe, vwe vuhata vul'amoyo ukulema zyonti zye vayanzil'avakuvwi!

26. Nkuti ayanzilwe nzil'u Cilisiti ukuti pakuti ayimba-je, ajende lilyo ukwinjila mupupiti vwakwe?

27. P'alemukutaliha navo pa-Mose napavakuvwi vonti alemukukasimishizya zyonti zye zikumuyanga wuyo mukavakalata vonti.

28. Ielo lwe vavazil'ukufiha munkaya mwe vavalaga puwene alemukuva fwe ngati akuti mpitilile.

29. P'avene valemukumulambilizya valemukuti: kataga panapa, she shyamazuva shinishi, vwope nuvusi siku vwiliye. P'alemukwinjila munumba alemukwizya navo.

30. Ielo lw'atendime navo ukulya, p'alemukusend'uvu-

gali alemukusalifwa alemukuvumeňanya alemukuvapa.

31. Pe galemukujenda nu-
kwigulilw'aminso gavo, vale-
mukumumaňa. Uwene nene
alemukuvembeluha lwe va-
kweňa.

32. Pe valemukuvuzany'a-
vene valemukuti: zye zizyo
gavavag'amoyo gitu muhati
lw'akuyanga naswe mwidala,
lw'ahatwigulil'avakalata u-
kuti tuvamaňa.

33. Pe valemukuvuha pa-
havalilizyo huho, valemuku-
galushila ukvala mu-Yelu-
salemu. Mwe valemukwaga
vavungin'avishumi nawoka
navamwavo ve vali navo.

34. Ve valemukwaga vaku-
ti: azyusile nalyol'umwene
amwitushizizye nu-Simoni.

35. Vope valemukuvavuzya
izya mwidala, nazye vamu-
maňilaga mumwo lw'ameňa-
nyag'uvugali.

36—49: Mal. 16, 14—18. Yoh. 20,
19—23. 1 Kol. 15, 5.

36. Ilelo lwe vamakuyanga
zinizi, pe valemukwitushil'a-
yinzile wuyo, ayimiliye pa-
hati akuti uvwihalo vuye
namwe.

37. Pe valemukuganduha
nkani, nishitetemwi shilemu-
kuvagwila. Sh'avene vati-
li: ingavanga ishinzyunguli
tushiweňi.

38. P'uwene alemukuvavu-
zilizya, alemukuti: mukute-
ntwa shyonu muhati, ninsi-
v'izi mukusiya zyashi mu-
moyo giňu?

39. Nzagaji muneňe niňoye
niyinama, mumaňa, ukuti
nkwe nene nalyoli. Mumpa-
lamansye mumuvili, she shi-
nzyunguli shite numuvili shi-
te namafupa, ge mumbweňi
ukuva nago nene.

40. Ilelo lw'ayanzile linili,
p'alemukuvasonitela niňoye
niyinama.

41. Ilelo lwe sut'avene va-
lemukuganagana muluseshe-
lo, lwe vakusukumila, pe va-
lemukwaga akuti: ingavanga
muli naywo yimo iywa ku-
lya munumu?

42. Pe valemukumup'ino-
nkolanye ya nswi insalule.

43. P'uwen'alemukulya lwe
vakweňa.

44. P'alemukuvavuzya ale-
mukuti: yeňi lelo, zinizi zye
zila zye navavuzizye lwe
twali swenti nane, zye natili:
pakuti zynze zisililishile
zyonti zye zikunjang'ine, zye
zisimvilwe namunkomelezyo
zya Mose namuvakuvwi na
mwakalata wa nimbo.

45. P'alemukuvigulil'injele
izya kumaňil'avakalata.

46. Alemukuvavuzya ale-
mukuti: inza she vasimyle

nzila vovulo vatili : pakuti u Cilisiti ayimbaje vovulo, havili pakuti ajende nukuzyuha kuvafwe pisiku'lya vutatu,

47. havili pakuti avantu inkolo zyonti vavavuzye mwizina lyakwe ukuti mupindushe pe mulilemukwaga uvuswila vwa malandu giñu, —vatalishe mu-Yelusalemu.

48. Imwe nene mwe muku-zihomeshezya zinizi.

49. Mweñe lelo, ine nkuvatumila huhu h'afinzil'utata atili nkuhatuma, he hakuvinzil'imwe. Imwe suti muvanje munkay'umu, muhafishe pala pe nkuvazwishil'amaha ga kumwana.

50-53 : Mal. 10, 19. Avapostill 1, 1-14.

50. P'alemukufuma nava alemukuvala nava mu-Betaniya. Alemukuvusyinove zyakwe alemukuvalota.

51. Vazile lelo lw'akuvalota, p'alemukujenda nukwepa kuli vuvo, alemukuzuva ukuvavala kumwana.

52. P'avene valemukuputa kukwakwe. Pe valemukugalushila ukuvavala mu-Yelusalemu valemukuseshela nkani.

53. Shima valemukuva mwe mwa, tempeli valemukumutim'u Mulungu,

IVANGELI INZA SH'ASIMVIL'U

YOHANI.

1.

1. Kuvwando kwe lyali'izwi. Izwili lihava nu Mulungu. Izwili lyali w'u Mulungu.

2. Piyene kuvwando lihava nu Mulungu.

3. Vwonti ywe yipezilwe, ywe yipezilwe mwe mumwakwe lilyo. Litave lilyo pe

nkandi vitapezilwe nayimo ywe yipezilwe.

4. Vwope nu vulanzi vuhava mumwakwe lilyo. Uvwen'uvulanzi vuhava luhozyo lwa vantu.

5. Ulwen'uluhozyo lulemukuhozya mushisi. Ishyen'ishisi shilemukusita ukwagan'y uluhozyo.

6. P'alemukuloleh'umuntu, w'u Mulungu amutumile, ali w'u Yohani izina.

7. W'ayinzil'ukuyang'izya kuhomeshezya, ayinzil'ukuhomeshezya lwe luhozyo, vont'avantu ukuti avatwale kulwitiho.

8. Uwen'ukuva luhozyo kw'atali luhozyo ndali, u-wene ali wa kuyanga vwelele uluhozyo, ali wa kuluhomeshezya.

9. Ulwen'uluhozyo lwa nalyoli, lwe lukuhozya vont'avantu, luhand'ukwinza mun's'umu.

10. Ukuva kwe lwali mun's'umu, she yop'insi yapezilwe mumwakwe wuyo lw'ihapelwaga, iyen'insi itahamumaña.

11. Uwen'ayinzile mumwakwe wuyo, havil'aven'avantu vakwe valemukusit'ukumuposhela.

12. Avene nene vonti ve vamuposhelēye v'avapiy'amaha aga kuvel'ukuv'avana va Mulungu ve vahitih'izina lyakwe.

13. Ve vuvo ukupapwa vatapafilwe namumavanda namw'akasm'umuvili namw'akasm'umunt'umwanayuli ndali, aven'avapafil'u Mulungu.

14. Havil'izwi lilemukuyipel'ukuv'umuvili wa vantu, alemukudila mumwit'umu, tulemukweña nuvupiti vwakwe, uvupit'uvu vuhalolehaga ukuva vwa mwana w'ali woka mwen'imozi mwayise we nuvwila nuvwana-lyoli vwizuye mumwakwe.

15. Uwen'u Yohani alemukuyanga ukuhomeshezya, alemukuvilishila alemukuti: we wuyo we namutahaga we natinji: wuyo w'akundandata mwisinda, we havili ayipezil'ukuva mupiti nakukwane, sh'uwen'alipo lwe ntalip'ine.

16. Havili swenti tulemukusend'uvwila muvutangale vwakwe mwe vuvaliye, tulemukusendela vwe vwila havili havili.

17. Sh'izyen'inkomelezayo u Mulungu atutumiye nu Mose, uvwen'uvwila nuvwa nalyoli vw'atupeley'u Yesu Cilisiti.

18. Num'ataweni mumins'u Mulungu, w'umwana woka mwenē imozi nene atuvuzi-zye atili ali vulive.

19. Apene nene pe pala ava Yuda va mu-Yelusalemu vavatumile kwa Yohani navashiputo navana - Levi, pala vatili muhamuvuzilizye muhatinji: we nan'iwe?

P'u Yohani alemukuyanga alemukuhomeshezya,

20. alemukuyihana alemukusita nukuziha alemukuyihana alemukuti: nte ne Cilisiti nene.

21. Havili valemukumuvuzilizya valemukuti: uli vudi lelo? We Eliya? Uwen'alemukuyihana alemukuti: nte ne Eliya ine. Havili valemukwonjezya valemukuti: amwe we mukuvwi we we? Uwen'alemukuvuyizya alemukuti: ndali.

22. Havil'avene valemukumuvuzilizya valemukuti: we nanu lelo? Utuvuzye ilya kuyal'ukuvavuzya ve vatutumile. Ukuyiyanjila lili kwi?

23. Uwen'alemukuvavuzya alemukuti: ine ne "lizwi lya muvilishizi w'akuvilishila mulwugwa akuti: simugolosy'idala lya mwene," inza she lilyo ayanzil'u Yesaya umukuvwi.

24. Avene nen'avantu ye vinzil'ukumuvuzilizya linili vafumile muvafwalisayi.

25. Havili valemukumulonga valemukuti: ilelo p'ukuvozya shyon'avantu ing'ute wa Cilisiti, ute we Eliya, ute we mukuvwi?

26. Uwen'u Yohani alemukwamula alemukuti: ine ne

nkuvozezya ge minzi vwelel'avantu. Uwene nene w'ayimiliye pahati pamwi'ipa, w'imwe mutamumañile.

27. We wuyo andantite mwisind'ine, we havili alipo lwe ncil'ine, we wuy'ine nta-hondeye ukusatul'inkova zya ndyato zyakwe.

28. Zinizi ziyumbusile munkaya ye yal'isyila lila Yolidani, ye vakuti mwe mu-Betaniya, mw'u Yohani avozezyag'avantu.

29. Ilya ndavi u Yohani alemukwag'u Yesu akwinza p'ali, uwene p'alemukuyavuzya'avantu alemukuti: ula hal'ahagonzi ha Mulungu be hakuñatul'uvutalamalandu vya nsi yonti.

30. We wuyo namutahaga we natinji: akundandata mwisind'umuntu, we havili ayinzil'ukuva mupiti nakukwane, sh'uwene alipo lwe ntalip'ine.

31. Nane ntamumañile ndali, lwe ninzil'ine lwe nkuvozy'avantu naminzi pe zye ninzile ukuti akumuhaje wuyo muvana-Yisilayili umu.

32. Havili u Yohani alemukuyanga alemukuhomeshezya nkani alemukuti; imuwen'ine u Mpepo lw'akumwishi la akufuma kumwana ngati

nkunda, ndemukwaga akwiz'akutendama papakwe.

33. Nane ntamumañile ndali, wuyo nene w'antumile, w'atili uvozye naminz'avantu w'ambuzizye atili : wuyo we ng'uyazile u Mpepo akumwishila, akwiz'akutendama papakwe, we wuyo w'akwiz'ukuvozya nu Mpepo mufinjile avantu.

34. Zye ndemukwen'ine, pe havili ndemukuyanga ndemukuti : we wuyo we mwana wa Mulungu.

35. Havili ilya ndavi ilya mwavo lw'ayimiliye pup'u Yohani navasundikwa vakwe vavili,

36. p'alemukwag'u Yesu akujenda, p'alemukuvavuzya alemukuti : ula hal'ahagonzi ha Mulungu.

37. Aven'avasundikwa vakwe vavili ve viyuye lw'akuyanga linili, pe valemukujenda nukumulandat'u Yesu.

38. Uwen'u Yesu alemukusyetuha alemukwaga vakulandata, p'alemukuvavuzilizya alemukuti : mukuvala kwi? Avene valemukumu-vuzilizya valemukuti : Labi, lye likuti " we musambilizi " ukuva kwi?

39. Uwene alemukuti : tuvale muve mumañe pe nku-

va. Pe valemukuvala nawo, valemukwen'a p'akuva. Ilelo pe valemukwizya nawo musaña wuyo. Apene pali pahavalilizyo h'ishumi, (Iwe lyateguha) pe vamwazile.

40. Avene ve viywaga zy'ayangag'u Yohani, ve valandatag'u Yesu, woka ali w'u Andeleya umuzuna wa Simoni Peteli.

41. W'alemukutalih'ukumwag'umukulu wakwe u Simoni alemukumuvuzya alemukuti : tumwazil'u Mesiya (Iye likuti Cilisiti).

42. Alemukumutwala kwa Yesu. Uwen'u Yesu alemukumwen'a alemukuti : we Simoni we mwana wa Yona iwe, shinishi ukutashilwa ilya Kefa (Iye likuti Peteli).

43. Ilya ndavi lyamwavo u Yesu lw'avusil'ukuvala mu-Galilayi, p'alemukuhomana nu-Filipu, alemukumuvuzya alemukuti : undandate.

44. Uwen'u Filipu nene w'afumile mu-Betisayida. Val'inkaya yoka nu-Andeleya nu-Peteli.

45. Uwen'u Filipu alemukuhomana nu-Natanayeli alemukumuvuzya alemukuti : tumwazile wuyo w'ahamuyanjlaga u Mose munkomelezyo we vahamuyanjlaga

navakuvwi; u Yesu umwana-
Yosefu uwa mu-Nazaleti.

46. Uwen'u Natanayeli alemukumuvuzya alemukuti: mu-Nazaleti ywonu yifumile mumwo lum'iywinza? Uwen'u Filipu alemukuti: tuvale uyeñe.

47. Uwen'u Yesu lw'aweni u Natanayeli akwinza kukwakwe, p'alemukumuyanji la nzila alemukuti: musukumile umu-Yisilayili nalyoli, w'ate namafuji nagamo muhati yakwe.

48. P'u Natanayeli alemukumuvuzilizya alemukuti: umañile poshi? Alemukwamul'u Yesu alemukuti: nakuwen'ine lw'akukwit'u Filipu, lwe wali mwituvu lila.

49. P'alemukwamul'u Natanayeli alemukuti: we musambilizi, we mwana wa Mulungu wenewe, we mwene wenewe wa vana-Yisilayili.

50. Havil'u Yesu alemukwamula alemukuti: iwe zikuhozile she nkuvuzizye ntili: nakuweni mwituvu, Uli-lemukusukumila impiti nakul'izi.

51. P'alemukuyanga nawo alemukuti: nalyoli lyoli nkuvavuziy'ine nkuti: mukwanda shinishi mukwaga kumwana kwigusile, mukwaga navahavizya va Mulungu va-

kuti nukuzuva kumwana vakuti nukumwishil'u Mwana-muntu.

2.

1. Ilelo lwe gashilinkin'amanda gavili, pisiku lya vutatu, pe lulemukuv'ulwizyo lwa kusendel'umwantanda mu-Kana muni ya mu-Galilayi. Wop'unina wa Yesu alemukuya pupo.

2. Wope nu Yesu navasundikwa vakwe vavisite ukuly'iyintu ywa pavusendelo.

3. Ayazile lelo unina wa Yesu ukuti vakwe vasovel'ipele lya mampensya, p'alemukumuvuziy'u Yesu alemukuti: ipele lyasila.

4. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti: tuli vulinane nawe we mwantanda? She ncili numuhata.

5. Uwen'unina alemukuyal'uku vavuziy'avaletavintu alemukuti: zye nga mwazile akuvavuzya zye mwitihaje.

6. Ilelo zyali pup'insonta zya minzi zyal'umutanda, vavisile pupo izya kutapil'aminzi aga kusugusula, she mwe gal'amihoga va-Yuda. Zimo zyali pavilinjilo yivili, zimo zyali pavilinjilo yitatu.

7. P'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti: mutap'aminzi mwizuzye munsont'izi.

Pe valemukutapa galemu-
kwizula.

8. P'alemukuti : mutape le-
lo mumutwalil'umugava-
nyayintu. Pe valemuku-
mutwalila.

9. Uwen'umugavanyayintu
alemukutom'aminzi ge ga-
yipezil'ukuv'ipele lya ma-
mpensya. Uwene nene ata-
mañile kwe lifumile, valima-
ñile ve valetayintu ve vata-
fil'aminzi. P'umugavanyayi-
ntu alemukumwit'umusenda-
mwantanda

10. alemukumuvuzya : ale-
mukuti : she vont'avantu lwe
vakutelamishil'ipele lya ma-
mpensya avamwavo pe va-
kutaliha lye lyanza, apene
lelo pe nga vahozilwe pe
nkandi vakuvapwanizya ivi-
vi. Iwe nene wazyisil'ilyinza
uyinzil'ukuliyumbula shini-
shi vovulo.

11. Mw'alemukwanda vo-
vul'u Yesu ukupel'amamfi-
ndango gakwe, alemukutali-
ha mu-Kana, mumsi ya mu-
Galilayi. Mw'alemukulole-
sy'uvupiti vwakwe, vope na-
vasundikwa vakwe valemu-
kujenda nukumwitiha.

12. Ulwa pisinda pe vale-
mukwiha ukuvala mu-Kape-
linahumu nawuyo nunina na-
vana vavo navasundikwa va-

kwe valemukudila mumwo
hansi vwelele.

13. Ilelo wope nu-Pasa wa
va-Yuda afisile ali papipi, p'u
Yesu alemukuzuva ukuyala
mu-Yelusalemu.

14. Mwe munumu alemu-
kwaga vakwizya mwe mwa
tempeli nava ve vakalaga
ninkambaku niñonzi ninku-
nda nava ve vatananyag'i-
ndalama.

15. P'alemukusend'amayila,
agen'alemukupintanya ile-
mukuva mfwimbo. P'ale-
mukuvashimbizya vonti
mwa tempeli nazye ñonzi
zyavo nazye nkambaku zya-
vo, navatananyandalama ale-
mukwit'indalama zyavo, ni-
vitala ywavo alemukuyibe-
nula.

16. Avene ve vakalag'inku-
nda, v'alemukuvavuzya ale-
mukuti : simuzisende mufu-
me nazyo kunzi. Inumba ya
tata ye ndali ukuyigalula
ukuv'inumba ya kukalila
mumwo.

17. Mwe munumu avasu-
ndikwa vakwe valemukuku-
mbuh'izwi lye lisimvilwe
mwa kalata lye likuti : vwa-
hayikungule vwa kuyikungu-
la kuñumba yaho vundiye
vumazile.

18. Ilelo p'ava-Yuda vale-

mukumuvuzilizya valemukuti : ukutupelel'umumfindango vuli uwa kukumañila mumwo uwa kuti uli we wa kuvomba hanaha ?

19. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : mumongol'inumb'imfinjil'ino imwe, pe muliyaga mbomvil'amanda gatatu vwelele ukuyizenga nohavili.

20. P'ava-Yuda lelo valemukumuvuzya valemukuti : ve vazengag'inumb'imfinjile ino, vazenzil'amah'amashumigane namah'umutanda pamwana, haviliwe ukuti : nkuvomb'amanda gatatu vwelele ukuyizenga ?

21. Uwene nene atahag'inumb'imfinjile ya muvili wakwe.

22. Ulwa pisinda lelo lw'azyusile kuvafwe, p'avasundikwa vakwe valemukukumbuha ukuti lye lila ly'ayangaga napala, p'avene valemukumañinsanya nizya mwa kalata, nazy'ayanzil'u Yesu.

23. Ilelo lw'ali mu-Yelusalemu pacyaka wa Pasa, pe valemukujenda nukulyitiha ve vinji izina lyakwe, lwe vaweni amamfindango g'apelaga aga kumumañila mumwo.

24. Uwen'u Yesu nene w'a-

lemukusita nukuvitih'avene, sh'uwen'ukuvamaña avamañile,

25. havili nukweña atahenaga kuli woka uwa kumuvuzy'avantu ukuti uno ali vulive uno ali vulive ndali, sh'avang'azimañile wuyo zye nga zili muhati mumuntu.

3.

1. Ilelo alipo wok'umuntu mufwalisayi izina lyakwe ali w'u Nikodemu, umupiti muva-Yuda.

2. W'alemukuvala kwa Yesu pavusiku alemukuti : we musambilizi, we mufuma kwa Mulungu, she num'atakupel'amamfindango g'ukupel'iwe ing'u Mulungu atenawo.

3. P'u Yesu alemukwamula alemukuti : nalyoli lyoli nkuvavuzya ine nkuti : umuntu ing'atakwandulw'ukupapwa, p'at'amañe mushinamwene shya Mulungu.

4. Uwen'u Nikodemu alemukwamula alemukuti : apapwaje vul'umuntu lw'agosi file ? Ingavanga avuyile havili ukwinjila muhati mwanina p'ajende nukupapwa ?

5. Alemukwamul'u Yesu alemukuti : nalyoli lyoli nkukuvuzy'ine nkuti : umuntu ing'atakupapwa nakuminzi

nakwa Mpepo, p'at'ayinjile nalumo mushinamwene shya Mulungu.

6. Uno we ng'amupafile we muvili wope we muvili vwelele, uno we ng'amupafile we Mpepo wop'umpepo vwelele.

7. Zyu'tagandushe zye nkuvuzizye ntili pakuti mwandulwaje ukupapwa.

8. Yeña nkungu ikuyugula mwonti mwikasim'iyene. Izwi lyakwe ly'ukwiya we muntu, ukwen'ukumaña nakw'ifumile nakw'ikuvale kw'utamañile ndali. Yeña lelo she vali vovulo vonti v'avapafil'u Mpepo.

9. P'u Nikodemu alemukumuvuzilizya alemukuti: zye zipelwaje vulivuli zinizi?

10. Uwen'u Yesu alemukumuvuzya alemukuti: we musambilizi wenewe muvana-Yisilayili umu, havili zyope nazinizi utazimañile?

11. Nalyoli lyoli nkukuvuziyine nkuti: iswe tukuyanga zizyo zye tumañile, tukuhomeshezya zye twiyuye. Havil'imwe uluhomeshezyo lwi-tu mutakuluposhela.

12. Izyene lelo inga nazye zya muns'umu zitakuvahol'imwe, pe zyinze zivaholevuli lelo izya kumwaña inga zye nkuti mbavuzye?

13. Numo atafisile nalumo

kumwaña, uwene wuyo w'ayisile w'afumile kumwaña, we Mwanamuntu, w'ali kumwaña, we wuyo afisile kukwo.

14. Inza sh'u Mose ahale mukwimih'injoha mulwugwa mula, she pakuti wope na we Mwanamuntu ayimishilwaje vovulo,

15. vonti ve vakumwitiha ukuti vatatupulwaje ndali, nkandi vavwaj'uvulanzi vwa mukunjikunji.

16. Uwene sh'ahonzizye vovul'u Mulungu ukukund'insi, kwe kuyip'umwaña wakwe woka mwene imozi, vonti ve vakumwitiha ukuti vatatupulwaje ndali, nkandi vavwaj'uvulanzi vwa mukunjikunji.

17. She lw'u Mulungu amutumaga muns'um'umwana wakwe, p'atamutumil'ukuti alonj'insi ndali, p'amutuml'ukuti aposh'insi.

18. Uno we ng'akumwitiha w'atakulongwa ndali, nkand'uno we ng'atakumwitiha w'alonzilwe nzila, sh'asisit'ukwitihezina lya mwana wa Mulungu w'ali woka mwe-ne imozi.

19. Kwe kuyilonga vayilonzile nzil'avantu, sh'uluhozyo lwinzile muns'umu, sh'avene vajenzite nukulu:

syoshel'uluhozyo, valemukumañana nishisi, sh'imbo-mbo zyavo zyal'imbivi.

20. She vonti ve vakunanga zimo, avene vatakasim'uluhozyo, vatakuvala kuluhozyo, she vakuti: ndali ingavanga twaje lukutumenelezya zye tuvomyile.

21. Avene nene ve vakuvomba izya nalyoli, avene vakuvala nakuluhozyo, she vakuti: zilolehaje zye vavomyile ukuti vazivomyile mwe mwa Mulungu.

22. Pisinda pazinizi p'u Yesu alemukuvala mumsi ya mu-Yudayi navasundikwa vakwe. Mwe valemukudila, alemukuvozy'avantu.

23. Uwen'u Yohani wope avozyag'avantu mu-Enoni mupipi namu-Salimu, sh'aminzi gal'aminji mumwo. Avantu valemukumukululushila valemukwozelwa.

24. Sh'ashil'u Yohani ukwicalilwa muñumba ya va muñololo.

25. P'amadali galemkwannda navasundikwa va Yohani nava-Yuda valemukudalinkana pazyakwozelwa.

26. Valemukuzitwala kwa Yohani valemukuti: w'akuzidumula valemukuti: we musambilizi, umunt'ula we

wali nawo isyila lila Yolidani, ula w'uhalemukumuyanjala nkani umuhomeshezizy'iwe, wuyo shinishi wope akuvozy'avantu, vonti vakumukululushila.

27. Alemukwamul'u Yohani alemukuti: num'umuntu atakuyisendela nayimo weka, nkandi yiywo ywe ng'apeliwe kwe kumwana, yw'akuva naywo yiywo.

28. She mwamiyuye namwe pala pe ntili: she nte ne Cilisiti nene, pala pe ntili ntu-milwe vwelele ine ukuti ndongole kwilongolela kukwakwe wuyo.

29. Uno we ng'ali nawo umuzinjilwa we muhatamushi wuyo. Uwene nen'umwimazi wa muhatamushi, uno w'amuvuziye, uno w'akwiywa lw'akuyang'umuhatamushi, w'akuseshela nkani lw'akwiyw'izwi lya muhatamushi. Uluseshelo lunulu lwe nsesheye nane, nikusilelo.

30. Uwene we pakuti ayulaje, ine nene pakuti myilaje.

31. Wuyo w'afumile kumwana, w'ali pamwana pali vonti. Wuyo nene w'afumile muns'umu we wa mumsi, zyope nazy'akuyanga zya mumsi vwelele. Uwene wu-

yo, w'afumile kumwana, w'ali pamwana pali vonti.

32. Uwene nazizyo zy'aweni nazizyo zy'ayiyuye zy'akuyanga akuzihomeshezya. Havili num'umuntu atakuziposhela zy'akuyanga.

33. Uno we ng'akuziposhela zy'akuyanga zy'akuhomeshezy'uwene, w'ayipezil'ukuva shimañilo ishya kumañila mumwo ukuti Mulungu wa nalyoli.

34. Sh'uno we ng'u Mulungu amutumile w'akuyanga ge mazwi ga Mulungu. Sh'u Mulungu lw'akumup'umuntu u Mpepo atakumupa pashilinjilo ndali akumup'umwinji.

35. Uyise akunzit'umwana, ywonti amupiye muminuhono wakwe.

36. Uno we ng'amwitisil'umwana, w'ali navw'uvulanzi vwa mukunjikunji. Nkand'uno we ng'akusufw'umwana, w'ataliyen'uvulanzi ndali, vwe vuhalazu vwa Mulungu vwe vukulinda pakwe.

4. 1. Alinzile lel'umwene lw'avaweni avafwalisayi ukuti viyuye ilya kuti: u Yesu alusizye na we Yohani ukuyuzi avasundikwa nukuvozy'avantu,

2. p'alemukwepa mu-Yudayi alemukuvula mu-Galilayi nohavili.

3. (Uwen'u Yesu w'atahavozyaga ndali, vahavozyaga ve vasundikwa vakwe.)

4. Uwene lelo idala lyakwe lyatusile mu-Samaliya.

5. Ileo lw'akujenda p'alemukufiha munkaya yoka ya va-Samaliya ye vatili mwe mu-Sihali izina, y'ipalamiye kungsi y'u Yakobu amupiy'umwana wakwe u Yosefu.

6. Ileo pe shyali pupo nishifula shya Yakobu shya minzi. Ayazile lel'u Yesu alisite mwidala, p'alemukutendama pashifula pupo, pali pe pahavalilizyo hamutanda. (Izuva lyali pitwe.)

7. Pe wok'umwantanda umuha va-Samaliya alemukwinz'ukutap'aminzi. P'u Yesu alemukuyanga nawo alemukuti: nampa gamo nwele.

8. Sh'avasundikwa vakwe vavazile muhaya ukukaliywa kulya.

9. P'uwen'umwantanda umuha va-Samaliya wuyo alemukwamula alemukuti: we mu-Yuda ukulawa vul'aminzi aga kunvela kuli ne mwantanda ne mu-Samaliya? (Sh'ava-Yuda vatakwizya nava-Samaliya.)

10. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : upele wayimañile yw'u Mulungu atili imupanje iwe shinishi, upele wamumañile nuno w'akuyanga kukwaho shinishi akuti : nampa gamo ñwele, pe nkandi ulayile wenewe kukwakwe, uwene pe nkandi akupiy'aminzi amalanzi wuyo.

11. P'alemukwamul'umwantanda alemukuti : mwene, utili shyope nishitapilo ute nashyo iwe, havili shitili nishifula ishi shyiviye. Gakufuma kwi lelo aminzi amalanzi g'ukutaha ?

12. Ulovosizye ngavanga utata Yakobu uvupiti iwe, w'atubaniy'ishiful'ishi ? She wop'uwene ahañwelaga shinishi, vope navana vakwe vahañwelaga shinishi ywope niywuma ywakwe yihanwelaga shinishi.

13. P'alemukwamul'u Yesu alemukuti : vonti ve vakunwel'aminzi ganaga, vakuvuyizy'ukwumilwa nohavili.

14. Nkand'uno we ng'akunwel'aminzi ge nga nkumup'ine, w'ataliyumilwa nalumo ndali, aminzi gugó ge nkumup'ine, ge gakuyipellukuv'ishiduda shya minzi mumwakwe, ge gakuduvuha ga-

kuval'ukufiha nakuvulanzi vwa mukunjikunji.

15. P'umwantanda alemukulava alemukuti : mwene g'umpanje nane aminzi ganaga, nan'ukuti ntinzaje panapa ukutapa.

16. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : valaga umwit'umulume waho uyinze nawo panapa.

17. Uwen'umwantanda alemukuti : she nte numwanayuli numo. U Yesu alemukuti : ulovosizye sh'utili nte numwanayuli numo.

18. She wali navo avalume vaho vasanu, umuntu w'uli nawo shinishi w'ate mulume waho. Mwe munumu mwe nkuti ulovosizye uyanzile izya nalyoli.

19. P'umwantanda alemukuti : mwene, nkumañile we mukuvwi.

20. Avatata iswe yaputaga pigamb'ili, imwe mwe vav'Yuda mukuti mwe mu-Yelusalemu mwe mwa kuputa mumwo.

21. P'u Yesu alemukumu-vuzya alemukuti : we mwantanda leshe nkuvuzy'ine : likwiz'ilyen'isiku, pe kwa tata mutalilemukuputa namwigamba linili mutalilemukuputa namu-Yelusalemu.

22. Imwe mutamañile wuyo

we mukuputa kukwakwe, nkand'iswe tumumañile wuyo we tukuputa kukwakwe. Sh'uwen'unuposhi akufuma muva-Yuda.

23. Ilyen'isiku nene lye likwinza, nashinishi pe lyanzite lilipo, pe vont'avashiputo va nalyoli, inga vakuputa kwa tata valilemukuputa namwa Mpepo wa muhati valilemukuputa nimputo zya nalyoli. She wope nutata akwanza ukuti vavanje vovulo vuvo ve nga vakuputa kukwakwe.

24. Uwen'u Mulungu Mpepo, vonti lelo ve vakuputa kukwakwe ve pakuti vaputaje namwa Mpepo wa muhati, vaputaje nimputo zya nalyoli lwe vakuputa.

25. Umwantanda alemukuti: nane mañile ukut'akwinz'u Mesiya, we vakuti w'u Cilisiti. Inga lumo ing'ayinzile wuyo, p'uvene alituvuzya zyonti.

26. P'u Yesu alemukumuuzya alemukuti: nene ne nkuyanga nawe.

27. Ilelo valemukufishila lilyo avasundikwa vakwe. Valemukusukumila lwe vazile akuyanga num wantanda. Nkandi numo atamuvuzilizize ukuti: mwadalinkana-

ga shyonu? ingavanga mwayanganga shyonu?

28. P'umwantanda alemukuyileha pup'insonta yakwe, alemukuvala muhaya. Alemukuvavuzi'avantu alemukuti:

29. tuvale mwen'umuntu w'ambuzizye gont'amalandu gane ge ntazile. Ine nkuti ingavanga w'u Cilisiti.

30. Pe valemukufuma muhaya valemukuvala kw'ali.

31. Ilelo lw'ali kukw'umwantanda, p'avasundikwa vakwe valemukumulambilizya valemukuti: musambilizi, lyanga.

32. Uvene alemukwamula alemukuti: ine ndi niyintu ywa kuly'ine ywe mutayimañil'imwe.

33. Aven'avasundikwa vakwe valemukuvuzilizanya valemukuti: amw'umuntu ayinzile ukumup'iywa kulya.

34. Uwen'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti: ywe yint'ine inga nkuvomba zizyo zy'akasime wuyo w'antumil'ine, inga nkumalilizy'imbo mbo yakwe.

35. Amwe mutakuyanga namwe ukuti gasyay'amezi gane imyun'ukwinza? Yehi lelo ine nkuvavuzya nku-

ti : simwinul'aminso giñu mweñ'amagunda, she vuzelufil'uvulezi vufisile kumiyuno shinishi.

36. Atalisile shinishi umuyuni amakuposhel'iywa kumulipila, amakuvunganiha insanga akuval'akuviha kuvalanzi vwa mukunjikunji. Ve vavili ukuti vaseshelaje poka, na we mupesi na we muyuni.

37. She munumu mwe likuloleha ukua lya nalyoli izwi lye likuti : wamwavo w'akupesa, havili wamwavo w'akuyuna.

38. Imwe mbatumile ukuti muyunaje huho he mutavomyle. Ukuvomba kwe vavomvil'avanji, imwe mwinjiye vwelele mumbombo yavo.

39. Ava-Samaliya va muhaya mumwo valemukwitiha ve vinji ve vamwitishiye lye lizwi lya mwantanda ly'atili : ambuzizye gont'amalandu gane ge ntazile.

40. Ilelo ava-Samaliya vana va vavazile kw'ali valemukulambilizya valemukuti : dilaga kumwitu. P'uwene alemukudila kukwo amanda gavili.

41. Pe valemukuyula valemukulusya uvwinji ve viti-sile pizwi lyakwe wuyo.

42. Pe valemukumuvuzy'umwantanda valemukuti : shinishi p'utatinji takwitiha pali zye zila zy'utuvuzizy'iwe ndali, shinishi pe twiyuye sweneswe, pe tuweni sweneswe ukuti nalyoli we w'umposhi wa nsi wununo.

43. Ilelo lw'adiliy'amanda gavili ganaga, p'alemukuvaha ukuvala mu-Galilayi.

44. She wop'u Yesu ly'ayangaga atili : umukuvwi hum'umuntu atakumutima kumwavo kw'akuliye.

45. Ilelo lw'aval'ukufiha mu-Galilayi, p'ava-Galilayi valemukumutangan'ahinza, she vaziweni zyonti zy'apezile mu-Yelusalemu pacyaka. She vope vavazile kukwo pacyaka.

46. P'alemukuvuyizy'ukuvala mu-Kana mumsi ya mu-Galilayi mw'agaluy'aminsi lilemukuv'ipele lya mampepsya. Ilelo mu-Kapelinahumu mw'al'umuhombe wa mwene, w'umwana wakwe umwanayuli avinile.

47. W'alemukwiyw'ukuti u Yesu afumile mu-Yudayi aynzile mu-Galilayi umu, p'alemukuvala kw'ali, alemukulambilizya alemukuti : tuvale twishe, umuzuzuvushi.

zyaj'umwana wane. Sh'asyaye pansi ukufwa. 48. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : imwe inga mutakweña namayele namamfindango pe mutakwitiha. 49. Uwen'umuhombe alemukuti : tujende we tayi we twishé lw'ashil'ukufwa umwana wane. 50. P'u Yesu alemukuti : valaga umwana waho mupuma. P'umunt'uno lilemukumuhol'izw'ili ly'u Yesu ayanzile kukwakwe, alemukuvala. 51. Ilelo lw'ali mwidala lw'akwiha, p'alemukuhomana navañamata vakwe ve vinzil'ukumuvuzya ukuti : umwana waho mupuma. 52. Uwen'alemukuva vuzilizya alemukuti : azuzuyusile pahavalilizyo vuli? Avene valemukumu vuzya valemukuti : ishisukusa shimulesile mavwila pahavalilizyo ha vusanu navyuvili. 53. P'uyise wa mwana alemukumaña ukuti pe pahavalilizyo huhu h'u Yesu ayanzile kukwakwe atili : umwana waho mupuma. P'alemukwitiha niñumba yakwe yonti. 54. We, mumfindango wa vuvili, wununo w'u Yesu ape-

zile lw'afumile mu-Yudayi lw'avazile mu-Galilayi.

5.

1. Pisinda pazinizi p'alemukuv'ucyaka woka wa va-Yuda. Wope nu-Yesu alemukuzuva alemukuvála mu-Yelusalemu.

2. Ilelo mwe mu-Yelusalemu pashikwilo shya nonzi, pe lilip'idimi, izina lyakwe munjango ya va-Yuda vakuti lye Betesida. Lili namavanza gasanu.

3. Mwe valambalay'avan'tavinji nkani avavinu navantonko navalemazu nave vakuñeñ'umuvili, vagulihilag'aminzi ukuyinga.

4. Sh'uhavizya ayiha mumanda mumanda alemukwinjila mwidimi alemukuywalangany'aminzi. Pel'uno we ng'atalisil'ukwinjila muminzi lwe ganzit'ukuywangana, w'alemukuzuzuvuh'impungo yonti ye ng'ali nayo.

5. Ilelo pupo p'al'umuntu w'alinzite nimpungo yakwe amah'amashumi gatatu namaha munana pupo.

6. Uwen'u Yesu alemukumweña sh'alambalaye pupo, alemukumaña ukuti adiliye nkani pupo, p'alemukumu vuzilizya alemukuti : ukasim'ukuzuzuvuh'iwe?

7. P'umuvinu alemukwamula alemukuti : mwene, she nte nawo num'umuntu uwa kut'ambishe mwidimi lw'aminzi ganzit'ukuywanga na. Apene nene pe nga nkuti mbale neka, pe nkweg'uwunji atalisile ancizile.

8. P'u Yesu alemukuti : vuhaga, sendag'ishilili shyaho ujendaje.

9. P'umunt'uno alemukuzuzuvuha pupo, alemukuvuha alemukusend'ishilili shyakwe alemuvala. Apene nene pali pisabati musana wuyo.

10. Pe havili ava-Yuda valemukuvuzy'umunt'uno w'azuzuvusile valemukuti : she pe pisabati shinishi, mwiho ukuatut'ishilili shyaho.

11. Uwen'alemukuvavuzya alemukuti : umunt'ula w'anzuzuvushizizye w'ambuzizye atili : sendag'ishilili shyaho uvalaje?

12. Avene valemukumuvuzilizya valemukuti : w'unan'umuntu wuyo w'akuvuzizye atili : sendag'ishilili shyaho uvalaje?

13. Uwen'umunt'uno w'azuzuvusile atamumañile, sh'u Yesu ayefile pe pala, she val'avant'impuga pupo.

14. Ulwa pisinda u Yesu alemukumwaga mwa tempeleli alemukumuvuzya alemu-

kuti : yeña uzuzuvusile shinishi, uyandaje lelo utavuzizyaje ukutal'amalandu, zita kwinzil'impiti nakul'izizye wali nazyo.

15. P'alemukuvall'umunt'uno alemukuvavuzya'ava-Yuda alemukuti : w'u Yesu w'anzuzuvushizizye.

16. Pe valemukujenda nukumuywim'u Yesu ava-Yuda valemukuti tumugoje, sh'avompile zinizi pisabati.

17. Uwen'u Yesu alemukuvavuzya valemukuti : utata ine avompile afisile kushinishi kunuku. Nane she nkonzizye, nane nkuvomba.

18. Lye lilyo valemukwonjezy'ava-Yuda ukuti tumugoje, she vatili : atatazile uno weka uwa kuvindulisabati ndali, ayonjezizye nuwa kuti u Mulungu we w'uyise, ilelo mwe munumu kwe kuv'akuti nkoline nu Mulungu ine.

19. P'u Yesu alemukwamula alemukuti : nalyoli lyoli nkuvavuzya'ine nkuti : umwana atamanil'ukuvomba m'iyakwe wuyo, yiyo nene ye ng'amuweñi akuvomb'u-yise, ye yiyo akuvomba wope. She yonti ye ng'akuvomba wuyo, ye yiyo wope ña we mwana akuvomba.

20. Sh'uyise amanine na-

w'umwana, mwe mumwo akumulanganizya yonti ye ng'akuyomba. Havili alilemukulanganizya nizinji mbombo impiti nakul'izi zye muwēni, izya kwinz'ukuvasukumizy'imwe.

21. She nza sh'uyise akuzusy'avafwe akuvap'uvulanzi, sh'ahonzizye wope na we mwana akuvap'uvulanzi vonti ve ng'akasim'ukuvapa.

22. Sh'uyise alesil'amalandu atakulonga num'umuntu ndali, gont'amalandu amulesheye we mwana atili wuyo agalongaje.

23. Vont'ukuti vamuñilaj'umwana inzashe vakumuñila na we yise. Sh'uno we ng'atakuñil'umwana w'alesile ukumuñila na we yise w'atumil'umwana.

24. Nalyoli lyoli nkuvavuzy'ine nkuti : uno we ng'atili nukwiw'izwi lyan'ine atili nukumwitiha wuyo w'antumil'ine, w'ali navwo uvulanzi vwa mukunjikunji, w'atakufiha pilonjelwi pe vakulongw'avantu ndali, w'apoye muvufwe ayinjiye muvulanzi.

25. Nalyoli lyoli nkuvavuzy'ine nkuti : hakwinz'ahavalilizyo, e nalyoli hafisile nashinishi, p'avafwe valilemu-

kwiw'izwi lya mwana wa Mulungu, ilelo vonti ve nga viyuye vakulandila.

26. Sh'inza sh'uyise muhata vulanzi wuyo, sh'amupiye vovulo wope numwana ukuti avanje muhata vulanzi wope.

27. Kwope nukulonga amupiye, atili kwaho wenewe, she w'u Mwanamuntu uwene.

28. Zye mutaganduhaje zinizi, she hakwinz'ahen'ahavalilizyo, pe vont'ava ve vali mumbipa valilemukwiw'izwi lyakwe,

29. pe vajende nukufuma. Avene ve vahavomba zye ninza ve valilemukuzyushila kuvulanzi, avene nene ve vahavomba zye mbivi ve valilemukuzyushila kwe kulongwa.

30. Ine ntamañil'ukuvomba naham'ahane nene neka. Lwe nkulong'amalandu ine, pe nkulonga mumwo mwe niyuye nane. Mwe munumu na zye nkulonga ngolosu vwelele, she ntakwanza zye nkasime nene ndali, nkwanza zizyo zy'akasime wuyo w'antumil'ine.

31. Inga nayiyangaga nene neka, inga nayihomeshezyaga, pe nkandi uluhomeshezyo lwane lute lwa nalyoli.

32. Alip'uwunji néne w'akunjanjila akunkomeshezy'ine, namwe uluhomeshezyo lwakwe lw'akunkomeshezy'ine mulumañile ukuti lwa nalyoli.

33. Imwe mwatumile kwa Yohani, p'uvene alemukuyanga alemukuhomeshezy'izya nalyoli.

34. Nkand'ine mutatinji nkujenda muluhomeshezyo lwa muntu ndali, nkandi she nkuvavuzya linili, pe nkuvavuzya she nkuti mupone namwe.

35. Uvene ali nále y'ikwaha ikuhozya. Nkand imwe mwasung'ukwizya hamo mululungalilo lwakwe.

36. Nkand'ine ndi nalw'uluhomeshezy'ulupiti naku lwa Yohani. Lwe luhomeshezyo ine imbombo zy'ampiy'utata zy'atili uzimalilizyaje. Zye mbomb'izi zye nkuvomb'ine, zye zikunkomeshezy'ine, zikunjanga ukuti antumil'utata ine.

37. Wope na we tata w'antumil'ine, w'anjianjiye ankomeshezizye. Imwe néne izwi lyakwe mutiyuye nalumo, nishyati shyakwe mutaweni nalumo.

38. Lyope nizwi lyakwe mute nalyo muhati mumwini, sh'uno w'amutumil'u-

wene, we mutakumwitihi-mwe.

39. Mukwanza muvakalata, she mukuti mwe kuvwag'uvulanzi vwa mukunjikunji, she vuvu havili vakunjang'ine vakunkomeshezya.

40. Havil'imwe mukusitukwinza kukwane ukusend'uvulanzi.

41. In'ulushindiho ntakusenda lwe vakunjindiha vevantu ndali.

42. Imwe néne mbamañil'ine ukuti ishikunzi shya Mulungu mute nashyo nashimo muhati mumwini.

43. Ine njenzite mwizina lya tata ukwinza, havil'imwe mutakuntangana. Uwunji ing'akujenda mwizina lya kwe wuyo ukwinza kumwini we mulilemukumutangana.

44. Mwe mwatinji mwitihaje vuli mwe mukushindikana ulushindiho mwe vuvu vatupu, imwe ulwen'ulushindiho lwa kwa Mulungu wuyo w'ali woka mwene lwe mutakulwanza?

45. Mutatinji ingavanga nkuvalonjelela nene kwa tata ndali, alip'uvene w'alilemukuvalonjelela, we w'u Mose we mukumusuvila imwe.

46. Inga mwamwiti hag'u Mose, pe nkandi mukunitiha

nane, sh'uwene zy'asimiyile mwa kalata wakwe, zye zikunjanjila nene.

47. Apene néne inga mutakwitiha na ve vakalata vakwe, pe mwati mwitische vupamazwi ge nkuyang'ine?

6.

1—15 : Mat. 14, 13—21. Mal. 6, 32—44.
Luk. 9, 10—17.

1. Pisinda pazinizi p'u Yesu alemukulamb'inanja ya mu-Galilayi, ye vamo vakuti ya mu-Tibelya, alemukuval'isyla lila.

2. Pe valemukumulandat'avant'impug'impiti, she vaweni amamfindango g'apelaga pavavinu.

3. Uwen'u Yesu alemuku-zuva pigamba, p'alemukutendamanavasundikwa vakwe.

4. Uwen'ucyaka wa va-Yuda we vakuti u Pasa, w'apalamiye.

5. U Yesu lw'atinzite neñe kukw'aminso, p'alemukwaga avant'avinj'impug'impiti vakwinza p'ali. P'alemukumuvuzilizy'u Filipu alemukuti : uvugali uvwa kulya vont'avantu vanava amwe tukale kwi?

6. Zizyo néne zy'ahayanga zyal'izya kumulinga, sh'uwen'azimañile zy'akw'avombaje.

7. Uwen'u Filipu alemukwamula alemukuti : nashe nga twatinji tukal'uvugali vwa pansumuni 200 vatakwila vukuvasovela vwope, nashe nga tukuvumeñanya utumeñanye un'ahakwe un'ahakwe.

8. P'alemukumuvuzya wok'umusundikwa wakwe, w'u Andeleya umuzuna wa Simoni Peteli alemukuti :

9. halipo panapa ahalumendo hoka halesite ninzujila zya vulezi zisanu ninswi zivili. Vwe yihole lelo avantu nuvwinji yiniyi?

10. U Yesu néne alemukuvavuzya alemukuti : simuvavuzya avantu vatendame pansi. Ilyen'isole lyal'ilyinji pupo. Pe valemukutendama pansi. Lwe vakuvazya pe valemukwaga val'avanyuli 5000.

11. P'u Yesu alemukusend'inzujila zinizi, alemukusalifwa, alemukuvagavanya vuvo ve vatendime. Zyope ninswi vovulo, alemukuvapa mwe vasungwilwe.

12. Ilelo lwe vikusi, p'u Yesu alemukuvavuzya avasundikwa vakwe alemukuti : muvunganish'utulagala twe vatulesile, natumo tutatajishe.

13. P'avene valemukuvu-

nganih'utulagala twa nzujila zya vulezi zisanu zizyo, twe valesile vuvo ve valiye, valemukwizuzy'i'yiseje ishumi nayivili.

14. Aven'avantu lelo lwe vaweni umumfindang'uno, w'apezil'u Yesu, pe valemukuti : wuyo nalyoli we w'umukuvwi we vatili akwinza muns'umu.

15. Uwen'u Yesu lelo lw'ayazile vakuti tumuleme tumutemwe ave w'umwene witu, p'alemukushimbilila pigamba nohavili, p'alemukuyeleleh'uwene.

16-21 : Mat. 14, 22-33. Mal. 6, 45-52.

16. Aven'avasundikwa vakwe valemukwaga vusiku vwila, pe valemukwiha ukuvala kuñanja.

17. Valemukuyipashila mwivoti valemukuti tulam'innanja tuvale mu-Kape-linahumu. Ilelo shyope nishisi shilemukuvagwila, uwen'u Yesu nene lw'atinzile ukuyipashila mwivoti lyavo.

18. Iyen'innanja nene ilemukuhambana, sh'inkungu ilemukukul'impiti.

19. Ilelo lwe valinzile vapezil'intambwi ingavanga gal'amashumi gavili nazisanu, ingavanga gal'amashumi ga-

tatu, pe valemukwaga u Yesu akuhaña akujenda pañanja, valemukwaga asyaye pansu ukufiha kwivoti lyavo. Pe valemukujenda nukute-tema.

20. Uwene nene alemukuvavuzya alemukuti : nene mutatetemaje.

21. Ilelo lwe vakuti tumusende mwivoti, pe valemukuganduha ivoti lifisile luvilo luvilo pe vavalaga.

22. Shyandavi lelo p'avantu impuga yonti ve vagalushiye, ve vimiliye pisyila lila pañanja valemukusiva valemukuti : yeñi litinzile panapa nali-m'ivoti lyamwavo, lyinzile lilyo lyeka mwe vayipashiye avasundikwa vakwe mavwila, havili valemukusiva valemukuti : uwen'u Yesu atayipashiye navo navasundikwa vakwe ndali, vali vek'avasundikwa vakwe lwe vakuvuha.

23. Havili valemukwaga agamwaw'amavoti gafumile mu-Tibelyá, ginzile papipi pala pe vamaliy'uvugali vwa shiputo shya mwene.

24. Avantu lelo impuga yonti, lwe vazile vatalipo pupo nu-Yesu navasundikwa vakwe, pe valemukuyipashila vuvo mumavoti gavo, valemukulamb'ukuvala mu-Ka-

pelinahumu, valemukwanz'u Yesu.

25. Ileo lwe vavazile vawwaga isyila lila, pe valemukumuvuzilizya valemukuti: musambilizi we uyinzile shya li?

26. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti: nalyoli lyoli nkuvavuzi'ine nkuti: she mukunanz'ine pe mutakunanzila zizyo zye mbapeley'amamfindango ndali, mukunanzila zizyo zye muliy'i yintu mwikusi.

27. Mwe, zye ndali ukuyikungula kuvintu ywe yikutega, nkandi muyikungule kuvintu ywe yikuva iywa vulanzi vwa mukunjikunji vw'u Mwanamuntu akuti mbapanje. Uwene we wuyo w'uyise, Mulungu, amuvibile shimañilo shya kumwitishila.

28. Avene valemukumuvuzilizya valemukuti: tufuvuli lelo ukuyikungula kumbombo zya Mulungu zy'akuti muvombaje?

29. Alemukwamul'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti: iyen'imbombo ya Mulungu y'akuti muvombaje ye yakumwitiha wuyo w'amutumil'uwene.

30. P'avene valemukumuvuzilizya valemukuti: ukupel'umumfindango vul'iwe u-

wa kukumañila mumwo, uwa kukwitishila mumw'iswe? Ukuvomba shyonu?

31. Yeña, avatata iswe she vahalyang'u Mana mulwugwa mula, inza she lilyo lisi-myilwe mwa kalata lye likuti: "alemukuvap'uvugali uvufuma kumwana valemukulya."

32. P'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti: nalyoli lyoli nkuvavuzi'ine nkuti: mutatinji w'u Mose w'avapiy'uvugali vwa kumwana vula ndali, we w'utata ine w'akuvap'uvugali vwa kumwana uvwa nalyoli.

33. Sh'uwen'uvugali vw'akuvapa vwe vuvwo vufumile kumwana, vwe vuvwo vukuyip'uvulanzi insi.

34. P'avene valemukuti: mwene, vw'utupanje shim'uvugali vunuvu.

35. P'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti: nene ne vugali vupelavulanzi nenene. Uno we ng'akwinza kukwane, w'italilemukumulum'inzala, uno we ng'anitisil'ine, w'atalilemukwumilwa nalumo.

36. Ilyene lilyo lye navavuzizye ntili: ukuneña kwe mumbweni nkandi mutanitisile.

37. Vonti vuvu ve ng'aku-

mp'utata, ve vakwinza kukwane. Havil'uno we ng'akwinza kukwane, we nane ntalimubunjiliza kunzi.

38. She nisile mfumile kumwana, nkandi ntinzile ukuvomba zizyo zye nkasime nene ndali, ninzil'ukuvomba zizyo zy'akasime wuyo w'antumile.

39. Uwene w'antumil'ine, zy'akasime ukuti vonti v'ampiy'uwene mwe vavaliye ukuti ntamulejelezayaje numo ndali, akasim'ukuti ninze mbazyusy vonti pisiku lya pampelela ine.

40. Sh'uwen'utata zy'akasim'ukuti vonti ve vatili nukumwen'umwana vatili nukumwitiha ukuti vavwaj'uvulanzi vwa mukunjikunji. Ilelo pe nane ndilemukuva-zyusya pisiku lya pampelela.

41. Pe valemukusyonga n'ava-Yuda sh'atili : nene ne vugali vwe vufumile kumwana.

42. Avene valemukuti : amwe ate w'u Yesu umwana wa Yosefu wununo ? Amwe tutavamañile nuñina nuyise ? Havili akuti vuli nisile mfumile kumwana ?

43. Alemukwamul'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti : mutasyonganaje mwe.

44. Num'atakwinza kukwane, ing'atakumukwesela kukwan'utata w'antumil'ine, ilelo we ndilemukumuzyu-sy'ine pisiku lya pampelela.

45. Vope navakuvwi vasi-myile nzila vatili : "vonti valilemukuva vasambilizilwa, v'avasambiliziy'u Mulungu." Vonti vuvo ve nga vakwiya kwa tata, vuvo ve vakumaña kukwak'ino-ngwa, ve vakwinza kukwane.

46. Havili pe mutatinji ingavanga um'amuwen'utata ndali, num'atamuweni mumins'o. Uwene wuyo w'afumile kwa Mulungu, wuyo nene w'amuweni mumins'utata.

47. Nalyoli lyoli nkuvavuzy'ine nkuti : uno we ng'akunitih'ine, w'ali navw'uvulanzi vwa mukunjikunji.

48. Nene ne vugali vupelavulanzi nene.

49. Avas'imwe valemukuly'u Mana mulwugwa, havili valemukujenda nukufwa.

50. Uvwen'uvugali vwe vufumile kumwana, vwe ng'umunt'aliye p'atakufwa.

51. Nene ne vugal'uvulanzi vwe vufumile kumwana. Umunt'uno we ng'aliye uvugali vunuvu, w'alilemukuva shima. Uvwen'uvugali vwe

ndilemukuvap'ine we muvili wane, we ndilemukuvapa ukuti ayipelaj'ukuv'uvulanzi vwa nsi.

52. Pe valemukudalinkan'ava-Yuda valemukuti: akutupanga vuli lelo umuvili wakwe umunt'uno; we tuku-lya vuli vuli?

53. Uwen'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti: nalyoli lyoli nkuvavuzi'ine nkuti: inga mutakuly'umuvili wa Mwanamuntu, inga mutakunwel'amavanda gakwe, she pe vwe vulanzi mute navwo muhati mumwiu.

54. Uno we ng'akuti numuvili wan'akulya, akuti namavanda gan'akuñwela, wuyo nene w'ali nuvulanzi vwa mukunjikunji, we nane ndilemukumuziyusya pisiku lya pampela.

55. Sh'umuvili wane ywe yintu ywa nalyoli iywa kulya, amavanda gane ywe yintu ywa nalyoli iywa kuñwela.

56. Uno we ng'akuti numuvili wane akulya, akuti namavanda gane akuñwela, w'akuvanga mumwan'ine, we nane nkuvanga mumwakwe wuyo.

57. Inza she mulanz'utata w'antumil'ine, she nane nkulandila pe pa zya tata, sh'akuhonzya wope nawuyo we

ng'akundy'ine w'akulandila pe pa zyane.

58. Vwe vugali vuvwo vwe vufumile kumwana, uvwene vute fwe Mana ndali, we vahaly'avaso, havili valemukujenda nukufwa, uvwene we ng'aliye w'akulandila shima.

59. Zy'alemukuvavuzya lw'akuvasimishizy'inongwa munumba ya kusambilila mumwo ya mu-Kapelinahumu.

60. Vamo nene avasundi-kwa vakw'avinji lwe viyuye zinizi pe valemukuti: ligo-m'izw'ili ly'akuyanga, ly'unan'atinji atejelezyaje?

61. Uwen'u Yesu lw'amañile muhati mumwakwe avasundikwa vakwe vakukwinkwina pa zinizi zy'ayanzile, p'alemukuvavuzilizya alemukuti: amwe zivazizye zinizi?

62. Pe muliti vuli lelo, inga muvazil'ukwag'u Mwanamuntu akuzuva akuvala kukwo kw'ali lulwo?

63. We w'u Mpepo w'akumup'uvulanz'umuntu, uwen'umuvili w'atakumupa nayim'umuntu. Amazwi ge mbavuzizy'ine, we w'u Mpepo vwe vulanzi gugo.

64. She valipo vamo mwe muvaliy'imwe ve zitakuvahola. Sh'u Yesu avamañile

nzila pe pavwando ve zita-kuvahola, wope nuwa kwinz'ukumulila ulwa pisinda ahamumaña ukuti we wushit'ulive.

65. Havili alemukwonjezya alemukuti : zye zizyo mbavuzizye ntili : numo atakwinza kukwane ing'atamupiy'utata ukwinza.

66. Zye zizyo vam'avinji avasundikwa vakwe valemukwand'ukwepa kukwakwe valemukusit'ukujenda nawo.

67. P'u Yesu alemuku'vavuzilizya avishumi navavili alemukuti : amwe namwe mukasim'ukwepa ?

68. P'alemukwamul'u Simoni Peteli alemukuti : mwene, twepe tuvale kwi ? Sh'amazw'iga gakutup'uvulanzu vwa mukunjikunji g'ukutuvuzya wenewe.

69. Sh'iswe zituhozil'iswe, tumañinsinye nukumañinsanya ukuti we Mufinjile wa Mulungu wenewe.

70. Alemukwamul'u Yesu alemukuti : Lwe mbasavuye nene amwe nta vasavuy'ishumi navavili ? Havili woka we w'u Setano.

71. Amutahag'u Yuda umwana Simoni wa mu-Kalyoti. She w'ali wa kumulila pisinda, nashe ng'ali wa vishumi navavili.

7.

1. Pisinda pa zinizi p'u Yesu alemukuzyunga muni mu-Galilayi. Sh'atakasim'ukuzyunga muni ya mu-Yudayi, sh'aweñi ava-Yuda vakuti vamugoje.

2. Il'el'ucyaka wa va-Yuda uwa mutusansa apalamiye.

3. P'avamwavo valemukuyanga nawo valemukuti : pahondey'iwe ukwep'umu ukvala muni ya mu-Yudayi, vope navasundikwa vaho ukuti vamañimbombo zyaho zy'ukuvomba.

4. She num'umuntu atakuvomba nahamo kukwilu lw'akuti nkumushe mwonti. Il'el'inga zy'ukuvomba zinizi p'u yilolesye nazyo kuni yonti.

5. She na ve vamwavo vope vatahamwitihaga.

6. Uwen'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti : ncili nene. Imwe mwe vashi, mukvala kwe nga muyikasamiye.

7. Imw'insi itamañil'ukuvapata, nkand'ine impasite, she nkuyiyanga nkuyihomeshezya nkuti imbombo zyakwe zy'ikuvomba imbivi.

8. Imwe simuzuve muvale kucyaka. Ine ncili, ntakuзуva ntakuvala kucyak'uno.

sh'isiku lyan'ine lishil'uku-fiba.

9. Lw'ayanzile linili p'u-wene alemukusyala mumsi ya mu-Galilayi suti.

10. Alinzile lelo avamwavo lwe vasogoye pe wope alemukuzuva ukuvala kucyaka. Uwene nene alemukusita ukujend'apazelu, alemukulegemuha kukwil'ukuvala.

11. Avene lelo ava-Yuda valemukumwanza pacyaka valemukuti: ali kwi we w'ula?

12. Zilemukuva zye ninji nkani izya kumunoñonelana avant'impuga yonti lwe vakumuyanjala wuyo. Vamo valemukuti: she mwinza. Avamwavo valemukuhana valemukuti: ha fw'akupuyw'avantu.

13. Atalipo numo uwa kuziyanjil'apazelu zinizi, she vahanilag'ava-Yuda.

14. Alinzile lelo pacyaka pacitatu, p'u Yesu alemukuzuva ukuvala mwa Tempeli, mw'alemukuvuzy'avant'inongwa.

15. P'ava-Yuda valemukusumila valemukuvuzilizanya valemukuti: umunt'uno azimanañile vul'inongwazya mwa kalata, she numo

atamusambilizizye nalumo?

16. P'u Yesu alemukwamula alemukuvavuzya alemukuti: inongwa zye nkuvavuzyi-ne zite zyane nene ndali, zya wuyo w'antumile ine.

17. Uno we ng'akuti mbo-mbe zizyo zy'akasime Wuyo, w'akuzimanañ'inongwa zye nkuvavuzyi'ine kwe zifumile, ukuti inga zifumile kwa Mulungu inga nasite zyane nene.

18. Uno we ng'akuyanga zye zyakwe zy'ayasite, w'akuyanzil'ulushindiho lwakwe wuyo akuti vancindishe. Nkand'uno we ng'akuti imushindishe wuyo w'antumile, we wa nalyoli uwene, nuvugombanu vute navumo mumwakwe.

19. Amw'atavapiy'inkomelezyo u Mose? Ilelo shinishi namwe num'atakusajil'inkomelezyo zinizi, pe mwati mutinji mungojele shyon'ine?

20. Pe valemukwamul'avantu valemukuti: cezile uli nishipena. Unan'atili vankwanz'ukukugog'iwe.

21. Alemukwamul'u Yesu alemukuti: mbomyil'imbo-mbo yoka vwelele ye mwenti mukusukumila.

22. Yeñi, u Mose avapiy'amihho aga kuvolwa. Agen'u-

kufuma kwe gatafumile kwa Mose ndali, gafumile kuvataata avalulwo. Mwe munumu lelo umuntu mukumu-vola napisabati.

23. Apene lelo umuntu ing'akuposhel'ukuvolwa napisabati, she mukuti inkomelezyo zya Mose tutavindule, pe mwatinji mundonje lel'ine sh'imuzuzuvushizizy'umuntu wonti pisabati?

24. Lwe mukulonga zye ndali ukulonga mwe zivaliye muminsó mumwiñu, ukulonga simulonje mwe zili.

25. Pe vamo ava mu-Yelusalemu umu valemukuyanga valemukuti: amwe at'uno we vatili tumugoje wununo?

26. Havili ing'uno akuyang'apazelu, avene vatakuyanga nalimo kukwakwe. Vamumañile ngavanga shinishi avapiti ukuti we w'u Cilisiti wununo?

27. Havili uwene wununo nene she tumumañile kw'afumile. Nkand'uwen'u Cilisiti inga lumo ing'ayinzile pe numo atalimaña kw'afumile.

28. P'u Yesu alemukuvilishila mwa tempeli lw'akuvavuzuy'inongwa alemukuti: e kwe mumañile nkan'ine, mumañile nakwe mfumile. Havili mutatinji ninzile nene neka ndali, alipo nene uwa

nalyoli w'antumil'ine, wuy'imwe mutamumañile.

29. Nkand'ine imumañile, she kwe mfumile kukwakwe, nukuntuma antumile wuyo.

30. Pe valemukuti tumuleme. Havili ahasova numo wa kuti amupalamansye ninove mumuvili, sh'ashili wuyo pahavalilizyo hakwe.

31. Nkand'avinji ava mumpug'umu valemukwitiba. Ve valemukuti: apene lelo ing'uwen'u Cilisiti ayinzile, pe amwe alilusy'umunt'uno ukupel'amamfindang'amapiti?

32. P'avafwalisayi valemukwiywa zye vakumuyeva avant'impuga yonti. Pe navashiput'avapiti navafwalisayi valemukutum'avañamata vavo valemukuti: muvale muhamuleme.

33. P'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti: Shinishi sut'ine pe tukuva swenti hansi vwelele namwe, inga pe nkuvala kuli wuyo w'antumil'ine.

34. Ukunanza kwe miulinanzaga nene, nkand'ukunaga mutalinaga nakumo. She kwe nkuval'ine, kwe mutalival'ukufiha kukw'imwe.

35. P'ava-Yuda valemukuvuzilizanya valemukuti: a-

kuvala kwi wununo, sh'akuti mutalinaga? Ingavang'akuti mbale kuvamwitu ve vasavaliye muva-Giliki? Ingavang'akuti mbe mbavuzy'inongwa ava-Giliki?

36. Akutaha shyonu sh'akuti: ukunanza kwe mulinanza, nkandi mutalinaga, nash'akuti: kwe nkuval'ine, kwe mutalifih'imwe.

37. Apene pisiku lya kuvumalilizyo vwa cyaka ipiti, p'u Yesu alemukwimilila pupo, alemukuvilishila alemukuti: uno we ng'ayumilw'aminzi, w'ayinze kukwan'anine.

38. Uno we ng'anitisil'ine, w'amajenje ga minz'amalanzi galiduvuha muhati mwmwakwe, inza she lilyo ayanzile nukalata.

39. Ly'atahag'u Mpepo we vinze vamuposhelaje ve vawmwtisile sh'u Mpepo ashili, sh'u Yesu ashili ukwinjila muvupiti uvumwamu.

40. P'avant'ava mumpuga mumwo, ve viyuy'amazwi g'ayang'u Yesu, vamo valemukuti: nalyoli cezile we w'u Mukuvwi wununo.

41. Vamo valemukuti: we w'u Cilisiti. Nkandi vamo valemukuti: ilelo mw'akufuma mu-Galilayi lel'u Cilisiti?

42. Amw'uwen'ukalata atakuti: u Cilisiti akufuma mu-mavanda ga Davidi, akuti: akufuma munkaya mu-Betelehemu mw'ahavang'u Davidi?

43. Mwe munumu avantu mwe vavaliy'impuga valemukutapunkana uvutapunkano.

44. Vamo valemukuti: tumuleme, havili ahasova numo uwa kumupalamansya niñove.

45. Pe valemukuval'avana mata kuvashiput'avapiti nakuvafwalisayi. P'avene valemukuti: mutamulesite shyonu?

46. Valemukwamul'avana mata valemukuti: num'umuntu atayanzile nalumo inza sh'umuntu wununo akuyanga.

47. P'avafwalisayi valemukwamula valemukuti: o namwe avapuyizye?

48. Amw'alipo lelo wok'umupiti w'amwtisile? Amw'alipo wok'umufwalisayi w'amwtisile?

49. Ge mantu ganaga mene, ge gatamanil'inkomelezyo ge mapukupuku.

50. Uwen'u Nikodemu w'avazile kwa Yesu pavusiku wuyo wope ali wamwavo

muvusongo w'alemukuvavu-
zilizya alemukuti :

51. amw'inkomelezyo zyitu
zikulonga nzil'amalandu ga
muntu lwe mushil'ukutejele-
zya izyakwe zy'akuyang'u-
wene, lwe mushil'ukumaña
zy'ananzile?

52. Avene valemukwamula
valemukuti : ingavanga na-
we ufumile mu-Galilayi?
nkw'ukweñelezya naw'uyeñe,
sh'umukuvwi atakufuma na-
lumo mu-Galilayi.

53. Pe valemukusavalila,
valemukuvula uno munkaya
yakwe uno munkaya yakwe.

8.

1. Uwen'u Yesu alemuku-
vala pigamba lya mavula.

2. Alemukulavila shyanza-
nce ukuvala mwa tempeli no-
havili, p'avant'impuga yonti
valemukuvula pupo p'ali.
Uwen'alemukutendama ale-
mukuvavuzuy'inongwa.

3. Ilelo pe navamañakalata
navafwalisayi valemukulet'u-
mwantanda we vamwazile
paluvembu valemukumuviha
pe pahati.

4. Valemukumuvuzuy'u Ye-
su valemukuti : we musambi-
lizi, umwantand'uno vamwa-
zile paluvembu lw'ahave-
mbuha.

5. Munkomelezyo lelo mw'a-

tuhomelezizy'u Mose atili ve
nga vali vovulo, ve muvati-
nzaje namavwe. Vul'iwe le-
lo, tutuvuli naw'uno?

6. Zye vayangaga izya ku-
mulinga she vatili tuve nazyo
izya kumulonjelela. Uwen'u
Yesu alemukwinama alemu-
kusimba nulwove pansi.

7. Ayazile lelo vumishiizi-
zye ukumuvuzilizya, p'ale-
mukwinuha alemukuti : u-
musitamalandu munwo mwe
muvaliy'e imwe munumu w'a-
talish'ukumutinza nivwe.

8. Havil'uwene alemukwi-
nama alemukusimba pansi.

9. Avene lelo lwe viyuye
linili pe lilemukuvamena mu-
hati yavo valemukufuma ku-
nzi woka woka, valemukuta-
liha ve vapiti valemukula-
ndata navansi. Valemuku-
muleh'u Yesu weka numwa-
ntanda w'ayimiliye pahati
pupo.

10. Ilelo lw'ayinusil'u Ye-
su, p'alemukumuvuzilizy'u-
mwantanda alemukuti : we
mwantanda, vali kwi ve va-
kulonjelelaga? Atakulonzi-
le numo ilya kukutupula?

11. Uwen'alemukwamula a-
lemukuti : ndali numo mwe-
ne. P'u Yesu alemukumuvu-
zya alemukuti : pe fwane na-
ne ntakukulonga ilya kuku-
tupula. Valaga lelo, utavu-

yizyaje ukutalamalandu nohavili:

12. P'u Yesu alemukuvuyizy'ukuyanga navo alemukuti: ne luhozyo lwa ns'ine. Uno we ng'akundandat'ine, w'atalijenda mushisi ndali, aliva nalwo uluhozyo lwa vulanzi.

13. P'avafwalisayi valemukumuvuzya valemukuti: yeña ukuyihomeshezya wene-we weka, uluhomeshezyo lwaho lute lwa nalyoli.

14. Alemukwamul'u Yesu alemukuti: pope nashe nga nkuyihomeshezya nene nek'ine, pope p'uluhomeshezyo lwane lwa nalyoli, sh'imañil'ine nakwe mfumile nakwe nkuvala, imwe nene mutamañil'ine nakwe mfumile nakwe nkuvala.

15. Imwe lwe mukulong'amalandu ge mukulonga pe mukweñelezya mw'avaliye mumavili munz'umuntu. Ine nene ntakulonga numo.

16. Pope nashe nga nku-longa gam'ine, pope pe vulonzi vwane vwa nalyoli, she nte nene neka ndali, tuli swenti nane nutata w'antumil'ine.

17. She mwope namunkomelezyo zyiñ'imwe, mwe lisimvilwe ilya, kuti: inga lu-

homeshezyo lwa vantu vavili luyanine pe lwa nalyoli.

18. Ileo iswe tutili nane ne nkuyihomeshezya nene, tutili nutata w'antumil'ine wope akunkomeshezya.

19. Pe valemukumuvuzizya valemukuti: ali kw'uso? Alemukwamul'u Yesu alemukuti: mutili nane mutamañile, mutili nutata mutamumañile. Inga mumañil'ine, pe nkandi mumumañile nutata.

20. Agen'amazwi ganagaayangaga pe pavutajilo uvwa kutajila mumwo iywa kusangulizanya, lw'avavuzizy'inongw'avantu mwa tempeli. Alemukusova numo uwa kumulema avene, sh'ashili pahavalilizyo hakwe.

21. Alemukuvuyizy'u Yesu alemukuvavuzy'inongwa alemukuti: ine nkuvala, imwe mulinanzaga mulifwanga nago amalandu giñu ge mukutala. Kwe nkuval'ine, kwe mutalival'ukufiha: nalum'imwe.

22. P'ava-Yuda valemukuvuzilizanya valemukuti: ingavanga akuyigoga weka sh'akuti: kwe nkuval'ine, kwe mutalival'ukufiha kwe kw'imwe.

23. Uwen'alemukuti: imye

mufumile pans'ipa, nkand'ine mfumile kumwana. Imwe mufumile muns'ino, nkand'ine ntafumile muns'ino.

24. Mwe munumu mbavuzizye ntili mulifwanga nago amalandu giñu ge mukutala. She nga mutakunitih'ine ukuti we Wuyo pe mulifwanga nago amalandu giñu ge mukutala.

25. Pe valemukumuvuzizya valemukuti : we nanu lel'iwe ? uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : ne wuyo we mbavuzizye shima ntili ne shit'ulive.

26. Ine ndi nazy'ininji nizya kuvayanga imwe nizya kuvalonga. Nkand'uno w'antumil'ine we wa nalyoli, nane zye niyuye kuli wuyo, zye nkuyivuzy'insi.

27. Avene valemukupotw'ukuzimana ukut'akutaha we yise.

28. P'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti : inga lumo inga mwinzil'ukumuvusy'u Mwanamuntu, pe mulilemukumañinsanya ukuti nenene, pe mulilemukumañinsanya ukuti zyonti zye nkuvomba ine ntakuvomba nazimo nene neka ndali, pe mulimañinsanya ukuti zizyo zye ng'ambuzizy'utata zye nkuyanga zizy'ine.

29. Uwen'uno w'antumil'ine we ndi nawo ine. Uwene atakundeha nene neka ndali, sh'ine shima nkuvomba zizyo zy'akuzishyela wuyo.

30. Ilelo lw'akuyanga zizizi pe valemukujenda nukumwiti'avinji.

31. P'u Yesu alemukuvavuzy'ava-Yuda ve vamwitisile alemukuti : inga mukusyelemetela mumazwi gane, pe mukuva mwe vasundikwa vane nalyoli.

32. Pe mulimañinsanya uvwanalyoli, ilelo p'uwen'uvwanalyoli vujende nukuvatavuzya.

33. Avene valemukwamula valemukuti : swe mbeyu ya Abulahamu iswe, tutakonzile nalumo kumuntu numo uwa kuva swe vazya vakwe. Ilelo ukuyanga vuli vuli ilya kuti : pe mulilemukuva mwe vatavushe ?

34. P'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti : vonti ve nga vakutal'amalandu, ve vazya va vutalamalandu.

35. Uwen'umuzya atakuva muñumba shima ndali, nkand'uwen'umwana w'akuva muñumba shima.

36. Apene lelo ing'akvasatula we Mwana, pe mwe vasatushe nalyoli.

37. Imañile nane ukuti mwe mbeyu ya Abulahamu imwe, havili mukwanz'ukungog'ine, sh'amazwi gane gatakuvahola.

38. Nkuyanga zizyo zye nkweña kwa tata, namwe mukuvomba zizyo zye mwi-yuye kwa so imwe.

39. Avene valemukwamula valemukuti: iswe tata we Abulahamu. Uwen'u Yesu alemukuti: mupele mwe vana va Abulahamu, nkandi muvompile zizyo zy'ahavombaga Abulahamu.

40. Shinish'imwe mukwanz'ukungog'ine ne muntu nkuvavuzi izya nalyoli, zye niyuye kwa Mulungu. Zye atahavombaga Abulahamu.

41. Imwe mukuvomba zye mbombo zya so imwe. P'avenene valemukuhana valemukuti: iswe tute swe vana va mwisole. Pashibazuho kwe tubazusile tuli nutata woka mwene w'u Mulungu.

42. Alemukwamul'u Yesu alemukuti apel'al'uso imwe u Mulungu pe nkandi munkunzite nane, sh'ine mfumile kwa Mulungu lwe ninzile muni munumu, ntayitumile neka lwe ninzile ndali, antumile wuyo atili valaga.

43. Mutakumañinsanya shyon'injango yane? Nkuti

mutakumañinsanya, sh'izwi lyane lye nkuyanga mupositwe ukulilema.

44. Imwe mwe vana va so imwe, va mukwakwa, mwe munumu mukasim'ukuvo-mba zizyo zy'avapapiy'uso imwe. Uwene mugogavantu shima, atalisile pe pavwando, uwene patalipo napamo pavwimililo muvwanalyoli, she vwanalyoli navumo munwawe. Uwene lw'akuyanga izy'ilenga, p'akuyang'izyawe wuyo, sh'atili nukuva mulumilenga wuyo, atili nukuva wuyise w'ilenga.

45. Ine nene mutakunitiha imwe, she nkuyanga zye zya nalyoli

46. Imwe lelo mwe muvaliye, ali kwi woka uwa kumenelezya gamo amalandu ine uwa kuti utazile genego? Apene lelo inga nkuyanga zye zya nalyoli, pe mutakunitiha shyonu?

47. Uno we ng'afumile kwa Mulungu, w'akwiw'amazwi ga Mulungu. Mwe munumu mutakwiw'imwe, she mutafumile kwa Mulungu.

48. Pe valemukwamul'ava-Yuda valemukuti: yeña lelo, amwe tutakulovosya lelo lwe tukuti: we mu-Samaliya, lwe tukuti uli nimpep'inkandamanu iwe?

49. Alemukwamul'u Yesu alemukuti: ine impep'inkandamanu nte nayo nadali, ine nkuñil'uwen'utata; nkand'imwe mukunsufw'ine.

50. Ine nene ntakuyanzil'ulushindiho lwane nene neka ndali, nkand'alipo w'akuti nukunanzila akuti nukuvarna ve nga vakuncindiha.

51. Nalyoli lyoli nkuvavuzy'ine nkuti: uno we ng'izwi lyane akulisajila w'uvufwe atalivulola nalumo.

52. P'ava-Yuda valemukuti: shinishi ulolesile ukuti uli nimpep'inkandamanu. She va-Abulahamu vafuye navakuvwi vafuye vonti vafuye, havil'iwe ukuti: uno we ng'izwi lyane akulisajila w'atalitoma nalumo uvufwe.

53. Ingavanga we mupiti nakwa tata Abulahamu w'afuye? Vope navakuvwi vafuye. Ukuyipimbiliha mwe mushyon'iwe?

54. Alemukwamul'u Yesu alemukuti: inga natinji nji-shindishe neka ine, pe nkandi ulushindiho lwane lute lushindiho lwene. Alip'utata, w'akuncindih'uwene, wuyo namwe mukuti we Mulungu wiñu.

55. Imwe nene mutamumañile nalum'uwene, nkand'i-

ne imumañile. Inga natinji ntamumañile nane, pe ne mulumilenga fwe mwenemwe. Ine ndali imumañile, nizwi lyakwe ndisajiye.

56. Uwene Abulahamu uso imwe alemukudova lw'ayiyuy'ukuti alilemukwen'isiku lyane. Ilo alemukulyeña p'alemukujenda nukuseshela.

57. P'ava-Yuda valemukuti: we, utamazil'amah'amashumi gasanu havil'ukuti imuveni Abulahamu?

58. Uwen'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti: nalyoli lyoli nkuvavuzy'ine nkuti: lw'ashili ukupapwa Abulahamu, pe nalip'ine.

59. Pe valemukusev'amavwe valemukuti tumutinze. Uwen'u Yesu alemukuvelenguha alemukufuma mwa tempeli.

9.

1. Ilo lw'akutuha, p'alemukwag'umuntu wantonko w'apafilwe nayo.

2. Pe valemukumuvuzilyzy'avasundikwa vakwe valemukuti: musambilizi, unan'atazil'amalandu nawuyo navapafi vakwe sh'apafilwe nintonko?

3. Alemukwamul'u Yesu alemukuti: wope nawuyo atatazil'amalandu navapafi vakwe vwelele. Uwen'apa-

filwe vovulo ukuti avanje wa kulolesy'imbombo mw'akuvomb'u Mulungu.

4. Ine pakuti mbomb'imbombo y'uno w'antumil'ine, lwe musaŋa. She vukwinz'u-vusiku, pe numo atalivomba mumwo.

5. Shinishi shima she ndi muns'umu, pe ne luhozyo lwa nsi.

6. Ilelo lw'ayanzile linili, p'alemukuswil'amati pansi alemukuhandany'intope namati, havil'intop'ino alemukupaha muminso ga wantonko.

7. Alemukumuvuzya alemukuti : valaga ugeze mwidimi mu-Siloha, lye likuti "mutumilwa." P'alemukuvala alemukugeza. Havili alemukwinza sh'akweŋa.

8. Avene lelo ve vapalamiye nawo ukuzenga nava ve vamuweŋi shima akulava iywa kulava valemukuti : amwe ate wuyo w'atendime panapa shima, w'alavag'iywa kulava ?

9. Vamo valemukuti : wuyo. Avamwavo valemukuti : ndali wunji, vaholine vuholana. Uwene alemukuti : nkwe nene.

10. Valemukumuvuzilizya valemukuti : aminso gaho gigusile vuli ?

11. Uwen'alemukwamula alemukuti : umuntu we vakuti w'u Yesu alemukuhandany'intope alemukupaha muminso alemukuti : valaga kwidimi Siloha ugeze. Ilelo lwe mbazile lwe ngezile, pe ndemukwaga nkweŋa.

12. Avene valemukuti : ali kw'uwene ? Uwene alemukuti : maŋi.

13. Pe valemukumutwala kuvafwalisayi umunt'uno wali nintonko lulwo.

14. Apeŋe nene pali pe pisabati, lw'u Yesu ahandiny'intope, lw'amwiguy'aminso.

15. Pe havili vope navafwalisayi valemukumuvuzilizya valemukuti : ganzite vuli ukwiguh'aminso gaho ? Uwene alemukuvavuzya alemukuti : ambisil'intope muminso, ndemukugeza, ilelo pe ndemukweŋa.

16. Pe vam'avafwalisayi valemukuti : umunt'uno atafumile kwa Mulungu, sh'atakusajil'isabati. Avamwavo valemukuti : inga mutalamalandu p'angapel'amamfi-ndango ganaga lelo ? Ilelo pe valemukujenda nukutapunkana mwe vavaliye.

17. Valemukumuvuzilizya nohavili wantonko valemukuti : iwe shinishi sh'ayigu-

y'aminso gaho p'ukuti wu-
nanu? Uwene alemukuti :
ine nkuti mukuvwi.

18. Aven'ava-Yuda lelo va-
lemukusita nukwitiha ukuti
ali wantonko havili shinishi
akweña. Zilemukusila lwe
visit'avapafi v'uno w'ayigu-
sil'aminso.

19. Ve valemukuvavuzili-
zya valemukuti : we w'umwa-
na wiñu we mukuti apafilwe
nintonko? Akweña vuli ha-
vili shinishi?

20. Pe valemukwamul'ave-
n'avapafi vakwe valemukuti :
ukumumaña kwe tumumañi-
le ukuva mwana witu, tu-
mumañile nukuti apafilwe
nintonko.

21. Izyo ñene sh'akweña
shinishi, zye tutazimañile
ndali. Nawuyo w'amwigu-
y'aminso wope tutamuma-
ñile iswe. Mumuvuzilizyaje
wuyo, sh'akuzile, avavuziy'u-
wene.

22. Izyene zinizi ñene zye
valemukuyang'avapafi va-
kwe, she vahañilag'ava-Yu-
da. Sh'ava-Yuda vitinkine
vatili : inga twazile wok'u-
muntu akumwitiha akuti we
w'u Cilisiti we tumufumwe
mushivanza.

23. Zye zizyo avapafi va-
kwe valemukuti akuzile mu-
muvuzilizye wuyo.

24. Pe valemukuvuyizya u-
kumuvuzilizya valemuku-
mwit'ulwa vuvili umuntu
w'ali wantonko valemukuti :
nzagaga umushindish'u Mu-
lungu. Sh'iswe tumumañil'u-
munt'uno ukuva mutalāma-
landu.

25. Uwen'alemukwamula
alemukuti : mañi inga muta-
lamalandu. Imañile hoka
hanah'ine, imañile ukuti nali
ne wantonko, imañile uku-
ti shinishi pe nkweña,—he
nkamañile hanaha.

26. Avene nohavili valemu-
kuvuyizya valemukuti : atili
vuli nawe? Akwiguye vu-
l'aminso?

27. Alemukwamul'uwene a-
lemukuti : she mbavuzizye
lwe lutanzi, havili imwe mu-
takwiywa. Mukuvuyizya
shyonu ukumbuzilizya?
Ingavanga namwe mukwa-
nz'ukuyipel'ukuva mwe va-
sundikwa vakwe?

28. Valemukumulig'avene
valemukuti : we musundi-
kwa w'ula wenewe, iswe swe
vasundikwa va Mose.

29. Iswe tumumañil'u Mose
ukuti w'ayanzile naw'u Mu-
lungu, nkand'uno tutamañile
kw'afumile.

30. Uwen'umunt'uno ale-
mukwamula alemukuti : zye
nkusukumil'ine zinizi, she

mukuti tutamañile kw'afumile nashe ng'aniguliy'aminso.

31. Iswe tumumañil'u Mulungu ukuti avatalamalandu atakuvatejelezya ndali, nkand'uno we ng'amumañil'u Mulungu we ng'akuvomba zy'akasime wuyo, we wuyo w'akumutejelezya.

32. She lw'ipezilw'insi tutiyuye nalumo ukut'alip'umuntu w'ayiguy'aminso aga wantonko w'apafilwe nayo.

33. Wope numunt'uno apele atafumile kwa Mulungu, nkandi atakupela nanyimo.

34. Valemukwamul'avene valemukuti: we wapafilwe nuvutalamalandu nzila, we wati utuvuzy'inongwa wene-we? Pe valemukumufumwa kunzi.

35. Uwen'u Yesu alemukwiya ukuti vamufumizye kunzi, p'alemukuhomana nawo alemukumuvuzilizya alemukuti: iwe umwitisil'u Mwanamuntu?

36. Uwene alemukwamula alemukuti: amw'unanu lelo mwene we imwihaje?

37. U Yesu alemukumuvuziya alemukuti: nukumweña umuweñi havili uno w'akuyanga nawe we wuyo.

38. Uwene alemukuti: nkwitiha mwene. P'alemukumusugamilila.

39. P'u Yesu alemukuyanga alemukuti: muns'umu mwe ninzile ukutapulany'ine avantu, ve vatakweña ukuti veñaje, ve vakweña ukuti vavanj'avantonko.

40. Zye valemukwiya vamo avafwalisayi ve vali nawo, valemukumuvuzilizya valemukuti: amwe naswe swe vantonko?

41. Uwen'u Yesu alemukuti: inga mupele mwe vantonko, pe nkand'amalandu mutenago. Shinishi nene she mukuti tukweña, p'amalandu giñu gakusyala namwe.

10.

1. Nalyoli lyoli nkuvavuziy'ine nkuti: uno we ng'atakutuha mushilyango ukwijnjila mwiviji lya nonzi, uno we ng'akupongola paluvazu we mwiva we mfumfu.

2. Nkand'uno we ng'akutuha mushilyango ukwijnjila, we mudimañonzi wuyo.

3. W'akumwigulila numusungashilyango, zyope niñonzi zikwiw'izwi lyakwe. Izyen'izyakw'iñonzi zy'akuziyita namazina, akuzifumwa mwiviji.

4. Ilelo lw'azifumizy'iñonzi

zyakwe mwiviji, p'akuzilo-
ngolela kwilongolela. Ilelo
p'inonzi zyakwe zikumula-
ndata, she zimañil'izwi lya-
kwe.

5. Uwa vwelele we zitaku-
mulandata ndali, zikumushi-
mbila, she zitamañil'izwi lya
wa vwelele.

6. Zy'alemukuyanga mwe
mumivi u Yesu zinizi lw'aku-
vavuzya, avene nene vale-
mukupotwa ukuzyaganya
mw'avivisile.

7. P'u Yesu alemukuvavu-
zya alemukuti : nalyoli lyoli
nkuvavuzy'ine nkuti : ne
shilyango shya kuonzi ne-
nene.

8. Vonti ve vatalisile kwi-
longolela kukwane ukwinza
valiviva vali mfumfu, izyen'i-
nonzi nene zilemukusit'uku-
viywa.

9. Ne shilyango nenene.
Uno we ng'akutuha mumwa-
ne ukwinjila, w'akupona.
Uwen'akutinji nukwinjila a-
kutinji nukufuma nilisyo a-
kulyaga.

10. Uwen'umwiva lw'akwi-
nza p'akuti nivaje mbola-
je nangaje mpela vovulo.
Nkand'ine lwe ninzile pe ni-
nzile ukuti zivanje nuvu-
lanzi ukuti zitangalilwe
ywonti.

11. Ne mudimi ne mwinza
nenene. Uwen'umudim'u-
mwinza akuzifwil'uvulanzi
vwakwe inonzi zyakwe.

12. Uwen'uwamwone nene,
w'ate mudim'uvene, we no-
nzi zite zyakwe wuyo, w'a-
kwag'ishintu shyinzile, p'a-
kutag'izyen'inonzi akushi-
mbila. Ilelo p'ishintu shi-
kwinza nukulem'inonzi, shi-
kwinza nukuzin'apanya.

13. Uvene akushimbila she
wamwone vwelele, sh'ataku-
ziviha mumwoy'inonzi akuti
zyashi.

14. Ne mudimi ne mwinza
nenene. Nane nzimañil'inon-
nzi zyane, havili zyope ni-
nonzi zyane zimañil'ine,

15. inza she wope nutata
amañil'ine, havili nane imu-
mañil'utata. Nuvulanzi vwa-
ne nkuzifwil'inonzi.

16. Zyope nizinj'inonzi ndi-
nazyo, zye zite zya mwiviji
linili. Zyope pakuti nzilete.
Zyope zilimañ'izwi lyane, ile-
lo pe likuva lidimilo lyoka
lyene, numudimi wope akuva
woka mwene.

17. Zye zizyo ankunziti-
n'utata, sh'uvulanzi vwane
nkuvutaga ukuti ninze mbu-
sende nohavili.

18. Numo atakuvufwula
kukwane ndali, nkuvutaga
nene neka. Nkasime nene

neka inga nkuti mbutaje, havi-
vili nkasime nene neka inga
nkuti mbusende nohavili.
Zye zizyo andajizizy'utata
zinizi.

19. P'ava-Yuda valemuku-
jenda ukutapunkana noha-
vili pamazwi ganaga.

20. Vam'avinji mwe vava-
liye valemukuti: ali nimpe-
p'inkandamanu, umwoy'a-
kumupota. Mukumwiywa
shyonu?

21. Avamwavo valemuku-
ti: amazwi g'akuyanga gate
ga mpep'inkandamanu ndali.
Yope nimpep'inkandamanu
amw'imañil'ukwigul'aminso
ga wantonko?

22. Ielo p'alemukwinz'u-
cyaka wa kukumbushil'uku-
finjil'utempeli mu-Yelusale-
mu, pali palupepo.

23. Uwen'u Yesu alemuku-
jendanga muntanda ya Selo-
moni.

24. Pe valemukumuzinga-
nila u Yesu ava-Yuda vale-
mukuti: ukuleha shyali zini-
zi zy'ukwembelezya shim'a-
moyo gitu? Inga we Cilisiti
nalyol'iwe p'utuvuzye ugolo-
syaje.

25. P'u Yesu alemukuva-
vuzya alemukuti: ukuvavu-
zya kwe mbavuzizye, nka-
nd'imwe zitakuvahola. Sh'a-

mamfindango gonti ge nku-
pela mwizina lya tata, ge ga-
kunjanjila gakunkomeshe-
zya.

26. Nkand'imwe gatakuva-
hola, she mute mwe va mu-
nonzi zyane.

27. Izyen'inonzi zyane zi-
mañil'izwi lyane, nane nzi-
mañil'izyene. Izyene ziku-
ndandat'ine.

28. Ine nkuzip'uvulanzi
vwa mukunjikunji, zitalitega
nalumo, numo atalizifwula
nalumo muñove zyane.

29. Uwen'utata w'ampiy'i-
ne, we mupiti kuli vonti, we
numo atalizifwula muñove
zyakwe.

30. Nane nutata tuli woka
mwene.

31. P'ava-Yuda valemuku-
sev'amavwe valemukuti tu-
mutinze.

32. P'u Yesu alemukuya-
nga navo alemukuti: mbape-
leye ge minji amamfinda-
ng'aminza lwe mukweña, ge
ndemukupela mumaha ga
tata. Shinishi mukuntinzi-
l'umumfindango vuli nama-
vw'iga?

33. Aven'ava-Yuda vale-
mukwamula valemukuti:
utatinji tukukutinzi'umu-
mfindango umwinza w'upe-
zil'iwe ndali, tukukutinza she

twazile ukuyanga izya musamu, she twazile nukuyipel'u Mulungu ukuyipel'ukuva we Mulungu she we muntu vwelele.

34. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : munkomelezyo zyiñu amwe litasimylwe lye likuti : njanzile ntili namwe mwe Valungu ?

35. Apene lelo inga vope navala ve livinziy'izwi lya Mulungu inga vope avayanjiye ukuva ve Valungu, she zye zisimylwe zye zitakuvindulwa nalumo,

36. p'ine, ne utata ampiy'u vufinjile, n'antumile muns'umu,—p'ine mukunjanjila vuli lelo mukuti : ukuyang'izya musamu, she ntili ne mwana wa Mulungu ?

37. Inga munazil'ukuti ntakuvomb'imbombo zya tata ine pe ndali ukunitiha.

38. Nkand'inga munazil'ukuti nkuzivomba nalyol'ine, pe muzyitihaje zizyo zye nkuvomba, inga mutakunitih'ine, pe muliyaga mulimaniñsanya ukut'utata ali mwanane ine, havili nane ukuti ndi mwa tata.

39. Havil'avene valemukuvuyizya valemukuti tumuleme, uwene alemukuleguh'ino ve zyavo.

40. P'alemukula mb'ijenje lya Yolidani alemukuval'isyila lila pal'u Yohani avozyag'avantu ulutanzi lula. P'alemukudila.

41. Pe valemukuval'avinji avantu pupo p'ali valemukuti : uwen'u Yohani atapezile nagam'amamfindango, nkandi zy'u Yohani ayanzile pali wununo, zye zya nalyoli.

42. Pe valemukumwitih'avinji avamumwo.

11.

1. Wok'umuntu—u Lazali wa mu - Betaniya — avinile munkaya mwe vasamiye nava-Maliya numukulu wakwe u Malita.

2. Uwen'u Maliya uno, we wuyo w'ahamupahaga nimbono umwene, w'alemukumusyumula muyinama vwakwe ninsisi zyakwe. Ali we mwana wavo u Lazali w'avinile.

3. P'avanine va muvinu valemukutuma kwa Yesu valemukuti : mwene, yeña uwa mwiñu we mumanine nawo avinile.

4. Uwen'u Yesu lw'ayiyuye p'alemukuti : impungo yakw'ino ite ya kumugoga ndali, nkandi ya kukumusya mumw'uvupiti vwa Mulungu, wo pe na we mwana wa

Mulungu mw'avonehaje uvu-piti.

5. Uwen'u Yesu nene w'akunzite va-Malita numuzuna wakwe Maliya nu-Lazali.

6. Ilelo lw'ayiyuy'ukuti avinile, pe suti alemukudila amanda gavili p'ali.

7. Inga p'alemukuvavuzi avasundikwa vakwe alemukuti: shushi tuvale mu-Yudayi nohavili.

8. P'avasundikwa vakwe valemukuti: musambilizi, sh'ava-Yuda vatili tukugoje shinishi, havili kw'ukuvala!

9. Alemukwamul'u Yesu alemukuti: amwe utuvalilizyo twa musańa woka tute ishumi natuvili? Umuntu ing'akujenda shyamusańa, p'atakupunula pivw'ishinama, sh'akweń uluhozyo lwa nsi yinino.

10. Nkand'umuntu we ng'akujenda pavusiku, p'akupunula pivw'ishinama, she luhozyo lute mumwakwe.

11. Sh'alemukuyanga vovulo. Inga p'alemukuvavuzi alemukuti: u Lazali uwamwitu akasit'utulo, kwe nkuvale she nkuti imudamusyaje.

12. P'avasundikwa vakwe valemukuti: mwene ing'akasit'utulo p'akw'azuzuvushe.

13. Uwen'u Yesu atasile

kwe kufwa, nkand'avene valemukuti ingavang'akutah'ukukat'utulo.

14. P'u Yesu alemukuvavuzi apazelu alemukuti: u Lazali afuye.

15. Nkuseshel'ine kumwińu she ntalipo kwa Lazali, mwe nkuti pe mulilemukwitiha lelo. Shinishi nene pe shushi tuvale kukwakwe.

16. P'u Toma we vatili weli-pasa, alemukuyanga kuvasundikw'avamwavo alemukuti: shushi tuvale nawo tuhafwile poka nawo.

17. Lw'avazil'ukufih'u Yesu p'alemukwaga akasit'amanda gane mumbipa.

18. Iyen'inkaya ya mu-Betaniya yali papipi namu-Yelusalemu, yali pantambwi ishumi nazisanu.

19. Pe valemukuval'avinji ava-Yuda pahaya pava-Malita nu-Maliya valemukuti tulosye nav'ilosyo lya pamwana wavo.

20. U Malita lw'ayiyuy'ukuti u Yesu ayinzile p'alemukuval'ukumutangana. Uwen'u Maliya ahasyala muńumba.

21. P'u Malita alemukuyanga nu-Yesu alemukuti: mwene upele walip'iwe, pe nkandi atafuy'umwana witu.

22. Havili nashinishi pe mañil'ine ukuti zyonti zye ng'ukulava kwa Mulungu iwe, u Mulungu akukupu.

23. Uwen'u Yesu alemukumu-
muzya alemukuti : umwana wiñu akuzyuha.

24. Uwen'u Malita alemukwamula alemukuti : kwe nane mañile ukuti akuzyuha lwe vakuzyuha vont'avantu pisiku'lya pampelela.

25. P'u Yesu alemukuti : ne kuzyuha ne vulanzi nenene. Uno we ng'anitisil'ine w'akulandila nashe ng'akufwa.

26. Havili vonti ve nga vakunitiha ve vakulandila vatalifwa nalumo. Amwe zikuhozile iwe zinizi ?

27. P'uwen'u Malita alemukuti : ena mwene. Zye zinkozil'ine ukuti we Cilisiti iwe we mwana wa Mulungu we vatili akwinza muns'umu.

28. Ielo lw'ayanzile linili p'alemukuval'ukumwit'u Maliya umuzuna wakwe kukwilu alemukuti : umusambilizi alipo akukwita.

29. Uwene lw'ayiyuye p'alemukuvuha luvilo luvilo alemukuvuvala kukwo kw'al'umwene.

30. Uwen'u Yesu w'ashili ukufiha muhaya, sut'ali pupo p'ahomine nu-Malita.

31. Aven'ava-Yuda ve vali nawo muñumba ve valosyaga naw'ilosyo, lwe vazil'u Maliya akuvuha luvilo luvilo akufuma kunzi, pe valemukumulandata valemukuti : ingavang'akuvala kumbipa akuti ndosye kukwo.

32. Uwen'u Maliya lelo lw'afisile p'al'u Yesu, lw'amuweni, p'alemukumugwila muyinama alemukuti : upele walip'iwe pe nkandi atafuy'umwana witu.

33. Uwen'u Yesu lw'amuweni akulosya, lw'avaweni vakulosya vope nava-Yuda ve vamusindishiye, p'alemukuyitwa muhati alemukuyinga.

34. P'alemukuvavuzilizya alemukuti : mumuvisile mwoshi ? Avene valemukuti : tuvale uyene.

35. P'u Yesu alemukuku-
t'amansozi.

36. P'ava-Yuda valemukuti : musukumile amukunzite.

37. Vamo nene valemukuti : uno w'ayiguy'aminso ga wantonko ula ali nashyonu ukupel'ukuti atahafwe wununo ?

38. P'u Yesu havili alemukuyitwa muhati, p'alemukuval'ukufiha kumbipa. Iyene yal'ininga, vavisil'ivwe kushilyango.

39. P'u Yesu alemukuti : musegusy'ivwe. P'u Malita umwana wavo w'uno w'afuye alemukuti : mwene shinishi p'akununka, sh'akasi'tamanda gane shinishi.

40. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : nkuti nkuvuzizye ntili : ing'ukwitiha p'ungeñ'uvupiti vwa Mulungu ?

41. Pe valemukusegusy'ivwe. Uwen'u Yesu alemukweñeley'aminso kumwana alemukuti : wasalipa we tata, nkugw'ulupi kukwaho sh'unitisile.

42. Ine ne washi ne mañile ukuti ukunitiha shima, nkandi nkuyanga pe pavantu vana va ve vimiliy'iva, she nkuti vope vamañe ukuti untumil'iwe.

43. Ilelo lw'ayanzile linili, p'alemukuvilishil'izw'ipiti alemukuti : Lazali fuma.

44. P'alemukufuma uno w'afuye, alemukufuma nag'amenda ge vamupiñile namuyinama namuñove agakumusyilila. Kwope nakushyeni vamupiñil'umwenda wa matwinsi. P'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti : mumusatule avalaje.

45. Ava-Yuda lelo ve vaminzile kwa Maliya valemukwitiha uwene vam'avinji lwe vamuweñi avomyile zinizi.

46. Vamo ñene valemukuvavuzya z'y'ahavomba.

47. Pe navashiput'avapiti navafwalisayi valemukuvunganih'uluhomano lwa vahombe valemukuyangana valemukuti : tutuvuli nawo lelo, sh'umunt'uno akupel'amamfindang'aminji ?

48. Inga tukumuleha vovulo, pe valimwiti haga vont'avantu, ilelo p'ava-Loma valitwinzila ukufwula ninsi navantu.

49. Pe woka wamwavo u Kayifwa, w'ali washiput'umupiti umwaha wuyo, alemukuvavuzya alemukuti : imwe mutazimañile nazim'inongwa.

50. Kwope nukukumbuha mutakukumbuha ukuti pe tukuva swe vinza iswe, ing'umuntu woka akuvafwil'avantu, inga mwe vakupulumushila mumwakwe avantu uluho lwonti ukutupulwa.

51. Izyene zinizi zy'atiluye weka ndali, sh'ali washiput'umwaha wuyo, p'alemukuvwa ukuti : u Yesu akuv'akuvafwil'avantu uluho lwonti.

52. Nkand'uwen'atavafwiliye ve va luho lwa vana Yisilayili veka ndali, uwene lw'ahavafwanga p'alemukuti mbavunganishe poka avana va Mulungu ve vasavaliye mwonti mwonti.

53. Pe valemukutalih'umusaña wuyo lelo ukuyangana izya kuti tumugoj'uwene.

54. Uwen'u Yesu atahajend'apazelu mungsi ya va-Yuda ndali, uwene alemukuvala mungsi y'ipalamineniya mulwugwa, alemukuvala munkaya ye vakuti mwe mu-Efulemu izina, p'alemukudila navasundikwa vakwe.

55. Illel'uwen'ucyaka wa Pasa wa va-Yuda apalamiye. Ilelo p'avantu valemukuzuva ukuvala mu-Yelusalemu ukuyizelufwa lw'ashil'ucyaka wa Pasa, valemukufuma mwonti mungsi.

56. Ve valemukwanz'u Yesu. Valemukuvuzilizanya lwe vimiliye mwa tempeli valemukuti: vul'imwe, cezi'e nalyoli agalushiye ukwinza pacyaka wununo?

57. Avene nen'avashiput'avapiti navafwalisayi vaho-melezizye vatili inga woka aweñi kw'ali w'atahuvule, tumuleme.

12.

1—8: Mat. 26, 6—13. Mal. 14, 3—9.

1. Uwen'u Yesu lelo alemukulinga lwe gasyay'amand'umutanda ukwinz'ucyaka wa Pasa, p'alemukuvala mu-Betaniya mw'asamiy'u Lazali ula wafuye, ul'u Yesu amuzyusizye kuvafwe.

2. Kwe valemukumuteleshel'iywa kulya iywa shyamazuva, u Malita alemukuvatelamishila. Uwen'u Lazali we valemukulya nawo wope.

3. Uwen'u Maliya alemukusend'ulusazi lwa mbon'insitakusanganya naham'ahanji, ingomu nkani, zy'alemukumupaha muvinam'u Yesu, ilelo lw'amupasile, p'alemukumusyumula muvinama ywakwe ninsisi zyakwe. P'umufungo wa mbono alemukugoganya mwonti muñumba.

4. P'alemukuyanga wok'umusundikwa wakwe u Yuda uwa mu-Kalyoti, we pisinda ahamulila alemukuti:

5. vali nashyon'ukukal'imbon'izi ninsumuni 300 zye nga vavagaviny'avapina?

6. Zye zizyo atahayanga sh'akumbushiy'avapina ndali, ayanzile shyaha sh'al'umwiyi, sh'asenzit'imbugulu,

shim'alemukwiva ywe vavihaga mumw'avantu.

7. Uwen'u Yesu alemukumu-
muzya alemukuti: weya
umuleshe we, sh'azivisil'u-
kuti zivanje zya pisiku lya
kunsyilil'ine.

8. Sh'avapina ve muli navo
shima, nkand'ine ntakuva
mumwiñ'umu shima.

9. Pe valemukumañ'ava-
Yuda impug'impiti ukuti ali
kukwo. Pe valemukuvala
kukwo. Vatamutunjiye Yesu
weka ndali, she valemukuti:
tumumañe na we Lazali w'a-
muzusizye kuvafwe.

10. P'avashiput'avapiti va-
lemukuyangana valemuku-
ti: wope nu-Lazali uno paku-
ti tumugoje.

11. Sh'avene vazil'ava-Yu-
da avinji vahajendela zye
zyakwe, inga pe vahamwiti-
h'u Yesu.

12—19: Mat. 21, 1—11. Mal. 11, 1—10.
Luk. 19, 29—40.

12. Ileo ilya ndavi, p'a-
vant impuga ve vavazile pa-
cyaka, lweviyuy'ukut'u Yesu
asogoye akuvala mu-Yelusa-
lemu,

13. pe valemukusend'ama-
ncinda valemukufuma mu-
haya valemukumutangana
valemukululut'ulululuto va-
lemukuti: "Hosyana we mu-
lotwa w'akwinzila mwizina

lya mwene, umwene wa vana
Yisilayili."

14. P'u Yesu alemukwag'a-
hadogovi alemukulimbila hu-
ho. Inza she lilyo lisimylwe
lye likuti:

15. "Utatetemaje we mu-
lindu Syoni, yeña umwene
waho akwinza alimbiye ndo-
govi."

16. Zinizi nene avasundi-
kwa vakwe valemukupotwa
ukuzimañinsanya suti, nka-
ndi pisinda lw'avazile muvu-
piti, pala nene pe valemuku-
kumbuha nilya kuti zy'aya-
nzilwe nzila zinizi nilya kuti
zye tumuvombeye zinizi.

17. Aven'avantu impuga
yonti, ve vali nawo lw'aku-
mwit'u Lazali mumbipa,
lw'akumuzusya kuvafwe,
ve valemukuziyanjila vale-
mukuzikumusya.

18. Zye zizyo vope navantu
impuga yonti vahaval'uku-
mutangana she viyuy'ukuti
apezil'umumfindango wunu-
no.

19. P'aven'avafwalisayi va-
lemukuvuzanya valemukuti:
yeñi lelo sh'avaposit'imwe.
Yeñi insi yonti isozile mwisi-
nda mumwakwe.

20. Muli vuvo ve vazuyil'u-
kuputa mwe val'ava-Giliki
vamo.

21. Valemukuval'ukuyanga nu-Filipu wa mu-Betisayida iya nsi ya mu-Galilayi, valemukulambilizya kukwakwe valemukuti: mwene twati tumumañ'u Yesu.

22. Uwen'u Filipu alemukuval'ukumuvuzy'Andeleya, ilelo pe ve vavili nu-Andeleya nu-Filipu valemukuval'ukumuvuzy'u Yesu.

23. P'u Yesu alemukuva-vuzya alemukuti: hanzil'ahavalilizyo ahakupelw'ukuv'umupiti u Mwanamuntu.

24. Nalyoli lyoli nkuvavuzya nkuti: lusanga lwa ngana inga lutakupeselwa mumugunda inga lutakufwa, pe lukuva lulwo lweka, apene nene inga lukufwa, pe nkandi pe lukuhom'insang'ininji.

25. Uno we ng'uvulanzi vwakwe akuvupepelezya w'akuvunanga. Nkand'uno we ng'uvulanzi vwakwe atakuvupepelezya muns'umu, w'akuvusengula ukuti vufishe nakuvulanzi vwa mukunjikunji.

26. Uno we ng'akwanz'ukumbombela ine, we pakuti andandate mwisind'ine. She kwe ndi ine, kwe pakuti avanje wope numuñamata wane. Uno we ng'akumbombel'ine w'utata alimushindiha.

27. Shinish'umwoyo wane p'akuyinga. Ilelo pe ntuvuli lelo? Amwe ntinji: we tata umpohaje muhavalilizyo hanaha? zye ndali, she zye zizyo zye ninjiye muhavalilizyo hanaha.

28. We tata ulipanj'uvupiti izina lyaho. Pe lilemukufuma kumwañ'izwi lilemukuti: ndipiy'uvupiti, havili nkuvuyizy'ukulip'uvupiti.

29. Aven'avantu ve vimiliye pupo impuga yonti, ve viyuy'izw'ili valemukuti: myula, ikuguluma. Vamo valemukuti: uhavizya ayanzile nawo.

30. Uwen'u Yesu alemukuva-vuzya alemukuti: izw'ili she liyanzilwe, mutatinji ingavanga lyali lya kwiw'ine ndali, lyali lya kwiw'imwe.

31. Shinishi p'insi yinino ikulonzelwa. Shinishi umuhatansi yinino akutajelwa kunzi.

32. Nane, inga lumu inga ntunulizilwe muns'umu, pe ndilemukuvakwesa kukwane vonti.

33. Zy'ahayanga izya kuyanjala mumwo ukuti uvufwe ndilemukufwil'uvulivwe.

34. P'aven'avantu impuga yonti valemukwamula valemukuti: iswe mululajizyo twiyuy'ukuti u Cilisiti ali-

vanga shima. Havili zy'ukuyanga zyashi iwe zy'ukuti: u Mwanamuntu atuñuli-lwaje? W'unanu u Mwanamuntu wununo?

35. P'u Yesu alemukuva-vuzya alemukuti: suti pasyaye pansi vwelele p'uluhozyo lukwepa mumwiñ'umu. Simujende shinishi lwe suti lulipo mumwiñ'um'uluhozyo, ishisi ukuti shitinz'ukuva-gwila. Sh'uno we ng'akuje-nda mushisi, w'atakweña kw'akuvala.

36. Simwitihaj'uluhozyo, lwe suti lulipo mumwiñ'umu, pe muyipel'ukuva mwe vana va luhozyo namwe. Ilelo lw'avavuzizye ziniz'u Yesu, p'alemukuvala alemukuvele-nga.

37. Avene ñene valemuku-sita nukumwitiha nashe nga vaweni apelag'amamfinda-ngo ganaga lwe vakweña.

38. Mwe mumwo lilemukwi-nzil'izwi lya Yesaya umuku-vwi ly'atili: "Mwene, pe wunanu alipo we zikumuhola zye tukuvavuzya? Uwen'u-muhono wa mwene we wu-nanu awuweñi?"

39. Zye zizyo lwavapotaga nukuvapot'ulwitiho, sh'u Yesaya panji akuti:

40. "Avatonkoy'aminso ga-

vo ukuti vateñaje naminso, namoyo gavo agagulumbisile ukuti vatazyagany'inongwa mumoyo, ukuti vatinz'ukupinduha, ntinz'ine ukuvazu-zuvushizya."

41. Ziniz'ayanzil'u Yesaya pala p'aweni uvupiti vwakwe uvumwamu, pala p'ahamu-yanjila wuyo.

42. Nashe nga zyali vovulo avapiti vope valemukwitiha ve vinji, nkandi valemukusi-t'ukutah'apazelu ulwitiho lwavo, she vanilag'avafwalisayi vatili: avene vakutu-fumwa mushivanza.

43. Sh'ulushindiho ulwa ku-shindishilwa kuvant'avene lwal'ulwinza kulushindiho lwa kushindishilwa kwa Mu-lungu.

44. P'u Yesu alemukuvili-shila alemukuti: uno we ng'anitisi'ine, p'atanitisi'ine ndali, p'amwitisile wuyo w'antumil'ine.

45. Uno we ng'ambwen'ine, p'amuweñi wuyo w'antumi-l'ine.

46. Lwe ninzile muns'umu, pe ninzile ne luhozyo, vonti ve vanitisile ukuti vatavanje mushisi.

47. Ing'am'umuntu akwi-yw'amazwi gane havili asite nukwitiha mutatinji we nkwi-

nz'ukumulonga nene ndali, she ntinzil'ukulong'ins'ine ndali, ninzil'ukupoh'insi ine.

48. Uno we ng'akunsingan'ine, uno we ng'atakuposhe-l'amazwi gane, w'ali nawo uwa kumulonga. Nkutaha lye lizwi lye njanzile, lye lililemukumulonga lilyo pisi-ku lya pampelela.

49. She zye nkayangaga zye ntayitumile neka ndali, w'utata w'antumile, w'ankomelezizye wuyo, atili zy'uyangaje zizino zizino, uvavuzye utinji utinji.

50. Ulwen'uluhomelezayo lwakwe, lw'ankomelezizye ndumañil'ine nkuti luli nukulanzani vwa mukunjikunji. Izyene lelo zye nga nkuyang'ine, zye nkuyanga mw'ambuzizy'utata.

13.

1. Illel ucyaka wa Pasa w'ashili hansi, u Yesu p'alemukumaña ukuti ahavalilizyo hakwe hanzile aha kwepel'uwene muns'umu, aha kuvala kwa yise. Ilelo inza sh'akunzite shim'avantu vakwe v'akw'avaleshe muns'umu, sh'alemukuvakunda shima alemukupitilizya.

2. Illel'apene pe vamakuly'i'yintu ywa shyamazuva, lwe mukwakwa azivisile lwe

lutanzi mumwoyo wa Yuda umwana wa Simoni, uwa mu-Kalyoti, izya kumulila u Yesu.

3. Wope nu-Yesu amañil'ukuti uyise ywont'amupiyemuñove, amañile nukuti mfulmile kwa Mulungu havili nkuvala kwa Mulungu.

4. P'alemukuvuha mwe vallyang'i'yintu, alemukuzul'amenda gakwe alemukukwat'umwend'umuzelu mumusana.

5. P'alemukupon'aminzi mundelema iya kugezela mwmwo, p'alemukuvozya muyinam'avasundikwa vakwe, alemukuyisyumula numwenda w'akwasite mumusana.

6. P'alemukufiha napa-Simoni Peteli. Uwene ñene alemukuhana alemukuti : mwene, we watinji unozyaje muyinam'iwe ?

7. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : aha he nkuvomba shinishi ine, h'utamañil'iwe suti, ulilemukuhamaña inga lumu.

8. Uwen'u Peteli alemukuhana alemukuti : nalum'iwe ut'unozye muyinam'ine. P'alemukwamul'u Yesu alemukuti : inga ntakukwozya pe we muntu shyaha kukwaniwe.

9. P'u Simoni Peteli ale-

mukwamula alemukuti : mwene pe fwane lelo utano-zyaje mwe muvinama mweka ndali, p'unozyaje namuñove nakwitwe.

10. Uwen'u Yesu alemukuvuzya alemukuti : uno we ng'agezile w'akwozya mwe muvinama mweka, she muzelu mwonti. Namwe mwe vazelu, nkandi mute mwe vazelu mwenti.

11. Sh'uwen'amumañil'uwa kumulila, mwe mumwo atili : mute mwe vazelu mwenti.

12. Ilelo lw'avoziye muvinama, lw'akwasite havili namenda gakwe, p'alemukutendama pavulil'iyintu alemukuvuzya alemukuti : muzyaginye zye mbavombeye shinishi ?

13. Yeñi, imwe mukuntaha nilya musambilizi nilya mwe-ne ine, ilelo zye mulovosizye, she nene nalyoli.

14. Apene lelo ing'ine ne mwene wiñu inga mboziye muvinama, pe namwe pakuti mwozanyaje muvinama namwe.

15. Mbapiy'ahakweñelezya mumwo, namwe ukuti muvombelane huho he nane mbavombeye namwe.

16. Nalyoli lyoli nkuvavuziy'ine nkuti : umuñamata

atalusizy'uvupiti umwene wakwe, wope numwapositili atalusizy'uvupiti uno w'amutumile.

17. Shinishi she muzimañile zinizi, pe mukuva mwe vasingalusu inga mukuzivomba.

18. Ntakuvataha mwenti ndali, she mbamañile ve mbasavuye. Zinizi zye napelaga zye mpezile ukuti zyzinzaje zizyo zye zisimvilwe mwa kalata zye zikuti : uno we nkulya nawo uvugali vwane, w'ampanile nivala lyakwe.

19. Nkwanda shinishi nkuvavuzya nzila lwe zishili, she nkuti pe mwinze munitihaje ukuti nali nenene nalyoli, inga lumo inga mwinzil'ukwaga zipezilwe lelo.

20. Nalyoli lyoli nkuvavuziy'ine nkuti : uno we ng'akumutangana we nkumutum'ine, p'antangan'ine, uwen'uno we ng'akuntangan'ine, p'amutangine wuyo w'antumil'ine.

21—30 : Mat. 26, 21—25. Mal. 14, 18—21. Luk. 22, 21—23.

21. Ilelo lw'ayanzile linil'u Yesu p'alemukuyinga mumpopo wakwe, alemukuhomesheshezya alemukuti : nalyoli lyoli nkuvavuziy'ine nkuti : mumwiñ'umu mwe muvaliye woka akundila.

22. Pe valemukweñanya avasundikwa vakwe valemukuganagana valemukuti: amw'akumutah'unanu?

23. Ilelo pali wok'umusundikwa wa Yesu, w'apalamine naw'ukulya, w'ali w'unkundwa kwa Yesu.

24. We wuyo u Simoni Peteli alemukumukapizya alemukuti: umuvuzilizyaje utinji unanu w'ukumutaha?

25. P'uwene alemukwegamih'itwe pashifuva shya Yesu amakumuvuzilizya amakuti: mwene unanu w'ukumutaha?

26. P'u Yesu alemukumu-vuzya alemukuti: uno we nkuva nkumup'intonji ya vugali ye nkusanzila muñani. P'alemukusanzila muñani intonji ya vugali alemukumup'u Yuda umwana wa Simoni uwa mu-Kalyoti.

27. Ilelo pupo lw'aliy'intonji p'u Setano alemukwinjila mumwakwe. P'uwen'u Yesu alemukumu-vuzya alemukuti: he ng'ukuvomba vombaga luvilo.

28. Vonti vuvo ve vahalyanga naw'iyintu, numo atazimañile ukuti zikweña muvulive zitili zitili zy'amuvuzyaga.

29. Vamo valemukuti ingavanga akuti: kalaga iywa

pacyaka. Sh'u Yuda asenzi-t'imbugulu ya ndalama. Vamo valemukuti ingavanga akuti: uvapanje yimo avapina.

30. Uwene nene lw'aliy'intonji ya vugali, p'alemukufuma kunzi luvilo luvilo. Ilelo pali pavusiku.

31. Ilelo lw'afumile kunzi, p'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti: shinishi p'ayipezil'ukuva we mupiti u Mwanamuntu, wope u Mulungu ayipezil'ukuva we mupiti mwe mumwakwe.

32. Ing'u Mulungu ayipezil'ukuva we mupiti mumwakwe wuyo, pe wop'u Mulungu alilemukumupela ukuva we mupiti mumwakwe wuyo. Atalihav'ukumupela ukuva we mupiti.

33. Mwe twana mwe, patasyaye papiti apakuva namwe ine. Mulilemukunanzaga. Havili lilyo lye mbavuzizye ava-Yuda, lye nkuvavuzya namwe shinishi nkuti: kwe nkuval'ine kwe mute muhavale imwe.

34. Nkuvap'ululajizy'ulupwa lwe lukuti: simukundana. Mukundane namwe mwe vuvo vatupu, inza she nane mbakunzit'ine.

35. Mwe mumwo mwe vali-

vamaña vont'avantu ukuva mwe vasundikwa vane imwe inga yazile mukundine shye shikunzi shya nalyoli.

36-38 : Mat. 26, 33-35. Mal. 14, 29-31. Luk. 22, 31-34.

36. P'u Simoni Peteli alemukumuvuzilizya alemukuti : mwene ukuvala kwi ? Alemukwamul'u Yesu alemukuti : kwe nkuvaline ut'undandate shinishi iwe, nkandi ulilemukundandata inga lumo.

37. Uwen'u Peteli alemukuti : mwene nte nkulandate shyonu shinishi ? Navwe vulanzi vwane nkwanz'ukukufwil'iwe.

38. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : a ukumfwil'uvulanzi vwah'iwe ? Nalyoli lyoli nkukuvuzy'ine nkuti : inkanda lw'ishili nukuvilishila p'uyihanile hata-tu kukwane p'utili ntamu-manil'ine.

14.

1. Gatagandush'amoyo gi-nu : Mumwitish'u Mulungu, nane munitishe.

2. Muñumba ya tata pal'apinji pavuyo. Papele pasoyile nkandi mbavuzizye. Shinishi nasogola, nkuval'ukuvayananziza pavuyo imwe.

3. Ilelo lwe mbazil'ukuvayananziza pavuyo imwe, havili nkwinza ukugasenda, nkwinza nkuvala namwe kukwane, namwe ukuti muve pupo pe ndi nene.

4. Pope napupo pe nkuvala ine mupamañile, lyope nidala mulimañile.

5. P'u Toma alemukumuvuzya alemukuti : mwene, she pope nap'ukuvala tuta-pamañile, pe twati tulimañe vuli lel'idala ?

6. P'u Yesu alemukumuvuzya alemukuti : nene ne lidala nenene ne vwanalyoli nenene, ne vulanzi nenene. Numo atakufiha kwa tata, we nga atakujenda mumwane ine.

7. Mupele mwamamañil'ahinz'ine, pe nkandi wope nutata pe mumumañile. Shinishi lelo pe mumumañile, nukumweña mumuweni.

8. P'alemukumuvuzy'u Filipu alemukuti : mwene utulanj'uso tumweñe muminsu, pe tutinji hong'ena.

9. P'u Yesu alemukwamula alemukuti : she ndiliy'amahagonti vovulo namwe, pe havili utamañil'ine we Filipu ? Sh'uno we ng'ambwen'ine p'amuwen'utata. Pe havili ukuyanga vul'iwe ukuti : utulanj'uso tumweñe muminsu ?

10. Zye zitakukuhol'iwe izya kuti nane ndi mwa tata, havili wope nutata ali mumwane ine? Amazwi ge nkuvavuziyimwe ge ntakwata gane nene ndali. W'utata w'ali mumwan'umu, w'akuvomb'imbomb'ino.

11. Livahol'imwe lelo lye nkuvavuzya nkuti: nane ndi mwa tata; havili wope nutata ali mumwan'ine. Apene nene inga litakuvahol'izwi lye nkuyanga, pe zivapelela-j'ukwitiha zye mbombo zye nkuvomba.

12. Nalyoli lyoli nkuvavuziy'ine nkuti: uno we ng'apitisi'ine, we mbombo zye nkuvomb'ine, alilemukuvombaga zizyo wope. Ena zyo-pe nindusi uvupiti alilemukuvombaga, she nkuvala kwa tata ine.

13. Vwonti ywe nga mukulava mwizina lyane ywe ndivapanga, utata p'avoneshe mwa mwana ukuva we mpiti.

14. Vwonti ywe nga mukulava mwizina lyane ywe ndivapang'ine.

15. Inga munkunzite nalyoli, pe mulilandata namukomelezyo zyane.

16. Pe nane ndivalavila kwa tata, ilelo p'uwene aliva-

tumil'um wimizi wamwavo uwa kuva namwe shima.

17. Nkumutah'u Mpepo wa nalyoli, w'insi itamañil'ukumuposhela, sh'itakumweña mumonso, nukumumaña itamurañile. Nkand'imwe mumamurañile, she muli nawo akulinda pamwiñ'imwe, havili mulilemukuva nawo muhati zyiñu.

18. Lwe nkuvala pe ntakuvaleha ukuti mwe vapina ndali, ndilemukwinza kumwiñu nohavili.

19. Pasyaye pansi p'insi itakundolaga, nkand'imwe mukundolaga she ne mulanz'ine mwe munwo namwe mukuva mwe valanzi.

20. Musaña wuyo pe mulimaña ukuti ndi mwa tata ine, muliyimaña namwe ukuti muli mumwan'ine, havili nane ukuti ndimumwiñu imwe mulimañaga.

21. Uno we ng'ali naziyinkomelezyo zyane akuziviha namumwoyo wakwe, we wuyo w'ankunzit'ine. Iel'uno we ng'ankunzit'ine, we wuyo utata alimukundaga, we nane ndimukundaga, we ndiyi lolesyaga kukwakwe ine.

22. P'alemukumuvuziliziy'u Yuda, we ndali uwa mu-Kalyoti ula, alemukuti: mwene shyonu shitili vuli sh'ukuti.

nkuyilolesya kwe kumwitu iswe sweka, sh'utakuyilolesya na kungsi?

23. P'u Yesu alemukumu-vuzya alemukuti: inga wok'umuntu ankunzit'ine, w'alisajil'amazwi gane, pe wope nutata alimukundag'uwene, ilelo pe tuliynza kukwakwe, tulipela pavuyo iswe papa-kwe.

24. Uno we ng'atakunkunda, w'atakusajila namazwi gane. Hyen'izwi lye mukwi-ywa shinishi, lye lite lyane ine ndali, lye lya tata w'antumil'ine.

25. Zyonti zinizi mbavuzi-zye nzila, she suti tuli swenti nane.

26. Uwene nen'umwimizi, u Mpepo mufinjile, w'alilemukujendela mwe mwizina lya-n'ine, lw'amutumil'utata, wuyo nene w'alilemukuvasa-mbilizya zyont'imwe, w'alilemukuvakumbusya zyonti zye mbavuzizy'imwe.

27. Nkuvaleshel'uvwihalo, nkuvap'uvwihalo vwane. Ilelo lwe nkuvap'ine, pe ntakuvapa mumwo mw'ikup'insi lw'ikupa. Gatagandushe lel'amoyo giñu gatasaganya-je.

28. Mwiwuye lwe natinji: mbusil'ukuvala, havili nku-

va nkwinza kumwiñu. Inga munkunzite nalyoli, pe nkwe mukuseshela she nkuti nku-vala kwa tata, sh'utata andu-sizy'uvupiti ine.

29. Yeni lelo mbavuziye nzila lwe zishili, namwe pe pakuti muve mwitihaje lwe zyzinzil'ukwinza.

30. Ntakuyang'ininji namwe shinishi, sh'ayinzil'umuhatansi yinino, nkand'u-wene umuntu vwelele kukwane ine.

31. Apene lw'akwinza, p'akwinz'ukuti insi mw'imañile ine ukuti nukumukunda imukunzit'utata, nukuvomba nkuvombela mumwo mw'ambuzizy'uwene. Muvushe tuvale lelo.

15.

1. Ine ne likwi lya mampe-nsya lya nalyoli ine. Uwe-n'utata we muvwalamampe-nsya.

2. Zyont'insamba izya pa-pane zye zitakuhom'insanga, zy'akwefwa, izyene zyonti zye zikuhom'insanga, zy'akupalulila ukuti zyonjezyaje ukuhom'insanga.

3. Imwe mwe vapalulile vovulo, she muli naly'izwi lye mbavuzizye.

4. Simuvanje mumwane

shim'imwe, pe nane ndivanga mumwiñu imwe. Inza she zyop'insamba zitakuhom'insanga nazimo inga zitakusyelemetela mwikwi lya mampensya, she muhonzizye namwe, mutakuhoma nazimo inga mutakusyelemetela mumwan'ine.

5. Ne likwi lya mampensya ine, mwe nsamb'imwe. Uno we ng'atili nukuva mumwan'ine, uwene ntili nukuva mumwakwe wuy'ine, w'akuhom'insang'ininji, she nga mutakuva nane, pe zyonti zikuvapota.

6. Umuntu we ng'atakuva mumwan'ine, p'akutajelwa kunzi fwe nsamba akwuma. Iel'insamba zye nga zili yovulo, zye vakuzivunganiha vakuzitaga mumwoto zikupwa.

7. Inga mutili namwe mukuya mumwane ine, gatili gope namazwi gane gakuva mumwiñ'imwe, pe zyonti zye nga mukasim'ukulava, ilelo pe zikuvinzila.

8. Mwe mumwo mumutimi-l'utata inga mukuhom'insang'ininji, inga mukuyipel'ukuva mwe vasundikwa vane.

9. Nane imwe mbakunzite inza sh'utata ankunzite. Simusyelemeteleshushikunzi shyane lelo.

10. Inkomelezyo zyane inga mukuziviha mumoyo, pe mukusyelemetela mushikunzi shyane, inza she nane ntili nukuziviha mumwoyo inkomelezyo zya tata, ntili nukusyelemetela mushikunzi shyakwe wuyo.

11. Lwe mbavuzizye zinizi, pe mbavuzizye ukuti muhati zyiñu museshelaje lwe luseshelo lwe nkuseshela nane, p'uluseshelo lwiñ'ulu luyipe-laje ukuva lwa vwila.

12. Ulwen'uluhomelezyo lwane lwe nkuvahomelezya lwe lunulu nkuti: simukundane mwe vuvo vatupu inza she nane mbakunzit'imwe.

13. Atalipo num'umuntu uwa shikunzi shye shilusizye ishya muntu w'akuvafwil'uvulanzi vwakwe avajenzi vakwe.

14. Imwe pe mwe vajenzi vane inga mukuvomba zizyo zye mbahomelezizye ine.

15. Shinishi pe ndesil'ukuvataha ilya vuzya, sh'umuzya atakusimishizya mw'ivaliye yonti y'akuvomb'uyise wakwe. Imwe nene mbapiye ilya kuva mwe vajenzi vane, she zyont'izi zye niyuye kwa tata ine, zye mbavuzizyi-mwe.

16. Mutatinji imwe mwe munseyil'ine ndali, nene ne

mbaseyil'imwe, havili nukuvatuma mbatumile nene ntili muvale muhom'insanga, zye nsanga izya kuva shima, putata avapanje zyonti zye nga mukulava mwizina lya-ne.

17. Zyonti zinizi zye mba-homelezizye she nkuti mukundanaje mwe vuvu vatupu.

18. Inga mwazil'insi ivapasite, pe muma'ukuti italisile ukumpat'ine, lw'ishili nukuvapat'imwe.

19. Mupele mwe va muns'umu, pe nkandi ins'iyikunzite iywakwe, shinishi lelo she mute mwe va muns'umu, she mbasavuye muns'ine, she zy'ivapasit'insi.

20. Mukumbuhaje izwi lila lye mbavuzizye lula ntili : umu'amata atalusizy'uvupiti umwene wakwe. Inga vamywimile nene vatili tumugoje ine, pe namwe valilemukuvaywima. Ing'ilyan'izwi valisajiye, pe lyope nilyi'nu valilemukulisajila.

21. Izyene zyonti zinizi valilemukuvavombela she mulinizina lyan'ine, she vatamuma'nil'uno w'antumil'ine.

22. Mpele ntinzil'ukuvavuzya pe nkand'amalandu nagam'avene, shinishi nene p'i-

zya kuyinonelezya nazim'avene pamalandu gavo.

23. Uno we ng'ampasit'ine, w'amupasite nzila na we tata.

24. Mpele ntavomyil'imbo-mbo zye num'atavomyile nalumo, pe nkand'amalandu nagam'avene, shinishi nene pe vatili nukutwe'na vatili nukutupata swe vavili nutata nane.

25. Mwe mumwo mwe lyinzil'izwi lye lisimylwe munkomelezyo zyavo lye likuti : vampasite mwenzu ne musitamalandu.

26. Nkandi lw'ayinzil'umwimizi, we nkuvatumila lwe mbazil'ukufiha kwa tata, nkutaha we Mpepo wa nalyoli, mufuma mwa tata, wuyo nene w'alivavuziyaga zyon't'izyane, alilemukunkomeshezy'ine.

27. Namwe vulo mulilemukunkomeshezy'ine, she mutalisile pala pe nanzite, shima twali swenti nane.

16.

1. Zye mbavuzizye zinizi, she ndemukuti zitavanje nazimo izya kuvazya imwe.

2. Valivafumwa namushivanza shyavo. Havili hakwinz'ahavalilizyo, pe vo-

nt'ava ve vakuvagog'imwe valitinji : kwe kufinjila tuku finjil'imputile kwa Mulungu.

3. Zye valivombaga zinizi, she nutata vatamumañile nane vatamañile.

4. Ukwen'ukuvavuzya zinizi kwe mbavuzizye ukuti muve mukumbuhaje lwe hinzi-l'ahavalilizyo ahakwinzila zinizi, pe muve mutinji zye zizyo atuvuzizye. Pavwando ntavavuzizye zinizi, she pe twali swenti nane.

5. Shinishi pe nkuvala kul'uno w'antumile ine, havi-l'imwe numo atakumbuzilizya ukuti : ukuvala kwi?

6. Nkandi she mbavuzizye zinizi, p'amoyo giñu gizuye nulungamo.

7. Nkandi nkuvavuzya nkuti : pe mukuva mwe vinza imwe inga nkuvala. She nga natinji nsit'ukuvala pe na we mwimizi at'ayinze kumwiñu, nkand'inga nkuvala, pe nkumutum'uvene kumwiñu.

8. Ileo lw'ayinzil'uvene p'insi aliyimenelezya nimbivi nuvugulosu nukulongwa.

9. Imbivi alilemukuyimenelezya, she vatakunitih'ine.

10. Uvugulosu alilemukuyimenelezya, she nkuvala

kwa tata ine, she nukuneña mutalineña.

11. Ukulongwa alilemukuyimenelezya, sh'umuhatansi yinino alonzilwe.

12. Ndinazyo zisyay'ininji izya kuvavuzi'imwe, nkandi suti shinishi pe zivaposit'ukuzyaganya inga natinji mbavuzye.

13. Nkandi lumo, ing'ayinzile wuyo, we Mpepo wa nalyoli, p'alivalongolela kwilongolela wuyo, alivinjizya muvwanalyoli vwonti. Sh'uvene ataliyituma weka ukuyanga ndali, uwen'alivavuzyaga zizyo zye zikwinza.

14. Uwen'alimpang uvupiti nene, sh'alisenda muzyan'ine, zy'alivavuzya zizyo imwe.

15. Zyonti zy'ali nazy'utata zyane nene. Mwe mwo nkuti : uwen'akusenda muzyan'ine zy'alivavuzyi'mwe.

16. Pasyaye pansi pe mutakundola, havi-pasyaye pansi pe mukundola. She mbusil'ukuvala kwa tata.

17. Pe vam'avasundikwa vakwe valemukuvuzilizanya valemukuti : shye shyonu shy'akuti : pasyaye pansi pe mutakundola, havi-pasyaye pansi pe mukundola nohavi-

li? naly'akuti : she mbusi-
l'ukvala kwa tata?

18. Valemukuti : shye shyo-
nu shy'akuti : pasyaye pa-
nsi? Tutazimañil'iswe zy'a-
kuyanga.

19. Uwen'u Yesu alemu-
kumaña ukuti vakasim'u-
kumuvuzilizya p'alemuku-
yanga navo alemukuti : zye
mukuvuzilizanya zye ntili :
pasyaye pansi pe mutakundo-
la, havili pasyaye pansi pe
mukundola nohavili?

20. Nalyoli lyoli nkuvavu-
zy'ine nkuti : imwe mulile-
mukukuta mulilemukulo-
sya, iyen'insi nene y'ililemu-
kuseshela. Imwe mulilemu-
kusungama, nkand'ulusunga-
mo lwiñu lulilemukugalunka-
na lulilemukuyipel'ukuva
luseshelo.

21. Uwen'umwanda
lw'amakupap'umwana, p'a-
kusungama, sh'ayazile hinzi-
l'ahavalilizyo hakwe ahaku-
papila, nkand'ing'apafil'u-
mwana, p'atakukumbuh'a-
mayimba g'ayimbaga, sh'a-
kuseshela kumunt'uno w'a-
pafilwe muns'umu.

22. Namwe shinishi she mu-
honzizye vovulo mukusunga-
ma, nkandi mulindola noha-
vili, p'amoyo giñu galilemu-
kuseshela, il'el'ulwen'uluse-
shelo lwiñu lunulu lwe

numo atalilusompola ku-
mwiñu.

23. Musaña wuyo pe muta-
limbuzilizya nalimo. Nalyoli
lyoli nkuvavuzi'ine nkuti :
zyonti zye nga kwa tata mu-
kulava mwizina lyan'ine,
zy'alivapanga.

24. Ukwinz'ukufiha kushi-
nish'uku pe mutalavile na-
zimo izya kulavila mwizina
lyan'ine. Shinishi mulava-
je pe mukuposhela, pe lwope
nuluseshelo lwiñu lukuval'u-
kuyipel'ukuva lwa vwila.

25. Zinizi ndemukuyanga
mumivi, mwe nkuvavuzya
shima. Hakwinz'ahen'aha-
valilizyo, pe ntaliyanga mu-
mivi zye nga nkuvavuzya
ndali, pe ndigolosy'ukuva-
vuzy'izya tata.

26. Musaña wuyo pe mulila-
va mwizina lyane zye nga
mukulava nkand'ine nta-
kuti : pe ndilemukuvayanjila
kwa tata ine.

27. She wuyo we tata wope
avakunzite imwe, she nu-
kwitiha mwitisile ukuti afu-
mile kwa Mulungu ine.

28. Mfumile kwa tata ine,
ninzile muns'umu, havili nku-
leh'insi nkuvala kwa tata.

29. P'avasundikwa vakwe
valemukuyanga nawo vale-
mukuti : yeña, nkandi shini-
shi p'ukugolosya ukuyanga,

utakuyanga nazimo izya kuyanga mumivi.

30. Twamaña lelo ukuti umañile zyonti, pakuti numo atakusimishizyaje suti. Mwé tukwitishila mumwo lelo ukuti ufumile kwa Mulungu.

31. P'alemukwamul'u Yesu alemukuti: a mukwitiha shinishi?

32. Yeñi hakwinz'ahavalizyo, nukwinza kwe kuva hinzile, pe vakuvañampany'imwe, mukuvála woka woka munkaya yakwe, ine mukundeha neka. Nkandi ntakuva neka ndali, she nkuva nutata.

33. Zinizi zye mbavuzizye nzila, she nkuti muve muvwaje mu'mwan'uvwihalo. Muns'umu mwe mukuva namayimba, nkandi mujimba-je, she njiposit'in'insi.

17.

1. Lw'ayanzile ziniz'u Yesu, p'alemukwinul'aminso gakwe alemukweña kumwana alemukuti: we tata, hinzil'ahavalilizyo. Umupanj'uvupiti umwana waho, wope numwana waho p'akupanj'uvupiti nawe.

2. Sh'umupiy'avantu vonti ukut'avanje mweneshyo, vont'ava v'umupiye ukuti ava-

panj'uvulanzi vwa mukunjikunji un'uvwakwe un'uvwakwe.

3. Uvwene ñen'uvulanzi vwa mukunjikunji vwe vuvuvu inga vatili nawe vakusinkamizyaje ukuva we Mulungu wa nalyoli wenewe weka, vatili nuno w'umutumil'u Yesu Cilisiti wope vamusinkamizyaje.

4. Ine nkupiy'uvupiti muns'umu, imazil'imbombo y'umpiy'iwe utili uvombaje.

5. Shinishi lelo we tata, naw'umpanje nan'uvupiti vwane kukwaho kunukwo, vwe nali navwo kukwaho kunukwo lw'ishili nukuva inisi yonti.

6. Mbakupuliy'izina lyaho avantu v'umpiye muns'umu. Vali vaho, ilelo umpiy'ine, aven'izwi lyaho valivisile mumoyo.

7. Shinishi pe vamañile ukuti zyonti zy'umpiy'iwe zifumile kukwaho.

8. Sh'inongwa zy'umpiy'ine zye mbapiye vuvu, avene vaziposheleye, vaziweñi nalyoli ukuti zifumile kukwaho, ilelo pe zivahozil'ayene izya kuti untumile wenewe.

9. Ve nkuvataha vuvu ine lwe nkuputa, ntakuyitah'insi yonti ndali, nkuvataha

vuvo v'umpiy'iwe, she vaho wenewe.

10. She ywont'iywane — ywaho wenewe, ywont'iywaho — ywane nenene, ilel'ine ndonsile vwe vupiti mwe mumwavo.

11. Iel'ine kwe kuva mfumile muns'umu shinishi, avene nene vashili vali muns'umu. Ine nkwinza kukwaho. We tata, we mufinjile, uvasunjilile mwe mwizina lyaho ly'umpiy'ine, vope ukuti vayipelaje ukuva woka mwene vonti, inza she tuli woka mwene swe vavili, nawe nane.

12. Lwe nali navo muns'umu, pe ndemukuvasunjilila mwizina lyaho nenene. Ava v'umpiye iwe ve mbuvatiye, atatezile numo mwe vavaliye, we mwana wa lunanjiho weka, w'atezile ukuti zyzinza je zizyo zye zisimylwe mwa kalata.

13. Shinish'ine nkwinza kukwaho, ilelo zinizi nkuyanga muns'umu, she nkuti uluseshelo lwe nkuseshela ine vavanje nalwo vope ulwa vwila muhati zyavo.

14. Ine mbavuzizy'izwi lyaho, mwe mumwo insi ilemukuvapata, she vate va muns'um'avene, inza she nane nte ne wa muns'umu.

15. She nkulambilizya kukwaho, pe ntakuti uvefwe muns'umu ndali, nkuti uvasunjilile kumbivi.

16. Vate va muns'um'avene, inza she nane nte ne wa muns'umu.

17. Uvapelaje ukuva ve vafinjile mwe muvwanalyoli vwaho, sh'izwi lyaho vwe vwanalyoli vuvwo.

18. Inza sh'untumile muns'umu iwe, she nkonziye nane nkuvatuma munsu.

19. Nkuyifinjila nene she nkuti mbe ne mputile yavo nene, vope ukuti vayipelaje ukuva ve vafinjile muvwanalyoli.

20. Ilelo she nkulambilizya, pe ntakuvalavila vuvo veka ndali, nkuvalavila navuvo ve nga vakwinza vakwitihapizwi lyavo vuvo,

21. vont'ukuti vayipelaj'ukuva woka mwene, inza she nawe we tata, uli muvwan'ine, nane ndi mumwah'iwe. Vope vavanje muvmit'iswe, ilelo mwe muv'insi ijende nukuman'ine ukuti untumil'iwe.

22. Vwope mvupiti vwe wamampiy'iwe vwe mbapiye vuvu ine, she ndemukuti vope vayipelaje ukuva woka mwene, inza she naswe tuli

woka mwene swe vavili nawe nane.

23. Ndemukuti ine nkuyanga mumwavo vuvo, haviliwe ndemukuti ukuya mwan'ine, pe pakuti vayipelaje ukuya ve va vwila ukuya woka mwene, yope ninsi imañinsanye mumwo ukuti nukuntum'ine untumile wenewe, nukuvakunda uvakunzit'avene inza sh'unkunzite nane.

24. We tata, avene vonti v'umpiye iwe, ve nkasime nkuti vope vavanje nane mwonti mwe ndi ine, ukuti ven'uvupiti vwane vw'umpiye iwe, sh'unkunzite he hali lw'ishil'insi ukwalwa.

25. We tata we mugolosu ukulonga, she ninsi itakumañile nalumo, nkand'ine ne nkumañile shima, vope navanava vakumañile ukuti untumile wenewe.

26. Mbalanganizizy'izina lyaho, havili nkuvalanganizya, pe vope vavanje nashyo muhati zyavo ishikunzi shishyo shy'unkunzit'iwe, nane ukuti mbe mwe mumwavo.

18.

2-11 : Mat. 26, 47-56. Mal. 14, 43-52. Luk. 22, 47-53.

1. Ilo lw'ayanzile ziniz'u Yesu, p'alemukufuma kunzi

navasundikwa vakwe, alemukuval'ukulamb'ingulula ye vakuti Cidiloni izina, alemukuvala pe lwal'uluvungano mw'alemukwinjila navasundikwa vakwe.

2. Nu-Yuda vovulo w'akw'amulile apamañile pupo, she pe vahavungana shima nu-Yesu navasundikwa vakwe.

3. Uwene lel'u Yuda vamupiy'impuga ya vasikali navañamata va vashiputo avapiti nava vafwalisayi, pe wope alemukuvala navo kukwo. Avene vasenzite ninkozyo namazondola nimpalala.

4. Uwen'u Yesu sh'azimañile zyonti zye zikwe zimwizilaje, p'alemukusavuha ukufuma alemukuvavuzilizya alemukuti : mukumwanz'unanu ?

5. Pe valemukumuvuzy'avene valemukuti : tukwanz'u Yesu wa mu-Nazaleti. P'u Yesu alemukuti : nene. Nu-Yuda vulo w'akw'amulile ayimiliye navo.

6. Iel'avene lw'akuti : nene, pe valemukugaluha shingunga valemukugwapanisi.

7. Alemukuvuyizy'u wene alemukuvavuzilizya alemukuti : mukwanz'unanu ? Ave-

ne valemukuti : tukwanz'u Yesu wa mu-Nazaleti.

8. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : nkwe mbavuzizye ntili : nene. Inga lelo mukunanz'ine, pe muvaleyaje vanava vavalaje.

9. Zy'ayanzile ukuti lyanzaje izwi ly'ayanzile atili : ava v'umpiye atatezile numo.

10. Uwen'u Simoni Peteli w'ali nishipanga, shy'alemukukula alemukudib'umuamata wa washiput'umupiti alemukuseng'ikutwi lya kumulilo. Uwen'umuamata wununo ali w'u Maliki izina.

11. P'u Yesu alemukuyanga naw'u Peteli alemukuti : kwihag'ishipanga mushipata shyakwe. Imfing'ino y'utata ampiy'atili y'unwelaje, ye ntinji nsit'ukuwela ?

12—27 : Mat. 26, 57—75. Mal. 14, 53—72. Luk. 22, 54—71.

12. Iyen'impuga ya vasikali lelo numutwale navaamata va va-Yuda ve valemukumvunganil'ukumulem'u Yesu valemukumukunga.

13. Valemukuvala nawo valemukutaliha ukumutwala kwa Hanasi. Uwene ali w'u yiseywala wa Kayifwa, w'ali washiput'umupiti umwaha wuyole.

14. We w'u Kayifwa uno w'avavuzizy'ava-Yuda atili : hinz'ukuvafwil'avantu umuntu woka vwelele.

15. Nu Simoni Peteli nuwamwav'umusundikwa ve valemukulandata mwisind'u Yesu. Uwamwav'umusundikwa w'amumañil'uwashiput'umupiti. W'alemukwinjila nu Yesu muñumba ya washiput'umupiti.

16. Uwen'u Peteli w'alemukwimilila kunzi kushilyango. P'alemukufuma kunzi umusundikwa wamwavo uno w'amumañil'uwashiput'umupiti, alemukuval'ukuyanga numusungashilyango, alemukumwinjizy'u Peteli.

17. P'umulindu umusungashilyango uno alemukuyanga nu-Peteli alemukuti : fwe ngati we musundikwa wa munt'ula nawe. Uwen'alemukuhana alemukuti : ha muntu we.

18. Aven'avazya navaamata ve vimiliye pupo valemukwot'umwoto, wa mazimwa we vapemyle, she vumiy'impepo. Nu-Peteli vulo alemukwimilila navo alemukwot'umwoto.

19. Uwen'uwashiput'umupiti alemukumuvuzilizy'u

Yesu alemukuti: utuvuzye navasundikwa vaho ningo ngwa zyaho zy'uvavuzizy'avantu.

20. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti: ine insi yonti njivuzizye apazelu ino ngwa, ndemukulanganizy'avantu mwonti mwonti namunumba ya kuputula mwmwo namwa tempeli, mwe vont'ava-Yuda vakuvungana, kukwilu kwe ntayanzile nazimo.

21. Ukumbuzilizya shyon'ine? Nkw'uvavuzilizye vuvo ve viyuye zye nkayanga, sh'avene vazimañile zye nkavavuziyaga.

22. Ileo lw'ayanzile zinizi, pe wok'umuñamata w'apalamine nawo ukwimilila, alemukumuhom'ipw'u Yesu alemukuti: sh'uhonzizye, sh'ukumwamula vovulo uwashiput'umupiti?

23. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti: inga njanzil'imbivi, p'umenelezya j'utinji wayanzile zizino zizino. Nkand'inga ngolozizy'ukuyanga p'ukunkomela shyonu?

24. P'u Hanasi alemukuti: simumutwale kwa Kayifwa kuwashiput'umupiti. Pe valemukuvala nawo umukungwa vovulo.

25. Uwen'u Simoni Peteli ñene w'ayimiliye pupo, alemukwot'umwoto. Pe valemukumuvuzilizya valemukuti: amw'ute we musundikwa wakwe nawe? Uwen'alemukuhana alemukuti: ha vantu mwe.

26. Pe wok'umuzya wa washiput'umupiti umujenzi w'ula w'u-Peteli amusenzi l'ikutwi wope alemukuyanga alemukuti: ngati nkwazile nawe muluvungano mula?

27. P'alemukuvuyizya havi u Peteli alemukuhana. P'inkanda ilemukujenda nukuvilishila.

28—19, 15 : Mat. 27, 2—30. Mal. 15, 1—19. Lük. 23, 1—25.

28. Pe valemukufuma naw'u Yesu mwa Kayifwa valemukuvala nawo kunumba ya musungansi. Kwalemukushya kunzi. Avene ñene valemukusit'ukwinjila munumba ya musungansi, she vatili mwe tukwambul'amiho, she vatili tulyanj'u Pasa.

29. P'alemukufuma lel'u Pilati alemukuvavuzilizya alemukuti: mukumulonjelela shyonu umunt'uno?

30. Avene valemukwamula valemukuti: apele ate mutalalalandu pe nkandi tuta mulesite kukwaho.

31. Uwen'u Pilati alemu-

kwamula alemukuti : simu-
musende mwenemwe lelo mu-
mulonje mwe zivaliy'inko-
melezyo zyiñu mwenemwe
kunukwo. Aven'ava-Yuda

valemukuhana valemukuti :
she muvinzite mütüli muta-
hagoje num'umuntu iswe.

32. Mwe zilemukwinza zy'a-
hayang'u Yesu lw'ahatah'u-
vufwe viv'akwinz'ukufwil'u-
wene.

33. P'u Pilati alemukwinji-
la havili muñumba ya mu-
sungansi alemukumwit'u Ye-
su alemukuti : we mwene wa
va-Yuda iwe vati?

34. Alemukwamul'u Yesu
alemukuti : amwe zy'usimi-
shizizye wewe weka zinizi
ingavanga vakuvuzizye ava-
nji?

35. P'alemukwamul'u Pi-
lati alemukuti : ne mu-Yuda
ane? Vakulesite kukwane
navamwiñu navashiput'ava-
piti. Utazil'umulandu vuli?

36. Alemukwamul'u Yesu
alemukuti : ishyan'ishina-
mwene shite shya nsi munu-
mu ndali; shipele shya nsi
munumu ishinamwene shya-
ne, pe nkand'avañamata va-
ne valuye ukuti ntatwalwaje
muñove zya va-Yuda. Shi-
nishi lelo p'ishinamwene
shyane shite shya muni
munumu.

37. P'u Pilati alemukuti :
ukuva we mwene kwe fwane
we mwene lelo? Alemukwa-
mul'u Yesu alemukuti : mwe
muniwo mw'ukuyanga. Ne
mwene. She zye zizyo mpa-
filwe, zye zizyo ninzile mu-
ns'umu, zye zya kuti njanga-
je nkomeshezyaje uvwana-
lyoli. Vonti ava muvwa-
nalyoli vakwiw'izwi lyane.

38. Uwen'u Pilati alemu-
kumuvuzya alemukuti : vwe
yintu vuli uvwanalyoli? Ile-
lo pe lw'ayanzile linili, p'a-
lemukufuma kunzi alemuku-
vala pupo pe val'ava-Yuda
alemukuvavuzya alemukuti :
in'umunt'uno ntakwaga nu-
m'umulandu.

39. Imwe muli numwiho
uwa kuti mbatavulil'um'u-
muntu uwa muñololo pa-
Pasa. Vuli lelo; mukasim'u-
kuti mbatavulil'umwene wa
va-Yuda?

40. Avene ñene valemuku-
vuyizya valemuti : wununo
we ndali! Nkand'u Balaba
w'ututavulile! Uwen'u Ba-
laba ñene lyali lipalazi.

19.

1. Iel'u Pilati alemukumu-
send'u Yesu alemukuvani-
ncilizya ava kumusyempa.
2. Aven'avasikali valemu-

kuzing'ishipambwi shya lwan-gwa, shye valemukumuviha pitwe, valemukumuzwiha numwenda mushemamu.

3. Valemukuti : tukukula-muha we mwene wa va-Yuda, havili valemukumuhoma namapwa.

4. Havili u Pilati alemukufuma kunzi alemukuti : yeñi nkumufumwa kunzi she nkuti mumañe namwe ukuti ntawazile num'umulandu ine mumwakwe.

5. P'u Yesu alemukufuma kunzi sh'akwasit'ishipambwi shya lwan-gwa numwenda mushemamu. Uwen'u Pilati alemukuti : musukumil'umunt'uno !

6. Avene ñene navashiput'avapiti navañamata vavo lwe vamuweñi, pe valemukuvilishila valemukuti : umuhomele pashihovenkanyo. Uwen'u Pilati alemukwamula alemukuti : simumusende mwenemwe mumuhomele pashihovenkanyo mwenemwe ! sh'ine ntawazile num'umulandu mumwakwe.

7. Aven'ava-Yuda valemukwamula valemukuti : iswe tuli nuluhomelezyo, ilelo uluhomelezyo lunulu lukuti pakuti afwanje, sh'atili : "ne mwana wa Mulungu."

8. Uwen'u Pilati lw'ayiyo-

ye linili p'alemukwonjezy'ukutetema.

9. Alemukwinjila nohavili, muñumba ya musungansi alemukumuvuzilizy'u Yesu alemukuti : ufumile kwi ? Uwen'u Yesu alemukusita nukwamula.

10. P'u Pilati alemukumuvuzilizya alemukuti : we sutakuyanga nane ? Utamañil'ine ukuti inga nkasime nene pe nkukutavula, havili nga nkasime nene pe nkukuhomela pashihovenkanyo ?

11. Alemukwamul'u Yesu alemukuti : vapele vatakupiy'amaha kwe kumwaña, nkandi ute nago nagamo kukwane aga kukasama wewe weka. Mwe munumu nkuti : wuyo w'andesite kukwaho we mulandu wahwe alusizy'uvupiti.

12. Zye zizyo u Pilati atili imutavule. Aven'ava-Yuda ñene valemukuyangana valemukuti : ing'ukumutavula wununo, p'ute we mujenzi wa Kesali. Sh'uno we ng'akuyitemwa weka ukuva w'umwene w'amusambushiy'u Kesali.

13. Lw'ayiyo y'izwi linili u Pilati, p'alemukufuma nawo kunz'u Yesu, alemukutendama pashitengo shya kulonjela alemukuva pupo pe vay'a-

mavwe, p'ava-Hebuli vakuti pe pa-Gabata.

14. Apene nene pali pashiyeluka shya Pasa, pahavali-lyizo ha mutanda. Alemukuyanga nava-Yuda alemukuti: yeñi, ali wuy'umwene wiñu.

15. Avene nene valemukuyangana valemukuti: mwe-fwaje, mwe-fwaje umhomele pashihovenkanyo. Uwen'u Pilati alemukuvavuzilizya alemukuti: imhomele pashihovenkanyo umwene wiñu? P'avashiput'avapiti valemukwamula valemukuti: tute numwene awinji iswe, tuli nawo u Kesali weka.

16. P'alemukuvanincilizya ukuti vamhomele pashihovenkanyo.

17—30: Mat. 27, 31—50. Mal. 15, 20—37. Luk. 23, 26—46.

17. Pe valemukumusend'u Yesu valemukuvala nawo. Uwene alemukuñatul'ishihovenkanyo shyakwe, alemukufuma muhaya alemukuvala pala pe vakuti pe palupanga, p'ava-Hebuli vakuti pe pa Goligata.

18. Pe valemukumuhomela pashihovenkanyo. Valemukuvahomela poka nawo pashihovenkanyo ywavo navanji vavili, woka ukwu

woka ukwu, uwen'u Yesu valemukumuviha pahati.

19. Uwen'u Pilati w'asimiyile nuvusimbe vwa kuvaha pamwana pashihovenkanyo. Asimiyil'atili: w'u Yesu wamu-Nazaleti, umwene wa va-Yuda.

20. Uvusimb'uvu vwe valemukwen'avinji ava-Yuda, she pali pe papipi ninkaya pe vamhomeleye pashihovenkanyo u Yesu. Uwen'uvusimbe vasimiyile namushi-Hebuli namushi-Loma namishi-Giliki.

21. Avene nene ava-shiput'avapiti va va-Yuda valemukuyanga nu-Pilati valemukuti: zye ndali ukusimb'ilya kuti: "umwene wa va-Yuda," utinji: we wuyo atili ne mwene wa va-Yuda ine.

22. Uwen'u Pilati alemukwamula alemukuti: zye nsimiyil'ine zye nsimiyile nzila vovulo.

23. Aven'avasikali lwe vamhomeleye pashihovenkanyo u Yesu, pe valemukuse-nd'amenda-gakwe valemukugavana pane, wok'asikali agakwe wok'agakwe. Lyope nisopeho lyakwe valemukusenda. Iyene nen'isopeh'ili litali nuvumame navumo lyali lihove mwonti ukufuma

pamwana ukwiz'ukufiha nakuyinama.

24. Pe valemukuvuzanya valemukuti: lye tutalepule ndali, lye twilish'ishili mwe tumumañe w'akw'alisende. Mwe zilemukwinza mumwo zizyo zye zisimvilwe zye zikuti: "vagavin'amenda gane, ilyen'isopeho lyane lye valemukwilih'ishili." She vahonzyaga vovul'avasikali.

25. Vahimilila pupo na we nina wa Yesu na we munine wa nina na we Maliya umuha Ciliyopa na we Maliya wa mu-Magadala valemukulungamiana nishihovenkanyo shya Yesu.

26. Uwen'u Yesu lw'aweni nunina, lw'aweni numusundikwa w'ali we nkundwa kukwakwe, lw'ayazile wope ayimiliye pupo, p'alemukuyanga kwa nina alemukuti: we mwantanda uno we mwana waho.

27. P'alemukuyanga numusundikw'uno alemukuti: uvinu wununo. Uwen'umusundikw'uno alemukwitiha he havalilizyo hanaha alemukumusenda alemukuvala nawo kunkaya yakwe.

28. Pisinda pazinizi lélo, lw'amañil'u Yesu ukuti zisi-

zile zyonti p'alemukuti: "numilwe," sh'uwen'alemu-kuti zisile nzila zyonti zye zisimvilwe.

29. Ilelo pe lwali pup'uluyiga lwe lwizuy'ipele lya asiki. Avene valemukutonteh'ahenda mwipele lya asiki mumwo, valemukuhafwiha kwitete valemukuhapalamizya kwilomu lyakwe.

30. Ilelo lw'awelely'ipele lya asiki u Yesu, p'alemukuti: "zyasila." P'alemukugovoh'itwe alemukusililishila.

31. Avene nen'ava Yuda valemukuti amayimba gatalindaje payihovenkanyo pisabati, sh'isiku ly'isabati lila lyali lipiti, she havili pali pashiyeluka, valemukuvala ukulambilizya kwa Pilati valemukuti: inga vavapwotag'iyinama, inga vavefwaga payihovenkanyo.

32. Pe valemukuval'avasikali valemukutaliha pamutanzi valemukumupwot'iyinama, valemukuvala kuwamwavo w'ahomelilwe poka nawo pashihovenkanyo.

33. Ilelo pe valemukuvala na kwa Yesu, uwene valemukwaga afuye, pe valemukusit'ukumupwot'iyinama.

34. Nkandi wok'asikali ale-

mukumulasa nimpalala muluvazu, ilelo pe galemukuzwa mumwo namavanda namenzi.

35. Uwen'uno w'aziweni zizizi, w'aziyanzile azihomeshezizye. Ulwen'uluhomeshezyo lwakwe lwe lwa nalyoli. Pel'uwene amanile ukuti akuyanga zye zya nalyoli, sh'akuti mwitihaje namwe.

36. Zizizi nene zye zipezilewe ukuti lyinzaje mumwo izwi lye lisimylwe mwa kalata lye likuti: "nashim'ishinama shyakwe shitalilemukupwotwa."

37. Havil'ilinj'izwi lya mwa kalata likuti: "valimulola we vamulasile."

38—42: Mat. 27, 57—61. Mal. 15, 42—47. Luk. 23, 50—55.

38. Pisinda pazinizi, p'u Yosefu wa mu-Alimatiya, w'al'umusundikwa wa Yesu kukwilu, sh'atetemaga kuva Yuda, alemukuvala ukulav'iyimba lya Yesu kwa Pilati, alemukuti: mpanga ndyefwe pashihovenkanyo. P'alemukuval'ukwefw'iyimba lya Yesu pashihovenkanyo, sh'u Pilati ayitisile.

39. Alemukuvala wope nu Nikodemu w'avazile kwa Yesu pavusiku itanzi lila, alemukutwal'umulembo umu-

hali we vakuti umila izina nivata pupo, p'alemukuva pamalatali 100 uvumwamu.

40. Ve valemukusend'iyimba lya Yesu valemukulipina namend'amazelu valemukuliviha namalembo aga kusyilila, inza she gal'amiho ga va-Yuda aga kusyilila.

41. Ilelo lyali pup'isitu pe vamuhomeleye pashihovenkanyo. Ilelo mwisitu mwe yal'imbipa mwe mumwo vatamuvisile numo nalumo.

42. Mwe valemukuval'ukumuvih'u Yesu, she pe pashiyeluka shya va-Yuda, yope nimbipa yali papipi.

20.

1—18: Mat. 28, 1—10. Mal. 16, 1—11. Luk. 24, 1—12.

1. Ilelo pisik'itanzi ilya pamulungu, p'u Maliya wa mu-Magadala alemukulavila nishisi, lwe kushili nukushya akuvala kumbipa, alemukwaga ivwe lya kumbipa lisegusile.

2. P'alemukushimbila ukulavala kwa Simoni Peteli nukumusundikwa wamwavo w'al'unkundwa kwa Yesu. V'alemukuvavuzya alemukuti: vamwefizy'umwene mumbipa, ilelo tutamanile kwe vatamuvisile.

3. Pe valemukufuma mu-

haya nu-Peteli nuwamwaw'umusundikwa wuyo valemukuvala kumbipa.

4. Valemukushimba ve vavili valemukujenzanya, ilel'uwamwavo umusundikwa ula w'alemukumuleshelel'u Peteli, alemukutalih'ukufiha kumbipa.

5. Ilelo pe lw'akwinaanjizya mumbipa, p'alemukulol'amenda ge vamusyiliye, alemukwaga vasenguye. Uwene nene alemukusit'ukwinjila.

6. P'alemukufiha wope nu-Simoni Peteli w'amulandite mwisinda w'alemukwinjila mumbipa, alemukulol'amenda alemukwaga vasenguye.

7. Uwen'umwenda wa matwinsi w'ali pitwe lyakwe, w'alemukwaga vatavisile pagamwavo ge vamusyiliye nago ndali, alemukwaga vawupintinye vavisile payo.

8. Pe nuwamwavo umusundikwa ula w'atalisile ukufiha kumbipa wope alemukwinjila lelo alemukweña, ilelo pe zilemukujend'ukumuhol'uwene.

9. Sh'avene vashil'ukuman'ukalata w'akuti pakuti azyuhaje kuvafwe uwene.

10. Pe valemukuvwela ukuvavala kuhaya avasundikwa vanava.

11. Nkand'uwen'u Maliya w'alemukwimilila kunzi, alemukulungamana nimbipa alemukukut'amansozi. Ilelo lw'amakukuta vovulo, p'alemukwinaanjizya mumbipa.

12. P'alemukwag'avahavizya vavili, ve vakwasit'amend'amazelu, vatendime woka kumatwe woka kuvinama mw'akasit'umuvili wa Yesu.

13. P'avene valemukumuvuzilizya valemukuti: we mwantanda ukukuta shyonu? uwen'alemukuti: she nazile vamwefizy'umwene wane, ilel'ine ntapazile pe vavazil'ukumuviha.

14. Ilelo lw'amakuyangalinili, p'alemukushevela alemukweña mwisinda, alemukwag'u Yesu ayimiliye pupo. Uwene nene atahamumana ukuti we w'u Yesu.

15. P'u Yesu alemukumuvuzilizya alemukuti: we mwantanda ukukuta shyonu? Ukumwanz'unanu? Uwene sh'atili w'umusungamugunda, p'alemukuti: mwene, ing'umwefizy'iwe, p'umbuziyaje kw'uvazil'ukumuviha, imbal'ukumusenda.

16. P'u Yesu alemukutahizina alemukuti: Maliya! Uwene p'alemukusyetuhanzila alemukuyanga shi-He-

buli alemukuti : Labuni, lye likuti : musambilizi !

17. P'uwen'u Yesu alemukumuvuzya alemukuti : utandemaje mumuvili, she ncili ukuzuva. ukuvale kwa tata, nkandi valaga kuvamwitu, v'uvavuzye utinji : akwand'akuvala kwa tata swenti namwe nane, kwa Mulungu witu swenti namwe nane.

18. P'alemukuval'u Maliya wa mu-Magadala alemukuvavuzy'avasundikwa alemukuti : imuwen'umwene, ambuzizye lilino lilino.

19—23 : Mal. 16, 14—18. Luk. 24, 36—49.

19. Musan'uno lelo lye lisik'itanzi lya pamulungu, shyamazuva, lwe vigaliye nakushilyango mwe vavungin'avasundikwa, she vate-temaga kuva-Yuda, pe valemukwitushil'u Yesu ayinzile, ayimiliye pahati akuti : uvwihalo vujanje namwe !

20. Ilelo lw'ayanzile linili, p'alemukuvason-tela nama-hono nuluvazu. P'aven'avasundikwa valemukuseshela lwe vamuwen'umwene.

21. Uwen'u Yesu alemukuvuyizya havili alemukuti : uvwihalo vujanje namwe ! Inza sh'utata antumile nane, she nane nkuvatuma vovulo namwe.

22. Ilelo lw'ayanzile linili, p'alemukuvaputil'umuyu alemukuti : muposhelaj'u Mpepo mufinjile.

23. Ava ve nga mukuswi-l'amalandu gavo imwe, pe gaswililwe vovulo, ava ve nga mukuvaleha nag'amalandu gavo imwe, pe valesilwe nago vovulo.

24. Uwen'u Toma, woka uwa vishumi navavili, uno we vatili we lipasa, we vatali nawo lw'avitushizizy'u Yesu.

25. Pe valemukumuvuzy'avasundikwa avamwavo valemukuti : tumuwen'umwene. Uwene nene alemukwamula alemukuti : inga ntalol'amavamba ga masumali muma-hono gakwe, ing'inove zyane ntaviha mumavamba ga masumali, inga numuhono wane ntaviha muluvazu lwakwe, pe vovulo pe ntalilemukwiti-h'ine.

26. Ilelo lwe vadiliy'amanda munana, p'avasundikwa vakwe valemukuva mumwo nohavili, wope nu-Toma vali nawo. Ilelo she vigaliye nakushilyango, pe valemukwitushil'u Yesu ayinzile ayimiliye pahati alemukuti : uvwihalo vuve namwe.

27. P'alemukuval'ukuya-nga nu-Toma alemukuti : le-

t'ulwove lwaho ipa, uyeŋe mumahono gane umu, ulete numuhono waho uwuvisho muluvazu lwan'umu, utavanye nuluhano ndali, uyitihaje lelo.

28. P'u Toma alemukwamula alemukuti : mwene wane, Mulungu wane !

29. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : iwe shinishi p'uyitisile sh'umbweni muminsó ine, avasangalusu ve vakwitiha lwe vatambweni muminsó.

30. Naganj'amamfindang'aminji u Yesu alemukuvapelela kuminso kuvasundikwa vakwe, ge gatasimylwe mwa kalata uno.

31. Agene ganaga mene ge gasimylwe ukuti mumwiti-haj'u Yesu ukuva we w'u Cilisiti, ukuva we w'umwana wa Mulungu. Gasimylwe ukut'ulwitiho ulu lwe mukumwitiushila luvapanj'uvulanzu vwa mwizina lyakwe.

21.

1. Ulwa pisinda u Yesu alemukuvuyizya alemukuvitushizy'avasundikwa vakwe pañanja Tibeliya. Ukwene lelo ukuvitushizya sh'ahonzizye vovulo.

2. She nu-Simoni Peteli nu-Toma we vakuti we lipasa nu-Natanayeli wa mu-Kana mu-Galilayi navana Zebedayi navamwav'avasundikwa vavili valemukwizya poka.

3. P'u Simoni Peteli alemukuvavuzya alemukuti : ine nasogol'ukuyuv'inswi. Avamwavo valemukuti : naswe tukuvala swenti. Pe valemukual'ukuyipashila mwivoti. Nkandi vusiku vunuvu valemukupotwa ukulema nazimo.

4. Shyandavi lelo lwe kushiye kunzi, pe valemukwag'u Yesu ayimiliye pashipuma. Avene nen'avasundikwa ve vatamumañile ukuti we w'u Yesu.

5. P'u Yesu alemukuvavuzilizya alemukuti : mwe twana mwe, ingavanga muli naywo yimo iywa kulya ? Avene valemukuhana valemukuti : ndali tute naywo.

6. Uwen'alemukuti : ulwelo lulwo mutajile kumulil'uku kwivoti pe mukuzyaga. Valemukulutajila. Pe lulemukujenda nukuvapota ukukwesa, she zyal'ininji inswi.

7. P'umusundikw'ula w'ali w'unkundwa kwa Yesu alemukumuvuzyu'u Peteli alemukuti : we w'umwene ! U-

wen'u Simoni Peteli lw'ayi-yuy'ukuti we w'umwene, p'alemukukwat'amenda gakwe, sh'ali vulo, alemukuyitaga muminzi.

8. Aven'avasundikwa avamwavo valemukujenda mwivoti ukuvala p'ali, she patalapatali kushipuma, pali pamahono 200, valemukukwes'ulwelo lwa nswi.

9. Ilelo lwe vazuyile kushipuma, pe valemukwag'umwoto wa mazimwa akwaha ninswi ili pamwoto nuvugali pupo.

10. P'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti: mulete ziminswi zye muyuyile shinishi.

11. P'u Simoni Peteli alemukwinjila mwivoti, ulwelo alemukulukwesela kushipuma, valemukwaga lwizuye ninswi zye mpiti ntupu, valemukuvazya valemukwaga zili 153. Ilelo pope nashe ngazyalininji vovulo, pope valemukwaga ulwelo lutakuzepunkana napamo.

12. P'u Yesu alemukuvavuzya alemukuti: nzagaji mulavushe lelo. Avene nen'avasundikwa alemukusita numo uwa kujimba ukumuvuzilizya ukuti: we nan'iwe? She vamumañ'ukuti we w'umwene.

13. P'u Yesu alemukupalamilala alemukusend'uvugali alemukugavanya ninswi vovulo.

14. Kwe kuva lelo lwe lwa vutatu lunulu ulwa kuvitushizya avasundikwa vakw'u Yesu lw'azyusile kuvafwe.

15. Ilelo lwe valavusile, p'u Yesu alemukuyanga nu-Simoni Peteli alemukuti: Simoni, we mwana wa Yohani amw'ualusizye vanava ukunkund'ine? Uwen'alemukwamula alemukuti: ena mwene, sh'umañile nawe ukuti nkukunzite. P'uwene alemukumuvuzya alemukuti: dimaga utugonzi twane lelo.

16. Alemukuvuyizya lwa vuvili alemukuti: Simoni, we mwana wa Yohani amw'unkunzite? Uwen'alemukwamula alemukuti: ena mwene, sh'umañile nawe ukuti nkukunzite. P'uwene alemukuti: dimaga inonzi zyane.

17. Alemukuvuyizya alemukuyanga ulwa vutatu alemukuti: Simoni, we mwana wa Yohani amw'unkunzite? P'u Peteli alemukuswimililwa lw'amuvuzilizizye ulwa vutatu lw'atili: amw'unkunzite, p'alemukuti: mwene sh'iwe umañile zyonti, uma-

ñile nane ukuti nkukunzite iwe. P'uwene alemukuti : dimaga inonzi zyane.

18. Nalyoli lyoli nkukuvu-zy'ine nkuti : lwe wali we mujah'iwe, p'ulemukuyifunga wek'ilamba lyaho lya mumusana ulemukujenda mwonti mwe wakasime weka, inga lumo ing'uvazil'ukukula, p'u-lilemukuyihomel'ulukufi, p'ajende nukukufung'ilamb'uwunji mumusana, ajende nukukudendemulila kw'utakasim'iwe.

19. Zinzi nene zy'ayanzile ukutashila mumwo uvufwe uvwa kwinz'ukumutim'u Mulungu uwene. Ilelo lw'ayanzile linili, p'alemukuti : undandate.

20. Uwen'u Peteli lw'akushevela mwisinda, p'alemukwen'umusundikwa w'ali w'unkundwa kwa Yesu, uno wope payintu ywa shyamazuva yila ayegamiye pashiyuva shyakwe, w'amuvuzilizizy'u Yesu atili : mwene unanu w'akukulila ?

21. U Peteli lw'amuweni wununo, p'alemukumuvuzi-

lizy'u Yesu alemukuti : akutuvuli wununo ?

22. Uwen'u Yesu alemukwamula alemukuti : apene pe nga nkasim'ine ukuti ninz'imwaje lwe ninzile havili, pe shyonu wenewe ? Ndatag'iwe.

23. Pe lilemukwanda ukuyangwa pup'izwi lilemukwala namuva-Cilisiti avamwitu ilya kuti : atakufw'umusundikwa uno. Uwen'u Yesu atatili : atakufwa ndali, ayanzile lyeka lye lya kuti : apene pe nga nkasim'ine ukuti ninz'imwaje lwe ninzile havili, pe shyonu wenewe ?

24. Uwen'umusundikwa wununo, we wuyo w'atili nukuzihomeshezya zinzi atili nukuzisimba. Iel'iswe tumañile ukuti uluhomeshezyo lwakwe lwa nalyoli.

25. Zilipo zisyaye nizinjinji zy'ahavombag'u Yesu. Zye nga zyati zisimylwaje zyoka zyoka zyonti vwelele, ine nkuti avakalata ve vasi-mbwaga pe yasovaga muns'umu ava kuvasimishi-zya.

UKALATA WA MBOMBO ZYA VAPOSITILI.

1.

1. Munjang'intanzi zila zye nkakusimbilaga we Teyofili, mwe nakusimbiye zyonti zy'u Yesu atalisile nukuvomba nukuvavuzi'inongwa avantu,

2. nkalemukufiha nazyo pisiku ly'azuvaga kumwana, lw'avalajizizye mwa Mpepo mufinjile avasundikwa vakwe v'avasavuye hali.

3. Nkutaha vuvo v'ahayilolesyaga umulanzi lw'afumile ukuyimba, lw'avitushizi zy'apinji, ve valemukulolana nawo amand'amashumi gane, alemukuvavuzya nizya vumwene vwa Mulungu.

4. Ilelo lw'ahomine navo, p'alemukuvalajizyaalemukuti: mutahafume mu-Yelusalenu umu, ndali, mwe muzigulilile munumu zy'utata afingine namwe zye mwiyye nakukwane.

5. Sh'u Yohani w'ahavyaga naminzi avantu, nkand'imwe pasyaye pansu pe mukwinz'ukwozelwa mwa Mpepo mufinjile.

6. Avene lelo ve vavungine pupo, valemukumuvuzilizya valemukuti: mwene, amwe p'ukwinz'u kushindamisy'uvumwene vwa Yisilayili pisiku lilyo?

7. Uwen'alemukwamula alemukuti: mutahondey'imwe nukuwuma'umwaha nukuhama'ahavalilizyo, h'utata atili he ha maha gane nene neka.

8. Nkand'imwe mulilemukuposhel'amaha, lw'avishiy'u Mpepo mufinjile, pe mulilemukuva mwe vayanganongwa zyane namu-Yelusalemu namu-Yudayi namu-Samaliya mulilemukufiha napupo p'ipeleley'insi.

9. Ilelo pe lw'ayanzile linili, p'alemukusompolwa lwe vakweña, ivingo lilemukuzava nawo kuminso gavo.

10. Ilelo lwe vamutontomey'avene, lw'akuyala kumwana, pe valemukwitushil'avantu vavili vimiliye pupo pe vali, vakwasit'amend'amazelu

11. vakuti: mwe vayaya

mwe va-Galilayi imwe, mwimiliye shyonu, mutontomeye shyonu kumwana? u Yesu wununo, we mwazile asopolilwe kumwiu, w'akuzuva kumwana shinishi, w'alilemukuvwela shye shila shye mumuweni ukuzuva kumwana.

12. Pe valemukuvuha pe vali pigamba lya mavula, valemukuvwela ukvala mu-Yelusalemu. Iyen'igamba linili lye lili kupipi ku-Yelusalemu, lili pahadala ahakujendela pisabati.

13. Ilelo lwe vavazil'ukufiha, pe valemukuzuva kunumba ya pigulu, mwe vahi zyaga shima nu-Peteli nu-Yakobu nu-Yohani nu-Andeleya nu-Filipu nu-Toma nu-Balitolomayi nu-Matayi nu-Yakobu umwana - Alifwayi nu-Simoni Wahayikungule nu-Yuda umwana-Yakobu.

14. Vonti vanava lelo valemukuvungana shima, valemukuv'umwoyo woka mwe ne ukuputa. Vope navantanda valemukuva pupo na we Maliya unina wa Yesu navazuna va Yesu.

15. Ilelo pa musana woka alemukuvuh'u Peteli alemukwimilila pahati pavasundi-

kwa avamwavo. Avene lelo avantu ve vavungine mwmwo val'amashum'ishumi namashumi gavili.

16. P'alemukuyanga nav'u Peteli alemukuti: mwe vayaya mwe vamwit'imwe, zyo-pe zyali zya kwinza zila zye zisimvilwe zila zy'u Mpepo ahaziyanga mwilomu lya Davidi, zila zy'ahamuyang'u Yuda, w'avalongolelaga kwilongolela vala ve vamulemag'u Yesu.

17. She wope ali wamwitu iswe, wope amaposholey'ishigavo shyakwe ishya mbombo yinino.

18. Wuyo shinishi havili alonsil'insi namalipilo ge vumulipiye pavugulugulu vwakwe, havili alemukuyikunga, alemukugwa sh'akupime alemukudumunkana pahati umuvili, vulemukwitihana vuvula vwakwe.

19. Zye zilemukukumuha zinizi, she vazimañile vonti ve vasamiye mu-Yelusalemu umu, pe nins'ila valemukuyitaha ilya Hakelitama munjango yavo. Lye likuti: insi ya yipalazi.

20. She mwa kalata wa mibo mwe lisimvilwe lye likuti: "Inkaya yakwe pakuti iyipelaj'ukuv'itongo, numo atasamile mumwo," nilya

kuti: "Pope napavusunzi vwakwe pakuti apwanile wamwavo."

21. Ilole p'avantu ve twavanga navo shima, amaha gonti g'u Yesu umwene ajendaga mumwit'umu,

22. ve vatalisile pala p'ahamwozy'u Yohani ve vinzil'ukufiha pisiku ly'ahazuva kumwana lwe tukwen'iswe swenti, ve pakuti tumuseve woka, w'ayipelaj'uku va uwamwitu iswe, wop'avanj'uwa kumuhomeshezy'u Yesu ukuti azyusile nalyoli.

23. Pe valemukusavula vavili. Nu-Yosefu we vatili u Balisaba, we vamupiye ni-lya Yusiti, nu-Matiya.

24. Pe valemukuputa valemukuti: we mwene, we mumañinsanyamoyo ga vonti, ve vavili vanava umusonte w'umusavuye wene,

25. uwa kupwanila pambo-mbo yinino. napavwapositili mw'afumil'u Yuda, lw'avala pavuyo vwakwe wuyo.

26. Pe valemukwilih'ishili, p'ishyen'ishili shilemukumulem'u Matiya. Pe valemukuti we wa kuvazilwa poka navishumi nawoka lelo.

2.

1. Lwe lyinzile lelo ilyen'isiku Iya Pentekositi, pe valemukuvungana poka vonti.

2. Pe valemukuganduha apashezi ahalanga hafumile kumwana, hali fwe ngati inkungu y'ikuyugula ye mpi-ti, halemukwizula munumba mwe vavungine.

3. Havili valemukwaga imili zye zyali fwe ngati zya mwoto zikuyitapulanya zikwimilila pamwana pali vonti woka woka.

4. Havili valemukwizul'u Mpepo mufinjile valemukwand'ukuyanga mumili zinji, inza sh'u Mpepo ahavapanga ukuziyanga zyonti.

5. Ilole mu-Yelusalemu mwe val'ava-Yuda avantu ve vamuñilag'u Mulungu, vafumile muluho muluho mwe zivaliye kuni kwiyingo.

6. Vazile lelo ahalang'aha hakuvwata, pe valemukuvungan'avant'impug'impiti. Pe valemukupulumba, she vazile vakuyanga munjango zyavo un'iyakwe un'iyakwe.

7. Vonti valemukutentwa valemukusukumila valemukuvuzilizanya valemukuti: ziywi vonti ve vakuyanga panapa vate va-Galilayi vatupu lelo?

8. Vuli vuli lelo she tukwi-
v'w'injango zytu un'iyakwe
un'iyakwe, mwe twalezilwe
swenti ?

9. Na swe va-Paliti na swe
va-Medi na swe v-Elamiti
na swe tuzenzile mu-Meso-
potamiya na mu-Yudayi na
mu-Kapadokiya namu-Ponti
na mu-Asiya

10. na mu-Filigiya na mu-
Pamfiliya na mu-Egipiti na
munsi zya mu-Libiya zye
zipalamiye niya mu-Cileni
na swe va-Loma swe vazenga
mumwo na swe va-Yuda
na swe twinjiye mu vu-
Yuda

11. na swe va-Celeti na
swe v-Alabu, swenti tukwa-
ga vakuziyanjila munjanga
zyitu impiti zy'avomvil'u
Mulungu.

12. Vonti valemukutentwa
muhati valemukwalangana
valemukuvuzilizanya woka
woka vonti valemukuti :
amwe zili vuli zinizi ?

13. Vamo nene zilemukuva
zya nseho valemukuti : va-
hozilwe lye lipele lya ma-
mpensy'inonu.

14. Pe valemukuvuha nu-
Peteli navishumi nawoka.
Uwen'u Peteli alemukuvu-
sy'izwi lyakwe alemukuvavu-
zya alemukuti : mwe vamwitu
mwe va-Yuda namwe mwe-

nti mwe mukudila mu-Ye-
lusalemu umu, yiywi, mu-
zimana zinizi, mutejelezya-
j'ahinza zye nkuvavuzya.

15. She pe mukupuva pe
mukuti avant'iva vahozilw'i-
pele. She shinishi pe pa-
havalilizyo ha vutatu.

16. Izyen'izi zye zila zy'a-
yanzil'u Yweli umukuvwi
lw'atili :

17. " Sh'akuyanga vovu-
l'u Mulungu akuti : pama-
nda ga kumpelela p'u Mpepo
wane ndivutilizya vont'ava-
ntu, pe navana viñ'avana-
yuli navana viñu avantanda
valikuvwaga, p'avalumendo
viñu valiyeñaga iywitushi-
zya pe navasongo viñu vali-
lot'injozi ;

18. vope navañamata va-
n'avana yuli navañamata va-
n'avantanda ndivutilizyag'u
Mpepo wane pamanda gugo,
vope vajende nukukuvwa.

19. Pe ndilemukupel'ama-
mfindango kumwana kwivi-
ngo namayeke pansu munsi,
namavanda numwoto nilyosi
lye likusuha fwe ngati litata-
fula.

20. Nizuva liligalunkana li-
liyipel'ukuv'ishisi, numwezi
aliyipel'ukuv'amavanda, pe
likuv'ukwinza isiku lya mwe-
ne ipiti imwamu.

21. Pe vonti ve nga vaku-

puta kwizina lya mwene pe vakupona."

22. Mwe vamwitu mwe vana Yisilayili mutejelezyaje zye nkuvavuzya. U Yesu wa mu - Nazaleti, umuntu w'u Mulungu mumwin'umu amwinjizizye na zye mbombo zya maha namamfindango namayele g'u Mulungu apelaga mumwakwe wuyoshe mukweña mweni namwe, nkutaha gugo ge mugamañile namwe,

23. we wuyo we nkuti Mulungu alemukuvap'imwe, we mulemukumusenda inza she zizyo u Mulungu akumbusile nzila he hali, inza she zizyo amañile nzil'uwene, mulemukumu homela pikwi mulemukumugoga niñove zya vasisita nkomelezyo zya Mulungu.

24. We wuyo Mulungu amuzusizye amusatuye mw'ayimbaga muvufwe. Sh'uvufwe vute vumumenelezyaje shim'uwene.

25. She lyoupe nilya Davidi lyeñizye kukwakwe ly'atili: "Umwene wane nkumweña shima mushyeni mumwane, sh'ali kumuhono wan'umulilo, ukuti vatangwisyaaje.

26. Mwe munumu alemukudovel'umwoyo wane, lwope nulumili lwane lulemukululutila. Ena wo pe na we

muvili wane alilemukutuzizya mulusuvilo.

27. Sh'uvulanzi vwane utalivuleha muvuzimu iwé, ne mufinjile waho utaliyitiha ukuti imañ'ukuvola.

28. Undanzil'amadala gavalanzi, ulinizuzuyuluseshelo kuminso kukwaho."

29. Mwe vantu, mwe vamwit'imwe, uwen'usekulu witu Davidi, ninze njanje ntazyishe nazimo, uwen'afu ye vamusyiliye, nimbipa yakwe tuli nayo panapa nashinishi.

30. Uwene nene she nukuva mukuvwi ali mukuvwi, she nukumaña amañile ukuti u Mulungu afingine nawo ulumfingwi ulwa kuti: lum'uluveyu lwa mumusana waho lulilemukutendamaga pashitengo shyaho shya vumwene,

31. mwe munumu alemukuzyeña kwilongolela alemukuziyanga nzila lwe zishili izya kuzuyuh'u Cilisiti, alemukumutaha wuyo lw'atili: atahamuleha muvuzimu, numuvili wakwe atahamañ'ukuvola.

32. We w'u Yesu wunuño u Mulungu amuzusizye. Zye tuweñi swenti.

33. Shinishi lelo lw'amuzuyizye kumwañ'umuhono!

mulilo wa Mulungu, lw'aposhaley'u Mpepo mufinjile kwa yise, inza sh'afingine naw'u-lumfingwi, p'ayisite aha he mukweña namwe he mukwi-ywa.

34. Sh'uwen'u Davidi atazuyile kumwaña ndali, nkand'ukuyanga wuyo akuti: "Umwene ayanzile kwa mwene wane atili: tendamaga kumuhono wan'umulilo,

35. uhafishe pupo p'avalugu vaho nkuvapelaga ukuva hatengo aha kuviha pupo iyinama ywaho."

36. Shinishi lelo mumañe mwenti mwe va-ñumba ya Yisilayili zitavategaje, ukuti u Yesu wununo, w'imwe mwamuhomeleye pashihovenkanyo, w'u Mulungu amupezil'ukuva w'umwene, amupezil'ukuva w'u Cilisiti.

37. Ilelo lwe viyuye zinizi, p'amoyo gavo galemukufuma, pe valemukuvuzilizya kuva-Peteli nakuvapositili avamwavo valemukuti: mwe vamwit'imwe tutuvuli lelo?

38. P'alemukuvavuzi'y'u Peteli alemukuti: mupinduhaje, mwenti mwozelwaje mwizina lya Yesu Cilisiti, mwe muvwaje uvuswila vwa malandu giñu, mwe muposhela-

je niyikunjilwa ywa Mpepo mufinjile.

39. Sh'ulumfingwi lw'afinzil'Uwene, lwiñu mwene-mwe, navana viñu lwavo vope, vonti navakukutali lwavo vope, ve ng'akuvit'u Mulungu umwene witu.

40. Alemukuyanga naga-mwavo amazwi ge minji naga kuvasimishizya naga kuvambulizya alemukuti: nzagaji mupokwaje muvantu vagonbanu va shinishi iva.

41. Vonti lelo ava ve valiposheley'ahinza izwi lyakwe ve valemukwozelwa, pe valemukwinjila mushivanza musaña woka wuyo avantu 3000.

42. Ve valemukwumishizy'inongwa zye vavavuzizy'avapositili valemukusuntanta shima na mwe vavunganag'avacilisiti na mwe vameñanyag'uvugali na mwe vaputaga.

43. Ilelo vonti mwe vavaliye vont'ishitetemwi shilemukuvagwila muhati. Sh'avapositili vapelaga namamfindango namayege minji.

44. Vonti ve vitisile valemukuva poka, ywonti valemukulilana.

45. Ninsi zyavo niywuma

valemukukala valemukuva-gavanya vonti, valemukulinjila muvupina vwavo un'uvwakwe un'uvwakwe ukuvagavanya.

46. Mwope na mwa tempeli valemukuhomana shima amanda gonti valemukuv'umwoyo woka mwene, vwope nuvugali valemukuvumeñanya muñumba muñumba zyavo mwe zivaliye, iyintu valemukulya avamoyo masangalusu masitakukutana.

47. Shima valemukumutanih'u Mulungu, valemukuva va nkundwa nakuvantu vonti. Uwen'umwene shima alemukwonjezy'ukuvinjizya mushivanza ve vahitihaga ukupokwa.

3.

1. Musaña woka lelo nu-Peteli nu-Yohani valemukuzuva ve vavili ukvala mwa tempeli, valemukujenda pahavalizyo ahakuputila uluputo lwe lyateguha.

2. Pe valemukuhomana numuntu w'alemaye mwe mwa ñina w'ahakwesuhaga valemukumunatul'avamwavo. We shima valemukumuviha kushilyango shya tempeli shye vatili pe pashilyang'ishyianza, valemukuti p'aku-

lav'iywa shikuku kuli vuvo ve vakwinjila mwa tempeli.

3. Uwene lw'avaweni avapeteli nu-Yohani vakuti twinjile mwa tempeli, p'alemukuti : simumpanje hamo aha shikuku.

4. Uwen'u Peteli lwe vamuweni vamutontomeye nkani nu-Yohani p'alemukuyanga nawo alemukuti : utwenesweswe.

5. P'uwen'alemukuvatontomela alemukuti : ingavanga vakumpa yimo.

6. P'u Peteli alemukumuvuzya alemukuti : nizya feza nizya sahabu zye nte nazyo ine, iywene ñene ywe ndi naywo ywe nkukupa : vuhaga mwizina lya Yesu Cilisiti wa mu-Nazaleti ujendaje.

7. P'alemukumulem'umuhon'umulilo alemukumuvusya. Ilelo pe niyinama niyihankala vwakwe yilemukujenda nukugoma panapo.

8. Alemukudov'ukuvuha alemukwimilila alemukujenda. Alemukwinjila navo mwa tempeli alemukuti nukujenda alemukuti nukudovela, alemukutinih'u Mulungu.

9. Vont'avantu valemukumweña lw'akujenda lw'akutinih'u Mulungu.

10. Valemukumumaña ukuti we wuyo w'atendamiye

iywa shikuku kushilyango shya tempeli, shilemukuva-gwila nishitetemwi, valemukutentwa muhati pal'izi zye zimwazil'uwene.

11. Ilelo lwe vazile avumishizizye nu-Peteli nu-Yohani, pe vont'avantu valemukuvashimbilila lwe vali muntanda ye vatili ya Selomoni valemukutentwa ukuluya.

12. Uwen'u Peteli nene lw'avaweni, p'alemukuvavyz'avantu alemukuti: "mwe vayaya mwe vana-Yisilayili imwe, zye mukusukumila zyashi zinizi? Iswe mukutweni nkani shyonu, muli fwe ngati mukuti tumupeley'ukujenda sweneswe na ge maha gitu na vwe vuñila Mulungu vwitu sweneswe? Ndali.

13. We Mulungu wa Abulahamu nu-Yisikaka nu-Yakobu, u Mulungu wa vatata swenti, w'amwimisil'umunamata wakwe u Yesu, w'imwe mwamutwaye kwa Pilati, we muyihanile kuminso kukwakwe lw'uwene alonzi-l'atili imutavule.

14. Nkand'imwe muyihani-le kumufinjile umugolosu, mulemukulava umugogavantu.

15. Uwene nene ucilongozi w'idala lya kuvulanzi we mulemukumugoga. Uwen'u Mulungu w'amuzysizye kuvafwe. Zye tuziweni sweneswe.

16. Wope numunt'uno we mukumweni shinishi we mumañile mweni lw'agomile shinishi pe lilemukumugomwa lye lizina lyakwe wuyo, limugomizye mulwitiho lwe lukwitiho lye lye lye. Ena nkuti lwe lwitiho ulu lw'apezil'u Yesu, lwe lumupiyumunt'uno uvugomu vunuvu vwa muvili vwe mukweni mweni.

17. Ilelo mwe vamwitu, nane mañile ukuti mutamañile zizyo zye mwavombaga, muli fwe vasongo viñu ve vamañile vope.

18. Uwen'u Mulungu nene w'ahonzizye vovulo ukumalilizya zyonti zizyo zy'ayanzi nzila mwilomu lya vakuvwi vonti zy'atili: u Cilisiti alilemukuyimba.

19. Simupindushe lelo muvwelaje, pe namalandu giñu galilemukulekwaga,

20. pe gope namaha gaku-tehama mumwo galilemukwinza galilemukufuma kuminso kwa mwene, pe wope nu-Cilisiti Yesu wuyo w'afingine namwe hali atili nku-

mutuma, p'alilemukumutu-
ma lelo.

21. Nkandi iya kumwana
pakuti imuposhelaje suti, ipe-
laj'inkaya yakwe suti, ifishe
nawo pamaha aga kwandu-
lwa, lwe ywonti yililemukwa-
ndulwa, inza she lilyo u Mu-
lungu ayanzite he hali uku-
yanga shima mwilomu lya
vakuvwi vakwe avafinjile.

22. She wo pe nu-Mose av-
vuzizy'avatata atinzite : u
Mulungu witu umwene alile-
muku vavusizy'umukuvwi
w'ali she nene muvamiu
umu, we mulilemukutejele-
zya zyonti zye ng'akuvavu-
zya.

23. Pe vont'avantu ve nga
vatakumutejelezya umuku-
vwi wununo, pe valilemuku-
tupulwa muluho lwa vo umu.

24. Vonti navakuvwi uku-
fuma pa-Samweli namwe va-
landatine vonti ve vahaku-
vwaga, vope valemukugaya-
ng'amanda ganaga.

25. Mwe vana va vakuvwi
mwenemwe, mwe vana va
lumfingwi lw'u Mulungu a-
finzile navaso, lw'ahayanga
nu-Abulahamu lw'atili : zyo-
nt'inkolo zya munsu zililemu-
kulotwa mumbeyu yah'iwe.

26. U Mulungu lw'amuvu-
sizy'umu namata wakwe, p'a-
lemukutalih'ukumutuma ku-

mwi'imwe sh'atili mbalote
nulugalusyo lw'avagalusizye
kulombwa lwiu lwe mwali
nalwo.

4.

1. Ilelo lwe vamakuyanga
navantu vovulo, pe valemu-
kupalamila kuli vuvo nav-
shiputo numusungatempeli
navasadusayi.

2. Ve vavisitwe nazye va-
haga vakuvavuzi'inongwa
avantu nazye vakuvavuzya
vakuti naswe tukuzyuha ku-
vafwe inza sh'azyusil'u Yesu.

3. Pe valemukuvalema va-
lemukuvigalila muumba ya
va muololo valemukuti tu-
kuzimalilizya shyandavi.
She vazile vwiliy'uvusiku.

4. Avene nene ve vahiywa-
g'inongwa zye vahayangaga,
ve valemuziyitih'avinji, p'i-
shivanza shilemukuyula shi-
lemukufiha pa 5000 ukuvazya
veka ve vanayuli.

5. Valinzile lelo lwe kushiye
ndavi, pe valemukuvungana
mu-Yelusalemu mu mwo
navasongo, navahombe ava-
hataluholo navama naka-
lata,

6. vonti nu-Hanasi washi-
put'umupiti nu-Kayifwa nu-
Yohani nu-Alikandeli, vonti

navajenzi va washiput'umu-piti.

7. Ilelo pe lwe vavavisile pahati, pe valemukuvavuzilizya valemukuti : zyonti zye mukuvomba, zye mukuvombela maha vuli mukuvombela namwizina vuli ?

8. P'u Peteli alemukwizul'u Mpepo mufinjile alemukuvavuzya alemukuti : "Mwe vasongo muvana - Yisilayili umu na mwe vahombe mwe vahataluholo,

9. yeñi mukutulonga musañ'uno imbomb'ininza ye tumuvombey'umuyeyevaz'uno, mukutuvuzilizya mukuti : shyonu shimuzuzuvushizizye wununo ?

10. Pe nkuvavuzya lelo mwenti namwenemwe, nkuvavuzya vonti nava muluho lwa vana - Yisilayili lwonti ukuti : umunt'uno she mwazil'ayimiliye panapa al'umugomu, azuzuvusile mwizina lya Yesu Cilisiti wa mu-Nazaleti w'imwe mwamuhomeleye pashihovenkanyo *u Mulungu alemukumuzyusya kuvafwe.

11. U Yesu Cilisiti wununo lye livwe, ly'imwe mwe vazengaumba mulisyosheye, lye liyipezil'ukuv'itwe lya shipembe shya numba.

12. Atalipo num'uwunji

uwa kutupoha, nizina tute nalyo nalim'ilinji swe vantu kungsi kwivingo uku ilya kupulumushila mumw'iswe."

13. Ilelo ava ve vavungine lwe vavaweni va-Peteli nu-Yohani ukuyanga nakutetema, lwe viyuye ukuti nukalata vate vasunde, vantu vwelele kwa kalata, pe valemukujenda nukusukumila, valemukukumbuha ukuti ve vuvo ve vali nu-Yesu.

14. Ilelo lwe vamuweni wope numuntu w'azuzuvusile pe havili zilemukusova izya kuyang'avene.

15. Pe valemukuvafumwa mwe valongaga, valemukuvuzilizanya vuvo lwe vayelesile

16. valemukuti : tutuvuli navo avantu vanava ? She vonti ve vasamiye mu-Yelusalemu umu vavaweni ukuti vapezil'umumfindango apazelu, naswe numo atakuhana, she naswe tuwuweni.

17. Inongwa zinizi niene ukuti zitakwile mwonti muvantu pe lelo tuvind'uluvindo tutinji : izina linili pe lelo mutamuvuzyaje num'umuntu.

18. Pe valemukuvinjizya havili valemukuvahandanzya valemuti : mutalikumu-

sye nakumo izina Iya Yesu ili, nukuvavuzi'avanti inongwa z'izin'ili mutavavuziye ndali.

19. Avene nene va-Peteli nu-Yohani valemukuti: "amwe zive niza lelo kwa Mulungu inga tukivasajila mwenemwe, inga tukumuleh'uwen'u Mulungu ukumusajila wuyo? Simulonje mwenemwe.

20. Sh'iswe tutamañil'ukuziha nazye tuweni nazye twiyuye. Tukuziyang'apazelu."

21. P'avene valemukwonjezy'ukuti "aheli," ilelo pe valemukuvatavula. She vazile zisoyile izya kusimpa pupo apa kuvahomela, she vahañilag'avantu. Sh'avene valemukumutim'u Mulungu pal'izi zy'avapeleye.

22. Sh'uwen'umunt'uno w'apelilw'umumfindango wakuzuzuvuha amaha gakwe g'amazile ashizile napamashumi gane.

23. Ilelo lwe vavatavuye, p'avene valemukuval'ukuva-vuzi'avamwavo zyonti zy'avashiputo navahombe avahataluholo vayanzile navo.

24. Avene lelo lwe viyuye zinizi, pe valemukuvusy'izwi

lyavo fwe ngat'umuntu woka vwelele, valemukuputa kwa Mulungu valemukuti: "we Muhataywonti, we upezile utili niya kumwana utili niya pansu utili nusumbi utili niywonti ywe yili m-mwo,

25. we wayanzile mwilomu Iya muñamata waho u Davidi utata swenti ulemukuti: "Avakunzi vakusambuha shyonu? Ninkolo zya vantuzikusiva zyashi zye zya shyaha?

26. Avamwene va munsivavusile, avapiti vavungine poka vamululisile numwene na we Cilisiti wakwe."

27. She nalyoli munkaya umu mwe vamuvunganiy'u Yesu umuñamata waho umufinjile, w'umupasile wenewe uvupashilwa, vavungine vonti vatili nu-Helodi nu-Ponti Pilati navakunzi ninkolo zyonti zya vana-Yisilayili,

28. vinzil'ukuvomba zyonti zy'umuhono waho atili zye nkwe mbombaje, zyonti zy'usiye nzila wenewe panjele zyaho zy'utili zikwe zyzinzaje.

29. Shinishi lelo we mwene uyeñaje ulufinjilo lwavo lwe vatufinjiye; avañamata vaho vonti uvapanj'amaha ukuti izwi vayangaje nakuñila.

30. Numuhono waho ugo-
losyaje azuzuvushizyaj'ava-
ntu, gope namamfindango
namayeke upelaje mwizina
lya Yesu umwana waho
umufinjile."

31. Vazile lelo lwe vapusite
vovulo pe palemukujenda nu-
kuyinga pupo pe vavungine.
Vonti valemukwizul'u Mpepo
mufinjile, valemukujenda nu-
kuziyang'inongwa zya Mu-
lungu nakuñila.

32. Vonti lelo mwe vavaliye
ve vayipezil'ukuva vitisi, ve
valemukuv'umwoyo woka
mwene, valemukuv'insingo
yoka nene. Alemukusita nu-
kuva pupo numo uwa kuti
shyane nene neka ishyuma
shyakwe ha, valemukulilana
ywonti.

33. P'avapositili valemuku-
ziyanga namah'amapiti va-
lemukuhomeshezy'izya ku-
zyuh'umwene Yesu, nuvwa-
nkundwa vonti valemuku-
kundwa nkani.

34. Alemukusita nukuva
pupo num'uwa nzala, she
vonti ve vali ninsi na ve
vali niñumba valemukukala,
indalama zya vukazi vale-
mukuzitwala

35. valemukuziviha kuyi-
nama kuvapositili. Ve vale-
mukugavanya vonti valemuk-

kweña mumwo mwe valilaga
vonti un'iywakwe un'iywa-
kwe, mwe valemukuvapa.

36. U Yosefu lelo w'avapo-
sitili vamamupiy'ilya Bali-
naba, lye likuti u Walusu-
vizyo, umwana Levi paluhu,
w'apafilwe mu-Cipeli,

37. w'ali ninsi yakwe, y'ale-
mukukala, indalama alemu-
kuval'ukuviha kuyinama ku-
vapositili.

5.

1. Ilelo p'alipo wok'umu-
ntu, w'ali w'u Ananiya, uwe-
n'umushi wakwe ali w'u Sa-
fila. Ve valemukukala yimo
insi yavo.

2. Izyen'indalama, zye va-
kazile zye valemukwitinkana
valemukuti tuzyishe zimo.
Havili zimo Ananiya alemu-
kuval'ukuziviha kuyinama
kuvapositili.

3. P'uwen'u Peteli alemu-
kuyanga nawo alemukuti:
Ananiya apatiye shyon'u Se-
tano mumwoyo waho atili
umusheywaje u Mpepo mu-
finjile, atili uzyishe zim'inda-
lama zya ns'ila y'ukazile?

4. Lw'ushili ukukala amwe
itali yaho wenewe? Lw'u-
kazile amw'indalama zitili
zyaho wenewe zyope? Zy'u-
kumbusile zyashi zinizi mu-

mwoyo waho? Utatinji utu-
sheyize swe vantu swe va-
mwiñu ndali umusheyize
we Mulungu.

5. Uwen'Ananiya lw'ayi-
y'amazwi ganga p'alemuku-
gwa pansi alemukusililishila.
Pe vonti ve viyuye zinizi, ve
shilemukuvagwila ishitete-
mwi ishyinji nkani.

6. Aven'avalumendo valem-
mukuvuha valemukumuya-
nanya valemukumuñatula
valemukufuma nawo valem-
mukumusyila.

7. Ilelo lwe vizizye utuvali-
lizyo tutatu p'alemukwinjila
wope numushi mwe vali.
Uwene ñene atazimañile izya
mulume.

8. P'u Peteli alemukumu-
vuzilizya alemukuti: mbu-
zya weya, insi yiñu she mu-
honzizye vovulo ukukala
mpela? Uwen'alemukuti: e
we, she tuhonzizye vovulo
mpela.

9. Uwen'u Peteli alemuku-
ti: ihi, fwane mwitinkine
mutili tulingaj'u Mpepo wa
mwene? utakwiya umu-
ligimbo wa yinama yw'ava
ve vasyiliy'umulume waho
pashilyango panapa? Va-
kwinza vakukuñatula nawe
shinishi.

10. P'uwene alemukugwa

muvinama ywa Peteli pana-
pa, wope alemukusililishila.
Lwe vakwinjil'avalumendo
pe valemukwaga wope afuye.
Pe valemukumuñatula valem-
mukufuma nawo valemuku-
musyila pupo pe vasyiliy'u-
mulume.

11. Iel'ishitetemwi shile-
mukushigwila shitili nishiva-
nza shyonti shitili navantu
vonti ve viyuye zinizi.

12. Izyen'ino ve zya vapo-
sitili zilemukupela namamfi-
ndango namaye'aminji lwe
vakweñ'avantu. Avene shi-
ma valemukuvungana vonti
muntanda ya Selomoni valem-
mukuv'umwoyo woka mwe-
ne.

13. Avamwavo ñen'avantu
valemukusita nukuva pupo
numo uwa kuyitumpiha uwa
kuval'ukusangana navo nda-
li, vont'avantu valemuku-
vamwamiha.

14. Avene ñene ve vamwiti-
hag'umwene, valemukusa-
ngana navo avinji nkani,
navanayuli navantanda.

15. Pe zilemukwanda pupo
izya kuvañatula navaviñu
izya kuvaviha pamasolo pa-
yilili ywavo napamasagala
gavo, valemukut'u Peteli
ing'akutuha, pe shinzyunguli
shyakwe shivasundile vame.

16. Valemukukuluha ukuvava mu-Yelusalemu avinji nava munkaya zyonti zye zyali kupipi valemukulundila mumwo. Valemukuleta navavinu nava mpep'inkanamano zye zivapenuy'ishipena. Pe vonti valemukuzuzuvuha.

17. Pe valemukuvuha nuwashiput'umupiti navamwavo vonti, navashivanza shya vasadusayi, ahafwishi halemukuvapelel'ukuyitwa.

18. Pe valemukuvalem'ava-positili valemukuvinjizya muñumba ya vamuñololo.

19. Uwen'uhavizya wamwene nene alemukwigula kushilyango shya kuñumba ya vamuñololo pavusiku, alemukuvafumwa alemukuvavuzya alemukuti :

20. simuvale muhimilile apazelu mwa tempeli, muhavavuzya'avantu zyont'inongwa zya vulanzi vunuvu.

21. Avene lwe viyuye linili, pe valemukulavila ukuvava mwa tempeli lwe kushiye shyanzance, valemukuvavuzya'inongw'avantu. Uwene nuwashiput'umupiti navamwavo ve vavungine, pe valemukuvit'avaluhomano lwa vahombe avahataluholo navasongo va mushivanza shyo-

nti shya vana-Yisilayili. Ilelo pe valemukuvatuma avakuvasenda muñumba ya vamuñololo.

22. Aven'avañamata lwe vavazil'ukufiha muñumba ya vamuñololo, pe valemukwaga vate mumwo. Pe valemukual'ukuvavuzya ve vavatumile,

23. valemukuti : iyen'inu- mba ya vamuñololo twazile vigaliy'ahinza, vope navasunzi tuvazile vimiliye kushilyango, nkandi lwe twinjiye muñumba, pe tulemukwaganum'umuntu mumwo.

24. Ilelo lwe viyuye linili numusunga-tempeli navashiput'avapiti, pe valemukujenda nukwalangan'avene valemukuti : ilelo shye shyonu shinishi havili ?

25. P'alemukuvava pupo pe vali wok'umuntu alemukuvavuzya alemukuti : yeni avantu ve mwamavigaliye muñumba ya vamuñololo vali mwa tempeli, vimiliy'apazelu, vakuvavuzya'inongw'avantu.

26. P'umusunga-tempeli alemukuvava navañamata vakwe alemukuvasenda, valemukwovelava navo, she vahañil'avantu valemukuti vakututinja namavwe.

27. Valemukuvaviha mwe

ival'uluhomano lwa vahombe vahataluholo. P'uwashiput'umupiti alemukuva-vuzilizya

28. alemukuti : amwe tuta-vavuzizye ukuti inongwa zy'izin'ili mutahamuvuzye num'umuntu? Havil'imwe inongwa zyi'u zinizi mukuzikumusya mwonti mu-Yelusalemu umu. Ingavang'imwe amavanda ga muntu wununo mukusungwa mutili gatulanduzy'iswe?

29. Pe va-Peteli navapositili avamwavo valemukwamula valemukuti : "nu-Mulungu navantu, she pakuti tumusajil'u Mulungu.

30. Uwen'u Mulungu wa vatata vitu amuzusizy'u Yesu w'imwe mwamamugozile pala pe mumhomeleye pikwi.

31. W'amwimisil'u Mulungu numuhono wakwe umulilo, amupezil'ukuv'ucilongozi, amupezil'ukuv'umuposhi uwa kwinz'ukuvapa nulupinduho nuvuswila vwa malandu avana-Yisilayili.

32. Ilelo naswe tuyipezil'ukuva swe vahome ukuhomeshezy'inongwa zinizi ukuti zya nalyoli. Wope nu-Mpepo mufinjile vovulo w'u Mulungu avapiye nzila vonti ve vakumusajila."

33. Ilel'avene zilemukuva-vola muhati valemukuti tuvagoje.

34. P'alemukuvuha woka wamwavo muluhomano lwa vahombe avahata luholo, umufwalisayi, w'ali w'uGamaliyeli izina, umusambilizya nkomelezyo we vahamuñila nkani vont'avantu alemukuti : simuvafumwe kunzi hans'avapositili.

35. Ilelo p'alemukuvavuzy'avamwavo alemukuti : "mwe vamwitu mwe vana-Yisilayili, zye mwolovele mukumbushe nkani izi zye mutili tusundaj'avantu vana.

36. She patadiliye nkani p'ahavuh'u Tuyida, alemukuvahop'avantu alemukuti : ne w'ushit'ulive, valemukumwumishizy'avant'avanayuli impuga val'amashum'amashumi gane. We vanuzimanzizye lelo. Aven'ava ve vamulandite vajenzite nukusavalila. Vapalankine.

37. Havili ulwa pisinda alemukuling'u Yuda wa mu-Galilayi ula, alemukuvuha pala pe vakuvazilw'avantu, pe vakusimylwa, alemukuvahop'avant'avinji valemukumululih'umu-Loma vale-

kuputa valemukuvavih'inove.

7. Pe ninongwa zya Mulu-
ngu zilemukusavalila, vope
navasundikwa valemukuje-
nda nukwonjezya ukuyula
mu-Yelusalemu. Vope nava-
shiputo impuga zilemukuva-
hol'izya lwitiho.

8. Uwen'u Sitefwani nene
w'alemukupela namamfinda-
ngo namayel'amapiti lwe va-
kwen'avantu, sh'ayizuye ni-
yikunjilwa ywa vwila na-
maha.

9. Ilelo pe vamo navamu-
shivanza shye vatili shya
va Libelitini navamushiva-
nza shya vamu-Cilene nava
mushivanza shya va mw-Ali-
kandeliya nava mushivanza
shy'ava ve vafumile namu-
Gilikiya namw'Asiya, vale-
mukudalinkana nu-Sitefwani
amadali.

10. Uwen'alemukuvamena,
sh'alemukuyanga namunjele
namwa Mpepo.

11. Pe valemukujenda nu-
kuvap'inkam'avantu avaku-
ti: twiyuy'iswe lw'avasamu-
y'umusamu nu-Mose nu Mu-
lungu.

12. Valemukuvahalam bi-
h'avantu vonti navahombe
avahataluholo navamañaka-

lata valemukumukupushila
valemukumusompola valem-
mukumutwala kuluhomano
lwa vahombe avahataluholo.

13. Valemukuleta navaho-
me ava kumuyang'izy'ile-
nga. Ve valemukuti: umu-
nt'uno akulindilila shima a-
kuyanga nizya kusamula pa-
vufinjl'ipa, nizya kusamu-
l'inkomelezyo zya Mose.

14. She twiyuy'iswe lw'a-
kuti: u Yesu wa mu-Naza-
leti uno niñumb'imfinjile ino
aliyimongolanya gope nami-
ho g'atuvuzizy'u-Mose — ali-
tupang'aganji.

15. Ilelo pe lwe vamuto-
ntomeye vonti ve vatendime
muluhomano lwa vahombe
avahataluholo umu, valemu-
kwaga kushyeni ayandusile;
ali fwe vahavizya va kumwa-
ña.

7.

1. Pe washiput'unupiti ale-
mukumuvuzilizya alemuku-
ti: vul'iwe amwe she zili
vovulo?

2. Uwen'alemukuti: mwe
vayaya, mwe vamwit'imwe;
na mwe vatata, mutejelezya-
je zye nkuvavuzya: u Mu-
lungu umuhatavupiti vwonti
amwitushizizye Abulahamu
utata swenti, lwe suti ali

mu-Mesopotamiya. Lw'ashili nukusamila mu-Halani,

3. alemukumuvuzya alemukuti : yepaga namunsi yah'umu na mwe muvujenzi vwah'umu, uvale munsi ye ndilemukukusontela nene.

4. Ilelo p'u Abulahamu alemukwepa munsi ya va-Kalidayi alemukusamila mu-Halani. Havili lw'afuy'uyise, p'u Mulungu alemukumwefwa pala havili alemukumviha munsi mwe musamiye imwe shinishi.

5. Alemukusita nukumupa nayoka iya kuv'uvupwano vwakwe wuyo nayoka niya kuva fwe lwayo uvutali, alemukufingana nawo lwe lumfingwi alemukuti : ndilemukuvap'imwe, ililemukuva yinu mwenemwe nawe nimbeyu yaho, y'ikukupwanila mwisinda. Ly'alemukuyanga lw'uwen'ashili nukupap'umwana.

6. Lyope na linili u Mulungu alemukumuvuzya nzila alemukuti : imbeyu yaho ililemukushintila munsi yim'injeni, mwe valilemukutinji nukuyikonzya valilemukutinji nukuyizizya amah'amashum'amashumi gane.

7. Avene nene avantu ve valilem'uvuzya avana vaho, ve ndilem'ukuvalonga nene.

Havili ulwa pisinda, pe valilemukufuma mumwo, valilemukumbombela panapa. Alemukuyanga vovul'u Mulungu.

8. Ilelo p'u Mulungu alemukwitinkana nawo palwitinkano lwa kuvolwa. Ilelo p'uwene Abulahamu alemukumupap'u Yisikaka, alemukumvola pisiku lya muna. Uwen'u Yisikaka alemukumupap'u Yakobu. Uwen'u Yakobu alemukupap'avatata vitu ishumi navavili avahataluholo.

9. Aven'avatata vitu avahataluholo lwe vahamugulumw'u Yosefu, pe valemukujenda nukumukala mw'Egipiti. Uwen'u Mulungu nene w'alemukuva nawo.

10. Alemukumupoha muvupotwe vwakwe vwonti, alemukumupa nuvwa nkundwa ninjele kwa Fwalayo umwene wa mw'Egipiti namunamba yakwe yonti.

11. Ilelo p'ilemukugw'inzala mwonti munsi ya mw'Egipiti namu-Kanani, ilemukupela nuvupotwe uvwinji nkani. Avatata vitu valemukusova niywa kulya.

12. P'uwen'u Yakobu alemukwiw'ukuti uvulezi vulipo mw'Egipiti, p'alemukutum'avatata vitu ulutanzi lula.

13. Lwe vavazile ulwa vu-
vili, pe valemukumumañ'u
Yosefu avamwavo. Pe wope
nu - Fwalayo alemukuluma-
n'uluho lwa Yosefu lw'afu-
mile.

14. P'u Yosefu alemukutu-
m'avantu avakuval'ukumu-
send'uyise navana vakwe vo-
nti, amashumi gasanu naga-
vili navasanu pupo.

15. P'u Yakobu alemukwi-
h'ukuvala mw - Egipiti.
Mw'alemukufwila nawuyo
navatata vitu.

16. Amayimba gavo vale-
mukugaviha mu-Sikemu,
mumbipa y'u Abulahamu
amakazile nindalama nava-
na-Hemoli mu-Sikemu mu-
mwo.

17. Il'umwaha lw'apala-
miye uwa kwinzila zizyo zy'u
Mulungu afingine nu-Abula-
hamu, pe valemukuyul'ava-
ntu valemukuv'avinji mw-E-
gipiti mumwo,

18. valemukufiha pupo p'a-
lolesil'uwunj'umwene w'a-
tamumañil'u Yosefu.

19. W'alemukuvatilinga ni-
shifumbo ishya lombwa ava-
tata vitu uluho lwonti, ale-
mukuvizizy'avatata vitu
sh'atili vatagaj'avana vavo
utuzelu. Sh'uwen'atili pe
valisila vonti.

20. P'alemukupapw'u Mose

pamwah'uno. Uwene al'u
mwinza nkani nakwa Mulu
ngu. We valemukumusunga
muñumba ya yise amezi ga-
tatu.

21. Ilelo lwe vamutazile,
p'alemukumulombol'usa-
mwene wa kwa Fwalayo ale-
mukuti umwana wan'uwene.

22. Pe valemukumulanga-
nizya zyont'injele zya v-Egi-
piti. Nazy'avombaga nazy'a-
yangaga — zyont'alemukulo-
leh'amaha.

23. Ilelo lw'amazil'amah'a-
mashumi gane, p'alemukuku-
mbuh'uwene mumwoyo wa-
kwe alemukuti : mbale mbe-
ñ'avamwitu avana Yisilayi-
li.

24. Ilelo p'alemukwaga wo-
k'umwana - Yisilayili vaku-
muhom'umusitamalandu.
P'uwen'alemukumutula ale-
mukumupoha wuyo we va-
mulevenzizye alemukumu-
homang'umw-Egipiti.

25. Uwene alemukuti inga-
vanga mwe vakumumañil'a-
vamwavo ukut'u Mulungu
akuvaposhela we muhono
wakwe. Avene nene vale-
mukusita ukuzimañinsanya.

26. Shyandavi lelo lw'ava-
zile havili ukuveña, p'ale-
mukwaga vakulwa vuvo va-
tupu. P'uwen'alemukuti
mbatazye mbakundaye

alemukuti: she mwe vana muntu mwe yantu mwe, mukulevenzanya shyonu mwe yuvo vatupu mwe vana muntu?

27. Ilelo p'uwene w'atili imuhom'uwanwitu alemukumubuncila alemukuti: unan'akuvisil'iwe atili uve we mupiti wavo uve we mulonga malandu gavo?

28. Ingavanga ukwanz'ukungoga nane inza she wamamugozil'umw-Egipiti mavwila?

29. P'u Mose alemukushimbil'izwi linili alemukushintila mu-Midyani. Mw'alemukupap'avana vavili avanayuli.

30. Ilelo lwe gashilinkine havili amah'amashumi gane, p'alemukumwitushizya mulwugwa lwa kwigamba Sinayi uhavizya wa Mulungu. Alemukumwitushizya mumilo wa mwoto mumyuti ya lwangwa.

31. Uwen'u Mose lw'aweni ishyitushizya shinishi, p'alemukusukumila. Ilelo lw'akupalamila, lw'akuti ncimané kupipi, p'alemukwag'izwi lya mwene likumwita

32. likuti: Nene ne Mulungu wa vaso, ne Mulungu wa Abulhamu ne Mulungu wa Yisikaka, ne Mulungu

wa Yakobu. P'alemukujenda nukutetema u Mose. Alemukuñila nukweñelezya.

33. P'uwene alemukumu-vuzya alemukuti: zulag'indyato zya muyinama ywaho, she pupo p'uyimiliye pe pans'imfinjile.

34. Neñizy'ine, mbaweni ukuyimba avantu vanemw-Egipiti, ninkuta yavo ye vakukuta yope niyuye, pe nisile shinishi nkuti mba-poshe. Nzagaga lelo nukutuma mw-Egipiti wene-we.

35. We w'u Mose wuyo we vamusisite lwe vatili: unanu akuvisile atili uve we mupiti wavo iswe, uve we mulonga malandu gavo? W'alemukumutuma wuyo u Mulungu alemukuti: ukuya we songo wavo, ukuya we muposhi wavo. Alemukumutuma poka nuhavizya, w'amwitushizizye mumyuti ya lwangwa, uwa kumutula numuhono wakwe.

36. W'alemuku vafumwa lw'apezile namamfindango namayele namw-Egipiti namwa sumbi mushemamu namulwuga mwe vadilaga amah'amashumi gane.

37. We w'u Mose ula w'ava-vavuzizy'avana-Yisilayili atili: u Mulungu alilemukuva-

vusizy'umukuvwi w'ali fwe nene muvamwi'umu.

38. We wuyo atili nukwizya nuhavizya mushivanza mula, w'ayanzile nawo pigamba Sinayi, atili nukwizya nava-tata vitu, we wuyo aposhele-ye ninongw'indanzi izya kutuvuzy'iswe.

39. Avene nen'avatata vitu valemukumwila, valemukumu-sufwa. Ilelo p'amoyo ga-vo valemukweñezya mw-E-gipiti havili.

40. Valemukuyanga nu-Aloni valemukuti: utumati-l'amalungu ge gakutulongo-lela kwilongolela, sh'u Mose uno w'atufumizye muni ya mw-Egipiti, we tutamuma-ñile kw'ashimbiliye.

41. Pe pala vahamatag'i-nkambaku, pe pala lilungu lyavo vahalitwalila iywa ku-finjila, pe pala vapezil'ulwi-zy'ulupiti lwa kudovel'ahan-tu he vapezile niñove zyavo.

42. P'uwen'u Mulungu ale-mukuvagunjila. Alemukuva-taga alemukuti valeshe fwa-ne vazivombe zye mpuga zya nzota zya kumwana, inza she lilyo lisimvilwe namwa kalata wa vakuvwi lye liku-ti: Mwe va numba ya Yisi-layili imwe, lwe mwali mu-lwugwa mula amaha ama-shumi gane, amwe pe mwa-

mambombeye hamo aha ku-finjila kukwane? Amwe iywen'iyinji iywa kufinjila kukwane mwamandete ye? Ha.

43. Lye lihema lya Moloko nene lye mulemukujenda na-lyo, na lwe luzota lwa mu-lungu wiñu Lomfwani, ywe yiholanyo yila ywe muvi-nzile iywa kuvisugamilila, iywo nene ywe mulemuku-jenda naywo. Zye zizyo ndilemukuvashintizya ndile-mukuvapitilizya namu-Babe-li.

44. Ilyen'ihema lya Mulu-ngu ilya kuyiholesya mumwo, lye vali nalyo avatata vitu mulwugwa mula. Lye vaze-nzile valandite mumwo mw'a-lajizizye Wuyo w'amulajizi-zy'u Mose pala p'atili: liva-nje inza she shiholanyo shy'uweni.

45. Ithem'ili lwe valiposhe-ley'avatata vitu pe valemukwinza nalyo muns'umu pa-la pe vajenda nu-Yoswa, pala pe vakonzizy'insi ya vakunzi v'u Mulungu avefizye ku-shyeni shya vatata. Lye lilyo alemukulyaga na we Davidi lw'alipo.

46. Wuyo nene w'alemukwag'uvwankundwa kumi-nso kwa Mulungu, alemukusalifwa alemukuti: u Mu-

lungu wa Yakobu ntili nku-
mwanzila pavuyo.

47. Uwen'u Selomoni w'a-
lemukumuzenjel'inumba.

48. Uwen'umulusyi nene
w'atakudila munzenje ninove.
Inza she lilyo wope numuku-
vwi akuyanga lw'akuti :

49. "Iya kumwana shyeshi-
tengo shyane shya vumwene.
Iya pansi nene he hatengo
aha kuvaha pup'iwinama
ywan'ine. Ye namba vuli
ye mukuti munzenjel'ine
imwe? Zy'akuyang'umwene.
Pali poshi apakutuzi'ine ?

50. Vwonti viniyi amwe a-
tapedile we muhono wane
wununo ?

51. Mwe vagomu munsin-
go, mwe vakunzi namoyo
namakutwi, mukumvila shi-
m'u Mpepo mufinjile. Inza
she vahonzizye vovulo ava-
s'imwe, she muhonzizye vo-
vulo namwenemwe.

52. We mukuvwi vuli we
vatamuywimil'avas'imwe ?
She vahavagoga vonti ve va-
hamuyanjalaga nzila Umu-
golosu, ve vatili akwinza, we
namwe shinishi mujenzite
nukumulila nukumugoga.

53. Ukuposhela kwe mupo-
sheley'inkomelezyo zye va-
vaposheleziny'avahavizya,
nkand'ukuzilandata kwe mu-
takuzilandata."

54. Ilelo lwe viyuye zinizi,
pe zilemukuvavola muhati,
valemukujenda nukuyiluma.

55. Uwene nene sh'amizu-
y'u Mpepo mufinjile, p'ale-
mukutontomela kumwana,
alemukwen'uvupiti vwa Mu-
lungu, alemukwena na we
Yesu lw'ayimiliye kumuhono
mulilo wa Mulungu,

56. alemukuti : yeni, mbwe-
ni kwigusile kumwana, wope
na we Mwanamuntu imuwe-
ni ayimiliye kumuhono muli-
lo wa Mulungu.

57. Avene pe valemukupo-
ngomoh'izw'ipiti nkani, vale-
mukudind'amakutwi ninove
valemukumuvushila vonti,
fwe ngati vamitinkin'inkama
nzila.

58. Pe valemukumubunci-
lizya muhaya valemukumu-
fumwa kunzi; kwe valemuku-
mutinza namavwe. Avene
vala ve vamulonjelaga, v'a-
menda gavo amatote vale-
mukuvaha kuvinama kumu-
lumendo we vatili u Savuli
izina.

59. Pe valemukumutinza
namavwe u Sitefwani. Uwe-
n'alemukuputa alemukuti :
we mwene Yesu, poshela-
g'umpepo wan'uno iwe !

60. Ilelo : p'alemukusuga-
mila pansi, alemukuvilishi-
lizw'ipiti alemukuti : mwe-

ne, utavalanduzy'umuland'u-
no! Ilelo pe lw'ayanzile li-
nili p'alemukujend'ukuka-
t'utulo twa vufwe. Uwen'u
Savuli wope alemukuti vasa-
lipa she vamugoga.

8.

1. Ilelo pe musa'uno pe
vulemukwand'uvuywimilwa
uvupiti uvwa kuywimil'ishi-
vanza shya mu-Yelusalemu.
Ilelo p'ava mushivanza vale-
mukujenda nukusavalila va-
lemukuvala mwonti muni
ya mu-Yudayi niya mu-
Samaliya. Ve vapositili veka
vatahashimbila.

2. Uwen'u Sitefwani vale-
mukumusyila vamo ve va-
muñilag'u Mulungu valemu-
kumulosezy'ilosy'ipiti.

3. Uwen'u Savuli alemu-
kushiywalangany'ishivanza,
alemukwinjila muñumba
zyonti mwe zilandatine, ale-
mukuvadendemula navana-
yuli navantanda, alemuku-
vigalila muñumba: ya va-
muñololo.

4. Avene néne ve vasavali-
ye, valemukupanguzya vale-
mukukumusya izwi lya no-
ngwa zya kupulumushila mu-
mwó.

5. Uwen'u Filipu alemu-

kuval'ukufiha munkaya mu-
Samaliya, mw'alemukuva-
vuzy'avant'inongwa zya Ci-
lisiti.

6. Aven'avantu mu-
mwó valemukutega nkan'a-
makutwi, yonti mwe vavaliye
valemukutejelezya zy'aya-
ngag'u Filipu, valemukweña
namamfindango g'apelaga.

7. She ve vali nimpep'inka-
ndamanu valemukwaga zi-
kukuta nkani lwe zikufuma
mumwavo. Nave valem-
y'iywambi nave vadyogole-
laga valemukwaga vakuzu-
zuvuha vonti.

8. Pe valemukuseshela nka-
ni munkaya mumwo.

9. Ilelo munkaya mumwo
mw'al'umuntu lw'ashili nu-
Filipu, izina lyakwe ali u
Simoni. W'alemukweleha,
avahofile shim'ava-Samaliya
alemukuti ne shit'ulive ne
mupiti.

10. Avene vonti navansi
navapiti valemukumwumi-
shizya valemukuti: we Maha-
ga Mulungu ge vakuti ge
maha amapiti.

11. Ukwen'ukumwumishi-
zya lelo, kwe vamwumishi-
zyaga, sh'ayanzite he hali
ukuvahopa niñeleho zyakwe.

12. Apene néne lwe vitisile
kwa Filipu, lw'avavuzyağa

nizya vumwene vwa Mulungu nizy'izina Iya Yesu Cilisiti, pe valemukwozelwa navanayuli navantanda.

13. Pe wope nu-Simoni uno alemukujenda nukwitiha. Ilelo lw'ayozilwe, p'alemukumwumishizy'u Filipu alemukwizya nawo shima, alemukusukumila lw'akwen'a namamfindango namayel'amapiti g'apelag'uwene.

14. Avene nen'avapositili mu - Yelusalemu lwe viyuye iya mu - Samaliya iposheley'izwi Iya Mulungu, pe valemukuvatum'ava-Peteli nu-Yohani valemukuti: simuvale muhawe'ne.

15. P'avene valemukwih'ukuvala. Ilelo lwe vafisile pe valemukuvalavil'u Mpepo mufinjile she vatili vope vamu-poshelaje.

16. Sh'ashili ukuvishila nawoka mwe vavaliye, kweka kwe kwozelwa, kwe nene kwe vozilwe mwizina Iya Yesu mwene.

17. Valemukuvaviha ni'no-ve, ilelo p'alemukuvinzil'u Mpepo mufinjile.

18. Uwen'u Simoni nene lw'aweni u Mpepo akwinza lw'avapositili vavavihag'ino-ve avantu, p'alemukuvale-tel'indalama

19. alemukuti: nane mumpanj'amaha ganaga, nane we nga nkumuvih'inove, ukuti aposhelaj'u Mpepo mufinjile wope.

20. P'u Peteli alemukumu-pilila alemukuti: "valaga nindalama zyaho kuvutupulwa, sh'usiyil'utili iyikunjilwa Mulungu yw'atukunjiye pavwila umuntu akukala nindalama.

21. Nahoka nahame'ne nahoka nahagavo iwe munongwa zinizi, sh'umwoyo waho atagolosile kwa Mulungu.

22. Utinji mpezile lelo imbi-vi zyane zinizi, ulambilizyaje kwa Mulungu, ma'ni ingavanga p'akuleh'insivo zya mumwoyo waho mbivi, zy'usiyile zinizi.

23. She nkuwen'ine, ugwiliye namu'ongo inkali namunkus'impiti zya vugombanu iwe."

24. Uwen'u Simoni alemukwamula alemukuti: simu-ndavile mwenemwe kwa mwene hatinz'ukunaga nahamo zye muziyanzile zyon-ti.

25. Avene lwe vayanzil'izwi Iya mwene lwe valihomeshezizye, pe valemukuvwela ukuvala mu-Yelusalemu nohavili. Mwidala lwe

vakujenda, pe valemukuzi-
yanga munkay'ininji zya va-
Samaliya inongwa zya kupu-
lumushila mumwo.

26. P'uhavizya wa mwene
alemukumuvuzy'u Filipu a-
lemukuti : vuhaga uyeŋezye
kuluvasu lwa kumuhon'u-
mulilo uku, uhafishe pamu-
sevo w'afumile mu-Yelusale-
mu w'ayisil'ukuvala mu-
Gaza w'ayumiye shinishi.

27. P'uwen'alemukuvuha a-
lemukuvala. P'alemuku-
mwag'umuntu wa mw'Etio-
yopi umupase, umuhombe
wa Kandake wa mwen'u-
mwantanda wa v'Etioyopi.
W'alemukusunjilil'inumbaya
shyuma shya mwene wakwe
shyonti. W'avazile mu-Ye-
lusalemu ukuputa.

28. Shinishi p'alemukuvwe-
la kuhaya, atendime p'igeleti
lyakwe, alemukuvazya paka-
lata wa Yesaya umukuvwi.

29. P'u Mpepo alemukumu-
vuzy'u Filipu alemukuti : pa-
lamilaga kwigeleti linili uli-
landate.

30. P'u Filipu alemukupi-
mpila ukuvala kukwo, ale-
mukwaga akuvazya mumu-
kuvwi Yesaya. Alemukumu-
vuzilizya alemukuti : amwe
uzimaŋinsinye zinizi zy'uku-
vazya pakalata?

31. Uwen'alemukuti : pe
nzimaŋinsanye vuli inga nu-
mo uwa kundanganizya ?
P'alemukumulambilizy'u Fi-
lipu alemukuti : zuvaga tu-
tendame swenti panapa.

32. Izyene nen'inongwa
zy'avazizye pakalata zye zi-
nizi akuti : "Vavazile nawo
kuvuvolelo ngati nonzi ; inza
sh'ahagonzi hakupuma mwā
lw'ahalemil'umutendavusepe-
sh'ahonzizye wop'uwenē aku-
sit'ukwinul'ilomu ukuyanga.

33. Izya kumusunda zihā-
sila mwe mulwisyo lwakwe
lw'ayisyaga. Unan'akuva-
zy'amaha gakwe aga kula-
ndil'uwene ? Sh'u'vulanzi
vwakwe vusompolilwe mu-
ns'umu vuzuyile kumwana."

34. P'umupase alemuku-
muvuzilizy'u Filipu alemuku-
ti : mbuzya weya, akumuta-
h'unanu umukuvwi panapa ?
Amw'akuyitaha weka, a-
mw'akumutah'uwamwavo ?

35. P'u Filipu alemukwa-
nd'ukuvusy'ilomu alemuku-
yanga alemukutaliha pano-
ngwa zinizi zye vayangaga,
alemukumuvuzya zyont'ino-
ngwa zya kupulumushila
mumwo izya Yesu.

36. Ilelo lwe vakujenda, pe
valemukufiha kwijenje limo.
P'umupase alemukumu-
vuzya alemukuti : yeŋa ig'a-

minzi. Shyonu shisyaye ishya kunkana ukwozelwa?

37. P'u Filipu alemukuti: ing'uyitisiile numwoyo wahó wonti, pe nashimo. P'u wene alemukwamula alemukuti: imwitisile Yesu Cilisiti ukúva we w'umwana wa Mulungu.

38. P'alemukuti: yimilila. Pe lilemukwimilila igeleti. Ilelo pe valemukwiha ve vavili nu-Filipu numupase valemukuvala mwijenje alemukumwozya.

39. Ilelo lwe vafumile mwijenje, p'u Mpepo wa mwene alemukumusompolu Filipu. Ilelo umupase alemukupotwa nukumwaga nakumo, sh'uwen'alemukujend'idala lyakwe alemukuseshela muhati.

40. Uwen'u Filipu nene valemukumwaga ali mw'Asitoti. Kw'alemukupanguzya. Inongwa izya kupulumushila mumwo alemukuziyanga munkaya zyonti, alemukuval'ukufiha nazyo namu-Kesaleya.

9. 1-22; 22, 3-16; 26, 9-18.

1. Uwen'u Savuli lw'ashili, lwe suti atulunzine akufutimana lw'akuvafinga akuti mbagoje avasundikwa va mwene. Alemukuvala nakuwashiput'umupiti.

2. Alemukulav'avakalata avakujendela ukúvala kushivanza shya va-Yuda shya mu - Damasika alemukuti inga mbazile mumwo vamo ava mwidal'ili navanayuli navantanda, pe nkuvakunga nkwinza navo mu-Yelusalemu umu.

3. Ilelo lw'akujenda, lw'akwand'akupalamila mu-Damasika, p'alemukwitushil'uluhozyo lukufuma kumwana lulemukumumesezya pashezi.

4. P'u wene alemukugwa pansi alemukwaga izwi likuyanga nawo likuti: we Savuli, we Savuli, ukumywi ma shyonu?

5. P'u wene alemukuvuzilya alemukuti: we nanu mwene? Uwen'umwene alemukumuvuzya alemukuti: nene ne Yesu, n'ukumywi ma.

6. Vuhaga uvale munkaya umu, mwe vakukuvuzya vakuti uvombe zizino zizino.

7. Avene nen'avamwavo ve vajendaga nawo, ve vimiliye pupo, valemukuyengwa. Sh'ukwiya kwe vivuy'izwi, uwene nene wahayanga we valemukupotwa nukumwena.

8. P'u Savuli alemukuvuha pansi p'aguye. Ilelo lw'akuti nene, p'alemukwaga atakwe-

na. P'avamwavo valemukumulem'umuhono valemukumutetesya ukuvala nawo mu-Damasika.

9. P'alemukudil'amanda gatatu shisitakweña. Niyintu alemukusita nukulya nami-nzi alemukusita nukuwela.

10. Ilelo mu-Damasika mwmwo mw'ali wok'umusundikwa, w'ali w'u-Ananiya izina. W'alemukumwitushizy'umwene alemukuyanga nawo alemukuti: we Ananiya! Uwene alemukwitiha alemukuti: ta mwene.

11. P'umwene alemukumu-vuzya alemukuti: vuhaga, uvale mwigulumo lila lye vakuti lye ligolosu, mw'uhaval'uhavuzilizye muñumba ya Yuda utinji: mungandolel'u Savuli we vakuti wa mu-Talisi. Yeña sh'alemil'ukuputa.

12. Ilelo ayazile amwitu-shizizy'umuntu we vakuti w'u Ananiya izina, ayazile akwinjila mw'ali akumuviha niñove, ilelo p'ayazile akweña havili.

13. Uwene Ananiya alemukwamula alemukuti: mweñe vambuizy'avinji izya muntu wununo, zy'avafinjile vaho va mu-Yelusalemu avizizizy'apinji.

14. Mwope namunumu avashiput'avapiti vamupiy'ama-ha aga kuvakunga vonti ve vakutah'izina lyaho pashi-puto.

15. Uwen'umwene alemukwamula alemukuti: valaga we, sh'umuntu wununo nsonta yane insavulwa iya kwinz'ukuvatwalila mum'izina lyane navakunzi navamwene navana-Yisilayili.

16. She nkumulanganizya nene gont'amayimba gugo g'izina lyanelilemukumupelelaga ukuti ayimbaje.

17. P'u Ananiya alemukuvava alemukwinjila muñumba mw'ali, alemukumuvih'ino ve alemukuti: we Savuli, we wamwitu, u Yesu ula w'akwitushizizye mwidala lila ly'uhajenda lw'ukwizu-ku, antumile kukwahó atili uhamuvuzye utinji: uyeñaje nohavili uyizulaj'u Mpepo mufinjile iwe.

18. Pe tulemukujenda nukupapatuha muminso panapo ngati tupapazula, p'alemukweña nohavili.

19. Ilelo p'alemukuvuha alemukwozelwa. Alemukuly'i-yintu, ilelo p'alemukwaga mumuvili amaha gakuvwela.

20. P'u Savuli alemukudila mu Damasika kuvasundikwa:

Alemukusita nukuhava ukumukumusy'u Yesu muñumba zyavo zya kuputila mumwo alemukuti : we w'umwana wa Mulungu wuyo.

21. Vonti ve vahiŵwaga zinizi valemukusukumila valemukupitilizya valemukuti : uno amwe ate wuyo w'avywalanganyaga mu-Yelusalemu ve vaputilaga mwizina linili ? Namunumu ayinzile zye zizyo, atili nkuvakunga nkuvadendemulila kuvashiput'avapiti.

22. Uwen'u Savuli alemukwonjezy'ahinza ukugomw'amaha. Aven'ava-Yuda ve vasamiye mu-Damasika valemukwalangana lw'akuvamenelezy'izya kuti u Yesu wununo we w'u Cilisiti.

23. Ilelo lwe padila p'ava-Yuda valemukuhomana valemukwitinkana izya kumugog'u Savuli.

24. Uwene nene alemukwiŵwa zye vamitinkine. Napayikwilo valemukumwivilila nashyamusaña nashyavusiku valemukuti pe tukumugojela.

25. P'avasundikwa valemukumusenda shyavusiku valemukumutusya pilinga valemukumwisya lwe vamuvibile mushitundu.

26. Ilelo lw'avazil'ukufihamu-Yelusalemu, p'alemukuti nsangane nava sundikwa. Nkand'avene valemukumuñila valemukuti : akutubo-pelezya lw'akuti ne musundikwa nane.

27. Uwen'u Balinaba nene w'alemukumusenda alemukumutwala kuvapositili alemukuvavuzya nazy'u Savuli amuweñi mwidal'umwene nazy'ayanzile apazelu inongwa zy'izina lya Yesu mu-Damasika shisita kuñila nahamo.

28. P'u Savuli alemukwizya navo alemukujendang'apazelu mu-Yelusalemu. Alemukuziyang'inongwa zy'izina lya Yesu mwene shisita kuñila nahamo.

29. Alemukuyanga nava-Yuda vafuma kuvu-Giliki, alemukudalinkana navo amadali. Avene nene valemukusiva ukuti tumugoje.

30. Aven'avacilisiti avamwavo lwe viŵywe zinizi, pe valemukushimbila nawo valemukuval'ukumuviha mu-Kesaleya valemukuti : shinishi uvale mu-Talisi iwe.

31. Ilelo pe shivanza shyonti mwonti na mu-Yudayi na mu-Galilayi na mu-Samaliya shilemukujenda nukusankana. Shilemukuyizenga

shilemukujendela muluñilo lwa kumuñil'umwene, shilemukuyula sh'ashitulag'u Mpepo mufinjile.

32. Ilelo pe musaña woka u Peteli lw'akuzyungula ukueña vonti, p'alemukuval'ukufiha nakuvafinjile ve vazenzile mu-Lida.

33. Mw'alemukumwag'umuntu we vatili w'u Yeneya izina. W'alemukwaga ali mushilili, adiliye pupo amaha munana, w'alemay'iywambi.

34. P'u Peteli alemukuyanga nawo alemukuti: Yeneya u Yesu Cilisiti akuzuzuvushizizye. Vuhaga uyitenjele wek'ishitala. P'uwen'alemukujenda nukuvuha panapo.

35. Valemukumweña vonti ve vasamiye na mu-Lida na mu-Saloni, valemukupindushila kwa mwene.

36. Ilelo mu-Yope, mw'ali wok'umusundikwa umwantanda uno izina lyakwe ali u Tabita, lye likuti Mbavala. W'ali nimbomb'iñinz'iñinji, zy'ahavombaga, niywa shikuku alemukuvap'avant'iywinji.

37. Uwene pamanda gugo alemukuvina, alemukufwa. Pe valemukumwozy'umuvili

valemukumuviha muñumba ya kwigulu.

38. Ilelo avasundikwa lwe viyuy'ukut'u Peteli ali mu-Lida, — she pipi ukufuma mu-Lida ukuvala mu-Yope, — pe valemukutum'avantu vavili kwa Peteli. Ve valemukulambilizya valemukuti: utahavaje uyinze tuvale nakumwitu.

39. P'u Peteli alemukuvuha alemukuvala navo. Ilelo lw'afisile pe valemukuzuva nawo kuñumba ya kwigulu. Pe vont'avazishe valemukumulandata pupo p'ali, valemukukut'amansozi, valemukumusontela ninkanzo namenda g'avamamiy'u Mbavala lwe suti ali navo.

40. P'u Peteli alemukuyafumwa kunzi vonti, alemukusugamila pansi alemukuputa. Ilelo p'alemukugalunkana ukulyeñ'iyimba alemukuti: Tabita vuha! P'u wene alemukudamuh'aminso. Ilelo lw'amuweñ'u Peteli p'alemukuvuha alemukutendama.

41. P'u Peteli alemukumulem'umuhono alemukumuvusya. P'alemukuvita navafinjile navazishe alemukuti; mweñe uno. Pe valemukumwaga mulanzi.

42. Zye zilemukukumuha

mwonti mu-Yope zinizi. Ilelo pe valemukumwitihi'avinj'umwene.

43. P'u Peteli alemukudila mu-Yope mumwo; alemukuva muñumba ya muntu woka umuñuhamakwembe w'ali w'u Sihoni izina.

10.

1. Mu-Kesaleya mw'al'umuntu, izina lyakwe ali u Kolineli. Ali w'u efendi wa mpuga ya vasikali ye vatili ya v'Itali.

2. W'ali mugolosu. Valemukumuñil'u Mulungu vonti, na wuyo nava mu-ñumba yakwe vonti, ava-Yuda shima alemukuvap'iywa shikuku, alemukuputa kwa Mulungu shima.

3. Musaña woka lwe lyateguha, p'alemukuganduh'ishyitushizya shikumwitushizya apazelu. Alemukwag'uhavizya wa Mulungu akwinjila mw'ali, akuyanga nawo akuti: we Kolineli!

4. Uwene alemukumutontomela, shilemukumugwil'ishitetemwi, alemukuti: shyontu mwene? Uwen'uhavizya alemukuti: imputo zisho niywa shikuku ywe wavapan'g'avantu yizuyile kumwana, yiyipezil'iywa kukumbushil'u Mulungu.

5. Shinishi lelo tumag'avantu mu-Yope, vamusend'u Simoni we vakumutaha ni-lya Peteli.

6. Uwene akudila kwa Simoni umuñuhamakwembe, we ñumba yakwe ili kushlipuma shya sumbi.

7. Ilelo lw'avazil'uhavizya uno w'ayanga nawo, p'alemukuvit'avanamata vakwe vavili numusikali woka w'amuñilag'u Mulungu alemukuseva muli vuvo ve valusi-zye ukuva nawo shima.

8. V'alemukuvavuzya zyonzi zye zilolesile, p'alemukuvatuma mu-Yope.

9. Shyandavi lelo lw'avantu vanava vali mwidala, lwe vapalamiye muhaya mu-Yope, p'u Peteli alemukuzuva pamwana pañumba alemukuti pe nkuputa, izuva lwe lyali pitwe.

10. Ilelo p'ilemukujenda nukumulum'inzala, alemukuti: inga ywalipo iywa kulya! Ilelo lwe valemil'ukumuteleshela, p'alemukujenda nukwinjililwa.

11. Alemukwaga kumwana kwigusile, alemukwaga ahantu hakwiha, halemukuva fwe mutote unapiti wa mwenda valemile pankope zye zine, vakwisya pe pansu.

12. Mw'alemu kwaga gali mumwo amahanu gonti ga mumsi, naga yinama yine nage gakwayula pansi namayuni ga kumwana.

13. P'alemukwag'izw'ipiti likuti: vuhaga Peteli, uvo-laje ulyanje.

14. Uwen'u Peteli alemukuhana alemukuti: wande-va mwene. She ntaliye nalum'ine nage mwiho namahandamanu.

15. Pe lilemukuvuyizy'izwi lilemukuti: ge ng'u Mulungu agazelufizye, ge ndali ukuti ge mwiho iwe.

16. Zinizi lelo zilemukuvuyizya patatu ukuloleha. Ilelo p'alemukujenda nukuzuva kumwana luvilo luvilo umwenda.

17. Ilelo lw'alemil'ukwalingan'u Peteli ishyitushizya shye shimwitushizizye, lw'akusiva ukuti amwe shye shintu vuli, p'alemukwaga avantu v'avatumil'u Kolineli vakuvavuzilizy'inumba ya Simoni vimiliye kushilyango,

18. valemukuvilishila ilya kusimishizya valemukuti: mungatulolel'u Simoni we vakunutaha nilya Peteli, ingavanga akudilamu?

19. Uwen'u Peteli lw'ashili ukusiv'ishyitushizya shya-

kwe, p'u Mpepo alemukumuvuzya alemukuti: avant'iva vakukwanza.

20. Uko lelo vuhaga, uyi-sh'uvale navo, utaganagane, she mbatumile nene.

21. P'alemukwih'u Peteli alemukuvala kuvantu v'avatumil'u-Kolineli alemukuvavuzya alemukuti: nene ne mukunanza. Ye nongwa vuli ye mwinziye?

22. Avene valemukumuvuzya valemukuti: u Kolineli u efendi umuntu mugolosu w'akumuñil'u Mulungu we vakumuyang'uvwinzavont'avankolo zya va-Yuda, w'ayazil'uhavizya amuletey'ilomu-lya Mulungu ilya kuti: uhamusend'u Peteli ayinze muñumba yah'umu, w'akukuvuzy'inongwa.

23. P'u Peteli alemukwinjila navo muñumba alemukuvavutetela.

Ilelo shyandavi p'alemukuvuha ukuvala navo. Vope navacilisiti avamwavo vamu - Yope valemukujenda navo.

24. Ilya vwashape valemukufiha mu-Kesaleya. Uwen'u Kolineli aminso gali kwidala. Avavunganisile navajenzi vakwe navamañani.

25. Ilelo p'u Peteli lw'a-

kwinjila muńumba, p'u Kolineli alemukumuposhela alemukumugwila muvinama alemukuputa kuli wuyo.

26. Uwen'u Peteli alemukumuvusya alemukuti : vuhaga she nane ne muntu vwelele.

27. Pe valemukulamunkan'ahinza. : P'alemukwinjila mwe vali, alemukwaga vavungine mumw'avinji.

28. P'alemukuvavuzya alemukuti : " namwe mumańil'ukuti swe va-Yuda mwiho nukusangana navaluh'ulunji nukwizya navo, nkand'ine u Mulungu ambuzizye atili : utamuvuzye num'umuntu pakuti we mwiho we muhandamanu.

29. Zye zizyo ninzile shisita kwamula nalimo ilya kuhana lwe munisite. Shinishi lelo pe nkuvavuzilizya nkuti : ye nongwa vuli ye munitiye ?"

30. P'u Kolineli alemukumuvuzya alemukuti : " shinishi gashilinkin'amanda gane, nza she shinishi vovulo, pe ndemukufunga ndemukuputa uluputo lwe lyateguha muńumba yan'umu. Pe ndemukuganduha umuntu w'akwasit'amenda ge gakulangalila uvuzelu ayimiliye panapa, tukulolana nawo.

31. W'alemukumbuzya alemukuti : we Kolineli, nuluputo lwaho ayiyuy'u Mulungu niywa shikuku yw'ukuvap'avantu akumbusile.

32. Tumag'avantu mu-Yope lelo vanwit'u Simoni we vakumutaha nilya Peteli. Akudila muńumba ya Simoni umuńuhamakwembe kushipuma shya sumbi.

33. Pe ndemukutum'avantu kukwaho panapo. Ilel'iwe hinza sh'uyinzile. Shinishi lelo iswe swenti tuvungine kuminso kwa Mulungu tukuti twiywe zyonti zy'umwene akulajizizye atili atili uhavavuzyiwe."

34. P'u Peteli alemukuvusy'ilomu alemukuyanga alemukuti : " pe mańinsinye nalyol'ine shinishi izya kuti u Mulungu num'umuntu atakumusevela kuvwinza kuminso ndali,

35. munkolo zyonti we ng'atili nukumuńila wuyo atili nukuvomb'iya vugolosu, w'akumushyel'uwene.

36. Namwe mulimańil'izwily'avatumiy'avana - Yisilayili, lw'alemukukumusy'uvwihalo vwe vuli mwa Cilisiti Yesu. Uwene we w'umwene wa vonti.

37. Nkuti namwe muzima-

ñil'inongwa zye zikwiliye zyont'inkaya zya mu-Yudayi, zye zyanzite mu-Galilayi lw'u Yohani atalisile ukuzikumusya izya kwozelwa.

38. Nkudah'inongwa zya Yesu wa mu-Nazaleti zy'u Mulungu alemukumupaha nu-Mpepo mufinjile namaha, zy'uwene alemukuzyungula alemukumal'insi yonti alemukuvavombel'ininza avantu alemukuvazuzuvushizya vonti v'u Setano avamenile, sh'u Mulungu ali nawo.

39. Naswe tuziweni zyonti zy'avombaga namunsi ya va-Yuda namu-Yelusalemu. Havil'avene valemukumugoga she vamuhomeleye pikwi.

40. We wuyo u Mulungu alemukumuzyusya pisiku lya vutatu alemukumupanukuti ayilolesyaje apazelu.

41. Uwene atahayilolesyaga kuvantu vonti ndali, alemukuyilolesya kwe kul'iswe sw'u Mulungu atusavuliye nzila ukuti tuve swe vakuhomeshezy'inongwa zya kwe, swe tuhalyanga naw'iyintu, swe tuhanwelaga naw'aminzi lw'afumile ukuzyuha kuvafwe.

42. Alemukutulajizy'iswe alemukuti: muhavavuzya'avantu muhayangaje muhantinji; we wuyo u Mulungu

amwimisile ukuti avanje mulonzi wa valanzi navafwe.

43. We wuyo vakumuyanga vonti navakuvwi vakuti: vonti ve nga vakumwitiha, vakuvwaga mwizina lyakwe uvuswila vwa malandu."

44. Ilelo lw'ashil'u Peteli, lw'amakuyang'amazwi ganga, p'u Mupepo mufinjile alemukuvinzila vonti ve viyag'inongwa zinizi.

45. P'avitisi ve vavolilwe, ve vaminzile nu-Peteli valemukusukumila lwe vaweni ishikunjilwa shya Mpepo mufinjile ukuvitilizya navakunzi.

46. She vazile vope vakuyanga zye imili impwa vakumutundumih'u Mulungu.

47. P'u Peteli alemukuzyamula alemukuti: p'unan'atinji agalusyaj'aminzi uwa kuti mutavozyaje vanava, ve vaholine naswe ukuposhel'u Mpepo mufinjile?

48. P'alemukuti: e muvozezyaje mwizina lya Yesu Cilisiti. Pe valemukumulambilizya valemukuti: dilaga suti amanda inga gavili inga gatatu.

11.

1. Pe vope navapositili tiavacilisiti ve vali mwonti mu-

Yudayi valemukwiya ukuti vope navakunzi vaposheley'inongwa zya Mulungu.

2. Ilelo lw'azuyil'u Peteli lw'avazile mu-Yelusalemu, pe valemukumulonga avacilisiti avavolwa.

3. valemukuti: ihi, iw'uyinjiye mu'numba ya vasita kuvolwa, uliye nav'iyintu.

4. P'uwen'u Peteli alemukukasimishizya mwe zilandatine alemukuti:

5. "ine nali muhaya mu-Yope, ilelo lwe ndemil'ukuputa, pe ndemukwinjililwa shilemukunitushizya ishikutushizya, ndemukwag'ahantu hakwiha kumwana, hali fwe mwend'umupiti umutoote, valemile mumakope gegane vakwisya, vakulongolezya ukwinza naho pe nali.

6. Pe ndemukwinanjizya mumwo, ndemukugamanya ge gali mumwo. Ndemukwaga nage gakujendela niyinama vine aga pans'ipa namakoko nage gakwayula gonti ge gakusembuha pansu namayuni ga kumwana.

7. Pe ndemukwaga nizw'ipiti likuti: vuhaga Peteli, uvolaje uyanje.

8. P'ine ndemukuhana ndemukuti: wandeva mwene, she na ge ga mwihona ge

mahandamanu ntagamañile nalumo mwilom'ine.

9. Pe lilemukuvuyizy'izwilya kumwana lilemukumbuzya lilemukuti: ge ng'agazelufizy'u Mulungu ge ndali ukuti ge mwih'iwe.

10. Zinizi lelo zilemukuvuyizya hatatu ukuloleha, ilelo pe ywonti valemukukwesela kumwana havili.

11. Pe ndemukuganduha panapo avantu vatatu vafisile ku'numba yiyo mwe nali, vafumile mu-Kesaleya vavatumile kukwane.

12. P'u Mpepo alemukumbuzya alemukuti: valaganavo utaganagane napamo. Pe tulemukuvala swenti navacilisiti avamwitu umutanda vanava. Tulemukavall'ukufiha ku'numba ya muñt'ula, tulemukwinjila.

13. Uwene alemukutuvuzya zyonti alemukuti: nazil'uhavizya ayimiliye mu'numba yan'umu akumbuzya akuti: tumag'avantu mu-Yope, vahamusend'u Simoni, we vakumutaha nilya Peteli.

14. W'ayinz'ukuvavuzy'ingwa izya kuvapohaga mwenti nawe nava mu'numba yaho vonti.

15. Ilelo lwe nkwanda ukuvavuzy'ine, p'u Mpepo mu-finjile alemukujenda nuku-

vishila, inza she naswe atwishiye pavwando pala.

16. P'ine ndemukukumbu-hizwi ly'ayanzil'umwene ly'atili: uwen'u Yohani aho-zyaga ge minzi, imwe nene mulilemukwozelwa nu-Mpepo mufinjile.

17. Apene lelo Mulungu ing'avakunjiye ywe yikunjilwa yiywo yw'atukunjiye naswe pala pe tumwitisil'umwene Yesu Cilisiti pe ne muntu vul'ine ukuti imulesy'u Mulungu?"

18. Ilelo lwe viyuye zinizi pe valemukupuma valemukumutim'u Mulungu valemukuti: cezile navakunzi u Mulungu avapiy'ulupinduhola kupindushila kuvulanzi.

19. Avene lelo vala ve vwasavalizizy'uvuhamantaniwa vula vwe vutupusile pa-Sitefwani, vamo vupanguzizye yonti vavazil'ukufiha namu-Fwenike, namu-Cipeli namu-Antiyokiya, valemukusita nukumuvuzya num'uwunji inongwa, valemukuvavuzya ve va-Yuda veka.

20. Vamo nene avamwavo ve vafumile namu-Cipeli namu-Cilene, valemukujenda nukuvavuzya nava-Giliki inongwa zya kupulumushila

mumwo izya Yesu umwene, lwe vavazil'ukufiha namu-Antiyokiya.

21. Wope numuhono wa mwene alemukuvatula. Pe valemukujenda nukwitiha-avinji valemukuvwela kwa mwene.

22. Inongwa zinizi zilemukukumuha, zilemukuval'ukufiha nakumakutwi ga vumushivanza shya mu-Yelusalemu. Ve valemukumumontelezy'u Balinaba valemukuti: valaga mu-Antiyokiya uhavene.

23. Uwene lw'afisile, lw'aweni yiyo y'u Mulungu avomyle nuvwila vwakwe, p'alemukuseshela alemukuva-jimyw'amaha vonti alemukuti: musimpaje lelo mumoyo giu mutinji: tumwumishizyaje umwene nalyoli.

24. Sh'u Balinaba al'umunt'umusilimusu amizuye nu-Mpepo mufinjile nulwitiho. Pe valemukwonjezy'ukumwag'umwene avant'impug'impiti.

25. P'u Balinaba alemukuvala mu-Talisi alemukumwanz'u Savuli. Ilelo lw'awazile p'alemukuvala nawo mu-Antiyokiya.

26. Pe valemukudila umwaha vonti mushivanza mumwo, valemukuvavuzyi-

nongwa avant'impug'impiti. Lyope nilya kuti avasundi-kwa ve "vacilisiti" likufuma mw'Antiyokiya umu.

27. Mumwah'uno p'avakuvwi vamo valemukufuma mu-Yelusalemu valemukwiha ukvala mw'Antiyokiya.

28. P'alemukuvuha woka wamwavo w'ali w'u Agabu izina, alemukuvavuzya nzila zizyo zy'amwiviy'u Mpepo alemukuti: ililemukugw'inzal'impiti mumsi mwizyunguluye. Ye nzal'ila ihagwanga nalyoli lw'ali w'ukesali u Cilavudi.

29. P'aven'avasundikwa vonti valemukuyiseha veka nzila uno weka uno weka valemukuti: iswe tukusan-gulizanya hamo aha kuvatula avacilisiti avamwitu va mu-Yudayi, tukulinga pupo pe shivaliy'ishyuma shyitu un'ishyakwe un'ishyakwe.

30. Pe valemukuyiviha mu-ñove zya Balinaba nu-Savuli valemukuti ywe muhavishe kuvasongo avahatashivanza.

12.

1. Pe pamwaha wuyo p'u Helodi umwene alemukuvalema vamo avamushivanza alemukuti mbizizyaje.

2. Alemukumugoga nishi-

panga u Yakobu umukulu wa Yohani.

3. Ilelo lw'ayazile ava-Yuda vakuseshela, p'alemukwonjezya ukumulema na we Peteli. Apene pali pisiku lya vugali vusitañambo p'ahamulema.

4. Ilelo lw'amulemile, p'alemukuval'ukumwigalila mu-ñumba ya va muñololo. Alemukuviha utuvukuto tune twa vasikali utwa kuposhelana ukumusunga, shinishi vane, pisinda havili vane. Uwen'alemukuti avana-Yisilayili nkuvafumizy'u Peteli lwe valiy'u Pasa.

5. Pe valemukumusunga nkani muñumba ya va muñololo mumw'u Peteli. Ishyene nen'ishivanza shilemukumuputila kwa Mulungu shilemukuyikungula.

6. Ilelo lw'u Helodi al'amufumwaje, pe pavusiku vuvwo p'u Peteli alemukukat'utulo navasikali vavili wok'uku wok'uku, ve vamu-kunjinkinye navo namañololo gavili. Pope nakushilyango valemukuva pupo avasunzi vavili avakusung'í-ñumba ya va muñololo.

7. Pe naluvilo langu uha-vizya wa mwene, na nde lwope nuluhozyo lulemukuhozya muñumba mumwo.

P'uhavizya alemukumuho-
ma kuluvaz'u Peteli alemu-
kumuyinzya alemukuti: vu-
haga luvilo luvilo. Pe na-
mañololo aga muñove gale-
mukulagala.

8. P'uhavizya alemukuti:
fungag'ilamba lyaho mumu-
sana nindyato zyaho muvi-
nama ukwataje. Uwen'ale-
mukukwata. P'uhavizya ale-
mukumuvuzya alemukuti:
usumbil'umutote waho ing'u-
ndandate.

9. P'alemukufuma kunzi
alemukumulandata. Uwe-
n'alemukupotwa nukuzima-
ña ukuti zy'avomvile nalyoli
zinizi uhavizya, uwen'ale-
mukuti ingavanga nkulot'i-
njozi.

10. Pe valemukupitilila pa-
havukuto ahatanzi ha va-
sunzi, havili valemukupitili-
la napahavukuto ha vuvili,
valemukufiha kulwiji lwa
shijela ulwa pashilyango
shya kufumila ukuvala mu-
haya. Lwe lulemukujenda
nukwiguha lweka. Ilelo lwe
vafumile pe valemukujend'u-
kumal'igulumo lyoka, p'ale-
mukulagana nawo uhavizya.

11. Ilelo p'u Peteli alemu-
kuyimaña, alemukuti: pe
ñene pe mañile nalyol'u-
mwene ukuti antumiy'uha-
vizya wakwe amposile na-

muñove zya Helodi namuli
zizyo zye vaneñezyag'ava-
nt'ava-Yuda ava.

12. Ilelo lw'amañinsinye
zyonti, p'alemukwaga afisile
kuñumba ya Maliya uñina
wa Yohani, we vamutasile
nilya Malika. Mwe vavungi-
n'avinji ava kuputa.

13. Ilelo p'uwene alemu-
kuhoñonsya kulwiji lwa shi-
lyango, p'umulindu wa mbo-
mbo w'ali w'u Lode izina
alemukuval'ukutejelezya.

14. P'alemukulimañ'izwi
lya Peteli, p'alemukuseshela
alemukusita nukwigula ku-
shilyango alemukushimbili-
la muñumba alemukuvavu-
zya alemukuti: wuyo w'u
Peteli ayimiliye kushilyango
kunzi!

15. Avene valemukuti:
umwoyo amuposite. Uwene
ñene alemukwumishizya ale-
mukuti: nalyoli wuyo. P'a-
vene valemukuti: fwane uha-
vizya wa Peteli.

16. Uwen'u Peteli alemu-
kwonjezy'ukuhononsya ku-
lwiji. Pe valemukuval'ukwi-
gula valemukumweña wuyo
valemukutentwa nkani.

17. P'uwen'alemukuvaha-
ndanizya numuhono alemu-
kuti: pumaji. Ilelo p'ale-
mukuvavuzya mw'umwene
avomvile lw'amufumizye

muñumba ya va muñololo alemukuti atili atili. Alemukuti : zye muvavuzye va-Yakobu navacilisiti avamwitu. Ilelo p'uwene alemukufuma ukuvala kungsi yinji.

18. Ilelo ndavi lwe kushiye kunzi, pe kulemukusova kulemukuleh'avasikali, valemukuti : amw'avazile kw'u Peteli ?

19. Uwen'u Helodi lw'amwanzil'apositwe p'alemukuvavuzilizya nkani avasunzi, ilelo p'alemukuti muvafumwe muvagoje. Ilelo p'uwene alemukwepa mu-Yudayi mumwo, alemukwiha ukuvala mu-Kesaleya mw'alemukudila.

20. Vumupatiye nkan'uvulugu vw'al'alwanje nava-Tili nava-Sidoni. P'avene valemukwitinkana vonti valemukuvala p'ali, valemukumañana nu-Bulasiti umuñamata mutengayitala ywa mwene valemukulambilizya kwa mwene valemukuti : utontolohaje. She yintu ywe valyanga mungsi yavo ywafumaga mungsi ya mwene.

21. Ilelo p'alemukuvalajizy'isiku lyoka p'alemukukwat'isopeho lya vumwene alemukutendama pashitengo

shyakwe shya kulonjela pup'amalandu alemukuvil'imbi-la.

22. P'avantu valemukuvilishila valemukuti : lye lizwi lya Mulungu linili, lite lya muntu ndali.

23. P'uhavizya wa mwene alemukumuhoma panapo, sh'asitag'ukumushindih'u Mulungu. Ilelo pe zilemukujenda nukumuly'imyiñu she mupuma, inga p'alemukufwa.

24. Ilyen'izwi lya Mulungu lilemukuyula lilemukukwila mwonti.

25. Nu-Balinaba nu-Savuli valemukuvwela nohavili lwe vavazile ku-Yelusalemu, lwe vamazil'imbomb'ila ye vavatumile. Valemukwinza naw'u Yohani we vakumutaha nilya Malika.

13.

1. Ilelo mushivanza shya mu-Antiyokiya mwe vali navakuvwi navasambilizi. Va-Balinaba nu-Simeyoni we vamutasile nilya Mwilu, nu-Luki wa mu-Gileni nu-Manaheni umusugwa poka nu-Helodi umwene nu-Savuli.

2. Vazile lelo lwe vakumwimbil'umwene, lwe vafunzile

nukufunga, p'u Mpepo mufinjile alemukuvavuzya alemukuti: muvasavule nu-Balinaba nu-Savuli, vambombel'imbombo ye mbitiye nzil'ine.

3. Pe lelo lwe vatili nukufunga vatili nukuputa, pe valemukuvavih'inove inga pe valemukivasogozya.

4. Avene lelo valemukujenda lilyo ly'avatumil'u Mpepo mufinjile, valemukwiha ukvala mu-Seloyika. Mwe valemukuyipashila munsitima y'ilemukuvatwala mu-Cipeli.

5. Valemukuvala nukufiha mu-Salami, mwe nongwa zya Mulungu valemukuziyanga mu'umba zya kuputula mumw'ava-Yuda. Valemukuva naw'u Yohani, w'alemukuva uwa kuvavombela.

6. Pe valemukupanguzy'insungo yonti valemukuval'ukufiha mu-Pafu. Mwe valemukumwag'umuntu umwelesi, umukuvwi wilinga, umu-Yuda. Izina lyakwe ali u Bali-Yoswa.

7. W'ali kwa Seligi Pavuli umusungansi, umuntu wa njele. W'alemukuvita nu-Balinaba nu-Savuli alemukuti nzima'inongwa zya Mulungu.

8. Uwen'u Yelima nene, lye likuti umwelesi ukuligalul'izin'ili, w'alemukuvapinga shima lwe vakuyanga, sh'atili imugalusy'umusungansi atazyitihaj'inongwazyavo.

9. Uwen'u Savuli nene we vakumutaha nilya Pavuli, unwizula Mpepo mufinjile, w'alemukumwen'a alemukumutontomela,

10. ilelo p'alemukuyangana nawo alemukuti: we mwana Setano iwe, we mulugu wa vugolosu vwont'iwe, sh'uhonzizye utalehin'iwe, shima ukuti nzyezy'amadala gamwene ge gagolosile.

11. Leshe nkuvuzy'ine lelo, akukwag'umuhono wa mwene, gakufw'aminso gaho shinishi ukudila suti shisitakulyen'izuva. Ilelo pe nulumyuve nishisi shilemukujenda nukumugwila panapo, alemukujenda nukupulumba, alemukulondol'uwa kumulem'umuhono.

12. Ilelo lw'aziweni zinizi umusungansi zye zipezilwe pupo, p'alemukwitiha sh'inongwa zya mwene zye vakumusyaga zilemukumuhola muhati.

13. Ilelo pe va-Pavuli navamwavo valemukuyipashila

havili munsitima valemukwepa mu-Pafu valemukuval'ukufiha mu-Pelige munsisi ya mu-Pamfilya. Uwen'u Yohani nene w'alemukuvaleha pupo, alemukugalushila ukuvala mu-Yelusalemu.

14. Avene valemukwepa mu-Pelige valemukuval'ukufiha mu-Antiyokiya munsisi ya mu-Pisidya. Pisabati valemukwinjila mu'numba ya va-Yuda ya kuputula mu-mwo valemukutendama.

15. Ilelo lwe vamazil'ukuvazya napakalata wa nkomlezyo zya Mose napakalata wa vakuvwi, p'avahatanumba ya kuputula mu-mwo valemukuyanga navo valemukuti: mwe vamwitu, ingavanga wok'imwe angavanizwi lya kuvatontel'avant'iva, w'aliyangaje.

16. P'u Pavuli alemukuvuha alemukuvahandanizya umuhono alemukuti: vayaya mwe vana-Yisilayili na mwe mu'nil'u Mulungu mwentimutejelezaje uku zye nkuvavuzi'ine.

17. Yeni, u Mulungu waluho lwa vana-Yisilayili lunulu w'avasavuy'avatata vitu alemukulwimih'uloho lunulu pala pe vahavang'avashintizi mw-Egipiti. Havili alemukuvusy'umuhono wa-

kwe alemukuvafumwa mu-mwo.

18. Amaha gala ge vahajendaga mulwugwa gonti amashumi ge gane pe shima alemukuti "sangapa sangapa" amiho gavo, shima alemukuti "sangapa sangapa."

19. Ilelo lw'avatupuy'avakunzi iyivanza visanu navivili munsisi ya mu-Kanani, p'alemukuvapwanizya munsisi yavo, alemukuvagavanya ilemukuva vupwano vwavo vuvo. Mwe valemukudila amah'amashumi amashumi gane namashumi gasanu.

20. Lw'avapwanizizye p'alemukuvapa navalongamalandu ve valemukuvalonzanya shima, valemukufiha pa-Samweli umukuvwi.

21. P'avene valemukulav'umwene. P'u Mulungu alemukuvap'u Sahuli umwana Cisi umuntu wa luho lwa Benyamini. W'alemukudil'amah'amashumi gane, agakuv'umwene wavo.

22. Ilelo lw'amwefizye wununo, p'alemukuvimishil'u Davidi uwa kuv'umwene wavo. W'alemukumuyanga linili alemukuti: imwazil'u Davidi umwana Yisayi, umuntu w'ahondeye kumwoyowane ine, w'alivomba zyonti zye nga nkumulajizy'ine.

23. Mumbeyu ya wununo lelo, mwe Mulungu alemukuvatumpushizy'umuposhi avana-Yisilayili, u Yesu, inza she lilyo afinzile navo ulumfingwi.

24. W'alemukuloleha lw'u Yohani atalisile nzila ukuvavuzy'avana-Yisilayili vonti atili : mupinduhaje mwoze-lwaje. Nkutihizi zy'ahayangā lw'ayand'ukufih'u Yesu.

25. Uwen'u Yohani lw'ahand'ukumal'imbombo yakwe, p'alemukuvavuzya alemukuti : uno we mukunsiv'ine mukuti ingavanga we wuyo ine, mutatinji nene ne wuy'ine ndali, alip'uwene akwinza mwisinda mumwane. Ine ntahondeye nukusatula indyato zya muvinama ywakwe wuyo.

26. Mwe vayaya mwe vawwitu imwe mwe vana va luholwa Abulahamu na mwe mukumuñil'u Mulungu mwenti, izw'ili lye likuyang'izya kupokwa zinizi ly'atutumile sweneswe.

27. She vala ve vazenzile mu-Yelusalemu mula navasongo vavo valemukupotwa nukumuman'uwene. Ilelo pe valemukumulong'uwene. Fwane kwe kwinda vagapezil'ukwinza pupo amazwi ga

vakuvwi ge gakuyangwa shima pisabati.

28. Pope nashe nga vazile num'umulandu uwa kumugojela mumwo, pope valemukulambilizya kwa Pilati valemukuti umugogaje.

29. Ilelo lwe zyonti zye zikumuyanga mwa kalata, lwe vazipezil'ukwinza zyonti, pe valemukumusatula pikwi valemukumuviha mumbipa.

30. Uwen'u Mulungu nene w'alemukumuziyusya mw'ali muvufwe.

31. P'alemukujenda nukuvitushizy'amand'aminji vonti ve vafumile nawo mu-Galilayi ve vavazile nawo mu-Yelusalemu. Avene shinishi vakumuhomeshezya wuyo vakuvavuzya vont'avantu.

32. Naswe she tuhonzizye, tukuvavuzya namwe ulumfingwi lw'u Mulungu afinzile navatata vitu

33. tukuti : luluno Mulungu atupeley'iswe swe vana vavo lw'amuziyusizy'u Yesu, inza she lilyo lisimylwe mulwimbō lwa vuvili lye likuti : " We mwana wan'iwe, nku-pafile we musan'uno."

34. Ilyen'ilya kumuyanga ukuti amuziyusizye kuvafwe musita kuvuyil'ukuvola mumwo lye likuti : " Ndilemu-

kuvap'uvufinjile vwa Davidi uvusita kugalunkana nalumo."

35. Zye zizyo namulwimbo lwamwavo akuti: "Umu-finjile waho utaliyitiha ukuti amañaje ukuvola."

36. Uwene n'en'u Davidi lw'avomvile zizyo zy'amutumil'u Mulungu pamwaha wakwe p'alemukukat'utulo twa vufwe. Pe valemukumuviha pupo pe vakasit'avayise, ilelo p'alemukujenda nukumañ'ukuvola.

37. Uwene n'en'uno w'u Mulungu amuzyusizye w'atakumañil'ukuvola.

38. Mwe vantu mwe mwe vamwitu imwe, mumañinsa-nye lelo ukuti tukuvavuzi'u-vuswila vwa malandu vujenzite muli wuyo.

39. Tukuyanga tukuti: vonti ve nga vakumwitiha wuyo, ve gont'amalandu gavo; na ge gavaposit'ukugoloshela lwe mwali munkomelezyo zya Mose, vakugoloshela mumwakwe wuyo uvugolosu.

40. Mwandaje lelo imwe zitavinzilaje zye ziyanzilwe muvakuvwi zye zikuti:

41. "Mweñe mwe vasingani musukumile, she nkuvavombelaga yim'imbombo nene ne mumanda giñu. Nkuvavombelag'imbombo ye muli-

lemukusit'ukusajila nashe ng'umo akuvapanjil'ahinza."

42. Lwe vakufuma muñumba p'avantu valemukuvambulizya valemukuti: muve mutuvuzye nohavili inongwa zinizi pisabati lye likwinza.

43. Ilelo lwe vasavaliye ve vavungine mumwo, pe vavavuli nu-Balinaba valemukwaga vakuvalandata nava-Yuda avinji navinjizelwa ve vañilag'u Mulungu. Ve valemukuvavuzya vope valemukuvajimw'amaha valemukuti: musyelemetelete muvwila vwa Mulungu.

44. Ilelo pe pisabati lya-mwavo pe valemukuswevuha yont'inkaya valemukusyala woka woka muhaya valemukual'ukwiw'inongwa zya Mulungu.

45. Avene n'en'ava - Yuda, lwe vavawen'avantu ukukuluha vonti, pe valemukuyitwa ukuvagulumwa muhati. Pe valemukutupuzy'amadali aga kudalinkana nu-Pavuli valemukumutona namatona.

46. Pe vavavuli nu-Balinaba valemukuvavuzya apazelu valemukuti: twamasi-njilizilwe iswe ukutaliha pamwiñ'imwe ukuziyang'ino-

ngwa zinizi. Shinishi lelo she mutili nukuzitaga mweka mutili nukuyeña mweka ukuti mutahondeye kuvulanzi vwa mukunjikunji, yeñi lelo pe naswe tukweñezya kuvakunzi lelo.

47. She ly'atulajizizye linili umwene atili: "Nkupi'y'ukuva we luhozyo lwa vakunzi, ntili ukuva we wa kuvapoha ukuval'ukufiha nakuvava kw'ipeleley'insi."

48. Ilelolwe viyuyezinizi avakunzi, pe valemukuseshela valemukutinih'uvupiti inongwa zya Mulungu. Pe valemukwitiha vonti ve ng'umwene avalulumiye nzila ukuti vave va kuvulanzi vwa mukunjikunji.

49. P'inongwa zya mwene zilemukujenda zilemukukwila mwonti muns'ila.

50. Avene ñen'ava - Yuda valemukusambulanya nava ntand avapiti ve vamuñilag'u Mulungu navahombe avahatankaya valemukuvavusy'ukushimbizya va-Pavuli nu-Balinaba. Valemukuvefwa mumpaho yavo.

51. P'avene valemukuvakuntil'ulusuto lwa kuyinama, valemukujenda nukuvava mw'Ikoni.

52. Avene ñen'avasundi kwa valemukwizula nuluseshelo nu-Mpepo mufinjile.

14.

1. Mwope na mw - Ikoni mwe zilemukuloleha zizyo havili. Valemukwinjila munumba ya va-Yuda ya kuputila mumwo, inongwa valemukuziyanga nkani. Pe valemukwiti h'avant'impug'impiti nava-Yuda nava-Giliki.

2. Avene ñen'ava-Yuda ve vaziyilaga, valemukuti nukusonjelezy'amoyo ga vakunzi valemukuti nukugahalazya, ilelo p'avene valemukuvasyetushil'avacilisiti.

3. P'avene va-Pavuli nu-Balinaba valemukudila mumwo valemukuyang'apazel'inongwa nakuñila, sh'avene vahamusuvilag'umwene uwen'izwi lyakwe lya vwila alyitisisile alemukuvapa namamfindango namayege g'ahapelaga ninove zyavo.

4. Ilelo p'avantu va muhay'umu mwe vavaliye, valemukwanda nukutapunkana pahati. Vamo valemukuva nava-Yuda vamo valemukuva navapositili.

5. Ilelo pe navakunzi nava-Yuda navasongo vavo lwe vakuti tuvavushile tuvizizye tuvatinze namavwe,

6. pe valemukwiyw'avapo-

sitili, valemukushimbilila munkaya zya va-Likayonya namu-Lisitila namu-Delibe namunsi yonti mw'izyungu-luye.

7. Mwe valemukuyang'inongwa zya kupulumushila mumwo.

8. Ilelo mu-Lisitila mwali wok'umuntu muyeyevazu ivinama, w'ahatenda maga, sh'alemaye muhati mwanina, w'atamajenzite nalumo.

9. W'alemukwiya zy'ahayangaga u Pavuli. Uwen'u Pavuli alemukumutontomela alemukwaga zimuhozil'uwe ne ukuti w'akunzuzuvushi-zya uno.

10. P'alemukumu vuzyi-zw'ipiti alemukuti: vuhaga ugoshe uyimilile ivinama ywaho. P'uwen'alemukwanda nukudovela alemukujenda.

11. P'avantu impuga yonti lwe vaziweni zinizi zy'apezil'u Pavuli, pe valemukuvusy'izwi lyavo, valemukuyanga shi-Likayonya valemukuti: amalungu gayipezil'ukuva vantu visile vinzile mumwit'umu.

12. U Balinaba valemukumutaha valemukuti w'u Yupiteli. Uwen'u Pavuli valemukumutaha valemukuti w'u

Melikuli, she vasil'inongwa shim'akuziyanga wuyo.

13. Ilelo p'uwashiputo wavo wa Yupiteli wa mwisitu, w'alemukuleta ninkambaku nuvwezya uvuzinjé fwe nkata, alemukuvala navwo kushikwilo alemukuti tufinjile navantu vonti.

14. Iel'aven'avapositili nu-Balinaba nu-Pavuli lwe vazimañinsinye zinizi, pe valemukuzepulany'amasopeho gavo, valemukufuma kunzi valemukuyituma mumpuga valemukuvilishila.

15. valemukuti: mwe vantu mwe, shyé shyonu? She naswe tuli swe vantu vwelele, tuli she mwemwe, naswe tukufwa. She zye zizyo twinzil'ukuvavuzya tukuti mugalesh'amalungu ganaga gagate malung'agene, mupindushile kwe kwa Mulungu w'alipo nalyoli, w'atili naku-mwana apezile wuyo, atili napans'ipa apezile wuyo, atili nusumbi apezile wuyo, na yweyili mumwo apezile wuyo.

16. Uwene mumaha ga lwo ge gapitiliye p'alemukuti vavanj'avakunzi, vonti vajendaj'amadala gavo vovo suti.

17. Ukwen'ukuyiziyiha kw'atayiziyisile kumwina ndali, ahayilolesyaga mum-bombo zyakwe zya shiku-

ku, zy'avavombelag'imwe, zy'alemukuvatoñelezya ni-myula kumwana alemukuva-pa namaha ga mboto, ilelo pe mulemukwikuta niyintu nu-vusansamusu mumoyo giñu.

18. Ilelo pope nashe nga vayangaga linili, pop'avantu lwe vati tuvaesy'avene, pale-mukusyala pansi ukuvagoje-l'imputile.

19. Ilelo pe mwope na mu-Lisitila mumwo valemuku-fiha ava-Yuda nava mw-Antiyokiya, nava mw-Ikoni valemuku sonjelezy'avantu va mumwo. Ilelo pe valemukumutinja namavwe u Pavuli valemukumudende-mula kunzi kushikwilo valemukuti afuye.

20. Ilelo lwe vamwimiliye mwonti mwonti avasundikwa avamwavo vamuvisile pahati, p'alemukuvuh'uwene alemukuvala navo muhaya. Ilelo shyandavi pe valemukuvala mu-Delibe nu-Balinaba.

21. Ilelo pe valemukuvavuzy'inongwa zya kupulumushila mumwo nava mu-Delibe mumwo, valemukupel'avasundikw'avinji. Ilelo pe valemukugalusbila ukuvala mu-Lisitila namw-Ikoni, namw-Antiyokiya

22. valemukujimyw'amaha

amoyo ga vasundikwa valemukuvatontela nkani nilya kuti idala lya kuvala kushinamwene shya Mulungu iswe litusile mwe muvupotwe uvwinji nkani.

23. Valemukuvimiha nava-songo avasungayivanza mu-yivanza ywonti valemukuti nukuputa valemukuti nukufunga. Pe valemukuvalajizizya kwa mwene we vamwitisile.

24. Pe valemukupanguzya niya mu-Pisidya valemukufiha namu-Pamfilya.

25. Valemukuval'ukuyanga namu-Pelige inongwa, ilelo pe valemukwiha ukuvala mw-Ataliya.

26. Mwe valemukuyipashila munsitima valemukuvala mw-Antiyokiya, mw'avamwavo vavalajizizye muvwila vwa Mulungu lwe vakuvatuma kumbombo ye vama-lilizizye shinishi.

27. Ilelo lwe vavazil'ukufiha, pe valemukuvunganih'ishivanza shyonti, valemukuvavuzya zyonti zy'u Mulungu avomyle navo. Zye valemukudindiha izya kuti: yeñi nukuvigulila navakunzi ishilyango shya lwitihho aviguliye atili atili.

28. Pe valemukudila nkani kuvasundikwa kukwo.

15.

1. Ilelo pe vamo valemukufuma mu-Yelusalemu valemukwih'ukuvala mw'Anti-yokiya, valemukusambilizy'izinji avacilisiti valemukuti : inga mutakuvolv'uuvolvwa, inza sh'alajizizy'umwih'u Mose, pe mutakupokwaga.

2. Pe zizyo zilemukupel'amadali mushivanza mumwo, valemukudalinkana nava-Pavuli nu-Balinaba. Pe valemukuvasogozya nu-Pavuli nu-Balinaba navamwavo vamo valemukuti muzuve muvale mu-Yelusalemu muhavavuzilizye navapositili navasongo amadali ganaga.

3. Pe shivanza shilemukivasindishila. Valemukujenda lye litusile namu-Fwenike namu-Samaliya valemukuvapempulil'avacilisiti avamwavo izya lupinduholwa vakunzi valemukuti vatili vatili ukupinduha. Pe zizyo zilemukuvapela nukuseshelankani vont'avacilisiti.

4. Ilelo lwe vavazil'ukufiha mu-Yelusalemu, pe shilemukuvaposhel'ahinza ishivanza vont'avapositili navasongo. P'avene valemukuvavuzya zyonti zy'u Mulungu avomyile navo.

5. Pe valemukuvuha vamo muhatapunkano ha vafwalisayi, ve vayipezil'ukuva vacilisiti vope. Ve valemukuti : pakuti vavolvwaje, zyonti ninkomelezyo zya Mose pakuti tuvavuzye vazilandate.

6. Pe navapositili navasongo valemukuvungana valemukuti tusimishizyaje inongwa zinizi.

7. Uwen'u Peteli nene lw'ayazile vakudalinkana mwata vakulusya, p'alemukuvuha alemukuvavuzya alemukuti : mwe vantu mwe mwe vawwitu, mweni namwene mwe mwe mumañil'ukuti lulwo u Mulungu mwe tuvaiye swenti, p'amansavuy'ine ukuti avakunzi livatwalile lye lilomu lyan'izwi lya nongwa zya kupulumushila mumwo linili nulwitiho.

8. Ilelo p'u Mulungu umumañamoyo alemukuvitiha vope, alemukuvap'u Mpepo mufinjile, inza sh'atupiye naswe.

9. Uwene lw'azelufizye lwe lwitiho amoyo gavo, p'uwene zitalipo izya kuti naswe tuli payo vope navala vali payo ndali, uwene tulingine swenti kukwakwe.

10. Shinishi lelo pe mukumulinga shyon'u Mulungu,

we vakumutaha nilya Bali-saba valemukuti nu -Sila. She ve vali vapiti mushiva-nz'umu.

23. Ve valemukuvapa nu-kalata uwa kulema muñove. Valemukusimba valemukuti: "Sweswe swe vapositili na swe vasongo na swe vacilisiti swe vamwiñu tuku-valamuha mwe vacilisiti mwe vamwitu mwe mufumile mu-vakunzi, na mwe va mw'A-ntiyokiya, na mwe va mu-Sili na mwe va mu-Cili-kiya.

24. She twiyuye ukuti va-mo avamwitu ve vafumile kumwit'uku vinzile kwe ku-mwiñu kunukwo, vavaga-ndusizy'imwe namazwi gavo vavapeleye nukusiva mumo-yo giñu. Nkandi mutatinji tuvatumil'iswe.

25. Pe lel'iswe twitinkine swenti panapa tutili tusa-vule vam'avamwitu tuvaso-gozyaje vajendaje nava-Bali-naba nu-Pavuli ve tumaniñe navo nkani;

26. ve vope nuvulanzi vwa-vo vavutazile pizina lya mwene witu Yesu Cilisiti.

27. Pe lelo tuvatumiy'imwe ve vavili nu-Yuda nu-Sila. Ve vakuvavuzya nilomu zi-zyo zye tukusimba napaka-lata panapa zye tukuti:

28. nu-Mpepo mufnjile na-swe twitinkine tutili tuta-kwonjezya num'umuligo. Tutili tukuvalajizya huho heka he pakuti swenti tuvo-mbaje tukuti:

29. muzilaj'imputile zya malungu, muzilaje namava-nda, muzilaje niñama ye vabuzite, muzilaje nuluve-mbu. Zye nga muzilesile zinizi pe munonelezizye. Mu-linde lelo."

30. Pe valemukuvvasogoy'a-vantu vanava. Avene vale-mukujenda valemukufiha mw-Antiyokiya. Ilelo pe va-lemukuvavunganiha vonti valemukuvap'ukalata uno.

31. Ilel'avene lwe venizye mumwo, pe valemukuseshela she vazile ukalata uno ava-sansamusizye.

32. Pe va-Yuda nu-Sila va-lemukuyang'aminj'amazwi naga kuvasuvizya naga ku-vajimyw'amaha avacilisiti avamwavo, she vope vali va-kuvwi.

33. Ilelo lwe vadiliye, p'avacilisiti avamwavo pe vale-mukulagana navo valemuku-ti: mujende lumi. P'avene valemukuval'ukufiha kuli vu-vo ve vavatumile.

34. Uwen'u Sila ñene w'ale-mukusyala:

35. Avene nene va-Pavuli nu-Balinaba ve valemukudila mw-Antiyokiya. Valemukuti nukuvambilizy'avantu valemukuti nukuvavuzy'inongwa zya kupulumushila mwmwo zya mwene, zye valemukuvomba navamwaw'avinji.

36. Ilelo lwe vadiliy'amanda gamo, p'u Pavuli alemukuyanga nu-Balinaba alemukuti: tuvale tuvuyizyaje havili, tuhavenaje avamwitu ve vasamiye mwonti munkaya mwe twavavuzizy'inongwa zya mwene.

37. Uwen'u Balinaba alemukuti tukovala nawo u Yohani, we vamutasile nilya Malika.

38. Uwen'u Pavuli alemukuhana alemukuti: ndali, umunt'uno w'ashimbiye mu-Pamfiliya w'asisit'ukovala naswe kumbombo yitu w'atahondeye ukuvala nawo iswe.

39. Pe valemukuzilana. Ilelo pe valemukujenda nukulehana. U-Balinaba alemukusend'u Malika, alemukuyipashila munsitima valemukovala mu-Cipeli.

40. Uwen'u Pavuli alemukumusev'u Sila, alemukovala nawo lw'avacilisiti avamwa-

vo vamulajizizizye muvwila vwa Mulungu.

41. P'alemukumala yonti niya mu-Sili niya mu-Cilikiya alemukuyijimyw'amaha iyivanza.

16.

1. Alemukufiha namu-Delibe namu-Lisitila, mw'alemukumwaga wok'umusundikwa w'ali w'u Timoti izina uno unina ali mu-Yuda ali mucilisiti, uyise ali mu-Giliki.

2. Avacilisiti vamu-Lisitila nava mw-Ikoni valemukumuyang'uvwinza.

3. Uwen'u Pavuli alemukuti nkumusenda nkuvala nawo. Ilelo p'alemukumuvola uvuvolwa, sh'ayazil'ava-Yuda vinji mwonti mwe vajendaga. She vonti vamu-manil'uyise ukuti mu-Giliki.

4. Ilelo lwe vakupanguzy'inkaya zyonti, pe valemukovalajizya ilya kuti: muzilandate inkomelezyo zye vahomelezizye navapositili navasongo ava mu-Yelusalemu.

5. P'iyivanza vilemukugoma namaha mulwitiho, nukuyula vilemukuyula amanda gonti.

6. Pe valemukujenda na mu-Filigiya munsinya va-

Galati, sh'u Mpepo mufinjile avagalusizye lwe vakuti tuziyanje na mw-Asiya inongwa.

7. Ilelo lwe vavazil'ukufiha na mu-Misya, pe valemukuti tulinje tuvale na mu-Bitinya. Pe valemukwag'u Mpepo wa Yesu akuvagalusya.

8. Pe valemukujenda kulu-vazu kungsi ya mu-Misya valemukwiha ukuvala mu-Tiloya.

9. P'u Pavuli ishyitushizya shilemukumwitushizya pavusiku. Alemukwaga umuntu wa mu-Maketonya ayimiliye pupo akumulambilizya akuti: ulambe uyinze namumwitu mu-Maketonya utuvuzye naswe inongwa.

10. Ilelo lw'ashiwen'ishyitushizya shinishi, pe tulemukulagana ukuvala mu-Maketonya, tulemukumañ'ukuti atuvilishiy'u Mulungu atili muvavuzyi inongwa izya kupulumushila mumwo.

11. Pe tulemukuyipashila munsitima mu-Tiloya mumwo, tulemukugoloha tulemukuval'ukufiha mu-Samotilake. Havili shyandayi tulemukufiha mu-Nyapoli.

12. Tulemukwepa pupo tulemukuval'ukufiha mu-Filipi. Kuluvazu lunulu lwa nsi

ya va-Maketonya ye nkaya mpiti yinino, incintizi ya va-Loma. Ilelo mwe tulemukudila mumwo iswe.

13. Ilelo pe pisiku ly'isabati pe tulemukufuma muhaya tulemukuvala kwijenje. She tulemukuti pe tukwaga apakuput'avene. Pe tulemukwizya tulemukuvavuzyi inongwa avantanda ye vavunganaga pupo.

14. Ilelo pe wok'umwanda w'amunilag'u Mulungu, ali w'u Lidiya izina, w'afumile munkaya ya va-Tiyatili w'ali mukazi wa menda mashemamu, w'alemukutejelezya wope. Ilelo p'u Mulungu alemukumwigul'umwoyo, alemukusiva zy'ayanga-g'u Pavuli.

15. Ilelo lwe vozilwe vonti na wuyo na va numba yakwe vonti p'alemukutulambilizya alemukuti inga mumbweni nalyoli ukumwiti h'umwen'ine, pe mwinze muñumba yane mwe mudile. Alemukutusinjilizya.

16. Musana woka lelo lwe tukuvala pala pe vakuputa, pe tulemukuhomana numulindu woka w'ali nimpopo ya yilago, w'alemukuvaloncel'ishyum'ishyinji nkani avayise niyilago ywakwe.

17. W'alemukutulan data naswe nu-Pavuli alemukuvili-shila alemukuti : avant'uva ve vañamata va Mulungu mulusyi, ve vakuvavuzyi idala lya kuvupokwa.

18. Alemukuhonzya vovulo amand'aminji. Zy'alemukuyitw'u Pavuli, p'alemukushvela alemukuyanga kumpepo yinino alemukuti : nkukuvuzya mwizina lya Yesu Cilisiti nkuti fumaga mumwakwe. P'ilemukufuma panapo.

19. Iel'avayise lwe vazile hafumile he vahasu vilaga ukuloncela mumwo, pe valemukuvalema nu-Pavuli nu-Sila valemukuvakwesela pamusolo pe vali navasongo vavo.

20. Valemukuvatwala kuvahatankaya valemukuti : avant'uva vakupel'ahapaka inkaya yit'ino, she va-Yuda.

21. Vakukumusy'amiho geswe va-Loma mwiho ukugaposhela ukugalandata.

22. P'avantu impuga yonti valemukuvavushila. P'avahatankaya valemukuvazul'amenda valemukuti : muvasyempe nimfwimbo.

23. Valemukuvasyemp'imfwimb'ininji, ilelo pe valemukuvigalila muñumba ya

va muñololo, valemukumulajizyo umusungañumba ya va muñololo valemukuti : uveñe nkani vatahashimbile.

24. Uwene lw'ayiyuye ululajizyo lunulu, p'alemukuvaviha mwe muñumba ya muhati ya va muñololo, niyinama ywavo alemukuyiviha mwibongoto.

25. Pavusiku pahati lelo pe va-Pavuli nu-Sila valemukuti nukuputa valemukuti nukwimb'ulwimbo ulwa kumutinih'u Mulungu. Vont'ava-kungwa valemukuyiwa.

26. Ilelo p'ilemukuying'insi panapo kutali kuyinga kwenene. Pe lwope nulwalo lwanumba ya va muñololo lulemukuyingana niniji zyonti zilemukujenda nukwiguha pashezi namañololo ga vonti galemukulagala pansi.

27. Ilelo pe wope numusungañumba ya va muñololo alemukudamuha. Ilelo lw'ayazil'iniji zya numba ya va muñololo zyigusile, p'alemukukul'ishipanga shyakwe alemukuti njilase. Sh'atili avava muñololo vashimbiye.

28. P'u Pavuli alemukuvilishila izwi lipiti alemukuti : utayigogaje, she tuli munumu swerti.

29. P'uwen'alemukulav'i-

ñale. P'alemukudov'ukwinji-la alemukutetema alemukuyitaga muvinama ywa va-Pavuli nu-Sila.

30. Alemukuvafumwa kunzi alemukuti : mwe vamwene, mbombe shyonu ishya kumpel'ukuti mpokwajenane?

31. Avene valemukuti : uyitihaje kwa Yesu Cilisiti umwene, pe mukupokwa mwenti nawe nava-ñumba yaho vonti.

32. Pe valemukumuzyi-nongwa zya mwene valemukuvavuzya vonti na ve vali muñumba yakwe.

33. P'alemukivasenda pavusiku pupo alemukuvavand'amayimyi gavo, ilelo pe valemukwozelwa na wuyo navantu vakwe vonti pupo.

34. Ilelo p'alemukuvalamuñumba yakwe mw'alemukuvatelamishil'iya kulya. Pe valemukuseshela nkani na wuyo navantu vakwe vonti, sh'ayazile vamwitisil'u Mulungu.

35. Ilelo lwe kushiye kunzi p'avahatankaya valemukuvatam'avañamata vavo valemukuti : muhatinji : uvata-vul'avant'ivo.

36. P'umusungañumba ya va muñololo alemukumuzy'u Pavuli amazwiga ale-

mukuti : avahatankaya vantumiy'intumi iya kuti : uvatavule imwe. Mufume lelo shinishi muvale mujende lumi.

37. Uwen'u Pavuli alemukuhana alemukuti : vatatunizile swe va-Loma, vatuhomile apazelu lwe vatatulongzile nukutulonga. Vativigaliye namuñumba ya va muñololo umu. Havili shinishi pe vakwanz'ukutufumwa kukwilu? Ndali valeshe vinze panapa vatufumwe vovo.

38. P'avañamata vavo valemukuvala ukuvavuzi'avahatankaya amazwi ganaga. P'avene valemukutetema lwe viyuy'ukuti va-Loma.

39. Pe valemukuvavali, valemukuvatontela valemukuvafumwa valemukuvambulizya valemukuti : mwepe muhay'umu.

40. P'avene valemukufumamuñumba ya va muñololo umu valemukuvavali kwa Lidiya. Valemukuven'avacilisiti avamwavo valemukuvavijinyw'amaha. Ilelo pe valemukujenda nukuvavali.

17.

1. Ilelo pe valemukujenda ilya mw-Amfipoli namw-Apolonya, valemukuvavali'ukufiha

mu-Tesalonika, mwe yal'inu-
mba ya kuputila mumw'ava-
Yuda.

2. Ileo p'u Pavuli alemu-
kwinjila, inza sh'ahonzyaga
shima, alemukuyangana navo
izya muvakalata alemuku-
yang'amasabati gatatu.

3. Alemukuvigulila zyonti,
zilemukuv'apazelu zye ziku-
muyang'u-Cilisiti, zye vakuti
pakuti afwanje havili azyu-
haje. Ileo p'alemuku va-
vuzya alemukuti : uwen'u
Yesu uno we nkuvavuzi'ine
we w'u Cilisiti wuyo lelo.

4. Pe vamo zilemukuvaho-
la valemukusangana nava-
Pavuli nu-Sila avinji, vope
nava-Giliki ve vamuñilag'u
Mulungu impug'impiti, vope
navantanda avamuha vapiti
munkay'umu vovul'avinji.

5. Aven'ava-Yuda nene vale-
mukuyitwa valemukuvagu-
lumwa. Pe valemukusonje-
lezya gam'amantu ga muma-
solo, valemukugavunganih'a-
hapuga, valemukupel'aha-
langa nago muhaya, valemu-
kuval'uku yizinganil'inumba
ya Yasoni, valemukuvanza
valemukuti tukuvatendemu-
lila kuluhomano lwa vant'a-
vapina.

6. Vazile lelo navamo, pe
valemukuvalema va-Yasoni
navacilisiti avamwavo pe va-

lemukuvatendemulila ku va-
piti muhay'umu valemuku-
vilishila valemukuti : ava-
nt'uva vakupel'ahapaka mu-
nsi yonti mwe vasamiy'ava-
ntu, ve vano vinzile na mu-
mwit'umu,

7. vakudila kwa Yasoni.
Zyonti zye vakuvomb'avene,
zilasine ninkomelezyo zya
Kesali. Vakuti alip'umwene
wamwavo, vakuti we w'u
Yesu.

8. Zye valemukutentwa mu-
hati zinizi navantu vonti na-
vapiti muhaya lwe vakwi-
ywa.

9. Avene va-Yasoni nava-
mwavo lwe vayidindisile ku-
vasongo pe valemukuvata-
vula.

10. P'avacilisiti avamwavo
valemukuvasogozya nzila isi-
ku lilyo va-Pavuli nu-Sila
valemukuvaviha mu-Beloya.
Ilel'avene lwe vafiha, pe vale-
mukwinjila muñumba ya ku-
putila mumwo ya va-Yuda.

11. Avene nen'ava-Yuda
ava mu-Beloya vali ninjele
kuli vala va mu-Tesalonika.
Ninongwa valemukuziposhe-
la numwoyo wonti, shim'a-
manda gonti valemukweñe-
zya muvakalata, valemukuti
tuzimañinsanye inga zili mu-
mwō mwe vakutuvuzya.

12. P'avene valemukwiti-h'avinji. Vopenavantanda va-Giliki avamuñimywila nava-nayuli valemukwiti-h'avinji.

13. Avene n'en'ava-Yuda va mu-Tesalonika lwe viyuy'ukut'u Pavuli inongwa zya Mulungu azikumusizye na mu-Beloya, pe vope valemukumulandata namunumu. Valemukuvasonjelezya avant'impuga yonti.

14. P'aven'avacilisiti avamwavo valemukumusogozya nzil'u Pavuli valemukuti : ujendaje uhafishe kwa sumbi. Avene va-Sila nu-Timoti nene ve valemukusyala mwe mu-Beloya suti.

15. Avene ve vamusindishil'u Pavuli, valemukuval'ukumuviha mw-Ateni. Uwen'alemukuvalajizya alemukuti : muhavavuzye va-Sila nu-Timoti vandandate vatahavaje. Ilelo p'avene valemukuvwela ukuvala kwe vafumile.

16. Iel'umu mw-Ateni lwe suti vashili ukumulandata, p'u Pavuli umwoyo wakwe muhati alemukwanda nukuyitwa, lw'ayazil'iyiholanyo ywa malungu yitupu mwonti muhaya.

17. P'alemukuyanga nava nava-Yuda nave vanilag'u Mulungu muñumba yavo ya

kuputula mumwo. Pope napamasolo alemukuyanga navo vonti ve vavunganaga pu-po shim'amanda gonti.

18. Pe valemukuhomana nawo avasungwa njele nav-E-pikuli nava - Sitoyiki valemukumuvupila. Vamo valemukuti : umulongw'uno amwe ati vuli naswe? Avanji valemukuti : ali fwe ngati akukumusy'amalung'ama-jeni. Sh'uwen'avavuzizy'inongwa zya kupulumushila mumwo zya Yesu zyonti nizya kuzuyuh'uvene.

19. Pe valemukumusenda valemukuvala nawo pahatununtu he yatili pe pa-Alyopagi valemukuti : vuli ingavang'ukutuvuzya naswe inongw'impwa zinizi zy'uli nazyo?

20. She njeni zy'ulesitiwe mumakutwi gitu. Iel'iswe tutili tuzimana kwe zyenizye.

21. She vont'aya-Ateni, navajeni vonti ve vadilaga mw'Ateni mumwo, vatali naho naham'ahanji aha kuye-nezya, heka aha kuyanga naha kwiw'utunongw'utupwa, kwe vayeenezizye kukwo kweka.

22. P'u Pavuli alemukwimilila pahati pa-Alyopagi ale-

mukuti: "Mwe vantu mwe mwe v-Ateni imwe, mwonti mwe neñize ine nazile mulu-sizy'ukuñil'amalungu.

23. She lwe nkuzyungula muhay'umu, lwe nkuti nzi-mañ'inumba zyiñu izya kuputula mumwo, pe ndemuku-shyaga shyok'ishifinjilo shye musimvile pupo mutili: shya Mulungu we tutamumañile. Yeñi lelo, uno we mwamu-mwamisile shisitakumuma-ña, we wuyo nkuvavuzi'ine.

24. Sh'uwen'u Mulungu uno w'apezile yonti ninsi, uno w'apezile ywonti na ywe yili mumwo mumsi, w'atakudila muñumb'imfinjile inzenje ni-ñove, sh'uvene muhatashyo niya kumwaña niya pansi.

25. Zyope niñove zya vantu zitakumuvombela napam'u-wene, sh'atakupotwa navi-m'uvene ndali. Wuyo ñene we vont'akuvapa nuvulanzi numuyu, akuvapa ywonti ni-ywamwavo ywe yilipo.

26. Havili ywont'iyivanza ywa vantu yifumile mumu-vanda woka mwene, ywont'a-pezil'ukuti yivanje ponti pa-mwaña pansi mwe pavaliye, alemukuvahomelezya nzila gont'amaha aga kuv'avene nimpaho zyavo izya kupela pup'ukuzenga.

27. Alemukuti pe vaku-

mwanz'u Mulungu, vatinji ingavanga nukumufulinkani-la vatinji ingavanga nuku-mwaga, sh'uwen'atal'ukutali pali woka woka mwe tuvali-y'iswe.

28. She nuvulanzi vwitu lwe tuli kuvulanzi iswe, pe tukulandila mumwakwe wu-yo, nukuva kwe tulipo she tukuva mumwakwe wuyo. Inza she lilyo vayanzile vope vamo avatañimbo zyiñu va-tili: swe valuhu lwakwe na-swe.

29. Ilelo she swe valuhu lwa Mulungu naswe, pe tu-tinji u Mulungu ali fwe hantu ha sahabu ingavanga ha feza ingavanga h'ivwe h'umuntu akusongozya inza sh'apuku-site inza sh'ayevesite panjele zyakwe?

30. Ge gashi lelo amaha gala g'avantu vatamañinsi-nye nazimo g'u Mulungu aga-lesile atakweña. Nkandi shi-nishi pe vont'avantu mwonti mwonti ahomelezizy'atili mupinduhaje ulupinduhu,

31. sh'alulumiye nzila isiku lyoka ilya kwinz'ukulongi-ni yonti mw'izyunguluye alilemukugolosy'ukulonga. Alilemukuyilonga mumuntu woka w'amwimisile nzila, w'ulwitiho lwa kumwitiha vont'avantu avatelañishiye

pal'amuzyusizye muvafw'u-wene."

32. Avene lelo lwe vakwi-yw'ilya kuzyuh'avafwe, pe vamo zilemukuva zya nseho, avamwavo nene valemukuti : tutejelezyaje lunji havili zizizi.

33. Ilelo p'alemukuvaleha pup'u Pavuli alemukusogola.

34. Vamo nene valemukusangana nawo valemukwitiha. Woka ali u-Dyonisi uwa pa-Alyopagi, numwantanda woka ali u-Damali izina navanji pupo.

18.

1. Ulwa pisinda p'u Pavuli alemukwepa mw-Ateni alemukuvala mu-Kolinti.

2. Mw'alemukumwag'umuntu umu-Yuda ali w'u Akwila izina, apafilwe mu-Ponti. W'afumile mw'Itali numushi wakwe u Pilisila, w'atadiliye nkani mu-Kolinti umu. Mw'Itali mw'ayefile pala p'u Cilavudi Kesali ahomelezizye atili vont'ava-Yuda vepaje mu-Loma umu.

3. P'u Pavuli alemukuval'ukuvena. Ilelo p'alemukudila kumwavo alemukuvomba nayo imbombo, she vali mulimo woka mwene nawo.

She val'avahova mahema umulimo wavo.

4. Shima pisabati p'alemukuyanga mu'numba ya kuputila mumwo alemukuti mbamenelezyaje vonti nava-Yuda nava-Giliki.

5. Ilelo lwe vamulandite va-Sila nu-Timoti lwe vafumile mu-Maketonya mwe vali, p'inongwa zy'ayangag'u Pavuli zilemukumulemenkanya nkani. P'alemukivasimishizya nkan'ava-Yuda ukut'u-Yesu we w'u Cilisiti.

6. Ayazile lelo vakumwila vwila vakumutona namatona, p'alemukukuñunt'ulusuto mumenda gakwe alemukuti : " Ine ne muzelu amavanda giñu, gakuvinzila mwemwe pitwe pamwiñu. Ine lelo nkwanda shinishi nkuvala kuvakunzi lelo mpela."

7. P'alemukwepa pupo alemukuval'ukudila mu'numba ya muntu woka w'ali u Titi Yusiti izina, w'amunilag'u Mulungu, w'inumba yakwe yapalamiye ku'numba ya kuputila mumwo ya va-Yuda.

8. P'u Cilisipi musungañumba ya kuputila mumwo alemukwitiñumwene. Vope nava numba yakwe vonti valemukwitiha. Vope nava-

Kolinti avinji valemukwitihwa lwe viyuy'inongwa, valemukujenda nukwozelwa.

9. Musaña woka umwene alemukumwitushizya pavusiku uPavuli alemukuti: "utatetemaj'iwe ndali, yangaga utapumaj'iwe,

10. she ndi nawe. Nashe nga vakukuhálalushila pe numo atalikwizizya, she ndi navant'avan'avinji muhay'umu."

11. P'uwen'alemukudila mumw'umwaha woka namezi umutanda pamwaña. Alemukuvavuzuy'inongwa zya Mulungu.

12. Ilelo lw'ali musungansi mw-Akaya u Galyoni, pe valemukumuvupila poka vont'ava-Yuda u Pavuli valemukumudendemulila pilonjelwi,

13. valemuku mulonjelela valemukuti: umunt'uno kuvahop'avantu akuti: u Mulungu mumuvombel'amih'aganji, ge ndali aga munkomelezyo zya Mose.

14. Uwen'u Pavuli lw'akuti mbusy'ilomu njanje, p'u Galyoni alemukuvavuzuy'ava-Yuda alemukuti: "Mwe va-Yuda imwe, ing'umunt'uno amananzile zimo nalyoli ing'atazil'umulandu mupiti

nalyoli, pe nkandi nkuti zye zya kutejelezy'ine.

15. Shinishi nene penazil'amadali ganzite napanongwa napamazina napankomelezyo zyiñu mwenemwe, pe nkuti muzimalilizyaje mweka mwenemwe kunukwo. She ntakasim'ukulonga zinizi ine."

16. Ilelo lw'ayanzile linili, p'alemukuvashimbizya pilonjelwi.

17. Pe vonti valemukumulem'u Sositeni, umusunganumba ya kuputula mumwo, valemukumuhoma pe pilonjelwi. Uwen'u Galyoni alemukusita nukuveña.

18. Ilelo lw'adiliye pupo nkan'u Pavuli, p'alemukulagana navacilisiti. Ilelo p'alemukuyipashila munsitima alemukuvala mu-Sili. Valemukuvala nawo nupilisila nw-Akwila. Mu-Kenceleya mw'alemukuvegul'insisi zyakwe, she zyali zya shilapo.

19. Valemukuval'uku fiha mw-Efesi. Mw'alemukuvalah'avamwavo, uwen'alemukwinjila muñumba ya kuputula mumwo, alemukuvavuzuy'inongwa ava-Yuda.

20. Avene valemukumulamalizya nkani valemukuti

dilaga. Uwene nene alemukuhana.

21. Alemukulagana navo alemukuti : ndilemukwinza havili munumu inga nazil'ayitisi'u Mulungu. P'alemukwepa mw-Efesi alemukuyipashila munsitima alemukuvata.

22. Alemukuvav'uku fiha mu-Kesaleya, alemukuzuv'ukulamuh'ishivanza. Ileo p'alemukwih'ukuvala mw-Antiyokiya.

23. Mw'alemukudila. Pe havili alemukusogola alemukupanguzya niya mu-Galati niya mu-Filigiya mwe zilandatine. Alemukuvajimywa amaha vont'avasundikwa.

24. Ileo p'alemukuvata mw-Efesi wok'umu-Yuda ali w'u Apolo izina, apafilwe mw-Alekandeli, atondofile nkani ukuyanga inongwa, amañile nkan'ukalata wa Mulungu.

25. Ileo vamamuvuzizy'idala lya mwene. Ileo sh'amupemvil'u Mpepo muhati, p'alemukuti nukuvavuzy'avant'inongwa zya Yesu alemukuti nukuvasambilizya alemukuvashimishizya. Ukwozelwa nene, akumañile kwe kwozelwa kwa Yohani kweka,

26. Ileo lw'akwanda ukuziyang'apazelu inongwa munumba ya kuputula mumwo, pe valemukwiywa zy'akuyanga ava-Pilisila nw-Akwila. Pe valemukumusenda valemukuvata nawo munumba yavo, valemukumulangani zya lyont'idala lya Mulungu.

27. Ileo lw'akuti mbale namw-Akaya, p'avacilisiti valemukumutula, valemukvasimbil'avakalata avasundikwa va kukwo valemukuti : mumuposhel'ahinza. Ileo lw'avazil'uku fiha p'alemukuvata nkani v'uvwila vwa Mulungu vuvapiy'ulwitiho.

28. Sh'uwen'avamenelezuya nkan'ava-Yuda lwe vakutejelezuya vonti, alemukusenda mwa kalata wa Mulungu izya kuvasimishizya ukutu Yesu we w'u Cilisiti wuyo.

19.

1. Ileo lw'ali mu-Kolinti Apolo, p'u Pavuli alemukujenda ilya muni ya kulutala alemukufiha mw-Efesi. Mw'alemukwaga vam'avasundikwa.

2. V'alemukuvavuzilizya alemukuti : amw'u Mpepo mu finjile muposhel'eye pala pe mwitisiile? Avene valemukuti : tutiyuye nukwiywa u-

kut'alip'u Mpepo mufinjile iswe.

3. Uwen'alemukuvavuzilya alemukuti : mwozilw'u-lwozyo vuli? Avene valemukuti : twozilwe lwe lwa Yohani.

4. P'u Pavuli alemukuvavuzya alemukuti : u Yohani w'avozezyag'ulwozyo lwa kupinduh'avantu, alemukuti : mumwitiha je wuyo w'akundandata mwisind'ine. Alemukutah'u Yesu.

5. Ileo lwe viyuye zinizi, pe valemukwozelwa mwizina lya Yesu mwene.

6. Ileo p'u Pavuli alemukuvavivih'inove, p'alemukuvishil'u-Mpepo mufinjile, ilelo pe valemukuyanga mumil'impwa valemukukuvwa.

7. Iel'aven'avanayuli vana-val'ishumi navavili.

8. P'uwen'alemukwinjila muñumba ya kuputula m-mwo. Inongwa alemukuziyanga shisita kuzyiha. Alemukumal'amezi gatatu lw'akuvavuzy'inongwa. lw'akuti mbamenelezyaje izya vumwene vwa Mulungu.

9. Vamo nene valemukugahomefw'amoyo gavo valemukulakuha, valemukulisamul'idala ili lwe vakwiyw'avantu. P'uwen'alemukuva-

leha alemukuvavul'avasundikwa, shim'alemukuvavuzy'inongwa muñumba ya Tilani iya kusambilila mum'inongwa.

10. Alemukuhonzya vovulo amaha gavili. Ileo pe vont'avantu nava-Yuda nava-Giliki ve vasamiye mw-Asiya valemukwiyw'inongwa zya mwene.

11. Gope namamfindango g'umuntu atakugalola shima u Mulungu alemukugapela muñove zya Pavuli.

12. She vope napavavinu valemukuvih'utwenda, tve twafumile ukupalamana numuvili wakwe, nutw'asumulilag'amatwinsi, ilelo pe nimpungo zilemukwepa nimp'inkandamanu zilemukufuma.

13. Musaña woka lelo pe vam'ava - Yuda avavinga mpep'inkandamanu avajenzi valemukulinga vope, valemukulitashila pavantu ve vali nimp'inkandamanu izina lya Yesu mwene valemukuti : nkukuvinjila mwizina lya Yesu w'akumutah'u Pavuli.

14. Avene lelo ve vavombaga zinizi vali vayuli va Sikeba uwashiput'umupiti wa va Yuda vali vasanu navavili.

15. Iyene nene impep'inkandamanu ilemukwamula ilemukuti: u Yesu we washi w'imumañile, wope na we Pavuli atantezile ine ndali. Nkand'imwe; mwe von'imwe?

16. Iel'umunt'uno w'ali nimpép'inkandamanu alemukuvadomoshela alemukuyipasa navo ulupaso, alemukuvagwisya pansu vavili alemukuvayulazya nukuvayulazya, pe valemukushimbila muñumba mwe vali nakuzwala.

17. Zye valemukuyiwa vonti nava-Yuda nava-Giliki ve vasamiye mw-Efesi. Vont'ishitetemwi shilemukuva-gwila. Iyen'izina lya Yesu mwene lilemukujenda nukumwama.

18. Pe valemukuyiyumbula ve vinji ve vitisile. Valemukupempula zyonti zye vavomyle.

19. Vam'avinji ve vavomyle izya vutambo valemukuvunganih'avakalata vavo va vutambo valemukuvapemba mumwoto lwe vakwen'avantu. Ilo lwe vakuvazy'uvugomu vwa vakalata vanava, pe valemukwaga vufisile pampiya 50,000.

20. She zilemukuhonzya vovulo inongwa zya mwene nu-

kuyula nukusimpa mumaha namunguyu.

21. Ilo pe lwe zyasila zinizi, p'u Pavuli alemukusiva mumwoyo wakwe alemukuti nkujenda ilya mu-Maketonya nilya mw-Akaya ukuvala mu-Yelusalemu. Alemukuti lwe mbazil'ukufiha mumwo pe pakuti imañe namu-Loma.

22. P'alemukuvatuma vavili ve vamuvo mbelaga shima va-Timoti nu-Yelasiti alemukuti: imwe mulongole kwilongolela mu-Maketonya. Uwene suti alemukusyala mw-Asiya.

23. Iel'uwene lw'ashili pu-po, pe halemukutupuh'ahapaka ahapiti aha pidala linili.

24. She wok'umusyani u Demeteli izina asyanag'utwatempeli twa feza twa Dyana; w'avapukusi vahalonkaga nkani kukwakwe,

25. w'alemukuvavunganiha poka vanava alemukuvita vonti navanji ve vavombagayiyole alemukuyanga navo alemukuti: mwe vanayul'imwe, mwenti mumañil'ukuti uvulonsi vwitu vwonti vwe tulonsile vufumile mwe mumbombo yinino.

26. Ilo shinishi pe mu-

kweña namwe mukwiyya nukwiyya ukut'u Pavuli uno amazile namw-Efesi umu pasyaye pansu nukumal'insi yonti ya mw-Asiya, mwonti mwonti akuvapagusy'avant'avinji, zikuvahol'avene zy'akuvavuzya zy'akuti: ge gate malungu agene, g'avantu vakusyana niñove zyavo.

27. Ileo mutatinji yeka ye mbombo yitu yinino ye nkusiva ukuti ikusupa yiyo ndali, wope na we tempeli wa Dyana wa Mulungu witu mupit'uno, wope valilemukumusufwaga valilemukutinji: hate hant'ahadamusu. Ena vwope navwe vupiti vwa-kwe wuyo u Dyana, vukuva vukusupila pupo, uno shinishi yonti niya mw-Asiya ninkaya zyonti mw'izyunguluy'insi zikuputa kukwa-kwe.

28. Ileo lwe viyuye linili, pe valemukuyitwa nkani valemukuvilishila valemukuti: umupiti u Dyana wa v-Efesi!

29. Ileo p'ahalanga hanaha halemukukwil'inkaya yonti. Vont'avantu valemukukuluha ukuvala muñumba yavo ya kweñelezya mumwo utulumbe twonti. Valemukusendelezy'uvujenda va-Gayi

nu-Alisitaliki avamwavo va Pavuli ve vama jenzite nawo ukufuma mu-Maketonya.

30. Uwen'u Pavuli alemukuti mbale mwe vavungin'avantu, nkand'avasundikwa valemukumugalusya.

31. Vamo navapiti va mw-Asiya ve vamañine nawo vope valemukumutumil'izwi lya kuti: kwe ndali ukuyitumpiha muñumba ya kweñelezya mumwo utulumbe twonti. Utahashela.

32. Ileo vamo valemukuyangan'izinji vam'izinji havili. She uluhomano lwonti lwayulungine. Avinji valemukupotwa nukuzimana nazye vavunganiye ukuti zizino zizino.

33. Pe vamo valemukumu-kwesa mumpuga mumwo Alekandeli valemukumuviha apazelu, she vazile vamubuncilizizye kukwo ava-Yuda. P'uvene Alekandeli alemukuvahandanizya numuhono alemukuti leshi njanje nav'avantu njhanilaje.

34. Uvene nene lwe vawazile ukuva mu-Yuda, pe valemukuvilishila yonti, izwi lilemukuva fwe ngati lyoka vwelele. Valemukuvilishila utuvalilizyo tuvili shisitakuzya valemukuti: umupiti u Dyana wa v-Efesi!

35. Uwen'umusimbanko-melezyo zya Kesali munkaya mumwo, w'alemukuvapumilizy'avantu alemukuti: "Mwe vamwitu mwe v-Efesi imwe, amw'alipo woka w'atayimañil'inkaya ya mw-Efesi iya kuti y'ikusunjilila nutempeli wa Dyana umupiti nishiholanyo shyakwe shye shilagaye shifumile kumwana?"

36. Ilelo she zye numo atakuhana zinizi, pe pakuti mutehame lelo, mutashushut'ukuvomba ham'ahamwamu.

37. Sh'avant'uva ve muvallesite panapa vate vapumayintu ywa mwa tempeli ndali, wope nu-Mulungu witu vatamutonil'amatona.

38. Apene nene ava-Demeteli navamulimo wakwe inga vali numulandu numuntu, pe galipo amalonjelwi valipo navasungansi, kwe vambilane ava malandu.

39. Havili inga muli nazyo nizinji zye mutunjiye, pe zyope zikulongwa muluhomano lwa vimishilwa.

40. Muleshe mbavuz'yine vayaya, sh'amalandu ga shinish'iga ingavanga twaje gakuypel'aga kutulongjelela shyaha iswe kushinamwene. Ilelo pe tuzyaje kwi izya ku-

yinonelezya ahapaka hana-ha?"

41. Ilelo lw'ayanzile linili p'alemukusavalizya uluhomano.

20.

1. Ilelo lwe mutehime muhaya ahapaka iha, p'u Pavuli alemukuvavunganih'avasundikwa alemukulagana navo. P'alemukuvuh'ukuvala mu-Maketonya.

2. Ilelo p'alemukujenda alemukupanguzya mwonti mumsi zya mumwo, alemukuyang'aminj'amazwi aga kuvajimyw'amaha. Ilelo p'alemukuval'ukufihanamumsi ya va-Giliki, mw'alemukudil'amezi gatatu.

3. Ilelo lw'akuti njipashile munsitima mbale mu-Sili, p'ava-Yuda valemukuti tumwuvilile mwidala, p'uwen'alemukusiva alemukugalushila ukuvala mu-Maketonya havili.

4. Pe valemukumusindishila valemukuval'ukumuviha mw-Asiya va-Sopатели umwana Pili wa mu-Beloya, nava-Alisitaliki nu-Sekundi va mu-Tesalonika, nu-Gayi wa mu-Delibe, nu-Timoti, nava-Tikika nu-Tilofimu va mw-Asiya.

5. Ve valemukulongolela

kwilongolela valemukutugulilila mu-Tiloya.

6. Iswe tulemukuyipashila munsitima lwe tuliy'ucyaka wa vugal'uvusitañambo mu-Filipi, tulemukuvaga mu-Tiloya lwe tujenzit'amanda gasanu. Mwe tulemukudila amanda gasanu nagavili.

7. Ilelo pamande pe tulemukuvungan'ukumeñany'uvugali; P'u Pavuli, w'atili nkulavila ndavi, alemukuva-vuzy'inongwa. Alemukutalimfwa nkani izwi ukuyanga alemukufiha nalyo pavusiku pahati.

8. Ilelo muñumba ya kwigulu mwe twavungine, mwe nkozyo zyal'ininji.

9. Ilelo p'ali pup'umulumendo woka ali w'u Yitika izina, w'atendime muwindo. Pe tulemukumupot'utulo utugomu, sh'u Pavuli ahava nkan'ukuyanga. P'utulo tulemukumupota nkani, ilelo p'alemukusaguha kumwaña kwigulu lya vutatu alemukugwa pansu. Pe valemukumusenda valemukuti afuye nzila.

10. P'u Pavuli alemukwiha wope alemukumugwila alemukumufuhatila alemukuti: mutazum'ahalanga uvulanzi vwakwe vuli mumwakwe.

11. Ilelo p'alemukuzuvakumwaña nohavili, alemukumeñany'uvugali alemukulya. Ilelo p'alemukuvavuzy'ini-nj'inongwa alemukupelela nazyo lwe kushiye, ilelo p'alemukusogola vovulo.

12. Wope numulumendo valemukwinza nawo pe twali she mulanzi. Galemukwishila nkan'amoyo gavo.

13. P'iswe tulemukulongolela kwilongolela tulemukuyipashila munsitima tulemukuvala mw-Aso, she mwe tulemukuti tukumupashil'u Pavuli. Zy'alajizizye wuyo sh'atili nkujend'ilya pashipum'ine.

14. Ilelo pe tulemukuho-manana nawo mw-Aso, uwen'alemukuyipashila pe tulemukufiha nawo mu-Mitileni.

15. Pe tulemukuvuha pupo, tulemukuval'ukulungamana niya mu-Ciyu shyandavi. Ilya vwasha lelo pe tulemukushila mu-Samu, tulemukuval'ukufiha mu-Mileti pisiku lyamwavo.

16. Sh'u Pavuli atili tukupitilila pa-Efesi, sh'atamakasim'ukuhavila mw-Asiya. Avilingine sh'atili ing'animiy'u Mulungu pe nkulya mu-Yelusalemu ucyaka wa Pentekositi.

17. Lwe tuvazil'ukufiha mu-Mileti, p'alemukutum'intumi iya kuvasend'avasongo avasungashivanza shya mw-Efesi.

18. Ileo lwe vinzile, p'alemukuvavuzya alemukuti: "Mutalisile pala pe ninzile mfisile mw-Asiya umu, mu-mañile she nali shim'ine lwe tuli swenti nane.

19. Muweni nuvwahayiyi-zye vwane vwe nayiyizyaga lwe nkumuvombel'umwene, muweni namansozi gane, muweni numulaha we vandeve-nzizye ava-Yuda lwe vakumywima.

20. Muweni ukuti ntazyisile nazimo izya kuvatula pidala lya kuvulanzi, zye ndemukuti nukuzikumusya nukuvasambilizya napazelu pe muvungine mwenti namunumba zyiñu lwe tuyelesile namwe nane.

21. She ndemukuvavuzya nava-Yuda nava-Giliki ndemukuhomeshezya ndemukuvavuzya nulupinduho lwa kupindushila kwa Mulungu nulwitiho lwa kumwitiho Yesu Cilisiti umwene witu.

22. Yeñi lelo, ne mukungwa mumpepo wane nkuvala mu-Yelusalemu, ntazimañile nukuzimaña nazye zikuninzila mumwo.

23. Nzimañile zyeka zizyo zy'akuyang'u Mpepo mufinjile mwonti mwe nkujenda, zy'akuti: muñololo mutupu iwe, mayimba matupu iwe mw'ukuvala.

24. Nkandi zye ntakusajil'ine, vwope nuvulanzi vwane ntakuyilinjala ukuti vul'uvugomu vulive ndali. Ine nkuti: nidala lyane ly'atili ly'ujendaje nimbombo yane y'ampiy'uwene u Yesu iya kuzihomeshezy'inongwa zya kupulumushila mumwo izya vwila vwa Mulungu,—zye nga namalilizyaga pe ne musangalusu.

25. Yeñi lelo mañil'ine: mwenti mwe njenzite ukukumusy'uvumwene vwa Mulungu, mwenti mutalivuyi-zy'uküneña muminso.

26. Pe nkuyihana nzila we musañ'uno nkuti: ne muzel'ine amavanda giñu mwenti.

27. She ntazyisile nazim'ine, mbavuzizye zyonti zy'u Mulungu avakumbushiye nzil'imwe.

28. Penkuti mwandaje mulyeñaj'ahinza mwenemwe, mulyeñaj'ahinza lyope nidi-milo lyonti ly'u Mpepo mufinjile avavisile mumwo ukuva mwe vasunzi, atili mudimaj'ishivanza shya Mulungu

shy'akazile wuyo namavanda
gakwe wuyo.

29. She zye mañil'ine : lwe
nsogoy'ine, pe yikuvinzil'iyi-
koko iyihali, ywe yitalilemu-
kupepelezy'idimilo.

30. Ena namwe mumwiñ'u-
mu valilemukutumpuha ve
valilemukuyanga ingombanu
izya kuvapuḡwimwe, izya
kuvahopelezy'avasundi kwa
ukuti vavalandate vuvo.

31. Mwemunumu nkuti :
mudamulaje, mukumbuhaje
zy'ine ndemukulindilila shi-
ma amaha ge gatatu gala na-
shyamusaña nashyavusiku
mbasosile shima namansozi
mwentu mwe muvaliye woka
woka.

32. Shinishi lelo mwe va-
mwitu, pe nkuvalajizizya na
mwa Mulungu namwizwi lya
vwila vwakwe, uno weka
amaha ali nago naga kuvapa
poka navafinjile vont'uvu-
pwano vwiñu.

33. Ntasungwaga nalumo
nufeza nusahabu wa woka,
namenda ga woka.

34. Namwe mumañil'ukuti
niywan'iyintu niywa ava ve
nali navo zyalonkaga zye ño-
ve zyane zinizi.

35. Zyonti zinizi zilemuku-
va zyakuvasontel'imwe uku-
ti she pakuti muvombaje vo-
vulo ahakuvatul'avayeyeva-

zu, shima mukumbuhaje ni-
zwi ly'ahayang'umwene Ye-
su ly'atili : nukupa nukupo-
shela,—kwinza kwe kupa."

36. Ilelo pe lw'ayanzile zi-
nizi, p'alemukusugamila pa-
nsi alemukuputa navo vonti.

37. Pe vonti valemukukuta
nkani amansozi. Valemuku-
mukukula munsing'u Pavuli,
valemukumufipa nakwilomu.

38. Valemukupitilizy'uku-
swimililwa izwi ly'ahayanga-
ga ly'atili mutalivuyizy'uku-
neña muminso. Pe valemu-
kumuviha pansitima.

21.

1. Ilelo lwe tufwimpusile
kumwavo, pe tulemukuzu-
y'w'amenda aga kujenzy'insi-
tima pisingwe tulemukugo-
loha tulemukuval'ukufiha
mu-Ko. Shyandavi tulemu-
kuval'ukufiha mu-Lodo. U-
kufuma pupo tulemukufiha
mu-Patala.

2. Mwe tulemukwag'insiti-
ma ye yalamb'ukuvala mu-
Fwenike. Pe tulemukuyipa-
shila mumwo ilemukujenda.

3. Ilelo lwe yatumpuh'insu-
ngo ya Cipeli, pe tulemuku-
yileha kumuhono mumongo
kwe tulemukuyijenzya tule-
mukuyeñezya mumsi ya mu-
Sili, mwe tulemukuyisuncila

kushipuma munkaya mu-Tili she mwe vahafumizyag'ama-ligo aga munsitima.

4. Ilelo lwe tuvazil'avasundikwa va mumwo, pe tule-mukwizya navo amanda gasanu nagavili. Ve valemukuyanga mwa Mpepo valemukumuvuzy'u Pavuli valemukuti : kwe ndali ukuvala mu-Yelusalemu.

5. Ilelo lwe gasil'amand'aga kulinda mumwo, pe tulemukuvuh'ukuvala. Avene ne ne valemukutusindishila vonti navantanda navana valemukutufumwa muhaya valemukutuviha kwa sumbi, pe tulemukusugamila pansi pashipuma pe tulemukuputa.

6. Ilelo pe tulemukulagana navo. Iswe tulemukuyipashila munsitima, avene valemukuvala'kuhaya.

7. Pe tulemukumalilizy'ukujendela munsitima tulemukufuma mu-Tili tulemukuval'ukufiha mu-Putolomayi. Tulemukuval'ukulamuh'avacilisiti avamwitu, tulemukulinda navo isiku lyoka.

8. Shyandavi tulemukuvuh'ukuvala tulemukufiha mu-Kesaleya, mwe tulemukwijnila munumba ya Filipu umuyanga nongwa zya kupu-

lumushila mumwo, uwamwavo wa vala ve vali vasanu navavili vala. Tulemukudila mumwakwe.

9. W'ali navan'avalindu vane avasitakusendwa. Ve vahakuvwaga.

10. Ilelo lwe tuli pupo, lwe tudiliy'amanda, p'alemukwih'ukwinza kukwo umukuvwi woka ali w'u Agabu izina alemukufuma mu-Yudayi, ukutwen'iswe.

11. Ilelo p'alemukusendilamba lya Pavuli alemukuyikunga niñove niyinama alemukuti : " U Mpepo mufinjile akuti : umuhat'ilamb'ili she valilemukuhonzya nawo vovulo mu-Yelusalemu, ilelo pe vajende nukumuviha kuvakunzi."

12. Ilelo lwe twiyuye zinizi iswe, pe tulemukumulambilizya nkani naswe navamumwo tulemukuti : galushilaga, utahavale mu-Yelusalemu.

13. Uwen'u Pavuli alemukwamula alemukuti : " Mukukuta shyonu ? Mukumyuzanza shyon'umwoyo ? Sh'ine mutatinji nitisile kwe kukungwa kweka mu-Yelusalemu ndali, kwope nakwe kufwila pizina lya mwene Yesu nitisile nzil'ine."

14. Ilelo lwe twazil'agomile,

pe tulemukumuleha tulemukuti: mañi, w'umwene, zye ng'akasime wuyo.

15. Ulwa pisinda lelo pe tulemukuyisenganya tulemukuzuva ukuvala mu-Yelusalemu.

16. Tulemukuva navo vama'vasundikwa va mu-Kesaleya mumwo tulemukujenda navo: Ve valemukutuvihakwa Munasoni wa mu-Cipeli w'ali musundikwa wope, ayanzite hali. Valemukuti mwe tukudila mumwakwe.

17. Ilelo lwe tuvazil'ukufiha mu-Yelusalemu, p'ava-cilisiti avamwitu valemukutuposhel'ahinza valemukutusansamutsya.

18. Shyandavi lelo p'u Pavuli tulemukuvala nawo uvumwen'u Yakobu. Pe valemukuvungana pupo vonti navasongo.

19. Ilelo lw'avalamusile u Pavuli, p'alemukuvapempulila zyonti zy'u Mulungu muvakunzi mula ahavombelaga mumbombo yakwe, alemukuvavuzya zyonti mwe zilandatine.

20. Avene ilelo lwe viyuye zyonti, pe valemukumuti m'u Mulungu. Ilelo pe valemukumuvuzyu Pavuli valemukuti: "Uvaweni nawe

we wamwitu, ava-Yuda ve vitisile ukuti vinji nkani. Ilelo vonti vayikunguye kunkomelezyo zya Mose, vakuti pakuti tuzymishe.

21. Ilelo viyuye nilya kuti: vont'ava-Yuda ve vasa-miye muvakunzi mula, ukuvavuzyu iwe ukuti mumulesh'u Mose navana v'inu mutavavolaje, amiho ga va-Yuda mutagalandate.

22. Tuhonzye vuli lelo we? Vatalihav'ukuvungan'avinji, she viyuy'ukuti uyzinzi iwe.

23. Lehaga lelo uvombe yiyo ye tukukuvuzyu iswe. Yeña tuli navantu vane panapa ve vali nimbombo ye valafile.

24. V'uvasende lel'iwe ugezaje navo, uvalipile wenewe iywa kuvugul'insisi. Pe vont'avantu vakumaña mumwo ukuti zyali zy'ilenga zye vakulonzile nukuti alandite munkomelezyo liwe mw'akujendela nishi.

25. Avene nen'avitisi ve vafumile muvakunzi ve vashi, ve twasimiyile twamazil'iswe tulemukuti: avene ve vatazilandate nazimo zinizi, yeka ye nam'imputile ya malungu nage mavanda naye vabuzite nalwe kuvumbu, zye zizyo twavinzite tulemukuti zye vazizile.

26. Ilelo p'u Pavuli alemukvasend'avantu vala shyandavi, alemukugeza navo alemukwinjila mwa tempeli alemukuvavuzi'ava-shiputo alemukuti : amanda aga kugezela nkumalilizya pavulive. Alemuku avzya pupo pe vakutwal'imputile un'iyakwe un'iyakwe.

27. Ilelo pamanda gugo lwe ganda kusila, p'ava-Yuda ve vafumile mw-Asiya valemukumweni mwa tempeli. Pe valemukuvahalambih'avantu vonti ve vali mumwo, valemukumulem'u wene valemukupongomoha valemukuti :

28. "Mwe vantu mwe mwe vana Yisilayili imwe, nzagaji mututule. Umunt'uno we wuyo w'avantu vonti mwonti mwonti akuvavuzi'akuti : muvasufwaj'avana-Yisilayili, akuti musufwaje ninkomelezyo zya Mose, akuti musufwaje nu-tempeli uno. Shinishi lelo ayonjezizye nizya kwinjizya ava-Giliki mwa tempeli umu; ilelo p'atili nukupahandamanya pavufinjile ipa."

29. She lunji vamuweni nawo u Tilofimu wa mw-Efesi lw'akujenda nawo muhaya. Valemukuti uno inga-

vanga avazile nawo mwa tempeli

30. Pe nkaya yonti ilemukusambuha. Valemukuvangan'avantu vonti valemukumulem'u Pavuli valemukumufumwa mwa tempeli valemukumudendemula kunzi. Valemukwigalila panapo pashilyango.

31. Iel'avene lwe vakuti tumugoje, p'alemukwiw'umutwale wa mpuga ya vasi-kali ukut'inkaya ya mu-Yelusalemu yonti. Ipezil'ahapaka.

32. Uwene panapo alemukuvavunganiha navasikali navashevusi, alemukushimbil'ukuvala pe vali. Avene lelo lwe vamuwen'umutwale navasikali vakwe, pe valemukuleh'ukumuhom'u Pavuli.

33. P'umutwale alemukufiha pe vali alemukumulema alemukuti : mumukunje namaololo gavili. Ilelo p'alemukuvavuzilizya avantu alemukuti : amwe wunanu uno? Atazil'umulandu vali?

34. P'avene valemukupitilizi'ukuzum'ahalanga. Vamo valemukuyangana zimo, vamo valemukuyangana zinjini mwe vavaliye mumpuga. Uwene lelo alemukwaga ata-

kuzimañinsanya ahinza, sh'ahalanga hal'ahapiti nkani, p'alemukuti: mwe vaskali muvale nawo mwilinga mula.

35. Ilelo lw'u Pavuli afisile pipanda lya mavwe aga kuzivila pupo, p'avasikali valemukumuñatula, sh'avantu vatili tumusompole.

36. She vavalandit'avantu vonti mwe vavaliye mumpuga valemukupongomoha valemukuti: uko tumugoje.

37. Ilelo lwe vakuti twinjile nawo mwilinga, p'u Pavuli alemukuyanga numutwale alemukuti: nati njanje limo nawe. Uwen'alemukuti: ihi umañil'ukuyang'ishi-Giliki.

38. Fwane we wunji? Ine ndemukuti we mw'Egipiti ula w'avusizy'uvulugũ lulo, ula w'ahavala mulwugwa namantu gakwe 4000 mapumayintu matupu?

39. Uwen'u Pavuli alemukuhana alemukuti: ndali ne mu-Yuda, mfumile mu-Talisi muni ya mu-Cilikiya. Ye nkaya nkumusuu mwe tusamiye mumw'iswe.

40. Uwen'alemukwitiha. Ilelu Pavuli alemukwimilila pamwana pipanda lya mavwe lya kuzivila pupo alemukuvahandanizya numu-

hon'avantu. Pe valemukupama mwa. Ilelo p'uvene alemukuyanga munjango yavo ya shi-Hebuli

22.

1. alemukuti: mwe vamwitu namwe mwe vatata mutejelezyaje zye nkuyanga nkuyinonelezya nane shinishi.

2. Ilel'avene lwe vazil'akuyanga shi-Hebuli, pe valemukwonjezy'ukupama mwa. P'uvene alemukuti:

3—21; 9, 1—29; 26, 9—20.

3. "Ine ne mu-Yuda paluho, mpafilwe mu-Talisi muni ya mu-Cilikiya. Injeleñene zye vinzil'ukunsambilizya muhaya munumu muvinama ywa Gamalyeli. Ukunsambilizy'inonga pe valemukulandata mumwo mwe zivaliy'ukuva nkali inkomelezyo zya vatata vitu. Nane mbombo ya Mulungu ndemukuyiyitililwa inza she namwe shinishi mukuyiyitililwa musañ'uno.

4. Ava ve vajendag'idala linili, ve ndemukuvaywima ndemukuvagoga nukuvagoga. Ndemukuvalemã navanayuli navantanda ndemukuval'ukuvigalila na muñumba ya vamuñololo.

5. Zy'amañile nuwashipu-

t'umupiti, vamañile navasongo avahata luholo. She ve vamampiyе navakalata avakuninjizya pava-Yuda avamwitu. Pe ndemukuvala namu-Damasika ndemukuti mwe nkuvakunga vonti ve nga nkuvaga, nkwinza navo mu-Yelusalemu umu, mwe vakwinza vakusundwa.

6. Ilelo lwe nkujenda lwe nkupalamila ku-Damasika, pe ndemukwaga, shyamusaña lwe lili pitwe, pe pashezi: mweku mweku ishizye-ngetezya uluhozyo lupiti lwa kumwaña.

7. Ilelo ine ndemukuti pangata pansi. Ilelo pe ndemukwag'izwi likuyanga nane likuti: we Savuli we Savuli, ukumywima shyonu?

8. P'ine ndemukumuvuzilizya ndemukuti: we nanu mwene? Uwen'alemukwamula alemukuti: nene ne Yesu wa mu-Nazaleti n'ukumywima.

9. Avene ñene ve nali navo, valemukweña lwe luhozyo, ilyen'izwi ñene lye lyayanga nane, lye valemukupotwa nukulimañinsanya.

10. P'ine ndemukumuvuzilizya ndemukuti: ntuvuli lelo we mwene? Uwen'umwene alemukumbuzya alemukuti: vuhaga valaga mu-

Damasika mwe valikuvuzya yonti y'u Mulungu akasime nzila ukuti alilemukuvombaga iwe.

11. Ilel'ine ndemukupotwa nukweña, sh'uvumwamu vwa luhozyo ulu vwamandasile muminso. Pe valemukudem'umuhono ve nali navo. Pe ndemukufiha mu-Damasika.

12. Ilelo muhaya mumwo mw'al'umuntu umugolosu munkomelezyo. Ali w'u Ananiya izina. We vamumañil'uvugolosu vonti nava-Yuda ve vasamiye mumwo.

13. W'alemukwinz'ukuneña mwe nali, alemukupalamila alemukuti: Savuli we wamwitu, uyinul'ishyeni uyeñaje! Ilel'ine pe ndemukwinula panapo ndemukumweña.

14. P'uwen'alemukumbuzya alemukuti: u Mulungu wa vatata vitu akusavuye nzila atili: w'aliyinz'ukuzimañinsanya zye ñkasim'ine, aliyinz'ukumumaña na we Mugolosu, aliyinz'ukutejelezya nizwi lya mwilomu lya-kwe.

15. Sh'ulilemukuva we wa kumuhomeshezya wuyo zoyonti nazy'uweñi nazy'uyiyuye, ulilemukuvavuzya vont'avanu.

16. Uko lelo, ukuhavila

shyonu? Vuhaga uyozelwaje, ugezaje gont'amalandu gaho, uputaje kwizina lya-kwe.

17. Ilelo lwe ninzil'ukufiha mu-Yelusalemu umu havili, lwe ndemukuputa mwa tempeli umu, pe ndemukwinji-lwa.

18. Pe ndemukumwen'uwe-ne. Alemukuyanga nane alemukuti: pimpilaga, fumaga mu-Yelusalemu umu utahavaje. Utatinji valiposhela zye ng'ukunkomeshezy'iwe.

19. P'ine ndemukuti: mwe-ne, she vope vamañil'ine ukuti we wuyo w'avalaga mu-yivanza vronti alemukuvalema vonti ve vakwitihag'i-we, alemukuvahoma.

20. Pope napala pe vahitaga mavanda ga Sitefwani w'akuhomeshezyaga shim'i-we, pope vamañil'ukuti namimiliye pupo ine ndemukuseshela ndemukusunjilil'amen-d'amatote g'ava ve vumugogag'uwene.

21. Uwene nene alemukumbuzya alemukuti: valag'i-we, she nkukutum'ukutali kuvakunzi."

22. Avene nene valemukutejelezya zy'ayangaga, valemukufiha pizwi linili, ilelo pe valemukuvusy'amazwi gavo.

valemukuti: e e lifwanj'ilintu ili pamwan'ipa. Litahondy'ukusyal'ukulalandila.

23. Ilelo pe valemukuyangana nukuyangana, valemukutaga namenda gavo, valemukuñampa nulusuto kumwana.

24. P'umutwale alemukuti: mumwinjizyaje mwilinga. Havili alemukuti: mumuvuzilizye nimfwimbo ayilataje atuvuzyaje zye vakumuyanganila vovulo.

25. Avene lelo lwe vamutambalisile pansi vamukunzile lwe vakuti vamusyempe nimfwimbo p'uwen'u Pavuli alemukumuvuzilizy'ushevusi w'ayimiliye pupo alemukuti: amwe imw'ahinza ukumusyempa nimfwimbo umunt'umu-Loma?

26. Uwen'ushevusi lw'ayiyuye linili, p'alemukuval'ukumuvuzy'umutwale alemukuti: pe tutuvuli lelo shinishi? Sh'umunt'uno mu-Loma.

27. Wope numutwale alemukuvala p'ali alemukuti: umbuzy'ahinza. Jezile we mu-Loma? Uwene alemukuti: E, ne mu-Loma.

28. P'umutwale alemukwamula alemukuti: in'uvu-Loma uvu nkazile nishyum'ishipiti nkani. Uwen'u Pavuli

alemukuti : na kwe kupapwa ine ne mu-Loma.

29. Ilelo pe valemukumule-shelezya kuvilo kuvilo ve vali vamuvuzilizyaje nimfwimbo. Uwen'umutwale lw'ayazile ukuva mu-Loma, p'alemukutetema sh'amamukunzile numuñololo.

30. Ilelo shyandavi p'umutwale alemukuti nzimañ'ahinza zye vakumulong'ava-Yuda. P'alemukumusatula alemukuvita navashiput'avapiti nuluhomano lwa vahombe avahataluholo. P'alemukwaha ukuvala pe vali, alemukumuhomanya navo u Pavuli.

23.

1. P'u Pavuli alemukulwena alemukulutontomel'uluhomano lwa vahombe avahataluholo, p'alemukuyanga navo alemukuti : mwe vawwitu, ninzil'ukufiha kushinishi uku zyonti zye nkumvombel'u Mulungu, lwe nkuzyeña mulwenezyo lwané, pe ntayazil'ukumvombel'imbi-vi ine.

2. Ilelo lw'ayanzile linili, pe washiput'umupiti Ananiya alemukuvavuzya ve vapalamine nawo ukwimilila alemukuti : mumuhomaje kwilomu.

3. P'u Pavuli alemukuti : nawe Mulungu alikuhomaga we musansilw'ibana ukuti kuvumb'iwe. Utendime panapa uli fwe ngati ukulandata munkomelezyo ukundong'ine, havili ukuvindul'inkomelezyo ukuti mumuhomaje.

4. P'avene ve vapalamine nawo ukwimilila valemukuti : nawe ukumulig'uwashiput'umupiti wa Mulungu?

5. Uwen'u Pavuli alemukuti : ntamamumañile vayaya ukuti we washiput'umupiti. She mañile nane ukuti lisimylwe mwa kalata lye likuti : umupiti wa luho lwaho utamupupusyaje.

6. Ilel'u Pavuli lw'aweni muluhomano mumwo vamo ukuva vasatusayi vamo ukuva vafwalisayi, p'alemukuyanga nkani alemukuti : vayaya ne mufwalisayi nane, ne mwana wa mufwalisayi. Zye vakundong'ine, vakundong'ulusuvilo lwitu lwe tukusuvila ukuti avafwe vakuzyuha.

7. Ilelo lw'ayanzile linili, pe valemukwanda nukugalulilana navafwalisayi navasadusayi, valemukutapunkana pavili mwe vavaliye.

8. Sh'avasadusayi vakuhanavakuti tutakuzyuha, vakuti atalipo numo nuhavizya

wa Mulungu numo nu-Mpepo. Avene ñen'avafwalisayi ve vazilemile zyonti vakuti zilipo.

9. P'ahalanga halemukuva hapiti nkani. Pe valemuku-va vamo avamañakalata ava muvutapunkano vwa vafwalisayi valemukupila valemukuti : iswe tutawazile num'umulandu kumunt'uno. Apene lelo ing'u Mpepo ayanzile nawo, ing'uhavizya,—pe mañi ?

10. Iel'umutwale lw'ayazile vahalambine nkani, p'alemukusaga ukuti ingavanga vakumuñonkolanya pahati. P'alemukuvit'avasikali alemukuti : mumusompole, muvale nawo mwilinga mula.

11. Ilelo pavusiku vuvwo p'umwene alemukumwitushizya alemukuti : jimbag'iwe, sh'ukuval'ukuziyanga namu-Loma inongwa zyane, inza sh'uziyanzile namu-Yelusalemu umu.

12. Shyandavi lelo pe vamo ava-Yuda valemukwitinkana valemukulapa nukulapa valemukuti : tutakulyanga niyintu tutakuñwelaga naminzi, suti tukumugog'u Pavuli.

13. Avene lelo ve valafile zinizi, valusizye pamashumi gan'uvwinji.

14. Ve valemukuvala nakuvashiput'avapiti nakuvahombe avahataluholo valemukuti : tulafil'ishilapo, ishipit'iswe tutili tutakuyimana niyintu mwilomu, suti tukumugog'u Pavuli.

15. Shinishi lelo namwe nu-luhomano lwa vahombe avahataluholo mumuvuzy'umutwale amulete kumwiñ'ukwo muve fwe ngati mukwanz'ukuvuyizy'ukwiw'ahinza amalandu gakwe. Iel'iswe tukumwuvilila mwidala tukumugoga lw'ashili nukufiha kumwiñ'ukwo.

16. Zy'alemukwiw'umwipwa wa Pavuli zye vayanganaga. P'alemukuvala mwilinga alemukumuvuzy'u Pavuli.

17. Ilelo p'u Pavuli alemukumwit'ushevusi woka, alemukuti : umulumend'uno valaga nawo uhamutwale kwamutwale sh'ali nazyo zimo izya kumuvuzya.

18. W'alemukumusenda alemukuvala nawo kwa mutwale alemukuti : nazil'u Pavuli ula umukungwa akunita akuti : umulumend'uno uhamutwale kukwah'iwe. Alemukuti ali nazyo izya kumuvuzya.

19. P'umutwale alemuku-

mulem'umuhono alemukufu-puha nawo. Ilelo lw'ayelesile nawo p'alemukumuvuzilizya alemukuti: inongwa vuli zy'ukuti umbuzye?

20. Uwen'alemukuti: ava-Yuda vitinkine vatili: tuvale tulambilizye kukwaho iwe, tutinji u Pavuli uyishe nawo ndavi uvale nawo kuluhomano lwa vahombe avahataluholo kula. Pe tuve tuvuyizyaje ukwiw'ahinza amalandu gakwe.

21. Nkand'utavitihaj'iwe zye vakwanz'ukukuhopa. She vamwuviliye ve valusizy'amashumi gan'uvwinji, valafil'ishilapo vatili niyintu tutakulyanga naminzi tutakuwelaga, suti tukumugog'u Pavuli. Shinishi pe vaysenginye, she vakuti e akutwitiha iwe.

22. P'umutwale alemukumuvuzy'umulumendo alemukuti: valaga iwe. Utamuvuzyaje num'umuntu ukuti umbuzizye zinizi ine.

23. P'alemukuvit'avashevusi vakwe vavili, alemukuti muvasavul'avasikali avajenda pansu vavanj'amashumi amashumi gavili ava kuvala mu-Kesaleya, nava pamfwalasi vavanj'amashumi gasanu nagavili, navalemamalamba vavanj'amashum'amashumi

gavili vope. Muvavuzye vaysenganye vinze vavushe pahavalizyo havutatu hapavusiku.

24. Zyope nimfwalasi zya kumulimbizya pup'u Pavuli muyananye nzila. Muve kuvale nawo muhamuvish'ahinza kwa Feliki, umusungansi.

25. Alemukumusimbila nukalata alemukuti:

26. "Nene ne Cilavudi Lisiya nkukulamuha we musungansi we Feliki we wa munimywila.

27. Umuntu wununo vama-mulemil'ava-Yuda valemukuti tumugoje. Pendemukumufwula nimpuga ya vasi-kali ndemukumupoha. Pendemukwiwya ukuti mu-Loma.

28. Pe ndemukuti nzimañe zye vakumulonga, pe ndemukuvala nawo muluhomano lwavo lwa vahombe avahataluholo.

29. Mwe ndemukwaga vakumulonga ge malandu gamunkomelezyo zyavo vuvu. Izyene nizya kumugojela mamwo nizya kumukunga zye ndemukwaga nazimo.

30. Ilelo pe shinishi niyuye ukuti ava-Yuda vakwanz'ukumwuvilila, pe ndemukumutuma kukwaho naluvilo. Vope navamalandu gakwe

mbahomelezizye ntili : mu-
vale nawo muhagayangaje
kwa Feliki ge muli nago."

31. Avene lel'avasikali inza
she lilyo avahomelezizye, pe
valemukusend'u Pavuli vale-
mukujenda nawo nuvusiku
valemukufiha nawo mw'A-
ntipateli.

32. Shyandavi valemuku-
valeshela ava pamfwalasi.
Ve valemukuvala nawo. A-
vene valemukugalushila uku-
vala mwilinga lyavo havili.

33. Avene vala valemuku-
val'ukufiha nawo mu-Kesa-
leya. Valemukumup'ukalata
umusungansi. Wope nu-Pa-
vuli valemukuti : al'uno.

34. Uwene lw'ayeñizye pa-
kalata, p'alemukumuvuzili-
zya insi kw'afumile. Ilelo
lw'amuvuzizye atili : mu-Ci-
likiya,

35. p'alemukuti : nkukute-
jelezya lwe vinzil'avamula-
ndu waho. P'alemukuti :
mumuvishе mwisashi lya He-
lodi, mwe mumusungaje.

24.

1. Ilelo lwe gashilinkin'a-
manda gasanu, pe valemu-
kwiha ukuvala mu-Kesaleya
nuwashiput'umupiti u Ana-
niya, navasongo vamo numu-
yangamalandu woka u Teli-

tuli izina. Ve valemukumu-
vuzy'umusungansi zye va-
mulonjeler'u Pavuli.

2. Ilelo lwe vamwisit'uwe-
ne, p'u Telituli alemukutali-
ha nukulonga alemukuti :

3. "Nazye twazil'utenda-
misizy'insi yitu ino yonti,
nazye njele zyaho zye zikwe-
ñelezya nzila zyonti twazile
zikuyananya nashima na-
mwonti mwonti muluho lu-
nulu lwonti, zye tuzimañile
nkani we Feliki, we wa muñi-
mywila nalyoli, zye tukuku-
salifwa nkani wenewe.

4. Ilelo she nkuti nte nku-
haywe, pe nkukulambilizya
we mutonsu shima nkuti u-
tutejelezzyaje lwe tukusompo-
lel'amalandu ganaga.

5. Sh'umuntu wununo twa-
zil'ayipezil'uku va ndobi
mwonti mwonti. Akutupu-
zy'ahapaka mwonti muva-
Yuda mwe vavaliy'inkaya
zyonti. Usongo wavo wa va-
Nazaleti ve vafumile mushi-
vanza.

6. Wope nutempeli alingaga
alemukuti : imusamule. Pe
tulemukumulema. Tulemu-
kuti tukulandata munkome-
lezzyo zyitu iswe ukumulonga.

7. Zye alemukulotelezy'u
Lisiya umutwale ula, alemu-
kumufwula muñove zyitu na-
mah'amapiti.

8. Alemukuhomelezya alemukuti avamalandu gakwe vahavale kukwaho iwe. Nawe lelo ing'ukumusimishizya wuyo, p'ulizyaga zili mumwo zye tukumulonjelela naswe."

9. Pe vonti nava-Yuda valemukuyanga pupo valemukuti : she zihonzizye nalyoli vovulo.

10. P'umusungansi alemukumupalizya numuhono u Pavuli alemukuti : yangaga nawe. P'uvene alemukuzya-mula alemukuti : "She nku-mañil'ukuti udiliy'amah'aminji muluho lwa nsi yinino, we mulongamalandu gavo shima, pe nan'izyane zye ndi nazyo nkuyanga nakutetema.

11. Nawe ing'utili imañinsany'ahinza, p'ukwaga amanda gane ukuti gatapitiliye pishumi nagavili lwe mbazile mu-Yelusalemu mula ukuputa.

12. Namwa tempeli namuñumba zyavo zya kuputula mumwo namuhaya ukuti vanazile kumo ukuyanga numuntu, ingavang'ukutupuzy'ahapaka mumpuga? Ndali!

13. Zyope nazye vakundonjelela shinishi panapa zyope zitakumena nazim'ine.

14. Nkandi zye nkwiha kukwaho, izy'idal'ili lye vakuti lya vafumamushivanza nkuti : mwe nkumuvombela vovulo u Mulungu wa vatata ine, nkwiha zyonti zye zisimylwe namunkomelezyo namuvakuvwi.

15. Nkusuvila kwa Mulu-ngu nkusuvila zizyo zye vakusuvila vope navanava izya kwinz'ukuzyuha vont'avantu navagolosu navagombanu.

16. Pe nane nkuyikungula nkuti mulweñezyo lwane shima nteñaje mumwo nazimo imbivi nakwa Mulungu nakuvantu.

17. Namefil'amah'aminji. Ilelo lwe mbweleye nohavili, p'avantu va luho lwitu ava mbaletey'iywa kuvapa iywa shikuku ndesite niywa kufinjila.

18. Zye zizyo vanazile mwa tempeli lwe ngezile ne musitampuga ne musitahalanga.

19. Avene lelo ve vanazile mumwo, ve va-Yuda va mw-Asiya, ve vahondeye vavanje panapa vandonjelelaje vuvo, inga vali nazyo izya kundonjelela.

20. Navanava vayangaje zye nga vaziweni ingombanu, lwe nimiliye muluhomano lwa vahombe avahataluholo mula.

21. Mañi ingavanga lye li zwi lila lyeka, lila lye navilishila lwe nimiliye muluhomano lye ntili: mukundo-njelela zye zya kuzyuh'ava-fwe musañ'uno."

22. Ilelo p'u Feliki alemukuvavuzya alemukuti: tukulalonga inga lumo. Zy'alemukuyanga sh'azimañil'ahinza inongwa zy'idala linili. P'alemukuti: inga lumo, ing'ayisile ayinzil'u Lisiya umutwal'ula, pe ndongaje imalilizyaje amalandu giñuganaga.

23. P'alemukumuhomelezy'ushevusi alemukuti: umusungaj'u Pavuli, nkandi mumuleshelezyaje vope navajenzi vakwe mutavagalusyaje inga vakwinz'ukumuyula.

24. Ilelo pe musañá woka lwe padiliye pansi, pe va Feliki numushi wakwe u Dulusila umu-Yuda muluho, valemukumusend'u Pavuli valemukumuvuzilizya izya lwi-tiho lwa kumwiti'u Cilisiti Yesu

25. Ayazile lelo akuvavuzya nizya vugolosu nizya kuyiling'ukupapila nizy'isiku lya kulongwa lye likwinza, p'u Feliki alemukutetema

alemukuti: shinishi valaga suti, nkukwita havili lwe nazile nd'ahinza.

26. Nukusuvil'uwene asuvilaga ukuti ingavang'u Pavuli akump'indalama izya kumusatulila. Zye zizyo alemukuvuyizya nukumuvuzilizya havili havili.

27. Ilelo lwe gashilinkin'amaha gavili, p'alemukupwanila pupo u Poliki Fesiti pa Feliki. Uwen'u Feliki alemukuti mbapelelaje ham'ahakuntim'ine ava-Yuda, p'alemukumuleha muñololo u Pavuli.

25.

1. Uwen'u Fesiti lw'ayinjije pavusungansi lw'adiliye hatatu, p'alemukuzuva ukuvula mu-Yelusalemu alemukufuma mu-Kesaleya umu.

2. Ilelo pe navashiput'avapiti navasongo muva-Yuda valemukugatwala kukwakwe amalandu ga Pavuli valemukumutontela,

3. valemukumulambilizya valemukuti: mwe nkandi tukuyimañila ukuva swe vankundwa kukwaho iswe, ingawa vatumaga ava kuval'ukumusenda mu-Yelusalemu umu. Avene nene valemukuti pe tukumwuvilila mwidala tukumugoga.

4. Uwen'u Fesiti nene alemukuhana alemukuti : ndali, u Pavuli akunzilwe mwe mu-Kesaleya vovulo. Nkandi kwe nasogola nane shinishi, pasyaye pansu ukuvala ine.

5. Havili alemukuti : ilel'i-mwe, ve nga vahatashyo ve tukuvala swenti, ve vamulonjelele lel'umunt'uno zye ng'ali nazyo.

6. Ilel'uwene lw'adiliye pansu mumwavo mumwo amanda inga munana ing'ishumi, p'alemukwiha ukuvala mu-Kesaleya. Ilelo shyandavi p'alemukutendama pashite-ngo shya kulonjela pup'amalandu alemukuti : mumuse-nd'u Pavuli.

7. Ilelo lwe vamwinjizizye mumw'u Pavuli, pe valemukumuzinganila mwont'ava-Yuda ve visile, valemukumulonjelel'amaland'aminji amapiti. Uwene galemukupotwa nukumumena nagamo.

8. She zilemukugoloha zye zyakwe wuyo lw'akuyanga lw'akuti : ntatazil'umulandu numo nakunkomelezyo zya ya-Yuda na kwa tempeli na kwa Kesali ine.

9. Uwen'u Fesiti alemukuti vantimaj'ahinz'ava-Yuda, p'alemukumuvuzilizy'u Pavuli alemukuti : vul'iwe, i-

ngavanga tuvale mu-Yelusalemu mwe ndongaj'amalandu gaho ganaga ? Ingavangukasime ?

10. P'alemukuhan'u Pavuli alemukuti : " Ine nimiliye pe pilonjelwi lya Kesali, pe pala pakuti galongwaj'amalandu gane. Aven'ava-Yuda ntavalizile nazimo: Nawe umañi-l'ahinza.

11. Apene nene inga ntazil'amalandu nalyoli, inga mbomvile zimo zye zikuti mfwanje, pe ntakuhana p'ungogaje wenewe. Apene nene inga vandevenzizye mwenzozye vakundonjelela vanava, p'unan'atinji vankungaje mwenzozye umuvili wane ? Inefwane akulonga we Kesali izyane."

12. P'u Fesiti alemukuyanga navahombe vakwe. Ilelo p'alemukumuvuzya alemukuti : uyanzile wenewe utili akulonga we Kesali, mwe mumwo kw'ukuvala lelo kwa Kesali.

13. Ilelo lwe gashilinkine havili amanda gamo pe va-Agilipa umwene nu-Belenike valemukwiha ukuvala mu-Kesaleya valemukuti tumulamush'u Fesiti.

14. Ilelo lwe vadiliye mumwo, p'u Fesiti alemukumu-

vuzy'umwene izya Pavuli alemukuti: "U Feliki andeshye munum'umuntu wa muñololo.

15. We valemukumulonjelela kukwane lwe mbazile mu-Yelusalemu navashiput'avapiti navasongo va va-Yuda valemukuti: utumenelezezyaje umuntu wununo.

16. Ndemukuvavuzy'avene ndemukuti: mwiho iswe swe va-Loma ukugalonga nzila amalandu ga muntu we vakumulonjelela zimo lw'atahaniline navo lw'ataloline navo muminsu ve vamulonjeleye, lw'atapazile napamo apakunonelezya wop'agakwe ge vawambiliye.

17. Ilelo lwe vinzile munumu, pe ntahavile napansi. Pe shyandavi ndemukutendama pashitengo shya kulonjela pup'amalandu, ndemukuti: mumusend'umunt'ula.

18. Pe valemukumuzingani'avamalandu. Ine nene pe ndemukwaga amalandu ge ine nati ingavanga galipo,—ge nde ukwaga vatakumulonjelela nagamo.

19. Ndemukwaga ge madali ge vakudalinkana nizya miho aga kuputa kwa Mulungu wavo nizya muntu woka w'afuye w'ali w'u Yesu, we Pavuli akuti: alipo, mulanzi.

20. Iel'ine lwe nazile zimposit'ukusimishizy'ingwa zinizi, pe ndemukumuvuzilizy'uvene ndemukuti: ingavanga tuvale mu-Yelusalemu, mwe galongwaj'amalandu ganaga? Ingavanga ukasime?

21. P'uwen'u Pavuli alemukuhana alemukuti: fwane mbanje muñololo suti, agalongaje Avugusiti. P'ine ndemukuhomelezya ndemukuti: pe fwane mumukungaje muñololo suti. Nkumutuma kwa Kesali."

22. P'u Agilipa alemukumuvuzy'u Fesiti alemukuti: weya wane nkwanz'ukwiyya zy'akuyang'umuntu wununo. Uwen'alemukuti: ukwiyya ndavi.

23. Pe lelo shyandavi pe valemukuloleha lelo nu-Agilipa nu-Belinike vulemukuva vumwamu vutupu amenda ge vakwasite, valemukuvala pilonjelwi. Vo pe navatwale pupo. Vo pe navahombe avahataluholo pupo. P'u Fesiti alemukuhomelezya alemukuti: mumusend'u Pavuli.

24. P'u Fesiti alemukuyanga alemukuti: "We mwene Agilipa, mweni namwe mwe vanayuli mwe tuli swenti munumu, wyo umuntu uno

w'ava-Yuda vonti mwe vavaliye valemukunjendanjila shima namu-Yelusalemu namunumu valemukuti : uno atahondey'ukulandila.

25. Iel'ine imwazil'ukuti atatazil'umulandu numo uwa kumugojela. Uwene nen'amutasil'u Avugusiti atili w'akuzilonga, pe nane ndemukuti : kwe fwane kw'ukuvala l'elo.

26. Ilelo nazile nte nazyo izya kumusimbil'umwene izya kuti zizino zizino. Mwe mumwo imulesite kumwiu. Kukwaho wenewe we mwene Agilipa, she ndemukuti ukulusy'ukuzimana wenewe ukumbuzya wenewe ine izya kumusimbila lw'umusimishiziye iwe.

27. Sh'ine nkuti zikuva zya vuwelewele inga ntili imutum'umuntu muololo, lwe ntasimiyile namalandu ge imulemeye."

26.

1. P'u Agilipa alemukumu-
vuzyu'u Pavuli alemukuti : u-
ko uyijanile lelo. P'u Pa-
vuli alemukutambalih'umu-
hono alemukuyanga alemu-
kuti :

2. "Pe nkuti eya, pe ndi
nulongo we mwene Agilipa
musaña wununo, lwe nkuyi-

yanjila papaho iwe zyonti
zye vakundonjelela ava-Yu-
da.

3. Sh'ulusizyu'iwe ukugama-
ña gonti namiho namadali ga
va-Yuda. Mwe mumwo nku-
kulambilizya nkuti : unteje-
lezyaje zitakudinkaje luvilo
zye nkukuvuzyu'ine.

4. Vont'ava-Yuda vamañi-
l'ine vatalisile nane mwe mu-
vunsi, she nanzite pavwando
nkuzile muluho lwitu mwe
mu-Yelusalemu.

5. She vamañile shima na-
lulwo—inga vatili tuyanje i-
zya nalyoli. Vamañile ukuti
mumbombo yitu mwe tuku-
muvombel'u Mulungu mwe
nali ne mufwalisayi, nali ne
wa muhatapunkano h'ava ve
valusizye ukuyikungula ku-
mbombo ya kumuvombel'u
Mulungu.

6. Ilelo shinishi lwe nimi-
liye panapa pe vakundonje-
lela she nkusuvila zizyo zy'u
Mulungu afingine navo ava-
tata vitu.

7. Nkutah'ulusuvilo lwe ni-
nkolo zya kumwitu zyonti
ishumi nazivili zikusuvila u-
kulwaga she zyumishizizye u-
kumuvombel'u Mulungu na-
shya musaña nashyavusiku.
Lwe vakundonjelel'ava-Yu-
da, we mwene Agilipa, utati-
nji vakundonjelel'izinji ndali.

vakundonjelela lwe lusuvilo mpela.

8. Zye mukuhana vuli zye ng'u Mulungu akuvazyusya muvafwe ?

9. Kwe nane ine natinji pakuti mbomb'ininji izya kulwa nizina lya Yesu wa mu-Nazaleti wununo.

10. Ilelo zye ndemukuvo-mba mu-Yelusalemu mula. Ndemukuvigalila nene avafinjile avinji mu'numba ya va mu'ololo, sh'avashiput'avapiti vampiy'imbombo zinizi vatili zyaho wenewe ine. Ilelo lwe vakuval'ukuvagoga pe nane ndemukuyang'ilya kwitaha ukuti vavagogaje.

11. Namu'numba zyavo zya kuputula mumwo zyonti ndemukuvala havili havili ndemukuvasunda. Vamo valemukumuton'amaton'u Yesu lwe mbayijilizizye ine. Nali fwe ngati mpenil'ishipena ukuvaywima. Ndemukuval'ukufiha namunkaya zya vakunzi.

12. Ilelo pe musa'na woka lwe nkuvomba zinizi, lwe nkuvala namu - Damasika, lwe ndemile nukalata wa vashiput'avapiti uwa kump'imbombo zinizi uwa kunitishila,

13. pe pala shyamusa'na lwe lili pitwe lwe nkujenda mwi-

dala, pe ndemukuganduha we mwene, pe ndemukwitu-shila uluhozyo lufumile kumwana lulusizye nizuva ukuhozya. Ndemukwaga luku-tuhozezya mwonti namwonti nane nava ve najendagana vo.

14. Pe tulemukuti pangata pansu swenti. P'ine ndemukwaga izwi likuyanga nane likuyanga shi-Hebuli likuti: we Savuli we Savuli, ukumywima shyonu ? P'ukuyikungula mwenzu ing'ukupana shim'umulunda.

15. P'ine ndemukumuvuzilizya ndemukuti: we nanu mwene ? Uwen'alemukuti: nene ne Yesu n'akumywima shima.

16. Vuhaga uyimilile niyinama ywaho, she lwe nkwitushizizye shinishi pe nkwitushizizye ukukupel'ukuva we mu'amata wane wa kunkomeshezya ine nazy'uweri nazye zililemukukwitushizy'izinji.

17. She ndilemukukupoha nakuvana-Yisilayili nakuvakunzi kwe nkukutuma shinishi

18. nkuti: valaga uhavigulilaj'aminso vafumaje mushisi vinzaje muluhozy'umu, vepaje nakwa Setano vinzaje kwa Mulungu uku, pe pakuti

vinze vaposhelaje nuvuswila vwa malandu gavo, vaposhelaje nuvupwano, vwe vinze vaposhelaje poka nava ve lwitiho lwa kunitih'ine luva-pezil'ukuva vafinjile.

19. Pe lelo we mwene Agilipa, pe ndemukusita nukushyil'ishyitushizya shya. kumwana shinishi, ndali.

20. Ndemukutaliha namu-Damasika munwo namu-Yelusalemu ndemukupitilila mwonti namunsi ya va-Yuda ndemukuvala nakuvakunzi, vonti ndemukuvavuzya ndemukuti: mupindushe munsiwo zyiinu muvwelaje kwe kwa Mulungu muvombaje nimbombo zye zihondeline nulupinduho.

21. Zye zizyo ava-Yuda valinzile vatili tumugoj'ine pala pe vahandema mwa tempeli.

22. Nkand'u Mulungu sh'akumpoha shima, pe ninzil'ukufiha kushinishi uku nimiliy'ukuvavuzya navafupi navapiti inongwa. Ntakuyanga nazim'izinji ndali, zye zila zyeke zye vahayangaga navakuvwi nu-Mose zye vatili zililemukwinza,—zye nkuyanga zizyo zyeke nane.

23. Zye zikuti: u Cilisiti w'ali wa kuyimba, ali wa kuv'umutanzi ukuzyuha kuvafwe, ali wa kuvavuzy'ulu-

hozyo navana-Yisilayili navakunzi."

24. Ilo pe lw'ayanzile zinizi, lw'ayinonelezizye vovulo, p'alemukuvilishil'izw'ipiti u Fesiti alemukuti: we, upenil'ishipena we Pavuli! Vakalata ava v'uvamañinsinye vonti vakupenizy'ishipena.

25. Uwen'u Pavuli alemukuhana alemukuti: "Ntakupen'ishipena we Fesiti we wamuñimywila, ndali, ngolozizy'ukuyanga ine amazwi ganalyoli ganjel'indanzi.

26. Sh'umwen'uno azimañile zyonti zinizi. Mwe munwo nkuyanga kukwakwe ntakuleha nazimo. She mañil'ine ukut'uwene zitamutezile nazimo zye njanzile, she zyonti zinizi zitapezilwe ku-ziho lwe zyapelwaga.

27. Vuli we mwene Agilipa, zikuhozil'iwe izya vakuvwi? imañil'ine ukuti zikuhozile."

28. Uwen'Agilipa alemukuyanga kwa Pavuli alemukuti: pasyaye pansu p'ukumenelezya ukumpelel'ukuva ne mucilisiti nane.

29. P'uwen'u Pavuli alemukwamula alemukuti: "Nkuti imulambilizy'u Mulungu ntinji: nashe nga pali pansu nashe nga pali papiti,—nkuti-

inga vonti vanava ve viyuye zye njanzile shinishi,—utatinji nkutasile we we weka ndali, inga vonti vanava vavang'avacilisiti she nene. Ge manololo ganaga ge ka ge tutaholane nane."

30. Pe valemukuvuha vonti, numwene numusungansi nu-Belinike nave vatendime navo vonti.

31. Pe valemukuyeleleha pupo valemukuvuzanya valemukuti: umuntu wununo atatazil'umulandu numo nuwa kumugojela nuwa kumukunjila.

32. Uwen'u Agilipa alemukumavuzi'u Fesiti alemukuti: apele atamutasil'u Kesali umuntu wununo pe nkandi nkuti umutavule.

27.

1. Ilelo pe lwe vamazile vavtili pe vakuvula mw-Itali iswe, pe va-Pavuli navanji ava manololo valemukumunincilizy'ushevusi woka u Yuli izina, uwa mpuga ya Avugusiti.

2. Pe tulemukuyipashila munsitima ya mw-Adilamiti y'ikwe ivalaje munkaya zyonnti zya kushipuma shya mw-Asiya. Pe tulemukuvavala. Twali nawo nu-Alisita-

liki wa mu-Tesaloniki munsinya mu-Maketoniya.

3. Shyandavi tulemukuvavav'ukufiha mu-Sidoni. Ilel'uwen'u Yuli sh'al'umutonsu kwa Pavuli, p'alemuk'witiha lw'akuti nzuvaje mbal'imbenaj'avamwitu mbambizy'i-yintu.

4. Havili tulemukuvuha ninsitima tulemukujenda kuntende kunsungo ya mu-Cipeli, inkungu ilemukufuma kwe twavala kwilongolela.

5. Pe tulemukudumunsanya mwasumbi wa mu-Cilikiya namu-Pamfiliya tulemukuvav'ukufiha mu-Mila munsinya mu-Likiya.

6. Mw'alemukwag'ushevusi insitima ya mw-Alekandeli y'ivusil'ukuvula mw'Itali, p'alemukutupashila mumwo.

7. Pe nsitima ilemukujenda hansi hansi amand'aminji, tulemukuyikungula ukuvav'ukulungamana namu-Ciniti, sh'inkungu ilemukututamwa mwata lwe tukuti tupalamile kushipuma. Pe tulemukutuha kuntende kunsungo ya mu-Cileti ilemukutuhan'inkungu, tulemukuvav'ukulungamana ninsungo y'isonceye ye vakuti ye Salimoni izina.

8. Ye tulemukuyikungula nkani ukusyetula ukupitilila,

tulemukufiha pamo pe vakuti pe pa-Makund'aminza. Pe papipi ukufuma kukwo ukuvala munkaya mu-Laseya.

9. Ayazile lel'u Pavuli umwah'apitiliye nkani, p'alemukusaga ukuti ingavanga ikubenuh'insitima, sh'apitiliye wop'umwezi wa kufunga. P'uwen'u Pavuli alemukuva-tontela

10. alemukuti : vayaya, mbweñ'ine idala lyit'ili lili nulwazyo lili nulunanjiho ulwinji nalyoli. Mutatinji nkutaha yeka ye nsitima na ywe yintu ywe vapashiye mumwo ndali, nkutaha na vwe vulanzi vwitu iswe.

11. Uwen'ushevusi nene w'alemukwitiha zye vahayanga numujenzya nsitima numuhatashyo, alemukuti zye ninza kuli zy'ayanzil'u Pavuli.

12. Ilelo lwe vazile umukund'uno muvivi ukudila mumwo ulupepo pe vali pup'avinji ve vatili tupitilile tuhafishe mu-Fenike, mwe ngavanga tuhasyale lupitilile sut'ulupepo. She we mukunda wa mu-Cileti uno alemukuzig'inkungu zye zivili nay'ikufuma kuvuswelo kumumongo nay'ikufuma kuvuswelo kumulilo.

13. Vazile lelo yanzite hansi hansi inkungu ya kumumongo, pe valemukuti : e ya, zye zizyo twanzaga naswe. Pe valemukukwesa inangula valemukusyetulila kushipuma shya mu-Cileti ukujenzya.

14. Ilelo lwe tujenzite pansivwelele, pe halemukutuvulungan'ahamyulungwa he vakuti Elakiloni izina, hafumile kunsungo.

15. Pe halemukusompoll'nsitima, ilemukupotwa ukweñezy'ishipulo munkungu, p'iswe tulemukuyileshelezya, ilemukwelela vwelele.

16. Tulemukujenda tulemukupitilila muhasungo he vakuti u Kavuda izina, ilemukututamw'inkungu. Pe tulemukuyikungula lwe tukuti tuzuyw'ivoti pasyaye pansikutupota.

17. Ilelo lwe tulizuyize, pe valemukuti tuyitulile nzill'nsitima. Pe valemukuyisye-mpa namahova. Wope numwenda wa pisingwe valemukwefwa, she vasivaga ukuti ingavanga inkungu ikutubuncilizya palusenga lwa mu-Siliti. Pe tulemukwembela vovulo.

18. Vazile lelo tukuyimba nkani kunkungu, pe valemukujelul'amaligo ga munsiti-

ma, valemukugataga mumi-
nzi shya ndavi.

19. Pisiku lya vutatu pe
nutuntu twa munsitima valemukutusenda niñove zyavo valemukututaga mwasumbi.

20. Ilelo lwe twazile twizizy'amand'aminji shisita kuloleha nizuva ninzota, lwe twazile ninkung'impiti ya matundu itutamizye, pe lwo-nti nulusuvilo ulwa kuti mani ingavanga tukupona lulemukulotela iswe.

21. Ayazile lel'u Pavuli vadiliye apinji ninzala p'alemukuvuha alemukwimilila pe vali alemukuyanga navo alemukuti: "Mwe vayaya, inga mwaniywaga zye navavuzya-ga zye ndemukuti: kwe ndali ukwepa mu-Cileti mula, pe nkandi muponile nulwazyo nulunanjiho lunulu.

22. Nashinishi lelo pe nkuvavuzya nkuti mutendami-sh'amoyo, she swenti mwe tuvaliye numo atalifwanga. Ye nsitima yeka y'ikunanjiha.

23. Sh'anitushizizye shya vusiku uhavizya wa Mulungu wene muntu wakwe, we nku-muvombela.

24. W'alemukumbuzya alemukuti: utatetemaj'iwe we Pavuli, she pakuti ulolehaje

kwa Kesali iwe. Yeña lelo vope nava v'ukujenda navo vonti u Mulungu akupiye wenewe.

25. Mwe mumw'ine nkuvavuzya nkuti: mutendami-sh'amoyo vayaya, sh'imuma-ñil'ine Mulungu, zikwinza zyonti zikujendela mumwo mw'ayanzil uwene.

26. Nkand'ukuyitipizya kw'ikuyitipizya pansungo yim'insitima yit'ino."

27. Ilelo pavusiku vwa kumalilizy'amand'ishumi nagane, lwe tukuzyungula mwasumbi wa Adiliya, pavusiku pahati, p'avabahaliya valemukuti tuli fwe ngati tupalamiye kungsi yimo.

28. Pe valemukutajil'ishijela shya kulinjil'aminzi, valemukwag'aminzi gali pa mpande amashumi gavili. Havili lwe vajenzite hansi, pe valemukuvuyizya valemukutajil'ishijela shya kulinjila, pe valemukwaga gali pampande ishumi nazisanu.

29. Ilelo pe valemukusiva valemukuti ingavanga tukuyihañizya pamavwe, pe valemukutajil'inangula zine kwisinda. Valemukuti inga kwashyanga!

30. Aven'avabahaliya valemukuti twepe munsitima, pe valemukulyisya mwasumbi

ivoti, valemukuva fwe ngati vakwanz'ukutajil'inangula yamwavo kushipulo.

31. P'u Pavuli alemukuva-vuzya navasikali nushevusi wavo alemukuti : inga vatakusyala mwe munsitima avantu vanava, pe mutakupon'imwe.

32. P'avasikali valemukoval'ukudumul'inkusa zy'ivoti, ilyene lilemukulagala muminzi.

33. P'alemukuvumishizy'u Pavuli alemukufiha navo lwe kushiye alemukuvalambilizya vonti alemukuti : mulyanje iywa kulya mwe vantu mwe. Alemukuvavuzya alemukuti : "Shinishi pe mumazil'amand'ishumi naganemukulinda ninzala, mutayimañile mwilom'iyintu.

34. Mwe mumwo lel'ine nkuvavuzya nkani nkati mulyanj'iyintu. She pe muliyinz'ukupon'ahinza. She mweni mwe muvaliye numo lutalilagala pansi nulusisi nalumo."

35. Ilelo lw'ayanzile linili, p'alemukusend'uvugali alemukusalifw'u Mulungu lwe vakweña vonti, alemukuvumeñanya alemukulya.

36. Pe vope valemukute ndamih'amoyo vonti valemukuly'iyintu.

37. Ilelo swenti mwe twavaliye swe vantu munsitima mumwo twal'amashum'amashumi gavili namashumi gasanu nagavili numutanda pamwaña.

38. Ilelo lwe vikus'iyintu, pe valemukuti tupupusy'insitima ive mpupusu. P'ingana valemukuyitaga mwasumbi.

39. Shyandavi lelo lwe kushiye, pe valemukwaga vatayimañil'insi. Valemukwaga umukunda w'atelime pe valemukuyangana valemukuti : tulingaje tweñe inga yitisi'ukuyikuntizy'insitima.

40. Pe valemukuzidumul'inkusa zya nangula, zilemukulagala mwasumbi. Valemukusatul'amatinko aga kusyetulila. Valemukuzuyw'umwenda wa kushipulo wa kujendezya valemukweñezya kunkungu. Pe valemukuyeñezya kushipuma nsitima.

41. Pe valemukufiha pamo p'insi isosonceye mwasumbi. P'insitima ilemukuyitipizya pupo. Kushipuma ilemukusimpa, ilemukusita nukuyingana. Kwisinda nene kw'ilemukupanguh'amavilingwa.

42. Avene nen'avasikali valemukuyangana valemukuti : avamuñololo ava tuvagoga-

je. She vatili vakusava vakushimbila.

43. Uwen'ushevusi nene sh'atili imuposh'u Pavuli, p'alemukuvalesya zye vayingine. Alemukuvavuzya alemukuti: ve nga vamañil'ukusava vatalishe kwilongolela vadoshe muminzi vapulumushile kushipuma.

44. Avamwavo alemukuti ve vasavile pamapampa napamakwi ga nsitima. Ilelo pe valemukupulumushila kushipuma vovulo vonti.

28.

1. Ilelo lwe twapona swenti, pe tulemukumañ'insungo yinino ukuti ye Melite izina.

2. P'avahatansi va mumwo valemukuv'avatonsu ukutuposhela, uvutonsu uvu umuntu atakuvwaga shima. Valemukutupembela numwoto valemukutwinjizya namuñumba swenti lwe vaweni nukuton'imyula nukwumil'impepo.

3. P'uwen'u Pavuli alemukuvunganiha tum'utusanzu alemukutuviha pamwoto, p'ilemukufuma mumw'injoha ilemukushimbilil'umwoto, p'ilemukumuluma pamuhono.

4. Avahatansi lwe vaweni ahant'uha hakwembela pamu-

hono wakwe, pe valemuku vuzanya valemukuti: jezile mulozu umunt'uno. Lw'atili mponil'usumbi shinishi vovulo, p'ulwen'ulugalushizyo lutakumuleha kuvulanzi.

5. P'uwen'alemukuhasañantila mumwoto ahant'uha alemukwizy'ahinza.

6. Avene nene valemukwená valemukuti akw'ayimb'umuhono, ingavanga akw'atinji pangata pansu ukufwa. Ilelo lwe venizye vizizye nkani lwe vazile naham'ahavivi hatakumwinzila, pe valemukugalunkana valemukuti we Mulungu fwane.

7. Ilelo papipi pala p'ali ninsi yakwe umupiti wa nsung'ino, ali u Pubili izina. W'alemukutuposhel'ahinza alemukututetel'iyintu amanda gatatu.

8. Uwen'uyise wa Pubili uno, we tulemukumwaga avinile nkani nishisukusa nilya kumwana limulendeye. P'u Pavuli alemukwinjila mw'ali alemukuputa alemukumviah'umuhono, ilelo p'uvene alemukuzuzuvuha.

9. Pe valemukuvungana pupo vonti navanji! avayeyevazu ava pansungo pupo, vope valemukuzuzuvuha.

10. Pe valemukutumwami-

ha uvumwamu nkani. Ilelo lwe tuvusil'ukusogola, pe valemukutupayila nimpayo zyonti.

11 Ilelo lwe tudiliy'amezi gatatu, pe tulemukuyipashila munsitima ya mw-Alikandeli, ye yadiliye pansungo pupo palupepo, ye yali nishiholanyo shya mapasa kushipulo. Pe tulemukuvala.

12. Tulemukufiha mu-Silaku, mwe tulemukulinda hatatu.

13. Tulemukwepa pupo tulemukulamba tulemukufiha mu-Legi. Ilelo lwe tulinzite lyoka mumwo, p'ilemukuyugul'inkungu iya kumumongo. Y'ilemukutwinjizya mu-Putyoli pisiku ya vuvili.

14. Mwe tulemukwaga avacilisiti avamwitu. Ve valemukutulambilizya valemukuti mudilaje. Ilelo pe tulemukudil'amanda gasanu nagavili. Ilelo pe tulemukuvuha ukvala mu-Loma lelo.

15. Aven'avacilisiti avamwitu ava mu-Loma, lwe viyuye ukuti tuli mwidala, pe valemukututangana. Vamo valemukwinz'ukufiha pa-Apifolo, vamo valemukufiha pa-Tilitabeleni, pe tulemukuhomana navo. Uwen'u Pavuli lw'awen'avene, p'alemu-

kugw'ulupi alemukuti wasalipa we Mulungu. P'alemu-kugomw'amaha mumwo.

16. Ilelo pe tulemukuval'ukufiha mu-Loma. Uwen'u Pavuli nene valemukuti avanje weka numusikali woka uwa kumusunjila.

17. Ilelo lwe tudiliy'amanda gatatu, p'alemukuvit'avapiti muva-Yuda. Ilelo lwe vavungine p'alemukuyanga navo alemukuti: "Mwe vawwitu, nkuvavuzya nkuti nkunzilwe mu-Yelusalemu, nambililwe mu'ove zya va-Loma ne ntavalizile nazimo navana-Yisilayili, ne ntagalizile nazimo namiho ga vatata vitu.

18. Avene lelo ava-Loma lwe viyuy'izyane, pe valemukuti tumutavul'ine. She vazile num'umulandu ine uwa kungojela.

19. Avene nen'ava-Yuda valemukuhana. Ilelo kwekwa valemukunsinjilizya vavo. Ilelo p'ine ndemukumutah'u Kesali ndemukuti: pe fwane akuzilonga wuyo. Havili mutatinji ntili ingavanga ndi nazyo zimo izya kuvalongjelela ava luho lwitu, ndali.

20. Zye zizyo mbisit'imwe

ntili njangaje namwe. Sh'u-
muñololo uno we nkwasite
shinishi we nkwasite wa pa-
lusuvilo lw'akusuvil'u Yisila-
yili wonti."

21. P'avene valemukuhana
valemukuti: "Iswe nukalata
atinzile numo uwa mu-Yu-
dayi uwa kutuvuzy'amala-
ndu gaho, numu-Yuda uwa-
mwitu atinzile numo ku-
mwitu uku nuwa kukumusya
zim'imbivi nuwa kukuyanga
zimo iwe.

22. Havili tukuti zye nínza
ing'ukutuvuzya iwe zye ng'u-
kumbusile. Sh'ahavanza hi-
n'uha he hatapusi'iha, he
twiyuye iswe ukuti mwonti
mwonti vakulwa naho."

23. Ilelo pe valemukulaji-
zany'isiku. Ilelo pe valemuk-
kuvala kukwakwe kw'adi-
laga ve vinji. V'alemukuva-
simishizya alemukuvahome-
shezya nkani izya vumwene
vwa Mulungu. Alemukuva-
menēlezya izya Yesu alemu-
kusendela namunkomelezyo
zya Mose namuvakuvwi. A-
lemukwanda shye shyandavi
alemukupela shye shyama-
zuva.

24. Pe lelo vamo zilemuku-
vahola zy'ayangaga, vamo
nene valemukusingana.

25. Vazile lelo vatayanin'a-

hinza, pe valemukusavalila.
P'uwen'u Pavuli alemukwo-
njezy'izwi lyoka vwelele ale-
mukuti: "Fwan'agolosizye
nalyoli u Mpepo mufinjile
lw'avaso avavuzizye mwa-
Yesaya umukuvwi lw'atili:

26. "Valaga kuvantu va-
nava uvavuzi'utinji: ukwi-
ywa namakutwi giñu kwe
muliyywaga, nkandi muta-
lizimañinsanya. Ukweña na-
minso kwe muliyēnaga, nka-
ndi mutalizi sinkamizya.

27. Sh'amoyo ga vantu va-
nava gayipezil'ukuy'ama-
mwamu ukwina. Amakutwi
gavo gali namapula ukwiyya.
Vasinziliy'aminso, she vaku-
ti tuteñaje naminso tutiyya-
je namakutwi inongwa tuta-
zimañinsanye mumoyo, tuta-
pindushe, atatuzuzuvushi-
zyaje ine."

28. Muleshe mbavuzi'ine
lelo, uvuposhi vwa Mulungu
uvwa kuvapoh'avantu vw'a-
vatumiye ve vakunzi, avene
nene ve valiyiywaga."

29. Ilelo lw'ayanzi linili,
pe valemukwep'ava - Yuda,
valemukudalinkana nkani.

30. Uwen'u Pavuli alemu-
kumal'amaha gavilialemuku-
dila muñumba yakwe y'ava-
lifil'indalama ve vanwazi-
mizye, mw'alemukuvapo-

shela vonti ve vaval'uku-mweña.

31. Alemukukumusy'uvu-mwene vwa Mulungu alemu-

kuvavuzy'avant'inongwa zya Yesu Cilisiti umwene. Alemukuziyang'apazelu musitakumulesya num'umuntu.

ILYEPISITILI LY'U PAVULI AVASIMBIY'AVA-LOMA.

1.

1. Nene ne Pavuli ne muña-mata wa Yesu Cilicisiti, n'ansite ukuti mbe ne mwapositili, n'ansavuye ukuti mbe ne wa kuyanga ivangeli lya Mulungu ;

2. ly'akumusizye nzila hali, ly'ahakumusyaga muvakuvwi vakwe ve valivisile muvakalata avafinjile ;

3. lye likumuyang'umwana wakwe Yesu Cilisiti umwene witu, we kuluvazu lwa vantu apafilwe mumbeyu ya Davidi,

4. we kuluvazu lwa Mpepo w'akupel'uvufinjile, kw'alesile mumamfindango ga maha ukuva we w'umwana wa Mulungu, pala p'ahazyuha kuvafwe.

5. We wuyo we tuposheleye mwe mumwakwe nuvwila nuvwapositili uvwa kumu-

loncela ava kuzilandata izya lwitiho lwa kwitihizina lyakwe munkolo zyonti zya vantu.

6. Mwe muli namwe munkolo zinizi, mw'avisit'u Yesu Cilisiti.

7. Nkuvasimbila mwenti mwe vankundwa va Mulungu mwe va mu-Loma, mwe vitwa mwe vafinjile. Nkuvalamuha nkuti : nu-Mulungu tata swenti nu-Yesu Cilisiti umwene w'avalote nuvwila nuvwihalo.

8. Nkotalih'ukuvagwil'ulupi mwenti kwa Mulungu wane, nkuyanjila mwa Yesu Cilisiti nkuti wasalipa wavomba ; she nazil'ulwitiho lwitu lukumusile muni yonti.

9. Wope nu-Mulungu we nkumuvombela mumpopo wa muhati yane lwe nkuku-

musy'ivangeli lya mwana wakwe,—wope nkuti ambweni ukuvakumbuha imwe nku-lindilila ine.

10. She shima mumputo zyane zye nkuputa pe nkuti : mañi wuyo we Mulungu, inga lumo nagaje musañ'umo anitabile nane ukuti ninzaje kumwiñu.kunukwo.

11. She nkusungwa nkani ukwiz'ukuven'imwe, she nane nkuti ngavapanga ham'ahakunjilwa ha mwa Mpepo ahakuvasimfwa.

12. Nkutaha nkuti lwe ninzil'ukufiha, pe pakuti tusuvizanyaje lwe lwith'ulu lwe tuli nalwo swenti namwe nane..

13. Nte nzyishe mwe vamwitu ndali, nkuti mbuyizizye havili havili ukusiva muhati yane ndemukuti imbale kuli mwe vamwitu. Zimo ñene zilemukungalusya shima zinzil'ukufiha, nakushinishi uku. She natinji nkomme ham'ahasanga na mwe mumwiñ'umu, inza she nkomile namuvakunz'avanji.

14. She njipezil'ukuva ne wa kundanduzya vonti, nava-Giliki navakunzi nava-njele navasovanjele.

15. Mwe mumwo lelo nene, namwe mwe va mu-Loma

nkusungw'ukuva vuziy'ivangel'ili.

16. Sh'ine ntakufw'insoni palivangeli. She ndiwen'ine, nazile ge maha ga Mulungu aga kupoha vonti ve vakwitiha, numu-Yuda nzila numu-Giliki vulo.

17. She likupuliy'uvugoloso vw'apezil'u Mulungu ywe vutili nukufuma mulwitiho vutili nukusontelezya mwe mulwitiho havili. She lilyo lisimvilwe mwakalata lye likuti : uno we ng'uvugoloso vwakwe vufumile mulwitiho, w'akuvang'akulandila mumwo.

18. Sh'uvuhalazu vwa Mulungu vukupulilwe kumwaña nuvwa palwilo lwa vantulwonti lwe vakumwil'u Mulungu, nuvwa pavugombanuvvonti vwa vantu, ve uvwanalyoli vwa Mulungu vakuvudinda muvugombanu vwa-vo.

19. She twonti utwa kumu-maña mumw'u Mulungu tul'apazelu, vatumañile. Sh'avavuzizye wuyo we Mulungu.

20. She vwont'uvwila vwa Mulungu uvwa vuzigizigi,—nkutah'amaha gakwe aga mukunjikunji, nuvulungu vwakwe vwonti—nkuti vw'akuvumañinsanya uwa njele,

akweña mumbombo zyakwe zye zyanzite pala p'ipezilw'insi. Mwe mumwo zikusov'avenene izya kuyinonelezya.

21. She pope na she vamu-mañil'u Mulungu, pope valemukusita ukumushindiha ukuti Mulungu nalyoli, valemukusit'ukumusalifwa. Zyo-pe nazye valemukumusivaga zilemukuyipel'ukuva izya kuyibada. Ilelo mwe mumwo nishisi shilemukugwa mumwoyo gavo amasita njele.

22. Avene mumwo mwe vakuyibada vakuti swe vanjele mwe mumwo vayipezil'ukuva vawelege.

23. Uvwen'uvupiti vwa Mulungu musitakwanduha nalumo, vwe valemukuvugalula valemukuvuholanya shyeholanyo nishya muntu nishya nufi nishya yiko ywa yinama yine nishya twayuzi twonti.

24. Mwe mumw'u Mulungu alemukuvataga mumwo mwe vali nimpapilo zya moyo gavo, alemukuvatajila muvuhandamanu vwa kuyinamangusya vuvo amavili.

25. She vazigaluy'izya nalyoli zye zikumuyang'u Mulungu valemukupel'izy'ilenga. Valemukumuleh'umu-

pezi muhatalushindiho shima shima nalyoli lyoli, valemukupitilizya ukuyishindiha ywe yipezilwa, valemukuyivombela yiywo.

26. Mwe mumwo u Mulungu alemukujenda ukuvataga ukuti yivapembaje iyipapilo iywa kuyinamangusya. She vantanda vavo valesile mwe vapezilwe amavili, vayigaluye, gatakuvomba zizyo zye vapezilwe.

27. Vo pe navanayuli vovulo. Valesile ukuva nav'vantanda, inza she vapezilwe, vapapamiline vuvo vatupu valugusile muyipapilo. Umwanayuli alemukuvomba zizyo zye zil'umwiho numwanayuli wamwavo. Ilelo mwe mumwo valemukuyiluncela mwe mumavili gavo amalipilo ge gavahondeye, aga kusalipa palunanjiho lwavo.

28. Ilelo inza she vo pe vati u Mulungu atahondeye ukumumañinsany'ahinza, she wop'u Mulungu alemukulinga mumwo alemukuvatajila munsivo zye zitahondeye, nukuvomba alemukuvatajila ukuti vavombe zye zil'umwiho.

29. She vizuy'uvugombanuvwonti nuvunala nulombwanivipapilo vikusi nuvugulu-

mwo nuvugozi nivo nishifu-
mbo nuvugulugulu.

30. Aviyevo avakwalanzi
avapupusya Mulungu ava-
matona avamabado avahayi-
vale avatambiv'impwa avi-
lavapafi.

31. Avasitanjele avazima-
njizy'ulwitinkano lwe mwiti-
nkine navo avasitavumañani
avasitalupepelezyo.

32. Avene pope nashe nga
vamañil'uvulonzi vwa Mu-
lungu vw'alonzile nzila vw'a-
tili: vonti ve nga vamañile
zinizi vahondye nakwe ku-
fwa kwene, pop'avene ha,
vatili nukuzivomba vuvo va-
tili nukuseshela ve nga vaku-
zivomba vakuti ve vinza.

2.

1. Mwe mumwo nkuti: Ha-
talipo nahamo aha kuyinone-
lezya iwe we muntu we ng'u-
kulong'avanji. She gonti ge
ng'ukumulonga wok'u wa-
mwiñu, ge havili ukuyiya-
njila mumwo we we weka
uvuvivi nawe, she nawe uku-
tala gugo g'ukumulonga wa-
mwiñu.

2. Nkand'iswe tumañil'u-
kuti Mulungu atakupuva
lw'akuvalonga ve nga vaku-
muvomba zinizi, akulovosy'u-
wene.

3. Iel'iwe we muntu w'u-

kuvalonga vuvo ve vakuvo-
mba zinizi, she nawe ulemi-
l'ukuvomba zizyo nawenewe,
pe ngavang'ukuti ine nkupo-
n'ukundong'u Mulungu?

4. Ingavang'ukusufwiwe
nuvutonsu vwakwe vwe vu-
tangaye nuvuziha mulaha
nuvuyindil'umulema vwa-
kwe vwe shim'akuti: "sa-
ngapa, sangapa"? Amwe
utaweni uvutonsu vwa Mu-
lungu iwe ukuti vukukulo-
ndola ukukusontelezya kulu-
pinduho?

5. Iwe ñene sh'umugom'u-
mwoyo waho, sh'uwen'ata-
kasim'ukupinduha, mwe mu-
mwo ingavang'utili: nkuyi-
jelenkany'uvuhalazu vwa pi-
siku lya vuhalazu lw'u Mulu-
ngu aliloleh'apazelu ukugo-
losy'ukulonga miwe zili u-
wene.

6. Sh'uwene vont'alivapa-
nga pambombo zyavo woka
wokaun'izyakwe un'izyakwe.

7. Ve nga vakwumishizy'u-
kuyikungula kumbomb'ini-
nza, ve vakuyanzila mumwo
nuvupiti nulushindiho nuvu-
sitakufwa, v'alivapang'uvu-
lanzi vwa mukunjikunji.

8. Nkand'aven'avalumalu-
ma, ve vakusingan'izya na-
lyoli, ve vakusajila zye zya
vugombanu, v'alivapanga
numulaha nuvuhalazu.

9. Akuviha nuvupotwe nuvuhamantanilwa pamoyo ga vantu vonti ve vakuvomba zye mbivi. Akutaliha kwe kwa mu-Yuda ing'akuvala nakwa mu-Giliki.

10. Nkand'avene ve vakuvomba zye ninza, v'akuva-panga nuvupiti nulushindiho nulusankano. Akutaliha kwe kwa mu-Yuda ing'akuvala nakwa mu-Giliki.

11. Sh'uwen'u Mulungu atakweñelezya muvwinza kuminso num'umuntu.

12. She vonti vuvo ve vatazil'amalandu, lwe nkomelezyo vate nazyo, ve valitupulwa shisitakulongwa munkomelezyo. Havili vonti vuvo ve vatazil'amalandu lwe nkomelezyo vali nazyo, ve valilemukulongwa mwe munkomelezyo.

13. She mutatinji ve vagolosu kwa Mulungu ve nga vakwiyya kwe kwiyya inkomelezyo ndali, nkandi vuvo ve nga vakuvomba izya munkomelezyo ve vakuyanji-lwa ukuva vagolosu.

14. Sh'avakunzi shima lwe vakuvomba izya munkomelezyo she vate nazy'izyene, she vakuti mwe tupezilwe vovulo iswe, mwe mumwo mwe vayipezil'ukuva nko-

melezyo vuvo, vayipezil'ukuva zizyo zye vate nazyo.

15. Sh'avene valolesile ukuti zisimiyilwe mumoyo gavo nkomelezyo. Vavonesile mwope namuñeñezyo zyavo, mwe vakuyeña vuvo, namunsivo zyavo lwe zimo zikusundana zizyo ntupu, lwe zimo zikunonelezanya zizyo ntupu havili.

16. Lwe nkuti valilemukulongwa, pe nkutaha pisiku lila p'avantu vonti alilemukualonga mwa Yesu Cilisiti, na ge gali kukwilu amalandu gavo; she lilyo nkuyanga shima mwivangeli lye nkuva-vuzya imwe.

17. Yeña lelo, iwe ukuyitah'uvu-Yuda, uzitungamiy'inkomelezyo, ukuyitima ukuti ne muntu wa Mulungu.

18. uzimañile zyonti zy'akasim'uvene, na mwe zitapunkine nimbivi ninza uzisimishizizy'iwe sh'ukwiyya shim'inkomelezyo,

19. uyiweni we we weka ukuva we cilongozi wa vantonko, nukuva we luhozyo lwa va mushisi,

20. nukuva we musunda-njele wa vawelewele, nukuva we musambilizi wa vagolo, sh'utili ne muyevesi munkomelezy'umu, mwe nzimañi-

nsinye nukuzimañinsanya zyonti izya pisinda nizya nalyoli.

21. Apene lelo lw'ukuvasa-mbilizy'avanji, p'utakuyisa-mbilizya we we weka. Lw'ukuti mutahivaje, pe havili ukwiva wenewe.

22. Lw'ukuti mutahave-mbuhaje, pe havili ukuvembuha wenewe. Lw'ukuti mwih'ine amalung'aganji, pe havili ukupum'iyintu mwa tempeli wenewe.

23. Lw'ukuyitima ukut'ine ndi nazy'inkomelezyo, pe havil'u Mulungu ukumunama-ngula wenewe nulushilinkanyo lwaho lw'ukuzishilinkanya zye nkomelezyo.

24. She lilyo lisimylwe lye likuti: "mwenemwe mw'izina lya Mulungu mulipeley'ukunamanguha uvunamangusu muvakunzi."

25. Sh'ukuvolwa kwe kwashi kwe kwinda, inga we muntu ukuvomba zya munkomelezyo. Nkand'inkomelezyo ing'uzishilinkinye, pe mwe mumwo mw'uvuvolwa vwaho vuyipezil'ukuva vusitakuvolwa.

26. Apene lel'uwen'umusitakuvolwa, ing'amazil'avyomyle zyonti zy'u Mulungu ahomelezizye munkomelezyo atili zye zya vugulosu zizyo,

mwe mumwo mw'u Mulungu musitakuvolwa wununo amwe atakumuyanjala ukuti: kwe kuva muvolwa vovulo?

27. Ilelo mwe mumw'umuntu wununo, uno we muluho ate muvolwa, uno w'azimazil'inkomelezyo ukuvomba zye zili mumwo, w'ulilemukwaga akukulonga wenewe w'ukushilinkany'inkomelezyo sh'uli naw'ukalata wa nkomelezyo sh'uli navwo nuvuvolwa.

28. Sh'utatinji wuyo mu-Yuda mpela we nga mu-Yuda munzi. Utatinji wuyo muvolwa mpela we ng'avolilwe munzi mumuvili ndali.

29. Uno we ng'umu-Yuda muhati, we mu-Yuda nalyoli; uno we ng'avolilwe uvuvolwa vwa mumwoyo vwe vufumile mwa Mpepo — vwe ndali vwe vulantite mwa kalata — we muvolwa nalyoli. We lushindiho vatalimushindiha ve vantu ndali, uwene alimushindiha we Mulungu.

3.

1. Mwe mumwo lelo mwe nkuvavuzilizya nkuti: avayuda vavalusizye mwoshi lelo avanj'avantu? Uvwen'uvuvolwa vuvapiye shyonu lelo?

2. Vuvapiy'iywinji we -

mwonti namwonti. Sh'u Mulungu atalisil'avapiye zizyo zy'ahayanga lulwo atili zye musunjilile.

3. Vuli lelo? Apene pe nga vamo vajenzite ukuguluguta pambombo yinino, p'uvugulugulu vwavo vunuvu amwe vungalotelezy'uvutungamo vwa Mulungu?

4. Zye ndali weya zy'utahashela! Leshe nkuvuzy'ine mwe zivaliye: wa nalyoli uwen'u Mulungu, vont'avantu avalumilenga, inza she lilyo lisimylwe lye likuti: "Pe pakuti vakuyanjuvugolos'iwe zy'ukulonga, uva-pote lwe vakulongana nawe."

5. Apene lelo uvugombanu vwit'iswe inga vukukumusy'uvugolosu vwa Mulungu, pe tutuvuli iswe lelo? Amw'u Mulungu mugombanu lelo, lw'akutusunda muvuhalazu? Iswe swe vantushetukuyanga vovulo.

6. Zye ndali weya utahashela! Inga she zili vovulo p'angayilonga vul'u Mulungu insi?

7. She ng'uvulumilenga vwane vukumup'uvupit'u Mulungu, she vukukumusy'uvwanalyoli vwakwe, p'atinji andonjuvutalamaland'ine lelo?

8. Nkuti penkandi pe tukuyanga zizyo zye vakututona vamo lwe vakuti tukuti: situvombe zye mbivi, she mwe zikufumaga ininza. Ve vuvo ajelelezizy'uvene, sh'akulonga nzil'amalandu gavo ukuvatupula.

9. Vuli lelo? Tuvalusizye lel'avanji iswe swe va-Yuda? Ndali tutavalusizye napando. Sh'apatanzi tuvalonzile vonti nava-Yuda nava-Giliki tutili vakonzile vonti kuvutalamalandu.

10. She lilyo lisimylwe lye likuti: "Atalipo num'umugolosu nawoka woka."

11. Atalipo numo uwa kuma'insany'inongwa, atalipo numo w'akumwanz'u Mulungu.

12. Vonti vapuyil'idala, vonti vananjishiye poka. Atalipo numo w'akuvomb'ininza numo nawoka woka.

13. Avene kunsingo zye mbipa zye zil'ukwazi, imili zyavo shifumbo shitupu. Vayumbatizizye insalile zyanjoha mumalomu gavo.

14. Mumalomu gavo mukulafuha nintipo nuvuhali.

15. Ivinama vwavo yitaku-hava lwe vakuval'ukwit'amavanda.

16. Amapwahalila matupu,

uvupotwe yutupu mwe vajenzite.

17. Iyen'idala lya vwi halo lye vatalimañile.

18. Uluñilo ulwa kumuñi-l'u Mulungu lwe vataluvisile kuminso avene."

19. Iel'iswe tumañile : zyon-ti zye zikuyang'inkomelezyo zye zikuvavuzya vuvo ve vali muvinama munkomelezyo. Vont'avantu zivafundi-shile kwilomu, yont'insi ukuti iyipelaje ukuva ya kuyilonga we Mulungu.

20. She mumbombo zy'ukuvomba we muntu mwe zijajizize zye nkomelezyo mwe num'umuntu atakugoloshel'uvugolosu kuminso kwa Mulungu. Sh'inkomelezyo zikumulanganizy'umuntu ukuvumañinsanya vwe vutalamalandu.

21. Iel'uvwen'uvugolosu vw'akutugolusy'u Mulungu, vwe vulolesil'apazel'uvwene, zitavukupuye zye nkomelezyo ndali. Vuhomeshilwe ukuva vwe vuvwo namunkomelezyo namuvakuvwi.

22. Uvwen'uvugolosu vw'akutugolusy'u Mulungu vwe nkutaha, yukufuma mwe mulwitiho lwa kumwitishil'u Yesu Gilisiti, vw'atili vwa vonti ve vamwitisile. She

vaholine vonti, vatalusinye.

23. She vonti vatazil'amalandu, vonti vasovey'uvwinza vw'u Mulungu atili vavanje navwo.

24. Akuvakunjila wuyo uvugolosu she wa vwil'uwene. Akuvakunjila mwe muvutavuzi vw'avatavuzizye u Cilisiti Yesu.

25. We Mulungu alemukumumula nzila alemukuti mumavanda gakwe mw'akuyipel'akuv'ahantu aha kukundana navo ve vakumwitiha. Alemukuti : mwe vukuvoneh'uvugolosu vwan'ine. Sh'agalesil'amalandu ge vatalagashima lulwo, lw'atili "sangapa sangapa" shim'u Mulungu.

26. Alemukuti na shinishi vovulo mwe vukulolehag'uvugolosu vwane ine. Alemukuti : ndolehaj'ukuva ne mugolosu nenene neka, ndolehaje nukuvatah'uvugolosu vope nava ve nga vamwitisil'u Yesu.

27. Vuli lelo, ulutimo luli poshi? Lwigalilwe kunzi. Lwe luhomelezyo luli kwi lwe lwigaliye kunzi? Amwe lwe luhomelezyo lwe lukuti vombaga zimo? Ndali lwe luhomelezyo lwe lukuti yitihaga.

28. Pe lelo tukumalizya tukuti : mwe mumwo lelo umuntu akugoloshel'uvugolosu mwe mulwitiho lw'atavomyile nazim'imbombo izya kulandata munkomelezyo.

29. Uwen'u Mulungu amwe we Mulungu wa ve va-Yuda veka lelo ? Amwe ate Mulungu wavo nava kunzi ? Ena, uwene we w'u Mulungu wavo nava kunzi.

30. Sh'u Mulungu ali woka mwene. Nuno w'atili nava volwa akuvatah'uvugolosu vwe vukufuma mulwitiho, nuno, w'atili navasitakuvolwa uvugolosu akuvatashila miwe mulwitiho lwe vitisile, —we wuyo mutupu.

31. Kwe kuva lelo kwe kuvindula tuzivinduye mulwitiho inkomelezyo ingavanga ? Zye ndali weya zy'utahashela ndali ! Kwe kuva kwimiha tuzyimisile nkani inkomelezyo.

4.

1. Iel'uwene Abulahamu utatu witu we tukuti umuvili amulonceye shyonu ?

2. Sh'u Abulahamu inga zimulonceye uvugolosu zye mbombo zyakwe zy'avomyile, pe fwane ali nazyo izya kuyitima weka. Nkandi kwa Mulungu kw'ate nazyo.

3. Amwe zinizi zy'akuti v'l'ukalata ? She zy'akuti : "Abulahamu alemukwitiha kwa Mulungu, ilelo mwe mumwo u Mulungu alemukuti : kwe kuva vwe vugolosu ulwitiho lwakwe."

4. Uwen'umuntu lelo we ng'avomyil'imbombo, w'amalipilo gakwe vatakumulipila ukuti yikunjilwa ywa pavwila ndali, p'akulonk'i ywa pamaha gakwe.

5. Nkand'uno we ng'atikusvila pambombo yakwe, nkand'akumwitiha Wuyo w'akuvap'uvugolosu navatalamalandu, w'ulwitiho lwakwe uwen'akuti kwe kuva vwe vugolosu.

6. She lilyo wope nu-Davidi akumuyang'uvusangalus'umuntu we ng'u Mulungu amuyanjiy'uvugolosu nashe ng'atavomyile nim'imbombo,

7. lw'akuti : "vasangalusu ve vaswililwe zye vashilinkiny'inkomelezyo, v'amalandu gavo gakupishilwe.

8. Musangalus'umuntu w'umwene amalandu gakwe atakumuvazizya napamo."

9. Uvwene lelo uvusangalusu vunuvu vuli ? amwe mw'akumutaha we muvolwa weka, ingavanga akumutaha wope numusitakuvolwa ?

Takuti e. She tutili : Abulahamu alemukumutashila lwe lwitiho alemukuti kwe kuva vwe vugulosu.

10. Amw'uwen'alemukumutashila sh'ali vulivuli? Amwe lw'avolilwe, ingavanga lw'ashili ukuvolwa? Sh'atamutashiye lw'avolilwe ndali, amutashiye lw'ashili nukuvolwa.

11. Ileo p'alemukuposhela nishimañilo ishya kuvolwa, ilelo mwe mumwo uvuvo lw'uvu vulemukuyipel'ukuva shilemezanyo shya kuhomeshezy'uvugulosu vw'agolosheye mulwitiho lw'ashili ukuvolwa. Sh'u Mulungu atili akuva we yise wavo vonti na ve vakwitiha lwe vatavolilwe, vope ukuti vave vata-shilwaje uvugulosu.

12. Havili atili akuva we yise wavo na ve vavolilwe lwe nga vatili nukuvolwa vatili nukuhaña muñayo zya lwitiho lwa tata Abulahamu, lw'ayitisile lw'ashili ukuvolwa.

13. Sh'ulumfingwi lw'a finzile navo va Abulahamu nibeyu yakwe yonti, lw'atili vakupwanila yont'insi pakuti vupwano, lw'atafinzile munkomelezyo ndali, afinzile muvugulosu vwa mulwitiho.

14. She nga vavanga va-

pwan'uvupwano vunuvu lwe va munkomelezyo, pe nkand'ulwitiho luyipezil'ukuva lwa shyaha, pe nkandi lwe file nulumfingwi.

15. Sh'izyen'inkomelezyo zye zikupel'uvuhalazu. She zipele nazim'inkomelezyo, pe nkandi lwope nulushilinkanyo nalumo.

16. Mwe mumwo nkuti uvupwano vukujendela mulwitiho, sh'atili vukuvang'uvukunjilwa vwa pavwila, sh'atili pe na zy'afingine navo zikuyinzila nalyoli yont'imbeyu ya Abulahamu. Mutatinji fwane akuvataha vovo veka ve vajenzite munkomelezyo ukuva mbeyu ya Abulahamu ndali, nkuvataha vope nava ve vajenzite mulwitiho lwa Abulahamu, w'ayipezil'ukuva we w'utata swenti.

17. She lilyo lisimylwe ilya kuti : " nkupezil'ukuva we yise wa nkol'ininji." Sh'ali vovulo kuminso kwa Mulungu, w'ahamwitihag'uvene, w'akuzyusya navafwe, w'akuvilishila naywe yitalipo naywe yilipo.

18. Uwen'Abulahamu lwe nayimo iywa kusuvila, p'alemukwitishila lwe lusuvilo lw'asuvilaga ukuti ndilemukuyipel'ukuva ne yise wavo.

wa nkol'ininji ; she lilyo lisi-mvilwe ilya kuti : " sh'ilile-mukuva vovulo imbeyu ya-ho."

19. Pope nash'uwene asya-ye pansi ukumalilizy'ama-h'amashum'ishumi, pope alemukusita ukutozoha mulwitiho lw'akwen'umuvili wakwe w'afuye, lw'akumwen'u Sala akwum'ikwata.

20. Uwene galemukusita nukuva nagam'amaganigani aga kumupelel'ukuzil'ulumfingwi lwa Mulungu ukuti lutakwinza, nkand'uwene alemukuyisimfwa mwe mulwitiho, alemukumup'uvupit'u Mulungu.

21. Uwen'alemukumuma-na nalyoli mumwoyo wakwe ukuti ywe ng'afingine naw'umuntu, yw'amañile nukupe-la yitakumupota.

22. Pe zinizi u Mulungu alemukumutashila alemukuti : kwe kuva vwe vugolosu.

23. Ilelo she zisimvilwe pakalata zye zikuti : " alemukujend'ukumutashila alemukuti kwe kuva vwe vugolosu," pe mutatinji zya wuyo weka pakalata pupo ndali,

24. zyitu nasweneswe, swe tulilemukutashilwaga naswe inga naswe tumwitisile wuyo

w'amuzysizye muvufwe umwene witu Yesu.

25. Uno w'u Mulungu lw'ahamutaga muvufwe p'alemukuti akuvufwila vwe vushilinkanyo vwitu, havili lw'ahamuzysya p'alemukuti mwe vakugoloshel'uvugolcsu iswe.

5.

1. Mwe mumwo lelo she tugoloshey'uvugolosu mulwitiho, mwe mumw'umwene witu Yesu Cilisiti atukundinye na we Mulungu.

2. We wuyo atwiguliye, swe nga twitisile, pashilyango shya kwinjilila muvula vunuvu mwe twimiliye. Ilelo mwe mumwo tukuyitim'ulusuvilo lwe tukusuvila ukuv'ukufiha kuvupiti vwa Mulungu.

3. Havili mutatinji kwe tukuyitima heka hanaha, ndali, vwope na vwe vuhamantanilwa tukuyitima. She tumañil'uvuhamantanilwa ukuti vukupel'uvuyindil'amalema.

4. Uvwen'uvuyindil'amalema vukupela shyanayuli, ishyan'ishyanayuli shikupel'ulusuvilo.

5. Ulwen'ulusuvilo nene lwe lutakumupasy'inson'umuntu, she shikunzi shya Mulungu aponizye mumoyo

gitu u Mpepo mufinjile we tumuposheleje.

6. She nalyoli u Cilisiti ajenzite nukutufwila swe vatalamalandu, lwe suti twali swe vayejevazu. Alemukutufwila pamwaha wakwe w'amuhondey'uwene.

7. She wope numunt'umugolosu vali patali patali ve vakumufwila. Avene ve vakufwila panongwa zim'ininza ve mani ve vakuva vamo ingavanga ve vakufwa mumwo.

8. Uwen'u Mulungu nene, ishyakw'ishikunzi shy'atukunzite iswe, shy'ashikumusi zye nzila pala p'atufwiliy'iswe lwe suti twali swe matalamalandu.

9. P'atinj'asite lelo ukupitilizya nkani shinishi ukutupoha kuvuhalazu? Nkutaha shinishi she tugolosheye nzila mumavanda gakw'uvugolusu.

10. She nga vvatukundinye nu-Mulungu vwe vufwe vwa mwana wakwe lwe twali swe valugu suti iswe, pe lelo uvulanzi vwakwe vusitaj'ukutupoha swe tukundine nawo nzila shinishi?

11. Mutatinji zye tuli nazyo zye zika zinizi ndali, nukuyitima tukuyitima mwa Mulungu tukuti we w'u Mulungu

witu. Zye tukuyanga mwe mwa Yesu Cilisiti umwene witu, w'atulonceye nulukundano shinishi.

12. Mwe munwo nkuti: muns'umu uvutalamalandu avulesite umuntu woka mwene, ilelo p'uvutalamalandu vulemukulet'uvufwe. Ilelo p'uvufwe vulemukusavalila muvantu vonti vovulo, she vonti vatazil'amalandu.

13. Pope napala lwe zishil'inkomelezyo, pop'uvutalamalandu vwalipo muni. Nkand'umuntu atakulongwa uvutalamalandu ing'inkomelezyo zitalipo.

14. Pope shima nukufuma pa-Adamu ukwinz'ukufiha pa-Mose, pop'uvufwe vwali we w'umwene. Vwavakonzi zye vont'avantu nava ve vatazil'umulandu w'ali she lushilinkanyo lwa Adamu, lw'ashilinkiny'inkomelezyo. Uwene Adamu nene shyehi holanyo shy'uno w'ahalemukwinza.

15. Ilelo mutatinji iywen'iyikunjilwa yili she lwe lutelemuho lula, ndali. Sh'ulwen'ulutelemuho lwa muntu woka mwene ula, inga lugozile ve vinj'avantu, pe vupitilizize nuvwila vwa Mulungu ukuvalafushila ve vinji

mwe, she zitavalonsile zye nkomelezyo ndali, vualonsile vwe vwila nene.

15. Vuli lelo? Amwe pe ngavanga tutal'amalandu lelo she zitatulonsile zye nkomelezyo, she vutulonsile vwe vwila lelo? Zye ndali weya utahashela!

16. Imwe mutayimañile lelo? Sh'uno we nga muyipezil'ukuva mwe vazya vakwe mutili we tukumusajila, she we mwe vazya vakwe wuyo mpela, we pakuti mumusajile zye ng'akuvavuzya. Mwe mumwo inga mwe vazya vavutalamalandu, ilelo pe mukweñezya kuvufwe; mwe mumwo inga mwe vazya vavusajilo, ilelo pe mukweñezya kuvugulosu.

17. Nkandi shinishi pe nkugw'ulupi kwa Mulungu ine, nkuti wasalipa. Sh'ukuva mwe vazya kwe mwali mwe vazya vavutalamalandu lulwo, nkandi shinishi p'ivangeli mulyitisile namoyo gonti, inza she vavasambilizizye.

18. Shinishi nene she mutavuzilwe kuvutalamalandu, pe muyipezil'ukuva mwe vazya vavugulosu.

19. Leshi njanjile mwe vakuyanji'avantu, she mwe va-

ntu namwe mwe vatonsu. Inza she lulwo utuntu twa mavili giñu mwatupelaga ukuba twe tuzya twa vuhandamanu, twa vusitankomelezyo, mulemukuti tuvombaje zye zite zya munkomelezyo, she muhonzayaje havili shinishi, utuntu twa mavili giñu mutupelaje ukuba twe tuzya twa vugulosu mutinji tukuvombaga ulufinjilo.

20. She lwe mwali mwe vazya vavutalamalandu, pe mwali mwe vapotwa vugulosu.

21. Pe mwahomaga insanga vuli lelo? Nkuti pe mwahomaga zye shinishi zikumwamih'itwe. Sh'izyene kumpelela vwal'uvufwe vutupu.

22. Nkandi shinishi she musatusile kuvutalamalandu, she muyipezil'ukuva mwe vazya vavutalamalandu, pe mukuhom'insanga zyiñu zye zyeñizye kulufinjilo. Izyene kumpelela vulanzi vwa mukunjikunji.

23. Sh'amalipilo ge vukovalipila uvutalamalandu vwe vufwe; nkand'iywen'iyikunji njanjile v'akuvakunji ulu Mulungu vwe vulanzi vwa mukunjikunji, v'atupelele mwa Cilisiti Yesu umwene witu.

20. Apene lelo nga nkuvomba zizyo havili, zye ntakasime, pe fwane nte nenene ne nkuzivomba ndali, pe fwane pe vukuvomba vwe vutalamalandu vwe vuzenzile muhati yane.

21. Ilelo mwe mumw'ine, ne nkuti mbombaje zye ninza, havili nkwaga luli fwe ngati luhomelezyo muhati yane, ulwa kuvukalakasya uvutalamalandu.

22. Sh'uwen'umuntu wane wa muhati w'akuzishyel'inkomelezyo zya Mulungu.

23. Nkandi mutuntu twa mumuvuli wane mwe nkwaga mwe lul'ulunji uluhomelezyo, lwe lukulw'uvulugu nuluhomelezyo lwa munsivo zyane, lwe lukunkunga ukuva ne mukungwa wa luhomelezyo lwa vutalamalandu lwe luli mutuntu twa mumuvili wana'umu.

24. Ne muntu ne munamangu su ine, unanu amposhe kumuvili w'akonzile kuvufwe vunuvu?

25. U Mulungu we nkumugwil'ulupi mwa Yesu Cilisiti umwene witu nkuti wasalipawavomba. Mwe mumwo lelo ine ne muntu, munsivo zyane mwe nkuvomba izya munkomelezyo zya Mulungu, mumuvili wane wa mbivi nene

mwe nkuvomb'izya luhomelezyo lwa vutalamalandu.

8.

1. Mwe mumwo lelo naku-mo ukwa kuvalong'ukuvatupula ve vali mwa Cilisiti Yesu.

2. Sh'uluhomelezyo lwa Mpepo umupelavulanzi lwe luntavuzizye ine ne ndi mwa Cilisiti Yesu, luntavuzizye kuluhomelezyo lwe lukupela nuvutalamalandu nuvufwe.

3. She huho he ziposit'ukuvomba zye nkomelezyo, sh'umuvili witu wa mbivi uno azipiy'uvutonsu, h'avomyl'u Mulungu lw'amutumile we mwana wakwe, lw'ahamuholanyaga fwe sweneswe swe vatalamalandu umuvili, lw'atili we wa kumalilizy'uvutalamalandu. She p'uvutalamalandu alemukuvusyusytanya mumuvili wa vuntu wuyo,

4. sh'alemukuti p'uvugolosu vwe zyatulongag'inkomelezyo vukuvombelwaga na mwe mumwit'iswe, swe shinishi tutakulandat'izya muvili wa mbivi, swe tukulandata zye zya Mpepo.

5. Sh'avana-muvili wa mbivi vakusiva twe tuntu twa muvili wa mbivi, nkand'ave-

n'avana Mpepo vakusiva twe tuntu twa Mpepo.

6. Sh'uwen'umuvili wa mbivi ayeñizye kuvufwe ukusiva, nkand'uwen'u Mpepo w'ayeñizye nakuvulanzi nakulusankano.

7. She zy'akusiva umuvili wa mbivi zil'uvulugu nu-Mulungu. She zye zitakukonza kunkomelezyo zya Mulungu, she nukumaña kwe zitamañile ukukonza.

8. Avene ñen'avana-muvili wa mbivi v'atakuvashyel'u Mulungu.

9. Nkand'imwe mute mwe vana-muvili wa mbivi ndali, mwe vana-Mpepo, ing'u Mpepo wa Mulungu nalyoli azenzile muhati yíú. Nkand'uno we ng'ate naw'u Mpepo wa Cilisiti, w'ate muntu wakwe.

10. Apene ñene ing'u Cilisiti muli nawo muhati mumwiú, p'uwen'umuvili we mufuye uvutalamalandu, nkand'uwen'umpepo we mukulandila uvugolosu.

11. Apene ñene ing'uwen'u Mpepo w'uno w'amuzyusizye muvafwe u Yesu, ing'azenzile muhati yíú, pe namwe, uwen'uno w'amuzyusizye muvafwe u Cilisiti, pe namw'amavili giñ'amafwe aga aligapang'uvulanzi, sh'u Mpepo

wakwe muli nawo, azenzile muhati yíú.

12. Mwe mumwo lelo mwe vamwitu nkuti kwe kuva tuli swe ve vakulanduzilwa lelo iswe. Nkandi tute sw'akutulanduzya we muvili wa mbivi uno ndali, tute swe ve vakuzilandata zye zya muvili wa mbivi.

13. She nga mukulandata zye zya muvili wa mbivi pe mulilemukufwa. Apene ñene ing'imbombo zya muvili wa mbivi mukuzigoga nu-Mpepo, pe mulilemukulandila.

14. She vonti ve ng'akuva-jenzy'u Mpepo wa Mulungu ve vana-Mulungu vuvo.

15. Sh'uwen'u Mpepo we mumuposheleye, w'ate wa vuzya, ate wa kuvasontelezya kushitetemwi nohavili, ndali, we w'u Mpepo wa vana vana wene we mumuposheleye, we wuyo tukuvilishila mumwo tukuti: "Ába" lye likuti tata.

16. She we w'u Mpepo akumwitishil'umpepo witu iswe, akuti: mwe vana va Mulungu.

17. Apene lelo inga swe vana, pe mwe mumwo pe swe vapwana uvupwano; pe swe vapwanila vupwano vwa Mulungu; pe swe vamwavo

nu-Cilisiti, inga nalyoli tuku-
yimbila poka nawo apakuva-
l'ukutundumishilwa poka na-
wo nohavili.

18. She lwe nkusiv'ine pe
nkwaga nkuti: gont'amayi-
mba ge tukuyimba shinishi
aga muns'umu, gate gaho-
lane nuvupiti vwe tukuva
tukuvuposhela lwe vulolesile
inga lumo.

19. She ywope niyipelelwa
ywonti lwe yikulwilwinta
p'iyweni ywenizye pupo pe
valivonehag'avana Mulungu
nalyoli.

20. She ywope niyipelelwa
yikonzile kuvuyeyevazu, ha-
vili mutatinji yikasime yiywo
yweka ukukonza ndali, yiko-
nzile muli wuyo w'ayikonzi-
zye. Yikonzile nulusuvalo
lwe yikusuvila.

21. She ywope na ywe yipe-
lelwa yiniyi, inga lumo pe yi-
lilemukutavulwa kwe yipeli-
lwe ukuva ywe yizya ywa
vuvozu, ywope yililemukuva
kuvutavushe vwe valivanga
navwo avana Mulungu lwe
vafisile kuvupiti.

22. She tumañile nasw'iyi-
pelelwa ywonti ukuti ywi-
nzile ukufiha kushinishi uku
ywope yikuyivunanzya shi-
ma ywope yikululuvala.

23. Havili mutatinji yikuyi-

vunanzya yiywo yweka nda-
li, naswe swe tutomoy'u
Mpepo,—na sweneswe tuku-
yivunanzya muhati, tukulwi-
lwinta tukuti: inga twapele-
lwaga ukuva vana lelo, inga
twatavuzelwag'umuvili!

24. She lwe twapokwaga,
p'alemukuti musuvile. U-
lwen'ulusuvalo nene pe luta-
kuva lusuvalo lwene, ing'aha-
ntu h'ukusuvila we muntu
ing'uhaweni muminsu. She
yweg'u yiweni muminsu, ywe
watinji usuvile vulivuli?

25. Apene nene she tukusu-
vila ywe tutayiweni pe tuku-
zyih'umulaha uku yigulilila.

26. Sh'ahonzizye vovulo le-
lo wope na we Mpepo. Wope
akutuposhel'uvutonsu vwi-
tu. She kwope na kwe kupu-
ta kwe tutamañil'iswe uku-
puta zye zihondey'ukuputa
ndali, kwope akutwimila
wuyo we Mpepo, akutuyanji-
la muluvunanzyo ulusitama-
zwi nagamo.

27. Uwene nen'uno w'asi-
mishizizye na ge moyo gitu,
w'amañile zyonti zy'akuta-
h'u Mpepo, she zyonti zy'a-
kuvayanjil'avafinjile uwene,
zy'asiyile na we Mulungu.

28. Nkandi tumañil'iswe:
vonti ve nga vamukunzite
nalyoli u Mulungu, twont'u-

tuntu tukutulana ukuvayanya, nkutaha vuvo v'avisite, mw'avalulumiyeye nzil'uwene.

29. She vuvo v'avamañinsinye nzila he hali, v'alemukugasavula nzila alemukuti ve vakuholana nishyati shya mwana wakwe; uwene pe pakuti avanje we w'uhatote muvanamuntu ve vinji.

30. Avene ñene vuvo v'avasavuye nzila, v'alemukujenda nukuvita. Avene vuvo v'avisite, v'alemukujenda nukuvayang'uvugulosu. Avene vuvo v'avayanzil'uvugulosu, v'alemukujenda nukuvap'uvupiti.

31. Pe tutuvuli lelo zinizi? Pe tukuti: apene pe ng'u Mulungu ali naswe iswe p'unan'at'avanj'umulugu witu?

32. Uwen'uno na we mwana wakwe atamupepelezizye, nkand'alemukumutaga ukuti atufwil'iswe,—w'atinji asit'ukutukunjila poka nawo ywonti lelo?

33. P'unan'atinji avush'ukuvalonjelela zim'avasavulwa va Mulungu? Sh'alip'u Mulungu w'akuvayang'uvugulosu.

34. P'unan'atinji avalonj'ilya kuvatupula? Sh'alip'u Cilisiti Yesu w'atufwiliye; ena

apitilizizye nkani, sh'azyusile nukuzuha; w'ali kumuhon'umulilo wa Mulungu, we nukutwimila akutwimil'iswe.

35. P'unan'atinji atupagulanye kushikunzi shya Cilisiti? Amwe vutupagulany'uvupotwe amwe uvuhamantanilwa amwe kutupagulanye ukuywimilwa amwe itupagulany'inzala amwe inzvalo amwe kutupagulanye ukupulumulilwa amwe shitupagulanye ishshipanga?

36. She lilyo lisimiyilwe na mwa kalata lye likuti: "She swe vantu vaho, mwe tukujojelwa shima tukufuma na shye shya nzance tukwinz'ukufiha na shye shya mazuva. Lwe vakutusiv'avantu pe vakuti swe nonzi zya kuvolwa iswe."

37. Nkand'iswe zyonti zinzi tulusizye ukuzipota muli wuyo w'atukunzite.

38. She mañil'ine nalyoli: vwonti na vwe vulanzi na vwe vufwe na ve vahavizya na zye mpepo zya vumwene na twe tuntu twa shinishi vovulo na twe nga lumu na gemamfindango.

39. na vwe vutuñusu na vwe vwivizu na she nga he hantu ham'ahanji ahapelelwa, ywonti yite yimpagulanye nalum'ine kushikunzi

shya Mulungu, shye shilole-sile mwa Cilisiti Yesu umwene witu.

9.

1. Nkuyanga nalyoli ne ndi mwa Cilisiti, ntakuyang'izy'ilenga, lukunitiha lwope nuluwezezyo lwane, lwe lumbezi mwa Mpepo mufinjile

2. lwe lukuti : nswimililwe uluswimililwo ulupiti nalyoli ine, wope numwoyo wane atakutuzya, akumbaywa shima.

3. She nane nati ntinji : inga natifilw'intipo ine izya kumpagulanya kwa Cilisiti, inga mwe vapulumushilaga mumw'avamwitu ine, ve tuluhulo lwoka navo umuvili.

4. Sh'avene ve vana Yisilayili. Vwavo vuvu uvwanavwana uvwa kuva vana va Mulungu. Vwavo vuvu nuputi. Zyavo vuvu ninjinkano zy'ayitinkine nav'u Mulungu. Zyavo vuvu ninkomelezyo zy'avapiye. Vwavo vuvu nuvuvombezi vwa kumuvombel'u Mulungu. Zyavo vuvu nifingwi zy'afingine nav'avantu.

5. Vavo vuvu navatata vitu avapiti ; wope na we Cilisiti afumile mwe mumwavo umuvili, we Mulungu wa ywonti

umutundumishilwa shima nashima. Amen.

6. Ilelo mutatinji ingavanga kwe kuva liloteleye l'izwi lya Mulungu. Mutatinji vonti ve vafumile mwa Yisilayili, ve vana Yisilayili vatupu vonti lelo.

7. Yope nimbeyu ya Abulahamu mutatinji ve vana Abulahamu vatupu yonti, ndali, sh'uwen'atili : " Imbeyu yaho ililemukutashilwa mwe mwa Yisikaka."

8. Kwe kuti mutatinji ve vana va Mulungu ve nga vapafilwe mumuvili, ndali, avene ve vapafilwe sh'afinzi-l'ulumfingwi uwene, vuvu nene vakuyanjiilwa ukuva ye mbezu.

9. She lye lizwi lya lumfingwi ly'atili : " Kumwaha nza panapa, pe ndilemukwiza, pe ndilemukwaga apafil'umwan'umwanayuli u Sala."

10. Mutatinji pe zyasila, ndali. Wope na we Lebeka vovulo, lw'amupiy'ulwanda woka mwene ula u Yisikaka, utata swenti.

11. Lwe vashili nukupa-pwa, lwe vashili nukuvomba nazimo nininza nimbivi,

12. p'u Mulungu alemukumuvuzya nzil'u Lebeka alemukuti : " umukulu alilemu-

kuv'umuzya wa muzuna." Sh'u Mulungu atili: zisimame zye nkumbusile nzila nene neka izya kumusavula woka, zye zitafumile mumombo zimo zye vavombaga vuvo, ndali. Izyene zya-fumile mulukasamo lw'akasime wuyo w'akuvita.

13. She lilyo lisimiyilwe mwa kalata lye likuti: "u Yakobu we namukunzite, nkand'u Yesavu we namupasite."

14. Amwe kwe kuva tukuti vuli lelo panapa? Amwe ingavanga tukuti: zilipo zimo ingombanu kwa Mulungu? Zye ndali weya zy'utahashela!

15. Sh'akumu vuzyu'u Mose akuti: ine nkumupepelezya we nga nkasime nene neka ukumupepelezya, nkumufwil'uvwila we nga nkasime nene neka ukumufwil'uvwila."

16. Mwe mumwo lelo mwe nkuti: we washu nuno w'akasime, we washu nuno w'ayikunguye, we Mulungu woka, w'akumupepelezya umuntu, we ng'atili imupepelezyaje wuyo!

17. Sh'ukalata akumu vuzyu'u Fwalayo akuti: "Zye zizyo nkwishiyeye iwe, she ntili amaha gane valilemuku-sukumila pe papah'iwe. Ilelo

pizina lyane lijende nukukumuha mumsi yonti."

18. Mwe mumwo lelo mwe nkuti: uwen'u Mulungu vam'akuvapepelezya, vam'akuvasyosy'amoyo gavo, mw'akasim'uvene.

19. Iwe lelo ingavang'ukuti: p'atinji anumane vuli leline? Unan'alipo uwa kupas'ulupaso nazyo zy'akumbusile nzil'uvene?

20. We nawe we munt'uwe! We watinji ulongane nu Mulungu lelo iwe? Insonta y'akumat'umuntu, amwe yope ikumupilila w'akuyimata itinji: she watinji umataje vovulo lel'iwe?

21. Apene ng'umumatansonta asenzit'ivumba amasite atili zim'instonta zya kumbomb'ininza atili zimo nizya kumbomb'imbivi, ye mbulunga yinino y'ivumba, p'unan'atinji vuli lelo?

22. Apene lelo ng'uwen'u Mulungu alinzile zye nsonta zizyo zy'atili zye vakunehlezya mumwo nukuyitwa zye vakumañila namaha,—nkuti inga zye havili akuzitetesya inga shim'akuti: "sangapa sangapa," zye nsonta zizyo zy'aziyitililwe zy'atili zya kutupulwa,—p'unan'atuvuli lelo?

23. Apen'ing'atili mwe va-kumañila ukuva ne muhata-vupiti uvutangale nenene mwe munsonta zya lupepele-zyo zy'ayananzizye nzila ukuti zivanje zya pavwinza,— p'unan'atuvuli lelo.

24. She sweswe sw'atwisite atili na mu va-Yuda atili na muvakunzi.

25. She lilyo akuyanga na mwa Hoseya akuti: "Ava ve vate vantu van'ine, ve nkuvap'ilya "Vantuvane." Wope numwantanda w'ate w'unkundwa kukwane, we nkumupa lya "Nkundwa."

26. Ilelo pe pupo, p'ahava-vuzya ahati: "mute mwe vantu van'imwe," p'alilemukuvapa pupo ilya "Vana va we Mulungu w'alipo."

27. Uwen'u Yisilayili nene u Yesaya akumupongomoshela akuti: "Nashe ng'avana Yisilayili vakuvanga fwe lwe lusenga lwa kwa sumbi uvwiji, pope pe gakuponaga geka ge gasyay'amasyalile.

28. Sh'uwen'akumalilizy'u-kulong'amalandu, akugadumulanya muvugolosu, sh'u-mwene alilemukugadumulanya nzila amalandu muns'umu."

29. Havil'u Yesaya akuyanga nzila lwe zishili akuti: "Apel'umwene Zebayoti a-

tatuleshey'imbeyu, pe nka-ndi tuyipezil'ukuva fwe we Sodomu, pe nkandi tuholine na we Gomola."

30. Amwe kwe kuva tuku-tuvuli lelo? Ndali tukuti: aven'avakunzi ve vatahayikungula ukwanz'uvugolosu, vazil'uvugolosu, Vazil'uvugolosu vwe vukufuma mulwitiho.

31. Uwen'u Yisilayili nene w'ahayikungula ukwanza lwok'uluhomelezyo ulupelavugolosu, w'apositwe atalwazile nalumo.

32. Shyonu lelo? Ndali she vatahayikungula vvhayikungule vwa mulwitiho. Lwe vahayikungul'avene pe vali fwe ngati zikuvapang'uvugolosu zye mbombo zyavo. Mwe mumwo valemukupunula pivwe lya kupunula pupo.

33. She lilyo lisim'ylwe mwa kalata, lye likuti: "Yen'a mu-Zyoni mwe mbisile ivwe lya kupunula pupo, mbisil'umuvwe wa kwazy'avantu. Uno we ng'akumwitiha w'atalilemukupasilw'insoni.

10.

1. Mwe vamwitu imwe, zye naseshelaga mumwoyo wane inga vaponaga, zye nkuvalavila na kwa Mulungu.

2. Nkuvitishil'ine nkuti vali nuvwahayikungule kuzya Mulungu, nkandi lwe vakuyikungula, pe vatazimañinsiny'ahinza havili.

3. Sh'avene vatavumañi-Puvugulosu vwa Mulungu, mwe mumwo valemukuti twimishе vwe vwit'uvugulosu sweneswe. Pe valemukusit'ukuyikonzya kuvugulosu vwa kwa Mulungu.

4. Sh'u Cilisiti ayinzil'ukumalilizya inkomelezyo, vonti ve vakumwitiha ukuti vaywagaj'uvugulosu.

5. Uwen'u Mose lw'akuyanga pakalata uvugulosu, vwe we muntu ukuvwaga ing'ukulandata munkomelezyo, p'akuti: "umuntu we ng'akuzivomba, we zikumup'uvulanzi."

6. Uvwene ñen'uvugulosu vwe vukufuma mulwitiho vwe vukuti: zye ndali ukuti: "alip'unanu uwa kuzuva kumwana?" She p'uhanile utili atazuyil'u Cilisiti.

7. Havili vukuti: zye ndali ukuti: "alip'unanu uwa kwishila ukuvala pansu pangolongo." She p'uhanile utili u Cilisiti atavazile muvufwe.

8. Uwen'utiyuye zye vukuyanga? She vukuti: "i-

zwi lipalamiye kukwaho lili mwilomu lyaho, lili mumwoyo waho." Lye lizwi lye likuti simwitihaj'imwe; lye tukulikumusy'iswe.

9. She ng'ukumutah'apazelu nilomu lyaho u Cilisiti ukuti: we w'umwene, inga zikuhozile mumwoyo waho zye zikuti: u Mulungu amuzyusizye muvafwe, p'ukupona.

10. She pe nga zikuhozile iwe mumwoyo waho, p'ukugoloshel'uvugulosu; ing'ukuziyang'apazelu nilomu, p'ukupona.

11. Sh'ukalata akuti: "Vonti ve nga vamwitisil'uwene, ve vatakupasilw'insoni."

12. She vatalehine napansi nava-Yuda nava-Giliki, ndali, vaholine. Sh'umwene ali woka mwene vonti. Vonti ve nga vakuputa kukwakwe, uwene ali naywo yvonti iywa kuvapa, nayimo yitakusova.

13. She "vonti ve nga vakutaha muluput'izina lya mwene, ve vakuponaga."

14. Pe vatili vamutashe vuli lelo muluputo, we vatamwitisile. Pe vatili vamwiti-she vuli lelo, she vatiyuyenazim'inongwa zyakwe? Pe vatili viywe vuli lelo ino-

ngwa zyakwe, she num'atakuvavuzya?

15. Pe vatili vavavuzye vuli lelo, she num'atakuvatuma? She lilyo lisimvilwe, lye likuti: "Vwe vwinza vul'iyinama yw'ava ve vakukumusya inongw'ininza zya vwi halo, ve vakukumusy'inongw'ininza zya kutupoha."

16. Ukwene nene ukusajila inongwa zya livangeli kwe vatazajije vonti ndali. Sh'u Yesaya akuti: "mwene, p'unan'alipo we zikumuhola zye tukuvavuzya?"

17. Mwe mumwo lel'ine nkuti: ulwitiho lukufuma munongwa zye ng'umuntu akupanga, izyen'inongwa izya kupanga zikufuma mwizwi lye ng'ayanzil'u Cilisiti.

18. Ilelo nkuvuzilizy'ine nkuti: avene vatiyuye lelo? We muntu we nawe! Sh'ipangwi lyavo lisavaliye muni yonti, amazwi gavo gavazil'ukufiha nakw'ipeleley'insi mwe vazenzil'avantu."

19. Pe nkuvuzilizya lel'ine nkuti: ingavang'aven'avana Yisilayili vatazimañinsinye? Sh'atalisil'u Mose atili: "Nkuvapelelag'ulugulumwo imwe, uwa kuvagulumw'avantu ve vate vant'avene,

nkuvapelelag'ukuyitwa ukwa kuvayitilw'avant'avasi-tanjele."

20. Uwen'u Yesaya w'akuyitumpih'akuti: "Vanazil'ine vuvo ve vatananzaga, vambweni vuvo ve vatavuzilizize ukuti ali kwi ine."

21. Apene lw'akuvayang'avana Yisilayili p'akuti: nanzite shye shyanzance mbazil'ukupela shye shyamazuva, shima nkuvahomel'ulukufi avant'uva, ve vakunila shima, ve vali ningosi.

11.

1. Mwe mumwo lelo nkuvavuzilizya ine nkuti: p'u Mulungu avantu vakwe avatazile lelo? Zye ndali weya utahashela! Nkwe nane ne mu-Yisilayili, nane mfumile mumbeyu ya Abulahamu, muluho lwa Benyamini.

2. U Mulungu atavatazil'avantu vakwe ndali, v'avalulumiye hali. Ingavang'imwe mutazimañile zy'ukalata akuyanga panongwa zya Eliya pala? Pala uwen'akumuvuzizy'u Yisilayili kwa Mulungu pal'akuti:

3. "Mwene avakuvwi vaho vavagozile, iyifinjilo ywaho iywa kufinjila pupo vamo-ngoye, ilelo nsyaye nene neka

ine, havili vakuti tumugoj'ine uvulanzi vwane."

4. Ilyen'ilomu lya Mulungu pe lilemukumuvuzya lyonu? p'ilyene pe lilemukuti: she ine njileshey'avantu vali 7000, ve vatasugamiy'iyizwi kwa Bahali."

5. She zihonzizye vovulo nashinishi, vasyaye ve vuvasavyu'uvwila vwakwe.

6. Apene lelo inga vuvasavyu vwe vwila, pe fwane pe zitavasavyu zye mbombo zye vavomyl'avantu. She zipele zivasavyu zye mbombo zye vavomyle, pe nkand'uvwila vute vwe vwila uvwene.

7. Vuli lelo? nkuti yw'u Yisilayili wonti ahanzaga, yw'ataywazile. Vaywazile veka ve vasavulwa. Avamwavo wonti vajenzite ukusyoh'amoyo.

8. She lilyo lisimylwe lye likuti: "U Mulungu avapiye numpepo umupela kuloyw'injele, naminso amasitakwená, namakutwi amasitakwiywa, ayinzil'ukufiha navo kushinishi uku."

9. Wope nu-Davidi akuti: "Apene payulil'iyint'avene, pe payipelaje ukuv'ulwagula lwa kuyulula, payipelaj'ukuv'iliva, payipelaj'ukuv'u-

lwazyo, payipelaj'ukuv'ulugulushizyo ulwa kuvagalushizya mumwo.

10. Vapulumb'aminso vateñaje. Uvagogovaje pansingo shima.

11. Nkuvuzilizya lel'ine nkuti: ukwene kwe vapunuye iyinama amwe kwali kwa kuvagwisya nzila lelo? Zye ndali weya utahashela ndali! Sh'ulutelemuho lwavo lwinzil'ukuvapelel'ukupona avakunzi, sh'uwen'atili pe valiyikungula vwahayikungulo avana-Yisilayili.

12. Apene lelo ing'ulutelemuho lwavo luyipeley'uvudumbwe insi yonti, ing'ulunanjihho lwavo luvapeley'uvudumbwe avakunzi p'amwe lupelaje poshi ukupel'uvudumbwe ulusimpo lwavo, lwe vinzil'ukusimpa nohavili.

13. Zye nkuvavuzy'imwe mwe mufumile muvakunzi. She mwe mbeley'ukuva ne mwapositili wa vakunzi ine, mwe mumwo mwe mbeley'ukuyitinih'imbombo yan'ine,

14. she nkuti ingavanga ngavapelelaga vwahayikungule avamwitu ve tul'umuvanda woka mwene nane, ilelo pe njende ukuvaposhela mumwo vamo.

15. Sh'apene pe ng'ukutajilwa kwavo kwayipezil'ukuva lwe lukundanyo lwa nsi yonti, p'ukwen'ukuposhe lwa kwavo pe kusit'ukuyipe la vwe vulanzi vufumamuvu-
fwe ?

16. Ilelo she nga hafinjile aha kutoma mwilomu, pe mfinjile yope na ye nzujila yonti ya yintu. Pope nashe nga lifinjile izi, pe mfinjile zyoze na zye nsamba zyonti zy'ikwi.

17. Apene lelo inga zim'insamba zipańusile, ilelo p'iwe we wali we livula lya mwilala ulemukupwanila pupo pe zyali, ilelo p'iwe ukulilana nav'izi, mwe gafumil'aminzi g'ivula,

18. p'uyandaje utayitimaje kunsamba zyamwav'izi. Ingu'tili njitime p'ukumbuha je ukuti izi lye litamezile mumwah'iwe ndali, nkandi wewe umezile mwizi wene-
we.

19. Iwe lelo ingavang'ukuti: she nsamba zyapańusile ukuti mpwanile mumw'ine.

20. Zyoze zye zyashi! Sh'izyene zyapańusile she zyasufwaga, nkand'iwe sh'umezile p'umezile lwe lwitiho. P'uyolovele lelo ukuyitima wewe weka ndali, nilaga.

21. Sh'apene she ng'u Mu-

lungu atazipepelezizye na zye nsamba zya pashisinko, p'atinji akupepelezyaje lel'iwe ?

22. Iwe usukumile lelo na vwe vutonsu vwa Mulungu na vwe vuhali vwakwe. Kuli vuvu ve vaguye kwe muhali; nkandi kukwah'iwe kwe mutonsu, ing'ukusyemetela mwe mvutonsu vunuvu wene-
wewe. Uyolovel'iwe ukuti utapańuhaje nawenewe.

23. Voze navala, inga vatakusyala mulusufanyo lwavo, pe voze vakuvuyila mwe vali. Sh'uvene alivamezya mumwo havili, sh'uwen'u Mulungu kutamuposit'ukuva-mezya mumwo havili.

24. Sh'apene ng'iwe w'aku-
pańusile pivula lye lyali lya mwilala pashisinko, akupwanizizye pivula lya muhaya, mw'utapezilwe mumwo, pe vapele poshi lel'avene ukuvuyila ukumezelwa havili pivula lyavo. Nkutah'ava vo zyali zye nsamba zya mwe mushibazuho.

25. Mwe mumwo lelo mwe vamwitu, mwe nkuti mutayihopaj'injele zyiń'imwe, pe nkuti nte nzyishe ninongwa zya kukwilu zinizi. Sh'ukuyisyosya uku kwe vakuyisyosya kwe kuvambuye avana-

Yisilayili vamo ; kukuvumi-shizya kukuval'ukufiha navo pupo p'avakunzi vinjiye ve vavazilwe.

26. Ilelo pe pala u Yisilayili wonti alilemukupona wope, she lilyo lisimvilwe lye likuti : " Akwinz'akufuma mwa Zyoni uwa kuvapoha, w'aliyefwa nulwilo mwa Yakobu.

27. Lwe lwitinkano lwane lwe ndilemukwitinkana navo lunulu, lwe nzyoy'uvutalamalandu vwavo."

28. Kuluvazu lwa livangeli she lyinu namwenemwe, kwe vayipezil'avalug'avene, nkandi kuluvazu lwa vusavulwa she vafumile muvayise vavo, kwe vankundwa.

29. Sh'u Mulungu atakugalunkana nalumo niyikunjilwa ywakwe ywe ng'avakunjiye nzil'avantu, lwope nulwito lwakwe lwe ng'avisite nzil'avantu atakugalunkana.

30. Inza she namwe lulwo mwamwilag'u Mulungu, havili mulemukwag'ulupepelezyo mwe vakumwila vuvo,

31. she vahonzizye lelo vovulo vope, shinishi pe vakumwil'avene, she vazile mulwazil'ulupepelezyo imwe, vop'ukuti vinze valwaj'ulupepelezyo inga lumo.

32. Sh'u Mulungu avigaliye

mulwilo, avaholinye vonti, sh'atili a nkuvapepelezya nene vonti havili.

33. Ye vwe vwivizu vuli nuvwa vudumbwe vwa Mulungu nuvwa njele nuvwa lusinkamizyo ! Unan'atinji azimanañinsanye zy'akulong'u-wene ? Unan'atinji agasinkamizy'amadala gakwe g'akujend'u-wene ?

34. Unan'alipo uwa kusimishizy'insivo zy'asiyil'umwene ? Unan'alipo uwa kumuvuzya uwa kuti : sh'uhonzya-je vovulo utinji utinji ?

35. Unanu alipo w'amupiye nzila yimo iywa kuti inga lumo pe nane ndilemukumulanduzya iywa kungalushi-zya ?

36. She ywonti yifumile mumwakwe wuyo yibazusile mumwakwe wuyo, havili ywerizye kukwakwe wuyo. We tumutundumihaje wuyo lelo ulutundumiho lwa mukunjikunji. Amen.

12.

[1. Ilelo mwe vamwit'imwe, nkuvalambilizya, nkuyanjila mwe mulupepelezyo lwa Mulungu lw'ali nalwo muhati, nkuti : mumunincilizyaje amavili giñu, ge gavanje ye

Uwen'umushinzi w'upitili-
zyaje ukumushindiha wa-
mwiñu.

11. Ukwen'ukuvimbila ku-
mbombo mutatozoshе. U-
mpepo wa muhati w'alafu-
she. Mumuvombel'umwene.

12. Mulusuvilo lwe muku-
suvila mwe musarkane. She
nga mukuyimb'mayimba,
pe muzyish'umulaha. She
nga mukuputa pe mwumi-
shizyaj'ukuputa.

13. Ywe ng'avafinjile viso-
vile, ywe muvatule. Muva-
tetel'avajeni.

14. Ve nga vakuvaywima
ve muvalote. Simuvalote
mutahavatipe nalumo.

15. Museshela navo ve nga
vakuseshela, mukutaje navo
ve nga vakukut'amansozi.

16. Muvanj'umwoyo woka
mwene mwenti mwe muva-
liye. Mutasivaje izya kuyi-
mwamiha mweka ndali, mu-
tenjelane navafupi. Zye nda-
li ukuyiyang'injele mwemwe
mweka.

17. Numo mutamugalushi-
zyaje imbivi pambivi zyakwe
zy'akuvapelel'imwe. Mui-
kungule kuvwinza vwe vaku-
t'uvwinza vont'avantu.

18. Inga mwazile pavitisile
imwe pe mutenjelane navo
vont'avantu.

19. Umuntu wamwiñu mu-

tamulanduzye mwemwe
mweka mwe valyamayi imwe
ndali, musegusy'uvuhalazu.
She lisimylwe lye likuti:
"ululanduzyo lwane nenene,
nkugalushizya pupo nene,
ly'akuyang'umwene."

20. Inga lelo uyazil'umulu-
gu waho afuy'inzala, p'umu-
panj'iyoutu, alye. Ing'uyazi-
l'ayumilw'ishiñoto, p'umu-
panj'aminzi añwele. She
ng'uhonzizye vovulo, pe mwe
mumwo p'uvunganisil'ama-
jilijili ga mwoto pitwe lya-
kwe.

21. Zye ndali ukukonza ku-
mbivi, imbivi uzikonzyaje
niñinza wenewe.

13.

1. Mwenti muyikonzyaje
kuvamwene va maha. She
vutalipo navum'uvumwene
vw'atavwimisile we Mulungu.
Vwonti vwe vulipo shinishi,
vw'avwimisile we Mulungu.

2. Mwe mumwo nkuti uno
we ng'akuvwil'uvumwene
p'ahiliye ham'ahantu h'ahi-
misil'u Mulungu. Avene ñene
ve vakwila vakuyisendela
nzila ukulongwa.

3. Ve vakuvomba zye ñinza
vatakuvogopa avapiti ndali,
nkandi vakuvogopa vuvo ve
vakuvomba zye mbivi. A-

saña afisile. Situzule lelo imbombo zya mushisi, tuyijelenkany'impalala zya luhozyo.

13. Lwe tukujenda mwonti mwonti pe tuyutaje tuvoneshe ukuva swe va pamusaña. Tutavanje swe valuyu, tutavanje swe vashinwezi, tutavanje swe va kulwizyo, tutavanje swe valugusi kuluvembu, tutavanje swe vivo, tutavanje swe ve vakuvishilana'ahafwishi ndali.

14. Nkandi muzwalaje we w'u Yesu Cilisiti umwene. Apene nene pe nga mukuyanyany'umuvili, pe mwandaje mutawusontelezyaje kuyipapilo.

14.

1. Uno we ng'umuyeyevazu ulwitiho, we mumuposhelaj'ahinza. Nkandi lwe mukumuposhela, pe mutatinji wa kumulonga zy'akusiv'uwene.

2. Yeni wok'akuti nkulya ywont'ine mulwitiho lwakwe, nkand'uwen'umuyeyevazu w'akulya ywe yiyavu yweka.

3. Uwen'uno we ng'atakusal'ukulya w'ayandaj'atamusufwaje lelo w'akusala yimo. Wope nuno w'akusala yimo, w'atamuyanjile vuvi w'akulya ywonti, sh'uwen'u Mulungu avaposheleye vonti.

4. We nan'iwe we wat'umuyanbile vuvi umuntu wa muntu? Na she ng'akwimilila na she ng'akugwa, shima wa we mwene wakwe wuyo. Ukwen'ukwimilila kw'angimilila, sh'umwene amani'u-kumugomwa ukut'ayimilile.

5. Woka akusavula lim'isiku akuti lite she lyamwavo. Uwamwavo akuti gont'ama-nda gaholine. Vonti pakuti zivaholaje zye nga vakumbusile un'izyakwe un'izyakwe.

6. Uno we ng'alimwamisi-l'isiku limo, w'amumwamishiye we mwene. Wope nuno w'akulya ywonti, w'akumulila we mwene, sh'akusalifw'u Mulungu. Wope nuno w'akusala yim'iyintu, wope akumusalila we mwene, wope akusalifwa u Mulungu.

7. Swenti mwe tuvaliye, na she nga tulipo tukulandila, pe num'uwa kuva vwakwe wuyo uvulanzi vwakwe. Pope na she nga tukufwa, pope numo uwa kuyifwila weka.

8. She na she nga tulipo tukulandila, pe vwa we mwene uvulanzi vwitu, pope na she nga tukufwa, pope pe tukumufwila we umwene. Mwe mumwo lelo nkuti: na she nga tukulandila na she nga tukufwa, shima pe swe va we mwene.

9. She zye zizyo u Cilisiti atili nukufwa atili nukuzyuha ukulandila, sh'atili mbe ne mwene wavo vonti na ve vafwe na ve valanzi.

10. Havil'iwe ukumulonga shyonu uwamwiñu? Nawe we wunji ukumupupusya shyonu wamwiñu? She swenti mwe tuvaliye tukuval'ukuloleha pilonjelwi lya Mulungu.

11. She lisimylwe lye likuti: "nimfwa inza she ndipo, ywonti niyizwi yililemukuyipintila kwe kukwane, zyonti nimili zililemukuntima nene ne Mulungu, ly'akuyang'umwene."

12. Mwe mumwo lelo mwe nkuti: swenti mwe tuvaliye tukuval'ukulanduzilwa kwa Mulungu, un'izyakwe un'izyakwe.

13. Uko lelo situlehaje ukulongana. Nkandi mwitinkane zinizi imwe mutinji: numo atamupelelaje nazimo nizya kupunula nazimo nizya kumupu ywa uwamavo.

14. Imañile, myisinkamizi zye mwa Yesu mwene, ukuti yitalipo nayimo ywe mwiho ywene. Ywe yiywo ywe nga we muntu ukuyimwamiha ukuya mwiho wenewe, ywe yikuyipel'ukuya mwiho kwahalo iwe.

15. Apene ñene pe ng'uwa-mwiñu yikumupelel'ukusi-v'i yintu yw'ukuly'iwe, pe mwe mumwo p'ulujendo lwaho lute lwa mushikunzi. Uyandaje utamunangaje niyintu yw'ukuly'iwe uwamwiñu, w'u Cilisiti amufwiliye.

16. Mwolovelaje lelo ahant'ahinza, he muli naho hata-sufilwaj'uvusufu.

17. Sh'uvumwene vwa Mulungu mutatinji ingavanga ywa kulya ingavanga ywa kuñwela, ndali, uvwene vwe vugolosu na vwe vwihalo na lwe luseshelo mwe mwa Mpepo mufinjile.

18. Sh'uno we ng'akumuvo-mbel'u Cilisiti muzinizi zyonti, w'akumushyel'u Mulungu, we vope navantu vakutinji avomyle ajelelezizye.

19. Mwe mumwo lelo nkuti: uko tuvimbilaje na zye mpelavwihalo na zye zya kuzengana swe vuvo vatupu.

20. Zye ndali ukumongol'imbombo ya Mulungu niyintu ywaho yw'ukulya iwe. Ukuva ywinza ywe ywinza ywonti, nkandi pe yikuyipel'ukuva ywa mbivi inga we muntu ukulya ing'akupunula pup'umwoyo waho.

21. She we mwinza we muntu, ing'ukuleha niñama ukuleha nipele ukuleha ywonti

ḡwe ng'uwamwińu akupunula pupo.

22. Iwe uli nalw'ulwitiho, we washi lelo, uvanje nalwo wewe kunukwo, ing'akwen'u Mulungu pe pajiye. Musangalus'uno we ng'atakuyilonga ḡwe ng'akuyisajila.

23. Nkand'uno we ng'akulya na she ng'akuganagana muhati, w'ayiyanzile nzila vuvi uwene, sh'atakulila mulwitiho. She zyonti zye nga we muntu ukuvomba lw'utassimfile mulwitiho vwe vutalamalandu.

15.

1. Nkand'iswe swe vagomu pakuti tuvatetesajje uvuton-su vwa vamwitu ve vate vagomu, tutayishyelaje swe-swe sweka.

2. Swenti pakuti tuvashyelaj'avamwitu ve tupalamine navo un'avakwe un'avakwe, tuvashyelaje kwe kuvatula ukuti vayul'uvwinza, vayizengaje fwe ngati nńmba.

3. She wope na we Cilisiti atahayishyela wuyo weka ndali, uwene ahonzizye fwe lilyo lisimyiłwe lye likuti: "umusamu wa va ve vakukusamul'iwe, w'angwiliye nenene."

4. She zyonti zye zyasimyiłwe hali, zye zyasimyiłwe ukuti mwe tusendaj'injel'iswe,

pe pakuti na vwe vuziyhamulaha nululondovolelo lw'ukalata akutulondovolela lutupelaj'ulusuvilo.

5. Uwene nene we Mulungu, umupela vuziyhamulaha nululondovolelo w'avapanj'ukuti muvanje numwoyo woka mwene mwenti mwe muvaliye, mulandate mwe mwa Yesu Cilisiti.

6. Mwent'ukuti muvanje nilomu lyoka lyene ukumutim'u Mulungu uyise wa mwene witu Yesu Cilisiti.

7. Mwe mumwo nkuti mu-poshelelane lelo mwenti inza she namwe u Cilisiti avaposheleye ukuti muvanje avakumushindih'u Mulungu.

8. Yeni ine nkuti Yesu Cilisiti ayipezil'ukuva uwa kuvavombela avavolwa, sh'alemukuti zyzinzilaje mumwakwe izya nalyoli zy'ayanzile nzil'u Mulungu, nulumfingwi lw'afinzile navo avatata vitu ukuti lulolehaje mumwakwe ukusitakugalunkana.

9. Vope navakunzi ukuti vatinishe u Mulungu palupepelezyo lwakwe, she lilyo lisimyiłwe lye likuti: "zye zizyo nkukutiniha namvakunzi, lyope nizina lyaho nkulitimila mulwimbo."

10. Havili panj'akuti:

“mwe vakunzi simuseshele poka navantu vakwe.”

11. Havili akuti: “simu-
mutime umwene mweni
mwe vakunzi, simumutu-
ndumihaje navo navantu
vakwe.”

12. Havili u Yesaya aku-
yang’akuti: “liliv’iduywa
lye likuduywa mwizi mwa
Yisayi, aliv’uwa kuvuh’uku-
tem’ukuva we mwene wa
vakunzi, we valilemukumu-
suvil’avakunzi.”

13. Uwen’u Mulungu lelo
umupelalusvilo lwonti, w’a-
vizuzyaje nuvusansamusu
nuvwihalo vwe vukufuma
mulwitiho, pe pakuti amaha
ga Mpepo mufinjile gavape-
lelaje ukuti mulafushe ulu-
svilo.

14. Nane lwe nkuveña
imwe mwe vamwitu, nane
mañile ukuti namwemwizuye
nuvwinsa vwonti, mumazi-
linjele zyonti, mumañile
nukusundana mwe vuvo
vatapu.

15. Ingavanga mwa kalata
wununo pe mpitilizizye uku-
yigomw’amaha ukuvasimbi-
l’imwe she ndemukuti kwe
kuvakumbusya nkuvaku-
mbusya, she vukuntum’u-
vwila vw’ampiy’ine Mulungu,

16. vw’atili akuva wa ku-
muvombel’u Yesu Cilisiti
muvakunz’ine, vw’atili aku-
va washiputo wa livangeli
lya Mulungu ine; pe pakuti
avashyel’avakunzi uwe lwe
nkuvatwala kukwakwe ukuti
mputile, sh’avapezil’ukuva
vafinjile u Mpepo mufinjile.

17. Mwe mumwo lelo nkuti
ndi nazy’ine izya kuyitima
mwa Cilisiti Yesu, ne ndi
mumbombo ya Mulungu.

18. Sh’ine ntakushel’uku-
yanga zimo zy’u Cilisiti ata-
ntumil’ine ukuti zy’uvombaje
izya kuvapelel’ukwitiha ava-
kunzi. Nkutaha nizya ma-
zwi nizya kuvomba;

19. nazye ndemukuvombe-
la namumaha ga yisukumilo
na ga mamfindango. Nkuta-
h’izya kuvombela mwe mu-
maha ga Mpepo mufinjile.
Ndemukumalilizy’ukuyang’i-
vangeli lya Cilisiti, ndemuku-
fuma nalyo na mu-Yelusale-
mu namunsi y’ipalamiye pu-
po, ndemukuval’ukufiha na-
lyo na mw-Ililiki.

20. Nkandi shima lwe nde-
mukuvomba zinizi, pe nde-
mukuyikungula ukuti iva-
ngeli nte njanje mwe vali-
mañil’izina lya Cilisiti, she
ndemukuti nte mpwanil’u-
kuzenga pe palwalo lwe va-
y’avanji ndali.

21. Ine ndemukulandata lilyo lye lisimvilwe lye likuti : “uwene vakumulolaga vuyo ve vatavavuzizye nalum’i-nongwa zyakwe, inongwa zyakwe vakuzyaganya vuyo ve vatiyuye nalumo.”

22. Zye zizyo zingalusizye havili havili lwe nkuti ninze kumwiñu kunukwo.

23. Nkandi shinishi, she nazile vwasil’uvuyo ine mumsi zinizi mwe ndi, she kwope nukusamba nanzite apatali amaha aminji nkusamba shima nkuti inga ninzaga kumwiñu kunukwo,

24. ilelo pe nkutuha kumwiñu lwe nkuvala mumsi ya mu-Sipanya. She nkusuvila ukuti ninze ukuveña lwe nkutuha. Ilelo imwe pe muve muhambishe kukwo, lwe suti twizizye hamo tudinkine.

25. Suti shinishi pe nkuvala mu-Yelusalemu, nkutwal’iywa kuvap’avafinjile.

26. She na va mu-Makedonya na va mw-Akaya vakumbusile veka vanzile yimo iywa kuvasangulizizya avafinjile avapina ava mu-Yelusalemu.

27. Sh’ukuyiseha kwe vayisesile veka, havili kwope nukuva valandulwa va vala

kwe valandulwa vwelele. She pe ng’avakunzi valiline nav’iywa Mpepo vala, pe pakuti yiholane iywa lulan-duzuyo vope iywa mumuvili iywa kuvasangulizizya vala.

28. Ilelo lwe mbazil’ukumalilizya yinino, lwe mbazil’ukuvapa muñove ahinza insanga zinizi, pe nkwinz’ukutuha mwe mumiñu mumwo lelo ukuvala mu-Sipanya.

29. Nkandi mañil’ine, inga ninzil’ukufiha kumwiñu kunukwo, pe ndilemukuvale-tela vwont’uvulote vwa Cilisiti mwe vuvaliye.

30. Ilelo mwe vamwitu, nkuvalambilizy’ine, nkuvalambilizya na mwa mwene witu Yesu Cilisiti na mushikunzi shy’akupel’u Mpepo mufinjile nkuti situyikungule nane namwe muluputo ulwa kundavil’ine kwa Mulungu.

31. Muputaje nukuti mpokwaje ine kuli ve vakusufwa mu-Yudayi muputaje nukuti imbombo ye nkuvala nayo mu-Yelusalemu iyipelaje ukuv’inonu kuvafinjile va mumwo,

32. pe lelo lwe nga nazil’u Mulungu ayitisile, pe nka-jende ne musangalusu ukwi-

nza kumwiñu kunukwo, pe ninzo nkatuzye kumwiñu.

33. Uwene ñene u Mulungu umupelavwihalo, w'avanje namwe mwenti. Amen.

16.

1. Ilelo ine nkuvalajizya u Fwebe umwana witu mulindu, w'akututul'imbombo mushivanza shya mu-Kencileya.

2. Nkuti mumutangan'ahinza mwe muli mwa mwene, she kwe kuhondeye ukuvatangan'avafinjile. Mumwimile yonti ye nga mwazile apositwe. She wop'uwen'atutulaga swe vinji, nane navanji.

3. Mundamushile nu-Piliska nw-Akwila ve val'avana mata avamwitu nane pamombo ya Cilisiti Yesu.

4. Avene vatayipepelezizye zye nsingo zyavo lwe vakuti vafwul'uvulanzi vwan'ine. Mutatinji nene neka ne nkugw'ulupi kumwavo, ndali, ywont'iyivanza ywa muva-kunzi yikugw'ulupi kumwavo yikuti mwasalipa mwavomba.

5. Mundamushile na shye shivanza shye shikuvungana munumba yavo. Mundamushile nw-Epeneti uwamwitu,

w'ayipezil'ukuva shitomolwa ukumwitiha u Cilisiti mw-A-siya.

6. Mundamushile nu-Maliya, w'ayikunguye nkani ukuvavombel'imwe.

7. Mundamushile nw-Andilonika nu-Yunya, ve tul'uluho lwoka nane. Ve vuvo twali muñololo woka mwene swenti nane. Ve vuvo vakumusile muvapositili, ve vatalisile ukuyilongolela ukuva mwa Cilisiti.

8. Mundamushile Ampilyati uwamwitu we tumanine mwa mwene.

9. Mundamushile nu-Yulibani umuñamata wamwitu mwa Cilisiti na we Sitahi uwamwitu.

10. Mundamushile nw-Apele, w'alolesile nkani ukuva mwa Cilisiti. Mundamushile navantu va Alisitobuli.

11. Mundamushile nu-Helodiyo, we tul'uluho lwoka nane. Mundamushile vonti navantu va Nalikisi ve vali mwa mwene.

12. Mundamushile nu-Tilifwena nu-Tilifwosa avantanda, ve vakuyikungula kumbombo ya mwene. Mundamushile nu-Pelesi umwantanda uwamwitu, we wope ayikunguye kumbombo ya mwene.

13. Mundamushile nu-Lufu umusavulwa wa mwene; na we nina, we havili ayipezi-l'ukuv'umayi wane nané.

14. Mundamushile nava-Asinkiliti nu-Filego nu-Helimi nu-Patiloba nu-Helima na vacilisiti vonti ve vakwizya navo.

15. Mandamushile nava-Filologi nu-Yuliya, va-Neli numwana wavo mulindu, va-Olimpa navafinjile vonti ve vakwizya navo.

16. Simulamunkane mwe vuvo vatupu, mulamunkane nulufip'ulufinjile. Vikuvalamuh'imwe ywope niyivanza ywa Cilisiti ywonti.

17. Nkuvasoh'ine mwe wamwitu nkuti : muvamañe ve vakuti nukuvalumanya vakuti nukuvatejel'amahonde, ve vatakulandata zizyo zye vavasambilizizye vuvo ve vavasambilizizye namwe. Ve muvapambate.

18. Sh'avantu vanava ve vatakumuvombel'u Cilisiti umwene witu ndali, vwe vula vwavo vweka vwe vakuvuvombela. Avene lwe vakuyang'amazwi aga ntembwele, pe vakuvahopela ukulya pavili avantu, mwe mumwo mwe vakuvahopa ava moyo amatencezu.

19. Nkand'imwe mukumusile mwonti ukusajila. Zye nkuseshela nkan'ine. Iel'ine nkasime ukuti mumalilizyaj'injele zyonti izya kumañ'uvwinza. Havili nkasime ukuti muve mwe vawelewele kumbivi.

20. Uwen'u Mulungu nene umupelavwihalo atalihava ukumuhañil'u Setano ukuti ave pansu kuyinama ywiñu. Uvwila vwa Yesu Cilisiti umwene witu vwe vuvanje namwe.

21. Vakuvalamuha imwe va-Timoti umuñamata wamwitu, nu-Luki nu-Yaseni nu-Sosipateli ve tul'uloho lwoka nane.

22. Nane ne Teliti ne nsimyle ukalata uno, ne nukuvalamushila mwa mwene.

23. Wope nu-Gayi w'atuposheleye muñumba yakwe swenti nane nishivanza shyonti, wope akuvalamuha. Akuvalamuha na we Elasisi umusungandalama zya nkay'ino, akuvalamuha nu-Kwaliti umucilisiti wamwitu.

24. Uvwila vwa Yesu Cilisiti umwene witu vuve namwe mwenti. Amení.

25. Uwen'u Mulungu w'amazile zyont'injele, w'amañile nukuvagomw'imwe. She

zye zizyo nkukumusya nane mwivangeli lye ndemil'ine; zye zizyo zikumusile namunongwa zya Yesu Cilisiti zye zikwiliye mwonti; zye zizyo zilolesile she zikupusile izya kukwilu, zye zyazyihime shima amaha gonti lulwo.

26. Shinishi nene pe zynzil'ukuloleha apazelu, she

vont'avakunzi vinzil'ukuzi-maña zya muvakalata va vakuvwi. Nkutaha zizyo zy'alajizizye nzila Mulungu wa shima, sh'atili mwe vali-lemukukonza ku zya lwitiho.

27. We Mulungu wununo we nkuti: situmuyanjile mwa Yesu Cilisiti uvupiti uvumwamu shima shima. Ameni.

ILYEPISITILI LY'U PAVULI AVASIMBIY'A VA-KOLINTI ITANZI.

1.

1. Nene ne Pavuli n'u Cilisiti Yesu anisit'ukuti mbe ne mwapositili, sh'akasm'u Mulungu palukasamo lwakwe. Ndi nu-Sositeni umucilisiti uwamwitu.

2. Nkuvasimbila mwe vashivanza shya Mulungu shya nu-Kolinti, mwe muzelufile mwa Cilisiti Yesu, mw'avisite ukuti muve mwe vafinjile, mwe mwisitwe poka navovonti ve vakutah'izina lya mwene witu Yesu Cilisiti lwe vakuputa mwonti mwonti, namumwavo vuvu namumwit'umu.

3. Nkuvalamuha nkuti nu-Mulungu tata swenti numwene Yesu Cilisiti, w'avalote nuvwila vwakwe nuvwihalo vwakwe.

4. Imwe mumpeley'ukugw'ulupi shim'ine kwa Mulungu wane, uvwila vwe Mulungu ayapeleye mwa Cilisiti Yesu imwe.

5. She ywonti muli naywo yivatangaliye, she muli mumwakwe wuyo, mutili namazwi gonti aga kuyanga mutili nuluskamizyo lwonti ulwa kusinkamizy'ingwa,

6. inza she zyope nizi zye twamuyanjalag'u Cilisiti iswe, zilemukuyihomeshezya mumwiń'umu zilemukuloleh'ukuva zya nalyoli.

7. Pe ywopó na ywe yikunjilwa ywonti mwe yivaliye mutakupotwa nayimo. Shinishi pe mukugulilila kwe kuyilolesya kw'alilemukuyilolesy'umwene witu Yesu Cilisiti inga lumo.

8. We nukuvagomw'imwe alivagomwaga wuyo, alival'ukufiha namwe na kwe kumpelela, mwe vasitanazimo napisiku lya mwene witu Yesu Cilisiti.

9. Umutungam'uwen'u Mulungu w'avisite atili mwinze mulilanaje nawo umwana wakwe u Yesu Cilisiti umwene witu.

10. Ilelo nkuvatontela mwe vamwitu, nkuyanga mwizina lya mwene witu Yesu Cilisiti nkuti : muyangaj'injango yoka nene mwenti, nintapunkano zitavanje nazimo mushivanza shyiń'umu, ndali, mwitinkane mwonti na mwe zikweńezy'injele na mwe mukusiv'inongwa.

11. She mwe vamwitu niyuy'ine kuvantu va Ciloye ukuti mukudalinkan'amadali.

12. Nkutaha she mwent'i-

mwe wok'akuti : ne mwana Pavuli ine, uwamwavo akuti : ne mwana Apolo ine, uwamwavo akuti : ne mwana Kefwa ine, uwamwavo akuti : ne mwana Cilisiti ine.

13. Amw'atapunkin'u Cilisiti, ayipezil'ukuv'avinji? Amw'avafwiliye pashihovenkanyo we Pavuli? Amwe mwozelilwe mwizina lya we Pavuli?

14. Penkugw'ulupi ine kwa Mulungu, she mwenti mwe muvaliye ntamwozizye num'umuntu ine. Veka va Cilisipi na we Gayi, ve mbozizye veka.

15. She ndemukuti num'umuntu atinz'ukunjang'ukuti anozezyaga mwizina lyakwe ine.

16. Havili, vope nava numba ya Sitefwana mbozizye nene mpela. Avamwavo maní, ve nkuti ntamwozizye num'uwunji.

17. She lw'u Cilisiti ahantumile ine p'atantumil'ukwozya ndali, in'antumil'ukukumusy'ivangeli. Havili antumil'ukuti ndiyanjalaje munjang'ingomu, she pe shihovenkanyo shya Cilisiti shikupupuha.

18. Sh'izwi lye likuyang'ishihovenkanyo vuwelewele

vuvu ve veñizye kwe kutu-pulwa. Nkand'iswe swe tukupokwa: maha nzila ga Mulungu.

19. She lisimɣilwe lye likuti: "Injele zya vahata-njele nkuzisyusyutany'ine, vwope nuvuyevesi vwa vavuyevesi nkuvuywalanganya."

20. Ali kwoshi nuwa njele? Ali kwoshi numumañakalata? Ali kwoshi numudalih'amadali uwa munsu yinino? Nkuti Mulungu injele zya nsi yinino azipezil'ukuva vuwewelewele.

21. Sh'iyen'insi yapositw'ukumumaña munjele zyakwe u Mulungu ninjele zy'ili naziyiene. Mwe mumw'uwen'u Mulungu alemukukasama weka ukuvapoha nuvuwewelewele vwa nongwa zye tukukumusy'iswe shinishi ve vakwitiha.

22. Nkw'aven'ava-Yuda vakuti mutupanj'amamfindango aga kumañila mumwo, aven'ava-Giliki vakwanza zye njele.

23. Nkand'iswe tukukumu-sya we Cilisiti umhomelelwa pashihovenkanyo, w'ava-Yuda vamulemile ukuva uwa kuvazya, w'aven'avakunzi vamulemil'ukuva vuwewelewele vwelele.

24. Nkand'avene ve visitwe,

vonti nava-Yuda nava-Giliki vamulemil'ukuva we w'u Cilisiti, ukuva we maha ga Mulungu, ukuva we njele zya Mulungu.

25. She nuvuwewelewele vwa Mulungu vulusizy'injel'avantu, vwope nuvutonsu vwa Mulungu vulusizy'amah'avantu.

26. Namwe mwe vamwitu simweñe mwe Mulungu avisite. Vuli, pe val'avinji avanjele zye vakuti zye njel'avent'avantu? Pe val'avinji avahatansi? Pe val'avinji ve vafumile muñimɣwila? Ndali.

27. Na twe tuwewelewele utwa muns'umu twe vakuti twe tuwewelewele vwelele, utwo ñene tw'asavuy'u Mulungu, alemukuti mwe nkuvasusy'avanjele. Na twe tutonsu utwa muns'umu twe vakuti twe tutonsu vwelele, tw'asavuy'u Mulungu alemukuti mwenkuvasusy'avamaha.

28. Na ge mapina muns'umu, na ge masufu, g'alemukusavul'u Mulungu, na gugo muns'umu ge vakuti gate mantu gene, g'alemukuti mwe nkugomolanya gugo ge gayivisile gek'uvuntu.

29. Sh'u Mulungu atili kuminso kukwakwe kw'atava-

nje num'umuntu uwa kuyitima weka.

30. Nkand'imwe muduvusile mumwakwe wuyo mwe muli mwa Cilisiti Yesu, uwen'u Mulungu amupezil'ukuva njele zyitu, amupezil'ukuva vugolosu vwitu, amupezil'ukuva vufinjile vwitu, amupezil'ukuva vutavuzi vwitu.

31. Sh'atili zyzinzaje zizyo zye zisimylwe zye zikuti: uno we ng'akuyitima weka w'ayitime mwa mwene.

2.

1. Nane mwe vamwitu, lwe nkafihaga kumwiñ'ukwo, p'ionongw'impiti zya Mulungu izi, pe ndemokusit'ukuvavuzya namumazwi aga kuvamenelezya imwe namunjele, ndali.

2. She nakumbusile nzil'ine ndemukuti: she tuli swe nti namwenemwe, pe nte nzimañe nazim'izinji, pe pakuti imumañe we Yesu Cilisiti weka, uwen'imumañe we wa pashihovenkanyo.

3. Nane lwe nali kumwiñu kunukwo, pe nali ne mutonsu, pe nukutetema natetemaga nkani.

4. Zyope ninongwa zye nkavavuzyaga, zye nkakumu-

syaga, zyope ndemokusita nukuziyanjila mumazw'agalumenelezyo aga njele zya muns'umu ndali, ndemukuloleha ukuziyanjila na mwa Mpepo na mwe mumaha.

5. She ndemukuti ulwitiho lwini lutinz'ukusimpa munjele zya vantu ndali, ndemukuti lwinz'ukusimpa mwe mumaha ga Mulungu.

6. Avene ñen'avakuz'ulwitiho ve tukuvavuziñjele. Izyene ñene zite njele zya nsi yinino, zite njele zya vapiti va muns'i yinino ve vakwomoha, ndali.

7. Izyen'ınjele zye tukuyang'iswe, zye njele zya Mulungu izya vuzigizigi, zye num'umuntu atazyaginye nalumo, zy'ayimisile nzil'u Mulungu lwe gashili gont'amahaga muns'umu alemukuti zilitup'uvupiti iswe.

8. Izyen'ınjele zinizi zye vont'avapiti va muns'umunum'atazimañile. She nga vapele vazimañile, pe nkandi vatamuhomeleye pashihovenkany'umwene umuhatavupiti.

9. Avene vatazimañile ndali, she lilyo lisimylwe lye likuti: "Izi zye nilyinso nalimo litaweni, izi zye nikutwinalimo litiyuye, izi zye ziti-

njiye namumwoyo wa muntu, zy'avahonzezizye zizy'u Mulungu vuvu ve vamukunzite."

10. Nkand'iswe u Mulungu zy'atukupuliye nu - Mpepo wakwe. Sh'u Mpepo w'akusinkamizya mwonti namwonti akufiha na mw'u Mulungu ayipezil'ukuva vwivizu.

11. She swe vantu—unan'azyaginye izya muhati muwamwavo? Nkuti we mpepo wa munt'uwene, w'ali muhati yakwe wuyo, w'azyaginye zye zili muhati muwakwe. She zihonzizye vovulo zyope nizya muhati mwa Mulungu, zyope numo atakuzyaganya, we Mpepo wa Mulungu mwene w'azyaginye.

12. Naswe u Mpepo we tuposheleye ate wa muns'umu ndali, uwene we w'u Mpepo wa kwa Mulungu. We tumuposheleye ukuti tumvimañe yw'u Mulungu atukunjiye.

13. Iywene lwe tukuyikumusya, pe tutakuyiyanjila mumazwi ge twiyuye kunjele zya vantu, ndali, iywene tukuyiyanjila mumazwi ge twiyuye kwa Mpepo. Avene nava ve valandit'u Mpepo, ve tukuvayananya nazyo izya Mpepo ukuvavuzya.

14. Uwene nen'umuntu inga wa muns'umu vwelele, w'atakuzyaganya izya Mpepo wa Mulungu. Sh'uwen'akuti zya vuwelewele, zimuposit'ukuzimaña, sh'izyene zikuti umuntu alandate ge miho ga Mpepo she ng'akuti nzyaganye.

15. Uwen'umuntu we nga wa we Mpepo, w'akuzyaganya zyont'inongwa. Nkand'uwene atalipo num'umuntu uwa kumwaganya.

16. Sh' "unan'alipo uwa kuzimaña zy'asiyil'umwene? Unan'alipo uwa kumuvuzya zimo uwa kuti utinji utinji?" Nkand'iswe tuli nazyo zy'asiyil'u Cilisiti.

3.

1. Nane lelo mwe vamwitu, nazile kumposit'ukuyangana mwe ukuti va mwa Mpepo, ndali, lwe nkuyanga namwe ine, pe nazile ukuva mwe va muvili, pe nazile ukuva mwe tuzelu munongwa zya Cilisiti.

2. Pe ndemukuvañwesya lye liziva lyek'imwe, ndemukupotw'ukuval'iyint'iyigomu. She mwashil'imwe lwo ukuly'iyigomu nishi vwelele mushili.

3. She nashinishi pe mwe

va muvili wa muns'umu sut'imwe. She pe nga mutili nukuvishilan'ahafwishi mutili nukulwa, pe nsite lelo ukuti mwe va muvili wa muns'ine? Pe nsite lelo lwope nulujendo lwiñu lwe mukujenda lwa vant'u vwelele?

4. She pe nga wok'akuti: ine ne mwana-Pavuli, uwa-mwavo akuti: ine ne mwana-Apolo, pe nsite lelo ukuti mwe vant'u va muvili vwelele ine?

5. Uwen'u Apolo muntu vuli? U Pavuli muntu vuli? Nkuti swe vanamata vwelele, swe tuvaletey'ulwitiho imwe. Havili naswe tuvomyle mumwo mw'atupiy'u-mwen'imbombo un'iyakwe un'iyakwe.

6. Yen'iyani'in'imbombo yal'iya kuvwala. Uwen'Apolo iyakwe yal'iya kwitilizy'aminzi. Ukwen'ukumezuya ne-ne kw'alemukumezuya we Mulungu.

7. Mwe mumwo lelo na w'akuvwala na w'akwitizy'aminzi vate vant'u avakuve-nelezuya ndali, we Mulungu weka w'akumezuya we waku-mwe-nelezuya mwene.

8. Kwe kuva lelo nuño w'akuvwala nuño w'akwiti-

lizy'aminzi vali woka mwene ve vavili. Vakuposhel'ama-lipilo gavo ve vavili, un'agakwe un'agakwe, gakuyana-na nimbombo yavo ye vavombaga.

9. Sh'iswe swe ava kumutul'imbomb'u. Mulungu, nkan'd'imwe mwe mugunda wa Mulungu, mwe vuzenje vwa Mulungu.

10. Ine ndandite muvwila vw'ampiy'uvene, ndemukwal'ulwal'ulwa pansine muzengañumba ne wa njele. Alipo wamwavo w'akuzenga pupo. Vonti ve vakuzenga pupo ve pakuti vandaje, vayeny'ahinza lwe vakuzenga.

11. She num'atamañile ukwal'ulwamwaw'ulwalo kuluvazu kul'ulu lwe lwalizilwe nzila—nkumutah'u Yesu Gilisiti.

12. Vwont'iywene ywe ng'avantu vakuzenga palwalo lunulu, ing'usahabu, ing'ufeza, ing'utuvw'utugomu, ing'amakwi, ing'amazole, ing'ulvañga,

13. vont'imbombo yavo ikwinz'ukuloleha apazelu inga lumo, un'iyakwe un'iyakwe. Sh'isiku lila likwinz'ukuyilata yonti. She ywonti akukwinkula we mwoto. Ilelo pe pala lwa-

kwinz'ukuyilinga we mwoto mw'ivaliye, p'alilemukutinji in'ili vulive in'ili vulive.

14. Uno we ng'imbombo yakwe y'azenzile palwalo lunulu, ing'iponil'ukupwa, w'aliposhel'amalipilo.

15. Uno we ng'imbombo yakwe ipiy'umwoto, w'alipotw'amalipilo. Uwene nene we washi, w'alipona. Ukwen'ukupona kw'aliva fwe ngati atusile mumwoto wope.

16. Imwe mutayimanañile lelo ukuva mwo n'umb'imfinjile zya Mulungu? Mutamañil'u Mpepo wa Mulungu azenzile muhati yinu?

17. Uno we ng'akunang'in'umb'imfinjile, we Mulungu alilemukumunanga wope. Sh'inumba ya Mulungu mfinjile—ye mwenemwe.

18. Mwandaje num'atayihope weka. Ing'umo uwa mwinu akuti: ndi fwe ngati ndi ninjele ine, w'ayipelaj'ukuva we muwelewele muni yinino, p'aliyag'ayipezi-l'ukuva wa njele.

19. Sh'injele zya nsi yinino vuwelewele vwelele kwa Mulungu. She lisimvilwe lyoka lye likuti: "Avanjele akuvalema muvusheya vwavo."

20. Havili lyoka, likuti: "Umwene azimanañil'insivo

zya vanjele ukusit'ukuva nsivo zyene."

21. Mwe mumwo lelo nkuti: numo atayitime muvantu. She ywonti ywinu mwenemwe.

22. Inga w'u Pavuli inga w'u Apolo inga w'u Kefwa inga ye nsi inga vwe vulanzi inga vwe vufwe inga twe tulipo shinishi inga twe tukuv'ukwinza — ywonti ywinu mwenemwe.

23. Nkand'imwe mwe va we Cilisiti, uwen'u Cilisiti wa we Mulungu.

4.

1. Avantu lwe vakutweni'swe, pe vatumañaje ukuva swe vanamata va Cilisiti, pakuti vatumañaje ukuva swe vasunzi ve vakusung'izya vuzigizigi zya Mulungu.

2. Ahen'ahanji vatakwanza kuvasunzi vwe vutungamu vweka ukuva ve vutungamu vuvo.

3. Nkand'ine zye ntakuvaha kusing'ine ndali, na she nga mukundonga zim'imwe, na she nga vakundonga zim'avantu, nane neka ntakuyilonga nazimo.

4. She ntayiweni nazim'ine. Havili mutatinji mwe ngolosheye mumwo ine lelo nda-

li. Alip'uwene uwa kundong'ine. We w'umwene.

5. Mwe mumwo nkuti zye ndali ukulonga nagam'ama-landu lwe pashili. Lesh'ayinze sut'umwene. W'alilemukuziyumbula apazelu na zye zivwamile mushisi, zyope na zye nsivo zya mumoyo akwinz'ukuzikupul'uwene. Pala nene pe vonti valivanga nultimo lwe lufumile kwa Mulungu un'ulwakwe un'ulwakwe.

6. Mwe vamwitu zinizi lwe nkuziyanga, pe nkuyitahane nene nkumutaha nw-Apolo. Ilelo she nkuzisimba, pe ndemukuti pe mukumaña mumwit'iswe ukulandat'amiho ge gakuti: ukuyisivila kwe ndali ukupitilizya pali zye zisimvilwe. Zye nkuvavuzya she nkuti namwe lelo mwandaje num'umuntu atamupupusyaje wok'umuntu sh'atili njitimile muwamwavo.

7. She nkuvavuzilizy'ine nkuti: unan'akusavyu'ive atili uvanje payo kuvamwini? Vwe vili kwoshi v'w'uli naywo iywaho we we weka, v'w'utaposhel'eye? Apene lelo p'ukuyitima shyonu, uli fwe ngati utaposhel'eye,

sh'upo shel'eye vwelele nawe?

8. Mwikusi nzila. Mulo-nsile nzila uvudumbwe. Muipezil'ukuva mwe vamwene mweka, she tupositw'iswe. Havil'ine nkuti: inga mupele muipezil'ukuva mwe vamwene nalyoli, pe nkwe naswe tungayipel'ukuva swe vamwene poka namwe.

9. She lwe nkwen'ine, pe swe vapositili u Mulungu ali fwe ngati atuvibile mwisinda kuli vonti, tuli fwe ngati swe vakufwa vwelele, she tuyipezil'ukuva swe halumbe ahakweñelezye mumwo ninsi navahavizya navantu.

10. Iswe swe vawelev'ele, she tuli nu-Cilisiti, nkand'imwe mwe vanjele she muli mwa Cilisiti. Iswe swe vayeyevazu, nkand'imwe mwe vagomu. Imwe mwe vimishilwa, nkand'iswe swe vasufilwa.

11. Twinzil'ukufiha naku-shinish'uku tutili ninzala ikutuluma shima, tutili nishiñoto shikutuluma shima, tutili nukuzwaluha tuzwalusile, tutili nukuhomw'amapwa tukuhomwa, tutili nukuyeluha tukuyeluha.

12. Tukuyikungula kumbo mbo zya nove zyitu. Ava ve vakutuliga ve tukuvalota.

Lwe vakutuywima pe tuku-zyih'umulaha.

13. Inga vakututon'ama-tona pe tukwolovel'ukuyanga navo. Munkaya zyonti tuyipezil'ukuva swe nswaswa zye vakwusa. Mwonti nakuvantu vonti tuyipezil'ukuva swe makoko nakushinish'uku.

14. Mutatinji ingavanga pe nkuvapasy'insoni imwe she nkukasimbila zinizi, ndali, pe nkuti mbasundaje injele mwe vana vane mwe valyamay'imwe.

15. She pope nashe nga vavang'avakuvasunda avasita kuvazilwa uvwinji avakuvasund'injele zya Cilisiti imwe—amwe pe vavanga vinyi lelo vope navaso viñu? She nane mbapafile niva ngeli.

16. Mwe mumwo nkulambiliza kul'imwe nkuti: simu-landat'amfho gan'ine.

17. Zye zizyo imutumile nu-Timoti kumwiñu, umwana wane unkundwa kukwane, we mumuweeni mwa mwe-ne ukuva we mutungamu. Walivakumbusy'amadala gane ge njenzite mwa Cilisiti Yesu, zye nkuvavuzya muvivanza ywonti mwonti mwonti.

18. Vamo ñene vakuyivala veka, vazile ntili ntakwinza nukwinza kumwiñu kunukwo ine.

19. Ukwen'ukwinza kwe nkwinza ñene kumwiñu kunukwo. Ntalihava inga nazil'umwene ayitisile. Pe ndivamaña ve vakuyimwamiha veka, havili mutatinji nkutaha ukuvamaña ge mazwi ge vakuyanga ndali, nkutaha ukuvamaña ge maha.

20. Sh'uvumwene vwa Mulungu mutatinji vuli mumazwi ndali, vuli mwe mumah'uvwene.

21. Vuli lel'imwe? Mukwanza shyonu? Ingavanga ninze ndet'ulusanzu lwe ninzile, ingavanga ninze ndete nashye shikunzi na we Mpepo wa vutehamu?

5.

1. Mukumusile uluvembu lwonti imwe mumwiñ'umu. Havili lwope nuluvembu lwe vatalumañile na ve vakunzi lwe mukumusil'imwe. Nkutah'ulu wok'uwanwiñu asenzit'umuhayise.

2. Havil'imwe nashe nga zili vovulo pe nukuyibada mukuyibada mweka pupo! Ine nkuti pahondey'imwe ukuloso'yloso, mutinji nu-

kumufumwa mushivanza shi'umuntu w'avom'yl'imbombo yinino.

3. Sh'ine ntalipo kunukwo umuvili, ne ndi kunukwo we mpepo wane weka,—ine ngalonzile nzil'amalandu ga muntu uno w'avom'yle yinino vovulo, ndi fwe ngati ndi kunukwo.

4. Ilelo she tuvungine swe-nti poka na mwe numpepo wane pupo na ge maha ga mwene witu Yesu gope pupo, pe ndonzile nzil'ine ntali: tukuyanjala mwizina Iya mwene witu Yesu,

5. umuntu wununo tumunincilizyaje u Setano ukut'amutupul'umuvili wa mbi-vi. Uwen'umpepo wakwe pe pakut'ayinz'apone pisiku Iya mwene Yesu.

6. Ndali mwe, mutatinji niza zye muyikumusizye. Amwe mutamañil'imw'ina-mbo? She pope nashe nga ninsi vwelele yiyo, ikuluzy'uvugali vwonti.

7. Simwus'inamb'inkali, muyipelaj'ukuva mwe vugal'uvupwa, she mutapolezi-lwe. Nkwe she hop'ahit'ahagonzi ha Pasa havolilwe, nkumutah'u Gilisiti.

8. Mwe mumwo nkuti, she tukulindil'u Pasa, pe pakuti pe tatalindilile namuñamb'i-

nkali namuñambo ya vuvivi ya nala ndali, nzagaji tulindilile namuvugali vusitakulula vwa vusitamafuji namuvugali vusitakulula vwa nalyoli.

9. Navavuzizy'ine mwa kalata wan'ula ndemukuti: zye ndali ukuyisanganya navavembu.

10. Havili mutatinji natahavonti navavembu va muns'umu navapapila ywonti ve vatakweñezy'aminso navapumayintu navashindh'amalung'aganji ndali. She pe pakuti mufumile nzila muns'umu.

11. Ukwen'ukataha mwa kalata wane mula ndemukutaha ndemukuti: zye ndali ukuyisanganya naw'umuntu w'akuyiyang'uvucilisiti lwe muvembu, lwe mupapila ywonti, lwe mushindh'amalung'aganji, lwe muligavantu, lwe wushinwezi, lwe mupumayintu. Ve vanava ndemukuvataha ndemukuti ve nga vali vovulo, ve na ywe yintu mutahalye navyo.

12. Pe ntinji mbalonj'ava-kunzi? Sh'imwe na va mushivanza mutakuvalonga.

13. Aven'avakunzi ve vashi, v'alivalong'u Mulungu. Mwe mumwo lelo mumufu-

mwe mushivanza shyiŋ'umu-
nt'umusinzi'uno.

6.

1. A, she mukuhonzy'imwe?
Vam'imwe lwe vali nazyo
zim'izya kuvalanduzya ava-
mwavo, pe vatakuŋila ndali?
Pe vakuval'ukulongana navo
pavasitavugolosu? Valesi-
le ukulongana navo pava-
finjile?

2. Amwe, mutamaŋil'imwe
avafinjile ukuti valilong'insi
yonti, pe mupotw'ukuho-
ndela ukulong'utulandu utu-
pupusu nkan'utu?

3. Amwe mutamaŋil'ukuti
tulival'ukulonga na ve vaha-
vizya? Pe, tutupote lelo uku-
longa twe twa pamwana tu-
mutu?

4. Lwe mukulonga zim'izya
pamwan'ipa, pe havili mu-
kuvimiha vuvu ve vate vantu
vene mushivanza ve mukuti:
vatulonzanyaje!

5. Pe nkuti mufwanj'insoni
lelo she nkuvavuzilizya nka-
ti: ingavanga kwe kuva lelo
mute nawo numo mumwiŋ'u-
mu uwa njele uwa kuvalo-
nzanya avacilisiti, avamwa-
vo?

6. Imw'ingayanga mutili a-
vacilisiti nukulongana vaku-
longanaga vuvu vatupu, ha-

vili mutili vakulonganaga na
pavasitalwitiho?

7. Mwe vantu mwe! she
kwe kusyala musyaye uyuci-
lisiti she muli numulandu nu-
wamwiŋu. Amw'ukumule-
h'uwamwiŋu akusheywaje—
shyonu? Amw'ukumuleh'u-
wamwiŋu afwulaj'iywaho—
shyonu?

8. Havili imwe mukuti nu-
kusheyanya mukuti nuku-
fwulana mwe vuvu vatupu
mwe vacilisiti.

9. Amwe mutamaŋil'imwe
avasitavugolosu ukuti vata-
lival'ukupwan'uvupwano
vwa shinamwene shya Mulu-
ngu? Mwandaje ukupuva,
she vonti navayembu
navashindihamalung'aganji
navasipa vamu havantu
navashyantanda na ve va-
kuvembuha navanayuli ava-
mwavo

10. navivavintu navapapila
yvonti navashiŋwezi nava-
kwalanzi navapumavintu—
vonti vanava vatalival'uku-
pwan'uvupwano vwa shina-
mwene shya Mulungu.

11. Namwe yamo she mwali
vovulo. Nkandi shinishi mu-
gezile, muyipezil'ukuva mwe
vafinjile, mugolosheye na-
mwizina lya mwene Yesu
Cilisiti na mwa Mpepo wa
Mulungu witu.

12. Ukuva ywan'ine, kwe ywane ywonti. Nkandi yitakump'uvwinza ywonti. Ukuva ywan'ine, kwe ywane ywonti. Nkand'ine ntakasime ukuti hamo hankungaje.

13. Iyintu ywe ywa vula, wope nuvula vwa yintu. U Mulungu nene w'aliyefwa ywe yivili na vwe vula na ywe yintu. Nkand'uwen'umuvili w'ate wa lwe luvembu ndali, wa we mwene, wope na we mwene wa we muvili.

14. Uwen'u Mulungu nene naswe alituzyusya namahagakwe, inza sh'amuzusizy'umwene.

15. Amw'imwe mutamañil'amavili giñu ukuva twe tuntu twa muvili wa Cilisiti? Pe ntinji nsend'utuntu twa Cilisiti lelo ntupelaj'utuntu twa mwantanda umuvembu? Zye ndali weya utahashele!

16. Umuntu uno we ng'akuva numwantanda umuvembu ingavanga mutamañile imwe ukuti ayipezil'ukuva muvili woka mwene nawo? She ve vavili vakuyipel'ukuv'umuvili woka mwene zy'akuyang'ukalata.

17. Nkand'uno we ng'ali na we mwene, we val'u Mpepo woka mwene nawo.

18. Simushimbil'uluvembu. She vwont'uvutalomalandu vwe nga we muntu ukutala, vwe vuli muluvazu mumuvili. Nkand'uwene we ng'akuvembuha w'akutal'amalandu kumuvili wakwe.

19. Havili mutamañil'imwe ukuti mwent'amavili giñu zye namba imfinjile zya Mpepo mufinjile wali muhati mumwiñu? Nukuva viñu imwe mute mwe viñu mwenemwe.

20. She mukazilwe niyinti-yigomu imwe. Mwe mumwo lelo simushindihaje u Mulungu mwe mumavili giñu she gakwe.

7.

1. Izyene zila zye mwansimbiye, zye nkuti: hinza we muntu ukusit'ukusend'umwantanda.

2. Nkandi sh'uluvembu lukwiliye mwonti pe pakuti vont'avanayuli vavanje navashi vavo, un'uwakwe un'uwakwe. Vope navantanda vonti pakuti vavanje navalume vavo, un'uwakwe un'uwakwe.

3. Umulume we pakuti amupanjiywakw'umushi, wope numushi vovulo, wope pakuti amupanjiywakw'umulume.

4. Umwantand'umuvili wa-

kwe ate wakwe wuyo ndali, wa we mulume. Wope numulume vovulo, wop'umuvili wakwe ate wakwe wuyo ndali, wa we mushi.

5. Mutayilehanyaje. Peka pe mwitinkine inga muvazizye namanda inga mutili suti tuvanje vovulo she tuli nulu-puto,—pe mañi, pe muyilehanye, inga pe muhomane havili, u Setano ukuti atavatazy'umulandu, she muta-mañil'ukujimba.

6. Zinizi zye nkuvitishila vwelele, zye ntakuvahomelezya ukuti luhomelezyo ndali.

7. Sh'ukusungw'ine kwe nsungwilwe ukuti vont'avantu vavanje she nenene. Havili lelo sh'u Mulungu atatu-yaniny'iyikunjilwa yw'atukunjiye ndali, tuli muyikun-jilwa muyikunjilwa.

8. Avene lelo navavanza navafwile ve nkuvavuzya nkuti: pal'apinza ukuva she nenene vovul'avene.

9. Nkand'inga vazile kuvaposit'ukujimba, pe fwane vasendanaje. She nukusendana nukupwa—kwinza kwe kusendana.

10. Avene nene ve vasendine nzila, ve nkuvahomelezya uluhomelezyo,—havili muta-

tinji nkuvahomelezya nenene ndali, we w'umwene,—nkuti umwantanda atepaje pamulume.

11. Nkand'uno we ng'ayefile pamulume, w'atasendwaje kuvanji ndali, avwelaje kwa mulume vayanane nohavili. Wope numwanayuli nkuti atamuvinj'umushi.

12. Avamwavo vonti nkuvavuzya zye zyane nenene, ntakuvavuzya zya mwene nkuti: ing'um'umucilisiti asenzit'umwantanda umusitakwiti'h'inongwa zya Mulungu, ilel'umushi wakwe akasime wuyo ukuva nawo, p'atamuvingaje.

13. Wope numwantanda, ing'asenzitwe kumwanayuli umusitakwiti'h'inongwa zya Mulungu, ilel'umwanayuli akasime wuyo ukuva nawo, p'atepaje pamwanayul'uno.

14. Sh'umwanayul'uno umusitakwiti'h'inongwa zya Mulungu ayipezil'ukuva mufinjile mwe mwa mushi wakwe. Wope numwantanda umusitakwiti'h'inongwa zya Mulungu uno, wope ayipezil'ukuva mufinjile mwe mwa mulume wakwe umucilisiti. She nga zite vovulo, pe nkandi navayuli viñu vahandamanu. Ilelo shinishi she vafinjile.

15. Apene nene ing'uwene umusitakwiti inongwa zya Mulungu akasime weka ukwepa, pe mumulesh'ayepe. She lwe nga zihonzizye vovulo, pe numucilisiti umwanayuli numucilisiti umwantanda vatatinji ngavanga kwe kuva nkunzilwe nzila ndali, sh'u Mulungu lw'atuvilishiye, p'alemukuti vakuva muvwi-halo iswe.

16. Uyiweñi kwoshi we mwantanda ukuti ulimupoh'umulame waho? Nawe we mwanayuli uyiweñi kwoshi ukuti ulimupoh'umushi waho?

17. Apene nene inga mwazile zitalipo zinizi pe muvanye mumwo mw'avagaviy'ishigavo shyinu muns'umu umwene, un'ishyakwe un'ishyakwe, muvanye mumwo mwe mwali lw'akuvavilishila u Mulungu. Zye nkuhomelezya zinizi vovulo muvivanza ywonti.

18. Uno we ng'avilishilwe sh'avolilwe, w'atakuzyaje nohavili. Uno we ng'avilishilwe musitakuvolwa, we mutamuvolaje.

19. Nukuvolwa kutakukuvosya nahamo, nukusitakuvolwa kutakukuvosya nahamo ndali, nkand'ukuzila-

ndat'inkomelezyo zya Mulungu kwe kukuvosya.

20. Mwentu muvanye mwe mumbombo yiyo ye mwavombaga lwe mukuvilishilwa, un'iyakwe un'iyakwe.

21. Inga wali we muzya lwe wavilishilwaga, p'utasivaje nazimo. Apene ing'uyazile palolesile pavutavulilo pe pepe palusizye uvwinza ukusyala mumwo.

22. She nuno we ng'ali muzya lw'amuvilishiy'umwene, we mutavushe wa we mwene. Wope nuno we ng'ali mutavushe lw'avilishilwe, wope ahonzizye vovulo, muzya vwelele wa we Cilisiti.

23. Mukazilwe niyint'iyigomu. Zye ndali ukuba mwe vazya va vantu lelo.

24. Mwe vamwitu, simuvanye kuminso kwa Mulungu mumbombo yiyo ye mwavombaga lwe mukuvilishilwa.

25. Aven'avalindu nene v'atampiyenalum'uluhomelezyo ine umwene. She nkuvavuzya vwelele zye nkumbusile nene, n'ampepelezizye ulupepelezyo umwene, n'anazile ukuba ne mutungamu.

26. Ine she nkukumbuha, pe nkwaga nkuti hinz'ukuba vovulo. Sh'uvuhamantani-lwa vwamakwinza shinishi,

mwe mumwo nkuti pe hinz'u-
muntu ukuva vovulo.

27. Ing'ukunzilwe nzila ku-
mwantanda pe ndali pakuti :
inga nasatuhaga. Nkand'i-
ng'utakunzilwe kumwanta-
nda, pe ndali pakuti nsend'u-
mwantanda.

28. Havili pope nashe ng'u-
senzit'umwantanda pope u-
tatazil'amalandu. Wope nu-
mulindu inga vamusenzite,
wope atatazil'amalandu.
Vwe vupotwe vweka vwa
muvili vwe vukuvaga ve nga
vasendine vovulo, ilel'ine she
ntili mbaposhe.

29. Mwe vamwit'imwe, le-
shi mbavuzi'ine : umwah'a-
syaye muni shinishi. Mwe
mumwo nkuti nava ve nga
vasenzit'avantanda, vope va-
vanje fwe ngati vatasenzite.

30. Vope nava ve nga vaku-
kuta, vavanje fwe ngati va-
takukuta. Vope nava ve nga
vakuseshela, vavanje fwe
ngati vatakeshela. Vope
nava ve nga vakukala yimo,
vavanje fwe ngati vatakazile
nayimo.

31. Vope nava ve nga va-
kulil'ins'ino, vavanje fwe
ngati vatakulila. Sh'umuvili
wa nsi yinino mw'ali akwo-
moha.

32. Ine nene nati mbatule
akuti mutavanje nazyo nazi-

mo izya kukutana ukusiv'i-
mwe. Sh'umusitakusenda
w'akukutan'ukusiva zye zya
mwene, akuti amwe pe nti
vuli ukuhondela kwa mwene.

33. Uwen'umusenda mwa-
tanda nene w'akukutan'uku-
siva zye zya nsi yinino akuti
amwe pe nti vuli ukuhondela
kumwantanda.

34. Vope navantanda vale-
hine. Umulindu umusitaku-
sendwa akukutan'ukusiva
zye zya mwene, sh'akuti mbe
ne mufinjile numuvili nu-
mpepo wa muhati. Nkandi
she ng'asenzitwe, p'akukuta-
na zye zya muns'umu, akuti
amwe pe nti vuli ukuhondela
kumulume wane.

35. Zinizi zye nkuvavuzya
zya kuvatula. Ntakuti mba-
vishile mulukusa ndali, she
nkuti muyikungule ukusyele-
metel'ahinza mwa mwene,
mwe vasita nazimo izya ku-
vahatamfw'imwe.

36. Havili ngavanga wok'u-
muntu akusiv'akuti pe nku-
mupel'el'ukusekw'umwana
wane umulindu ing'akwizya
pahaya lw'akuzile, akuti pe
pakuti asendwaje. Uwen'a-
vombaje yinino y'akumbu-
sile nzila. Sh'atakutal'ama-
landu, valesh'asendwaje.

37. Havili uwamwavo ama-
line nzila ukusiva mumwo-

yo wakwe inongw'izi. Ayazile nahamo hatakumuyijizya. Akuvomba yiyo ye ng'akasime weka. Nukusimpa asimfile nzila mumwoyo wakwe atili : umwana wan'umulindu akuva pe pahay'ipa. Wope avomyil'ahinza.

38. Mwe mumwo lel'ine nkuti : uno we nga vakusend'umwana wakwe, p'anonelezizye, wope nuno we nga vatakusend'umwana wakwe wope anonelezizye alusizye.

39. Umwantanda akunjilinkine numulume wakwe, sh'alip'akulandil'umulume. Nkandi lw'afuy'umulume, pe num'atakumulanduzya ing'akusendwa kwe ng'akasime. Nkandi vitinkane mwe mwa mwene.

40. Nkand'ine lwe nkusiva pe nkuti : alusizy'ukuva musangalusu ing'akuva vovulo. Havili nane nkuti ndi numpopo wa Mulungu nane.

8.

1. Iyen'inama ye vakufinjila kumalungu ye tuyimañile. Sh'ukumaña kwe tumañile swenti. Ukwen'ukumaña kukupel'ukuyimwamiha, ishye-n'ishikunzi ñene shye shikuwuzeng'umwoyo.

2 Uno we ng'akuyibada a-

kuti mañile zim'ine, she mwe mumwo p'ashili ukuzimañinsanya mwe pakut'umuntu azimañinsanye.

3 Nkand'uno we ng'amukunzit'u Mulungu we Mulungu amumañile wope.

4. Ukwene lelo ukuly'inama ye vafinjiye kumalungu kwe tumañil'iswe ukuti nagam'amalungu muns'umu, havili tumañil'iswe ukuti atalipo num'uwunji u Mulungu alipo Wuyo weka.

5. Pope nashe nga valipo ve vakuyanga ukuva ve valungu nakumwana kula napañ'ipa, nkwe valipo nashinishi navalungu ve vinji navamwene ve vinji,

6. p'iswe pope u Mulungu ali woka mwene, w'uyise wa vonti we twont'utuntu tufumile mumwakwe wuyo, we naswe tweñizye kukwakwe wuyo. Iswe wope numwene ali woka mwene, u Yesu Cilisiti, w'apezile twont'utuntu, w'atupezile nasweneswe swovantu.

7. Ukwen'ukumañinsanya kwe vatakwiliye vonti ndali, she vamo vinzil'ukufiha kukushinish'uku vavelezinye nag'amalungu vakuti galipo nalyoli. Mwe mumwo lwe vakuly'inama, pe vashili vaku-

ti mfinjile ya malungu avene. Ileo pe mumwo pe zikuhandaman'inezezyo zyavo injeyevaz'izi.

8. Uwen'u Mulungu atali-twelelezya mul'iyi vwe twalyanga ndali. Nukutuvosya kwe vitakutuvosya nahamo ywenga tukulya. Kwope nukupotwa kwe tutakupotwa nahamo inga tulesil'ukulya.

9. Mwandaj'imwe, amaha gin'iga gatayipelaj'ukuv'ahantu ahakuvagwisy'avamwiñu avayeyevazu.

10. Sh'iwe w'umañinsinye zyonti lelo, ingavanga wok'u-wamwiñu akwaje ukuly'iyintu muñumba ya malungu,— nkuti p'uwene she muyeyevazu ulwezezyo lwakwe, pe zitangamupelelaga ukuly'iywa malungu wope lelo zinizi?

11. Ileo p'uwamwiñu umuyeyevazu uno ajende nukunanjishila pavumañinsanyo vwaho vw'umañinsinye zyonti iwe,— umucilisiti wamwiñu w'u Cilisiti amufwiliye wope.

12. Ileo mwe mumwo she nga mukotal'amalandu vovulo kuvacilisiti avamwiñu, she nga mukuvayulazy'inezezyo zyavo injeyevazu, she mwe mumwo mutazil'amalandu kwa Cilisiti.

13. Mwe mumwo lel'ine nkuti: apene nga nazile iyi vwe nkulya vikumutezy'umucilisiti uwamwitu, pe fwan'iuama ntangalya nalumolumo, she nkuti umucilisiti uwamwitu ntamutezyaje.

9.

1. Amwe nte ne musatushe nane? Amwe nte ne mwapositili nane? U Yesu umwene witu ntamuweni muminsoso nane? Mute mwe mbombo yan'imwe ye mbo-myile mwa mwene?

2. Avangi ve vashi nashe nga nte ne mwapositili wavo ine, nkand'imwe ne mwapositili wiñ'imwe. Sh'imwe muyipezil'ukuv'ahantu ahakuvuhomeshezy'uvwapositili vwane ukuti vwa mwa mwe-ne nalyoli.

3. Ye yiyo nkuyinonelezya kuli vuvo ve vakumfwama ukumbuzilizya.

4. Iswe pe shyonu shyavindaga inga twati tulyanje vwelele vwonti, inga twati tuñwelaje vwelele vwonti?

5. Iswe pe shyonu shyavindaga inga twati tusendaj'umwantanda umucilisiti uwamwitu naswe uwa kutandalanawo, inza she vasenzit'ava-

ntanda navamwav'avaposi-
li avamwitu navazuna va
mwene nu-Kefwā?

6. Ingavanga sweneswe swe
vavili sweka nane nu-Bali-
naba swe hamo hatuyijilizi-
zwe hatili mutalehaj'imbo-
mbo ye tukuvomba niñove
zyitu?

7. Unan'atinji ayilipile we-
k'uvusikali muvulugu? U-
nan'at'asit'ukuly'insanga zya
mampensya g'avwaye? U-
nan'asit'ukwoncel'iziva ly'i-
dimilo ly'akudima?

8. Izyene zye nkuyanga zi-
nizi amwe zye nan'kuye lelo
vwelele ne muntu ne wamwi-
nu? Amwe inkomelezyo zi-
takuyanga zizyo zyope?

9. She lisimvilwe munko-
melezyo zya Mose lye likuti:
"inkambaku y'ikupul'inga-
na ye ndali ukuyipiñila kwi-
lomu." Ilelo u Mulungu aku-
ziyanjila zye nkambaku?

10. Amwe atakututaha swe-
neswe lelo? Sweneswe nashi-
nishi lwe zisimvilwe zinizi,
sh'umulimamugunda lw'aku-
lima pe pakuti asuvilaje
yw'akulima. Uwen'umupu-
langana lw'akupula pe paku-
ti asuvilaje iywa kugavana
numuhatangana.

11. Iswe lelo she tuvapese-
y'iywa Mpepo imwe, p'umu-

nt'atinji pe tupitilizizye lelo
inga tukuyavil'iywa mumu-
vili mumwiñu?

12. Inga muvitisile zinizi a-
vanji, pe tukupelela posh'i-
swe? Nkand'iswe tutasenzi-
te yiniyi ndali, pope na she
nga ywal'iywitu. Tulemuku-
yilesya mwonti mwonti, she
tulemukuti: tutapelelaje na-
ham'aha kulidind'ivangeli
lya Cilisti.

13. Amwe mutavamañile
nava ve vakuvomb'imbo-
mb'imfinjile ukuti vakulya
ywe ywa mwa tempeli? Mu-
tavamañile nava ve vakuvo-
mb'iyā pashifinjilo ukuti va-
kugavana nashy'ishifinjilo i-
shya kufinjila pupo?

14. Sh'ahonzizye lelo wope
numwene, ahomelezizye atili
ava ve vakupang'ivangeli ve
vakulya mwivangeli iyintu.

15. Nkand'ine yiniyi ywe
nt'ayisende ye naham'ine.
Nashe nga nkuvasimbila zi-
nizi, pe mutatinji ingavanga
nkasime ukuti pe muhonzya-
je vovulo lelo mumpanje ywe
nkutaha, ndali, she nuku-
fw'ine numunt'u ku ywala-
nganya zye nkuyitima—ine
kwinza kwe kufwa.

16. She nizi zye nga nku-
kumusy'ivangeli zye zite zya
kuyitim'ine, she limvijilizi-
zy'ine lilyo. She nga nati

nsit'ukulikumusya, pe ye ma-
yi we ine.

17. She nga nkasime nene
ukuvomba, pe mwe mumwo
pe ndonsile mumwo iywa ku-
ndipila. Nkand'inga nkuvo-
mba she ntakasime neka, pe
nkuvomba sh'andajizizye
wuy'imbombo.

18. Agen'amalipilo gane
gali kwoshi lelo? Gemalipilo
gane nene ge ng'ivangeli
nkulikumusya vusitakundi-
pila num'umuntu, inga nku-
leha ywope niyi ywe yinko-
ndeye ukusendela mwiva-
ngeli.

19. Nashe ng'ine ne musa-
tushe kuli vonti—nte ne mu-
zya wa muntu—pe njenzite
nukuyipel'ukuva ne muzya
wa vonti havili, she ndemu-
kuti pe nkulonka ve vinji.

20. Ava-Yuda vendemuku-
yipel'ukuva ne mu-Yuda na-
ne, she ndemukuti pe nkuva-
lonkaga vamo nava-Yuda.
Ava ve vakonzile muvinama
ywa munkomelezyo ve nde-
mukuyipel'ukuva wa muvi-
nama ywa munkomelezyo,
nashe nga nte ne wa muvinama
ywa munkomelezyo ine,
she ndemukuti pe nkuvalo-
nkaga vamo nava ve vali
muvinama ywa munkomele-
zyo.

21. Avene ve vate ninko-
melezyo ve ndemukuyipel'u-
kuva ne nte ninkomelezyo
nane nashe nga ndi nazy'ine,
she nkunzilwe kunkomelezyo
zya Cilisiti, she ndemukuti pe
nkuvalonkaga vamo nava ve
vate ninkomelezyo.

22. Avayeyevazu ndemu-
kuyipel'ukuva ne muyeyeva-
zu nane, she ndemukuti pe
nkuvalonkaga vamo navaye-
yevazu. Vonti njipezil'uku-
va ne wamwavo she ndemu-
kuti ndingaje zyonti izya ku-
vapoha vamo.

23. Nkandi zyonti zye nga
nkuvomba zye nkulivombela
lye livangeli, she nkuti nane
livanje lyane poka navanji.

24. Imwe mutavamañil'ava
ve vakushimbila mulutu-
myanyo? Kw'ukushimbila
kwe vakushimbila vonti,
nkand'ahen'ahuma aha ku-
sompola h'akusompola woka
mwene. She mushimbile lelo
namwe vovulo pe mulilemu-
kusompol'ahuma namwe.

25. Nkandi vonti ava mulu-
tumyanyo vakuzil'iyintu
ywonti. Avene vala vakuyi-
zila she vakuti tulonkaj'ishi-
pambwi ishifwosu. Nkand'i-
swe lwe tukuyizila pe tukuyi-
zila she tukuti tulonkaj'ishi-
pambwi ishishitakufwoha.

26. Ine lelo lwe nkushimbila pe ntakushimbila shyahandali.

27. In'umuvili wane we nkuwuduyula, nkuwupelangat'amuzya, she nkuti ntahalemukuganduha mpositwe ine lwe ndemukuvalanganizy'avanji.

10.

1. Ilelo ntakasime ine mwe vamwitu ukuti mutazimana-j'izya vizukulu vitu zye vonti vali kungsi kwivingo, zye vonti valemukulamb'usumbi.

2. Vonti valemukwozelwa mwa Mose namwivingo mula namwasumbi mula.

3. Vonti valemukulya ywa muhola woka yiywo, ywe yintu ywa Mpepo.

4. Vonti valemukunwela ywa muhola woka ywe yinwelwa ywa Mpepo. She vahawwela mwivwe lya Mpepo lye lyavalandataga. Ilyen'iw'ili ali we Cilisiti.

5. Amwe vonti lelo mwe vavaliye alemukuvashyel'u Mulungu? Ha, nkwe vafwiliye mulwugwa vam'avinji.

6. Izyene lelo zinizi she zihapelwaga, pe zyali zya kusendela mumw'injele iswe, naswe ukuti tutapapil'imbi-

vi, inza she vahapapilaga vala.

7. Mutahayipelaj'u kuv'avakuvombel'amalung'aganji, inza sh'avene vamo vahagavombelaga. Inza she lilyo lisimylwe lye likuti: "Avantu valemukutendama valemukuti nukulya valemukuti nukuwela. havili valemukuvuh'ukwang'inoma."

8. Havili tutahavembuhaje naswe inza sh'avene vamo vahavembuhaga, mumwo valemukugwa 23,000 pisiku lyoka vwelele.

9. Havili tutahamulinj'umwene naswe, inza sh'avene vamo vahamulingaga, mumwo valemukufwa kunjoha.

10. Mutahakwiniluhaje namwe inza sh'avene vamo vahakwiniluhaga, mumwo alemukuvatupul'uhavizya wa Mulungu umugozi.

11. Izyene lelo zyonti zinizi she zihavaga vala, pe zyali zya kwinz'ukusendela mumw'injele iswe. Lwe zihasi-mbwaga pe zyal'izya kutusoh'iswe, swe vutufishiy'uvumalishilo vwa nsi.

12. Mwe mumwo lelo: uno we ng'akuti ndi fwe ngati nimiliye ine, w'ayeñaj'ahinza atahagwe.

13. She lutavazile suti nalum'ululingo ulwa kulusy'a-

maha giúu mwe vantu. Uwen'u Mulungu néne we mutungamu. Sh'atakwitih'u wene ukut'ululingo luvalu-sy'amah'imwe ndali, uwene lw'akuvatumul'ululingo, p'akuvapelela kumo pupo pope napavupolelo, sh'uwen'akuti lutavapotaje.

14. Mwe mumwo lelo mwe vamwitu mwe valyamay'i-mwe, nkuti simushimbilaj'ukuvombel'amalung'aganji.

15. Nkuyanga namwe mwe vanjele. Uko lelo, simukumbuhaje mwenemwe zye nkuyanga.

16. Imfinga ya vulote ye tukuyilota amwe ite ya vulilano vwa mumavanda ga Cilisiti? Uvugali vwe tukuvumeñanya amwe vute vwa vulilano vwa mumuvili wa Cilisiti?

17. Ilelo sh'uvugali vuli vwoka vwene, mwe mumwo naswe swe vinji swe tukulya tukuyipel'ukuva muvili woka mwene, she tuliy'uvugali vwoka vwene swenti.

18. Muveñ'avana - Yisilayili ava muluho. Lwe vakuly'i-mputile, amwe pe vatayipezil'ukuva valilano nishifinjilo ishya kufila pupo?

19. Ilelo nkuyanga vul'ine? Amwe kwe kuva nkwitih

lelo nkuti inama ye vakufinjila kumalung'aganji ye mputile nalyoli? Amwe kwe kuva nkwitih lelo nkuti amalung'aganji nalyoli malungu? Ha.

20. Nkutih'ine nkuti: yw'avakunzi vakufinjila; ywe vakufinjila kumpep'inkandamanu, ywe vataku-finjila kwa Mulungu. Iel'ine ntakasim'ukuti muvanje mwe valilano nimpep'inkandaman'imwe.

21. Pe mwati musanganye lelo ukuñwela mutinji nimfinga ya mwene mutinji nimfinga ya mpep'inkandamanu? She num'atamañil'ukusanganya. Pe mwati lelo ukusanganya ukulya mutinji niywa pashitala shya mwene mutinji niywa pashitala shya mpep'inkandamanu? She num'atamañile ukusanganya.

22. Ihi mwe vayaya! Mutili tumusonzy'umwene? Tumulusizy'amaha lelo?

23. Ukuva ywan'ine, kwe ywane ywonti, havili mutatinji yikump'uvwinza ywonti. Ukuva ywan'ine, kwe ywane ywonti, havili mutatinji yikuzeng'umwoyo ywonti, ndali.

24. Num'atasive ywe ywa-

sim'ukudalinkan'amadali, mañi wuyo, iswe tute naw'umwiho wununo mwonti namuyivanza ywa Mulungu ywonti.

17. Izyene zye nkwand'ukuvavuzya shinishi, zye ntakuvatima. She lwe mukuhomana p'inkomano zyiñu zitakupel'uvwinza ndali, zikupel'uvuvivi.

18. Ntalische lel'ukuyanga, she niyuy'ukuti lwe mukuvungana, pe mukuva muntapunkano muntapunkano. I-lelo nukunkol'ine zinkozile zimo zye niyuye.

19. Apene pe pashi apakuti muve navo ve vafumile mushivanza mwe muvaliye, mwe munw'aveno ve valolesil'uvucilisiti nalyoli ukuti mwe valoleshe napazelu.

20. Nkand'imwe lwe mukuvungana poka, pe mutatinji kwe kulya mukuly'iyintu ywa mwene ndali.

21. She lwe mukulya, pe mukukungulah'ukusompol'iywa kulya un'iywakwe un'iywakwe. Ilelo pe vamo vakujenda nukulumw'inzala, aven'avamwavo vakuyimbilwa.

22. Kwe kuly'iyintu lelo? Kwe kuñwel'ipele lelo? A-

mwe zisoyil'inumb'imwe? Ingavang'imwe mutili ishivanza shya Mulungu tushipufusyaje? Aveno ve vate navyo navyimo ve mutili tuvafusyaje imwe? P'ine mbavuzye lyonu lelo? Amwe mbatime? Ndali mwe vantumwe, zye ntakuvatima zinizi.

23. She zye mposheleye kwamwen'ine, zye namwe mbapiye zye zikuti: umwene Yesu uvusiku vula vwe vahamulila, p'alemukusend'uvugali,

24. vw'alemukuvumeñanya lw'apusite alemukuti: ale, wuyo we muvili wane, we mukumeñelw'imwe. She muhonzyaje ukun kubushila mumw'ine.

25. Yope nimfinga vovulo lwe valiye iywa shyamazuva, yope alemukusenda alemukuti: imfing'ino lwe lwitinkano ulupwa lwa mumavanda gane. Shima lwe ngamukuñwela, pe muhonzyaje vovulo, he havanje aha kunkumbushila mumw'ine.

26. She shima lwe nga mukulya nuvugal'uvu, inga mu kuñwela nimfing'ino, pe shima kwe kukumusya mukumusy'ukufwa kwa mwene, mukuvala mukufiha nakwopupo p'akwinza wuyo.

27. Mwe mumwo lelo we ng'akulya nuvugal'uvu, we ng'akuñwela nimfing'ino, lw'atahondeye, w'akuvanga numulandu wa muvili namavanda ga mwene.

28. Mwe mumwo lelo we muntu pakuti uyimañaj'ahinza suti, inga p'uyinze utinji nukuly'umuvili wununo, utinji nukuñwel'imfinga yinino.

29. She nga we munt'ukuti nukulya ukuti nukuñwel'iyintu yiniyi we musitakuhondela, she p'uyililiye, p'uyiñweleye kwe kulongwa, sh'utamaniil'ukuti we muvili wa mwene we nkulya.

30. Zye zizyo vam'avamwiñ'imwe ve vinji vayeyevazu, vamo vakukata nutulo.

31. She nga tukuyimañ'ahinza sweneswe sweka, pe nkandi tutakulongwa.

32. Apene lwe nga tukulongwa p'akutusund'injel'uwe ne, sh'akuti tutaval'ukuyanjilw'ilya kutupulwa poka ninsi.

33. Mwe mumwo lelo mwe vamwitu nkuvavuzya nkuti : lwe mukuvungan'ukuly'iyintu, pe muvetan'ahinza.

34. Inga woka ayazile ikumulum'inzala, w'alyanje nzi-la kuhaya. P'uluhomano lwiñu lutakuyipela lwa kulongwa imwe. Izinji zye zisya-

ye zye zyashi, zye nkwinza nkumalilizya lwe ninzile kunnukwo.

12.

1. Avahata - Mpepo ñene mwe vayaya, vopenkwanz'ukuti muvamañaj'ahinza.

2. Mumañile namwe ukuti lwe mwali mwe vakunzi lulo, pe mulemukwitiha ukvala kumalungu aga shinunu, mulemukulandata shyaha mwe vahavakwesa vuvo ve vahavakwesaga.

3. Mwe mumwo lelo mwe nkuvavuzya nkuti : vonti ve vakuyanjala mwa Mpepo wa Mulungu, ve num'atamaniil'ukuyang'ilya kuti : " aliya-ga shyon'u Yesu ?" Havili nkuti num'atamanil'ukuti : " u Yesu we w'umwene." Uwen'uno we ng'ali nu-Mpepo mufinjile, w'amañile weka.

4. Iywene ñen'iyikunjilwa ywe tuli muyikunjilwa muyikunjilwa, nkand'uwen'u Mpepo w'ali wuyo mutupu.

5. Izyen'izya kuvombelana, zye tuli mumbombo mumbombo, nkand'uwen'umwene, w'ali wuyo mutupu.

6. Agen'amah'aga kupel'amamfindango ge tuli mumaha mumaha, nkand'uwen'u Mulungu uno w'akupel'ama-

ha gugo gonti muli vonti, w'ali wuyo mutupu.

7. Apene nene lwe vakupe-lwa pe vonti vakupelwa izya kulolesya mumw'u Mpepo, lwe vakupelwa un'izyakwe un'izyakwe, pe vakupelwa ukuti vatulane mwe vavaliye.

8. She woka u Mpepo akumup'izwi Iya kuyang'izya njele. Uwamwavo akumup'izwi Iya kusimishizy'ingwa, Iye livaliye muli wuyo we Mpepo.

9. Uwamwavo akumu pa lwe lwitihō muli wuyo we Mpepo. Uwamwavo akumup'iyikunjilwa ywa kuzuzuvushizy'avavinu, iywa mwa Mpepo w'ali wuyo mwene.

10. Uwamwavo akumup'ishya kupel'amamfindango ga maha. Uwamwavo akumup'uvukuvwi. Uwamwavo akumup'injele izya kumani-nsany'impepo mwe zivaliye. Uwamwavo akumup'ukuyanga nimili zya mwavo. Uwamwavo akumup'ukusimishizy'imili zinizi.

11. Zyonti zinizi akuvomba wuyo we Mpepo, vont'akuva-gavanya un'izyakwe un'izyakwe, inza sh'akasim'uwene.

12. She nza sh'umuvili w'ali woka mwene, ali nutunt'u-

twinji, ile'utwene twont'utuntu twa muvili twe twinji tunutu, tuyipezil'ukuv'umuvili woka mwene,—sh'ahcnzizye vovulo wope na we Cilisiti.

13. She naswe twozilwe mwa Mpepo woka mwene ukuti tuyipelaj'ukuva muvili woka mwene swenti, na swe va-Yuda, na swe va-Giliki, na swe vazya, na swe vasatushe. Swenti tuñweley'u Mpepo woka mwene.

14. She wope numuvili at'ahantu hoka wonti ndali, utwinj'utwen'utuntu mumuvili mumwo.

15. Apene pe ng'ishinama shyatinji : ine kwe kuva nte ne wa mumuvili, she nte ne muhon'ine, pe shisit'ukuva shya mumuvili lelo nalyoli ?

16. Iyope nikutwi inga Iyatinji : ine kwe kuva nte ne wa mumuvili, she nte ne Iyins'ine, pe lisit'ukuva Iya mumuvili lelo nalyoli ?

17. Apene pe nga wont'umuvili Iyava Iyinso litupu, p'ungatejelezyaga nishyonu ? Inga wonti Iyava likutwi litupu p'ungeñaga nishyonu ?

18. Shinishi lelo p'u Mulu-ngu utuntu twa mumuvili avisile inza sh'akasim'uwene, ih'ipa ih'ipa.

19. Apen'inga twont'utuntu mwe tuvaliye inga tuyipezi-

Fukuva ahantu hoka vwelele, p'ali posh'uwen'umuvili?

20. Shinishi nene p'utuntu twe twinji, nkand'uwen'umuvili w'ali woka mwene.

21. Ilyen'ilyinso litakuyanga kumuhono litakuti: we washi ntakewanz'ukut'umbombele ham'iwe. Lyope nitwe litakuyanga kuyinama litakuti: mwe vash'imwe ntakewanz'ukuti mumbombele ham'imwe, ndali.

22. Twe tuntu twa mumuvili twe tuli fwe ngati tulusizy'uvutonsu, twe havili tuli nimbombo nkani tutwo.

23. Utwen'utuntu twa mumuvili witu twe tukut'utupupusu iswe, twe havili tukupitilizy'ukutuzwih'iswe namenda aga kutwimishila. I-lelo p'utwa nsoni twe havili tukulusy'ukuyemylwa.

24. Utwen'utuntu twa mumuvili witu twe tuyemyile tweka twe tutakwanz'iyembo. Uwen'u Mulungu nene lw'akusangany'umuvili p'alemukupitilizya ukutwimishila nzila twe tuli fwe ngati tupupusile,

25. sh'atili lutavanje nalum'ulutapunkano mumuvili ndali, alemukuti utuntu tyanane twonti ukusivilana.

26. Nashinishi she zili, pope nashe nga ham'ahantu ha

mumuvili hakuyimba, pe tukuyimba poka twont'utwamwavo. Pope nashe nga hoka havwazil'uvwinza, pe tukuseshela poka twont'utwamwavo.

27. Imwe lelo mwe muvili wa Cilisiti, lwe muli uno weka uno weka, pe mwe tuntu vwelele.

28. Vamo lelo u Mulungu mushivanz'umu avashindisile. Atalisile atili avapositili; valandit'avavuvili ve vakuvwi; valandit'avavutatu ve vasambilizi; valandit'avapelamamfindango; valandit'ava yikunjilwa ywa kuzuzuvushizya; nava ve vakuposhel'avamwavo; nava ve vamanil'ukuyananya twonti mushiyanza; navayanjilamili zyamwavo mwe zivaliye.

29. Amwe vonti lelo avapositili? Vonti vakuvwi? Vonti vasambilizi? Vonti vapelamamfindango?

30. Vonti vali niyikunjilwa ywa kuzuzuvushizya? Vonti vayanjilamili zyamwavo? Vonti vakusimishizya imilizinizi?

31. Simuyikunguleuku ywag'i'yikunjilwa iyilusy'uvwinza. Ine nene ne nkuvalanganizya ilyen'idala lilusyikan'uvwinza.

13.

1. Pope nashe nga nayanji-laga nizya vantu nizya vaha-vizya va Mulungu imili, nsit'ukuva nashyo shye shikunzi pupo,—pope pe njipezi-l'ukuva ne nenjele y'ikuvwata.

2. Pope nashe nga navanga nuvukuvwi vwonti, nashe nga nazimañinsanyaga nizya vuzigizigi zyonti, nashe nga navumalilizyaga nuvusinkamizyo vwonti, nashe nga navanga nalwo nulwitiho ulwefw'amagamba, nsite ukuva nashyo shye shikunzi pupo,—pope pe ne lyintu vwelele.

3. Pope nashe ng'ishyuma shyane shyonti navagavan-yaga avasamusu, nashe ng'umuvili wane nitisile apwe mumwoto, nsit'ukuva nashyo shye shikunzi pupo,—pope yitakumbosya nahamo yiniyi.

4. Ishyen'ishikunzi shima shikuti : "sangapa sangapa," shitelefú. Ishyen'ishikunzi shite numugulumwo, ishikunzi shitakuyivala shyeka, shitakuyibada shyeka.

5. Shitakupela zye zikūmwamih'itwe, shitakuyisivi-l'utuntú twakwe, shitakuvih'ahafwishi, imbivi shitakuzi-viha kunsingo,

6. shitakuseshela ing'umuntu apezil'ingombanu ndali, ishyene shikuseshela nizya nalyeli.

7. Ishyene shikunonelezya zyonti, ishyene zyonti zikushihola, shikusuvila zyonti, zyonti shikuzyih'umulaha.

8. Ishyen'ishikunzi shitakudumunkana nalumo. Vutili nuvukuvwi vwonti vulilemukusililishila. Vutili nuvuyanjamili zyamwavo vulilemukusila. Vutili nuvumafinsany'inongwa vulilemukusililishila.

9. She nashe nga tukumañinsany'inongwa shinishi, pe tukumeñeñula vwelele, nashe nga tukukuvwa pe tukumeñeñula vwelele.

10. Apene nene inga lumó inga vwinzil'ukwinza uvwila vwonti p'ulwen'ulwa kumeñeñula lulilemukusililishila.

11. Apene lwe nali ne mwana, pe ndemukuyanga izya shyana, pe ndemukusiva izya shyana, namalandu nalemukulonga aga shyana, nkandi shinishi she nkuzile, she ne mujaha shinishi, pe ntazile izya mu shyana.

12. Shinishi suti pe tuli fwe nagti tukweñelezya mwiloli, mwe mumivi. Inga lumó pe tukuvala tukweñele-

zanya nawo muminsó. Shinishi suti pe nkumeneñula vwelele ukumumañ'uwene, inga lumó pe ndival'ukumumaña, inza she nane amañil'uwene.

13. Ilél'izyene zye zikuva shima lwe lwitiho na lwe lusuvilo na shye shikunzi, zye zitatu zinizi. Nkand'ishyenn'ishikunzi shye shipiti kuzyamwavo.

14.

1. Uko lelo, sinuyikungule kushikunzi shinishi. Vwont'iyikunjilwa ywa Mpepo muyikungule ukuva naywo. Nkand'ishyene ishya vukuvwi shye shivanje kwiongolela shima.

2. Sh'uno we ng'akuyanjala mumili zyamwavo, w'atakuyanga kuvantu ndali, w'akuyanga kwe kwa Mulungu. She num'atakwiya zy'akuyanga. Uwen'akuyanjala mwa Mpepo izya vuzigizigi.

3. Uwene nene w'akukuvwa, w'akuyanga kuvant'avamwavo akuzeng'ulwitiho lwavo akuvatontela ukvasuvizya.

4. Uno we ng'akuyanjala mumili zyamwavo, w'akuyizenga wek'ulwitiho lwakwe. Uwene nene we ng'akukuvwa

w'akuzeng'ishivanza shyont'ulwitiho.

5. Ine nkuti inga mventi mwayanjilaga mumili zyamwavo. Ahene nene ahapiti he hakukuvwa inga mventi mwakuvwaga. She numukuvwi numuyanji'imili zyamwavo,—umupiti we mukuvwi. Apene nene ing'atili nukusimishizya pupo pe mañi, pe mupiti wope numuyanji'lamilu zyamwavo, she pe shyope nishivanza shiposheleye hamo pupo ahakuyizenga.

6. Uko lelo mwe vamwitu, apene pe nga natili ninze kumwínu kunukwo, ilelo pe njende nukuyanjala mumili zyamwavo nsite ukuvavuzya na zy'umwene ankupuliye impwa nizya vusinkamizyo nizya vukuvwi nizya malango,—pe mbavosizye shyonu lel'imwe?

7. She twope nutusitamwoyo twonti twe tukukuta, nashe nga lilonji nashe nga lipango, twope she tuhonzizye. Inga lutakuloleh'ahinza ulwimbo lwe vakuhoma, p'unan'atinji alumañaje vuli ukuti vakuhom'ulwimbo ululive?

8. She lyope nisaji inga linnanjisile ukukuta, p'unan'akuti ayisenganyaje ukuti nvala kuvulugu?

9. She muhonzayaje lelo namwe. Inga mutakuyilag'injango lwe mukuyanga nimili zyamwavo, p'unan'at'azimansanye vuli zye mukuyanga? She pe zigulusile ninkungu zye mukuyanga.

10. Vwe vwinji vuli njango muns'umu, zy'unan'avazyaje? Yok'isite lelo ukuyanjila mumwo?

11. Apene lelo inga nazile ntakwiyw'injango ya muntu kwivaliye, pe ne wa kunji kuli wuyo w'akuyanga, wope na wuyo w'akuyanga wa kunji kukwan'ine.

12. Vovulo lelo namwe. She muyipepesheye ywe yikunjilwa ywa Mpepo, pe muyikungule lelo ukuti yivanje ywa kushizeng'ishivanza mwe yilafushe.

13. Mwe mumwo nkuti uno we ng'akuyanjila mumili zyamwavo, w'aputaje ukut'amañe nukuzisimishizya.

14. She nga nkuputa mumili zyamwavo, p'umpepo wane pe we washi p'akuputa wuyo, izyene zye nsivo zyane ñene pe ngumba.

15. Shyonu lelo? Nkuti nukuputa kwe nkuputa na lwe lwa mwa Mpepo na lwe lwa kuzisimishizya vont'avantu, nukwimba kwe nkwi-

mba na lwe lwa mwa Mpepo na lwe lwa kuzisimishizya vont'avantu.

16. Ilelo u Mulungu ing'ukumusamalizya mwe mwa Mpepo iwe, p'uwamwiñu w'asyay'iyikunjilwa ywaho, p'atinji azyitishile vuli ukuti: "Ameni," zy'ukugw'ulupi iwe, sh'atazisimishizize zy'ukuyang'iwe?

17. Iwe we washi, w'unonelezizye sh'ukugw'ulupi, nkand'uwen'uwamwiñu we lutakuwuzeng'umwoyo.

18. Ine nkugw'ulupi kwa Mulungu ukuti wasalipa, she mbalusizye mweni ukuyanjila mumili zyamwavo.

19. Nkandi mushivanz'ine lwe shivungine, pe nukuyang'amazwi gasanu vwelele ge vakugasimishizya vont'avamwitu, nukuyang'amazwi 10,000 uvwinji aga muvuyanjamili zyamwavo, p'ine nkuyisevela gasanu ganaga aga kugolosya ukuyanga, she penkuti ge vakugasimishizya avamwitu.

20. Mwe vamwitu, zye ndali ukuyipel'ukuva vana nohavili injele. Nkand'imbivi zye muyipelaj'ukuva mwe tuzelu. Izyen'injele ñene, zye muyipelaj'ukuva mwe vakuzi.

21. Munkomelezyo mwe lisimylwe lye likuti: "avant'iva ndilemukuyanga navo nimili njeni namalom'ama-jeni, nkand'avene pope vatalitejelezya kukwane, zy'akuyang'umwene."

22. She vuhonzize vovulo nuvuyanjamili zyamwavo uvu, ishimañilo vwelele ishya kumañila mumwo, havili shite shyava ve vitisile ndali, shyava ve vatitise. Nkand'uvwen'uvukuvwi vwe vute vwa vasita kwitiha ndali, vwava ve vitisil'uvwene.

23. Yeña inga shivungine shyont'ishivanza poka, ilelo pe vonti vajende nukuyanjala nimili zyamwavo, ilelo pe vinjile mumwo na ve vasyaye zinizi navasitakwitiha,—pe vataliti mupenil'ishipena mwent'imwe?

24. Apene ñene inga vnti vakukuvwa, ilelo p'ayinjilaje mumwo inga musitakwitiha inga w'asyaye zinizi, pe vonti vakumumenelezya inongwa, pe vonti vakumumaña mw'avalije.

25. Pe zyope nizya kukwilu izya mumwoyo wakwe zikuvoneh'apazelu, ilelo p'ajende nukusugamila pansi apute kwa Mulungu, ajende nukwitiha ukuti Mulungu nalyoli muli nawo mwenemwe.

26. Nkutaha shyonu lelo mwe vamwitu? Nkutaha nkuti: lwe mukuvungana, pe wok'akuva nulwimbo, wok'akuva nizya kusambilizya, wok'akuva ninongw'impwazy'u Mulungu amukupuliye, wok'akuva nuvuyanjamili zyamwavo, wok'akuva nizya kwilul'imili zinizi. Zyonti zinizi lelo pe pakuti zivanje zya kusimfanya mwe vuvo vatumu.

27. Inga valipo lelo ve vakuyanjala mumili zyamwavo, pe pakuti vayangaje vavili vwelele, mañi inga vatatumpele. Valandatan'ahinza mundandatanano. Pakuti avanje pupo nuwa kuzisimishizya ukuti zizino zizino.

28. Apene ñene ing'atalipo num'uwa kuziyilula, pe pakuti vapumaje mushivanza mumwo, vayangaje veka lwe vayelesile nu-Mulungu.

29. Aven'avakuvwi ve vayangaje inga vavili inga vatatu. Vont'avamwavo vamañ'ahinza zye vakuyanga.

30. Apene ñene inga woka zikumwaga zim'impwa lwe sut'atendime pe pakuti apumaje w'atalisil'ukuyanga.

31. Sh'ukwen'ukukuvwa kwe mañi, pope nashe ngamukukuvwa mwenti pe vovulo, inga mukulandatan'a-

hinza, pe vonti vakuzimaña-ga izya kuzimaña, pe vonti kwe kuvatontela mukuvatontela.

32. Sh'impepo zya vukuvwi zye vakuzipot'avakuvwi avahatashyo.

33. Sh'uwen'u Mulungu ate Mulungu wa vuywalanganu ndali, wa vwihal'uwene. She zili vovulo mwonti namuyivanza ywonti ywa vafinjile.

34. Aven'avashi viñu ve pakuti vapumaje lwe mukuvungana muvuvungano. Sh'aven'amih'ukuyanga. Avene pakuti vayisyaje inza she lilyo liyanzilwe namunkomelezyo.

35. Nkand'inga vakuti tuzimañe zimo, pe vayangaje navalume vavo kuhaya. She mwih'avantanda ukuyanga lwe shivungin'ishivanza.

36. Mañi ingavang'izwi lya Mulungu liduvusile mwe mu-mwiñu imwe? Mañi ingavanga nukufiha livazil'ukufiha pe pamwiñu peka? Mañi?

37. Inga muli nawo woka w'ayiweñi weka ukuva mukuvwi, ukuva nu-Mpepo uwene, w'azimañinsanye zye nsimvile panap'ine ukuti zye ndajizyo zya mwene.

38. Nkand'uwene we ng'akuti : mañi ine ntazimañile, we mañi we vatalimumaña.

39. Mwe mumwo lelo mwe vamwitu nkuti simuyikungule kuvukuvwi vwope nuvuyanjamili zyamwavo mutavindaje.

40. Zyonti muvombaje numutino nuluyananyo.

15.

1. Ilelo mwe vamwitu nkuvakumbusy'ivangeli lye navavuzizy'ine, lye nukuposhele muluposheley'imwe, lye nukusimpa mumwo musimfile mumwo,

2. lye nukuvapoha likuvapoha, inga mukulilema inza she mbavuzizyè. Apene nene inga mwitisile shyaha, pe nkandi pe litakuvapoha.

3. She ntalisile ukuvavuziza zizyo zye nane mposheleye izya kuti : u Cilisiti afwiliye pamalandu gitu, inza she lilyo lisimvile mwa kalata.

4. Mbavuzizye nizya kuti alemukusyilwa nizya kuti alemukuzuha pisiku lya vutatu, inza she zizyo zisimvile mwa kalata.

5. Mbavuzizye nizya kuti alemukumweñ'u Kefwa, nizya kuti ulwa mwisinda pe

valemukumweña na ve vishumi navavili.

6. Ulwa mwisinda pe valemukumweña poka avacilisiti avamwitu ve valusizy' amashum'amashumi gasanu uvwinji, ve valipo vakulandila nishi ve vinji, nkandi vamo vakasit'utulo twa vufwe.

7. Ulwa mwisinda p'alemukumwen'u Yakobu. Ulwa mwisinda havili pe valemukumwen'avapositili vonti.

8. Kwisinda kuli vonti kw'imuweni nane, ne ndi fwe ngati nananjisile ukupapa.

9. Sh'ine ne mumsi kuli vont'avapositili, nukutashilwa ukuva ne mwapositili ine ntahondye, she nkaywimag'ishivanza shya Mulungu.

10. Vwe vwila vutupu vwa Mulungu neno vwe njipezil'ukuva huho he njipezile shinishi. Il'uvwen'uvwila vwa kwe vwe vunazil'ine, vwe vutayipezil'ukuva vwa shyaha ndali, nkwe she mbalusizye vont'ukuvomba. Havili mutatinji nene ne mbompile ndali, nkandi vwe vwila vwa Mulungu vwe ndi navwo.

11. Na she nga nenene lelo, na she nga ve vala, swenti vwelele tukuzikumusya vovulo iswe, she namwe mulemukuzyitiha vovulo.

12. Apene lelo pe ng'u Cilisiti tumukumusizye ukut'azyusile kuvafwe, pe vayanje vuli lelo imwe vamo ve vakuti vatakuzyuh'avafwe?

13. Apene nene ing'avafwe vatakuzyuha, pe fwane wope na we Cilisiti atazyusile.

14. Nkand'ing'atazyusil'u Cilisiti, pe zili zya shyaha zye tukukumusy'iswe, pe lwope nulwitiho lwiñu, lwe mwitisi luli lwa shyaha.

15. Pe naswe tuyipezil'ukuva swe vakumuyang'izy'ile ng'u Mulungu, she tukumul'ilenga tukuti amuzusyzy'u Cilisiti w'atamuzusyzye, inga nalyoli vatakuzyuh'avafwe.

16. She nga'vatakuzyuha nalyoli avafwe, pe wope na we Cilisiti atazyusile.

17. Nkand'ing'u Cilisiti atazyusile, p'ulwitiho lwiñu lutakuvavosya nahamo imwe, pe mushili muli mwe muvutalamalandu vwiñu nashinishi,

18. pe vope nava ve vakasite mwa Cilisiti utulo twa vufwe, pe vope vatezile nzila.

19. Ing'u Cilisiti tukumusvila pamwan'ipa peka iswe, pe tuvalusizye vont'avantu ukuva swe vapelana-havwila iswe.

2. Shima pisiku lye likulandat'isabati, pe musavule hamo muhavishe uno weka uno weka. Musangulizanye mwe vuvaliy'uvulonsi vwiñu vwe mulonsile. Mwandane lwe neil'ine, ukuti tutasangulizanye lwe mfisile kunukwo.

3. Ilelo lwe ninzil'ukufiha, pe ndivasibil'ukalata avamwiñu ve nga muvaweni mwenemwe ukuti vahondy'ukuvatuma. Ve valival'ukuvihiha mu - Yelusalemu ywe nga muvunganisil'imwe.

4. Inga nazile yihondy'ukuvala naywo nane, pe tuli-jenda swenti nane.

5. Ukwinza kumwiñu kwe nkwinza lwe mazil'iya mu-Makedoniya. She mwe nku-jendaga.

6. Kumwiñu kwe mañi, ingavanga pe ndilemukudila pupo, ingavanga pe ndilemukumal'ulupepo ukudila. Pe mulilemukunsindishila kwe nga nkuvala.

7. She nkuti ntaveñaje muvujenda vwelele imwe lwe nkuvushizanya. She nkusuvila nkuti nkwinz'ukudila kumwiñu kunukwo, inga nazil'anitisil'umwene.

8. Mw-Efesi mwe nkudila suti nkulyanga nucyaka wa Pentekositi.

9. She mwe shinigushiy'ishilyang'ishipiti ine ishya mbomb'ininji nkani. Vope nave vakupalanganya ve vinni.

10. Apene nene ing'ayinzi-l'u Timoti, pe mwandaje lel'imwe mutamupelelaj'ulutetemo. She wope akuvomb'imbombo ya mwene, ali fwe nene.

11. Num'atamusufwaje. Muve mumusogozye nuvwi-halo ; ilelo p'akwinza pe ndi ine. She nkuvagulilila panapa navacilisiti avamwitu ve vali nawo.

12. Izyen'izya Apolo umucilisiti uwamwitu, we ndemukuvuyizy'ukumutontela nkani ndemukuti : nkwa-kuvavala navo avacilisiti avamwitu. Nkutaha ve vavalaga kunukwo kumwiñu. Nkand'uwene asisit'atili nte mbale kukwo shinishi. Nkand'inga lumo ing'ayazile panyanine pe mulimweña.

13. Simudamushe lelo, mu-simpe mulwitiho mujimbaje shyanayuli, mugomaje namaha.

14. Zyonti zye nga mukuvomba, zye muvombe mu-shikunzi.

15. Nkuvatontela mwe vawwitu nkuti: inumba ya Sitefwana ye muyimañile. Muvamañile ukuti vali iywakutomola iywa mw-Akaya. Muvamañile ukuti vayivisile mumbombo ya kuvavombela avafinjile.

16. Pe nkuvatontela nkuti: ve muyivishe muyinama ywavo ve nga vahonzizye vovulo lelo namwe. Vonti nava ve vayipezil'ukuva avapambombo avamwitu iswe, ava ve vakuyikungula kumbombo, ve muyivishe muyinama ywavo.

17. Naseshela nkan'ine lwe vinzil'ukuneh'ine va-Sitefwana nu-Fwolitunati nw-Akayiki. She kwe kuva mwe mwenemwe mwinzil'ukuneha, mwenemwe mwe mutalip'ipa, lwe vinzil'avene.

18. She vatusansamusizye swent'amoyo gitu nane na-

mwe. Ve muvamañaj'ahinza lelo ve nga vali vovulo.

19. Vikuvalamuh'iyivanza ywa mw-Asiya. Vakuvalamushila mwa mwene nkani va-Akwila nu-Pilisika nishivanza shyonti shyeshikuho mana muñumba yavo.

20. Vakuvalamuha vont'avacilisiti avamwitu. Simulamunkane mwenemwe, mulamunkane nulufip'ulufinjile.

21. We wununo umulamu wane ne Pavuli we nkusimba numuhono wane nene neka.

22. Uno we ng'atakukund'umwene Yesu Cilisiti, w'atifikwe. Akwinz'umwene.

23. Uywila vwa Yesu Cilisiti umwene vwe vuve namwe.

24. Ishikunzi shyane shyembakunzite mwa Cilisiti Yesu shive namwe mwenti.

ILYEPISITILI LY'U PAVULI AVASIMBIY'A-

VA-KOLINTI, ILYA VUVILI.

1.

1. Nene ne Pavuli ne mwapositili wa Cilisiti Yesu, n'aninjizizye we Mulungu,

sh'akasime wuyo palukasamolwakwe. Ndi nu-Timoti uwamwitu mucilisiti. Nkuvasimbila na mwe va mushiva-

nza shya Mulungu shya mu-Kolinti na Imwe vafinjile mwenti mwe musamiye mwonti mw-Akaya.

2. Nkuvalamuha nkuti: nu-Mulungu tata swenti nu-mwene witu Yesu Cilisiti, w'avalotaje nuwila vwakwe nulusankano lwakwe.

3. Tumutimaj'u Mulungu uyise wa mwene witu Yesu Cilisiti, we tata umuhatalu-pepelezyo, we Mulungu umuhatalusuvizyo lwonti,

4. w'akutusuvizya naswe muvupotwe vwitu vwonti, naswe swe tuli muvupotwe pe pakuti tumañaje ukuvasuvizya vope nulusuvizyo lwe naswe Mulungu atusuvizizye.

5. She nza she gatulafushi-yamayimba g'ayimbag'u Cilisiti, she luhonzizye lwope nulusuvizyo lwitu, lwe Cilisiti alupezile ukuti lulafushe lwope.

6. Nashe nga tupositw'iswe, pe tupositw'uvupotwe vwa kuvasendel'ulusuvizyo nuvupokwa imwe. Nashe nga tukusuvizilwa iswe, pe tukusuvizilwa ulwa kuvasendel'ulusuvizyo imwe, lwe lukuloleha lwe mukuyindil'amalema mumayimba gugo ge tukuyimba naswe.

7. Lwope nulusuvilo lwe

tuvatungime imwe lusimfile, she tumañil'iswe ukuti mwali mwe vamwitu mumayimba ge twayimbaga swenti, mu-kuva mwe vamwitu havili mwope namulusuyilo lwe tuvatungime.

8. She tukuti tutazyihaje kumwiñu mwe vamwitu uvupotwe vwe twapotwaga mw-Asiya iswe. She mwe tulemukuvegazelwa amalussy'uvumwamu, amalusyi napamaha gitu iswe. Musukumile nukuti kwasoyile kwalesile uvulanzi iswe.

9. Tulemukuyanga nzila tulemukuti jezile she tufuye. Uwene nene sh'atili tutatungamilaje kul'iswe, nkandi tutungamilaje kwe kwa Mulungu w'akuyazyusya nava-fwe.

10. We wuyo atuposile kuvufwe uvupiti vunuvu, we wuyo nashinishi akutupoha shima, we tukusuvila tukuti nashe nga lumo akwinz'akutupohaga shima,

11. inga namwe mukutukumbuha lwe mukulava mululavo lwiñu. Ilelo pe valilemukugw'ulup'avinji ishikunjlwa shye lutupeley'ululavo lwa vinj'avantu.

12. Sh'ulwen'ulutimo lwitu lwe tukuyitima iswe lwe lu-

luno : inéézyo zyoutu zye twazile zikutuhanila zikuti munsu yonti ulujendo lyitu tulolesile ukuva swe vamoyo amazelu tulolesile nuvusitamafuji vw'akupel'u Mulungu. Mwope namumwiñu mwe tulusizye nukulusya ukuloleha. Tutali fwe ngati tukujendela muvusheyu vwe vukufuma mumuvili ndali, tulemukuloleha ukuva swe va muvwila vwa Mulungu iswe.

13. She mutatinji tukutah'izinji lwe tukuyasimbila ndali, tukutaha zizyo zye muzyazile napakalata, zizyo zye mukuzimaña shima mwenemwe, zizyo zye nkusuvila ukuti mulilemukufiha nazyo nakuyusililishilo ukuzimaña.

14. Inza she naswe mutumañile hansi ukuva swe vakuyitimila imwe mul'iswe, inza she naswe tukwinza tukuyitimil'iswe mul'imwe pisiku lya mwene witu Yesu.

15. Ilelo she mbatungamiye zinizi lel'imwe, pe ndemukuti nkutaliha kumwiñ'ukujenda, ndemukuti pe vakwonjezya ukwaga nuvwamwav'uvwila uvwa vuvil'imwe.

16. Ndemukuti nkwinza nkufuma mwe mumwiñ'u-mwo ukuvala mu-Maketoniya. Ndemukuti havili nku-

fuma mu-Maketoniya ukuvala kumwiñu nohavili. Ndemukuti pe mukwinza mukumbiha mu-Yudayi imwe.

17. Apene lelo lwe nsiyile zinizi, amwe pe nkapulushizya lelo? Ingavang'izyene izi zye nkusiv'ine zye nkusivila zye zya muvili? Ingavanga nkusanganya nkuti nilya Ena Ena nilya Ndali Ndali poka vati?

18. Nimfwa inza sh'u Mulungu atakugalunkana, lyope nizwi lye twavavuziyaga imwe lyope tutasanginye nilya Ena nilya Ndali.

19. She wope numwana wa Mulungu u Cilisiti Yesu we tumukumusizye mumwiñ'umu nane nu-Silwani nu-Timoti, wope atasanginye gegavili nilya Ena nilya Ndali pupo, ha, uwene we ENA shima.

20. She zyonti zy'u Mulungu afigine naswe zyzinzil'ukuyipel'ukuva we Ena mwmwakwe wuyo. Zyzinzil'ukuyipel'ukuva we Ameni, mwe pakuti tumushindish'u Mulungu iswe.

21. We wuyo Mulungu swe-nti namwe naswe w'akutugomw'amaha mwe mwa Cilisiti, w'akutupaha nimbono,

22. we nukutulemezanya nishilemezanyo shyakwe atule-

mezinye w'atupiye nu-Mpepo ukuti shya kupinjiha mumoyo gitu.

23. Nimfwa inza she nkulandil'ine akunkanila na we Mulungu ine nkuti kwe kupepelezya navapepelezyaga pala pe ntinzile havili mu-Kolinti pala.

24. Mutatinji nkutaha nkutiswe vamwene iswe ulwitiho lwiñu, ndali, swe vakuvimila izya kuseshela imwe. She lwe musimime imwe pe luvapiye ukusimama lwe lwitiho.

2.

1. Ine pe ndemukuyisajila nene neka lwe ndemukuti ntavuyizyaje ukwinza kumwiñu kanukwo lwe nswimililwe.

2. She nga ntili mbapelelej'izya kuswimililw'imwe, p'ali kwi lelo uwa kunsansamusy'ine? Nkuti mulipo mwenemwe mweka, mwe havili mbapeley'ukuswimililwa.

3. Pendemukuvasimbila zizyo zye nkavasimbilaga; she ndemukuti vatalilemukumpelela ine ukuswimililwa vuvo ve vahondeye ukumpelel'izya kunsansamusya ine. She zye mbamañil'ine imwe mwenti, ukuti izi zye nkushel'ine zye namwe mukushela zizyo mwenti namwe.

4. She ndemukuvasimbilane wa muvupotwe ne wa muvuhamantanelwa mumwoyo, ne ndemukukut'amansozi. Mutatinji ntili mbapelelej'ukuswimililwa namwe ndali, ndemukuti pe vakumañ'ishikunzi ine shye shikuvalafushila imwe.

5. Nkand'uwen'uno w'apezil'uvuswimililwa, vwe vuswimililwa vunuvu mutatinji ingavanga vw'ampeleye nene neka ndali, nkuti mwenti namwe avapeleye. Mañi, she nkuti ntapitilizye ukuvayang'imwe.

6. Lijiye lelo! Mumusunzite lilyo lye mumusunzite mwe vinji.

7. Pe mutontoloshe lelo, muswil'izyakwe mumukundilizye. Yeñi, mumwo mwaga je ing'uvuswimililwa vupitilizye vukumumila wonti.

8. Penkuvatontelalel'imwe nkuti: shinishi lelo p'ayaje shye shikunzi kumwiñu.

9. She zye ndemukuvasimbila zyope nazinizi, she ndemukuti mwe nkuvamañila ukuva mwe vatungamu, inga nazile mukusajila zyoniti.

10. Uno we nga mukuswil'izyakwe imwe, we nane nzi-swiliye. She nane zye nga

nkuziswila zya muntu ine, inga nkuziswila zimo zye nkuziswila lwe nkuvakumbuha mwenemwe kuminso kwa Cilisiti.

11. She nkuti u Setano atahopaje. Sh'izyene zy'uwen'akambusile nzila mumwoyo wakwe, zy'unan'asyay'ukuzimaña ?

12. Lwe mbazil'ukutiha mu-Tiloya, lwe nkuti njanguji-nongwa zya kapukumushila mumwo zya Cilisiti, pe ndemukwaga umwen'aniguliye kushilyango.

13. Nkandi ndemukusit'u-kusansamaha muhati yame, she nazil'u Titu uwamwit'umucilisiti numo, pe ndemukulagana nayo ndemukuwuh'ukwala mu-Maketonya.

14. Tutinji: "wasalipa wavyomba" kwa Mulungu we shima akutupela mwa Cilisiti ulululuto, we numunsi wa nongwa zya kumumañila mumwo wuyo, atupiye sweno-swe atili zye muyangajo zikwilaje munkaya zyonti.

15. She tuyipezil'ukuwa swe mfungo lw'akutuping'u Mulungu mwonti na mul'ava ve vakupokwa na mul'ava ve vakutupulwa.

16. Sh'ava, ve tuyipezil'u-

kuwa swe mununsi mufuma muvufwe mupela vufwe havili. Nkand'avamwavo vala ve tuyipezil'ukuwa swe mununsi mufuma muvulanzi mupela vulanzi havili. Nkandi zy'unanu ahondeye lelo zinzizi ?

17. Sh'iswe tute fwe vintji vonti. Izwi lya Mulungu iswe tutakuligakula ukuya lya kalancela mumwo ndali, iswe lwe tukuyanga, p'amaazwi gitu gakuñama namuvusitama-tuji namwa Mulungu, swe wa mwa Cilisiti, sw'akutiweña mu-Mulungu.

3.

1. Apene lelo she tukuyanga zinzizi, amwe kwe kuvuyizya tukuvuyizya havili tukuyilajizya kumwinnu ingavanga? Amwe tali fwe vanji, tukula-v'avakalata ava kutulajizya kumwinnu? Ingavanga tukuti mutusimbil'avakalata ava kutulajizizya mwenemwe?

2. Uwen'uwit'ukalata we mwenemwe. Musimvilwe mumoyo gitu. Vont'avantu vavamañile imwe vakuvayanga inza sh'umuntu akuyanga pakalata.

3. She mulolesil'imwe ukwava mwe kalata wa Cilisiti.

Mw'ivapezile ye yit'imbo-mbo. Mutasimylwe nutinte ndali, musimylwe nu-Mpepo wa Mulungu w'alipo. Mutasimylwe pamatafili ga mavwe ndali, musimylwe pamatafili ga moyo ga vantu.

4. She luli vovulo ulutungamilo lwitu lwe tumutungamiy'u Mulungu iswe, lw'atupiy'u Cilisiti.

5. Mutatinji tuyevesite sweneswe sweka ukusiva zimo sweswe sweka ndali. Uvwen'uvuyevesi vwitu vwe tuyevesite vufumile kwe kwa Mulungu.

6. W'atuyevesizye ukuti tube swe vavombezi va mwa Tesitamenti umupwa, w'atasimfile mwe muhasimbe vwelele ndali. Uwen'asimfile mwe mwa Mpepo. Sh'ahasimbe he hakugoga. Nkand'uwen'u Mpepo w'akupe-l'uvulanzi.

7. She vwope nuvuvombezi vula vwe vwagogag'avantu vwe vwasimylwe nahasimbe pamavwe—nkuti vwope vwali nuvumwamu vwakwe. Sh'avana-Yisilayili vanilaga ukumweña kumins'u Mose, sh'al'umumwamu uvumwamu vwe vutakuhava uku-guva.

8. Pe vwati vusit'uku va nu-

vumwamu uvulusyi lelo uvuvombezi vwe vukumuvombe-l'u Mpepo ?

9. Apene lelo ing'uvuvombezi vwe vwayangag'ilya kutupul'avantu, inga vwope vwali nuvumwamu vwakwe, pe vwati vusite ukulafuha u vumwamu uvwen'uvuvombezi vwe vukuyang'ilya kugoloshela mumwo swe vantu ?

10. She panapa pavuvombezi ipa, pe vula vwe vwali nuvumwamu vwakwe, pe vufuviliy'uvumwamu. Sh'uvvvene vunuvu uvuvombezi vulusizy'uvumwamu.

11. She nga hope nahala he hasililishila,—inga hope hajenzite muvumwamu vwakwe,—pefwane hakupitilizya ukulusya uvumwamu he hakuvanga shima.

12. Pe lelo, she tuli nuluvuvilo lunulu pe tukuyanga palusaña, tukuyanga tutakuziyiha.

13. Tute inza sh'u Mose iswe w'ayizizile nahakuyiziga kuminso, sh'atili avana-Yisilayili vateñaje he hakwepa huho he halemukuguva.

14. Avene ñene nukwumavumile munsivo. She naku-shinishi ukwo ishizigo shili pe pa Tesitamenti umukali shi-

takukupuha avene lwe vakuvazy. Sh'ishyene shikupusile mwe mwa Cilisiti.

15. Nakushinishi ukwo, lwe vakuvazy'ukalata wa Mose, pe shizigo shili pe pamoyo gavo.

16. Nkandi lumo inga vinzil'ukupinduha kwa mwene, p'ishizigo ishi shikwinza shikukupuha.

17. Uwen'umwene nene we w'u Mpepo. Ilel'apene pe ng'alip'u Mpepo wa mwene, pe vwe vusatushe vutupu pupo.

18. Iswe swenti tukuvwen'uvumwamu vwa mwene mwiloli, swe vakupushe muminsu. Tulilemukwanduha tulilemukuholana nawo ishyati. Tukufuma muvumwamu vumo tukwonjezya tukwinjila muvumwamu vwamwavo uvunine. Inza sh'akutujenzya wuyo we Mpepo wa mwene.

4.

1. Mwe mumwo lelo, she tuhonzize vovulo iswe uvuvombezi uvu vw'atupiye mulupepelezyo lwakwe lw'atupepelezize, pe tutakusilikitwa ndali.

2. Iswe tuzizile izya kukwilu imwamisitwe zyonti zye mwiho. Tulesile nuvugulu-

gulu vwonti, zyope ninongwa zya Mulungu tutakuzigalulandali, iswe vwe vwanalyoli vwe tuyilajizize kuñeñezyo zya vantu zye vakutweñezya mumwo vonti. Zye tukuvomba akutweñ'u Mulungu.

3. Inga twazil'inongwa zya kupulumushila mumwo zyitu, zye tukukumusy'iswe, inga twazile zikupishilwe, pe zikupishilwe kuli vuvo ve vakutupulwa.

4. Ve vuvo ve ilungu lya pamwan'ipa livadovoy'insivo avasitakwiti'iva. Livadovoye ukuti vateñaj'ukwaha ululungalilo lwa luhozyo lwa nongwa zya kupulumushila mumwo zye zikumuyang'uvupit'u Cilisiti, nkutah'ululungalilo lwa luhozyo lwa shyati shya Mulungu.

5. She tutakuyikumusya sweneswe ndali. Tukumukumusya we Cilisiti Yesu tukuti we w'umwene wuyo. Iswe tukuti swe vazya viñu, pe pa zya Yesu.

6. Sh'u Mulungu w'aluyan zil'uluhozyo ukuti lwahaje lufumaje mushisi, we wuyo ayasile mumoyo gitu, sh'atili ululungalilo lwa luhozyo luhozyaje mumwit'iswe, swe tuweñi uvupiti vwa Mulungu, vwe vulolesile kuminso kwa Cilisiti.

7. Ahen'ahakuhakunda hagogu hanaha tuli naho mwe munsonta zya ntope, pe pakuti amaha amalafushe galolehaje ukuva ga Mulungu, gatavanje fwe ngati gafumile mwe mumwit'iswe.

8. Ukulemencelelwa kwe tulemencelilwe mwonti namwonti, nkandi tutakupotwa. Ukusova kwe kukusova, nkandi tutakuti kusoyile kulesile iswe.

9. Ukutuywima kwe vatu-ywimile, nkandi tutakuleshelwa muvulugu. Ukutupamizya vakutupamizya, nkandi tutakufwa mumwo.

10. Shima lwe tukuzyungula, pe mumuvili mumwit'umu mwe tukufwa ukufwa kw'afwilag'u Yesu. She tukuti vwope nuvulanzi vwa Yesu vwinze vuvoneshe mumuvili mumwit'umu vwope.

11. Sh'iswe swe tulipo tukulandila tukutajilwa muvufwe shima, she swe va Yesu. Vwope nuvulanzi vwa Yesu pe pakuti vwinze vuvoneshe mumuvili umufwe wununo vwope.

12. Mwe mumwo lelo kwe kuva uvufwe vukuloleh'ukuvomba mwe mumwit'iswe, nkand'uvwen'uvulanzi vwe vukuloleh'ukuvomba mwe mumwiñu imwe.

13. She tuli nawo we Mpepo umupelalwitiho, wuyo w'ayanziwe mumazwi ge gakuti: "nitisile, zye zizyo njanzile nukuyanga," pe naswe tukwitiha, ilelo pe nukuyanga tukuyanga.

14. She tumumañil'uno w'amuzusizy'umwen'u Yesu, tumumañile ukuti naswe alilemukutuzusya poka nu-Yesu, tumumañile ukuti kwope nakuminso kukwakwe alilemukutuviha poka namwe.

15. Zyonti zinizi lelo akuvakumbushila mwenemwe uwene, sh'akuti uvwil'uvu vuyulaje mwe muvinji, pe vukwinza vukupel'ulupi lwe lukulafuha ukumup'uvupiti u Mulungu.

16. Mwe mumwo nkuti tutakusilikitwa iswe ndali. Iswe nashe ng'akumensuha umuntu witu wa kunz'uno, pe we washi. She p'uwen'uwa muhati, w'akwandulwa gont'amanda.

17. Sh'uvwen'uvupotwe vwitu uvupupusu uvu, vwe vutakuhava nukupitilila, vwe vukupitilizya nkani ukutupelel'uvupiti uvulusyi uvumwamu vwa mukunjikunji.

18. Vukupel'iswe sw'aminso tutakweña kul'iyi ywe

vikuloleh'apazelu, sw'aminso geñizye kul'iyi ywe yitakuloleha apazelu. She ywe yikuloleha muminsö ywe ywa shinishi. Nkand'iywene ywe yitakuloleha muminsö ywe ywa mukunjikunji.

5.

1. Sh'iyen'inumba yitu y'ihema ilya pamwana panapaino, nashe ng'ikwinza ikumongolwa, pope tumañil'iswe ukuti pe tukuvala tukwaga ninzenje y'azenzil'u Mulu ngu, inumba insita kuzengwa ninove iya mukunjikunji kumwana kula.

2. She zye zizyo nukuyivunanzya tukuyivunanzya nkani iswe, she tusamyle ukupatinkanya vwelele ukukwata inumba yitu infuma kumwana ila.

3. She nga nalyoli inga tukwasite, pe tutalilemukujenda vwelele.

4. She shinishi she tuli mwihema linili, pe tukuyivunanzya swe vamwamu mumoyo, she tutakasim'ukuyizulandali, iswe tukasim'ukupatinkanya vwelele ukukwata, she tukuti ahafwe hanaha inga hamizilwe kuvulanzi.

5. Uwene ñene w'atuyananizizye nzil'iswe ukuti tuve

tuzyaje zinizi, we w'u Mulu ngu w'atupiye nzila nu-Mpepo ukuti shive shya kupinjiha uwene.

6. Ilelo pe tutungamiye shima. Nukumañinsanya tumañinsinye ukuti shinishi she tuli mumuvili umu suti, pe tuli kuvujeni tute kukwitu kwa mwene.

7. She likutujenzya lwe lwitiho mwidala lyitu umu, mutatinji ingavanga zikutujenzya zimo zye tukwena muminsö.

8. Nkandi tutungamiye. Ukwen'ukwepa kwe tukuti inga twepaga mumuvili umu, inga twavala ukusamila kuhaya kwa mwene.

9. Mwe mumwo tukuyikungula tukuti tumuhondele wuyo mwonti namwonti, nashe nga tuli kuhaya nashe nga tuli kuvujeni.

10. She swenti tukuval'ukuloleha pilonjelwi lya Cilisiti. Pe swenti tukuywaga yiywo ywe tuvomyle lwe tuli mumuvili wununo, un'iywakwe un'iywakwe ing'iywinza ing'iyivivi.

11. Mwe mumwo lelo she tumumañil'umwene ukuti we wa kumañila iswe, pe tukwovelova navantu. Uwen'u Mulu ngu we tulolesil'apazelu ku-

kwakwe ukuti tuli vulive tuli vulive. Havil'ine nkusuvila nkuti namwe mutwenizye muñeñezyo zyiñu mutili vali vulive vulive iswe.

12. Mutatinji tukuvuyizya ukuyilajizizya kumwiñu nohavili iswe ndali, she tukuva-vuzya zinizi, kwe kuvapa hamo ahakuyikunjila mumwo lwe mukuyitimila mumwit'i-mwe, lwe mukwamula kuli vuvo ve vakuyitimila zye zya kunzi vwelele, ve vataku-yitimila izya mumwoyo.

13. She nga twapenil'ishipe-na, pe twamamupeney'u Mulungu. Ing'ishi tusankine, pe mwenemwe tukuvasivila mwenemwe.

14. She shye shikunzi shya Cilisiti shye shikutusinjilizya rovulo iswe. She tumañinsi-nye nzil'iswe tutili : inga vont'avafwiliye woka mwene, mwe mumwo mwe vafuye vonti.

15. Apene lelo lw'avafwiliye vont'uwene, p'alemukuva-fwila ukuti ve vakulandila shinishi, vatavanje vavo vuvo ndali, vavanje va wuyo w'atili nukuvafwila atili nukuvazyushila.

16. Pe lelo iswe tukwanda shinishi pe numo tutakumu-mañila mw'avalij'umuvili. Nashe nga u Cilisiti twamu-

mañile mw'avalij'umuvili lu-lwo, shinishi pe ndali pe tuta-kumumañila mw'avalij'umu-vili.

17. Pe lelo uno we ng'ali mwa Cilisiti, p'ayipezil'uku-va mupwa. Utwa muvukali twe twe file, yeñi tulolesile utupwa tweka.

18. Nkandi zyonti zinizi zifumile kwa Mulungu, wuyo mwene w'ayikundinye nasweneswe. Ayikundinye nasweneswe mwe mwa Cilisiti, ilelo havili alemukutupa nimbombo ya kukumusya ulukundano lunulu.

19. Sh'u Mulungu amali mwe mwa Cilisiti alemukuyikundanya weka ninsi, alemukusita nukuvavazizya incilanyo zyavo zye vashiliny'inkomelezyo zyakwe avantu, alemukuviha mwilomu lyitu izwi lye likukumusya ulukundano lunulu.

20. Pe lelo swe vahavizya tukumujendela we Cilisiti. Nashe nga tukuvatontel'i-mwe, pe we Mulungu akuyanjila mwe mumwitu iswe. Kwe kuva lelo we w'u Cilisiti akuvalambilizya, lwe tukualambilizya iswe lwe tukuti : mukundanaje nu-Mulungu.

21. Sh'uwene alemukumusend'uno w'atavumañile nu-

kuvumaña nakumo uvutalamalanda, we wuyo alemukupel'ukuva vwe vutalamalanda, alemukutupelela swene-swe iswe ukuti mwe munwakwe wuyo mwe tuyipelaje ukuva vwe vugulosu kwa Mulungu.

6.

1. Swe vavombezi avamwĩnu tukuvayinzany'imwe tukuti: uvwila vwa Mulungu kwe ndali ukuvuposhela fwe ngati vwa shyaha.

2. She wope akuti: nkwi-yuye pamwah'umwinza, nkutuye pisiku lya vuposhi. Yeña lelo pe pamwah'umwinza shinishi, pe pisiku lya vuposhi shinishi.

3. Numo tutakumupelela nahamo aha kuyipunuzya pupo she tukuti imbombo yit'iswe ye tuli nayo itasamulwaje, ndali.

4. Mutuntu twonti tukuyilajizizya ukuva swe vavombezi va Mulungu, swe vazyihumulaha mwonti namuvupotwe namuvulemencelelwa namuvufiñanu;

5. nashe nga tukusyempwa nashe nga vakutwigalila munumba zya va muñololo nashe nga vakututupuzizy'ahapaka namuvwahayikungule nashe nga tukushezy'uvusiku

vwonti nashe nga tukufunga;

6. namuvuzelu namuvusin-kamizyo vwonti vwe tuzimañinsiny'inongwa namuvutelefu namuvutonsu namwa Mpepo mufinjile namushikunzi shye shite namafuji;

7. namunumu mwe tukuyanjila izya nalyoli namumaha ga Mulungu namwe tukulwimpalala zya vugulosu nakumulilo nakumumongo;

8. nashe tukushindishilwa nashe tukusamulwa nashe tukukumukwa ukuva swe vavi-vi nashe tukukumukwa ukuva swe vinza nashe tuli fwe ngati swe vatezyavantu she swe vanalyoli;

9. nashe tuli fwe ngati numo atatumañile lwe vonti vatumañile, nashe tuli fwe ngati tukuziliha lwe swe valanzi, nashe tukusundwan-kandi tutakufwa;

10. nashe tukuswimililwa nkandi swe vasangalusu shima, nashe swe vapina nkandi tu kuva twalil'uvu dumbe vam'avinji, nashe tute naywo nayimo nkandi tuli naywo ywonti.

11. Tuvusizy'amalomu gitu tukuti tuyanje namwe mwe va-Kolinti, tubabaye mumoyo.

12. Mumoyo mumwit'umu mute mufi'nanu lwe tukuvi-njizy'imwe, nkand'imwe mwe vafi'nanu amoyo imwe.

13. Nkw'ukuviha pupo namwe. Ukubabala namwe shyonu? Nkuyanga she mwe vana van'imwe.

14. Kwe ndali ukulemanya navasitakwitiha ikoli iyavo. Vwe vuli nuvulilano lelo nuvugulosu navusitankomelezyo? Vwe yili nuvulilano nuhuhozyo nishisi?

15. Ukwen'ukwitinkana nu-Cilisiti nu-Belyali vali nu-lwitinkano lelo? Numwitihi numusitakwitiha vali nuvugavanil'iyintu lelo?

16. Ni'umb'imfinjile ya Mulungu iyitinkine namalungu lelo? She 'umb'imfinjile ya Mulungu w'alipo ye mwenemwe. Inza she lilyo Mulungu atili: nkusamila mwe mumwavo, nkuzyungula mwe mumwavo. Ine nkuvane ne Mulungu wavo, avene vakuva ve vantu vane.

17. Mwe mumwo nkuti mufume mumwavo, muyisavule, ly'akuyang'umwene. Mutapalamilaje kuyihandamanu, pe nkuvaposhel'ine,

18. pe nkuyipel'ukuva neso ine, ilelo pe namwe mukuyipel'uva mwe vana vane na-

vanayuli navantanda, ly'akuyang'umwene muhata-maha gonti.

7.

1. Ilelo mwe vamwitu mwe valyamay'imwe, she tuli nazyo zya lumfingwi zinizi, pe pakuti tuyizelufwaje lwo-nt'uluhandamano nulwa kuyihandamanya umuvili nulwa kuyihandamanya umpepo wa muhati, twanzaj'uvufinjile uvwila swe tukumu'il'u Mulungu.

2. Uko lelo mutupanje pavuyo mumoyo gi'nu, she numo tutamupeleye nazimo imbivi iswe, tutamunanzile num'umuntu iswe, numo nuwa kumusheyw'iywakwe iswe umuntu.

3. Lwe nkuvavuzya zinizi pe mutatinji nkuvayanga vuvi imwe zinizi ndali, she njanzile suti ntili muli mumoyo gitu imwe. Nashe nga tukufwa pe tuli swenti, nashe nga tukulandila pope tuli swenti.

4. Mbatungamiy'imwe mumwoyo wane, nkuyitimila mwe mumwi'nu nkani, nizuye nulusuvizyo, nizya kuseshela ine zikulafuha pope nashe nga tuli muvupotwe.

5. She lwe tuvazil'ukufiha mu-Maketoniya, pope tulemukwaga napamo apa kusansamuh'amavili gitu ganaga ndali, tulemukulemencelelwa mwonti namwonti. Kunzi kwe kulemukuva vulugu vutupu, muhati mwe shilemukuva shitetemwi shitupu.

6. Nkand'uwen'u Mulungu w'akuvasuvizya ve nga vayingizize mumoyo w'alemukutusuvizya lula lwe tuhomine nu-Titi.

7. Havili mutatinji lw'atusuvizize lwe luhomano lweka lwe tuhomine nawo ndali, ahen'aha he hatusuvizyaga iswe, lwe lusuvizyo lwe mwamusuvizize mwencmwe. Sh'akutuvuzya nukusamba kwiñu kwe mukunsamb'ine nukukuta kwiñu nuvwahayikungule vwiñu vwe muyikunguye kunongwa zyane. Ilelo pe ndemukupitilizya ukushela ine.

8. She zye namavapeley'ukuswimililwa nukalata wan'ula, zye mutatinji nkuti ingavanga napuyile ndali, pope nashe nga natili ingavanga mpuyile—she nazil'ukalata ula avapeleye ukuswimililwa—

9. pe shinishi pe nkushela. Havili mutatinji

nkushela zila zye mwawimililwaga imwe ndali, nkushela she nazile ukuswimililwa uku kuvapeley'ukupinduha. She kuswimililwa kwe mwamaswimililwe kwe kulandite pe palukasamo lwa Mulungu; sh'uwen'atili: tutavanangaje napamo iswe imwe.

10. Sh'ukwen'ukuswimililwa kwe kukulandata mu mwo mw'akasim'u Mulungu kukupel'ulupinduhu lupelakupokwa, lwe numo atakuyanga nalumo ukuti mpuyile. Ukwen'ukuswimililwa kwa mumsi umu kukupel'ukufwa.

11. Imwe mutakweña lelo ukwen'ukuswimililwa kwe kulandite mw'akasim'u Mulungu kwe mwamaswimililwe imwe?—Kwe kupangamala vuli imwe shinishi lwe kuvagandusize. Kwe kuyinonelezya vuli shinishi! Vwe vwahayikungule vuli shinishi! Kwe kusamba vuli shinishi kukwane! Lwe luñilo vuli shinishi! Lye lisunde vuli shinishi! Mulolesile mwonti namwonti ukuva mwe vazelu inongwa zinizi.

12. Apene lelo pe navasimbilag'ukalata ula, mutatinji pe ndemukupakumbuha ve vavili numutalamalandu

numulanduzy'amalandu ndali, ine pe ndemukuvakumbuha mwenemwe, ndemukuti pe vwahayikungule vwiñu vwe mukuyikungula kuzyitu vwe vukuloleha nakuminso kwa Mulungu.

13. Zye zitili nukutusuvizya zinizi. Havili pamwana palusuvizyo lunulu pe tulemukupitilizy'ukuseshela zizyo zy'aseshelag'u Titi. She mweni mumusansamusi-zy'umpepo wakwe wa muhati mumwakwe.

14. She zye navatimaga kukwakwe imwe, zye mutansusizye napam'ine ndali, inza she zyonti zye twavavuzyaga imwe zyali zya nalyoli, she luhonzizye lwope nulutimo lwe tuyitimile kwa Titi, lwope luyipezil'ukuva lwa nalyoli.

15. Uwen'umwoyo wakwe ayonjezizye nukwonjezya ukualafushila imwe, sh'akukumbuh'ulusajilo lwe mwamuposheleye imwe mulemukuti nukuñila mulemukuti nukutetema.

16. Zye nkuseshel'ine, she nazile mbatungamiye zyon-
nti.

8.

1. Tukuvavuzya mwe vawwitu uvwila vwa Mulungu

vw'avapiye ava muvivanza ywa mu-Maketoniya.

2. Sh'avene pope nashe ng'uvuhamantanilwa vwa-valingag'ululingo lwinji nkani, p'avene lulemukulafuha uluseshelo. Pavupina vwavo uvwivizu pe vitemukulafuha iywa kusangulizanya iywa shikuku.

3. Nkuvahomeshezya ine nkuti vayisesile veka ukusangulizanya vatahalinga mwe yivaliy'iywavo ndali, nkuti valemukushizya nukushizya mwe yivaliy'iywavo.

4. Valemukututontela valemukutulambilizya nkani valemukuti: mutwitihaje naswe uvwil'uvu vwa kuyanana navo ve vakuvavombel'ava-finjile.

5. Avene kwe ndali ukupela pupo pe twasuvilaga iswe ndali, she valemukutaliha ukuyitaga veka vuvu nakwa mwene nakumwit'iswe, inza sh'akasim'u Mulungu.

6. Ilelo pe tulemukutontel'u Titi, tulemukuti uhamalilizyaje fwane na muva-Kolinti uvwila vwa kusangulizanya, vwe twamanzite mu-
mwavo.

7. Nkand'ine nkuvavuzya nkuti: inga mwalafuha uvwila vunuvu inza she mu-
q 2

kulafuha ywonti shima, mutili nulwitiho mutili ninjango mutili nulusinkamizyo mutili nuvwahayikungule vwe mukuyikungula kuziyonti mutili nishikunzi shye mutukunzite iswe.

8. Zye ntakuvahomelezya luhomelezyo ndali, she nazi-l'avanji vakuyikungula, pe nkuti nciman'ishikunzi shyi-nu inga shikunzi nalyoli.

9. She muvumañil'uvwila vwa mwene Yesu Cilisiti, w'alemukuyigugula pal'imwe, we muhatashyo ywonti, sh'atili uvupina vwakwe vukuvapelela uvudumbwe imwe.

10. Kwe kuvavuzya nku-vavuzya zye nkusiv'ine. Sh'ine nkuti zye zikuva-hondela ukuvomba zinizi, mwe mwanzite we mwah'ula mutili nukuvomba muvo-myile mutili nukuyiseha mu-yisesile.

11. Uko lelo simumalilizya-je nukuvomba. Inza she kwalip'ukuyiseha nukuyiseha, she vwope nuvumalilizyo vwa kumalilizya vwope vuvanje pupo vovulo lelo, vwope vulantate mwe yivaliye ywe muli naywo.

12. Sh'ukuyiseha inga kulipo we muntu, p'uvwinza vwaho vukulinjilwa muli yi-

ywo yw' uli naywo, vuta-kulinjilwa muli yiywo yw'ute naywo.

13. She mutatinji nkuti muvasansamusy'avanji lwe nkuvapatinkany'imwe ndali, nkuti muyanane mweni.

14. Inza she shinishi lelo, pe ywe yikulafuh'imwe yivananye vala mwe vasoveye, pe nga lumo pope ywe nga yikwinza yikulafuh'avene, pe yikwinza yikuvayananya imwe havili mwe nga musoveye namwe. Ilelo pe mukuyanana mweni.

15. Inza she lilyo lisimyi-lwe lye likuti: vope na ve vasevag'iywinji yilemukusit'ukulafuha, vope na ve vasevag'iyinsi, yilemukusita nukusovela.

16. Nkugw'ulupi kwa Mulungu ine nkuti wasalipa, she nazile avisile vwahayikungule vuvwo vwe ndinavwo nane mumwoyo wa Titi uwa kuti mbatule imwe.

17. She lwe nkuti imuyinzanye pendemukwaga akwitiha. Ena nukuyikungula ndemukwaga ayikunguye nzila uwene ukuyiseha weka ukwinza kumiñu kunukwo.

18. Nkandi tumusogosizye poka nawo nuwamwitu umu-

cilisiti w'akumusile ulutimo munongwa zya kupulumushbila mumwo mwonti muyivanza.

19. Havili mutatinji akumusile kwe kukumuha kweka ndali, nukumulema kwope vamulemile ava muyivanza, vatili wa kujenda nawo iswe idala lya vwila vunuvu vwe tukuvombel'iswe vwe tutili vwa kumushindiha we mwene, vwe tutili naswe vwa kuloleha mumwo ukukasama nalyoli iswe.

20. She tulemukuti injele zive pupo iswe, num'atinz'ukutulonga nazim'ishipaha mwe yipinzinye yiniyi vwe tuvomyile iswe.

21. She tukuyananya nzila zye niza iswe kwonti nakwonti nakuminso kwa mwe ne nakuminso kuvantu.

22. Tumutumile poka navo nuwamwavo uwamwitu umucilisiti, we tumuweeni havili havili mutunt'utwinji ukuyikungula nalyoli. Shinishi nene pe twazile alusizye nukulusya ukuyikungula sh'avatungamiy'imwe.

23. Inga mukumbuzilizi imwemukuti we washi uwen'u Titi, pe nkuti: we wamwitu ine, umuvombezi wamwitu imbombo ye nkuvavombel'imwe. Inga mukuti ve vashi

aven'avamwitu avamwavo iva, pe nkuti: ve vuvo ve yivatumul'iyivanza. Lushindiho lwa Cilisiti avene.

24. Venaje lelo nishikunzi shyiinu ukuva shya nalyoli shyope nulutimo lwe tukuyitimila mumwiinu lwope valwenaje ukuti lwa nalyoli, ywont'iyivanza vamaue ukuti nalyoli.

9.

1. Iywene iywa kuvasungulil'avafinjile, ywe nati mbasimbile ywashi.

2. She mbamañil'ine ukuti mwitisile mpela, she zye zizyo nkuyitima nashe nkuyanga navo ava-Maketoni nkuti: aven'ava mw-Akaya vitisile ukusangulizanya we mwaha. Zyope nizi valemukuvuh'ukusangulizany'avinji zivasisile lwe vamazile muyikunguy'imwe.

3. Zye zizyo mbatumul'avamwitu mutatinji vashi, ndali, she nkuti zye tukuyitimila mumwiinu zinizi, zitayipelaj'ukuva zya kuyanga vwelele ndali, nkuti vinze vagaje muyisenginye nzila lwe vafisile, inza she lilyo mbavuzizye ine.

4. Ava-Maketoni ve nga nkwinza navo, vatinz'ukwa-

ga mushili mukuyisenganya vwelele, ilelo pe tujende nukumwam'itwe iswe,—imwe nkuti ingavanga—zye twa-mavatungamiye.

5. Zye zizyo ndemukuti hianza ukuvalambilizy'avamwitu ukuti valongolele kwilongolela avene ukwinza kumwiñu kunukwo; vandane ukuyanany'uvulote vwiñu vwe mwayifinzizye nzila vwe mwatili tukuyananya. Ilelo pe iswe twinze twaje yiyane yilolesile ukuya ywa vulote nalyoli, yitavanje fwe ngati ywa vwimi.

6. Zinizi nkuti: uno we ng'akuvalalih'ukupesa, w'aliyaga akusalala ukuyuna; uno we ng'akupesa mwe muvulote, w'aliyaga ukuyuna na mwe muvulote.

7. Vonti vapesaje yiywo ywe nga vayisesile nzila mumoyo gavo, un'iywakwe un'iywakwe. Numo atapesaje iywa kumuvava muhati, numo atapesaje iywa kumusinjiliza. "She we mupesa muvusangalusu u Mulungu amukunzite."

8. Amañil'uwen'u Mulungu ukuvilizya vwont'uvwila mwe vuvaliye mumavila mumavila, namwe pe pakuti zilafushe zye mbomb'ininza

lwe shima mukuti yijiye yiniyi imwe.

9. Inza she lilyo lisimvilwe lye likuti: "Apesile avapiy'avapina. Uvugulosu vwa-kwe vukuvanga vwa mukunjikunji."

10. Uwen'uno w'akuti nimbeyu akumunincilizya umupesambeyu akuti nuvugali akumunincilizya w'akulya, w'alilemukuvanincilizya namw'imbeyu, alilemukuyiyuzizya ive ninji. W'alilemukuvamezezya ninsanga zya vugulosu imwe.

11. Ilelo she mulonsile ywonti pe mulolehaje ukuya mwe vashikuku imwe. Ilelo p'ishyen'ishikuku shive shikupel'ukugw'ulupi kwa Mulungu lwe tuvazil'ukuyiviha.

12. Sh'imbombo ye mukuvomba iya kusangulizanya shinishi mutatinji kwe kuyananya mukuyananya kweka inzala ya vafinjile ndali, iyene ipezile nukulafuha izya kugw'ulupi ulwinji kwa Mulungu.

13. Ilelo lwe vaweñi imbombo yinu yinino ukunona, pe vinze nukumutinih'u Mulungu avantu, she valiyaga mutili nukulandata nalyoli mwe mukwitih'inongwa zya kupulumushila mumwo zya Cilisiti mutili nishikuku uku-

vatula navene vuvo nava-
mwavo vonti.

14. Ileo pe mwope namu-
mputo zyavo zye vakuva-
putila imwe, pe vali nalyo lye
lya kuvasamba nkani, ilya
kuti inga twahomana navo
muminso imwe, she vasil'u
Mulungu alusizy'ukulolesy'u-
vwila kumwiñu.

15. Uwen'u Mulungu we
tutinji "wasalipa wavomba"
kukwakwe iyikunjilwa ywa-
kwe iyisitayinine nayimo.

10.

1. Nkand'ine ne Pavuli nku-
vayinzanya na vwe vutonsu
na vwe vutelefu vwa Cilisiti,
ne munazile nukuyisya lwe
tukulolana muminso namwe,
ne nkugoma lwe nd'uku-
tali.

2. Nkuvalambilizya nalyoli
nkuti lwe ninzile kunukwo,
pe mwinze mwandaje muta-
mpelelaj'ukugom'ine uvugo-
mu vwenkuti ingavanga nku-
val'ukuyanga mumwo lwe
nkulongana navo vamo, ve
vakuti vakulandata zye zya
muvuli wa mbivi lwe vaku-
tutah'iswe.

3. She nashe ng'ulwen'ulu-
jendo lwe tukujendela lwa
mumavili wa mbiv'uno, — u-
vwen'uvulugu néne vwe tu-

kulwa, vw'atatutumil'umu-
vili wa mbiv'uno.

4. Sh'impalala zytu zya
vulugu zye tukulwila, zite
zya muvili wa mbivi ndali,
izyene zya maha na kwa
Mulungu, zya kumongolanya
nimboma.

5. Tukuzimongolanya na-
zye nsivo tukufushila na ge
mimbwa gonti ge vabanile
ukuti inongwa zya Mulungu
zitapitilile ukuvala kuvantu
vonti. Zyonti ninsivo zya
muni tukuzifunga ukuti zi-
konzaje kwe kwa Cilisiti.

6. Shima tuyisenginye nzi-
l'iswe tukuti tuve tuvasunda-
j'avantu vonti ve vakuzyila,
inga twinzil'ukwaga mwiti-
sile mumazil'imwe.

7. Zye mukweña zye zilo-
lesile muminso. Uno we ng'a-
yiweni weka atili ne muntu
wa Cilisiti ine, w'atukumbu-
she naswe, atumañaje ukuva
swe vantu va Cilisiti naswe
lelo, inza sh'uwene wa Cili-
siti wope.

8. She pope nashe nga na-
tinji mpitilizyaje ukuyitima
amaha gitu g'umwene atu-
piye, g'atupiy'ukuzeng'ulwi-
tiho lwiñu, g'atatupiye uku-
mongolanya yimo, pope zi-
takuva pupo nazimo ine
imwamih'itwe.

9. Zye nkuvavuzya zinizi she nkuti ntavanje fwe ngati nkuti mbagandusye navakalata ve nkuvasimbila.

10. Sh'avene lwe vakunjannga pe vakuti: "avakalata vakwe vamwamu vali namaha, nkand'ing'alipo wuyo umuvili, pe mutonsu vwelele, yope ninjango yakwe lw'akuyanga ite ya kuyinila."

11. Uno we ng'ali vovulo, w'akumbuhaj'ahinza, sh'imbombo zyoutu, lwe twinzil'ukufiha kunukwo, pe vali lemukwaga ziholine namazwi gitu, ge twasimbaga pakalata lwe suti tul'ukutali.

12. Sh'iswe tutakwanz'ukuyumyulila ukuyiholanya nawo nukuyanana nawo woka wa vala ve vakuyilajizya weka, ndali, sh'avene na she nga vakuyilinjala vuvo vatupu, pe vakuyilinjala shyaha, nashe nga vakuyiholanya vuvo vatupu, pe njele nazim'avene.

13. Iswe nene lwe tukuyitima pe tutakupitilizya nakuvusitashilinjilo nashimo ndali, iswe tukulandata pe shipeley'ishilinjilo shya mumpaho y'u Mulungu atupahinye atili pe tuve tulinjile, lw'atili tukufihaga nakumwiinu ukwo iswe.

14. Nashe lwe tukuentelezy'imbombo yit'iswe, pe mutatinji kwe kupitilizya tupitilizizye lwe tushili ukuva kufiha nakumwiinu imwe. She sweneswe nashinishi twinzil'ukufiha nakumwiinu kunukwo ninongwa zya kupulumushila mumwo zya Cilisiti.

15. Pe nkuti ulutimo lwitu lwe tukuyitima iswe lutakushilanya napavusitashilinjilo, tutakuyitimila mumbombo ye vayikunguy'avanjindali, nkandi tukusuvila iswe tukuti inga lwinzil'ukuyul'ulwitiho lwiinu imwe mumiinu'umu, pe tukwinza tukuyela naswe mumwiinu mumpaho yitu. Ilelo pe tuve tupitilizyaje lelo.

16. Nashe nga tukwinza tukupitilizya nakumwiinu tukovala ukuvavuzy'inongwa zya kupulumushila mumwo nava ve vasamiye nakwilingolela mumwiinu, she tukuti tutayitimaje mumpaho yawunji, imbombo y'anonelezizye amazile nzila wuyo.

17. Uno we ng'akuyitima weka, w'ayitimile mwa mwenne.

18. She mutatinji w'alesil'ahinza wuyo we ng'akuyilajizya weka ndali, nkandi wuyo we ng'umwene a-

kumulajizizya, we mumañisu lw'akulinjilwa.

11.

1. Inga mwatinji "vovulo" ine, lwe mumbweni tumo utwa vuwelewele, nkwe nashinshi pe mukuti "vovulo" ine.

2. She vundemile vwahayikungule lwe nkuveni'imwe. Nkutaha vwahayikungule vwa Mulungu. She mbasifil'imwe. Imusipiy'umwanayuli wok'ine, we Cilisiti, she ndemukuti nkumutozezy'umulindu umuzelu.

3. Nkandi nkusaganya nkuti ingavang'injoha namwe ivatezizye njele, ivafumizye muvuzelu amoyo vwe vukuvahondezya kwa Cilisiti, inza she pala amutezizye Efa pashifumbo shyakwe.

4. Sh'imwe ing'ayinzag'uwunji uwa kwinza, ing'avavuziyag'u Yesu wunji we tutavavuzizye iswe; inga mwaposhelag'u Mpepo w'ali payo, we mutamuposheleye, inga vavaletelag'inongwa zya kupulumushila mumwo zye zili payo kul'izi zye muposheleye, pe nkandi mukuti "vovulo" hinza hop'imwe.

5. She ntayiweni ine ukuti ngavanga vandusizye ava-

positili avalusyi uvupiti vala.

6. Nashe nga nsyay'ukupusy'ukuyang'ine — kwashi, ukwen'ukusinkamizya zyon't'inongwa kwope pe nsyaye lelo? Nkwe zye vonti vatuweni mutuntu twonti twe twavombaga mumwiñ'umu.

7. Mañi ingavanga ntazil'amalandu ine lwe nayisyaganeke, lwe ntili pe mwinze muzuvilaje imwe? Nkutaha sh'inongwa zya kupulumushila mumwo ndemukuvavuzya shisitakuvalanduzya iywa kundipil'ine.

8. Iywamwavo iyivanza ndemukupoh'iywavo, ndemukuposhel'amalipilo lwe ndemil'ukuvavombela mwenemwe imbombo.

9. Pope na she nali mwe mumwiñu munumu, lwe nazile indumil'inzala ya yimo, pope pe ntamutamizye num'imwe. She ywe nga nazile mpositwe, ywe valemukuntul'ava cilisiti avamwitu ve vafumile mu-Maketoniya. Mutuntu twonti ndemukuti nte mbayunzaje imwe, nashinshi shima pe nkuhonzayaga vovulo.

10. Nimfwa inza she ndi navwo muhati yane umu uvwa nalyoli vwa Cilisiti, ulu-

timo lunulu lwe numo atalindinda kwe kwilomu ine mumsi zya mw-Akaya munumu.

11. Shyonu? Ntavakunziti'imwe ingavanga? Ambweni na we Mulungu ukuti mbakunzite nalyoli.

12. Inza she nahonzyaga shima, she nashinishi she nkuhonzyaga vovulo shima. She nkuti nziloywe izya kuvushila mumwo ve vakwanz'izya kuvushila mumwo pe pakuti vavoneshe ukuholana naswe na muli zye vakuyitimi'avene.

13. Sh'ava ve nga vali fwe vala vovulo, ve vapositili v'ilenga, vavombezi va mafuji. Kunzi vakuyiyananya ukuva fwe ngati avapositili va Cilisiti.

14. Zy'unan'atinji asukumile lelo! She wope na we Setano, wope lumo lumo akuyigalula ukuva fwe ngati uhavizya wa luhozyo.

15. Pe vupiti vuli lelo, inga vope navañamata vakwe vakuyigalula ukuva fwe ngati vañamata va vugulosu?

16. Nkuvuyizya nkuti: mwe, numo atanjangaje uvuwelewele ine. Apene nene inga zye mukuhana, pe fwane

pe mutinji "vovulo" she muwelewele ine. Ilelo pe mundeshe nane njitime zimo.

17. Izyene nene zye nkuyanga shinishi, zye mutatinji zye nkuyanji mwa mwene ndali, zye nkuyanji muvuwewelewele she ndemencililwe vovulo ukuyitima neka.

18. Apene she nazile vakuyitima izya muvili avinji, pe name nsite ukuyitima nane?

19. Sh'avawelewele imwe ve mukuti "vovulo," she mwazile mumazile zyont'injele imwe.

20. Pe mukuti "vovulo" lwe nga wok'akuvalem'uvuzya, inga woka akuvalya, inga wok'akuvashewwa, inga wok'akuyimwamiha weka, inga woka akuvakanz'ampwa kuminso.

21. Kwe nkwitishil'insoni mwe vantu mwe lelo nkuti: e, kwe twali swe vayeyevazu iswe. Nkandi zye nga wok'ayitungamiye zye njitungamiye nane. Nkandi zye nkuyanga muvuwewelewele zinizi.

22. Amw'avene vakuti swe va-Hebuli? Ine ne wa mwoshi? Amw'avene vakuti swe vana-Yisilayili? Ine fwane ne wa kwoshi? Amw'avene vakuti swe mbeyu ya Abulahamu? Ine ne wa mwoshi?

23. Amw'avene vakuti swe vañamata va Cilisiti? Mbanje fwe ngati nkuyanga mushipen'ine mwe vantu mwe: ntavalusizy'ine? Imbombo mbalusizye. Amayimyi mbalusizye. Ukukungwa muñololo mbalusizye. Ukufwa havili havili mbalusizye.

24. Kuva-Yuda nsyemfilwe pasanu imfwimbo amashumi gatatu nazisanu nazine.

25. Nsyemfilwe patatu nutusanzu; ntinzilwe namavve lyoka; insitima yamongotha patatu, nashyamusaña nashyavusiku ndemukwela lela pasumbi patundumu.

26. Mbalusizye amadala ukujenda, mbalusizye ukupon'ukufwa mumajenje, mbalusizy'ukupon'ukungoga avapumayintu, mbalusizy'ukupon'ukungog'avaluho lwitu, mbalusizy'ukupon'ukungoga avakunzi, mbalusizy'ukupon'ukungog'avahaya, mbalusizy'ukupon'ukungog'avacilisiti avamafuji.

27. Mbalusizye nuvwahayikungule nimbombo, mbalusizye nukushezy'uvusiku vwonti havili havili, mbalusizye nukundum'inzala nishiñoto, mbalusizye nukufunga havili havili, mbalusizye nukwumih'impepo nukudem'inzwalo.

28. Zye nte nkole ukuvavuzya zyonti nizinji zye zikuloleha. Nazye vakumbadanya shim'avantu, nizya kukutann'ukuyisivila iyivanza ywonti.

29. Unan'atinji ave muyeyevazu, pe nsit'ukuyeyevala ine? Unanu we vatinji vawwazye, pe nsit'ukuvava munwoyo nane?

30. Inga patili uyitimaje ine, pe nkuyitima zye zya vuyeyevazu vwan'ine.

31. U Mulungu uyise wa mwene Yesu, uwa kumushiñdiha shima shima, w'amañile ukuti ntakulum'amalenga ine.

32. Mu-Damasika umuhombe wa mwene Aleta alemukusunjilil'inkaya ya mu-Damasika alemukuti imulem'ine.

33. Pe valemukunisya mushitundu panselero paluvumba. Pe ndemukupona muñove zyakwe.

12.

1. Ukwen'ukuyitima kwe pakuti njitime, nashe nga kutakumbosya nahamo. Nkwanz'ukuvavuzya niywitushizya niyikupule yw'umwene ankupuliye izya vuzigizigi.

2. Imumañil'in'umuntu wa mwa Cilisiti, shinishi pe gashilinkin'amah'ishumi naganene. Amw'avanga mumuvili? Mañi. Amw'afumile mumuvili? Mañi. We Mulungu weka w'amañile. Ilelo umuntu wununo w'alemukusompolwa alemukupulunkanya alemukuval'ukwinjila ku ya vutatu iya kumwaña.

3. Umuntu wununo we imumañil'ine. Amw'avanga mumuvili, amw'afumile mumuvili, zye mañi; we Mulungu weka w'amañile.

4. Ilelo w'alemukusompolwa alemukuval'ukwinjila mu-Paladisi, mw'alemukwiw'amazwi g'umuntu atayanzile nalumo, ge swe vantutu tute tuyanje nalumo.

5. Zinizi zye nkuyitima ingantili njitime zimo. Izyane nene neka zye ntakuyitima ndali, mweka mwe muvuyeyevazu vwane mwe nkuyitima, inga ntili njitime zimo.

6. Pope nashe nga ntili njitime nene neka, pope ntakuva ne muwelewele ine, she pope pe nkuyanga zye zya nalyoli. Nkandi kwope nkulesile, she nkuti mumwo nagaje woka akupitilizya ukuncindiha, akushizya na p'ambweñi, na p'ayiyuye ukuti atili atili ine.

7. Ilelo nane Uwene sh'atili atayimwamische iyikupulile iyigomu yil'ine, p'antezil'uluvolela mumuvili mumwane, nkutah'uhavizya wa Setano, w'akunkoma nimbuli, sh'Uwen'akuti ntayimwamische nene neka.

8. We ndambilizizye hata-tu kwa mwene ndemukuti: umufumwe mumwane umu.

9. Uwene alemukuhana alemukumbuzya alemukuti: vujiye vwe vwila vwane iwe, sh'amaha gane ine mwe gakuypel'uku v'amila mwe muvuyeyevazu. Mwe mumwo mwe munkondey'ukuyitima mwe muvuyeyevazu vwane, p'amaha ga Cilisiti ukuti ginze ganishile, gazenje mwe mumwan'umu.

10. Zye zizyo nkuseshela namuvuyeyevazu nashe vakunizizya namuvupotwe nashe vakumywima nashe vakumbadanya pe pa zya Cilisiti. She nga nkuva ne muvuyeyevazu, pe nkuva ne wa maha.

11. Njipezil'ukuva ne muwelewele, she munsinjilizizye mwenemwe. Pahondeye nene mundajizizyaje mwene-mwe. She vatandesheleye napam'avapositili avalusy'uvupiti vala, nashe nga njiwe-

ni ukusita ukuva ne muntu nene.

12. Iywen'iyimañilo iywa kumañila mumwo uvwapositili ine ywe yilolesile namumwiñ'umu, she ywaloleha namuvuzyihamulaha namumamfindango namumayeke namumbombo zya maha.

13. Lwe mukweña ywamwavo iyivanza ywonti pe musyaye shyon'imwe? Nkuti heka huhu he nsisite ukuvatamwa ine, he musyaye heka. Mulandu wan'uno we ntazil'ine, we mutavishe kusingo mwe vantu mwe.

14. Yeñi lwe lwa vutatu ulwa shinishi lwe njisenguliye ulwa kuti ninze kumwiñu kunukwo, havili pope ntalivatamwa imwe. Sh'ine ntakwanza ywe ywiñu ndali, ine nkuvanza mwenemwe. She mutatinji ve vana ve pakuti vavaloncel'ishyuma avapafi vavo ndali, nkandi ve vapafi ve pakuti vavaloncel'avana vavo.

15. Ine kunonile nukuta-g'ishyuma shyane, e, nkuyitaga nene neka wonti lwe nkuti ngaposh'amoyo giñu. Pope nashe nga nsyaye nkan'ine ukukundwa kumwiñu, ine nkulafuh'ishikunzi shya kuvakund'imwe.

16. Nkuti she zili : ukuvatamwa kwe ntavatamizye ndali, nkand'ukuvahopelezya kwe mbahopelezizye uvusheyu ne musheyu.

17. Ava ve mbatumile kumwiñu vonti, w'unanu we ndemukuvashyeyezya mumwo iywinu?

18. Ndemukumutontel'u Titi ndemukuti valaga weya uhaven'iwe. Ndemukumutumila poka nawo umucilisiti uwamwitu ula kumwiñu. Amw'uwen'u Titi avashyeyize yim'iywiñu? Tute Mpepo woka mwene ukujenda? Tute ñayo zyoka ñene?

19. Mwanzite hali mukuti tukuyinonelezya kwe kumwiñu imwe iswe. Ndali mwe, sh'iswe lwe tukuyanga, pe tukuyanjala kwe kuminso kwa Mulungu mwe mwa Cilisiti. Zyonti zya kuvazing'ulwitiho mwenemwe, mwe valyamayi imwe.

20. She nkusaga nkuti ingavanga lwe ninzil'ukufiha kumwiñu kunukwo, pe ninze naje mwe vanji vwelele, mute inza she natili ingavanga she vali imwe. Havili nkusaga nkuti ingavanga namwe mwinze mwagaje ne wunji nane, nte nza she mutili ingavanga sh'ali ine.

Nkusaga nkuti ingavanga nize naje mutili nukulwa nukuvishilan'ahafwishi nukuvushilana nukugulugutilana nukwalanjilana nukuyeyana nukuyibada nukuywalangana.

21. Nkusaga nkuti ingavanga lwe ninzile ukufiha kumwiñu kunukwo, pe ninze naj'u Mulungu wane akumyizy'ine. Nkuti ingavanga pe ninze naje vakumpelel'ukukut'avinji ve vatazil'amalandu hali. Nkuti ingavanga pe ninze naje vatapindusile nuvuhandamanu vwavo nulvembu lwavo nuvuluyu vwonti vwe valuyile.

13.

1. Shinishi lwe lwa vutatu ulu lwa kwinda kumwiñu kunukwo ine. Amalandu gonti pe twinze tugalongaje inga vali vavili inga vali vatatu avahome.

2. Ukuvasoha kwe navasosile nzila pala pe namalipo kumwiñu kunukwo ulwa vuvili lula. Havili nkuvuyizya vovulo nkuvasoha nzila lwe ntalipo shinishi vonti nava ve vatazil'amalandu hali navanji vonti, nkuti lwe mbuyizizye ninzile kunukwo, pe mutatinji pe ninzile ukuvateesy'imwe.

3. She nazile mukwanzhamo aha kumumañila mumw'u Cilisiti ukuti akuyanganamwe mumwan'ine. Uwene lw'akuvavombela zimo imwe, pe navumo uvuyeyevazu ndali, maha matupu uwene mumwiñu mumwo.

4. Sh'ukuhomelelwa pashihovenkanyo kw'ahomelilwe sh'ali muyeyevazu, nkandish'akulandila shinishi, p'akulandila she wa maha ga Mulungu. She tuhonzizye vovulo naswe. Lwe tukuyeyevala pe tukuyeyevala vwe vuyeyevazu vwakwe wuyo, nkandi tulilandila poka nawo uvulanzi vwe vukwinza vukufuma mwe mumaha ga Mulungu, vwe vukwinza vukweñezya mwe mumwiñ'imwe.

5. Muyilingaye mweñe inga muli mulwitiho nalyoli. Mutayiweñi imwe ukuti Yesu Cilisiti ali muhati mumwiñu? Mañi, pe ngavanga mwe vapupusu.

6. Nkandi zye nkusuvila ine nkuti iswe mutuweñi ukusit'ukuva swe vapupusu iswe.

7. Nkand'iswe tukulambilizya kwa Mulungu tukuti uvimile vatavombe nazim'imbi vi imwe. Havili mutatinji zye tukuputa she tukuti pe mumwo tukuloleshela uvwila sweneswe mumwo ndali, nka-

ndi mwenemwe she tukuti muvombaje zye nínz'imwe, pope nashe nga tuli fwe ngati tute swe vila iswe.

8. Sh'iswe tutamañil'uku vomba nahamo he halasine nizya nalyoli ndali, iswe tuhamañile heka huho he nga halandatine nizya nalyoli.

9. She pe tukuseshela pope na she nga tukuyeyevala iswe, inga mwe vagomu mwenemwe. Havili zyope zye tukuvalavila zye zya kuti inga mwayipelag'ukuva mwe vila namwe.

10. Mwe mumwo nkuvasimbila zinizi lwe nd'ukutali, she nkuti ntinz'ukuvomba izya vuhali lwe ninzile kunu-

kwo pe pamaha gane g'ampiy'umwene, g'atili aga kuze-njela, gatatili aga kumongola.

11. Pe lelo mwe vamwitu musyalaje lelo. Musopwaje, musohane, muyanane, mukundane, pe wope nu-Mulungu umuhatahikunzi shyonti umuhatavwihalo vwo-nti, p'akuva namwe.

12. Mulamunkane ulufipo lufinjile. Namwe vakuvalamuha vont'avafinjile.

13. Uvwila vwa Yesu Cilisiti mwene nishikunzi shya Mulungu nuluhomano lwa Mpepo mufinjile luve namwe mwenti.

ILYEPISITILI LY'U PAVULI AVASIMBIY'AVA-GALATI.

1.

1. Nene ne Pavuli ne mwapositili, nene nukumbilishila vatambilishiye ve vantu, nukuninjizya vataninjizizye ve vantu mumbombo yane, n'aninjizizye na we Yesu Cilisiti na we Mulungu uyise, w'amuzyusizye muvafwe uwene.

2. Nkuvalamuha mwe va muvivanza ywa mu-Galatiya. Vope navacilisiti ve ndi navo panapa vonti vakuvalamuha.

3. Uvwila vuve namwe, nuvwihalo vwe vukufuma na kwa Mulungu uyise na kwa Yesu Cilisiti umwene witu.

4. w'ayivisile wonti lw'atufwiliye pavutalamalandu vwitu, sh'atili mbaposhe iswe mbafumwe mumwaha wa shinishi muvivi uno, inza she zizyo amakasime nzila Mulungu tata witu swenti ;

5. we pakuti tumupanje uvupiti shima shima. Amen.

6. Nkusukumil'ine lwe nazile muhonzizye vovulo mutahavile ukumuzil'uno w'avavilishiye muvwila vwa Cilisiti, mweñizye munongwa zya kupulumushila mumw'izinji.

7. Havili mutatinji zinji nalyoli ndali nkandi she valipo vamo ve vakuti tuvatezyaje imwe, ve vakuti tuzigalule inongwa zya kupulumushila mumwo zya Cilisiti.

8. Havili nashe nga twavanga sweneswe, inga twatinji tuzileshe zye tuvavuzizye inongwa zya kupulumushila mumwo, inga twatinji tuvavuzize zinji, pe nkandi pe tuliyaga shyonu ? Nashe ng'avanga we havizya wa kumwana, ing'atili nzishile inongwa zya kupulumushila mumwo zye tuvavuzizye iswe, inga atili mbavuzye zinji, pe wope aliyaga shyonu ?

9. Inza she njanzile linili,

lye nkuvuyizya nkuti inga wok'atili nzishile zye muposheleye inongwa zya kupulumushila mumwo, ing'akuti imbavuzye zinji, w'aliyaga shyonu ?

10. She nkuvavuzilizya nkuti : ine uvwankundwa amwe shinishi pe nkuti mbe ne nkundwa kuvantu, amwe nkuti mbe ne nkundwa kwa Mulungu—vuli ? Amwenkuti mbahondele ve vantu ingavanga ? She ng'ine nkuti nkondele suti ve vantu nashinishi, pe nkandi nte ne muamata wa Cilisiti.

11. Nkandi nkuvavuzya vayaya nkuti : inongwa zya kupulumushila mumwo zye nkukumusya shima, mutatinji ayasite umuntu.

12. Nane ukumpa kwe mutatinji ampiye ingavang'umuntu ine, nukunsambilizya kw'atansambilizye num'umuntu, ndali, nkand'anitushizizye we Yesu Cilisiti.

13. She namwe mwiwuye nkuti she nali, lwe suti nali ne mu-Yuda, ukuti ali vuli v'ine. Lwe ndemukupilizya ukushiwim'ishivanza shya Mulungu ndemukushipalangananya.

14. Ndemukwonjezya nkani ukuyipel'ukuva ne mu-

Yuda, ndemukuvalusya navanwit'avinji ava muluho lwitu, ve twalingine navo ukukula. Ndemukupitilizya ukuyikungula kunkomelezyo zye vatuhomelezizy'avatata vitu, ndemukupitilizya ukuziyimiha zizyo.

15. Nkand'uwen'u Mulungu amansavuye nzila lwe suti nali muhati mwa mayi. Alemukunita muvwila vwa-kwe,

16. Iw'akasim'uwen'ukukupulil'umwana wakwe ukuti imumañe nane muhati yane, sh'atili akuzikumusy'inongwa zyakwe izya kupulumushila mumwo kuvakunzi ine. Pe ndemukusita nukumuvuzilizya num'umuntu uwa muvili namavand'ine.

17. Mwope na mu-Yelusalemu mwe ndemukusita ukuvavala ukuveña ve valongoleye kwilongolela muvwapositili ndali, nkandi ndemukuvala mw-Alabiya. Havili ndemukuvala mu-Damasika.

18. Ulwa pisinda lwe gashilinkin'amaha gatatu, pe ndemukuzuva ukuvavala mu-Yelusalemu, ndemukuti nkamumañ'u Peteli. Ndemukudila nawo amand'ishumi nagane.

19. Avamwavo avapositili mwe vavaliye ndemukupop-

opwa ukuhomana navo numo muminsó. Weka we Yakobu umuzuna wa mwene we ndemukuhomana nawo muminsó.

20. Izyene zye nkuvasimbila, nimfwa inza sh'akuneñ'u Mulungu, ntakuyang'izy'ilenga.

21. Ulwa pisinda pe ndemukuvala ya mu-Siliya niya mu-Cilikiya.

22. Aven'ava muvivanza ywa vacilisiti ywa mu-Yudayi ve vatamamañile mumins'ine.

23. Kwe kwiywa kwene kwe viyuye ukut'uno w'atuywimaga lulwo we shinishi akuzikumusy'inongwa zya kupulumushila mumwo zya lwitiho lw'apalasiye lulwo.

24. Pe valemukumutinih'u Mulungu panongwa zyane.

2.

1. Ulwa pisinda lwe gashilinkin'amah'ishumi nagane, pe havili ndemukuzuva ukuvavala mu-Yelusalemu. Tulemukuzuva swenti nu-Balinaba. Wope nu-Titi ndemukuva nawo.

2. Ukumbuzya ukuti vala-ga kwe shyamambuzizye shye shyitushizya. Pe nde-

mukuvasimishizy'inongwa zya kupulumushila mumwo zye nkukumusya muvakunzi. Avene ve vakutashilwa ukuva vapiti ve ndemukuvasimishizya lwe tuyelesile navo, she ndemukuti ve vamañaje ine inga nkuyikungula mwenzu, inga namayikunguye mwenzu.

3. Pe ndemukwaga na we Titi we nali nawo umu-Giliki, ndemukwaga vatakumusinjilizia ukuti uvolvaje uvuvolvwa.

4. Avene ñene ve vatupeleleye zinizi ve vacilisiti avilenga ve vamiyil'ukwinjila mushivanza. Ve valemukutukwavila ukwinjila valemukuti tuvatanidile uvusatushe vwe tusatusile mwa Cilisiti Yesu, she vatili tuvakunjile nikoli iswe.

5. Ve tulemukusita nukuvitiha napansi izya kuti tukonzaje kumwavo, she tulemukuti uvwanalyoli vwa nongwa zya kupulumushila mumwo vuve vwiñu mwenemwe shima.

6. Nkand'avene ve vakutashilwa ukuva vapiti avalive, vatanonjezizye nazimo izya kunsinjilizia. Uvwen'uvupiti vwavo vwe vali navwo lulwo ukuti vwali vulive vulive vw'umwoyo

atakusag'ine. Sh'u Mulungu atakuvasevela mwe muvwinza kuminso avantu ndali.

7. Avene valemukuneñ'ine ukuti imbombo iya kuvavuzy'inongwa zya kupulumushila mumwo avasitakuvolvwalyane nenene, inza she yope ya Peteli iya kuvavuzy'avolvwa.

8. Sh'uwen'uno w'amupiy'amaha ga vwapositili vwa muva-Yuda u Peteli, we nane ampiye amaha gane ga vwapositili vwa muvakunzi.

9. Ilelo valinzile lwe vazil'uvwila vwe amampiy'ine uwene, pe vonti nu-Yakobu nu-Kefwa nu-Yohani, ve vakumusile ukuva zye mpanda, —pe tulemukulemana navo umuhon'umulilo wa vumañani nane nu-Balinaba, tulemukwitinkana ilya kuti iswe tukuvanga mwe muvakunzi, avene ñene vakuvanga mwe muvavolvwa.

10. Zye zya kukumbuh'avapina iswe, zye tulemukulajizanya zyeka. Izyene zye ndemukuyikungula shima ukuvomba.

11. Uwen'u Kefwa lw'avazile mw-Antiyokiya, mwe twali, pe tulemukulolana muminsu ndemukumupilila, she nazile galip'amaland'uwene.

12. She lwe vashil'ukufiha kwe vali avamwavo ve vafumile kwa Yakobu, p'i'yintu alemukulya navakunz'uwe-ne. Ilelo lwe valolesil'avene, p'alemukuyivavizya alemukusita ukusangana navakunzi, sh'ahavañila ava muvu-volwa.

13. Ilelo pe vope navanji avafuma muvuyuda vonti valemukulumilenga poka nawo. Ilelo pe lilemukumutazya wo-pe na we Balinaba ilenga lyavo ili.

14. Ilelo ine lwe mbaweni ukuti vatakutovola pidal'igolosu lya nongwa zya nalyoli zya kupulumushila mumwo, pe ndemukuyanga naw'u Kefwa lwe vakwiyya vonti ndemukuti: ing'iwe, we mu-Yuda paluho, ing'ukulandata we wa vakunzi, ing'ulesile uwa va-Yuda, p'ukuvasinjilizya shyonu avakunzi ukuti mulandate uwa va-Yuda?

15. Sh'iswe swe va-Yuda paluho, tute swe vatalamalandu vafuma muvakunzi.

16. Nkandi tumañile nalyoli naswe ukuti uvugolosu umuntu atakugoloshela mumbombo zyakwe zye nga vavomyle izya kulandata munkomelezyo. Nkuti tumañil'iswe ukuti vonti vakugoloshela vweka vwe vwa

palwitiho lwa kumwitihi'u Cilisiti Yesu. Pe naswe tulemukwitihi'u Cilisiti Yesu tulemukuti pe naswe tukugoloshel'uvugolosu uvufuma mulwitiho lwa kumwitihi'u Cilisiti, vwe ndali uvufuma mumbombo zya munkomelezyo. Sh'imbombo zya munkomelezyo zitakumugolosya num'umuntu uvugolosu.

17. Apene nene ing'iswe swe tukwanz'ukugoloshela mwe mwa Cilisiti uvugolosu, inga vakutwaga swe vatalamalandu nasweneswe havili, pe fwane p'u Cilisiti ayipezil'ukuva wa kwimih'uvutalalalandu wo-pe lelo ingavana? Mwe zye mutahashele mwe vantu mwe!

18. She nga nkuzyandula zizyo zye namamongoye, inga zye nkuzenga zizyo havili, she pe nitisile pupo ukuti ntezile.

19. Sh'ine nkomelezyo zimpiye ukuva ne mufwe nkomelezyo, she zyatili njipelaj'ukuva ne mulanzi mwa Mulungu ine. Nkomelilwe poka nu-Cilisiti pashihovenkanyo ine.

20. Pe lelo kwe kuva ndesil'ukuva nenene ne nkulandila shinishi ndali, akulandila we Cilisiti muhati mumwane. She zye nkulandila mumuvili

wa pansi uno shinishi, zye nkulandila lwe lwitiho lwa kumwitihi'umwana wa Mulungu w'atili nukunkunda atili nukumfwil'ine.

21. Mwe mumwo ntakuvindul'uvwila vwa Mulungu ine ndali. She ng'uvugolosu vukufuma munkomelezyo, she p'u Cilisiti afuye mwenzu, p'atavomyle nahamo.

3.

1. Mwe va-Galati mwe vasisitanjel'imwe, unanu avelesile havili? She kwe kuva twavasimbiy'ishyati shya Yesu Cilisiti ukuti mumwenañaje naminso giñu umuhomelelwa pashihovenkanyo.

2. Zye nkuti niywe kumwiñu zyeke zinizi: lwe mwamuposhelaga u Mpepo mufinjile, anwe p'afumile mumbombo zye mwavombaga munkomelezy'imwe, anwe ingavanga afumile muli zizyo zye mwiyuye izya lwitiho?

3. She muhonzizye mwe vasisitanjele? Izi zye mwamanzite mwa-Mpepo, zye shinishi ingavanga mukumalilizya ukuti zya muvili vwelele?

4. Zyonti zye zyavinzilaga, zye ngavanga zyamaviziye mwenzu? She nga nalyoli zyavinzilaga mwenzu lelo.

5. Uwen'unow'akuvapa nu-Mpepo, w'akupela namamfindango ga maha mumwiñu munumu, amw'uwene lw'akupela, pe gakufuma mumbombo zye muvomyl'imwe izya kulandata munkomelezyo lelo? Ingavanga gakufuma muli zizyo zye mukwiywa izya lwitiho?

6. Nkuti zili fwe zye zya Abulahamu. Sh'uwene "alemukwitiha kwa Mulungu, ilelo p'uwen'u Mulungu alemukuti: mwe mulwitiho lwa-kwe mw'akugoloshel'uvugolosu."

7. Mumañe lelo vuvo ve nga vitisile ve vana va Abulahamu.

8. Sh'uwen'ukalata amumañile nzil'u Mulungu ukut'avakunzi akuvagolusy'uvugolosu inga vitisile, mwe mumwo alemukumuvuzya nzila hali Abulahamu inongwa zya kupulumushila mumwo zinizi alemukuti: "zyont'inkolo zya vakunzi zililemukulotwa mwe mumwah'iwe."

9. Pe lelo vonti ve nga vitisile ve valilemukulotwa poka nu-Abulahamu mwitisi.

10. She vonti ve nga vimi-liye mumbombo zye vavomyle izya munkomelezyo.

ve vamuntipo. She lisimyi-lwe lye likuti: "vatifilwe vonti ve vatakusyala muzyonti zye zisimyi-lwe mwakalata wa nkomelezyo, ve vata-kuzilandata."

11. Izyene néne zye zil'apazelu zye nkuti num'umuntu atakugoloshel'uvugolosu vw'akwitih'u Mulungu, we nga akulandata munkomelezyo. Sh'uwen'akuti: "uno we ng'akugoloshel'uvugolosu vwa mulwitiho, w'akulandi-l'uvulanz'uvene."

12. Izyene n'en'inkomelezyo zitasimfile munkomelezyo ndali, izyene zikuti: "uno we ng'akuzilandata, we ziku-mup'uvulanzi."

13. Uwen'u Cilisiti atuposile kuntipo zya nkomelezyo sh'ayipezil'ukuva ntipo ya kutupoh'iswe. She lisimyi-lwe mwa kalata lye likuti: "Vonti ve nga vakuhoveshelwa pikwi vatifilwe."

14. Zy'ahavombaga ukuti uvulote vwa Abulahamu vope navakunzi vuvinzilaje mwa Cilisiti Yesu, mwemumwo ukuti u Mpepo w'afinzile atili akwinza, naswe ukuti tumuposhelaje lwe lwi-tiho.

15. Mwe vamwitu, shinishi nkuyanga mwe vakuyanjala

ve vantu. Nkuti u Tesitamenti wa muntu—mw'akulajizizya izya kulajizizya—inga vamwitisile ava kumwitisihila, pe numo atakuvindula, havili numo atakwonjezya pupo nahamo.

16. Ilel'izyen'imfingwi zya Mulungu zy'afinzine nawo nu-Abulahamu na ye mbeyu yakwe. She lw'akuyang'u-wene p'atakuti: "mumbeyu" zye ninji, ndali, akutaha lwo-ka vwelele akuti: "muluveyu lwaho," akumutah'u Cilisiti.

17. Nkutah'ine lelo nkuti: inkomelezyo zye zilandite mwisinda amah'amashum'amashumi gane namashumi gatatu zye zitakumulotel'u Tesitamenti uno w'akumuyang'u Cilisiti, w'u Mulungu amwitisile hali, zitakuluzimanjizy'ulumfingwi.

18. She nga zyatupwanizya zye nkomelezyo palupwano, pe nkand'ulwen'ulumfingwi lutakutupwanizya. Uwen'u Mulungu néne Abulahamu lw'amukunjiy'uvupwano, p'amukunjiye mwe mulumfingwi.

19. Izyen'inkomelezyo lelo zya shyonu? Zye zya kuviha pupo, sh'incilanyo zya-lipo. Zyali zya kuva pupo

lwe lushil'uluveyu uluhatalumfingwi. Izyen'inkomelezyo vamimisile ve vahavizya vazyimishiye we muhono wa muhomenkanyi.

20. Uwen'umuhomenkanyi atakuva wa woka mwene. Nkand'uwen'u Mulungu w'ali woka mwene.

21. Vuli lelo, inkomelezyo ingavanga zikusit'imfingwi zya Mulungu? Zye ndali weya utahashele! She nga zyalipo zim'inkomelezyo zye zikupel'uvulanzi, pe nkand'uvugolosu vukufuma mwe munkomelezyo.

22. Ilel'uwen'ukalata ywonti aywigaliye mwe muvutalamalandu, iywa lumfingwi pe pakuti yifumaje mwe mulwitiho lwa kumwitihi'u Yesu Cilisiti, ywinzaje kuli vonti ve nga vakumwitiha.

23. Ulwen'ulwitiho lwe lushili ukwinza pe twamigaliwe munkomelezyo zye zituutilinzile, tulemukusunjilila tulemukuval'akufiha pupo pe luhaloleh'ulwitiho ulwa mwisinda.

24. Pe nkomelezyo ziyipezil'ukuva nsundavana zya kutusundila kwa Cilisiti, swent'uvugolosu vwe tukugoloshela iswe ukuti vufumaje mwe mulwitiho.

25. Shinishi lelo she lwinzil'ulwitiho, pe tufumile iswe muyinama munsundavana.

26. She mweni lelo ulwitihi'ulu lwe mumwitisile u Cilisiti Yesu imwe luvapezil'ukuva mwe vana va Mulungu.

27. She mweni mwe mwozilwe mwa Cilisiti, mweni mukwasit'u Cilisiti.

28. Atalipo panapa numo w'akuti umu-Yuda nuwa kuti mu-Giliki, atalipo numo w'akuti muzya nuwakuti musatushe, atalipo numo w'akuti mwanayuli nuwakuti mwantanda; she mweni mwe muvaliye muyipezil'ukuva woka mwene mwa Cilisiti Yesu.

29. Apene lelo inga mwe va we Cilisiti, she pe mwe mbeyu ya Abulahamu, pe mwe vakupwanil'uvupwano vw'afinzile.

4.

1. Ine nkuti uwa pavupwano lwe mwana suti, pe nawuyo numuzya vaholine ve vavili, vatalehine napansi, pope nashe nga muhatashyo ywont'iywuma.

2. Wope suti akuva muyinama namuvalezi namuvasunzi akuval'akufiha pamwaha wuyo w'ahomelezizye nzil'yise.

3. Naswe she tuhonzizye : lwe twali swe vana, pe naswe twakonzile kuncece zya ns'ino.

4. Nkand'umwaha lw'ayinzile p'u Mulungu alemukutum'umwana wakwe umupapwa mumwantanda, w'akonzaga nakunkomelezyo.

5. Vonti ve vali muyinama munkomelezyo pe pakuti avatavuzye ; naswe ukuti twvagaj'uvwanavwana.

6. Shinishi lelo she mwe vanavana, p'u Mulungu avatumiy'u Mpepo wa mwana wakwe mumoyo giñu, w'akuvilishila akuti : Aba, lye likuti tata.

7. Pe lelo vuzya vusizile shinishi we muntu, ilelo we mwanamwana. Apene lelo inga we mwana, she p'uyipezil'ukuva we wa pavupwano vwa Mulungu, vw'akukupwanizya we Mulungu.

8. Apene pala mutahamu-man' u Mulungu, pe mulemukugavombel'amalungu, ge gate malung'agene.

9. Shinishi nene lwe mumu-manil' u Mulungu, — sh'ava-manile mwenemwe u Mulungu—pe mwatinji muvuyizyaje nohavili ukugaluha kuncece zila injeyevazu inalangani. Zye mwatinji tukuzivombela havili zizyo lelo ?

10. Mukusala mutili namanda mutili namezi mutili nuczaka wa mumwaha mutili namaha amapiti.

11. Nkusaga mbombo ye nayikunguye kumwiñ'ine, nkuti ingavanga nayikungula mwenzo.

12. Nkuvalambilizya imwe nkuti muyipelaje ukuva she nene, inza she nane nayipezil'ukuva she mwenemwe. She mutandizil'ine.

13. Mumañile namwe ukut'ulutanzi lula lwe nkavavuzzag'inongwa zya kupulumushila mumwo, pe ndemukuyeyevala umuvili.

14. Mulumañile lwope nululingo lwe lwavalingag'imwe umuvili wane. Mulemukusita ukunsamula nukunswilil'amati ine. Mulemukumposhela ukuti ne havizya wa Mulungu ukuti ne Cilisiti nene.

15. Vwali vusangalusu vuli lelo, vwe mwali mwe vasingalusu imwe pala ! She mañil'ine : gapele gitisil'aminso giñu, pe nkandi mugatonkoye, nkandi mumpiy'ine.

16. Amwe pe njipezil'ukuva ne mulugu wiñu ine shinishi she mbavuzizye izya nalyoli ?

17. Vakuyikungula ukwaga

vwankundwa kumwińu ave-
ne, nkandi vatakuyikungu-
l'ahinza ndali, avene vakwa-
nz'ukuvafupusya kuvanji,
she vakuti pe mulilemukuyi-
kungula ukwaga vwanku-
ndwa kumwavo vuvo.

18. Ukwen'ukuyikungula
ukwaga vwankundwa kwe
kwinza shima inga mukuyi-
kungula ukwag'uvwanku-
ndwa kumuntu munongw'i-
ńinza, inga mutakuyikungu-
la peka pe nga ndipo kumwi-
ńu kunukwo ine.

19. Mwe vana van'imwe,
mwe mbuyizyaje havili uku-
yipina shima ukuti ne vińu,
nkwinza nkuleha pupo pe nga
ndemukwaga u Cilisiti ayipe-
zil'ukuv'umupiti mumwińu.

20. Mpele navanga kwe ku-
mwińu kunukwo shinishi!
Pe nkandi izwi lyane ndya-
nduye, she muntezile imwe.

21. Mumbuzye lel'imwe
mwe mukuti tukuvanga mwe
muyinama munkomelezyo
iswe. Amwe nkomelezyo
mutahiywa zye zikuyanga?

22. She lisimiyilwe mumwo
lye likuti: Abulahamu ali
navan'avanayuli vavili.
Woka ali wa mwa muzya,
woka wa mwa mwimalwa.

23. Nkand'uwa mwa mu-
zya apafilwe we wa mumuvili.

Nkand'uwene uwa mwa mwi-
malwa w'apafilwe sh'amufi-
njiye mulumfingwi.

24. Zye nkuholanya. She
ve vatesitamenti ve vavili
vanava. Woka wa pigamba
Sinayi uno, w'akupapa ve
vazyva vatupu. We w'u Ha-
gali.

25. Iel'u Hagali lye liga-
mba Sinayi mw-Alabiya.
Lili lutala lwoka vwelele
nu-Yelusalemu wa shinishi.
She wope ayipezil'ukuv'u-
muzya poka navana vakwe.

26. Nkand'uwen'u Yelusa-
lemu uwa kumwana we mwi-
malwa, we w'umayi swent'u-
wene.

27. She lisimiyilwe mwa ka-
lata lye likuti: "Seshelaga
we mugumba, w'utakupapa;
lulutilaga we utakuyipina ni-
yigovelo. She vinj'avana va
musimbe, vavalusizy'uvwini-
nji av'uno w'asenzitwe ku-
mwanayuli."

28. Nkand'imwe mwe va-
mwitu, mulandite zye zya
Yisikaka, mwe vana va lu-
mfingwi.

29. Izya shinishi nene zili
fwe zye zya lulwo. She na-
shinishi uno w'apafilwe ku-
muvili akumuywima uno
w'apafilwe kwa Mpepo.

30. Uwene lelo ukalata a-
kuti vuli? Akuti: "umu-

vinje numuzya numwana wakwe, sh'unwana wa mwa-muzya atapwanile poka uvupwano numwana wa mwamwimalwa."

31. Ileo pe mwe vamwitu, iswe tute swe vana va mwa-muzya ndali, iswe swe vana va mwamwimalwa.

5.

1. Lw'atutavuzizyag'u Cilisiti, p'atutavuzizyaga ukuti tuve swe vatavushe. Musimpaje lelo mutakungwaje havili mwikoli lya vuzya.

2. Yeni ine ne Pavuli nkuvavuzya nkuti: inga mukuvolwa vuvolwa, p'u Cilisiti atalivavosya nahamo.

3. Ine vonti ve nga vakuvolwa vuvolwa vonti nkuvuzizya nkuvavuzya nkuvahomeshezya nkani nkuti: pe fwane pakuti vazimale zyonti nkomelezyo zya Mose ukuzilandata.

4. She pe muyefizye pa Cilisiti imwe mwe mukuti tukugoloshela uvugolosu mwe nkomelezyo. Pe musolomobile muvwila mwe mwali.

5. Sh'iswe akututula we Mpepo lwe tukuzigulilila zye tukusuvila, nkutaha izya kugoloshela uvugolosu iswe,

vwe vufumile mulwitiho lwe twitisile.

6. She ng'uli mwa Cilisiti Yesu, pe na vwe vuvolwa vutakukupa nayimo, kwope na kwe kusitakuvolwa kutakukupa nayimo ndali, nkandi lwe lwitiho lweka, lwe lukuvomb'imbombo zya shikunzi.

7. Ukushimbila mulutumanyo kwe mulemukushimbil'ahinza. Unan'avalesizye atili muzizile izya nalyoli?

8. Uluhopo lwe luvahofile lutafumile kul'ula w'avisite.

9. Iyen'inambo pope nashe nga ninsi ikuluzy'uvugali vwonti.

10. Ine mbamañile mwa mwene imwe ukuti namwe mutalilemukusiv'izinji ndali, mbamañile ine ukuti mukwinda mukusiva zizyo zye nkusiva nane. Uwene nene w'akuvatezanya imwe, w'alilemukwaga aha kumusunda, nashe ng'ushit'ulive.

11. Nkand'ine mwe vamwitu imwe, apene pe nga ncili nashinishi nkukumusya vwe vuvolwa nkuti muvolwaje imwe,—pe vatinji vamywime lelo ve vakumywima? Ndali, she pe ishihovenkanyo shyasila ukuva shya kuvazya.

12. Sivayipase nzila, ve vakuvasambulanya imwe.

13. Sh'imwe mwe vamwitu imwe, lwe mwisitwe pe mwisitwe ukuva mwe vatavushe. Mwandaje nene uvutavushe vwiñu uvu vutayipelaj'ukuva inanto lya kujendela pupo umuvili wiñu wa mbivi. Nkandi shye shikunzi shye shivatumaje ukuti muvombelane mwe muvaliye.

14. Sh'inkomelezyo zyonti mwe zivaliye zikunjilinkine mwizwi lyoka vwelele linili lye likuti : "umukundaje wamwiñu inza sh'uyikunzite wenewe."

15. Nkand'inga mutili nukuwenzanya mutili nukulyana, pe mwandaje mutahamalilizanye.

16. Zye nkuvavuzi'ine nkuti : mujendelaje mwe mwa Mpepo, pe mutalilemukuvomba huho he nga zikuvatumm'impapilo zya muvili wa mbivi.

17. She numuvili wa mbivi nu-Mpepo vikusugana ukupapila. Wope numuvili wa mbivi akupapil'i'ywakwe, wope nu-Mpepo akupapil'i'ywakwe. Ywe yilasine ywe yivili vovulo. Pakuti mutangavomba zizyo zye nga mukasim'imwe ukuvomba.

18. Nkand'inga muyipezil'ukuva mwe v'akuvajenzy'u

Mpepo, she pe mute muyinama munkomelezyo.

19. Zil'apazelu zye mbo-mbo zya muvili wa mbivi. Zitili nizya luvembu nizya vuhandamanu nizya kuluguh'ukuvembuha ;

20. nizya kuputa kumalung'aganji nizya vulozi nizya shilugu nizya kulwilana nizya hafwishi nizya kuvushilana nizya kukwalanjilana nizya vugulugulu nizya kutapunkana nizya kugulumwa nizya kupatana nizya kugogana ;

21. nizya shiñwezi nizya vuluçu nizinji vwelele zye zili fwe zinizi. Zye navavuzi-zye nzila, zye havili nkuvuyizya nkuvavuzya nzila nkuti : ve vakuvomba zizyo, ve vatalipwan'uvupwano vwa shinamwene shya Mulungu.

22. Izyene nene insanga zya Mpepo zizino : zitili nizya shikunzi nizya lusesheo nizya vwi halo nizya kuti "sangapa sangapa" shima nizya vutelefu nizya shikuku nizya lwitiho nizya kutehama nizya vwahayisunde.

23. Avene ve vali vovulo ve nkomelezyo zitakulasana navo.

24. Avene nene ava ve va we Gilisiti ve vahomeleye pashihovenkanyo umuvili wa-

vo wa mbivi, vawuhomeleye poka nimpapilo nuvulugusu.

25. Uvulanzi vwitu inga tukulandila mwa Mpepo, pe lwope nulujendo lwitu pakuti tujendele mwe mwa Mpepo.

26. Pakuti tutayipelaj'ukuva swe vapapila lushindiho lwe luli vwelele lwe lukuvalwisanya lukuvalumanya.

6.

1. Mwe vamwitu imwe, pope nashe nga woka umulandu akupulumushila wok'umuntu uwamwĩnu, p'imwe mwe vana-Mpepo pe mumutule mumuyananye nohavili mwe vatelefu. Nawe uyeñaje gatakutazye nawenewe.

2. Muposhelan'amaligo giñu, pe mukuva mwe valandata tankomelezyo zya Cilisiti vovulo.

3. She nga wok'umuntu akuyisivila weka akuti ne shit'ulive ine, sh'uvene lintu vwelele, she p'ayihofile weka mpela.

4. Nkand'imboombo yaho we muntu, y'uyeñaje uyimañaje nkani, p'ulilemukwaga izya kuyitimila mumwaho wenewe, p'utalilemukuyiholanya nuwunji.

5. She swenti tulilemuku-

ñatul'amaligo gitu, un'uwakwe un'uwakwe.

6. Uno w'akusambilil'izwi, we pakuti agavane nawo w'akumusambilizya iyintu ywakwe ywe ng'ali naywo.

7. Mwandaje mutahapuve: u Mulungu atakuholelwa! She ywe nga we muntu ukupesa, yw'ukwinza ukuyuna yiywo havili.

8. Sh'uno we ng'akupesela mwe mumuvili wakwe wa mbivi, w'alilemukuyuna lwe lunanjiho mumuvili wakwe wa mbivi mumwo; nkand'uno we ng'akupesela mwe mwa Mpepo, w'alilemukuyuna uvulanzi vwa mukunjikunji mwe mwa Mpepo mumwo.

9. Iya kuvomb'ininza ye tutahatampaje ndali, she nga tutakusilikitwa pe tulilemukuyun'imyuno pamwaha wakwe.

10. Pe lelo shinishi, she pali po apa kuvomb'ininza, pe tuvavombelaj'ininza vont'avanu. Nkand'avene ve tul'ulwitiho lwoka vwelele navo, ve tupitilizyaje ukuvavombel'ininza.

11. Musukumile uvutali utusimbe, twe mbasimbiye numuhono wane wununo.

12. Vonti ve vakasim'ukuleleh'ahinza umuvili kunzi,

vakuvasinjilizya uvuvolwa, vakuti pakuti muvólwaje, she vakusaga vakuti ishihovenskanyo shya Cilisiti ingavanga shingavapelelag'ukuvaywima.

13. Mutatinji ingavanga aven'avavolwa vanava vakuzilandata nalyoli inkomelezyo ndali, vakwanz'ukuti muvolwaj'uvuvolw'imwe, she vakuti tuyitim'izya mumavili giúu mwenemwe avene.

14. Nkand'ine nashim'ishinji ishya kuyitimila mumwo ndali, nkuyitimila shyeka shye shihovenskanyo shya Yesu Cilisiti umwene witu, we ninsi ine imfwiliye mwe mumwakwe wuyo, we nane insi njifwiliye pashihovenskanyo mwe mumwakwe wuyo havili.

15. She ng'uli mwa Cilisiti

Yesu we muntu, pe nuvuvolwa hate ahant'ahene, pe vwope nuvusitakuvolwa hate ahant'ahene hope ha, kwe kwandulwa ukupelilwa kweka he hantu huho heka.

16. Vonti lelo ve ng'uluje-ndo lwavo vakulugoloshezya mulugoloshezyo lunulu ve lukuvinzila nulusankano nulupepelezyo. Vakuwanga w'u Yisilayili wa Mulungu.

17. Pe lelo numo atinz'ukumbadanya havil'ine. She yisimvilwe iyimañilo ywa Yesu mwene mumvili mumwane um'ine.

18. Uvwila vwa mwene witu Yesu Cilisiti vwe vuve mumpepo wa muhati mumiwúu mwe vamwitu. Amení.

ILYEPISITILI LY'U PAVULI AVASIMBIY'AVA-EFESI.

1.

1. Nene ne Pavuli ne mwapositili wa Cilisiti Yesu, n'aninjizizye u Mulungu sh'amakasime wuyo palukasamo lwakwe. Nkuvasimbila na

mwe vafinjile mwe muli mw-Efesi, na mwe mumwiti-sile u Cilisiti Yesu mwenti.

2. Nkuvalamuha nkuti: nu-Mulungu tata swenti nu-Yesu Cilisiti umwene witu avalo-

taje nuvwila vwakwe nuvwihalo vwakwe.

3. Tumutimaj'u Mulungu uyise wa mwene witu Yesu Cilisiti, we swenti swe tuli mwa Cilisiti atulosite muvulote vwonti vwa Mpepo uvufumakumwana.

4. Sh'uvene atusavuliye mwa Cilisiti lw'ishili ninsi ukupelilwa, alemukuti vavanj'avafinjile, vavanj'avasitayilema kuminso kukwakwe iswe.

5. Uvene mushikunzi shyakwe shy'atukunzite alemukutusavulila nzila alemukuti mwa Yesu Cilisiti mwe vakwinza vakuyipel'ukuva vana vane uvene, inza she zizyo amakasim'uvene palukasamo lwakwe.

6. Alemukuti mwe vukulonk'ulutimo vwope nuvwila vwakwe uvulusyi uvupiti, vw'atwilizizye mwe mwankundwa wakwe ula.

7. She nga tuli mwe muvwakwe wuyo iswe, pe tuli nuvuposhi vwe gatuposil'amavanda gakwe. Nkutaha vwe vuswila vwa ncilanyo zye twashiliny'inkomelezyo zyakwe. Il'el'uvwen'uvwinji vuholine nuvwila vwakwe vwe vutangaye,

8. vwe vulusizye ukutula-

fushila iswe, vulemukutulela poka ninjele zyonti mwe zivaliye nulusinkamizyo lwa kusinkamizya twont'utuntu.

9. Vw'atupiye lw'ahatuvuzyaga izya vuzigizigi, zy'uwen'atili nkupelaga zizyo zy'amakasim'uvene, zy'alulumiye mumwoyo wakwe.

10. Nkutaha zy'atili zya kwinz'ukuyiyananizya ingalumo lwe ginzil'amaha gakwe. Nkutaha zye zya kwinz'ukuyivunganishila poka mwa Cilisiti ywonti niywa kumwana kula niywa pansipa.

11. Mwe mwa Cilisiti, we naswe ajenzite ukutupela ukuva swe vahatavupwano, sw'atululumiye nzila, inza she lilyo amasiyile nzila wuyo. We ywonti akupela mw'akasime weka palukasamo lwakwe.

12. Zy'ahavombaga sh'atili tukuva swe vakumutundumiha uvupiti vwakwe naswe, swe twamanzite nzila ukumusuvil'u Cilisiti.

13. We namwe lwe mwiyy'izwi lya nalyoli, nkutah'inongwa zya kupulumushila mumwo, zye zikuti mupokwaje, lye mwitisile nukulyitiha, pe mulemukuvishilwa mwe mumwakwe nishina nilo shya Mpepo mufinjile, w'uwen'atili alilemukwinza.

14. Sh'uwen'u Mpepo shye shipinjishilwa shya vupwano vwitu. Shye shipinjishilwa shya kutumañila mumwo nukuti tutavuzilwe iswe swe vakwe wuyo, nukuti swe vakumutundumiha uvupiti vwakwe.

15. Mwemumwo nane lwe niyuye nulwitiho lwe muli nalwo imwe, lwe mumwitisile umwen'u Yesu nishikunzi shye muvakunzit'avafinjile,

16. pe ntakuleha ndali, shima nkuvagwil'ulupi nkuvakumbuha shima mumputo zyane zye nkuputa.

17. Nkuvalavila nu-Mpepo wa njele nu-Mpepo wa kusinkamizya izya vuzigizigi, she mumumañile nalyoli wuyo. Zye nkuti avapanje we Mulungu wa mwene witu Yesu Cilisiti, w'utata witu, umuhatavupiti vwonti.

18. Nkuvalavila nkuti avahozezyaj'aminso ga mumoyo giñu, namwe ukuti muyimañaje ukuti yitili yitili. Nkutat'uvupiti vwa vupwano vwakwe vwe vulolesile muvafinjile. Vwe nkuti muvumañaje namwe mwe vuvaliye ukuti vutili vutili.

19. Nkuti avahozezyaje ukuti gope namaha gakwe ge gakuvomba mwe mumwitu

iswe swe twitisile, gope ukuti mugamañaje ukuti mapiti malusyi nzila, ge gakuvoneha muvukumyi vwa maha gakwe.

20. Nkutaha gala g'ahatuma pala p'anuziyusize muvafwe u Cilisiti, pala p'amutendamisizye kumuhono wakwe unulilo kumwaña;

21. pala p'ahamushizya napavasongo va vahavizya napavahombe va vahavizya napavamaha napavanguyu napa vonti ve vakutashilwa amazina mwe vavaliye namunsi yinino namuns'ila y'ilemukwinza.

22. Vwonti amukonzezizye wuyo muyinama mumwakwe. Uwen'amupezil'ukuv'itwe lya shivanza, amupezile wa kuva pamwaña pali ywonti.

23. Ishyen'ishivanza lelo we w'umuvili wakwe, kwe kukwila kw'uno w'akwiliye mwonti mwonti mutuntu twonti.

2.

1. Namwe mwafuye lulwo namuncilanyo namuvutalamalandu.

2. Mwe mulemukwizya mulemukulandata namiho ga nsi yinino, namiho ga songo wa-

vo avahatamumwana. Nkuta-
tah'impepo y'ikuvomb'imbo-
mbo yakwe muvana va lusu-
fanyo.

3. Ve vuvo naswe lulwo tu-
hizyaga navo swenti, naswe
tule mukuywitihi'iyi papilo
ywa muyili witu wa mbivi,
tulemukuvomba yiyo y'aha-
tutumag'umuvili witu wa
mbivi, ye zihatutumag'insivo
zyitu zye tuhasivaga, naswe
tulemukuva swe vana va
mulaha wa Mulungu inza she
vonti paluho.

4. Uwen'u Mulungu néne,
sh'umuhatalupepelezyo lwo-
nti, sh'atukunzite shye shi-
kunzi shyakwe shyinji nkani,

5. p'alemukutupelela poka
nu-Cilisiti uvulanzi, swe twa-
fuye nzila muncilanyo zyitu.
—Vwe vwila vutupu mwe
vantu mwe lwe muponile.

6. Alemukutuzyushizya po-
ka nu-Cilisiti alemukutute-
ndamisya poka nawo ku-
mwana swe tuli mwe mwa
Cilisiti Yesu.

7. Sh'uwen'atili ava mu-
maha ge gakwinza pe valile-
mukumwena muvutonsu
vwakwe, vw'atutontolosheye
mwa Cilisiti Yesu iswe uku-
va wa vwila vusitakupela
napam'uvwinji.

8. She vuvaposile vwe vwi-
la, vuvaposile lwe lwitiho lwe

mwitisi'imwe. Nkandi mu-
tatinji mwenemwe muvo-
myile ndali, avakunjiye we
Mulungu.

9. Atavakunjiye mumbo-
mbo zimo zye nga muvomyi-
l'imwe, sh'uwen'atili numo
atinz'ukuyitima weka.

10. She swe yivumbwa ywa-
kwe wuyo iswe, atupelele
mwa Cilisiti Yesu ukuti tuve
tuvombaje imbomb'ininza,
zy'u Mulungu atuyananzizye
nzila lulwo, zy'alemukuti
mwe vinze vizye mumwo i-
swe.

11. Mwe mumwo lelo nkuti
mukumbuhaje lelo ukuti lu-
lwo lwe mwali mwe va-
kunzi pashibazuho, p'avene
ve vakutashilwa ukuva ve
vavolwa uvuvolwa vwa mu-
muvili, vwe vakuvola niño-
ve, pe valemukuvataha uku-
va mwe vasitakuvolwa imwe.

12. She pe mutali naw'u
Cilisiti. Mwali mwe vantu
vwelele kuluho lwa vana-
Yisilayili. Mwali kunzi ku-
mfingwi zy'afingine navo u
Mulungu, zy'atili zililemu-
kwinza. Muns'unu mutali
nazyo nazimo izya kusuvila,
wope na we Mulungu mutali
nawo.

13. Nkandi shinishi pe mwe
va mwa Cilisiti Yesu, lulwo

mwali mwe vakukutali, shishini p'amavanda ga Cilisiti gavapalamizizye.

14. Sh'ayipezile ukuva vwihalo vwitu wuyo, sh'atupati nkinye swe twali pavili. Ilelo pe tuyipezil'ukuva woka mwene, sh'amongoliny'uvwizigo vwe vulemukututapulanya; nkutaha shye shilugu.

15. Zy'alemukuvomba sh'alemukuziyomolanya inkomelezyo mumuvili wakwe wa pansi, zye zili nindajizyo ninkomelezyo, sh'atili pe ve vavili vakuyipel'ukuv'umuntu woka mwene umupwa mwe mumwakwe wuyo.

16. Ve vavili alemukuvakundanya nu-Mulungu mumuvili woka mwene, shilemukuvakundanya nu-Mulungu shye shihovenkanyo, lwe shilugu ashigozile pe pashihovenkanyo.

17. P'alemukwinza alemukuvavuzizya munongwa zya kupulumushila mumwo uvwihalo, mweni na mwe mwal'ukutali na va mupipi.

18. She lwe tukupalamila swenti shinishi kwa tata na swe va-Yuda na mwe vakunzi, lwe tukupalamila swe va-Mpepo woka mwene, p'atwiguliye wuyo weka.

19. Pe lelo shinishi imwe pe

kwasila ukuva mwe vakunzi ukuva mwe vashintizi. Shinishi pe mwe vasamizi avamwavo navafinjile, mwe vana va muñumba ya Mulungu namwe.

20. She muzenzilwe pe palwalo lwa mavwe lwa vapositili navakuvwi, lw'u Yesu ayipezil'ukuva lye livwe lya kushipembe wuyo.

21. We uvuzenje vwonti vukukula inga tulemine mwe mumwakwe wuyo utuntu twakwe twonti, vukuyipel'ukuv'inumb'imfinjile mwa mwene.

22. We namwe inga muli mwe mumwakwe wuyo, pe mukuzenjelwa poka namwe, mukuyipel'ukuva mwe vuyo vwa Mulungu, mw'avalie mwa Mpepo.

3.

1. Zye zizyo ne Pavuli njipezil'ukuva ne mukungwa wa Cilisiti Yesu nkuvayimbila mwenemwe mwe vakunzi lwe nkunzilwe.

2. Nkuti mwiçyuye uluyanyanyo lwa vwila vwa Mulungu, lw'ampiy'ine ukuti mbaletel'imwe.

3. Shizya vuzigizigi zinizi zy'ankupuliy'impwa ine ambuzizye inza she zizyo nka-

vasimbil'ulutanzi. Nkutaha zila zye nkadumulila ukuvasimbila ulutanzi.

4. Mwe nga mukuvazya mwe nsimyle ine, mwe mukumañag'injele ine munongwa zya Cilisiti zya vuzigizigi.

5. She zizyo mumaha makali avana va vantu vatapempulilwe, inza she zikupulilwe shinishi, nakuvapositili vakwe avafinjile nakuvakuvwi, ve vali mwa Mpepo vonti.

6. Nkutaha vont'avakunzi ve nga vali mwa Cilisiti Yesu, ve nongwa zya kupulumushila mumwo zivapeley'ukuv'avamwavo navafinjile ukupwanil'uvupwano nukuva muvili woka mwene navo nukulilana navo zy'u Mulungu afinzine navo ulumfingwi.

7. Zye nongwa zya kupulumushila mumwo zye nane njipezil'ukuva wa kuzivombela nane, mwe nane u Mulungu ankunjiy'uvwila vwakwe, vw'ampeleye mumw'amaha gakwe aga kuvombela ywe ng'akuvomba.

8. Ena, ampiye nenene ne mbalusizye nkani vont'avafinjile uvufupi. Nkuti ampiye nene uvwila uvu nuvwa kuvavuzi'avakunzi uvudumbwe vwa Cilisiti, vwe

num'umuntu atavusinkamizizye mwe vuvaliye.

9. Ampiyе nuvwa kuvahozeyya vont'avantu ukuti vamurañ'u Mulungu ukuti atili atili ukuyanany'izya vuzigizigi, zye zyiziyhamaga shima mwe mwa Mulungu umupela ywonti, zyanzite pala p'ipe-lilw'insi.

10. Zy'azyisile sh'atili shivanza shikuvavuzya shinishi navasongo va vahavizya navahombe kumwana injele zya Mulungu zya mumavila mumavila zinizi.

11. Zye zizyo amalulumiye nzila shima lwe lulwo, zye zyzinzile ukupelilwa mwe mwa Cilisiti Yesu umwene witu.

12. We nga tuli mumwakwe, p'ulwitiho lwe tumwitisile wuyo, pe lukutup'ukupalamila kukwakwe nakuñila swe tumutungamiye wuyo.

13. Zye ziyzo nkuputa ukuti mutasilikitwaje muñololo wan'uno we nkuvayimbil'imwe, w'ayipezil'ukuva wa kuvashindih'imwe.

14. Zye zizyo nkupinta niziyizwi ywane ukumusugamill'utata,

15. we zyont'inkolo nizya kumwana nizya muni mwe zikutakwa mwe mumwakwe wuyo amazina.

16. Nkuputa kukwakwe ukuti namwe avapanj'amaha aga kugomw'umunt'umupwa wa muhati, ukuti avapanje mumwo mwe vuvaliy'uwen'uvudumbwe vwa vupiti vwakwe, ukuti avapanje mwa Mpepo wakwe.

17. Wope nu-Cilisiti nku-puta nkuti mumoyo giñu asamile lwe lwitiho lwa kumwitiha, na mwe mushikunzi ukuti musimfwaj'amazi muyibanilaje;

18. pe pakuti namwe mwizize mushisinkamizye poka navo vont'avafinjile mwe shivaliye namuvubaba namuvutali namuvwivizu namuvutuñusu.

19. Nishikunzi shya kumukund'u Cilisiti pe pakuti mushimañaje ukuti shye shynza, shilusizye ninjele zyonti. Namwe ukuti mwizulaje mu-
fisha pavwizule vwa Mulungu vwonti mw'ayizuy'uvene.

20. Uwene ñene w'amañi-l'u kuvomba nkani, w'akupitilizya kuli ywonti naywe tukulava naywe tukusiva iswe, sh'uvene we w'umuhatama-
ha ge gakuvomb'imbombo mumwit'iswe,

21. we tumushindishe namushivanza na mwa Cilisiti Yesu na shima shima naku-

vusita kumalilishila nalumolumo. Amen.

4.

1. Pe lelo ne mukungwa mwa mwene nkuvatontela nkuti: ukujenda muhondele muli zizyo zye mwisitwe lw'avisite wuyo.

2. Muyiyizyaje uvwahayiyizye vwonti muvanje mwe vatelefu mwonjezyaje nilya kuti "sangapa sangapa" shima mwimilane mushikunzi.

3. Muyikungule ukwumishizya ukuvelana ukuva woka mwene mwenti mwa Mpepo, vuvakunjilinkanye vwe vwihalo.

4. She mwe muvili woka mwene, mwe Mpepo woka mwene mwenti, inza she lwope nulusuvilo lwiñu lwe mwisitwe imwe luli lwokalwene lwope.

5. Mul'umwene woka mwene, mul'ulwitiho lwoka lwe-
ne, mul'ukwozelwa kwokakwene.

6. Mul'u Mulungu woka mwene, uno we yise wavyonti, w'avakonzizye vonti, w'akuvombela muli vonti, we nukusamila asamiye muvonti.

7. Nkandi swenti mwe tuvaliye atugaviny'uvwila u

n'uvwakwe un'uvwakwe, atulinjiye pashilinjilo shya yikunjilwa yw'atukunjiye u Cilisiti.

8. Lye lilyo vatili: "lw'akuzuva kumwana, p'agomil'avagomwa vakwe, avantu alemukuvapa niywa kuwapa."

9. Ilyene ilya kuti: "azuyile" lye likumuyanga ukuti nukwiha kw'atalisile nukwiha ukuvala kuumba zya pansu nkani muni muhati.

10. Uwene w'ayihaga we wuyo havili w'azuyile kumwana, apitiliye avazil'ukufiha kuya kumwana nkani kumwana, sh'akuti nkwilaje mwonti.

11. We wuyo vamo avapezil'ukuva vapositili, vamo avapezil'ukuva vakuvwi, vamo avapezil'ukuva avakukumusy'inongwa zya kupulumushila mumwo, vamo avapezil'ukuva vadimi, vamo avapezil'ukuva vasambilizi.

12. Atili vakuyanany'afinjiye, atili vayanane naly'imbombo iya kuvavombel'avantu. Nkutih'ya kuzeng'umuvili wa Cilisiti.

13. Alemukuti vakwinza ukupela pupo pe swenti tufisile napalwitiho lwoka lwene swenti ulwa kumwiti'umwana wa Mulungu, napa-

vusinkamizyo vwoka vwene swenti. Alemukuti vakwinza vakupela pupo pe tuku zil'uvwanayuli mwe vupeleleye iswe lwe tufisile napa shilinjilo shya vukuzi uvwila vwa Cilisiti.

14. Naswe ukuti pe tuhaje ukuva nishyana shima shye shikwelela shikwezezya nuku nuku, shye shikuyugumbana mwonti namwonti kunkungu zyonti zya vasambilizy'impwa. Nuvusheyu vwa vantu nuvugulugulu uvukwalanzi, pe vukutusohola mwe mwihonde ly'ilenga.

15. Zye ndali mwe, nkandi tulandate zye zya nalyoli swe vamushikunzi, tukulaje tumalilizyaje zyonti mwe munwakwe wuyo u Cilisiti itwe lyitu.

16. Sh'umuvili wonti w'ayisendenkiny'utuntu twonti, w'ayisopenkinye impingu zyakwe, akusenda mwe munwakwe wuyo amaha agakukula, alandite mumwo mwe tukuvombel'imbombo yavo utuntu twonti, ih'iyakwe ih'iyakwe, akuyizenga weka, akuyizenjela mushikunzi.

17. Ileo zizyo nukuvavuzya nukuvahomeshezya mwene nkuti: mulesh'uku-

jenda inza she vakujend'avakunz'avanji, ve vakujendela mwe muzya mupumpu zye vakuzyata veka.

18. Ve nsivo zyavo shivahomil'ishisi, ve vadumulilwe kuvulanzi vufuma kwa Mulungu, she nukumaña vatananile nazimo, she nukugazimanjizya vagazimanjizize namoyo gavo.

19. Avene she vasufil'ulusivo, pe vatakufw'insoni ndali, vayitazile vayipezile ukuva vakuluv'uluvembu, vakuvomba zyonti zya vuhandamanu, vatakweñezya namonso lwe vakupapila ywonti.

20. Nkand'imwe lwe mwamumañ'u Cilisiti pe mutamumanile vovulo,

21. inga nalyoli mumwiyu ye wuyo, inga nalyoli nukuvalanganizya vavalanganizize mwe mumwakwe wuyo uvwanalyoli vwe vuli mwa Yesu,

22. vwe vukuti muzulaj'umuntu mukali we mulujendo lwakwe alandite izya muvukali, w'ayinanzile muypapilo ywa shifumbo.

23. Uvwen'uvwanalyoli vukuti mwanduhaje mumpepo wa nsivo zyiñu,

24. mukwat'umunt'umupwa w'apezilwe kushyati shya Mulungu. Nkutaha nu-

vugulosu nuvufinjile vwe vukufuma muvwanalyoli.

25. Mwe mumwo nkuti mulesh'ukuyanga izy'ilenga, mweni muyangaje izya nalyoli uno nuwamwavo uno nuwamwavo. She swe tuntu mwe tuvaliye uno aha wamwavo uno aha wamwavo.

26. Inga mukuyitwa, pe mwolovele mutatalaje pupo namalandu. Mwandaje izuva litaswe lw'ashil'umulaha wiñu ukufuta we nga avalemile.

27. Umukwakwa mwandaje mutamupanje apa kuhaña pupo.

28. Uno we ng'ayiyile yimo, w'atavuyizyaje ukwiva havili. Nkand'ayikungule kumbombo avombaje zim'ininza niñove zyakwe, wop'ukut'avanje naywo iywa kumupa we ng'ate naywo nayimo.

29. Gont'amazwi amavozu mwandaje mutagafumwe mwilomu lyiñu ndali, mufumwaje ge minza geka, ge gakugazeng'amoyo ga vawmwiñu lwe nga mwazile pakuti muyanje zimo. Gave aga kuvatula ve nga vawkiywa.

30. Mwandaje mutamupelelaj'ukuswimililwa u Mpepo

mufinjile wa Mulungu, sh'ishimañilo u Mulungu avavisiile mumwakwe wuyo ishya kwinz'ukuvamañila mumwo imwe pisiku lya kupokw'i-mwe.

31. Mwefwe mumwiñ'umu wonti numulaha nimbushilano zyonti nuvuhalazu vwonti namatona gonti nulwombwa lwonti.

32. Nkandi mwipelaj'ukuva mwe vatonsu kuvamwiñu, muvapepelezyaje, muswilane inza she wope nu Mulungu avaswiliye mwa Cilisiti namwe agiñ'amalandu.

5.

1. Mulandat'amiho ga Mulungu, mulolehaje ukuva mwe vana mwe vankundwa. Namwe mujendele mwe mushikunzi,

2. inza she wope nu-Cilisiti atukunzit'iswe alemukutufwila alemukuyipela ukuva iywa kunincilizya iywa kufinjila, iywa mfungo inonu kwa Mulungu.

3. She nuluvembu nuvuhandamanu vwonti niyipapilo ywe yitakweñezya aminso, ywe pakuti mutayimañaje na ge mazina imwe, inza she muhondeye mwe vafinjile.

4. Mutazimañaje na zye zil'umwiho ukuyanga mwilomu mumwiñu nizya vuwelewele nizya mfuzyo zye zikwazyaa, she zye zitanonile zinizi. Nkandi muzimañaje zye zya kugw'ulupi.

5. She zye nkuti muzimañaje nalyoli izya kuti numo numuvembu numo numuhandamanu numo numupapilaywonti atalipwan'uvupwano kushinamwene shya Cilisiti shya Mulungu. Sh'uvene umupapilaywonti umuñamata wa malung'aganji.

6. Mwandaje numo atavahopaje namazwi ge gali vwelele, she zye zizyo zikuvaletel'umulaha wa Mulungu avana va lusufanyo.

7. Mwandaje mutayipelaje ukuva mwe vamwavo navo lelo.

8. She lulwo pe mwali mwe shisi, nkandi shinishi pe muyipezil'ukuva mwe luhozyo mwa mwene. Ukujenda pe muyilolesyaje ukuva mwe vana luhozyo lelo.

9. Sh'ulwen'ulusanga lwa luhozyo lutili nuvwinza vwonti lutili nuvugolosu lutili nuvuyanga zya nalyoli.

10. Muzilingaj'ahinza muzimañaje zye zihondeye kwa mwene.

11. Mutayipelaj'ukuva mwe

vamwavo nava ve vakuvo-
mb'imbombo zya mushisi,
zye zitakuhom'insanga nazi-
mo ndali, muvamenelezyaje
nukuvamenelezya apazelu
imwe.

12. She zye vakuvomba ku-
kwil'avene, zye mwiho nuku-
ziyanga mwilomu.

13. Zyonti zinizi lwe luho-
zyo lukuzimenelezya, pe zi-
kuvoneha apazelu ukuti she
zili zitili zitili. She zyonti
zye nga zilolesile apazelu,
lwe luhozyo zyope.

14. Mwe mumwo vatili :
damuhaga w'ukasite utulo
uvuhaje muvafwe, p'akuku-
hozezya u Cilisiti.

15. Mwandaje nkani lelo
musimishizyaj'ahinza ulu-
jendo lwe mukujenda shima.
Mutavanje fwe ngati muli
mwe vasitanjele ndali mulo-
lehaje ukuva mwe vanjele
nalyoli.

16. Muvisenganyaje shima
ukuvomba pe nga palolesile
apa kuvombela yimo, she
tuli mumanda mavivi.

17. Mwe mumwo nukuvavu-
zya nkuti mutayipelaj'ukuva
mwe vawelewele ndali, mulo-
lehaje ukuti mumañil'uluka-
samo lwa Mulungu, ukuti lu-
tili lutili.

18. Kwope nukuholwa mu-

taholwaj'ipele, sh'ukuholw'i-
pele kukupel'uvupopo, nka-
ndi mwizulaj'u Mpepo.

19. Lwe nga mukwizya
mwe vuvo vatupu mwe vaci-
lisiti, pe muyizizyaje na zye
ñimbo zya kuputa na zye
ñimbo zya kutima na zye
ñimbo zya mukwata mwa
Mpepo mufinjile. Mumwi-
mbil'u Mulungu, mumuho-
melaje namapango mumoyo
ginu.

20. U Mulungu tata mumu-
gwile nulupi shima paywo-
nti, mumugwile mwizina lya
mwene Yesu Cilisiti.

21. Mukonzanaje mwe vuvo
vatupu she mukumuñil'u
Cilisiti.

5, 22—6, 9 : Kol. 3, 18—4, 1.

22. Avantanda vakonzaje
kuvalume vavo inza she va-
kukonza na kwa mwene.

23. Sh'umulume lye litwe
lya mushi, inza she wop'u
Cilisiti itwe lya shivanza.
Sh'uwene we w'umposhi wa
muvili wakwe.

24. Nkuti inza she shivanza
shikonzile kwa Cilisiti, she
pakuti vahonzyaje vovulo
navantanda, vope pakuti va-
konzaje kuvalume vavo mu-
tuntu twonti.

25. Namwe mwe vanayuli,
muvakundaj'avashi vinu,

inza she wope nu-Cilisiti ashikunzite ishivanza atili pukushifwila,

26. sh'atili ncipelaje shive shifinjile. Nkutaha pala p'ahashizelufwaga pala p'ahashyozyaga naminzi ge gali nizwi.

27. Sh'uvene wuyo atili njimishil'ishivanza ishimwamu ishyinza, ishisitamazota nagamo, ishisitankuŋa nazimo, ishisita natum'utunji twe tuli fwe tutwo ndali, alemukuti shive shifinjile shive shizelu shisitayilema.

28. She pakuti vahonzyaje vovulo vope navanayuli. Vope pakuti vavakundaje avashi vavo fwe ngati movili wavo vuvo. Sh'uno we ng'amukunzite umushi wakwe p'ayikunzite wuyo.

29. She numo atawupasite nalumo umuvili wakwe ndali, akuti nukuwulel'iyintu akuti nukuwuyananya, inza she wope nu-Cilisiti ishivanza shyakwe akushilel'iyintu akushiyananya.

30. She swe tuntu twa mu-muvili wakwe iswe.

31. "Mwe mumw'umuntu akumuleha nuyise nuŋina akumwumishizya we mushi, ilelo pe ve vavili vanava pe vakuyipel'ukuv'umuvili woka mwene."

32. Izya vuzigizigi zinizi, zye mpiti nalyoli. Ine nku-taha nizya Cilisiti nizya shivanza shyakwe.

33. Namwe pakuti muvaku-kundaj'avashi viŋu, un'uwakwe un'uwakwe, inza she muyikunzite mwemwe. Uwen'unwantanda we pakuti amunilaj'umulume.

6.

1. Mwe van'imwe, muvasajil'avapafi viŋu, muvonehaje ukuva mwa mwene namwe. She zye ngolosu zinizi.

2. "Mushindishe nuso nu-viŋu," lwe lulajizy'ulutanzi lunulu lwe luli nulumfi-ngwi.

3. Nkutaha lwe lukuti: "p'ulilemukwizy'ahinza pamwan'ipa, p'ulilemukulimuha nkani."

4. Namwe mwe vayise, mwandaje mutavasambulany'avana viŋu ndali, lwe mukuvakuzya pe muvene-zyaje kwa mwene, na she mukukasunda na she mukuvagolosy'injele.

5. Namwe mwe vazya, namwe muvutihaje avaso viŋu, ve vavalonsil'umuvili. Muvaŋilaje muvatetemaje, mwe

vasitakusiva mwonti mwonti amoyo, muve fwe ngati mukumwitihi'u Cilisiti.

6. Mutavavombe lwe vakuveña muminso, ukuvomba pe mutalingane navo ve vakuti tuvvagaje uvwankundwa kuvantu ndali, imwe mulolehaje ukuva mwe vanamata va Cilisiti. Zy'akasim'u Mulungu zye muzivombaje namoyo giñu gonti.

7. Muvavombe she muthime, muve fwe ngati mutakuvavombela ve vantu.

8. Mumañaje ukuti imbombiñinza ye nga mwe vantu muvompile un'iyakwe un'iyakwe, y'alilemukuvalipil'umwene, nashe nga mwe vazya nashe nga mwe vatavushe.

9. Na mwe vayise vavo, she muhonyaje vovulo namwe. Muleshe ukuvafinjila shima. Mukumbubaje mutinji: she naswe tuli nuwit'umwene kumwaña, we wuyo wavo wope, w'atakumusevela muvwinza kuminso umuntu.

10. Izya kuvumalilishilo lelo mwe vamwitu zye nkuti: mugomele mwa mwene namumaha ga nguñu yakwe.

11. Muyijelenkanye zyon't'impalala zya Mulungu mwe zivaliye, izya kuvape-

lela apakwimilila lw'akuti avapote nuvugulugulu umukwakwa.

12. Sh'uvulugu vwe tukulw'iswe, vwe tutakulwa numuvili namavanda, tukulwa navapiti, tukulwa navamaaha, tukulwa navatilingansi va mushisi shinishi, tukulwa nimpepo zya lombwa mumaña umu.

13. Mwe mumwo nkuti muyijelenkanye zyont'impalala zya Mulungu mwe zivaliye lelo. Zye zivapelelaje apakwimilila pupo pisiku ligomu lila, pe muve muvapotaj'avallugu, lwe muyisenginye mumalilizize.

14. Musimpaje lelo mufungaje uvwanalyoli fwe ngat'ilamba; mukwataj'uvugolosu fwe ngati shijela shya kuzig'ishifuva.

15. Izya kuyiananya nzila izya kuyang'inongwa zya kumpulushila mumwo zya vwihalo, zye zivanje zye ndyato zya muyinama ywiñu.

16. Mwonjezaye mutinji nulwitiho, lwe mulemaje ivanj'inkwela ya kuzizimanjizya mumwo impalala zyon't'impembe zya lombwa.

17. Mukwataje uvupokwa vwe muposilwe fwe ngati shisote shya pitwe; mutinji

nizwi lya Mulungu mulema-
je, shye shivanj'ishipanga
shya Mpepo shishyo.

18. Zinizi zye muvombaje
lwe mutili nukuputa mutili
nukulambilizya shima impu-
to imfuma mwa Mpepo. Zye
mudamulaje zinizi mutinji
nukuzyumishizya nkani
mutinji nukuvimil'ava fi-
njile.

19. Munkumbuhaje nane
lwe mukuputa ukuti mwe
ndyagaj'izwi lwe nkuvusy'i-
lomu ukuyanga, ilelo pe mbe
njimbaje ukuzikumusya izya
vuzigizigi zya nongwa zya
kupulumushila mumwo,

20. zye nkuvukula ne mu-
kungwa muólolo. Munda-
vilaje ukuti lwe nkuziya-
nga, pe njimbaje nziya-
ngaje inza she zihondeye
ukuyangwa.

21. Namwe she nkuti mu-
zimañaje izya kukwane ipa
ukuti apozile atili atili ine,
zy'akuvavuzya zyonti u Ti-
kika umucilisiti uwamwitu
we tumañine nawo, we tu-
mutungamiye nkani pambo-
mbo ya mwene.

22. Zye zizyo nane imutu-
mile kumwiñu zinizi, she nde-
mukuti muzimañaje izya ku-
mwit'ipa. Nukuvasuvizya
she ndemukuti akwinz'aku-
suvizy'amoyo giñu.

23. Nu-Mulungu tata nu-
Yesu Cilisiti umwene avapa-
nje nuvihalalo nishikunzi
mwe vamwitu, ayonjezyaje
pupo nulwitiho.

24. Uvwila vuve navo vo-
nti vuvo v'umwene Yesu
Cilisiti vamukunzite nishiku-
nzi shisitakuvola nalumo.

ILYEPISITILI LY'U PAVULI AVASIMBIY'AVA-FILIPU.

1.

1. Sweswe swe va-Pavuli
nu-Timoti swe vañamata va
Cilisiti Yesu tukuvasimbila
mwenti na mwe vafinjile

mwe muli mwa Cilisiti Yesu
mwe musamiye mu-Filipi na
mwe vasungashivanza na
mwe vaywambombo.

2. Tukuvalamuha tukuti:

nu-Mulungu tata swenti nu-Yesu Cilisiti umwene avalotaje nuvwila nuvwihalo.

3. Shima lwe nkuvakumbu-h'imwe, pe nkugw'ulupi kwa Mulungu,

4. she shima lwe nkuvaputula mweni, pe shima nkuputa nuluzevelo,

5. she nazile muyipezil'ukuva mwe valilani vitu munongwa zya kupulumushila mumwo mwanzite pe pisiki'tanzi lila mwinzil'ukufiha kushinishi uku.

6. She zye mbatungamiy'i-mwe ukuti uno w'ayanzit'imbomb'ininza mumoyo gi'nu, w'alilemukuyimalilizya alilemukufiha nayo pisiku lya Cilisiti Yesu.

7. She zye zinonil'ine ukuvasiva mweni zinizi she muli mumwoyo wane imwe, mweni mwe valilani vane napavwila namu'ololo wane na mwe nkuziyitih'inongwa zya kupulumushila mumwo mwe nkuzihomeshezya.

8. She wope nu-Mulungu ambwen'ine ukuvasamb'i-mwe, she mweni nkuvasambila muhati ya Cilisiti Yesu.

9. Zye zizyo nkuput'ine nkuti ishikunzi shyi'nu shyo-njezyaj'ahinza ukuyula, shi-

vapelelaje nukuzisinkamizy'inongwa nukuvelezanya nazyo.

10. Nkuti pe mukuzima'insanya mwe zilehine ukuti zizino zizino, ilelo pe mukuva mwe vasitamafuji, pe mutakuva nazyo nazimo izya kuvalonga pisiku lya Cilisiti.

11. She pe mulilemukwaga mwizuye ninsanga zya vugolosu zy'apezil'u Yesu Cilisiti, izya kumushindih'u Mulungu izya kumutimila.

12. Ilelo nkuti mbavuzye mwe vamwitu zyonti zye zinazile ine ukuti zyonjezi-zye nkani ukujenzy'inongwa zya kupulumushila mumwo.

13. Musukumile namwe nimpuga yonti ya vasikali va Kesali, vonti navamwavo ukwen'umu'ololo wane ukuti nkunzilwe zye zya Cilisiti.

14. Vope navacilisiti avamwitu mwa mwene, vope vayuzile ve vatungamiye mwe mu'ololo wane, vapitilizize ukujimba ukuziyang'inongwa vasitakutetema nalumo.

15. Vamo valipo ve zikuvatuma izya kuti tupelaje nizya kugulumana nizya kulwa lwe vakumukumusy'u Cilisiti, nkandi vamo valipo

wope na ve vakumukumusya she vamukunzite nalyoli.

16. Avene vanava shivatumile shye shikunzi, she vambwen'ine ukuti we wa kuzihomeshezy'inongwa zya kupulumushila mumwo.

17. Vala nene lwe vakumusy'u Cilisiti, pe vukuvatuma vwe vupela kulundunkana, she vakuti tumwonjezyaje uvulemencelelwa ine mwe muhololo wane, vate vasitavugulugulu.

18. Kwashi lelo? Kweka kwe nga vakumukumusya kwe kumukumusya u Cilisiti, nashe nga shyonu shikuvatuma. Pope nashe nga vasiyile zinji lwe vakumukumusya, pe nkuseshela ine, pope nashe nga vakumukumusya wa nalyoli, pope nkuseshel'ine. Ndali ukuseshela kwe nkuseshelaga shim'ine.

19. She manil'in'ukuti zinizi zye ndiyaga ziyipezil'ukuva zya kumpoh'ine, she mutili namwe mukumputila, atili wope nu-Mpepo, wa Cilisiti akuntula nkani.

20. Inza she zizyo nkulwintwinta, zizyo nkusuvila ukuti ntalilemukusuha ndali, nkuti nashinishi ndimutundumiha shisitakuñil'u Cilisiti mumuvili wane umu, inza she nkumutundumiha shima nashe

nga nkulandila nashe nga mfuye.

21. She vwe vulanzi vwane ine vwe nkulandila, inga ndi nu-Cilisiti. Ukufw'ine kwe kulonka.

22. Apene lelo she nazile wwope nuvulanzi vwa mumuvili vwe vwa kuhom'insanga zya mbombo, pe kumposit'ukuyisevela.

23. Zimbufile zye zivili zinizi. Ukukasama kwe nkasime ukutuluh'ukuval'ukuva nu-Cilisiti, she kwe kuluszize nkani nalyoli uvwinza.

24. Nkand'imwe mumpelery'ukuti kuvanj'ukwinza kwe kuva mumuvili sut'ine.

25. Ilelo she zye nzitungamiye zinizi, pe manil'ine ukuti suti nkuva, imañile ukuti suti nkuva namwe mwenti ne wa kuvahondezya nukukula nukuseshela mulwitiho imwe.

26. Nkuvapelela nukulafuha izya kuyitimila mumwane imwe mwe vantu va Cilisiti Yesu, lwe mbuyizizye ninzile kunukwo.

27. Kwe kuhondela kwene kwe kuti muhondel'ahinza ukuva mwe vahata nkaya munongwa zya kupulumushila mumwo zya Cilisiti, pe nane, nashe nga nkuveña lwe ninzile ukwo, nashe nga nkwi-

ywa vwelele izya kumwiñu lwe nd'ukutali, — nkuti pe nane nkuva nkuvamañaga ukuti vimiliye mwa Mpepo woka mwene vonti, val'umwoyo woka mwene ukutulana ukuzilwil'uvulugu izya lwitiho lwe mwitisil'inongwa zya kupulumushila mumw'imwe.

28. Nkuti iva ve tukulwa navo, pe nkuva nkuvamañ'imwe ukuti mutakuvogopa napamo. Zinizi zye zya kuvamañila mumwo ukuti avene vakutupulwa, nkand'imwe zya kumañila mumwo ukuti mwe vakupokwa. Zinizi zye zikufuma kwa Mulungu.

29. Sh'imwe izya kwa Cilisiti zye mutahakunjilwa lweka lwe lwitiho lwa kumwitiha ndali, mukunjililwe namayimba ge mukumuyimbila she muli mwe vantu vakwe.

30. Namwe mukupas'ulupaso lwe mwazile nkupasa nane, lwe nashinishi mwiyye ukuti nane ncili ndi nalwo.

2.

1. Ilelo inga lulip'imwe nulukumbusanyo ulufuma kwa Cilisiti, inga lulipo nulusvizyo ulufuma mushikunzi, inga vulipo nuvililano

vw'akupel'u Mpepo, inga shilipo nishikunzi shya mumwoyo, inga lulipo nulupepelezyo muhati,

2. pe munizuzyaj'ulusesheho, ukuti muve ninsivo yoka ñene mwentí, muve nishikunzi shyoka shyene mwentí, mwentí muve numwoyo woka mwene ukusiv'ahene he hali hoka hene.

3. Mutasivaje nazimo izya kupel'ukulundunkana nizya kuyimwamiha ulumwamiho lwe luli vwelele, nkandi muyisyaje mutinji uwamwitu andusizy'uvupiti.

4. Mwentí mutenáj'iywiñu un'iywakwe un'iywakwe ndali, ywope na ywe ywa vawwiñu muyweñaje mwentí.

5. Muhati mumwiñu muyisivil'insivo mw'ahayisivila nu-Cilisiti Yesu.

6. W'atatili yisampwa lw'ali she w'u Mulungu, nashe nga mushyati ali u Mulungu.

7. Nkand'uwene alemukuyipel'ukuva vwelele, alemukusend'ishyati shya vazya, alemukuv'umuntu, mutuntu twonti alemukuloleha ukuva muntu.

8. Alemukuyisya weka, alemukwitiha nakuvufwe, ena na kwe kuvufwe vwa pashihovenkanyo.

9. Zye zizyo wope nu-Mu-

lungu atili nukumukumusya, atili nukumupel'izina lye lilusizy'uvupiti namazina gonti.

10. Iyizwi ywa vonti nava kumwana nava pamwan'ipa navapansi pe pakuti yiyipintaje mwizina lya Yesu.

11. Nimili zyonti ukuti zimuyan'j'u Yesu Cilisiti ukuva we w'umwene wuyo, zimu-shindishe mumwo nu-Mulungu uyise.

12. Pe lelo mwe valyama-y'imwe, munitihaje nashinishi, inza she mukunitiha shima. Mutavanje fwe ngati mukunitiha peka she nga ndi kumwi'u kunukwo ndali, nashe nga nd'ukutali shinishi pe mupitilizyaje pe muyikungule ukuyipelel'ukupokwa, musanganye pupo nuku'nila nukutetema.

13. She we Mulungu w'akuvapelela nukukasama nukuvomba mumoyo gi'nu, sh'avakunzit'uwene.

14. Zyonti zye nga mukuvomba, zye muvombaje mwe vasita kwinkwina mumwo mwe vasitamaganigani mumwo.

15. Pe mulilemukuyipel'ukuva mwe vasitakulongwa nazimo, mwe vasitavugulugulu, pe mulilemukuyipel'u-

kuva mwe vana va Mulungu mwe vasitavilema nayimo, pope nashe nga musangine navantu avagombanu iva, ve valemaye nukulemala. She mwe mukuhozya fwe ngati nkozyo muns'umu,

16. inga mukulyimih'izwi lya vulanzi. Zye zizyo nkwinza nkuyitimila mumw'ine pisiku lya Cilisiti, she nukushimbila ntashimbiye shyaha, nukuyikungula ntayikunguye shyaha ndali.

17. Pope nashe nga vakwit'amavanda gane ine fwe ngati mputile ya kwita, nashe nga vakunita na pamputile napambombo ya lwitiho lwi'nu, lwe nkuseshela ine, pe nkuseshela poka namwenemwe.

18. She muhonzayaje lelo namwe museshelaje. Museshelaje poka nane.

19. Nkusuvila mwa mwene wane Yesu ine nkuti ingavanga pasyaye pansi ine ukumutum'u Timoti, she nane nkuti ninze nsansamushe lwe niyuye izya kumwi'nu kunukwo.

20. Sh'atalipo num'uwa-mwavo ine, w'ali fwe wununo umwoyo, sh'uwen'inongwa zyi'nu zyonti akusiva shisitamafuji.

21. She vont'avinji vaku-
yanzila ywe ywavo vuvo,
vatakwanza ywe ywa Cili-
siti Yesu.

22. Mumumañile namwe
mw'alolesil'uvwinza, mw'a-
lemukumbombela ine fwe
ngati unwana akumuvombe-
l'uyise, lwe twavombaga
swenti nane imbombo ya
nongwa zya kupulumushila
mumwo.

23. We nkusuvila ukuti
nkumutuma panapo lwe
mbweni nane zyane kwe zi-
kweña.

24. Nane ntungamiye mwa
mwene ukuti ntalihava nane
ukwinza kumwiñu kunukwo.

25. Shinishi nene pe nazile
hinza ukumutuma Epafulo-
titi umucilisiti uwamwitu,
uwamwitu napambombo, u-
wamwitu napavulugu, w'ayi
nzil'ukuviha yiwo ywe mwa
mamutumile iywa nzala yila.

26. She nazile asamyle nka-
ni ukuti inga navala ukuve-
ñ'imwe mwenti. Havili na-
zile akusagany'uwene, sh'a-
mazile mwiyye imwe uku-
t'avinag'uwene.

27. Sh'ukuvina kw'avinile
nalyoli, pasyaye pansu uku-
fwa. Nkandi Mulungu ale-
mukumufwil'uvwila. Havili
mutatinji amufwiliy'uvwila

wuyo weka ndali, kwe kuva
amfwiliy'uvwila nane, sh'ati-
li ntapatinkanyaj'uvuswimi-
lilwa pavuswimililwa vwa-
mwavo ine.

28. She ndemukumuvuzya
nohavili nukumusogozya, she
ndemukuti pe valiseshela ha-
vili imwe lwe mumuweeni
muminso, she ndemukuti pe
nane ndiyonjezya ukusansa-
muha uvuswimililwa vwe
nswimililwe nane.

29. Mumuposhelaje mwe
mwa mwene lelo mwe vasa-
ngalusu, shima muvashindi-
she ve nga vali vovulo.

30. She ye mbombo ya
Cilisiti y'imupeley'ukusyala
hansi ukufwa, sh'alemukusita
nukusagany'uvulanzi, lw'a-
kuti nizuzya ye uvusovele uvu
vwe vusyaye vwe mwama-
mutumil'imwe iywa kuntu-
l'ine.

3.

1. Zisyaye lelo zye zya kuti
museshelaje mwe mwa mwe-
ne mwe vamwitu. Lwe nku-
vuyizya zizyo shima uku-
vasimbila zyoka zizyo, pe
zitakundinka ine, imwe nene
pe mukusimpa.

2. Mwandaj'imbw'izyo,
mwandaj'avavombezi ava-
viv'ivo, mwandaje ve vaku-

yinanga vwelele ukuvola uvuvolwa.

3. She swe vavuvolwa vwa nalyoli iswe, swe tukunuvombel'u Mulungu mwe mwa Mpepo, swe tukuyitimila mwa Cilisiti Yesu, tutakutungamila mwe mumuvili wa pans'uno.

4. Kwe nane nali nazyo zimo izya kutungamila mumuvili. Inga wok'uwunji atili ndi nazyo izya kutungamila mumuvili ine, p'andusyaga lelo ine ?

5. She mbolilwe uvuvolwa lwe mazil'amanda munana ; ne mu-Yisilayili insi, ne mwana Benyamini muluho, ne mu-Hebuli, ne mwana wa va-Hebuli, munkomelezyo ne mufwalisayi.

6. Izya kuyikungula zye ndemukushi ywima ishivanza, izya vugulosu vwa munkomelezyo zye ndemukusita ukuva nazyo nazimo izya kundonga.

7. Nkandi zizyo zye lulwo natinji vwe vulonsi ndonsil'ine, zye havili shinishi nziweni mwa Cilisiti ukuva zye zya kunazya ntupu.

8. Pe shinishi zyonti nziweni ukuva zya kunazya ntupu, she mbweni ukumansanya u Cilisiti umwene wane ukuti kwe kulusizye

uvugomu, we nziloyezizye mwe mumwakwe zyonti, we zyonti nziloleye mwe mumwakwe ukuva ge makoko matupu, she nkuti imulonce we Cilisiti weka.

9. We nkuti inga navonehanga ukuva mumwakwe wuyo ! Nkuti nte mbanje navwo vwe vwan'vugulosu uvufuma munkomelezyo, ndali, nkuti mbe navwo uvugulosu vwe lukumpelela lwe lwitiho lwa kumwitihi'u Cilisiti, vwe vukufuma kwa Mulungu vwe vuyisimfizye mulwitiho.

10. Nkuti inga namumañaga wuyo, inga nagamañaga namaha ge gali muvuzuyushilo vwakwe vw'ahazyushila, inga nalilana nawo amayimba gakwe g'ahayimbaga.

11. She nkusivila nkuti inga nkuyanana nawo ukufwa, pe ngavanga ngafiha nane pavuzuyushilo vwe vukufuma muvafwe.

12. Ntakuti nsompoye mpela, ntakuti ne mwila mpela, ndali, nkandi nkuyikungula ine nkuti inga nasompolaga, she nane ansompoye u Cilisiti Yesu.

13. Mwe vamwitu, nane ntakuyisivila ukuti nasompolala, ndali, nkandi hamo he nkuvomba : nkuluywa utwa

mwisinda twonti, nkuñulu-lushila kutwa kwilongolela.

14. Aminso gali kumpelela ya lutumyanyo, nkuyikungula kwe kuhuma ahakusompola aha lwito lwa kumwana lwa Mulungu lw'ansite mwa Cilisiti Yesu.

15. Swenti lelo swe tumazil'ukukula, swenti tusivaje zinizi. Apene nene inga zimo mukusiva payo, pe zyo-p'u Mulungu alilemukuvakupulila zive apazelu zyope.

16. Kumb'ukwene ukujenda mul'izi zye tumañinsinye, kwe pakuti tujendaje swenti tulandate mululandatano lwoka lwene swenti.

17. Namwe ulujendo mundandate ine mwe vamwitu. Muveñaje vuvu ve vakujendela mumwo mwe tuvapeleye aha kweñelezya mumwo.

18. She vinji vakujend'ilingi. Ve vuvu ve nkuvavuzya shim'imwe havili nashinishi nkuvavuzya ne nkukuta namansozi nkuti: ve valugu va shihovenkanyo shya Cilisiti.

19. Avene kumpelela kwe kutupulwa kutupu, sh'avene ilungu lyavo vwe vula. Uku-yitim'avene vakuyitimila imwamih'amatwe zyavo. U-

kupangamal'avene vakupangamala zye zya muns'ino mpela.

20. Sh'uvwen'uvwit'uvuhatankaya vuli kumwana, kwe gope naminso gitu geñizye, she tukuti kw'akufuma umuposhi witu u Yesu Cilisiti umwene.

21. W'umuvili witu wa vufupi vwitu vunuvu, alilemukuwandula, aholane na we muvili wakwe wa vupiti, sh'uwen'ali namaha aga kunkonzya ywonti.

4.

1. Mwe mumwo lelo mwe vamwitu mwe valyamayi-mwe, mwe mbasamyle nkani, mwe luseshelo lwane, mwe shipambwi shyane, musimpaje vovulo mwa mwene.

2. Nkumuyinzanya na we Ivotiya, nkumuyinzanya wope na we Sintike nkuti vamañane mwa mwene.

3. Ena nkukulambilizya nawe we mukunjilinkani wane we musitamafuji ukuti uvatule weya, she vantanda ve vavili vanava, ve tuhayikungula navo nane ukukumusy'inongwa zya kupulumushila mumwo, lwe twalinava-Cilimenti navamwavo

ve vahantul'imbombo, v'amazina gavo gali mwa kalata wa vulanzi.

4. Museshelaje mwa mwene shima, havili nkuvuyizya nkuti museshelaje.

5. Vont'avantu vavamañ'intembwele imwe. Umwene apalamiye.

6. Mutakutanaje nayimo ndali, zyonti zye nga mumutunjiy'u Mulungu, zye mumuvuzya je muluputo lwonti na mululavo lwe lusangine nukugw'ulupi.

7. Uvwene ñene uvwihalo vwa Mulungu, vwe vulusizye zyont'injele vwe vukwuvatila mwa Cilisiti Yesu namoyo giñu ninsivo zyiñu.

8. Nkumalizya lelo mwe vamwitu nkuti zyonti nizya nalyoli, zyonti nizya mushinzi, zyonti ningolosu, zyonti ninzeli, zyonti niñinza ukweña, zyonti niñinza ukwiywa, inga zye zya vwahayisunde, inga zye zya kutimwa, zye muzipangamale zyonti zinizi.

9. Nazye mbasambilizize nazye muposheleye kukwane nazye mwiyyuye kukwane zye muvombaje zizyo. Pe wope nu - Mulungu muhatavwihalo, pe wope akuva namwe.

10. Pe nsesheye nkani mwa mwene ine, she shinishi pe nazile muvuyizize havili musangulizine ukunkumbushila iywa kunanzila. Uknkumbuha kwe kwashi kwe mukunkumbuha shima, nkandi she mwalemencililwe.

11. Mutatinji zye nkuyanga munzala ye ngavanga indumile ine ndali, sh'ine mbelezine ukuyayana naywo shima ywe nga ndi naywo.

12. She mbeleziny'ine pope na she nga yikusova, havili mbelezine ine pope nashe nga yikulafuha. Mbelezine natwo twonti natwonti ine. Nkutahanukwikut'iyintu nukufw'inzala, nukulafuh'iyintu nukupotw'iyintu, nkuti twonti mbelezine natwo ine.

13. Nayimo yitamposit'ine, she ndi muli wuyo w'akup'amaha.

14. Nkandi mwasalipa ukuva mwe vamwitu nane muvupotwe vwane.

15. She mumañile namwe mwe va Filipi, lwe zyanzite inongwa zya kupulumushila mumwo ukuyangwa, pala pe nkufuma nazyo mu-Maketoniya ine, pe nashim'ishinjishivanza shitayipezil'ukuva shyamwitu ukuvazya swenti nane indalama, nazye tuku-

lya nazye tukuposhela. Mwenemwe mweka mpela.

16. She pope na lwe nali mu-Tesaloniki, pe mulemukuntumila iywa nzala, mulemukuti nulutanzi lula mulemukuti lwope nulwa vuvili lula.

17. Mutatinji ine nkwanza ukuti mumpanje iywa kump'ine ndali, ine nkwanza zye nsanga zyeke, she nkuti mwe yikuyul'iywuma ywiñu ywe mukuvunganiha.

18. Pe ndi naywo ywonti lelo shinishi. Kwe kuva yikulafuha nukulafuha. Yikwiliy'ine, sh'ahampa Epafu lotiti yiywo ywe muhantumil'imwe, yikununk'imfungo, yiyipezil'ukuva mputile y'akuposhel'u Mulungu y'ikunona kuli wuyo.

19. Uwen'u Mulungu wane

w'alilemukuvizuzya mwonti mwe yivasovey'imwe, alilemukulinjila pe pavudumbwe vwakwe mwe vukuloleh'uvupiti vwakwe mwa Cilisiti Yesu.

20. Uwene u Mulungu utata swenti, tumushindishe tuhafishe nawo nakuvusitakumalilishila nalumo lumo. Ameni.

21. Muvalamushe vont'avafinjile ve vali mwa Cilisiti Yesu. Vakuvalamuha avacilisiti avamwiñu ve ndi navo panapa.

22. Vakuvalamuha vont'avafinjile, vakuvalamuha nkani mwata ava mwisashi lya Kesali.

23. Uvwen'uvwila vwa mwene Yesu Cilisiti vwe vwe numpepo wiñu.

ILYEPISITILI LY'U PAVULI

AVASIMBIY'AVA-KOLOSI.

1.

1. Nene ne Pavuli ne mwapositili wa Cilisiti Yesu, n'aninjizize we Mulungu, sh'amakasime wuyo palukasamo

lwakwe, ndi nu-Timoti umucilisiti uwamwitu.

2. Tukuvasimbila na mwavafinjile va mu-Kolosi na mwe vacilisiti mwe vamwitu

mwe mumwitisil'u Cilisiti. Tukovalamuha tukuti : u Mulungu tata swenti avalotaje nuvwila nuvwihalo.

3. Shima lwe tukuputa uluputo, pe tukuvagwil'ulupi imwe kwa mwene witu Yesu Cilisiti tukuti : " wasalipa wavomba,"

4. she twiyuye nulwitiho lwiñu lwe mumwitisil'u Cilisiti Yesu, nishikunzi shyiñu shye muvakunzite vont'ava-finjile.

5. Tukuti " samalale " nulusuvalo lw'uwen'avavishiye imwe kumwana, lwe mwiyye hali mwizwi lya nalyoli lya nongwa zya kupulumushila mumwo,

6. lye livazil'ukufiha naku-mwiñu kunukwo. Sh'ilyene namunsi yonti likuhom'insanga na mwe mumwiñu munumwo lyanzite pisiku lilyo lye mutili nukwiyya lye mutili nukuvumaña nalyoli u-vwila vwa Mulungu.

7. Sh'uvwene vuli inza sh'avavuzizye u Epafula umuñamata wamwitu we tumañine nawo; umutungamu pambombo ya Cilisiti ya kuvavombel'imwe.

8. W'atuvuzizye nishikunzi shyiñu shy'avapiye u Mpepo.

9. Pe naswe twanzite mu-

saña wuyo we twiyuye zinizi, tutalessile nalumo ndali, shima tukuti nukuvaputula tukuti nukovalavila tukuti inga mwafihaga pampelela ukuzimañinsanya zy'akasi-m'uvene, tukuti inga mwazi-mañinsanya na mwe munjele na mwe muvusinkamizyo vw'akupel'u Mpepo.

10. She pe mulihondela kwamwene alilemukuvashyela nalyoli, pe mulihom'insanga zya mbomb'ininza, pe mulilemukwonjezy'ahinza nukumumañinsanya uwen'u Mulungu.

11. Nukugoma pe mulilemukugomela mumaha ga vupiti vwakwe. Ilelo pe zinizi zivapelelaje ywonti nuvuzyihamulaha nukutembel'amanda ywe yisangine nuluseshe-lo.

12. Ilelo pe mutinji nukugw'ulupi kwa tata, w'atuyemyizye ukuti tuve swe vawmavo navafinjile ukupwan'uvupwano muluhozyo mula ;

13. w'atuposile kushisi shye shiyipezil'ukuva w'umwene, atusamizye avazil'ukutuvihaha mushinamwene shya mwana wakwe unkundwa kukwakwe.

14. We tuvwarzile mwe mu-mwakwe uvupokwa vwe tu-

posilwe, uvwa mumavanda
gakwe, nkutaha vwe vuswilo
vwa malandu.

15. We w'u Mulungu umu-
sitakuloleha muminsu amu-
hozizye ishyati shyakwe.
W'uhatote kuvipelelwa ywo-
nti.

16. She ywonti yipezilwe
mumwakwe wuyo, niywa
kumwana niywa pansu, na-
ywe yikuvoneha muminsu
naywe yitakuvoneha, nave
vashimilwa nave vamwene
nave vasongo nave vahombe.
Ywonti yitili nukupelelwa
mumwakwe wuyo, yitili nu-
kupelelwa ukuva ywakwe
wuyo.

17. Uwen'alipo lwe yishili
ywonti. Asove wuyo pe nka-
ndi yikumensunkana ywo-
nti.

18. Nukuv'itwe litwe lya
muvili wuyo. Nkutah'uku-
v'itwe lya shivanza. Sh'u-
wen'uvwando wuyo, w'uha-
tote ukufuma muvafwe, sh'u
Mulungu atili ave we muta-
nzi wuyo mutuntu twonti.

19. Sh'u Mulungu amaka-
sim'ukuti uvulungu vwa-
kwe vwonti mwe vuvaliye
vusamile mwe mumwakwe
wuyo.

20. Amakasim'uwen'ukuti
ywonti yikundanaje nawo
mwe mumwakwe wuyo, lw'a-

pezil'uvwihalo namavanda
gakwe aga pashihovenkanyo
shyakwe. Nkuti amakasime
ukuti yikundanaje nawo wu-
yo mwe mwa Cilisiti ywonti,
niywa pans'ipa niywa ku-
mwana kula.

21. Namwe lulwo pe mwali
mwe va luho lunji, mwali
mwe valugu munsivo zyi'u,
mulemukuzitujishila zye
mbombo zya lombwa.

22. Nkandi shinishi p'ayi-
kundinye namwe mumuvili
wakwe wa vuntu lw'ahafwa-
nga, sh'atili muve mwe vafi-
njile mutave naywo nayim'i-
yilema, mutave nazyo nazi-
mo izya kuvalonjelela, lw'a-
kuvaviha kuminso kukwa-
kwe imwe.

23. Inga nalyoli mukulwu-
mishizya ulwitiho, inga mu-
yibaniye, inga muyisimfize,
inga nahamo hatakuvasegu-
sya kulusuvilo, lwe zivapi-
y'inongwa zya kupulumushi-
la mumwo zye mwiwuye, zye
zikumusile mwe muyipele-
lwa ywonti ywe yili muni-
mumwana, zye nane ne Pa-
vuli njipezil'ukuva ne wa ku-
zivombela.

24. Shinishi pe nkuseshela
amayimba ge nkuvayimbil'i-
mwe, lwe nkumalilizya kwe

kusyaye kuvupotwe vwa Cilisiti, lwe nkumalilizya mumuvili wane ine, lwe nkuwuvombel'umuvili wakwe wuyo, nkushitaha shye shivanzana.

25. She zye nane njipezil'ukuva ne wa kushivombela, ndandite muvuvombezi vw'u Mulungu ampiy'ine uvwa kuvavombel'imwe, uvwa kuliyanga lyonti mwe livaliy'izwi lya Mulungu.

26. Nkutah'izya vuzigizigi zye ziziyihime zyanzite namumaha makali namunko'l'inkali. Nkandi shinishi pe zivitushizizye avantu vakwe avafinjile,

27. v'u Mulungu atili izya vuzigizigi zinizi vakuzilola ukuva ndusyi uvupiti lwe zitumpusile muvakunzi. She zinizi mutatinji shyonu, ndali we w'u "Cilisiti mwe mumwina ulusuvilo lwinu lwa kusuvila uvupiti."

28. We wuyo tukukumu-sy'inongwa zyakwe, lwe tukusoha vont'avantu woka woka, lwe tukuvasambilizya vont'avantu woka woka ninjele zyonti zye tuli nazyo. She tukuti vont'avantu woka woka tuhavavishe kuminso kwa Mulungu ukuva avila uvwila vwa mwa Cilisiti.

29. Zye zizyo nane nkuyikungula nkulwa, nkulinjila pamaha gakwe ge wope kuvombela mwe mumwane ine.

2.

1. She nkasim'ine nkuti muvuma'uvulugu vwane ukuti vutili vutili vwe mupeleye namwe nava muLayotikiya, vonti nava ve vatambweni mumins'ine umuvili.

2. She nkuti vayipelaj'ukuv'avagomu amoyo vayikunjilinkanye mushikunzi, valonkaje shyont'ishyuma shya lusinkamizyo lwe lulovosizye ukuzisinkamizya zyonti, pe pakuti vinze vazima'insanye izya vuzigizigi zya Mulungu. Nkuti zye zilolesile mwa Cilisiti,

3. we shyont'ishyuma nishya njele nishya lusinkamizyo lwonti shivwamile mu-mwakwe wuyo.

4. Zye nkuvavuzya zinizi, she nkuti numo atavatezyaje ninkopelezyo nimenelezyo zyakwe izya shifumbo.

5. She nashe nga nd'ukutali umuvili, pope p'uwen'umpepo wane we ndi namwe kunukwo, pe nkuseshela lwe nga nazile mutili nukuyanany'u-

luyananyo lwiñu mutili nukuyipel'ukuva lye lilinga ulwitiho lwiñu, lwe mumwiti-sil'u Cilisiti.

6. Mujendele mwe mwa Cilisiti Yesu mwa mwene lelo, inza she mumuposheleye.

7. Musimfwaje mwe mumwakwe amazi, muyizenjele mwe mumwakwe wuyo, muyisimfwaje nulwitiho lwiñu, mulandate mumwo mwe vavavuzizye ve vavasambilizizye, mwe mulafush'ukugw'ulupi.

8. Mwandaje num'atinz'ukuvagoma muvusungwanjele zya munsu vw'ali navwo nuvugulugulu vwe vuli vweka vwe vulandite muncece zya muns'umu, vwe vutalandite mwa Cilisiti.

9. She vwont'uvulungu uvwa kuva we w'u Mulungu nalyoli vuli mwe mumwakwe shima mwe vuli vwonti nalyoli.

10. Namwe inga mukuva mwe mumwakwe wuyo, pe mwizuye muli navwo vwonti. Sh'uwene we litwe lya vusongo vwonti nilya vuhombe vwonti mwe vuvaliye.

11. Uwene kwope nukuvolwa muvolilwe mwe mumwakwe wuyo. Mutatinji nkutaha uvuvolwa uvwa kuvolwa

niñove ndali, ine nkutaha uvwa kuzul'umuvili-wa mbivi uno. Nkutah'uvuvolwa vw'avolilwe u Cilisiti.

12. She lwe muhozelwaga kwe kusyilwa mwasyililwe poka nawo, havili mumwo mwe mukwozelwa mwe mulemukuzyushila poka nawo havili, lulemukuvazyusya lwe lwitiho lwiñu lwe mwagiti-h'amaha ga Mulungu, w'amuzyusizy'uwene muvafwe.

13. Ilelo p'imwe mwali mwe vafwe, she mwali namuncilanyo zyiñu namuvusitakuvo-lwa umuvili wiñu wa mbivi, nkuti p'uwene alemukuvapela poka nawo uvulanzi, lw'avaswila zyont'incilanyo zyiñu.

14. Nkutaha lw'ahasyusytany'upepeli wa malandu, w'atulanduzyaga uwa tulajizyo. Alemukwefwa lw'awuhomeleye pashihovenkanyo,

15. lw'avazuye navasongo va vahavizya navahombe p'alemukuvasusya apazelu, alemukuvaholela pashihovenkanyo.

16. Ilelo atalipo numo uwa kuvalonga pazya kulya nukunwela ninongwa zya cyaka wa pamwaha nuwa pamwezi nuwa pisabati.

17. She tunutu twe tunzyu-

nguli twa tutwo twe tulemi-l'ukwinza, uwen'umuvili we w'u Cilisiti.

18. Numo atavahopelezya-j'ahuma hiñu aha mulutu-mnyano. Vatavahopelezyaje ve vakuyisevela veka nu-vwahayiyizye vwavo numu-shinzi wa kuvashindih'ava-havizya. Avene vakusajila na twe vatatuweni nalumo muminsu, vakuyibada na zye zitalipo, she zikuvatuma zye nsivo zya muvili wavo wa mbivi.

19. Avene vatakulyumishi-zya lye Litwe, we muvili wonti afumile mwe mumwawe ukukul'uvukuzi vw'apezil'u Mulungu. Nkutah'umuvili w'akutulana, w'ayikunjilinkinye nimpingu ninkole.

20. Inga nalyoli mufuye poka nu-Cilisiti, inga nalyoli mufumile muncece zya muns'umu, amwe pe vavavishe patulajizyo fwe ngati mushili suti muli va muns'umu uvulanzilelo?

21. Nkutah'utulajizyo twe tukuti: mwiho nukuyilema, mwiho nukuyimana mwilomu, mwiho nukuyipalama-nsya.

22. Il'utwene twonti twe vakuyanga, twe tuntu twe

tukusilila lwe we muntu ukutulya. T'we ng'utulandite tutwo, p'ulandite namumwo mwe vakulajizya ve vantu, na mwe vakulanganzya ve vantu.

23. Izyene zye vakulajizy'avantu, kwe zili fwe ngati zya njele na she vakushindaha umushinzi we vayiseveye veka na she vakuyiyizya veka na she vatakusajil'umuville. Nkandi zye zitakukuvo-sya nahamo we muntu. She zye zya kukupelel'ukuyimbi-lw'umuvili wa mbivi.

3.

1. Apene lelo inga nalyoli muzyusile poka nu-Cilisiti, pe mwanzaj'iywa kumwana, kwe Cilisiti atendime kumuhono mulilo wa Mulungu.

2. Musivaje zye zya kumwana, mutasivaje zya pansi.

3. She mufuye. Shinishi lelo pe vulanzi vwiñu vuvwamile poka nu-Cilisiti mwa Mulungu.

4. Inga lumu ing'ayinzil'ukuloleh'u Cilisiti, we vulanzi vwiñu, pe mukwinza mukuloleha poka nawo mwe muvupiti.

5. Pe nkuti mutugogaje utuntu twa mumuvili wiñu

utwa pans'ipa, twe tukuvo-mba nuluvembu nuvuhanda-manu nuvupwe vwa kupwela mumbivi nuvulugusu vwonti muvupapila ywonti, sh'uvwene vwe vwa kugavombe-l'amalungu.

6. Zinizi zyonti zye zikuvalletel'umulaha wa Mulungu vont'avanalwilo.

7. She lulwo pe mulemukwizya nazyo zinizi, she zypatiy'uvulanzi vwiñu vwonti.

8. Shinishi pe muzitagaje zyonti zinizi, nahafwishi nulombwa numulaha nizya kuligan'indigo na zye zil'umwihonukuyanga mwilomu mumiñu.

9. Mutalumilan'amalenga. Muzul'umunt'umukali nimbombo zyakwe zyonti,

10. mukwataj'umunt'umu-pwa, w'ayandusile ukufiha kuvusinkamizyo vwa kuzisinkamizya zyonti akulandata mumwo mw'amuhozizye ish-yati shy'uno w'amupezile.

11. Mwe muvupw'umu mwe numo numu - Giliki numu-Yuda, numo numovolwa numusitakuvolwa, numo nuwakunzi numusitamwihonumuzya numutavushe ndali, we w'u Cilisiti mutupu muli vonti.

12. She mwe vasavulwa va

Mulungu, she mwe vafinjile, she mwe vakundilwa, pe mukwataje mutinji nulupepelezyo lwa muhati, mutinji nuvutonsu, mutinji nuvwahayiyizye mutinji nuvutehamu mutinji nilya kuti "sangapa sangapa" shima.

13. Mutetesanye, muswilane zye nga muli nazyo izya kulanduzanya. Inza she wope numwene avaswiliye namwenemwe izyiñu, namwe she muhonzyaje vovulo, muswilane namwenemwe.

14. Pamwana pali zyonti zinizi, pe mwonjezyaje nishikunzi, shyeshiyepzil'ukuvilamba lya vwila.

15. Uvwen'uvwihalo vwa Cilisiti vwe vuvanje vumwene mumoyo giñu, she vwe vuvwo vwe mwisitwe lwe mul'umuvili woka mwene. Lwope nulupi muve nalwo.

16. Iyen'izwi lya Cilisiti lye lizengaje lyonti mwe livaliye muhati mumwiñu. Injele zivanje pupo zyonti lwe mukulanganzanya lwe mukutontelana. U Mulungu mumusalifwe ulwa kumutima mumoyo giñu, lwe muli nulupi lwe mukumusalifwa niñimbo zya kumusalifwa, niñimbo zya kumutima, na zye n'ata zye mukwata mwa Mpepo mufinjile.

17. Zyonti zye nga mukuvomba namazwi ge nga mukuyanga na ye nga mbombo mukuvomba, zyonti muvombaje mwizina lya Yesu mwene. Nukumugwil'ulupi nu-Mulungu uyise kwe mugwile mwe mwizina lya Yesu.

18—4, 1 : Efesi 5, 22—6, 9.

18. Mwe vantanda mukonzaje kuvalume viñu, inza she zizonile imwe mwe muli mwa mwene.

19. Mwe vanayuli namwe muvakundaj'avashi viñu mutavanje mwe vahali.

20. Mwe vana muvasajil'avapafi viñu mutuntu twonti, she zye ninza kwa mwene.

21. Mwe vayise mwandaje ukugasambulany'avana viñu, she nga mukugasambulanya pe ngavanga muve mwaje vakusilikitwa.

22. Mwe vazya namwe muvasajile mutuntu twonti avaso viñu ve vavalonsil'umuveli, mutavavombelaje peka pe nga vakuveña, inza she vakuvomba ve vakuti tuvwaje vwe vwankundwa vwa kuku-ndwa kuvantu ndali, muvavombele mwe vasitakusiva mwonti mwonti amoyo, mulolehaje ukuti vakumuñil'umwene.

23. Yonti ye nga mukuvomba ye muvombaje numwoyo wonti, mulolehaje ukuti vakumuvombela we mwene, mutavanje fwe ngati mukuvavombela ve vantu.

24. She mumañile namwe ukuti mukwinza mukuposhe-la kwa mwene iywa kuvalipa. Nkutaha vwe vupwano. Mumuvombelaje w'umwene Cilisiti lelo.

25. Sh'uno we ng'akuvo-mba zimo ingombanu w'akwinz'akuposhela zizyo zy'agombanisile, sh'uvene atakumusevela muvwinza kumins'umuntu.

4.

1. Mwe vayise avazya viñu mugolosyaje ukuvalipa muvalinganye naywo. Mukumbuhaje ukuti namwe muli nuwiñ'umwene kumwaña.

2. Uluputo lwe mwumishi-zyaje. Mudamule lwe mukuputa, mugwanje nulupi.

3. Mwonjezyaje nulwa kutuputila naswe, u Mulungu ukuti atwigulile kushilyango shya kujenda mumw'izwi, tuziyangaje izya vuzigizigi izya Cilisiti, zye zimpeley'ukukungw'ine ;

4. nane mumputilaje ukuti nzikumusyaje apazelu, inza

she pakuti nziyangaje nashinishi.

5. Injele zive pupo lwe mukwizya navakunzi. Shima vagaje muyisenginy'ama-manda gonti.

6. Shima amazwi giñu ge mukuyanga gav'amanonu gave fwe ngati mulunzile niveya. Shima mumañaje ukuvamula vonti ve nga mukuyanga navo, inza she gahondeye.

7. Utwawa kukwane ipa twonti alivavuzi'u Tikika uwamwit'umucilisiti we tumanine nawo, we tumutungamiye nkani mumbombo, uwamitu muvumamata vwe swe vanamata va mwene.

8. Zye zizyo nane imutumile kumwiñu zinizi, she ndemukuti ahatejelezaje utwa kumwiñu kunukwo, nukuvasuvizya, she ndemukuti akuval'akuvasuvizya namoyo giñu.

9. Ali nawo Onesimu, uwamwitu we tumanine nawo, w'afumile mumwiñu munumu. Ve vakuvavuzya twonti utwa panapa.

10. Akuvalamuha nw-Alisitaliki, uwamwitu ine namwe muñololo, nu-Malika umwipwa wa Balinaba, we mbavu-

zizye mwa kalata. We ngalumo, ing'ayinzile kunukwo, pe mumuposhelaj'ahinza.

11. Akuvalamuha nu-Yesu we vamupiye ilya Yusiti. Ve ndi navo veka vanava ukuva vamwitu mumbombo ya vumwene vwa Mulungu avafuma muvuvolwa, ve vavipezil'ukuva ava kunsansamusya ine.

12. Akuvalamuha wope nw-Epafula, w'afumile kumwiñu kunukwo umuñamata wa Cilisiti Yesu, w'akuvalwila shim'imwe mumputo zyakwe zy'akuputa, akuti inga vasi-mama ukuv'avila imwe, akuti inga vazimalilizya zyon-ti ukuzimaña zye ng'akasi-m'u Mulungu.

13. She zye nkumuhanila nane nkuti ndali, akuyikungula ukuvavombela namwe nava mu-Layotikiya nava mu-Hilapoli.

14. Akuvalamuha wope nu-Luka umuganga we tumanine nawo. Wope nu-Dema akuvalamuha.

15. Muvalamushe vope navacilisiti avamwitu va mu-Layotikiya nu-Nimfwa nahavanza he hakuvungana muñumba yakwe.

16. Lwe muvazizy'ukalata uno, pe muhavatumilaje na

va mushivanza shya mu-Layotikiya, vope vavazye. Ileo wope nukalata we mbasimbiy'avene ava mu-Layotikiya we muvazye namwe.

17. Mumuvuzye Alikipu mutinji : uyeñ'ahinza imbo-

mbo y'akupiy'umwene, uyi-vombaj'ahinza.

18. Nene ne Pavuli nkuviha pupo numulamu wa muhono wane wununo. Mukumbuha je umuñololo wane. Vuvalotaje lel'uvwila.

ILYEPISITILI LY'U PAVULI AVASIMBIY'A- VA-TESALONIKI, ILITANZI.

1.

1. Iswe swe va-Pavuli nu-Silwani nu-Timoti tukuvasimbila mwe va mushivanza shya mu-Tasaloniki mwe muli na mwa Mulungu tata na mwa mwene Yesu Cilisiti. Tukuvalamuha tukuti vuve namwe nuvwila nuvwihalo.

2. Shima tukuvagwil'ulupi mweni kwa Mulungu tukuti wasalipa wavomba. Tukuvakumbuha nukuvataha namwe tutakutuzya lwe tukuputa.

3. Lwe tuli kuminso kwa Mulungu kwa tata swenti, pe tukukumbuha nimbombo yinu, y'ikufuma mulwitiho. Tukukumbuha nuvwahayikungule vwinu vwe shiku-

vatuma shye shikunzi. Tukukumbuha nuvuziyhamulaha vwinu vwe vusimfile mulusuvilo lwinu, lwe mukumusivil'umwene witu Yesu Cilisiti.

4. She mwe vamwitu mw'u Mulungu avakunzite, tuvamañile iswe lwe mwasavulwaga.

5. Sh'inongwa zya kupulumushila mumwo zye twavavuziyaga pala pe tuhafiha nazyo kunwinu kunukwo, pe zitamajenzite mwe mumazwi geke ndali, pe zyamajenzite na mwe mumaha na mwa Mpepo mufinjile. Tulemukuloleha nukuloleha ukuti zyatuhozile nalyoli iswe, inza she namwe mutumaniñile ukuti twali vulive tutili

tutili iswe mumwiŋu munu-
mwo tulemukuvasiya mwe-
nemwe mpela.

6. Namwe mulemukuyipela
ukuva mwe valandasi vitu
iswe nava mwene. Pope na
she mwahamantanelwa nka-
ni, pe mulemukuposhel'izwi
mulemukuseshela uluseshelo
lw'avapelag'u Mpepo mufi-
njile.

7. Zinizi zye mulemukuyi-
pel'ukuva mwe vakweŋele-
zya mumwo vont'avitisi nava
mu-Maketoniya nava mw-A-
kaya.

8. Sh'izwi lya nongwa zya
mwene lifumile mwe mu-
mwiŋu munumwo litamazile
yeka niya mu-Makatoniya
niya mw-Akaya ndali, ulwi-
tiho lwiŋu lwe mumwiti-
sile u Mulungu lukumusile
namunkaya zyonti. Ilo
pe tukuti pe tukumuvuzy'u-
nanu w'atazimaŋile zinizi.

9. She vope lwe vakututa-
h'iswe, pe vakupanga vuvo
vakuti she vahonzizye vovu-
lo vatili vatili iswe lwe tufisile
kumwiŋu imwe, namwe va-
kuvayanga vakuti she va-
honzizye vovulo vatili vatili
lwe vagalehag'amalungu, lwe
yagaluha kwa Mulungu w'a-
lipo uwa nalyoli imwe.

10. Shinishi amins'imwe pe
gali kumwana wakwe w'a-

kwinz'akufuma kumwana,
w'amuziyusizye kuvafwe.
Nkumutah'u Yesu w'atupo-
sile kumulaha w'ahilemukwi-
nza.

2.

1. She mutumaŋile namwe
mwe vamwitu ukuti lwe tufi-
sile, pe mbombo yitu itali
nsitansanga ndali.

2. Pope na she twafumile
nukuyimba nukutwizizya ku-
Filipi, nkuti zizyo zye muzi-
maŋile namwenemwe, pope
pe tulemukujimba mwe mwa
Mulungu witu, tulemukuva-
vuzy'imwe inongwa zya ku-
pulumushila mumwo zya Mu-
lungu swe vwatuzinganiy'u-
vulug'uvwinji.

3. Sh'ulutontelo lwe shima
tukuyatontela avantu iswe,
lutakufuma namushipuva
vwe ngavanga tukupuva, lu-
takufuma namuvuhandama-
nu vwa mwoyo, lutakufuma
namushifumbo ndali.

4. Lwe tukuyanga iswe pe
tukuyanjila mw'atweŋizye u
Mulungu atili vahondeye u-
kuvapa muŋove inongwa zya
kupulumushila mumwo iswe.
Tutakuyanga fwe vuvo ve
vakuti tuhondelaje kwe ku-
vantu ndali, iswe lwe tuku-
yanga pe tukuti tuhondele
kwe kwa Mulungu w'aga-

weni amoyo gitu ukuti gatili gatili.

5. She kwope nukuyanjila muluhopohopo mutatwazile nalumo ukuyanjila muluhopohopo iswe kuvantu, kwope nukuvadaba munongwa zya Mulungu fwe ngati tusungwi-lwe vwe vulonsi kwope tuta-havadaba.

6. Kwope nukuti vatushindishe iswe avantu, kwope tutanzaga nalum'iswe. Tutanzile nalumo ukuti mutushindishe ingavanga imwe, vatushindishe ingavang'avanji. Apene nene pe nga twatili mutushindishe imwe she swe vapositili va Cilisiti, p'unanu angati vuli?

7. Nkand'iswe tulemukuva swe vantembwele munwini munumwo, tulemukuva fwe mwantanda w'akwo-nsy'ivele avana vakwe.

8. Ilelo lwe tuvengupiye nkan'imwe pe tulemukukasama sweka tulemukuti tutavanincilizyaje zye nongwa zya kupulumushila mumwo zya Mulungu zyeka ndali, tulemukuti tuvapanje na vwe vulanzi vwitu iswe, she mwayipezil'ukuva mwe vankundwa nkani kumwit'iswe.

9. She nkuti mutaluyilwe mwe yaniwitu, nimbombo

yitu ye twavomba nuvwa-hayikungule vwitu vwe twayikungulaga. She tulemukuvomba niñove zyitu nashyamusaña nashyayusiku, she tulemukuti mweni mwe muvaliye tutamuvegazyaje numo ham'ahamwani ndali, tulemukuvavuzya zye nongwa zya kupulumushila mumwo zya Mulungu mpela.

10. Namwe mutuweni, atuweni na we Mulungu ukuti twali swe vafinjile twali swe vagolosu, tutali nazyo nazimo izya kutulonga lwe twizizye namwe mwe vitisi.

11. She muzimañile namwe zye tulemukuvatontela mweni uno weka uno weka, zye tulemukuhonzya fwe muntu muhatavana w'akuvayinzanya avana vakwe, tulemukuvayinzanya nukuvayinzanya.

12. Tulemukuva homeshezya ukuvavuzya tulemukuti: ukujenda pe muhondelaje kwa Mulungu w'avisite atili mwinjilaje namushinamiwene shyakwe namuvupiti vvakwe.

13. Mwe mumwo naswe tutakuleha, shima tukugw'ulupi kwa Mulungu tukuti "wasalipa wavomba," she twazile lwe muposheleye izwilya ntumi ya Mulungu ku-

mwitu, pe mutaposheleye ukuti lya vantu ndali, pe mulemukuliposhela inza she lilyo nalyoli mulemukuti lya Mulungu, lye nashinishi likupela ywonti mumwiñu mwe mwitisile.

14. Sh'imwe mwe vamwitu, muyipezil'ukuva mwe vakulandat'unwiho wa va muvivanza ywa mu-Yudayi yila, ywe yili mwa Cilisiti Yesu, she namwe vuvo ve mul'u-luho lwoka lwene navo vavizizizye imwe, inza she vope nava - Yuda vahaviziziyaga vala.

15. Ve vuvo vamugozile numwene Yesu na ve vakuvwi vavagozile, naswe vatushimbizizye. Ve vuvo wope na we Mulungu atakuvashyela, ve vayipatinye navantu vonti.

16. Ve vuvo vakuvinda vakuti mutavavuzy'avakunzi izya kupokwa iswe. Mwe mumwo avene shima uvutalalandu vwavo vakuti vwizuye mushilinjilo. Pe gope namalaha aga kuvusilo gakuavavupila.

17. Iswe mwe vamwitu, twazile tudumulilwe kumwiñu tulemukuva swe valanda hansu vwelele ahalilizyo. Nkutaha ukudu-

mulilwa ukulolana muminsu, mutatinji nkutaha amoyo. Pe tulemukupitilizya ukuyikungula ukulolana namwe muminsu, tutili nukuvasamba nkani.

18. Zye zizyo twamakasime ukwinza ukuveña imwe. Ine ne Pavuli ntili nulutanzi lula, havili mbuyizizye nulwa vuvili lula, havili tulemukwaga atugalusizy'u Setano.

19. Sh'ine nkuti kuminso kwa mwene witu Yesu Cilisiti lw'akwinza, p'unanu wa kuyipel'ukuva lusuvilo lwitu, unanu wa kuyipel'ukuva luseshelo lwitu, unanu wa kuyipel'ukuva shipambwi shyitu shya kuyembelela? Ine nkuti mwenemwe!

20. She mwe vupiti vwitu mwenemwe, mwe luseshelo lwitu mwenemwe.

3.

1. Pe lelo lwe twazile zituposit'ukuzyiha zinizi, pe tulemukuti hinz'iswe ukusyala sweka mw-Ateni.

2. Tulemukumutum'u Timoti uwamwitu umuvombezi wa Mulungu, we tuli swenti nawo pambombo ya nongwazya kupulumushila mumwo zya Cilisiti. Tulemukuti valaga uvagomw'amaha i-

mwe uvayinzanya izya lwi-
tiho lwavo.

3. She tulemukuti numo
atatozohaje muvuhamanta-
nilwa vwe muhamantanilwe
shinishi. She numañile na-
mwe ukuti zye zizyo tupe-
zilwe.

4. She lwe twali kumwiñu
kunukwo, pe tulemukuva-
vuzya nzila tulemukuti tuli-
lemukuhamantanilwa. Ilelo
pe zilemukwinza zinizi, mu-
lemukumaña namwe.

5. Zye zizyo nane lwe na-
zile zimposite ukuzyiha zi-
nizi, pe ndemukumutuma
kumwiñu kunukwo uwa kwi-
nz'ukumbuzya ulwitiho lwi-
ñu panapa, she ndemukusa-
ganya ukuti mumwo nagaje
umulinzi avalinzile, mumwo
nagaje nimbombo yitu ye
twavomyile iloteleye.

6. Shinishi nene lw'u Timo-
ti ayinzile ipa, lw'afumile
kumwiñu kunukwo, lw'aku-
tuvuzya nulwitiho lwiñu ni-
shikunzi shyiñu, lw'akutu-
vuzya ukuti shima mukutu-
kumbuh'ahinza, akuti na-
mwe mutusamyile iswe inza
she naswe tuvasamyile
imwe,

7. pe tulemukusansamuha
utwa kumwiñu. Lulemuku-
tusansamusy'ulwitiho lwiñu
namuvuhamantanelwa na-

muvupotwe vwitu vwonti
vwe vutwazile.

8. She shinishi pe tukula-
ndila she twazile musimfile
mwa mwene imwe.

9. Tuywaje kwi iywa ku-
gwil'ulupi kwa Mulungu ulu-
seshelo lwonti lwe mutupe-
leye ukuseshela kuminso
kwa Mulungu witu imwe?

10. Nashyamusaña nashya-
vusiku tupitilizizye nkani na-
lyoli tukulambilizya kukwa-
kwe tukuti inga twahomana
muminso namwe, tukuti
inga twaval'ukuvizulizya
kwe nga musyay'ulwitiho
imwe.

11. Uwene nene nu-Mulungu
tata swenti numwene witu
Yesu Cilisiti, w'atugoloshe-
zyaje idala lya kuvala ku-
mwiñu.

12. Imwe nene umwene a-
yizulizyaj'ishikunzi, mulafu-
haje, Nkutaha nishya ku-
kundana mwe vuvo vatupu,
nishya kuvakunda vont'a-
vantu, inza she naswe tuku-
lafuh'ishikunzi shya kuvaku-
nd'imwe.

13. Namoyo giñu pe gali-
goma, pe nuvufinjile vwiñu
vutaliva nazimo izya kuva-
longa kuminso kwa Mulungu
tata swenti, lw'akwinza na-
vafinjile vakwe vonti umwe-
ne witu Yesu.

4.

1. Zisyaye lelo mwe vawwitu zye zya kuvalambilizya, zye zya kuvayinzanya mwa mwene Yesu, zye zya kuti mwonjezyaje ahinza mumalilizyaje zye twavavuzizye zye tulemukuti nukujenda pe mutinji mutinji, nukuhondela kwa Mulungu mutinji mutinji.

2. She muzimañil'indajizyo zye twavapiye mwa mwene Yesu ukuti zyali ndajizyo ndive zyatili zyatili.

3. She zy'akasim'u Mulungu zye zya kuyifinjil'imwe, zye zya kuluzil'uluvembu.

4. Mwenti mumañaje ukulonk'insonta zyiñu un'iyakwe un'iyakwe, mulonkaje namuvufinjile namumushinzi.

5. Mutalonkaje lw'amoyogiñu gakupwa muvipapilo fwe vakunzi, ve vatamumañil'u Mulungu.

6. Numo atatinji nukumuhopa atatinji nukumushevw'uwamwavo pavukazi, sh'u Mulungu alilemukuvalanduzya pa zyonti zinizi, inza she namwe twavavuzizye nzil'imwe twavahomeshezizye.

7. Sh'u Mulungu lw'atwisite, p'atatili mwinze kuvuha-

ndamanu ndali, uwen'atujenzizye muvufinjile lw'atwisite.

8. Pe lelo uno we ng'akuzisufwa zinizi, we mutatinji akuvasufwa ve vantu ndali, w'akumusufwa we Mulungu w'avisile nu-Mpepo wakwe muhati mumwiñu.

9. Izyene nene izya vumañani vwa kumañana mwe vuvo vatupu mwe vanamuntu zy'umuntu atakuvasimbila. She zye avasambilizizye we Mulungu inwe izya kumañana mwe vuvo vatupu.

10. She zye muhonzizye nashinshi ukumañana navo vonti navamwiñ'avacilisiti avamu-Maketoniya mwonti. Nkandi tukuvatontela mwe vamwitu tukuti mwonjezyaje ukulafuha nizinji.

11. Zye zivanje impiti imwe nizya kuva mwe vampumaje, Muzitujishil'izyiñu, un'izyakwe un'izyakwe. Muvombaje niñove zyiñ'imbombo un'iyakwe un'iyakwe, inza she lilyo tuvalajizizye nalulwo,

12. pe navakunzi vakuveña ukuyut'ahinz'imwe, pe nukupotwa mutalipotwa nayimo imwe.

13. Izyene mwe vamwitu, izy'ava ve vakasit'utulo twa

yufwe, zye tutakasime ukuti mutazimanaaje, she tukuti mutaswimililwaje imwe inza she vonti ve vate nulusuvilo nalumo.

14. She nga zituhozil'iswe izya kuti Yesu atili nuku-fwa atili nukuzyuha, pe vovulo pe vope nava ve vakasite mwa Yesu utulo twa vufwe u Mulungu alilemukuvajenzya poka nawo.

15. She lye lizwi lya mwene lye tukuvavuzya tukuti: iswe swe tulivanga tukulandila uvulanzi sw'akutwaga tusyaye pamwana ipa lw'ayinzil'umwene, tutalilemukuvaleshelela ve vakasit'utulo twa vufwe.

16. She wuyo w'umwene lw'uwene alilemukwih'ukwinza lw'afumile kumwana, p'alilemukujendela mwizwi lya kuvayinzya lye likuvilishila. Nkutaha namwizwi lya songo wa vahavizya namwisaji lya Mulungu lwe likukuta. Ilelo pe valilemukutaliha ukuzyuha vuvo ve vafuye mwa Cilisiti.

17. Ilelo pe tukuva tukulandat'iswe swe tukulandil'uvulanzi swe tusyaye pamwan'ipa. Ilelo pe tukuva tuku-sompolilwa poka navo vuvo mwivingo, pe tukuvala ukuhomana numwene mumwa-

na. Ilelo pe tuvanje swenti numwene shima.

18. Ge musuvizanye amazwi ganaga lelo.

5.

1. Agene namaha na twe tualilizyo twe muntu atakuvasimbila.

2. She namwenemwe mishizizy'isiku lya mwene ukuti lililemukwinza fwe mwiva yintu w'akwinza pavusiku.

3. Lwe nga vakuti patendime pali mwa, pe vulilemukuvavupila uvutupulo pashezi, inza sh'uvupotwe vukumuvupil'umwantanda w'ayijen-zizye. Pe numo atalipona.

4. Nkand'imwe mwe vawwitu mute mwe va mushisi, mute mwe ve likuvavupila isiku lila fwe ngati mwiva yintu.

5. She mwenti mwe vana luhozyo, mwe vana musana. Iswe tute swe vana vusiku. tute swe vana shisi.

6. Mwe mumwo lelo nkuti: uko lelo tutakataje utulo fwe vanji vala ndali, tudamule tuteshel'iyintu.

7. She ve vakukat'utulo vakukata pavusiku, vope nava ve vakuholw'ipele vakuholwa pavusiku.

8. Iswe nene swe vana musaana tuteshel'iyintu. Tukwataje nulwitiho nishikunzi fwe ngati shijela shya kuzig'ishifuva, nulusuvilo lwa kusuvila ukupokwa tukwataje fwe ngati shisote shya pitwe.

9. Sh'u Mulungu lw'atululumiye, p'atatululumiye ukuti tuve swe vakumulaha ndali, uwene p'atululumiye ukuti tuve swe vakulonk'uvupokwa vw'atuposile unwene witu Yesu Cilisiti ;

10. uno lw'atufwiliye p'atili : nashe nga vadamuye nashe nga vali mutulo iswe, pe shima tulandile uvulanzi nawo wuyo.

11. Mwe mumwo lelo nkuti : mukumbusanyaje, muzenganyaje, inza she mukuhonzya nashinishi.

12. Tukuvalambilizya mwe vanwitu tukuti : muvimi-sh'ahinza ve vakuyikungula ukuvavombel'imwe na ve vakuvayananya na ve vakuvagolosy'njele.

13. She pe pakuti mulusya-je nukuvimiha nukuvakunda pepambombo ye vakuvomba. Mutenjelane mwenti mwe muvaliye.

14. Tukuvatontela mwe vanwitu, tukuti muvagolosyaje injele avapopo, muvasuvi-

zyaje ve vakusilikitwa, mwolovele navayeyevazu, vonti muve hansi ukuvayitililwa.

15. Mwandaje numo mutamugalushizyaje imbivi pambivi zyakwe zy'avapeley'imwe ndali, nashe nga mukwizya navamwiu nashe nga mukwizya navanji vonti, pe muvanzile zye nianza.

16. Shima musansamushe.

17. Mulindilile ukuputa.

18. Mutuntu twonti mugwanj'ulupi. She zy'akasime zinizi u Mulungu ukuti zye muvombaje mwe muli mwa Cilisiti Yesu.

19. Kwe ndali ukuzimw'umwoto wa Mpepo.

20. Amazwi ga vakuvwi mutagapupusyaje.

21. Mumañinsany'ahinza twont'utuntu, muyisevele utulusy'uvwinza.

22. Twonti twe tuli tuvivi twe mutufupushilaje.

23. Uwene nene u Mulungu, umuhatavwihalo vwonti, w'avapelaje ukuva mwe vafinjile mwonti namwonti, muve mwe vila numpepo numwoyo numuvili, musyelemetele muvusitanazimo izya kuvalonga napisiku lya kwinzil'u mwene witu Yesu Cilisiti.

24. Mutungamu uwene w'akuvita, nukumalilizy'uwene

alilemukumalilizy'im bombo yakwe.

25. Mwe vamwitu mutukumbushe muluputo lwe mukuputa.

26. Vont'avacilisiti avamwitu muvalamushile lwe

lufip'ulufinjile lwa vumañani.

27. Nkuti mulapile mwa mwene mutinji : ukalata uno vakuvazya vont'avacilisiti avafinjile.

28. Uvwila vwa mwene witu Yesu Cilisiti vuve namwe.

ILYEPISITILI LY'U PAVULI AVASIMBIY'AVA-TESALONIKI, ILYA VUVILI.

1.

1. Sweswe swe va-Pavuli nu-Silwani nu-Timoti, tukuvasimbila mwe vamushivanza shya mu-Tesaloniki, mwe muli na mwa Mulungu tata swenti na mwa Cilisiti Yesu mwene.

2. Tukuvalamuha tukuti nu-Mulungu tata swenti nu-Yesu Cilisiti mwene avalotaje nuvwila nuvwihalo.

3. Mutupeley'ukugw'ulupi shima kwa Mulungu mwe vamwitu, she zye zinonile. Sh'ulwitiho lwiñu lukuzile lulusizye, shyope nishikunzi shyiñu shyeye mukukundana mwe muvaliye shiyuzile,

4. pe naswe tulusizye ukuyitimila mwe mumwiñu mu-

yivanza ywonti ywa Mulungu, tukutaha nuvuyindamalema vwiñu nulwitiho lwiñu lwe lulolesile mwonti namuvuywimilwa namuvupotwe vwe mukuyimba.

5. Zye ziyipezile ukuva zya kweñelezya mumwo ukugolosya u Mulungu lw'akulonga. Namwe zivapiy'ukuti muhondeye mushinamwene shya Mulungu, shyeye shivapeleye nukuyimba amayimba.

6. She ve vakuvalemany'i-mwe shinishi vope alilemukuvagalushizya vwe vuhamantanelwa uwene.

7. Nkand'imwe mwe mukuyimba alilemukuvagalushizya lwe lutuzyo ulwa kutuzizya poka naswe, lw'avu-

sil'ukufuma kumwana uku-
yילותya lelo umwene Yesu,
lw'akwinza navahavizya va
maha gakwe.

8. Lw'akwinzila mumwilo
wa mwoto ukuvalanduzya
navuvo ve vakusit'ukumu-
mañ'u Mulungu navuvo ve
vakuzyil'inongwa zya ku-
pulumushila mumwo zya
mwene witu u Yesu.

9. Avene valilemukusundi-
lwa mulunanjiho lwa muku-
njikunji, lwe vakulehanilwa
nakuminso kwa mwene na-
kuvupiti vwa maha gakwe.

10. Nkutaha lw'ayinzil'u-
kuyipel'ukuva vupiti vutupu
uwene muvafinjile vakwe,
lw'ayipezil'ukuva mumfi-
ndango mutupu muli vonti
ve vamwitisile pisiku lilyo.
Sh'uluhomeshezyo lwitu lwe
tuvahomeshezizye imwe, pe
lulolesile ukuva lwa nalyoli
lelo.

11. Kwe tweñezizye nulu-
puto lwe tukuvaputula shi-
m'imwe tukuti u Mulungu
witu inga avahondelezyaga
palwito lw'avisite, ing'amali-
lizeyaga lwonti nulukasamo
lwĩnu lwe mukasim'uvwinza
ing'amalilizeyaga nimbombo
ya lwitiho mumaha gakwe.

12. Pe nizina lya mwene
witu Yesu lililemukwaga vu-
piti mwe mumwĩnu imwe.

Pe namwe mulilemukwaga
vupiti mwe mumwakwe wu-
yo, mwe vuli uvwila vwa
Mulungu witu. Nkutaha
vwa mwene Yesu Cilisiti.

2.

1. Izyene nene mwe vamwi-
tu, nizya kwinzil'umwene wi-
tu Yesu Cilisiti nizya kuho-
mana naw'iswe, zye tukuva-
lambilizya,

2. tukuti: amoyo giñu ga-
talalamuhaje luvilo luvilo.
Vatavagandusyaje nimpepo
ingavanga nizwi ingavanga
nukalata, w'ali fwe ngati
afumile kumwitu iswe, ni-
ywonu ywonti ywe nga vi-
kuti isiku lya mwene linyzile.

3. Numo atavahopaje nashe
nga vakulinga gont'amiho.
Sh'ilyene lishili. Suti luku-
loleh'ulugalamuh'ulupiti. Su-
ti akuloleh'apazelu umuntu
wa vutalamalandu, umwana
wa kutupulwa,

4. umuhatalupinko w'aku-
yivala weka akuti ne mulu-
sy'ine uvupiti nakuli wonti
w'akutashilwa ukuva we Mu-
lungu nakuli twonti twe va-
kushindikw'umushinzi. Ali-
lemukupitilizya alilemukute-
ndama namuñumba imfinjile
ya Mulungu, alilemukuyipi-
mbiliha weka aliti ne Mulu-
nguñenene.

5. Vuli, muluyilwe imwe ukuti zye zizyo ndemukuva-vuzya zinizi lwe nali kunukwo kumwiñu ?

6. Shinishi ahene he haku-mudinda suti, he hakuti atalolehaje lwe lishil'isiku lya-kwe he muhamañile.

7. Uvwen'uvusitankomelezyo nazimo vutalisile nishi ukuvomba kukwilu. Asyaye ukuseguselwa wuyo w'akuzidinda suti mwidala.

8. Ilelo lw'asegusilwe uwe-ne, p'alilemukuloleh'umusitankomelezyo, uno w'umwene Yesu aliyinz'ukumulya numpepo wa mwilomu lya-kwe, alilemukumutupula nululeho lwakwe lw'aliloleha lw'akwinza.

9. Nkuti uwen'alilemukumutupula uno w'u Setano akumupelel'ukwinza, uno w'alilemukwinzila namumbo-mbo ya maha namumaye-le namumamfindango ga male-nga.

10. Alilemukujenda namuvugulugulu vwonti vwa vusitavugolosu vwa kuvahopa vuvo ve veñizye kulunanjiho, she vasisit'ukuposhel'ishikunzi ishya kuvukund'uvwana-lyoli, shye nkandi shiva-posile.

11. Mwe mumwo Mulungu akuvatamil'amaha mapela-

kutega, aga kuvatezya ukuti vazyitihaje zye zy'ilenga,

12. vont'ukuti valongwaje ve vasisit'ukuvitih'uvwana-lyoli, ve vahaseshela vwe vusitavugolosu.

13. Iswe ñene mwe vamwitu mw'avakunzit'umwene, iswe pakuti tugwanj'ulupi shima kwa Mulungu lwe tukuvakumbuh'imwe, sh'u Mulungu avasavuye nzila kwe kuvwando, atili mwe vakupokwa imwe mwe muli muvufinjile vw'akupel'u Mpepo, mwe muli mulwitiho ulwa kuvwitihi'uvwana-lyoli.

14. Zye zizyo avisite imwe ninongwa zyakupulumushila mumwo zye tuvaletey'iswe, zye tulemukuti mwinze mulonkaje uvupiti vwa mwene witu Yesu Cilisiti.

15. Pe lelo mwe vamwitu musimpaje. Muzilemaje zye mwiyye kumwitu, zye mulilemukuzimana namwizwi lya mwilomu namwa kalata we twavasimbilaga iswe.

16. Uwen'umwene witu Yesu Cilisiti na we Mulungu tata swenti, w'atukunzite, we muvwila vwakwe atupiye nulusuvizyo lwa mukunjikunji nulusuvilo lwinza,

17. w'avasuvizyaje amoyo giñu nukuvagomw'amaha a-

vagomwaje mwonti mwe mukuti mukuvomba zye nínza mwe mukuti nukuyang'amínza.

3.

1. Zisyaye lelo mwe vamwitu zye zikuti : mutukũmbuhaje muluputo, inongwa zya mwene ukuti zishimbilaje ukuyula, ziyumbaje nukuyumba, ínza she ziyumyile namumwińu.

2. Mutuputile naswe ukuti tupokwaje kuvantu avilano ngwa valombw'iva. Sh'ulwitiho lute lwa vonti.

3. Umutungamu uwen'umwene. W'alilemukuvagomw'amaha alilemukuvuvatila nakuwalombwa.

4. Zye tuvatungamiy'imwe, she swenti tuli mwa mwene, tukuti zye tukuvalajizya imwe zye mukuvomba nashinishi, zye mulilemukuvomba nashima.

5. Uwen'umwene amoyo gińu ageńezyaaje nakushikunzi shya Mulungu nakuvu yindilamalema vwa Cilisiti.

6. Mwe vamwitu, tukuvalajizya mwizina lya mwene witu Yesu Cilisiti tukuti : vont'avamwińu ve nga mwazile vapop'ulujendo, ve mwazile nukulandata vatakula-

ndata mundajizyo zye twavapiy'iswe, ve muyileme kumwavo mutizyaaje navo.

7. She namwe muwumańil'umwiho we namwe mutulandat'iswe ukuti atili atili. Mutumańile naswe ukuti tutali swe vapopo lwe twali kumwińu kunukwo.

8. Mutumańile ukuti niyintu tutahalya ywa muntu yisitakukala ndali, tulemukuvomb'imbombo tulemukuyikungula nashya musańa nashyavusiku, she tulemukuti mwenti mwe muvaliye tutamwilishizyaaje num'umuntu.

9. Mutatinji yimo ywavi ndaga inga twamakasime, ndali, she tulemukuti tuyipelaje ukuva swe vakweńelezya mumw'imwe. She tulemukuti mukwinza mukutulandat'umwiho.

10. She lwe twali kumwińu kunukwo, pe tulemukuvalajizya ilya kuti : uno we nga mwazil'akusit'ukuvomba imbombo, w'atahalye niyintu.

11. She twiyuye iswe ukuti vamo mumwińu munumwo vapopo, vatakuvomb'imbo mbo ndali, vakutemanguha muzya vanji.

12. Ve tukuvalajizya vanava tukuvayinzanya mwa

mwene Yesu Cilisiti tukuti: muvombaj'imbombo yinu, mulyanje ywe ywina mwenemwe iyintu.

13. Nkand'imwe mwe vawwitu mutalitaje ukuvomb'ininza.

14. Uno we nga munwazile atakwitihamazwi ge tusimyile mwakalata wununo, we munumañe, mutizyaje nawo, insoni pe pakuti zimwagaje.

15. Mutatinji mulugu mpele, ndali, mumusoshe kwe kumusoha kweka aloleshe ukwa wanwina.

16. Uwene inene umuhata-vwihalo vwonti w'avapanje uvwihalo namwonti mwonti namw'akumbusile wuyo mw'akuvapela shima. Umwene ave namwe mwenti.

17. Umulamu wa kuvalamushila we nkusimbila we muhono wane nene ne Pavuli. Shye shimañilo shishyo muvakalata vonti, ve nkusimba vovulo ine.

18. Uvwila vwa mwene witu Yesu Cilisiti vuve namwe mwenti.

ILYEPISITILI LY'U PAVULI AMUSIMBIY'U TIMOTI, ILITANZI.

1.

1. Nene ne Pavuli ne mwapositili wa Yesu Cilisiti, n'andajizizye nu Mulungu unuposhi witu nu Cilisiti Yesu we lusuvilo lwitu.

2. Nkukusimbila we Timoti we mwana wane nalyoli mulwitiho. Nkukulamuha nkuti: nu-Mulungu tata nu Cilisiti Yesu umwene witu akulotaje nuvwila nulupepelezyo nuvwihalo.

3. Inza she lilyo nakuvuzizye lwe navazile mu-Maketoniya lye nkukuvuzya lilyo nashinishi nkuti uvanje mw-Efesi, she nkuti uvalajizyaje ululajizyo ve vakusambilizy'izinji shyaha utinji zye ndali ukukasambilizy'izinji.

4. Uvavuzye vateñaje utulambe namazina mwe galandatine, ge gatapeleleye napamo uvutali. Sh'agene ga-

lusizye ukwandila mumwo izya kuhanilana, gakulesy'ukusimpa mumiho ga Mulungu, ge tukwaga munongwa zya lwitiho.

5. Izyen'indajizyo zy'uku-valajizy'iwe, zyonti zikunji-linkane mushikunzi shifuma mumwoyo umuzelu namulwezezyo lwe luwen'uvwinza namulwitiho lusitamafuji.

6. She vamo vapagusile pidal' ili vayizimyzize mwe mutulingo utwa kufwosya.

7. Avene vakuti swe vambilizya-nkomelezyo she vatazyaginye nukuziyaganya na zye vakuyanga na zye vakusinkamizya ukuti zya nalyoli.

8. Nkand'iswe tuzimañil'inkomelezyo ukuti zye ñinza inga we muntu ukuzilandata mumwo mwe zivaliye inkomelezyo,

9. ing'uzimañil'inkomelezyo ukuti zite zya mugulosu, ing'umañile ukuti zya vasita nkomelezyo na ve vatakusajila, zya vasita-kuñil'u Mulungu navatalamalandu, zya vasitavufinjile navumo navapopo, zya vagogavayise navagogavañina, zya vagogavantu,

10. zya vavembu, zyava ve vakuvembulana navanayuli

avamwavo, zya vakalavantu, zya valumilenga, zyava ve vakulap'izy'ilenga navapela zyont'izinji zye zilasine nionongwa indanzi.

11. Nkuta h'inongwa zya mwivangeli ilusy'uvwinza lya Mulungu musangalusu, ly'ampiye muñove ine.

12. Nkugw'ulupi ine kwa Cilisiti Yesu umwene witu nkuti : "wasalipa wavo-mba," w'ampiye amaha sh'ambweñi uvutungamu pal'ambisile mumbombo.

13. Ne lulwo nkamuligag'indigo, ne nkamuywimaga, ne nkamusyonolohaga. Nkandi nazil'ulupepelezyo shinishi, she zye nkavombaga lwe ntamamañil'ahinza zylenezyo, lwe ncili ukwitiha.

14. Mumwo mwe vulusizy'uvwinji uvwila vwa mwe-ne witu, mumwo vilemukusangana nulwitiho lwa kumwitishil'u Yesu Cilisiti nishikunzi shya kumukunda.

15. Izwi linili lye litungamu nalyoli, lihondeye nukuliposhela lye likuti : u Cilisiti Yesu lw'ayinzile muns'umu p'ayinzile ukupoh'avatalamalandu, ve njipezil'ukuya ne mulusyi wavo vonti nene.

16. Nkandi lw'ahampepelezyaga ulupepelezyo lunulu ine u Yesu Cilisiti, p'ahampepelezyaga ukuti vamañilaje mwe mumwane ne mutalamalandu ne mulusyi amih'aga kuti "sangapa sangapa" shim'uwene, sh'atili imupel'uwa kweñelezya mumwane vonti ve valimwitihi'ulwitiho ululonka vulanzi vwa mukunjikunji.

17. Umwene ñene wa mahagonti, musitakufwa nalumo lumo, musitakumweña num'umuntu, nkutah'u Mulungu w'ali woka mwene, we nkumuyanga nulushindiho nulutimo nakuvusitakusila nalumo lumo. Amen.

18. Lwe lunulu lelo ululajizyo lwe nkukulajizya we Timoti we mwana wane, inza she zizyo vahakukuvwaganzila nkuti mumwo ulwanj'uvulug'uvwinza.

19. Uve nalw'ulwitiho nulweñezy'ulwinza, lwe vamo valutazile, pe vuhajenda nukubazuh'uvwato nkutah'u-lwitiho lwavo.

20. Mul'iva vali nava-Himenayi nw-Alekandeli, ve imupiy'u Setano, she nkuti vasundwaje ukuti vatasu-fwaje nohavili.

2.

1. Nkuvayinzanya lelo nkuti: zitalihaje nzila kuli zyoniti izya kuvaputula avantu vonti. Nkutah'imputo zya kulambilizya, nimputo zya kuvimil'avamwavo, nimputo zya kugw'ulupi,

2. izya kuvaputula nava-mwene na ve vali muvupiti vwonti, she pakuti naswe pe tulandil'uvulanzi vwe vul'uvusangalusu, vwe vul'uvutehamu swe vañila Mulungu, swe tumulesheye wuyo zyoniti.

3. She zye ñinza zinizi kuminso kwa Mulungu kumuposhi witu, zy'akasim'uwene,

4. w'akasime avantu vonti vapokwaje vafishe ukuzimana uvwa nalyoli.

5. Sh'u Mulungu ali woka mwene, wop'uno w'akuvala-mulanya nu-Mulungu nava-ntu wope ali woka mwene, nkutaha we muntu Cilisiti Yesu.

6. W'ayinincilizizye weka, ayipezil'ukuva ishya kuva-hombola vont'avantu. Zye zyati zianjilwaje pamwaha wakwe.

7. Zye nane nimisilwe ukuti mbe ne wa kuzikumusya ne

mwapositili. Nkuyanga nalyoli, mutatinji nkufwosya. Nimisilwe ukuti mbe ne musambilizi wa vakunzi ne wa kuvasambilizya nulwitiho nuwanalyoli.

8. Nkasime lelo nkuti inkaya zyonti vaputaje ve vanayuli, vavusyaj'inov'imfinjile, vasitavuhalazu navumo, vasitakuganagana.

9. Vope navantanda vovulo nkuti vakwat'amend'amahondele, vavoneshe ninsoni numushinzi. Vatayondonde amavili nutumeho nutuntu twa sahabu nuvwambo ninzwalo munkanu munkanu.

10. Avene pakuti vaiyemywaje zye mbomb'ininza, she zye zivahondey'avantanda ve vakuti tukumuñil'u Mulungu iswe.

11. Ukumañ'inongwa umwantanda kwe kuti amañe ishimwamwa aguvaj'ivala lyonti.

12. Umwantanda ine mbinzite nkuti atasambilizyaj'inongwa, kwope nukutiling'umulume mbinzit'ine, nkuti avanje shimwamwa vwelele.

13. Sh'atalisile w'u Adamu ukupelwa, uwen'u Efa w'alandite mwisinda.

14. Nukusonjelezilwa atasonjelezilwe we Adamu ndali,

asonjelezilwe we mwantanda, ilelo p'alemukunanga.

15. Ukwen'ukupokw'umwantanda kw'akupokwa nashe ng'akupap'avana, inga vakusyala mulwitiho namushikunzi namuvufinjile vwe vusangine numushinzi.

3.

1. Izw'ili lye lya nalyoli lye likuti: uno we ng'akasim'ukuva musungashivanza, w'asungwilw'imbomb'ininza.

2. Uwen'umusungashivanza lelo we pakuti atave nazyo izya kumuholela mumwo. Pakuti avanje mulume wa mwantanda woka mwene. Pakuti ateshel'iyintu. Pakuti asilimushe. Pakuti ave musunde. Pakuti avatetel'avajeni. Pakuti amañ'ukuyang'inongwa.

3. Pakuti atavanje wushinwezi. Pakuti atavanje wivo ndali, avanje mutelefu, avanje musitakulwa, atavanje mupapilandalama.

4. Pakuti amañ'ahinza ukuva wuyise muñumba yakwe, avana vakwe avakonzayaje asanganye nuvumwamu ukuva mumwamu wuyo.

5. Uwen'uno we nga vaposit'avañumba yakwe ukuva wuyise wavo wuyo, w'a-

tinji ashisunjilile vuli ishivanza shya Mulungu ?

6. Pakuti atavanje mwinjila shinishi muvucilisiti, she mwe mumwo ayaje vwahavivale vumupeley'ulumyuve, ilelo mwajende nukwaga ayipaliy'umukwalanzi akumuyanjala havivi.

7. Uwene pakuti vamuyanjile zye nínza navakunzi. She mw'ayaje atayipaliy'indigo izya kumuliga, mumwo ayaje ayilemile nakushipingo shy'amutejey'umukwalanzi.

8. Vope navaywambombo vovulo vope pakuti vavanje avatehamu, vatavanje avamili zivili, pakuti vatavanj'avashiwezi, pakuti ishyuma vatalonkaje mwe mumwamile.

9. Pakuti uvuzigizigi vwa lwitihho vavihaje mulweñezyo uluzelu.

10. Vope navanava pakuti suti muvalingaje, ilelo pe yinjile muvaywambombo, inga mwazile vazelu vate nazyo izya kuvalonga.

11. Vope navashi va vawwambombo vovulo, pakuti vavanje vatehamu, vatavanje avakwalanzi, vateshel'iyintu vatungamile patuntu twonti.

12. Aven'avaywambombo

vave vasendamwantanda woka mwene. Pakuti vayany'avana vavo nínumba zya vo.

13. She ve nga vakuvomb'abinza imbombo iya vwaywambombo vwavo, pe vakuyiloncela apavwimilil'u vwinza nulusimp'ulugomu lwe vakuyang'izya lwitihho lwa kumwitishil'u Cilisiti Yesu.

14. Nashe nkukusimbila zizizi pe nkusuvila nkuti ingavanga pasyaye pansu ukwinza kukwaho kunukw'ine.

15. Nkand'ing'uyazile nkuhava pe zikukuvuzya injendo izya kujendela munumba ya Mulungu zinizi pakuti utinji utinji. Lwe nkuti "nínumba" pe nkutah'ishivanza shya Mulungu w'alipo shyeshiyipezil'ukuva lupanda nukuva lutimbilizyo lwa kutimbilizya uvwanalyoli.

16. Izyen'izya vuzigizigi izya vuñila Mulungu zye num'atakuhana ndali, vonti vaziweni uvupiti: "U Mulungu alolesile mumuvili wa muntu, avonesile mwa Mpepo uvugolosu, vamuweni avahavizya, akumusile kuvakunzi, vamwitisile avamunsi, azuyile muvupiti uvumwamu."

4.

1. Uwen'u Mpepo ajeleleziye akuyang'akuti : mumaha ga kumpelela pe vamo valilemukugalamuh'ulwitiho, valilemukutejelezya nakumpepo impuywavantu, nakunongwa zye zililemukuvasambilizy'i-mpepo inkandamanu,

2. zye zikujenda mumafuji ga vayangamalenga, ve shikuvasis'ishimanailo shyavo mulweñezyo lwavo vuvo.

3. Aven'ukusend'avantanda vakuvinda, vim'i'yintu vakuti muyisale yw'u Mulungu apezile ukuti valyanje vagwanje nulupi ve vitisile ve vavumañile uvwanalyoli.

4. She ywont'i'yipelelwa ywa Mulungu ywinza. Nayimo yite ywa kuti "mwiho" ing'ukuyisanganya nulupi lw'ukuyiposhela.

5. She nizwi lya Mulungu nuluputo lwa kuyiputila ywe yikuyilota.

6. Ing'ukuvatevetezanya zinizi avacilisiti avamwitu pe we muvomyi we mwinza wa Yesu Cilisiti, she likwikusizye nizwi lya lwitiho, nilya malang'aminza g'ulandite shima nalyoli.

7. Utulumbe twa mwambalala twa vantand'avagosi

tw'usitaje ukwiya, nkand'uyivelezye nizya kumuñil'u Mulungu.

8. Sh'ukuyivelezya we muvili kwe kukukuvosya hansivwelele. Nkand'ukuñil'u Mulungu ukwene kwe kukukuvosya iyintu ywonti, she kuli nulumfingwi lwa vulanzi nuvwa shinishi navwe vukwizna

9. Iyen'izwi linili litungamu, linonile ukuliposhela.

10. She zye zinizi tukuzivombela, nukuligwa tukuligwa zyenezyo, she tukusuvil'u Mulungu mulanzi, umuposhi wa vantu vonti alusizy'ukuva umuposhi wa vitisi.

11. Zy'ualajizyaje, zy'uvasambilizyaje zinizi.

12. Numo atakusufwaje uvunsi ndali, nkandi uyipelaj'ukuva we wa kweñelezya mumw'avitisi, namazwi nulujendo nshikunzi nulwitiho nuvuzelu.

13. Uyumishizyaje nukuvazya navo pakalata nukuvayinzanya nukuvasambilizya, uhafishe navo pe nkwinza.

14. Ishikunjilwa shya Mpepo shy'uli nashyo utashisufanyaje, nkutaha shishyo shy'upelilwe muvukuvwi vwe vusangine nukuvishi-

lw'ínove iwe lwe vahakuvih'avasongo ava mushivanza.

15. Zy'upangamale zinizi, mw'uvanje, vont'ukuti vakweñaje ukwonjezy'ahinza ukukula.

16. Uyeñaj'ahinza we we^o weka, uyeñaje zyope ninongwa zy'ukuvavuzya mw'uvanje muli zizyo. She ng'uhonzizye vovulo, mwe munumu uyiposile nawe mw'uvaposile na ve vakukutejelezya.

5.

1. Uno we nga w'usongo kukwaho, w'utamuhalapile ndali, umuyinzanye pakuti w'uso. Avansi kukwaho uvayinzanye ukuti avamwiñu.

2. Avantand'avasongo kukwaho v'uvayinzanye pakuti vañohombala. Avansi kukwaho uvayinzanye pakuti vana viñu, uvayinzanye mwe muvuzelu.

3. Avantanda avafwile uvashindihaje, nkutah'ava ve vafwile nalyoli.

4. Inga wok'umwantanda umufwile ali navana, ingavang'avizukulu, pe pakuti vatalishe ukumañila kuvanumba zyavo vanava ukuvomba zy'akasim'u Mulu-

ngu, vavapanje iywa kuvagalushizya avapafi vavo. She zye ñinza kuminso kwa Mulungu.

5. Uwen'umwantanda uno we nga mufwile nalyoli, uno we ng'asyaye weka, w'akusuvila kwe kwa Mulungu akulindilila, shim'akuti nukulambilizya akuti nukuputa nashyamusaña nashyavusiku.

6. Nkand'uno we ng'akupapamila, w'afuye nzila nasheng'alipo mupuma.

7. Zy'uvasunde zinizi, vope ukuti vayipelaje ukuva vazelu izya kuvayanjila.

8. Uwen'uno we ng'atakuvanzil'iyintu avajenzi vakwe, ing'atakuvanzila navana vakwe, mwe mumwo ayihani-l'ulwitiho, mw'alusizy'u'yuvi na we musitakwitiha.

9. Apene ñene inga mutili tusimb'izina lya mwantanda umufwile, pe mutamulemaje w'ashili ukufiha kumaha amashumi umutannda. Pe mumuleme w'asenzitwe kwa mulume woka mwene,

10. we vont'avantu vakumuhomeshezya zye mbomb'íninza, we ng'akuzizy'avana, we nga navajeni avatetey'ahinza, we nga navafinjile avozizye muvinama, we nga alandite zyont'imbomb'íninza.

11. Aven'avantanda ava-

fwile avagomu uvahanaje, sh'avene inga vakupapil'izinja zye zilasine nizya Cilisiti pe vakwanz'avanayuli.

12. Ilelo mwe mumwo vakuyisendela ukulongwa ilya kuti vatazile zye vatalisile ukwitiha.

13. Havili nukuhatampa vakuhatampa nukubuguzya vakubuguzya mumasolo gonti nakuvomba nim'imbo-mbo. Nkand'ukuva vuhata vute vuhata vweka ndali, na vwe vuzuguzila vakuzuguzila avene. Vakupinga nizya vanji, nukuyanga vakuyanga zye zitanonile.

14. In'avagom'iva venkwanzavasendwaje kuvanayuli, vapapaj'avana, vanonelezya-j'inumba zyavo, nkuti mwe munūmu vatalimupa napamo apa kwimilila pupo, we ng'al'uvulugu naswe, w'akuti mbaholele nkolelo.

15. She valipo vapagusile valandit'u Setano.

16. Iel'inga wok'umucilisiti, ing'umwanayuli ing'umwantanda, ing'ali navantand'avafwile avajenzi vakwe, we pakuti avatetele iywa kulya vatilishizyaj'ishivanza. Sh'ine nkuti ishyen'ishivanza shye shikuvatetel'avantanda avafwile ve vafwile nalyoli lyoli.

17. Aven'avasongo ve vakunonelezy'ahinza ishivanza ve vahondeye ukuti mulusye nkan'imwe ukuvashindiha. Nkutaha ve vakuyikungula kunongwa nukuyanga nukusambilizya.

18. Sh'ukalata akuti : inkambaku y'ikupul'uvulezi vatayipine kwilomu ndali. Havili akuti uwa pambombo ahondey'amalipilo gakwe.

19. Amalandu ge nga vakumulonjelela wok'usongo g'uposhelaj'apene pe nga vali vavili inga vali vatatu avahome.

20. Ve nga vatazil'amalandu uvamene apazelu, avamwavo pe valilemukuñila.

21. Zye nkusimishizya kuminso nakwa Mulungu nakwa Cilisiti Yesu nakuvahavizya avasavulwa va Mulungu nkuti zye zizyo uvanje nazyo mumwaho we musitakuzilonga lw'ushil'ukwiw'ahinza, we musitakulonga namuvwankundwa.

22. Numo utahashushut'ukumuvih'inove utahambul'amalandu ga vanji. Iwe uvanje we muzelu shima izyaho.

23. Ulesh'ukuñwel'aminzi nkand'unwele lim'ipele lya mampensya she shililo shyaho shite shyinza she nukuye-

lye lizi lya mbivi zyonti, ywe vamo vahapapila vahajenda nukupuv'idala lya lwitiho, zyzinzile nukuvadovolany'imbayw'ininji.

11. Iwe nene we muntu wa Mulungu uzishimbile zyonti zinizi, nkandi uyikungule nakuvugulosu nakuvuñila Mulungu nakulwitiho nakushikunzi nakuvuzyihamulaha nakuvutelefu.

12. Pasag'ulupas'ul winza lwa lwitiho, sompolag'uvulanzi vwa mukunjikunji, vw'uvishilwe, uyitisil'ulwitiho'ulwinza lwe vakwiw'ava-hom'avinji.

13. Nkukulajizya kuminso nakwa Mulungu we ywonti akuyip'uvulanzi, nakwa Cilisiti Yesu, w'ayitisil'ulwitiho'ulwinza pa Ponti Pilati.

14. Nkukulajizya nkuti : ululajizyo lwe nkulajizize ulufuhatile lwe lusovamazota lusova izya kulonga, uhafishe nalwo pe pavuvoneshelo vwa mwene witu Yesu Cilisiti.

15. Nkutah'uvu vw'alilemukutumbula lwe gafisile amaha gakwe wuyo we musangalusu, we muhatamah'uwene, we w'umuhatansi wa vahatansi, we w'umwene wa vawmwene vonti.

16. W'ali nuvusitakufwa wuyo weka, w'azenzile muvuzelu vusitakupalamil'umuntu, we num'umuntu atamuweni nalumo, we nukumaña ukumweni num'atamañile. We pakuti tutinji nukumuñila tutinji nukumup'amaha masitakusila nalumolumo. Amen.

17. Avadumbwe avapamwan'ipa v'ualajizyaje vatayibade uvupiti, nukusuvila vatasuvilajishyuma shy'umuntu ataweni mwe shivaliye. Uvavuzye vasuvile mwe mwa Mulungu mulanz'uwene, we ywonti yw'akutup'iywinji yw'akutup'i ywa kulya vwelele.

18. Uvavuzye vavombaje zye niza, ena vavanje nuvudumbwe vwa mbomb'iniza, vasungwaj'ukupa, valilane navamwavo.

19. Mwe munumu vakuyilundil'ishyuma shye shikwinza shikuyipel'ulwal'ulwinza ulwa kwimilila pupo inga lumo, mwe vinze vavusompol'uvulanzi vwe vulanzi nalyoli.

20. Weya Timoti, uhen'ahinza ahantu h'upelilwe munove, ugunjil'utulumbe utusilu twe tuli tweka, ugunjile

namadali aga vusinkamizyo vwe vakuti vusinkamizyo she vute vusinkamizyo uvwene.

21. She vamo ve vakuti tuvwazile iswe mwe vajenzite nukupaguha mulwitiho. Uvwila vuve namwe.

ILYEPISITILI LY'U PAVULI AMUSIMBIY'U TIMOTI, ILYA VUVILI.

1.

1. Nene ne Pavuli ne mwapositili wa Cilisiti Yesu n'aninjizizye u Mulungu, sh'akasime wuyo ukuti nkumusy'uvulanzi vwe vuli mwa Cilisiti Yesu ine.

2. Nkukusimbila we Timoti we mwana wane we lya-mayi iwe. Nkukulamuha nkuti: nu-Mulungu tata nu-Cilisiti Yesu umwene witu w'akulote nuvwila nulupepelezyo nuvwihalo.

3. Nkugw'ulupi kwa Mulungu we nanzite muvwizukulu vwane shima nkumvombela ne wa lweñezy'uluzelu. Umpiy'ukugw'ulupi wewene shima lwe nkukukumbuha iwe lwe nkuputa nashyamusaña nashyavusiku.

4. Pe nkukusamba nkani lwe nkukumbuh'amansozi

gaho. Nkuti pe nkwe nizulaje uluseshelo lwe tuhomine.

5. She nazile zimo zinkumbusizy'ulwitiho lwaho lw'uli nalwo ulusitamafuji nagama, lwe lwatalisile ukuzenga mwa ñohokulu mwa Loyi, namwañohombala mwa Yinike lwazenzile, lwe nkutungamiye nawe nkuti luzenzile namumwaho iwe.

6. Lwe lulwo ntili nkukumbusyaje ntinji ushipementele shyahaje havili ishikunjilwa shya Mulungu shye waposheleye pala pe nkuvil'íñove ine.

7. Sh'uwen'u Mpepo w'atupiy'u Mulungu w'ate nilyoga ndali, nkandi wa maha wa shikunzi wa vwahayisunde uwene.

8. Mwe munumu lelo uta-

hafwanj'insoni ukuyanga ukuhomeshezy'umwene witu, nakukwane ne mukungwa wakwe utahafwanj'insoni ndali, lehaga tuyimbile swe-nti nane panongwa zya livangeli, upele pupo p'akupiy'amaha u Mulu-ngu.

9. W'atuposile atwisit'ulwit'ulufinjile, lwe lute lwa kutulipa mbombo zimo zye twavomyil'iswe ndali, lw'alandite namuli zizyo zy'asungwilwe nzila wuyo namuvwila vwakwe vw'atupiye nzila mwe mwa Cilisiti Yesu, lwe gashili ukuvazelwa nagam'amaha ga nsi yinino.

10. Nkutaha vuvwo vwe shinishi vuvonesile poka numuposhi witu Cilisiti Yesu, w'ayefizy'uvufwe, avisile apazelu nuvulanzi nuvusakuvola, she likumusil'ivangeli.

11. Nkutah'uvu vwe nane ampiy'ukuva ne havizya, ne mwapositili, ne musambilizi wa vakunzi.

12. Mwe munumu nukuyimba nkuyimbila zizyo. Ukwen'ukumwam'itwe ine kwe lite limwame ndali, sh'imumañile wuyo we mwitisile nkuti w'ushit'ulive. Nuku-

mutungamil'ine kw'imutungamiye nkuti ahantu hane he mpelilwe muñove alihasinjilila alifiha naho napisiku lila.

13. He havanj'ahantu ahakweñelezya mumwiwe lelo, ge mazwi amalanzi g'uyiyuye kukwane lw'uli mulwitiho namushikunzi shye shili mwa Cilisiti Yesu.

14. Ahantu he nkupiye muñove ahinza nkani, h'usunjilile mumaha ga Mpepo w'azenzile mumwitu muhati.

15. Nkuti uvamañile vonti ava mw-Asiya ukuti vangunjiye ine, ve vali nava-Figelinu-Helemogeni.

16. Uwen'umwene w'ayinz'amulote nulupepelezyo lwakwe Onesifwoli navamunumba yakwe vonti, sh'ansansamusizye havili havili ine mumwoyo wane, wope numuñololo waneuwene atamumwamisizy'itwe.

17. Uwene lw'ayinzil'ukufiha mu-Loma umu, p'atahayil'ukunanza ahanaga.

18. Umwene amulote ukuti ayinze alwaj'ulupepelezyo ulwa kumupepelezya umwene pisiku lyakwe. Iyen'imbo mbo y'avomyile mw-Efesi uwene, y'ulusizy'iwe ukuyimaña yonti.

2.

1. Iwe lelo we mwana wane, gomaga muvwila vwe vuli mwa Cilisiti Yesu.

2. Zyonti zy'uyiyuye kwane lwe vakwiya nava mwav'avinji, zy'uvapanj'avant'avatungamu, ve vamañile vope ukuvasambilizy'avamwavo.

3. Nawe lelo uyimbile nane uvoneshe ukua we mulwavulugu we mwinza wa Cilisiti Yesu.

4. Num'umulwavulugu atakuyilivinkanya mumbombo ya kuyanzil'iya kulya pakuti imbe ne mwinza kumutwale wa vulugu.

5. We ng'akupas'ulupaso, wope vatakumuzwih'ishipambwi, ing'alesil'ukulandata munkomelezyo zya lupaso lw'akupasa.

6. Sh'umulima mugunda w'akulima we pakuti atalishe wuyo ukuly'insanga zya mumugunda.

7. Tejelezyag'ahinza zye nkuyanga. Sh'umwene akukup'injele izya kuzyaganya zyonti.

8. Ukumbuhaje shim'u Yesu Cilisiti w'azyusile kuva fwe, uwa mumbeyu ya Davidi, inza she likuyangi-

vangeli lye nkukumusya ine.

9. Lye limpiye nukujimba, lyzile ukufiha nane namunkusa zye nkunzilwe fwe ngati ne mupelambivi. Izyen'ionongwa zya Mulungu nene zye zitakunzilwe.

10. Mwe munumu lelo nkuzyih'umulaha, she nkuvakumbushila ava v'avasavyu'u Mulungu, she nkuti vope vafishe nakuvupokwa vw'atuposil'u Cilisiti Yesu nakuvupiti vusitakusila nalumolumo.

11. Lye litungamu izwi linili lye likuti : inga tukufwila poka nawo, pe mwe munumu pe nukulandila kwope tulilandila poka nawo.

12. Inga naswe tukuziyh'umulaha pe mwe mumwo pe naswe tukuyipel'ukuva swe vamwene poka nawo. Ing'iswe tukumulejelezy'uwene pe mwe munumu pe wope alitulejelezya naswe.

13. Apene nene nashe nga tukutag'ulutungamu iswe, pope p'akuva mutungamu shima wuyo. Sh'uwene amanil'ukuyigalula.

14. Zy'uvakumbusyaje zinizi uvahomelezyaje nkani nakuminso kwa Mulungu uvavuzye vatadalinkan'ama-

dali ge gatakuvavuzya naha-
mo, ge gakuvananga ve nga
vakutejelezya.

15. Uyikungule ukut'u Mu-
lungu akweñe ukuva we
mutungamu, akweñe ukuva
we muvomyi we musitaku-
mwam'itwe pambombo ya-
ho, akweñe nukugolosy'uku-
vagavany'izwi lya nalyoli a-
vantu.

16. Usegushe kunjango zya
vusilu zye zili zyeka. Sh'ava
ve nga vazikasime, mwe
vakwonjezya nkani ukumwi-
l'u Mulungu.

17. Lyope nizwi lyavo li-
kuñeta ngat'ilonda lya ntali,
ve vuvo vali nu-Himenayi
nu-Fileti.

18. Ve vuvo vapagusile ku-
nongwa zya nalyoli, vakuti
ukuzyuha kwe tuzyusile
mpela. Ilelo mwe mumwo
mwe vakuywalangany'ulwi-
tiho lwa vamo.

19. Ulwen'ulwalo lwa Mu-
lungu ulugomu lwe lusimfile,
lwe lutakuyugumbana, luli
nishimañilo shye shikuti:
"avamañil'umwene aya-
kwe," nishi shye shikuti:
"vont'ava ve nga vaku-
tah'izina lya mwene, ve
vatantamane kuvugomba-
nu."

20. Muñumb'impiti mwe vi-
takuva mumwo yweka ywe

ywa sahabu niywa feza iyije-
la ndali, mwe yikuva niywa
makwi niyw'ivumba. Havili
yimo yikuva ywa mbomb'i-
ñinza, yimo yikuva ywa mbo-
mbo ya muñali.

21. Ilel'uno we ng'ayizelu-
fizye kutuntu twe natahaga,
w'akuyipel'ukuva nsonta ya
kwimishelwa, akuyipel'uku-
va nsonta mfinjile, ya kumu-
vombel'umweneshyo, y'ihon-
deye kumbombo zyont'ini-
nza.

22. Ushimbil'impapilo zya
muvujaha, nkandi uyikungu-
le nakuvugolosu nakulwitibo
nakushikunzi nakuvwihalo;
mw'usangine navo ve vaku-
tim'umwene namoyo amaze-
lu.

23. Uyileme kushilumba
shyonti shya vugombanu i-
shya vunsi, ushimañe ukuti
shikupapa vwe vulugu.

24. Uwen'umuñamata wa
mwene we pakuti atalwanje
ndali, pakuti avanje nishi-
kunzi kuvantu vonti, pakuti
amañe nukuvasambilizya i-
nongwa nukuziyih'umulaha
mumbivi zyonti zye vaku-
mupelel'avantu.

25. Ve nga vakululiha pa-
kuti avasundaje ninjele inte-
lefu, she mañi, ingavang'u
Mulungu avapanj'ulupindu-

ho vajende nukumaña uvwanalyoli.

26. Ilole mwe mumwo vajende nukuholoh'ipele lya mukwakwa vapone mwihonde lyakwe lye livalemile, ilelo mwe mumwo vajende nukuvomba zizyo zy'akasim'u Mulungu.

3.

1. Kumb'ukwene ukuzimana uzimana zinizi ukuti munda ga kumpelela pe galilemukwinz'amah'amagomu.

2. She pe valilemukuy'avantu ve vakuyikunda veka navapapilandalama nava ve vakuyitima veka navamabado navaliga ndigo nava ve vakuvil'avapafi vavo nava ve vatakugw'ulupi navasita kuñila

3. navasitakukundana navagulugulu navakwalanzi nava ve vatakupot'iyipapilo nava ve vahasililwa nava ve vatakasim'ininza

4. ninkomi navapopo nava ve vwahayivale vuvapeley'ulumyuve nava ve valusizy'ukusungw'iyipapilo vayivisile kwilongolelo nakwa Mulungu.

5. Avene vakuloleha vali fwe ngati yakumuñil'u Mulungu, nkandi ing'ulwitiho lunulu lukuti luvombe hamo

muhati mumwavo pe vakuhana. V'uvagunjile vanava.

6. Vanine nava ve vakuyinjizya shye shifumbo munumba zya vantu, ilelo mwe mumwo vakusheyw'utwantanda twe tuyijelenkinye uvutalamalandu uvwinji twe yikutwembelezy'iyipapilo ywe ywinji.

7. Utwen'ukusambilila kwe tukusambililaga shima inongwa, nkand'ukufiha tuta-kufiha nalumo ukumañ'uvwanalyoli.

8. Inza she nava-Yanesi nu-Yambulesi valwa nu-Mose, she vahonzizye navanava, vope vakulwa nuvwanalyoli. Avant'uva injele vananjisile, ulwitiho lwavo lute napamo apa kulumañila mumwo.

9. Ukwen'ukupitilizya vatalipitilizya ndali, she vont'avantu valilemukuveña apazelu uvuwelewele vwavo, inza she vwalolesile nuvwa vala.

10. Nkand'iwe undandite nene nizya kuyang'inongwa, nizya kujend'ulujendo nulwitiho nuvuziyhamulaha nishikunzi nuvuyindilamalema

11. nukuywimwa nukuyimb'amayimba ge ndemukuyimba namw-Antiyokiya namw-Ikoni namu-Lisitila. U-

mañile vwont'uvuywimwa vwe mbegazilwe. Nkandi vwont'umwene amposile ine.

12. Vonti ve nga vakuti tuve mwe mwa Cilisiti Yesu swe vañila Mulungu ve vakuywimwa.

13. Avene ñene avantu navañala navatambo vakwonjezya nkani ukunanga, vakutinji nukutezy'avanji, vakutinji nukutezelwa vuvo.

14. Nkand'iwe usyelemetele namuli zizyo zy'usambilizilwe namuli zizyo zye zikuhozile, sh'uvamañile nava ve vakusambilizizye.

15. Uyimañile nawe ukuti utalisile mwe muvunsi ukumaña avakalata avafinjile zye zikukusontelezya kuvupokwa, ing'umwitisile u Cilisiti Yesu.

16. She vont'avakalata v'avafutiy'u Mpepo wa Mulungu vamañil'ukukutula nukuyang'inongwa nukumenelezy'imbivi nukugolosy'umuntu nukumusund'injele zya vugulosu umuntu.

17. Umuntu wa Mulungu ukuti avanj'umwila ayengupaje kumbombo zyont'ini-nza.

4.

1. Nkukuhomeshezya nkani nkukuvuzya kuminso nakwa Mulungu nakwa Cilisiti Yesu

w'akwinz'ukulonga navalanzi navafwe: nashe ng'akwinz'ukuloleha nashe ng'akwinz'ukuyipel'ukuv'umwen'uwene—

2. kumusyag'izwi, vuhaga nalyo shima nashe nga palingine nashe nga patalingine, uvamenelezyaje uvahalapile uvayinzanye. Ukuvayinzanya p'uyonjezyaje utinji nukuvatetesya nukuvavuzyi-nongwa zyonti.

3. Sh'akwinz'umwaha p'amalango ga nongw'indanzi izi, pe valiti mahali, valiti ge ndali iswe, pe valilandata muyipapilo vwavo ukuyanzi-l'avasambilizi impuga mwe vazile mukuñejala mumakutwi gavo.

4. Amakutwi gavo valile mukugasyetula kunongwa zya nalyoli vajende nukugasontelezya kutulumbe.

5. Iwe ñene nazimo zita-kuholaje ndali. Utogopaj'amayimba. Uvomb'imbombo ya muñatulalivangeli. Umalilizyaje ya vuvombezi vwa-ho.

6. Sh'ine nakwitwa shinishi fwe ngati mputile. Isiku lya kutuluh'ine linyinzile.

7. Ulupas'ulwinza mpasile. Imazile ukushimbila mulutumyanyo. Ulwitiho numishizizye.

8. Mwe mumwo shinishi ambishiy'ishipambwi shya pavugolosu, shy'alimpa we mwene pisiku lila, wuyo we mulonzi mwe zili. Kumb'ukwene atalimpa nene neka ndali, alilemukuvapa vonti ve vakunzit'ukuvoneha kwakwe kw'alivonehaga.

9. Utahave, uyinze kukwane ipa luvilo luvilo.

10. Sh'u Dema ashimbiye, sh'ajenzite ukupapil'ins'ino, avazile mu-Tesaloniki. Ciliseni avazile mu-Galatiya, Titi avazile mu - Dalimatiya.

11. Asyaye we Luka weka kukwan'ipa. Uval'usende u Malika lw'ukwinza uyinze nawo, sh'akuntula nkani pambombo yane.

12. Uwen'u Tikika w'imutumile mw-Efesi.

13. Umwenda wan'umutote we nalesile mu-Tiliya pa Kalopu ulete lw'ukwinza nava-kalata vwelele. Agen'amakaka ge nkwanza nkani.

14. Alekandeli umusyani w'ampeley'ininji imbivi. Alilemukumugalushizya we mwene alilinga pe pambombo zyakwe wope.

15. W'uyilemaje nawe sh'asisite nkan'inongwa zyoutu.

16. Ulutanzi lula lwe ndo-

nzilwe inongwa zyane, p'alemukusita ukuva pupo numo uwa kunimila pe vashimbiye vonti. U Mulungu ali-vapilila.

17. Umwene nene w'alemukunimila alemukungomw'amaha sh'alemukuti amalilizyaje ukukumusy'ivangeli ine, vont'avakunzi ukuti viywaje, ilelo mwe mumwo ndemukujenda nukupona mwilomu lya nsama.

18. Nukumpoha alilemukumpoh'umwene kumbivi zyonzi zye vakumpelel'ine, alilemukuninjizya mushinamwene shyakwe shya kumwana. We nkumup'uvupiti nakuyusita kumalilishila nalumolumo. Amen.

19. Undamushile nu-Piliska nw-Akwila ni'numba yontiya Onesifwoli.

20. Elasiti agalushiye mwe mu-Kolinti. U Tilofimu we namulesile avinile mu-Mileti.

21. Upimpile uyinze lwe lushil'ulupepo. Vakukulamuha nava-Yibuli nu-Pudensi nu-Lini nu-Cilavudiya navacilisiti avamwitu vonti.

22. Umwene avanje numpepo waho. Uvwila vuve namwe.

ILYEPISITILI LYU PAVULI AMUSIMBIYU

TITI.

1.

1. Nene ne Pavuli ne mu namata wa Mulungu, ne mwapositili wa Yesu Cilisiti, ne wa kugomw'ulwitiho lwa vasavulwa va Mulungu ne wa kuvavuzi'ulusinkamizyo lwa kusinkamizya uvwanalyoli uvupela kuñil'u Mulungu.

2. Illel'uvwen'uvwapositili vwe ne mwapositili, pe nimitiye palusuvilo lwa kusuvil'uvulanzi vwa shima, uvulanzi uvu Mulungu, w'ataman'il'ukufwa, afinzinye naswe he hali nkani lwe gashili namaha ukuvazelwa.

3. We pisiku lyakwe wuyo alolesizye apazelu izwi lyakwe, she lilemukukumushila, lye nane mpelilwe muñove, inza sh'andajizizy'umuposhi witu Mulungu.

4. Nkukusimbila we Titi we mwana wane nalyoli, we nkupafile mumwo mwe tuli nulwitiho lwoka lwene swe vavili. Nkukulamuhā nkuti : nu-Mulungu tata nu-Gilisiti

Yesu muposhi witu akulote nuvwila nulupepelezyo nuvwihalo.

5. Zye zizyo nakulesile mucleli, she ndemukuti ulilemukutinji nukumalilizya ukuyananzizya twe tushyaye, ulilemukutinji nukuvih'avasongo avahatashivanza munkaya munkaya, inza she nane nakulanganzizye iwe.

6. Umuleme we ng'atayanzilwe nazimo, w'asenzit'umwantanda woka mwene, w'avana vakwe vacilisiti, we numo atakumuyanga nilya vupopo nilya kusit'ukusajila.

7. She musungashivanza we pakuti avanje muzelu vwelele izya kumuyanga, pakuti alolehaje ukuva musungavywuma wa Mulungu, pakuti avombaje zizyo zy'akasime wuyo weka, pakuti atavanje muvuhamumwana, atavanje wushinwezi, atavanje w'iyoyi; iywa kulonka pakuti atalonkaje mwe muvifile.

vanje vakwalanzi, vatayipe-laj'ukava vazya kwipele u-kuñwel'ilyinji. Pakuti va-mań'ukuvavuzy'ahinz'ino-gwa avamwavo.

4. Pe vakusunda navanta-nd'avalindu ukuti vakunde navalume vavo vakunde na-vana vavo.

5. Pakuti vavanje numu-shinzi, vavanje vazelu amo-yo, vavombaj'ahinza muńu-mba zyavo, vayikonzyaje ku-valume vavo, pe numo ata-liholel'inkolelo inongwa zya Mulungu.

6. Vope navajaha vovulo, vope uvavuzye vavanje nu-mushinzi.

7. Mutuntu twonti iwe u-yipelaj'ukuva we wa kwe-ñelezya mumwo imbomb'ini-nza avene, na lw'ukuvavu-zy'inongwa vakweńaje uku-sit'ukuviha pup'izinji, va-kweńaje ukuva we mumwa-mu.

8. Izwi lyaho livanje lipu-ma, litavanje nazimo izya kuyanjiwa vuvi, we ng'aku-lwa naswe pe pakuti limwa-m'itwe lw'apositw'imbivi izya kutuyang'iswe.

9. Avazya uvavuzye vako-nzaje kuvayise vavo mutu-

ntu twonti, vavasajile vata-vanje nalyo ilya kuvadali-sya.

10. Vativaje nashimo nda-li, vatungamaje ulutungamo ulwinza lwonti, pe valiyaga inongwa zya muposhi witu Mulungu vazinonelezizye mwonti mwonti.

11. She vulolesil'uvwila vwa Mulungu vwe vukuvaletel'u-vuposhi vont'avantu.

12. Vukutusunda ukuti tu-lujeshe ulwa kusit'ukumu-ńil'u Mulungu, ukuti tuyije-she niyipapilo ywa nsi, lwe tukulandila pamwańa ipa, pe pakuti tuyisunde tuyi-golosye tumuńil'u Mulu-ngu.

13. Tuzimańe ukwinz'impe-lavusangalusu zye tukusuvi-la, vwope nuvupiti vwa Mu-lungu mupiti, nkutah'uvwa muposhi witu Cilisiti Yesu, tuvumańe ukuti vulivanga vukulolehaga.

14. W'atufwiliye sh'atili mbatavuzyaaje sweswe mwo-nti mwe tushizil'inkomelezyo, sh'atili njizelufizy'avantu ava kuva vakwe wuyo, ava kuyikungula kumbomb'ini-nza.

15. Zy'uyangaje zinizi, zy'u-vayinzyaje, zy'uvamenele-

zyaje, uvonehaje nukuhomelezya nalyoli. Numo atakupupusyaje.

3.

1. Uvakumbusyaje vako-nzaje nakuvahatansi naku-vamwene, vavasajile ahinza. Shima vengupaje nzila zyon-ti mbomb'ininza.

2. Vatomuligaje num'umu-nt'indigo. Vanilaj'ivo, va-vanje vatehamu. Mutuntu twonti vavanj'avatelefu lwe vakwizya navantu vonti.

3. She naswe lulwo pe twa-li swe vasitanjele, tulemuku-luliha, tulemukupvanjiha. Twali swe vazya va vipapilo nava yinonu ywonti mwe yivaliye, tulemukwizya namuvuvivi namulugulumwo. Twali swe mantu, tulemu-kupatana swe vuvo vatu-pu.

4. Apene lw'alolehaga ni-shikuku nukukund'avantu Mulungu umuposhi witu,

5. p'alemutupoha. Ukwe-n'ukutupoha utatinji atupo-haga zye mbombo zyitu zya vugulosu zye ngavanga twa-vombaga iswe ndali, nka-nd'alemukutupoha lwe lupe-pelezyo lwakwe, alemukutu-poha na ge minzi aga kwa-ndulwa mumwo na lwe lwa-

nduho lw'akutwandulil'u Mpepo mufinjile.

6. W'atwitiliye we mwinji, w'atwitiliye mwa Cilisiti Yesu umuposhi witu.

7. Naswe mwe tugolosheye uvugulosu muvwila vw'uno, naswe kwe kuti tuyipelaj'u-kuva swe vakupwan'uvupwa-no vwa vulanzi vwa mukunji kunji, inza she mwe luvali-y'ulusuvilo.

8. Lye litungamu izwi li-nili. Zye zizyo nkasim'ukuti uvavuzye uhomeshezyaje, vont'ava ve vamwitisil'u Mu-lungu ukuti twaje vumishi-zizy'imbomb'ininza. Zye ni-nza zinizi, zye zikutul'ava-ntu.

9. Izyene nizya kusinka-mizya izya vuwelewele na zye vakudalinkan'amazina ga muluho mwe gapwanili-nkine na zye vakulw'uku-hanilana inkomelezyo, zye ziyipezil'ukuv'uvulugu zy'u-gunjile zyonti, she zye zita-kumvosya naham'umuntu, she zya shyaha zya mupu-mpu.

10. Umuntu uno we ng'a-kuvasonjelezya ukutapunka-na mushivanza w'umusoshe lyoka inga havili, inga p'u-yileme kukwakwe.

11. Umumañ'ukuti uno we

ng'ahonzizye vovulo w'aguye, mwe mumwo mw'atazili'amalandu, mwegamulonzile nzila wuy'agakwe.

12. Ing'uyazile imutumile kukwaho inga Alitema inga Tikika, p'upimpil'iwe ukwinza kukwane mu-Nikopoli umu. She mwe ntili mwe ndilaj'ulupepo umu.

13. Va-Zena mumañankomelezyo nw-Apolo uvatule nkani ukuvapayil'impayo ya

mwidala. Uyeñe yitavasovele nayimo.

14. Vont'avamwitu uvavuzye vamañe ukuyikungula kumbomb'iinza, vop'ukuti vavanje naywo iywa nzala ing'ilolesile, vatavanje vagumba kunsang'iinza.

15. Vakukulamuha vonti ve ndi vavo panapa. Utulamushile vonti ve vakundine naswe mulwitiho. Uvwilavu ve namwe mwenti.

ILYEPISITILI LY'U PAVULI AMUSIMBIY'U

FILEMONI

1. Nene ne Pavuli ne mukunjilwa wa Cilisiti Yesu, ndi nu-Timoti umucilisiti uwamwitu. Tukukusimbila nawe Filemoni we wamwitu, we muñamata wamwitu.

2. Tukukusimbila nawe we Apiya we mwana witu, nawe we Alikipu we mulwavulugu wamwitu. Tukukusimbila nawe na shye shivanza shyonti shye shikuhomana muñumba yaho, we Filemoni.

3. Tukuvalamuha tukuti: nu-Mulungu tata witu nu-

mwene Yesu Cilisiti avalote nuvwila vwakwe nuvwihalo.

4. Shima nkukugwil'ulupi kwa Mulungu, lwe nkukukumbuha mumputo zyane zye nkuputa,

5. she niyuye nishikunzi shyaho nulwitiho lwe lweñizye nakwa mwene witu Yesu nakuvamwit'avafinjile vonti.

6. Nkukuputula nkuti inga uvulilani vwe swe valilani mulwitiho naswenamwe, inga

vwalolesy'ukuvomba hamo lelo, inga vwakupelag'ukuzimaña iwe zyont'ininza zye tuli nazyo, zye zyeñizye kwa Cilisiti.

7. Sh'ishikunzi shyaho shitupeley'ukuseshela nkani, shitusuvizizye nukutusuvizya. Sh'amoyo ga vafinjile galemukwaga amaha mumwah'iwe we wamwitu.

8. Mwe mumwo lelo inga natinji njanj'ahantu palusaña, inga natinji njanjile mwa Cilisiti, pe pope ngayanga, ngakuhomezya zye zikuhondey'iwe ukuvomba ngatinji zizini zizino.

9. Nkandi she ntili nkuyanjala mushikunzi mwe mumwo nkulambilizya kwe kulambilizya kweka kukwaho. Ena she nkonzizye vovulo lelo, ne Pavuli ne mugosi, havili nonjezizye nukwonjezya shinishi njipezil'ukuva ne mukungwa wa Cilisiti Yesu,

10. nkuti: she nkonzizye, nkulambilizya kukwaho izya mwana wane, we imupafile mwe munkusa zyane umu. Nkumutaha we Onesimu.

11. Lulwo p'atahakuvombelaga nahamo, nkandi shinishi p'akutuvombel'ahinza swe vavili nane nawe. We wuyo

imugalusizye ntili: valaga kwa Filemoni.

12. Iwe umuposhele lelo uwene, we mwoyo wane wuyo.

13. Ine nati asyale nane ambombele ine mwe munkusa zyane, zye limpeley'ivangeli umu. Ndemukuti kwe kuva ukumbombela wene-wene.

14. Nkandi she nazi'e ntakasime ukuyisendela neka kukwilu lw'utitisi'iwe. She ndemukuti ingavanga penkuva fwe ngati nkuyijilizizye ishikuku shyaho ishya kumpa, pe ndemukuti shive shya kukasama wewe weka wenewe.

15. She ndemukuti ingavanga zye zizyo ayefile papaho pahavalilizyo hansi, sh'u Mulungu atili p'akwinza akuva nawe shima shima lelo.

16. Nkandi shinishi p'atakuva muzya waho ndali, ilelo akufuma muvuzya, akuva wamwiñu mukundilwa. Sh'alusizye ukuva wamwit'ine, p'akupelala poshi ukuva wamwiñ'iwelelonamumuvilina-mwa mwene?

17. Inga lelo umbwen'ine ukuva ne wamwiñu nalyoli, p'umuposhele uwene ukuva ngati ukumposhela nenene.

18. Nkand'ing'ananzile yimo kukwaho, ing'apayile yimo, yw'umbazizye nenene, ave mulandu wane nene.

19. Nene ne Pavuli nkusimba numuhono wane nkuti: nkukulipa nenene. Zye ntakukukumbusya izi ukuti uli numulandu nawe kukwane uwa kuyilipila kukwane wonti wenewe.

20. Ena weya, leshe nane ndonkaje hamo kukwaho, ndonkaje mwa mwene. Nzagaga unsansamusyaj'umwoyo wane mwa Cilisiti.

21. Lwe nkukusimbila, pe nkutungamiye nkuti alilemukunitiha iwe. Imañile ine

ulilemukupitilizya napali zizyo zye njanzile ine.

22. Pope napavukato unjananizyaje nzila. She nkusuvila nkuti imputo zyiñu zililemukumpa ukuva ne shikunjilwa shye shikwinz'ukukunjilwa kul'imwe.

23. Akukulamuha Epafula, we tukunzilwe poka nawo muñololo mwa Cilisiti Yesu.

24. Vakukulamuha va-Malika nu-Alisitalika nu-Dema nu-Luka, ve vakuntul'imbo-mbo.

25. Uvwila vwa mwene Yesu Cilisiti vuve numpepo wiñu.

ILYEPISITILI LYA

VA-HEBULI

1.

1. U Mulungu lulwo ahanjanjilaga muvakuvwi, alemukuyanji'apinji, alentukuyanji namumih'aminji lw'akuvavuzya'avatata inongwa, we, pisiku lya kumpelela shinishi, p'ayinzil'ukuya-

njila mumwana wakwe lw'akutuvuzya'iswe inongwa.

2. Nkuti ayinzil'ukuyanji mumwana wakwe w'amuvisile ukuti avanje we mupwana vupwano vwa ywonti, we ninsi apezile mwe mu-

mwakwe wuyo lw'ahazipelaga.

3. Uwene we mulangalilo wa vupiti vwa Mulungu, shya ti shya mumwo mw'avalij'u-kuv'u Mulungu. Vwonti lwe yilipo, p'ayipezile ukuva pu-po wuyo nizwi lya maha gawe. Uwen'ayipezil'ukuva lwe luzelufwo lwa kuzelupila mwe mumwakwe wuyo iswe uvutalamalandu vwitu, ilelo p'avazil'ukutendama kumuhon'umulilo wa muhatavupiti uvumwamu kuvutuñusu kula.

4. Uwen'alemukulusya na ve vahavizya uvupiti. Ukuvalusya p'alemukulinga mumwo mwe na lye lizina lya-kwe ligalusizy'uvupiti agavo, nkutaha ly'apwany'uwene.

5. W'ali kwi uhavizya w'amuvuzizye lumu ilya kuti: "We mwana wane iwe, nkupafile we musañ'uno?" havili nilya kuti: "Ine njipezil'ukuva ne yise ine, uwen'ayipezil'ukuva we mwana wane'ine?"

6. Nkandi lwe ng'ayinzi-lukumwinjizya havili uhatote muns'ino mwe vasamiy'avantu, p'akuti: "Vont'avahavizya va Mulungu vali-lemukuputa kukwakwe."

7. Apene ñene lw'akuvatah'avahavizya, p'akuti: "A-

vahavizya vakwe akuvape-l'ukuva mpepo. Avañamata vakwe akuvapel'ukuva milo ga mwoto."

8. Apene lw'akumutah'umwana, p'akuti: "Ishitengo shyaho shya vumwene, we Mulungu, shyeye shya shima, iyen'impalala yaho ya vumwene ye mpalala ya kugolosy'amalandu.

9. Ukunzit'uvugolos'iwe, uvupasit'uvwilankomelezyo. Mwe mumwo we Mulungu, u Mulungu waho akupasil'ulusesheho fwe ngati imbono, akushizizye nakuvamwiñu vonti."

10. Havili akuti: "Kuvwando we mwene uyaye pamo pavwimililo vwa nsi, zyope ninsi zya kumwana upezile wenewe niñove zya-ho."

11. Izyene zililemukwomoha nkand'iwe ukuvanga shima. Vwonti yililemukukulu-pa fwe ngat'isopeho.

12. Ulilemukuzizinga fwe ngat'umwend'umutote, ilelo pe vijende nukwanduha. Nkand'iwe we wuyo shima, gope namaha gaho gatakusililishila."

13. W'ali kwi uhavizya w'amuvuzizye lumu atili: "Tendamaga kumuhono wane umulilo uku, sut'avalugu va-

ho mbapelaje vavanj'ahate-ngo aha kuviha pup'iwinama ywaho iwe?"

14. Nkuti vonti zye mpepo imbombezi. Zy'akuzituma ukuvavombela vuvo ve vakupwanil'uvupokwa fwe ngati vupwano.

2.

1. Mwe mumwo nkuti wonjezyaj'ahinza ukwumishizya zye twiyuye, shima tusagaje ukuti ingavanga tukuzishilanya.

2. Sh'apene lwe ng'izwi lye vayanzi'avahavizya, ingalyope lyayipezil'ukuva lya nalyoli, inga vonti na ve vahalishilanya na ve vahalyila, inga vazyzile izya kuvasunda,

3. pe tungapona vuli lelo iswe, inga tukusufw'uvuposhi uvu vwe vuli vovulo uvupiti? Sh'ukuvutaha kw'atasile we mwene ukuvutaha, ilelo pe valemukuvutaha vuvo ve viywaga vope, valemukuvuhomeshezya.

4. Wope na we Mulungu alemukwonjezya havili pamwana ukuhomeshezya, lw'alemukupela pupo namamfindango namayele nimbombo zyamaha ininji mwe zivaliye, na p'avagavinye nu-Mpepo

mufinjile avantu, alemukulinga mw'akasim'uwene.

5. Sh'insi ye tukutaha yiyo ye tukuti iliyinza, y'atavapiy'avahavizya ukuti vavanje ve vamwene mumwondali.

6. Nkandi woka ayanzile kumo ahomeshezizye atili: "Amwe shye shyonu umuntu sh'ukumukumbuh'iwe? Amwe shye shyonu wope numwana wa muntu sh'ukumwen'iwe?"

7. Amanda mansi umupezil'ukuva mufupi nakuvahavizya, havili ulemukumuzwihaha pitwe fwe ngati shipambwi. Vwonti na yw'upezil'iwe ninove zyaho, yw'umupiye wuyo.

8. Vwonti uyikonzezizye uyivisile kungsi kuwinama ywakwe." She lw'akonzezizye ywonti kukwakwe, p'atalesile nahamo ahasitakuhakonzezya kukwakwe. Nkandi lwe tukwena shinishi, pe suti tutakwaga ywonti yikonzile kukwakwe.

9. Uwene nene w'u Yesu uno w'amanda mansi ahava mufupi nakuvahavizya, we tukwaga shinishi azwisilwe nuvupiti nulwimiho fwe ngati shipambwi, sh'u Mulungu muvwila vwakwe atili aku-

vumañ'uvufwe, vont'avantu ukuti mwe vinze vaponene mwe mumwakwe mumwo.

10. Sh'uwen'uno we ywont'iywakwe wuyo, uno we ywonti nukupela apezile wuyo, we pahondeye ukuti lw'akuvatwala kuvupiti avana vakwe avinji,—nkuti pe pahondeye ukuti umuhatavupokwa vwavo amutusyaje mumayimba lw'akumupel'ukuva we mwila.

11. She vonti—nuno w'akuvazelufwa avamwavo na ve vakuzelufilwa—vonti vafumile muli woka mwene. Mwe mumwo wope insoni nazimo uwene, akuvatah'akuti "vamwitu,"

12. lw'akuti: "Izina lyaho nkuvavuzy'avamwitu. Nkukwimbil'ulwimbo lwe nimi-liye muhati mushivanza."

13. Havili panji akuti: "Ine nkumutungamila wuyo." Havili panji akuti: "Yena nene navana v'ampiy'u Mulungu."

14. Ileo sh'aven'avana kwe kuva vupwano vwavo namavanda numuvili, pe wope vovulo wuyo, wope aholine navo. Asenzite gugo wope, sh'atili imutupule wuyo w'alemile muñove uvufwe atili imbutupule vwe vufwe.—Nkumutah'u Setano.

15. Pe pakuti avatavuzyaje vonti ava shitetemwi, shyevatetemaga ukufwa, shya-vapezil'ukuva ve vazya shima ve valipo vakulandila.

16. She nkuti atatili mbatule ve vahavizya ndali, ve vana va Abulahamu nene v'atili mbatule.

17. Zye zizyo zitili aholane navo avamwavo mutuntu twonti, wop'ukuti ayipelaj'ukuva washiput'umupiti walupepelezyo, uwa kuva mutungamu mutuntu twonti twe tweñizye kwa Mulungu, uwa kuyipel'ukuva mputile ya kumalilizya uvutalamalandu vwa vantu.

18. She zizyo zy'ahayimbagg'uwene, lw'ahalingwaga wope, zye avamañil'ukuvatula vuvo ve vakulingwa vope.

3.

1. Pe lelo mwe vamwitu mwe vafinjile, mwe twisitwe swenti ulwito lwa kumwana, mumutontomel'aminso umwapositili, uwashiput'umupiti witu we tukumuyanjala nulwitiho lwa kumwitishila, nkumutaha we Yesu,

2. w'ali mutungamu kuli wuyo w'amupezile, w'ali fwe w'u Mose muñumba yakwe yonti.

3. Sh'u Yesu we vamamu-
weni ukuti ahondeye ulushi-
ndiho ululusyo nakul'ulu lwe
vaha m u shindihag'u Mose,
inza she wope numuzenga-
namba shima akuyilusy'inu-
mba ulushindiho.

4. She zyont'inumba vali-
po ve vakuziyananya, nka-
ndi w'akuyiyananya ywonti
we w'u Mulungu.

5. Uvwen'uvutungamu vwa
Mose mu'numba yonti ya Mu-
lungu vwame vutungamu
vwa mu'namata, w'ame wa
kuzihomeshezya zizyo zy'a-
muvuzizy'u Mulungu.

6. Uvwen'uvutungamu vwa
Cilisiti nene vwe vwame vu-
tungamu vwa mwanamwana,
w'avishilwe pa'numba ya Mu-
lungu. Iyen'inumba yinino
ye sweneswe, inga twumishi-
zizye ukutungamila lwe lu-
suvilo lwitu lwe tukusuvila,
inga tukuyitima lulwo shi-
ma, inga tukuval'ukufiha na-
lwo nakuvusilo.

7. Mwe mumwo lelo, inza
she lilyo akuyang'u Mpepo
mufinjile akuti: "We musa-
n'uno lelo inga mukwiyw'i-
zwi lyakwe,

8. pe mutagasyosy'amoyo
gi'nu inza she pala pavupe-
lamulaha pala, pisiku lya
kundig'ine mulwugwa mula,

9. pala pe vahandig'avas'i-
mwe, pala pe vatili twe'ne
lw'akutupelela yim'ine. She
valemukuhonzya vovulo na-
she nga vaweni zyonti zye
nkavapelelaga amah'amashu-
mi gane.

10. Zye ndemukuvayitili-
lw'ava'ne'na vala ndemukuti:
shima vakupuva mumoyo.
Amadala gane vatagama'ni-
l'avene.

11. Pe ndemukulapa muvu-
yitwa vwane mwe nayitwaga
ndemukuti: nalyoli inza she
vovulo vatalival'ukwinjila
kulutuzyo lwane.

12. Mwandaje lelo mwe va-
mwitu, mweni mwe muvali-
ye numo atavanje wa mwoyo
wa lombwa, uwa vusisi, uwa
kumuzil'u Mulungu w'alipo.

13. Nkandi mukumbusa-
ny'amanda gonti, shima lwe
lilipo ilya kulitaha ukuva
lya "musa'n'uno," pe pakuti
mweni mwe muvaliye ishi-
fumbo shya vutalamalandu
shitahasyosyaj'umwoyo wa
woka.

14. She tuyipezil'ukuva swe
vagavana nu-Cilisiti, inga na-
lyoli ulutungamilo lwitu lwe
twamatalisile mumwo inga
tukwumishizya shima tuku-
val'ukufiha nalwo na kwe
kuvusilo.

15. Inza she lilyo lisimiyilwe lye likuti: "We musan'uno lelo inga mwazile mwiuy'izwi lyakwe, pe mutagasyosy'amoyo gi'nu, inza she papupelamulaha pala."

16. She ve vali kwi ve vahamupelelag'umulaha lwe viyuy'inongwa? Nkuti vonti v'u Mose avafumizye mw-Egipiti.

17. Avene v'u Mulungu avavitililw'amah'amashumi gane ve vali kwi? Amwe vate vuvo ve vatazil'amalandu? Amwe vate vuvo v'amavili gavo galemukugwa mulwugwa?

18. Avene v'ahavalapilaga v'atili: vatalival'ukwinjila kulutuzyo lwakwe, ve vali kwi? Nkuti ve vahasufwaga.

19. Mwe mumwo tuvamanile lelo ukuti ahene he havagalusyaga ukuti vatinjile kulutuzyo, he kwe kusitakwitiha.

4.

1. Pe lelo tutetemaje iswe, tusaganye ukuti ingavanga wok'uwanwitu we tuli nawo, ingavanga twagaje akw'asyale mwisinda lwe lulip'ulwen'ulumfingwi lwe vatulesheye vala ulwa kuti palipo nashinishi pavwinjilo palutuzyo lwa Mulungu.

2. Sh'intum'ininza itwazile naswe, tuli fwe vala naswe. Nkand'avene izwi lya ntumi lilemukusita nukuvavosya nahamo, she vuvo ve vahiywaga vatahasanganya nulwitiho pupo.

3. Sh'iswe swe twitisile tukuval'ukwinjila kulutuzyo, inza she lilyo liyanzilwe lye likuti: "Pe ndemukujenda nukulapa muvuyitwe vwane mwe navisitwe ndemukuti: nalyoli inza she vovulo vatalival'ukwinjila kulutuzyo lwane." Zy'alemukuyanga lwe mbombo yakwe amazile nzila pala p'ipezilwe insi.

4. Sh'ilyen'isiku lya vusanu navuvili ly'aliyanjiye kumo kw'akuti: "ilelo p'alemukutuzy'u Mulungu pamboombo yakwe yonti pisiku lya vusanu navuvili."

5. Havili panapa pe tukwaga akuti: "nalyoli inza she vovulo vatalival'ukwinjila kulutuzyo lwane."

6. Apene lelo she pashili nashinishi pasyaye pavwinjilo vamo kulutuzyo, havili she vadumulilwe avene ve yataliy'ukuvagaintum'ininza ila, she vadumulilwe lwe vasitaga,

7. p'akuvuyizy'uwene akulyimiha nzila ilyamwav'isiku

akuti : “ we musañ'uno ”
lw'akuyanjila mwilomu lya
Davidi lwe padila nkani. Lye
liyanzilwe hali litili : “ We
musañ'uno we mukwiw'izwi
lyane, pe mutagasyosy'amo-
yo giñu.”

8. She ng'u Yoswa ava-
twaye kulutuzyo, pe nkandi
atavuyizizye ukuyang'ilya-
mwavo isik'u Mulungu, ilya
kwinz'inga lumo.

9. Pe lelo pashili, nashini-
shi palipo palutuzyo avantu
va Mulungu.

10. Sh'uno we ng'ayinjiye
kulutuzyo lwakwe, w'atuzi-
zy'imbombo yakwe wope,
inza she wope na we Mulungu
ahatuzyag'iyakwe.

11. Uko lelo tuyikungule
ukwinjila palutuzyo lula, nu-
mo ukuti vutamugwisyaj'u-
vusisi fwe vula vwe twati
vwa kweñelezya mumwo
iswe.

12. Sh'izwi lya Mulungu li-
lanzi, likuvomba, lihozu, li-
lusizy'uvuhozu iyipang'u-
vwembe mwonti mwonti, li-
kupulunkanya likuval'uku-
fiha nukusinzanya numwoyo
numpepo, utuntu twa mumu-
vili namasopo ga mumafupa,
liziweni namwe zyeñizye na
zye tukwata na zye tukusiva
mumoyo gitu.

13. Naham'ahapelelwa aha

kuvwama uwene kuminso ku-
kwakwe ndali, ywonti vil'a-
pazelu yikupulilwe lwe ga-
kweñ'aminso ga wuyo, we
tukuval'ukwamulana nawo.

14. Pe lelo, she tuli nawo
uwashiput'umupiti, w'apu-
lunkinye zyonti izya ku-
mwaña, nkumutah'u Yesu
umwana wa Mulungu, p'uko
lelo tulwumishizyaj'ulwitiho
lwe tukuyanga mushivanza.

15. Sh'iswe tute nawo u-
washiput'umupiti we kumu-
posit'ukutupepelezya uvu-
yeyevazu vwitu ndali, uwene
we tuli nawo iswe wope zi-
musonjelezizye zyonti, inza
she naswe zikutusonjelezya,
uwene nene w'atatazil'umu-
landu numo.

16. Uko lelo, tutungamilaje
ukupalamila kushitengo shya
vumwene shya vwila, kwe
tuhaposhelaje nulupepelezyo,
tuhavwagaje nuvwila uvwa
kututula lwe tupositwe inga
lumo.

5.

1. She vont'avashiput'ava-
piti, she vakufuma muvantu,
vakuvimila ve vant'avamwa-
vo kwa Mulungu, vakutwa-
l'iyywa kutajila niyywa kufi-
njila iywa kwefw'uvutalama-
landu.

2. Avene vamañil'ahinza ukuvatetesya na ve vatazil'amalandu ve vatayiweri na ve vakupuva, she vope uvuyeyevazu vuvazenjeleye mwonti mwonti.

3. Vwe vuvwo vuvapeleye nukutwala na ywe ywavo vope iywa kwefw'uvutalalandu vwavo vuvu, inza she vakutwala niywa vantu.

4. Havili numo atakuyisendela wek'ulwimiho lunulu ndali, uno we ng'amwisite we Mulungu, inza she wope nw-Aloni ayisitwe.

5. Vovulo ahonzizye wope na we Cilisiti, wope atamayimisile weka, lw'ayipezil'ukuva washiput'umupiti ndali, uwene amwimisile wuyo w'amuvuzyaga atili: "Iwe we mwana wane nkupafile we musa'uno."

6. Pope napanji akuti: "Iwe we washiputo wa shima, ulandite mumwiho wa Melikisedeki."

7. Uwene mumavanda gawe aga kuva mumuvili umu, p'alemukutwala nizya kulava nizya kulambilizya nkani alemukusanganya ninkuta mpiti namansozi, zy'alemukutwala kuli wuyo w'amañile nukumupoha kuvufwe. Ilelo p'uwene alemu-

kumwitiha, she wuyo wa mushinzi.

8. Uwene pope na she mwana, pop'ukwen'ukusajila zy'amulajizyaga, kw'alemukumaña mw'ahayimbaga.

9. Ilelo lw'ayipezil'ukuva wa kumalizya zyont'uwene, p'alemukuyipel'ukuva wa kuvapelela ukupokwa vonti ve nga vakumusajila wuyo zy'akuvalajizya,

10. sh'u Mulungu amutasi-le uküva we washiputo umupiti uwa mumwiho wa Melikisedeki.

11. Ukuv'ininji kwe zil'ininji izya kumuyanga wuyo, nkand'inkome ukuzisimishizya she muhatamfile ukutejelezya inwe.

12. Sh'imwe pahondeye muyipelaje ukuva mwe vambilizizi mwenemwe, she mudiliye nazyo nkani, pe havili mukwanz'uwa kuvambilizya mwenemwe zye ncece vwelele, mwe zitalisil'inongwa zya Mulungu. Havili muyipezil'ukuva mwe vonkamavele, mulesil'ukuva mwe valyayint'iyigomu.

13. She vont'ava ve suti vakwonk'amavele, vatavelezinye nazyo izya vugolosu, she vacece vwelele avene.

14. Iy wene ñen'iyigomu

ywe ywa vakuzi, avanjel'ingomu vakuyisavulanya niywinza niyivivi, she vavelezinye naywo.

6.

1. Pe lelo pe tuzilehaj'ingwa zya Cilisiti zye tukutaliha shima ukuyanga, tupitilile ukuyanga izya vukuzi. Tutavuyizyaje shima ukwal'ulwalo. Nkutaha nizya kupinduha nizya kuzileh'imbo mbo imfwe nizya lwitiho lwa kumwitihi'u Mulungu,

2. nizya kuvavuzi'avantu nizya kwozelwa nizya kuvavivih'inove, nizya nongwa zya kuziyuh'avafwe nizya nongwa zya kulongwa ukusitakusila nalumo.

3. Ena she tukuhonzya nashinisi, inga twazile u Mulungu atwitisile.

4. Sh'aven'ava ve vahozezi lwe lyoka, ava ve vatomo y'iyikunjilwa ywa kumwana, ava ve vagavanilw'u Mpepo mufinjile,

5. ava ve vamañil'uvunonu vw'izwi lya Mulungu, ava ve vamañile namaha ga ns'ila y'ishili—

6. nkut'avene inga vavuyizizye vaguye havili, she pe numo atamañile ukuvandula lwe lwanduho lwa nsivo ha-

vili. She ve vavuyizizye, umwana wa Mulungu vamuhomile nohavili pashihovenkanyo. vamupezile ukua wa kusamulwa.

7. She yope nins'ino y'ikuñwel'imyula ino y'ikuyitoñela havili havili, ye navantu ve tukuvalimila ikuvamezezya niyintu ywe yili nimbombo, yope ikuvaposhe la ahakw'ahagavo ha vulote vwe vukufuma kwa Mulungu.

8. Iyene ñen'ino ye ng'ikumezya nulwangwa namasole, y'ilolesile uvupupusu, y'isyaye pansu ukutipwa. Iyene ikusila mwe mumwoto.

9. Nkand'imwe mwe vawmwtu mwe valyamay'imwe, pope nashe nga tukuyanga vovulo, pe tuvatangamiy'izini imwe, pe tukut'iziyinu zisasonceye kuvupokwa.

10. Sh'u Mulungu mutatinji musitavugolos'uwene ndali. Uwene atakuluywa nimbo mbo yinu ye muvomyile mushikunzi shiyinu, shye mulikunzit'izina lyakwe, shye mulanganizizye na lwe mwavavombelag'avafinjile na lwe mukuvavombela nashinisi.

11. Hel'iswe tukasime ukuti mweni woka woka, mulolehaje vwe vwahayikungule

vwa kuyikungula ukuti muzimañinsanye zyonzi zye tukusuvila iswe uvwa kuval'ukufiha navwo kwe kuvusilo.

12. Ilelo pe mutalilemukuhatampa mumoyo ndali, nkandi pe mukulandat'umwiho vuvu ve vajenzite namulwitiho namuvuziyhamulaha. Mukuvalandata ukupwanil'ulumfingwi lw'afingine naswe u Mulungu atili zikwinzaga zizino zizino.

13. She pala p'u Mulungu afingin'ulumfingwi nw'Abulahamu, p'alemukulapa mwe mumwakwe wuyo, sh'atalipo num'umulusyi nakukwakwe uvupiti uwa kulapila mummwo,

14. alemukuti: "Nkukulo-t'uvulote nkukuyuzizya lwe luyuzizyo."

15. Iel'uwene Abulahamu sh'ayeñizye kwe kukwakwe aminso shisitumulaha, p'alemukwaga zye vafingine.

16. Sh'avantu lwe vakulapila muli huho he havalusizye uvupiti, ilelo p'ishilapo pe shikumalilizya gont'amadali ge vakudalinkan'avene, ilelo pe zisimpaje ziv'ingomu pupo.

17. Uwene lel'u Mulungu lw'atili mpitilizyaje ukuvavuzya avapwana vupwano

vwa lumfingwi ukuti zy'akasime uwene zitakugalunkana, p'alemukuviha nishilapo pupo;

18. sh'atili vavanje nazyo izya kuvasuvizya iswe. Alemukuti vaziyagaje mutuntu tuvili utusitakugalunkana tututu, utu twe Mulungu atamañil'ukulum'amalenga. Alemukututaha sweneswe, swe tushimbiliye tutili tululeme nulusuvilo lw'atutenjeshenziye.

19. Ulwen'ulusuvilo lunulu luyipezil'ukuva nangula ya moyo gitu, y'imañile ukuyilema, iya maha. Ikupitilizy'ukwinjila namuhati mummwenda we vapituye.

20. Nkuti mw'atwin iliye iswe u Yesu ucilongozi witu, w'ayipezil'ukuva washiputo mupiti wa shima. w'alandite mumwiho wa Melikisedeki.

7.

1. Uwen'u Melikisedeki uno, w'umwene wa mu-Salemu, washiputo wa Mulungu mulusyi. We wuyo ahomine nw-Abulahamu lw'afumile ukuvapemb'avamwene, w'alemukumulota.

2. We wuyo Abulahamu alemukumutapulanya iywa pishumi utuntu twonti. Izi-

na lyakwe ukulisyetulanya we "umwene wa vugolosu" havili umwene wa mu-Salemu, lye likuti "umwene wa vwihalo."

3. Atakutakwa nuyise. Atakutakwa nuñina. Vatakutakwa navañeña vakwe. Gatakutakwa namwe ganzi-t'amanda gakwe. Vutakutakwa na mwe vvasil'uvulanzizi vwakwe ndali, uwen'aholine numwana wa Mulungu. Washiputo shima shisitakupelela napamo.

4. Musukumile lelo vwe vupiti vwakwe wununo, uno na we Abulahamu utata witu amutapulilaga iywa pishumi iywa yigomwa yw'agomile.

5. Vope vamo navana-Levi ve valemil'uvwashiputo, vali nululajizyo lwavo ulwa kuti musanguzye iywa pishumi muvana-Yisilayili, mulandate munkomelezyo. Kwe kusanguzya lelo vakusanguzya mwe mumwavo vavo, ve vafumile mumusana wa Abulahamu vope.

6. Uwene Melikisedeki ñene we paluho atafumile mumwavo vanava, alemukusanguzya iywa pishumi kwa Abulahamu, alemukumulota wuyo wali nulumfingwi lwa Mulungu.

7. Zizyo lelo numo atakuhana: shima we w'umunsi w'akulotwa kumupiti.

8. Panapo lelo, p'iywa pishumi ywe vakuposhela ve vantu ve vakufwa, nkandi kula kw'akuposhela w'ata-shilwe ukuti akulandila.

9. Ilelo pe wope na we Levi, w'akusanguzya iywa pishumi, kwe kuva wope afumizye iywa pishumi mwa Abulahamu mula.

10. Sh'ali mwe mumusana wa yise, pala p'u Melikisedeki ahomine nawo.

11. Apene lelo ing'uvwen'uvwashiputo vwa vana Levi inga vwatupelela vwont'uvwila,—sh'avana Yisilayili inkomelezyo zye vali nazyo zye vapelilwe nuvwashiputo vwa vo,—nkuti inga vwatupelela vwont'uvwila, p'atinji avushe washi uwamwavo washiputo uwa pamwiho wa Melikisedeki? P'ali nashyonu ukutashilwa ukuva mumwiho wa Aloni?

12. She pe nga uvwashiputo vukugalulilwa, pe pahondeye zyope ninkomelezyo zikalulilwaje.

13. Sh'uwen'uno we zikumuyanga zinizi, ali wa luho lunji, lwe numo atafumile

nalumo uwa kuvomba pashifinjilo.

14. She zye zil'apazelu izya mwene witu ukuti aduyizye muluho lwa Yuda, ulw'u Mose atayanzile nazimo izya vwashiputo.

15. Pe havili ziluzizye nkani ukuv'apazelu zinizi, inga tukumbuha ukuti washiputo wamwavo uno w'akuvuha, aholine nu-Melikisedeki,

16. uno we vwashiputo vwa-kwe vute vwa mumiho ga ndajizyo zye zikunzile mumavanda ga luho lwa Levi, nkandi vwali vwa mumaha ge gakufuma muvulanzi uvusitakulotela.

17. Sh'uwene akumuvuzya akuhomeshezya akuti: "Iwe we washiputo wa shima ulandite mumwiho wa Melikisedeki."

18. She kuluvazu lwoka kwe kulotela luloteleye ululajizyo lwe lulongoleye kwilongolela, she lwali luyeyevazu, she lutavompile nayimo.

19. —Sh'inkomelezyo zitafisizye nayimo kumpelela.—Kuluvazu lwamwavo nene kwe kwinjila lukwinjila ulusuvilo ululusyi uvwinza, lwe lukutupelel'ukupalamila kwa Mulungu.

20. Havili shyope nishilapo shilipo pupo shyope.

21. Sh'avene vala lwe vayipelag'ukuva vashiputo, pe vatali nashyo ishilapo shya kuvalapila. Nkand'uwen'uno, w'ali nashyo ishilapo shy'uno w'akumuvuzya akuti: "Umwene alafile ataliyigalula atili: iwe we wa shiputo wa shima."

22. Mwe mumwo avoneshey'u Yesu ukuva wa kukulupa nalumo ulumfingwi lwe lulusizy'uvupiti ulwamwavo lula.

23. Havil'avene vala val'avinji mwe valandatine muvwashiputo sh'ukufwa kuvalesizy'ukuva vashiputo shima.

24. Nkand'uwene wununo, sh'akuva shima, p'uvwashiputo vwakwe vutakupwanila kuwunji.

25. Mwe mumwo amañile nukuvapoha nzila vonti ve nga vakujendela mwe mu-mwakwe wuyo ukupalamila kwa yise, sh'uwen'akulandila shima, nukuvimila akuvimila.

26. Sh'uwen'uwashiput'umupiti uwa kuholana navwo uvupotwe vwitu iswe we tute nawo, we pakuti avanje mufinjile, avanj'umuzelu, imbivi, avanj'umuzelu amazota, avanje musavushe kuvutalamalandu, ayipelaje u-

kuva mutuñusu nakunsi zyo-
nti zya kumwaña.

27. Pakuti atavanje fwe a-
vashiputo avapiti vanava, ve
shima amanda gonti suti va-
finjile imputile zya pavutala-
malandu vwavo vuvo, inga
pe vapitilile ukufinjila izya
pavwa vantu avamwavo.
Sh'uwene zinizi zy'amazile
nzila lyoka lyene, pala p'a-
yifinjiye weka pashifinjilo.

28. Sh'inkomelezyo zye zi-
lemukuvaviha muvwashipu-
to uvupiti avantu ve vakuva
nuvuyeyevazu, ilyen'izwi lya
kulapil'ishilapo nene, lye li-
landite mwisinda munkome-
lezyo, likumuviha we mwana
we mwila shima shima.

8.

1. Izyene nene mwe ziku-
njilinkine zyonti zye tuyanzi-
le zizino tukuti: sh'ali washi-
puto umupiti we tuli nawo
iswe, atendime kumuhono
mulilo kushitengo shya vu-
mwene vwa muhataavumwa-
mu uvupiti kumwaña.

2. Ayipezil'ukuva muvo-
mbezi wa kuvomba namu-
vufinjile namwihema lya na-
lyoli ly'ayimisile w'umwene,
lye vatalyimisile ve vantu.

3. She vont'avashiput'ava-
piti vavishilwe ukutwala ni-

ywa kutajila nimputile zye
vakuvola. Mwe mumwo wo-
pe na wununo p'akuti ave
naywo iywa kutwala.

4. Sh'apele avanga muni
nashinishi, pe nkandi nuwa-
shiputo ate washiputo uwene,
she valipo avashiputo ve va-
kutwal'iywa kutajila, ve va-
kulandata mwe zilajizizye
inkomelezyo.

5. Avene nene vakuvomb'a-
ha ukushivombela shye shi-
holanyo, shye shinzyunguli
shya ywa kumwaña, inza she
lilyo u Mose ahatejelezya kwa
Mulungu lw'akuti unimiha-
jihema. Nkutih'ili lye lile-
mukuti: "Yeña lelo, sh'a-
kuyanga wuyo, ywont'uvo-
mbaje yivanje fwe shihola-
nyo shye nkulanzile.

6. Nkandi shinishi p'uwe-
n'ayipezil'ukuva muvombezi
wa pambomb'indusy'uvwi-
nza, sh'ayipezil'ukuva mu-
lamulanyi wa lwitinkano
ululusy'uvwinza, lwe lusi-
mfile mulumfingwi lulusy'u-
vwinza.

7. She ng'ulwen'ulwitinka-
no ulutanzi lula, lwe vamiti-
nkine, inga lwavanga luzelu
izya kuluyanjala, pe nkandi
vatahanzaga pavunji pavwi-
tinkanilo ulwitinkan'ulupwa.

8. She p'akuvvasund'uwene
lw'akuyanga navo lw'akuti:

nti munzi vahomeleye nutu-
baba twa sahabu. Ilelo mu-
nsandiko mumwo mwe ya-
l'inkonka ya sahabu, mwe
vavisile mumw'u Mana. Mwe
yali mumwo nindisa ya Alo-
ni, ye yafufuye. Mwe gali
mumwo namatafili ga ma-
vwe p'asimyle pupo ulwiti-
nkano.

5. Pamwana pansandiko
nene pe valipo avakelubu va
vupiti, ve vahakupishila pa-
vukundanilo. Nkandi twe
tutakutuyanga hoka hoka
shinishi utwene tunutu ndali.

6. She vahonzizye vovulo
ukulihonzezy'ihema, pe mwi-
hema lya kushilyango uku,
mwe shima valemukwinjila
ve vashiputo, lwe vavomba-
ga imbombo iya kumuvo-
mbel'u Mulungu.

7. Mwihehema lya kuziho ne-
ne, mwe shima pamwaha ale-
mukwinjila lyoka lyene we
washiput'umupiti mwene.
Havili alemukusit'ukwinjila
nove zyeka ndali, shima ale-
mukwinjila na ge mavanda.
G'alemukutaliha ukufinjila
payipuva ywakwe wuyo ni-
ywa vantu vonti.

8. Mw'ahayanjila mumwo
u Mpepo mufinjile alemuku-
ti: kwe kuva idala lya kuvala
muvufinjile nkani lishili su-
t'ukwiguha shinishi, lwe suti

lyimiliy'ihema lya kushilya-
ngo uku.

9. Shye shyali shiholanyo
shya kuholanya mumwo izya
shinishi, shyali shya kuti ni-
ywa kutajila niywa kufinjila
ywe vakutwal'avantu, ywe
yitamañil'ukupumilizy'ineñe-
zyo zyakuyeñezya wuyo we
ng'akuvombel'u Mulungu.

10. Iywene iywa kufinjila
yiniyi ywali ywa kulya ni-
ywa kuñwela niywa kusugu-
sula vwe vusugusul'uvwinji.
Nkutaha twe tuhomelezyo
twavo twa muns'umu twe
vahomelezizye vatili twaku-
val'ukufiha natwo pupo pe
yikuvoneshela ywe ywa ku-
malilizya zyonti.

11. Nkand'uwen'u Cilisiti
w'ayipezil'ukuva wa shipu-
t'umupiti wa ywuma ywe
ywashili ukwinza iywa mwi-
hema lilusyi nuvupiti nu-
vwila, lye litazenzilwe niño-
ve. Nkutaha lye litali lya
muvupelelwa vwa nsi yinino.

12. Uwene muvufinjile
mw'atahinjilila amavanda ga
vasavwe naga ngwada ndali,
uwen'ahinjilila ge mavanda
gakwe wuyo lyoka lyene.
Avazil'ukwat'uvupokwa vwa
shima shima.

13. Apene lelo inga nama-
vanda ga vasavwe naga nka-

mbaku nilota lya ntigano ge vahavasansilaga vuvu ve vahandamine nkuti inga gavazelufwaga vuvu gavapang'uvuzelu vwa muvili uvwa munzi,

14. pe gapele poshi lelo agen'amavanda ga Cilisiti, w'ayitwaye weka kwa Mulungu umusitamazota nagama, w'ayitwaye mwa Mpepo wa shima?—Nkuti pe gapele poshi agene ukuzizelufw'inezezyo zyitu zye tuyiweni mumwo ukuhandamana imbomb'imfwe iswe? Gapele poshi ukutupela ukuva swe vakumuvombela we Mulungu w'alipo naswe?

15. Zye zizyo ayipezil'ukuva mulamulanyi wa kulet'ulwitinkan'ulupwa, vonti ve visitwe pe pakuti vapwanil'uvupwano vwa shima, vw'afingine navo. Vont'ukuti vapwanile lw'agafwiliye gope na ge malandu, ge vatazile ava mulwitinkano ulukali lula.

16. She ng'alip'u Tesitamenti wa kulajizizya pe pakuti avonesh'ukufwa wuyo w'alajizizyaga izya kulajizizya mwa Tesitamenti mumwo.

17. Sh'u Tesitamenti wa kulajizizya p'akwand'ukugoma lwe ng'afuye w'alajizi-

zyaga. She lwe mulanzi sut'uwene w'akulajizizya, p'u Tesitamenti atakuva nama-ha.

18. Mwe mumwo na lwe lwitinkano ulukali lula lwimishilwe mwe mumavanda lwope.

19. She pala p'alinzil'u Mose avavuzizy'avantu vonti zyont'indajizyo zya munkomelezyo, p'alemukusenda alemukuti namavanda ga ngwada na ga vasavwe alemukusanganya naminzi, alemukuti namasepe amashe-mamu, alemukti nuvusan-kalala vw'itete, ilelo p'alemukusansila napakalata alemukivasansila navantu vonti,

20. alemukuti: "Ganaga ge mavanda ga lwitinkano lw'u Mulungu alajizizye atili lwe mwitinkane nawo wuyo."

21. Ilelo pe lyope nihema, twonti nutujela twa vuvombezi alemukusansila vovulo namavanda.

22. Ilelo mañi kwe kuva tukuti munkomelezyo mwe ywonti vakuzelufwa namavanda. Vwope nuvuswila vutalipo navumo uvusitamavanda aga kwitwa.

23. She ywahonzizye vo-

vulo iywen'iywati ywa tuntu twa kumwana, ywe pakuti yizelufilwaje vovulo. Age-ne nene amavili gavo ge gahondye zye ndusyi uvwiza imfinjile.

24. Sh'uwen'u Cilisiti atinjiye muvufinjile uvuzenje-lwa niñove, vwe vwali vwa kweñelezya mumwo ukuti uvwene vwa nalyoli vwe vutili vutili ndali, uwen'avazil'ukwinjila kumwana, avazil'ukuyilolesya shinishi kuminso kwa Mulungu, kw'akutwimila swe vantu.

25. Kwope nukwinjila mumw'uwene atahinjila mumwo ukuti ayifinjile havili havili, inza sh'uwashiput'umupiti akwinjila muvufinjile shima pamwaha lw'akwinjila namavanda ge gate gakwe ndali.

26. She pe nkandi uwene avuyizizye shima ukuyimba p'ipezilwe insi yinino. Shinishi nene p'ayinzil'ukuloleha lyoka lyene pavusilo vwa ns'ino. Ayinzil'ukuzimanjizya uvutalamalandu nimfinjile yakwe wuyo.

27. Ilelo inza she vope navantu vahomelezilwe nzila ukuti vafwanje lyoka lyene, inga pe kwinzaje ukulungwa,

28. sh'ahonzizye vovulo

wope nu-Cilisiti, ayifinjiye lyoka lyene, sh'atili njive-gazye uvutalamalandu vwa vinji, mbwefwe. Ulwa vuvili nene pe vuvo v'aminso gavo gali kukwakwe, pe valilemukumweña lw'ayinzile ukuvapoha, lw'atayivegazi-zye navum'uvutalamalandu.

10.

1. Sh'inkomelezyo shyali shinzyunguli shya nínza zye zikwinza. Ishyen'ishayti shya zyene mwe zivaliye nalyoli lwe zyashili. Mwe mumwo imfinjile zyavo avantu ve vakufinjila nashe nga vakulindilila nashe nga vakuvuyizya vakufinjila shima pamwaha,—nkuti imfinjile zyavo zitamañil'ukuvapelela izya nalyoli.

2. Ing'izyen'imputile zyavo izi, inga zye zyavapang'izya nalyoli, pe nkandi zidumusile he hali ukutwalwa, pe nkandi vuvo ve vavombel'u Mulungu pe nkandi vahondye vatakuvuyizy'ukuyeña uvutalamalandu, lwe vagezile lyoka lyene.

3. Izyene ziyipezil'ukuva zya kuyikumbusya mumwo uvutalamalandu shima pamwaha.

4. Sh'amavanda ga nka-

mbaku naga vasavwe gatakwefw'uvutalamalandu.

5. Mwe mumwo lw'akwinza muns'um'uwene, p'akuti: "Nimputile niywa kukuletela iwe utakasime. We muvili néne w'unkonzezizye.

6. Nimputile indungulizu zyonti nimputile zya pavutalamalandu zyope zitakuhondela kul'iwe.

7. Pe ndemukuti: yeña ninzile, inza she zizyo njanzi lwe mwa kalata, ninzil'ukuvomba zizyo zy'ukasim'iwe we Mulungu."

8. Lw'atalisile atili: "nimputile niywa kukuletela iwe nimputile indungulizu nimputile izya pavutalamalandu, zy'utakasim'iwe utakuzishyela,—nashe nga vakuzileta inza she zyavavuziyaga zye nkomelezyo—,"

9. pe havili akwonjezya pupo nilya kuti: "yeña ninzil'ukuvomba zizyo zy'ukasim'iwe." Kwe kuzimanjizya akuzizimanjizya zye ntanzi sh'akuti nzyimihaje zye zya vuvili.

10. Il'iziyene zy'akasim'uwene, zye zizyo itupezil'ukuva swe vafinjile iswe imputile ya muvili wa Yesu Cilisiti, ye ayifinjiye lyoka lyene.

11. Havili vont'avashiputo

uvuvombezi vwavo vakuvomba shima amanda gonti. Vakuvuyizy'ukufinjila mputile zizyo havili havili, zye zitamañile ukuvwefw'uvutalamalandu

12. Uwene alinzil'afinjiy'imputile yoka néne, iya kumalilizya nzila uvutalamalandu vwonti, inga p'alemu kuval'ukutendama nzila kumuhon'umulilo wa Mulungu.

13. Ilelo p'uwene akweñelezya pupo ukuti "avalugu vakwe valiyipel'ukuva hatengo aha kuviha pupo iyinama ywakwe."

14. Sh'uwene vonti ve vakupelelwa ukuva vafinjile, v'avapezile nzila ukuva ve vila shima, sh'ayifinjiye lyoka lyene uwene.

15. She wope nu-Mpepo mufinjile akutuvuzya zinizi akuzihomeshezya. Sh'uwene atalisile atili:

16 "Akuyang'umwen'akuti: lunulu lwe lwitinkano lwe natinji nkwinza nkwtinkana navo lwe gapitiliy'amanda gala. Inkomelezyo zyane nkuviha mumoyo gavo, ena nukusimba nkuzisimba palukumbuho lwa-vo.

17. Ilelo pe nuvutalamalandu vwavo vwe vaziyilag'i-

nkomelezyo zyane, pe ntali-vukumbuha nalumo.”

18. Apene nene lwe nga vuswililwe vunuvu, she pe zyope nimputile izya kufinjila pavutalamalandu she pe zyasila zyope.

19. Mwe mumwo lelo mwe vamwitu, sh'amavanda ga Yesu gatwiguliye pavwinjilo vwa kwinjila muvufinjile swe vasansamusu,

20. nkutaha pavwinjilo vw'atwiguliy'idala lipwa lipelavulanzi, lye lipulunkine litusile namuvwizigo vwa mwenda muvufinjile. Nkutah'umuvili wakwe wa vuntu.

21. Nkuti she tuli nawo wope nuwashiput'umupiti w'avishilwe pa'numba ya Mulungu,

22. pe tupalamile lelo swe va moyo ga nalyoli, swe luthuzil'ulwitiho, swe vamo-yo gasansilwe uvusansilwa vula vwe vukuzimanjizy'ukukumbuh'ulombwa, swe tugezil'umuvili naminz'amazulu.

23. Twumishizyaje nulwitiho lwe tukulwitishila mumwo ulusuvilo lwitu swe vasitakuyugumbana. She mutungam'uwene w'afingine naswe ulumfingwi lunulu.

24. Tusungane tuisane nishikunzi nimbombo zyont'ininza.

25. Tutagalushilaje kuluhomano mwe tukuhomana ukuputa, inza she vamo ayipezil'ukuv'umwiho wavo a-vene ukugalushila. Nkandi tukumbusanye iswe, tupitilizyaje nukupitilizya shinishi she namwe muliweni ukupalamila isiku.

26. She nga tukutala malandu nashinishi ge tugaweni ukuva malandu, nkutaha shinishi lw'atupiy'ukuvuma'n'uvwanalyoli uwene, she pe nim'iyamwavo imputile ya kumal'uvutalamalandu vwitu ndali.

27. Pe shisyaye shyeka shyeshitetemwi shilusyi, ishya kwe'elezya kwe kulongwa kwe kwinda. Pe vusyaye vwe vuhalazu vwe vuli fwe ngat'umwoto, uvwa kwinz'ukuvalya vonti avasufanyi.

28. Vonti ve nga vazimanjizizye inkomelezyo zya Mose, ve valemukusita nukuvapepelezya ndali, valemukuvagojela pilomu lya vantu vavili inga vatatu ve vahomeshezyaga.

29. Imwe lelo vuli lwe mukusiva? Mukuti pe vakupela poshi ukusundw'isunde

lilusyi livivi ve nga vatili numwana wa Mulungu vamuhāñile niyinama, vatili namavanda ga palwitinkano vagayanzil'ukuva mwiho, ge gavapiy'uvufinjile, vatili numpepo wa vwila vamutoni'amatona.

30. She tumumañile naswe uno we atili: "ululanduzyo lwane nenene, nukugalushizya pupo kwe nkugalushizya pupo nene neka, ly'akuyang'umwene;" we havili akuti: "uwene alilemukulonga izya vantu vakwe."

31. Mumwamu, mupelana-havwila muñove zya Mulungu inga mumwo ugwiliye we muntu.

32. Muyikumbusyaje amanda ga lulwo, lwe mwajimbagg'uvulugu uvwinji, vwe vwavapelag'uvuhamantanelwa vwe mwahamantanelwaga lwe mufumile ukuhozezelwa.

33. Nkutaha nuvu vwe mwajimbagg'indigo zyavo, zye vavaligaga imwe nuvuhamantanelwa vwe vavalemenkanyaga imwe, vwe vwavapeley'ukuv'ahantu imwe ahakusukumila vont'avantu; na vwe mwayimbaga, she mwayipelag'ukuva mwe vawavavo va vala ve vahajendaga lwe lujendo lunulu.

34. Lwe lulwo mulemukuti nukuvapepelezya ava muñololo, mulemukuti nukuseshela lw'avantu vakusamp'iywiñu, she mwamamañile ukuva nashyo muhati mumiñu ishyuma shilusy'u-vwinza shye shitakusila nalumo ishya kumwaña.

35. Kwe ndali ukuvutagalelo uvutungamilo vwiñu, vwe vuli niywa kuvalipil'iyipiti.

36. She suti pe pakuti muziyhaj'umulaha, inga pe mukwinz'ukwamba zizyo zy'afingine namwe atili nkuvapanga, lwe muvomvile zizyo zy'akasim'u Mulungu.

37. "She pasyaye pansin kani, p'aliyinzaga wuyo w'akwinzaga atalihava.

38. Nkand'uno we ng'uvugolosu vwakwe vufumile mulwitiho w'alilandila mumwo. Nkandi uno we ng'akuyitetela, w'unwoyo wane atakumushyela."

39. Iswe ñene tute swe ve vakuyitetela ve veñizye kuvutupulwa ndali, iswe tuli swe valwitiho, tweñizye kuvupokwa.

11.

1. Ukwen'ukwitiha kwe kuhola inga zikuhozile muhati zy'ukusuvila we muntu, kwe

kwaga inga zikwazile muhati nazy'utaweni nalumo mumonso.

2. She lwe lwitiho lunulu luvapeleye ukuhomeshezela zye niza nashinshi avalulwo.

3. Lwe lwitiho ulu lukutuvuzya ukuti insi zyapezilwe sh'ayanzile vwelele izwi u Mulungu, sh'atili ywonti ywe tukweni naminso, tuyimana naje ukuti ywafumile muvusitakuvoneha.

4. Lwe lwitih'ulu lelemukuyip'ukuva mpiti imputile ya Hebeli naku ya Kayini, y'afinjilaga kwa Mulungu. Lwe lulemukumupel'ukutashilwa uvugolusu sh'u Mulungu alemukumwitishila pali yiywo yw'anutwaliye. Lwe luluno akuyanjala mumwo na sh'afuye hali.

5. Lwe lwitih'ulu luhampelelag'ukusompolwa u Yenoka, ukuti atakuman'ukufwa, she valemukupotwa ukumwaga nakumo, sh'amamusompoy'u Mulungu. Sh'uwen'atashilwe nzila, lw'ashili nukusompolwa ukuti Mulungu akumushyela.

6. Nkandi atakumushyela musitalwitiho nalumo. Sh'uno we ng'akuti mpalamile kwa Mulungu, we pakuti zimuholaje nizya kuti alip'u-

wene, zimuholaje nizya kuti w'akwinz'ukuvalipila vonti ve nga vamutunjiye nalyoli.

7. Lwe lwitih'ulu u Nwaka, lw'ayiyuye kwa Mulungu zye zyashili nukuloleha, lwe lulemukumupelela ukugomb'imbogoso shisitanukumwila, iya kuponela mumwo avanumba yakwe. Lwe luluno lulemukumupelela nukuyilong'insi. Ilelo p'alemukupwan'uvupwano vwa vugolusu vwe vukufuma mulwitiho.

8. Lwe lwitih'ulu Abulahamu, lw'ayisitwe, lwe lulemukumupelel'ukwitiha ukwepa pupo pe pahava pakuyipel'ukuva pe pavupwano vwakwe. Alemukwepa musitakumana na kw'akuvala.

9. Lwe lwitih'ulu lulemukumupelel'ukuzenga ukuva mushintizi vwelele muni ya lumfingwi mula. Mulemukuva fwe ngati mwe muvujeni vwelele. Pala p'ahadila mumahema nava-Yisikaka nava-Yakobu, ve vali vapwanilansi nawo palumfingwi lw'afinzil'u Mulungu.

10. Sh'uwen'aminso ahenaga kunkay'ila ya lwalo nalyoli, ye numuhatamalimo numuzenzi wakwe we w'u Mulungu.

11. Lwe lwitih'ulu wope nu-

Sala lulemukumup'amaha aga kuposhel'imbeyu, lw'ashilinkine namumaha aga kupapil'avana. Sh'amulemil'uvutungamu wuyo w'afingine nawo ulumfingwi.

12. Ilelo pe valemukupapwa kumuntu woka mwene w'afuye nukufwa, w'ahasila, avana ve vali fwe nzota zya kumwana uvwinji, ve vali fwe lusenga lwa pashipuma shya sumbi, lwe numo atakuvazya.

13. Vonti vanava vafwiliye mulwitiho lwe vakufwa, shisitakuhomana naywo yw'afingine navo u Mulungu. Valemukuyweña kwe kutali, valemukulamunkana naywo kwe kutali. Valemukuyitaha veka valemukuti swe vajeni, swe vashintizi muns'umu.

14. Sh'ava ve nga vakuyanga vovulo, ve vakuti vakwanza kuhaya kumwavo.

15. Apene vapele vatahaga yiyo mwe vafumiliye, pe nkandi vapazile apakugalushila kukwo.

16. Nkandi shinishi pe vakutujishila kungsi ndusy'uvwinza kuya kumwana. Pe wope na we Mulungu atakufw'insoni, lw'akutashilwa ukuva we Mulungu wavo. She nukuvayananziza kw'avayananzizye inkaya.

17. Lwe lwitih'ulu Abulhamu lulemukumupelel'ukumutwala kushifinjilo u Yisikaka pala p'ahalinjilwaga. Ilel'uwen'uno w'amazile zyzinzile zizyo zy'u Mulungu afinzile, we havili alemukumutwala we mupafilwa woka mwene imozi,

18. w'ayanzilwe ilya kuti: "Ulilemukutashilwa mwe mwa Yisikaka imbeyu iwe."

19. Uwene sh'atili u Mulungu ali nag'amaha aga kumuzyusya nakuvafwe umuntu. Fwane nalyoli kwe kuva mw'avazile ukumusendela.

20. Lwe lwitih'ulu Yisikaka lulemukumupelel'ukuvalota ywe ywa shili nu-Yakobu nu-Yesavu.

21. Lwe lwitih'ulu luhamupelela nukuvalota ve vavil'avana va-Yosefu u Yakobu lw'alemukufwa, lwe luhamupelela nukuputa lw'atoteleye mundisa yakwe.

22. Lwe lwitih'ulu luhamupelela nukukumbuha' izya kwep'avana-Yisilayili u Yosefu lw'alemukusililishila, lwe luhamupelela nukuvalajizya mafupa gakwe.

23. Lwe lwitih'ulu avapafi va Mose luhavapelela ukumuzyih'amezi gatatu, she vazil'umwan'umwinza nkani.

Valemukusita nukutetema ululajizyo lwa mwene.

24. Lwe lwitih'ulu u Mose lw'akuzile luhamupelel'ukuti mwandeva ukuntaha ukuva ne mwana wa samwene wa kwa Fwalayo.

25. Sh'uwene atili nukuyimba poka navantu va Mulungu nukuluva iywa pavutalamalandu pamah'amafupi—kwinza kwe kuyimba poka navantu va Mulungu. Ilelo pe zye zizyo zy'alemukuyisevela.

26. Alemukuti uvuzwelusu vwa kuzwelushila mwa Cilisiti vulusizye ywont'iywuma ywa mw-Egipiti uvugomu. Sh'uwene aheñaga kuywa kumulipila.

27. Lwe lwitih'ulu luhamupelel'ukwepa mw-Egipiti musitakuñil'umulaha wa mwene. Sh'ahagomelag'amaha muli wuyo we musitakuloleha, alemukuva fwe ngati amuweri.

28. Lwe lwitih'ulu luhamupelela nukuly'u Pasa nukwand'ukusansil'amavanda. Sh'atili umugoga-vahatote atavapalamansyaje.

29. Lwe lwitih'ulu luhamupelela ukulamb'usumbi muhemamu navana-Yisilayili, valemukuva fwe ngati vakujenda pans'inumu. P'av-E-

gipiti valemukumila lwe vatali tulinje naswe.

30. Lwe lwitih'ulu luhali-pelela ukumongoh'ilinga lya mavwe lya mu-Yeliho, lwe valiviy'amanda gasanu nagavili.

31. Lwe lwitih'ulu luhamupoha u Lahabu umuhatavuhali ukuti atafwilaje poka navasitakwitiha, pala p'avyulizi ahavaposhela fwe ngati mujenzi wavo.

32. Zye njangaje zyashi nizinji? She pe ngapotwa apavuyanjilo inga natinji njangaje nizya Gidiyoni nizya Balaka nizya Simusoni nizya Yefuta nizya Davidi nizya Samweli nizya vakuvwi vonti,

33. v'ulwitiho lwavo luhavapelela nukukonzy'insi zya vamwene nukugolosy'ukulong'amalandu nukuvinzila zizyo zy'u Mulungu afingine navo nukudindila kwilomu insama.

34. nukuzimw'amilo ga mwoto nukupon'uvwembe vwa yipanga nukugom'amaha muvuyeyevazu nukusimpa muvulugu nukuzishimbizy'impuga zya valugu.

35. Vope navantanda ulwitiho lulemukuvazyushizya kuvufwe avafwe vavo. Valemukuvaposhela she vala

nzi. Avamwavo nene valemukuvizizya niyijela ywa kuvizizya avantu, valemukusita lw'avantu vakuti tuvatavuzye. Sh'avene vatili tuhafishe pavuzyushilo uvulusy'uvwinza.

36. Avamwavo valemukulingwa nakumusamu we vasamulwaga nakumfwimbo zye vasyempwaga nakumañololo nakuñumba zya va muñololo.

37. Valemukutinzwa namawwe, vapemyilwe numwoto, vadumulilwe nusega, valemukufw'impalala, valemukuyeluha she vakwasite ninguvo zya nonzi ninguvo zya mbuzi, valemukupotwa ywont'i ywa kulya, valemukuhamantanelwa, valemukuvunga mansi.

38. Ins'ino itahondeye ukuti vazengaje pup'avene. Valemukuyeluha namulwugwa namumagamba namuninga namumpaho zya nsi.

39. Ilelo vonti vanava ve lwitiho lwavo luhavapelelaga ukuyanjiwa nkani uvwinza, vonti zitavinzije zizyo zy'afinzi'u Mulungu zy'atili zikwinza.

40. Sh'atusavuliye nzil'iswe ham'ahalusyi, sh'atili vatatuleshelelaje ukuyipel'ukuva ve vila vala.

12.

1. Pe lelo nasweneswe, she lili vovulo uvupit'ivingo lya vahome ve vakutuhomeshezya, lye lituzyunginye mwonti namwonti, nkuti pe lelo naswe situtagaje pansu ywonti ywe yikutupelel'ukumwama, vwonti nuvutalamalandu vwe vutakuhava ukututatiyinama, tushimbile twumishizyaje ukuyikungula kuvutumyanyo vwe vuli kwilongolela kumwitu.

2. Tumutontomel'u Yesu w'atili nukutulongolela kwilongolela pidala lya lwitiho atili nukufiha kumpelela ukwitiha wuyo. W'alemukukalany'ulusankano lwe lute lamishilwe kukwakwe alemukuyisendela shye shihovenkanyo, alemukusita nukusajil'umusamu wa shihovenkanyo we shihamupelela. Ilelo- p'alemukuval'ukute ndama kumuhono mulilo kushitengo shya Mulungu.

3. She nga mukuti tungahatampa amoyo giñu, inga mukuti tungajeleketwa pe muhamutontomele wuyo w'alemukuzyih'umulaha lwe vakumwila vovulo avatalamalandu.

4. Lwe mukupas'ulupaso nuvutalamalandu imwe, pe

mushili ukuval'ukufiha nalwo napamavanda.

5. Lwopenulusuvizyo muluyilwe lwe lukuyanga namwe mwe vana va Mulungu lukuti: "We mwana wane utapupusyaj'isunde lya mwene ly'akukusunda, utahasamale lw'akukupilila.

6. Sh'uno we ng'umwene amukunzite, w'akumusunda, vont'avana ava v'akuvaposhela, v'akuvasyempa suti."

7. She nga mukujimba izya kuvasunda, p'u Mulungu akuti mbonehaje ukuva ne yise wavo. Amw'alipo lel'uwen'umwana, w'uyise atakumusunda?

8. Inga mute nazyo izya kuvasunda, zye vasunzitwe vonti, pe fwane mwe vana va mwisole, pe mute mwe vanavana.

9. Havili avatata ve vatupafile umuvili uno, lwe vatusunidaga, pe tulemukuva-manila. Pe twati tusitaje lelo ukupitilizya ukukonza kwa yise wa mpepo zyonti? Pe twati tusitaje ukukonza ukuti tulonkaje mumw'uvulanzi?

10. Sh'avene vala ve vatusunidaga amah'amafupi, valemukutusundila mwe vasivaga vuvo. Nkand'uwene lw'akutusunda p'akwanz'ukutu-

yananya, sh'akuti vavwagaje vwop'uvu finjile vwakwe iswe.

11. Zyont'insanzu zya kutusunda lwe tuli nazyo, pe zili fwe ngati zite zya kushela ndali, pe zili fwe ngati zya kuswimililwa kwe kuswimililwa. Nkand'ulwa pisinda pe zikuvapelel'ulusanga lwa vugolosu lwe lukwihazy'amoyo vonti ve nga vavelezinye nazyo.

12. Mwe mumwo nkuti: muzigomwaj'amaha inove zye zitozosile, muyigomwaje niyizwi ywe yisohotosile,

13. niyinama ywínu muyisimfwaje pidala ligolosu, pe pakuti he nga hakudyogolela hatahapuve ndali, hapitilizyaje ukuzuzuvuha.

14. Muyikungule ukutenjelana navantu vonti, muyikungule nukuyifinjila. She numo atalimumana mumin's'umwene, we ng'atayifinjaye uvu finjile.

15. Mweñaje numo atavugunjile uvwila vwa Mulungu. Nalim'izi lya vuhali litaduywaje ilya kuvahatamfwa, ilya kuvahandamanya ve vinji.

16. Numo atayipelaj'ukuva muvembu. Numo atayipelaj'ukuva mukwelengusu inza

sh'u Yesavu, uno we vwa-hatote vwakwe ahakalaga nishigavo shyoka shyene shya yintu.

17. She kwe mumañile namwe ukuti ulwa pisinda lw'akuti apwanile uvupwano vwa vulote p'alemukutagwa. Sh'atapazile palupinduhondali, p'alemukupotwa nashe ng'uvulote alavaga namansozi.

18. Sh'imwe mutinzile kwigamba ly'umuntu akupalamansya niñove, nakumwoto w'ahahaga, nakuvwilu nakushisi nakunkungu,

19. nakwizwi lya masaji, nakumazwi ge gahakutaga, ge vahanaga ve vahiywaga valemukuti gatulev'ukutejelezya.

20. She lyavapeley'ishitete-mwi ly'alajizizye ly'atili! "Inga mwazile yim'inombe yinzil'ukupalamansy'igamba ili, pe muyitinzaje nama-vwe."

21. Shyope nishyitushizya shimwamile te kumwama. Mutakweña na we Mose akuti: ishitetemwi shinazile nkutetema."

22. Ndali imwe mwinzile ukupalamila kwigamba Zyoni, kunkaya ya Mulungu w'alipo, kwa Yelusalemu wa kumwa-

ña nakumpuga zya vahavizya zye numo atakuvazya,

23. nakuluhomano naku-shivanza shya vahatote ve vasimvilw'amazina kumwa-ña, nakwa Mulungu w'akwinz'ukulonga vonti, nakumpepo zya vagolosu ve vamazile zyonti,

24. nakwa Yesu umulamulanyi wa lwitinkano ulupwa, nakumavanda aga kusansilwa ge gakuyang'ininza kuli zila zye gahayangag'aga Hebeli.

25. Mwandaje mutasitaj'ukutejelezya kuli wuyo w'akuyanga, sh'apene pe nga vapotwaga pavuponelo vope navala lwe vatili atuleva ukutejelezya kuli wuyo w'ahayanga navo pans'ipa, pe fwane iswe tukulusy'ukupotwa pavuponelo inga tukumugunjila uno w'akufuma kumwaña ukuyanga naswe.

26. W'izwi lyakwe lulwo lyayugumbany'insi, we shinishi p'afinzile atili: lisyaye lyoka lyene ukwinz'ukuyinzanya insi ine. Havili mutatinji nkutaha ya pansiyeka ndali, na ye ya kumwaña."

27. Ilyene lye likuti: "lisyaye lyoka lyene," lye likujelelezya likuyiyanga u-

kugalulwa ywonti ywe yikuyugumbana, pe pakuti yivanje yweka yiywo ywe yitakuyugumbana, Iywene nene ywe yikuyugumbana, ywe yiywo ywe yipezilwe.

28. Mwe mumwo lelo iswe she tukuposhela ishinamwene shisitakuyugumbana napamo, uko lelo situgwanj'ulupi tutinji "wasalipa wavomba." Ilole vwe vuvanje vwe vuvombezi vwitu vuvuvu vwe Mulungu akuvushyela, tusanganye nukumuñila nukumushindiha.

29. She Mulungu witu mwoto mulyaywonti.

13.

1. Uvumanañi vwa kumana mwe vuvo vatupu mwe vanamuntu, vwe vuvanje shima.

2. Mutahaluyw'ukuvatetela ahinza avajeni. She vam'avamwiñu lwe vavateteye, pe valemukuvaleliyintu na ve vahavizya va Mulungu, ve vataweni ukwen'avene ukuti tukuvatetela ve vahavizya.

3. Muvakumbushil'avamuñololo, muvanje fwe ngati mwe vamwavo mwe va muñololo namwe. Muvakumbushile ve vakuyimb'amahosi,

mutahaluywe ukuti mushili muli mumuvili namwe.

4. Umwiho wa vusendelo va wimishe vont'avantu, mwandaje ukuhandamany'ishitala. Sh'izya vavembu nizya vavembu-navamuhanvantu zy'alilonga we Mulungu.

5. Amoyo gateñaje kuvupapila ndalama ndali. Mutinji yijiye ywe nga muli naywo. Sh'ayanzile wuyo atili: "Ntalikuzila nalumo ntalikuluywa nalumo."

6. Pe lelo pe pakuti tusingpaje tutinji: "Umwene akuntulaga ine, ntakuñila nayimo, p'unan'atinji atuvuli nane?"

7. Muvakumbushile ve valanzil'idala ve vavavuzizy'inongwa zya Mulungu. Muvasimishizyaj'ahinza mwe vwasililishil'uvulanzi vwavo, muvalandat'ulwitiho.

8. Uwen'u Yesu Cilisiti atakugalunkana nalumo ndali. We wuyo mutupu shima, nashinishi ali she shila sh'ali gemavwila, akuva we wuyo nakuvusitakusila nalumo lumu.

9. Mutahashel'inongwa zye vakuvavuzya nininji ninjeni, zitavayezaje mwonti mwonti. She he hinz'amoyo inga gakugomela muvwila, inga

zitakugomela mutulajizyo twa muyintu ywa kulya, twe tutakuvavosya nayimo ve nga vakutulandata.

10. Naswe tuli nishifinjilo shyitu shya kufinjila pupo, nkand'ishyene shitakuvavela ukulya mumwo vuvo ve vakuvomba iya vwashiputo mwiheema.

11. She ywont'iyihanu iyi yw'amavanda gavo washiput'umupiti akwinjila nago muvufinjile aga kumalilizy'uvutalamalandu, yw'amavili gavo gakulungulil'umwoto kunzi kuvupango.

12. Mwe mumwo wope na we Yesu alandite mumwo wope, avazil'ukuyimba kushikwilo kunzi, lw'atili mbazelufw'avantu namavanda gakwe wuyo.

13. Uko lelo naswe tufume tuvale kwali kunzi kuvupango, naswe tuyivegazyeye umusamu wakwe wuyo.

14. She tute ninkaya iya kuva shima panapa iswe, ndali, tukwanza iya kwinda ukuba mumwo inga lumu.

15. U Mulungu tumutwalilaje mwizina lyakwe wuyo lelo imputile zya lutimo lwa kumutimila wuyo shima. Nkutah'insanga zya malomu ge gakulyitih'izina lyakwe.

16. Mutaluywaje ukuvo-

mb'imbombo zya shikuku nizya kulilana navanji. She zye mputile zizyo zy'u Mulungu akuzishyela.

17. Muvitihaje zye nga vakuvavuzya ve vakuvalongolel'idalamuvavelaje. She kwe kuva vakushyesya she vakwinza vakulandulwa lwe vakusunjil'amoyogiñu. Mweñaje ye vavombaje she vasansamusile, vatasanganye nukuyivunanzya. She nga vakuyivunanzya, pe mbombo yavo italivapelela ininz'imwe.

18. Mutwimile muluputo. Sh'iswe zye zitulemil'izya kuti inenezyo zyitu zye tyeñizeye zye ñinza ntupu, she mwonti namwonti tukasim'ukuloleha swe vagolosu iswe.

19. Zye mpitilizize nkani ukuvayinzya izya kuti mutwimile muluputo, she nkuti ingavanga pe ndiyaga ntakuhava ukwinza kumwiñu kunukwo havili.

20. Uwen'u Mulungu umuhatavwihalo vwonti, w'amufumizye wuyo kw'ali kuvafwe, we mudim'umupiti wa nonzi zyakwe, we gamupezil'ukuva mudimi ge mavanda gakwe ga lwitinkano lwa shima, nkumutaha we mwene witu Yesu Cilisiti,

21. nkuti: u Mulungu uno w'avapanje ukumalilizya imbombo yont'ifinza imwe, inga pe muvombaje zizyo zy'akasime wuyo. W'apelaje mumwitu swenti zye zihondeye kuminso kukwakwe, zy'apelaje mwe mwa Yesu Cilisiti, we pakuti tumupanj'uvupiti shima tuhafishe nawo nakuvusitakusila nalumo lumo.

22. Nkuvalambilizya mwe vamwitu nkuti mutavitwaje

izwi lya kuvayinzanya linili. She mbasimbiye hansi.

23. Nkuvavuzya nkuti: uwamwitu u Timoti vamusatuye mwe vamukunzile. We nkwinza nawo ukuveña imwe inga nazile atakuhava.

24. Muvalamushe vonti nave vakuvalang'idala, vonti navafinjile. Vakuvalamuha namwe vonti ava mw-Italiya.

25. Uvwila vuve namwe mwenti.

ILYEPISITILI LYA

PETELI, ILITANZI.

1.

1. Nene ne Peteli ne mwapositili wa Yesu Cilisiti. Nkuvasimbila mwe musavulilwe ukuva mwe vashintizi mwe musavaliye namu-Ponti namu-Galatiya namu-Kapadokiya namw-Asiya namu-Bitiniya,

2. Mw'avasavuy'u Mulungu tata sh'avamañile nzila, avasavuye muvufinjile vwa Mpepo vwe vuvafinjiye. sh'atili namwe musajile zy'ava-

vuzizye u Yesu Cilisiti, nukusansilwa mumavanda gakwe. Nkuvalamuha nkuti: nuvwila vuve namwe, nuvwihalo vuçule mumwiñu vuv'uvwinji.

3. Sitalifw'u Mulungu uyise wa mwene witu Yesu Cilisiti, w'akumbusile ukutwandula ukutupapa ukuti tuve nulusuvalo ululanzi mwe lutangaliye ulupepelezyo lwa kw'uvene, w'atupafile mw'a-

zyusile kuvafwe u Yesu Cilisiti.

4. Sh'atili mwinze mupwan'uvupwano uvusitakuvola nalumo, uvusitamazota nagamo, uvusitakufwoha nalumo, vw'avavishiye kumwana.

5. Nkutah'uvwiñ'imwe mwe ulwitiho lwiñu lukuvafuhaitila mwe mumaha ga Mulungu, ukuti namwe muhafishe muvupokwa vwe vuyananzilwe nzila ukuti vwinze vugwinkulilwe lwe lifisile isiku lya kumpelela.

6. Zye museshel'imwe mwe suti shinishi mukusungama hansi mululingo lwonti mwe luvaliye, lwe mukulingwa ing'akasime wuyo.

7. Ulwen'ululingo she lukuvag'imwe, pe lukuvaga ukuti ulwitiho lwiñu lulusy'uvugomu na we sahabu, we wope akuzelupila mwe mumwoto, nashe ng'atakuhav'ukulala,—nkuti ululingo lukuvanga ukuti ulwitiho lwiñu lwinze luvapanje nulutimo nulutiniho nulushindiho, lw'alilemukugwinkulilwa u Yesu Cilisiti.

8. We mumukunzite nashe nga mutamuweni muminsu, we mumwitisile nashe nga mutahomine nawo muminsu shinishi, mukuseshela mu-

mwakwe uluseshelo lw'umuntu atakulutaha, ululusy'uvwinza.

9. She musenzite nzila iywa pampelela mulwitiho lwiñu. Nkutaha uvupokwa vwa moyo.

10. Vwe vupokwa vunuvu vwe vahanzaga nkan'avakuvwi. Vali fwe ngati vakuvulandata mwe muñayo lwe vahakuvwag'uvwil'uvu vatili vulilemukuvag'imwe.

11. Valemukwanilanya valemukuti: amwe we mwaha ali kwi? amwe we mwah'uno w'akuvilw'u Mpepo wa Cilisiti we vali nawo? Sh'ayanziile nzil'amayimba atili akwinz'ukuyimvilw'u Cilisiti, ayanziile nzila nuvupiti atili vukwinza vukulandata mwi-sinda.

12. Havil'avene valemukuzyaga ukuti vatakuvivombela vuvo ndali, valemukuzyaga zye zya kuti vakuvavombela mwenemwe, she vahavombaga zye mwiyyuye shinishi, zye mwiyyuye kuli vuvo ve vavavuzizy'ivangeli, v'avatuy'u Mpepo mufinjile w'afumile kumwana. Nkutah'inongwa zye vope navahavizya vakusungwa shima ukwinanjizya mumwo vakuti: inga twinanjizizye mumwo naswe.

13. Mwe munumu nkuti : simufungaj'amalamba musana wa nsivo zyiñu, muteshel'iyintu. Lwont'ulusu- vilo lwiñu mulusontelezyaje pe pavwila vwe vukuvinzila poka nu-Yesu Cilisiti lw'alile- mukugwinkulilw'uwene.

14. Muvonehaje ukuva mwe vana ve vakusajila zy'umuntu akuvavuzya. Mwandaje mutaholanaje nimpapilo zyiñu zye mwapapilaga lulwo lwe mushil'injele.

15. Ukwen'ukuholana muholane na we mufinjile w'avisite. Namwe muyipelaje ukuva mwe vafinjile ulujendo lwiñu lwonti.

16. She lisimiyilwe ilya kuti: "Muyipelaje ukuva mwe vafinjile she nane ne Mufinjile."

17. She nga mukumutaha ukuv'uso wiñu uwene w'amalandu akugalonga musitakuveña muvwinz'avantu, w'akulonga mwe zivaliy'imombo zya vantu, un'izyake un'izyakwe,—pe pakuti amaha ga vushintizi vwiñu mujende mulutetemo.

18. She mumañile ukuti mutakazilwe nutuntu twe tukusila inza sh'u feza na we sahabu, lwe mukazilwe kulujendo lwiñu lwa mupumpu lwe vavahozizy'avaso.

19. Ukwen'ukukalwa mukazilwe namavand'amagomuga Cilisiti, ge gali ga hagonzi ahasita nahalema nahamo, ahasita namazota nagamo.

20. Ukwen'ukusavulilw'uwene kw'asavulilwe nzila lw'ishil'ins'ino ukwalwa, ukwen'ukuloleha nene kw'ayinzil'ukuloleha kumaha ga kumpelela ganaga, sh'atili mbaj'imwe,

21. mw'avapeley'ukumwiti- h'u Mulungu, w'amuzyusizye nakuvafwe, w'amupiyenuvupiti. Zy'avomyle atili nulwitiho lwiñu nulusu- vilo lwiñu lweñezye kwe kwa Mulungu.

22. Ilelo she muzelufizy'amoyo giñu she musajiye uvwanalyoli ukukundan'ishikunzi shisitamafuli shya vana muntu. Mwe munumu lelo simukundane ishya murrayo amazelu ishishita kudumunkana nalumo.

23. She lwe mwandulilwe ukupafilwa, pe mutafumile mumbeyu y'ikuvola ndali, pe mufumile mumbeyu nsitakuvola, mufumile mwe mwizwi lya Mulungu lilanzi lye likuva shima shima.

24. She: "Vont'avantu vali fwe lisolet, vwonti nuvupiti vwavo vuli fwe vwezya vw'i-

sole. Isole lyumile, uvwezya vulagaye.

25. Izwi lya mwene nene, lye likuva nakuvusitakusila nalumo lumo." Lye lizwi lye vavavuzizye mwivangeli imwe linili.

2.

1. Mwe munumu lelo simu-tagaje ukutali lwonti nulo-mbwa shyonti nishifumbo gonti namafuji zyonti ningulumwo vwonti nuvukwa-kwa.

2. Musungwaj'iziva lya njele lisitashifumbo, muvanje fwe tuzelu twe tupafilwe shinishi. Lye livakuzyaje livatwalaje kuvupokwa,

3. inga nalyoli mwatoma uvutehamu vwa mwene.

4. We mwinzile kukwakwe, kw'ivw'ilanzi, ilyene uku-syoshelelwa kuvantu kwe lisyoshelelwa, nkandi kwa Mulungu kwe lisavulwa kwe ligomu.

5. Namwe lelo mwitihaje ukuzenjelwa ukuti mwe mavwe amalanzi, muyipelaje ukuva mwe numba ya Mpepo mufinjile, muyipelaje ukuva mwe vashiputo avafinjile, muvanje mwe vafinjila mputile zya mwa Mpepo, zy'u Mulungu akuseshela ukuposhela mwa Yesu Gilisiti.

6. Mwe munumu lisimylwe mwa kalata lye likuti: "Ye-na mwa Zyoni mwe nkuvih'ivwe lya pashipembe isavulwa igomu. We ng'akumwitiha wuyo w'atalilemukupasilw'insoni."

7. Imwe lelo mwe mwitisile, imwe liyipezile ukuv'ahant'ahagomu. Nkand'avene avave vakusufanya ve "ivwe ili lye valisufizy'avazenga numba, lye liyipezil'ukuva lusimpo lwa kushipembe,"

8. liyipezil'ukuv'ivwe lya kupunula, liyipezil'ukuv'ivwe lya kwazy'avantu. Nkuta-taha vuvo ve vakupunula, she vakusufany'izwi. Zye zizyo visitwe nzila.

9. Nkand'imwe mwe luho lusavulwa, mwe vashiputo avamwene, mwe vant'ava-finjile, mwe vantu vakwe wuyo, ukuti mukumusy'uvwila vwakwe wuyo, w'avavilishiye mwe mushisi ukuvaviha mwe muvuzelu vwakwe vwa kuvusukumi-zya.

10. Imwe lulwo mutali mwe luho lwoka, nkandi shinishi mwe luho lwa Mulungu. Imwe lulwo numo atavapepelezizye, nkandi shinishi pe mwe vapepelezelwa.

11. Mwe valyamay'imwe, nkualambilizya mwe vasa-mizi vwelele mwe vashintizi nkuti: muzil'iyipapilo ywa muvili wa mbivi ywe yiku-lw'uvulugu numwoyo.

12. Ulujendo lwiñu lwe vakweñ'avakunzi luv'ulwinza. Zyonti zye vakuvaholela shinishi vakuti mwe vatalamalandu, pe havili inga lumo, pisiku lya kweñelezya mumw'avene, lwe vasimishizizy'imbombo zyiñu ukuva nínza nalyoli, pe havili zyinze ziyipelaje ukuva zya kumutima mumw'u Mulungu zizy'avene.

13. Simuyikonzyaje kumbila zyonti zye vavizil'avantu, muyikonzyaje pe pazya mwe-ne. Mukonzaje na kwa Kesali, mutinji sh'atilizil'inkaya zyonti wuyo.

14. Mukonzaje nakuvabwana mukubwa, sh'avatumile wuyo atili: simuvasund'avatalamalandu mutimaj'avinza.

15. She zy'akasime zizy'u Mulungu, ukuti uvuwelewele vwa vant'avadedevazu iva muvumenaje niñinza zye mukuvomb'imwe.

16. Mulolehaje ukuva mwe vasatushe, uvwen'uvusatushe vwiñu vutayipelaj'ukuva vwa

kuzyih'imbivi ndali. Nkandi muvonehaje ukuva mwe vanamata va Mulungu.

17. Mushindishe vont'avantu, mukundaj'avacilisiti avamwiñu, mumuñil'u Mulungu, mushindish'unwen'u Kesali.

18. Mwe vanamata mukonzaje kuvaso viñu muvanile nkani. Mutatinji nkutaha ve vinza ve vatehamu veka ndali, nkutaha vope na ve vahali.

19. She lwe lutimo lunulu lweka, inga we muntu ukuyimba sh'umañisile mwe mwa Mulungu, inga vakukwizizya we musitamalandu.

20. Apene lwe nga mukuti tuvanje swe vampumaje pambivi zye nga vakuvahoma she mutazil'amalandu, amwe pe zye zivanje izya kuvatima lelo? Ukwene nene ukuva mwe vampumaje lwe vakuvahoma pambombo zyiñ'íninza, zye nga muvomyle pe nene pe lutimo lutupu kwa Mulungu.

21. She zye zizyo mwisitwe namwe, she wope u Cilisiti avayimbiye namwe, mw'alemukuvaleshela ishya kweñelezya mumwo imwe, namwe ukuti mulandate muñayo zyakwe.

22. W'atatazil'umulandu

numo, we nishifumbo vata-shyazile nashimo mwilomu yakwe.

23. We lwe vakumuliga atavagalushizizye nalimo ilya kavaliga wope. We lw'akuyimwilwa atayanzile nalimo ilya kuvafinjila. Uwene zyo-nti alemukumunincilizya wuyo, w'akulonga mwe gal'amalandu gonti.

24. We nuvutalamalandu vwitu alemukuvuzuyw'uwe-ne mumuvili wakwe pikwi, alemukuti pe vakufwanga kuvutalamalandu, mwe vaku-goloshel'uvugolosu iswe, mu-pozile mumayimyi gakwe wuyo.

25. She lulwo pe mwali fwe nonzi zye zikupulumba zye-ka, nkandi shinishi pe mu-vweleye kumudimi wiñu kumusunzi wa moyo giñu.

3.

1. Vovulo namwe mwe vantanda. Namwe muyikonzyaje kuvalume wiñu, pe nava ve nga vakusit'ukwiti-h'izwi, p'akuvallonka we mushinzi wa mwe vashi vavo, nashe nga mutayanzile nali-m'izwi,

2. lwe veñizye umushinzi wiñu umuzelu we muli nawo nulutetemo.

3. Umwantanda pakuti atayembe lye liyembo lya munzi nilya munsisi utumeho nilya tuntu twa sahabu nilya ku-zwal'isopeho ndali.

4. Ilyen'iyembo lya vanta-nda we muntu wa muhati we num'atakweña, uw'iyembo lisitakusila, uwa mwoyo mutelefu, we w'umupumaje. She zye zihondeye zizyo kuminso kwa Mulungu.

5. She vahonzizye vovulo ukuyiyemyw'avantand'ava-finjile avalulwo, ve vahamu-suvilag'u Mulungu, lwe vayikonzizye kuvalume vavo.

6. Inza sh'u Sala, w'asajiye Abulahamu alemukumutaha alemukuti "mwene." W'ayipezil'ukuva mwe vana vakwe imwe, inga mukuvomba zye ninza namwe, inga mutakuganduha nalum'uluganduhoho.

7. Vovulo namwe mwe vana-yuli, muve ninjele namwe lwe mukwizya navo navashi wiñu. Muvamañe ukuva ve vatonsu nakumwiñu. Vope muvashindish'ulwavo ulushi-ndiho, muvamañe ukuti mukupwanila navo uvupwano vwa vwila vwa vulanzi. Pe namwe imputo zyiñu mutali-yaga shimo shipatiye.

8. Ilya kumalilizya lelo lye nkuti : muvanj'umwoyo woka mwene mwenti, muve nulupepelezyo, mukundanaje mwe vuvo vatupu mwe vana muntu, muve nishikuku, muve nuvwahayiyi-zye.

9. Zye ndali ukugalushizany'imbivi pambivi. Inga woka akukuliga utamugalushizyaje ilya kumuliga nawe ndali. Nkandi muvanje nalyo lya kulota, she zye zizyo mwisitwe ukuti mupwanile vwe vulote.

10. Sh'uno we ng'akasm'u-ku landil'uvulanzi, uno we ng'akasm'ukwen'aman d'aminza, we pakuti agalusy'ulumili lwakwe lutayanj'imbivi, agalusyaj'amalomu gakwe gatayanj'izya vushevu.

11. We pakuti agunjil'imbivi, avombaje zye ninza, ayanz'uvwihalo, ayikungule kuli vuvwo.

12. Sh'aminso ga mwene gatontomeye ve vagolosu, amakutwi gakwe gategamiye kuluputo lwavo, nkand'ishyeni shya mwene shivindusile kuvapelambivi.

13. P'unanu ati vuli namwe lelo, inga mukuyikungula kuninza imwe ?

14. Posya nashe nga mu-

kuyimvilwa izya pavugolosu, pe mwe vasangalusu. Mutogopaje lwe vakuvogofw'avene, mutavushe mumaña.

15. Nkandi mumufinjl'u Cilisiti umwene mumoyo ginu. Muvanje mukumbusile shima izya kuvalanganizya vonti ve nga vakuvavuzilizya vakuti : ulusuvilo lwe mulinalwo lusimfile mwoshi ? Ukwen'ukuyanga muyangaje namuvutelefu namulutetemo.

16. Ineenezyo zyiinu zivanj'ininza, pe pakuti inga vakuvaholela vakuti mwe vavombambivi, zye havili gamwam'amatwe gavo vuvo ve vakuseh'ulujendo lwin'ulwinza lwe mukujendela mwa Cilisiti.

17. She nukuyimvilwa paninza zye nga mukuvomba, nukuyimvilwa pambivi, kulusizy'uvwinza ukuyimvilwa paninza ing'u Mulungu akasime palukasamo lwakwe akuti muyimvilwaje.

18. She wope na we Cilisiti afuye lyoka vwelele pavutalalandu vwitu. We mugolosu alemukufwila ve vavitavugolosu navumo sh'atili mbapalamizyaje kwa Mulungu. Lw'agozilwe p'agozilwe we muvili, w'umpepo nene

w'alemukupelwa we mula-nzi.

19. Ilelo mwe munumu alemukujendela mwe mumpepo, alemuku val'ukupanjil'inongwa kuvazimu ava munumba ya vakunjilwa,

20. ve vasisit'ukwitiha lulwo, lwe vuzyihumulaha vwa Mulungu shima vwati "sangapa sangapa" pamanda ga Nwaka lulwo lw'igomvilw'imbogoso, muli yiy'aminzi galemukuvaponezya mumwo avantu vansi vwelele, vali munana mpela.

21. Ge gugo namwenemwe gakuvapoha shinishi lwe mukwozelwa. Sh'agene gala gope gaholin'ukwozelwa. Ukwen'ukwozelwa nene mutatinji kukwefw'uvupamizu vwa muvili ndali, kwe kukulambilizy'u Mulungu ulwehezyo lwe lutakuyeña nazimo, lw'atupeley'u Yesu Cilisiti lw'azyusile.

22. W'avazile kumwana, w'ali kumuhono mulilo wa Mulungu, we vakonzile kukwakwe navahavizya navamaha navanguyu.

4.

1. Ilelo she wope nu-Cilisiti atuyimbiye lw'ali mumuvili, she namwe muyijelenkanye

zye nsivo zizyo zy'asivaga wope. She wuyo w'akuyimba mumuvili, w'akuleh'ukutala malandu.

2. Amaha ge gasyaye agavulanzi vwa mumuvili, ukuti ge mutalandate muyipapilo vwa vantu ndali, ge mulandate muli zizyo zy'akasi-m'u Mulungu mulukasamo lwakwe.

3. She gajiy'amaha guge mumazile pamwana ipa ukuvomba zizyo zye vakasim'avakunzi. Nkutaha zizyo lwe mujenzite namuvulugusi vwa luvembu namuyipapilo namwe vakuholw'ipele namuvuluyu namushiñwezi nukuvombel'amalungu gavo we mwiho nzila.

4. Zye vakusukumila lwe vazile mutakushimbila navo ukuyitaga muntoto ukuyipoposya mwe vakushimbi-lil'avene, ilelo mwe munumu vakujenda nukuvaholel'i-mwe.

5. Ve vuvo alivalanduzya wuyo w'amañinsinye nzila, wuyo w'akwinz'ukulonga navalanzi navafwe.

6. She mwe munumu wope navafwe vavuzilw'ivangeli, nashe nga vakulonzelwa umuvili mwe vakulonzelwa vont'avantu, p'agen'amapepo gavo ukuti gavanje kuvu-

lanzi, inza she wope nu-Mulungu ali kuvulanzi.

7. Uvwene nene uvusilo vwa tuntu twonti vupalamiye. Mwe munumu lelo musilimu-she, muteshel'iyintu, uluputo pe pakuti muputaj'ahinza.

8. Ahene aha kwilongolela kuli zyonti he nkuti mwumishizyaj'ishikunzi shya kundana nalyoli. Sh'ishye-n'ishikunzi shikuziga nimbi-vi nashe nga ninji.

9. Inga mukujendelana pe mutetelan'ahinza nakukwinkwina.

10. Mwenti iyikunjilwa ywe muposheleye yivanje ywa kuvombelana. Muvanje mwe vasunzi ve vakusunjilil'ahinza iyikunjilwa ywa Mulungu ywa mavila ywa mavila.

11. Inga woka akuyanga zimo pe zivanje zya mwizwi lya Mulungu, inga wok'akuti mbavombelaj'avamwitu, p'avavombele mumaha g'akumup'u Mulungu. Pe mulilemukwaga mutuntu twonti Mulungu mukumutundumiha mwa Yesu Cilisiti, we vumuhondeye nuvupiti namaha ukuval'ukufiha kuvwamukunjikunji. Amen.

12. Mwe valyamayi imwe mutasukumil'um wot'uno

w'ayinzil'ukuvalinga, mutavanje fwe ngati havazile ham'ahant'ahajeni.

13. Nkandi museshela mulinje mumwo mwe vuvaliye uvuyimbilani namwe nu-Cilisiti, pe nashe nga lumo, lwe vulilemukukupulilw'uvu piti vwakwe, pe mulilemukululutila ukuseshela.

14. Inga vakuvaliga she muli nizina lya Cilisiti, pe mwe vasangalusu. She p'u Mpepo wa vupiti vwa Mulungu p'atendime pal'imwe.

15. Ukuyimb'imwe kwe num'atayimbilaje nizya vugozizizya vwiva nizya malandu nizya kupinjin'imbombo yavanji.

16. Nkand'ing'akuyimba zye zya vucilisiti, she mucilisiti, pe zitamupanj'insoni wuyo ndali, mwe mumwo amupanj'uvupiti u Mulungu pizina ili.

17. Sh'umwaha afisile uwa kutaliha panumba ya Mulungu ukulonzelwa. Ukwene lelo inga kutalisile kumwiti'swe, p'amwe vapone vuli vuli ve vakusufany'ivangeli lya Mulungu?

18. Apene lelo inga na we mugolosu akupona ukudumulilwa ukupokwa, pe vati vavoneshe poshi na w'aku-

mwil'u Mulungu na we mutalamalandu ?

19. Mwe munumu nkuti : ve ng'u Mulungu akasime ukuti vajimbaje, pe pakuti amoyo gavo vamulajizyaj'u Mulungu, vamumañe ukuva we mupezi umutungamu wuyo, vamulajizyaje mumbomb'ihinza zye vakuvomba.

5.

1. Avasongo avahatashivanzaza ve muli navo ve nkuvayinzanya ne songo ne wamwavo, ne imuweni nu-Cilisiti ukuyimba, ne muhata-
navo nupupiti vwe vulilemukugwinkulilwa inga lumo.

2. Nkuvayinzanya nkuti : mudimaj'ahinza idimilo lya Mulungu lye muli nalyo, mulisungaje. Mutavanje fwe ngati shimo shivayijilizizye ndali, musungwaje mwemwe mweka mw'akasim'u Mulungu. Vutavatumaje vwe vulonsi vwe vukuvipa ndali, gavatumaje ge moyo ;

3. mutayipelaj'ukuva mwe vamwene va shivanza ndali, nkandi muyipelaj'ukuva mwe vakweñelezya mumwiñ'idimilo.

4. Pe nga lumo lelo lw'ayinzil'ukuloleh'usongo wa vadimi, pe mulilemukuposhe-

l'ishipambwi shya vupiti shisitakufwoha.

5. Namwe mwe valumendo vovulo : simuyikonzyaje kuvasongo viñu ; Mwenti muyikonzelanaje mwe vuvo vatupu, musyelemetelevuvwahayivizye vwa mumoyo, sh'u Mulungu avahayivale kuvweñezya pe pala, nkand'avenene avahayivizye, v'akuvakunjil'uvwila.

6. Mwe munumu lelo nkuti : simuyivizyaje mumuhono wa Mulungu w'ali namaha, pe pakuti ayinze avimishe wuyo inga lumo.

7. Zyonti izya kukutana inwe zye mumutajile wuyo, sh'uwene akuvakutanil'imwe.

8. Muteshel'iyintu musilimushe, sh'umululusi wiñu u Setano, akuzyungula mwonti mwonti, ahonzizye fwe nsama y'ikuvuluma. Akwanz'uwa kumumila.

9. We mumusite shyanayuli mulwitiho, mumañe ukuti avamwiñu vonti ve vali munsum'u, zye vakuyimba zizyo vope.

10. Uwene ñene u Mulungu umuhatavwila vwonti, w'avisite mwa Cilisiti ukuti muve mwinjilaje muvupiti vwa-kwe vwa shima, w'alilemukuvapela wuyo ukuva mwe

vila, alivagomw'amaha, alivap'inguyu, alivasimfw'imwe mwe muyimvile amanda mafupi.

11. We mumupanje nuvupiti namaha shima shima. Amen.

12. Mbasimbiye numuhono wa Silwani umucilisiti wamwiñu, we nkuti mutungamu. Mbasimbiye hansi vwelele, she ndemukuti mbayinzanye, mbasimishizyaje u-

kuti uvwila vwe musimime mumwo vwe vuvwo vwe vwa nalyoli vuvwo vwa Mulungu.

13. Shikuvalamuh'ishivanza shya mu-Babeli, shye shisavulilwe poka namwe. Akuvalamuha nu-Malika umwana wane.

14. Simulamunkane nulufipo lwa shikunzi. Uvwila vwe namwe mweni mwe muli mwa Yesu Cilisiti.

ILYEPISITILI LYA

PETELI, ILYA VUVILI.

1.

1. Nene ne Simoni Peteli, ne muñamata ne mwapositili wa Yesu Cilisiti. Nkuvasimbila mwe muposheley'ulwitiho namwe lwe luli inza sh'ulwitu uvugomu, lw'avapeleye muvugolosu vwakwe u Mulungu witu nkumutaha we muposhi witu Yesu Cilisiti.

2. Nkuvalamuha nkuti: nuvwila nuvwihalo vuyulaje mumwiñu mwe mukumañinsany'abinza nu-Mulungu nu-Yesu umwene witu.

3. Sh'amaha gakwe ga vulungu vwakwe gatupiye vwoñti niywa vulanzi niywa kumuñil'u Mulungu, sh'atupiye mumwo mwe tumumañile wuyo w'atwisite. W'atwisite nuvupiti vwakwe namaha gakwe ga vulungu.

4. Mwe munumu afinzile naswe imfingw'indusyi nuvupiti indusyi nuvugomu, zy'atukunjiye vwelele izya kuvatul'imwe ukuti muholane nawo ishyati shya vulungu, shinishi lwe mulushi-

mbiy'ulunanjihō ulufuma
muyipapilo ywa munsī.

5. Mwe munumu lelo muyi-
kungule vwahayikungule
vwonti. Palwitiho pe mu-
patinkanye nuvusunde. Pa-
vusunde pe mupatinkanye
nulusinkamizyo.

6. Palusinkamizyo pe mu-
patinkanye nuluteshelo. Pa-
luteshelo pe mupatinkanye
nuvuyindilamalema. Pavu-
yindilamalema pe mu-
patinkanye nuvuñila Mu-
lungu.

7. Pavuñila Mulungu pe
mupatinkanye nukukund'a-
vamwiñu. Pakukund'ava-
mwiñu pe mupatinkanye ni-
shikunzi vwelele.

8. She nga muli nazyo zi-
nizi, inga ziku yula nukuyula,
pe zitakuvapela ukuva mwe
vahata, zitakuvapela ukuva
mwe vasitansanga, lwe mu-
kuti tumusinkamizyo umwene
witu Yesu Cilisiti.

9. Sh'uno we ng'ate nazyo
zinizi zyonti, we wa ntonko
w'akweña hamyuve, w'ayi-
sendey'ishiluywa sh'aluyilwe
mw'azelufil'uvutalamalan du
vwakwe vwa lulwo.

10. Mwe munumu lelo mwe
vamwitu simuyikungule uku-
simpa nalyoli ukuti Mulungu
atili nukuvita atili nukuva-
savula. She nga mukuvomba

zinizi pe mutalipunula nalu-
mo.

11. She pe mulilemukwaga
muyananizilwe nkani shisi-
tavwimi navumo pavwinjilo
pashinamwene shisitakusila
nalumo shya mwene witu Ye-
su umuposhi witu.

12. Mwe munumu nte ndu-
ywaje ine ukuvakumbusya
zinizi, nashe nga muzimañile
nashe nga mugomile muvwa-
nalyoli vwe muli navwo.

13. Ine nkuti pe ngolosizye
inga nkuvadamusya nukuva-
kumbusya shima, lwe suti
ncili ndi mwihema lyane li-
nili.

14. She mañil'ine ukuti pa-
syaye pansī vwelele pe liku-
mongoh'ihema lyane linili,
inza sh'ambuzizye lilyo u-
mwene witu Yesu Cilisiti.

15. Zye nkuyikungula uku-
ti shima muve naho hamo he
hakwinza hakuvakumbusya
zinizi lwe mbazil'ine.

16. She lwe tuvavuzizyo'i-
swe tutili namaha tutili nulu-
galuho lwa mwene witu Yesu
Cilisiti, pe tutalandit'iywili
ywe vakwiliha muvusheyu
vwavo avantu ndali, she tu-
lemukweñelezya mwe mupi-
pi uvupiti vwakwe uvumwa-
mu.

17. Sh'uwene alemukupo-

shela nulushindiho nulutimo kwa Mulungu uyise, lw'izwi lilemukufuma muvupiti uvulusy'uvwinza, lwe lilemukufiha papakwe lilemukuti : wuyo we w'umwana wan'unkundwa, we nkumushyela.

18. Izwi linili tulemukwiywa naswe lwe likufuma kumwana, pala pe tuhava sweeni nawo pigamba ifinjile lila.

19. Havili tuli nalyo lyope nizwi lya vakuvwi lye lilusizy'ukusimpa, lye lihondeye ukulisimishizya lili fwe ngati nale y'ikwaha kukwilu, inga pe muvale mufishe nalyo lwe likushy'isiku, p'akutukula mumoyo giñu unamankungulu.

20. Zye zivanje kwilongolela ukuzimañ'imwe zinizi : gont'amazwi ga vakuvwi mwa kalata umuntu atakwilula weka.

21. She nalim'izwi lya vukuvwi litafumile mw'akasime wek'umuntu ndali. Aven'avant'avafinjile va Mulungu vayanzile inza sh'avinjiy'u Mpepo mufinjile.

2.

1. Muvana Yisilayili nene mwe vali navakuvwi avilenga, inza she na mwe mumiñu umu mukuva nava-

sambilizi avilenga. Ve valilemukwiva ukwinjizy'ami-h'amate ge vakwata vuvo veka mapelavutupulo vutupu. Valilemukuyihana kwa mwene wavo w'avakazile. Valilemukuyipalil'uvutupulo vwe vutalihav'ukuvaga.

2. Ilelo mwe munumu mwe vam'avinji valilemukujenda nukutega muvuluyu vwavo. Ve vanava idala lya nalyoli valilemukulipela ilya kulton'amatona.

3. Muypapilo vwavo valilemukuvashyewa ninongw'inate imwe izya kuloncela mumwo yim'avene. Ukwenene ukuvamenelezy'amalandu gavo kutakuhava, nuvutupulwa vwavo vutakusupil'utulo.

4. She vope navahavizya ve vatazil'amalandu u Mulungu atavapepelezizye ndali, alemukuvabuncilizya mungolongo she vakunzilwe ninkusa zya shisi shye shili fi. Alemukuvataga alemukuti vavishilwaje suti vafishe pisiku lila lya kulonga.

5. Yope nins'inkal'ila uwe-ne atayipepelezizye, pal'amulesil'u Nwaka weka, wuyo vali munana vwelele, w'akumusizy'uvugolosu. Nkutaha pala p'ayisit'ihava pansiyavasitakuñil'u Mulungu.

6. Zyope ninkaya zila niya mu-Sodomu niya mu-Gomola alemukupemba numwoto, zilemukuyipel'ukuv'ilota vwelele. Alemukuzilonga nzila alemukuti lwe lusyusyutanyo vovulo. Alemukuti : zikuva zyakweñelezya mumwo vonti ve valisit'ukumunil'u Mulungu.

7. Alemukumupoha wope nu-Loti, we lwamutamwaga ulujendo lwa vasita kupela nakumo ukuluguh'uluveumbu.

8. She mbombo zyavo inilankomelezyo zila zilemukuvuyizy'amanda gonti ukwizizy'umwoyo wakwe mugolosu, sh'atili nukuzyeña atili nukuziywa zyonti wuyo we mugolosu.

9. Sh'ahonzizye vovul'umwene, amañile ukupoha mulungo ve vakumunil'u Mulungu, aven'avasitavugolosu ñene, v'amañile ukuvaviha suti ukuti vinze vasundwaje pisiku lya kulonga.

10. Avene ñene nava ve vakulandata zya muvili wavo wa mbivi muyipapilo ywe vapapiye ukuyihandamiha, v'akupitilizy'ukukasunda, vonti nava ve vakupupusy'avapiti. Avene vakusinga vakuvomba zizyo zye vakasime vuvo nukuvaton'amatona a-

vahatavupiti avene vatakutetema.

11. Zye vakuvomba nashe vaweni avahavizya, ve vavalusizy'ukugom'amaha, nashe vavaweni'aveno ukuti vatakuyanji'l'indigo kwa mwene.

12. Aven'avantu vanava ñene vali fwe yihanu yisitannjele nazimo, ywe ywa kuvilema ywe ywa kuvigoga lwe yikupapwa, she zye yipezilwe. Vakusamula na zye vatazimanañile. Valifwanga mulunanjiho lwavo lwe vananjisile nzila.

13. Ileo mwe munumu vajende nukupotw'amalipilo gavusitavugolosu vwavo ge vatili tukulonka. Avene ywe yinonu yiywo lwe vakulya ywa vuluyu vwonti mwe vuvaliye vwa pamwana ipa. Avene mipamizu mizota vwelele ge gakuvipa. Vakulya nuvuluyu ywe valonsile muvusheyu. Vakuti tulye namwenemwe iyintu ywa palwizy'ulupiti.

14. Muminsogavo mwe vapatye ve vantanda avaveumbu, gatakwikut'imbivi. Vakukasipa ve vashil'ukugoma mumoyo. Amoyo gavo gavelezinye muvupapilo vwonti. Avana vantiyo.

15. Valesil'idala lye litambalaye, vatezile, valandite

idala Iya Bilyamu umwana wa Beyoli, w'asungwag'ama-lipilo ga vugombanu,

16. we zilemukumumena zy'ashizile munkomelezyo, sh'inatulamaligo y'il'ishinu-nu ilemukuyang'izwi Iya muntu ilemukuti imugalusy'umukuvwi w'apuyil'injele.

17. Avene ywe yiduda ywe yite naminzi, ge mavingo ge gakuyugumbana mwonti mwonti kunkungu. Aven'avavishiy'uvwilu vwa shisi shya mukunjikunji.

18. Vakuyang'amazwi amadudusu ge gal'amazi, vakuvahopela namuyipapilo ywa muvili wa mbivi naku-vuluyu avantu ve vanzit'ukuyilema kuli vuvo ve vakujenda muvutezye.

19. Vakuti tukuvap'uvutavushe, sh'avene vazya va lunanjiho. She huho he nga hakuposite we muntu he hakupezil'ukuva we muzya wakwe iwe.

20. She nga valinzile vashimbiy'uvupamizu vwa ns'umu, she valusizy'ukusinkamizy'umwene Yesu. Cilisiti umuposhi, pe havili vavuyizizye ukuyipinzya mwmwo, uvwene vuvapotaje nzila. Ilelo mwe munumu pe izya mwisinda zinizi pe zilusizye uvuvivi nintanzi zila.

21. She pe pahav'apinza vuvo pe nga vatamañil'idala Iya vugolosu. Nkandi shinishi she valinzile valimañile, pe havili valusizy'ukuzigunjila inkomelezyo zye vavalajizizye.

22. Mwe munumu lelo kwe kuva zivazile nalyoli zye tukuyanga mumivi tukuti: "Imbwa igalusile kumata-pisi gakwe. Inguluve y'ufumile nayo ukuyozya ikuyigalagasya muntoto nohavili.

3.

1. Ntahavile mwe vanwitu mwe valyamayi imwe ukuvasimbil'ukalata wa vuvili uno. Ve vavili ndemukuvasimbila ukuvakumbusya she ntili mbayinzanye vulolesh'uvuzelu vwa nsivo zyi-nu.

2. She ndemukuti mukumbuhaje namazwi ga vakuvwi avafinjile, ge vayanziIe nzila, nululajizyo Iwa mwene umuposhi witu, Iwe vavalesit'avapositili viñu.

3. Zye zitalishe nzila zinizi ukuzimañ'imwe ukuti muma-nda ga kumpelela pe valilemukuloleh'avaholela luholelo, ve valijend'ulujendo muyipapilo ywavo.

4. Ve valilemukuti : ali kwi

lelo sh'atili nkwinza? She pe vafuy'avatata pe ywonti yili she shila she ywali lwe yikwand'ukupelelwa, yitakwanduha.

5. She vayisevey'avene ukulu ywa, she valuyilwe nukuti izya kumwana zyalipo nalulwo, nukuti iyen'insi ya pansu y'ifumile mumenzi, gayipezil'aminzi sh'ayanzil'u Mulungu izwi.

6. Lye lilyo lilemukusyut'insi ya lulwo lw'idwiyilwe mumenzi.

7. Izyene nene izya shinishi, nizya kumwana zila niya pans'ino, zyope izwi lyakwe lilyo lizivisile suti, zyope lizivisile ukuti zyzinze zipwanje umwoto pisiku lya kuti nukuvalonga lya kuti nukuvalutapul'avantu ve vatakumunil'u Mulungu.

8. Hoka nene mwe vamwitu mwe valyamayi imwe, hoka nkuti he mutaluywaje: sh'umwene isiku lyoka sukulu lili fwe ngati ge maha ge gali 1000, gope namaha 1000 gali fwe ngati lye lisiku lyoka sukulu.

9. Uwen'umwene atahayil'ukuleta zy'afinzile, inza she vamo vakuti azihayizye, uwene kwe kuti "sangapa sangapa" kwe kumwitu imwe,

sh'atakuti vatapulwaje ndali, uwen'akasime ukuti vonti vinze kulupinduhu.

10. Ukwinza kwe lililemukwinza isiku lya mwene. Lililemukwinza fwe ngati mwiva. Ilelo pe zya kumwana zililemukupunt'ukusililishila, p'iyiduvushilo mwe tuntu twonti tuduvusile yilipwa yililemukulova, pe yope ninsi ya pans'ino nimbombo zyonzi zye zili pamwana zililemukupwa mwa.

11. Ilelo she muweni zyonzi zinizi ukulova pe mwatinji musite ukukumbuha lelo ukuti zikuti muve mwe vafinjile ulujendo mumunile u Mulungu imwe?

12. Nkukah'imwe mwe mudamuye nukweni kwisiku lya Mulungu ukwinza, imwe mukulipalizya nukulipalizya lye likuzipel'ukulova nizya kumwana lwe zikupwa mumwoto, niyiduvushilo ywa tuntu twonti yikuyenguha mwe muluneho.

13. Nkand'iswe aminso gali kukwo, sh'afinzile wuyo atili nkuvapelela nizya kumwana impwa niya pansu impwa, mwe vulilemuzenga mumw'uvugolosu.

14. Mwe munumu lelo mwe vamwitu mwe valyamayi i-

mwe, she kwe gal'aminso imwe, kwe muyikungule, uwen'ukuti p'ayinz'ayaje mute namazota mute niyilema, ayinz'ayaje muli muvwihalo.

15. Uvwen'uvuziyhamulaha vwa mwene vwe muvumañe ukuti vwe vuvwo vukuvapoha, she lilyo u Pavuli uwamwitu we tukundine nawo, avasimbiye panjele zya kwe, zye wope amupiy'u Mulungu.

16. Uwene zye zizyo muvakalata vakwe vonti. Shima akusimba zye nongwa zinizi. Zimo nene zil'apahome ukuzisimishizya, zye vamo navasitakumañ'inongwa navasitakusimp'ahinza mu-

vucilisiti vakuzigalula, inza she vakugalula navakalata avamwavo. Ilelo mwe zikuyipel'ukuva zya kuvatupula vuvo.

17. Imwe lelo mwe vamwitu mwe valyamayi imwe, she muzimañile nzila, pe mwandaje lelo uvutezi vwa vasi-tankomelezyo vutavasompole poka, ilelo pe mwagaje mwilulilwe mwe mwasimpaga imwe.

18. Mukulaje lelo muvwila namulusinkmizyo lwa kumumañ'umwene witu Yesu Cilisiti umuposhi. We tumutundumihaje nashinshi nakwisiku lisitakusila nalumo.

ILYEPISITILI LYA

YOHANI, ILITANZI.

1.

1. Tukupavuzya huho he halipo nakuvwando, he tuhaweni naminso gitu ganaga, he tulemile niñove zyitu zinizi. Nkutah'Izwi lihatavulanzi.

2. Sh'uvulanzi'uvu vulemukuloleh'apazelu. Tulemu-

kuvwen'iswe. Vwe vuvwo tukuvahomeshezy'imwe tukuvavuzya vwe vulanzi vwa mukunjikunji uvu, vwe vwali kwa yise, vwe vwitushizizye iswe.

3. He tuhaweni namuminso, he twiyuye nukwiya mumakutwi, he huho tuku-

vavuzya namwenemwe, she tukuti namwe tuve swe valilani swenti naswe namwe. Uvwene nene uvulilani vwe tuli navwo iswe, vwe vuvwo vwe tuli swe valilani nuyise numwana wakwe u Yesu Cilisiti.

4. Apene lelo she tukuvasimbila zinizi, pe tukuvasimbila ukuti namwe uluseshelo lwiñu imwe lwe lwa vwila.

5. Iyene nene intumi ye twiyuye kukwakwe, ye tukuvasuzya namwe, ye yiyo tukuti : uwen'u Mulungu luhozyo, nishisi nashimo mumwakwe.

6. Inga twatinji tuli nuvalilani nawo lwe tukwizya mushisi, pe nkandi swe valum'ilenga, pe nkandi tutakuvomb'izya nalyoli.

7. Nkandi lwe nga tukwizya muluhozyo, inza she wop'uwen'ali muluhozyo, pe mwe mumwo mwe tuli nuvalilani swe vuvu vatupu, gope namavanda ga Yesu ga mwana wakwe, pe gaketuzelufwa vwont'uvutalamalandu.

8. Inga tukuti uvutalamalandu tute navwo iswe, pe nkandi tukuyihopa, pe nkandi vwope nuvwanalyoli tute navwo navumo muhati mumwitu umu.

9. Nkandi nga tukupempu-l'uvutalamalandu vwitu, sh'umutungam'uwene she mugolosu, p'akutuswil'uvutalamalandu vwitu, p'akutuzelufwa vwont'uvusitavugolosu vwe tute swe vugolosu iswe.

10. Inga tukuti tutatazil'amalandu iswe, pe tukump'amaleng'uwene, pe lyope nizwi lyakwe tute nalyo muhati mumwit'umu.

2.

1. Mwe twana twan'imwe, zye nkuvasimbila zinizi, she nkuti mutatalaj'amalandu, she nkuti pope nashe nga wok'atazil'amalandu, pe pakuti mumañaje ukuti tuli nawo uwa kutunonelezya kwa tata. Nkumutah'u Yesu Cilisiti umugolosu.

2. Uwene ye mputile y'isyumuy'uvutalamalandu vwitu. Havili mutatinji asyumuye we witu weka ndali, asyumuy'uvutalamalandu vwa nsi yont'uwene.

3. Apene nene pe tukuyimañ'iswe ukuti tumumañil'uwene, lwe nga twazile tuzisajiy'inkomelezyo zyakwe.

4. We ng'akuti : ine imumañile, lwe havili izyen'inkomelezyo zyakwe atazisajiyee,

pe mulum'ilenga, pe vwanalyoli ate navwo navumo muhati mumwakwe.

5. Nkand'uno we ng'asajiy'izwi lyakwe, pe nalyoli pe shikunzi shya Mulungu shiyipezil'ukuva shya vwila muhati mumwakwe. Mwe mwo naswe tukuyimana ukuva mwe mumwakwe iswe.

6. Uno we ng'akuti ndi mumwakwe wuy'ine, we pakuti ulujendo lwakwe luvanje fwe lwe lwa wuyo lw'ahajenda-g'uwene.

7. Mwe vamwitu mwe valyamay'imwe, mutatinji nkuvasimbil'ulupwa ululajizyo ndali, nkuvasimbila lwe lukali, lwe mwali nalwo nalulwo. Ulwen'ululajizyo lukali lye lizwi lye mwamiyuye.

8. Havili nkuvasimbil'ulupwa ululajizyo, lwe lulolesile ukuva lwa nalyoli na mwe mumwakwe wuyo na mwe mumwiñ'imwe. Sh'ishyen'ishisi shyamakwepa, lwanzi-t'uluhozyo lwa nalyoli ukuhozya.

9. Uno we ng'akuti: ine ndi muluhozyo, lw'atamukunzite wamwavo, pe sut'ashili, p'ali mushisi suti.

10. Uno we ng'akunzite wamwavo, p'ali mwe muluhozyo shima, p'ate nazyo nazi-

mo muhati mumwakwe izya kumwazya.

11. Uwene ñen'uno we ng'amupasit'u wamwavo, p'ali mushisi, p'akwizya mwe mushisi, p'atakweña nakw'akuvala, sh'ishisi shitonkoy'aminso gakwe.

12. Nkuvasimbila mwe twana imwe, she nazile uvutalamalandu vwiñu muswililwe mwizina lyakwe.

13. Nkuvasimbila mwe vata tata imwe, she nazile mumumañile wuyo w'alipo shima nakwe kuvwando. Nkuvasimbila mwe vajaha imwe, she nazile mumuposite wa lombwa. — Mbasimbiye mwe twana imwe, she nazile mumumañil'uso wiñu imwe.

14. Mbasimbiye mwe vata tata imwe, she nazile mumumañile wuyo w'alipo shima na kwe kuvwando. Mbasimbiye mwe vajaha imwe, she nazile mwe vagomu, she lyope nizwi lya Mulungu nazile shima likuva mwe mumwiñu, litakwepa mwo, she wope na we wa lombwa nazile mumuposite.

15. Kwe ndali ukuyikund'insi. Vwope na ywe ng'ili nayo inisi mutayikundaje. Uno we ng'ayikunzit'insi, pe shikunzi shya kumukund'u-

tata swenti p'ate nashyo muhati mumwakwe.

16. She ywonti yw'ili nanyw'insi, niyipapilo ywa muvili wa mbivi niyipapilo ywa minso nuvwahayivale vwa kuyivala pamwana ipa, ywe yitafumile kwa tata swenti ndali ywe yifumile muns'umu.

17. Iel'iyen'insi y'ikwepela poka niyipapilo ywakwe. Nkand'uwen'uno we ng'akuvomba zy'akasim'u Mulungu, w'atakwepa ndali, w'akuva shima.

18. Mwe twan'imwe, pe pahavalilizyo ha vusilo shinishi. Ileo she zizyo zye muhiywa-ga ukut'akwinza u Mupinkacilisiti, she vahonzizye vovulo nashinishi vatumpusil'ava-pinkacilisiti avinji. Mwe mumwo tukumaña ukuti pe pahavalilizyo ha vusilo shinishi.

19. Ukufuma kwe vafumile mwe mumwitu umu pashifumo, nkandi vatal'avamwitu. Vapele val'avamwitu, pe nkandi tuli navo mwmwit'umu nashinishi. Ape-ne shinishi lwe vafumile pe vafumile ukuti mwe vavoneshelaje ukuti vate vamwitu vonti ve twali navo.

20. Nkand'imwe avapasi-

l'uvupashelwa wuyo we mu-finjile. Ileo pe mwenti muzimañil'inongwa.

21. Lwe nkavasimbila, pe mutatinji ingavanga ntili nkuvasimbila she nazile mutavumañil'uvwanalyoli ndali, mbasimbiye she nazile muvumañile, she nazile lyope nilenga lyonti mulimañile ukuti litafumile muvwanalyoli.

22. Unanu mulumilenga? Amwe ate wuyo we ng'akuhana akuti u Yesu w'ate w'u Cilisiti? We wuyo we Mupinkacilisiti we ng'akuhana akuti vatalipo ve vavili na we yise na we mwana.

23. Vonti ve nga vakumuhan'umwana vakuti ate mwana uwene, ve wope na we yise vate nawo. Uno we ng'akumuyang'umwana akuti alipo, p'ali nawo na we yise pupo.

24. Namwe lelo zye mwiyuye kwe kuvwando zye muve nazyo muhati shima mutazilo ywaje. Lwe nga mu-kuva nazyo shima, inga mutakuzilo ywa zye mwamiyuye kuvwando, pe namwe mukuvanga na mwa mwana na mwa yise.

25. Ulwen'ulumfingwi lw'afingine naswe lw'atili nku-

vapanga iswe, vwe vulanzi vwa mukunjikunji.

26. Zye mbasimbiye zinizi, she valipo ve vakuvatezya.

27. Namwe lelo, she vwope nuvupashelwa vw'avapasile wuyo mukuva navwo, she vutakulova, pe kwe kuva mute mwe ve vakumwanz'umo uwa kuti atuvuzye zimo ndali, izyen'inongwa zyonti nalyoli zili inza sh'uvupashe-lwa vwiñu vukuvavuzya zyo-nti, zite zy'ilenga. Muvanje mwe mumwakwe lelo inza she vuvavuzizy'uvwen'uvu-pashelwa.

28. Shinishi lelo mwe twa-n'imwe, pe muvanje mwe mumwakwe wuyo, pe pakuti inga lumo ing'ayinzil'ukuloleh'uvene, pe pakuti pe tuve tuhavanje swe vasansamusu, pe pakuti tutahafwanj'insoni kukwakwe lw'ayinzile.

29. Uwene inga mumuma-ñile ukuva we mugulosu, pe zyope muzimañile nizya kuti vonti ve nga vakuvomb'izya vugulosu, p'avapafile wuyo.

3.

1. Yeñi ishikunzi uvupiti shy'utata akutukunda, sh'atili vakutashilw'ukuva vana va Mulungu iswe! E nashi-

nishi swe vanavana. Mwe mumw'insi itatumañil'iswe, sh'itamumañile na wuyo.

2. Mwe vamwitu mwe valyamayi imwe, shinishi peswe vana va Mulungu. Izyene ñene izya kuti inga lumo pe vakwinz'ukuyipel'uku v'ahant'ahalive iswe, zye zishil'ukuloleha. Nkand'iswe tumañil'ukuti inga lumo ing'ayinzil'ukuloleh'uvene, pe tuliva fwe wuyo. She pe tulilemukumulola sh'ali nalyoli.

3. Vont'avene ve vakusuvila zinizi kukwakwe, pe vakuyizelufwa inza she wope wuyo muzelu.

4. Vont'ava ve nga vakutal'amalandu, ve vazyilinye pupo ninkomelezyo. She vutalamalandu vwe vwila-nkomelezyo vuvwo.

5. She mumumañil'uvene ukuti lw'ahaloleha p'alolesile sh'atili nefw'uvutalama-landu vwavo iswe. Uwene uvutalamalandu navumo muhati mumwakwe.

6. Vonti ve nga vakuvanga mwe mumwakwe wuyo shima, ve vatakufuma mu-mwakwe, vatakutal'amalan-d'avene. Vonti ve nga vakutal'amalandu, ve nukumweña vatamuweñi, nukumumaña vatamumañile.

7. Mwe twan'imwe, mwa-

ndaje num'atavatezyaje. Sh'uno we ng'akuvomba vwe vugulosu pe mugulosu vovulo, inza she wope wuyo umugulosu.

8. Uwene we ng'akutal'amalandu w'afumile mwa Setano, sh'uwen'u Setano ayanzite kwe kuvwando shima akutala ge malandu. Zye zizyo zimupeley'ukuloleh'umwana wa Mulungu, sh'atili nzipalasang'imbombo zya Setano.

9. Vont'ava ve ng'avapafile u Mulungu ve vatakutal'amalandu, sh'imbeyu ya Mulungu ili mwe muhati mumwavo shima, nukuman'a-vene vataman'il'ukutala malandu, sh'avapafile u Mulungu.

10. Mwe mumwo mwe vakuloleshela navana va Mulungu navana va Setano. She nava ve vatakuvomb'uvugulosu vatafumile mwa Mulungu. Nava ve vatakuvakund'avamwavo vope vatafumile mwa Mulungu.

11. Sh'iyen'intumi ye wanzit'ukwiya kwe kuvwando ye mukwiya shima, ye yiyo y'ikuti mukundanaje.

12. Pakuti tutavanje fwe Kayini w'afumile mu wa lombwa, w'amuhomanzile wamwavo. Ukwen'ukumuhomanga

lw'ahamuhomanga amwe p'ahamuhomanjila shyonu? Sh'izyakw'imboombo zyal'imbivi, nkand'ingolos'izyene zya wamwavo.

13. Zye mutaganduhaje mwe vamwitu inga mwazile ins'ino ivapasite.

14. Iswe tuyimañile ukuti twefile mwe muvufwe twinjiye muvulanzi, she tukunzite avamwitu. Uno we ng'atamukunzit'uwamwavo, w'ali mwe muvufwe.

15. Vonti ve nga vavapasi-t'avamwavo ve vagogavantu. Ilelo namwe muman'il'avagogavantu vonti ukuti uvulanzi vwa mukunjikunji vatakuva navwo muhati mumwavo.

16. Naswe ishyen'ishikunzi shye twinzil'ukushimaña mumwo mw'uwen'atufwiliy'uvulanzi vwakwe. Mwe munumu lelo naswe pakuti tuhonzyaaje vovulo naswe, naswe tuvafwilaje uvwit'uvulanzi avamwitu.

17. Apene lelo lwe nga woka ali nayw'iyintu ywa muns'umu, ilelo p'ayagaje uwamwavo apositwe iyintu yiniyi, p'uwene asindil'umwoyo wakwe, — p'atinji imukunzit'ine u Mulungu muhati yakwe lelo?

18. Mwe twana twane mwe, tuvale nazyo lelo, tutakundana naye nalye lizwi lyene, nalye lilomu lyene ndali, nkandi tukundanaje na ye mbombo ya kuvombelana na vwe vwanalyoli.

19. Mwe mumwo mwe tulilemukuyimaña mumwo ukuva swe va muvwanalyoli iswe. Ilo pe tulilemukugapumilizya kuminso kukwakwe wuyo namoyo gitu.

20. Lwe nga twazile amoyo gitu gakatulonjelela zimo, p'u Mulungu alusizye uvupiti nakumoyo gitu, nukumañ'uwene kw'amañile zyoniti.

21. Mwe vamwitu mwe valyamay'imwe, apene lwe nga twazil'amoyo gitu gatakutulonjelela nazimo, pe tukusan kana ulusankano kwa Mulungu.

22. Ilo pe ywonti ywe nga tukulava kukwakwe pe tukwaga akutupa ywonti, she zyope ninkomelezyo zya kwe tukuzisajila, nukuvomba tukuvomba huhu he hahondeye kukwakwe.

23. Ulwen'ululajizyo lwa kwe lwe lulwo lukuti : pakuti twitish'izina lya mwana wakwe Yesu Cilisiti, havili lukuti pakuti tukundanaje nu-

kukundana swe vuvo vatu-pu, inza she lilyo atuhomelezizye.

24. Havil'uno we ng'asajiye inkomelezyo zya wene, w'akuvanga mwe mumwakwe wuyo shima, wop'uwene akuvanga mwe mumwakwe shima. Apene nene pavu-manilo iswe ukuti tuli nawo wuyo muhati mumwit'uwene,—pe pa Mpepo w'atupiye wuyo.

4.

1. Mwe vamwitu mwe valyamay'imwe mutitihaje zyon't'impepo ndali. Muzilingaj'impepo suti muzimañe inga zifumile kwa Mulungu. She vinji avakuvwi avilenga, pe valolesile muns'umu.

2. Ishyen'ishimañilo shya kuyimaña mumwo u Mpepo wa Mulungu shye shinishi: zyon't'impepo zye zikumwiti-h'u Yesu Cilisiti w'amali mumuvili wa vuntu ukwinza, pe zya kwa Mulungu.

3. Izyen'impepo zyoniti zye zitakumwiti-h'u Yesu uno, pe zite zya kwa Mulungu, pe zya we Mupinkacilisiti uno we mwiyye ukuti akwinza. Nashinishi p'ayinzile ali muns'umu.

4. Imwe mwe twan'imwe, mufumile mwa Mulungu mu-

vaposite vala, sh'uno we nga muli nawo muhati mumwínu imwe, umupiti kul'ula w'ali muns'umu.

5. Avene va muns'umu vwelele, zye zizyo nukuyanga vakuyanga zye zya muns'umu, zye zizyo yope nins'ino ikuvásajila.

6. Nkand'iswe tufumile mwa Mulungu. Mwe mumwo wope nuno we ng'amumañil'u Mulungu akwiyya zye tukuyang'iswe. Uno we ng'atafumile mwa Mulungu, w'atakwiyya zye tukuyanga. Mwe mumwo tukuzimaña impepo zyonti niya vwanalyoli niya shifumbo.

7. Mwe vamwitu mwe valyamay'imwe, muleshe tuku ndanaje swe vuvo vatupu, sh'ishikunzi shifumile kwa Mulungu, havili wope we ng'akuvakund'avantu w'apafilwe kwa Mulungu, w'amumañil'u Mulungu.

8. Nkand'uno we ng'atakuvakund'avantu, w'atamumañil'u Mulungu, sh'u Mulungu shikunzi.

9. Ishyen'ishikunzi shya Mulungu mumwit'umu shye shivonesheye mwe Mulungu amutumile muns'umu umwana wakwe umupafilwa woka mwene imozi, sh'atili

w'akuvap'uvulanzi iswe wuyo.

10. Ishyen'ishikunzi ukuloleha mutatinji ingavanga shilolesile mushikunzi shye tumukunzit'u Mulungu iswe ndali, ishyen'ukuloleha kwe shilolesile mw'atukunzite wuyo, mw'alemukuti nukumutum'umwana wakwe uwa kuyipel'ukuva mputile ya kusyumul'uvutalamalandu iswe.

11. Mwe vamwitu mwe valyamayi imwe, apene lelo she twazile ahonzizye vovulo ukutukunda iswe wuyo, pe pakuti naswe lelo tukundanaje swe vuvo vatupu.

12. U Mulungu numo atamuweri nalumo muminso. Nkand'inga tukundine iswe swe vuvo vatupu, she pe wope nu-Mulungu akuvanga mwe mumwitu munumu, pe shyope nishikunzi shyakwe shikuyipel'ukuva shya vwila mumwitu munumu.

13. Ishyen'ishimañilo shya kuyimaña mumwo naswe ukuti tuli mwe mumwakwe wuyo iswe, ishya kumumaña mumwo na wuyo ukuti ali mwe mumwitu iswe wope, shye shishyo inga twazile naswe atupiye um'umpepo wakwe.

14. Naswe tutili nukumwe-

ña tutili nukumuhomeshe-zy'uyise ukuti amutumil'umwana wakwe, atili avanje wa kuyipoh'insi.

15. Uno we ng'akumwiti-h'u Yesu ukuva we w'umwana wa Mulungu w'aliyaga u Mulungu akuva mwe mumwakwe shima, havili ali-yaga wope akuva mwe mwa Mulungu.

16. Havili iswe tutili nukushimañ'ishikunzi sh'y'u Mulungu atukunzite tutili nukushyitiha. Mulungu shikunzi. Uno we ng'akuvanga mwe mushikunzi shima, w'akuvanga mwe mwa Mulungu, wope nu-Mulungu akuvanga mumwakwe wuyo.

17. Mwe munumu shilole-sile ukuva shya vwila ishikunzi mumwit'umu, naswe pe pakuti tuhavale tusansamushe pisiku lya kulonga, she naswe muns'umu tuli inza she ali wope muns'umu uwene.

18. Ishitetemwi shitalipo nashimo mushikunzi, she shikunzi shya vwila shikuving'ishitetemwi, sh'ishyen'ishitetemwi shili nimfwimbo. Uno we ng'akutetema, pe suti ashili ukuva we mwila mushikunzi.

19. Uko lelo, situmukunda-je lelo wuyo naswe, sh'ata-

lisile wuyo ukutukunda naswe.

20. Inga wok'umuntu akuti imukunzit'in'u Mulungu lw'amupasit'uwamwavo, we mulum'ilenga. She ng'utamukunzit'uwamwiñu, we mukulolana nawo muminsu, p'utinji umukunzite lelo uwen'u Mulungu, we mutahomine nalumo nawo muminsu?

21. She tuli nalw'ululajizyo lwakwe lunulu, lwe lukuti, uno we ng'amukunzite u Mulungu, we pakuti amukundaje wope nuwamwavo.

5.

1. Vonti ve nga vakumwiti-h'u Yesu ukuti we w'u Cilisiti, v'avapafil'u Mulungu. Ileo ve nga vamukunzite we mupafi w'avapafile, she pe vamukunzite wope na we mwana w'apafilwe kukwakwe.

2. Ishyen'ishimañilo shye tukuyimaña mumwo ukuti nalyoli tuvakunzit'avana va Mulungu, shye shishyo inga twazile tumukunzite nu-Mulungu, zyope ninkomelezyo zyakwe inga twazile tuku-zisajila.

3. Sh'ishyen'ishikunzi shya kumukund'u Mulungu shye

shishyo ing'indajizyo zyakwe tukuzisajila. Iel'izyen'indajizyo zyakwe zye zite ngomu.

4. Vont'ava ve ng'avapafilu Mulungu, pe vayiposit'insi. Uvwene lelo uvupote vwe tuyiposite nzil'insi, lwe lwitiholwitu.

5. Uwen'umupotansi w'ali kwi? Nkuti wuyo we ng'amwitisil'u Yesu ukuva we w'umwana wa Mulungu, w'ayiposite.

6. We wuyo w'ajenzite namuminzi namumavanda ukwinza, u Yesu Cilisiti. Uwene atajenzite muminzi ge-ka ndali, uwen'ajenzite namuminzi namumavanda. Uwen'uno w'akuyanga akuhomeshezya we w'u Mpepo, sh'uwen'u Mpepo we w'u Nalyoli.

7. She vali vatatu ve vakuyanga vakuhomeshezya: nu-Mpepo naminzi namavanda.

8. Ilelo ve vatatu vanava vayipezil'ukuva woka mwe-ne.

9. Apene lwe nga tukuposhel'uluhomeshezyo lwe vakuhomeshezya ve vantu, pe twatinji tusitaje ukuluposhel'uluhomeshezyo lwa Mulungu, lwe lulusizye nuvupiti lelo? Ulwen'uluhomeshezyo lwa Mulungu lelo lwe

lulwo lw'amuhomeshezizye umwana wakwe.

10. Uno we ng'amwitisil'umwana wa Mulungu, w'alinalwo uluhomeshezyo muhati munwakwe. Uno we ng'atakumwiti'u Mulungu w'amupiy'ilenga, sh'asisit'ukuluposhel'uluhomeshezyo lw'u Mulungu amuhomeshezizy'umwana wakwe.

11. Ulwen'uluhomeshezyo lunulu lwe luvonesheye sh'u Mulungu atupiy'uvulanzi vwa mukunjikunji. Iel'uvulanzi vunuvu tukuvwaga mwe mumwana wakwe.

12. Uno we ng'ali nawo umwana wa Mulungu, w'alina navwo nuvulanzi. Uno we ng'ate nawo umwana wa Mulungu, we vwope na vwe vulanzi ate navwo.

13. Zye mbasimbiye zinizi, she ndemukuti mumañaje imwe ukuti muli navwo uvulanzi vwa mukunjikunji mwe mwitisil'izina lya mwana wa Mulungu.

14. Ulwen'ulusuvilo lwe tukusuvila kuli wuyo lwe lulwo tumañil'ukuti ywonti ywe nga tukulava kukwakwe yw'akutupa, inga tula-ndite mumw'ukulava mw'akasim'uwene.

15. Ilelo inga tumañil'ukuti

akutupa ywonti ywe nga tumutunjiye, she pe tumañil'ukuti na ywe twamamutunjiye yw'atupiye nzila.

16. Inga wok'ayazile umucilisiti wamwavo akutal'amalandu vwe vute vupelavufwe, p'amuputilaje lelo p'akumupela pupo uvulanzi. Nkutaha vuvo ve vutalamalandu vwavo vute vupelavufwe. Vulip'uvwen'uvutalamalandu vupelavufwe, vwe ntakuti muvuputilaje.

17. Zyont'imbombo ingombanu vwe vutalamalandu. Vulipo na vwe vute vupelavufwe uvutalamalandu.

18. Tumañil'iswe ukuti vonti v'avapafil'u Mulungu vatakutal'amalandu ndali, ave-

ne v'avapafil'u Mulungu vakuyisunjilila, ilelo pe wope na we wa lombwa apotwaje nukuvapalamansya.

19. Tuyimañil'iswe ukuti tufumile mwe mwa Mulungu. Tuyimañile yope ninsi ukuti ili muwa lombwa.

20. Tumañil'iswe ukuti umwana wa Mulungu ayinzile, atupiye ulusimishizyo ulwa kumusimishizya we Wanalyoli, Ilelo iswe tuli muli wuyo mwe mwa Wanalyoli, nkutaha mumwana wakwe mwa Yesu Cilisiti. Uwene we w'u Mulungu wa nalyoli wuyo, vwe vulanzi vwa mukunjikunji wuyo.

21. Mwe twana imwe mwandaje amalungu.

ILYEPISITILI LYA

YOHANI, ILYA VUVILI.

1. Nene ne songo mushivanza, nkukusimbila we lisano we musavulwa, nkuvasimbila na ve vana vaho v'ine mbakunzite nalyoli. Havili utatinji mbakunzite nene neka ndali, vavakunzite vonti ve vasimishizizye izya nalyoli.

2. Tuvakunzite mwe mwanalyoli vwe tuli navwo, vwe tukuvanga navwo shima.

3. Nkuvalamuha nkuti: nu-Mulungu uyise nu-Yesu Cilisiti umwana wa yise, w'avalotaje nuvwila nulupepelezyo nuvwihalo mwe va mu-

vwanalyoli, mwe va mushikunzi.

4. Nsesheye nkani nalyoli ine she nazile vam'avana vaho vakujendela mwe muvwanalyoli, inza sh'atulajizizy'utata.

5. Shinishi lelo we lisano, pe nkukulambilizya nkuti: tukundanaje swe vuvo vatupu. Havili utatinji ingavanga nkukusimbil'ulupwa ululajizyo ndali, lwe twali nalwo shima kwe kuvwando, lwe nkukusimbila lulwo nashinishi.

6. Ishyene shye shikunzi shishyo shye nga tukujendela mwe mundajizyo zyakwe uwene. Ulwen'ululajizyo lwe lulwo lwe mwiwuye kwe kuvwando ulwa kuti mujendele mwe mushikunzi.

7. She vinzile muns'umu avantu avatezyavantu ve viji, ve vatakumuyang'u Yesu Cilisiti w'ajenzite mumuvili wa vuntu ukwinza muns'umu. We w'u Mutezyavantu wununo, we w'u Mupinkacilisiti.

8. Mwandaje lelo mutahatagaje he tuvavombeye ndali, muyikungule ukuti muve

muywaje iywa kuvalipila ywe ywizuye.

9. Vont'ava ve vazishizil'inongwa zya Cilisiti, ve vatakusyala mumwo shima, avene vate nu-Mulungu. Nkand'uno we ng'akuva mwe munongwa zya Cilisiti, w'ali navo ve vavili na we yise na we mwana.

10. Inga mwazile wok'umuntu akwinza kumwiñu, inga mwazile akuvavuzya zinji inongwa, we mutamuposhelaje muñumba, nukumulamuha kwope mutamulamuhaje.

11. Sh'uno we ng'akulamunkana nawo, w'ayipezil'ukuva wamwavo nawo pambo mbo zyakwe zya lombw'izi.

12. Ukuva ninji kwe zyame ninji izya kuvavuzya, nkandi she ntakasime ukukasimbila pakalata nutinte. She nkusuvila ukuti ingavanga nkwinza kumwiñu kunukwo, ilelo pe tukwinza tukuvuzanya lye lilomu, pe pakuti uluseshelo lwitu, lufishe luvanje lwa vwila.

13. Vakukulamuha avana va muzuna waho, nkutah'ava musavulwa.

ILYEPISITILI LYA YOHANI, ILYA VUTATU.

1. Nene ne songo wa mu-shivanza, nkukusimbila we Gayi, we wamwitu we lyamayi iwe, we nkukunzite nalyoli.

2. We wamwitu we lyamayi iwe, ing'upozile, ing'ahatay'umuvili, inza she wope numwoyo waho apozile.

3. Nsesheye nkani nalyoli ine lwe vinzil'ukumbuzya avacilisiti avamwitu, wa muvwanalyoli iwe, vakuti namwonti mw'akujenda iwe, mw'akujendela mwe muvwanalyoli.

4. Indusyi nakul'izi zye nte nazyo ine nazimo izya kushela ndali, indusyi zizyo inga niyuye ukuti avana vane vakujendela muvwanalyoli.

5. We wamwitu we lyamayi iwe, zye zili mumwo nalyoli, zy'uvomyle mwe twasuvila naswe zy'ukuvavombel'avacilisiti avamwitu, ve nuveni vajeni kukwaho.

6. Vakuyanjiy'ishikunzi shyaho lwe shivungin'ishivanza, ilelo nawe inga lumo inga vinzile kukwaho, p'uvasogozy'ahinza idala, uve ulandate mumwo mwe zino-nile kwa Mulungu.

7. She lwe vasogola, pe lyavasogozyaga lye lizina lya mwene, ilelo valemukusita nukusenda navimo iywa kusunda muvakunzi.

8. Iswe lelo pakuti tuvaposhelaj'ahinza ve nga vali vovulo, naswe pe pakuti tuyipelaj'ukuva swe va kuvatula ukuvomb'imbombo ya vwanalyoli.

9. Ukusimba kwe navasimbiye zimo izya kuvasimbila ava mushivanza mumwo. Nkand'uwen'u Dyotilefi, uno w'akasm'ukuva mupiti wavo, w'akutusit'iswe.

10. Pe lelo inga lumo inga ninzile kunukwo, pe mbe imukumbusya je imbombo zyakwe zy'avomyle, zy'akuvomba nash'akutuholela a-

mazw'amavivi. Havili nukupela pupo utatinji apezile pupo ndali, ayonjezizye atili nukusita ukuvaposhel'avacilisiti avamwitu, atili nuku- valesya akuvalesya nava ve vakuti tuvaposhelaje. V'akuvafumwa mushivanza.

11. We wamwitu, iwe utalandat'umuviv'umwiho ndali, ulandate we mwinda. Sh'uno we ng'akuvomba zye ninda we wa kwa Mulungu nkand'uno we ng'akuvomba zye mbivi, w'atamuweni nukumwen'u. Mulungu.

12. Vonti vakumuyanjala zye ninda u Demeteli, vwope na vwe vwanalyoli vukumu-

yanjala zye ninda, naswe pupo tukumuyanjala zye ninda. Ille'imwe mutumañil'ukuti zye nga tukuyanga iswe, pe zya nalyoli.

13. Ukuva ninda kwe zyame ninda ine izya kukusimbila, nkandi she ntakasime ine ukusimba nutinte nahasimbilo.

14. Nkusuvila nkuti ntalihav'ukwinda kunukwo, pe tulilemukuvuzanya lye lilo- mu zyonti.

15. Uvwihalo vuve nawe. Vakukulamuha avamwitu. Uvalamushe vont'avamwitu, uvatashe ge mazina gavo lw'ukuvalamuha.

ILYEPISITILI LYA

YAKOBU.

1.

1. Nene ne Yakobu ne mu- namata wa Mulungu nuwa mwene Yesu. Cilisiti, nku- vasimbila mwe vankolo ishumi nazivili mwe musavaliye mwonti mwonti, nkuvala- muha.

2. Mwe vamwitu inga mwazile luvazinganiye mwonti namwonti ululingo lwonti mwe luvaliye, pe mutinji zye zya kuseshela ntupu zizyo.

3. Mumañe ukuti ulwitiho lwini inga luyilolesizye u-

kuva lwe lulwo nalyoli pe lukupel'uvuyindilamalema.

4. Uvwen'uvuyindilamalema vwe pakuti vuvomb'imbomb'inila, pe pakuti muvanye mwe vila, mumalilizyaje ahinza, yitavasovele nayimo.

5. Uno we nga zikumusovel'injele w'alavaje kwa Mulungu w'alimupa. Sh'uwene akuvapa vonti ve nga vakulava, atakuvasusya.

6. Ukwen'ukulava nene kw'alavaje nulwitiho, zitavanje nazimo muhati izya kuganagana. Sh'uno we ng'akuganagana muhati, w'ali fwe ngati umuvilingwa wa mwa sumbi, w'inkungu ikuwuyundulanya, ikuwutajila nuku nuku.

7. Umuntu we ng'ali vovulo w'atasivaje ukuti ingavanga ndiposhela shimo kwa mwene.

8. Sh'umwoyo wakwe kwe kuva ali pavili, pamadala gakwe gonti atamanil'ukusimpa.

9. Uwen'umucilisiti we nga umunsi pans'ipa, w'ayitime vwe vutuñusu vwakwe.

10. Uwen'udumbwe nene w'ayitime vwe vunsi vwakwe, sh'alitega fwe vwezya vw'isole.

11. She lwe litukuy'izuva nahasaña hakwe, pe lilemu-

kwun'isole, nuvwezya vwakwe vulemukulagala, nuvwinza vwa shyati shyakwe shilemukutega, sh'alihonzya vovulo wope nudumbwe alifwoha mumadala gakwe aga kuloncela mumwo.

12. We musangalusu umuntu we ng'akujimba lw'ali mulungo. Sh'apene lw'alolesile ukulupota, p'alilemukuposhel'ishipambwi, shy'umwene afinzile atili nkuvapa vonti ve nga vankunzit'ine. Nkutaha vwe vulanzi.

13. Numo atayangaje ukuti "akunding'u Mulungu," ing'ayazile shimo shikumulinga, sh'u Mulungu imbivi zitakumulinga. Havil'uwene atakumulinga nimbivi num'umuntu.

14. Nkandi vonti—woka woka—zikuvalinga zye mpapilo zyakwe zikuvahopa, zikuvafunkulanya nulufunkulanyo.

15. Ilelo mwe munumu ulupapilo lwe luyijenzizy'umwana muhati, pe lukwinz'ukupap'uvutalamalandu. Ilel'uvutalamalandu lwe vukuzile nzila, pe vukujenda vukupap'uvufwe.

16. Mutahapuve mwe vawmitu mwe valyamay'imwe.

17. She ywonti niyipelelwa iywinza ywonti niyikunjilwa

iywila ywe ywa kumwana
yikwishila yikufuma kumu-
pampankozyo, w'atakugalu-
nkana nalumo, w'atakuya-
ndula fwe mwezi.

18. Uwene mw'akasime wu-
yo, mw'ajenzite nukutupapa
nizwi lya nalyoli, sh'atili va-
vanje vakuyipel'ukuva iywa
kutomola iswe muyipelelwa
ywakwe ywonti.

19. Mwe mumwo lelo mwe
vamwitu mwe valyamay'i-
mwe, mwe mumwo nkuti: vo-
nt'avantu pakuti vavanje va-
kalakasya ukutejelezya, pa-
kuti vavanje hansi hansi nu-
kuyanga, vavanje hansi ha-
nsi nukuyitwa.

20. She swe vantu inga tu-
yisitwe umulaha, pe tuta-
kuvomba zy'u-Mulungu a-
kuti zye ngolosu.

21. Mwe munumu nkuti si-
mufumw'uvupamizu vwonti
uvwa mumoyo nuvuvivi vwe
vukulafuha. Izwi lye liku-
totelwa muhati yinu lye mu-
liposhele mwe muvutelefu,
she lilyo limanil'ukupoh'a-
moyo ginu.

22. Simuyipelaj'ukuva mwe
vavombel'izwi. Mutavanje
mwe viywa vwelele ndali.
She mwe mumwo mwe muku-
yihopa mweka.

23. She nga we muntu izwi
ukwiywa kwe kwiywa kweka,
inga utakulivombela, p'uli
fwe muntu, w'akuyeñelezya
mwiloli mw'apezilwe kumi-
nso.

24. Lw'alinzile ayeñelezi-
zye p'akusogola. Havili aku-
luywa panapo mw'apezilwe
kuminso.

25. Nkand'uno we ng'akwe-
ñelezya nalyoli luhomelezyo
ulwila ulupelavutavushe,
uno w'akulindilila ukweñe-
lezya mumwo, w'atakuyipe-
l'ukuva wakwiywa w'akulu-
ywa ndali, w'akuyipel'ukuva
muvombambombo, w'imbo-
mbo yakwe ikumup'uvusa-
ngalusu.

26. Umunt'uno we ng'aku-
ti: nene ne muvombezi wa
kwa Mulungu, we havili ulu-
mili lwakwe atakulufunga
nishijela shy'ijego, w'aku-
yihopa mumwoyo wa-
kwe. We vuvombezi vwa-
kwe vwa shyaha vwe-
lele.

27. Uvwen'uvvombezi u-
vwa kumvombel'u Mulungu
uvuzelu uvusitamazota na-
gamo na kwa Mulungu kwa
tata vwe vuvwo: vayule na-
valanda navantand'avafwile
mwe vahamantanilwe, nawe
uyiguntaj'insi itakuhanda-
many'amazota.

2.

1. Mwe vamwitu imwe, ulwitiho lwe mumwitisil'umwene witu Yesu Cilisiti umuhatawupiti, mutapatinkanye pupo nukusalana muvwinza kuminso.

2. She nga mumwo mwe muvungine ukuputa, inga mwazil'akwinjila mumw'umuntu w'akwasite atili insalamu zya sahabu muñove, akwasite atili nisopeho lye likuñeñeñel'uvwinza, havili inga mwazile akwinjila mumwo numupina w'akwasite isopeho ipamizu,

3. ilelo imwe inga mukumweña wuyo w'akwasite isopeho lye likuñeñeñila uvwinza we nga mukuyanga nawo mukuti: "iwe nzagaga utendame panapa pavwinz'ipa," ilel'uwen'umupina we nga mukuyanga nawo mukuti: "iwe uyimilile panapa," ingavanga mukuti: nzagaga utendame kuyinama kushitengo shyane shya kuviha pup'iyinama ywane,"

4. amwe pe mutili tuholine swenti? Pe muyipezil'ukuva mwe valonga muvuñala amoyo.

5. Tejelezyaji ipa lelo mwe vamwitu mwe valyamayi-mwe. U Mulungu amwe atinzite vuli? nkuti avaseyile

ve vapina va muns'umu, sh'atili ve vavanj'avadumbwe avakuloncela mulwitiho, sh'atili vapwan'uvupwanovva shinamwene vw'afinzile atili ndilemukuvapa vuvo ve nga vankunzit'ine.

6. Havil'imwe lelo, imwe mumululuvisil'uwamwiñu umupina. Amwe vate vadumbwe ve vakuvamenelezya imwe? Amwe vate vuvo ve vakuvakwesela kwilonjelwi?

7. Amwe vate vuvo ve vakusamul'umusamu izin'ilyinza lye litashilwe pal'imwe?

8. Nkand'inga musajiy'ulhomelezyo ulumwene lwe luyanzilwe mwa kalata lw'akuti: "ukunde wamwiñu, inza sh'uyikunzit'iwe," pe fwane pe muvom'yl'ahinza.

9. Nkand'inga mukuseva muvwinza kumins'umuntu, pe mukutal'amalandu, she gakuvamena kuluhomelezyo lula, pe mukuloleha ukuti mulululisile mwenemwe.

10. Sh'uno we ng'asunzi l'inkomelezyo zyonti mu-mwoyo wakwe, havil'ing'atili nukushil'ululajizyo lwoka vwelele, p'ashizile zyonti.

11. She wuyo w'atinzite: "utahavembuhaje," we havili ayanzile nilya kuti: "utahagogaje." Ilel'iwe nashe

ng'utakuvembuha uluvembu, nkand'ukugoga, mwe mwo uyipezil'ukuva we mushilanyankomelezyo.

12. She nga muyangaje vovulo zye nga mukuyanga, she muvombaje vovulo zye nga mukuvomba. Mulolehaje ukuva mwe vakwinz'ukulongwa munkomelezyo zya vutavushe.

13. Sh'uno we ng'atakuvom-b'izya lupepelezyo, w'amalandu gakwe gope galilemukulongwa mwe muvusitalupepelezyo. Ulupepelezyo lukuyitima lukuti ndusizy'in'uvupiti nakuvulongamalandu.

14. Mwe vamwitu imwe, apene pe nga wok'akuti : ine ndi nulwitiho, she mbombo atakuvomba nazimo, pe lumuvosizye shyonu ulwitiho lwakwe? Pe lumañile lelo ukumupoh'ulwen'ulwitiho lunulu?

15. Yeña inga woka wamwínu,—ing'umwanayuli ing'umwantanda,—ing'ali vwelele amenda nagamo, ing'imugwiliy'inzala muñumba,

16. ilel'imwe pe woka avavuzye (ve nga vali vovulo) atinji : "muhakate lelo, u Mulungu avasunje, mwote

numwoto mwikute niyintu," sh'imwe mutakuvap'utuntu twa muvili, p'agen'amazw'iga gakuavosya shyonu lelo?

17. She luhonzizye lelo lwope nulwitiho. Inga lute nimbombo zya kuloleha mwo, she pe lufuye nzil'ulwene.

18. Mañi ingavanga wok'akuti : "vamo vali nulwitiho vamo vali nimbombo." Ilelo ine nkuti : "nkwe nkulumañi mwoshi lelo ulwitiho lwaho, sh'ute nimbombo nazimo?" Nkand'ine ulwitiho lwane lukumañiha mumbombo zyane.

19. Iw'ukuti zikuhozil'izya kuti : Mulungu ali woka mwe-ne. E valaga nazyo. She zyope nimpep'inkandamanu zizihozile zinizi havili zikutetema.

20. Nzagaga we muntu we ul'ukwazi ute ninjele—nzagaga nkuvuzye zimo izya kumañila mumw'ulwitiho ulusitambombo lukuva lufwe vwelele.

21. Uwen'u Abulahamu utata iswe, amw'atagoloshey'uvugolosu mwe mumbombo yakwe iya kutwal'umwana wakw'u Yisikaka, p'amuvibile pashifinjilo ishya kufinjila pupo?

22. S'utakweña? Ulwitiho lwakwe pe lulemukuvombelana nimbombo zyakwe. Ilelo pe mbombo zyakwe zilemukulup'uvwila ulwitiho.

23. Ilelo mwe mumwo galemukwinzil'amazwi ga mwa kalata ge gakuti: "uwen'u Abulahamu alemukumwiti-h'u Mulungu, ilelo mwe mumwo mw'alemukuyanjiw'u-vugolosu," alemukutashilwa nukuva w'unkundwa kwa Mulungu.

24. Yeñi lelo, mwe muku-mañila lelo ukuti mwe mum-bombo mw'akugoloshel'u-vugolos'umuntu, mutatinji mwe mulwitiho lweka.

25. Sh'ahonzizye wope nu-Lahabu umuhatavuhali ula. Amw'atagolosheye mwe mum-bombo yakwe? Sh'avaposhel'avyulizi, havili alemukuvalang'ilinji idala ilya kusogola.

26. Inza sh'ahonzizye na we muvili. She wope numuvili ing'ate numwuyu pe mufwe vwelele. She luhonzizye lwope nulwitiho, she nga lute nimbombo pe lufuye lwope.

3.

1. Mutashimbilile mwenti uvusambilizi mwe vamwitu. She mumañile namwe ukuti

swe vasambilizi tulilemukulongwa lye lilusyi uvuhali.

2. Sh'ukupuva kwe tukupuv'apinji swenti swe vantu. Uno we ng'atakupuva nizwi nalimo, we w'umunt'umwila, w'amañil'ukufunga wont'umuvili nishijela shya majego.

3. Uyeñe nimfwalasi, lwe tukuzivih'iyijela mwilomu iywa kuzitilinga ukuti zitwitithe sweneswe, pe wope numuvili wonti wa mfwalasi tukuwuzunguzya mwonti mwonti.

4. Uyeñe zyope ninsitima, zye zitili nuvupiti impiti, zitili nukujendela ye nkungu zikujendela ye ya maha, zyope vakuzisyetula nahasyetulilo ahansi vwelele, vakuzyeñezya kukwo kw'akasime wuyo, w'akuzisyetula.

5. She luhonzizye lwope nulumili. He hantu hansi vwelele, havili ukuyitima kwe lukuyitima zye mpiti. Sh'ahapantuho ha mwoto hansi vwelele hope hakupemb'amasit'amapiti.

6. Lwope nulumili ahapantuho ha mwoto. Mutantu twamwavo twa mumuvili witu lwe lumili luyipezil'ukuva nsi ya vugombanu. Lukuhandamany'umuvili wonti. Ulujendo lwonti ulwa kuje-

ndel'iswe pamwana ipa lukuloholezy'umwoto. Lwope lukuyoholel'umwoto kumwoto wa kwipalazya.

7. She zyant'inkolo nizya nkanu nizya nuni nizya njoha nizya mwa sumbi zikwiti'h'ukuzikonzya. Ena nukuzikonzya vakuzikonzy'avantu.

8. Ulwen'ulumili nene lwe num'umuntu atalukonzizye nalumo. Ahant'ahavivi ahasitakutonta hanaha, he hizuye uvwanga vugog'avantu.

9. Umwene tukumushindishila lulwo, havili navantu ve vapezilwe ukuva shyati shya Mulungu, ve tukuvatipila lulwo havili.

10. Ilomu lyoka lilyo likufumwa gonti naga kutima naga kutipa. Patahondeye mwe vamwitu ukuti she tuhonzijaje vovulo naswe.

11. Ishyen'ishiduda shya minzi amwe shikufumwa namanonu namahal'aminzi mwilyinso lyoka lyene?

12. Ilyen'ituvu mwe vamwitu amwe lihom'amavono? Impensya amwe lihom'amakuña? She shihonzizye shyope nishiduda shita-kufumwa naminzi ag'ilambo namanonu poka ndali.

13. Inga muli nawo uwa njele washeyile, we tumu-

lolel'imbombo zyakwe zya lujend'ulwinza, tumulolele muvutelefu vwa njele.

14. Apene nene inga muli nahafwishi mumoyo giñu, inga muli nuvulundunkano, pe mutandaje ukuyitima, pe mutalum'ilenga, zye zilasine nuvwanalyoli.

15. She njele zyenezyo zye muli nazyo, zye zitafumile kumwana ndali, zye zya pansi, zya muntu, zya kwa Setano.

16. She nga mwe hal'ahafwishi mwe nga vul'uvulundunkano, mwe mumwo vuli vwope nuvuywalangano, nimbombo zyant'imbivi mumwo.

17. Izyene nen'injele zya kumwana zitalisile zitili uvuzelu nzelu, havili zitili nukuva nkundavwihalo, zitili nukuv'intelefu, zitili nukwitiha ing'umuntu akukusunda zimo, zitili nukwizula nulupepelezyo ninsanga zyant'ininza. Izyene zite namaganigani, zite namafuji.

18. Izyen'insanga zya kuvavila pavugolosu zye kuvavwalila muvwihalo ve vavavvavvihalalo.

4.

1. Vufumile kwosh'uvulugu vwe mukulwa, gafumile

kwoshi namalandu ge mukulonganaga shima imwe? Amwe gatafumile muyipapilo ywiñu ywe yikuvusy'uvulugu mutuntu twiñu twa muvili?

2. Mukupapila yimo, havili yitakuva ywiñu. Mukugoga nukugulumwa, havili yivaposit'ukuywaga. Mukulwa mukuvusy'uvulugu, havili mute naywo nayimo she mutakulava.

3. Pope nashe nga mukulava mutakuposhela, she mukulava havivi, she mukulava ywa kuypoposya nimpapilo zyiñu.

4. Mwe vasemanavanji imwe, amwe mutamañile uvumañani uvwa kumañana nins'ino vwe vulugu vwe vvalwisinye nu-Mulungu? Mwe munumu lelo uno we ng'akasime ukumañana nins'ino mw'ayipezil'ukuv'umulugu wa Mulungu.

5. E, imwe ingavanga mukut'ukalata akuyanga shya-ha lw'akuti: "u Mpepo w'azenzile muhati yitu lw'akutukunda p'akutukunda nuvwahayikungule."

6. Uvwen'uvwila ñene vw'akutupa vwe vulusizye nukulusy'uvupiti, sh'ukalata akuti: "u Mulungu avahayivale akuveñezya pe pala

nkand'avahayiyizye v'akuvakunjil'uvwila."

7. Simuyikonzyaje lelo kwa Mulungu, mumupot'u Setano, p'akuvashimbila.

8. Simupalamile kwa Mulungu, pe wope akupalamila kul'imwe. Simusugusule muñove mwe vatalamalandu, muzelufw'amoyo giñu mwe va moyo amagulugulu.

9. Mulolehaje ukuva mwe vanamangusu, muswimililwaje mukutaje. Inseho zyiñu zikalunkane ziyipelaje ukuva vuswimililwa, lwope nuluseshelo lwiñu lugalunkane luyipelaje ukuva vusungamo.

10. Muviyizyaje kuminso kwa Mulungu, p'alilemukuvi-miha havil'uwene.

11. Mutakwakwasanyaje mwe vamwitu. Sh'uno we ng'akukwakwasya uwamwavo, uno we ng'akumuyanjila vuvi, w'akukwakwasy'inkomelezyo, w'aziyanjiye vuvi zizyo. Apene ñene inkomelezyo ing'ukuziyanjila vuvi, p'ute we musajila nkomelezyo ndali, p'uyipezil'ukuva we mulonzi wa nkomelezyo.

12. Ali woka mwene numuhomelézya-nkomelezyo numulongamalandu. We wuyo amañile nukupoha nukutupula. Iwe ñene we uku-

muyanjala vuvi uwamwiñu we nanu ?

13. Uko lelo mwe mukuti : tuvale munkaya ndive inga musañ'uno inga ndavi, kwe tukuval'ukudila umwaha woka, kwe tukuval'ukuyitantañy'uvukazi kwe tulonkaje nishyuma.

14. Imwe mwe mutazimañile zye likulet'ilya ndavi. Uvwen'uvulanzi vwiñu yintu vuli ? Iyosi vwelele lye likuloleh'ahavalizyho hafupi, havili likwepa panapo.

15. She pahondeye ukuti : inga twazil'umwene ayitisile, pe tukuvanga, pe tukuvomb'imbomb'indive ino ndive ila.

16. Shinishi ñene pe mukuyitima zizyo zye mukuyibada mweka. Lwont'ulutimo lwe nga luli vovulo pe luvivi.

17. Il'uwene we ng'amañil'ukuvomba ham'ahinza ukuvomba, havili akusit'ukuhavomba, w'atazil'amalandu.

5.

1. Uko lelo mwe vadumbwe, simukutaje, nukuyidweganjila muyidweganjile uvuzwe-lusu vwe vukuvinzila.

2. Ishyuma shyiñu shivozi-

le, namasopeho giñu inenze zidovoye,

3. nusahabu wiñu nufeza wiñu uvusimu vuliye. Uvusu simu vwavo vulilemukuva-yanjil'imwe, vulilemukuly'uvutonsu vwa mavili giñu ngati umwoto. Sh'imwe mulunzit'ishyuma mumanda ga kumpelela shinishi.

4. Yeñi amalipilo ga vayuni ve vayunag'amagunda giñu ge muliye mwe mwe gakuhol'inkolo ifisile kumwaña, yope ninkuta ya vayuni ivazile ifisile kumakutwi ga mwene wa mpuga.

5. Mulemukuluv'i yintu mun'sumu, mulemukupapamila ywonti. Amoyo giñu mulemukugalela fwe ngati lilula, palemukuva fwe ngati pisiku lya kuly'ina.

6. Mutili nukumuyanjala vuvi mutili nukumugog'umugolosu. Uwene atavapinzile mwidala.

7. Mwe munumu lelo mwe vamwitu muzyish'umulaha muhafishe p'akwinz'umwene. Yeñi wope numulimamagunda aminso gali kunsanga zye zil'ingomu, akuzigulilila, sh'akuti suti ziyaje imyula niya mulundo niya shisuku.

8. Namwe muzyihaj'umulaha mugomwaj'amoyo giñu,

she vupalamiye uvwinzilo vwa mwene.

9. Mwandaje ukukutilana mwe vamwitu, kwe kuti mutalilonjelelwa, yeñi umulonzi ayimiliye kushilyango.

10. Kwe musende nama-yimba ge vahayimbag'avakuvwi nukuziyih'umulaha lwe vaziyihag'umulaha ve vavavuzizy'izina lya mwene imwe. Kwe kuvanje ukwa kweñelezya mumwo imwe, mwe vamwitu imwe.

11. Yeñi tukuvatiniha ve vavindiy'amalema. Uvuvindilamalema vwa Yobu vwe mwiwuye, zyoze niongwa zyakwe mw'umwene azimalilizizye muziweñi. Sh'uwen'umwene ali nishikuku ishyinji, wa lupepelezy'uwene.

12. Zye zivanje kwilongolela shima mwe vamwitu, zye nkuvavuzya nkuti : zye ndali ukulapa ululapo. Mutalapaje nakuya kumwana naku ya pansu nakutuntu twn'tutunji utwa kulapila mumwo. "Ena" wiñu avanje we "Ena" mpela. Nu "Ndali" wiñu wope avanje we "Ndali" mpela, pe mutalilemukuyigwilizya pilonjelwi.

13. Inga woka wamwiñu akuyimbila zimo w'aputaje. Uwen'uno we ng'asankine w'ayimb'iñimbo zya lutimo.

14. Inga woka wamwiñu ayeyevaye, w'avit'avasongo avahatashivanza, ve vamu-putilaje uluputo, ve vamu-pashe nimbono zya kumupashila mwizina lya mwene.

15. Ilelo uluputo lwe lufumile mulwitiho, lwe lulilemukumupoha w'ali muvulili, ilelo p'umwene ajende nukumuzuzuvushizya. Ilelo mwe munumu gope namalandu ge ng'atazile gajende nukuswilwa.

16. Simupempulilan'amalandu giñu ge nga mushizil'inkomelezyo, muputilane pe mukuzuzuvuha. Sh'uluputo lwa munt'umugolosu ing'atujishiye, pe luli namahankani aga kuvomba zimo.

17. Eliya al'umuntu vwelele, ali she sweswe, tuholine nawo. Ilelo wope alemuku-puta uluputo ulwa kuti imyula itatoñaje, ilelo p'ilemukusita nukutoña amahagatatu namez'umutanda.

18. Havili alemukuvuyizy'ukuputa, ilelo p'ilemukutoñ'imyula kumwana, p'insi ya pansu ilemukumezy'iyintu ywakwe.

19. Mwe vamwitu, inga wok'uwamwiñu mwazile apuyile apagusile kuvwanalyoli, ilelo pe woka akumugalusya,

20. w'amañ'ukuti uno we ng'akumugalusy'umutalamlandu mw'apuyil'idala, w'aposil'umwoyo kuvufwe, w'akupishiy'amaland'aminji.

ILYEPISITILI LYA

YUDA.

1. Ne Yuda ne muñamata wa Yesu Cilisiti, ne wamwavo wa Yakobu. Nkuvasimbila mwe vitwa, mw'avakunziti'u Mulungu uso, mw'avuvasiy'u Yesu Cilisiti.

2. Nkuvalamuha nkuti yiyul'imwe yiv'iyywinji nkuti nulupepelezyo nuvwihalo nishikunzi.

3. Mwe vamwitu mwe vanyamayi imwe, lwe ntujishiy'ukalata uwa kuvasimbil'izya vuposhi vwe tul'uvupokwa vwoka vuvwo swenti, pe ndemukwaga zimo zikumyijilizya zikuti uvasimbil'izya kuvayinzanya imwe, ukuti mulwilaj'ulwitiho lwe vapelilwe lwoka lwene avafinjile.

4. She valipo vam'avantu ve viyile vwelele ukwinjila vajenzite kuluvazu. Aven'a-

malandu gavo gamañisile hali, vayanzilwe ukuva vilai Mulungu. Aven'uvwila vwa Mulungu witu vavugaluye vatili vwe vutupiye ukuluguha ywonti. Wope numuhata ywonti umwene witu Yesu Cilisiti vakuyihana kukwakwe vakuti numo.

5. Ine nkuti mbakumbusya je zizyo zye mwazimañile nzila lulwo, izya kuti umwene avafumizye avantu vakwe muni ya mw'Egipiti, ilelo ulwa pisinda p'alemukuvasyusyutany'avasitakwitiha.

6. Nkuvakumbusya vope navahavizya ve vatasunjiliye uvuvombezi vwavo, ve valemukuleha nazye numba zya vo. V'avavisile kunzi kushis'ishyilu, avakungwa mu mañololo masitakusila nalu-

mo. Avavisile ukuti pe vinze valongwaje pisiku lipiti lila.

7. Nkuvavuzya nava mu-Sodomu nava mu-Gomola navankaya zyonti zye zipalamiye pupo, ve vaholine navanava nuluvembu ulumwamu. She valemukupapamil'ukuvembuha namavil'aganji vwelele. Shinishi vayisendeze mumwo izya kuvasunda, she vakuyimba mumwoto wa mukunjikunji.

8. She vahonzizye lelo avatlotanjozi vanava, vope vaholine navala ukuhandamany'amavili gavo. Vakusyoshel'uvumwene, vaku vaton'amaton'avapiti.

9. Uwen'u Mihayeli usongo wa vahavizya, lw'alwanga nu Setano, lwe vahanilana umuvili wa Mose, p'alemukuñil'uwene ukumuyanjala vuvinzila nukumuton'amatona ndali, uwen'alemukuyangalye lya kuti: "umwene akusundaje."

10. Avene vanava nene vakuziton'amatona zyonti na zye vatazimañile nukuzimaña. Iywene nene ywe vayimañile ywe vakulya numuvili wavo, ywe vakulya fwe yikoko iyisitanjele, ywe vakuyinanga yiywo vuvo.

11. Ve tukuti: "ye mayi

we valiyaga shyonu," she vajenzite idala lya Kayini, vayitezizye muyipuva ywa Bilyamu, she vakuluv'amalipilo. Vasyusyutilwe mumaluli ga Kola gala.

12. Avene mazota vwelele ga vupamizu. Lwe mukuhomana navo ukulya iywa vumañani, p'avene insoni nazimo ndali, pe vakuluva iywa musangwi, vakuyilela veka. Mivingo misitamvula, ge gakuyugumbana mwonti mwonti kunkungu. Mikwi ge gapululusil'amatundu, misitakuhom'insanga, mifwa havili ukufwa, ge gakumpusile namazi.

13. Ge mivilingwa ga mwasumbi ge gahalambine, ge gakulafuh'inkuzyamatwe gavo. Ge mizota mipuywavanu. Uwen'u Mulungu avavishiy'ishisi shyeshili fi uvwilu, shisitakusila nalumolumo.

14. Inza sh'avayanjiye nzila muvukuvwi vwakwe Henoki uwa vusanu navuvili ukufuma pa-Adamu ukuvazya, lw'atili: "yena ayinzil'uwene, ayinzile nimpuga zyakwe zya vafinjile zye ninji."

15. Ayinzil'ukuvalonga vonti, ayinzile ukuvamenelezya nimbombo zyonti zya vwila-

nyo vwe vakumwilanya vont'avilamulungu, namazwi gont'amahali ge vamuhalapiy'uwene vont'avatalamalandu avilamulungu."

16. Avene ve vahatalukwinkwino, ve vahataludwegano. Vakulandata muvipapilo ywavo ukujenda. Ilomu lya-vo likuyang'amazwi amadudusu. Kuminso kumuntu vali fwe ngati vakusukumila, fwane vuvatumile uvulyayintu.

17. Imwe nene mwe vamwitu mwe valyamayi imwe mukumbuhaje zye vayanzi-l'avapositili va mwene witu Yesu Cilisiti,

18. lwe vavavuzizy'imwe vatinzite: mumaha ga kumpelela pe valilemukuloleh'avatonamatona, ve vakutona ywonti, ve valilanda-t'iyipapilo ywavo ywa kumwil'u Mulungu, lwe vakujend'ulujendo lwavo.

19. Ve vuvo vakupel'ulutapunkano, she vakuti tukulandata mwe tupezilwe, u Mpepo vate nawo.

20. Nkand'imwe mwe vamwitu mwe valyamayi imwe, simuyizenjele palwalo lwa

lwitiho lwiñu ululusy'uvu-finjile, muputaje mwe mwa Mpepo mufinjile uluputo.

21. Muyisunjile mushikunzi shya Mulungu, shye shivuvatilaje. Aminso gavanje kulupepelezyo lwa mwene witu Yesu Cilisiti lwe lukwinda ukuvatwala kuvulanzi vwa mukunjikunji imwe.

22. Vamo muvapepelezyaje, ve vakuganagana muvapo haje, muvasompolaje mumwoto.

23. Vamo muvafwil'uvwila muluñilo. Namwe muñil'amenda ge gavafil'uvupamizu vwa muvili wa mbivi.

24. Uwene nene uno w'amañile ukuvuvatila ukuti mutatelemuhaje, w'amañil'ukuvaviha kuminso kuvupiti vwakwe mwe vazelu mwe vasitamazota mwe vasangalulu,

25. nkut'umwene Mulungu w'ali woka mwene, w'atuposile mwa Yesu Cilisiti umwene witu, we tumupanje nuvupiti nuvumwamu namahaninguyu, nashinishi nakuvusitakusila nalumo lumo. Amen.

ISHYITUSHIZYA SHYA

YOHANI.

1.

1 Shye shyitushizya shya Yesu Cilisiti ishi, shy'ama-mupiy'u Mulungu, ishya ku-valanganizya mumwo avanamata vakwe zye zililemukuyipela luvilo luvilo. Shye shishyo alemukumutum'u-havizya wakwe uwa kumuvuzy' u Yohani umuñamata wakwe.

2. w'ayanzile ahomeshezi-zye ninongwa zya Mulungu nuluhomeshezyo lwe lukumuyang'u Yesu Cilisiti, w'atalesile nazimo zy'aweni.

3. Ve vasangalusu nava ve nga vakuyanga pakalata amazwi ga vukuvwi ge gasimylwe mumwo mwa kalata umu, nava ve vakutejelezya, ve vakugaviha mumoyo gavo. Sh'umwaha apalamiye.

4. Nene ne Yohani nkuvasimbila mwe va muvivanza ywe yisanu nayivili ywe yili mw'Asiya. Nkuvalamuha nkuti : avalotaje nuvwila nuvwihalo uno w'alipo nashi-

nishi, uno w'alipo shima nalulwo, uno we nukwinza aliyinza havili. Vavalotaje navampopo ve vasanu navavili ve valurgamine nishitengo shya Mulungu shya vumwene.

5. Avalotaje na we Yesu Cilisiti, uhome wa nongwa umutungamu w'uhatote kuvafwe, usongo wavo vont'avamwene va muns'umu. W'atukunzite iswe, atwozi-zye mumavanda gakwe uvutalamalandu vwitu,

6. w'atupezile ukuva swe vamwene iswe, atupezile ukuva swe vashiputo va Mulungu uyise. We tumupanje nuvupiti namaha, tuhafishe nawo nakuvusitakusila nalumo lumo. Amen.

7. Yeni akwinzila mumavingo. Galimwen'aminso gavonti woka woka. Valimwená vope nava ve vamulasile. Zyope ninkolo zyonti zya muns'umu zililemukudwegana. Ena nalyoli.

8. Nene ne A nene ne O, nene ne vwando nene ne vumalilishilo ly'akuyang'u Mulungu mwene uno w'alipo nashinishi, uno w'alipo shima nalulwo, uno we nukwinda aliyinda havili, we muhatamaha gonti.

9. Nene ne Yohani ne wamwini, ne tuli swe valilani nuvuhamantanelwa nuvumwene nuvuziyhamulaha vwa Yesu, — nkuti ne Yohani nali pansungo ye vakuti we w'u Patimu izina. Mwe zyamantway'inongwa zya Mulungu nuluhomeshezyo lwe tukumuhomeshezy'u Yesu.

10. Musaña woka p'u Mpepo alemukusenda alemukumbiha pisiku lya mwene, pe ndemukuganduh'izw'ipiti mwisinda. Lye lilemukuva fwe ngati lisaji,

11. lilemukuti : izi zye ng'ukwena shinishi zy'usimbaje mwa kalata, uvatumile avamuivanza visanu navivili, nishya mu-Efesi nishya mu-Similina nishya mu-Peligamu nishya mu-Tyatila nishya mu-Salidi nishya mu-Filatelifiya nishya mu-Layodi-kiya.

12. Pe ndemukusyetunkana ndemukuti ne'izwi lye

likuyanga nane, ilelo pe lwe nsyetunkine pe ndemukwaga : yilemañale visanu navivili ywa sahabu.

13. Ilelo pahati payilemañale ipa, pe ndemukwaga : umuntu ayimiliye, ali fwe ngati mwana wa muntu. Ndemukwaga akwasit'isopelih'itali. Ndemukwaga pashifuv'ipa p'afunzil'ilamba lya sahabu.

14. Itwe lyakwe nazye nsisi zyakwe ndemukwaga zili mpe fwe ngati amasep'amazelu, fwe ngati nganda y'iguy'amajela. Aminso gakwe ndemukwaga gali cee fwe ngati umwilo wa mwoto.

15. Ivinama ywakwe ywe ndemukwaga yikumekuha fwe ngati yipond'iyizelu ywe visamiye mushintengwi. Izwi lyakwe ndemukwaga likuyanga fwe ngati izwi ly'ijenje lya minz'aminji.

16. Ndemukwaga alemil'inzota zisanu nazivili mumuhono wakwe wa kumulilo uku. Ndemukwaga shikufuma mwilomu mumwakwe ishipanga ishya vwembe mwonti mwonti ishihozu. Kuminso ndemukwaga akulama fwe ngati izuva she likulama lwe lili pitwe pamwana.

17. Ileo lwe imuweñi, pe ndemukugwa pansu kuvina-ma ywakwe, ndemukuva fwe ngati mfuye. P'uwene alemukumbih'umuhono wakwe wa kumulilo alemukuti : kwe ndali ukuñila, she nene ne Mutanzi nene ne Wakumpelele.

18. Nene ne mulanzi, nene ne nafuye, havili yeña ne nkulandila nkuval'ukufiha nakuvusitakusila nalumo lumo. Ndemile niyigulilo ywa kuvufwe niywa kuvuzimu muñove.

19. Simbaga lelo zy'ukweña, na zye zilipo shinishi na zye zililemukwinza zye zikulandata zinizi.

20. Usimbaj'impiti impwa nizya nzota zisanu nazivili zy'uweñi pamuhono wan'umulilo, nizya yilemañale yisanu nayivili ywa sahabu iyi. Sh'inzota zisanu nazivil'izi ve vahavizya va yivanza yisanu nayivili. Iywen'iyilemañale yisanu nayivili iyi, ywe yivanza yisanu nayivili.

2.

1. Uwen'uhavizya wa shivanza shya mw-Efesi we umusimbilaje utinji : ly'akuyanga wuyo w'alemil'inzota zye zisanu nazivili mumuho-

no wakwe umulilo, w'akuzyungula pahati payilemañale ywa sahabu ywe yisanu nayivili.

2. akuti : imañil'ine nimbo-mbo yaho, mbumañile nuvwahayikungule vwaho, mbumañile nuvuziyhamulaha vwaho. Nkumañil'ine iwe ukuti avavivi iwe utamañil'ukwizya navo, nkuweñ'ine lwe wavalingaga ve yayiyanga veka valemukuti iswe swe vapositili she vate vapositil'avene. Nkuweñi lw'ulemukuvaga ukuva ve valumamalenga.

3. Uloleşile ukuva nuvuyindilamalema. Nukuyimba uyimyile sh'uli nizina lyane utahatamfile mumwo.

4. Nkandi zye nkukupilila ine zy'ulesil'ishikunzi shyaho ishitanzi.

5. Kumbuhaga lelo sh'uyefile pe wamali upinduhaje, uvombaj'imbomb'intanzi zye wavombaga lulwo. Nkand'ing'ukusita, p'uliyaga nku-kwinzila luvilo luvilo, uliyaga nishilemañale shyaho nefizye ine pupo pe shyamali, inga nazile usisit'ukupinduha.

6. Izyene nene zy'uli nazyo zy'unonelezizye mumwo, zy'uzipasite imbombo zya va-Nikolayiti, ve nane mbapasite.

7. We ng'amakutwi ali nago, w'atejelezyaje zy'u Mpepo akuyivuzy'iyivanza. Uno we ng'akuvupot'uvulugu, we ndimup'ikwi lya vulanzi ukuti ly'alyanje, lye lili mwa Paladisi wa Mulungu, lili pahati.

8. Uwen'uhavizya wa shivanza shya mu-Similina w'umusimbilaje utinji : Ly'akuyanga we Mutanzi we Wakupelela, uno w'afuye, we havili akulandila shinishi

9. akuti : nkwe mbumañile nuvuhamantanelwa vwaho, nkandi we dumbwe. Nga-ñañile namatona ge vakukutona ve vakuti swe va-Yuda lwe vate va-Yuda avene, lwe va muluhomano lwa Setano.

10. Kwe ndali ukutetema iwe zy'ulilemukuyimba. Ye-ña umukwakwa alilemukuvigalila muñumba ya va muñololo vam'avamwiñu, pe mukuva mukulingwa, mukuva mukuhamantanelwa amanda ishumi. P'uyipelaj'ukuva we mutungamu iwe ufihaje nakuvufwe, pe nkwinza nkukup'ishipambwi shya vulanzi.

11. Uno we ng'amakutwi ali nago, w'atejelezyaje zy'u Mpepo akuyivuzy'iyivanza.

We ng'akuvupot'uvulugu, w'uvufwe vwa vuvili vutalimunanga napamo.

12. Uwen'uhavizya wa shivanza shya mu-Peligamu w'umusimbilaje utinji : Ly'akuyanga wuyo w'alemil'ishipanga shya vwembe mwonti mwonti uvuhozu

13. akuti : nkwe mañile ine mw'uzenzile. Sh'uzenzile mwe shil'ishitengo shya Setano. Lyope nizina lyane ulilemile uyumishizizye iwe, nulwitiho lwa kunitih'ine utahaluhana. Pope napala p'Antipa uhome wa nongwa zyane, umutungamu ula, pala pe vahamugoga mumwiñ'umu mw'azenzil'u Setano —pope ulwumishizizye iwe.

14. Nkandi ndi natwo tumo tumsi utwa kukupilila, she nazile uli navo mumwaho umu vamo ve valemile zy'u Bilyamu ahamuvuzy'u Balaka, lw'atili uvatejele hamo aha kuvazy'avana Yisilayili, naha kuly'imputile zya malungu naha luvembu.

15. Vope nava ve vazyumi-shizizye zye vakusambilizy'ava-Nikolayiti na wenewe uli navo vamo.

16. Uko lelo upindushe munsiwo, nkand'ing'ukusit'ukupinduha, p'uliyaga nkukwi-

nzila luvilo luvilo, nkulwa navo nishipanga shya mwilomu lyane ishi.

17. Uno we ng'amakutwi ali nago, w'atejelezyaje zy'u Mpepo akuyivuzy'iyivanza. Uno we ng'akuvupot'uvulugu, we nkumuyavil'u Mana wa vuzigizigi, we nkumupa nivwe lizelu, pope pivwe pupo pe nkumup'izina lipwa lye lisimvilwe, lye numo atalimañile, ilya kulimaña weka wuyo we nkumupa.

18. Uwen'uhavizya wa shivanza shya mu-Tyatila w'umusimbilaje utinji' Ly'akuyang'umwana wa Mulungu w'aminso gakwe gakwaha fwe ngati umwilo wa mwoto, we ywope niyinama ywakwe yikumekuha fwe ngati yipondo iyizelu

19. akuti: nkwe njimañil'ine nimbombo yaho, nci-mañile nishikunzi shyaho, ndumañile nulwitiho lwaho, mbumañile nuvuvombezi vwaho vw'ukuvavombel'avamwiñu, mbumañile vwope nuvuziyhamulaha vwaho. Nzimañile zyope nimbombo zyaho zya kumpelela impiti nakuntanzi zila.

20. Nkandi nkukupilila zy'u kumwolovel'umwanta-nd'u Yisibeli, w'akuti ne

mukuvwi uwene, w'akuva-vuzy'izyakwe avañamata vane akuvasonjelezya nakuluvembu nukuly'imputile zya malungu.

21. Havili imulesile ntili ingavanga p'akupinduha. Havili ndemukwaga atakasim'ukupinduha uluvembu lwakwe.

22. Yeña lelo, pe lelo nane nkumugwisizya pashitala, nkumugwisya poka nava v'avembuhaga navo. Nkuvagwisya muvuhamantanelwa vwe vwinji, inga vatakungjila imbombo zya mwantand'uno.

23. Vope navana vakwe nkuvahomanga nuvufwe. Pe yililemukumañaga iyivanza ywonti ukuti nenene ne nku-sinkamizya namumfigo namumoyo. Ne nkwinza nkuvapanga mweni un'iywakwe un'iywakwe, nkulandata mumwo mwe zivaliy'imbombo zyiñu zye mwavombaga.

24. Nkand'imwe mwe vawavo mwe va mu-Tyatila mweni, mwe muposheley'inongwa zy'avavuziyag'u Setano, mwe mutavumañil'uvwivizu vwakwe, lye vakuyang'avene,—imwe nkuvavuzya nkuti: ntalivonjezy'ukuvavegazy'u wawavo

umuligo umumwamu i-mwe.

25. Kweka kwe kwumishizya, kwe mwumishizyaje hoho he muli naho, muhafishe naho pupo pe nkwinza.

26. Wope nuno we ng'akuvupot'uvulugu nuno we ng'akuvih'imbombo zyane mumwoyo wakwe, we ndimupang'avakunzi ayipelaje ukuva w'umwene wavo.

27. Alilemukuvadima nindisa ya shijela, alilemukuvabazulanya fwe nsonta zy'ivumba, inza she nan'ampiy'utata.

28. Havili nkumupa nulu-zota lwe vakuti we unamankungulu izina.

29. Uno we ng'amakutwi ali nago, w'atejelezyaje zy'u Mpepo akuvivuzy'iyivanza.

3.

1. Uwen'uhavizya wa shivanza shya mu-Salidi w'umusibilaje utinji: Ly'akuyang'uno w'alemile nimpepo zisanu nazivili akuti nkwe nzimañil'imbombo zyaho. She vakukutaha vakuti we mulanzi nashe ng'ufuye.

2. Damuhaga uvagomwaje navamwavo ve vakwanz'ukufwa. Sh'imbombo zyaho na-

zile zitakufiha pe pavwila kuminso kwa Mulungu.

3. Kumbuhaga lelo mwe wamaposheleye mwe wamiyuye utinji natili natili, p'ujende nukuziviha mumwoyo lelo, ujende nukupinduha munsivo. Apene nene ing'utakudamuha pe nkukwinzila fwe ngati mwivayintu, p'utalimañ'ahavalilizyo hane ahakwinzil'ine.

4. Nkandi uli nago mumwo mu-Salidi gam'amazina gava ve vatagahandaminy'amenda gavo. Ve ndilemukujenda nga navo lwe vakwasit'amend'amazelu, she vahondeye.

5. Uno we ng'akuvupot'uvulugu we valilemukumu kwatizy'amasopeho amazelu. Lyope nizina lyakwe ntalilisyusyutanya mwa kalata wa vulanzi, nukulitaha kwe ndilitaha izina lyakwe nakuminso kwa tata naku vahavizya vakwe.

6. Uno we ng'amakutwi ali nago, w'atejelezyaje zy'u Mpepo akuvivuzy'iyivanza.

7. Uwen'uhavizya wa shivanza shya mu-Filatelifiya w'umusibilaje utinji: Ly'akuyang'umufinjile, we wa nalyoli, w'alemil'ishigulilo shya Davidi w'akuti nukwigula, ilelo pe numo ataliva pupo

17. Sh'ive ukuti: "she ne dumbwe ndonsile nkani ntakupotwa nayimo." Nkandi utayiwen'iwe ukuva we muzwelusu ukuva we mupelanahavwila, ukuva we wantonko, ukuva we wa nzwalo ikulemile.

18. Nkukusoha nkuti ukalaje nusahabu kukwane, w'azelufile mushintengwi shya mwoto. Ukalaje namenda amazelu ukwataje, uvumwamihitwe vwaho vwa nzwalo vutaloleshe. Ukalaje impondanya iya kuyipaha muminsogaho, pe pakuti uyeñaje.

19. Ine vonti ve nga mbakunzite ve nkuvamenelezy'amalandu gavo, nkuvasunda. Uko lelo, uyikungule lelo upinduhaje munsivo.

20. Yeña nimiliye kushilyango shyaho nkuhoñonsya kulwiji. Uno we ng'akuti nukutejelezy'izwi lyane akuti nukunigulila kushilyango, we nkwinjila mumwakwe. Ilelo pe tulilemukulya iywa shyamazuva swenti nane nawuyo.

21. Uno we ng'avuposit'uvulugu, we nkwinza nkumpa apakutendama nane pashitengo shyane shya vumwene, inza she nane ntili nuvulugu mbuposite, ntili

nukutendama ntendime nutata pashitengo shyakwe wuyoshiya vumwene.

22. Uno we ng'amakutwali nago, w'atejelezyaje zy'u Mpepo akuyivuziyivanza.

4.

1. Ilelo lwe zipitiliye zinizi, pe ndemukweña ndemukwag'ishilyango shyigusile kumwana. Ndemukwaga izw'itanzi lila lye nkaga likuyanganane lyali fwe ngati lisaji, lye ndemukwaga likuti: zuvag'ipa nkulanje zye zikwianza pisinda.

2. Pe pashezi ndemukwaga u Mpepo akusenda. Pe ndemukwaga: ishitengo shya vumwene shili kumwana! Pamwana pashitengo pe ndemukwaga woka atendime pupo.

3. Uwene w'atendime pupo ukumweña pe ndemukwaga ali fwe ngati ivwe lya Yasipinilya Salidyoni. Ndemukwaga nigombogombo lishilivizizy'ishitengo shya vumwene. Ukwena pe lilemukuva fwe ngati Simalakiti.

4. Havili ndemukwaga iyitengo amashumi gavili navyine yilivizizy'ishyen'ishitengo shya vumwene, yishivisile pahati. Havili ndemu-

kwaga payitengo yiniyi pe vatendime avasongo avahatashivanza amashumi gavili navane. Ndemukwaga vakwasit'amasopeho amazelu niyipambwi ywa sahabu pamatwe.

5. Ndemukwaga nimesyo nukugulum'imyula numuligimbo! Ywe ndemukwaga yikufuma mwe mushitengo shya vumwene. Ndemukwaga ninkozyo zya mwoto zisanu nazivili zikwaha zilungamine nishitengo shya vumwene. Inkozyo zinizi zye mpepo zya Mulungu zye zisanu nazivili.

6. Havili kushyeni shya shitungo shya vumwene pe ndemukwaga: ali fwe ngati usumbi wa magalasi. Ndemukwaga akuloleha fwe ngati ivwe Iya Shililila. Ndemukwaga namuhati mushitungo shya vumwene mwmwo mwonti namuluvazu mushitengo shya vumwene ndemukwaga: iyipuma yili yine, yili namonso mwonti mwonti nakuvwa kwitwe ipa nakuvwa kuvinama kula!

7. Ishyen'ishipuma ishitanzi shye ndemukwaga shiholine ninsama. Ishipuma shyamwavo ishya vuvili shye ndemukwaga shiholine nin kambaku. Ishipuma shya

vutatu shye ndemukwaga kuminso shyali fwe ngati muntu. Ishya vune ishipuma shye ndemukwaga shiholine nipula lye likwelela.

8. Havili iyipuma ywe yine yiniyi, ywe ndemukwaga yili niywapa, ishi umutanda ishi umutanda. Ywope ndemukwaga minso matupu namunzi namuhati. Ndemukwaga yitakutuzya, shima nashyamusaña nashyavusiku yikutel'ulwimbo yikuti: "Mufinjile mufinjile mufinjile umwene Mulungu, umuhataamaha gonti, w'alipo shima, w'alipo nashinishi, we nukwinza akwinzaga havili."

9. Ilelo pe ndemukwaga shima lw'iyipuma iyi yikumuyanga nuvupiti nulushindiho nukumugwil'ulupi uwen'uno w'atendime pashitengo shya vumwene, w'alipo shima nakuvusitakusila nalumo lumo,

10. pe ndemukwaga avasongo avahatashivanza amashumi gavili navane, pe ndemukwaga vakuyitaga kuminso kul'uno w'atendime pashitengo shya vumwene, vakumukupamilil'uno w'alipo shima nakuvusitakusila nalumo lumo. Pe ndemukwaga ywope niyipambwi ywavo vakutaga panshi kushyeni kushi-

tengo shya vumwene, vakwimba vakuti

11. “Uhondey’iwe we mwenne, we Mulungu witu, uhondeye ukuposhela nuvupiti nulushindiho namaha. Sh’iwe upezile ywonti, nashe ywalipo na she ywapelilwaga lwe lukasamo lwaho lutupu wenewe.”

5.

1. Ndemukweña ndemukwaga w’atendime pashitengo shya vumwene alemil’ukalata mumuhon’umulilo. Ndemukwag’ukalata uno vashimile mwonti namuhati nakunzi. Ndemukwaga vavulemezinye nutulemezanyo tusanu natuvili.

2. Ndemukwaga uhavizya wa maha akuvilishil’izw’ipiti akuti: unanu ahondeye nukukupul’ukalata uno nukusatul’utulemezanyo twakwe?

3. Pe ndemukwaga nakumwana napansi nakunsi kuvuzimu atalipo numo nuwa kuman’ukukupul’ukalata uno nuwa kweña muhati.

4. Pe ndemukukuta nkani amansozi ine, she nazile vatakwaga numo nuwa kukupul’ukalata uno nuwa kweña muhati.

5. Pe wok’usongo umuha-

tashivanza mwe vavaliye alemukuyanga nane alemukuti: kwe ndali ukukut’amansozi. Nkwe Nsama ya muluho lwa Yuda, we Lizi lya mwa Davidi, w’aluy’uvulugu avuposite. W’akukupula nukalata uno nutulemezanyo twakwe twe tusanu natuvili utu akwigula wuyo.

6. Pe ndemukweña ndemukwaga pahati napashitengo shya vumwene napayipuma ywe yine napavasongo avahatashivanza, pe himiliye Ahagonzi. Ndemukwaga hali fwe ngati havolilwe. Ndemukwaga hali nimpembe zisanu nazivili naminso gasanu nagavili. Sh’aminso aga zye mpepo zisanu nazivili zya Mulungu, zy’azitumile kunsi zyonti.

7. Ilelo pe ndemukwaga: Ahagonzi iha hakwinza, hakusend’ukalata uno mumuhono umulilo w’uno w’atendime pashitengo shya vumwene.

8. Ilelo lwe haposheley’ukalata, pe ndemukwaga niyipuma ywe yine navasongo avahatashivanza vonti amashumi gavili navane, vonti vakuyitaga panshi kushyeni ku-Hagonzi. Ndemukwaga

vonti valemile namapango muñove, un' ilyakwe un'ilyakwe, nimbiga zya sahabu, zye ndemukwaga zyizuye niywa kusushizya. Agen'amosi zye mputile zya vafinjile.

9. Ndemukwaga vakwimb'ulwimb'ulupwa vakuti: "Uhondey'iwe ukuposhel'ukalata. Uhondey'iwe nukwigul'utulomezanyo twakwe, she wavolilw'iwe. Umukaliy'u Mulungu namavanda gaho vonti ve vafumile namunkolo zyonti namunjango zyonti namuvantu vonti namunsi zyonti.

10. Uvapezil'ukuva vawmwene, uvapezil'ukuva vashiputo va Mulungu witu. Ilelo pe valiyipel'ukuva vawmwene munsi mula."

11. Pe ndemukweña ndemukwaga nkwiw'izwi nilya vahavizy'avinji ve vazyunginy'ishitengo, nilya yipuma yila nilya vasongo avahatashivanza vala. Uvwinji ndemukwaga vinji nalyoli.

12. Ve ndemukwaga vakuyang'izw'ipiti vakuti: "Hahondeye Hagonzi he havolilwe ukuposhela namaha nuvudumbwe ninjele ninguyu nulushindiho nuvupiti nulutimo."

13. Pe ndemukwaga ywont'i yipelelwa yikuyanga, ni-

ywa kumwana niywa pansiniywa kungsi kuvuzimu niywa pa sumbi ywonti naywe yili mumwo mwonti, ndemukwaga yikuyanga yikuti: "Nuno w'atendime pashitengo shya vumwene na-Hagonzi tumupanje nulutimo nulushindiho nulutiniho namaha shima nakuvusitakusila nalumo lumo."

14. Pe ndemukwaga iyipuma yila ywe yine yikuti: Amen! Vope navasongo avahatashivanza vala ndemukwaga valemukuyitaga pansini ukuputa kwa Mulungu.

6.

1. Pe havili ndemukweña ndemukwaga Hagonzi higu ye hoka ahalemezanyo hatula twe twali tusanu natuvili. Pe ndemukwaga iyipuma yin'iyi, shyoka shilemukunit'ine izw'ipiti, shikuti: nzagaga uyeñe! Lyali fwe ngati imyula ikuguluma.

2. Pe ndemukweña ndemukwaga: imfwalasi, inzelu. Ndemukwaga alimbiye pupo wok'umuntu. Ndemukwaga alemil'uvuta muñove. Ndemukwaga vakumuzwih'ishipambwi. Alemukuvuha alemukukonzy'insi. P'alemu kival'ukuzipot'insi.

3. Pe ndemukwaga Hagonzi higuye nahalemezanyo havuvili. Pe ndemukwaga ishipuma shya vuvili shikunita shikuti : nzagaga uyeñe !

4. Pe ndemukwaga : imfwalasi yamwavo, y'ili cee fwe ngat'umwoto, ikufuma. U-wene w'alimbiye pupo we ndemukwaga vakumup'ukuti afwulaj'uvwihalo munsu, pe pakuti avantu vagogana je. Ndemukwaga vakumupa nishipang'ishipiti.

5. Ilelo pe ndemukwaga higuye nahalemezanyo ha vutatu. Pe ndemukwaga shikunit'ishipuma shya vutatu shikuti : nzagaga uyeñe ! Pe ndemukweña ndemukwaga : imfwalasi, inilu. Ndemukwaga w'alimbiye pupo alemil'ishilinjilo mumuhono wakwe.

6. Ndemukwaga izwi likufuma mwe muyipuma ywe vine yila likuti " ishyivo shyoka shya ngana pandalama yoka ! iywivo yitatu ywa vulezi pandalama yoka ! Agen'amavula namampensya kwe ndali ukugananganya suti."

7. Ilelo pe ndemukwaga higuy'ahalemezanyo ha vune. Pe ndemukwaga izwi lya shi-

puma shya vune likunita likuti : nzagaga uyeñe !

8. Ilelo pe ndemukweña ndemukwaga : imfwalasi, ingulutushizu. Ndemukwag'uwene w'alimbiye pupo we Kufwa izina lyakwe. Ndemukwaga vulandatine nawo na vwe vuzimu. Ndemukwaga ve vavili vanava avapiye ulumpanda lwoka lwa nsi, alesile lutatu, pe pakuti avantu vafwanje nshipanga ninzala nimpungo nivikoko ywa nsi.

9. Ilelo pe ndemukwaga higuy'ahalemezanyo ha vusanu, pe ndemukwaga yilipo kungsi kushifinjilo shya kufinjila pupo iyinzyunguli ywa vantu ve vavolilwe she vemitisil'izwi lya Mulungu, she nukuliyanga apazelu valiyanzile.

10. Ve ndemukwaga vakuvilishila vakuti : pasyaye vuli, we Mukonzyamwonti we mufinjile, we wanalyoli ? Ushili ingavanga nashinishi nukuvalonga nukuvalanduzya amavanda gitu vala ve vasamiye munsu ?

11. Pe valemukuvakwati-zy'amasopeho amazelu, un'ilyakwe un'ilyakwe, valemukuvavuzya valemukuti : mwizyaje suti. Suti vamali-

lizyaje vafihaje vope navañamata avamwiñu navamwiñu, ve vakugojelwa vope inza she mwagozilwe namwene-mwe.

12. Ilelo pe ndemukwaga higuye nahalemezanyo ha mutanda. Pe ndemukwaga ins'ikuyinga te kuyinga ndali. Ndemukwaga nizuva lyilufile lili fwe ngati ifuko lya makaka uvwilu. Ndemukwaga wope numwezi wonti ashemime fwe ngati mavanda.

13. Ndemukwaga zyope ninzota zya kumwana zikulagala pansu, zihonzizye fwe makuñu g'ituvu ge gakugwa kunkung'impiti ing'ikuliynzya.

14. Lyope nivingo ndemukwaga likwepa fwe hapepeli ha kalata lw'umuntu akuhazinga. Gope namagamba gonti galemukwepa pupo pe gali. Zyope ninsungo zilemukwepa pupo pe zyali.

15. Pe ndemukwaga vonti navamwene va munsu nava-hombe avapiti navatwale va vulugu navadumbwe navamaha navazya navasatushe vonti valemukuziyihama muninga namumavwe ga mumagamba.

16. Ndemukwaga vakuya-

nga nago namagamba vaku-yanga nago namavwe vakuti: simutugwile mutuziyishe nakuminso kul'uno w'atendime pashitengo shya vumwene nakuvuhalazu vwa Hagonzi.

17. She lyinzil'isiku lipiti lya vuhalazu vwakwe. Unanu akw'asimpaje?

7.

1. Ilelo lwe zipitiliye zinizi, pe ndemukwaga avahavizya vane vimiliye payipembe ywe yine ywa nsi. Ndemukwaga valemil'inkungu zye zine zya munsu, she vatili inkungu itayugulaje napansi napasumbi napamakwi gonti.

2. Havili ndemukwaga: uwanwavo uhavizya akuzuva akufuma kuvutukulo vw'izuva. Alemil'ishilemezanyo shya Mulungu w'alipo. We ndemukwaga akuvilishil'izw'ipiti akuvavilishil'avahavizya vane vala ve vavapiye ukunanga ninsu nusumbi.

3. Ndemukwaga akuti: kwe ndali ukunanga ninsu nusumbi namakwi. Suti tuvalemezanye pashyeni ishilemezanyo shya Mulungu witu avañamata vakwe.

4. Pe ndemukwaga vakuva-

vazya avalemezanye nishilemezanyo vakuti vali 144,000 ve vahavalemezanyaga minkolo zyonti zya vana Yisilayili mwe zivaliye.

5. Mulaho lwa Yuda vavalemezinye 12,000. Mulaho lwa Lubeni vavalemezinye 12,000. Mulaho lwa Gati vavalemezinye 12,000.

6. Mulaho lwa Aseli vavalemezinye 12,000. Mulaho lwa Nafutali vavalemezinye 12,000. Mulaho lwa Manase vavalemezinye 12,000.

7. Mulaho lwa Simeyoni vavalemezinye 12,000. Mulaho lwa Levi vavalemezinye 12,000. Mulaho lwa Yisashali vavalemezinye 12,000.

8. Mulaho lwa Sabuloni vavalemezinye 12,000. Mulaho lwa Yosefu vavalemezinye 12,000. Mulaho lwa Benyamini vavalemezinye 12,000.

9. Ilelo lwe zipitiliye zinizi, pe ndemukweña ndemukwaga impug'impiti ya vantu, ve numo atavavazyaje ve vafumile namunsi zyonti namunkolo zyonti namuvantu vonti namunjango zyonti. Ndemukwaga vimiliye vakulungamana nishitengo shya vumwene, vakulungamana naho na-Hagonzi. Ndemukwaga vakwasite namasopeho

amazelu. Ndemukwaga valemile namancinda muñove zyavo.

10. Ndemukwaga vakuvilishil'izw'ipiti vakuti: "Uvuposhi vwe tuposhilwe iswe, vwa we Mulungu witu, w'atendime pashitengo shya vumwene, na vwa Hagonzi.

11. Ndemukwaga vonti nahavizya ve vazyunginye nishitengo shya vumwene vashivisile pahati, vavazyunginye navasongo avahatashivanza vavavisile pahati vope, vavizyunginye niyipuma ywe yine vavivisile pahati ywope. Ve ndemukwaga vakuyitaga pansu kushyeni kushitengo shya vumwene, vakukupama pansu vakuputa kwa Mulungu

12. vakuti: "Ameni, nulutimo nulutiniho ninjele nulupi nulushindiho namaha ninguyu tukuleta kukwaho we Mulungu witu shima nakuvusitakusila nalumo lumo. Ameni."

13. Pe wok'usongo umuhatashivanza alemukumbuzy'ine alemukuti: avene vonti ve vakwasit'amasopeh'amazelu ve vonu, amw'uvamamile, vafumile kwi?

14. Ine ndemukwamula ndemukuti: mwene uvamamile wenewe. Uwene alemu-

kumbuzya alemukuti : ave-
ne vanava ve vuvo ve vafu-
mile muvuhamantanelwa u-
vupiti vula, ve vuvo v'ama-
sopheho gavo vatili nukuga-
handa vatili nukugazelu-
fwa mumavanda ga Hago-
nzi.

15. Zye zizyo shinishi vaku-
lungamana nishitengo shya
Mulungu. Vakumuvombela
muñumba yakwe imfinjile
nashyamusaña nashyavusi-
ku. Ilelo wop'uwen'uno w'a-
tendime pashitengo shya vu-
mwene aliyipel'ukuv'ihema
lyavo.

16. Avene italilemukuvuyi-
zya nukuvalum'inzala, vata-
lilemukuvuyizya nukwumi-
lwa aminzi, litalilemukuvu-
yizya nukuvoshy'izuva, ha-
tatalilemukuvuyizya nuku-
vatukutizya ahasañ'ahanji
inga honu.

17. Sh'ahene Hagonzi he
hali pahati pashitengo, he
halivadimaga, halivajenzya
kuyiduda yipelavulanzi ywa
minzi. Wope u Mulungu ali-
vasyumul'amansozi mumi-
nso.

8.

1. Ilelo pe ndemukwaga hi-
guy'ahalemezanyo ha vusa-
nu navuvili. Pe ndemukwa-
ga kumwana kuyipezil'ukuva

mwa, kulinzile pahavalilizyo
ha nusu.

2. Pe ndemukwaga vahavi-
zya vasanu navavili vala ve
vimiliye kuminso kwa Mulu-
ngu, ve ndemukwaga vaku-
vap'amasaji gasanu nagavili.

3. Pe ndemukwaga ayinzile
wamwav'uhavizya, alemuku-
palamana nishifinjilo shya
kufinjila pupo ukwimilila.
Ndemukwaga alemil'uluviga
lwa kusushizy'amosi lwa sa-
habu muñove. Ndemukwaga
vakumup'utwa kusushizy'u-
twinji, utwa kusanganya ni-
mputo zya vafinjile vonti pa-
shifinjilo shya kufinjila pupo
shya sahabu, shye shilunga-
mine nishitengo shya vu-
mwene.

4. Pe ndemukwag'ilyosi lya
twa kusushizya likuzuva po-
ka nimputo zya vafinjile, li-
kufuma mumuhono wa havi-
zya w'ali kuminso kwa Mu-
lungu.

5. Pe ndemukwaga uhavi-
zya akusend'uluviga lwa ku-
sushizy'amosi, p'akusend'u-
mwoto pashifinjilo shya ku-
finjila pupo, akwizuzya mu-
luviga lwa kusushizy'amosi,
akulutaga pe pansu. Ilelo pe
ndemukwaga nkwiyya nu-
muligimbo nuluñanto lwa
mýula nimesyo zya mýula
nukuying'insi.

6. P'avahavizya vasanu navavili vala ve vavapiy'amasaji gasanu nagavili, ve ndemukwaga vakuyiyananya vakuti tuhomaj'amasaji gitu.

7. Pe ndemukwaga akuhom'umutanzi. Ndemukuganduha: nintalala numwoto yisangine namavanda. Vwe ndemukwakga yikutajilwa pe pansu. Pe ndemukwaga ninsi ipiye ulumpanda lwoka, lussyay'ukupwa ulumpanda luvili. Ndemukwaga namakwi gapiye ulumpanda lwoka, lussyay'ukupwa ulumpanda luvili. Ndemukwaga isole lyont'ilyolo lipiye.

8. Pe ndemukwaga uhavizya uwa vuvili wope akuhom'isaji. Pe ndemukwaga: hantu, hali fwe ngat'igamba likupwa umwoto, hakutajilwa mwa sumbi. Ilelo pe ndemukwaga usumbi agalunkine ayipezil'ukuv'amavanda ulumpanda lwoka lwasyal'ulumpanda luvili.

9. Ilelo pe ndemukwaga ipipelelwa iyipuma ywa mwa sumbi ywe yikufut'umuyu yifuye ulumpanda lwoka, lwasyal'ulumpanda luvili. Ndemukwaga zifuye ninsitima ulumpanda lwoka, lwasyal'ulumpanda luvili.

10. Pe havili ndemukwaga uwa vutatu uhavizya akuhom'ilyakwe isaji. Ilelo pe ndemukwaga lukusatuha kumwana uluzota lupiti lwe lwapwang'umwoto, luholine nuluhozyo. Ndemukwaga lukugwa napamajenje ulumpanda lwoka lwasyal'ulumpanda luvili, napaviduda ywa minzi.

11. Ilyen'izina lya luzota lunulu ndemukwaga vakuti intulembe. Pe ndemukwaga amajenje gakuyipel'ukuva ntulembe gope ulumpanda lwoka, lwasyal'ulumpanda luvili. Ilelo pe ndemukwaga avantu vakufwa ve vinji aminzi, she gayipezl'ukuva mahali gope.

12. Pe havili ndemukwaga uhavizya wa vune akuhom'ilyakwe isaji. Ilelo pe ndemukwaga lukuhomilw'ulumpanda lwoka lwasyal'ulumpanda luvili nulw'izuva nulwa mwezi nulwa nzota. Vwonti vilemukwilupa ulumpanda lwoka lwasyal'ulumpanda luvili. Nashyamusaña vilemukusit'ukulama ulumpanda lwoka nashyavusiku vovulo.

13. Pe ndemukwaga ndemukwag'ipula lyoka likwelela likudumunsanya napahati

iya kumwana. Ndemukwaga likuyang'izw'ipiti likuti : ye mayi we, ye mayi we, ye mayi we, vonti ve vazenzile pe pansu, amazwi ga masaji ga vahavizya vatatu ve vasyaye ukuhoma shinishi.

9.

1. Pe ndemukwaga akuhoma'ilyakw'isaji uwavusanu uhavizya. Pe ndemukwaga uluzota lusatusile kumwana luguye pansu, lwe ndemukwaga vakulup'ishigulilo shya kushiliva shya ngolongo.

2. Pe ndemukwaga ulwene lukwigula kushiliva shya ngolongo. Ilole pe ndemukwaga likuzuva likufuma mushiliva mumwo ilyosi lili fwe ngati ilyosi lya shijele nkanyo shya njelwa. Ndemukwaga nizuva liyipezil'ukuva shisi na kwe kumwana kwonti kwope ndemukwaga kuyipezil'ishisi lye lyosi lya mushiliva linili.

3. Havili ndemukwaga numakanta akufuma mulyosi mumwo akugwa pansu. Ndemukwaga akupelwa amaha ge gali fwe maha ga nkoña zya munsu.

4. Ndemukwaga vakuvuzy'umakanta vakuti : uleshe

ukunanga nisole lyonti munsu numulemywi wonti namakwi gonti. Uvanangaje veka ve vantu ve nga uyazile vate naho ahalemezanyo ha Mulu-ngu pashyeni.

5. Ndemukwaga vatamupiy'amaha aga kugojel'avantu ndali, ndemukwaga vamupiyega aka kuvizizya amezigasanu. Ukuvava mwe akuvavila ndemukwaga kuli fwe ngati zikuvavil'inkoña inga zimulumil'umuntu.

6. Musañ'uno p'avantu valianza nkan'ukufwa havili vapotwaje. Valisungwa valitinji inga twafwanga, nkand'uwen'uvufwe alivashimbila.

7. Ukwen'ukuholana umakanta uno ndemukwaga ali fwe ngati mfwalasi zye ziyaninye zya kulwil'uvulugu. Pitwe ndemukwaga akwasite fwe yipambwi ywa sahabu. Kuminso kwe ndemukwaga ali fwe vantu.

8. Zyope ninsisi ndemukwaga ali nazyo, zyali fwe nsisi zya vantanda. Amino ndemukwaga gali fwe minoga nsama.

9. Payifuva ndemukwaga akwasite fwe ngati yizigashifuva ywa yijela. Ndemukwaga iywapa yikukuta fwe ngati mageleti ga mfwalasi

zye ninji zye zikushimbila muvulugu.

10. Havili ndemukwaga ali ninsinda fwe zye zya nkoña, zyoze nimbolela zilemukuva kunsongo. Ikel'agen'amaha aga kuvizizy'avantu amezi gasanu ge ndemukwaga gali mwe munsinda mumwo.

11. Ndemukwaga ali numwene wakwe, w'uhavizya wa mungolongo. Izina lya-kwe mushi-Hebuli we Abadoni, mushi-Giliki we Apolyoni.

12. Izya kuti: "Ye mayi we" intanzi zye zipitiliye lelo. Yeña zisyaye ukwinza izya kuti "Ye mayi we" zivili zye zikulandata mwisinda pal'izi.

13. Pe havili ndemukwaga wope na we wa mutanda uhavizya akuhom'ilyakwe isaji. Pe ndemukwaga izwi lyoka lifumile muyipembe yine ywa shifinjilo shya sahabu ishya kufinjila pupo shyeshi-lungamine nu-Mulungu.

14. Ndemukwaga likuya nga kwa havizya wa mutanda w'ali nisaji likuti: uvasatule avahavizya vane vala, ve vakunzilwe pijenje lipiti lya Yefulati.

15. Pe ndemukwaga vaku-

satulwa avahavizya vane vala, ve vayaninye nzila ukuti vinze vasatulwaje pe pahalilizyo hanaha, we musaña wununo, we mwezi wununo, we mwaha wununo, pe pakuti vinze vavagogaje avantu ulumpanda lwoka, valesh'ulumpanda luvili.

16. Ndemukwiyw'uvwinji vwavo mwe vavaliye avalwawulugu avalimbilamfwalasi, valemukuvavazya valemukuti vali mpuga zye ninjinkani.

17. Izyen'imfwalasi zye zyanitushizyaga ine, zye ndemukuzyeña vovulo. Ndemukwaga vope nava ve valimbiye pupo vakwasit'iyizigashifuva ywa mwoto, yimo yilemukuva cee fwe ngati mavanda, yimo yilemukuva fwe ngati mulembo wa yipiliti. Ndemukwaga amatwe ga mfwalasi gali fwe ngati amatwe ga nsama. Mumalomu gavo ndemukwaga akufuma numwoto nilyosi niyipiliti.

18. Ilelo pe ndemukwaga avantu vakufwa ulumpanda lwoka vakusyala avalumpanda luvili, vakufwa intipo zitatatu izi, niya mwoto niya ilyosi niya yipiliti ywe yikufuma mwilomu mumfwalasi zila.

19. Sh'agen'amaha ga

mfwalasi zinizi gali na mwe mumalomu na mwe munsinda zyaivo. She nsinda zyaivo zili fwe njoha, zyoipe zili namatwe. Ilelo zye zizyo ziku vanang'avantu.

20. Ilelo pe ndemukwaga avanj'avantu ve vaponil'ukufwa intipo zinizi, ve ndemukwaga vatakupinduha vatakuleh'imbombo zya nove zyaivo. Ndemukwaga vatakuleh'ukuputa nakumpepo inkandamanu nakumalungu ga sahabu naga feza naga yipondo naga mavwe naga makwi, ge nukweña gatakweña nukwiywa gatakwiywa nukujenda gatakujenda.

21. Ndemukwaga vatakupinduha nuvugozu vwavo vwe vakugog'avantu nuvwanaga vwavo nuluvembu lwavo nuvwiyi vwavo.

10.

1. Havili ndemukwaga uwamwavo uhavizya uwa maha afumile kumwana akwiha. Ndemukwaga akwasit'ivingo, pitwe ndemukwaga akwasit'igombogombo. Kuminso ndemukwaga ali fwe ngati izuva. Iyinama ywakwe yilemukuholana namilo ga mwoto.

2. Mumuhono wakwe nde-

mukwaga alemil'ahakalata ahakupule. Pe ndemukwaga ishinama shyakwe ishya kumulilo ahanile pasumbi, ishya kumumongo ahanile pansi insi.

3. Pe ndemukwaga akuvilishil'izw'ipiti lelemukuholana ninsama ukuvuna. Ilelo lw'akuvilishila, pe ndemukwaga imyula zye zisanu nazivili zyoipe zikuñanta ilyavo izwi.

4. Ilelo lwe zikuñant'imyula zye zisanu nazivili zinizi, p'ine ndemukuti nsimbe. Pe ndemukwaga izwi likufuma kumwana likuyanga nane likuti: ulemezanye vwelele zye zinansite imyula zye zisanu nazivili, ukwen'ukusimba kw'utazisimbaje.

5. P'uhavizya we nazile ayimiliye napasumbi napansi we ndemukwaga akuvusy'umuhono wakwe wa kumulilo akusonta kumwana.

6. Ndemukwaga akulapila mul'uno w'alipo shima nakuvisitakusila nalumo lumo, w'apezile niya kumwana na ywe yili mumwo ywonti, niya pansi na ywe yili mumwo ywonti nusumbi na ywe yili mumwo ywonti. Ndemukwaga akulap'akuti: umwaha akusil'atakuva.

7. Nkandi lwe lyinzil'izwi lya havizya wa vusanu navu-

vili, lw'alihom'ilyakw'isaji, pe zikusililishil'izya vuzigizigi izya Mulungu, inza sh'ahavavuzuy'inongw'ininza avana-mata vakwe wuyo navakuvwi.

8. Havili ndemukwaga izwi lila lye nkiywa, lye lihafuma kumwana, lye ndemukwaga likuyanga nane havili likuti : valaga usend'ahakalata ahakupule hala h'alemile muñove uhavizya ula w'ayimiliye napasumbi napansi.

9. Pe ndemukvala kwa havizya ndemukulav'ahakalata hala. Pe ndemukwaga uwen'akuti : ale ulyanje honti. Muhati mwe hakukuvava, nkandi mwilomu mwe hakuva hanonu fwe ngat'uvwushi.

10. Pe ndemukuposhel'ahakalata hala muñove zya havizya, inga pe ndemukulya honti. Mwilomu lyane mwe halemukva hanonu fwe ngat'uvwushi, nkandi lwe ndiye, pe mulemukuvava muhati.

11. Pe ndemukwaga uwen'akumbuzy'ine akuti : pakuti uvuyizyaje ukuvakuvwa navantu ninsi ninjango navamwene ve vinji.

11.

1. Havili ndemukwaga vakump'itete lilemukuholana nindisa ya kulinjila valemu-

kuti : vuhaga, lingaga niñumba ya Mulungu imfinjile nishifinjilo shya kufinjila pupo, uvalingaje nava ve vakuputa muñumba mumwo.

2. Ulwen'uluvungano lwa muluvazu muñumb'imfinjile ñene, lwe ululeshe kwe kunzi utalulingaje, she lwe mbapiy'avakunzi. She yope ninkay'imfinjile valiyihañanjila vuvo amez'amashumi gane nagavili.

3. Pe ndilemukuvap'amaha avantu vane vavili avahomeshezyanongwa zyane. Ve valilemukukuvwa mumwo amanda 1260, valilemukukwat'inkus'inezya pamuvili.

4. Avene vanava ge mavula gavili gala, zye ñale zivili zila zye zyimiliye kuminso kwa mwene kumuhatansi yonti.

5. Apene pe nga wok'akuti mbananje vanava, p'umwoto akufuma mumalomu gavo akumulya. Akuvamal'avalugu vavo. We ng'akuti ve mbanangaje vovulo, we pakuti vamugogaje.

6. Avant'uva vali namaha aga kwigala kumwana shima amanda ge vakukuvwa uvukuvwa vwavo, pe pakuti itatoñ'imyula. Gope namajenjeimbapiy'amaha aga kugagalula ukuti gayipelaj'ukuva

mavanda. Yope ninsi mba-piy'amaha aga kuyihoma nintipo shima lwe nga vakasime vuvo.

7. Apene nene lwe nga vazizil'ukumalilizya imbombo yavo ya kuhomeshezy'ingwa, p'ishintu shye shikuzuva shikufuma kushiliva shya ngolongo, pe shililwa navo uvulugu, shilivapota, shilivagoga nukuvagoga.

8. Agen'amayimba gavo ge galivanga pamagulumo munkay'impiti, ye vakuti mwe mu-Sodomu mwe mw'Egipiti, lwe vakuyanga mwa Mpepo. Mwe vamuhomeleye pashihovenkanyo na we mwene wavo.

9. Ilelo pe navantu ninkolo ninjango ninsi, vonti valigen'amayimba gavo amanda gatatu ninusu iya vune, valilemukuvalessya inga vazile vamo vakuti tusyilaje amayimba gavo.

10. Ilelo pe vonti ve vazenzile pans'ipa, valilemukuseshela lwe vazile vafuye valilemukudova. Valilemukutumilana niywa kupana. Sh'avakuvwi ve vavili vanava vayimywaga vonti ve vazenzile pamwana pansu.

11. Ilelo lwe gashilinkin'amanda gatatu ninusu iya vune, p'umuyu wa vulanzi ale-

mukufuma kwa Mulungu alemukwinjila mumwavo. Pe valemukuvuha valemukwimilila iyinama ywavo. Ilelo p'ishitetemwi shilemukuva-gwila ishyinji vuvo ve vaha-venaga.

12. Ilelo pe valemukwag'izw'ipiti lifumile kumwana likuvavuzya likuti: muzuvaj'ipa. Pe valemukuzuva kumwana mwivingo, valemukuveña navalugu vavo.

13. Ilelo pe pahavalilizyo huho, p'ilemukuying'insi, te kuyinga, yope ninkaya ilemukumongonkana ulumpanda lwoka, lwasyal'ulumpanda lusanu nalune. Ilelo pe valemukujenda nukufwa kwe kuyinga kwa nsi avantu amazina 7000, vont'avamwavo ishitetemwi shilemukuva-gwila nkani. Ilelo pe valemukumup'uvupiti u Mulungu wa kumwana.

14. Izya kuti "Ye mayi we" izya vuvili zisizile, zisyay'ukwinza luvilo luvilo izya vutatu izya kuti "Ye mayi we."

15. Havili ndemukwaga wope nuwa vusanu navuvili uhavizya akuhom'ilyakw'isaji. Pe ndemukwaga gakupongomoh'amazwi amapiti

kumwana gakuti: “Uvumwene vwa nsi yonti vuyipezil’ukuva vwa mwene witu nuvwa Cilisiti wakwe. Alilemukuva mwene wuyo shima akuval’akufiha nakuvusitakusila nalumo lumo.”

16. Pe ndemukwaga avasango avahatashivanza amashumi gavili navane vala, ve vakulungamana nu-Mulungu ukutendama payitengo ywavo, ve ndemukwaga vakuyitaga pansi vakukupama vakuputa kwa Mulungu

17. vakuti: “Tukugw’ulupi kukwaho tukuti wasalipa we Mulungu we mukonzayonti, w’ulipo nashinshi, we walipo shima, she twazile usenzit’amaha gaho amapiti, uyipezil’ukuva we mwene lelo.

18. Avakunzi vasambusile ukuyitwa, pe vulemukwinza uvuhalazu vwaho. Alemukwinza wope numwaha wa kulonga navafwe, uwa kuva p’amalipilo avanamata vaho avakuvwi navafinjile vaho nava ve vakuliñil’izina lyaho, navansi navapiti. Alemukwinza numwaha wa kuvatupula ve vakutupul’insi.

19. Ilelo pe ndemukwaga inumba imfinjile ya Mulungu kumwana ikwiguha. Ndemukwaga insandiko ya lwiti-

nkano lwakwe ikuloleha kumwana kwakwe. Ilelo pe ndemukwaga: nimesyo zya myula numuligimbo nuluñanto lwa myula nukuyinga kwa nsi nintalala ininji.

12.

1. Pe ndemukwaga alolesil’umumfindango umupiti kumwana. Ndemukwaga, mwantanda, akwasit’izuva fwe mwenda. Ndemukwaga umwezi ali kungsi kuyinama ywakwe, ayimiliye pupo. Ndemukwaga pitwe akwasite inzota ishumi nazivili fwe ngati shipambwi.

2. Ndemukwaga ayijenziye, ndemukwaga akuyishi ma akuyipinta ahamantani lwe nkani lw’akupap’umwana.

3. Havili ndemukwaga alolesile nuwamwavo umumfindango kumwana. Ndemukwaga injoha isikisiki impiti ya mwoto, y’ili namatwe gasanu nagavili, y’ili nimpe mb’ishumi. Pamatwe gakwe ndemukwaga ikwasit’iyipambwi yisanu nayivili.

4. Ndemukwaga ulusinda lwakwe lukukwes’inzota zya kumwana ulumpanda lwo-ka lwasyal’ulumpanda luvili, lukuzitaga pansi. Nde-

mukwag'injoha isikisiki yimiliye ikulungamana numwantanda lw'alemukupap'umwana pupo, ikuti ing'amupafile pe nkwinz'ukumuly'umwana.

5. Pe ndemukwag'amupafil'umwan'umwanayuli uwa kuvadima nindisa ya shijela ava munsizi yonti. Pe ndemukwaga umwana asompolilwe vavazile nawo kwa Mulungu kushitengo shyakwe shya vumwene.

6. Ndemukwaga umwanta nda ashimbiliye mulwugwamwe Mulungu amamuyana niziye nzila pavuyo. Mw'alemukunilila ukuti mwe vamusungaje amanda 1260.

7. Pe ndemukwaga: vulugu, vukulwa kumwana! NuMikayeli navahavizya vakwe vakulwa na lye lisikisiki. Lyope nisikisiki navahavizya vakwe ndemukwaga vakulwa.

8. Ndemukwaga lipositwe. Ndemukwaga vatavapiye napamo pavuyo avene kumwana. Ndemukwaga patasyaye napamo pavuyo avene.

9. Pe ndemukwaga litajisile lisikisiki lipiti, ye njoha nkali, ye vakuti umukwalanzi, vakuti we w'u Setano izina, w'akutezy'insi yonti mwe

vazenzil'avantu. Ndemukwaga vamutazile pe pansizi, vope navahavizya vakwe ndemukwaga vatavazilwe poka nawo.

10. Ilelo pe ndemukwaga izw'ipiti likufuma likuyanga likuti: "Shinishi pe nuvuposhi namaha nuvumwene yiyipezil'ukuva ywa Mulungu witu. Ayipezil'ukuva mwene u Cilisiti wakwe wuyo. She vamutazile uwa kuvalonjelela shim'avamwitu, w'akuvalonjelela kwa Mulungu nashyamusaña nashyavusiku.

11. Vamuposite mwe mumavanda ga Hagonzi namwizwi lya kuhomeshezy'inongwa zyakwe avene. Vwope nuvulanzi vwavo vatayiteteye vavazil'ukufiha navwo nakuvufwe.

12. Zye zizyo mudovele mwe nsi zya kumwana, mudovele mwenti namwe mwe musamiye mumwo. Ye mayi we na we nsi ya pansizi na we sumbi, sh'ayishiye kumwina kunukwo umukwalanzi, ayisitwe nkani sh'aweni wope ukuti utufupi utuvalilizyo utwa kuvomb'uwene.

13. Ilelo isikisiki lwe lyazile ukuti litazilwe pansizi, pe ndemukwaga likumuywim'u-

mwantanda, w'amapafil'umwan'umwanayuli ula.

14. Uwen'umwantanda ndemukwaga vakumup'iywapa yivili iyw'ipula lipiti, iywa kuvwelela kuvuyo vwakwe mulwugwa mula. Kwe ndemukwaga vakumusunga umwaha woka namaha gavili numwaha woka wa nusu, ilemukupotwa ukumwena muminsu injoha.

15. Ndemukwag'injoha ikuswil'aminzi mwilomu lyakwe, gali fwe ngat'ijenje likulandata mwisinda umwantanda, sh'itili lisogole nawo'ijenje.

16. Pe ndemukwaga insi ikumutul'umwantanda, ikwasama kwilomu, ikulimil'ijenje lye lyaswilaga mwilomu lyakwe isikisiki.

17. Pe ndemukwaga isikisiki liyisitwe nkani izya mwantanda. Ndemukwaga likuval'ukulw'uvulugu navamwavo ve vasyaye avambeyu ya mwantanda, ve vatili nindajizyo zya Mulungu vazisajiye vatili nukuzihomeshezya vakuzihomeshezya inongwa zya Yesu.

18. Ndemukwaga likuval'ukwimilila kushipuma shya sumbi.

13.

1. Pe ndemukwaga ishintu shikufuma mwa sumbi mumo, shili nimpembe ishumi, shili namatwe gasanu naganvili. Ndemukwaga pampebe akwasit'iyipambwi ishumi. Pamatwe gakwe pe ndemukwaga gasimvilw'amazina ga musamu.

2. Pe ndemukwaga ishintu ishi shye nciweni, ndemukwaga shili fwe ngati nzowe. Iyinama ywakwe yili fwe ngati ywa nimba. Ilomu lye ndemukwaga lili fwe ngati lya nsama. Pe ndemukwaga isikisiki likushipa namaha gakwe nishitengo shyakwe shya vumwene ninguy'ininji.

3. Pe ndemukwaga lyok'itwe lya shintu ishi liyulaye fwe ngati muntu avoye ukuti ukushigoga. Havili ndemukwaga ishiyulalo ishya kumugoga ishi shipozile havili. Pe ndemukwaga insi yonti ikusukumil'ishintu ishi ikushilandata.

4. Pe ndemukwaga vakuputa kwisikisiki she vazile lishipiy'ishint'ishi amaha. Ndemukwaga vakuputa nakushint'ishi vakuti: unanu alipo w'ali fwe ngati ishintu shinishi, unanu atinji alwe nashy'uvulugu?

5. Pe ndemukwaga ishintu vashipiy'ilomu lya kuyang'izya mabad'amapiti nizya musamu. Ndemukwaga vashipiye amaha aga kuvomba zyonti zye shikasime shishyo amez'amashumi gane naga-vili.

6. Pe ndemukwaga shivusi-zy'ilomu shikuyanga shikusamul'umusam'u Mulungu, shikulisamula umusamu nizi-na lyakwe nihema, shilemukusamula umusamu vope nava ve vasamiye kumwana.

7. Ndemukwaga vashipiye nuvulugu vwa kulwa navo avafinjile, uvwa kuvapota. Ndemukwaga vashipiye namaha aga kuzipota zyonti nin-kolo vonti navantu zyonti ninjango zyonti ninsi.

8. Ndemukwaga valilemukuputa kushintu shinishi vonti ve vasamiye pe pansi, v'amazina gavo gatasimylwe nzila pala p'ipezilwe insi mwa kalata wa Hagonzi he havolilwe.

9. Uno we ng'amakutwi ali nago, w'atejelezayaje zinizi.

10. Uno we ng'akuvagom'uvugomwa avamwavo, w'alilemukugomwa uvugomwa wope. Uno we ng'akuvagoga nimpalala avamwavo, w'alilemukufwa ye mpalala wope. Vuli panapa nuvuyi-

ndilamalema nulwitiho lwa vafinjile.

11. Pe ndemukwaga ishintu shyamwavo shikuzuva shikufuma pansi ndemukwaga shili nimpembe zivili zili fwe ngati zya hagonzi, ukuyanga kwe ndemukwaga shikuyanga fwe ngati lisikisiki.

12. Ndemukwaga shikuvomba zyonti zye shivomyle ishint'ishitanzi shila, shikuvomba kuminso kukwakwe. Ndemukwaga insi yonti navantu vonti ve vasamiye pansi shikuvasinjilizya shikuti ukuti vaputaje kushint'ishitanzi, shye ishiyulalo shyakwe shipelavufwe shila shyapozile.

13. Ndemukwaga shikupe-la namamfindango amapiti, naga kulagalizy'umwoto kumwana lwe vakwen'avantu.

14. Ndemukwaga vonti ve vasamiye pansi shikuvatezya ge mamfindango ganaga ge vashipiye ukuti shipelaje kuminso kushintu ishyamwavo, she shikuvavuzya ve vasamiye pansi shikuti : mupelaje ishiholanyo shya shintu shila shye shihayulala ishipanga, shye havili shihapona.

15. Havili ndemukwaga vashipiye ukuti shishipanj'umu-yu wa vulanzi ishiholanyo

shya shintu shyamwavo. Pe shilemukuyang'ishiholanyo shya shintu. Ndemukwaga shimañile nukuvapelel'ukufwa vonti ve vasitaga ukuputa kushiholanyo shya shintu.

16. Ndemukwaga navafupi navapiti navadumbwe navapina navasatushe navazya, shikuhomelezya ukuti vavasimbilaje ishimañilo vamo pamuhono wavo umulilo vamo pashyeni.

17. Havili ndemukwaga shikuhomelezya ukuti nukukala nukuyitantany'uvukazi kwe numo atakalaje numo atayitantanye we nga vatamusimyile ing'izina lya shintu inga mbazyo y'izina lyakwe.

18. Injele zili panapa lelo! we nga amañil'ukusiva w'alizisinkamizya kwe zyeñizy'imbazyo zya shintu. She zye mbazyo zya muntu. Zili 666.

14.

1. Havili ndemukweña ndemukwaga Hagonzi himiliye pigamba Zyoni. Ndemukwaga vimiliye naho pupo avantu 144,000, ve nizina lyakwe huho nizina lya yise gasimvilwe pashyeni.

2. Ilelo pe ndemukwaga izwi lifumile kumwaña likuyanga fwe ngat'aminzi ga

majenj'aminji, likuñanta fwe ngati imyula ikuñanta. Havili ndemukwaga izwi lye niywaga likukuta fwe ngati lipango ly'umuntu akuhoma.

3. Ndemukwaga: kwe kwimba vakwimb'ulwimb'ulupwa valwasite. Ndemukwaga vakwimba she vakulungamana nishitengo shya vumwene, she vakulungamana niyipuma ywe yine yila, she vakulungamana navasongo avahatashivanza vala. Ndemukwaga luvaposite vont'avangi ukulumañ'ulwimbo lunulu, valumañile veka vala ve vali 144,000, vala ve vata-vuzilwe kungsi.

4. Ve vuvo ve vatayihandaminye nalumo muvantanda. She valindu avene uvuzelu. Ve vuvo vakuhalandata Hagonzi mwonti mwe hakuvala. Ve vuvo vata-vuzilwe muvantu mwe vavaliye, vayipezil'ukuva va kuvatomola nu-Mulungu na-Hagonzi.

5. Ndemukwaga mumalomu gavo gata-vonesile nalum'amafuji, sh'avazel'avene nakuvilema ywonti.

6. Ilelo pe havili ndemukwag'uhavizya wamwavo akuvwela akupulunkanya pahati paya kumwaña alemil'ivangeli lya shima muñove

ilya kuvavuzya vonti ve va-samiye pansi, ilya kukumu-sya namunsi zyonti namun-kolo zyonti namunjango zyonti namuvantu vonti.

7. Ndemukwaga akuyang'izw'ipiti akuti: "mumu-ni'u Mulungu mumushindi-she nulushindiho, she hinzi-l'ahavalilizyo hakwe ahaku-lonjela mumwo insi. Mupu-taje kuli wuyo w'apezile atili ninsi ya kumwana, atili ninsi ya pansi, atili nusumbi, atili niyiduda ywonti ywa minzi."

8. Ndemukwag'uamwavo uhavizya uwa vuvili akuti: "aguy'u-Babeli. Iguy'inka-y'impiti, ye zyont'insi izi-nwesizye ipele lya luvembu lyakwe."

9. Pe havili ndemukwaga akuvalandata avamwavo u-wa vutatu uhavizya. Wope akuyang'izw'ipiti akuti: "uno we ng'akuputa naku-shintu shila nakushiholanyi shyakwe, havili nukuposhela akuposhela uvusimbe vwa-kwe—inga pashyeni inga pa-muhono,—

10. we wope akunwel'ipele lya vuhalazu vwa Mulungu ly'ayenzil'uwene lisitakuswe-la lya mumfinga yakwe ya mulaha wakwe. We valile-

mukumwizizya numwoto ni-yipiliti lwe vakweña navaha-vizya avafinjile, lwe hakweña na Hagonzi.

11. Lyope nilyosi lya vwizizyo vwavo lilisuha shima nakuvusitakusila nalumo lumo. Patalipo napamo apakutuzya avene nashyamusaña nashyavusiku nava ve nga vapusite nakushintu shila nakushiholanyo shyakwe nava ve nga vaposheleye uvusimbe vw'izina lyakwe."

12. Vuli panapa uvuvindilamalema vwa vafinjile ve vasajiye nindajizyo zya Mulungu nulwitiho lwa kumwiti-h'u Yesu.

13. Ilelo pe ndemukwaga izwi lifumile kumwana lipiti likuti: simbaga utinji: "tukwanda shinishi tukuti vasangalusu vuvo ve vakufwila mwa mwene." Wope nu-Mpepo akwitiha akuti: "ena vasangalusu, she vakutuzyaga imbombo yavo. Izyen'im-bombo zyavo zikulandata-na navo."

14. Pe havili ndemukweña ndemukwaga: ivingo, lizelu! Ndemukwaga pamwana pivingo p'atendime woka, ali fwe ngati umwana wa muntu ukumweña, pitwe akwasit'ishipambwi shya sahabu, mu-

ñove alemil'umufwu umuhozu wa kuyunila.

15. Pe ndemukwaga uwamwavo uhavizya akufuma muñumb'imfinjile, akumuvilishil'izw'ipiti ula w'atendime pivingo akuti: tumag'umufwu waho wa kuyunila, yope nimyuno ya muni ifisile.

16. Pe ndemukwaga w'atendime pivingo akutajil'umufwu wakwe pansi. Ilelo p'ilemukuyunw'insi.

17. Ilelo pe havili ndemukwaga akufuma nuwamwavo uhavizya muñumb'imfinjile ya kumwana, ndemukwaga wope alemil'umufwu umuhozu.

18. Ilelo pe havili pe ndemukwaga uwamwavo uhavizya akufuma mushifinjilo shya kufinjila pupo. Ndemukwaga we muhatamwot'uwene, we ndemukwaga akumuvilishil'izw'ipiti uwa mufwu muhoz'ula akuti: tumaga umufwu wah'umuhoz'uno, udumul'iyihovwa ywa mampensya aga muni, sh'insanga zyakwe zitonile.

19. Pe ndemukwaga uhavizya ula akutajil'umufwu wakwe pansi, alemukudumul'iyihovwa ywa mampe-

nsya aga nsi, alemukuyitajila muncelenje ya kufinjila mumwo amampensya iya vuhalazu vwa Mulungu uvupiti.

20. Ilelo pe ndemukwaga gakufinjilwa amampensya kwe kunzi kuhaya. Ndemukwaga gakufum'amavanda muncelenje mumwo, ndemukwa ga gakuvala gakufiha pavijela ywa majego ywa mfwalasi, pidala lyonti lya ntambwi 1,600.

15.

1. Ilelo pe ndemukwaga uwamwavo umumfindango kumwana, umupiti, uwa kusukumila. Ndemukwag'ava-havizya vasanu navavili vali nintipo zye zisanu izya kumalilizya uvuhalazu vwa Mulungu.

2. Havili ndemukwaga: ahantu, hali fwe ngati usumbi wa magalasi ge gasangine numwoto! Ndemukwaga vonti ve vashiposit'ishintu shila nishiholanyo shyakwe nishimañilo shila shya mbazyo y'izina lyakwe,—ve ndemukwaga vimiliye kuluvazu kwasumbi wa magalasi uno, valemil'amapango ge Mulungu muñove.

3. Ndemukwaga vakwimba nulwimbo lwa Mose, lwa munamata wa Mulungu, nulwimbo lwa Hagonzi vakuti: "Impiti, zya kusukumila imbombo zyaho we mwene, we Mulungu, we muhatama ha. Amadala gaho ga vugolosu ga nalyoli, we mwene wa nsi zyonti.

4. Unanu atinji asit'ukukuñila we mwene? Unanu atinji asit'ukulitim'izina lyaho? She we mufinjile wenewe weka. Sh'avant'insi zyonti valiyinz'ukuputa kuminso kukwaho, sh'imbombo zyaho ingolosu zilolesile apazelu.

5. Havili lwe zipitiliye zinizi, pe ndemukwaga pigusile pavufinjile vwa mwihema lya kuhomeshezya inongwa, lye lili kumwana.

6. Pe ndemukwaga avahavizya vasanu navavili vala ve valemil'intipo zye zisanu nazivili muñove vakufuma muñumb'imfinjile vakwasit'amenda amazelu ge gakulangalila, vafunzil'amalamba ga sahabu payifuva.

7. Pe ndemukwaga iyipuma yine yila,—shyoka shikuvap'avahavizya ve vasanu navavili iva imbiga zya sahabu zye zyizuye nuvuhalazu vwa Mulungu w'alipo shima

nakuvusitakusila nalumo lumo.

8. Pe ndemukwaga pavufinjile pizuy'ilyosi nilya vupiti vwa Mulungu nilya maha gawe. Pe ndemukwaga suti numo atakwinjila muvufinjile, she vatili suti zisil'intipo zya vahavizya ve vasanu navavili iva.

16.

1. Pe ndemukwaga izw'ipiti likufuma muñumb'imfinjile likuyanga navahavizya vasanu navavil'iva likuti: muvale mwit'uvuhalazu vwa Mulungu vwe vuli mumbiga zya Mulungu zye zisanu nazivili izi.

2. Pe ndemukwaga akuva l'umutanzi akwit'iywa muluviga lwakwe pansu. Ilelo p'ishyulu shivivi, ishya lombwa, shilemukuvalema vont'avantu ve vali nuvusimbe vwa shintu, ve vakuputa nakushiholanyo shyakwe.

3. Havili ndemukwaga uwa vuvili uhavizya wope akwit'iywa muluviga lwakwemwasumbi. Ilelo pe galemukuyipe l'ukuv'amavanda, galemukuva fwe ngati ga munt'umufwe. Pe vwont'iywa muyu-

mulanzi iywa mumwo yile-
mukufwa.

4. Havili ndemukwaga uwa
vutatu uhavizya wope akwi-
ta iywa muluviga lwakwe, a-
kwitila mwonti namumaje-
nje namuyiduda ywa minzi.
Gonti galemukuyipel'ukuva
navanda.

5. Pe ndemukwag'uhavizya
umuhataminzi akuti: "we
mugulosu iwe we ulipo nashi-
nishi, we walipo nashima, we
mufinjile, sh'ujelesizye uku-
longa.

6. Sh'avene visit'amavanda
naga vafinjile naga vakuvwi,
havi'iwe shinishi uvapiye ge
navanda utili ge vanwelaje
gugo. Zye vahondeye zizyo
nalyoli."

7. Pe ndemukwaga ishifinji-
lo shya kufinjila pupo shiku-
mwitishila shikuti: ena we
mwene Mulungu, we muha-
tamaha gonti, iwe we wa na-
lyoli we mugulosu lw'ukulo-
nga.

8. Havili pe ndemukwaga
uwa vun'uhavizya akwita i-
ywa muluviga lwakwe akwi-
tila mwizuva. W'alemuku-
pelw'ukuti avantu avape-
mbaje numwoto.

9. P'avantu valemukupw'u-
vupw'u vupiti nkani. P'ave-

ne valemukumusamul'u Mu-
lungu umuhatantipo zinizi,
valemukusita nukupinduha
munsivo ukuti tumushindi-
sh'ulushindiho uwene.

10. Havili ndemukwag'u-
wavusanu uhavizya akwita
iywa muluviga lwakwe, akwi-
tila pashitengo shya vumwe-
ne shya shintu. P'ishisi shi-
lemukugwa munsu yakwe yo-
nti, avantu valemukuluma-
ny'imili zyavo, she pavava-
ga.

11. Valemukumusamul'u-
musam'u Mulungu wa ku-
mwana, she vazile pakuvava,
she vazile ishyulu shivayile.
Ukwen'ukupinduha munsivo
kwe valemukusit'ukupindu-
ha ukuti tuzilesh'imbombo
zyitu.

12. Havili ndemukwaga u-
wa mutanda uhavizya wope
akwit'iywa muluviga lwa-
kwe akwitila mwijenje lipiti
lya Yefulati. P'aminzi gale-
mukwuma. Sh'uwene atili
mbayananziy'idala avamwe-
ne ve vakufuma kuvutukulo
vwizuva.

13. Pe ndemukwaga ziku-
fuma impep'inkandamanu zi-
tatu mwilomu ly'isikisiki na-
mu lya shintu namu lya mu-
kuvwi w'ilenga. Zilemukuva
fwe ngati avacula.

14. She zye mpepo inkanda-manu impela mamfindango, zye zikuvala kuvamwene vonti va muns'umu, zikuvita zikuti mwinze kuvulugu. Zikutah'uvulugu vwa pisik'ipiti lila lya Mulungu umukonzya-yonti.

15. Yeña nkwinza ly'akuyang'uwene, nkwinza fwe mwiva. Musangalusu uno we ng'adamuye, w'amenda gawe akukwat'ahinza akuti ntajendaje vwelele vateñaje kuvumwamu vwakwe avantu.

16. Ilelo p'impepo zila avamwene zilemukuvavunganiha pamo p'ava-Hebuli vakuti pe pa-Halimagedoni.

17. Havili ndemukwaga uwa vusanu navuvili uhavizya wope akwit'iywa muluviga lwakwe akwila mumwana. Pe ndemukwaga izwi likufuma muñumb'imfinjile ya kumwana, likufuma pashitengo shya vumwene likuti : mpele, zyasila.

18. Pe ndemukwaga nimesyo zya myula numuligimbo nuluñanto lwa myula nukuyinga kwa nsi te kuyinga, kwe vataweñi nalum'avantu mwe vanzit'ukuva pansu. Nkutah'uvupiti ukuyinga kwa nsi kunukwo.

19. Ilelo p'inkay'impiti ilemukutapunkana ilemukuyipel'ukuv'ulumpanda lutatu. Ninkaya zyonti zya vakunzi zilemukugwa. Wope na we Babeli umupiti u Mulungu alemukusita nukuluywa ukumuñwesy'imfinga y'ipele lya vuhalazu vwakwe.

20. Pe zyonti ninsungo zya mwasumbi zilemukushimbila, gope namagamba valemukusita nukugalola nakumo.

21. Nintalala impiti, zye zili fwe ngati latili uvumwamu, zilemukusatuha kumwana zilemukuhom'avantu. P'ave ne valemukusamul'umusam'u Mulungu, she zyavahomag'intalala zinizi. Sh'intipo yakwe yinino vazile impiti nkani nalyoli.

17.

1. Pe wok'uwa vahavizya vasanu navavili vala, ve valemil'imbiga zisanu nazivili ndemukwaga akuyanga nane akuti : nzaga nkwe nkulanje mw'akulongwa umwantanda umuvembu ula w'atendime paminz'aminji kula,

2. we vavembusile naw'avamwene va munsu, we vonti ve vasamiye munsu vahozi-lwe ipele lya luvembu lwakwe.

3. Ilelo pe ndemukwaga a-
natuye mumpepo avazil'uku-
mbiha mulwugwa. Mwe nde-
mukumwen'umwantand'uno.
Ndemukwaga atendime pa-
shintu ishifwabilizu, ndemu-
kwag'ishintu mwonti mumu-
vili amazina matupu ga mu-
samu. Ndemukwaga shili na-
matwe gasanu nagavili ni-
mpemb'ishumi.

4. Ndemukwag'umwanta-
nd'uno akwasite amashema-
mu namafwabilizu, ayiye-
myizye nusahabu nutuvw'u-
tugomu nuvwambo, alemile
nimfinga ya sahabu muñove
zyakwe. Ndemukwaga zyi-
zuye mumwo zye zili mwiho
zyonti, vwizuye mumwo
vwope nuvuhandamanu vwa
luvembu lwakwe.

5. Ndemukwaga izina lisi-
myilwe pashyeni shyakwe i-
lya kuti: zya vuzigizigi: we
w'u Babeli umupiti, unina
wa vont'avavembu, unina
wa zyonti zye zili mwiho
munsi.

6. Pe ndemukwaga umwa-
ntanda uno ahozilwe nama-
vanda ga vafinjile namava-
nda g'ava ve vamuhomeshe-
zyag'u Yesu inongwa zya-
kwe. Pe ndemukusukumila
lwe muweni. Ndemukusuku-
mil'ulusukumil'ulupiti.

7. P'uhavizya alemuku-

mbuzilizy'ine alemukuti u-
kusukumila shyonu? Nku-
kuvuzya nenene izya vuzigi-
zigi zinizi nizya mwantanda
nizya shintu shye shimuñ-
tuye shye shili namatwe ga-
sanu nagavili nimpemb'ishu-
mi.

8. She shintu ishi shy'uwe-
ni, ukuva kwe shyalipo, ha-
vili shinishi pe shitalipo, ha-
vili shikwinz'ukuzuva uku-
fuma kushiliva shya ngolo-
ngo, havili shivusil'ukuvala
kuvutupulwa. Valilemuku-
sukumila ve vasamiye pansu,
v'amazina gavo gatasimyi-
lwe mwakalata wa vulanzi
pala p'ipezilwe insi, valile-
mukusukumila lwe vaweni i-
shintu shye vakuti shyalipo,
havili shitalipo, havili shi-
kwinz'ukuva nohavili.

9. Palipo panapa pavusi-
v'injele. Amatwe ge gali ga-
sanu nagavili ge magamba
gasanu nagavili, g'atendime
pup'umwantanda.

10. Vope navamwene vali
vasanu navavili. Vaguye va-
sanu, wok'alipo shinishi, u-
wamwavo ashil'ukwinza.
Apene nene lwe ng'alemu-
kwinza, pe pakuti adile pupo
hansi vwelele.

11. Shyope nishintu ishi
shye shilipo, shye havili shi-
talipo shyope we wa munana,

umwene afumile muvanine vasanu navavili, havili avusil'ukutupulwa.

12. Izyen'impembe ishumi zila zy'uheñaga, vope ve vawene. Nkand'uvwen'uvumwene vwavo vwe vashil'ukwinjila, agen'amaha ñene ge gali fwe ngati ga vawene, ge vaposheleye poka nishintu shila, ge vakuva nago ahavilizyo hoka hene.

13. Avene vanava vali numwoyo woka mwene uwa kuship'ishintu namaha gavo ninguŷu yavo.

14. Avene vanava valilemukulw'uvulugu na Hagonzi. Nkand'ahene Hagonzi, he halilemukuvapota, sh'ahene w'umwene wa vawene, umuhatansi wa vahatansi. Vope nava ve vakumutul'uvulugu ve vitwa vatupu ve vasavulwa vatupu, ve vatungamu vatupu.

15. Havili uhavizya alemukumbuzya alemukuti: amajenje g'uweñi, kw'atendim'umwantanda umuvemb'ula, ve vantu, zye mpuga zya vantu, zye nsi, zye njango mwe zivaliye.

16. Nimpembe zila zy'uheñaga, nishintu shila, ve valilemukumupat'umwantanda ula umuvembu valilemukumusansulanya, valilemuku-

mufwul'amenda, valilemukumuly'umuvili wakwe. Kwope nukumupemba valilemukumupemba numwoto.

17. Sh'u Mulungu zy'avisile mumoyo gavo ukuti vavombaje zizyo zy'akumbusile wuyo lwe vakuv'umwoyo woka mwene ukuship'ishintu uvumwene vwavo, sh'uwene akuti vakuval'ukufiha pupo pe zikusililishila zizyo zy'ayanzile wuyo u Mulungu.

18. Uwen'umwantanda ula we uhamweñaga, ye nkaya y'iyipezil'ukuv'umwene wa vawene vonti va muni.

18.

1. Ilelo lwe zipitiliye zinizi, pe ndemukwaga uhavizya wawwavo akwiha, afumile kumwaña, vavupiy'amaha amapiti. Ndemukwaga uvupiti vwakwe uvumwamu vukuhozezy'insi yonti.

2. P'alemukuvilishil'izwilya maha alemukuti: aguye, aguy'u Babeli. Iguy'inkay'impiti. Iyipezil'ukuva pavuyo avasetano. Iyipezil'ukuv'ilinga lya kuzyigalila mumw'impep'inkandamanu zyonnti. Iyipezil'ukuv'ilinga lya kuzyigalila mumwo niñuñi zyont'inkandamanu, impatwe.

3. She zyant'insi ziiwele-y'ipele lyakwe lipelashipena ilya luvembu lwakwe. Vope navamwene va munsu vavembusile nawo, vope navahayitantany'u-vukazi valonsile mwata kukwakwe, sh'al'umulusyi uvulyaywonti.

4. Pe havili ndemukwag'ilyamwavo izwi likuyanga likufuma kumwana likuti: muhafume mumwakwe mwe vantu vane, mutalilanaje nawo uvutalamalandu vwakwe kw'akutala, zyo-pe nintipo zye zikumwinzila zitavagaje poka nawo namwenemwe.

5. Sh'uvutalamalandu vwakwe vulundine vuvazil'ukufiha nakumwana. Akumbusil'u Mulungu imbombo zyakwe zya vugombanu zy'avompile.

6. Mumugalushizyaje inza sh'avagalushiziyaga imwe wo-pe, muvuyizyaje ukumulipa havili pambombo zyakwe zyonti zy'ahavombaga. Inkonka y'ahavenjelaga ye mumwenjele muvishe pupo havili namwenemwe.

7. Mumupelelaje nulwizizyo nuvuwimililwa mulingaje pupo p'uvene ahayipelaga nuvupiti nuvulyaywonti yw'ahayipanga. Sh'uvene

mumwoyo wakwe akuti ntendime panap'ine, ne mwe-ne, nte ne mufwile, nukuswimililwa ntalilemukumwana nalumo.

8. Mwe munumu zililemukumwinzila musana woka mwene zyant'intipo zyakwe, nukufwa nuvuwimililwa ninzala. Ilelo p'ajende nukupwa numwoto, sh'ali namaha uwen'umwene Mulungu, w'akulong'amalandu gakwe ilya kumutupula.

9. P'avamwene va munsu ve vavembuhaga nawo, ve valuguha nawo ywonti, valilemukumukutula amansozi, valilemukumulosezya ilosyo, lwe valiweni ilyosi lyakwe lw'akupwa.

10. Valilemukwimilila apatali,—ishitetemwi, lwe vamuweni vakumwizizya. Valitinji: ye mayi we, we nkaya we mpiti, ye mayi we; Babeli we nkaya ya maha iwe, ye mayi we. Sh'ukulongwa kukwitushizizye pahavalilizyo hoka vwelele,

11. navahayitantanye uvukazi valilemukumukutil'amansozi, valilemukumulosezy'ilosyo, she vakwaga atezile uwa kukal'amaligo ga munsitima zyavo.

12. Amaligo gavo naga sa-

habu naga feza naga mavw' amagomu naga vwambo naga menda amazelu naga menda amashemamu naga menda ga vuvi naga menda amafwavilizu naga makwi ge gakununk'imfungo nutuntu twe vavinzile utwa mpembe zya nzoyu nutuntu twe vavinzile utwa makwi amagomu nutwa yipondo izizelu nutwa yijela nutwa mavwe malimoli ;

13. namudalasini namanguvisi nutuntu twa kusushizya nimpondanya nipele lya mampensya nimbono zya nsumbu nuvusu uvutinyu ningana niñombe niñonzi nimfwalasi namavili gavantu namoyo ga vantu.

14. Zyope ninsanga zya makwi zy'asungwaga shim'umwoyo waho ukulya, zyope zitezile kukwaho. Twonti natwe twamekuhaga natwe wayiyemywaga tutezile nzila, utalitwaga nalumo.

15. Avahayitantanye uvukazi ve vakalaga zinizi zyonzi, ve vavwazile kukwakwe uvuloncelo, ve valilemukwimilila ukutali, she shilivag'ishitetemwi lwe vamuweni vakumwizizya uwene, valikut'amansozi valilosy'ilosyo

16. valitinji : we nkaya we mpiti, ye mayi we, ye mayi

we, we wakwatag'amend'amazelu namashemanu nama-fwavilizu, we wayiyemywaga nusahabu nutuvw'utugomu nuvwambo, she shihonzizy'ishyuma shyonti shinishi shipalankine pahavalilizyo hoka hene.

17. Vonti navajenzya nsitima, vonti na ve nsitima zya-vo zikujenda pasumbi na ve vabahaliya vonti, vonti na ve vakuloncela pasumbi uvulonsi vwavo, valemukwimilila ukutali vope

18. valemukukut'amansozi, lwe valiwen'ilyosi lw'akupw'uwene valemukuti : iyamwavo inkay'impiti fwe yinino ili kwi ?

19. Valemukuyinampil'ulusuto pamatwe gavo valemukukuta valemukulosya valemukuswimililwa valemukuti : ye mayi we, ye mayi we, inkay'impiti ino, mwe valoncelag'iywuma vwavo vonti ve vali ninsitima zyavo pasumbi, she yahonzya, iyipezil'ukuva lwugwa pe pahavalilizyo hoka hene.

20. Uko lelo umudovelaje we nsi ya kumwana, mudovelaje mwenti namwe vafinjile na mwe vapositili na mwe vakuvwi, sh'u Mulungu amusunzite zyonti zye mwamulongag'imwe.

21. Havili ndemukwaga wok'uhavizya uwa maha akuatul'ivwe, lili fwe ngati lwal'ulupiti, akulitaga mwambumbi akuti : she valihonzya vovulo nu-Babeli, inkaya mpiti, ilitajilwa pansi namaaha, ilelo p'ijende nukutejela pupo nzila.

22. Nizwi lya vahomama-pango nilya vimbanimbo nilya vahomamalonji nilya vahomamasaji, ge numo atalivuyizy'ukwiya mumwah'umu. Vo pe navayevesi ve vakuyevet'uvuyevesi vwa vo vwonti, ve numo atalivaga nohavili mumwah'umu. Numo ataliyiywa niñala ukwiti-shila mumwah'umu.

23. Nimo niñale italiyaha mumwah'umu. Numo ataliyiywa nizwi nilya musendamwantanda nilya mulindu umuzinjlwa. Sh'avahayitantanye vaho vali ve vapiti nkani muns'umu. Niñeleho zyaho zyavahopelezyaga avantu insi zyonti.

24. Gope namavanda ga vakuvwi naga vafinjile galemukuva mwe mumwakwe wuyo, naga vonti ve vavolilwe pansiyonti.

19.

1. Ilelo lwe zipitiliye zinizi, pe ndemukwaga nkwiw'izw'ipiti lya vant'impuga i-

mpiti nkani kumwana vakuti : " Haleluya, nuvuposhi nuvupiti namaha, vwonti vwa we Mulungu witu.

2. Sh'uwen'ukulong'amalandu kw'akulonga muvwana-lyoli, kw'akugolosya. Sh'agalonzil'aga mwantanda umuvemb'umupiti, w'ananga-g'insi yonti nuluvembu lwa-kwe. Gope namavanda ga vañamata vakwe, ge gali muñove zyakwe, g'u Mulungu amulanduzizye pupo."

3. Havili valemukuvuyizya valemukuti : " Haleluya." Pe ndemukwag'ilyosi lya mumapwahala gakwe likuzuha shima nakuvusitakusila nalumo lumo.

4. Pe ndemukwaga navasongo avahatashivanza amashumi gavili navane vala, niyipuma ywe yine yila, vonti vakukupama pansi vakuputa kwa Mulungu w'atëndime pashitengo shyakwe shya vumwene vakuti : " Ameni, Haleluya."

5. Ilelo pe ndemukwaga izwi likufuma kushitengo shya vumwene likuti : " Mumuti-m'u Mulungu witu mwenti mwe mukumuvombela, na mwe mukumuñila mwenti na mwe vafupi na mwe vapiti."

6. Pe ndemukwaga nkwiw'izwi, lilemukuholana ni-

lya vantu impug'impiti, lile-mukuholana nily'aminzi ga mumajenje aminji nkani, lilemukuholana nilya lunanto lw'ikuñanta nkan'imyu-la likuti : " Haleluya ! ayipezil'ukuv'umwene u Mulungu umukonzyayonti.

7. Uko tuseshelaje, tudovelaje, tumuyanje nuvupiti uwene, she linyinzil'isiku lya Hagonzi lya kumusendel'umushi. Wope numushi wakwe umuzinjilwa ayiyani-nye.

8. Amupiye ukuti akwataje amenda amañeñeñezu. Agen'amend'amazelu gugo, zye mbombo zya vafinjile, ingolosu."

9. Uwen'alemukumbuzya alemukuti : simbaga utinji : " vasangalusu ve nga vakwita ukuti valyanje iyintu ywa pavusendelo vwa Hagonzi." Havili alemukuti : amazwi ganaga ge mazwi ganalyoli ga we Mulungu.

10. P'ine ndemukukupama pansu kuyinama ywakwe ndemukuti mpute. P'uwen'alemukuhana alemukuti : zye ndali weya utahashele, she nane ne muñamata vwelele, ne wamwiñu, ne wa vawmwiñu ve vakuhomeshezy'inongwa zya Yesu. Uputaje kwe kwa Mulungu. Ulwen'u-

luhomeshezyo lwa kuhomeshezy'inongwa zya Yesu, lwe lukufuma mu-Mpepo wa vukuvwi.

11. Havili ndemukwaga kumwana kwigusile. Ndemukwaga : mfwalasi, nzelu ! Ndemukwaga w'alimbiye pupo we Mutungamu we Nalyoli izina, nukulonga akulongjela muvugolosu, nukulw'uvulugu akulwila muvugolosu.

12. Aminso gakwe ge ndemukwaga gali fwe ngati mwilo wa mwoto. Pitwe pe ndemukwaga akwasite iyipambwi iywinji asimylwe pupo nizina lye numo atalimañile, alimañile weka wuyo.

13. Ndemukwaga akwasite umwenda we vasansile namavanda. Izina lyakwe ndemukwaga we Izwi lya Mulungu.

14. Zyont'impuga zya vulugu zye zili kumwana ndemukwaga zimulandite mwisinda, zilimbiye pamfwalasi nzelu. Ndemukwaga vakwasit'amenda amazelu amañeñeñezu.

15. Mwilomu lyakwe mwe ndemukwaga shikufum'ishipanga ishihozu ishya kudibila insi. Uwene w'alilemukuvadima nindisa ya shijela. Havili nukuhaña. kw'akuhaña muncelenje ya kufiñila

mumwo amampensya amapelashipena ga vuhalazu vwa Mulungu muhatamaha gonti.

16. Ndemukwaga asimiyilwe nizina pisopeho lyakwe pavukunjilo vwa shinama ndemukwaga : “ w’umwene wa vamwene, w’umuhatansi wa vahatansi.”

17. Pe havili ndemukwaga wok’uhavizya ayimiliye mwizuva akuvilishila izw’ipiti, akuzivuzya zyont’ínuúni zye zikwelela pahati paya kumwana akuti : Mwinzaje ipa, mvunganaje payint’iyipiti ywa Mulungu.

18. Nzagaji mulye namavili ga vamwene namavili ga vawale va vulugu namavili ga vamaha namavili ga mfwalasi namavili g’ava ve valimbiye pupo namavili ga vasatushe na ga vazya na ga vafupi na ga vapiti.

19. Pe ndemukwaga : nishintu shila navamwene va munsi nimpuga zyavo zya vulugu ! Ndemukwaga vavungine vakuti tulw’uvulugu nawo w’alimbiye pamfwalasi inzele nimpuga zyakwe.

20. Pe valemukulemwa na shye shintu na we mukuvwi wakwe w’ilenga, w’ahavape-lag’amamfindango g’ahavahopelezyaga vuvu vevaposhe-

ley’uvusimbe vwa shintu, ve vaputaga kushiholanyo shyakwe. Ve vavili valemukutajilwa she valanzi mwasumbi wa mwoto w’akupwa nishipiliti.

21. Avamwavo vonti shilemukuvagoga ishipanga shy’ula w’alimbiye pamfwalasi, shye shikufuma mwilomu lyakwe. Pe zyont’ínuúni zilemukwikuta amavili gavo.

20.

1. Havili ndemukweña ndemukwaga uhavizya afumile kumwana akwiha, alemile nishigulilo shya kushiliva shya ngolongo muñove zyakwe numuñololo umupiti.

2. Alemukulilem’isikisiki ye njoha nkali, w’umukwalanzi, w’u Setano, alemukumukunga amaha 1000.

3. Alemukumubuncilizya mushiliva shya ngolongo, alemukumwigalila mumwo. Alemukuviha pupo nishilemezanyo pamwana, pe pakuti alehaje ukutezya ava munsi, suti pakuti gasile amaha 1000 gugo. Nkandi lwe gashilinkin’agene, p’alimusatula havili amanda mansi.

4. Havili ndemukweña ndemukwaga iyitengo ywa vu-

mwene! Ndemukwaga vate-
ndime pup'avantu, avapiy'u-
kulong'amalandu. Ndemu-
kwaga niyinzunguli ywa
vala ve vavolilw'amatwe she
vahamuhomeshezyaga u Ye-
su, she vahahomeshezyaga
ninongwa zya Mulungu, ve
vahasitaga nukuputa naku-
shintu nakushiholanyo shya-
kwe, ve vasisite nukuposhela
nuvusimbe vwakwe napa-
shyeni napamuhono. Ve
ndemukwaga vakulandila,
vayipezil'ukuva vamwene
poka nu-Cilisiti amaha 1000.

5. Nkand'avamwav'avafwe,
ve suti vashili ukuzyuha,
suti pakuti gashilinkane a-
maha 1000. Kwe kuzyuh'u-
kutanzi kunuku.

6. We musangulusu we mu-
finjile uno we nga wope apo-
sheley'ishigavo shyakwe i-
shya kuzyushila poka nava-
tanzi vanava. She vanava
v'uvufwe vwa vuvili vula vu-
te vuvapelele nahamo ndali,
avene valilemukuva vashipu-
to va Mulungu na va-Cilisiti,
valilemukuva vamwene a-
maha 1000 poka nawo Wuyo.

7. Ilelo lwe ginzil'ukusil'a-
maha 1000 gugo, p'u Setano
alisatulwa mw'akunzilwe.

8. P'alifuma, p'ajende nu-
kuvatezya avantu insi zyonti

zya muyipembe ywe yine
ywa nsi, nkumutaha w'u Go-
gi na w'u Magogi. Alilemu-
kuvavunganiha ava kulwa
uvulugu. Ilel'uvwinj'avene
valiva fwe lusenga lwa kushi-
puma shya kwasumbi.

9. Pe ndemukwaga vaku-
zuva vakumal'umukwembe
wonti wa nsi yonti. Ndemu-
kwaga vakuvuzenjelela nu-
vupango vwa vafinjile, vaku-
zenjelela ninkaya nkundi-
lwa, vakuyiviha pahati. Ha-
vili ndemukwaga u Mulungu
akulagalizy'umwoto kumwa-
ña akuvalya.

10. P'umukwalanzi w'aha-
vatezyaga ndemukwaga aku-
tagwa mwa sumbi wa mwoto
niyipiliti, mwe valongoleye
ukuvala nishintu numuku-
vwi wakwe w'ilenga. Mwe
vakuvizizya nashyamusaña
nashya vusiku shima naku-
vusitakusila nalumo lumo.

11. Havili ndemukweña
ndemukwaga: Shitengo shya
vumwene, shizelu, shipiti!
Ndemukwaga na wuyo w'a-
tendime pupo. We ndemu-
kwaga ninsi ya pansi ninsi ya
kumwaña zikushimbila ku-
minso kukwakwe, zitakupaga
napamo pavuyo.

12. Havili pe ndemukwaga
vont'avafwe, navapiti nava-

fupi, vimiliye vakulungama-na nishitengo shya vumwene. Pe valemukukupulw'avakalata. Wope nukalata wamwavo alemukukupulwa, uwa vulanzi. Pe valemukujenda nukulongw'avafwe, valemukulongwa mumbombo zyavo zye vavomyile zye zyalili muvakalata mumwo.

13. Pe ndemukwaga nusumbi akuvafumw'avafwe ve vafwiliye mwe mumwakwe, vwope nuvufwe, vwope na vwe vuzimu vulemukufumw'avafwe ve vali mumwo. Pe valemukulongwa vonti, uno mumbombo zyakwe uno mumbombo zyakwe.

14. Vwope na vwe vufwe na vwe vuzimu vulemukutagwa mwa sumbi wa mwoto. Uwen'usumbi wa mwoto vwe vufwe vwa vuvili.

15. Uno we nga vazile atasimiyilwe mwa kalata wa vulanzi, w'alemukutagwa mwa sumbi wa mwoto wope.

21.

1. Pe ndemukweña ndemukwaga niya kumwana insi impwa, niya pansimpwa. She niya kumwan'intanzi niya pans'intanzi zitezile. Wope nusumbi ndemukwaga numo.

2. Havili ndemukwag'inkay'impwa, nkutah'u Yelusalemu umupwa ikwiha ifumile kumwana kwa Mulungu, iyinyaninye iyiyemyizye fwe ngati umwantanda w'akuvala kumulume.

3. Ilelo pe ndemukwaga nkwiw'izw'ipiti lifumile kushitengo shya vumwene likuti: yeña ihema Iya Mulungu lili muvantu. Uwen'akusamila navo. Avene valiva vantu vakwe wuyo. Wop'uwen'u Mulungu aliva navo.

4. Alilemukusyumula gont'amansozi kuminso gavo kwope nukufwa vatalifwa mumwo, nukuswimililwa vataliswimililwa mumwo, nukukuta vatalikuta mumwo, nukuvava na shimo shitalivavava mumwo, sh'intanzi zyonti zyavalila nzila.

5. Wop'umwene w'atendime pashitengo shya vumwene ndemukwaga akuti: yeña ywonti nkuywandula nkuyipel'iyipwa. Havili ndemukwaga akuti: simbaga utinji: gont'amazw'iga matungamu ga nalyoli.

6. Alemukumbuzya alemukuti: mpela panapa zyzinzile. Nene ne A nene ne O, nene ne Vwando nene ne Vumalilishilo. Nene ne nkumuñwesya aga mushiduda shya minzi

mapelavulanzi we nga nazi-
le ayumilwe; nkumupa pa-
vwila.

7. Uno we ng'akuvupot'u-
vulugu w'alilemukupwanila
zyonti zinizi fwe ngati vu-
pwano, ilelo ine nkuva ne
Mulungu wakwe, uwen'aku-
va mwana wane.

8. Avene nene navalyoga
navasufanyi navavembu na-
vavwanga navavombelama-
lungu vonti navalumamale-
nga, vont'ishyav'ishigavo
shili mwa sumbi w'akupwa
numwoto nishipiliti, nkutaha
muvufwe vwa vuvili.

9. Havili ndemukwaga ava-
havizya vasanu navavili vala
ve vali nimbaga zila zye zya-
mizuye nintipo zisanu nazivi-
li zila zyakumpelela, ve nde-
mukwaga woka akuyanga
nane akuti: nzagaga nkuso-
ntele umuzinjilwa, nkumuta-
h'umuha Hagonzi.

10. P'alemukunsenda mu-
mpépo, alemukuntwala piga-
mb'ipiti itali, alemukunso-
ntel'inkay'imfinjile ila. Nku-
tah'u Yelusalemu. Ndemu-
kwaga ikwiha ifumile kwe
kwa Mulungu kumwana.

11. Ndemukwaga vwizuye
mumw'uvupiti vwa Mulu-
ngu. Uluhozyo lwakwe inka-
y'ila ndemukwaga luli fwe

lwe lwa havw'ahagomu nka-
ni, fwe lwe lwa havwe u Ya-
sipisi, w'akuñala fwe Cililila.

12. Ndemukwaga ili nilinga
ipiti itali, ili niyikwilo ishumi
navivili. Ndemukwaga
payikwilo pe val'avahavizya
ishumi navavili. Namazina
ndemukwaga vasimvile payi-
kwilo, ge ga nkol'ishumi na-
zivili zya vana-Yisilayili.

13. Nakuvutukulo ndemu-
kwaga ili niyikwilo yitatu,
nakumuhono mumongo nde-
mukwaga ili niyikwilo yita-
tu, nakumuhono mulilo nde-
mukwaga ili niyikwilo yitatu,
nakuvuswelo ndemukwaga ili
niyikwilo yitatu.

14. Lyope nilinga lya nka-
ya ndemukwaga lili namavwe
ishumi nagavili aga lwalo lwa
pansi. Ndemukwaga vasi-
mvile pupo amazina ishumi
nagavili ga vapositili va Ha-
gonzi.

15. Uwen'uhavizya w'aya-
ngaga nane, we ndemukwaga
ali nishilinjilo shya sahabu,
shilemukuholana nitete,
shyali shya kulinjila inkaya
niyikwilo ywakwe nilinga lya-
kwe.

16. Pe ndemukwaga inkaya
ili muvupalazani ukuzengwa,
ili niyipembe yine, ilingine
namwitala namwibaba. P'a-
lemukuling'inkaya nishilinji-

lo, alemukwaga ili pantambwi 12,000. Alemukwaga ilingine na mwe mwitali na mwe mwibaba na mwe mwitali kumwana.

17. Havili alemukuling'ilinga lya nkaya, alemukwaga lili pamahono 144, lw'akuling'uhavizya mwe vakuling'avantu.

18. Agen'amavwe ge vazenzil'ilinga, ge ndemukwaga ga Yasipisi. Iyen'inkaya ndemukwaga vazenzile nusahabu musitakusanganya nutunt'utunji, fwe magalasi amazelu.

19. Ulwen'ulwalo lwonti lw'ilinga lya nkaya, lye ndemukwaga vayemyizye nutuvwe twont'utugomu. Ulwal'ulutanzi ndemukwaga lwa Yasipisi, ulwa vuvili ndemukwaga lwa Sapili, ulwa vutatu ndemukwaga lwa Kalikidoni, ulwa vune ndemukwaga lwa Simalagiti,

20. ulwa vusanu ndemukwaga lwa Salidonisi, ulwa mutanda ndemukwaga lwa Salidyoni, ulwa vusanu navuvili ndemukwaga lwa Cilisoloti, ulwa munana ndemukwaga lwa Belili, ulwa vusanu navune ndemukwaga lwa Topasi, ulw'ishumi ndemukwaga lwa Cilisopilasi, ulw'ishumi nalwoka ndemukwaga

lwa Cakinti, ulwa ishumi navuvili ndemukwaga lwa Ametisiti.

21. Iywen'iyikwilo ywonti ishumi nayiyili ywe ndemukwaga vwambo vutupu vwop'ishumi navuvili. Shyok'ishikwilo vwambo vwoka, shyoka vwamwavo vwoka. Igulumo lya nkaya lye ndemukwaga ushabu umuzelu ukwazi fwe ngati magalasi.

22. Iyen'inumb'imfinjile ye ndemukwaga italipo nimo mumwo. Sh'inumb'imfinjile ya nkaya mumwo we w'umwene, we w'u Mulungu umukonzyayonti, na Hagonzi.

23. Lyope nizuva litakulama munkaya mumwo, wope na we mwezi atakulama mumwo. She vukuhozya vwe vupiti vwa Mulungu, inale yakwe he Hagonzi.

24. Vwe vukuvahozezya avva muni zyonti mwe vakujenda. Vope navamwene va muni vakutwal'uvupiti vwavo vakuvuviha munkaya mumwo.

25. Apene nene payikwilo vatakwigalila nalumo shyamusa. Sh'uvwen'uvusiku vutakuva mumwo.

26. Vwope nuvupiti vwa nkolo zyonti valitwala mu-

nkaya mumwo, na lwe lushi-
ndiho lwavo vovulo.

27. Nahamo nahantu he
hal'umwiho hataliyinjila mu-
nkaya mumwo, numo numu-
ntu umupelavuhandamanu
numo mulumilenga vataliyi-
njila mumwo. Veka vuvu ve
nga vasimylwe mwa kalata
wa vulanzi, wa Hagonzi, vu-
vo veka valiyinjila.

22.

1. P'alemukundang'ijenje
lya minzi amapelavulanzi,
ilizelu fwe ngati u Cililila.
Ndemukwaga liduvusile mu-
shitengo shya vumwene shya
Mulungu na-Hagonzi.

2. Pahati pigulumo napa-
shipuma shy'ijenje nisyila li-
la nisyil'ili pe ndemukwaga
limezil'ikwi lya vulanzi, lye
likuhom'insang'ishumi nazi-
vili, likuvuyizy'ukuhom'a-
mezi gonti. Agen'amatundu
g'ikwi ili ge ndemukwaga i-
mbozyo ya kukantul'iya va-
kunzi.

3. Naham'ahantu ahatifi-
lwa hataliva mumwo nalu-
mo. Ishitengo shya vumwe-
ne shya Mulungu nishya Ha-
gonzi shiliva munkaya mu-
mwo shima. Aven'avañama-
ta vakwe valilemukumuvo-
mbela mumwo uvuvombezi.

4. Valilemukulolana nawo
kuminso, valilemukuva nizi-
na lyakwe pashyeni.

5. Uvusiku vutakuva pupo,
vataliyanz'ínale nuluhozyo
lw'izuvu, sh'akuvahozezya
wuyo we mwene Mulungu,
valiva ve vumwene shima
nakuvusitakusila nalumo lu-
mo.

6. P'uhavizya alemuku-
mbuzya alemukuti : amazwi
ganaga matungamu ga na-
lyoli. Uwen'umwene u Mulu-
ngu umuhata mpepo zye zi-
kuvinjil'avakuvwi, w'amutu-
mil'uhavizya wakwe, uwa
kwinz'ukuvalanganizy'ava-
ñamata vakwe zye zikuti
zyinzaje lwe hatadiliy'ahi-
nji.

7. Yeña nkwinza, ntaliha-
va. Musangalusu uno we
ng'akusajil'amazwi ga vuku-
vwi ge gali mwa kalata wunu-
no.

8. Ilelo nene ne Yohani ne
ntili nukwiyya ntili nukwe-
ña zyonti zinizi. Ilelo pe
ndemukulinga lwe ntili nu-
kwiyya ntili nukweña, pe
ndemukukupama pansu kuyi-
nama ywa havizya w'anda-
nganizizye zinizi, ndemukuti
mpute kukwakwe.

9. Uwen'alemukuhana ale-

mukuti : zye ndali weya utahashela. She ne muñamata wamwiñu, ne wamwavo vope navamwiñ'avakuvwi nava ve vakusajila amazwi ga kalata wununo. Ndali uputaje kwe kwa Mulungu.

10. Alemukwonjezya ukumbuzya alemukuti : amazwi ga vukuvwi, aga mwa kalata wununo utagalemezanye nishilemezanyo. Sh'unwah'apalamiye.

11. Umuleshe muvombambivi avombaje suti imbivi zyakwe. Umuleshe numuhandamanu avombaje suti izya vuhandamanu vwakwe. Umuleshe numugolosu avombaje suti izya vugolosu vwakwe. Wope numufinjile umuleshe avombaje suti zya vufinjile vwakwe.

12. Yeña nkwinza, ntaliha va. Vwope niywa kuvalipila iywane ndi naywo, iywa kuvalipila vonti avantu, un'iywakwe un'iywakwe mw'ivaliy'imbombo yavo.

13. Nene ne A nene ne O, nene ne Mutanzi nene ne Wakumpelela, nene ne Vwando nene ne Vumalilishilo.

14. Ve vasangalusu ve nga vakuhand'amasopeho gavo, ve vakuv'avahat'ikwi lya vu-

lanzi, ve valituha mushikwilo ukwinjila muhaya.

15. She vakuva kwe kunzi navavwa navavwanga navavumbu navagogavantu navavombelamalungu, vonti na ve vatili nukulikund'ilenga vatili nukulivomba.

16. Nene ne Yesu, ne imutumil'uhavizya wane ukuvavuzya nkani zyonti zinizi mwe nga muhomine muvivanza. Nene ne Lizi lya Davidi, nene ne wa luho lwakwe, nene ne Namankungulu ne luzot'uluzelu.

17. Pe na we Mpepo na we muzinjilwa vakuti : nzagaga! Vonti na ve vakwiyya vope vayanje lilyo vatinji : nzagaga! Wope nawuyo we ng'ayumilwe ayinzaje, we ng'akasime asendaj'aminzi amapelavulanzi asendaje pavwila.

18. Vonti ava ve nga vakwiyy'amazwi ga vukuvwi ge gali mwa kalata wununo, ve nkuvavuzya nkuvahomeshezya nkani nkuti : uno we ng'akwonjezya ukuviha pupo hamo, w'aliyaga u Mulungu akumuvih'intipo zye zisimvilwe mwa kalata uno.

19. Wope nuno we ng'a-

kweŵwa hamo ahazwi há
 mwa kalata wa vukuvwi wu-
 nuno, w'aliyag'u Mulungu a-
 kwefw'ishyakwe ishigavo
 shya ikwi lya vulanzi, nishya
 nkay'imfinjile, ywe yisimyi-
 lwe mwa kalata uno ywope.

20. Umuhataluhomeshezyo
 lunulu akuti: ena nkwinza
 ntalihava. Ameni, nzagaga
 we mwene Yesu.

21. Uvwila vwa Yesu mwe-
 ne vuve namwe mwentii.
 Ameni.

PE PAMPELEJA.

YALE

1870
1871
1872

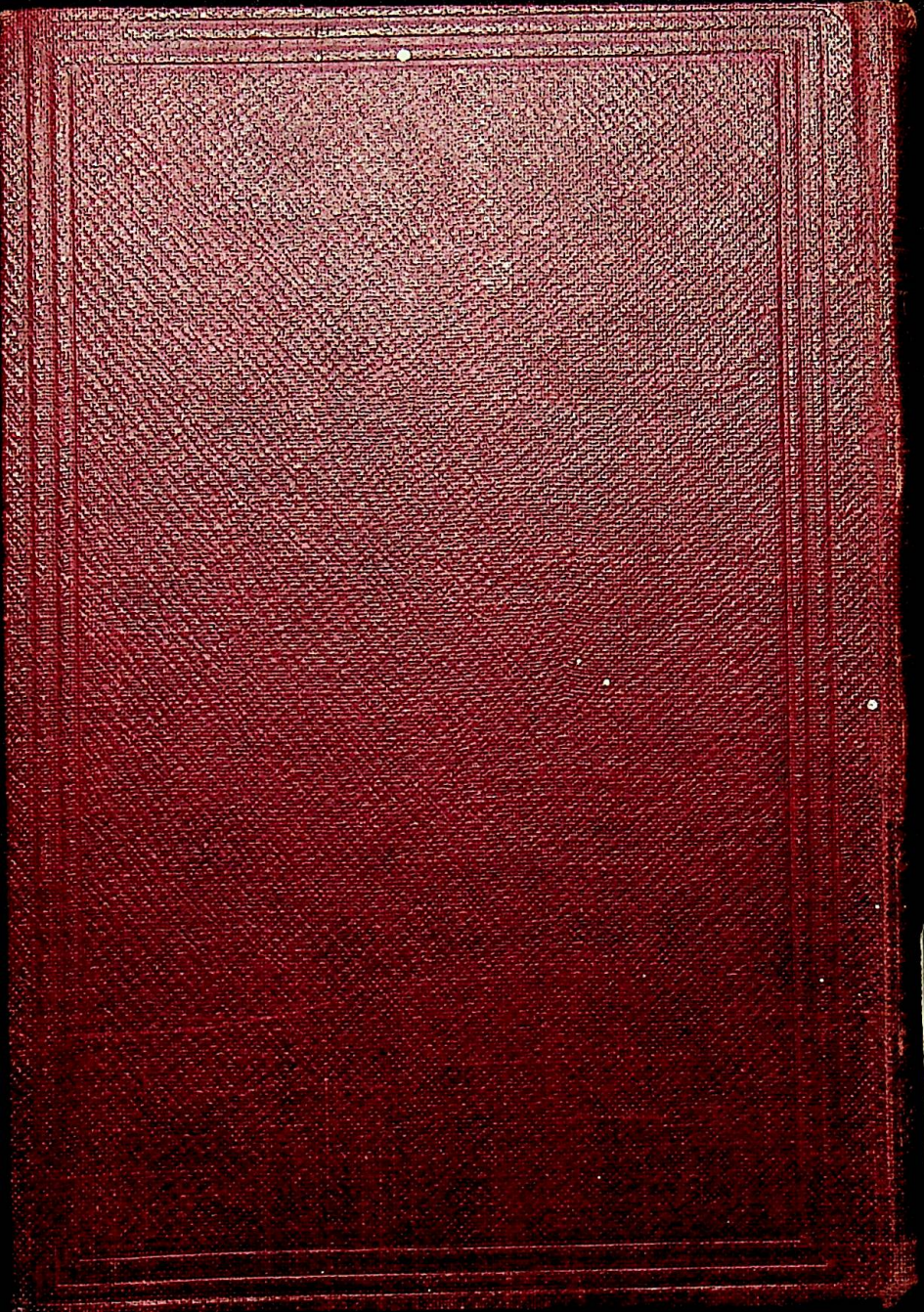
PRINTED BY
BILLING AND SONS, LTD.,
GUILDFORD.

BLKH126

Date Due

All books are subject to recall after two weeks.

--	--

Language: Nyiha

1913 New Testament

Original title: Tesitamenti Umupwa wa mwene witu Yesu Cilisiti umuposhi wa nsi.

Publisher: British and Foreign Bible Society

Year of publication: 1913

Country of Publication: United Kingdom

Author (translator): Traugott Bachmann

(1865-1948) (source:

<https://dacb.org/stories/tanzania/bachmann-traugott/>)

Copyright law: 70 year PMA

(source:https://en.wikipedia.org/wiki/Copyright_Duration_Directive)

Based on the copyright of the country of publication and the author in the relevant catalogue, this 1913 New Testament is in public domain.

Alternate names for Nyihu: Shiniha, Isinyixa, Kinyiha, Nyika, Nyixa

Spoken most in: Tanzania, Zambia

(source: <https://www.ethnologue.com/language/nih>)